261

The

Robert E. Gross Collection

A Memorial to the Founder of the

Lockheed Aircraft Corporation

Business Administration Library

University of California

Los Angeles

[illegible]

De pig. ⁊ hyp.

Tractatus perutilis de Pignoribus et hypotecis

per egregiū vtriuſq; cenſure profeſſorē dn̄m Antonium Reguſantij de fano nuperrime lucidatus: ſummarijs ꝙ commodis primū auctus: erratis inſuper emēdatis accuratiſſime reuiſus. Cui repertorium ſententias ſcitu dignas indicās cōmodiſſime prepoſitum eſt.

1535

Reuerendiſſimo in Chriſto patri ⁊ D. Domino Ho-
ro Cherio piſtorien. Epiſcopo Fanen. apoſtolice ſedis Bonon̄. Uicele
gato digniſſi. Antonius Neguſantius Fanen. J.U. doct. ſa-
lutem ⁊ plurimam commendationem ⁊c.

SCientiam iuris ciuilis Reuerendiſſi. pater ⁊ domine hu
mano generi non ſolum vtilem ſed perquam neceſſariā
eſſe nemo inficiari poteſt. Jn ea enim ciuitatū: populo-
rum ⁊ regnorum omniū libertatem: pacem: dignitatem
omnēq; poteſtatem tanquam in ſolido fundamento con
ſtitutam eſſe exploratum eſt. Nemo igitur admirari de-
bet ſi ſemper antiquitas in magna veneratione iuriſcō-
ſultos habuit: ⁊ ſi illi apud Jmperatores ⁊ Reges tan-
tum autoritate valuerunt: vt eis plerūq; vniuerſa reipu
blice gubernacula cōmiſſa fuerint. Nam ſi libere veritatē loqui licet: felix il-
lud Romanorū genus non minus legibus ⁊ iuſtitia q̄ꝫ armis ⁊ bello alijs na
tionibus anteponi ⁊ omnibus gētibus dominari meruit: ⁊ niſi prius ab ipſa
iuſtitia declinatū fuiſſet: diutius etiā res militaris cōſeruari potuiſſet. Nec
minus (ſi recte aduertatur) arma legū q̄ꝫ leges armorū preſidio indigent. Jn
qua quidē ſcientia: ſi ſatis profeciſſem partius de eius laude dicerem: nunc
de me nihil dico: ſed de alijs qui in hac dignitate excelluerunt. Nam quanq;
noſtre: tempeſtatis iuriſconſulti cum illis antiquis neq; doctrina: neq; elegā
tia dicendi conferri poſſint: quod ex latine lingue corruptione eueniſſe opi-
nor. Jllud tamen hec noſtra etas abſq; contentione aſſequuta eſt vt legū eni-
gmata ⁊ ſenſus abſtruſi iam quadam facilitate ⁊ copia palam ⁊ quaſi vulgo
intelligantur. Scripta enim extant tot doctiſſimorum virorum: vt quod olim
difficillimum fuerat hodie onus iudicandi ⁊ ciuiles controuerſias decidendi
planū ⁊ facillimū effectū ſit. Ego enim ſic exiſtimo ſic mihi perſuadeo ſi quid
per modernos iudices peccatur id potius dolo quam errore peccari: quādo-
quidē fere nulla pars iuris reperitur que iam abunde declarata nō ſit. Nec
ſolū in ipſo iuris corpore commentaria conſcripta ſunt: que multa leguntur:
ſed quod eſt magis propinquum: varie ſumme: tractatus: ⁊ cōpilationes ex-
tant: in quibus ſingulorū titulorum materia cōprehenſa fuit. Non enim eſt
nouum huiuſmodi edere traditiones: ſed ⁊ maiores noſtri ⁊ veteres legū do
ctores id prius vſurpauere: leguntur q; de teſtibus: de arbitris: de iudicijs: de
queſtionibus: de emptione ⁊ vēditione: ⁊ de pluribus alijs iuris articulis va
rij libelli etiā ab ipſo Bartolo ⁊ Baldo: alijſq; antiquis ⁊ modernis doctori-
bus cōpoſiti. Jta vt affirmari poſſit nullā fere aliā materiā ad hec noſtra tē-
pora ſuo ſcriptore fraudatā: niſi hanc pignorū ⁊ hypotecarū iuris ciuilis nō
exiguā partem: quā nec in ipſo iuris corpore ordinarie ab aliquo collectam
neq; in ſuum propriū libellū redactam adhuc vidimus: quod profecto valde
admirandū eſt cū materia ipſa alioquin ex ſe vaga ſit ⁊ difficilis ⁊ nō minus
quotidiana ⁊ vtilis quā aliqua alia iuris pars: Eāq; Jmperator in proemio
digeſtorū ſtudentibus in tertio anno addiſcendā propoſuit: habetq; plurima
papiniani iuriſconſultorū diſertiſſimi reſponſa: quaſi in primordio omnium
titulorum inſerta. Cū autē iam prope nouē annis in hac rota ſeu conſilio iuſti
tie excelſe reipublice Florentine iudicandi munere functus ſim: ⁊ in hac ma-
teria hypotecaria ſepe numero varie difficultates occurrerint. Jn hiſq; ple-
rūq; erratū fuiſſe perpenderim. Nō alia de cauſa niſi q2 varijs in locis mate-
ria quaſi diſſeminata reperitur. Cupiens aliquādo in tanto etatis mee ſpa-
cio tantaq; rerum forenſiū experientia publice vtilitati in aliquo pdeſſe: hāc

quoqꝫ iuris partem alijs aſſociandam ⁊ in vnum libellum colligendam curaui: iſtūqꝫ
tractatum de pignoribus ⁊ hypotecis qua potui cura ⁊ diligentia compilaui: fateor
hanc materiam pro ſua difficultate: amplitudineqꝫ alium interpretem aliūqꝫ autorē
maiori doctrina ⁊ ingenio preditum requiſiuiſſe. Debuiſſeqꝫ ⁊ potuiſſe ſtilo magis co
pioſo ⁊ eleganti pertractari: ſed cum ab alijs pretermiſſa ⁊ quaſi neglecta videretur.
Nolui qualiſcūqꝫ ſim huic muneri meam quoqꝫ manum ſubtrahere. Teſtor tamen
deos omnes me hunc laborem potius communis vtilitatis cauſa quā alicuius lau-
dis cupiditate ſuſcepiſſe. Uerum cū ita natura comparatum ſit nullas actiones hu-
manas per ſe ſubſiſtere poſſe: ſed ſemper alieno auxilio indigere: proptereaqꝫ in more
inſtitutoqꝫ maiorū ſemper fuiſſe: vt rerum ſcriptores eorū libellos alicui illuſtri prin-
cipi commendauerint: vt ſub tali tutela ⁊ autoritate magis excellere viderentur. Mi-
hi quoqꝫ id obſeruare cupienti: ſolus inter tantos. Reuerēda. pater ⁊ domine mihi oc-
curriſti cui᷒ hunc meum libellum dicandum eſſe putauerim. Naꝫ preter id ꝙ in dui
ci patria mea faneſtri: mihi preſul venerandus ⁊ dominus ſis: quodqꝫ de me
ſemper optime meritus fueris multaqꝫ ex tua benignitate beneficia recognoſcam: ea
es etiam iuſtitia: fide: tēperātia: liberalitate ⁊ ſapiētia preditus: vt inter oēs eccleſiaſti
cos prelatos: quaſi quoddam clariſſimum ſydus fulgeas: ⁊ licet adminiſtrandarū Ci
uitatum ⁊ prouinciarum: maxime iſtis temporibus conditiones difficillime ſint: tan-
ta tamen eſt virtus ⁊ probitas tua: vt in oibus locis tuo ſanctiſſimo regimini commiſ-
ſis ab omnibus ſimul ameris ⁊ timearis: ⁊ ij populi beatiſſimi eſſe videantur: apud
quos diutius ipſe cōmoraris: teqꝫ omnes admirantur non tanꝗ a ſede apoſtolica miſ
ſum: ſed tanꝗ de celo lapſum: ⁊ tuam iuſtitiam ⁊ manſuetudinem experti: nūc deniqꝫ
incipiunt credere tales fuiſſe olim antiquos prelatos qualem te probant ⁊ experiun-
tur: qđ apud pleroſqꝫ falſo memorie proditum fuiſſe putabatur. Et nunc apud iſtam
inclitam Bononienſem prouinciam vbi legati de latere ſedis apoſtolice vicem geris
ſplendor libertatis eccleſiaſtice in tua virtute lucet. Nunc intelligūt maiores ſuos nō
ſine cauſa maluiſſe Romanis pontificibus ſeruire ꝗ alijs imperare. Diſtat eni pluſ-
quam exiſtimari poteſt: in quibus perſonis dignitates ⁊ magiſtratus collocentur. Nā
licet honoruꝫ gradus ſummis hominibus ⁊ infimis pares ſint: glorie tamen ⁊ laudis
diſpares ſunt. Age vero quanta ſemper fuerit fides ⁊ obſeruantia tua erga Clemen-
tem. vij. Romanorum pontificem maximum totāqꝫ Illuſtriſſimam Domum Medicē
Omnes nāqꝫ cogitationes ⁊ actiones tue nunꝗ aliud egerunt aut agunt niſi ſue ſan
ctitatis ⁊ totius illius inclyte familie honorem: vtilitatem: gloriam ⁊ famā. Illuc tua
conſilia: illuc ſtipendia: clientele: conatus ⁊ omnes vires tue ſemper dirigunt: ⁊ quaſi
tui oblitus nihil queris niſi ea que dignitatem excellentiam ⁊ commoda ſue beatitu-
dinis concernunt: ꝙ ſi de moribus ⁊ vita tue Reuer. D. nunc dicendum eſſet plurima
alia cōmemorare poſſem que demum legentes admirarentur ⁊ obſtupeſcerent: ſed nō
id agimus: ſolum nunc dico ex quibus mihi meritus preceteris viſus fueris cui hec
noſtra lucubratio dirigeretur. Accipe igitur Reuerendiſ. ⁊ illuſtriſ. pater ⁊ domine be
nigno animo hunc libellum tuo nomini dicatum: tibi (vt opinor) tanto iucundiorē fu-
turum quanto magis forenſibus controuerſijs cuiꝫ cognoueris profuturum: et diu
feliciter. Uale ſeruitutis noſtre memor.

Ad Lectorem.

Pignorū ⁊ hypotecarū materiam lectoꝛ candidiſſime ⁊ doctiſſime late ad⸗modum patere ⁊ ſubtilē ac frequentem eſſe quotidiana rerū foꝛenſiū ex⸗perientia docet. Cū in omni pene cōtrouerſia aliquis articulus hui⁹ ma⸗terie intercidat: ⁊ q̄uis per antiquos legum latoꝛes: ſatis copioſe pertra⸗ctata fuerit: ſunt enim in digeſtis ⁊ Juſtiniano codice triginta peculia⸗res tituli de ea inſcripti: ⁊ vnus tantū in Decretalibus. Tamen per doctoꝛes poſtea legētes ſuper ea in locis oꝛdinariis modice ſcriptū fuit: ⁊ in cōſultationib⁹ edēdis, liti⸗busq; decidēdis nō ſine magno laboꝛe: in variis locis q̄rēda ⁊ q̄ſi mēdicāda eſt. Jure igit̄ hic noſter libellus in quo tota ipſa materia collecta eſt tibi ingratus videri non deberet: ex eo enim laboꝛem ⁊ multarum chartarum reuolutionem euitabis. Cona⸗tus etiam ſum pꝛo mei ingenii mediocritate opus in partes conuenienter diſtingue⸗re: ⁊ indicem (quem repertoꝛium appellant (adiunxi. Si tamen aliquando nonnulla minus congrue: ⁊ non ſuis locis appoſita videbuntur: excuſatum me iri opoꝛtebit: quandoquidem materia adeo cōnexa ⁊ quaſi affinis eſt: vt etiā apud ipſos antiquos legum latoꝛes in ſituandis legibus ſub congruis titulis: aliquando aberratū fuiſſe conſtet. Nam lex rem alienam poſita ſub titulo de pigno. actione debuiſſet poni ſub titulo de pignoꝛibus. cum de hypotecaria diffiniat ⁊ non de pignoꝛatitia vt ibi Ac⸗curſius Salycetus ⁊ Paulus de caſtro aduerterunt: ⁊ e cōuerſo lex ſi titio. de pigno⸗ribus: ſub titulo de pigno. actione ſituari debuerit: cum de actione pignoꝛatitia lo⸗quatur. Jn ceteris autem per me ſcriptis: fateoꝛ elegantius ⁊ copioſius rem explica⸗ri potuiſſe ⁊ debuiſſe: ⁊ facillime aliquos erroꝛes ſubeſſe poſſe (homo eni ſum) ⁊ ideo omnia tue ⁊ alioꝛum doctiſſimoꝛum viroꝛum coꝛrectioni ſubiicio: ⁊ pꝛeſertim ad id re⸗quiro meos in hoc magiſtratu Rote honoꝛandos collegas. D. vez Gabrielē Calde⸗ronum fauentinum. D. Marinum Jeneurum rachanatenſem. D. Bernardinū Ruf⸗fum Furcienſem. D. Eneam Ubaldum peruſinum ⁊. D. Neazarium ſcopulū Man⸗tuanum: doctrina: acumine ingenii: experientia: maturitate conſilii: elegantia dicen⸗di ⁊ ſapientia nullis aliis huius noſtre etatis poſtponendos erit igitur eoꝛum arbi⸗trii demere ⁊ addere quecunq; eis demēda ⁊ addēda videbuntur. Uale benigniſ⸗ſime lectoꝛ mei memoꝛ.

Julius Neguſantius filius ad operis authoꝛem eius patrem.

Debebam genitoꝛ q̄ eram tibi in oꝛbe creatus
Quodq; pari Studio diſcere iura licet:
Pignoꝛa nunc paruo tradis cumulata libello
Que pꝛius in variis ſcripta fuere locis.
Perpetuum natis nomen famamq; dediſti.
Uincula ſunt oneris ſic duplicata mei.

Jdem ad lectoꝛem.

Pignoꝛa Ceſarei lectoꝛ pars optima iuris:
Que pꝛius in variis ſparſa fuere locis.
Omnia ſunt iſto nouiter collecta libello.
Quem genitoꝛ mira condidit arte meus.
Si cupis in cauſis erroꝛem explodere agendis
Hunc cape: multoꝛum hic vnicus inſtar erit.

Jdem in libellum diſtichon.

Dum fuerit legum in terris veneranda poteſtas
Gratus leguleis iſte libellus erit.

¶ Repertorium alphabeticum ſuper aureo tractatu de pignoribꝰ ⁊ hypotecis excellentiſſimi iurium interpretis: dñi Anthonij negusantij de fano ſententias ſpeciales in eodem tractatu ſperſas indicans.

De litera. A.

Accedens pignori an dicatur pignus. parte. iij. memb. j. nu. 18. fo. liiij.

Acquiſitio dominij rei hypotecate an cōfundat hypotecā parte. v. mēb. j. nu. 55. fo. lxxix.

Agi nō poteſt cōtra tertiū poſſeſſorē hypotecaria niſi prius actū ſit perſonali cōtra principalē debitorē vel eius heredes. parte. viij. memb. j. nu. 10. fo. clx.

Agens hypotecaria ex obligatione gñali contra tertium poſſeſſorē pōt vnā rem inſolidū eligere. parte. viij. mēb. ij. nu. 4 fol. clxix.

Agens hypotecaria cōtra heredē debitoris cuius bona defunctus obligauit qd probare debeat. parte. viij. mēb. iij. nu. 7. fo. clxx.

Agens hypotecaria contra tertium poſſeſſorem q̄ probare debeat. parte. viij. mē. iij. nu. 8. fo. clxx.

Actio pignoratitia in quibus differat ab hypotecaria. parte. vij. mēb. j. nume. 1. folio. clj.

Actio ſemel extincta non reuiuiſcit. pte. vj. mēb. j. nu. 44. fo. cxxx.

Actio pro dote regulariter nō competit cōſtante matrimonio. parte. v. mēbr. j. nu. 30. fo. lxxix.

Actio pignoratitia dicit̄ bonefidei: hypotecaria vero ſtricti iuris. parte. vij. mēbro. j. nu. 4. fo. clj.

Actio pignoratitia directa ⁊ contraria an poſſint concurrere. parte. vij. membro. j. nu. 5. fo. clj.

Actio pignoratitia differt ab hypotecaria duratione: nam diuerſis tollūtur ſpacijs. parte. vij. mēb j. nu. 6. fo. clj.

Actio pignoratitia an ſit perſonalis vel realis. parte. vij. membro ſecūdo. numero. j. fo. clij.

Actio pignoratitia an ſit in rem ſcripta. parte. vij. mēbro. ij. nume. 2. fo. clij.

Actio hypotecaria datur ad bona ſita extra territorium cōtractus. pte. viij. mē. ij. nu. 8. fo. clxix.

Actio de dote non oritur conſtante matrimonio niſi in caſu emergētis inopie mariti. parte. viij. mē. iij. nu. 1. fo. clxx.

Actio hypotecaria in cōtractu emptionis pro euictione non oritur niſi ſecuta euictione. parte. viij. membro. iij. numer. 2. fo. clxx.

Actio realis vel perſonalis in rem ſcripta competens cōtra actorē cōpetit etiā cōtra eius ſingularē ſucceſſorē. parte. viij. memb. iij. nume. 12. fo. clxx.

Actio hypotecaria vtilis cōpetit vbi hypoteca recōualuit q2 debitor ſucceſſit domino rei obligate. parte. viij. memb. iij. nu. 13. fo. clxx.

Actio pignoratitia nō requirit probationem dominij. parte ſecūda. membr. iij. folio. xiij.

Actio pignoratitia directa competens debitori quo tempore ⁊ quare naſcatur. parte. vij. mēbro. ij. nu. 7. fo. clij.

Actio pignoratitia directa non naſcit̄ niſi prius ſoluto debito: fallit quatuor caſibus. pte. vij. mēb. ij. nu. 8. fo. clij.

Actio hypotecaria differt ab interdicto ſaluiano in pluribus. parte. viij. memb. j. nu. 1. fo. clx.

Actio directa oritur vbicūq3 in aliqua diſpoſitione iuris cōcurrunt verba ⁊ mēs legiſlatoris. parte. viij. memb. j. nume. 5. fo. clx.

Actio hypotecaria nō procedit cōtra tertium poſſeſſorem niſi prius diſcuſſis bonis principalis debitoris ⁊ fideiuſſorū. parte. viij. mēb. j. nu. 11. fo. clx.

Actio hypotecaria ⁊ quaſi ſeruiana in nihil differunt. parte. viij. memb. j. nume. 8. fo. clx.

Actio perſonalis ⁊ hypotecaria an in codē libello cumulari poſſint. parte. viij. mē. iij. nu. 9. fo. clx.

Actio pignoratitia cōtraria an competat creditori decepto in pignore contra fideiuſſorem ſibi cū pignore datū. parte. vij. mēb. iij. nu. 21. fo. clvj.

Actio pignoratitia nō ſequitur tertium poſſeſſorem. parte. ij. memb. v. numero. 20. fol. clij.

Actio hypotecaria quēadmodum diuerſi

mode intentatur: ita diuerſimode libel-lus in ea cōcipitur pte.viij.mēbr.iij.nu. 20.fo.clxx.
Actio pignoratitia directa q̄ datur debitori qn̄do naſcatur.parte tertia.mēbro.j.nu.11.fo.liiij.
Actio ſemel nata nō pōt iterū naſci. parte tertia.mēbro.j.nu.12.fo.liiij.
Actio pſonalis nō trāſit de ſubiecto in ſubiectū.pte ſcda.mēbro.iij.nu.32.fo.xij.
Actio hypotecaria ē realis: et trāſit de ſubiecto in ſubiectū.ibidē.nu.eo.
Actio ſubſidiaria nō hʒ locū i materia hypothecaria.pte.v.mēbr.j.nu.39.f.lxxix.
Actio et paſſio nō ſtāt in eodē ſubiecto.parte.v.mēbro.j.nu.49.fo.lxxix.
Actio q̄ datur primo creditori quare dicat directa: et ea que datur ſcdo cui primus obligauit quare dicatur vtilis.pte ſcda mēbo.iij.nu.25.fo.xv.
Actio cōpetēs primo legatario nō tranſit in ſcdm niſi cedatur queadmodū illa q̄ cōpetit heredi nō trāſit in fideicōmiſſarium vniuerſalē niſi facta reſtitutione pte ſcda.mēbro.iij.nu.34.fo.xij.
Actio hypotecaria ſequitur rē.fallit i mercibus venalibus alienatis an ortū hypotecarie.pte ſcda.mēbro.ij.nu.24.f.v.
Actio que cumulatiue accedit alteri ſortitur eandē naturā cū prima.pte ſcda.mēbro.iiij.nu.60.fo.xxij.
Actio dotis conſideratur in tacita hypoteca nō quātitas ipſius dotis.parte ſcda mēbro.iiij.nu.48.fo.xxij.
Actione pſonali ceſſa an cēſeatur etiā ceſſa hypotecaria cedēti cōpetēs parte.v. mēbro.iij.nu.23.fo.ciij.
Actus diuerſo modo intelligibilis per quē veniat interpretādus.parte quarta.nu. 28.fo.lxx.
Actus quantūcūq; pfectus nihilominus recipit formā declaratoriā.parte quarta. nu.29.fo.lxx.
Actus purus differt a cōditionali.pte ſcda mēbri tertij.v.ptis principa.nu.112. folio.cxiiij.
Adminiſtratores ciuitatis an poſſunt obligare bona ciuitatis quando pro ciuitate accipiunt aliquā pecuniā.pte tertia. mēbro.j.nu.44.fo.lv.
Adminiſtratores rerum alienarū an poſſint in actu cōtrahendi preiudicare principalibus. parte quarta. nume.37.folio.lxx.
Alienari prohibita an veniant in generali obligatione bonorum . pte ſcda . mēbro.ij.nu.29.fo.v.
Alienari prohibita ſub pena non veniūt in generali obligatione bonorum . parte ſcda.mēbro.ij.nu.42.fo.v.
Alienatio phibita cum ſpāli hypoteca rei prohibite alienari reddit alienationem nullam: ſecus ſi cū gnāli hypoteca.ſcda parte.mēbro.j.nu.5.fo.ij.
Alienatio nō infringitur p rei alienate ſpecialē hypotecā: dūmō p pactum nō ſit phibita alienatio.ſcda pte.mēbro.j.nu. 6.fo.ij.
Alienatio facta etiā cū cōſenſu creditoris nō tollit hypotecā.parte.vj.mē.iij.nu. 31.fo.cxliiij.
Alienatiōis prohibitio nō cōprehēdit hypotecā pprie: ſʒ interpretatiue et extēſiue.pte ſcda.membro.iij.numero.71.folio.xiij.
Alienatiōe prohibita nō eſt prohibita pignoris obligatio: dūmō non obligetur res pro toto q. veriſimiliter nō ſit ſpes luitionis.pte ſcda.mēbro.ij.nume.30.folio.v.
Alienatione prohibita cenſetur prohibita hypoteca: et hoc in diſpoſitione fauorabili ſecus in odioſa vel penali.pte ſcda. membro.iiij.nu.73.fo.xiij.
In alternatiua exigēdi electio eſt agētis. pte.v.mēbro.j.nu.7.fo.lxxviij.
Appellari pt a ſnia lata ſup hypotecaria. pte.viij.mēb.j.nu.2.fo.clx.
Appellari an poſſit a ſnia lata in interdicto ſaluiano.pte.viij.mēbro.j.nu.3. folio.clx.
Appellatione alienationis venit hypoteca improprie tamen et interpretatiue. parte ſecunda.membro. ij.numero.31. folio.v.
Appellatione domus i que veniant . parte ſecunda.membro.iiij.numero.139.folio.xxiiij.
Argumentum de libertate ad pietatem validum eſt . parte.vj.membro.iij. nu. 24.fo.cxliiij.
Argumentum de perſonali actione ad hy

pothe.non procedit.parte.ij.memb.iiij. nu.103.fo.xxiij.

Anterioritas vel poſterioritas inſtrumentorum conſideratur ſecundum ordinē ſcripture. parte.ij. membro.iiij.nu.110. fo.xxiij.

¶ De litera. B.

Beneficium retentionis competit in cauſa dotis ſoluēde.parte.ij.memb.iiij.nu.130.fo.xxij.

Beneficium cedendarum fideiuſſori cōpetens vnde cauſetur.par.v.memb.iij.nu.30.fo.ciij.

Beneficio cedendarum actionū an renunciari poſſit: ita qđ qui renunciauit amplius non valeat excipere de ceſſione ſibi facienda nec etiā amplius petere.pte. v.mēbro.iij.nu.24.fo.ciij.

Beneficio cedendarū actionum an requiratur ſpecialis ⁊ indiuidua renunciatio.par.v.memb.iij.nu.25.fo.ciij.

Bona delinquentiū an pro penis fiſco applicandis cenſeantur tacite ipſi obligata.parte.ij.membr.4.nu.115.fo.xxiij.

Bona delinquentis puta furis cenſentur pro reſtitutione vel ſatiſfactione fienda tacite hypotecata.parte ſecunda.mēb. iiij.nu.124.fo.xxiij.

Bona emphiteotica pro quib⁹ canon debetur quolibet anno an ſint tacite pro illo obligata.par.ij.memb.iiij.nu.127. folio.xxiij.

Bona inuecta vel illata in domo conducta non cenſent tacite hypotecata niſi quatenus ſint per conductorē illata: cuius probatio incumbit agenti. parte.ij.mēbro.iiij.nu.150.fo.xxiij.

Bona minoris inducta in domum conductam non veniunt in tacita hypoteca pro conductione contracta.parte.ij.mē. iiij.nu.154.fo.xxiij.

Bona vſurariorum an dicantur tacite hypotecata pro reſtitutione vſurarū. par. ſecunda. mēbro.iiij.nu.155.fo.xxiij.

Bona ſecundi mariti quo caſu ſint tacite hypotecata filijs primi matrimonij.p. ſecunda.membro.iiij.num.156.fo.xxiij.

Bona feudalia non veniūt in generali obligatione.⁊ quare.parte ſecunda.memb. ij.nu.43.fo.v.

Bona eccleſie in cōtractu permiſſo poſſunt obligari generaliter per prelatū abſq; traditione, ſpecialiter autem nō. ſecūda parte.j.mēb.nu.3.fo.ij.

Bona patris pro adminiſtratione bonorū filij in quibus non habet vſumfructum cenſentur hypotecata ſi geſſit ſe pro legitimo adminiſtratore: non aliter.par. ſecunda membr.iiij.nu.16.fo.xxj.

Bona ſubiecta reſtitutioni fideicōmiſſarie in conditionis euentum non veniunt in generali obligatione bonorum. part.ij. memb.ij.nu.53.fo.v.

Bona heredis nō veniūt in generali obligatione bonorū facta per defunctū: niſi heres illa preſcripſerit cōtinuata preſcriptione cū defuncto.p.ij.mē.ij.nu.54.f.v.

Bona heredis an ⁊ quando expreſſe poſſūt obligari per defunctum.par.ij. mēb.ij. nu.55.fo.v.

Bona mulieris minoris promittentis vel dantis dotem an tacite hypotecent pro dicta promiſſione obſeruanda. parte.ij. memb.iiij.nu.74.fo.xxij.

Bona mariti an pro pretio rerum dotaliū per ipſum venditarum ſint tacite hypotecata: ⁊ an pretiū redactum ex ipſi⁹ bonis dicatur tacite obligatum pro dote. par.ij.memb.iiij.nu.58.fo.xxij.

Bona futura veniunt in tacita hypoteca. par.ij.memb.iiij.nu.21.fo.xxij.

Bone fidei poſſeſſor lucratur fructus etiā ſine titulo.parte.v.memb.iiij. nume.12. fo.cxxij.

Bone fidei poſſeſſor lucratur fructus melioramentorum pro rata.par.v.memb. iiij.nu 20.fo.cxxij.

Bonis generaliter duobus creditorib⁹ hypotecatis diuerſis tēporibus an alter illorum ſit aliquo modo preferendus. par.v.memb.ij.nu.39.fo.xcij.

Bonis tutoris ⁊ curatoris obligatis an cēſeantur ⁊ bona heredis obligata. parte ſecunda mēb.iiij.nu.11.fo.xxj.

¶ De litera. C.

Caſus quinq; in quibus poſterior efficitur anterior. parte quinta membro ſecundo.numero.30.folio.xcij.

Caſu quo debitor lite pendente alienauit rem hypotecatã poteſt poſſeſſor abſqȝ debiti principalis excuſſione conueniri hypotecaria.parte.viij.memb.j.nu.17.folio.clx.

Caſibus quibus ius offerendi cõpetit: an poſſit fieri oblatio lata ſententia in hypotecaria. parte.v. membro. iij. nu.51. fo.ciij.

Cautela pro liberanda prima hypoteca. parte.vj.membro.iij.nu.5.fo.cxliiij.

Ceſſio quam cogitur facere creditor primus vel alius poſteriori creditori ſoluenti vel offerenti quo iure petatur.pte v.membro.iij.nu.15.fo.ciij.

Ceſſione facta de dote ſimpliciter per mulierem cẽſetur etiam ceſſa hypoteca tacita.parte.ij.mẽbro.iiij.nu.33.fo.xxij.

Ceſſionem habẽs a creditore an poſſit pignus vendere. parte.vj. membro.j.numero.19.fo.cxxix.

Citatio in caſu excuſſionis bonorũ alicuius dȝ eſſe ſpãlis.ptc.viij.mẽb.j.nu.13.f.clx.

Clauſula exnũc prout ex tunc in ꝯtctibus quid operetur.ſcda ptc.ij.mẽb.nu.5.f.v.

Clauſule in inſtrumẽtis ⁊ cõtractibus apponi ſolite an ſemper ſubtelligant̃.pte tertia mẽbro.j.nu.25.fo.lv.

Colũbaria an ſit locabilis.parte.v. mẽbro v.nu.9.fo.cxxvj.

Compẽſatio de ſpecie ad quãtitatẽ nõ admittit̃.parte.v.mẽbro.v.nu.11. fo.cxxvj.

Cõpenſatio particularis admittitur.parte ſcda tertij mẽbri.v. partis principa. nu.24.fo.cxv.

Condẽnatus ad reſtitutionẽ rei an poſſit excipere de melioramẽtis: ⁊ eorũ occaſione illã rẽ retinere.parte.v.mẽbro.iiij. nu.10.fo.cxxij.

Conditio extrinſeca oblationi vel depoſitioni appoſita reddit illam inefficacẽ. parte ſcda mẽbri tertij.v.partis principalis.nu.11.fo.cxiiij.

Conditio caſualis non trahitur retro qñ extremum a quo tempore purificate cõditionis nõ erat habile in eſſentia. ſiue ex parte rei ſiue ex parte pſone.parte.v. mẽbro.ij.nu.41.fo.xciij.

Cõditio quo caſu retrotrahatur ⁊ quo caſu non. parte.v. membro.j.numero.15. fo.lxxix.

Conditio retrotrahitur in cõtractibus ſed non in legatis. parte.v. membro.ij. nume.10.fo.xcij.

Conditio caſualis in cõtractibꝰ trahitur retro reſpectu obligationis nõ autẽ reſpectu traditionis.ſcda parte.ij.mẽbro. nu.6.fo.v.

Conditio ſuſpenſiua impedit obligationẽ parte.v.mẽbro.j.nu.25.fo.lxxix.

Conductor cui pro obſeruantia locationis fuit obligata res locata: ſiue generaliter ſiue ſpecialiter habet ſolum ius retinendi illam rem pro pignore: ⁊ ſingularis ſucceſſor non cogitur ex hoc preciſe ſtare locationi ſed ſoluendo intereſſe re ſoluit ius retinendi niſi in contractu eſſet appoſitum iuramẽtum.prima parte.j. membro. numero ſeptimo et.9.folio.ij.

Conſenſus illius de cuius preiudicio agitur non debet neceſſario eſſe ſolẽnis vel formalis. parte ſcda. membro. iiij. nume.43.fo.xxij.

Cõſenſus creditoris in caſu pignoris per debitorem alienandi quid operet̃.parte.vj.mẽbro.iij.nu.21.fo.cxliiij.

Conſignatio in pecunia requiſita an etiaȝ requiratur in rebus mobilibus. parte ſecunda membri tertij.v.partis principa.nu.15.fo.cxiiij.

Conſuetudo an validet pactum legis cõmiſſorie in pignoribus cõſtitutũ. parte quarta.nu.5.fo.lxx.

Conſtitutum collatum in tempus mortis verificatur in articulo mortis. Nam viuens quis quandoqȝ mori dicitur.parte ſecunda membro.ij. numero.7. folio.v.

Conſtitutum in obligatione bonorum adiectum quid operetur. parte ſecunda. membro.ij.nu.3.fo.iiij.

Conſtitutum collatum poſt mortem conſtituentis eſt inefficax niſi in illo fuerit adiecta clauſula ex nunc prout ex tũc. ſecunda parte.ij. membro. numero.4. folio.v.

Contendentium pro re inſolidum obligata melior eſt conditio poſſidentis.parte v.mẽbro.ij.nu.32.fo.xcij.

Contractus libellarius quis ⁊ qñ dicatur. parte ſcda.mẽbro.ij.nu.51.fo.v.

Contractus liuellarius proprie dicit̃ quã do vaſallus locat feudum alteri de licẽ tia domini: improprie autẽ equiparat̃ contractui emphiteotico. parte ſecũda. mẽbro. ij. nu. 52. ⁊. 51. fo. v.
Contractus pignoris dicitur nominatus. parte tertia mẽbro. j. nu. 23. fo. lv.
In contractibus bonefidei fructus non veniũt iure actionis ſed officio iudicis mercẽnario. parte. ſecũda. membro. iiij. nu. 53. fo. xxij.
Conuentio facta inter creditorẽ ⁊ debitorẽ q̃ creditor non poſſit vendere pignus an ſit validũ. parte. vj. membro. j. nume. 3. fo. cxxix.
Correctio iuris cõmunis nõ recipit exten ſionem de caſu ad caſum. parte ſecũda mẽbro. iiij. nu. 102. fo. xxiij.
Creditor quo caſu teneatur partem debiti ſibi oblatũ recipere. parte ſcđa membri tertij. v. partis principa. nu. 19. fo. cxiiij.
Creditor habẽs duo pignora pro diuerſis debitis vnũ videlʒ minus idoneũ aliud valde idoneum an poſſit retinere illud valde idoneũ pro vtroq̃ debito. pte. v. memb. iij. nu. 49. fo. ciij.
Creditor cõueniens cũ debitore vt ad eum pignus pleno iure ptineat remittit hy potecam. parte. vj. memb. iij. nume. 22. fo. cxliiij.
Creditor qui vendidit pignus ⁊ promiſit de euictione in caſibus pmiſſis põt reti nere alia pignora donec ſibi a debitore de indẽnitate caueatur. pte. vj. mẽbro. j. nu. 46. fo. cxxx.
Creditor chyrografarius dicitur habere ius retinẽdi pignus: ſed non vendendi. parte. v. mẽbro. iij. nu. 50. fo. ciij.
Creditor recuſans debitũ oblatũ an amit tat ius petendi. parte. v. mẽbro. iij. nu me. 40. fo. ciij.
Creditor an teneatur recipere debitum ab extraneo a debitore oblatum. parte. v. membro. iij. nu. 41. fo. ciij.
Creditor qui non poteſt cedere an ſemper repellatur exceptione cedendarum. par te. v. membro. iij. nu. 36. fo. ciij.
Creditor vendens pignus an teneatur em ptori de euictione. parte. vj. membro. j. nu. 40. fo. cxxx.
Creditor vendẽs pignus iure permittẽte an poterit euincere illud ab emptore parte. vj. membro. j. nume. 41. fo. cxxx.
Creditor recipiens duos fideiuſſores pro vno debito an vno abſente teneatur re cipere particularem ſolutionem tangẽ tem vnum fideiuſſorum. parte ſecunda tertij membri. v. partis principalis. nu me. 23. fo. cxv.
Creditor obligans omnia bona ſua credi tori pro debito an poſſit vendere ⁊ do minium transferre. parte. vj. membro j. nu. 35. fo. cxxx.
Creditor dicitur in pignore procurator de bitoris. parte. vj. memb. j. numer. 13. fol. cxxix.
Creditor an poſſit vendere fructus pigno ris. parte. vj. membro. j. nume. 20. folio. cxxix.
Creditor an poſſit vendere pignus pro par te redemptum. parte. vj. membro. j. nu. 21. fo. cxxix.
Creditor immiſſus ex primo decreto nõ te netur circa pretoriũ pignus de leui cul pa: ſed bene de dolo ⁊ lata culpa. parte v. membro. v. nu. 5. fo. cxxvj.
Creditor ingreſſus poſſeſſionẽ ex primo de creto tenetur iurare de fructibus perci piendis. parte. v. membro. v. numer. 6. fol. cxxvj.
Creditor inhabitans domum pignoratã tenetur hanc locationem in ſortem de ducere ac ſi alteri locaſſet ⁊ fruct⁹ per cepiſſet. parte. v. membro. v. nume. 7. fo. cxxvj.
Creditor an poſſit admitti ad emptionẽ p i gnoris iudicialis vel pretorij. parte. vj. memb. j. nu. 10. fo. cxxix.
Creditor an poſſit alienare pignus cõuen tionale. parte. vj. membro. j. numer. 11. fo. cxxix.
Creditor ſecũdus an ⁊ quo pacto poſſit vẽ dere pignus. parte. vj. membro. j. nu. 30. fo. cxxx.
Creditor cui actualiter traditum eſt pi gnus ſi cadat ab eius poſſeſſione poteſt dimiſſo principali illud hypotecaria re cuperare. pte. viij. mẽb. j. nu. 18. fol. clx.
Creditor in repetitione expenſarum in re pignorata factarum prefertur ceteris creditoribus. parte. vij. memb. iij. nume 16. fo. clvj.

Creditor an teneatur probare expenſas in re pignorata factas: ⁊ ſi preſumantur. pte.vij.membro.iij.nu.17.fo.clvj.

Creditor qñ dicatur aliquid feciſſe in re pignorata tacito conſenſu debitoris. parte.vij.memb.iij.nu.18.fo.clvj.

Creditor volens vendere pignus minꝰ iuſto precio poteſt impediri per debitorē. parte.vj.membro.j.nu.29.fo.cxxx.

Creditor non poteſt ad venditionē pignoris pueníre niſi debitor ſit in mora. parte.vj.membro.j.nu.1.fo.cxxix.

Creditor non dicitur is qui ſub conditione creditor eſt.parte.v.membr.j.nu.26.folio.lxxix.

Creditor, cui vnus ſocius rei communis pro indiuiſo obligauit poteſt prouocari ad diuiſionem per alium ſocium et ſi contingat totam rem adiudicari ſocio non auditur poſtea alius ſocius niſi totam rem redimat. parte.ij. membro.iij. nu.39.fo.xlj.

Creditor qualiter dicatur pignus poſſidere: ⁊ qualiter debitor.parte.iij.membr.j. nu.34.fo.lv.

Creditor an vendendo pignꝰ poſſet habere fidem de precio.parte.vj. membro.j.nu. 37.fo.cxxx.

Creditor poſterior prefertur anteriori ob ipſius prioris culpam ⁊ vitium.par.v. memb.ij.nu.26.fo.xcij.

Creditor poſterior pro debito primipili preferendus eſt priori.parte.v. membr. ij.nu.27.fo.xcij.

Creditor ex vna cauſa tantū an teneatur recipere particularem ſolutionē.par.v. memb.iij.nu.12.fo.ciij.

Creditor ſecundus offerens primo ſuccedit in ius hypotece prioris creditoris: ſuccedit in ius pſonalis actionis.pte. v.memb.iij.nu.13.fo.ciij.

Creditor poteſt vendere pignus ſeruatis tamen ſeruandis.parte.vj.memb.j. nu. 15.fo.cxxix.

Creditor an poſſit vendere pignus pendente lite mota per alium contra debitorē ſuper re pignorata.parte.vj.membro.j. nu.16.fo.cxxix.

Creditor poteſt vendere pignus nō obſtāte diuiſione de eo facta inter heredes debitoris.par.vj.memb.j.nu.17.fo.cxxix.

Creditor an poſſit vendere ſimplicem hypothecam.parte.vj.membro.j.nū.18. folio.cxxix.

Creditor cadēs a pignore pretorio an poſſit illud recuperare per hypothecariā. quemadmodum poteſt pignus conuētionale.parte.iij.mēb.ij.nu.25.fo.lxj.

Creditor turbatus in poſſeſſione rei pignorate habet interdictum vti poſſidetis. parte.iij.mēb.j.nu.31.fo.lv.

Creditor habens caſtrum pignoratum poteſt exercere iuriſditionem.par.iij.mēb. j.nu.32.fo.lv.

Creditor an poſſit cogi cedere iniuſto poſſeſſori.parte.v.membro.iij. nume. 26.folio.ciij.

Creditor non cogitur agere contra debitorem: ⁊ non conſtituitur in mora nō agēdo.parte.vij.memb.iij.nu.10.fo.clvj.

Creditor non poteſt in cōuentionali pignore agere contra tertios poſſeſſores dicti pignoris niſi prius facta excuſſiōe principalis debitoris. Secꝰ in pignore pretorio.par.iij.memb.ij.nu.40.fo.lxj.

Creditor non poteſt excipere de dominio contra debitorem reſpectu rei pignorate: ipſi creditori.par.ij.mēbr.iij.nu. 68. fo.xlij.

Creditor ſubiens notabilem laborem pro pignore poteſt in compēſam talis laboris fructus lucrari: nec illos tenetur in ſortem cōputare.par.v.membr.v.nu.13. fo.cxxvj.

Creditor non poteſt inuitus aſtringi ad pignorum cuſtodiam.parte.v. membro.j. nu.2.fo.lxxviij.

Creditor agens pignoratitia contraria cōtra debitorem pro re aliena ſibi obligata ad quid agere debeat.part.vij. mēbr. iij.nu.20.fo.clvj.

Creditor habens generalem ⁊ ſpecialem hypothecam an poſſit cumulate agere pro vtraqꝫ.parte.viij. membro.j.nu.20. folio.clx.

Creditor male ſe habens in pignore cōuentionali tenetur debitori pignoratitia: in pignore aūt pretorio actione in factum. parte.iij.mēb.ij.nu.31.fo.lxj.

Creditor in pignore conuentionali habet naturalem ⁊ ciuilē poſſeſſionē in pretorio nullam.ibidem.

¶Creditor habet in conuentionali pignore interdictum vti poſſidetis in pretorio ſecus.parte tertia.mébro.ij.nu.33.fo.lxi.

¶Creditor in pignore cōuentionali aliter tenetur ꝙ̄ in pretorio.pte tertia.mébro.ij.nu.34.fo.lxi.

¶Creditor agēs hypotecariā cōtra tertium poſſeſſorem nō hñtē cauſam a debitore quid probare debeat parte.viij.mēb.iij.nu.11.fo.clxx.

¶Creditor ꝑmittēs pignus vēdi vel ꝑmutari ꝓ debitorē an ꝑdat hypotecaꝫ.pte vj.mēbro.iij.nu.12.fo.cxliiij.

¶Creditor cōſentiēs debitori alienanti vel obliganti rem ſibi obligatam videt̄ remittere ius pignoris.pte.vj.mēbro.iij.nu.13.fo.eō.

¶Creditor an teneatur de caſu fortuito rei pignorate.parte.vij.membro.iij.nume.5.fo.clvj.

¶Creditor reſtituēs pignus debitori ſoluto debito tenetur repromittere debitori de dolo ⁊ culpa.parte.vij.membro.iij.nu.6.fo.clvj.

¶Creditor tenetur ⁊ cogi pōt actione pigneratitia cōpenſare fructus ꝑceptos ex re pignorata.pte.vij.membro.iij.nume.7.fo.clvj.

¶Creditor cōſentiēs debitori ꝙ eius heres alienet pignus an renūciet hypotece pte.vj.mēb.iij.nu.15.fo.cxliiij.

¶Creditor an poſſit propria autoritate occupare hypotecā.pte.viij.mēbro.j.nu.55.fo.clx.

¶Creditor an teneatur cōſentire debitori volēti vendere pignus.parte.vj.mēbro.j.nu.23.fo.cxxix.

¶Creditor an poſſit vēdere pignora incorporalia.pte.vj.mēbro.j.nu.24.fo.cxxix.

¶Creditor an poſſit pignus precario debitori conceſſum vendere.parte.vj.mēbro.j.nu.25.fo.cxxix.

¶Creditor an poſſit vendere pignus debitori.pte.vj.mēbro.j.nu.26.fo.cxxix.

¶Creditor emens rem a debitore videtur hypotecam remittere.parte.vj.membro.iij.numero.17.fo.cxliiij.

¶Creditor ſubſcribens chyrographo debitoris vendentis alteri vel obligantis videtur hypotecam remittere.parte vj.membro.quarto.numero.18.folio eodem.

¶Creditor reſtituens debitori chyrographū in quo res eſt ſibi obligata cenſetur hypotecam remittere.parte.vj.mē.iij.nu.19.fo.eodem.

¶Creditori multis caſibus competit pigneratitia contraria contra debitorem.parte.vij.membro.iij.numero.22.fol.clvj.

¶Creditori contra depoſitarium ad petendum depoſitum competit actio vtilis depoſiti et in rem.pte ſcda mēbri tertij.v.ptis principa.nū.29.fo.cxv.

¶Creditore vnum ex fideiuſſoribus liberāte an ipſi creditori obſtet exceptio cedēdarum.parte.v.membro.iij.nume.37.fo.ciij.

¶Creditore agente hypotecariā contra tertium ſimplicē poſſeſſorem ex duob⁹ creditis quorum vnum anterius eſt altero:poſſeſſor nō poteſt vnum offerre ſine altero.parte.v.membro.iij.numero.32.fo.ciij.

¶Creditore cedente ius debitori datur ipſi debitori retentio pignoris contra alterius vſucapionē.pte.v.mēb.iij.nu.44.fo.ciij.

¶Creditore vno in poſſeſſionē immiſſo ceteri cenſentur immiſſi:limitatur et ampliatur multis caſibus.pte tertia.mēbro.ij.nu.10.fo lx.

¶Creditorē poſſe transferre dominiū pignoris in emētē qualr̄ intelligatur.parte vj.membro.j.nu.14.fo.cxxix.

¶Creditorum quorum vnus pretendit pignus conuentionale alter pretoriū preſertur prior tēpore.parte.v.mēb.ij.nu.7.fo.xcij.

¶De litera. D

D Ata tenuta creditori ī aliqua re ſibi hypotecata:in qua danda fuit inordinate ꝓceſſum ex ꝗ tenuta veniat annullanda:an poterit dictares per prius obligata retineri.pte tertia.mēbro.ij.nu.20.fo.lx.

¶Datio pignoris ꝗd operet̄ ⁊ ad ꝗd fiat.pte v.mēbro.j.nu.8.fo.lxxviij.

¶Datio fideiuſſoris ⁊ datio pignoris cōparant̄.pte ſcda.mē.iij.nu.54.fo.xxij.

Debitor offerens creditori impedit venditionem pignoris & moram purgat parte.v.memb.iij.nu.43.fo.ciij.
Debitor an poſſit a quolibet indifferenter etiam inuitus liberari.parte.v.memb.iij.nu.39.fo.ciij.
Debitor poteſt redimere vel reſoluere pignus datum pignori ſecundo creditori per primum ipſi ſecundo creditori ſatiſfaciendo.parte.vij.membr.ij.num.3.fo.clij.
Debitor pignus redimens ſiue a prio creditore ſiue a ſecundo reſoluit vtramq hypotecam.parte.vij.membr.ij.nu.4.folio.clij.
Debitor qua actione agere debeat contra ſuum fideiuſſorem pignus redimentē parte.vij.memb.ij.nu.5.fo.clij.
Debitor conſtituens ſe poſſidere bona hypotecata pro creditore ſi ea alienet pōt creditor agere ad reuocationem. parte.vj.memb.j.nu.36.fo.cxxx.
Debitor dans pignus cum pacto q creditor poſſit certo tempore illud vēdere poteſt non obſtante pacto ipſum pign⁹ ante venditionem redimere.parte.vij.mē.ij.nu.14.fo.clij.
Debitor emens pignus a creditore poteſt agere contra creditorem pigneratitia: quia talis venditio nulla eſt.parte.vij.memb.ij.nu.15.fo.clij.
Debitor offerens debitum creditori an ſi creditor nolit acceptare habeat ipſe debitor pignoratitiam directam contra creditorem.parte.vij.membro.iij.num.12.fo.clij.
Debitor an pro venditiōe pignoris debeat admoneri vt adſit venditioni. parte.vj.memb.j.nu.6.fo.cxxix.
Debitor an liberetur vnica oblatione vel ſi pluries teneatur offerre.parte ſecunda membri tertij.v.partis principa.nu.30.fo.cxv.
Debitor qua actione agat contra ſingularem ſucceſſorem ſui creditoris. parte vij.memb.ij.nu.6.fo.clij.
Debitor prohibens in ſuo teſtamento pignoris alienationem an preiudicet creditori: & an hac prohibitione reſoluat hypoteca.parte.vj.memb.iij. nume.11.fo.cxliiij.
Debitor habet actionem pignoratitiaꝫ cōtra creditorem dolo pignus vendentem. parte ſexta mēbro primo numero.27.fo.cxxx.
Debitor ſoluens alteri quam creditori de voluntate tamen ipſius creditoris: an acquirat actionem hypotecariam contra ipſum creditorem.parte.vij.memb.ij.nu.10.fo.clij.
Debitor ſuſpectus de fuga pōt capi etiaꝫ pendente conditione.parte quarta.nu.16.fo.lxx.
Debitor alternatiue promittens vel ſoluere vel dare pignora an dans pignus liberetur parte.v.memb.j.nume.5.folio.lxxviij.
Debitor principalis cuius nomē fuit obligatum per creditorem alteri creditori an poſſit ſoluere primo creditori in preiudicium ſecundi creditoris cui nomen ſuum eſt obligatuꝫ.parte ſecunda.mēbro.iij.nu.26.fo.xij.
Debitor decipiens creditorē in re pignorata tenetur actione pignoratitia contraria: ſubmittens aūt aliā pro iam tradita tenetur actione furti.parte.vij.mē.bro.iij.nu.23.fo.clvj.
Debitor pignorans rem alienam tenetur pigneratitia cōtraria.parte.vij.memb.iij.nu.24.fo.clvj.
Debitor habens vſumfructū in bonis an poſſit illū obligare vſq ad nu.26.parti ſecūda mēbro.iij.nu.9.
Debitor cōuentus ex hypoteca gñali poteſt excipere de dominio alterius: ſec⁹ ſi ex ſpeciali cōueniatur.ſecūda parte.mēbro.j.nu.2.fo.ij.
Debitor an in ſoluendo vel offerēdo creditori teneatur offerre creditū chyrographariū.parte.v.mēb.iij.nu.46.fo.ciij.
Debitorem non poſſe preiudicare creditori hypotecario in acquirendis qualiter procedat parte quarta.numero.41.folio.lxx.
Debitorē poſſidere rem pignoratā quoad effectū vſucapiēdi qualiter ſit intelligēdū.parte.iij.mēbro.j.nu.33.fo.lv.
Debitore ſoluente de pecunia aliena an ille de cuius pecunia ſoluitur ſuccedat in ius illius creditoris.parte.v.mēbro iij.nu.42.fo.ciij.

Debitum intricatū non eget oblatione ſʒ interpellatione.parte ſecūda mēbri tertij.v.partis principa.nu.5.fo.cxiiij.
Debitum legis diſpoſitione pōt particulatim ſolui.parte ſecūda mēbri tertij.v. partis principa.nu.26.fo.cxv.
Debiti principalis remiſſione exiſtente inualida an nihilominꝰ valeat pignoris liberatio.parte.vj.mēbri.iij. nu.47. folio.cxliiij.
Debito principali vitiato an vitietur etiā pignoris remiſſio.parte.vj.memb. iij.nu.48.fo.cxliiij.
Debito ſoluto oritur debitori actio pignoratitia directa ad repetendū pignꝰ. parte.vij.mēbro.ij.nu.9.fo.clij.
Debito extincto qualiter agat debitor pro pignore cōuentionali: ⁊ qualiter ꝑ pretorio.parte.iij.mē.ij.nu.35.fo.lxj.
Denuntiatio trina qualiter ſit fienda et quātū interuallū in illa eſſe debeat.pte vj.mēbro.j.nu.4.fo.cxxix.
Depoſitarius an poſſit reddere depoſitū deponēti.parte ſecūda tertij mēbri.v. partis principalis.nu.28.fo.cxv.
Detentatio ſeu cuſtodia poſſeſſionis que acquiritur per immiſſionē ex primo decreto an animo retineatur: parte tertia mēbro.ij.nu.4.fo.lx.
Deteriorans rem alterius etiam commodatā tenetur de deterioratione.parte ſecunda.mēb.iiij.nu.138.fo.xxiij.
Dictio diu q̄ntum tempus cōprehendat. parte.vj.mēb.iij.nu.46.fo.cxliiij.
Dictio omnis in ſingulari numero eſt diſtributiua ⁊ attribuit actū cuilibet in ſolidū.parte.viij.mēb.j.nu.49.fo.clx.
Dictio omnis q̄nqꝫ reſtringitur vt omnia includat vel nihil excludat.parte ſecūda.mēbro.ij.nu.78.fo.v.
Dictio omnis adiecta diſpoſitioni de futuro continenti conceſſionē noui actus recipit reſtrictionē de habilitate.parte ſecūda.mēbro.ij.nu.39.fo.v.
Differentia inter pignus ⁊ hypoteca eſt potius nominis ⁊ vocis q̄ rei ⁊ effectꝰ. prima parte.nu.9.fo.i.
Diſpoſitio.l. apud celſum.§.de autoris ff.de doli exceptione quo caſu ꝓcedat. parte.viij.mēb.iij.nu.9.fo.clxx.
Diſpoſitio in vltimis voluntatibꝰ ſemper reputat̄ cōditionalis.ptc.4.n.38.fo.lxx.
Diſpoſitio.l. quoties.C.de rei vendi.an locū habeat in pignore parte.v.membro.j.nu.46.fo.lxxix.
Diſpoſitio generalis in vltimis voluntatibus comprehendit illa de quibus tractat.l.obligatione generali.ff.de pign. parte ſecunda.memb.ij.numero.36.folio.v.
Diſpoſitio.l.j.ff.qui potio in pig.hab.non procedit ſpecialiter in dote: ſed in quolibet creditore.parte ſecunda.mēbri.iiij. nu.78.fo.xvij.
Diſpoſitio adiuncta verbo debet intelligi ſecundum tempus verbi.parte ſecūda. memb.iiij.nu.37.fo.xxij.
Diſpoſitum in vno ex equiparatis cenſet̄ diſpoſitum in alio.parte ſcđa.membro iiij.nu.23.fo.xxij.
Diuiſio peti poteſt per creditorem conuētionalem contra condominum rei hypotecate.parte ſcđa.membri.iij.nu.40. folio.xij.
Diuiſio poteſt fieri per ſocium cū alio ſocio non obſtante quod vnus eorum partem ſuam obligauerit creditori ⁊ obligatio integra manebit.parte ſcđa.mēb. iij.nu.43.fo.xij.
Diuiſio rei communis non tollit obligationem factam per vnum ex ſocijs de parte ſua pro indiuiſa.parte ſecunda memb.iij.nu.37.fo.xij.
Dominium alicuius rei non habēs an poſſit in alterum transferre.parte.vj.mē. j.nu.12.fo.cxxix.
Dominium qualiter in actione hypotecaria probetur.parte.viij.memb.iij.num. 25.fo.clxx.
Dominium poteſt tranſire de vno in aliuꝫ et perambulare per mille manus.parte ſecunda membro.iij.numero.11.folio.xiiij.
Dominium quare non ſit multiplicabile. parte tertia membro.ij.numero.28.folio.lxj.
Dominus pleno iure obligās alicui vſumfructum facit illum vſumfructum qui erat cauſalis penes eū in perſona creditoris formalē.parte ſecunda.mēbro.iij. nu.10.fo.xiiij.
Domus combuſta creditori hypotecata ſi

a debitore reedificetur an poſſit ex tūc per creditorem vendē.parte.vj.membr, j.nu.39.fo.cxxx.

Donatio facta vxori que venit morte mariti confirmanda cenſetur reuocata ſi maritus rem donataꝫ alteri ſpecialiter hypotecat: ſecus ſi generaliter hipotecet omnia bona.ſecunda parte, membro.j. nu.4.fo.ij.

Donatio ꝑꝑ nuptias an ⁊ qualiter dicat̄ in dominium vxoris tranſire. parte ſcda. memb.iiij.nu.66.fo.xxij.

Donatione reſoluta defectu inſinuationis ⁊c.videtur etiam reſoluta hypotheca cauſata penes donatariū. parte.v. mēbro.j.nu.45.fo.lxxix.

Dos ſeu res dotales tam ineſtimate quaꝫ eſtimate ⁊ tam ex parte mariti quā vxoris non veniunt in generali obligatione bonorum.parte ſecunda membro ij.nu.58.fo.v.

Dos poſterior in hypoteca tacita prefert̄ anteriori in rebus ſecunde dotis exiſtētibus.parte.v,memb.ij,numero.22.folio.xcij.

Dos cum fructibus ipſius dantur marito pro oneribus matrimonij ſupportādis parte ſecunda.membro.iiij.numero.50, folio.xxij.

Dotis tacita hypoteca prefertur alteri anteriori tacite.parte,v,memb.ij.numero 23.fo.xcij.

Dotibus duabus cōſtitutis prefert̄ tempore prior.parte.v.membr.ij.nume,12, fo xcij.

Dubius euentus alicuius conditionis qn̄ ſit in conſideratione.parte.v.membro.j. nu.27.fo.lxxix,

¶ De litera.E,

Emere rem ſuam nemo poteſt parte.vj.memb.j,nume.33, fo.cxxx.

Emens pignus a debitore prefertur emēti a creditore ſalua hypoteca creditori competenti.parte.vj.memb.j.numero.32,folio.cxxx.

Emens non dicitur confiteri rem quā emit eſſe venditoris: nec hoc tenetur confiteri ſi conueniatur.parte.viij.membr.iiij. nu.10.fo.clxx.

Emens rem a debitore vt ſatiſfaciat creditori ſi non ſatiſfaciat tenetur hypotecaria.parte.viij,membro,ij.numero.5.folio.clxix.

Emens rem alteri hypotecatam an teneatur ſoluere precium venditori priuſꝙ res vendita ſit libera.parte quinta. mēbro.j.nu.24.fo.lxxix.

Emptor rei ſubiecte reſtitutioni fideicommiſſarie in euentum conditionis non repetit melioramenta.parte.v.membr. iiij.nu.19.fo.cxxij.

Emptor ſi agat rei vendicatione contra vēditorem non poteſt venditor refricare queſtionem dominij.parte ſcda.memb. iiij.nu.63.fo.xiij.

Emptor non tenetur fateri venditoreꝫ eſſe dominum: nec negando dominum videtur illius turpitudinem allegare. parte ſecunda.membro quarto.nume.64. fo.xiij.

Emphiteoſis etiam eccleſiaſtica venit in generali obligatione bonorum . parte ſecunda,membro ſecundo numero.28. folio.v.

Emphiteoſis alienatio ſine traditione caducitatem non inducit. parte ſcda.mēbro.iij.fo.xiij.

Emphiteota prediorum ⁊ patrimonij ceſaris admittitur ad particularem ſolutionem: ſecus in emphiteota priuati. parte ſecunda tertij membri. v. partis prin.nu,22.fo.cxv.

Euictio in dotalibus rebus an ⁊ quādo debeatur.parte ſecunda memb.iiij. nū, 27.fo.xxij.

Exceptio intētionis ⁊ facti non dicitur ꝓprie exceptio.parte.vj.memb.iij.nume, 34.fo.cxliiij.

Exceptio excuſſiōis qn̄ ſit in iudicijs opponenda.parte.viij.memb.j.nume,34. fo clx.

Exceptio excuſſiōis opponēda eſt clare et ſpecifice.pte.viij.mēb.j.nu.35.fo.clx.

Exceptio excuſſionis omiſſa in prima inſtantia non poteſt ampli⁹ opponi. parte.viij.memb.j,nu.36.fo.clx.

Exceptio cedēdarū an obſtet creditori cui poſſeſſor offert ſi creditor liberauit ali-

bona hypotecata.parte.v. membro.iij. numero.29.fo.ciij.
Exceptio cedẽdarũ nõ obſtat mulieri agẽti ⁊ contra correum vel fideiuſſorẽ obligatum ad reſtitutionẽ dotis.parte.v. membro.iij.nu.31.fo.ciij.
Exceptio excuſſionis non competit mercatoribus campſoribus nummulariis et ſimilibus perſonis.parte.viij. memb.j. nu.29.fo.clx.
Exceptio excuſſionis an admitti poſſit coram arbitro ⁊ arbitratore.parte.viij.mẽ. j.nu.30.fo.clx.
Exceptio excuſſionis poteſt dupliciter cõſiderari.parte.viij.memb.j. numero.31. folio.clx.
Excuſſio nõ procedit vbi agitur vigore inſtrumenti guarentigiati vel habentis executionem paratam.parte.viij. mẽb. j.nu.32.fo.clx.
Excuſſio facienda contra hereditatem iacentem requirit curatoris dationem: alias eſt inualida parte.viij.mẽb.j.nu. 40.fo.clx.
Excuſſio facta ad inſtantiam vnius creditoris:an proſit aliis creditoribus in aliis cauſis parte.viij. memb.j. numero.38. fo.clx.
Excuſſio an ſit facienda de bonis extra territorium iudicantis exiſtentibus. parte.viij.memb.j.nu.42.fo.clx.
Excuſſio non eſt neceſſaria in hypoteca legali.parte.viij.mẽb.j.nu,21.fo.clx.
Excuſſio quo iure fuerit introducta.parte viij.memb.j.nu.22.fo.clx.
Excuſſio nõ requiritur in repetitione dotis .parte octaua membro.j.numero.23. folio.clx.
Excuſſio requiritur in hypotecaria intentata ex pignore conuentionali ſecus qñ agitur ex pignore pretorio ad pignus a quo immiſſus cecidit.parte tertia mẽbro.ij.nu.26.fo.lij.
Excuſſio multis caſibus in actione hypotecaria non requiritur.parte.viij.membro.j.nu.16.fo.clx.
Excuſſio bonorum alicuius preſupponit citationem poſſidentium ⁊ fideiuſſorũ. parte octaua membro.j.numero.12.folio.clx.
[Ex]cuſſio fit de illis bonis tantum que ſine controuerſia poſſideri poſſunt. parte octaua nu.44.fo.clx.
Excuſſio an procedat in cauſa dotis. parte octaua membro. j. numero. 27. folio.clx.
Excuſſionis exceptione pendente iudicio hypotecario oppoſita duobus remediis prouidet actori.parte octaua . mẽ j.nu.37.fo.clx.
Excuſſionis ſententia an tranſeat in rem iudicatam ita ꝙ ab illa appellari non poſſit.parte octaua membr.j.nume.39. fo.clx.
Excuſſionis forma que ſit: remiſſiue . parte octaua memb.j.numero.44. folio.clx.
Excuſſione facta contra debitorem et lite conteſtata contra tertium poſſeſſorem: ſi poſtea superueniãt bona debitori poteſt tertius poſſeſſor etiam poſt litis cõteſtationem de illis excipere:parte octaua membro.j.nu.41.fo.clx.
Executio facta vigore ſententie per primũ decretum non reuocatur per ſatiſdationem de iudicio ſiſti:ſicut reuocatur primum decretum in contumacia interpoſitum ſed requiritur ſolutio debiti. parte tertia membro.iij.nu.3.fo.lxix.
Executio pacti de ingrediẽdo ⁊c. põt exerceri etiam contra heredem debitoris: etiam ſi heres eſſet pupillus vel minor parte quarta.nu.17.fo.lxx.
Executio facta vigore inſtrumenti habẽtis vim ſentẽtie non reuocatur niſi debito ſoluto.parte tertia.membro.iij.numero.4.fo.lxix.
Expenſa funeris prefertur omni eri alieno.parte.v.membro.ij.numero. 28. folio.xcij.
Expenſe neceſſarie que dicantur.parte ſeptima.memb.iij.numero.15.fo.clvj.
Expreſſa hypoteca non trahitur ad tempus promiſſionis dotis: niſi promiſſio ſit facta tempore matrimonij contracti vel poſt matrimonium.parte ſecunda . membro quarto numero.79 .folio.xxiij.
Extenſio de ſtricta ſignificatione ad lataꝫ procedit etiam in correctoriis ſi militet eadem ratio.parte.v.membro.iij.numero.47.fo.ciij.

Extraneus ſoluens vel offerens creditori an poſſit impetrare ceſſionem iurium contra debitorem. parte.v. membro.iij. nume.42.fo.ciij.

¶De litera.F.

Factum in eadem oratione et factum in diuerſa differũt parte quarta .nume .42. folio.lxx.

Fauore dotis competit mulieri retentio bonorũ mariti.parte.v.membro.iiij. numero.5.folio.cxxij.

Feudum alienari dicitur ſi vaſallus illud dat pignori domino: ⁊ eidem domino conſentienti nulla fit iniuria.parte ſecunda membro.ij.nu.44.fo.v.

Feudum pluribus dominis attinens diuiduum poteſt vni ex dominis pignorari etiam aliis non conſentientibus. parte ſecunda membro.ij. numero.45. folio.v.

Feudum poteſt pro neceſſitatibus ⁊ ſeruitiis domini obligari.parte ſecunda. mẽbro.ij.nu.46.fo.v.

Feudum poteſt obligari animo lucẽdi abſq; tamen ipſius traditione,parte ſecunda membro.ij.nu.47.fo.v.

Feudum non poteſt reſpectu dominij ⁊ proprietatis obligari:reſpectu vero fructuũ ⁊ commoditatum ſic.parte ſcḋa. mẽbr. ij.nu.48.fo.v.

Fictio tranſlatiua de tempore ad tempus requirit duplex extremum: videlicet a quo ⁊ ad quod.parte.v.memb.ij.nume. 40.fo.xciij.

Fictio cuiꝰ ſit nature:⁊ an ſemper habeat iuris effectum.parte.v.membro.j.nuñ. 13.fo.lxxix.

Fideiuſſor poteſt accedere pro dote danda marito ſed non pro dote vxori reddenda parte ſecunda membro.iiij.num. 89.fo.xxij.

Fideiuſſor ſimpliciter intercedens tenetur etiam pro acceſſionibus ⁊ vſuris: que veniunt officio iudicis. parte ſecunda membro.iiij.nume.56.fo.xxij.

Fideiuſſoris datio ſimplex qui veteri obligationi accedat non inducit nouã obligationem:ſed ſolum eſt additamentum maioris cautionis.parte ſecunda.membro.iiij.nu.92.fo.xxij.

Fides de precio rei vendite transfert dominium rei vendite in emptorem: ſi tamen venditor expreſſe conueniat q̃ res vendita ſit ſibi pro precio hypotecata tunc eſt ceteris in illa preferendus ſecus ſi non fecit tale pactum parte.v.memb.ij. nu.18.fo.xcij.

Filiusfamilias imo ⁊ ſeruus pro negocio ⁊ cauſa peculiari ſi liberam habeãt adminiſtrationem poſſunt res peculiares pignori dare.parte tertia memb.j.nuñ. 13.fo.liiij.

Filij nec alij homines liberi poſſunt hypotecari.parte ſecunda memb.iij.nuñ. 50.fol xij.

Fiſcus alienans rem alteri obligatam an ⁊ quo caſu tollat ius pignoris parte.xj. membro.iij.nu.25.fo.cxliiij.

Fiſcus prefertur anteriori creditori in bonis queſitis per debitorem poſt contractum fiſci preterq̃ ſi anterior eſſet priuilegiatus vt pupillus.parte.v.memb. ij.nu.41.fo.xciij.

Fiſcus poteſt vendere ⁊ obligare totã rem quam habet communem pro indiuiſo cum priuato.parte ſecunda.mẽb.iij.nume.36.fo.xij.

Fiſcus ⁊ mulier in materia hypotecaria pari paſſu ambulãt.parte ſcḋa memb. iiij.nu.108.fo.xxiij.

Fiſcus in quibus ciuitatibus vel populis eſſe dicatur. parte ſcḋa memb.iiij.nu. 114.fo.xxiij.

Fiſcus an in dubio preferatur priuato vel econtra.parte ſcḋa memb.iiij.nu.117. fo.xxiij.

Fiſcus in cauſa oneroſa prefertur in dubio priuato:in cauſa autem lucratiua preferri debet priuatus.parte ſecunda. memb.iiij.nu.118.fo.xxiij.

Forma libelli hypotecarij in quo differat a forma libelli vtilis ſaluiani interdicti parte.viij.membro.ij. numero.26.folio.clxx.

Fructus percepti ab eo qui emit ignoranter rem dotalem a marito non computantur cum melioramentis. parte.v. membro

memb.iiij.nu.13.fo.cxxij.
Fructus percepti ratione dominij etiã vtilis nõ cõputantur cũ melioramẽtis: ſecus ſi eſſent percepti ratione poſſeſſionis tantum.parte.v.mẽb.iiij.nu.14.folio.cxxij.
Fructus ex equitate debiti veniũt cũ melioramẽtis cõputandi: ſecus ſi de rigore.parte.v.mẽbro.iiij.nu.15.fo.cxxij.
Fructus alicuius rei qñ dicantur cõſumpti.parte.v.mẽbro.v.nu.12.fo.cxxvj.
Fructus percepti per creditorẽ ex pignore cõputantur in ſortez. parte.v.mẽbro v.nu.1.fo.cxxvj.
Fructus ex columbarius percepti an veniant in ſumptibus melioramentorum cõputandi.parte.v.mẽb.v.nume. 8.folio.cxxvj.
Fruct⁹ percepti ex re pignorata extenuãt ſortẽ: ſimiliter ⁊ illius rei deterioratio. parte.v.mẽbro.v.nu.2.fo.cxxvj.
Fructus rei pignorate qui ſuperſunt vltra ſatiſfactionem ſortis debent debitori reſtitui cum pignore parte.v. mẽbro v.nu.3.fo.cxxvj.
Fructus percepti ex pignore pretorio extenuant ſortem.parte.v. membro.v.nu. 4.fo.cxxvj.
ructus fundi cõducti indiſtincte dicuntur tacite hypotecati pro pretio cõducto.parte.ij.mẽb.iiij.nu.147.fo.xxiij.
Fructus induſtriales nõ ſunt intelligẽdi tacite obligati pro penſione predij ruſtici: ſecus de naturalibus.parte ſecunda.mẽbro.iiij.nu.148.fo.xxiij.
Fructus ⁊ acceſſiones dotis percepti per maritũ peti dicũtur per mulierẽ actione dotis.parte ſecunda.mẽbro.iiij.nu. 49.fo.xxij.
Fructus rei nõ tradite an ratione more irregularis debeantur.parte tertia. mẽbro.ij.nu.19.fo.lx.
ructus pendentes poſſunt obligari: ⁊ q̃libet res futura. vt part⁹ ancille: fetus pecorũ ⁊ ſimiles.parte ſecunda.mẽbro iij.nu.45.fo.xij.
Fructus percepti per generum ex pignore ſibi dato a ſocero pro dote an ſint in ſortem computandi.parte.v. mẽbro. v. nu.16.fo.cxxvj.
Fructus rei pignorate quo caſu cedãt creditori.parte tertia.mẽb.j.nu.30.fo.lv.
Fructus rei pignorate quibus caſib⁹ non veniant in ſortẽ computandi. parte.v. mẽbro.v.nu.14.fo.cxxvj.
Furioſus an aliquo caſu dicatur conſentire.parte.ij.mẽb.iiij.nu.44.fo.xxij.

¶ De litera.G.

Generalis obligatio bonorũ cõprehendit res venditas et locatas: Emptor enim vel cõductor obligans omnia bona cenſetur etiã obligare rẽ emptã ⁊ conductã.parte ſecunda mẽbro.ij.nu.33.fo.v.
Generalis obligatio bonorũ non cõprehẽdit ea que quis veriſimiliter nõ eſſet ſpecialiter obligaturus niſi talis obligatio eſſet collata poſt mortem obligãtis. parte ſecũda.mẽbro.ij.nu.34.⁊.35.fo.v.
Generalis obligatio bonorũ an cõprehendat merces ⁊ venalia.parte.ij.membro ij.nu.14.fo.v.
Generalis obligatio bonorũ etiã cũ dictione omnis nõ cõprehendit ea de quib⁹ in.l.obligatione generali.ff.de pig.pte ſecũda.mẽbro.ij.nu.37.fo.v.
Generalis obligatio cõprehendens ea de quibus in.l.obligatione generali.ff.de pig.qualiter cõcipi debeat.parte ſecũda.mẽbro.ij.nu.41.fo.v.
Generalis obligatio bonorũ cõprehendit preſentia ⁊ futura.parte ſecũda. membro.ij.nu.1.fo.iiij.
Generalis hypoteca minus afficit rem q̃ ſpecialis ⁊ per ſpecialẽ cõſtituitur pl⁹ iuris creditori q̃ per generalẽ: ⁊ regulariter prouiſio ſpecialis plus operat̃ q̃ gñalis.parte.ij.mẽbro.j.nu.10.fo.ij.

¶ De litera.H.

Habens ius in re põt eã obligare: licet nõ ſit ei debita: nec ſit in eius bonis.pte.ij.mẽbro.iij.nu.6.fo.xij.
Heres debitoris ſui ſi ante q̃ adeat cedat hypotecã ſuã: vtilis que cõpetit ceſſionario nõ cõfunditur p ſequẽtẽ aditionem: directa aũt

ſic.parte.v.mēbro.j.nu.56.fo.lxxix.

Hypoteca cōuentionalis per quas perſonas poſſit vel nō poſſit conſtitui. parte tertia mēbro.j.nu.35.fo.lv.

Hypoteca conditionalis cōpetens pro legatis nūꝗ retrotrahitur.parte.v.membro.ij.nu.24.fo.xcij.

Hypoteca an tollatur vel extinguat̃ ſublata actione perſonali.parte.vj.mēbro ij.nu.5.fo.cxl.

Hypoteca nō tollitur per cōfuſionē inductam ex aditione.parte.vj. membro.ij. nu.6.fo.cxl.

Hypoteca tollitur ex pacto: ex quo tollitur principalis obligatio.parte.vj. mēbro.ij.nu.8.fo.cxl.

Hypoteca tollitur per pactū de non petēdo factum ſuper principali etiam ſi factum ſit ad tempus.parte.vj. mēbro.ij. nu.9.fo.cxl.

Hypoteca tollitur per iuramētū deciſiuū delatū per creditorem debitori iuranti non debere.parte.vj.membro.ij.nu.10. fo.cxl.

Hypoteca non cenſetur remiſſa per cōſenſum creditoris de alienando vno mō ſi alio deteriori modo alienetur.parte.vj. mēbro.iij.nu.26.fo.cxliiij.

Hypoteca non cenſetur remiſſa per alienationē factam de cōſenſu creditoris ſi talis alienatio nō valeat.parte.vj. mēbro.iij.nu.27.fo.cxliiij.

Hypoteca vēdita per debitorē de cōſenſu pupilli creditoris ſine tutore vel decreto iudicis nō cēſetur remiſſa. parte.vj. mēbro.iij.nu.28.fo.cxliiij.

Hypoteca non pōt remitti gratis per filiū vel ſeruū in cauſa peculiari.parte.vj. mēbro.iij.nu.29.fo.cxliiij.

Hypoteca tollitur per ſententiā abſolutoriā ſuper obligatione principali latā in fauorē debitoris.parte.vj. mēbro.ij. nu.11.fo.cxl.

Hypoteca multis tollit̃ modis. parte. vj. mēbro.ij.nu.12.fo.cxlj.

Hypoteca que defuncto cōpetebat nō diuiditur inter heredes ſed indiuiſa remanet: ⁊ vnicuiꝗ competit inſolidum. parte.v.mēbro.ij.nu.35.fo.xcij.

Hypoteca dicitur ius in re ſeu ius reale. parte.v.membro.ij nu.36.fo.xcij.

Hypoteca conſtituitur per pactū initum inter debitorem et creditorem ꝙ liceat creditori alienare rem debitoris. parte tertia membro.j.nu.4.fo.liiij.

Hypoteca conſtituitur per verbū mutuo. parte tertia.mēbro.j.nu.5.fo.liiij.

Hypoteca ſemel in rebus acquiſita nō tollitur per aliū ſubſequentem contractū factum ſine conſenſu illius cui primo acquiſita eſt.parte ſecunda.mēbro. iiij. nu.143.fo.xxiij.

Hypoteca introducta a lege in bonis paternis pro adminiſtratione facta p patrem in bonis filij dupliciter conſideratur.parte.tertia.mēb.j.nu.10.fo.liiij.

Hypoteca an tollatur per vſucapionem triennalem.parte.vj.membro.ij.numero.14.fo.cxlj.

Hypoteca prima non cēſetur nouata nec ſublata per prorogationem termini ad ſoluendum facta debitori.parte.vj.mēbro.iij.nu.6.fo.cxliiij.

Hypoteca expreſſe in obligatione nonāte repetita cenſetur repetita cum priuilegio prelationis. parte. vj. mēbro. iij. nu.7.fo.eodem.

Hypoteca poteſt cedi ſine principali: ⁊ cuius ſit effectus talis ceſſio. parte tertia mēbro.j.nu.14.fo.liiij.

Hypoteca tacita non poteſt probari per teſtes: expreſſa autem ſic. parte ſecunda.membro.iiij.numero.5.fo.xxj.

Hypoteca tacita competit in bonis tutoris vel curatoris.parte ſecunda.membro.iiij.nu.6.fo.xxj.

Hypoteca tacita non ſolum inducitur in bonis tutorum: ſed etiam protutorum ⁊ qui ſe gerunt pro tutore.parte ſecunda.mēbro.iiij.nu.7.fo.xxj.

Hypoteca tacita locum habet in bonis curatorum ad lites datorum: et eorum fideiuſſorum.parte ſecunda. mēbro. iiij. numero.8.fo.xxj.

Hypoteca tacita procedit etiam in bonis actorum a tutoribus vel curatoribus conſtitutorum.parte ſecunda membro iiij.nu.9.fo.xxj.

Hypoteca non cenſetur remiſſa per cōſenſum de alienando ſi alienatio non ſequatur.parte.vj.memb.iij. numero.30. fo.cxliiij.

Hypoteca tollitur per conſenſum creditoris non ſolum reſpectu eius qui conſenſit ſed alterius qui in eius locū ſeu ius ſuccedit.parte.vj.memb.iij.numtro.16.fo.cxliij.
Hypoteca non cenſetur remiſſa ſi debitor vendat de conſenſu creditoris poſt tempus conuentum.parte.vj.memb.iij.nu.32.fo.cxliiij.
Hypoteca an ſolo conſenſu diſſoluatur parte.vj.memb.iij.nu.33.fo.cxliiij.
Hypoteca remiſſa non cenſetur debitum principale remiſſum.parte.vj.mem.iij.nu.37.fo.cxliiij.
Hypoteca per ſtipulationem cōtracta an ſolo conſenſu diſſoluatur.parte.vj.mē.iij.nu.38.fo.eod.
Hypoteca que datur pro grano vino ꝛ oleo extenditur ad incrementum ſeu eſtimationem.parte.viij.membro.j.nume.52.fo.clx.
Hypoteca tacita vel expreſſa conditionalis licet conſtituatur ab initio actus:tamen ex ea non oritur actio niſi purificata conditione.parte.v.memb.j.numero 14.fo.lxxix.
Hypoteca poteſt remitti pacto debito pncipali non ſatiſfacto.parte tertia.mem.j.nu.15.fo.liiij.
Hypoteca poteſt legari per teſtatorē.parte tertia.membro primo.numero.16.folio.liiij.
Hypoteca tacita que competit pro legatis differt ab alijs hypotecis.parte ſecunda.membro quarto.numero.160.folio.xxiij.
Hypoteca non cōfunditur ſucceſſione.parte.v.memb.j.nu.52.fo.lxxix.
Hypoteca an confundatur per aditionem hereditatis debitoris per creditorē hypotecarium factam.parte.v.membro.j.nu.53.fo.lxxix.
Hypoteca an poſſit renunciari per mulierem.parte ſexta.membro.iij.nume.14.fo.cxliiij.
Hypoteca cōuentionalis adiecta pro principali obligatione non ſe extēdit ad penam in contractu appoſitam reſpectu priuilegij.parte.v.membro.j.nume.41.fo.lxxix.
Hypoteca in inſtrumento non adiecta an per notarium ex ſuo officio poſſit ſuppleri ꝛ apponi.parte tertia.membro.j.nu.24.fo.lv.
Hypoteca tacita tranſit ad quemcūq tranſit actio de dote.parte ſecunda.memb.iiij.nu.30.fo.xxij.
Hypoteca preſcriptione perempta perit: ſic ꝛ autoritas vendendi pignus.parte ſexta.membro primo.nu.31.fol.cxxx.
Hypoteca tacita dicitur illa que eſt introducta a lege vel ſtatuto:licet etiam appelletur expreſſa.parte ſecunda.memb.iiij.nu.1.fo.xxj.
Hypoteca tacita reſpectu bonorum dotalium diuerſimode conſideratur.parte ſecunda.membro quarto.numero.25.folio.xxij.
Hypoteca tacita an locum habere poſſit in dote euicta marito.parte ſcda.mem.iiij.nu.26.fo.eod.
Hypoteca tacita pro dote competit etiam quando pater agit ad dotem vt legitimus adminiſtrator filie.parte ſecunda memb.iiij.nu.34.fo.xxij.
Hypoteca tacita que competit pro legatis conditionalibus non trahitur retro purificata conditione:ſicut in contractibus.parte quinta.membro.j.nume.20.fo.lxxix.
Hypotheca non poteſt cōſtitui in premio future victorie.parte ſecunda.mēb.iij.nu.51.fo.xij.
Hypoteca in re aliena in qua debitor habet aliquod ius conſtitui poteſt reſpectu illius iuris:ꝛ ſi dominium poſtea ſuperueniat debitori valet in tota re.parte ſecunda.membro.iij.numero.57.folio.xij.
Hypoteca in hoc differt a venditione vt in ea conſtituenda non requiritur verbum promiſſiuum: in venditione autem ſic.parte ſecunda.memb.iij.nu.58.fo.xiij.
Hypoteca introducta a lege vel ſtatuto lꝫ ſit tacita eſt tn̄ vera nō ficta nō obſtāte īpoſitiōe vel īductiōe ꝑ ꝟba fictionē de notātia pte.ij.memb.iiij.nu.3.fo.xxj.
Hypoteca de re aliena nō vꝫ ī ꝑiudiciū dn̄i vꝫ tn̄ ī ꝑiudiciū tertij poſſeſſoris nullū titulū habētis ad cauſandū vtilem hypotecariam ad ſimilitudinē hypotecarie.parte ſcda,mēb.iij.nu.60.fo.xiij.

Hypotheca tacita incipit tempore admiſtrationis bonorum filij p patrē fraudulēta.pte ſcda.mēbr.iiij.nu.17.fo.xxj.
Hypotheca de re aliena valet in p̄iudiciū debitoris: ⁊ quō.pte ſcda.mēbro.iij.nu.62.fo.xiij.
Hypoteca cōtra prohibitionem cōſtituta nulla interueniēte traditione eſt inualida.pte ſcda mēbro.iij.nu.80.fo.xiij.
Hypoteca vēdi poteſt per creditorem: etiā pignore exiſtēte apud debitorem.parte ſcda.mēbro.iij.nu.81.fo.xiij.
Hypoteca prohibita ſub pena intelligitur de illa in qua interuenit traditio: non autem de illa que fit ſine traditione: qr per illam non incurritur pena.parte ſcda.mēbro.iij.nu.78.fo.xiij.
Hypoteca pōt etiam cōſtitui in fructibus pendentibus ⁊ fetibus futuris animalium.parte ſcda mēbro.3.nume.35.folio.xij.
Hypoteca dicitur ab hypos qd eſt ſub et theſis poſitio: quaſi quedam ſuppoſitio vel obligatio rerum.prima.pte.nu.2.fo.j.
Hypoteca dicitur ius reale vel actio realis qr cōſtituitur ſuper rebus.⁊ per eaȝ nō obligatur perſona debitoris ſed res ibidem.nu.3.
Hypoteca in quibus contractibus ⁊ pro q̄bus debitis poſſit conſtitui ⁊ contrahi.parte ſcda.membro.iij.numero.3.folio.xij.
Hypoteca ſpālis requirit q̄ res ſit in bonis debitoris tempore obligationis cōtracte.parte ſcda.membro.iij.nume.4.fo.xij.
Hypoteca pro dote expreſſa quo tempore incipiat: ⁊ quid in tacita.pte ſcda.mēb.iiij.nu.77.fo.xxij.
Hypoteca ſimplex ſi ſine traditiōe contrahatur creditor non poteſt agere hypotecaria cōtra tertiū poſſeſſorē niſi facta excuſſiōe cōtra debitorem principalē: ſecus ſi pignus ſit datum creditori et poſtea cadat a poſſeſſione.prima parte nu.7.fo.j.
Hypotheca ſpecialis et expreſſa dicitur illa in qua res particularis obligatur.parte ſecunda.membro.iij.nume.1.folio.xij.
Hypotheca pōt conſtitui in re in qua debitor habet quaſi dominium ⁊ idē ius transfertur vtiliter in creditorem.parte ſcda.mēbro.iij.nu.7.fo.xij.
Hypotece ſpālis eſſentia que requirat.ſecunda.parte principa.j.mēbro.nume.1.folio.ij.
Hypotecaria directa datur qñ debitor tēpore obligationis emerat ſed nondum erat ſibi res tradita: ſȝ fuit tradita poſtea.parte.viij.membro.iij.nume.14.folio.clxx.
Hypotecaria directa competit qñ debitor obligauit rē ſub cōditiōe ſi res ſua fieret: ⁊ poſtea fuit acquiſita.pte.viij.mēb.iij.nu.15.fo.clxx.
Hypothecaria directa competit ex obligatione generali in bonis poſtea acquiſitis.parte.viij.mēbro.iij.nu.16.fo.clxx.
Hypotecaria nō competit ad poſſeſſionem obligatam ſi debitor illam amiſit ⁊ fuit occupata per alium.parte.viij.mēb.iij.nu.17.fo.clxx.
Hypothecaria an ⁊ quibus caſibus locuȝ habeat pro poſſeſſione amiſſa per debitorem.parte.viij.mēbro.iij.nume.18.folio.clxx.
Hypotecaria in legato conditionali vel in diem non oritur niſi purificata conditione idē in quacūq obligatione.parte viij.mēb.iij.nu.3.fo.clxx.
Hypotecaria in fideicōmiſſo vniuerſali facta reſtitutione verbali adhuc competit facta autem reſtitutione reali non.parte.viij.memb.iij.nu.4.fo.clxx.
Hypothecaria in contractibus puris oritur a die obligationis cōtracte.pte.viij.mēb.iij.nu.5.clxx.
Hypothecaria quibus perſonis cōpetat et contra quas ⁊ pro quibus rebus.parte.viij.mēb.ij.nu.1.fo.clxix.
Hypteçaria ideo competit inſoliduȝ quia eſt acceſſoria: ſicut dicitur in pluribus fideiuſſoribus.pte.viij.mēb.j.nu.50.folio.clx.
Hypotecaria que datur pro legatis contra heredes datur ad inſtar perſonalis: nec datur inſolidum ſed pro hereditarijs portiōibus.pte.viij.mēb.j.nu.51.fo.clx.
Hypotecaria contra debitorem poteſt ſu=

mulari cum perſonali etiam poſt productum libellum in perſonali tm̄. parte.viij.membro.ij.nu.6.fo.clxix.
Hypotecaria datur cōtra tertiū poſſeſſorē in ſubſidiū ad preciū re preſcripta vel perempta quando ille poſſidet ex cauſa lucratiua.parte.viij.mēbr. ij.nu.7. fo.clxix.
Hypotecaria nō oritur ex obligatione contracta in diem certam pendente die:niſi debitor ſit ſuſpectus de fuga.parte.8. mēb.j.nu.47.fo.clx.
Hypothecaria datur inſolidū contra vnū ex poſſeſſoribus bonorum obligatorū. parte.viij.membro.j.numero.48.f.clx.
Hypothecaria obtenta pro aliqua re que non ſufficit pro toto debito non tollit pſonalem in reſiduo.parte.viij.mēb.j.nu. 46.fo.clx.
Hypothecaria datur contra tertium poſſeſſorem tam pro tacita q̄ȝ pro expreſſa hypoteca.pte ſcda.mēb.iiij.nu.132.folio.xxiij.
Hypotecaria nō extinguitur cum perſonali ſi perſonalis de rigore tollatur.parte.v.mēbro.j.nu.50.fo.lxxix.
Hypotecaria ſua cōditiōe durat quoſqȝ ſit ſolutum et ſatiſfactum creditori. parte.v.membro.j.nu.51.fo.lxxix.
Hypotecaria que datur ſecundo creditori in locum primi ſuccedenti an ſit eadē que datur primo.parte.v.mēbro.iij.nu. 16.fo.ciij.

¶ De litera. I

Immiſſio in perſonalem actionē in quo differat ab immiſſione in realem.parte tertia. membro.ij.numero.7.fo.lx.
Immiſſio facta de vno creditore ex ſcdo decreto non prodeſt alijs creditoribus.pte tertia.mēbro.ij.nu.11.fo.lx.
Immiſſio et decretum an poſſit in nominibus debitorum et actionibus interponi.parte tertia.memb.ij.nume.24.folio.lxj.
Iudiciū diuiſoriū nō pōt intētari per cōſociū qui alteri cōſocio ptē ſuā obligauit nō reſoluta prius hypoteca ſi de hoc cōſocius excipiat.parte ſcda.membro.iij nu.44.fo.xij.
Iuramētū an obliget preciſe ad factū.parte.v.mēbro.v.nu.15.fo.cxxvj.
Iuramentū qualiter deferat in hypotecaria ⁊ creditore in litē iurāte cōdēnabitur debitor ⁊ in quantū.pte.viij.mēb.ij. nu.2.fo.clxix.
Iuramētū in litē in materia hypotecarie diuerſimode conſideratur. parte. viij. mēb.ij.nu.3.fo.clxix.
Ius retētionis poſſeſſori rōne melioramētorū cōpetēs tranſit in illius ſingularē ſucceſſorē abſqȝ alia ceſſione.pte.v.mēbro.iiij.nu.23.fo.cxxij.
Ius digeſtorū ⁊ ius.C.differūt in materia venditionis pignorum.parte.vj.mēb.j. nu.2.fo.cxxix.
Ius hereditarium indiuiduum quo caſu veniat in iudicium famil.hereiſcū.parte.v.mēbro.ij.nu.37.fo.xcij.
Ius offerēdi cōpetēs tertio poſſeſſori an locū habeat in poſſidente rē eſtimatā in dotē datā.pte.v.mēbro.iij.nume.28.folio.ciij.
Ius reale conſtituitur p pignus:⁊ hoc eſt ſpeciale in pignore. ⁊ quare.pte tertia. mēb.j.nu.1.fo.liiij.
Ius creditoris cui debitor obligauit rē in qua habebat quaſi dominium vel ſuperficiē reſoluitur eo ipſo q̄ reſoluitur ius debitoris.parte ſcda.mēbro.iij.nu.8.folio.xij.
Iuſpatronatus nō venit in generali obligatiōe bonorū:ſȝ eius cōmoditas ⁊ fructus.pte.ſcda.mēb.ij.nu.60.fo.v.
Si ius de futuro ꝯpetat iure actiōis actor pōt illud petere ⁊ ad illud agere.pte tertia.mēb.ij.nu.14.fo.lx.
Ius offerēdi qualr̄ cōpetat fideiuſſori debitoris.pte.v.mēb.iij.nu.33.fo.ciij.
Iuris apex nō cōſideratur vbi procedēdū eſt ſola facti veritate inſpecta.pte. viij. mēb.j.nu.28.fo.clx.
Iuri offerēdi an poſſit pſcribi.pte.v.mēbr. iij.nu.52.fo.ciij.
Iuri hypotece quā creditor hȝ in bonis debitoris ſui ſibi obligatis quanto tempore preſcribatur.parte.vj.membr.iij.nu. 1.fo.cxl.

Immiſſus in actiõe hypotecaria ante annum efficitur poſſeſſor reuocabiliter: poſt annum vero irreuocabiliter. parte tertia.mẽb.ij.nu.8.fo.lx.
Immiſſus in poſſeſſionẽ ex ſcđo decreto an ſtatim efficiatur poſſeſſor.pte tertia.mẽbro.ij.nu.9.fo.lx.
Immiſſus in poſſeſſione ex primo decreto an poſſit cõpellere illũ cõtra quẽ eſt facta immiſſio exire a poſſeſſione.pte tertia.mẽbro.ij.nu.2.fo.lx.
Immiſſus in poſſeſſionẽ ex primo decreto an efficiatur poſſeſſor.pte tertia.mẽb.ij.nu.6.fo.xl.
Immobilia qualiter dicãtur tradi manu.prima pte.nu.1.fo.j.
Impẽdẽs in re aliena bona fide, quod remediũ habeat.pte.v.mẽb.iiij.nume. 9.fo.cxxij.
Ingredi in poſſeſſionẽ et eſſe in poſſeſſione ⁊ poſſidere differũt.pte quarta.nu.10.folio.lxx.
Inſtrumẽtũ publicũ dñi preferẽ ſcripture priuate procuratoris.parte.v.mẽbro.ij.nu.50.fo.xciij.
Inſtrumẽta ruralia nõ poſſunt hypotecari nec pretorio pignore accipi: lʒ hoc de conſuetudine nõ ſeruetur.pte ſcđa.mẽbro.iij.nu.49.fo.xij.
Interdictũ ſaluianũ in cuius fauorem fuit introductũ ⁊ in quẽ finẽ.parte.viij.mẽb.j.nu.4.fo.clx.
Interdictũ ſaluianũ vtile cõpetit cuilibet creditori hypotecario.pte.viij. mẽb.iij.nu.19.fo.clxx.
Interdictũ ſaluianũ dicitur poſſeſſorium: ⁊ datur ſolũ reſpectu poſſeſſionis. parte viij.mẽb.j.nu.6.fo.clx.
Interdictũ ſaluianũ a quo dicaẽ. pte.viij. mẽb.j.nu.7.fo.clx.
Intereſſe quod debitor paſſus eſt ex eo qđ creditor recuſauit reſtituere pignus an veniat in pignoratitia.parte.vij. mẽbr.iij.nu.3.fo.clvj.
Iudicium familie herciſcunde non datur inter plures coheredes quoad actiones perſonales et nomina debitorum. parte.v. membro. ij. numero.34. folio.xcij.
Iudicium diuiſoriũ competit inter duos creditores qui rem communem pro indiuiſo pignori acceperunt.parte ſcđa.membro.iij.nu.38.fo.xij.
Iudicium diuiſorium habet locum inter duos tenutarios eiuſdem rei. parte ſecunda.membro.iij.numero.41.fo.xij.
Iudicũ diuiſorium poteſt intentari per tenutarium contra habentem communionem in re.parte ſcđa.membr. iij.nu.42.fo.xij.
Iuſſus differt a ſimplici conſenſu. mandato, ratihabitione: ⁊ voluntati.parte ſcđa mẽb.iiij.nu.42.fo.xxij.
Iuſſus ſeu primum decretum.de immittẽdo quanto tpe expiret.pte tertia.mẽ.ij.nu.3.fo.lx.

¶ De litera. L

Legata ⁊ pignora an veniãt in generali obligatiõe bonorũ.pte ſcđa. mẽbro. ij. nu.15.fo.v.
Legatarius particularis cui primus eſt grauatus reſtituere habet realem actionem ſine ceſſione: licet nõ pſonalem.pte ſcđa.mẽbr. iij.nu.31.fo.xij.
Legatarius ſcđs cui primus eſt grauatus reſtituere habet vtilem hypotecariam contra heredem abſq; reſtitutione vel ceſſione.parte ſcđa.membr.ij.nu.29.folio.xij.
Lex.ij.C.de fideiuſſoribus. quibus caſibus procedat et quibus nõ.pte.v.mẽbro.iij.nu.34.fo.ciij.
Lex fi.ff.quib.mo.pig.vel hypo.ſol.. duas recipit reſtrictiones. parte ſcđa tertij membri.v.partis principa.numero. 21.fo.cxv.
Lex promittẽdo.ff.de iure dot.quo caſu procedat.pte.viij.mẽ.j.nu.24.fo.clx.
Lex põt fieri de caſu dubitabili.pte.viij. mẽb.j.nu.25.fo.clx.
Lex.ij.C.de reſcin.vendi.an locũ habeat in ɔtractu pignoris.pte.v.mẽ.j.n.42.f.lxxix.
Lex ſcripturas.C.qui potiores in pig.ha. qualiter intelligi poſſit.pte.v.mẽbro.ij.nu.47.fo.xciij.
Lex obligatione gñali.ff.de pig.an ſit reſtringibilis ad indefinitã.pte ſcđa.mẽ. ij.nu.40.fo.v.

Lex.j.C.de iure fiſci ꝛ l.ſi is qui.ff.de iure fiſci.non hñt locũ vbi mulier contẽdit cum fiſco pro dote.pte ſcda.mẽbro.iiij.nu.109.fo.xxiij.

Lex iubemus.ꝛ l.etiam.C.ad velleia.quo caſu diſponant.parte.ij.membr.iiij.nu.88.fo.xxij.

Lex aſſiduis.§.exceptis.C.qui potio.in pi.hab.quo caſu loquatur ꝛ diſponat.parte ſecunda membro.iiij.numero.97.folio.xxiij.

Lex fingendo in actu deſcendente a poteſtate iuris non operatur ficte ſed vere: parte.ij.memb.iiij.nu.4.fo.xxi.

Libellus in hypotecaria directa vel vtili alternatiue conceptus an non declaratus procedat.parte.viij.membr.iij.nu.21.fo.clxx.

Libellus in actione hypotecaria diuerſimode venit conſiderandus.parte.viij.memb.iij.nu.22.fo.eodem.

Libellus in pignoratitia directa qualiter ſit formandus.parte.vij.mem.iij.nu.25.fo.clvj.

Libellus i pignoratitia directa an debeat continere probationẽ dominij.part.vij.memb.iij.nu.26.fo.eodẽ.

Libellus qualiter ſit in pignoratitia contraria concipiendus.par.vij.mẽbro.iij.nu.27.fo.eodem.

In libello hypotecario quid ꝛ qualiter ſit concludendum.parte.viij.mẽbr.iij.nu.24.fo.clxx.

Libellus proprie ſumptus non venit in generali obligatione bonorum.par.ij.mẽ.ij.nu.50.fo.v.

Litis eſtimatio in cauſa hypotecaria qualiter offeratur.par.v.mẽbro.iiij.nu.22.fo.cxxij.

Locator prouidens ſibi de ſpeciali ꝛ expreſſa hypoteca in certa re conductoris: nõ propterea ceſſare facit tacitam inductam a lege ſuper bonis inuectis ꝛ illatis.parte ſecunda,membr.iiij.nu.91.folio.xxij.

Lucrum ꝛ damnũ inter ſocios an ſemper debeat eſſe commune.parte.v.membro.ſecundo.numero trigeſimotertio.folio xcij.

De litera.M.

Maritus qualiter petere poſſit vel debeat acceſſiones dotis.parte ſecunda.membro ij.nu.59.

Maritus an poſſit obligare res dotales ex pte vxoris.parte.ij.mẽb.ij.nu.59.fo.v.

Mater tranſiens ad ſecũda vota dicit tacite hypotecare bona ſua filijs primi matrimonij.parte.ij.mẽbr.iiij.fol.xxij.

In materia hypotece tacite dicta de matre locum habere poſſunt in patre.parte ſecunda.membro quarto.numer.22.fo.xxij.

Matrimonium putatiuum bona fide contractum habet priuilegia veri matrimonij quo ad dotem.parte ſecunda.mẽ.iiij.nu.105.fo.xxiij.

Medium inter eſſe obligatum et non eſſe obligatum eſt ſuſpenſio obligationis: ad tempus.parte.vj.membro.j.nu.45.fo.cxxx.

Melioramenta faciens in re quam poſſidet ſi conueniatur ſuper ea hypotecaria poteſt offerre agenti eſtimationẽ rei detractis melioramentis.par.v.memb.iiij.nu.21.fo.cxxij.

Melioramenta facta per debitorem in re quam hypotecauit creditori cenſentur hypotecata ipſi creditori ſicut ipſa res in qua facta ſunt.parte.v.memb.iiij.nu.18.fo.cxxij.

Melioramenta rerum pignoratarũ qualiter veniant exigenda.parte.v.mem.iiij.nu.11.fo.cxxij.

Merx ſeu mercantia ſupponit corpus vniuerſale.parte ſecunda.mẽ.ij.nu.21.fo.v.

Merces venales inuecte in domo cõducta an veniant in tacita hypoteca.parte ſecunda.membro quarto.numero.153.folio.xxiij.

Merces venales etiam future veniunt in generali obligatione mercium.parte ſecunda.membro ſecundo.nu.17.fo.v.

Merces acquiſite in vita defuncti veniunt in generali obligatione non autem acqſite per heredem niſi heres acquiſiuerit eas explicando negotia cepta per defunctum.parte ſecunda.membro ſecundo.numero vigeſimoſecundo.folio quinto.

Merces reperte apud debitorem tempore orte actionis hypotecarie vel moti iudicij hypotecarij veniunt in obligatione generali: non autem alienata ante ꝑ ipſum debitorem.parte.ij.memb.ij.nu.23.fo.v.

Militia empta ex pecunia expreſſim mutuata ad dictam militiam emendā eſt ſpecialiter pro ipſa pecunia hypotecata cum priuilegio prelationis.par.v.memb.ij.nu.21.fo.xcij.

Mulier an in caſu inopie mariti poſſit illius bona omnia occupare.par.v.mēb.j.nu.33.fo.lxxix.

Mulier an cōſtante matrimonio poſſit impedire hypotecam bonorum ſui mariti.parte.v.membro.j.nu.34.fo.lxxix.

Mulier poteſt in cauſa dotis bona mariti fiſco publicata vendicare.part.v.mēb.j.nu.35.fo.lxxix.

Mulier an poſſit actionem ſibi pro dote cōpetentem ratione inopie emergentis alteri cedere.parte.v.membro.j.nume.38.fol.lxxix.

Mulier poteſt agere vtili rei vendicatione ad rem emptam ex pecunia dotali ⁊ ad rem eſtimatam in dotem ſi maritus nō ſit ſoluendo.parte.v.membro.j.nu.40.fo.lxxix.

Mulier habens expreſſam hypothecā pro dote an preferatur alijs habentibus tacitam anteriorem.parte ſecunda mēbr.iiij.nu.99.fo.xxiij.

Mulier habens expreſſam hypotecā pro dote poſteriorem an preferatur creditori habenti expreſſam anteriorē.par.ij.memb.iiij.nu.100.fo.eod.

Mulier iudea habet tacitam hypothecā in bonis mariti iudei: nam inter iudeos eſt matrimonium.par.ij.memb.iiij.nu.69.fo.xxij.

Mulier in cauſa dotis licet ſit poſterior in hypoteca prefert priori creditori.parte v.memb.ij.nu.16.fo.xcij.

Mulier habens per pactum ⁊ conuentionem expreſſam hypotecam pro dote an etiam illam dicatur habere tacitam a lege inductam.par.ij.memb.iiij.nu.82.fo.xxij.

Mulier agens ad donationem propter nuptias habet tacitam hypotecam abſq̃ priuilegio prelationis par.ij.mēbr.iiij.nu.65.fo.eodem.

Mulieri agenti ad bona mariti hypotecata an poſſit per creditores offerri dos in pecunia ⁊ peti relaxatio bonorum cum ceſſione iurium dotalium.par.v.mēb.j.nu.31.fo.lxxix.

Mulieri poſt mortem mariti debentur alimenta de bonis dotalibus ⁊ ſi heredes fuerint in mora conſtituti tenentur ad vſuras ⁊ intereſſe.parte tertia.mēbr.ij.nu.17.fo.lx.

Mulieri in cauſa dotis agenti fauendum eſt.par.v.memb.j.nu.32.fo.lxxix.

Mutuans alienam pecuiam ſuo proprio nomine ⁊ pro ea accipiens pignus non acquirit hypotecā dn̄o pecunie ſed ſibi mutuanti.parte.iij.membro.j.nu.43.folio.lv.

Mutuum datum ad domū reficiendā non extinguit primā hypotecam primo creditori in illa competentem.parte.v.mē.ij.nu.4.fo.xcij.

¶ De litera.N.

Nomen debitoris poteſt per creditorem pignori obligari.parte ſecūda.mēb.iiij.nu.21.fo.xv.

Nomen ſuum proprium pōt quis ſibiipſi obligare.part.ij.memb.iiij.nu.22.fo.xv.

Nomen debitoris non dicitur ipſius debitoris: ſed eſt creditoris.par.ij.mē.iiij.nu.23.fo.eodem.

Nomen debitoris includitur in generali hypotheca bonorum.part.ij.memb.ij.nu.8.fo.v.

Nomen debitoris nō cōprehenditur in generali obligatione bonorum mobilium ⁊ immobilium: q̄ eſt tertia ſpecies.pte ij.mē.ij.nu.9.fo.v.

Nomine debitoris obligatio creditori pōt ipſe creditor ad illud agere vtili hypotecaria abſq̃ excuſſione debitoris principalis.part.viij.memb.j.nu.19.fo.clx.

Noie debitoris obligato qua actione agat ad illud.par.ij.mēb.iiij.nu.24.fo.xv.

Notorie non ſoluendo quem eſſe qualiter intelligatur.parte.viij.memb.1.nu.15.

folio.clx.
Notorium releuat ab onere probandi. pte viij.mēb.j.nu.14.fo.eodē.
Nouatio neceſſaria que fit per litis conteſtationem vel per ſniam nō eſt priuatiua ſeu extinctiua prime obligationis: ſed accumulatiua alioꝝ effectuum cū primis.par.vj.memb.iij.nu.2.fo.cxliiij.
Nouatio inualida non tollit pignora vel hypotecas precedētis obligationis.pte vj.mē.iij.nu.3.fo.eodem.

De litera.O.

Oblatio debitoris ſtat in arbitrio creditoris.parte.ij. memb.iij.v.partis principalis.nu.7.fo.cxiiij.
Oblatio verbalis prodeſt, ſi debitor teneatur ſoluere in alieno loco. parte.ij.mēbri.iij.v.partis principa.nu.8.fo.cxiiij.
Oblatio valida preſupponit locum congruum ⁊ tempus.part.ij.membri tertij v.partis principalis.nu.9.fo.eodem.
Oblatio debet eſſe pura.parte.ij. membri tertij.v.partis prin.nu.10.fo.eodē.
Oblatio verbalis que dicatur.parte.tertia membri tertij.v.part.princi.num̄.1.folio cxix.
Oblatio realis que fit extraiudicialiter quid operetur.part.iij.membri tertij.v. partis prin.nu.2.fo.cxix.
Oblatio debiti etiam ſine conſignatione liberat a pena caducitatis.parte tertia mēbri tertij.v.partis principalis.nu.3. fo.eodem.
Oblatio realis cauſat debitori actionem pignoratitiam cōtra creditorem ad repetendum pignus.part.iij.mēbri tertij. v.partis prin.nu.4.fo.eodē.
Oblatio facta cū cōſignatione ⁊ depoſitione quid operetur.parte tertia tertij mēbri.v.partis principalis.nu.8. fo.eodē.
Oblatio debiti quam creditor non vult acceptare diuerſimode operatur.part.tertia membri tertij.v.partis princi.nu.9. fo.eodem.
Oblatio ſola an aliquam producat actionem.part.tertia membri tertij.v.partis prin.nu.10.fo.eodem.
Oblatio preſenti facta importat promiſſionem.parte tertia membri tertij.v.partis princi.nu.11.fo.cxix.
Oblatio debet eſſe realis:nam verbalis nō releuat.parte.ij.membri tertij.v.partis nu.1.fo.cxiiij.
Oblatio debet eſſe ſpecialis generalis enim non releuat.parte ſecunda membri tertij.v.partis principalis.numero.16.folio.cxiiij.
Oblatio debiti debet eſſe totalis ⁊ integra Creditor enim nō tenetur recipere partem debiti.parte ſecunda membri tertij v.partis principa.num̄.17.fo.cxiiij.
Oblatio debiti debet fieri preſenti. part.ij. tertij mēbri.v.partis principal. nu.27. fo.cxv.
Oblatio facta per ſecundum creditorē primo poſſidenti an ꝑcludatq viam primo offerendi ſecundo.parte.v. membro.iij. nu.20.fo.ciij.
Oblatio iudicialis que dicatur. parte tertia membri tertij.v.partis princi. nu.6. fo.cxix.
Oblatio iudicialis etiam abſq depoſitione ⁊ obſignatione facit euitari iudiciū: ſi fiat ante litis conteſtationem.part.iij. membri tertij.v.partis principalis.nu. 7.fo.eodem.
Oblatio potest fieri per alium creditorem tertium ſecūdo creditori qui obtulit primo ⁊ in ius ſucceſſit.parte.v. membro. iij.nu.22.fo.ciij.
Oblatio an ⁊ quando poſſit fieri per primū creditorem ſecundo. parte. v. membro tertio.nu.17.fo.eodem.
Oblatio per ſecundum creditorem nō poteſt fieri emptori qui emit a primo vendente iure creditoris. parte.v.membro iij.nume.4.fo.cij.
Oblatio poteſt fieri primo creditori etiam poſt rem rei adiudicatam inſolutū per iudicem ex ſecundo decreto iudiciario ordine:⁊ hoc per ſecundum creditorem non per debitorem.parte.v.membro.iij. nu.8.fo.ciij.
Oblatio facta per ſecundum creditorē primo cum depoſitione ⁊ conſignatione liberat pignus.part.v.membro.iij. num̄. 10.fo.eodem.
Oblatio que fit a ſecundo creditore primo

ſit de credito anteriori nec requirit offerre poſterius.parte.v.membro.iij.nu.11.fo.ciij.

Oblatio poteſt fieri per habentem ſolū ius dominū in re.parte.v.memb.iij.nu.38.fo.eodem.

Oblatio poteſt fieri per ſecundum creditorem primo non ſolum quando ſecūdus conuenitur a primo: ſed etiam quando ſecundus agit contra primum: quo caſu primus tenetur cedere ſecundo iura tenuti.parte.v.membro.iij.numero.14.fo.eodem.

Obligans pignus pro alio an teneatur diu pati talem obligationem: & an poſſit poſt tempus aliquod petere liberationem pignoris.parte.vj.mēbr.iij.nu.45.fo.cxliij.

Obligatus ad nudam cautionem an liberetur promittendo ſub hypotheca ſuorum bonorum.part.v.membro.j.nu.9.fo.lxxix.

Obligatio omnis argenti vel omniū rerū quid & que includat.parte ſecunda.mē.ij.nu.16.fo.v.

Obligatio taberne comprehendit etiā merces futuras.parte ſecunda mēbr.ij.nu.18.fo.v.

Obligatio ad intereſſe regulariter ſuccedit in obligationibus facti: nec in eis poteſt agi preciſe ad factum.par.ij.mē.j.nu.8.fo.ij.

Obligatio omnium bonorum mobilium & immobilium pro reſtitutione dotis facta nō includit nomina debitorum.parte ſecunda membro.iiij.numero.84.folio.xxij.

Obligatio perſonalis ſeu principalis dupliciter conſideratur.parte ſcda.mēbr.iiij.nu.18.fo.xxij.

Obligatio conſecutiua ad actū in quo differat a conuentionali.parte.ij.mēbro.iiij.nu.45.fo.eodem.

Obligatio pignoris an poſſit alicui queri per alterum.parte tertia.mebr.j.nu.39.fo.lv.

Obligatio conditionalis purificata conditione retrotrahitur niſi obſtet defectus rei vel perſone.parte tertia.mēbr.j.nu.37.fo.lv.

Obligatio rei obligate creditori licet non ſit in bonis debitoris ipſi tamen debitori debita eſt valida.parte.ij.membr.iij.nu.5.fo.xij.

Obligatio rei aliene ſub conditione ſi ſua erit eſt valida.parte.ij.membro.iij.folio.eodem.

Obligatio rei aliene validatur per ratificationem dominij illius rei.par.ij.mēb.iij.nu.54.fo.xij.

Obligatio rei aliene validatur per dominij ſuperuentionem ipſi debitori.par.ij.memb.iij.nu.55.fo.eodē.

Obligatione fideiuſſoria ceſſante an ceſſet hypoteca.parte.vj.membro.ij.num.7.fo.cxl.

Obligatione ſpeciali & expreſſa prohibita cenſetur etiam prohibita generalis: parte.ij.mēb.ij.nu.61.fo.v.

Obſignatio vel cōſignatio ſeu ſigillatio qualiter & quando fieri dicatur.parte ſecūda membri tertij.v.partis principalis.nu.13.fo.cxiiij.

Officium iudicis nobile nullam actionem vel obligationem preſupponit.parte.ij.membro.iiij.nu.51.fo.xxij.

Ordo in vēditione pignoris iudicialis qualis ſit ſeruandus.parte.vj.mēb.j.nu.7.fo.cxxix.

De litera.P.

Pactum quod creditor lucretur fructus pignoris pro intereſſe ſeu vſuris inualidū eſt: & tali pacto inito nihilominus tenetur illos fructus in ſortem computare.parte v.mēbr.v.nu.10.fo.cxxvj.

Pactum quod pignus vendi poſſit per creditorem nulla denunciatione precedente validum eſt.parte.vj.membr.j.nu.5.fo.cxxix.

Pactum tacitum nihil poteſt remittere.parte.vj.membro.iiij.numero.35.folio cxliiij.

Pactum de non petendo debitum principale an extinguat hypotecam.part.vj.mē.iij.nu.36.fo.cxliiij.

Pactum quod res emenda ex pecunia per me mutuata ad illam emendam ſit mihi ſpecialiter obligata pro mea pecu=

nia facit me preferri omnibus anterioribus: etiam doti.parte.v.mē.ij.nu.17.fo.xcij.

Pactum q̄ de ingrediendo et occupando propria autoritate pignus excuſat creditorem occupantem a pena vi bonorū raptorum valet.parte.iiij.nume.9.folio.lxx.

Pactum de ingrediendo ⁊c.non poteſt exeq̄ niſi mora debitoris p̄cedente vel ſuſpitione de fuga.parte.iiij.numero.15.folio.lxx.

Pactum de ingrediendo non operatur niſi creditor exprimat vim pacti.pte.iiij.nu.27.fo.lxx.

Pactum legis commiſſorie in contractu emptionis ⁊ venditionis dicitur illud qđ cōcipitur per verba directa.pte.iiij.nu.1.fo.lxx.

Pactū legis commiſſorie eſt in pignoribꝰ improbatum.parte quarta.numero.2.fo.lxx.

Pactū legis commiſſorie in pignoribus cōſtitutum an firmetur iuramento.parte iiij.nu.3.fo.lxx.

Pactū firmari iuramēto ⁊ iuramentum metu periurij eſſe ſeruandum differūt.parte.iiij.nu.4.fo.lxx.

Pactum initum cum creditore de ingrediendo excuſat a pena ingreſſus: ſed nō excuſat ſi perſeueret. vel retineat niſi hoc expreſſum ſit in pacto.parte.iiij.nu.11.fo.lxx.

Pactum de ingrediēdo ⁊c.poteſt fieri etiā in vltimis voluntatibus ⁊ in alijs contractibus ꝙ pignoris.parte.iiij.num.2.fo.lxx.

Pactum de ingrediendo excuſat a vicio clandeſtinitatis.parte.iiij.numero.13.fo.lxx.

Pactum de ingrediēdo ⁊c.poteſt executioni mandari etiā ſi debitor verbo cōtradicat.parte quarta.numero.14.folio.ſeptuageſimo.

Pactum inter creditorem et debitorem q̄ debitori non liceat luere pignus ante annum valet q̄ autem in perpetuum non liceat non.parte.iiij.numero.30.fo.lxx.

Pactum quod debitori imperpetuum nō liceat luere pignus non valet etiam in vim alienationis.parte.iiij.numero.31.fo.lxx.

Pactum quod debitor non poſſit luere pignus infra.xxx.annos non valet.parte iiij.nu.32.fo.lxx.

Pactum quod res vendita ſit ſpecialiter ⁊ prius obligata vni creditori ipſius emptoris an poſſit adijci in preiudicium anteriorum creditorum ipſius emptoris.parte quarta.numero.33.fo.ſeptuageſimo.

Pactum legis commiſſorie in pignore adiectum non a principio tempore contractus ſed poſt ex interuallo adiectum eſt validum.parte quarta.numero.6.folio.lxx.

Pactum de ingrediendo ⁊c.an poſſit fieri cum tutore vel pupillo.pte quarta.nu.18.fo.lxx.

Pactum de ingrediendo ⁊c.an poſſit fieri cum eccleſia.parte.iiij.numero.19.folio.lxx.

Pactum de ingrediendo an poſſit exerceri contra ſingularem ſucceſſorem: vel quando in pacto fuit appoſitum conſtitutum vel precarium.item an tranſmittatur ad heredes creditoris.pte.iiij.nu.20.fo.lxx.

Pactum de ingrediendo ⁊c.poteſt cedi in alium.item poteſt exerceri contra debitorem ſine iudice: contra tertium poſſeſſorem non.parte quarta.nume.21.folio.lxx.

Pactum de ingrediendo.⁊c.an poſſit exerceri ante liquidationem debiti.parte quarta.numero.22.folio.ſeptuageſimo.

Pactum de ingrediendo per creditorem deductum ad iudicem: ⁊ iudex dedit licentiam ſine citatione partis an ſit validum.parte quarta.numero.23.folio.ſeptuageſimo.

Pactum de ingrediendo poteſt dupliciter ad iudicem deduci.parte quarta.nu.24.fo.lxx.

Pactum de ingrediendo delatum ad iudicem an poſſit propria autoritate exerceri.parte quarta.numero.25.folio.ſeptuageſimo.

Pacta in pignoribus cōſtituta an ſint ſemper ⁊ de iure valida niſi reperiantur ꝓhibita. parte quarta. nu. 8. fo. lxx.
Pater naturali ratione tenetur dotare filiam: ⁊ filium donis propter nuptias honorare. parte ſcda. memb. iiij. nume. 40. fo. xxij.
Pater cenſetur obligatus pro dote filio ipſius iuſſu data. parte ſcda. memb. iiij. nu. 41. fo. xxij.
Pater in bonis in quibus habet vſumfructum non tenetur reddere adminiſtrationē filio de hijs que culpabiliter geſſit: de fraudulenter autem geſtis ſic. in his autem in quibus non habet vſumfructum indiſtincte tenetur. pte ſecunda membro. iiij. nume. 14. et nu. 15. folio. xxj.
Pater agens procuratorio nomine filie et ad filie vtilitatem gaudere debet priuilegio tacite hypotece: ſecus ſi nomine proprio. parte ſecunda. membro. iiij. numero. 35. fo. xxij.
Pater quibus caſibus cenſeatur obligatꝰ pro reſtitutione vel conſeruatione dotis ſue nurus. parte ſecunda. mem. iiij. nu. 36. fo. xxij.
Pater an vt adminiſtrator legitimus filij accipiendo pignus vel obligationē acquirat vtilem hypotecariam filio. parte tertia. memb. j. nu. 41. fo. lv.
Pecunia an veniat in generali obligatione. parte ſecunda. membro. ij. nume. 11. folio. v.
Pecunia debitoris aliunde habita quam a creditore cui obligantur bona non venit in generali obligatione. parte ſecunda. membro. ij. numero. 12. fo. v.
Pecunia an poſſit dici tacite hypotecata. parte ſecunda. membro. iiij. nu. 166. folio. xxiij.
Pena falſi qua tenetur vendens rem duobus non habet locum in pignorantem rem duobus. parte. v. memb. j. nu. 47. fo. lxxix.
Periculum creditoris vendentis pignus ⁊ habentis fidem de precio in quo verſetur. parte. vj. membro. j. numero. 38. folio. cxxx.
Pignorans an ⁊ quo caſu habeat ſe probare dominum rei pignoratitie. parte ſecunda. membro. iij. numero. 67. folio. xiij.
Pignorans ſuam poſſeſſionem vtendo verbo poſſeſſionem: intelligitur illam pleno iure pignorare. parte tertia. membr. j. nu. 7. fo. liiij.
Pignoratio vel hypotecatio facte pro tanto debito quod nulla ſit ſpes luitionis: potius dicitur alienatio quam pignoratio. parte tertia. membro. j. numero. 27. folio. lv.
Pignoratio vnius rei pro alia an ſit valida. parte tertia. membro. j. numero. 19. fo. liiij.
Pignoratitia directa competit tam pro pignore pretorio ꝙ conuentionali. parte vij. membro tertio. numero. 11. folio. clvj.
Pignoratitia directa an et quando reijciatur per exceptionem dominij parte. vij. membro. iij. nu. 12. fo. clvj.
Pignoratitia contraria poteſt creditori cōpetere contra directam. parte. vij. mēb. iij. nu. 13. fo. clvj.
Pignoratitia directa nō datur debitori cōtra creditorem niſi pignus traditū fuerit vel ſaltem fingatur traditum creditori. parte. vij. memb. j. numero. 2. fo. clj.
Pignoratitia directa competit creditori ēt abſq; pignoris traditione. parte. vij. mē. j. nu. 3. fo. eodem.
Pignoratitia preſcriptione ſublata an debitor poterit agere contra creditorē rei vendicatione ad pignus. parte. vj. mēb. ij. nu. 24. fo. cxlj.
Pignoratitia quanto tempore preſcribatur. parte ſexta membro. ij. numero. 20. folio. cxlj.
Pignoratitia non impeditur per exceptionem dominij: quia in ea non requiritur ꝙ debitor ſit dominus. parte. ij. memb. iij. nu. 65.
Pignoratitia directa competens debitori ob deteriorationem rei a creditore factam an datione pignoris inſolutū creditori cenſeatur remiſſa. parte. vij. mēb. iij. nume. 8. fo. clvj.
Pignoratitia directa datur contra dominum pro pignore dato eius ſeruo peculiari nomine. parte. vij. memb. iij. nume. 9. fo. clvj.

In pignoratitia actione q̃ veniāt.parte vij.memb.iij.nu.1.fo.clvj.

Pignoratitia directa datur ob dolum creditoris:ſimiliter ob latam ⁊ leuem culpam.parte.vij.membro. iij. numero.4. fo.clvj.

Pignoratitia contraria competit ꝑ re aliena vel alteri obligata data pignori creditori ignoranti.parte.vij.memb.iij.numero.19.fo.eod.

Pignoratitia contraria competit creditori pro expenſis neceſſarijs ⁊ aliquando pro voluntarijs factis in pignore.parte vij.memb.iij.nu.14.fo.clvj.

Pignoratitia non oritur ex ſolutione partis debiti.parte.vij.memb.ij.nume.17. fo.clij.

Pignus pretorium creditori addictū preſumitur pro toto debito datum:ſecus in conuentionali. parte tertia.mem.ij.nu. 36.fo.lxj.

Pignus quodlibet a creditore acceptū preſumitur idoneum:nec ex tūc poteſt creditor facere capi debitorem fugientē,tā q̃ ſuſpectum.parte tertia.memb.ij.nu. 37.fo.lxj.

Pignus pretorium conſtitui poteſt in bonis minorum formiter,conuentiōale autem non:niſi decreto iudicis. parte tertia.memb.ij.nu.38.fo.eod.

Pignus conuentionale ⁊ pretorium diuerſimode recuperantur.parte tertia.mēb. ij nu.39.fo.lxj.

Pignus poteſt alteri pignori dari:quo facto primus creditor habet directam:ſecundus vtilem hypotecariam.parte.ij. membro.iij.nume.19.fo.xiiij.

Pignus non ſolum per primum ſed etiam per ſecundum ⁊ tertium creditorem et alios poſteriores poteſt pignori dari. parte ſecunda.membro.iij.numero.20. fo.xiiij.

Pignus pretorium infra quantum tempꝰ vendi poſſit.parte.vj.membro.j.nume. 8.fo.cxxix.

Pignus venditum quo caſu poſſit a debitore vendicari.parte.vj.memb.j.nu.28. fo.cxxx.

Pignus vel hypotheca an tollatur nouatione.parte.vj.membro.iij.numero.1.folio.cxliiij.

Pignus licet pluries vel pluribus obligatum ſit:vnica tamen ſolutione liberatur.parte.vij.membro.ij.numero.13.folio.clij.

Pignus quando intelligatur obligatū ꝑ vſuris.parte.vij.membro. ij. nume.16. fo.clij.

Pignus conuentionale poteſt inter abſentes conſtitui:⁊ per literas.parte tertia. memb j.nu.2.fo.liiij.

Pignus vel hypoteca an poſſint accedere obligationi nulli ⁊ inefficaci.parte tertia. membro primo. numero. 8 .folio. liiij.

Pignus vel hypotheca non conſtituuntur niſi aliqua obligatione precedente. parte tertia.membro.j.numero.9. folio liiij.

Pignus dicitur commercium.parte ſcd̄a. membro.iij.nu.70.fo.xiij.

Pignus conuentionale quibuſcunq; verbis contrahi poteſt ⁊ ſine ſcriptura. Itē in quacūq; obligatione poteſt contrahi Item poteſt conſtitui pro toto tempore ⁊ pro parte temporis. Item de nocte:et pro quacūq; cauſa ⁊c.parte tertia. mē. j.nu.3.fo.liiij.

Pignus dicitur in bonis debitoris remanere.parte ſecunda.membro.iij.nu.72. folio.xiij.

Pignus pignoratum omnino liberat̃ per ſolutionem debitoris primo creditori factam.parte ſcd̄a.memb.iij.nume.28. fo.xij.

Pignus vnde dicatur ⁊ in quibus cōſiſtat prima parte.nu.1.fol.j.

Pignus pretorium cuius ſit effectus. parte tertia.membro ſecundo .numero.5. folio.lx.

Pignus conuentionale ſolo conſenſu conſtituitur pretoriū vero requirit actualem immiſſionem.parte tertia. mem. ij. nu.30.fo.lxj.

Pignus iudiciale quod dicatur ⁊ qualiter conſtituatur.parte tertia. memb.iij. nu.1.fo.lxix.

Pignus iudiciale an et in quo differat a pretorio.parte tertia memb.iij.numero 2.fo.lxix.

Pignus ſpeciale per mulierem pro dote receptum non facit ceſſare generalem tacitam hypotecam a lege inductam. parte ſecunda membro.iiij.numero.83. fo.xxij.
Pignus & hypoteca differunt in proprio ſignificatu.prima parte.nume.6.fo.j.
Pignus & hypoteca in quo differant. prima parte.nu.4.fo.1.
Pignus non poteſt conſtitui neque dari adiecto ſolutioni.parte.v.membr.j.nume. 23.fo.lxxix.
Pignus pretorium & iudiciale poteſt retineri pro debito chyrografario.:parte.v. memb.iij.nu.48.fo.ciij.
Pignus non conſtituitur mandato niſi ſit ad hoc ſpeciale.parte tertia.membro.j. nu.36.fo.lv.
Pignus pretorium quod dicatur. parte tertia memb.ij.nu.1.fo.lx.
Pignus pretorium an poſſit in eadem re concurrere cum conuentionali.parte tertia.memb.ij.nu.27.fo.lxj.
Pignus conuentionale & pretorium in quibus conueniant & in quibus differant. parte tertia.membro ſecundo. numero 29.fo.lxj.
Pignora data locatori in contractu locationis an per reconductionem cenſeantur repetita.parte tertia.membro.j. nu. 22.fo.lv.
Pignora noua data in obligatione nouante inualida accumulantur veteri obligationi.parte ſexta.membro.iij. nume. 4.fo.cxliiij.
Pluribus immiſſis ex primo decreto vigore rei iudicate vel iuris exequibilis nullus in iure prefertur.parte.v.memb.ij. nu.25.fo.xcij.
Poſſeſſio non tranſit de vno ad alium ſine animo poſſidentis.parte.v.membro.iij. nu.21.fo.ciij.
Poſſeſſor conuentus hypotecaria poteſt offerendo debitum petere ſibi cedi iura ſi onus luendi rem poſſeſſam & hypotecatam non incumbat ipſi poſſeſſori. parte.v.membro.iij.numero.27.folio ciij.
Poſſeſſor non dicitur qui incontinenti expelli poteſt.parte tertia.memb.ij.num. 16.fo.lx.
Poſſidens audiendus eſt de ſuo iure in iudicio poſſeſſorio vbi ex iuſta cauſa ad eum peruenit poſſeſſio.parte tertia.membro.ij.nu.21.fo.lx.
Poſterior creditor prefertur priori multis caſibus.parte.v.membro.ij.numer.15. fo.xcij.
Precium rerum mariti venditarum & tacite obligatarum pro reſtitutione dotis ſuccedit loco dictarum rerum. parte ſecunda.memb.iiij.nu.59.fo.xxij.
Precium non ſuccedit loco rei in actione hypotecaria ſingulari.parte ſcda. membro. iiij.nu.149.fo.xxiij.
Precium an in hypoteca ſuccedat loco rei parte.v. membro.j.numero.48. folio lxxix.
Predium vrbanum in quo diſtinguatur a ruſtico.parte ſecunda.memb.iiij.num. 146.fo.xxiij.
Prelatus in multis equiparatur tutori. parte ſecunda.membro.iiij.nume. 121. fo.xxiij.
Preſcriptio in hypotecaria nõ impeditur per malam fidem auctoris.parte.vj.membro.ij.nu.2.fo.cxl.
Preſcriptio vtilis dominij contra debitorem an tollat hypotecariam contra creditorem.parte ſexta. membro. ij. nu.13. fo.cxlj.
Preſcriptio actionis pignoratitie reſpectu iuris offerendi quo mediante ipſa oritur a quo tempore incipiat.parte ſexta memb.ij.nu.19.fo.cxlj.
Preſcriptio aliter conſideratur in pignore aliter in hypotheca.prima parte.numero.5.fo.1.
Preſcriptio impedit excuſſionẽ.parte.viij. memb.j.nu 33.fo.clx.
Preſcriptio contra pignoratitiam an de iure canonico procedat.parte.vj. mem.ij. nu.21.fo.cxlj.
Preſcriptio poteſt currere etiam quod preſcribens ſciat alteri ius competere: ſi actio nondum ſit nata &c.ibid.
Preſcriptioni obſtat mala fides ſi id quod preſcribitur debetur iure actionis ſecus ſi officio iudicis.parte ſexta. membro. ij. nu.23.fo.cxlj.

Preſentia creditoris in venditione pignoris quid operetur. parte. vj. mẽbro. iij. nu. 23. fo. cxliij.

Primus creditor non poſſidens an poſſit ſecundo offerre. parte. v. memb. iij. nu. 18. fo. ciij.

Primus creditor non poteſt cogi offerre ſecundo. parte. v. membro. iij. numero. 19. folio. ciij.

Primus creditor ſi habeat ſpecialem ⁊ generalem hypotecam: ſecundus autem ſpecialem non poteſt primus deſcendere ad generalem in qua comprehenditur ſpecialis ſecundi creditoris niſi in ſubſidium. parte. v. membro. ij. num. 51. fo. xciij.

Prior tempore prefertur poſteriori etiam ſi ſit nouata ſua obligatio cum repetitione pignorum. parte. v. mẽbro. ij. nu. 13. fo. xcij.

Prior in tempore habens generalem hypotecam prefertur poſteriori etiam habenti ſpecialem. parte. v. membro. ij. numero. 14. fo. xcij.

Prior tempore in hypoteca potior eſt in iure: ⁊ multis caſibus ampliatur hec regula. parte. v. membro. ij. nume. 1. folio. xcij.

Prior in tempore priuatus prefertur fiſco in bonis queſitis ante obligationem fiſci ſed non poſtea. parte. v. mẽbro. ij. nu. 11. fo. xcij.

Prioritas hypotece in multis prodeſt: et multa operatur. parte. v. mẽbro. ij. nu. 2. fo. xcij.

Prioritatem vel poſterioritatem allegan ti incumbit onus probandi. parte. v. mẽbro ſecundo. numero. 43. fo. xciij.

Priuilegium tacite hypotece cum prelatione an competit pro dote putatiua. parte ſecunda. membro. iiij. nu. 104. folio. xxiij.

Priuilegium dotis non extenditur vltra ſuos limites: nec argumentum ꝙ in omni caſu dos ſit priuilegiata eſt validum. parte quarta. nume. 7. folio. lxx.

Priuilegium tacite hypotece introductũ in §. ⁊ vt plenius. C. de rei vxo. actio. datum cenſetur actioni non perſone. parte ſecunda. membro quarto. nume. 29. folio. xxij.

Priuilegium tacite hypotece an locũ habeat in matrimonio putatiuo ex parte mariti. parte ſecunda. membro. iiij. nu. 106. fo. xxiij.

Priuilegium tacite hypotece cum prelatione an poſſit per mulierẽ cedi vt trãſeat in ceſſionarium. parte ſecunda. mẽbro. iiij. nu. 107. fo. xxiij.

Priuilegium tacite hypotece mulieri pro dote datum an tranſeat ad quoſcunqꝫ heredes. parte ſecunda. mẽbro. iiij. nu. 111. fo. xxiij.

Priuilegium tacite hypotece ſiue priuilegio prelationis ad quos heredes tranſeat. parte ſecunda. mẽbro. iiij. nume. 93 fo. xxij.

Priuilegium tacite hypotece cum priuilegio prelationis an tranſeat ad filios ſecundi vel alterius matrimonij. parte ſecunda. membro. iiij. numero. 95. folio. xxiij.

Priuilegium tacite hypotece cum prelatione an competat vni mulieri contra aliam pretendẽtem ſimilem hypotecã ex cauſa alterius dotis. parte ſecunda. mẽbro. iiij. nu. 96. fo. xxiij.

Priuilegium prelationis tacite hypotece quod datur doti: nõ datur pene illi adiecte. parte ſecunda. membro. iiij. numero. 70. fo. xxij.

Priuilegiũ tacite hypotece nõ procedit in muliere heretica. parte ſecũda. mẽbro. iiij. nu. 68. fo. xxij.

Priuilegiũ tacite hypotece hꝫ locũ ⁊ põt procedere cõtra fideiuſſorẽ. parte ſecunda. mẽbro. iiij. nu. 62. fo. xxij.

Priuilegiũ tacite hypotece põt cõpetere vxori in bonis mariti nõ ſolũ dotalibꝰ ſed etiã paraphernalibus. parte ſecunda. mẽbro. iiij. nu. 63. fo. xxij.

Priuilegiũ tacite hypotece procedit etiã pro pñio rerũ dotaliũ ꝑ maritũ alienatarũ. parte. ij. mẽb. iiij. nu. 57. fo. xxij.

Priuilegiũ tacite hypotece cõceſſuꝫ actioni de dote cõpetit ẽt pro augmento dotis. parte. ij. mẽbro. iiij. nu. 46. fo. xxij.

Priuilegia dotis an cõpetãt ſoluto matrimonio. parte. ij. mẽbro. 112. fo. xxiij.

Probanda quãdo agitur hypotecaria cõtra debitorem. parte. viij. memb. ij. nu. 6. fo. clxx.

Probans ſemper pfertur nihil probāti. parte.v.mēbro.ij.nu.46.fo.xciij.

Probatio prioritatis vel poſterioritatis qualiter ſit facienda.parte.v.mēbro.ij.nu.45.fo.xciij.

Prohibita alienari qñ cenſentur ⁊ prohibita pignorari vel obligari.parte ſecūda mēbro.iij.nu.77.fo.xiij.

Prohibitio alienationis nō includit hypotecam.parte ſecunda.mēbro.iij.nu.76.fo.xiij.

Promiſſum vel debitū cōditionale nō eſt ante cōditionis euētū offerendū.parte ſecūda mēbri tertij.v.partis principalis.nu.6.fo.cxiiij.

Promittens dare fideiuſſores an dādo pignus inuito creditore liberetur. ptc.v. mēbro.j.nu.1.fo.lxxviij.

Pronuntiatio ⁊ executio per nuntiū faciēda in cauſa creditoris nō requirit citationē poſſeſſoris.parte tertia.mēbro.ij.nu.15.fo.lx.

Proteſtatio ſeruat ius proteſtanti. parte quarta.nu.26.fo.lxx.

Prouiſio legis eſt efficacior puiſione hominis.parte ſecūda.mēbro.iiij.nu.86.fo.xxij.

Prouiſio legis qñ tollatur per prouiſionē hominis.parte ſecunda.mēbro.iiij.nu.93.fo.xxij.

Prouiſionē hois annihilare prouiſionē legis qualiter ſit intelligendū.parte ſecūda.mēbro.iiij.nu.87.fo.xxij.

Publicatio bonorū mobiliū ⁊ immobilium nō cōprehēdit iura nec actiones.parte ſecūda.mēbro.ij.nu.10.fo.v.

Pupillaris res nō pōt obligari per ſoluꝫ pupillū:nec cū tutore ſine decreto iudicis.parte ſecūda.mēbro.iij.nu.48.f.xij.

Pupillus non pōt obligari pignoratitia non eīm pōt pignus recipere nec dare. parte.vij.mēb.ij.nu.19.fo.clij.

Pupillus an poſſit rē pignori dare. parte tertia.mēbro.j.nu.42.fo.lv.

De litera.Q.

Qualitate rei hypotecate mutata an nihilominus duret hypoteca.parte.vj.membro.iij.nu.9.fo.cxliiij.

Qualitate rei legate mutata an pereat legatum.parte.vj.membro.x.nuñ.10.folio eodem.

Quaſi contractus per litis conteſta.inductus quid operetur.parte ſecunda mēbro.iiij.nu.116.fo.xxiij.

De litera.R.

Ratificatio hypotece ⁊ obligationis facte de re aliena per dñꝫ rei validat pign⁹ vſqꝫ a principio in preiudiciū ratificātis etiā ſi creditor ſciuerit rem eſſe alienā. parte ſecūda.mēbro.ij.nu.56.fo.v.

Ratificatio de geſtis per defunctū in bonis heredis an inducatur per aditionē hereditatis ⁊ qūo.parte ſecunda.mēbro.ij.nu.57.fo.v.

Ratione melioramentorū factoruꝫ in vna re nō poteſt alia retineri. parte.v.membro.iiij.nu.17.fo.cxxij.

Recipiens a colono ſuo fideiuſſorem an videatur renuntiare tacite hypotece ſup rebus illatis ⁊ inductis.parte ſecunda mēb.iiij.nu.9.fo.xxij.

Redditio rationis que fiēda eſt pro adminiſtratione tutele nō poteſt ſeparari: ſꝫ inſimul tota reuideri.parte.v.membro j.nu.37.fo.lxxix.

Redimenti pignus debitoris abſentis cōpetit retētio illius pignoris pro pretio debiti ſoluti. parte.v.mēbro.iiij.nu.6.fo.cxxij.

Regula ꝙ ea que incontinenti fiunt cenſeantur ineſſe dicitur quedā fictio: nec in multis caſibus locum habet. parte quarta.nu.4.fo.lxx.

Regula qui prior eſt tempore ⁊c.procedit non tātum pro ſorte principali ſed etiā pro vſuris:et non ſolum in expreſſa hypoteca ſed etiam in tacita.Itē tam in hypoteca conditionali quā pura. parte.v.membro ſecundo numero.9.folio.xcij.

Regula qui prior eſt tempore potior eſt in iure habet locum in pignore pretorio conceſſo pluribus creditoribus ex diuerſis titulis.parte.v.membro.ij.nuñ.6.folio.xcij.

Regula quod ratihabitio retrotrahitur:et mandato cōparatur pluribus cauſis limitatur.parte tertia.membr.j.nu.38. fo.lv.

Regula q̄d acceſſorium ſequitur naturam principalis procedit vbi acceſſoriū non pōt ſtare ſine principali.par.ij.mēb.iiij. nu.61.fo.xxij.

Regula quod vno prohibito cenſetur prohibitum id per quod peruenitur ad illud nō procedit in diſpoſitionibus penalibus ⁊ odioſis.parte ſecūda.mēb.iij. nu.75.fo.xiiij.

Regula quod oblatio non poteſt fieri per creditorem ementi a primo: ſeptem modis neceſſarijs reſtringitur.par.v.mēb. iij.nu.5.fo.ciij.

Regula quod in alternatiuis electio ſit debitoris pocedit quando alternatiua cadit inter duo quorum vtrūq; eſt in obligatione ⁊ ſolutione.par.v.memb.j.nu. 6.fo.lxxviij.

Regula quod ſpoliatus venit reſtituēdus nō procedit pro ſpoliato per iudicē vel autoritate iudicis iudicialiter procedētis.parte tertia.mēb.ij.nu.22.fo.lxj.

Res peruenta ad creditorē occaſione debiti an poſſit abſq; illius obligatione retineri.part.v.membro.iiij.num.4.folio cxxj.

Res vna non poteſt pro alia retineri.par.v. memb.iiij.nu.1.fo.eodem.

Res retenta pro vno debito an ipſa liberata poſſit pro alio debito retineri.part.v. mēb.iiij.nu.2.fo.eodem.

Res obligata creditori tradita an vēdi poſſit.par.vj.memb.j.nu.43.fo.cxxx.

Res vna pluribus creditoribus hypotecata an poſſit vendi.parte.vj. membr.j. nu.34.fo.cxxx.

Res empta ex pecunijs pupilli eſt ipſi pupillo q; pro reſtitutiōe pecunie tacite obligata.parte ſecunda.memb.iiij.nu.163. fo.xxiij.

Res empta ex pecunia militis eſt tacite ꝑ reſtitute pecunie ipſi militi hypotecata.parte ſecunda.membro.iiij.nu.164. fo.xxiij.

Res empta ex pecunijs alicuius quibus caſibus dicatur tacite hypotecata.parte ſecunda.membro quarto.nume.165. vſq; ad nu.165.fo.eodem.

Res illa dicitur eſſe in bonis quando agitur ad illam licet non poſſideatur: et ſi poſſideatur cum exceptione.parte octaua.membro tertio.numero vigeſimotertio.fo.clxx.

Res inutiles pro nihilo in excuſſionibus habentur.parte octaua mēbr.j.nu.45. folio.clx.

Res legate a teſtatore non dicuntur in bonis ipſius nec tacite dicuntur hypotecate pro ipſis legatis.parte ſecunda. membro quarto.nume.centeſimoquinquageſimooctauo.fo.xxiij.

Res heredis an tacite dicantur obligate ꝑ legatis a teſtatore factis.parte.ij.mem. iiij.nu.159.fo.xxiij.

Res obligata duobus ab vno debitore an cenſeatur inſolidum cuilibet obligata an pro parte.parte.v.membro.ij.nu.31. folio.xcij.

Res empta ex pecunia vni⁹ creditoris eſt nihilominus obligata priori creditori emptoris:preferturq; ſecundo creditori ex cuius pecunia res eſt empta.parte quarta.numero trigeſimoſexto.folio ſeptuageſimo.

Res hypotecata pro ſorte an cenſeatur hypotecata etiā pro vſuris.parte.v.mē.j. nu.10.fo.lxxix.

Res hypotecata tranſit cū ſuo onere.parte quinta.memb.iij.nu.2.fo.cij.

Res pignorata qualiter dicatur a creditore poſſideri.parte tertia.memb.j.nū. 29.fo.lv.

Res inuecte ⁊ illate in domum conductā tacite ſunt obligate pro penſione ⁊ affictu domus locate.parte ſcda.mēb.iiij. nu.128.fo.xxiij.

Res inuecte ⁊ illate in domum conductā an poſſint retineri per locatorē pro alio debito q̄ locationis tanq; tacite hypotecate.parte.ij.mē.iiij.nu.129.fo.eodē.

Res inuecte ſeu inducte in domum conductam licet tacite ſint hypotecate non tamen prohibentur alienari niſi expreſſe ſint obligate.parte ſecunda mēbro.iiij. nu.131.fo.xxij.

Res expreſſe obligate per ſecundum cōdu

ctorem primo conductori non ſunt ex illa conuentionali obligatione obligate primo locatori.parte ſecũda.memb.iiij. nu.135.fo.xxiij.

Res inuecte ⁊ illate per ſecundum conductorem an pro primo conductore cenſeãtur tacite obligate ⁊ quare. parte ſcđa mẽ.iiij.nu.136.f.xxiij.

Res inducte in naui conducta cenſentur tacite hypotecate pro penſione nauis. parte ſcđa.membr.iiij.nu.140.fo.xxiij.

Res inuecte ⁊ illate cenſentur pro quolibet mercede conducto tacite obligate parte ſecunda.membro quarto nu.141 fo.eodem.

Res illate ⁊ inuecte in molendino nõ ſunt tacite obligate pro penſione molẽdini: parte ſecunda.mem.iiij.nu.144.fo.eo.

Res illate in predium ruſticum non intelliguntur tacite obligate: ſecus ſi in predium vrbanum.parte ſecunda.mẽb.iiij. nu.145.fo.eodem.

Res famuli inducte in domo per dominũ conducta:non cenſentur tacite obligate pro conductione.parte ſecunda.memb. iiij.nu.15.fo.eodem.

Res aliene inducte in domo conducta non veniunt in tacita hypoteca.part.ij.mẽ. iiij.nu.152.fo.xxiij.

Res prohibita alienari an poſſit pignori dari.parte ſecunda membro tertio.nu. 69.fo.xiij.

Res aliena non poteſt obligari.parte ſcđa mẽb.iij.nu.52.fo.xij.

Res aliena obligata creditori ignorãti ſuperueniente dñio debitori conualidat quo ad vtilem hypotecariam:obligata autem ſcienti conualidatur quo ad retentionem tantum.parte ſcđa.membr iij.nu.56.fo.eodem.

Res in qua eſt ſpes future ſucceſſionis licet veniat in generali obligatione bonorum:tamen ſpecialiter obligari nõ põt. parte.ij.memb.iij.nu.59.fo.xiij.

Res litigioſa nec obligari nec alienari poteſt.par.ij.mẽb.iij.nu.46.fo.xij.

Res religioſa ⁊ ſacra nec emi nec obligari nec alienari põt.pte.ij.mẽb.iij.nu.47. fo.xij.

Res orta ex re obligata cõprehendit in hypotheca dummodo orta ſit vel ſaltẽ cõcepta donec obligata fuit apud debitorem.par.ij.memb.ij.nu.25.fo.v.

Res obligata tranſiens in aliã mutata materia:vt de ſilua in nauim: deſinit eſſe obligata niſi obligatio formiter fuerit concepta.part.ij.memb.ij.nu.26.fo.v.

Res orta ex re obligata immediate ſine facto heredis eſt obligata.parte ſcđa mẽ. ij.nu.27.fo.v.

Res empta ex pecunia mutuata non eſt obligata mutuãti etiã ſi mutuũ expſſe ad hoc factum eſſet:ſed bene mutuans tali caſu prefert alijs creditoribus in actione perſonali.part.ij.mem.ij.nu.13. folio.v.

Res empta ex pecunia pupilli ꝓ rata ſue pecunie eſt ei tacite hypotecata cũ priuilegio antelationis alijs creditoribus habentibus anteriorem generalem hypotecam in bonis eiuſdem debitoris.par. v.memb.ij.nu.19.fo.xcij.

Res empta ex pecunia militis.eſt ipſi tacite hypotecata cum beneficio antelationis cuiuſlibet alterius.par.v.memb.ij. nu.20.fo.xcij.

Regula ꝙ taciti ⁊ expreſſi idem eſt iudiciũ procedit ſi tacitum procedat ſecundum regulas iuris cõis:ſecus ſi contra.par. ij.mem.iiij.nu.101.fo.xxiij.

Rei vẽdicatio differt ab hypoteca.part.iij. mem.j.nu.40.fo.lv.

Rem ſpãliter ⁊ expreſſe obligari: ⁊ rem haberi ac ſi ſpecialiter eſſet obligata differunt:nec eſt idem.parte ſcđa.memb.iij. nu.2.fo.xij.

Re empta per debitorẽ ex pecunia ſecundi creditoris preferendus eſt in illa prior creditor in hypoteca generali.parte.v. mẽb.ij.nu.3.fo.xcij.

Re empta minꝰ iuſto pretio ⁊ alteri ꝙ̃ emptori hypotecata an teneat emptor reſtituere an liberet iuſtũ ꝑtiũ ſupplẽdo. pte.v.mẽb.j.nu.43.fo.lxxix.

Re primo creditori ex ſcđo decreto adiudicata:nõ põt vltra creditor ſcđs offerre. parte.v.memb.iij.nu.~.fo.ciij.

Rebus pluribus pignoratis an poſſit creditor vendere vnã illaꝝ.pte.vj.mẽ.j.nu. 22.fo.cxxix.

Reſtituẽs pignꝰ an cẽſeat ius pignoris remittere.par.vj.mẽb.iij.nu.20.fo.cxliiij.

Retentio an locum habeat vbi ipſa hypoteca nulla eſt vel ſaltem vicioſa. pte tertia. mébro. j. nu. 7. fo. liiij.
Retentio dotis quo caſu competat heredibus contra vxorem defuncti. pte. v. mébro. j. nu. 35. fo. lxxix.
Retentio an locum habeat in pacto nudo. parte. v. membro. iiij. numero. 7. folio. cxxij.
Retentio procedit pro melioramentis vel expenſis circa rem pignoratam factis. parte. v. membro. iiij. nume. 8. fo. cxxij.

¶ De litera. S

Salvianū interdictum cōpetit locatori pro rebus coloni illatis ⁊ inuectis: pro reb⁹ autē inquilini vtiliꝫ. parte ſcđa. mébro. iiij. nu. 133. folio. xxiij.
Satiſdare coactus an dando pignora vel fideiuſſores liberetur. pte. v. mébr. j. nu. 4. fo. lxxviij.
Satiſfactio melioramētorū qualiter ſit debita. parte. v. membro. iiij. numero. 16. fo. cxxij.
Scriptura libri mercātilis differt ab apodiſſa. parte. v. mēb. ij. nu. 48. fo. xciij.
Scriptura ſolēnizata inducit prioritatem et priuilegium prelationis. parte. v. mēbro. ij. nu. 49. fo. xciij.
Scđs creditor an poſſit offerre emēti a debitore vt ſatiſfaat creditori primo. parte. v. mēbro. iij. nu. 3. fo. cij.
Scđs creditor pōt offerre primo creditori ſuū creditum: ⁊ liberare pignus a primo credito ⁊ ſuam hypotecam confirmare. parte. v. membro. iij. numero. 1. folio. cij.
Secundus creditor offerens ſolutionem pignoris efficitur anterior. pte. v. mēbr. ij. nu. 29. fo. xcij.
Secundus creditor qui gratis a primo cōductore domum recepit an teneatur de domus deterioratione: vt pro ea dicantur res illate tacite obligate. parte ſcđa mēb. iiij. nu. 137. fo. xxiij.
Scđs creditor pōt offerre primo creditori hypotecario ſꝫ nō chyrographario. parte. v. mēb. iij. nu. 6. fo. ciij.
Sententia in iudicio hypotecario cui⁹ forme eſſe debeat. pte. viij. mēbr. iij. nu. 27. fo. clxx.
Sententia nulla poteſt. p iudicem appellationis cōfirmari pte tertia. mēb. ij. nu. 23. fo. lxj.
Sententia hypotecarie nō transfert dominium in creditorē ⁊ ſentētia lata jn ea contra vnum non poteſt exequi contra alium. parte. viij. mēb. j. numero. 45. folio. clx.
Sententia lata contra debitorem poſt rē obligatam creditori preiudicat ipſi creditori ſcienti et patienti. ſimiliter lata anteq̄ res ſit ipſi obligata. pte. vj. mēb. iij. nu. 39. fo. cxliiij.
Sententia lata contra debitorem quo caſu preiudicet creditori ⁊ quo caſu non. parte. vj. mēb. iij. nu. 40. fo. eodē.
Sententia lata contra creditorē conuentū preiudicat debitori ſcienti et pacienti. parte. vj. mēb. iij. nu. 40. fo. eodē.
Sententia lata contra creditorem agentē an preiudicet debitori. parte. vj. mē. iij. nu. 42. fo. eodē.
Sententia lata in fauorem tertij creditoris contra primum an preiudicet ſecūdo. parte. vj. membro. iij. numero. 43. fo. eodem.
Sententie ſemel parens per reſtitutionē rei an ſi res iterum redeat ad condēnatum poſſit iterari executio. pte. vj. mēb. iij. nu. 44. fo. cxliiij.
Sermo generalis non comprehendit perſonam loquentis. fallit vbi ſeruus obligat omnia bona domini de eius licentia: in tali enim obligatione comprehēditur ipſe ſeru⁹. pte ſcđa. mēb. ij. nu. 32. fo. v.
Seruitus ruſtica poteſt hypotecari per dominum rei ſed non vrbana: non autē per eum qui habet ſeruitutem. parte ſecunda. membro. iij. numero. 15. folio. xiiij.
Seruitus cauſalis predij ruſtici poteſt obligari: formalis autem nō. pte ſcđa. mē. iij. nu. 16. fo. xiiij.
Seruitus ruſtica in quo differat ab vrbana. parte ſecunda. membro. iij. nu. 17. folio. xiiij.
Seruitus etiā vrbana qn̄ ex ea non induci

tur deformatio ciuitatis poteſt obligari.parte ſecunda.membro.iij.nume.18. fo.xiiij.

Signatio cuius ſit effectis.pte ſcđa mēbri tertij.v.ptis principalis.numeeo.14.folio.cxiiij.

Soluens pro debitore redimit pignus ac quiritq̃ actionem hypotecariam contra creditorē ſi mandato debitoris ſoluit.parte.viij. membro.ij.numero.11.folio.clij.

Solutio de pecunia reprobata neminē releuat.parte.vij. membri.ij. numero. 18. fo.clij.

Solutio particularis admittit in pia cauſa ⁊ in libertate.pte ſcđa tertij mēbri.v. ptis principalis.nu.20.fo.cxv.

Solutio an poſſit fieri per primū debitorē cuius nomē fuit obligatum ſcđo primo creditori qui obligauit: et an hoc caſu ſufficiat ſola ſcientia obligationis: vel ſi requiratur denunciatio obligationis facte.parte ſecunda.membro.iij.nu.27. fo.xij.

Solutio particularis poteſt fieri publico exactori ipſo volēte.parte ſecunda tertij.membri.v.partis princip.nu.25.folio.cxv.

Solutio particularis maxima incommoda ſolet afferre. pte ſcđa mēbri tertij.v. partis principalis.numero.18.fo.cxiiij.

Solutiōe eius qđ debetur tollitur omnis obligatio.parte.vj.membro.j.nu.42.folio.cxxx.

Specialitates plures circa idem a iure inducte poſſunt concurrere.pte . v.mēb.j. nu.16 .fo.lxxix.

Sponſa an habeat priuilegia dotis.parte ſecunda.membro.iiij.numero . 72 . folio.xxij.

Statutum loquens de pignore an habeat locum in hypoteca.prima.pte.nu.8.folio.j.

Statutum q̄ immiſſus in poſſeſſionem ex primo decreto lucretur fructus: vſq̃ in quinq̃ pro centenario non tollit quin poſſit petere etiam vltra quinq̃ quando eius intereſſe eſſet maius: vel ratione lucri ceſſantis vel dāni emergentis. parte tertia mēb.ij.nu.12.fo.lx.

Statutū q̄ inſtrumenta confeſſionata vel guarentigiata habeant executionem paratam militat etiam ſi petatur executio vigore inſtrumēti ex quo reſultat tacita hypoteca.pte ſcđa.mēbr.iiij.nu. 167.fo.xxiij.

Statutū generale q̄ nulla mulier poſſit cōtrahere ſine certa forma an cōprehendat cauſam dotis.pte.viij.mē.j.nu.26. fo.clx.

Statutū q̄ nullis actiōibus ciuilibus preſcribatur minori ſpacio.xxx.an.an comprehendat hypotecariā.pte.vj.mēb.ij. nu.18.fo.cxlj.

Statuto dictante q̄ quilibet teneatur facere deſcribi res ſuas in eſtimo an creditor teneatur res pignoratas deſcribi facere: ⁊ ſub qua forma.pte tertia. mēb.j. nu.28.fo.lv.

Subſcribens contractum vel ſcripturam in qua res ſua eſt obligata đr pignus conſtituere niſi ſubſcribat ſe tanq̄ teſtem..pte tertia.mēb.j.nu.6.fo.liiij.

Subhaſtatio an in venditione pignorum requiratur.parte.vj.mēbr.j.nume. 47. fo.cxxx.

Subſtātialia ⁊ naturalia cōtractus que dicantur.parte tertia.membr.j.nume.26. fo.lv.

Succeſſio quandoq̃ eſt loco ſolutionis et quandoq̃ nō.pte.v.mēbro.j.nume . 54. fo.lxxix.

Sufficiētia debitoris quodammodo liberat eum a ſatiſdatione.pte.v.mēb.j.nu. 3.fo.lxx.

De litera. T

Taberna đr corpus vniuerſale: qr nō recipit tantū nomen ab edificio: ſꝫ ēt a mercātia p.ij.mēb.ij.nu.20.fo.v.

Tacita hypoteca introducta a iure pro legatis an cōpetat,etiam pro vſuris legatorū.pte.v.mēbr.j.nume.11. fo.lxxix.

Tacita hypoteca reſpectu vſurarum cōditionaliter debitarū cuius temporis reſpectu ſit attendēda.pte.v.mēb.j.nu.12. fo.lxxi.

¶Tacita hypoteca inducitur in bonis adminiſtratorum ciuitatum. nam eorum bona ſunt ciuitatibus quarū geſta eſt adminiſtratio tacite hypotecata. par. ſecunda.memb.iiij.nu.119.fo.xxiij.

¶Tacita hypoteca habet locū in bonis prelati eccleſie pro mala adminiſtratione bonorum ipſius eccleſie.parte ſecunda memb.iiij.nu.120.fo.xxiij.

¶Tacita hypoteca includit ⁊ comprehendere poteſt omnia bona preſentia ⁊ futura:etiam nomina debitorum tā preſentia quam futura.parte ſecunda.mē. iiij.nu.165.fo.eod.

¶Tacita hypoteca procedit pro alimentis debitis vxori per maritū. parte ſecūda. memb.iiij.nu.47.fo.xxij.

¶Tacita hypoteca in bonis tutoris vel curatoris a quo tempore incipiat.parte ſecunda.memb.iiij.nu.12.fo.xxi.

¶Tacita hypoteca cōpetit in bonis patris male ⁊ fraudulenter bona filij adminiſtrantis.parte ſecunda.membr.iiij.nu. 13.fo.xxi.

¶Tacita hypoteca tranſire poteſt in heredem extraneum.parte ſcda.membr.iiij. nu.31.fo.xxij.

¶Tacita hypoteca poteſt tranſire in ceſſiōarium.parte ſecunda.memb.iiij.nu.32. fo.xxij.

¶Tacita hypoteca nō ꝓcedit ī camera epiſcopali:ſeu in contractu cum epiſcopo inito.parte ſecunda.memb.iiij.nu.122. fo.xxiij.

¶Tacita hypoteca procedit in bonis orphanotrophi vel hoſpitalarij pro eorū mala adminiſtratione.parte ſecunda.mē. iiij.nu.123.fo.xxiij.

¶Tacita hypoteca inducitur in collectis et fauore collectarum ſoluendarū,p. ſecūda.membro.iiij.nu.125.fo.xxiij.

¶Tacita hypoteca inducitur fauore decimarum ſoluendarū in bonis de quibus ſoluenda eſt decima.parte ſecūda.mēb. iiij.nu,126.fo.eod.

¶Tacita ſerui hypoteca an impediat eius manumiſſionem.parte ſcda.memb.iiij. nu.134.fo.eod.

¶Tacita hypoteca rerum inuectarum ⁊ inductarum an per amotionem ipſarum expiret.parte ſecunda.memb.iiij.num. 142.fo.xxiij.

¶Tacita hypoteca inducitur in bonis teſtatoris pro legatis ab eo factis . parte ſecunda.membro quarto.numero.157.folio.eodem.

¶Tacita hypoteca inducta pro legatis cōpetit vniuerſaliter ſecundo legatario cui primus eſt grauatus reſtituere.parte ſecunda.membro tertio. numero. 30. folio.xij.

¶Tacita hypotecaria que datur pro legatis non venit acceſſorie ad perſonalem:ſed oritur eque principaliter.parte ſecūda memb iij.nu.33.fo.xij.

¶Tacita hypoteca procedit etiam in bonis paternis:etiam ſi ſint ſubiecta reſtitutioni fideicommiſſarie.parte ſcda.mēb. iij.nu.38.fo.xxij.

¶Tacita hypoteca an poſſit habere locum in bonis mentecapti vel furioſi.pte ſecūda.membro quarto . numero. 39 . folio eodem.

¶Tacita hypoteca contrahitur pro bonis a fiſco emptis.parte ſecunda. memb. iiij. nu.113.fo.xxiij.

¶Tacita hypoteca anterior pro dote prefertur expreſſe poſteriori.parte ſecūda.mēbro.iiij nu.98.fo.eod.

¶Tacita hypoteca an locum habeat in extraneo dotante ⁊ dotem repetente.parte ſcda.mē.iiij.nu.67.fo.xxij.

¶Tacita hypoteca in quo differat ab expſſa.pte ſcda.mēb.iiij.nu.85.fo.xxij.

¶Tacita hypoteca non procedit pro dote ꝓmiſſa vel data pro ſponſa per verba de futuro.parte ſecunda.membro quarto nu.71.fo.eod.

¶Tacita hypoteca an locum habeat in bonis mariti minoris.xxv.an contrahentis matrimonium et recipientis dotē. parte ſecunda.membro quarto. nu.73. fo.xxij.

¶Tacita hypotheca inducitur in dote et in actione dotis.parte ſecunda.mem. iiij. nu.24.fo.xxij.

¶Tacita hypotheca que datur pro actione dotis ſe extendit ad omne id ad quod ipſa actio dotis.parte ſecunda.mē.iiij. nu.52.fo.eod.

¶Taciti et expreſſi an ⁊ quando ſit eadem ratio ⁊ quando non.parte ſecunda.mē.

iiij.nu.81.fo.xxij.
In tacita hypoteca pro dote an ſit inſpiciendum tempus promiſſionis vel ſolutionis.parte ſecunda.membr.iiij.nu.80.fo.eod.
Tacita hypoteca qualiter induci dicatur in bonis paternis.parte ſecunda.membro quarto.num.19.fo.xxij.
Tacita hypoteca diuerſimode conſideratur.parte ſecunda.membr.iiij.nume.2.fo.xxj.
Tacita hypoteca introducta pro dote an locum habeat in donatione propter nuptias.parte ſecunda.memb.iiij.nume.64.fo.xxij.
Tacita hypotheca non procedit in bonis actoris loco tutorum vel curatorum a iudice dati.parte ſecunda.membro.iiij.nu.10.fo.xxj.
Tacita hypoteca an locum habeat in dote confeſſata.parte ſcda.memb.iiij.nu.76.fo.xxij.
Tacita hypoteca competens pro legato conditionali ⁊ vſuris non trahitur retro purificata conditione in preiudiciū emptoris vel creditoris qui ab herede acquiſiuit ius in bonis teſtatoris pendente conditione.parte.v.memb.j.nu.22.fo.lxxix.
Tacita hypoteca a principio pro dote introducta non extenditur ad augmentū dotis:⁊ quare.parte.v.memb.j.nu.17.fo.lxxix.
Tacita hypoteca non eſt deterioris conditionis ꝙ̄ expreſſa.parte.v.memb.j.nu.18.fo.lxxix.
Tacita hypoteca que datur pro legatis cō ſtituitur tempore mortis teſtatoris ſub conditione legati ⁊ ex ea non orit̄ actio niſi purificata conditione.pte.v.mēb.j.nu.19.fo.lxxix.
Temporalia ad agendum perpetua ſunt ad excipiendum.parte.v.memb.iiij.nu.53.fo.ciij.
Tempus requiſitum ad preſcribendū contra creditorem in hypoteca an contra creditorem currat reſpectu tertij poſſeſſoris anteꝙ̄ actum ſit contra principalem debitorē ⁊c.par.vj.mēb.ij.nu.3.folio.cxl.
Tempus exiſtens alicuius actionis fundamentum preciſe eſt probandum.parte quinta.membro ſecundo.numero.44.fo.xciij.
Teſtator poteſt remittere tacitam hypotecam introductam pro legatis.parte ſecunda.membro quarto.numero.161.folio.xxiij.
Tex.l.qui balneum.§.j.ver.ſed ſi heres.ff.qui potio.in pign.hab.de quo pignore ſit intelligendus.parte.v.membr.j.nu.21.fo.lxxix.
Titulus quot modis accipiatur:⁊ an hypoteca dicatur titulus.parte ſcda.mē.iij.nu.61.fo.xiij.
Traditio rei hypotecate alteri hoc eſt ſecūdo creditori non tollit hypotecam a primo.parte.v.membro ſecundo.nume.5.fo.xcij.
Traditio rei in contractu emptionis ⁊ vēditionis id operatur quod licet contractus nondum ſit abſolutus tranſit nihilominus dominium rei tradite in emptorem.parte quarta.numero.39.folio.lxx.

De litera.V.

Vaſallus qualiter ⁊ quo pacto dicatur poſſe fructus feudales obligare.parte ſecunda.mem.ij.numero 49.fo.v.
Vendens rem alteri hypotecatam ſub conditione non tenet̄ de dolo.parte.v.membro.j.numero.28.folio lxxix.
Venditio pignoris an per oblationem debiti reuocari poſſit.parte tertia mēbri tertij.v.partis principalis.nume.5.folio.cxix.
Venditio pignoris iudicialis vel pretorij debet fieri autore pretore.parte.vj.mēbro.j.nu.9.fo.cxxix.
Venditio ſecunda per ſecundum creditorem de re empta ſed non ſoluta facta non tollit primam hypotecam cū primo venditore contractam.parte.v.mē.ij.nu.8.fo.xcij.
Vēditio vnius rei pro alia an ſit valida.parte tertia.membro.j.numero.20.folio.liiij.

Venditione facta cum pacto de reuendendo infra certū tempus ſi fiat reuenditio hypotece facte ſuper illa re per emptorem cenſentur reſolute.parte.v.membro.j.nu.44.fo.lxxix.
Venditor an poſſit in venditione rei ſue apponere pactū ſpecialis hypotece in p̄iudiciū aliquorū creditorū.parte quarta.nu.34.fo.lxx.
Venditor nō habet ius pignoris in re vendita et tradita emptori.parte quarta nu.35.fo.lxx.
Venditor vendens rem alteri obligatā aſſerens illam eſſe liberam ꝛ nemini obligatam pena falſi tenetur diſſimulans aūt tenetur crimine ſtellionatus.parte tertia.mēbro.j.nu.21.fo.liiij.
Venditor poteſt retinere rem venditā pro pretio non ſoluto.parte.v.membro.iiij.nu.3.fo.cxxij.
Verbū ſua obligationi bonorū adiectum hoc modo omnia bona ſua quid operetur.parte ſecunda.mēbro.ij.numero.2.fo.iiij.
Verbum taberna ſimpliciter prolatū quid ſignificet.parte ſecunda.membro.ij.numero.19.fo.v.
Verba nō ſufficiūt vbi opus eſt facto.parte ſecunda mēbri tertij.v.partis principalis.nu.2.fo.cxiiij.
Verba cōtractuū ſunt ſtricte intelligenda parte ſecūda.mēbro.iij.nu.74.fo.xij.
Verbalis oblatio operatur quo ad retractandam venditionē pignoris factam per creditorem.parte ſecūda mēbri tertij.v.partis principa.nu.4.fo.cxiiij.
Verbalis oblatio procedit et operatur in rebus immobilibus.parte ſecūda mēbri tertij.v.partis principa.numero.3.fo.cxiiij.
Viro ad inopiā vergente licet mulieri agere ad conſignationē dotis.parte.v.mēbro.j.nu.29.fo.lxxix.
Vni ex duobus reis vel fideiuſſoribus ſoluenti creditori: tenetur creditor cedere iura et actiones ꝛc.parte.v.mēbro.iij.nu.35.fo.ciij.
Vno ex creditoribus habentibus hypotecam immiſſo ex primo decreto alij non cenſentur immiſſi.parte.v.mēbri.ij.nu.38.fo.xcij.
Vſucapta re reſpectu dominij an creditor poſſit eam auocare reſpectu hypotece.parte.vj.mēbro.ij.nu.17.fo.cxlj.
Vſucapio quare nō tollat hypotecam in re mobili ſpacio triennij.parte.vj.membro.ij.nu.15.fo.cxlj.
Vſucapio in re mobili perficitur triennio reſpectu dominij: ꝛ reſpectu hypotece inducitur preſcriptio per poſſeſſionem decennio cōtinuatam.parte.vj.mēbro ij.nu.16.fo.cxlj.
Vſura: mora: dilatio: ꝛ ſimilia an in obligatione voluntaria nouante cenſeantur repetita.parte.vj.mēbri.iij.nume.8.fo.cxliij.
Vſure an debitori debeantur de illo pluri quo pignus venditū eſt per creditorez.parte.vij.mēbro.iij.nu.2.fo.clxj.
Vſuſfructus obligatus ſi vēdatur ſimpliciter per creditorē an cenſeatur venditus ſimpliciter vſuſfructus an vero res ꝛ poſſeſſio.parte ſecunda mēbro.iij.nu.14.fo.xiiij.
Vſuſfructus obligatus creditori poteſt ꝑ eū vendi iure creditoris: et ſi vendatur nō redit amplius ad proprietatē.parte ſecunda.membro.iij.numero.12.folio.xiiij.
Vxor minor nō poteſt bona immobilia dare in dotem ſine curatore et decreto iudicis.parte ſecunda membro.iiij.nūi,75.fo.xxij.
Vxor ſoluto matrimonio habens pignus pro dote reſtituenda an compenſabit fructus in dotem.parte.v.mēbro.v.nu.17.fo.cxxvj.
Vxori an conſtante matrimonio currat p̄ſcriptio ad repetendam dotem.parte ſeptima.membro ſecundo.numero.4.folio.cxl.

Finis.

¶ Nouus et vtiliſſimus Tractatus ſubtilis ac quotidiane materie de pignoribus et hypothecis. Editus per excellentiſſimum. J.U.doc. dñm Antonium Neguſantium de Fano Rote excelſe rei publice Florentine auditorem. Summarijs nunc primũ cõmodiſſime auctus: feliciter incipit.

PRemiſſa itaq; pfatiõe. Deueniẽdo iã ad ipſu; Tractatum de pignorib⁹ ⁊ hypothecis. Cũ perfectio oĩs operis maxime ↄſiſtat in ordine: ⁊ ordo ſit modus entiũ, vt p Bald. in proemio. ff. ⁊ ſcire quid facias ⁊ neſcire quo ordine facias (teſte Ambroſio) nõ eſt perfecte cognitionis refert Jaſ. in l. gallus. §. idẽ credẽdũ. ij. col. in. ij. lectura. ff. de lib. ⁊ poſth. ⁊ ſapiẽtis eſt ordinare ſecundũ philoſophũ. ij. metaphyſice vt inquit Areti. in cõſilio. lxvij. diligenter ⁊ mature in pn. et ex his que inordinate acta ſunt nõ poteſt ordinabiliter agi. c. qualiter et quando el. i. de accuſa. xiiij. q. v. c. forte. c. quoniã frequẽter. vt lit. non cõte. glo. in l. plaẽ. C. de ſenten. ⁊ Ariſto. vj. metaphyſice. Jdcirco opus iſtud ordinando. Diuidam totum Tractatum in octo partes principales.

¶ Jn prima parte videbimus vnde dicatur pignus ⁊ hypotheca: ⁊ quid ſint. Jtẽ in q̃ differãt pign⁹ ⁊ hypotheca.

¶ Jn ſcḋa parte principali tractabimus de ſpeciebus hypothece: ⁊ diuiditur in quatuor membra. Jn primo mẽbro videbimus differentias inter generalem ⁊ ſpecialẽ hypothecam. Jn ſcḋo mẽbro videbimus que veniant ⁊ que non veniant in generali hypotheca bonoꝝ. Jn tertio mẽbro videbim⁹ de ſpãli expſſa hypotheca vz q̃ res ſpãliter ⁊ expſſe obligari poſſint ⁊ q̃ nõ. Jn quarto mẽbro ponemus de tacita hypotheca ⁊ quibus caſibus tacita hypotheca inducatur.

¶ Jn tertia parte diſcutietur de pignorib⁹: ⁊ diuidit̃ in tria mẽbra. Jn pmo mẽbro ponit̃ materia pignoris cõuẽtionalis: in ſcḋo materia pignoris ptorij ⁊ in fine ponunt̃. x. differentie inter pign⁹ ptoriũ ⁊ ↄuẽtiõale: in tertio mẽbro tãgit̃ mã pignoris iudicialis.

¶ Jn quarta parte examinatur materia pactorũ ſuper pignoribus: ⁊ pmo ponitur pactũ legis cõmiſſorie: ſcḋo pactũ occupãdi hypothecã ſeu pignus propria auctoritate: tertio ſubdũtur diuerſa alia pacta.

¶ Jn quinta parte ponũtur effect⁹ q̃ vario modo reſultãt ex hypothecis ſeu pignorib⁹ ⁊ diuidit̃ in q̃nq; membra. Jn primo tractat̃ de diuerſis effectibus in gñe: in ſcḋo de effectib⁹ prioritatis ⁊ poſterioritatis hypothece: in tertio de iure offerẽdi: ⁊ de ei⁹ effectibus: in quarto de iure retinendi bona ex cauſa obligationis ⁊ hypothece ⁊ etiã de expenſis meliorameẽtoru;: in quinto de fructibus pignorum.

¶ Jn ſexta parte diſcutiet̃ de reſolutione hypothecarũ ⁊ pignoꝝ ⁊ q̃b⁹ modis tollã ⁊ reſoluant̃: ⁊ diuidit̃ i tria mẽbra: in primo tractabit̃ de vẽditiõe ⁊ alienatiõe pignoꝝ: ⁊ de pactis que apponi ſolẽt in eis: in ſcḋo quib⁹ modis pignora ⁊ hypothece tollant̃ preſcriptione ⁊ vſucapiõe: in tertio quo modo tollant̃ pignora nouatione et alijs diuerſis modis.

¶ Jn ſeptima parte diſputabitur de actione pignoratitia ⁊ de ei⁹ materia: et diuidit̃ in tria mẽbra. Jn primo videbim⁹ i q̃b⁹ differat pignoratitia ab hypothecaria: i ſcḋo de natura hui⁹ actiõis ⁊ q̃ũ naſcat̃: i tertio q̃ veniãt in actione pignoratitia ⁊ pro quib⁹ cõpetat tam directa q̃ contraria et primo de directa deinde de contraria: et de modo libellandi ⁊ deducendi in iudicio vtranq;.

¶ In octaua parte ⁊ vltima ponet̃ materia actionis hypotecarie: ⁊ diuiditur in tres partes. In prima videbimus aliqua de natura iſtius actionis hypotecarie ⁊ etiam ſaluiani interdicti ⁊ que requirãtur vt competat ⁊ multa ponentur in materia excuſſionis: in ſcđa quib⁹ perſonis ⁊ cõtra quas ⁊ pro quibus competat: in tertia quã do oritur iſta actio hypothecaria: que ſint in ea probanda: ⁊ de modo libellandi tam in hypotecaria quã in Saluiano interdicto.

1 ¶ Summarium.

1 Pignus vnde dicat̃: ⁊ in quibus conſiſtat.
Immobilia qualiter dicantur tradi manu.

2 Hypoteca dicitur ab hypos quod eſt ſub et thesis poſitio: quaſi quedam ſuppoſitio vel obligatio rerum.

3 Hypoteca dicitur ius reale vel actio realis q: cõſtituitur ſuper rebus. per eam non obligatur perſona debitoris ſed res.

4 Pignus ⁊ hypoteca in quo differãt.

5 Preſcriptio aliter conſideratur in pignore aliter in hypoteca.

6 Pignus ⁊ hypoteca differunt in proprio ſignificatu.

7 Hypotheca ſimplex ſi ſine traditiõe contrahatur creditor non poteſt agere hypotecaria contra tertium poſſeſſorem niſi facta excuſſione contra debitorẽ principalẽ: ſecus ſi pignus ſit datum creditori ⁊ poſtea cadat a poſſeſſione.

8 Statutum loquẽs de pignore an habeat locum in hypoteca.

9 Differentia inter pignus ⁊ hypotecã eſt potius nominis ⁊ vocis q̃ rei ⁊ effectus.

1 Capiendo itaq; primã partem Tractatus noſtri in qua videndum eſt vnde dicatur pignus ⁊ hypoteca ⁊ in quo differãt. ¶ † Primo queritur vnde dicatur pignus: ⁊ reſpõdetur breuiter q̃ pignus dicitur a pugno vt. l. plebs. §. pignus. ff. de verb. ſigni. ex qua alluſione videbatur dicendum q̃ pignus nõ conſiſteret niſi in illis rebus mobilibus que manu traduntur ⁊ ſic in reb⁹ mobilibus tantum. Tamen ſecus dicendũ eſt vez q̃ etiam conſiſtat in rebus immobilibus vt. l. ſciendũ. §. creditor. ff. qui ſatiſ. cogan. et. l. cum notiſſimi. §. ſed cum illud. C. de preſcrip. xxx. ann. quia etiã immobilia dicũtur manu tradi ⁊ accipi: dum de illorum terra vel ſubſtantia pugno accipitur ⁊ clauditur ita declarat Salic. in. l. ſi rem alienam. §. proprie. ff. de pig. act. ¶ Eſt bene verum q̃ iſta traditio rerum immobilium per acceptionẽ de illius ſubſtantia eſt impropria ⁊ abuſiua q: non traditur nec accipitur tota res ſed quedam portiũcula pro toto: ⁊ ideo proprie loquẽdo pignus dicitur de rebus mobilibus: improprie autẽ ⁊ abuſiue de immobilibus vt eſt tex. ⁊ ibi no. glo. in. d. l. plebs. §. pign⁹.

2 ¶ † Secũdo quero vnde dicatur hypoteca: ⁊ reſpondetur q̃ hypoteca dicitur ab hypos quod eſt ſub. ⁊ thesis quod eſt poſitio quaſi quedam ſuppoſitio vel oblig. rerum nam ſupponere idẽ eſt q̃ obligare vt probatur in Rubri. ff. de rebus eorum non alienãdis vel ſupponendis. Nam illud participium ſupponendis ponitur ibi pro obligandis vel pignorandis aut hypotecandis vt probatur in. l. j. co. ti. §. fi. ⁊. l. ſeq. ⁊ ſeq. in quibus habetur q̃ res pupillorum ⁊ minorum non poſſunt alienari nec etiam pignori dari: ⁊ ſic ſecunda pars Rubri. que loquitur de rebus non ſupponendis verificatur in pignoribus ⁊ hypotecis.

3 ¶ † Et q: hypoteca conſtituitur ſuper reb⁹ ideo dicitur ius in re ſeu ius reale vel actio realis: q: per illam nõ obligatur perſona debitoris ſed res vt. l. eos. C. qui po. in pig. hab. ⁊. l. pignoris. C. de pig. ⁊. l. pignoris. ff. e. tit. ⁊ inſti. de actio. §. item ſeruiana. ⁊ no. Alc. in. l. ſi filio. §. fi. in. ij. col. in verſi. p hoc etiã dicebã. ff. ſol. matr. ⁊ ſequit̃ fundũ ⁊ dat̃ ꝯ poſſeſſorẽ vt. l. ſi fundus

4 . §. in vẽdicatiõe. ff. de pig. ¶ † Tertio

queritur an pignus & hypoteca dif-
ferant? & in hac q̄ō. dicendum eſt q
proprie loquendo pignus dicit quā-
do res obligata traditur ipſi credito
ri: maxime ſi ſit res mobilis vt dictū
fuit in prima q̄ōe. Sed quando nuda
conuentione res obligatur creditori
& ei aliter non traditur dicitur ꝓprie
hypoteca vt eſt tex. in. l. ſi rem alienā
.§. proprie. ff. de pigno. actio. & inſtit.
de actio. §. item ſeruiana. verſi. inter
pignus &c. ¶ Sed iſta differentia in-
ter pignus & hypotecam dicitur po-
tius differentia nominis vel vocis q̄
rei & effectus vt eſt tex. in. l. res hypo-
tece. §. inter pignus. ff. de pignori. et
quantum attinet ad actionem hypo-
tecariam non differunt vt eſt text. in
dicto. §. item ſeruiana verſi. inter pi-
gnus & ibi not. gloſ. in verſi. nihil in-
5 tereſt. ¶ † Hoc tamen quod dixi vi-
delicet non eſſe differentiam inter pi-
gnus & hypotecam quantum perti-
net ad actionem hypotecariam fallit
in tribus caſibus. ¶ Primus caſus
eſt reſpectu preſcriptionis: quia quā
do ſumus in pignore proprio qꝛ ſci-
licet creditor poſſidet pignus nō cur
rit preſcriptio ī hypotecaria que illi
competit cōtra eum: quia cum poſſi-
deat non poteſt ei imputari q nō ege
rit hypotecaria & ideo ſit ei preſcri-
ptum. Sed quando non poſſidet & ſic
ſumus in hypoteca: tunc actioni hy-
potecarie bene preſcribitur: diuerſi-
mode tamen. Nam interdum preſcri
bitur. x. annis. Interdum. xx. Inter-
dum. xxx. Interdū. xl. Ita no. gloſ. in
d. §. item ſeruiana in gl. in verſi. nihil
intereſt. Declara tu q quando terti⁹
poſſeſſor poſſidet pignus cum titulo
actioni hypotecarie competenti cre-
ditori preſcribitur. x. annis quādo ſu-
mus inter preſentes: ſed quādo ſum⁹
iter abſentes. xx. vt. l. j. C. ſi aduer. cre-
di. lib. vij. quando autem tertius poſ-
ſeſſor poſſidet ſine titu. requiruntur
xxx. anni. l. cum notiſſimi in princi. C.
de preſcrip. xxx. an. quando vero poſ
ſidet debitor vel eius heres requirū-
tur an. xl. vt eſt caſus in. l. j. §. j. C. de
annal. excep. Ita declarat gloſſ. in. d.
l. cū notiſſimi in prin. in ver. ſpacijs. &
Ang. de Are. in. d. §. item ſeruiana in
vltima col. ſuper. d. glo. in ver. Nihil
intereſt: & ponam de hac materia p̄-
ſcriptionis latius. j. in ſecundo mem-
6 bro ſexte partis principalis. ¶ † Se-
cundus caſus in quo inuenitur diffe
rentia inter pignus & hypotecam in
proprio ſignificatu eſt quando aliq̄s
eſt obligat⁹ alicui idonee cauere. Nā
licet ille qui ad hoc tenet adimpleat
talē obligationem dando ei pignora
idonea qꝛ idonea cautio intelligitur
cū pignore vel fideiuſſore vt. l. ſi man-
dato titij. §. fi. ff. manda. tamen nō ſuf
ficeret ſimplex hypoteca bonorū: qꝛ
pignus tranſit ad creditorem hypo-
teca aūt remanet apud debitorē. d. l.
ſi rem alienā. §. proprie. ff. de pigno.
actio. & ideo non dicitur ita cautū cre
ditori per hypotecā ſimplicem ſicut
per pignus ita tenet Jo. An. in addi-
tionibus ſpecu. ſuper Rubrica de pi-
gno. & alijs caut. in fi. in addi. que in-
cipit ad ſecundā partē & idem tenent
Franciſcus de Rampo. & Gaſpar de
Caldarinis in cōſilio. xvj. eo. titulo re
fert & ſequit Domi. de. S. Gemi. in. c.
fi. in prin. pen. col. in verſi. tamen Jo.
7 And. lati⁹ &c. de vſuris. li. vj. ¶ † Ter-
tius caſus in quo inuenitur differen-
tia inter pignus & hypotecā reſpectu
actionis hypotecarie eſt: qꝛ qñ ſim-
plex hypoteca eſt cōtracta ſine tradi
tione: regulariter creditor non poteſt
agere hypotecaria cōtra tertium poſ
ſeſſorem nō facta prius excuſſione cō
tra debitorem principalē vt in aut. de
fideiuſ. §. ſed neq; & in aut. hoc ſi debi
tor. C. de pigno. Sed qñ pignus fuit
traditum creditori ſi ipſe poſtea ca-
dat a poſſeſſiōe culpa ſua vel caſu for
tuito poteſt agere hypotecaria con-
tra poſſeſſorem nō excuſſo aliter prin
cipali debitore vt firmat Alexā. poſt
Raph. in Repe. l. ſepe col. xxx. in ver-
ſi. ſecundario dicitur &c. per allegata
ibi per eum de quo etiā latius dice-
tur. j. in. viij. parte principali in mem
bro excuſſionis in quinta fallentia.

8 ¶ † Quarto queritur ex predictis an ſtatutū loquens de pignore habeat locū in hypotheca: ꝛ Bar. in. d. l. ſi rē alienā. §. proprie. ff. de pig. actio mouens. q. d. ꝙ vr̄ dicendū ꝙ non: q2 verba in ſtatutis debent accipi ſm̄ propriā ſignificationē: tñ ſubdit ꝙ ipſe nō poneret hoc pro conſtanti. Alexā. ibi in apoſ. dicit ꝙ ꝯtrariū vult ibi Pau. de caſt. ego nō inuenio ꝙ Paul. dicat de hoc aliquid. Idē Alex. in. l. a diuo pio. § in vēditiōe in quinta col. in gl. in verſi. pignoribus. ff. de re iudi. mouet hanc difficultatem: ꝛ dicit ſe nolle diſcutere ex quo alij non tangunt

9 † Ego dubito de hac deciſione: q2 differentia inter pignus ꝛ hypothecam videtur potius nominis et vocis ꝙ̄ rei ꝛ effectus: vt in. d. § item Seruiana ꝛ in. d. l. ſi rem alienam. § proprie. et in. l. res hypothece. § inter pignus ff. de pigno. ꝛ propterea nō vr̄ attendēda: q2 diſputatio de nomine relinquenda eſt pertinacib9 in iure vt eſt tex. ꝛ ibi glo. in ver. vocabula. ꝛ Bal. et Saly. in. l. pen. C. de conſti. pecu. ¶ Item q2 quādo duo conueniunt in nomine ſaltem late ꝛ improprie ſumpto vocabulo: ſi in vtroqȝ militat eadem ratio tunc Statutum, etiā correctoriū loquens in vno militat etiā in alio. gl. eſt no. in cle. auditor in verſi. beneficio de reſcrip. ꝛ glo. in cle. j. in ver. obligatur. cum ibi no. per Pau. de Leaza. de electio. ꝛ habetur per bar. Alex. ꝛ Iaſ. in. l. marcellus in princ. ff. ad trebel. per Sozin. in Rubrica. ff. ſolu. ma. in fine prime col. per Barb. in Rubrica extra de fi. inſtru. in. iij. carta in verſi. v. plus audeo ꝛc. Cum ergo pignus ꝛ hypotheca ſaltem improprie ſumpto vocabulo idem ſint dicta. l. res hypothece. § inter pign9 et dicto. § item Seruiana: ſequitur quod vbi non datur ratio diuerſitatis inter illa quod ſtatutum loquens de pignore habere debeat locum etiā in hypotheca et econuerſo: ꝛ per hec expedita ſit prima pars principalis iſtius tractatus.

¶ Summarium.

1 Hypothece ſpecialis eſſentia que requirat.

2 Debitor conuictus ex hypotheca generali noteſt excipere de dominio alterius: ſecus ſi ex ſpeciali conueniat.

3 Bona eccleſie in contractu permiſſo poſſunt obligari generaliter per prelatum abſqȝ traditione ſpecialiter autem non.

4 Donatio facta vxori que venit morte mariti confirmanda cenſetur reuocata ſi maritus rem donatam alteri ſpecialiter hypothecat: ſec9 ſi generaliter hypothecet oīa bona.

5 Alienatio prohibita cum ſpeciali hypotheca rei prohibite alienari reddit alienationem nullam: ſecus ſi cū generali hypotheca.

6 Alienatio non infringitur per rei alienate ſpecialem hypothecam: dūmodo per pactum non ſit prohibita alienatio.

7 Conductor cui pro obſeruantia locatiōis ſunt obligata res locata: ſiue generaliter ſiue ſpecialiter habet ſolum ius retinendi illam rem pro pignore: et ſingularis ſucceſſor nō cogitur ex hoc preciſe ſtare locationi ſed ſoluendo intereſſe reſoluit ius retinendi niſi in contractu eſſet appoſitum iuramētum. et nu. 9.

8 Obligatio ad itereſſe regulariter ſuccedit in obligatiōib9 facti: nec in eis poteſt agi preciſe ad factum.

10 Generalis hypotheca minus afficit rem ꝙ̄ ſpecialis et per ſpecialem cōſtituitur plus iuris creditori ꝙ̄ ꝑ generalem: et regulariter prouiſio ſpecialis plus operatur ꝙ̄ gn̄alis.

¶ Sequitur ſecūda pars principalis.

In iſta ſecūda pte venit tractāda materia hypotece: ꝛ diuidit̄ in ꝙ̄tuor mēbra. In primo videbim9: in ꝙ̄bus differat gn̄alis ꝛ ſpālis hypotheca: in ſcdo ꝙ̄ veniant ꝛ ꝙ̄ non veniant in generali hypotheca: in tertio de ſpeciali hypotheca. vȝ ꝙ̄ poſſint ꝛ que non poſſint ſpecialiter obligari: i quarto de tacita hypothe

ea. ⁊ in quibus caſibus inducatur.

¶ Capio igitur primum membrum in quo videndum eſt quot ſint differentie inter generalem ⁊ ſpecialẽ hypothecam? Et inuenio inter generalem ⁊ ſpecialem obligationem bonorum differẽtias ſex.

1 ¶ † Prima itaqꝫ differentia eſt quia ad eſſentiam ſpecialis hypothece requiritur q tẽpore obligationis contracte res ſit in bonis debitoris: ita q non ſufficeret ſi illa res poſt obligationem contractam ſuperueniret in dominio ſeu quaſi debitoris tex. eſt ⁊ ibi no. in l. j. in princ. ff. de pigno. ſed ad eſſentiam generalis obligationis omnium bonorũ ſufficit etiam ſi bona poſt contractã obligationem acquirantur ipſi debitori vt in d. l. j. in prin. ⁊ l. ⁊ que nondum §. j. eo. titu. ⁊ ibi per Bar. ⁊ hoc procedit etiam ſi in generali obligatione bonorum nihil fuit dictum de bonis futuris: q2 illa omnino comprehenduntur vt eſt caſus in l. fi. C. que res pig. oblig. poſ. ⁊ declarat gl. ⁊ Saly. in d. l. ⁊ que nondum §. j.

2 ¶ † Secunda differentia que etiã inſurgit ex prima. Eſt q quãdo agitur contra debitorẽ hypothecaria ſi agatur ex gñali hypotheca debitor poteſt excipere rem illam ad quam agitur non fuiſſe nec eſſe ſuã ſed alterius et nominare dominuꝫ pro quo poſſidet ⁊ fructus percipit: ⁊ hoc probare: quia hoc modo excipiendo debitor non poteſt conuinci de mendacio nec replicari de dolo contra euꝫ: cum obligauerit ſua bona in genere: et ſic poteſt eſſe q iſta res ad quã agit non fuerit comprehenſa in generali obligatione cum non fuerit debitoris: et iſto caſu creditor cogetur probare de dominio directo vtili vel quaſi ipſius debitoris ad obtinendum in cauſa. Sed ſi agatur ex ſpeciali hypotheca tunc debitor contra quem agitur non poterit refricare queſtionem dominij: quia ipſo facto conuincitur de mendacio: ex quo ipſam rem in ſpecie obgligauit ⁊ hoc modo debet intelligi ⁊ procedit. l. ſi inter colonũ §. j. ff. de pig. ⁊ l. rem alienam. ff. de pig. actio. ⁊ ita ſingulariter no. Saly. in l. cum res in peñ. col. in verſi. Capio igitur iſtam materiam ⁊c. C. ſi res alie. pi. da. ſit ⁊ refert Alexand. in l. ſi pignore. §. j. ff. de pigno. actio.

3 ¶ † Tertia differentia eſt: q2 licet prelatus eccleſiaſticus in contractibus perennium factis nõ poſſit obligare ſpecialiter res particulares eccleſie per ea que habentur in c. nulli de rebus eccle. non alie. tamen in contractibus ei permiſſis bene poteſt obligare generaliter bona eccleſie abſqꝫ tamẽ traditione illorum vt probat tex. in d. c. nulli a contrario ſenſu in verſi. ſpecialis hypothece ⁊ iſtud tenet ibi Egi. hoſtieñ. Joã. and. Car. floreñ. ⁊ Abb. qui pro hoc etiã allegant id quod habetur in l. pe. C. de his qui vend. eta. impetra. ⁊ quod legitur ⁊ no. in l. fi. C. que res, pig. obli. poſ. vbi habetur qđ generalis hypotheca eſt modici preiudicij: ⁊ hanc concluſionẽ tenet etiã Abb. in c. iij. de p̃car. ⁊ cõmunis Ant. de But. ⁊ Jmo. in d. c. nulli teneãt q etiã generalis hypotheca ſit ꝓhibita prelato ꝑ tex. in auct. de nõ alie. emph. §. ſi vero: tamen magis cõmunis opinio eſt in contrarium vt apparet ex premiſſis. Quam opi. etiam tenuit gloſ. in § nos igitur in verſi. ſpecialis ⁊ in ver. Creditoribꝰ in auct. de nõ alienã. vbi gloſſ. dicit q poteſt fieri generalis hypotheca bonorum eccleſie dummodo fiat abſqꝫ traditione: licet ſpeciale pignus contrahi non poſſit ⁊ ratio eſt ſecundum glo. ibi quia plus iuris conſtituitur creditori per ſpeciale pignus q̃ per generale: vnde videmus q mancipia cõmunis ſint generaliter obligata tamẽ poſſunt manumitti: ſecus ſi eſſent obligata ſpecialiter vt. vt. l. iij. C. de ſeruo pi. da. manu. ⁊ ꝑ hoc allegat glo. tex. in § ſin autẽ creditor. verſi. ſi enim ⁊c. in auct. de non alienã. ⁊ ibi hoc no. Jac. de bel. vi. ⁊ nõ obſtat tex. in d. § ſi vero contigerit in auct. de non alie. ⁊ in § hoc etiã eo. ti. quia illi tex. loquũtur de ſpeciali hypotheca non gñali: ⁊ ita late firmat.

Alex.in conſilio.cxviij.pen.col.verſi.
4 inſuper &c.in.v.vol. ¶ † Quarta dif-
ferentia eſt: quia quis donatio vxo-
ri per maritum que venit confirman
da morte mariti cenſeatur reuocata
per ſpecialem obligationem rei dona
te factam per maritum poſt donatio-
nem ita q morte modo confirmari nõ
poteſt vt no.in.l.iij.C.de lega.& in.l.cũ
hic ſtatus.§.ſi maritus.ff.de dona.in
ter vi.& vxo.Tamen ſecus eſt in obli
gatione generali bonorum facta per
maritum poſt donationem nam p il-
lam non reuocatur precedens dona-
tio.Ita ſingulariter no.Bar.in.l.rem
legatam circa fi.ff.de adi.lega. ſequi
tur Bal.in.l.ſi non virum.C.de dona.
inter vi.& vxo.& refert & ſequitur Iaſ.
in.d.l.iij.in.ij.col.in.ij.limi.C.de leg.
& ratio eſt qr generalis obligatio non
afficit ita rem ſicut ſpecialis argumẽ
to.l.eſt differentia.ff.in qui.caſi.pi.ta
ci.cõtraha. Adde tu.tex.& bonam gl.
in.l.licet in glo.in ver.huiuſmodi co.
5 titulo. ¶ † Quinta differentia eſt qd
licet regulariter prohibitio de non
alienando ſeu conuentio vel pactum
non reddat alienationem poſtea ſub
ſequutam contra dictam prohibitio
nem inefficacem vt.l.ea lege.C.de cõ
di.ob cãm & ibi p gl.Bar.Bal.& alios
& in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verb.
obli.& ibi per ſcribentes & per gloſ.in
l.fi.C.de rebus alie.non alie.& Inno.
in.c.Raynutius in glo.in ver.pactuz
de teſta.& iſtud procedat etiã ſi in di
cta prohibitione conuentione vel pa
cto interceſſiſſet generalis obligatio
ſeu hypoteca bonorum tamen ſecus
eſſet ſi interueniſſet ſpecialis hypote
ca illius rei prohibite alienari: nam p
talem ſpecialem hypotecam cenſet
reſeruatum ius in dicta re & impedi-
tur alienatio poſtea facta tex.eſt ſin-
gularis in.l.ſi creditor.§.fin.ff.de di-
ſtrac.pigno.ſm literam piſanã vt ibi
per Bar.& Bal.& ita etiã tenet Bart.
in.d.§.ea lege & cũ eo tranſit ibi Imo.
in.iij.col. Et mouetur quia.d.l.ſi cre-
ditor.§.fi.eſt exhorbitans a iure com-
muni: exhorbitat enim a dicto.§.ea
lege.ideo non debet extendi ad gene-
ralem hypotecam: eandem opi.tenet
Are.in.d.§.ea lege motus quia ſpe-
cialis hypoteca magis impedit quam ge
neralis.l.i.cum glo.in ver.pignori et
ibi Bal.ad hoc non.C.de neceſ.ſer.he
re.inſti. Idem tz Bar.Imo.& Roma.
in.l.qui abſenti.§.i.ff.de acq.poſ.Bal.
in.d.§.ea lege in.iij.col. Imo. in.l. fi-
liuſfami.§.diui.ff.de leg.i.in.iij.col.&
licet Alex.in.d.l.qui abſenti.§.j.dicat
q iſta opi.in puncto iuris non tran-
ſeat ſine dubio.Tamen indubitanter
tenenda eſt tanquam magis cõis & illam
tenet.Alex.in.l.ſi filio.§.ſi vir in quin-
quẽnium in.ij.col.in verſi.aduerte tamẽ
&c.ff.ſo.ma.illam etiam tenet. Iaſ.in
d.§.ea lege in.ix.col.& Iaſ.i.d.l. filiuſ
fami.§.diui.in.xiij.col.in verſi.iij.pri
cipaliter in quãtum Bart.&c.& quis
Cor.in conſilio.cccxxj. quarto vol.fir
met q.d.l.ſi creditor.§.fi.loquatur in
diſtincte de hypoteca & ideo q ſuffi-
ciat etiam generalis: tñ non puto re-
cedendũ ab opinione cõi.q.ſ.ille tex.
pcedat ſolum in ſpeciali hypotheca
qr cum.d.§.fi.ſit exhorbitans vt dixi.
ſ.debet intelligi vt minus corrigat
ius commune quam fieri poſſit.l.ius ſin-
gulare &.l.quod vero contra.ff.de le-
gi.in quo argumento ſe fundat Imo.
cui non video fuiſſe reſponſum p ali-
quem: & propterea remanet firmat cõ
cluſio q ſpecialis hypotheca in re p
hibita alienari operetur q alienatio
in contrarium ſubſequuta ſit nulla:
licet generalis hypoteca iſtud nõ ope
retur: Et ſic reſultat quinta differen-
tia inter generalem & ſpecialem hy-
6 pothecam. ¶ † Sed in in predictis
inſurgit dubitatio: quid ſi in conuen
tione nõ fuit adiecta prohibitio de nõ
alienando neque pactum q non aliene
tur res.ſed ſimpliciter fuit mutuus cõ
tractus: puta quia facta fuit locatio
alicuius rei & promiſſa per locatorez
obſeruantia: & in ſpecie pro obſeruã-
tia fuit hypotecata res locata: & poſt
ea durante locatione locator aliena-
uit dictam rem locatam: dubitatur
ergo an alienatio iſta erit nulla: ſicut

cũ locata fuit res.
et hypo.

In precedenti caſu in quo in conuen=
tione fuit prohibita alienatio? ⁊ bre=
uiter dicendum eſt q non: ſed q ſolū
iſto caſu emptor tenebitur ſtare loca
tioni ⁊ conductori dabitur retētio rei
locate pro omni ſuo intereſſe: ⁊ ꝓ pe
na: alienatio autē valebit: ⁊ iſto caſu
idem operabitur generalis hypote=
ca quod ſpecialis: quia ex vtraq; de=
bet dari retentio conductori pro ſuo
intereſſe ⁊ pena: iſtam concluſionem
tȝ Bar. in. l. qui fundum. ff. loca. ⁊ ſe=
quitur Pau. de caſt. in. l. ſi merces. §.
ſi fundum. co. tit. ⁊ Bar. in. l. j. §. quod
aūt. ff. de ſuperficie. Bal. An. ⁊ Saly.
in. l. emptorem. C. loca. Ab. in. c. fi. vlt.
col. ne pla. vi. ſuas Saly. in. l. manci=
pia. C. de rebus alie. non alie. Alexā.
in conſilio. cxviij. in caſu de quo que
ritur ⁊c. vlt. col. v. vol. eſt ergo cōis cō
cluſio q qn hypoteca ſiue ſpālis ſiue
gnālis apponitur in conuentione ꝓ
obſeruantia contractus: ſine prohibi
tione vel pacto de non alienando: alie
natio valebit: ſed dabitur retentio il=
lius rei ꝓ intereſſe ⁊ pena: ⁊ ratio eſt
qr ratione hypotece etiam generalis
datur retentio rei iuxta no. per Bar.
⁊ alios in. l. ſi non ſortem. §. ſi centum
ff. de condi. inde. ⁊ iſte ſecundus arti=
culus eſt diuerſus ab articulo prece
denti ideo bene aduertas ne ſis in eq=
uoco: qr doctores ſcribunt ſuper am
bobus quaſi ſuper vno: ⁊ non bene di
7 ſtingunt vnum ab alio. ¶ † Inſurgit
etiam in predictis alia difficultas vȝ
an in terminis ſcd'i articuli proxime
diſcuſſi ius retentionis quod dictum
fuit competere colono pro ſuo inter=
eſſe ⁊ pena: reſoluatur per ſolutioneȝ
intereſſe ⁊ pene ei factam ab empto=
re rei. An vero vigore dicte retentio=
nis poſſit emptor preciſe cogi ad ob=
ſeruantiam contractus locationis? ⁊
in hoc etiam communis eſt concluſio
q propter dictam hypothecam quā
conductor habet in re empta illius
rei non teneatur preciſe ſtare condu=
ctori: et tenentes hanc concluſionem
mouentur quia hypoteca eſt acceſſo
ria ad obligationem principalem: ſȝ
obligatio ⁊ actio principalis compe
tens conductori contra locatorem ob
inobſeruantiaȝ contractus datur ad
intereſſe. d. l. qui fundum. ff. loca. vn=
de hypoteca que venit acceſſorie non
habet ampliare ius actionis perſo=
nalis. l. item liberatur in princ. ff. qui.
mo. pi. vel hy. ſol. l. intelligere cuȝ gl.
C. de lui. pigno. ⁊ per conſequens q̄n=
primum ſucceſſor ſingularis offert
ſuum intereſſe colono habenti fundū
hypotecatum videtur q eum poſſit
expellere. l. Paulus alias incipit ſem
pronius. §. qui pignoris. ff. qui. mo.
pi. vel hy. ſol. ⁊ l. cum ſeruus. ff. de di
ſtrac. pi. ⁊ iſtam opi. tenet Barto. et
Imo. in. l. vectigalia ad fi. ff. de publi
ca. ⁊ Bar. ⁊ Saly. in. d. l. emptorem.
C. loca. ⁊ Saly. in. d. l. qui fundum et
in. l. mancipia. C. de rebus alie. non
alie. Imo. Pau. de caſt. ⁊ Roma. in. d.
l. ſi filio. §. ſi vir in quinquēnium. ⁊ an
te eos Iaco. bu. in. d. l. ſi merces. §. i. ff.
loca. Eandem opi. tȝ Alexā. in. d. §. ſi
vir in. ij. col. in verſi. predictis tñ adde
⁊c. ⁊ Iaſ. in dicta. l. filiusfami. §. diui.
in. xiij. col. in verſi. tertio principaliter
⁊c. ¶ Sed eſt aduertendum q cōtra=
riam opi. vȝ q Conductor ratione hy
potece poſſit retinere preciſe rem loca
tam ⁊ non cogatur recipere intereſſe
tenet Sozin. ſubtiliter more ſuo in cō
ſilio. xc. viſis quibuſdam actis ⁊c. in
iiij. vol. ⁊ mouetur per auctoritatem
Barto. in. d. §. ſi vir in fi. vbi Bar. vult
q quando conductor habet obliga=
ta generaliter bona locatoris dicitur
habere ius in re iuxta. l. j. §. autē. ff.
de ſuperficie. ⁊ ꝓpterea pōt dicere ſe
velle remanere in re vigore pignoris
⁊ ſucceſſor non poterit eum expelle=
re: tamen hoc non obſtante non eſt re
cedendum a comu. opi. Quia vt ha=
betur pel Alexan. in. d. §. ſi vir in ver
ſicul. predictis tamen adde ⁊c. dicta
auctoritas Barto. ⁊ ſequacium intel
ligitur qn ſucceſſor ſingularis non
offerret conductori intereſſe: tunc
enim non poſſet eum expellere ſed
poſſet retinere rem loco pignoris:
ſed ſi ei offert intereſſe: ipſum poteſt

expellere per.d.l.Paulus al's incipit ſempronius.§.qui pignoris.ff.quib° mo.pig.vel hy.ſol.⁊.l.cum ſeruus.ff. de diſtractio.pi. Ita ĩtelligit ibi Alex. dictam auctoritatẽ Bart.⁊ ſequaciũ et ita refert tenere.ibi Imo.Paul.de caſt.⁊ Roma.⁊ Iaco.bu.in.d.l.ſi mer ces.§.j.⁊ Saly.in.d.l.qui fundũ et in d.l.mancipia ⁊ in.d.l.emptorem ⁊ ibi etiam hoc ſentit Bar.⁊ Bar.in.d.l.ve ctigalia ⁊ Imo.ibi.vnde vel auctoritas Bar.eſt intelligenda vt.ſ.vel ſim plic iter intellecta:vt videtur intelligere Sozi.nõ eſt vera:⁊ ita etiã ſunt intelligende alie auctoritates allegate per Sozi.loquuntur eñ q; Conductor qui habet hypothecam põt retinere rem:⁊ iſtud non negatur:ſed dr q; dictum ius retinendi reſoluitur p

8 ſolutionem intereſſe.¶†Et cõmunis opinio probatur concludenti fundamento iudicio meo: qr patientia ad quam tenetur locator eſt quid facti vt habetur in.l.eedem C.loca.⁊ ꝓpterea dicitur indiuidua vt pulchre per Alexã.in.l.diuortio in pñc.viij.col.in verſi.contra eum etiã facit ⁊.ff.ſolu. ma.⁊ in obligationibus facti regulariter ſuccedit obligatio ad itereſſe nec poteſt agi preciſe ad factum vt late p Bar.⁊ alios in.l.ſtipulationes nõ diuiduntur in.vij.q.ff.de verb.oblig.⁊ q̃uis ad iſtam regulam ſeu concluſionem ponantur ibi per Bar.⁊ alios alique limitationes:tñ nulla põt adaptari in propoſito:probatur etiã iſta concluſio per.d.l.Paulus.§.j.vbi dicitur q; quãdo agitur contra nõ obligatum:hypothecaria vel reali actione ⁊ ſic principaliter ꝓpter debitum conſequẽdum poteſt a quocũq; offerri

9 intereſſe.¶†Et predicta videntur clare procedere niſi locator in contractu locationis iuraſſet qr tunc vigore iuramenti poſſet cõductor preciſe petere ſibi locationem obſeruari vt habetur per Alexã.in.d.l.ſtipulationes non diui.col.vij.⁊ Iaſ.in.l.ſi pecuniã in pñ.ff.de condi.ob cauſam:⁊ in hoc vlti.fundamento de iuramento potiſ ſime ſe fundat Sozi.in.d.ſuo conſilio

⁊c.parum curãdo de primo ⁊ ideo nõ obſtante contradictione Sozi.puto non eſſe recedendum a concluſiõe cõi ſ.q; ex ſola hypotheca conductor nõ poſſit cõtra ſingularem ſucceſſorem preciſe velle retinere:ſed q; illud ius retinendi reſolui poſſit per ſolutionẽ intereſſe ſecus autem ſi hypotheca ſpecialis in illa re concurreret cũ prohibitione alienandi quia tunc alienatio eſſet nulla vt dictum fuit.ſ.in hac

10 quinta differẽtia nu.quinto.¶†Sexta differentia poteſt poni in genere q;.ſ.ſpecialis hypotheca plus afficiat rem q̃ generalis ⁊ plus iuris cõſtituatur creditori per ſpecialem hypothecam q̃ per generalem/vt dicit gloſſ.no.in auct.de non alienã.§.nos igitur verſi.tradere creditoribus ad fi.⁊ probat quia debitor poteſt manumittere mancipia generaliter obligata creditori:non obſtante dicta generali obligatione:ſpecialiter autẽ obligata nõ:vt.l.iij.C.de ſeruo pigno.da. ma.⁊ hoc procedit non ſolum in expreſſa hypotheca:ſed etiam in tacita que reſultat ex inductione vel illatione rerum conductoris in domum conductam vt.l.item quia.ff.de pac.et.l. ſi certi iuris.C.loca.quia talis tacita hypotheca tanq̃ generalis non obſtat quin mancipium inuectũ et illatum in domum poſſit manumitti per conductorem:ſecusquando illud eſſet in ſpecie hypothecatuꝫ textus eſt in l.licet.ff.in quibus cau.pi.taci.cõtra ha.⁊ in.l.penulti.eo.titu.⁊ habetur per Alexã.in.d.cõſilio.cxviij.vlt.col. in.v.vol.⁊ faciunt optime no.in gloſ. magiſtra.xxiij.diſ.c.q̃q̃ in ver.plus. in qua enumerantur plures caſus in quib° promiſſio ſpecialis magis operatur ⁊ influit q̃ generalis ⁊c.

¶Summarium.

1 Generalis obligatio bonorum cõprehendit preſentia ⁊ futura.

2 Uerbum ſua obligationi bonorũ adiectuꝫ hoc modo omnia bona ſua q̃d operetur.

3 Cõſtitutũ in obligatione bonorũ adiectum quid operetur.

4 Constitutum collatum post mortē cō ſtituentis eſt inefficax niſi in illo fuerit adiecta clauſula ex nunc prout ex tunc.
5 Clauſula ex nunc prout ex tunc in cōtractibus quid operetur.
6 Conditio caſualis in contractib⁹ trahitur retro reſpectu obligationis nō autem reſpectu traditionis.
7 Conſtitutum collatū in tempus mortis verificat in articulo mortis. Naz viuens quis quādoqꝫ mori dicitur.
8 Nomen debitoris includitur in generali hypotheca bonorum.
9 Nomen debitoris non comprehendit in generali obligatione bonorum mobilium et immobiliū: quia eſt tertia ſpecies.
10 Publicatio bonorum mobiliū ⁊ immobilium non comprehēdit iura nec actiones.
11 Pecunia an veniat in generali obligatione.
12 Pecunia debitoris aliunde habita ꝙ̄ a creditore cui obligantur bona nō venit in generali obligatione.
13 Res empta ex pecunia mutuata non eſt obligata mutuāti etiam ſi mutuū expreſſe ad hoc factum eſſet: ſed bene mutuans tali caſu preferturi alijs creditoribus in actione perſonali.
14 Generalis obligatio bonorum an cō prehendat merces ⁊ venalia.
15 Legata ⁊ pignora an veniant in generali obligatione bonorum.
16 Obligatio omnis argēti vel omniū rerum quid ⁊ que includat.
17 Merces venales etiam future veniūt in gñali obligatiōe mercium.
18 Obligatio taberne cōprehendit etiā merces futuras.
19 Uerbum taberna ſimpliciter prolatum quid ſignificet.
20 Taberna dicitur corpus vniuerſale: q2 non recipit tantū nomen ab edificio: ſed etiam a mercantia.
21 Merx ſeu mercantina ſuppenit corpus vniuerſale.
22 Merces acqſite in vita defuncti veniūt in gñali obligatiōe nō aūt acqſite p heredē niſi heres acqſiuerit eas explicādo negocia cepta p defunctū.
23 Merces reperte apud debitorem tēpore orte actionis hypothecarie vel moti iudicij hypotecarij veniūt in obligatione generali: non autem alienata ante per ipſum debitorem.
24 Actio hypothecaria ſequitur rem. fallit in mercibus venalibus alienatis ante ortum hypotecarie.
25 Res orta ex re obligata comprehenditur in hypoteca dummodo orta ſit vel ſaltem concepta donec obligata fuit apud debitorem.
26 Res obligata tranſiens in aliam mutata materia: vt de ſilua i nauem: deſinit eſſe obligata niſi obligatio formiter fuerit concepta.
27 Res orta ex re obligata immediate ſine facto heredis eſt obligata.
28 Emphitcoſis etiam eccleſiaſtica venit in generali obligatione bonorū.
29 Alienari ꝓhibita an veniant in generali obligatione bonorum.
30 Alienatione prohibita non eſt prohibita pignoris obligatio: dūmodo nō obligetur res pro tanto ꝙ veriſimiliter non ſit ſpes luitionis.
31 Appellatione alienationis venit hypoteca improprie tñ ⁊ iterpretatiue.
32 Sermo generalis non comprehēdit perſonam loquētis. fallit vbi ſeruus obligat omnia bona dñi de eius licētia: in tali enim obligatione comprehenditur ipſe ſeruus.
33 Generalis obligatio bonorum cōprehendit res venditas ⁊ locatas: Emptor enim vel conductor obligās omnia bona cenſetur etiam obligare rē emptam ⁊ conductam.
34 Generalis obligatio bonorum nō cō prehendit ea que quis veriſimiliter non eſſet ſpecialiter obligaturus niſi talis obligatio eſſet collata poſt mortem obligantis ⁊ nu.35.
36 Diſpoſitio gñalis in vltimis volūtatibus cōprehendit illa de quibus tractat. l. obligatione gñali. ff. de pig.
37 Gñalis obligatio bonorū ēt cum dictione oīs nō cōprehēdit ea de quib⁹ in. l. obligatione gñali. ff. de pig.
38 Dictio omnis qñqꝫ reſtringit vt oīa

includat vel nihil excludat.

39 Dictio omnis adiecta diſpoſitiõi de futuro contingenti conceſſionem noui actus recipit reſtrictionem de habilitate.

40 Lex obligatione generali.ff. de pig. an ſit reſtringibilis ad indefinitam.

41 Generalis obligatio comprehendẽs ea de quibus in,l.obligatione generali.ff.de pig. qualiter concipi debeat.

42 Alienari prohibita ſub pena non veniũt in generali obligatione bonorũ.

43 Bona feudalia non veniunt in generali obligatione.⁊ quare.

44 Feudum alienari dicitur ſi vaſallus illud dat pignori domino:⁊ eidem domino conſentienti nulla fit iniuria.

45 Feudum pluribus dominis attinẽs diuiduum poteſt vni ex dominis pignorari etiam alijs non conſentientibus.

46 Feudum poteſt pro neceſſitatibus ⁊ ſeruitijs domini obligari.

47 Feudum poteſt obligari animo lucendi abſq; tamen ipſius traditione.

48 Feudum non poteſt reſpectu dominij et proprietatis obligari: reſpectu vero fructuum et commoditatum ſic.

49 Vaſallus qualiter ⁊ quo pacto dicatur poſſe fructus feudales obligare.

50 Libellus proprie ſumptus non venit in generali obligatione bonorum.

51 Contractus libellarius quis et quando dicatur.

52 Contractus libellarius proprie dicitur quando vaſallus locat feudũ alteri de licentia domini:improprie autem equiparatur contractui emphitheotico.

53 Bona ſubiecta reſtitutioni fideicommiſſarie in conditionis euentum nõ veniunt in generali obligatione bonorum.

54 Bona heredis non veniunt in generali obligatione bonorum facta per defunctum:niſi heres illa preſcripſerit continuata preſcriptione cum defuncto.

55 Bona heredis an et quando expreſſe poſſint obligari per defunctum.

56 Ratificatio hypotece et obligationis facte de re aliena:per dñm rei valida⁊ pignus vſq; a principio in preiudiciũ ratificantis:etiam ſi creditor ſciuerit rem eſſe alienam,

57 Ratificatio de geſtis per defunctum in bonis heredis an inducatur ꝑ aditionem hereditatis ⁊ quomodo.

58 Dos ſeu res dotales tã ineſtimate ꝙ eſtimate et tam ex parte mariti quã vxoris non veniunt in generali obligatione bonorum.

59 Maritus an poſſit obligare res dotales ex parte vxoris.

60 Ius patronatus non venit in generali obligatione bonorum:ſed eius cõmoditas et fructus.

61 Obligatione ſpeciali et expreſſa prohibita cenſetur etiam prohibita generalis.

SEquitur mõ ſecũdũ mẽbrũ huiꝰ ſecũde partis principalis in quo diſcutiẽdũ venit q̃ cõprehẽdãtur ⁊ que nõ cõprehendantur in gñali obligatione bonorũ:⁊ ꝓ clariori ⁊ faciliori itelligẽtia expediã materiã ꝑ regulã ampliationes:⁊ fallẽtias.vꝫ ſeptẽ ampliatiões ⁊ fallen
1 tias octo.¶†Regula ergo ſit ꝙ i gñali obligatiõe ⁊ hypoteca bonoꝝ ꝯtinẽtur bona pñtia ⁊ futura text.eſt no.in
2 l.fi.C.que res pi.obli.poſ.¶†Primo amplia hãc regulã ſiue in dicta obligatione adiectũ fuerit ꝟbũ ſua puta dicẽdo obligauit oĩa bona ſua vt de hoc eſt tex.i.d.l.fi.§.fi.ſiue ẽt nõ fuerit adiectũ dictũ ꝓnomẽ ſua:ſed ſimpl'r dictũ fuit ꝙ talis obligauit bona: nã ẽt iſto caſu cõprehẽdũtur pñtia ⁊ futura vt eſt tex.ita intellectꝰ ibi ꝑ Bar. in
3 l.j.in pn.ff.de pig.¶†Scḋo Amplia regulã etiã ſi debitor i obligatiõe bonoꝝ apponeret ꝯſtitutũ.Nã lꝫ clauſula cõſtituti nõ videat̃ poſſe referri niſi ad pñtia bona·q: futura icerta ſunt ⁊ poſſideri nõ pñt vt.l.iij.§.etiã icertã. ff.de acq.poſ.⁊ hinc eſt ẽt ꝙ cõſtitutũ collatũ poſt mortẽ ꝯſtituẽtis nõ vꝫ tã ꝙ collatũ i tp̃s q̃ poſſeſſio extiguit̃ vt no.Ang.⁊ refert Alex.i.l.q̃uis.§.ſi cõductor.ff.de acq̃.poſ.Tñ ꝯ̃ria opi.vꝫ ꝙ ẽt adiecto cõſtituto i obligatiõe ge

neralí oſum bonoꝝ veniant futura
eſt magis cõis ⁊ eam tenent Jac.bu.
⁊ Saly.in.d.l.fi.que res pi.obli. poſ.
⁊ Bar.in cõſilio.lxxvj.punctus talis
eſt pater filio ſuo emancipato ⁊c.⁊ et
Ang.in.q.per eum diſputata incipiẽ
te in fulgenti palatio ⁊c.et in conſi.
clxxix.viſis inſtrumentis ⁊c.⁊ in.d.l.
j.in prin.ff.de pigno.⁊ Bal. in.l. ſiq̃s
argentũ.§.Sed ⁊ ſiquis per illũ text.
C.de dona.Jmo.⁊ Roma.in.l.ſtipula
tio hoc modo cõcepta.ff.de ver.obli.
Alex.Are.⁊ Jaſ.in.d.l.iij.§.etenim in
certam vbi Jaſ.in.j.⁊.ij.Lectura hoc
tenet vꝫ in.j.in.iij.limi.⁊ in.ij.in.vj.li
mi.ex quibus appꝫ ꝙ iſta eſt magis
vera ⁊ cõis opi.lꝫ vt dicit ibi Jaſ.iſta
opi.nõ tranſeat ſine ſcrupulo ⁊ con=
trarium voluerit Bal.in.l.fi.§.fi.per
illum tex.cum glo.ff.pro ſocio ⁊ Bal.
⁊ Ang.in.d.l.ſtip.hoc modo cõcepta
⁊ Ang.in.d.l.fi.C.de pac.⁊ Roma.in
d.§.etenim incertam:⁊ ad illud quod
dicebatur ꝙ futura bona ſunt incer=
ta ⁊ ideo poſſideri non poſſunt:reſpõ
detur per doc.tenentes communem
opi.⁊ max.per Sozi.⁊ Jaſ.in.d.§.etei
incertam:ꝙ dicta incertitudo eſt ante
acquiſitionem bonorum futurorum:
ſed poſt acquiſitionem ceſſat talis in
certitudo:ſicut dicitur in fructibus
naſcituris ẽptis:nã illis natis nõ dr
empta res incerta vt.l.interdũ in pñ.
ff.de ver.ob.⁊.l.nec emptio.ff.de ꝯtra
hen.emp.Jtẽ reſpondent ꝙ licet non
adſit omnimodo certitudo reſpectu
rerum particularium eſt tamen certi
tudo reſpectu vniuerſi ⁊ ſufficit cer=
titudo reſpectu vniuerſi ⁊ generalis
argumento.l.qui iure militari.ff.de
teſta.mili.⁊ ita referunt tenere inſi=
gnem doc.d.Jo.petrutiuꝫ in.l.ab em
4 ptione.ff.de pac.¶†Jllud autem qđ
conſtitutum collatum poſt mortẽ nõ
operetur vt per Alex.poſt Ang.in.d.
l.cuiuis.§.ſi conductor.ff.de acq̃ poſ.
limitatur ſolẽniter per Alex.in conſi.
lxxxiij.viſa facti narratione.ij.col.ver
ſi.confirmatur ⁊c.ſecundo vol.niſi in
cõſtituto ſit adiecta clauſula ex nunc
prout ex tunc ⁊c.⁊ refert ⁊ ſequitur
Jaſ.in repe.l.quotiens in.iiij.col.in
verſi.Nota tamen diligenter ⁊c.C.de
rei vendi.Sed iſtam limi.impugnat
Decius in conſi.cclxviij.in cã Mag.
col.fi.dicens ꝙ dicta clauſula ex nũc
prout ex tunc ⁊c.in conſtituto collato
in tempus mortis non poteſt operari
quia extrema non ſunt habilia vt ip=
ſe declarat in.d.conſi.in.ij.col.in ver=
ſi.ij.hoc idem probatur ⁊c.vbi dicit.
ꝙ licet conditio exiſtens in contracti
bus retrotrahatur ad tempus con=
tractus.l.qui potior ⁊.l.qui balneuꝫ.
ff.qui po.in pi.ha.tñ hoc eſt verum ſi
tempore exiſtentis conditionis reperi
tur extremum a quo habile ad obli=
gationem contrahendam ſecus ſi ex
parte rei reperitur inhabile:ſed cum
tempore purificate conditionis dicti
conſtituti extremum a quo non erat
habile cum conſtitutum non potuiſ=
ſet tunc operari tranſlationem poſſeſ
ſionis que tunc non erat apud conſti
ſtituentem ideo illa conditio retrotra
hi non poteſt allegat.l.quotiens in fi.ff.
de noua.ſubdit etiam ꝙ non eſt verũ
ꝙ conditio videatur purificari in ar=
ticulo mortis vt dicit Oldra.in conſi.
cxxxix.ad hñdum ⁊c.in.v.dubio:qꝛ
conditio appoſita in caſu mortis non
videtur verificari niſi poſt morteꝫ:qꝛ
donec aliquis vite ſpiritus ſupereſt
nõ dicitur quis mortuus:qꝛ mors om
nia ſoluit vt in.§.deinceps in auctẽ.
de nup.¶Tamen iſtis non obſtanti=
bus puto veram eſſe limitationẽ Ale
xan.in.d.conſi.lxxxiij.¶†Quia dicta
5 verba ex nunc prout ex tunc:operan=
tur ꝙ vnum tempus videatur alteri
ineſſe vꝫ preſens tempus in futuro ⁊
econuerſo ⁊ ex quolibet dictorum tẽ
porum dici poteſt conuentionem ſeu
actum ſumere initium ita dicit.Ale=
xã.poſt Ang.⁊ Jmo.in.l.huiuſmodi
la.ij.ff.de ver.obli.per allegata ibi ꝑ
eũ:⁊ vt dicit.Bal.in.c.i.de mili.vaſal.
q̃ cõtu.eſt in.vj.col.Verbũ ex nunc ſi=
gnificat pñtẽ actũ:ſꝫ futurũ effectũ
dictũ ver.ex tũc:⁊ ſequit̃ Alex.in.d.l.
huiuſmodi dicens ꝙ per dictum ver.
ex nũc cenſet̃ actus fact⁹ de pñti tẽ

pore conuentionis ⁊ verbum ex tunc ſignificat eff. ctum actus eſſe collatũ in illud tempus futurum quod deſignatur per dictum verbum ex tunc. Idem tenet Iaſ.in.l.j.in fi.C.de codicil.⁊ Alex.in conſi.cxj.perſpectis literis ⁊c.vj.volu.nume.27.conſtat ergo ꝙ quando diſpoſitio confertur poſt mortem vendentis vel aliter alienantis ⁊ ille qui alienat ex nunc prout ex tunc conſtituit ſe poſſidere ⁊c.ꝙ conſtitutum incipit ⁊ ſumit initiu3 a die contractus:ſed eius effectus eſt collatus poſt mortem ⁊ ſic indubitãter valet conſtitutum a primordio contractus licet eius effectꝰ differatur poſt mortem:⁊ ideo ceſſat cõſideratio; quã faciebat Decius de inhabilitate extremorum cum imo tempore conſtituti in eſſe producti extremũ fuerit habile:qꝛ conſtituens viuebat ⁊ poſſidebat:⁊ non obſtat ꝙ effectus conſtituti ſit collatus poſt mortem : qꝛ non per hoc tolletur ꝙ conſtitutum non habeat ſuam ſubſtantiã ab initio:vt colligitur ex nota.per Alexan.in conſil. xiiij.Circa primum in.j.dubio.j.volu. vbi vult ꝙ licet donatio conferaꝛ̃ poſt mortem donantis non propterea deſinit eſſe donatio inter viuos:⁊ in fine dicti conſilij firmat ꝙ cõſtitutum adiectum in donatione cuius executio eſt collata poſt mortem donãtis operatur effectum ab initio:⁊ dictum cõſilio refert ⁊ approbat Iaſ.in.l.ſub cõditione.ff.de conditio.indebi. ⁊ iſtam partẽ in proprijs terminis tenet etiã Guido pape in concluſione.cclxviij. Incip.quidam donauit ⁊c. ¶ Ceſſat etiã alia conſideratio ꝙ conditio non poſſit retro trahi ad diem contractus ex eodem met fundamẽto:qꝛ non agitur hic de trahendo retro effectum cõſtituti ſubſequutum poſt mortem ad diem contractus:ſed conceditur ꝙ effectus non trahatur retro. Et dicitur ꝙ conſtitutum fuit in eſſe deductum tempore contractus: tunc enim incipit conſtituens poſſidere pro eo pro quo conſtituit poſſidere: ſed effectus iſtius cõſtituti.i.effectus traditionis poſſeſſionis fuit collatus poſt mortẽ ⁊ ſic traditio fuit facta a principio:ſ3 effectus traditionis fuit dilatus poſt mortẽ. 6

¶ † Preterea licet in conditionibus caſualibus cõditio exiſtẽs trahatur retro ad diem contractus vt.d. l.qui potior.⁊.d.l.qui balneum.tamẽ illud eſt verum reſpectu obligationis nõ autem reſpectu traditionis vt declarãt Ray.⁊ Imo.in.d.l.huiuſmodi. ff.de verb.obli.⁊ ibi refert Iaſ. Ita ꝙ traditio collata in euentũ conditionis caſualis:non trahitur retro ad diem cõtractus:purificata cõditione:vnde dicta conſideratio Decij non videtur bene applicari ad terminos conſtituti. 7

¶ † Preterea quando etiam ſubſtãtia actus conſtituti fuiſſet collata vna cum ipſo effectu in tempus mortis: quod certe non fuit(vt dictum eſt:) Tamen adhuc videtur poſſe ſubſtineri deciſio Oldra.in.d.conſi.cxxxix. videlicet ꝙ dictũ cõſtitutum verificetur in actu moriendi non aute3 ꝙ inſpici debeat tempus ſubſequens poſt mortem:qꝛ quis dicitur mori viuẽs. l.qui duos.in prin.ff.de manu.teſt.propter quod Iaſ.in.l.ſi quis poſthumos.§.ſi filiũ in.vij.col.in verſi. Imperator cõceſſit ⁊c.ff.de lib.⁊ poſth.tenet contra Pau.de ca.ꝙ priuilegium legitimandi conceſſum Comiti palatino invita ⁊ morte patris filij ſpurij: dum dicit in morte debeat intelligi in articulo mortis vt ibi late per eũ: magis tamẽ placet precedens fundamentũ et ideo non puto recendendum a deciſione Alex.in.d.cõſi.lxxxiij.q̃uis autoritas Decij apud oẽs ſit maxima. 8

¶ † Tertio ampliatur dicta regula. ꝙ etiam in generali obligatione bonorum veniant nomina debitorum ipſius debitoris obligantis vt.l.iij.⁊ ibi no.Bar. Sal.⁊ Sali.C.de here.act.⁊ no. Bar. in.l.quintus.§.argento.ff.de aur.⁊ argen.lega.⁊.l.nomen.⁊ ibi Bart. ⁊ alij C.que res pig.obli.poſ. 9

¶ † Reſtringitur autem hec ampliatio vt procedat quando obligatio bonorũ fit ſimpliciter:ſecus autem ſi fieret obligatio bonorum mobiliũ ⁊ immobilium:

tunc enim non cõprehenderentur in=
tra ⁊ actiones vel nomina debitorum
qꝛ actio ſeu nomen debitoris dicitur
tertia ſpecies: ⁊ non cõprehẽditur ap
pellatione mobilium vel immobilium
vt.l.a diuo pio.§.in vẽditione. ff.de re
iudi.l.quam tuberonis.§.penul. ff.de
pecu.lega.no.Dy.Bar.⁊ alij in.l.po=
teſt pupillus.ff.de auto.tut.⁊ in.l.mo
uentium.ff.de verb.ſigni.⁊ cano.in.c.
nulli.de rebus eccle.non alie.¶Cor. in
conſi.clxxiij.ad fi.iij.vol.⁊ in.cõſi. ciiij.
10 ij.vol.In literam. ¶†Et facit qꝛ in
publicatiõe in qua ſimpliciter publi=
cantur bona veniunt iura ⁊ actiones
ſecus autem eſt ſi publicentur bona
mobilia ⁊ immobilia vt per Bal.An=
ge.⁊ Alex.in.l.ſi conſtante.§.fi. ad fi.
ff.ſo.ma.⁊ per Alex.in conſi.cxi. Viſo
themate.q.premiſſe in.iij.col.in verſi.
ſed ita eſt q̄ actio competens ⁊c.iiij.
vol.⁊ in conſi.xxi.vj.vol.in prin. Adde
Bart.in.l.ſi conuenerit la.ij.ff.de pig.
actio.⁊ in.l.vxori mee.ff.de vſufru.le=
ga.¶Reſtringitur etiã alio modo vt
infra in.iij.membro huius ſecũde par
tis in.x.q.vbi vide.¶Que autẽ actio
competat quãdo fuit obligatum no=
mẽ debitoris: ⁊ an p̃ncipalis debitor
poſſit ſoluere ſuo primo creditori non
obſtãte q̄ dictus prim⁹ creditor obli=
gauerit nomen dicti debitoris alteri
ſuo creditori: vide infra in.d.iij. mem
bro in.xi.q.que queſtiones melius ibi
11 cadunt q̄ȝ in hoc.ij.mẽbro.¶†Quar=
to Amplia dictam regulam vt etiam
in generali obligatione veniat ipſa pe
cunia tex.eſt ⁊ ibi no. Bar. in.l.cuȝ ta
bernam.§.fi.ff.de pigno.⁊ no. Alex.in
l.ſi cõſtante.in prin.in.iij.q.iij. partis
principalis.ff.ſo.ma.in ver.confirmo
12 nam in generali ⁊c. ¶†Reſtringe tu
hanc ampliationem ad pecuniam de
bitoris aliunde habitam q̄ȝ a credito
re cui obligantur bona text.eſt in.d.l.
cum tabernam.§.fin.ponderando ibi
verſi.ab alio. Et ratio eſt qꝛ illa pecu=
nia quam quis accepit mutuo ab illo
creditore cum quo facta fuit obliga=
tio bonorũ: accepta fuit vt cum ea de=
bitor poſſit explicare ſua negotia ideo
non eſt veriſimile q̄ debitor voluerit
eam cõprehendi in dicta obligatione
bonorũ: qꝛ ſi veniret in dicta obligatio
ne non poſſet ea vti pro ſuis negotijs:
ſed poſſet impediri per creditorem ita
ſingulariter ponderat ⁊ firmat Bald.
poſt Richar.malumbre in.d.l.obliga
tione generali ⁊ idẽ tenet Alber. gui.
in ſua margarita.in tit.de pign.verſi.
ſed pone accepi ⁊ ita etiam tenet per
predicta Roma.in ſuis ſingularibus
car.xvij.iiij.col.incip.Accipio a te pe
13 cuniam ⁊c.nu.605. ¶†Pro quo etiã
optime facit: qꝛ res empta ex pecunia
mutuata non eſt precipua in qua mu
tuans poſſit preferri alijs creditorib⁹
vt tenent Dy.Bar.Bal.Ang.⁊ cõmu
niter doc.in.l.ſi cum dotem.§.fi.ff.ſol.
ma.per.l.procuratoris.§.plane.et.§.
ſed ⁊ ſi dedi.⁊ in verſi.⁊ ſi quidem.ff.de
tribut.⁊ per.l.quidam fundum. ff.de
in rem ver.⁊ no.Jo.fab.inſti.de rerum
diui.§.vendite.⁊ Bal.in.l.fi.C.cõmo.⁊
in.l.cum eni.ff.de actio.⁊ obli. et in.l.
in rebus in.ij.colũ.C.de iure dot. ⁊ re=
fert ⁊ ſequitur Alex.in.d.l.ſi cum do=
tem.§.fi.in vi.col.in verſi.poſtremo ⁊c.
limitans tamen predicta niſi pecunia
fuiſſet exp̄ſſe mutuata ad merces cõ=
parandas: qꝛ tunc bene mutuans pre
fereretur ceteris creditorib⁹ in dictis
mercibus in actiõe perſonali. l.quod
quis cum glo.communiter approba=
ta.ff.de priuile.credi. Jmo fortius vo
luit glo.no.in aut.quo iure.C.qui po.
in pig.hab.videlȝ q̄ talis mutuãs ex
preſſe ad merces cõparandas in illis
tacitam habeat hypotecam. Jta re=
fert Alexan in.d.l.ſi cum dotem.§.fin.
de quo vltimo videbim⁹ infra in.xvij.
tacita hypoteca.vbi diſcutietur de ve
ritate.d.gloſſ.in.d.aut.quo iure.
14 ¶†Quinto amplia dictam regulam
vt etiam in generali obligatione bo=
norum veniãt merces venales ita col
ligitur ex no.per Bart.in.l. generali.
.§.vxori.ff.de vſufruc.lega. vbi Bart.
vult q̄ diſpoſitio generaliter facta
de rebus comprehendat res venales
allegat in argumentum.l.pediculis.
.§.labeo.ff.de aur.et argen.lega.et.l.

Julianus in princip. ff. de lega. iij. Secus ſecundum cum ſi diſpoſitio generalis fieret de rebus exiſtentibus in certo loco: quia tunc nõ comprehenderentur merces: ⁊ ſic ex dictis Bar. elicit̃ iſta cõcluſio. ſ. q̄ in generali obligatione rerũ ſeu bonoꝝ nõ reſtricta ad certũ locũ cõprehendũtur etiã merces ⁊ res venales: ⁊ iſtã concluſionẽ expreſſe tenet Bal. in l. cũ tabernã in prin. in repoꝛtatis antiquis. ff. de pigno. vbi ita refert tenere Bar. in. d. §. vxori: ⁊ aſſignat rõnem concludentẽ vz q̄ ſicut dictus debitoꝛ fuiſſet vẽditurus ⁊ ſpãliter obligaturus dictas merces ita etiã debent venire in generali obligatione. vt. d. l. obligatione gñali: ⁊ reſpondet ad. d. §. vxori: qꝺ ibi nõ fuit ſimpliciter diſpoſitũ de rebus: ſed de rebus exiſtẽtibus in certo loco: res aũt venales nõ videnť eſſe in certo loco: cũ nõ ſint ibi perpetuo mãſure. vt. l. venditoꝛ. ff. de pigno. ita tenet Bal. in. d. l. cũ tabernã in princ. dicens iſtã. q. fuiſſe ſpudie de facto: ita etiã tenet Alex. in. l. ſi cõſtante. in pñ. in. iij. q. iij. partis principalis in verſi. itẽ inquantũ Bar. hic ⁊c. ff. ſolu. mat. Non obſtante qꝺ Roma. ibi tenuerit contrariũ ⁊ Bal. in. l. certi iuris in. vj. q. C. loca. ⁊ Jac. de Aren. in. d. §. vxori. Quia vt declarat Alex. prefati docto. qui tenẽt contrariũ loquunť qñ diſpoſitio fuit reſtricta ad certũ locũ: tũc eñ verũ eſt qꝺ res venales in ea nõ cõprehendunť. vt not. Bart. in. d. §. vxori et Bal. in. d. l. cũ tabernã: ſecꝰ aũt eſt qñ diſpoſitio eſt ſimplex ⁊ nõ reſtringiť
15 ad locũ. ¶ †Reſpondet etiã Alex. ad d. l. pediculis. §. cũ queritur. ff. de au. ⁊ arg. lega. vbi legatũ fuerat omne argentum. ⁊ tñ nõ venit venale: qꝺ aliud ſit in legato vt ibi: ⁊ aliud in pignoribus ſeu contractibus. in quibus nos loquimur vt ſentit Bal. in Rubrica. C. de verb. ſigni. in. iiij. q. per. d. l. cum
16 tabernã. in prin. ¶ †Secũdo modo reſpondet Alexã. qꝺ aliud ſit in legato argenti vel alterius ſpeciei ⁊ tunc verum ſit q̄ non comprehendantur venalia ⁊ habeat locum. d. l. pediculis. §. cum queritur: ⁊ aliud in legato generis omnium rerum vel bonoꝝ: qꝛ in eo omnis ſubſtantia comprehenditur. l. quoties. §. fi. ff. de vſufru. ⁊ iõ cõprehẽdunť etiã venalia ⁊ ita loquitur Bartol. in. d. §. vxori: et ita reſidet Alex. in. d. l. ſi conſtante in prin. et ita
17 vñ tenendũ. ¶ †Sed circa p̄dicta contingit vtiliter dubitari an in generali obligatione merciũ veniant nõ ſoluz merces venales quas de preſenti hz debitoꝛ ſed etiã future? Et in hoc Sozi. in. l. qui rome. §. calimacꝰ in. ij. not. ff. de ver. obliga. ponderat ibi eſſe tex. qꝺ future merces nõ veniant: ex quo ibi tex. exprimit de mercibꝰ quas tũc habebat debitoꝛ ⁊ etiã ꝺ emendis. qꝺ fieri nõ oportuiſſet ſi de iure fuiſſent cõprehenſe in generali diſpoſitione: probat etiaz ipſe qꝛ licet in generali obligatione veniant etiã futura. d. l. fi. C. que res pi. obli. poſ. Tamen cum in generali obligatione non veniant merces: ſi exprimitur de mercibꝰ intelligendũ videtur de preſentibus et non de futuris vt minus recedamus a regulis iuris ⁊ ꝓ hoc inducit. text. in. d. l. cũ tabernam vbi ideo veniũt future merces: qꝛ obligate fuerunt ſub nomine taberne ⁊ ſic corpoꝛis vniuerſalis quo caſu vna res ſuccedit loco alterius: ergo in alio caſu non debẽt venire future merces. Dicit tamẽ eſſe cogitãdum. ¶ Sed in predictis eſt aduertendũ. Circa plura: ⁊ primo q̄ inquantũ Sozi. vult q̄ in generali obligatione bonoꝝ non veniant merces venales niſi expreſſe eſſent obligate: q̄ in hoc male loquutus fuit ⁊ in cõtrarium eſt veritas ⁊ communis opi. per no. per Alex. in. d. l. ſi conſtante in prin. in. iij. q. tertie partis principalis vt. ſ. retuli in principio iſtius quinte ampliationis vbi probaui quod in generali obligatione bonoꝝum veniunt merces venales: niſi diſpoſitio eſſet reſtricta ad certum locum ⁊ hãc concluſionem tenet etiam Bald. in Rubrica. C. de verbo. ſignifica. in. iiij. queſtio. ⁊ contra Sozi. tenet Jaſo. in dicto. §. calimacus in. iiij. queſtio

18 nu.ix. ¶†Secundo eſt aduertendum inquantum Soci. in. d.§. calimacus principaliter diſputando tenet ꝙ in obligatione mercium non veniunt future merces: niſi quando ſunt obligate ſub nomine taberne ⁊ ſic vniuerſalis corporis prout ſm eum loquitur tex. in. d. l. cum tabernam: q2 licet neqꝫ Iaſ. neqꝫ alij tangant. Tamen ego puto etiam in hoc Soci. non recte loqui. Nam puto veriſſimum eſſe ꝙ in obligatione iuris ſeu corporis vniuerſalis vt eſt grex peculium ⁊ huiuſmodi vna res ſuccedat loco alterius ⁊ ſic ꝙ ꝗuis prima corpora mutentur ⁊ noua loco ipſorū ſubrogentur ꝙ ſubrogata loco priorum veniant in obligatione facta de prioribus vt eſt text. in l. grege. in prin. ff. de pigno. licet enim membra illius corporis mutētur ſeu nouentur tamen idem eſt corpus. vt
19 ibi eſt tex. ¶†Item iſtud verbum taberna ſimpliciter prolatum non dicitur corpus vniuerſale ſed dicitur vniuerſale prout refertur ad merces que in ea tenentur vt declarat Bart. in. d. l. cum tabernam. in prin. ⁊ allegat. l. cum pater. §. menſe. ff. de leg. ij. ⁊ propterea infert ipſe ꝙ licet merces mutentur tamen eadem videtur eſſe taberna. d. l. grege. ⁊ l. peculiū. in prin. ff. de lega. ij. Idem etiam tenet Bald. in. d. l. cum tabernā. poſt Ray. ⁊ Bar. ibi allegat. l. imperator. §. fi. de leg. ij. ⁊ ex hoc infert notabiliter ꝙ pretium redactum ex mercibus antequā ſit alio verſum erit obligatum ſicut erāt ipſe merces ſm Alber. gal. in margarita
20 eo. tit. ¶†Iſtud etiam vult no. Sali. in. d. l. cum tabernam dicens ꝙ ideo taberna eſt corpus vniuerſale q2 non recipit tantum nomen ab edificio ꝗ̄tū a mercantia que ibi venditur: ⁊ ꝙ eſt nomen complexum extra edificiū aliquid importās ⁊ ſignificās ⁊ idem dicit. de Apotheca. Sed de domo dicit ſecus vez ꝙ eſt nomen ſimplex extra ſe nihil ſignificans ⁊ ſic clarum eſt ꝙ ideo nomē taberna ſignificat corpus vniuerſale: q2 nō cōſideratur ſimpliciter ſed prout in ea ſunt merces: virtus ergo vniuerſalis corporis deſcen
21 dit a mercibus. ¶†Et per cōſequēs de neceſſitate infertur ꝙ iſtud vocabulū merx ſupponit de ſe corpus vniuerſale etiā ſine taberna: quod tamē negat Soci. in. d. §. calimacus: ⁊ vltra predicta probatur per no. per Bal. in l. vbi adhuc in. iiij. q. in verſi. tunc ego formo tibi. q. C. de iure do. vbi dicit. expreſſe ꝙ mercantia eſt corpus vniuerſale in quo vna res ſubrogatur loco alterius iſtud etiam vult Bar. in. d. l. cum pater. §. menſe: ⁊ eſt tex. ⁊ ibi no. Bar. in. l. j. in prin. ⁊ §. j. ff. de tributo. ⁊ tex. in. l. procuratoris. §. mercis. ⁊ §. ſi propter. ⁊ §. ſi plures. eo. ti. vbi verbum negotiatio ⁊ merx. idē ſupponit: vnde reſultat cōcluſio contra Soci. in d. §. calimacus: ꝙ ſicut quādo obligatur taberna habito reſpectu ad mercis in obligatione veniunt tā preſentes ꝗ̄ future merces ita ⁊ quādo obligant̄ merces ſimpliciter vel merx vel
22 mercantia. ¶†Inquantū tñ concluſum eſt ꝙ in obligatione mercium veniunt etiā future merces intelligi debet de illis mercibus que durante vita illius qui obligauit acquiſite ſunt non aūt de illis que acquiſite fuerūt poſt mortē obligantis per eius heredem: q2 ille nō comprehendunt̄ vt eſt tex. in. d. l. cū tabernā in fine principij ⁊ ibi glo. in ver. obligata. ⁊ ſequit̄ ibi bar. limitando tñ niſi heres illas acqſiuerit explicando negocia cepta per defunctū allegat ad hoc. l. furti. §. illō plane ⁊ ibi glo. in verſi. ſuccedit. ff. de
23 his qui no. infa. ¶†Itē ⁊ ſcđo predicta ſunt intelligēda: ⁊ in hoc bene aduerte q2 eſt magne importantie: qđ lʒ in obligatione merciū veniāt etiā future. Tñ iſtud reſtringit̄ ad illas merces tm̄ ꝗ reperiunt̄ apud debitorem obligatū tpe quo orit̄ actio hypothecaria ad merces vel tpe moti iudicij ita tʒ Bal. in. d. l. vbi adhuc in. iij. col. in ver. ſed pone maritus erat mercator ⁊c. C. de iur. dot. ita ꝙ ſi dicte merces ante mortē debitoris vel ante ortā hypothecariā vel añ motū iudicij ſi fuerit alienate i extraneū nō ꝯpeteret

ad illas hypotecaria: ꝛ ratio eſt ſm Bald. ibi: quia licet merces venales veniant in obligatione bonorum: tamen non veniunt taliter ꝙ libere vendi ꝛ permutari non poſſint argu. d. l. cum tabernam: ꝛ ita etiam tenet ibi Bal. in lectura antiqua poſt Jac. de Arc. idem tenet Bar. in. d. l. ſi conſtāte in prin. in. iij. q. tertie partis princi
25 palis, ¶ † Ex quibus habes magnā limitationem ad illam regulā ꝙ hypotecaria ſequitur rem de qua in. l. diſtractis ꝛ in. l. pignoris. C. de pign. ꝛ in. l. pignoris. ff. eo. Nam fallit in mercibus venalibus: quia licet ille ſint hypotecate: tamen illis venditis ante ortum hypotecarie deſinit competere hypotecaria ad illas. Sed ad pretium redactum ex dictis mercibus anteꝗ̄ ſit cōuerſum in alias res bene dabitur hypotecaria: quia cum ſimus in vniuerſalibus (vt dictū eſt ſ.) illud ſuccedet loco mercium argu. l. imperator. §. fina. ff. de lega. ij. ꝛ ita non. Bald. in. d. l. cum tabernam in principio per. Alber. Sale. in ſua margarita in titu. de pigno. ꝛ que dicta ſunt de mercibus futuris procedunt iuxta terminos Sozi. i. d. §. calimacus vꝫ quando eſſent obligate merces ſimpliciter. Nam ſic obligatio eſſet facta de bonis in genere tūc indubitanter venirēt merces preſentes ꝛ future vt cōcluſuꝫ fuit. ſ. in pn. huius quinte ampliationis.
25 ¶ † Predictis aūt pōt applicari alia notabilis. q. vꝫ q̄d ſi ſunt obligata corpora q̄ non ſunt vniuerſalia ſed particularia vꝫ res particulares an tūc ſi res hypothecata eſſe deſierit ꝛ alia eius loco fuerit ſubrogata dicta res ſubrogata comprehendatur in dicta obligatione ſicut prima? ꝛ breuiter dicēdum eſt ꝙ ſi res ſubrogata ſit orta ex prima ꝙ cōprehendatur tex. eſt et ibi no. Bar. in. l. fideiuſſor. §. fi. ff. de pigno. ¶ Iſtud tamen limitatur tribus modis: primo quādo illa res que oritur ex prima obligata orta vel ſaltem concepta fuit donec res fuit apd debitorem vel eius heredē: ſed ſi orta eſſet apd aliū ad quē res obligata deuenit: tūc non illa res orta ex ea nō veniret in obligatione tex. eſt ꝛ ibi not. Bart. in. l. paulus. §. j. ff. de pigno. et ibi etiam gloſ. in ver. pepercerint. iuncto tex. in. l. ſi conuenerit. §. ſi fundus.
26 ff. de pigno. actio. ¶ † Secūdo limita niſi res orta fuerit ex pria: quia materia tranſierit in materiatum qꝛ qn̄ materia q̄ fuit obligata tranſit in materiatū tunc illa prima materia deſinit eſſe ꝛ extinguitur ꝛ incipit eē alia ſpecies ꝛ propterea hypotheca que erat in prima materia extinguitur vt eſt tex. no. in. l. ſi cōuenerit. §. ſi quis. ff. de pigno. actio. vbi eſt text. ꝙ ſilua fuerat data pignori: ꝛ ex illa ſilua fuit poſtea cōpoſita nauis: dꝛ ibi qd̄ nauis nō eſt pignori nexa: niſi in obligatione facta de ſilua dictū fuiſſet ꝙ ſilua obligabatur vna cū omnibꝰ que ex ſilua facta nata ve eſſent. tunc ēm etiā nauis eſſet obligata ꝛ ibi gloſſ. optime declarat ꝛ Bar. poſt Jac. bu. ponit diſtinctionē concludens ꝙ quādo res obligata tranſit in aliā formā reducibilē ad primā materiam non extinguitur hypotheca: ſecus ſi non ſit reducibilis per tex. ibi ꝛ in. l. queſitum. §. illud fortaſſe. ff. de lega. iij. et ideꝫ firmat Saly. in. l. ꝗ̄uis. C. in qui
27 bus cauſ. pi. taci. contraha. ¶ † Tertio limita qn̄ res oritur ex prima obligata immediate: ſecus ſi oriatur mediante facto heredis: qꝛ tūc nō cōprehendit in obligatione in qua prima erat cōprehenſa vt puta in fructibꝰ: qꝛ fructus naturales ꝑcepti ex re pignorata per heredem veniunt in obligatiōe rei pignorate quia inmediate percipi dicuntur ex ipſa re: ſed fructꝰ induſtriales nō ita no. Bar. interpretando glo. in. l. aſſiduis. C. qui po. in pi. hab. ꝛ hꝫ in. l. iij. C. in quibus cau. pi ta. contra, et in d. l. paulus. in prin. ꝛ. § i, ff. de pigno. Et intellige hoc etiā ſi fructus fuiſſent iam ſati a debitore in re obligata: qꝛ licet illi fructus cēſeantur pars predij obligati vt. l. fructus pendentes. ff. de reivendi. Tn̄ illi nō cēſentur ꝑ ſe ꝓut ſunt fructus ſed

vna

vna cũ fundo vt eſt tex.no.in.l.fi.§.fru
ctus.ff.que in frau.credi.q̃uis in con
trarium videatur tex.in.l.diuortio.in
prin.ff.ſo.ma.ſed ibi eſt diuerſa ratio
⁊ ideo ſi tales fructus nõ percipian=
tur a debitore: ſed ab alio bone fidei
poſſeſſore non cõpetit pro illis hypo=
tecaria: q2 verum eſt dicere illos nũq̃
fuiſſe in dominio debitoris text.in.l.j.
§.cum predium.⁊ ibi glo.in ver.nũq̃
debitoris ⁊ ibi etiam Bar.ff.de pign.
qui declarat glo.que prima facie vi=
debatur velle cõtrariũ. In hoc tamẽ
articulo.ſ.an ⁊ qñ fructꝰ rei hypote
cate veniant in obligatione ⁊ quo iu=
re peti poſſint Sali.poſt Jac. de Are.
⁊ Cy.in.l.iij.C.in quibus cau.pi.taci.
cõtrah.ponit vnã plenã ⁊ pulchraʒ
diſtinctionẽ: nõ tñ diſcordat a predi=
ctis: idẽ etiã facit.Sal.in.l.j.§.cũ pre=
diũ.in.ij.q.ff.de pigno.Et qñ caſus oc
currit vide Sali.in locis predictis q2
perfecte loquitur.et adde in materia
fructuum perceptorum ex bonis obli
gatis Soci.in cõſi.xciij.Circa primũ
⁊c.col.viij.verſi.Cõfirmatur dicta cõ
28 cluſio.j.vol.¶ Sexto amplia regu=
lam predictã ꝙ in generali obligatio
ne bonorũ veniant etiã bona emphy=
teotica: ⁊ ſic ꝙ licet regulariter bona
emphyteotica alienari non poſſint ir
requiſito domino tñ poſſunt hypote=
cari.Ita no.Barto.⁊ clarius Bald.⁊
Pau.de ca.in.l.tutor.§.fi.ff.de pign.
actio.⁊.l.lex vectigalis.ff.de pigno.⁊
Bar.in.l.ſi conſtante.in prin.in.iij.q.
tertie.q.prin.ff.ſol.ma.et ibi ſequitur
Alex.reprehendens Roma.qui ibi vo
luit cõtrariũ idẽ tenet Spe.in ti.de lo
ca.§ nũc aliqua.ver.cxxij.idem tenet
glo.in.l.fi.in ver.vendere.⁊ ibi Sali.⁊
alij.C.de iure emphi.Dicit tñ Sali.
ibi in.ij.col.audiuiſſe quendam ſolen
nem doc.tenentẽ ꝙ ſi eſſet emphyteo=
ſis eccleſie non poſſit obligari neq̃ hy
potecari per auẽ.hoc ius porrectum
⁊ auẽ.quas res.C.de ſacroſanc.eccle.
Sed ſubdit ipſe ꝙ illa iura hoc non
probant: q2 loquuntur in adminiſtra
tore eccleſie: non in emphyteota qui
ius ſuũ tantũ ⁊ nõ ius eccleſie pigno
rat nã ius eccl.obligare nõ poſſet.l.rẽ
alienã.ff.de pigno.actio.⁊ ita refert ⁊
ſequitur Jaſ.in.d.l.fi.car.185.col.iij.
⁊ facit q2 pignorãs vel hypotecãs nõ
alienat nec ius in aliũ transfert q2 pi=
gnus remanet in bonis debitoris.l.pi
29 gnus.C.de pigno.actio.¶ Et nõ ob
ſtat ꝙ ꝓhibita alienari nõ veniant in
obligatiõe bonorũ iuxta.no.per Bar.
in.l.codicillis.§ inſtituto.ff.de leg.ij.
⁊ per Bal.in.l.j.C.que res pi.obl.poſ.
⁊ in.l.volũtas.ad fi.C.de fideicõmiſ.p
Bar.no.in.l.⁊ quorũ.ff.de pigno.⁊ in
l.multũ intereſt.ff.de ver.obli.p Cyn.
Bal.⁊ Sal.in.l.fi.vbi bonus tex.C.de
rebus alien.nõ alie.per Bar.in.l.qui
habebat.in prin.ff.de leg.iij.⁊ in.l.le=
gata.§.fi.ff.de adi.lega.in quibus lo=
cis habetur ꝙ regulariter res prohi=
bita alienari nõ poteſt obligari.Naʒ
ad iſtud reſpondetur ꝙ.d.l.fi.C.de iu
re emphy.in qua fundantur tenentes
ꝙ res emphyteotica non poſſit obli=
gari: non prohibet ſimpliciter ⁊ dire=
cto alienationẽ ſed prohibet ius em=
phyteoticum in aliũ trãſferri: ⁊ aliud
eſt alienare ⁊ aliud transferre.nã etiam
ſimplex locatio dicitur trãſlatio.l.fi.
in ver.tranſtulerunt cũ glo.⁊ ibi Bal.
C.de bon.auto.iu.poſ.⁊ ideo nõ ſumꝰ
in regula ꝙ res ꝓhibita alienari nõ
poſſit obligari ⁊ ita reſpondet Jaſ.in
30 d.l.fi.cart.185.nu.34.col.iiij.¶ Se=
cũdo vltra Jaſ.põt reſpõderi vt rñdet
Bar.in.d.l.qui habebat.in fi.ff.de le=
ga.iij.veʒ ꝙ imo prohibita alienatio
ne non ſit prohibita obliga.pignoris
dũmodo nõ obligetur res pro tãta q̃ti=
tate ꝙ veriſimiliter nõ ſit ſpes luitio
nis intelligendo tñ ꝙ oblig.pignoris
ſit facta ſola cõuentione abſq̃ tradi=
tione: nã per talẽ ſimplicẽ obligatio=
nem nunq̃ prohibitus alienare dici=
tur venire cõtra prohibitionẽ alienã
di ita tenet ⁊ firmat Bald.in.c.j.in.§.
aut ſi libellario quibus mo.feu.ami.
vl.col.in verſi.Sequitur in tex.aut pi
31 gnori.¶ Tertio põt rñderi ꝙ licet
app.alienationis veniat hypoteca: tñ
iſtud eſt impropriẽ ⁊ ex iterpretatio=
ne vt dicit.glo.in.d.l.fi.C.de re.alie.

non alie. ⁊ ex hoc inferunt ibi Bald.
Cy. Pau. de ca. ⁊ omnes q᷑ tunc app.
alienationis venit hypotheca quan-
do ſumus in diſpoſitione in qua fit la
tiſſima interpretatio vt in teſtamẽtis
ſecus autem qñ ſumus in interpreta
tione in qua fit ſtricta interpretatio
vt in ſtatutis ⁊ in prohibitione aliena
tionis que ſit in odium alterius et ita
videtur intelligenda no. per Bart. in
d. l. qui habebat ⁊ in. d. l. rem legatã:
⁊ ita declarat ⁊ firmat Soz. in conſi.
lxxv. primo. vol. ij. col. verſi. ſed his nõ
obſtantibus ⁊c. Unde cũ ſimus in di-
ſpoſitione. d. l. fi. C. de iure emphi. q̃
eſt penalis inducẽs caducitatẽ ⁊ pri-
uationem ⁊ per conſequens ſit ſtricte
intelligenda iuxta. l. cum quidam ad
fi. ⁊ ibi gl. ff. de lib. ⁊ poſthum. prohi-
bita alienatione non cenſetur prohi-
bita hypotheca. Et iſtum articulum
an res ꝓhibita alienari poſſit obliga
ri ponã. ĩ. i hac ſcđa pte in. iij. mẽbro.
i. xij. q. vbi late examinabit. Et ad mã
teriam adde Alex. in cõſi. clxxiij. ſecũ
do vol. ⁊ Pau. de Caſt in cõſil. cxxxv.
in caſu preſenti ad fi. vbi inaduerten
ter dixit q᷑ in generali obligatione nõ
venit res emphiteotica contra cõclu-
32 ſionem ſ. firmatam. ¶ † Septimo am
plia regulã predictam; q᷑ licet al's in
generali ſermone non contineat per-
ſona loquentis vt. l. inquiſitio. C. de ſo
lu. cum concordantijs. Tamẽ ſi ſeruꝰ
de licẽtia dñi obliget omnia bona do-
mini in tali generali obligatione con-
tinebitur etiam ipſe ſeruus text. eſt in
l. paulus. §. fi. ⁊ ibi gl. ff. de pigno. ⁊ rõ
iſtius deciſionis eſt q᷑ in dicta obli-
gatione cõtracta per ſeruũ ipſe ſeruꝰ
nõ conſideratur vt perſona: ſed magis
vt res ſpectans ad dñm vt inquit ibi
Bar. dicens ita ſolui contrariũ de di-
cta. l. inquiſitio Bald. autem ibi poſt
Franc. Accur. aliter ſoluebat ⁊ eſt qđ
ſeruus in cõtrahenda obligatione nõ
fuit loquutus vt ipſe: ſed vt dñs ⁊ eſt
ſubtilis ſolutio. ⁊ dem̃ §. inducit ibi
33 Alexan. ad plures. q. ¶ † Et ex ꝑdi
ctis infert etiã q᷑ in generali obliga-
tione oẽm bonoꝝ appoſita in contra-
ctu locationis ꝓ obſeruãtia: ⁊ in con-
tractu emptiõis in quo emptor ꝓmi-
ſit ſoluere preciũ vel fecit pactũ de re-
uendendo vel aliã conuentionẽ: ꝯpre-
henditur etiã res locata ⁊ vẽdita per
no. per Bart. in. l. qui fundũ. ff. loca. et
in. l. ſi filio. §. fi. in fi. ff. ſo. ma. ⁊ in. l. j. §.
q᷑ aũt. ff. de ſuperficie. ⁊ per Paul. de
ca. i. l. ſi merces. §. j. ff. loca. iũctis alijs
allegatis. ſ. ⁊ etiã no. ſ. in iſta ſecun-
da parte in pri. mẽbro in. 5. differẽtia
nu. 5. Expeditis Ampliationibus: ve
nio nunc ad fallentias dicte regule.
34 ¶ † Et primo dicta regula q᷑ in gñali
obligatione veniãt bona preſentia et
futura fallit quo ad ea bona q̃ veriſi-
militer nullus in ſpecie fuiſſet obliga
turus q᷑ illa nõ veniunt in gñali obli-
gatione bonorũ vt eſt caſus in. l. obli-
gatione gñali. ff. de pigno. que autem
ſint iſta bona q̃ veriſimiliter quis in
ſpecie non fuiſſet obligaturus expri-
muntur in. d. l. obligatione cũ tribus. ll.
ſequentibꝰ iunctis no. ibi per Bar. et
Alex. ⁊ per Bar. ⁊ alios in. l. j. C. q̃ res
pi. obli. poſ. ⁊ per Spe. in ti. de loca. §.
35 5. verſi. ceterũ. † limita tñ ⁊ reſtringe
hanc fallentiã niſi obligatio gñalis
bonorũ eſſet collata poſt mortẽ obligã
tis: q᷑ qñ obligatio confert poſt mor-
tem ceſſat rõ de qua in. d. l. obligatiõe
⁊ ideo veniũt in ea oia etiã exceptua-
ta in dictis. ll. ita no. limitat Alexã. in
l. ſtip. hoc modo cõcepta in. vj. colũ. in
verſi. qđ videtur verũ. ff. de ver. oblig.
36 ¶ † Et hinc eſt q᷑ in vltimis volunta-
tibus in gñali diſpõne nõ exceptuan
tur ea de quibꝰ in. d. l. obligatiõe ge-
nerali ⁊ alijs tribus ſequẽtibus. l. nam
qđ. §. fi. cũ. l. ſe q. ff. ad treb. ⁊ l. his ver-
bis. ff. de heredi. inſti. ita ſingulariter
no. Cor. ꝑceptor meus in ꝯſil. lxj. in li-
37 tera. q. 2. vel. qđ no. perpetuo. ¶ † Se
cundo iſta prima fallẽtia videt reſtrin
genda ⁊ ſublimitãda: vt nõ procedat
qñ in diſpõne ⁊ obligatione; generali
bonoꝝ eſſet adiecta dictio vniuerſalis
ois qui em̃ oẽ dicit nihil excipit. l. a
procuratore. C. mãda. ita limitat ſti-
latus ⁊ excellẽs doc. Decius in cõſi.
xxx. in. iij. col. verſi. 2. nõ obſtat ⁊c. in-

telligés.d.l.obligatiõe gñali ꝓcede-
re in obligatiõe indefinita puta bono
rũ:ſec⁹ ſi adijciatᷣ dicto oĩm idez ẽt tz
Deci⁹ in.l.oĩa in.j.col.ff.ſi cer.pe.vbi
etiã ad h̃ mouetᷣ ex no.p Bar.in.l.gña
li.§.vxori.ff.de vſufr.leg.¶ Sʒlʒ au
ctoritas Decij ſit magna:tñ ego dubi
to de iſta ſua deciſione ꝑmo qꝛ doc.in
telligũt.d.l.obligatiõe gñali qñ ẽt fuit
facta obligatio cũ dictione oĩm vt per
Bar.in.l.codicillis.§.inſtituto de leg.
ij.ꝛ p Matheſi.in no.142.per Bart.ꝛ
Saly.in.l.j.C.q̃ res pi.obli.poſ. ꝛ per
Alex.ꝛ doc.in.d.l.ſtip.h̃ mõ cõcepta:
ſcḋo qꝛ opi.Decij non ꝓbatᷣ p no.per
Bar.in.l.gñali.§.vxori.Nã (vt ẽt dixi
s̃.in h̃ mẽbꝛo i.5.ampliatiõe nu.14.)
ex dictis Bar.ibi colligitᷣ qꝫ diſpoſitio
ſeu obligatio gñalis ſimpl'r facta cõ-
pꝛehẽdit etiã venalia ſʒ ſi dicta diſpo
ſitio gñalis reſtringatᷣ ad certũ locũ:
puta relinq̃ oĩa q̃ i domo ſunt:tũc pp
locũ deſignatũ reſtringitᷣ diſpõ gña-
lis ꝛ nõ cõpꝛehẽdit venalia q̃ ſunt in
domo:niſi dicto loco deſignato adicia
tur aliud ſignũ vl'e puta dḋo : q̃ domi
quoquo mõ ſunt:tũc.n. illa reſtrictio
loci tollitᷣ p dictã clauſulã vl'em quo
quo mõ.ꝛ put pꝛius cõpꝛehẽdebantᷣ
venalia qñ diſpoſitio erat facta ſine
deſignatiõe loci.Ita ꝛ nũc cũ deſigna
tione loci ampliata p dictã clauſulã
quoquo mõ ita vult in effectu ꝛ ſub-
ſtãtia ibi Bar.ꝛ ſic Bar.non facit ibi
drĩam inter legatũ ſeu diſpoſitionem
indefinitã ꝛ vl'em vt facit Deci⁹ i ſua
deciſione.¶ Nec ẽt fundari põt deci-
ſio Decij ex no.per Barto. in. l.ſi plu
ribus.ff. de lega.ij.ad quem ſe refert
Decius qꝛ Bar.ibi examinat an ꝛ qñ
indefinita eq̃polleat vl'i: ꝛ in ꝓpoſito
dic̃.qꝫ qñ indefinita pꝛofertᷣ ab hoĩe:
ſi depẽdet ex volũtate ꝓferẽtis an cõ-
pꝛehẽdantᷣ vel nõ cõpꝛehendantᷣ oĩa:
tunc dʒ attẽdi qḋ ipſe voluit: in caſu
autẽ dubio qñ nõ ꝯſtat q̃d voluerit di
ſtinguitᷣ an ſit eadẽ rõ oĩm cõtentoꝝ
ſub indefinita an nõ ꝓut ſm Bar. ibi
diſtinguit Dy.in Rub.de Reg.iur.li.
vj.i terminis aũt.d.l.obligatiõe gña-
li nõ eſt eadẽ rõ ꝓ oĩm cõpꝛehenſoꝝ et

ideo excluduntᷣ ea de quib⁹ in.d.l.ob-
38 ligatione cũ trib⁹.ll'.ſequen.¶ † Ter-
tio nõ obſtat illḋ vulgare.q̃d oẽ dicit
nihil excludit.d.l.a ꝓcuratoꝛe: qꝛ ter-
minis oĩs reſtringitᷣ ad ea q̃ ſunt de
natura ꝯtractus vt pulchꝛe declarat
Bar.in.d.l.a ꝓcuratoꝛe ꝛ in.d.l. q̃ ha
39 bebat in ꝑn.ff.de leg.iij. ¶ † Pꝛeterea
dictio oĩs adiecta diſpoſitioni de fu-
turo continẽti cõceſſionẽ noui actus
recipit reſtrictionẽ de habilitate vt la
te p Bar.Alex.ꝛ Iaſ.in.l.j.§. nuncia-
tio.ff.de no.oper.nũc.Et ꝓpterea di-
ctio oĩs adiecta in gñali obligatione
bonoꝝ reſtringi dʒ ad bona q̃ habilia
ſunt cõpꝛepẽdi in ea nõ aũt ad inha-
bilia iux. d'.l .obligatione generali.
40 ¶ † Quarto qꝛ lex obligatione gñali
loquitᷣ expſſe de gñali obligatiõe er-
go nõ eſt reſtringẽda ad indefinitam
vt facit Decius.Nã oꝛatio vl'is:gña-
lis:ꝑticularis ꝛ indefinita differũt ad
inuicẽ vt late habetᷣ p Bar.in.l.ſi ita.
ff.de auro.ꝛ arg.lega.ꝛ p bar.in.l.fi.§.
j.ff.de leg.ij.merito diſpoſitio.d.l.ob-
ligatione gñali ꝓcedit etiã qñ adie-
cta fuit dictio gñalis oĩs. qꝛ illa di-
ctio facit obligationẽ gñalem: vt per
Bar.in.d.l.ſi ita: ꝛ ſine dicta dictione
oĩs diceretᷣ indefinita vt ibi per bart.
41 ¶ † Et ꝓpterea doctoꝛes volẽtes da-
re cautelã qꝫ in obligatiõe ꝛ hypothe
ca cõpꝛehẽdantᷣ ẽt ea q̃ excipiuntᷣ in
d.l.obligatiõe cũ ſeqn̄tib⁹ dicunt qꝫ
obligentᷣ oĩa bona pꝛeſentia ꝛ futura
ẽt ſuppellectilia ꝛ veſtes ꝓpꝛie vſene
vel quelibet alia res q̃ ſpal'e reqreret
expſſionẽ nã iſto mõ bñ cõpꝛehẽdentᷣ
ea de qb⁹ in.d.l.obligatiõe ar.c. q̃ ad
agẽdũ de ꝓcura.lib.vj.ꝛ iſtã cautelã
tradit Matheſi. in . d. no. 142. refert
Alex.in.d.l.obligatiõe gñali: ex quo
datᷣ intelligi qꝫ ſola dictio oĩs nõ ſuf-
42 ficit ꝛ ita puto tenẽdũ.¶ † Scḋo fallit
pꝛincipaliter dicta regula in bonis
pꝛohibitis alienari ſub pena : qꝛ illa
cõpꝛehenduntᷣ in generali obligatio
ne bonoꝝum vt per barto.in.l.codicil-
lis.§.inſtituto.ff.de lega.ij. per Spe-
cula.in titu.de pigno.§ j.ad fin. ver-
ſicu, ſed nunquid cadit feudum per

Bal.in.l.ſ.per illū tex.poſt Barto.ibi C.que res pi.obli.poſ.⁊ in.l.voluntas C.de fideicō.⁊ in.c.imperialē in prin. col.de prohibi.feu. aliena.p Federi. per Ang.in autē.de nō aliena. ⁊ ea q̄ parit in prin.p Alex.in cōſi.20.ij.col. verſi.fortificant̄ predicta.5.vol.p bar. in.l.ſi cōſtāte i p̄n.in.iij.q. tertie partis prin. ⁊ ibi p Alex.ff.ſol.ma. ⁊ per
43 Alex.in cōſi.x.ad fi.vij.vol. ¶†Tertio fallit dicta regula in bonis feudalibus qꝛ illa nō veniunt in gn̄ali obligatione:ea rōne qꝛ feudū nō ſolū ꝓhibet̄ alienari ſed ēt pignorari vt eſt tex.in.c.j.in prin.de ꝓhibi.feu.alie.p Federi.⁊ no.Bar.in.d.l.q̄ habebat in fine principij.ff.de leg.iij. ¶Et ideo ſolet reprehēdi bar.in.d.l.ſi cōſtante in prin.in.iij.q.tertie.q. p̄ncipa. dum ibi vult ꝙ in tacita hypo. cāta a iure ꝓ reſtitutione dotis cōprehēdant̄ ēt bona feudalia prout ibi eū reprehendunt Bal.⁊ Roma.dicētes ꝙ in gn̄ali hypoteca nō venit feudū ꝓpter penā priuationis quā incurrit alienās vel obligās illud p.d.c.j.in prin.⁊ iō nō eſt veriſimile ꝙ illud q̄s in ſpecie fuiſſet obligaturus. d.l. obligatione gn̄ali. ¶Et cōtra bar.in hoc.ſ.ꝙ feudū neq̄ gn̄aliter neq̄ ſpecialiter neq̄ expreſſe neq̄ tacite obligari poſſit t3 Spec.in tit.de pig.§.j.verſi. ſed nunquid feudū ⁊ Saly.in.d.l.C. de iure emphy.⁊ Bal.in.l.iij.C. vt in poſ.lega.⁊ in.d.c.j.§.aut ſi liuellario quibꝰ mo.feu.amit.⁊ Alexan. in.d.l.ſi conſtante in prin.in.iij.q. tertie.q. prin.⁊ Alex.in cōſi.41. viſo themate nu.j.⁊ ij.vj.vol.⁊ Jaſ.in.d.l.fi.in car.185.nu. 34.⁊ ſic iſta eſt cōis ⁊ vera cōcluſio.
44 ¶†Reſtringit̄ tn̄ ⁊ limitat̄ iſta cōcluſio quinq̄ modis:primo niſi vaſallus daret feudū pignori dn̄o qꝛ tunc cū dn̄s cōſentiat nulla ei fit iniuria.c. j.extra de feudo ita t3 bald. in.c.j.in
45 pri.de ꝓhibi.feu.alie.p Fede.¶†Secūdo reſtringit̄ qn̄ eſſent plures dn̄i ⁊ feudū eſſet diuiduū qꝛ tunc poſſet pignorari vni ex dominis ēt alijs nō cō
46 ſentientibꝰ ita no.bal.co.lo.¶†Tertio limitat̄ niſi feudū obligaret̄ ꝓ neceſſitatibus vel ſeruitijs domini.
47 ¶†Quarto limitat̄ niſi obligaret̄ abſq̄ traditiōe aīo luēdi.iſtis duobꝰ modis limitat Bal.in.ij.C. cōmu. de lega.⁊ in.d.§.aut ſi libellario:l3 Ambro.opizo.in repeti.l.filiuſfami.§.diui.in.ix.limi.nu.61.ff.de lega.j.inuoluēdo ſe in hoc firmet ꝯriū.Ad cuius dicta rn̄de vt.s.in hoc membro in.vj. ampliatione: ⁊ latius.j.in.iij. mēbro in.xij.q.vbi late poſui an ⁊ qn̄ ꝓhibita alienari ſint ēt prohibita hypote
48 cari.¶†Quinto reſtringit̄ ⁊ limitat̄ reſpectu fructuū ⁊ cōmoditatū feudi qꝛ l3 feudū reſpectu dn̄ij ⁊ ꝓprietatis non poſſit pignorari tn̄ reſpectu fructuū ⁊ cōmoditatū illius ſic ita tenet Jo.Fab.in.§.itē ſeruiana in.xiiij.col. inſt.de act.refert ⁊ ſequit̄ Jaſ. in.d.l.
49 fi.car.185.iij.col. ¶†Intellige tn̄ tu ⁊ declara iſtud qn̄ vaſallꝰ obligaret ſe actiōe pſonali ad dictos fructꝰ ⁊ cōmoditates feudi nā tūc valeret oblig. ſecus aūt ſi ꝓ dictis fructibꝰ ⁊ cōmoditatibus vaſallꝰ cōſtitueret ius vſuſ fructꝰ in re feudali ꝓ no.p bar.in.d.l. codicillis.§.inſtituto in.ij.q.ff.de leg. ij.⁊ ibi ſequit̄ bal.⁊ reputat notabile. Nā ibi Bar.vult ꝙ ꝓhibitꝰ vendere vel obligare pōt tn̄ fructꝰ rei ꝓhibite alienare:vēdere ⁊ obligare ſe pſonali actione ad p̄ſtandū dictos fructꝰ: nō aūt poſſit vſumfructū conſtituere:qꝛ qꝛ tūc cōſtitueret ius in re ⁊ eēt q̄dam alienatio vel obli.iuxta. not.in.l.fi.C.
50 de rebꝰ alie.nō alie.¶†Quarto fallit regula principalis in bonis liuellarijs:qꝛ ēt illa non veniūt in obligatione gn̄ali ita t3 Ang.in autē.de reſti.⁊ ea que par.in p̄n.⁊ facit tex.in.c.gn̄ali ſi de feu.fue.cōtro.inter do.⁊ agna. ⁊ in.c.j.de capi.qui curiā vēdi. Et ita p p̄dicta iura tenet Alex.in.d.l. ſi cōſtante in.d.iij.q.tertie.q.prin. ⁊ Jaſ.
51 in.d.l.fi.car.185.col.iij.¶†Sed dubitat̄ in materia q̄s dicat̄ ꝯctus liuellarius:in quo dicendū eſt ꝙ in propoſito ꝯctus liuellariꝰ dr̄ qn̄ vaſallus cōcedit alteri ꝓ certa annua mercede p̄diū vel aliā rē quā ipſe vaſallꝰ h3 in feudū:qd̄ olim fieri poterat ſine ꝯſen

su dñi fm id qđ hr̃ in.c.j.in pñ.ꝛ in.§.
si cliētul' de aliena.feu.hodie aūt istđ
fieri nō potest sine cōsensu dñi qꝛ ois
alienatio est ꝓhibita vasallo sine cō=
sensu dñi.d.c.j.de ꝓhi.feu.alic.p Fe=
de.ꝛ fm istā declarationē itellige istā
52 quartā limi.¶†Nā si caperes ꝯctuꝫ
liuellariū fm cōemvsum loquēdi:fm
quē ꝯuertit cū ꝯctu emphiteotico ꝛ
ꝓ eo ponit vt pdicta habent p Alex.
late in.l.si finita.§.si de vectigalib' in
xiiij.ꝛ.xv.col.in versi.itē dū in eadē.q.
qrit bart.ff.de dā.infec.tūc nō ꝓcede=
ret ista.4.fal.Sꝫ tūc esset dicendū de
tali liuello ꝓut dictū fuit de bōis em
phiteoticis.s.in hoc mēbro in.vj.am
53 pliatione nu.28.¶†Quinto fallit re
gula pncipalis in reb' subiectis resti
tutioni fideicōmissarie in cōditionis
euentū:qꝛ tales res nō veniūt i gñali
obligatiōe.ita no.Ang.i aut.đ resti.
ꝛ ea q par.in pñ.in vsi.in gl.q incipit
hāc primā dubitationē.ꝛ ita refert et
seqt.Alex.i.d.l.si ꝯstāte.i.tertia.q.ter
tie.q.pn.Bōa āt q sunt subiecta resti
tutioni fideicommissarie pure nulla
expectata ꝯditiōe:nō solū nō veniūt i
gñali obligatiōe:sꝫ nō pñt vllo mō ēt
spālr ꝛ expsse hypothecari vt ē text.i
l.fi.§.sꝫ qꝛ nr̃a.C.ꝯmu.de leg.ꝛ ibi per
oēs ꝛc.Sexto limita pdictā regulā pn
cipalē in bōis heredis illi' q obligat
ꝛ.hypothecat:qꝛ illa nō veniūt i gñā
li obligatiōe bonoꝝ vt est tex.i.l.pau
lus in pnc.ff.de pig.ꝛ ibi Bar.ꝛ glo,
magna in.l.assiduis.C.q po.in pi.ha.
idē tenēt Cy.Bar.bal.Saly.ꝛ alij i.d.
l.assiduis ꝓut ēt ñ vēiūt i legali seu ta
cita hyp.vt.l.j.i.fi.ꝛ ibi p doc.C.ꝯmu.
de lega.ꝛ firmat bal.i.d.l.paul' in pñ.
in lectura antiq:lꝫ secus dicat in pui
legio seu actiōe psonali qꝛ cōpetit nō
solū ꝯ bona defuncti sꝫ ēt heredis.ita
dicit ibi Bal.post Ja.de are.ꝛ Cy.in
additionib' allegat ad hoc tex.i.l.da
54 bimus.ff.de pui.cred.¶†Sꝫ circa h
dubitat vtilr an res pscripta p here=
dē cōtinuantē in tpe cū defuncto ve=
niat in obligatiōe bonoꝝ fcā p defun
ctū?ꝛ i hoc Bal.in.d.l.paulus in pnc.
in lectura noua rñdet q sic si defunct'
hēbat titulū:si aūt nō habebat titulū
idē tꝫ allegat.l.q alienā ꝛ.l.si alienā.
ff.de dona.cā.mor.ꝛ.l.veniūt.C.fami.
her.ꝛ.l.j.in fi.C.cōmu.de lega.ꝛ facit
mā.l.pōponius.§.cū qs adminiculo.
ff.de acq.pos.vbi hr̃ q q vult vti cō=
modo ex alterius psona dꝫ ēt ex pso=
na eiusdē vti icōmodo.ꝛ facit rō.l.fm
nām.ff.de reg.iur.cū alijs cōcordan=
55 tijs.¶†Maius aūt dubiū est i mā an
defunct' possit expsse obligare bōa fu
turi heredis?nō dico bona hereditata=
ria?ꝛ in hoc bal.i.l.assiduis.C.q po.i
pi.hab.post petrū ibi sentit q sic.Nā
petr' ibi dicit q hrs adeūdo heredi=
tatē defuncti cēset ratificare obliga=
tionē factā p defunctū ꝛ ꝓ hoc facit
tex.in.l.si fund'.§.j.ff.de pig.vbi hr̃ q
hypothecatio rei aliene cōualidat p
ratificationē dñi:idē tꝫ bal.in.l.j.vlti.
col.ff.sol.mat.idē tꝫ Ange.in.d.l.assi=
duis:sicut.n.defunct' pōt legare rem
hrdis.l.vnū ex familia.§.si rē.ff.đ leg.
ij.ita vr̃ q possit rē illi' obligare ꝛ ita
tꝫ Alex.in cōsi.clxiij.viso themate et
scriptis in.ij.col.in ver.ꝛ tūc etiā dicta
res.ij.vol.Cōtrariā aūt opi.s.q defun
ctus nō possit obligare bōa heredis
tenēt Cy.Saly.ꝛ Rapha.in.d.l.assi=
duis:ꝛ mouent qꝛ testator legādo rē
heredis non pōt ei auferre dñium et
trāsferre in legatariū recta via ergo
eadē rōne nō dꝫ posse rē heredis affi=
cere hypotheca ꝛ obligatiōe:ꝛ cū di=
cta opi.Cy.transeunt simplr Jmo.et
Pau.de ca.in.l.si heredis seru'.ff.de
leg.j.eādē opi.sequit Bal.sibi ꝯrius i
d.l.paulus in pñ.in lectura antiqua.
ff.de pig.mouet qꝛ ex quo creditor hꝫ
sciam rei aliene ergo sibi nō pōt cōfir
mari pignus p.l.j.in prin.eo.tit.Nec
vr̃ verū q adeundo videat ratificasse
qꝛ talis oblig.nō descendit ad heredē
arg.l.quesitū in fi.de pcario ita inqt
Bal.eandē opi.tꝫ Saly.in.d.l.paul'
in prin.ꝛ pro ista opi.vr̃ tex.in.l.si ti=
tio.ff.de pigno.ꝛ in.l.rē alienā sc̃đe re
spōso.ff.de pigno.actio.vbi habetur
q si debitor obligauit creditori rem
alienam:ꝛ postea dñs illi' rei efficia=
tur heres debitoris non recōualescit

obligatio pignoris vt ex ea creditor possit agere hypothecaria ꝯ͂ dictum heredē ſed dabit ei pignoratitia ꝯ͂ra deſcendēs ex pſona defuncti in heredem: ſm verā lecturam quā ſequitur Bar. in. d. l. ſi titio. vñ nō vr̄ verū q̄ aditio heredis faciat reconualeſcere hypothecā q̄ ab initio nō valuit. ¶ † Et
56 hoc eſt verū q̄uis ſoleat cōcludi q̄ ſi dñs rei obligate ratificet obligationē factā de re ſua: obligatio reconualeſcat vt a principio vt eſt tex. in. l. ſi fundus. §. j. ff. de pigno. ⁊ habet̄ p Bar. in l. j. §. j. co. ti. ⁊ hoc etiā ſi obligatio facta fuerit ꝓprio noie debitoris: ⁊ non noie dñi rei: q2 lꝫ regula ſit q̄ q̄s non poſſit habere ratū id qđ nō eſt geſtū noie ſuo: vt. l. ſi pupilli. §. ſꝫ ſi ego. ff. de nego. ge. Tamē illud eſt verū ad cō modū ratificātis q2. ſ. p ratificationē actus nō geſti ſuo noie q̄s non trahit ad illđ negotiū nec acq̄rit actionē nego. geſtorum. d. §. ſed ſi ego. Sed quo ad p̄iudic. ſuū bñ pōt q̄s ratificare id qđ nō fuit geſtū noie ſuo ita pulchre declarat bar. ī. d. l. ſi fundus. §. j. ⁊ idē firmat Bar. in. l. j. §. ſed ⁊ ſi cū q̄s. ff. de vi ⁊ vi arma. vñ cōcludit̄ q̄ lꝫ ratificatio expꝛ̄ſſa illius cuius res p aliū fuit hypothecata validet hypothecam vſq3 a principio: tñ ſecus eſt in tacita ratificatiōe q̄ inducit̄ p aditionē here
57 ditatis. † q2 illud qđ dr̄ q̄ q̄s ſuccedēdo alteri vr̄ hr̄e ratū qđ p illum fuit geſtū: hꝫ locū ⁊ ꝓcedit ſolū ī hꝭ q̄ defunctus geſſit noie heredis vel in quibus ꝓ eo đ rato ꝓmiſit: ⁊ tūc. n. heres ſuccedendo defuncto vr̄ illa ratificare: ſecꝰ autē eſt in aliis caſibꝰ ita declarat bar. i. d. l. rē aliená ī vlt. col. i ṽ. itē oppono extra glo. ff. de pig. actio. ¶ Et hoc quo ad actionē q2. ſ. creditor qñ heres ſuccedit debitori q̄ obligauit ſimpl'r ⁊ nō noie heredis nec ꝓ eo promiſit de rato: nō hꝫ actionē hypothecariā: ſed quo ad exceptionē vꝫ ſi heres ageret ꝯ͂ illū creditorē poſſidētem tunc per ſucceſſionē bñ cōfirmata eſſet obligatio ad repellēdum heredem debitoris agentem: ita declarat Bart. in. d. l. rem alienā in vlti. col'. in

ſecunda oppo. ſecūde partis ⁊ habet̄ per Bar. in. l. cū vir in vlti. col'. in ver. quero q̄d ecōuerſo. ff. de vſuca. ¶ Et ſic eſt differētia inter expreſſam ratificationem ⁊ tacitā: q2 ratific. expreſſa validat obligationem vſq3 a pn̄. Tacita aūt q̄ fit p ſucceſſionē in hereditate debitoris nō validat hypothecā factam p debitorē de re heredis: niſi facta fuiſſet noie heredis vel defunctus pro herede de rato promiſiſſet quo ad actionē hypothecariā: ſꝫ bñ quo ad exceptionē: vñ in terminis nr̄is dum querit̄ an heres adcūdo videat̄ ratificare obligationē de bonis heredis factā p defunctū. Alex. relatis opi. in d. l. ſi heredis ſeruꝰ: fundamentaliter loquēdo ꝯcludit eſſe diſtinguendū q̄ aut defunctꝰ obligauit bona heredis noie ipſiꝰ heredis: ſupple tu vel ꝓ eo de rato ꝓmittendo ⁊ tūc ſit vera opi. pe. ⁊ ſequaciū q̄ obligatio ſit ratificata ⁊ cōfirmata p aditionē p no. p bar. in. d. l. rem alienā in vl. col'. Aut defunctus obligādo bona heredis nō fecit mētionē de herede: ⁊ tūc ꝓcedat opi. ꝯ͂ra q̄ obli. nō cenſeat̄ ratificata per aditionē heredis quo ad concedendā actionem hypothecariā creditori: ſed quo ad exceptionē tm̄ p no. p bar. i. d. l. rem alienā ⁊ in. d. l. cū vir ⁊ etiā quo ad dandā pignoratitiā ꝯ͂ heredē p. d. l. ſi titio ⁊ ibi Bar. ¶ Et non obſtat q̄ ex quo creditor ſciuit rē eſſe alienā nō recōualidat̄ pignꝰ p ratificationē dñi q2 immo ēt data ſcia creditoris p ratificationē dñi recōualeſcit pignꝰ vt hr̄ p bar. in. l. j. §. j. ff. de pig. in ſua diſtinctione. ¶ Non obſtat ēt q̄ talis oblig. nō deſcēdat ad heredē ar. l. queſitū in fi. ff. de p̄car. q2 loquit̄ in diuerſis terminis iō ceſſat arg. l. fi. ff. de calūnia. cū vulga. ¶ Ad alia aūt q̄ in ꝯ͂rū allegant̄ rn̄de vt p Ale. i. d. l. ſi heredis ſeruus: ⁊ ſic opi. quā firmat Ale. cū dclarationibꝰ ⁊ ſuppletionibꝰ de q̄bꝰ. ſ. ē tenēda tanq̄ verior ⁊ cōior. ¶ † Septi 58
pmo fallit. d. reg. i bonis dotalibꝰ q2 illa nō veniūt neq3 cōprehendūtur in obligatiōe gn̄ali oim bonoꝝ ⁊ hoc tā in pſona mariti q̄ vxoris ita tꝫ Cy. et

Bal.l.ſi ꝯſtāte.§.ſi marit⁹.ff.ſo.ma.ꝛ
ibi ſequit̃ Al.ꝛ mouet̃ qꝛ maritus nō
pōt alteri obligare res dotales.l.vni.
§.ꝛ cū lex.C.de rei vxo.acti.ꝛ iſti.qb⁹
alie.lꝫ in p̄n.ꝛ auē.ſiue a me.C.ad vel
le.ꝛ ꝓpterea nō veniūt in obligatiōe
gn̄ali qꝛ ſi nō p̄t exp̄ſſe obligare n̄. p̄t
etiā tacite arg.l.cū q̄d.ff.ſi cer.pe.ꝛ fa
cit reg.in gn̄ali lib.vj.ꝛ idē etiā ex pte
vxoris:qꝛ vxor nō pōt ꝯſentire q̄ ma=
ritus res dotales vel al's obliget in p̄=
iudic.dotis vt eſt tex.i.d.§ ꝛ cū lex et
hr̃ p Ang.de Arc.iſti.qb⁹ alie.lꝫ.i p̄n.
ꝛ hr̃ i.d.auē.ſiue a me:ꝛ qꝛ ēt res do=
tales ſunt in dn̄io mariti.l.doce ancil
lā.C.de rei vēdi.idō tales res nō veniūt
i obligatiōe gn̄ali bonoꝝ facta p vxo
59 rē ꝯſtāte mr̄imonio.¶† Et itellige p̄
dicta nō ſolū i reb⁹ dotalib⁹ ineſtima
tis:ſꝫ ēt i rebus dotalib⁹ eſtimatis ve
ra eſtimatiōe q̄ faciat emptionē iuxta
l.quotiēs ꝛ.l.ſi iter virū.C.de iure do.
qꝛ ſi marit⁹ nō cēt idone⁹ i aliis ſuis
bōis ꝓ reſtitutiōe dicte dotis eſtima=
te tūc ipo iure i ſubſidiū dn̄iū dcāruꝫ
reꝝ eſtimataꝝ.retrāſfert̃ i vxorē iu=
xta tex.ꝛ ibi p gl.ꝛ doc.i.l.i reb⁹.C.de
iure do.ꝛ ꝓpea tāſꝫ res dotales non
fuerūt affecte per aliquā obligationē
ſpēāꝫ p maritū ſuis creditorib⁹ ꝯſtāte
ma.i p̄iud.vxoris ita no.Bal.ꝛ Saly.
i.l.iter eſt.C.de vſufruc.ꝛ firmat Jaſ.
i.l.ex cōuētiōe i.4.lim.C.de pac.poſt
Bal.ibi i.iij.oppo.ꝛ faciūt.no.p Jmo.
i.l.ſi eſtimatis.ff.ſo.ma.ꝛ p Bal.no.in
60 trac.dot.i.viij.pte i.vij.p̄ui.¶† Octa
uo fallit.d.reg.i iure patrōat⁹:qꝛ lꝫ i
ꝯtu pignoratitio trāſeat i creditorē
pēſio debita eccl'ie ꝓ iure patronat⁹
qꝛ illa p̄t reſtitui vl' i debitū ꝯpēſari iu
xta no.i.l.j.ꝛ.ij.C.de pigno. actio.Tn̄
ipm ius patronat⁹ qd̄ ꝯpetit eccl'ie nō
trāſit i creditorē eccl'ie cui ſolēniter p
eccleſiā fuit hypothecata vniuerſitas
in q̄ al's cōprehenderet̃ ipſum ius pa
tronatus:qꝛ iſtud ius nō poſſet neqꝫ
reſtitui neqꝫ cōpēſari in ſorte.Nam ſi
creditor eligeret ꝛ p̄ſentaret ꝛ p̄ſenta
tus inſtitueret̃ nō deberet poſtmodū
remoueri ꝛ ſic reſtitui ius patronat⁹
eccleſie debitrici nec poſſet haberi rō
eſtimatiōis dicti iuris patronat⁹ qꝛ
eſt res ineſtimabilis:ꝛ idō nō venit in
obligatiōe gn̄ali iſte eſt tex.ſing.in.c.
cū Bertoldus de re iudi.ꝛ ibi hr̃ per
Ab.in pen.col.poſt gl.dū ſoluit ꝯtrariuꝫ
formatū de.c.ex l'ris de iure patro.te=
nēdo ſcd̄am ſolutio.glo.ibi:ꝛ hoc mō
ſunt intelligēda notata p Bar.in.l.ſi
is q̇.§.iura in fi.ff.de pigno.vbi loqui
tur de hoc arti.allegādo.d.c.cū Ber=
61 toldus.¶† Poſſet ēt limitari.d.regu
la p̄ncipalis in oībus caſibus in qui=
bus de iure bona exp̄ſſe ꝛ in ſpē obli=
gari nō poſſunt:de quib⁹ tractabitur
in ſequēti.iij.mēbro:qꝛ vbi eſt ꝓhibi=
ta obligatio exp̄ſſa ꝛ ſpāl'is ibi etiam
cenſet̃ ꝓhibita gn̄alis arg.l.cū quid
ff.ſi cer.pe.Tn̄ vt magis ordinate ꝓ=
cedamus dictos caſus ponemus in
ſequenti membro ad quod nunc deue
nimus.

¶ Summarium.

1 ☞ Hypotheca ſpecialis ꝛ expreſſa dicitur illa in qua res particularis obligatur.

2 Rem ſpecialiter ꝛ expreſſe obligari: et rem haberi ac ſi ſpecialiter eſſet obligata differunt:nec eſt idem.

3 Hypoteca in quibus contractibus ꝛ pro quibus debitis poſſit conſtitui ꝛ contrahi.

4 Hypoteca ſpecialis requirit qd̄ res ſit in bonis debitoris tempore obligationis contracte.

5 Obligatio rei obligate creditori licet non ſit in bonis debitoris ipſi tamen debitori debita eſt valida.

6 Habens ius in re poteſt eam obligare:licet non ſit ei debita:nec ſit in eius bonis.

7 Hyptheca poteſt conſtitui in re qua debitor habet quaſi dominium ꝛ idē ius transfertur vtiliter in creditorem.

8 Ius creditoris cui debitor obligauit rem in qua habebat quaſi dominiuꝫ vel ſuperficiem reſoluitur eo ipſo qd̄ reſoluitur ius debitoris.

9 Debitor habens vſumfructum in bonis an poſſit illum obligare. vſqꝫ ad nume.26.

26 Debitor principalis cuius nomē fuit obligatum per creditorem alteri creditori an poſſit ſoluere primo creditori in preiudicium ſcdi creditoris cui nomen ſuum eſt obligatum.
27 Solutio an poſſit fieri per primū debitorem cuius nomen fuit obligatū ſcdo primo creditori qui obligauit: et an hoc caſu ſufficiat ſola ſciētia obligationis: vel ſi requiratur denunciatio obligationis facte.
28 Pignus pignoratum omnino liberatur per ſolutionem debitoris primo creditori factam.
29 Legatarius ſcds cui primus eſt grauatus reſtituere habet vtilem hypothecariam contra heredē abſq; reſtitutione vel ceſſione.
30 Tacita hypoteca iducta pro legatis competit vtiliter ſcdo legatario cui primus eſt grauatus reſtituere.
31 Legatarius particularis cui primus eſt grauatus reſtituere habet realem actionem ſine ceſſione: licet non perſonalem.
32 Actio perſonalis non tranſit de ſubiecto in ſubiectum.
Actio hypothecaria eſt realis: et trāſit de ſubiecto in ſubiectum.
33 Tacita hypotecaria que datur pro legatis non venit acceſſorie ad perſonalem: ſed oritur eque principaliter.
34 Actio cōpetens primo legatario non tranſit in ſcdm niſi cedatur: quemadmodum illa que competit heredi nō tranſit in fideicommiſſarium vniuerſalem niſi facta reſtitutione.
35 Hypoteca poteſt etiā cōſtitui in fructibus pendentibus et fetibus futuris animalium.
36 Fiſcus poteſt vendere et obligare totam rem quam habet communē pro indiuiſo cum priuato.
37 Diuiſio rei communis non tollit obligationem factam per vnum ex socijs de parte ſua pro indiuiſa.
38 Iudicum diuiſorum competit inter duos creditores qui rem communem pro indiuiſo pignori acceperunt.
39 Creditor cui vnus ſocius rei communis pro indiuiſo obligant poteſt prouocari ad diuiſionem per alium ſociū et ſi contingat totam rem adiudicari ſocio non audietur poſtea alius ſoci⁹ niſi totam rem redimat.
40 Diuiſio peti poteſt per creditorem cōuentionalem contra condominū rei hypotecate.
41 Iudicum diuiſorium habet locū inter duos tenutarios eiuſdem rei.
42 Iudicum diuiſorium poteſt intentari per tenutariū contra habentem cōmunionem in re.
43 Diuiſio poteſt fieri per ſocium cum alio ſocio non obſtante q̄ vnus eorū partem ſuam obligauerit creditori et obligatio integra manebit.
44 Iudicium diuiſorium non poteſt intentari per conſocium qui alteri conſocio partem ſuam obligauit non reſoluta prius hypotheca ſi de hoc cōſocius excipiat.
45 Fructus pendentes poſſunt obligari et quelibet res futura: vt part⁹ ancille: fetus pecorum et ſimiles.
46 Res litigioſa nec obligari nec alienari poteſt.
47 Res religioſa et ſacra nec emi nec obligari nec alienari poteſt.
48 Pupillaris res non poteſt obligari per ſolum pupillum: nec cum tutore ſine decreto iudicis.
49 Inſtrumenta ruralia nō poſſunt hypotecari nec pretorio pignore accipi lꝫ hoc de conſuetudine non ſeruet̄.
50 Filij nec alij homines liberi poſſunt hypotecari.
51 Hypoteca non poteſt cōſtitui in premio future victorie.
52 Res aliena nō poteſt obligari.
53 Obligatio rei aliene ſub cōditione ſi ſua erit eſt valida.
54 Obligatio rei aliene validatur per ratificationē domini illius rei.
55 Obligatio rei aliene validat̄ per dominiū ſuperuētionē ipſi debitori.
56 Res aliena obligata creditori ignorāti ſupueniēte dn̄io debitori cōualidat̄ quo ad vtilē hypotecariā: obligata autem ſcienti conualidatur quo ad retentionem tantum.
57 Hypoteca in re aliena in qua debi

toꝛ hꝫ aliquod ius cõſtitui põt reſpectu illiꝰ iuris: ⁊ ſi dñiũ poſtea ſupueniat debitoꝛi valet in tota re.
58 Hypoteca in hoc differt a venditione vt in ea cõſtituẽda nõ requiritur verbũ pꝛomiſſiuũ: in vẽditione aũt ſic.
59 Res in qua eſt ſpes future ſucceſſionis lꝫ veniat in gñali obligatione bonoꝛum: tamẽ ſpecialiter obligari non poteſt.
60 Hypoteca de re aliena nõ valet in p̄iudiciũ dñi: valet tñ in p̄iudiciũ tertij poſſeſſoꝛis nullũ titulum habẽtis ad cauſandũ vtilẽ hypotecariã ad ſimilitudinẽ hypotecarie.
61 Titulus quot modis accipiatur: et an hypoteca dicatur titulus.
62 Hypoteca de re aliena valet in p̄iudiciũ debitoꝛis: ⁊ quomodo.
63 Emptoꝛ ſi agat rei vendicatione contra venditoꝛẽ nõ põt venditoꝛ refricare queſtionẽ dominij.
64 Emptoꝛ nõ tenetur fateri vẽditoꝛẽ eſſe dñm: nec negãdo dñm videt̃ illius turpitudinẽ allegare.
65 Pignoꝛatitia nõ impeditur per exceptionẽ dominij: qꝛ in ea nõ requiritur ꝙ debitoꝛ ſit dominus.
66 Actio pignoꝛatitia nõ requirit pꝛobationẽ dominij.
67 Pignoꝛans an ⁊ quo caſu habeat ſe pꝛobare dñm rei pignoꝛatitie.
68 Creditoꝛ nõ põt excipere de dñio cõtra debitoꝛẽ reſpectu rei pignoꝛate: ipſi creditoꝛi.
69 Res pꝛohibita alienari an poſſit pignoꝛi dari.
70 Pignus dicitur cõmercium.
71 Alienationis pꝛohibitio nõ cõpꝛehẽdit hypotecã pꝛopꝛie: ſed interpꝛetatiue ⁊ extenſiue.
72 Pignus dicit̃ in bonis debitoꝛis remanere.
73 Alienatione pꝛohibita cenſetur pꝛohibita hypoteca: ⁊ hoc in diſpoſitione fauoꝛabili, ſecus in odioſa vel penali.
74 Verba contractuum ſunt ſtricte intelligenda.
75 Regula ꝙ vno pꝛohibito cenſetur pꝛohibitum id per quod peruenitur ad illud non pꝛocedit in diſpoſitionibus penalibus ⁊ odioſis.
76 Pꝛohibitio alienationis non includit hypotecam.
77 Pꝛohibita alienari quãdoq; cenſentur et pꝛohibita pignoꝛari vel obligari.
78 Hypoteca pꝛohibita ſub pena intelligitur de illa in qua interuenit traditio nõ aũt de illa que fit ſine traditione: quia per illã nõ incurritur pena.
79 Emphyteoſis alienatio ſine traditione caducitatem non inducit.
80 Hypoteca contra pꝛohibitionẽ conſtituta nulla interueniente traditione eſt inualida.
81 Hypoteca vendi poteſt per creditoꝛẽ etiam pignoꝛe exiſtente apud debitorem.

¶ Tertium membrũ ſecunde partis.

1 Sequitur ergo tertiũ mẽbꝛum huius ſecũde partis pꝛincipalis i quo tractandum eſt de hypoteca ſpeciali expſſa: et pꝛo intelligẽtia pꝛemitto ꝙ ſpecialis hypoteca expꝛeſſa dicitur quando vna res particularis obligatur vt eſt tex. in.l.j.in pꝛin.ſecũdo reſponſo.ff.de pigno.iuncta glo.ibi in ver.recepta. ¶ Poteſt etiã dici ſpecialis hypoteca cum obligantur bona pꝛeſentia tãtum vt eſt tex.iuncta gloſſ.in.l.et que nondum.§.j.ff.de pigno.in glo.in ver. ſpecialiter. Et ſic in hac materia dictio ſpecialis capitur ad differentiaꝫ generalis. ¶ Aliquãdo tamen iſta dictio ſpecialis exponitur.i.expꝛeſſa vt no.glo.in.l.negotium.C.de neg.geſt. ⁊ habetur per Alex.in.l.j.in.ij.colũ. ſuper glo.ij.ff.de offi.eius cui mã.eſt iuriſ.⁊ in.l.j.ad fi.ff.ſi quis in ius vo. non ic. ¶ In terminis autem noſtris dictio ſpecialis accipitur pꝛimo modo vꝫ quando vna res particularis vel plures in ſpecie expꝛeſſe hypote-
2 cantur. ¶ † Adde tamen ꝙ aliud eſt rem ſpecialiter ⁊ expꝛeſſe obligari et aliud perinde haberi ac ſi ſpecialiter eſſet obligata. Ita no. Bart.in.l.licet. ff.in quibus cau.pi.ta.cõtraha.quod

potest ſeruire ad multa: ⁊ facit.l.mer-
cis cū ibi no.per Bart.ff.de ver.ſigni.
vbi habet̄ ꝙ aliud eſt eſſe tale ⁊ aliud
haberi pro tali. ¶ In quibus aūt dif-
ferat generalis hypotheca a ſpeciali
dictum fuit.ſ.in ſcḋa parte in ſecūdo
membro vbi poſui ſex differentias ibi
3 vide. ¶ † Itē premitte ꝙ hypotheca
⁊ obligatio bonorū pōt interponi in
quolibet cōtractu ſeu obligatiōe ſiue
ſit pura ſiue in diem ſiue cōditionalis
⁊ tam in cōtractu qui de preſenti cele
bratur ꝙ̄ etiā pro eo qui iam celebra
tus eſt ⁊ tam pro toto debito ꝙ̄ ꝓ par
te: ⁊ etiā pro naturali obligatione vt
de his oībus eſt tex.in.l.res hypothe
ce in prin.ff.de pigno. ¶ Itē hypothe
ca interponi pōt nō ſolum pro ſuo de-
bito ſed etiā pro alieno vt eſt tex.in.d.
l.res hypotece.§.fi.de pluribus autē
modis cōtrahendi hypotecā ⁊ pign⁹
latius dicet̄.j.in.iij.parte principali
in princ.vbi de pignore cōuentionali
4 tractabitur. ¶ † His premiſſis queri
tur q̄ res in ſpecie ⁊ expreſſe obligari
poſſint ⁊ rn̄detur ꝙ oīa que ſunt in bo
nis noſtri obligari poſſunt vt.l. que
prediū.C.ſi alie.res pi.da.ſit.⁊ in.l.qui
filios.C.q̄ res pi.obli.poſ.⁊ notat glo.
in.l.ſi is q̄.§.vſuſfructus.ff.de pigno.
Itē quicquid vendi pōt pōt etiam pi
gnorari.l.ſed ⁊ quod.§.j.ff.de pign. Et
iſtud ſit pro regula. ¶ Ad quā regu-
lam pro faciliori ordine ponā amplia
tiones ⁊ limitationes ponemus ergo
primo ſex Ampliationes: ⁊ ſcḋo loco
5 octo limitationes. ¶ † Primo igitur
Amplia regulā ꝙ etiā ſi res obliga-
ta creditori nō ſit in bonis debitoris
ſed ſit aliena tn̄ ſit debitori debita ex
aliqua cā valet obligatio vt.l.iij.§.j.
⁊ ibi no.gl.ff.qui po.in pi.hab. ⁊ not.
gl.Bar.⁊ alij in.l.j.§.j.vbi ponitur di
ſtinctio plena in materia.ff.de pigno.
6 ¶ † Scḋo Amplia etiā ſi res obligā
ta nō ſit in bonis debitoris neqꝫ ei de-
bita: ſed debitor in ea habeat aliquod
ius in re: qꝛ in illo iure conſiſtit obli-
gatio: ⁊ hinc eſt ꝙ qui nō habet aliqḋ
ius in re niſi ſolius ſuperficiei poteſt
illud obligare vt.l.grege.§.⁊ in ſuper
ficiarijs: ⁊ ibi glo.que allegat concor
dantes.ff.de pigno.⁊ aſſignat ratio-
nem.qꝛ.ſ.talis ſuperficiarius hꝫ vti-
le dominiū vt.l.in ꝓuinciali.§.pen.ff.
de no.oper.nun.⁊ in.l.j.§.j.ff.de ſupfi
7 cie. ¶ † Et ex hoc infertur idem eſſe
in eo debitore qui in re habet quaſi
dominiū ⁊ poſſet experiri publicia-
na: qꝛ.ſ.ille etiā poteſt dictum quaſi
dominium pignori obligare: ⁊ per ta
lem obligationē creditor conſequitur
idem ius qḋ habet debitor: ⁊ aduer-
ſus illos aduerſus quos debitor po-
terat ſe tueri vigore quaſi dominij po
rit etiā ſe tueri creditor. Unde ſi ver⁹
dn̄s rei ageret. Creditor ſe tueri non
poſſet: qꝛ etiā debitor ꝯ eū obtinere nō
poſſet iſte eſt tex: ⁊ ibi gl.no.in.l.ſi ab
eo.ff.de pigno.⁊ ibi optime declarat
8 Bar. ¶ † Intellige tn̄ ꝙ vterqꝫ predi-
ctor tā.ſ.habēs hypothecā a. ſuper-
ficiario ꝙ̄ a quaſi dn̄o amittet ius di
cte obligatiōis eo ipſo ꝙ reſoluet̄ ius
debitoris obligātis vt no.Bart.in.d.
l.grege.§.⁊ in ſuperficiarijs per ea q̄
ibi allegat: ⁊ habens hypothecā ab il
lo qui hꝫ vtile dominiū vel quaſi qn̄
ageret vtili hypothecaria quid ha-
beat ꝓbare ⁊ quid deducere in libello
9 docet Bart.in.d.l.ſi ab eo. ¶ † Scḋo
ex iſta Ampliatione dubitat̄ quid in
vſufructu: an.ſ.debitor hn̄s vſumfru
ctum in bonis poſſit illū obligare: ⁊ et
videbat̄ dicendū ꝙ nō: qꝛ nō per hy-
pothecā conſtitui creditori vſuſfru-
ctus formalis qui apud aliū eſt per
modum ſeruitutis vt per Bald. et
doc.in.l.vſufructu.ff.ſo.ma.⁊ per Ale
xan.in.l.ſi ita ſtipulatus.§.titius.ff.
de ver.obliga. Et non videtur quod il
lum creditor poſſit habere obligatū;
quia ſi vſuſfructus eſt ſibi conſtitu-
tus eſt ſuus ⁊ ideo ſibi non poteſt eſſe
obligatus.l.neqꝫ pignus.ff.de regu.
iur. Aut nullus vſuſfructus eſt con-
ſtitutus: ⁊ cum non ſit non debet poſ
ſe venire in obligationem. Tamē hoc
non obſtante: dicendum eſt quod licet
per dictam obligationem non ſit con
ſtitutus vſuſfructus: tamen illa fa-
cultas ⁊ commoditas vtendi ⁊ fruē-

di que est apud debitorem potest de-
duci in obligationem: et sic non ipse
vsusfructus: sed ius vtendi ⁊ fruendi
censetur obligatum: ⁊ sicut debitor
posset vendendo transferre vsumfru-
ctum in alium: ita creditor vigore hy
pothece: debitore non soluente pote-
rit dictum vsumfructum vendere: ita
in predictis tenet Barto. in. l. si is qui
§. vsusfructus. ff. de pigno. ¶ Et non
obstat si dicatur q vsusfructus nõ po
test vendi. vt insti. de vsufru. §. finitur:
⁊ etiã non põt obligari vt. l. sed ⁊ si q̃d
in fi. ff. de pigno. qꝛ respondet q licet
non possit vendi ⁊ obligari vt transfe
ratur ius vsusfructus. Tamen bene
potest vendi ⁊ obligari vt transfera-
tur cõmoditas vt. l. arboribus. §. vsu-
fructuarius. ff. de vsufruc. Ita decla-
rat Bar. in. d. l. si is qui. §. vsusfructꝰ
⁊ Cy. ⁊ Saly. in. l. j. C. si pig. pi. da. sit
10 †Dicunt. n. q qñ dñs pleno iure obli-
gat alicui vsumfructum: tunc vsus-
fructus causalis qui erat penes eum
efficitur formalis in persona credito-
ris: ⁊ si postea creditor alteri illũ obli-
get: vsusfructus ille formalis non re-
cedit ab eo: sed ius realis obligatio-
nis transfertur in secundum credito-
11 rem. † ⁊ idem tenet ibi Bald. dicens q
ius quesitum creditori in pignore est
reale ⁊ de facili transit ab ossibus cre
ditoris in aliũ: sicut dominium: quod
est transitorium de vno in aliũ ⁊ per-
ambulat per mille manus: ⁊ idẽ sem
per est ius licet transeat per multas
manꝰ: ⁊ ideo creditor primus qui ha
bet obligatum vsumfructum: si alte-
ri illum obliget non transmittit ius
vsusfructus nec ab eo separatur: sed
tantum transfert ius reale qd habet
in vsufructu vigore hypothece ⁊ ob-
12 ligationis ita inquit ibi Bal. ¶ † Ad-
de tamẽ predictis: q lz vt dictum est.
s. creditor qui habet hypothecam in
vsufructu possit vendere vsumfructũ
vt tenet Bar. in. d. l. si is qui. §. vsusfru
ctus: tñ non potest vendere proprieta
tem in qua cõsistit vsusfructus vt est
13 tex. in. l. j. C. si pig. da. sit. ¶ † Sed du-
bitatur an vendito vsufructu per cre-
ditorem vigore pignoris ⁊ hypothe-
ce sibi in eo constitute an ille amplꝰ
reuertatur ad proprietatem? ⁊ vide-
batur dicendum q sic vt in. §. finitur
instit. de vsufruc. Tamen contrariũ
est tenendum vez q isto casu vsus-
fructus non reuertatur vnq̃ ad pro-
prietatem ⁊ ita tenet Bald. in. d. l. j. C.
si pi. pi. da. sit vbi dicit habuisse istam
q. de facto florentie: ⁊ nõ obstat. d. §. fi-
nitur dum ibi dicitur q si vsufructua
rius alienet vsumfructum in extra-
neum ille vsusfructus finitur ⁊ redit
ad proprietatem: qꝛ ille. §. procedit qñ
alienatio vsusfructus fit sine permis-
sione legis vel ipsorum cõtrahentiũ
secus autem quando alienatio fit ex
permissione legis vel cõtrahentium
prout fit quãdo creditor cui fuit obli-
gatus vsusfructus alienat illum de-
bitore nõ soluente ita tenet ibi Bald.
⁊ an ⁊ qñ per alienationem vsusfru-
ctus per vsufructuarium factam fi-
niatur vsusfructus vide per Bald. in
l. res quarum. C. de iure do. per Bar.
in. l. si vsusfructus ad finẽ. ff. de noua.
quorum dicta aliter non refero quia
14 sunt extra materiam nostrã. ¶ † Ite-
rũ dubitatur quid si creditor cui fuit
obligatus vsusfructus: vendat sim-
pliciter rem vel possessionẽ vel ipsam
obliget alteri an isto casu videatur
vendidisse vel obligasse dictam rem
in totum an vero solum ius quod in
ea habet? ⁊ glo. in. d. l. j. C. si pi. pi. da.
sit in glo. in ver. vinculum dicit q vi-
detur vendidisse vel obligasse solum
ius. quod habet in ea arg. l. qd taber-
nas. ff. de cõtrahen. emptio. sed Cyn.
ibi dicit decisionem glos. pcedere qñ
recipiens obligationem vel venditio
nem a primo. creditore erat sciens q
ille non habebat in dicta re nisi dictũ
ius per no. in. d. l. q tabernas ⁊ in. l.
si domus. §. si. ff. de lega. j. Secus aũt
si esset ignorãs quod in dubio p̃sumi
tur: qꝛ tunc censet obligasse ⁊ vendi-
disse totam rem ⁊ in totũ teneret quo
ad preiudic. suum: non autem in pre-
iudic. ipsius rei obligate vel domi-
nij ipsius iuxta no. in. l. rem alienam.

ff.de contrahē.emp.⁊ ita tenent Bal. ⁊ Saly.in dicta.l.j.C.ſi pi.pi.da.ſit.
15 ¶ Tertio ex iſta ſcđa Ampliatione. Dubitatur quid in ſeruitutibus an ſ.ſeruitutes poſſint pignori dari vel obligari:? Et dicendū eſt ꝙ ſeruitutes ⁊ iura ruſticorū prediorū poſſunt obligari: ſeruitutes aūt. ⁊ iura vrbanorū prediorū minime. vt eſt text. in.l.ſi is qui.§.fi.cum.l.ſeq.que incipit: ſed an vic.ff.de pigno.⁊ eſt gl.in.l. qui filios in ver.obnoxia.C.que res pi.obli. poſ. Intellige tñ tu ⁊ bene aduerte ꝙ ſeruitutes ruſticorū prediorum poſſunt obligari creditori per ipſum.d. rei in qua eſt ſeruitus. Non aūt intelligas ꝙ ille cui fuit conſtituta ſeruitꝰ predij ruſtici poſſit illam ſeruitutē alteri obligare qꝛ indiſtincte ille cui eſt conſtituta ſeruitus tā ruſtica ꝙ̄ vrbana nō poteſt eā pignori dare ita tenet Bar.in.l.j.ff.de vſufruc.lega.in vlti. col.in ver.⁊ pro declaratione.l.oppono.vbi approbat lecturam gl.datam ad.d.l.ſed an vic: ⁊ ita dicit tenuiſſe Cy.ipſo audiente.ita etiā tenet Bal.
16 in.d.l.ſi is qui.§.fi.† Ubi ad ſimilitudinē vſuſfructꝰ in quo datur cauſalis ⁊ formalis dicit i ſeruitute eē cauſalē ⁊ formalem: ⁊ ꝙ ſeruitus cauſalis predij ruſtici pōt obligari: ſed formalis non ſiue ſimus in ſeruitute ruſtica ſiue vrbana: ⁊ idē dicit eſſe in ſeruitute vſus: ⁊ aſſignat ratonē vꝫ qꝛ hmōi ſeruitutes reſpiciunt indigentiam rei vel perſone pro qua ſunt cōſtitute: ⁊ intantū licet eis vti in quantū eſt indigentia.l.ergo.§.fi.ff.de ſerui.vrba.pdio.⁊ ideo non poſſunt per eum cui conſtitute ſunt alteri obligari: qꝛ per hanc viam ille vteretur illis alio modo ꝙ̄ eſſent cōſtitute: quod nō licet vt.l.ex meo.ff.de ſerui.ruſti.pdi. ⁊ ita dicit tenere Dy. in additionibꝰ: ⁊ ſubdit ꝙ ſeruitus cauſalis improprie dicitur: qꝛ omnis ſeruitus eſt for
17 malis ⁊ abſtracta a ſuo dñio. ¶ † Sꝫ dubitat̄ q̄ ſit ratio differētie inter ſeruitutes ruſticas ⁊ vrbanas:? ⁊ glo.in d.l.ſed an vic aſſignat hanc differentiam.ſ.ꝙ ideo ſeruitutes vrbane non poſſunt obligari qꝛ ſeruitutes vrbane conſtituūtur ſub quadā perpetuitate. Ne ex mutatione illarum cōtingat vrbes deformari menſijs ⁊ edificijs vt inſti.de rerum diui.§.cū in ſuo ⁊ in.l.fi.ff.ne quid in lo.publi. Nō eñ eſſet conueniens vt poſtq̄ꝫ tigna immiſſa eſſent: ſoluto pignore: ille q̄ immiſit cogeretur tollere deformando edificium qđ inconueniens ceſſat in ſeruitutibus ruſticis ⁊ iſta rō placet bart.
18 ibi.† qui ſubdit ꝙ ſi daretur caſus in ſeruitutibus vrbanis in quo ceſſaret ratio dicte deformitatis etiaꝫ in illis conſiſteret hypoteca: ⁊ de hoc ponit exemplum vꝫ quādo eſſet hypotecata ſeruitus altius non tollendi donec pecunia mutuata reſtituatur nā hoc caſu ceſſat dicta rō deformitatis ideo valebit oblig. ⁊ ita etiā refert ⁊ ſequit̄ Ueroneñ.in tractatu vrbanarum in c.xij.ad fi.ſub Rubr. de ſeruitutibus
19 realibus. ¶ † Tertio Amplia regulā ſupradictam qñ res non eſſet debita nec in ea haberet aliqđ ius: ſed eſſet illa res ſibi obligata per hypotecaꝫ: nam etiam illa poteſt alteri obligari vt.l.j.⁊.ij.C.ſi pi.pi.da.ſit ⁊ ibi Bart. Bal.⁊ Saly.⁊.l.grege.§.cum pignori ⁊ ibi Bar.ff.de pigno.⁊ tali caſu ſecundus creditor cui primus obligauit pignus habet vtilem hypotecariam: primus autē habet directam ⁊ ratio eſt ſm glo.in.d.§.cum pignori in glo.in ver.actio: qꝛ quādo primus creditor obligat pignus ſcđo. Ille q̄ obligat non eſt dñs rei ideo ſcđo datur vtilis: ſed q̄ obligauit primo fuit dñs ideo primo datur directa ⁊ illaꝫ glo.ſequitur ibi Barto. ⁊ Saly. poſt Petr.in.d.l.j.C.ſi pi.pi.da.ſit.licet p
20 alia verba vt ibi per euꝫ. ¶ † Sed dubitatur an ſicut primus creditor poteſt obligare pignus ſcđo. Ita ⁊ ſecūdus poſſit obligare tertio: ⁊ ſic deinceps:? ⁊ Specu.in titu.de pigno.§ j. verſi.ſed cum pignus dicit ꝙ pignus non poteſt pignorari vltra tertiā vicē vt euitetur infinitas arg.c.cuꝫ mult. de reſcrip.lib.vj. Et hoc dictum dicit eſſe notandum Ab.in.c.cum cōtra.vl

ti.col.in verſi. ſed eſt queſtio notabilis de pigno.ſed Bal.in.d.l.j.tenet cōtra Specu.ſ.q᷑ imo pignus pignori millies dari poſſit:quia ius queſitū nobis in pignore eſt reale ⁊ ab oſſibus noſtris de facili tranſit:ſicut dominium quod eſt trāſitorium de perſona in perſonā per mille manus. et ſemper remanet idem dominium ſic in pignore idē ius permanet per quaſcunq; manus perambulet ita dicit.ibi Bal.idem tenet Ang.in.d.l.j.Rom.autem in Rub.de arbi. Circa medium refert dictum Specu.⁊ Ange.⁊ nihil firmat. ¶ Sed Alexā. in.l. qui; bona.§.fi.pen.col.ff.de dā.infec. dicit q᷑ verior videtur opi.Ang.quia dictum Specu.non probatur per iura que allegat: ⁊ q᷑ contra eum facit id qd̄ vult Bar.ibi dum tractat de infinitate numeri preſertim dum allegat.l.veluti.§.hec vox.ff.de eden.⁊ ita
21 tenendum puto. ¶ †Quarto amplia regulam vt procedat non ſolum in rebus corporalibus hypotecatis: ſed etiam in nomine debitoris Nam etiā nomen debitoris mei poteſt per me obligari creditori; meo vt eſt text.in d.l. grege.§.cum pignori.ff.de pigno.ſm ſecundam lecturam gloſ.ibi ⁊ ibi late Bar.⁊ tex.⁊ ibi Barto.⁊ aliī in.l.nomen.C.que res pi.obliga.poſ.
22 ¶ †Et iſta Ampliatio procedit non ſolum in nomine debitoris alterius: ſed etiam in nomine debitoris ipſius creditoris.Unde ſi ego ſum debitor titij in centum:⁊ titius ex alia diuerſa cauſa aliquid mihi promittat ⁊ obliget pro obſeruātia omnia ſua bona: vigore generalis obligatiōis erit mihi obligatum meum proprium nomen in illis centū in quibus ego ſum debitor titij:⁊ nō obſtat q᷑ i re ſua nō poſſit ꝯſiſtere pign⁹.l.neq; pign⁹.ff.
23 de reg.iur.† qꝛ reſpōdetur q᷑ ipſum nomen debitoris non eſt ipſius debitoris ſed eſt creditoris vt probatur in l.poſtq̄.§.idem tamen.ff.de vſufru.ea.re.que vſu conſu.⁊ no. Bart.licet ad alium fi.in.d.§.cum pignori in fi. Et non obſtat ſi quis forte.dixerit q᷑ non reſultet hypoteca ex tali obligatione nominis cum nō poſſit ipſe idē debitor ⁊ creditor cui nomen ſuum inuenitur obligatum; agere contra ſeipſum: quia reſpondetur q᷑ ſatis eſt q᷑ competat retentio ⁊ ex hypote. cauſetur exceptio.Nam ſi res pignorata tradatur creditori non competit ipſi creditori actio hypotecaria ad rem cum ipſe rem pignoratam poſſideat:ſed datur exceptio ⁊ retētio vel replicatio vt.l.creditor in prin.ff.qui po.in pi.hab.⁊ tamen non deſinit eſſe hypoteca vt ibi ſic etiam in caſu noſtro licet ceſſet actio hypotecaria nō tamen deſinit eſſe hypoteca: cum et alias ex obligatione competat ius retinendi ⁊ non agendi vt per Bar.in.l. j.in princi.ff.de pigno.⁊ in.d.l.creditor in prin.⁊ ita per predicta ⁊ plura alia copioſe adducta firmat Cor. in conſi.lxj. tertio vol.in litera.m.n. Et iſta conſultatio Cornei fuit comprobata per Sozi.in conſi.clxxx. diligenter puncti narratione in penul.col.in verſi.ſed ad hoc reſpondeo ſecundo volu.Ubi etiam ad hoc adducit alia fundamenta quod perpetuo nota.
24 ¶ †Sed in predictis dubitatur qua actione agat ille creditor cui nomen debitoris fuit obligatū:⁊ in hoc fuerunt opiniones diuerſe.Tamen bar. in.d.l.grege.§.cum pignori dicit q᷑ habito reſpectu ad ipſum nomē obligatum ⁊ pecuniā ex illo nomine debitam competit vtilis perſonalis que directo competebat debitori qui illud obligauit ⁊ eſt perinde ac ſi ſecūdus debitor illud nomē a primo emiſſet iuxta.l.poſtq̄.C.de her.vel actio. vendi.Sed habito reſpectu ad alias acceſſiones que primo creditori cum eo nomine erant obligate valet ad bona hypotecata primo creditori competit ſecundo creditori vtilis hypotecaria que directo competebat primo creditori contra bona ei obligata a ſuo debitore ita dicit Barto.in.d.§. cum pignori ⁊ ita in effectu tenet Saly.in.d.l.nomen.C.que res pi.obliga. poſ.⁊ in.d.§.cum pignori clarius hoc

25 diſtinguendo vt ibi per eū. ¶ † Ideo autem iſta actio dicitur vtilis ⁊ non directa quia creditor primus q̄ dedit pignori ſcd̄o nō eſt dn̄s illoꝝ bonoꝝ ſibi obligatoꝝ: ſicut fuit ſuꝰ debitor q̄ ei obligauit: ⁊ id̄o obligatio facta a dn̄o parit creditori directā hypothecariā. ſꝫ obligatio facta a creditore alteri parit vtilē hypothecariā ita declarat gl. in. d. §. cū pignori in ver. ac-
26 tio vtilis ⁊ ibi ſequit̄ Saly. ¶ † Scd̄o dubitat̄ in materia. d. l. nomē an p̄ncipalis debitor cuiꝰ nomē fuit obligatum p creditorē alteri creditori: poſſit ſoluere primo creditori in p̄iudic. ſcd̄i creditoris cui nomē ſuū eſt obligatū? Et in hoc glo. in. §. cū pignori tꝫ ꝙ ſic p. d. l. nomē. Niſi fuiſſet ei p ſcm creditorē denunciatū ne ſolueret p̄mo: iſtā autē denūciationē Bart. ibi intelligit debere fieri tal'r ꝙ debitor primꝰ certificet̄ de obligatione facta de ſuo nomine oſtēdēdo ſibi inſtr̄m obligatiōis
27 p. d. l. nomē. ¶ † Scd̄ dubitat̄ q̄d ſi debitor hēret notitiā de hoc al'r ⁊ nō eēt factū alteꝝ de tribꝰ de q̄bꝰ i. l. iij. C. de noua. An hoc ſufficiat ad hoc vt debitor nō poſſit ſoluere primo creditori? Et gl. in. d. l. nomē in ver. certior tꝫ ꝙ nō ſufficiat ſola ſcia ſꝫ ꝙ req̄rat̄ alterū de tribꝰ de quibꝰ in. d. l. iij. vꝫ vel denūciatio p̄dicta: vel litis cōteſtatio vel ſol'o ptis debiti. ¶ Alia aūt gl. i. l. fi. ff. de trāſac. in gl. j. tꝫ ꝙ ſufficiat ſola ſcia: idē tꝫ gl. in. l. ſi cū emptore in p̄n. ff. de pac. Bar. in. d. l. nomē tꝫ glo. in. d. l. fi. ſ. ꝙ ſufficiat ſola ſcia dicēs. d. gl. meliꝰ fuiſſe loquutā: ſed in. d. §. cū pignori remittit ſe ad no. in. l. facta. §. ſi heres. ff. ad treb. vbi dicit. ſe plenū dixiſſe: ⁊ ibi Bar. ⁊ in. d. l. ſi cū emptore in p̄n. poſt Jac. de Are. p veritate diſtinguit ꝙ aut ceſſio fit ad cōmodū cedētis ⁊ eiꝰ piculo ⁊ q̄cq̄d inde exigit̄ cōuertit̄ in eiꝰ vtilitatē: ⁊ tūc nō ſufficit ſimplex ſcia: ſed requirit̄ alteꝝ de tribꝰ de quibꝰ. in. d. l. iij. ⁊ hoc mō procedat tex. ⁊ gl. in. d. l. nomē nā ibi hypothecatio nois fuit facta ad cōmodū hypothecantis ⁊ p eius liberatione. Aut fit ad cōmodū ceſſionarij ⁊ eius periculo ⁊ tūc ſufficiat ſola ſcia ⁊ ita p̄cedat glo. in. d. l. fi. ff. de trāſac. ⁊. i. d. l. ſi. cū emptore: ⁊ cū Bar. in. d. l. fcā. §. ſi heres diſtinguēte vt dixi trāſeūt ibi Jmo. ⁊ moderni ⁊ vꝫ trāſire Bal. in. l. j. in q̄nta. q. C. de actio. ⁊ obliga. et ibi Saly. in. xij. q. ⁊ trāſit etiā Jaſ. relatis priꝰ opi. alioꝝ in. d. l. ſi cū emptore in p̄n. ⁊ ſic remanet firma cōcluſio ꝙ in termis. d. l. nomē nō ſufficit ſola ſcia ſed requirit̄ alterū de tribꝰ de quibus in. d. l. iij. ¶ Et p̄dicta p̄cedunt qn̄ nomen debitoris fuit datum pignori.

28 ¶ † Sed ſi eſſet datū pignus pignori tunc dōm eēt ꝙ ſi debitor ſolueret primo creditori q̄ pignus pignori dedit ꝙ pignus oīno liberet̄ vt tꝫ gl. in. d. l. j. C. ſi pi. pi. da. ſit ad idē glo. in. d. §. cū pignori i ver. ſoluerit ⁊ eſt tex. in. l. debitor. §. fi. ff. de pig. actio. nec iſto caſu ſcd̄s creditor pōt prohibere primo debitori ne ſoluat ſuo primo creditori: q: lꝫ ei a primo creditore pignus pignori datū ſit. Tamen actio p̄ſonalis remāſit libera penes primū creditorē ⁊ ideo ſcd̄s creditor nō hn̄s aliq̄d facere in dicta actiōe pſonali nō pōt illam impedire. Nā iſto caſu fuit trāſlata hyp. p primū creditorē in ſcm ſine actione pſonali ⁊ principali: ⁊ ita tꝫ Bar. in. d. §. cū pignor. in pen. q. ⁊ cū Bar. trāſit ibi Saly. in. iij. q. ⁊ ita te-
29 neas. ¶ † Inſup i materia dicte. l. nomen dixit vnū ſingulare verbū Bar. i. l. ſi q̄s ſeruū. §. certā. ff. de lega. ij. vꝫ ꝙ qn̄ legatario eſt ſubſtitutus aliq̄s p fideicōmiſſum in legato ita ꝙ legatarius tenet̄ reſtituere fideicōmiſſario legatū: ꝙ q̄uis al's fideicōmiſſariꝰ nō habebat actionē ꝯ heredē niſi illa ſibi cedat̄ vt. l. imperator in p̄n. ff. de le. ij. ⁊ in. l. ſi legatariꝰ. ff. de lega. iij. Intelligēdo ſemp de fideicōmiſſario legati particularis: tn̄ iſtud eſt verū quo ad actionē directam: illa. n. nō competit fideicommiſſario particulari: niſi cedatur a legatario: ſed quo ad vtilem actionem dicit Bart. ꝙ illa bene competit tali fideicommiſſario abſq; ceſſione. Nam cum fideicommiſſarius habeat actionem contra legatarium

pro reſtitutiõe legati: in cõſequentiã hʒ obligatã illã actionẽ quã legatarius hʒ ꝯ heredẽ ꝑ legato ⁊ ſic hʒ vtilẽ q̃ directo cõpetit legatario ꝑ. d. l. nomen: põt eñ intereſſe ipſi⁹ fidei cõmiſſarij vt ſibi prius reſtituatur legatuʒ ꝙ legatario forte qꝛ legatarius eſſet ſtatim cõſumpturus ſi ipſe prius legatum accepiſſet ita ꝙ ſubſequens reſt. faciẽda fideicõmiſſario eẽt poſtea fruſtratoria. ¶ Sed aduerte quia Alex. in. d. l. ſi quis ſeruũ. §. certam in apoſtil. ad Bart. dubitat de dcã deciſione Bar. ex eo qꝛ ſm eũ non reperit iure cautũ ꝙ fideicõmiſſarius iſto caſu habeat hypothecatã illam actionem quã habet legatarius cõtra heredem cũ ergo fideicõmiſſarius nõ habeat actionẽ perſonalẽ cõtra heredẽ niſi ceſſam a legatario. d. l. imperator nõ videt̃ ꝙ etiã habeat hypothecariam. l. fideiuſſor obligari in princi. ff. de fideiuſ. vbi habet̃ ꝙ actio acceſſoria put eſt hypothecaria nõ põt eſſe

30 ſine principali. ¶ † Nihilominus videtur ꝙ dcã deciſio Bar. poſſit defenſari ab impugnatiõe Alexã. qꝛ tacita hypothecaria inducta eſt a lege pro legatis cõtra heredẽ ſuper bonis teſtatoris vt. l. j. § j. C. cõmu. de leg. Et iſta actio non ſolũ cõpetit primo legatario vt ibi: ſed etiã cõpetit fideicõmiſſario cui legatarius grauatus eſt reſtituere: dat̃ enim fideicõmiſſario hypotheca ſuper rebus teſtatoris q̃ ad ipm legatariũ grauatum deuenerũt vt eſt tex. in. d. l. j. §. ⁊ hec diſpoſuim⁹: vnde cũ hypotheca quã habet legatarius grauatus ꝑueniat a bonis teſtatoris qꝛ eſt ius in re cũ ſit actio realis. l. pignoris. C. de pigno. ſequitur ꝙ ſicut alia bona teſtatoris exiſtẽtia apud legatariũ grauatuʒ ſunt tacite hypothecata ipſi fideicõmiſſario. d. §. ⁊ hec diſpoſuimus ita debet etiam eſſe obligata dicta hypotheca que eſt apud legatariũ qꝛ in tacita hypotheca introducta a lege veniũt ⁊ cõprehẽduntur etiã iura ⁊ actiões vt tenent Bal. ⁊ Saly. in. l. heredẽ. C. de hered. actio. ⁊ Bar. in. l. pater in fi. ff. de dot. ꝑ leg. Et ſic illa hypotheca ⁊ actio hypothecaria q̃ ex ea cõpetebat directo legatario grauato ꝯ bona teſtatoris exiſtẽtia apud heredẽ videt̃ ꝙ debeat vtiliter ꝯpetere fideicõmiſſario arg. d. l. nomẽ. Ecce ergo ꝙ probat̃ iure ꝙ illa hypothecã q̃ directo ꝯpetit legatario grauato ad bona teſtatoris exiſtẽtia apud heredẽ vtiliter põt cõpetere ipſi fideicõmiſſario cui legatari⁹ grauatus eſt reſtituere.

31 ¶ † Et nõ obſtat ꝙ actio ex legatario in legatariũ non trãſeat niſi mediãte ceſſione. d. l. imperator in prin. ff. de leg. ij. Quia ad hoc põt rñderi ꝙ quicq̃d ſit in actiõe perſonali ex teſt. de qua. ĩ. dicetur: põt dici ꝙ actio realis in legato particulari vtilr̃ trãſeat in legatariũ ſine ceſſiõe: licet ſecus ſit in fideicõmiſſo vniuerſali ſicut eñ in legato particulari tranſit dominiũ recta via ſine aliqua traditione. l. a titio. ff. de fur. ita videt̃ dicendũ in actione reali particulari vt expreſſe vult Bar. in. l. j. in vlt. colũ. in verſi. q̃ro an ex ſolo ꝯtc̃u. ff. de actio. ⁊ obliga. allegat. l. ex legato. C. de lega.

32 ¶ † Et facit qꝛ lʒ actio perſonalis q̃ coheret oſſib⁹ noſtris nõ tranſeat de ſubiecto in ſubiectũ vt eſt glo. no. in. l. iij. ff. ꝓ ſocio: ⁊ nõ facta ceſſiõe cõpetit̃ vtilis p quã q̃s cõſequit̃ qđ cõſequeret̃ p directã vt. l. actio. ff. de neg. geſt. tñ actiões reales directe trãſeunt ipõ iure in legatariũ. l. ſʒ nec legatari⁹. ff. de condi. fur. qꝛ iura realia nõ cohẽrent oſſib⁹ noſtris ita declarãt Bar. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de leg. ⁊ habet̃ p Jaſ. in d. l. ex legato eo. ti. Cũ aũt actio hypothecaria ſit realis. d. l. pignoris. C. de pigno. vr̃ ꝙ illa ſine ceſſiõe poſſit trãſire ĩ legatariũ ⁊ ex legatario in fideicõmiſſariũ pticularẽ. ¶ Nec obſtat dicta. l. fideiuſſor obligari ĩ pñ. ff. de fideiuſ. qꝛ rñdet̃ ꝙ lʒ a pñcipio hypothecaria nõ naſcat̃ ſine actiõe pſonali: tñ poſtq̃ vtraq; eſt ꝯſtituta põt ipa hypothecaria cedi ſine pſonali: ſicut ꝯ põt cedi ſine pſonali ita vbi nõ req̃rit̃ ceſſio vr̃ ꝙ poſſit trãſire ſine pſonali p no. ibi p bar.

33 ¶ † Et tãto forti⁹ i terminis nr̃is cũ actio hypothecaria q̃dat̃ ꝑ

legatis & fideicōmiſſis particularib⁹ nō veniat acceſſorie ad actionē perſonalē: ſed oritur eque principaliter vt eſt tex. in. l. j. §. j. C. cōmu. de lega. quod etiā ptʒ: q2 hypotecaria cōpetit pro legato etiā vbi nō cōpetit perſonalis ex teſt. vt declarat Bart. in. l. j. ad fi. ff. de leg. j.

54 ¶ † Sed iterū eſt aduertēdū q Bart. in. d. l. j. ff. de leg. j. in. iij. regula videt̄ cōtrariari predictis. dicit enī ibi q ſicut actio que competit heredi nō trāſit in fideicōmiſſariū vniuerſalem niſi facta reſtitutione ita etiā que cōpetit primo legatario non trāſit in ſecūdū niſi cedatur allegāt. d. l. imperator. in prin. de leg. ij. ¶ Et Alex. ibi in. viij. col. iſtud dictū Bar. inducit ad q. q ſi teſtator legat fundum titio et grauat titiū vt per fideicōmiſſum illū det cayo dicit ipſe q dn̄iū recta via trāſit in titiū: ſed dubiū eſt an in cōtinenti q trāſiuit in titiū trāſeat in caium fideicōmiſſariū abſq; alia reſtitutione? & dicit q Dy. in. l. vnū ex familia. §. ſʒ ſi vno. ff. de leg. ij. ſentit q trāſeat recta via de primo legatario grauato in eius fideicōmiſſariū ſed q Jo. de Imo. ibi tenet cōtrariū: & meli⁹ ſm Alex. & firmat q primus legatarius teneat̄ cedere ſecūdo. l. ſi legatari⁹. ff. de leg. iij. & d. l. imperator. & ſubdit q ſi aliter diceremus ſequeretur q duo eſſent dn̄i in ſolidū cōtra. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculū. ff. cōmo. nam primus & ſecūdus legatarius inueniretur habere dn̄iū legati: ſi in cōtinēti de primo trāſiret in ſecūdū: & ſic dubia vr̄ reddi deciſio Bar. in. d. l. ſi quis ſeruū. §. certā. de leg. ij. ¶ Jaſ. in. d. l. j. de leg. j. in. ix. col. in vſi. ſubdit Bar. q ſicut actiones cōpetētes &c. perpēdit de hac difficultate. Et primo dicit q dicta ratio adducta cōtra Dy. q duo nō poſſint eſſe dn̄i in ſolidum nihil vʒ q2 ex quo a primo legatario dn̄iū ſtatim trāſit in ſcd̄m. Sequit̄ q nō remanet apud primū ergo nō ſunt duo dn̄i in ſolidū. ¶ Scd̄o ſubdit q lʒ Alex. dicat q iſta. q. inuenit̄ in paucis locis: tn̄ q de hoc eſt glo. ad literā in. l. ij. in ver. actiones. C. cōmu. de leg. & d. glo. ſequit̄ ibi Bal. & etiā Bal. in. l. j. c. ti. in vl. col. in ſi. q̄ro ſi a legatario legat̄ &c. vbi cōcludit q in ſecūdū legatariū nō trāſit immediate dn̄ium: ſed bene mediāte primo ſtatim trāſit in ſcd̄m put tʒ dicta glo. ¶ Pau. aūt de Ca. in. d. l. ij. format. q. & tenet cōtra gl. & ɔcludit q dn̄iū a primo legatario in ſcd̄m nō trāſeat niſi facta reſtitutione. ¶ Ultimo loco Jaſ. Cōcludit q lʒ ſcd̄s legarius ſine reſtitutione primi vel ceſſione nō habeat directā actionē tn̄ bene hʒ vtilē ſm quod vult Bar. in. d. §. certā per quā deciſionē dicit Jaſ. limitari id quod vult Bar. in. d. l. j. & ſic Jaſ. cōprobat deciſionē Bar. in. d. §. certā.

35 ¶ † Ego vltra alia ſupra per me allegata pro defenſione deciſionis Bart. in. d. §. certā. que meo iudic. non ſunt ſublata. Dico etiā; q in hoc arti. an a primo legatario trāſeat actio vel dominiū in ſcd̄m ſine ceſſione vel reſtitutione: eſt aduertēdū: q2 licet vt ɔſtat ex preallegatis doctores varie loquuti ſunt. Tn̄ ego puto pro deciſione tenendā eſſe diſtinctionē quā ponit Barto. poſt Jac. de Are. in. l. fideicōmiſſum. ff. de lega. j. vbi in hoc arti. diſtinguit q aut primus legatarius agnouit et percepit legatū & tūc ipſe primus legatari⁹ tenet̄ p̄ſtare legatū ſecūdo. et habeat locū. d. l. imperator. i p̄n. Aut primi⁹ agnouit ſed nō percepit legatum & tūc primus tenet̄ cedere actionem. d. l. imperator & l. ſi legatari⁹. ff. de lega. iij. Aut primus nō agnouit nec percepit legatū: & tunc nō requiritur ceſſio: ſed legatū remanet apud heredē cum codeʒ onere. l. ſi ab eo. ff. de vſufruc. lega. ita diſtinguit ibi bar. adde tu in vltimo mēbro q nō requiritur q primus legatarius abſtineat ſeu repudiet exp̄ſſe legatū ad hoc vt legatū remaneat apd̄ heredē cū onere reſtituēdi illud ſcd̄o legatario: ſed ſufficit in hoc q primus legatari⁹ differat agere ɔ̄ heredē ita declarat glo. in. d. l. imperator in prin. in ver. abſtineat: & cū d'cā diſtinctione Bart. tranſeūt alij vt ibi p Jaſ. Ex quib⁹ reſultat ɔcluſio q ſi prim⁹ legatari⁹ agnouit legatum

uit legatum non trāſit actio in ſecundū ſine ceſſione: ⁊ fortius ſi primus agnouit ⁊ percepit: ſi autē primus nō agnouit tranſit actio in ſecundum ſine ceſſione ⁊ iſto caſu poſſet ſcōs legatarius tam perſonali directa ꝙ etiam hypothecaria agere contra heredem pro reſtitutione dicti legati: in primo autem caſu quando primus legatarius agnouit legatum maius dubium eſt: tamen prout firmat Iaſ. videtur poſſe teneri ꝙ tunc non tranſeat directa actio hypothecaria ſine ceſſione: ſed vtilis ſic per dcām deciſionem Barto. in. d. §. certam defendendo illam ab impugnationib⁹ vt. ſ. Adde no. per Alexan. in. l. mulier. §. fi. ff. ad treb. ⁊ not. predicta: quia caſus eſt contingibilis: ⁊ puto quod non inuenies alibi ita diſcuſſum. ⁊ per hec eſt expedita iſta. 4. ampliatio in mate-
36 ria. d. l. nomen. ¶ † Quinto Ampliatur regula vt non ſolum procedat quando res que obligatur eſt tota obligātis ſed etiam ſi illa ſit communis pro indiuiſo cum alio: quia ille qui habet rem communem pro indiuiſo cum alio poteſt illam rem pro ſua parte non autem pro parte ſocij obligare vt etiam text. in. l. vni. C. ſi commu. res pi. da. ſit: ⁊ hoc procedit in perſonis priuatis Fiſcus autē ex priuilegio poteſt rem communem cū alio in totum obligare ⁊ alienare vt. l. j. C. de vendi. re. fiſ. cōmu. cum priua. lib. x. ita tenent glo. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. vni.
37 ¶ † Et ſi poſt obligationē inter dictos ſocios dicta res communis diuidatur ⁊ vnicuiqꝫ ex ſocijs obueniat dimidia: non remanebit obligata ſola dimidia ꝙ obuenit illi ſocio qui dimidiam obligauit: ſed in obligatione erit dimidia cuiuſlibet dimidie pro indiuiſo vt eſt tex. ⁊ ibi Barto. in. l. ſi conſenſit. §. fina. ff. qui. mo. pigno. vel hypo. ſol. ⁊ text. in. l. iiij. §. fina. ff. qui po. in pigno. ha. ⁊ Bal. ⁊ Sa
38 lice. in. d. l. vni. ¶ † Sꝫ dubitatur in materia an inter duos creditores qui rem communem pro indiuiſo pignori acceperunt competat iudic. diuiſorium cōmu. diuidundo? Et dicendum eſt ꝙ ſic vt eſt text. in. l. communi. §. inter eos. ff. cōmu. diui. ⁊ in diuiſione predicta non fiet eſtimatio partiū pro vero pretio ſed pro quantitate debita: ⁊ ſi contingat in dicto iudic. diuiſorio vni ex creditorib⁹ aſſignari totum pignus reſeruabitur tamen ius luendi debitori vt eſt text. in
39 d. §. inter eos. ¶ † Ulterius notandum eſt in materia ꝙ ſocius ⁊ dominus alterius dimidie poteſt prouocare ad diuiſionem creditorem cui alius ſocius obligauit aliā dimidiā: ⁊ ſi contingat ꝙ tota res adiudicetur creditori in dicto iudic. diuiſorio: nō audietur debitor poſtea volens recuperare ſuam dimidiam a creditore: niſi etiam recuperet aliā partem adiudicatam in diuiſione ipſi creditori tex. eſt in. d. l. communi. §. ſi de-
40 bitor. ⁊ ibi Barto. ⁊ alij. ¶ † Sed eſt dubium an idem ſit econuerſo vez ſicut ipſe ſocius ⁊ dominus poteſt prouocare ad diuiſionem ipſum creditorem vt dictum eſt: ita ipſe creditor poſſit prouocare ipſum ſocium ⁊ dominum alterius partis? ⁊ text. in. d. §. ſi debitor. ⁊ in l. ſi probatum. C. eo. titu. qui concordat cum. d. §. ſi debitor ſolum decidit ꝙ dominus vnius partis poſſit prouocare creditorem: ſed an creditor poſſit prouocare dominū nec tex. nec doc. ibi decidūt: ⁊ videbatur dicendum ꝙ creditor non poſſit prouocare ſocium ſeu dominum alterius partis: quia diuiſio eſt quedam alienatio vt. l. j. C. cōmu. diui. ⁊ licet alienatio neceſſaria permittatur ipſi creditori quando ſcilicet ipſe prouocatur ad diuiſionem a domino alterius partis: tamen non videtur ei permiſſa voluntaria quando ſcilicet ipſe prouocat prout in ſimili dicitur in marito in fundo dotali vt. l. ij. C. de fun. do. et in minore vt. l. finali. C. cōmu. diui. Tamen in creditore conuentionali eſt clarum ꝙ ipſe poteſt prouocari ⁊ etiam prouocare aliuꝫ ad diuiſionem quia videtur de iure ei conceſſa a debitore tempore obligationis alienatio tam voluntaria quam neceſſaria pro ſuo debito conſequendo et l. non eſt nouum. ff. de acqui. re. do. et ita tenet Bartol. in. l. is qui fundum. ff. de
41 vſufruc. lega. ¶ † Sed dubium eſt quid in creditore immiſſo in tenutā ⁊ ſic habente pignus pretorium ex primo de-

ereto iuxta.l.non eſt mirum.ff.de pign. actio.an poſſit prouocare ad diuiſionē: ⁊ in hoc ſi ſunt duo creditores immiſſi in tenutam inter eos competit hoc iudic.diuiſorium vt eſt tex.in.d.l.communi.d.§.idem ſi duo a pretore miſſi.quia per talem diuiſionem non tollitur ius luendi quod competit debitori.d.l.communi diui.§.inter eos:⁊ idem eſt quando immiſſus prouocatur ad diuiſionē per alium dominum alterius partis: quia diuiſio tunc eſt neceſſaria et ideo permiſſa.d.l.ſi probatum.⁊.d.l.communi di.§.ſi debitor.

42 ¶ † Reſtat ergo difficultas an immiſſus poſſit prouocare alium dominum alterius partis:⁊ videbatur dicendum q̄ non:quia alienatio voluntaria non eſt permiſſa in pignore pletorio ſicut in pignore conuentionali.Nam vt dixi in pignore conuentionali permittitur creditori etiam alienatio voluntaria.d.l.non eſt nouum:in pignore autem iudiciali ipſe creditor nō pōt alienare ſed debet petere fieri alienationem per pretorem vt eſt tex.in terminis in.l.ij.C.ſi in cauſam iudi.pi.captum ſit:cum autē ex diuiſione poſſit ſequi alienatio partis in quam facta eſt immiſſio per adiudicationem faciendam alteri domino alterius partis iuxta.l.j.C.cōmu.diui. videtur q̄ immiſſus non poſſit prouocare alium dominum:et ita arguebat in facto quidam excellens aduocatus. ¶ Mihi autem ſemper viſum fuit q̄ etiam immiſſus in tenutam poſſit prouocare alium dominum ad diuiſionem quia q̄uis immiſſus non poſſit ex ſua voluntate alienare ſicut poteſt creditor pignoris conuentionalis:tamen bene hoc poteſt petere fieri per iudicem.d.l.ij.C.ſi in cauſam iudi.Similiter ergo debet poſſe petere diuiſionem fieri per iudicem: et ſic eſto q̄ ipſe voluntarie diuidere nō poſſit ex ſe ſicut poſſet creditor pignoris cōuentionalis:tamen hoc poteſt impetrare a iudice ceſſat ergo argu.quod fit de prohibitione alienationis voluntarie. ¶ Nec obſtat q̄ maritus et minor non poſſint prouocare ſed bene prouocari ad diuiſionem.d.l.ij.C.de fun.dota.et.l.fina.C.cōmu.di.quia poteſt reſponderi q̄ ipſis eſt prohibita non ſolum alienatio ſed etiam diuiſio in fauorem dotis et minoris etatis:ſed in immiſſo nō inuenitur talis prohibitio imo inuenitur permiſſa quando duo immiſſi agūt inter ſe vt dictum eſt.ſ.Iſta autem difficultas ex toto ceſſaret quando immiſſus haberet etiam hypotecam conuentionalem nam tunc tanq̄ habens conuētionale pignus poſſet prouocare voluntarie.d.l.non eſt nouum.

43 ¶ † Adde etiam in materia q̄ ſi habens rem cōmunem cum alio pignori det partem ſuam poteſt nihilominus cum alio ſocio diuidere et diuiſione non obſtante manebit integrum ius pignoris debitori.d.l.ſi conſenſit.§.fin.ff.quibus mo. pignus vel hyp.ſol.et.l.ſi quis putās. §.ſi fundus.ff.cōmu.di.

44 ¶ † Item adde q̄ ſi habens rem communem cum titio eius partem pignori det titio:ſi poſtea contra titium agat communi diuidūdo poterit repelli exceptione pigneratitia vt ſcilicet non audiatur niſi prius ſoluat debitum pro quo illam partem ſuam pignorauit text. eſt in.d.l.ſi quis putans.§.idem Julianus.et ibi no.Gloſa.ad fi.Dicens poſſe hoc quotidie in practica contingere inter fratres et mercatores habentes res communes q̄ ſi alter reperiatur obligatus alteri ſub hypoteca bonorum non poterit eum cui obligatus eſt prouocare ad diuiſionem:niſi forte ille cui obligata res eſt patiatur fieri diuiſionem non aliter opponendo exceptionē dicte hypotece nam tunc diuiſio deberet fieri vt habetur in.d.l.ſi quis putans.§.idem Julianus.Et iſta ſufficiāt in iſta quinta ampliatione.

45 ¶ † Sexto Amplia dictam regulam vt non ſolum res que noſtre ſunt poſſint obligari vt dictum eſt in regula ⁊ ampliationibus precedentibus: ſed etiam ille que non ſunt noſtre ſed future ſunt vt fructus pendentes:partus ancille:fetus pecorū et huiuſmodi poſſunt obligari vt eſt text.et ibi no.Barto.in.l.⁊ que nondum ſunt. ff.de pigno. ¶ Intellige tamen tu dummodo res principalis ex qua res futu=

re erant naſciture eſſet in bonis debi-
toris tempore obligationis vt eſt tex.in
l.potior ⁊ ibi per Barto.§.ſi de futura.
ff.qui po.in pi.hab. Item dummodo
future res que obligantur eſſent nate
vel ſaltem ſate ſeu concepte tempore
obligationis apud ipſum debitorē obli
gantem:ſecus ſi apud alium vt optime
declarat gloſſ.in.d.§.ſi de futura quā
46 approbant ibi Barto.Saly. ¶ †Limi
tatur modo dcā regula pluribus mo-
dis.Et primo in re litigioſa quia ſicut
illa non poteſt alienari ita ⁊ non poteſt
obligari vt eſt text.in.l.j.§.fi.ff.que res
pigno.obliga.non poſſunt ⁊ ibi Barto.
47 ¶ †Secūdo limitatur regula vt non
habeat locum in re ſacra ⁊ religioſa et
etiam in alijs que vendi ⁊ emi non poſ-
ſunt nam huiuſmodi etiā obligari non
poſſunt vt eſt text.in.d.l.j.§.eam rem.ff.
que res pi.oblig.non poſ.iuncta gloſſ.
48 ibi. ¶ †Tertio limitatur reg.vt proce-
dat in rebus pupillaribus:qꝛ ille obli-
gari non poſſunt per ſolum pupillum
nec etiam cum tutore ſine decreto iudi-
cis vt eſt text.in.l.j.in princi.ff.que res
pi.oblig.non poſ. Intellige tu quando
obligatio eſt voluntaria: ſecus autem
ſi eſſet neceſſaria: quia tunc obligatio
non eſt prohibita puta quando tutor
eſſet obligatus pro defenſione cauſe pu
pillaris cauere de iudic.ſiſti nam tali
caſu poſſet ſolus tutor bona pupilli
obligare vt eſt tex.in.l.fi.§.defenſioneꝫ
⁊ ibi gloſſ.C.de admi.tu.⁊ no. Barto.in
49 d.l.j.in prin. ¶ †Quarto limitatur re
gula in inſtrumētis deputatis ad agri-
culturam inter que ſunt etiam boues
⁊ de quibus habetur in.l.executores
cum.l.ſeq.C.que res pigno.obli.poſſeſ.
quia talia obligari non poſſunt vt ibi ⁊
contra facientes etiam puniuntur vt
in aut.agricultores ibi poſita: ⁊ iſtud
procedit tam in pignore conuentiona-
li quam pretorio: ⁊ etiam ſi colonus
aliud non haberet in bonis. Ac etiam
ſi colonus ſponte talia pignora offerret
vt firmat Saly. ibi poſt Pet. ⁊ Cyn.
Sed iſte conſtitutiones hodie de con-
ſuetudine non ſeruantur vt ibi per Sa-
50 ly. ¶ †Quinto limitatur regu.vt non
procedat in filijs familias et liberis ho
minibus:quia tales obligari non poſ-
ſunt.vt.l.qui filios.C.que res pigno.
obliga. non poſſ.quinimo accipiens
punitur ⁊ relegatur.vt.l.fi.ff.eo.⁊ not.
gloſſ.in dicta.l.qui filios limitando ta-
men vt ibi per gloſſ. et declarando vt
ibi per Saly. ¶ Sexto limitatur regu.
vt non procedat in loco religioſo nam
ille etiam pignori dari non poteſt vt.l.
ſi monumento.C.que res pi.oblig.non
51 poſ.declarando vt ibi per glo. ¶ †Se-
ptimo limitatur regu.vt non procedat
in premio future victorie: quia etiam
illud obligari non poteſt vt ex text.in.l.
opem.C.que res pigno.obliga.nō poſ.
declarando vt ibi per Saly. ⁊ iſtas ſe-
ptem limi.ſub breuitate poſui qꝛ ſunt
52 de raro contingibiles. ¶ †Octauo li-
mitatur regu.vtiliter vt non habeat lo
cum in re prorſus aliena in que debi-
tor non habeat aliquod ius neqꝫ in re
neqꝫ ad rem:quia illa obligari non po-
teſt et ſi obligetur obligatio non valet
vt.l.j.§.j.ff.de pignori. ⁊ ibi glo.⁊ Bar-
tolus ponentes circa hoc plenam di-
ſtinctionem ⁊.l.rem alienam.ff.de pi-
53 gno.actio. ¶ † Iſta autem limitatio
reſtringitur aliquibus modis. et pri-
mo reſtringitur vt non habeat locum
quando res aliena eſſet obligata ſub
conditione iſta ſi ſua erit:nam tunc pu-
rificata conditione vcꝫ quod illa res
efficiatur debitoris valebit obligatio
vt.l.ſi fundus.§.aliena.ff.de pigno.
⁊ not.gloſſ.⁊ Barto.in dicta.l.prima.§.
j.limitatio ergo procedit quando res
54 aliena ſimpliciter eēt obligata. ¶ †Se
cundo reſtringitur limi.vt non habeat
locum quando dominus rei ratificaret
dcām obligationem factam de re ſua:
quia propter talem ratificationem con
ualidatur obligatio rei aliene vt dicta
l.ſi fundus.§.j.⁊.l.rem alienam.ff.de
pigno.actio.⁊ no.Barto.⁊ glo.in dicta
55 l.prima.§.j. ¶ †Tertio reſtringitur li-
mi.quando dominium dicte rei ſuper-
uenit poſt obligationem ipſi debitori:
quia tunc ſi creditor tempore quo acce

pit obligationē ignorauit dictā rem eē alienā cōfirmabitur obligatio ⁊ ex ea dabit̄ creditori vtilis hypothecaria vt.l. rem alienam.ff.de pi.actio.⁊ ita tȝ glo. ⁊ Bar.in.d.l.j.§.j. Secus autē ſi creditor fuiſſet ſciens vȝ q̄r habuiſſet notitiā q̄ res eſſet aliena q̄r etiā ex ſupueniēti dominio ipſi debitori nō cōfirmaretur oblig.ad effectū producēdi hypothecariam vtilē ipſi creditori:ſed ſolū ad effectum dādi ei retētionē rei obligate ſi eā poſſideret vt h̄r in.d.l.j.§.j.ff. de pig. et
56 ibi p̄ Bar.⁊ plenius per glo.ibi. ¶ † Ratio autē differētie inter creditorem ſciētem ⁊ ignorātem aſſignat̄ p̄ Bart.in.d. l.rem alienā in.j.col̄.in.ij.opp. Et eſt q̄r q̄n creditor habuit ſciam rei aliene ſibi obligate debitor nō tenet̄ ei ꝯtria pigneratitia:ſed bene ei tenet̄ q̄n creditor fuit ignorans text.eſt in.l.tutor.§.ꝯtriam.ff. de pig.actio.⁊ ꝓpterea primo caſu quo debitor nō tenet̄ non intereſt debitoris pignus cōfirmari p̄ ſuperueniētiā dn̄ij ⁊ ideo nō ꝯfirmat̄. ¶ Scd̄o autē caſu in quo creditor fuit ignorās ⁊ debitor ei tenetur ꝯtria pigneratitia intereſt debitoris vt pignus confirmetur ⁊ ideo confirmatur. Et ex iſta ratione infert vnum aliud ipſe Bar.in.d.l.j.§.j. ff. de pigno. videlȝ q̄ etiā in creditore ſciēte pōt dari caſus in quo ex dominio ſuperuenienti debitori cōfirmabitur obligatio rei aliene:puta ſi debitor q̄n obligauit rē alienam creditori ſciēti obligauit ſe expreſſe q̄ dominus rei dictam obligationeȝ ratificaret vel alio modo ita q̄ ipſe debitor teneretur ſi dicta res in obligationem non incideret:nam etiam iſto caſu ex quo intereſt debitoris vt obligatio confirmetur:ex ſuperuenienti dominio ipſi debitori confirmabitur hypotheca ⁊ dabitur creditori vtilis hypothecaria et idem etiam colligitur ex no.per Barto. ⁊ Saly.in.l.cum res.C.ſi aliena.res pi. da.ſit ⁊ latius per Saly.ce. in.d.l.rem alienam in.iij.colū.vbi etiam in materia ponit latiorem ⁊ pleniorem diſtinctionem ꝙ̄ ponat gloſſ.⁊ Barto.in.d.l.
57 j.§.j. ¶ † Inſuper in materia iſtius.viij. limi.dubitatur quid ſi debitor tempore quo obligauit rem alienam creditori ignoranti habebat aliquod ius in dicta re:quo caſu valuit obliga. in dicto iure tantum vt.l.grege.§.ij.⁊.iij. et.l.ſi ab eo.ff.de pigno.⁊ ibi per gloſ. ⁊ Barto. An ſi poſtea ſuperueniat in dicta re debitori dominium dicta res modo in proprietate incipiat eſſe obligata creditori:⁊ in hoc Barto.in dicta.l.j.§.j.ff. de pigno.diſtinguit q̄ aut dicto debitori ſuperuenit dominium illius rei ex cauſa illius iuris quod in ea habebat puta quia habebat publicianā ex qua vſucapiebat ⁊ compleuit vſucapioneȝ vel erat ſibi obligata pro debito ⁊ fuit ſibi data inſolutum ⁊ iſto caſu ipſa res erit obligata vt probatur in dictis iuribus ⁊ in.l.cum fundo.§.ſi fundus.ff. de iure dotium. Aut debitor queſiuit dominium ex alia cauſa prorſus ſeparata a dicto iure quod habebat in re ⁊ tūc illa res non erit obligata:ſed erit idem quod eſt quando res aliena ſimpliciter obligatur de quo dictum eſt.ſ.in iſta. viij.limi.ita firmat Barto.in dicta.l.j. §.j. Adde etiam in materia Saly.ibi.
58 ¶ † Secundo queritur que eſt ratio differentie q̄ res aliena non poſſit obligari vt dictum eſt: ſed bene poſſit vendi. vt.l.rem alienam.ff.de contrahenda. emptio.⁊ gloſſ.in dicta.l.rem alienam dicit q̄ ratio differentie eſt quia in pignore oportet q̄ conſtituatur ius in re i.quedam obligatio quod fieri non poteſt in re aliena:ſed in venditione venditor non tenetur niſi quandam poſſeſſionem aſininam tradere ⁊ ſe de euictione obligare ⁊ ſic eſt ius quod conſtituitur in perſona quod fieri poteſt etiā reſpectu rei aliene.allegat gloſſ.l.ex empto.§.j.ff.de actio.empti.⁊ illam gloſſ. in dicta.l.rem alienam ſequitur ⁊ declarat ibi Bald. Idem tenet Bald.in.l. ſi ſine in prima.col̄.C.ad velleia.dicens q̄ ius reale nō poteſt conſtitui in re aliena:ſed ius perſonale ſic:q̄r res non obligatur ſed perſona ⁊ ſubdit q̄ hypotheca non conſtituitur ver:promiſſiuo: ſed verbo effectiuo quia qui obligat non promittit rem tradere:⁊ quo ad ipſam hypothecam nō requiritur verbum promiſſiuum. Et ſi in hypotheca eſſet adiuncta promiſſio tradēdi oriretur actio preſcriptis verbis perſonalis; ſed ſubdit

ipſe q̄ iſtud non eſt de natura hypote=
ce ꝛ ideo non competit preſcriptis ver=
bis: in venditione autem bene cadit ver
bum promiſſiuum ex quo oritur obliga
tio perſonalis que cadit etiã circa pre
ſtationem rei aliene quia ſua natura
non afficit rem ſed perſonam vnde ſecū
dum eum nullum eſt impedimentū ex
parte nature nec ex parte conſenſus.
¶ Et ex hoc infertur mirabilis ſubtili=
tas ſecundum eum: q̄ ſi tu obligaſti mi
hi rem alienam ꝛ ego illam poſſedi ti=
tulo hypotece longo tempore non ta=
men preſcribam veram hypotecam: ſe=
cus eſt ſi res vendatur vel donetur: q̄ꝛ
ibi eſt titulus ordinatus ad preſcriben
dum qui ortus fuit ex contractu cele=
brato inter partes et ex promiſſione in
eo adiecta ita dicit ibi Bald. Idem te=
net Bald. in l. fina. C. ſi aliena. res pig.
da. ſit vbi per diuerſa verba idem fir=
59 mat. ¶ † Tertio. Adde inquantum di=
ctum fuit ſupra in iſta. viij. limi. in pri=
ma reſtitutione numero. 53. q̄ res alie=
na poteſt obligari ſub iſta conditione ſi
ſua erit vt. l. ſi fundus. §. aliena. ff. de pi
gno. q̄ iſtud limitatur ſingulariter per
l. fi. C. de pact. videlꝫ q̄ res illius de cu
ius hereditate habetur ſpes: non po=
teſt illo viuente hypotecari. iſte eſt text.
ſingularis de hoc in dicta. l. fina. in ver
ſicu. neqꝫ hypotecas ꝛ ibi not. Salice.
Alexand. ꝛ Iaſo. in vlti. nota. Intellige
tamen quando talis res in ſpecie obli=
garetur exprimendo perſonam ita pro=
cedit dicta. l. fina. et tali caſu etiam q̄
poſtea dicta res per ſucceſſionem effi=
ceretur illius qui eam dicto modo obli
gauit non reconualidaretur obligatio
vt per docto. in dicta. l. fina. ſed in gene
rali obligatione bonorum non expreſſa
perſona illius a quo ſperetur ſucceſſio
bene veniunt etiam bona poſteꝫ per ali
quam ſucceſſionē queſita quia in iſtis
terminis non militat diſpoſitio ꝛ ratio
dicte. l. fina. ¶ Et adde quod in tantū
eſt prohibita ſpecialis hypoteca bono
rum in terminis dicta. l. finali q̄ etiam
non firmatur iuramento: ꝛ ratio eſt q̄ꝛ
talis hypotecatio eſt contra bonos mo
res vt per Barto. ꝛ alios in dicta. l. fina.
60 quod no. ¶ † Quarto adde in materia:
q̄ licet obligatio non valeat de re alie=
na in preiudicium domini vt dicta. l.
prima. §. primo. ff. de pigno. ꝛ dictū eſt
ſupra tamen in preiudicium tertij poſ=
ſeſſoris qui non habet titu. nec ius do=
minij vel quaſi bene valet: quia ſicut ex
titu. ꝛ traditione cauſatur publiciana
contra poſſ dentem ſine titu. vt. l. prima
ꝛ per totum. ff. de publicia. ¶ Eodem
modo ex hypoteca facta a debitore poſ
ſidente cum titu. ꝛ bona fide qui non ha
bebat dominium cauſatur vtilis hy=
potecaria vel quaſi in qua ſatis eſt pro
bare vtile dominium vel quaſi debito=
ris hypotecantis ad obtinendum con=
tra tertium poſſeſſorem ſine titu. poſſi=
dentem ita nota. Bartol. in. l. ſi ab eo. ff.
de pigno. ꝛ clarius in. l. rem alienam in
prima colum. ff. de pigno. actio. ꝛ Bal.
in. l. mater in prima. colum. in verſicu.
Item in preiudic. tertij. C. de rei vendi=
catio. et in. l. cum res in additione ſua.
C. ſi res aliena pignor. da. ſit ꝛ firmat
Cor. in conſilio. cclxxxviij. iiij. volumi.
61 in litera. l. per allegata ibi eum. ¶ † Et
ex his infertur q̄ pignus et hypoteca
dicitur titulus vt etiam eſt text. in. l. pi
gnoris. C. de pigno. actio. ꝛ nota. Bald.
in. l. ſi tibi. C. de pignori. vbi dicit de hoc
fuiſſe olim maximam queſtionē ꝛ innuit
q̄ ſit titulus per text. ibi. Quot autem
modis accipiatur titulus vide gloſſ. et
ibi Barto. in. l. non eſt. C. fami. her. Cyn.
in. l. cogi in prima queſtione. C. de peti=
tione heredita. vbi ponit q̄ titulus no=
uem modis accipi poteſt Alexand. in
l. prima in. 4. nota. ff. ſi certum petatur.
ꝛ ex nota. in locis predictis intelliges
quomodo pignus dicatur titulus.
62 ¶ † Quinto. Adde in materia quod li=
cet obligatio rei aliene nō valeat in pre
iudicium domini tamen videtur vale=
re debere in preiudiciū debitoris obli=
gantis vt ipſe ſi poſſideat poſſit conue
niri hypotecaria ita tenet Bald. in. l.
mater in prima colum. C. de rei vendi=
catione. quia debitor non poteſt ratifi=
care creditori. q. dominij allegat. l. ſi in=
ter. §. ſi debitor. ff. de pigno. ſed Bartol.
in. l. prima. §. primo ad fin. ff. de pigno

tenet contrarium videlȝ ꝙ actio hypo
tecaria non detur cõtra debitorem qui
obligauit rem alienam. Nec habet ob=
ſtare ſecundum eum ꝙ debitor nõ poſ=
ſit referre .q. dominiũ iuxta not. in .l. pri
ma .§. ſi predo .ff. depoſiti ⁊ in .l. ita vt ſi
fur .ff. commoda. Quia ad hoc reſpon=
det ipſe quod predicta procedunt quã
do ageretur actione perſonali ex con=
tractu: ſecus autem quãdo agitur ac=
ctione reali videlȝ hypotecaria tũc .n.
bene poteſt referri .q. dominij Bartol.
autem in dicta .l. rem alienam in ſecun=
da colum. in verſicu. quero circa iſtam
partem .ff. de pignor. actio. videtur te=
nere contrarium videlicet ꝙ quando
agitur hypotecaria contra ipſum de=
bitorem ſufficiat probare poſſeſſionem
debitoris ⁊ ponere ſeu articulare de do
minio abſq; eo quod aliter probetur q͂r
contra debitorem ex probatione poſ=
ſeſſionis reſultat probatio dominij cuȝ
non poſſit referre .q. dominij: ex quibus
apparet quod iſta queſtio eſt valde du
bia ⁊ ipſam per diſtinctionem late ex=
plicat Barto. in .l. commodare .ff. com=
moda. et adhuc plenius reaſſumit et
magiſtraliter more ſuo idem Bartol.
diſtinguit in .l. ſi alienam .ff. ſolut. ma=
trimonio ⁊ ibi poſt eum Alexand. ali=
qua addit diſtinctioni Barto. Quoruȝ
dicta non puto aliter referenda niſi in=
quantum reſpiciunt materiam et ter=
63 minos noſtros. ¶ † Et ideo pro conclu=
ſione preſentis dubitationis dicendũ
eſt: quod quando ille qui habet cauſaȝ
ab aliquo agit contra eum a quo cau=
ſam habet ⁊ tunc etiam quod agatur
actione reali ille a quo agens cauſam
habet non poteſt ei referre queſtio. do=
minij dicendo ſe non fuiſſe dominum:
quia hoc dicendo allegaret turpitudi=
nem ſuam quod non licet vt .l. ſi credi=
toribus .C. de ſeruo pigno. da. ma. ⁊ ita
tenet gloſſ. in .l. cum res et ibi Bartol.
Bald. ⁊ Salyce. C. de probationibus ſe
quitur Alexander in dicta .l. commoda
re in fine apoſtil. magne ⁊ idem Alexan
der in dicta .l. ſi alienam in prima colũ=
na. ⁊ exemplificant in emptore agente
rei vendicatione contra venditorem ⁊
concludunt quod tali caſu venditor nõ
poteſt excipere ſe non fuiſſe dominum
quia allegaret turpitudinem ſuam vt
64 dictum eſt. † licet econtra emptor non
videatur fateri venditorem fuiſſe domi
num: ⁊ ſic ipſe emptor conuentus a vẽ=
ditore rei vendicatione poſſet negare
illum fuiſſe dominum: quia hoc negan
do nullam allegat turpitudinem ſuam
ita tenet gloſſ. ⁊ Angel. in .l. prima in
verſicu. a non domino .ff. de publicia.
et Alexander in conſilio. xliij. viſis et
ponderatis. ſecunda colum. verſicu. pre
terea ad probandum locationem. iiij. vo
lumine ⁊ in conſilio. clxxxv. ſecunda co
lum. quinto volumi. ⁊ in conſilio. cxv.
viſo proceſſu ſexto volumine in fin. vbi
idem eſſe dicit ſi creditor ageret hypo=
tecaria contra poſſeſſorem qui habet
cauſam a debitore quod ſcilicet poſſeſ=
ſor conuentus a creditore poſſit nega=
re debitorem a quo ipſe habet cauſam
fuiſſe dominum: licet Salyce. in dicta
l. cum res in hoc voluerit contrarium ⁊
male vt ibi per Alexand. allegantem
Angel. in dicta .l. prima. ¶ Et ſic vera
videtur concluſio quod debitor conuen
tus hypotecaria a creditore non poſſit
negare vel excipere ſe non fuiſſe domi=
num et ſic quod ſit tenenda concluſio
Bartol. in dicta .l. rem alienam ⁊ Bald.
in dicta .l. mater. Et iſta etiam videtur
magis communis opiñ. vt refert Ale=
65 xand. in dicta .l. ſi alienam. ¶ † In ac=
tione autem ex contractu videlicet in
pignoratitia aliter eſt dicendum. Nam
ſi debitor ageret directa pignoratitia
contra creditorem et creditor excipe=
ret quod debitor agens non ſit domi=
nus talis exceptio non impediret pi=
gnoratitiam directam quia ad produ=
cendam pignoratitiam directam que
datur debitori non requiritur quod
ille qui dat rem pignori videlicet de=
bitor ſit dominus vt lege nec credi=
tores codice de pignora. actione. et
notat Bartolus in dicta lege ſi alie=
nam: licet ad conſtituendum ius
in re et ſic ad hypothecariam be=

ne requiratur dominiū debitoris vt ſub
dit ibi Barto. et eſt text. in .l. ſi pignore
.§. ſi predio ⁊ ibi etiam not. Barto. ff. de
66 pigno actio. ¶ † In pignoratitia ve-
ro contraria que datur creditori con-
tra debitorem idem dicendum eſt vide
licet quod ſi debitor exciperet quod
agens non ſit dominus vel quod ipſe
debitor qui pignorauit non fuit domi-
nus talis excep. non obſtaret: quia in
hac actione non requiritur probatio
dominij per predicta ⁊ quia etiam de-
bitor allegaret ſuam turpitudinem qđ
67 non licet vt dictum eſt. ¶ † Sed ſi cre
ditor conuentus pignoratitia directa a
debitore non exciperet de defectu do-
minij debitoris: ſed potius allegaret
et exciperet ſe eſſe dominum rei pigno-
rate ⁊ non teneri illam reſtituere tunc
bene talis exceptio haberet obſtare ⁊
debitor ad obtinendum haberet pro-
bare ſe dominum: qꝛ dominiū credito-
ris recipiētis impedit cōtractū pigno-
ris. l. neqȝ pignus. ff. de regu. iur. ita te-
net Bar. in. d. l. cōmodare ⁊ Saly. in. d.
l. nec creditores in verſicu. q̄ro modo ⁊c.
68 ¶ † Si vero creditor cōuentus pigno-
ratitia directa exciperet cōtra debitorē
de dominio alterius tertij vȝ ꝙ dominiū
rei pignorate ſpectet ad alium: ⁊ tūc ta
lis exceptio nō admittetur qꝛ nō pōt de
hoc excipere cōtra eū a quo cauſam hȝ.
d. l. nec creditoris ⁊ quia etiam ꝙ dicta
res fuerit aliena nō impeditur ortus pi
gnoratitie vt per Bar. in. d. l. ſi alienā ēt
qꝛ obſtat regula ꝙ de iure tertij nō lȝ ex
cipere vt. l. loci corpus .§. competit. ff. ſi
ſerui. vendi. habetur plene per Barto.
in. l. ij. ff. de excep. rei iudi. ⁊ ita tȝ Bart.
in. d. l. cōmodare ⁊ Saly. in. d. l. nec cre-
ditores ⁊ plenius in. l. nō vnde. C. ſi cer.
peta. ⁊ de hac materia vide etiam que
ſubdaȝ. ſ. in. 3. membro. vij. partis in ver
ſicu. vlterius queritur ⁊c. nu. 14. vſqȝ ad
69 nu. 16. ¶ † Poſtremo pro complemen-
to huius tertij membri ſecunde partis
queritur an res prohibita alienari poſ
ſit pignori dari? ⁊ in hoc Barto. in. l. in
quorum. ff. de pigno. poſuit vnam di-
ſtinctionem: dicens ꝙ quandoqȝ prohi
betur res vendi quia eius commerciȝ
interdicitur de iure vt in re ſacra reli-
gioſa vel ſimili ⁊ tunc pignori non po-
70 teſt dari † quia etiam pignus eſt com-
mercium vt. l. j. §. eam rem. ff. que res pi
gno. obliga. poſ. quandoqȝ non prohi-
betur commercium: ſed prohibetur vē
di vel alienari res ⁊ tunc etiam non po-
teſt obligari per. l. fin. C. de re. alien. non
alien. et ratio eſt quia per obligationeȝ
peruenitur ad venditionem pignoris.
l. ij. et. iij. ff. de diſtrac. pigno. vnde ſicut
prohibetur venditio ita et eius pream
bulum. l. oratio. ff. de ſponſa. quandoqȝ
vero prohibetur perſona emere rem:
non autem prohibetur res vendi: ⁊ tūc
ille qui eſt prohibitus emere non pro-
hibetur pignori accipere: quia licet ip-
ſe pro ſuo debito poſſit alij vendere: ta-
men prohibitio ad hoc non ſe extendit:
ſed ad id ſolum vt ipſe non emat: ⁊ iſtud
limitat Barto. niſi ille acciperet pigno-
ri pro tanta quantitate quod non eſſet
veriſimile debitorem eſſe luiturum per
not. in. l. qui habebat in princip. ff. de le
ga. iij. et hanc diſtinctionem dicit Bar-
to. procedere ſiue prohibitio ſit facta a
iudice ſiue a lege. ¶ Sed circa iſtam di
ſtinctionem Barto. aduertendum eſt
inquantum ipſe in. ij. membro firmat
quod quando res prohibetur vel alie-
nari quod etiam non poſſit obligari per
71 l. fin. C. de re. alie. non alie. †. Quia iſta
concluſio non eſt ſimpliciter tenenda.
Nam gloſſ. in. d. l. fin. in ver. hypothe-
cam dicit. quod. d. l. fin. que diſponit ꝙ
ſiue lex ſiue teſtator ſiue contractus p-
hibeat alienationem non ſolum cenſe-
tur prohibere dominij tranſlationem
ſed etiam hypothecam vel pignoris
nexum loquitur ex quadam interpreta
tione: ſed quod vere et proprie loquen-
do et ſic ex proprio ſignificatu prohibi-
ta alienatione non cenſetur prohibita
hypotheca et ratio eſt quia alienatio
proprie dicitur quando dominium trāſ
fertur vt. l. j. C. de fundo dot. et. l. aliena-
tionis. ff. de verborum ſignificatione.
et non. gloſſ. in. d. l. fin. in verſicu. hypo-
thecam et gloſſ. et Ang. in. l. benignius
ff. de legibus. Imo et alij in. c. epiſco-
pi de rebus eccleſie. non alie. ¶ † Pi-

gnus autem manet in bonis debitoris vt.l.pignus.C.de pigno.actio.ita tenet gloſſ.predicta. Et dcām gloſſ. quod appellatione alienationis proprie veniat illa ex qua dominium transfertur ⁊ improprie obligatio ⁊ hypotheca ſequuntur ⁊ dicunt eſſe notabilem ibi Cy.bal. Saly. Pau.de caſt.⁊ alij ⁊ Alexand.in conſi.xxix.clariſſime doc.5.colum.nu.51.
73 vij. vol. ¶ † Et per illam gloſſ. inferunt quod ex quo oblig.⁊ hypotheca improprie venit appellatione alienationis quod quando ſumus in diſpoſitiõe stricte intelligenda vt in ſtatutis odioſis ⁊ penalibus ⁊ in teſtamentis in quibus prohibetur alienatio in odium vel penam puta quia teſtator prohibet fieri alienationem in tales conſortes: tunc appellatione alienationis non veniet oblig. vel hypotheca. ſed illa ſolum ex qua dominium transfertur. ⁊ propterea non obſtante huiuſmodi prohibitione alienatiõis in dicto caſu: poterit res obligari ⁊ hypothecari ⁊ etiam locari ita tenent in.d.l.fi. Bald. Saly.⁊ alij: et hoc niſi in caſu in quo obligatio vel hypotheca fieret pro tanta quantitate quod veriſimiliter non eſſet ſpes luitionis iuxta.d.l.qui habebat.ff.de leg.iij. ⁊ iſtam concluſionem tenet etiam Sozi.in conſi.lxxv.circa preſentem conſultationem in.ij.colum.in verſi. ſed his non obſtantibus in primo volu. ¶ Ex quibus apparet quod dcā deciſio bar. in.d.l.in quorum in.ij.mēbro dicte ſue diſtinctionis poteſt habere locum ⁊ procedere quando ſumus in diſpoſitione in qua fit lata interpretatio prout ſunt teſtamenta fauorabilia ⁊ huiuſmodi: tunc enim prohibita alienatione cenſetur etiam prohibita oblig.⁊ hypotheca: ſecus autem quando ſumus in diſpoſitione penali vel odioſa vel aliter stricte intelligenda: nam tunc prohibita alienatione non cenſetur prohibita
74 hypotheca. ¶ † Et max. hoc eſt verũ in contractibus in quibus verba ſunt stricte intelligenda.l.quicquid. aſtringende ⁊.l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulationibus.ff.de ver.oblig.⁊.l.ſi preſes ⁊.l.ſi de interpretatione.ff.de pen.⁊ ita late firmat Alexand.in conſil.xlj.viſo themate.in fi.vj.volu.⁊ in conſi.clxix.inſpecto ac mature in fi.eo. volu. ⁊ ita ſunt intelligenda no.per Bar.in.d.l.in quorum ⁊ in.d.l.qui habebat.⁊ in.l. rem legatam ad fi.ff.de adi.lega. ¶ † Nec hʒ 75
obſtare id quod dicebat Bartol. in.d.l. in quorum quod prohibita alienatione ideo cenſetur prohibita hypotheca quia per illam peruenitur ad alienationem.l.oratio.ff.de ſponſali. Quia reſpõdetur quod regula.d.l. oratio vʒ qđ quando vnum prohibetur cenſeatur phiberi omne id per quod peruenitur ad illud procedit per interpretationem extenſiuam vt probat tex.in.d.l.oratio in ver.ſuppleatur.⁊ no. Cy. Bal.⁊ Saly. in.l.j.in vlt. colum. C.ſi rector prouin. Unde cum veniat per extenſionem ſequitur quod illa non habet locũ in diſpoſitionibus penalibus et odioſis et stricte intelligendis per no.in auk.quas actiones.C.de ſacro.eccle.et ita late firmat Iaſ.in.l.ij.in vlti.colum. ff.de iuriſdic. om.iudi.vbi ex regula.d.l.oratio facit pulcherrimas illationes. ¶ Ratio ergo Bar. fundata in.d.l.oratio reſtringi debet ad diſpoſitionem ⁊ materiam in qua fit lata interpretatio. In alijs autem duobus membris Barto.in.d.l.in quorum tenenda eſt ſua diſtinctio.
76 ¶ † Et pro confirmatione predictorũ facit qꝛ videmus ꝙ vbi iura voluerunt prohibere etiam hypotecam iſtud expreſſerunt non acquieſcendo in ſola phibitione alienationis vt facit lex.l.fin. §.ſed qꝛ noſtra.C.commu. de lega.vbi prohibetur alienari ⁊ obligari vel hypotecari res ſubiecta reſtitutiõi fideicõmiſſarie pure vel i diē certā: ⁊ idē facit iuriſlator in.l.fi.C.de pac.vbi prohibeẗ alienatio ⁊ etiam hypotheca bonorum perſone viuentis ſub ſpe future ſucceſſionis niſi illa perſona conſentiat. Datur enim itelligi quod ex quo in dictis iuribus prohibitio alienationis fit in odium ⁊ non in fauorē alicuius: quod prohibita alienatione non fuiſſet prohibita hypotheca ⁊ propterea imperator vltra prohibitionem alienationis prohibuit etiam hypothecā expreſſe.

77 ¶ † Secus autem in prohibitiõe que fit principaliter in fauorem alicuius vt exemplificari poteſt in alienatione prohibita tutoribus & curatoribus pupillorum & minorum: de bonis eorum ſine decreto iudicis de qua in.l.j.in princ.ff. de rebus eorum. illa enim facta fuit in fauorem pupillorum & minorum vt habetur in auf.ſacramenta pub.C. ſi aduer.vendi. & ideo licet ſimpliciter diſtractio & alienatio prediorum fuerit prohibita vt.d.l.j.in prin. Tamen talis prohibitio extenditur etiam ad obligationem & hypothecam vt.l.ſi pupillorũ. §.ſi pretor eo.titu. Et idem poteſt dici in terminis.l.filiusfami.§.diui.ff.de le. primo. & in multis aliis caſibus adaptando illos ad predictam concluſionem & concordiam: licet doctores i hac materia aliquando loquantur indiſtincte: & aliquando dicant prohibita alienari non poſſe obligari: & aliquando dicant contrarium nam concordãda ſunt vt.ſ.deductum eſt. que no. quia nõ inueni bene declarari per aliquẽ.
78 ¶ † Inſurgit autẽ in predictis alia vtilis dubitatio vez an in caſu in quo eſt etiam prohibita oblig. vel hypotheca ſub pena puta quando ſumus in prohibitione alienationis in materia fauorabili vel late interpretanda ſecundum quod concluſum eſt.ſ.ſaluando ſecundũ membrum dicte diſtinctionis Bar.in.d.l.in quorum.ff.de pigno. vel etiã in aliquo alio caſu in quo inueniretur prohibita pignoratio: an in tali ſeu talibus caſibus ex ſola ſimplici hypotheca ſine traditione incurratur pena dicte prohibitionis? & in hoc puto concludendum ꝙ per ſimplicem hypothecam ſine traditione non incurratur pena iſtam concluſionem firmat Bald.in.c.j.§.aut ſi libellario in vi.colum.in verſi. ſequitur in tex.aut pignori.in titu.qui.mo.feu.amit. vbi ipſe concludit quod licet feudum ſit prohibitum alienari vel pignorari ſub pena amiſſionis feudi tamen hoc intelligitur ita demum ſi proceſſum fuit ad traditionem rei alias ſecus vt dicit.notari per Cy. & alios in.l. ſi alienatum.ff.de ver.ſigni. & ſubdit ſe etiam ita intelligere in pignore prout in alienatione & quod per ſimplicẽ hypothecationem nudo verbo factam nũquam intelligitur ventum contra prohibitionem: niſi ſit proceſſum ad traditionem: licet alias hypotheca nudo conſenſu conſtituatur: & quod idem eſt ſiue per teſtamentum ſiue per ſtat. ſit prohibita alienatio ſub pena vez qꝺ nunquam per verbalem pignorationẽ incurritur pena: quia promittere non eſt alienare.l.ad eum.§.lutius.ff.de dona.cum aliis ibi per eum allegatis idẽ tenet Bald.in.c.j.§.deniqꝫ que fuit prima cauſa bene.amit. & in.c.j.in princ.in pri.colum.ad fi.de prohibi.feu.alic.per Fede.
79 ¶ † Et idem videmus in alienatione emphiteoſis: quia niſi ſit proceſſum ad traditionem emphiteota per ſimplicem vẽditionem non incurrit penam caducitatis iuxta.l.fi.C.de iure emphi. ita tenet Specu.in titu.de loca. §.nunc aliqua verſi.195. & Ioã.And. & Pau.de leaza. & An.de but.in.c.potuit de locat. & optime facit.tex.in.d.l.ſi alienatum in prin.ff.de ver.ſigni. & mouentur quia ver. alienatio ſeu pignoratio eſt cum effectu intelligendum.l.j.§.hec verba.ff.quod quiſqꝫ iur.cum vulga. & quia venditio non dicitur perfecta ante traditionem.§.vendite.inſti.de re.diui. & idem tenet Saly.in.d.l.fi.C.de re.alie.non alie.qui etiam pro hoc adducit quod quando in contractu venditionis non interuenit traditio habetur ꝓ non facta: & ab ea nudo conſenſu receditur.l.ab emptione.ff.de pac. & idem tenet Albert.in.d.l.fi. in vltimis verbis & Anto.de bu.in conſi.xcvij.viſo puncto & inſtrumento ad fi. & ita etiam per predicta tam in feudo quam in emphiteoſi tenet Alexan.in conſi.clxxiij.viſo themate & ſcriptis &c.in.ij.colum.ij.volu. et ita etiam tenet Iaſ.referendo predicta in.d.l.fi.car.pen.in.xix.q.C.de iure emphi. & pro hoc etiam addit glo.in.l. j.§.ſi rem depoſitam in glo.j. & ibi Bar. ff.depoſiti et Bald.in.l.iij.C.vt in poſ.lega. & dicit hanc eſſe communem opi. quamuis contrarium teneat Imo.in d.c.potuit colum.xlj. & ſeq.intelligendo

tamen ſemper niſi hypotheca fieret ꝑ
tanta quantitate ꝙ not eſſet veriſimiliter
ſpes luitionis per not. per Barto. in .d.
l. qui habebat de leg. iij. ⁊ per Alexã. in
l. iij. C. de lega. ¶ Et ſic remanet firma
concluſio ꝙ prohibita pignoratione vel
hypotheca ſub pena priuationis vel
alia non incurritur talis pena per ſim-
plicem hypothecam conuentionalẽ nu
50 dã a traditione. † Tamen non propter-
ea eſt dicendum aut exiſtimandum qđ
ſtante prohibitione pignoris vel hypo
thece expreſſa vel cõprehenſa ſub ver.
alienationis ꝙ ipſa ſimplex hypothe-
ca vel obligatio valeat: ſed imo erit in-
efficax quecũq; hypotheca cõtracta cõ
tra dictam prohibitionem: quia diſpoſi
tio loquens in vno ex ipſis habet locũ
in alio vt habetur in. l. ſi rem alienã §
proprie. ff. de pigno. actio. ⁊ dixi .s. in pᵃ.
parte nu. 8. ⁊ quia etiam eſt eadẽ ratio
in vtroq;: q; ꝑ vtrunq; paratur pream-
bulum ad alienationem vt de pignore
51 not. Barto. in. l. in quorũ. ff. de pigno. †
Et de hypotheca ſimplici probatur q;
etiã illa dum poſſeſſio eſt apud debitorẽ
poteſt vendi vt eſt text. in. l. ſi in hoc. C.
de diſtrac. pigno. ⁊ dicam late. j. in. vj. pᵃ
te principali in primo mẽbro in. 4. am
pliatione. ¶ Eſt ergo concluſio ꝙ pro-
hibito pignore vel hypotheca ſub pe-
na: ex ſimplici hypotheca ſine traditio
ne: non incurritur pena vt dictum eſt ⁊
hypotheca eſt nulla ⁊ ita vult Bald. in
p. c. j. in. d. § aut ſi libella. qui. mo. feu.
amit. ⁊ illud quod dixi de traditione
intellige etiam ſi traditio fieret ficte per
conſtitutum: quia tunc incurreretur pe
na iuxta. l. ꝙ meo in prĩ. ff. de acqui. poſ.
⁊ firmat Jaſ. in. d. l. nõ. car. clxxxix. in fi-
ne ſecunde col. Concluſio ergo .s. facta
procedit in hypotheca nuda ab omni tra
ditione. ⁊ per predicta remanet expedi-
tum iſtud tertium membrum ſecunde
partis.

¶ Summarium.

1 Hypotheca tacita dicitur illa que
eſt introducta a lege vel ſtatuto: licet
etiam appelletur expreſſa.

2 Tacita hypoteca diuerſimode conſide-
ratur.

3 Hypoteca introducta a lege vel ſtatu-
to licet ſit tacita eſt tamen vera non fi-
cta non obſtante impoſitione vel in-
ductione per verba fictionem deno-
tantia

4 Lex fingendo in actu deſcendente a po
teſtate iuris non operatur ficte ſed ve-
re.

5 Hypoteca tacita non poteſt probari ꝑ
teſtes: expreſſa autem ſic.
Tacite hypotece in quibus caſibus de
iure ſint inducte.

6 Hypoteca tacita competit in bonis tu-
toris vel curatoris.

7 Hypoteca tacita non ſolum inducitur
in bonis tutorum: ſed etiam protutorũ
et qui ſe gerũt pro tutore.

8 Hypoteca tacita locum habet in bonis
curatorum ad lites datorum: et eorum
fideiuſſorum.

9 Hypoteca tacita procedit etiam in bo-
nis actorum a tutoribus vel curatori
bus conſtitutorum.

10 Tacita hypoteca non procedit in bonis
actoris loco tutorum vel curatorum a
iudice dati.

11 Bonis tutoris et curatoris obligatis
an cenſeantur et bona heredis obliga-
ta.

12 Tacita hypoteca in bonis tutoris vel
curatoris a quo tempore incipiat.

13 Tacita hypoteca competit in bonis pa
tris male et fraudulenter bona filij ad-
miniſtrantis.

14 Pater in bonis in quibus habet vſum
fructum non tenetur reddere admini-
ſtrationem filio de hijs que culpabili-
ter geſſit: de fraudulenter autem geſtis
ſic. in his autem in quibus non habet
vſumfructum indiſtincte tenetur ⁊ nu-
mero. 15.

16 Bona patris pro adminiſtratione bo-
norum filij in quibus non habet vſum-
fructum cenſentur hypotecata ſi geſ-
ſit ſe pro legitimo adminiſtratore: non
aliter.

17 Hypoteca tacita incipit tempore ad-
miniſtrationis bonorum filij per patrẽ
fraudulenta.

18 Obligatio perſonalis ſeu principalis dupliciter conſideratur.
19 Tacita hypoteca qualiter induci dicatur in bonis paternis.
20 Mater tranſiens ad ſecunda vota dicitur tacite hypotecare bona ſua filijs primi matrimonij.
21 Bona futura veniunt in tacita hypoteca.
22 In materia hypotece tacite dicta de matre locum habere poſſunt in patre.
23 Diſpoſitum in vno ex equiparatis cenſetur diſpoſitum in alio.
24 Tacita hypoteca inducitur in dote et in actione dotis.
25 Hypoteca tacita reſpectu bonorū dotalium diuerſimode cōſideratur.
26 Hypoteca tacita an locū habere poſſit in dote euicta marito.
27 Euictio in dotalibus rebus an ⁊ quando debeatur.
29 Priuilegium tacite hypotece introductum in .§.⁊ vt plenius.C.de rei vxo.actio.datum cenſetur actiōi nō perſone.
30 Hypoteca tacita tranſit ad quemcunq; tranſit actio de dote.
31 Tacita hypoteca tranſire poteſt in heredem extraneum.
23 Tacita hypoteca poteſt tranſire in ceſſionarium.
33 Ceſſione facta de dote ſimpliciter per mulierem cenſetur etiam ceſſa hypoteca tacita.
34 Hypoteca tacita pro dote cōpetit etiā quando pater agit ad dotem vt legitimus adminiſtrator filie.
35 Pater agens procuratorio nomine filie ⁊ ad filie vtilitatem gaudere debet priuilegio tacite hypotece:ſecus ſi nomine proprio.
36 Pater quibus caſibus cenſeatur obligatus pro reſtitutione vel cōſeruatione dotis nurus ſue
37 Diſpoſitio adiuncta verbo debet intelligi ſecundum tempus verbi.
38 Tacita hypoteca procedit etiam in bonis paternis: etiam ſi ſint ſubiecta reſtitutioni fiedeicommiſſarie.
39 Tacita hypoteca an poſſit habere locum in bonis menticapti vel furioſi.
40 Pater naturali ratione tenetur dotare filiam:⁊ filium donis propter nuptias honorare.
41 Pater cenſetur obligatus pro dote filio ipſius iuſſu data.
42 Iuſſus differt a ſimplici conſenſu: mandato retihabitione et voluntate.
43 Conſenſus illius de cuius preiudicio agitur non debet neceſſario eſſe ſolēnis vel formalis.
44 Furioſus an aliquo caſu dicatur conſentire.
45 Obligatio cōſecutiua ad actuȝ in quo differat a cōuentionali.
46 Priuilegium tacite hypotece conceſſum actioni de dote cōpetit etiam pro augmento dotis.
47 Tacita hypoteca procedit pro alimentis debitis vxori per maritum.
48 Actio dotis conſideratur in tacita hypoteca non quantitas ipſius dotis.
49 Fructus et acceſſiones dotis percepti per maritum peti dicuntur per mulierem actione dotis.
50 Dos cum fructibus ipſius dantur marito pro oneribus matrimonij ſupportandis.
51 Officium iudicis nobile nullam actionem vel obligationem preſupponit.
52 Tacita hypoteca que datur pro actione dotis ſe extendit ad omne id ad quod ipſa actio dotis.
53 In contractibus bonefidei fructus non veniunt iure actionis ſed officio iudicis mercēnario.
54 Datio fideiuſſoris et datio pignoris equiparantur.
55 Maritus qualiter petere poſſit vel debeat acceſſiones dotis.
Fideiuſſor quo caſu teneatur pro ſorte ⁊ vſuris debitis ex contractu ſtricti iuris:vel bonefidei per debitorē inito.
56 Fideiuſſor ſimpliciter intercedens tenetur etiam pro acceſſionibus et vſuris:que veniunt officio iudicis.
57 Priuilegium tacite hypotece procedit etiam pro precio rerum dotalium per maritum alienatarum.

58 Bona mariti an pro precio rerũ dotaliũ per ipſum venditarũ ſint tacite hypotecata: ⁊ an preciũ redactũ ex ipſis bonis dicatur tacite obligatũ pro dote.

59 Preciumrerum mariti venditarũ ⁊ tacite obligatarum pro reſtitutione dotis ſuccedit loco dictarũ rerum.

60 Actio q̃ cumulatiue accedit alteri ſortitur eãdem naturam cũ prima.

61 Regula ꝙ acceſſoriũ ſequitur naturam principalis procedit vbi acceſſoriũ nõ poteſt ſtare ſine principali.

62 Priuilegiũ tacite hypotece hʒ locum ⁊ poteſt procedere contra fideiuſſorem.

63 Priuilegiũ tacite hypotece põt cõpetere vxori in bonis mariti nõ ſolum dotalibus ſed etiã parafrenalibus.

64 Tacita hypoteca introducta pro dote an locum habeat in donatione propter nuptias,

65 Mulier agens ad donationẽ propter nuptias habet tacitam hypotecam abſq; priuilegio prelationis.

66 Donatio propter nuptias an ⁊ qualr̃ dicatur in dominium vxoris tranſire.

67 Tacita hypoteca an locũ habeat in extraneo dotãte ⁊ dotẽ repetente.

68 Priuilegium tacite hypotece nõ procedit in muliere heretica.

69 Mulier iudea habet tacitã hypotecam in bonis mariti iudei: nam inter iudeos eſt matrimonium.

70 Priuilegiũ prelatiõis tacite hypotece quod datur doti: non datur pene illi adiecte.

71 Tacita hypoteca non procedit pro dote promiſſa vel data pro ſponſa per verba de futuro.

72 Sponſa an habeat priuilegia dotis,

73 Tacita hypoteca an locum habeat in bonis mariti minoris. xxv. an. cõtrahẽtis matrimoniũ ⁊ recipiẽtis dotẽ.

74 Bona mulieris minoris promittentis vel dantis dotẽ an tacite hypotecentur pro dicta promiſſione obſeruãda.

75 Uxor minor non poteſt bona immobilia dare in dotem ſine curatore ⁊ decreto iudicis,

76 Tacita hypoteca an locũ habeat in dote confeſſata.

77 Hypoteca pro dote expreſſa quo tempore incipiat: ⁊ quid in tacita.

78 Diſpoſitio. l. j. ff. qui potio. in pigno. habe. non procedit ſpecialiter in dote: ſed in quolibet creditore.

79 Expreſſa hypoteca non trahit̃ ad tempus promiſſionis dotis: niſi promiſſio ſit facta tempore matrimonij contracti vel poſt matrimonium.

80 In tacita hypoteca pro dote an ſit inſpiciendum tempus promiſſionis vel ſolutionis.

81 Taciti ⁊ expreſſi an ⁊ qñ ſit eadem ratio ⁊ quando non.

82 Mulier habens per pactum ⁊ conuentionem expreſſam hypotecam pro dote an etiam illam dicatur habere tacitam a lege inductam.

83 Pignus ſpeciale per mulierem pro dote receptum non facit ceſſare generalẽ tacitam hypotecã a lege inductã.

84 Obligatio omniũ bonorũ mobiliũ ⁊ immobilium pro reſtitutione dotis facta nõ includit nomina debitorum.

85 Tacita hypoteca in quo differat ab expreſſa,

86 Prouiſio legis eſt efficacior prouiſione hominis.

87 Prouiſionem hominis annihilare prouiſionem legis qualiter ſit intelligẽdũ.

88 Lex iubemus ⁊. l. etiã. C. ad velleia. quo caſu diſponant.

89 Fideiuſſor poteſt accedere pro dote dãda marito ſed non pro dote vxori reddenda,

90 Recipiẽs a colono ſuo fideiuſſorem an videatur renunciare tacite hypotece ſuper rebus illatis ⁊ inductis.

91 Locator prouidẽs ſibi de ſpeciali ⁊ expreſſa hypoteca in certa re cõductoris: nõ propterea ceſſare facit tacitam inductam a lege ſuper bonis inuectis et illatis.

92 Fideiuſſoris datio ſimplex qui veteri obligationi accedat nõ inducit nouam obligationẽ: ſed ſolum eſt additamentũ maioris cautionis.

93 Prouiſio legis qñ tollatur per prouiſionem hominis.

94 Priuilegium tacite hypotece ſine priuilegio prelationis ad quos heredes tranſeat,

95 Priuilegiū tacite hypotece cū priuilegio prelationis an tranſeat ad filios ſecundi vel alterius matrimonij.
96 Priuilegium tacite hypotece cum prelatione an competat vni mulieri contra aliam pretendentem ſimilem hypotecā ex cauſa alterius dotis.
97 Lex aſſiduis.§.exceptis.C.qui potio.in pigno.habe. quo caſu loquatur ⁊ diſponat.
98 Tacita hypoteca anterior pro dote prefertur expreſſe poſteriori.
99 Mulier habens expreſſam hypotecam pro dote an preferatur alijs habētibus tacitam anteriorem.
100 Mulier habēs expreſſā hypo.pro dote poſteriorem an preferatur creditori habenti expreſſam anteriorem.
101 Regula ꝙ taciti ⁊ expreſſi idem eſt iudicium procedit ſi tacitū procedat ſecūdum regulas iuris communis.ſecus ſi contra.
102 Correctio iuris cōmunis nō recipit extenſionem de caſu ad caſum.
103 Argumentum de perſonali actione ad hypotec.nō procedit.
104 Priuilegium tacite hypotece cū prelatione an cōpetat pro dote putatiua.
105 Matrimonium putatiuum bonafide cōtractum habet priuilegia veri matrimonij quo ad dotem.
106 Priuilegium tacite hypotece an locū habeat in matrimonio putatiuo ex parte mariti.
107 Priuilegium tacite hypotece cum prelatione an poſſit per mulierem cedi vt tranſeat in ceſſionarium.
108 Fiſcus ⁊ mulier in materia hypotecaria pari paſſu ambulant.
109 Lex.j.C.de iure fiſci.⁊.l.ſi is qui.ff.de iure fiſ.nō habēt locū vbi mulier cōtendit cum fiſco pro dote.
110 Anterioritas vel poſterioritas inſtrumentorum cōſideratur ſecundum ordinem ſcripture.
111 Priuilegium tacite hypotece mulieri pro dote datum an tranſeat ad quoſcūꝙ heredes.
112 Priuilegia dotis an competant ſoluto matrimonio.
113 Tacita hypoteca contrahitur pro bonis a fiſco emptis.
114 Fiſcus in quibus ciuitatibus vel populis eſſe dicatur.
115 Bona delinquētium an pro penis fiſco applicandis cenſeatur tacite ipſi obligata.
116 Quaſi contractus per litis cōteſtā.inductus quid operatur.
117 Fiſcus an in dubio preferatur priuato vel econtra.
118 Fiſcus in cauſa oneroſa prefert̄ in dubio priuato:in cauſa aūtē lucratiua preferri debet priuatus.
119 Tacita hypoteca inducit̄ in bonis adminiſtratorum ciuitatum: nam eorum bona ſunt ciuitatibꝰ quarum geſta eſt adminiſtratio tacite hypotecata.
120 Tacita hypoteca habet locum in bonis prelati eccleſie pro mala adminiſtratione bonorum ipſius eccleſie.
121 Prelatus in multis equiparatur tutori.
122 Tacita hypoteca non procedit in camera epiſcopali:ſeu in contractu cum epiſcopo inito.
123 Tacita hypoteca procedit in bonis orphanotrophi vel hoſpitalarij pro eorū mala adminiſtratione.
124 Bona delinquentis puta furis cenſentur pro reſtitutione vel ſatiſfactiōe fienda tacite hypotecata.
125 Tacita hypoteca inducitur in collectis ⁊ fauore collectarum ſoluendarum.
126 Tacita hypoteca inducitur fauore decimarum ſoluendarū in bonis de quibꝰ ſoluenda eſt decima.
127 Bona emphyteotica pro quibus canō debet quolibet anno an ſint tacite pro illo obligata.
128 Res inuecte ⁊ illate in domum conductam tacite ſunt obligate pro penſione ⁊ affictu domus locate.
129 Res inuecte ⁊ illate in domum conductam an poſſint retineri per locatorem pro alio debito ꝙ locationis tanꝙ tacite hypotecate.
130 Beneficium retentionis competit in cauſa dotis ſoluende.
131 Res inuecte ſeu inducte in domum conductam licet tacite ſint hypotecate nō tamen prohibentur alienari niſi expſſe

ſunt obligate.

132 Hypotecaria datur contra tertiū poſſeſſorem tam pro tacita quam pro expreſſa hypoteca.

133 Saluianum interdictum competit locatori pro rebus coloni illatis ⁊ inuectis: pro rebus autem inquilini vtile.

134 Tacita ſerui hypoteca an impediat eius manumiſſionem.

135 Res expreſſe obligate per ſecundum conductorem primo cōductori nō ſunt ex illa conuentionali obligatione obligate primo locatori.

136 Res inuecte et illate per ſecundū conductorem an pro primo conductore cēſeantur tacite obligate: ⁊ quare.

137 Secundus creditor qui gratis a primo conductore domum recepit an teneatur de domus deterioratione: vt ꝑ ea dicantur res illate tacite obligate.

138 Deteriorans rem alterius etiam commodatam tenetur de deterioratione.

139 Appellatione domus que veniant.

140 Res inducte in naui conducta cenſentur tacite hypotecate pro penſione nauis.

141 Res inuecte et illate cenſentur ꝑ quolibet mercede conducta tacite obligate.

142 Tacita hypoteca rerum inuectarum et inductarum an per amotionem ipſarum expiret.

143 Hypoteca ſemel in rebus acquiſita non tollitur per alium ſubſequentem contractum ſine conſenſu illius cui primo acquiſita eſt.

144 Res illate ⁊ inuecte in molendino nō ſunt tacite obligate pro penſione molendini.

145 Res illate in predium ruſticum non intelliguntur tacite obligate: ſecus ſi in predium vrbanum.

146 Predium vrbanum in quo diſtinguatur a ruſtico.

147 Fructus fundi conducti indiſtincte dicuntur tacite hypotecati pro precio conducto.

148 Fructus induſtriales non ſunt intelligendi tacite obligati pro penſione predij ruſtici: ſecus de naturalibus.

149 Precium nō ſuccedit loco rei in actione hypotecaria ſingulari.

150 Bona inuecta vel illata in domo conducta non cenſentur tacite hypotecata niſi quatenus ſint per conductorem illata: cuius probatio incumbit agenti.

151 Res famuli inducte in domo per dominum conducta nō cenſentur tacite obligate pro conductione.

152 Res aliene inducte in domo conducta non veniunt in tacita hypoteca.

153 Merces venales inuecte in domo conducta an veniant in tacita hypoteca.

154 Bona minoris inducta in domum cōductam non veniunt in tacita hypoteca pro conductione contracta.

155 Bona vſurariorum an dicantur tacite hypotecata pro reſtitutione vſurarum.

156 Bona ſecundi mariti quo caſu ſint tacite hypotecata filijs primi matrimonij.

157 Tacita hypoteca inducitur in bonis teſtatoris pro legatis ab eo factis.

158 Res legate a teſtatore non dicuntur in bonis ipſius nec tacite dicuntur hypotecate pro ipſis legatis.

159 Res heredis an tacite dicantur obligate pro legatis a teſtatore factis.

160 Hypoteca tacita que competit pro legatis differt ab alijs hypotecis.

161 Teſtator poteſt remittere tacitam hypothecam introductam pro legatis.

162 Tacita hypoteca introducta pro legatis non procedit in donationibus cā mortis.

163 Res empta ex pecunijs pupilli eſt ipſi pupillo pro reſtitutione pecunie tacite obligata.

164 Res empta ex pecunia militis eſt tacite pro reſtitutione pecunie ipſi militi hypotecata.

Res empta ex pecunijs alterius quibus caſibus dicatur tacite hypotecata.

165 Tacita hypoteca includit et comprehendere poteſt omnia bona preſentia ⁊ futura: etiam nomina debitorum tā preſentia ꝗ̄ futura.

166 Pecunia an poſſit dici tacite hypotecata.

167 Statutum quod inſtrumenta confeſ-

ſonata vel guarentigiatã habeãt exe- cutionem paratam militat etiam ſi pe tatur executio vigore inſtrumenti ex quo reſultat tacita hypoteca.

¶ Quartum membrum ſecunde par- tis principalis.

Sequitur modo quartum membrum iſtius ſecunde partis in quo tractabimus de tacita hypotheca in qui bus caſibus inducatur et de eius effectibus. premittenda tamen ſunt aliqua pro faciliori intelligentia.
1 ¶ † Et primo premitte ꝙ tacita hypo- teca dicitur illa que eſt introducta ex diſpoſitione legis ſeu ſtatuti a parti- bus non expreſſa: expreſſa autem dici- tur illa que partium conuentione indu citur vt probatur in tit. quibus mo. pi- gnus taci. cõtra. ff. et. C. vbi in caſibus ibi notatis dicitur tacite contrahi hy- poteca et tamen illam lex inducit. ¶ Et 5 propterea infertur ꝙ quãdo lex vel ſta- tutum inducit hypotecam: etiam ꝙ il- lam expreſſam hypotecam appellet ta- men dicitur tacita licet habeat vim ex- preſſe ita declarat no. Pau. de ca. in con ſilio. cccxciij. quãquã multa copioſe in ſecunda colum. in verſi. ex quibus con-
2 cludendo ⁊c. ¶ † Secundo premitte ꝙ ſi ſtatutum inducens hypotecam dice ret ꝙ illa hypoteca habeat eundem ef- fectum quem habet hypoteca deſcri- pta in publicis inſtrumentis non per hoc intelligetur expreſſa hypo. quia 6 non per hoc dicitur deſcripta in inſtru mento. Cum deſcriptum in inſtrumen to dicatur illud quod oculis corporeis legi poteſt. l. prima. ff. de his que in te- ſtamen. delen. ⁊ Bald. in. l. legem. C. lo- catio. ſed erit tacita eiuſdem tamen ef- fectus cuius eſt expreſſa vt copioſe et pulchre firmat Roma. in conſilio. cxl- vij. licet hec pars ⁊ Alexan. in conſilio lviij. in cauſa mota per Paulum ⁊c. 7 vij. volumine. per allegata per eos.

3 ¶ † Tertio premitte ꝙ licet tacita hy- poteca inducatur a ſtatuto vel lege per verba importantia fictionem: prout eſt verbum intelligatur ⁊ credatur. l. quo- niam. ff. de his qui notã. infa. et in. §. ei vero qui inſtitu. de inutili. ſtipula. Ta- men per hoc illa hypoteca non erit fi- cta ſed vera licet tacita ita probatur in l. in prediis. ibi tacite pignora eſſe intel ligantur. ff. in quibus cauſis pigno. ta- ci. contra. ⁊ in. l. eo iure ibi pignora eſſe credantur eodem titulo. Nam licet in dictis legibus ſint verba importãtia fi ctionem tamen illa bona ſunt vere hy- potecata licet tacite vt. l. ſecunda. C. eo- dem titulo. et ita tenet Iaſ. in repetitio. l. ſi is qui pro emptore. in. xvij. charta. columna tertia in verſiculo. item adde ꝙ lex fingendo. ff. de vſucapionibus.
4 ¶ † Et ratio eſt quia lex fingendo in a- ctu deſcendente a poteſtate iuris vere facit et non ficte ſecundum Anto. de bu triga. in conſilio. xx. equitas valde ſug- gerit. et nota. Barto. in dicta repetitio- ne. l. ſi is qui pro emptore circa finem fi ctionis inductiue. ¶ † Quarto premit- te ꝙ tacita hypoteca non poteſt proba- ri per teſtes vt pulchre per Bald. in. l. conuenticulam. in fine. C. de epiſcopis et clericis. niſi per modum indirectum vt ibi per eum: ſed expreſſa ſic: quia li- cet dicatur expreſſa tamen de neceſſita te non requirit ſcripturam. l. contrahi- tur. et ibi Bartol. ff. de pignoribus.
¶ Iſtis premiſſis deueniendo ad taci- tas hypotecas: videndum eſt in qui- bus caſibus de iure tacite hypotece inducte ſint? quos omnes caſus enu- merabimus diſtincte. ¶ † Primus igi tur caſus eſt in quo tacita hypoteca in uenitur de iure in bonis tutoris et cu- ratoris. Nam eorum bona ſunt tacite hypotecata pro adminiſtratione tute- le ſeu cure vt. l. pro officio. C. de admi- niſtratione tutorum. ¶ Amplia primo vt dicta tacita hypoteca inducatur nõ ſolum pro male adminiſtratis: ſed etiã pro neglectis ita tenent ibi Cy. Barto. Bald. Salicetus. et alij. ¶ † Secun- cundo Amplia vt non ſolum dicta

tacita hypo. inducatur in bonis tutorũ et curatorum vt dictum eſt ſed etiam in bonis protutoris vez illius qui non eſt tutor ſed gerit ſe pro tutore vt tenet glo. in. d. l. pro officio. in glo. fina. quam ibi Bald. dicit non eſſe alibi ꝛ monetur glo. per. l. dabimus. §. j. ff. de priuile. cre di. et ibidem hoc expreſſe tenet gloſſ. et Barto. ꝛ ſequitur Soci. in conſi. lxxxv. viſo compromiſſo, penultim. colum. j. vol.
8 ¶ † Tertio Amplia vt idem ſit in cura toribus datis ad lites quia etiam eorũ bona ꝛ etiam eorum fideiuſſorum ſunt tacite hypotecata pro eorum admini ſtratione ſicut bona tutoris et curato ris generalis tex. eſt ꝛ ibi no. doct. in. l.
9 properandũ. §. fi. C. de iudi. ¶ † Quar to amplia in actoribus datis ab ipſis tutoribus vel curatoribus: quia etiam illorum bona ſunt tacite obligata ſicut bona tutorum ꝛ curatorum ita tenet Barto. in. l. actor. in. ij. colum. ff. rem ra.
10 hab. ¶ † Fallit autem dicta conclu ſio in actore dato a iudice loco tutoris vel curatoris: quia illius bona nõ ſunt tacite hypotecata vt per Barto. in. d. l. actor. ij. col. ꝛ meminit Iaſ. in. d. l. prope
11 randum. §. finali. in vlti. colum. ¶ † Se cundo fallit in bonis heredum tutoruʒ vel curatorum ita tenet Raph. cuma. in conſilio. lviij. queritur an bona here dis tutoris vbi dicit ꝙ tex. in. d. l. prope randum. §. finali. qui videbatur innue re contrarium inquantum dicit here deſqꝫ ꝛ res eorum debet intelligi de re bus heredum que fuerũt tutoris ꝛ cu ratoris: non autem de rebus proprijs di ctorum heredum: Iaſ. autem in. d. §. fi. intelligit ꝙ dcã verba res eorũ: debent referri ad tutores ꝛ curatores: ꝛ credo iſtam eſſe veram intelligẽtiam. ¶ Sed ſubdit Iaſ. quod tunc ille text. ſeruiret de vento: quia ſine illo tex. omnia bona tutorum ꝛ curatorum que in eorum he redes deuenerunt erant obligata mino ribus: ꝛ propterea vt ille text. aliquid operetur debet intelligi ſecundũ Iaſo. quod loquatur de bonis heredũ ꝛ tunc ſecundum eum eſſet magnum priuile gium pupillorum ꝛ minorum: tamen Iaſ. ſuper hoc nihil decidit: ſed relin quit cogitandum. ¶ Ego autem puto quod deciſio Rapha. ſit veriſſima vez quod bona heredum tutoris vel cura toris ad lites ꝛ etiam aliorum non ſint tacite obligata pro adminiſtratione tu torum vel curatorum quia in obliga tione generali ꝛ expreſſa bonorum fa cta per defunctum non veniunt bona heredum vt. l. Paulus in prin. ff. de pi gno. ꝛ habetur per glo. ꝛ doc. in. l. aſſi duis. C. qui po. in pi. ha. ꝛ in. l. j. in fi. C. commu. de lega. ꝛ dictum fuit. ſ. in ſe cundo membro huius ſecunde partis in. vj. fall. nu. 53. ꝛ. 54. ſi ergo in genera li ꝛ expreſſa obligatione non veniũt bo na heredis ergo etiam non debent veni re in tacita argu. l. cum quid. ff. ſi cert. peta. ꝛ non debet dici quod ſit ſpeciale in pupillis vel minoribus: quia iſtud dicere eſt recurrere ad refugium miſe rorum vt per glo. ꝛ doc. in. l. filium quẽ habentem. ff. fami. her. ꝛ eſſet inducere correctionem legum contra. l. precipi mus. C. de appel. cum vulga. ꝛ ideo ſtã dum eſt regule quod bona heredum nõ comprehendantur in obligatione bo norum facta per defunctuʒ. d. l. paulus in prin. ¶ Et non obſtat quod hoc mo do. d. l. properandum. §. fi. ſeruiret de vento vt dicit Iaſo. quia poteſt reſpon deri quod imo ille. §. fi. ſtat cum virtute operandi ꝛ fuit illa diſpoſitio neceſſa ria: quia licet in tutore ꝛ curatore ge nerali eſſet inducta tacita hypotheca de qua in. d. l. pro officio tamen hoc nõ erat deciſum in curatoribus datis ad lites tantum ꝛ in eorum fideiuſſoribus cum ergo de his alibi expreſſe nõ eſſet deciſum non poteſt dici quod impera tor in. d. §. fi. ſuperuacue loquutus fue rit vt etiam dicit Bald. ibi. Et ſic rema net firma deciſio Raph. quod bona he redum tutoris vel curatoris non veniãt in tacita hypotheca de qua in. d. l. pro
12 officio. ¶ † Sed dubitatur a quo tem pore incipiat tacita hyp. in bonis dicto rum tutorum curatorum pretutorum ꝛ eorum fideiuſſorum? ¶ Et glo. in. d. l. pro officio ponit duas opiniones. Pri ma eſt quod hypotheca incipiat tem pore quo incipit eſſe tutor argu. l. cum

oportet

oportet.§.fina.C.de bono.que lib.¶Se
cunda opi.eſt ꝙ incipiat tempore quo
incepit male adminiſtrare argu.l.hac
edictali.§.penulti.C.de nup.ſed primã
opinio.tenent ibi Jaco.de Areti.Cyn.
Bal.et late Sali.qui reſpondet ad ar=
gumenta contraria:eandem opinio.te
net Soci.in conſilio.lxi.in preſenti con
ſultatione.in pri.et.ij.colum.in primo
volumi.⁊ ſic eſt communis et tenenda:
⁊ faciunt que dicã.j.in proxima ſequẽ=
13 ti hypoteca.¶†Secundus caſus in
quo inducitur tacita hypo.eſt quando
pater adminiſtrauit bona filij male et
fraudulẽter vel illa alienauit: nam iſto
caſu pro bonis filij alienatis per patrẽ
⁊ pro mala et fraudulenta adminiſtra=
tione datur hypoteca in bonis ipſius
patris tacita vt.l.cum oportet.§.fin.C.
de bono.que libe.Secus autem eſt pro
culpabili adminiſtratione patris quia
pro illa non tenetur pater vt declarat
glo.Barto.et Bal.in dicta.l.cum opor=
14 tet.§.non autem.⁊ in.§.fina.¶†Et ra=
tio eſt quia pater de bonis in quib⁹ eſt
legitimus adminiſtrator ⁊ habet vſum
fructum non tenetur reddere rationem
adminiſtrationis filio de his que cul=
pabiliter geſſit ſed ſolum de his que
fraudulenter ⁊ doloſe geſſit vt habetur
in.l.imperator.ff.ad treb. ⁊ iſtam dicit
eſſe magis communem opinio. Soci.
in conſilio.xxxiiij.proſequẽdo ordinem
15 in vlti.colum.j.volumi.¶†In his au
tem bonis in quibus patri non queri=
tur vſuſfructus ⁊ non eſt legitimus ad
miniſtrator filij iuxta vtiliter not.per
Bartol.in.l.fina.§.primo.ff.de verborũ
obligatio.pater indiſtincte tenetur red
dere rationem adminiſtrationis filio cũ
reſtitutione reliquorum vt no.Bald.in
d.l.cum oportet.§.fina.et Bal.in.l.filie
cuius.C.famil.her.⁊ habetur per So=
ci.in.d conſilio.xxxiiij.penul.⁊ vlti.co=
16 lum.vbi pulchre.¶†Sed dubitatur
quando pater adminiſtrat dicta bona
in quibus non habet vſumfructum et
non eſt legitimus adminiſtrator: quo
caſu indiſtincte tenetur reddere admi=
niſtrationem cum reſtitutione reliquo
rum vt proxime dictum eſt.) An pro ta
li adminiſtratione ſint etiam bona pa=
tris tacite hypotecata ſicut ſunt hypo
tecata pro adminiſtratione illorum bo
norum in quibus pater habet vſumfru
ctũ ⁊ eſt legitimus adminiſtrator quo
caſu loquitur.d.l.cum oportet.§.fina.
Et videtur dicendum ꝙ nõ quia diſpo
ſitio.d.§.fina.eſt exhorbitans a iure in=
troducendo hypotecam tacitam in illo
caſu ſpeciali in quo de iure nõ erat in=
troducta vt.ff.⁊.C.in quibus cau.pig.
taci.contrah.ideo non videtur exten=
denda ad bona in quibus pater non eſt
legitimus adminiſtrator arg.l.ſi vero.
§.de viro.ff.ſo.matri.⁊ no.per Barto.⁊
Alexan.in.l.ſi conſtante.in prin.in.viij.
q.ſecunde partis co.titu.Tamen in cõ=
trarium facit.d.l.pro officio.cum gloſ.
ibi que extendit.d.l.loquentem in tuto
re ad protutorem vt dictum fuit.ſ.in
primo caſu proxime precedenti nu.7.
Unde ſi appareret ꝙ pater geſſiſſet ſe
in adminiſtrandis bonis filij pro legiti
mo adminiſtratore:cum tamen non eſ=
ſet quia in illis non habebat vſumfru
ctum (vt dictum eſt.) tunc poſſet dici
introducta tacita hypoteca etiam iſto
caſu ſicut quando eſt verus ⁊ legitim⁹
adminiſtrator per no.in.d.l.pro officio:
⁊ ita firmat Bal.no.in tractatu dotis ĩ
nona part in.viij.priuileg.quod nota
ad Ampliationem.d.l.cum oportet.§.
17 fina.¶†Et predicta tacita hypo.inci=
pit a die inchoate adminiſtrationis nõ
autem a die male geſtionis ſm gloſſ.
Pet.Cyn.Barto.Bald.et Sali.in.d.§.
fina.Nec obſtat ꝙ hoc modo videatur
prius naſci hypoteca ꝙ̃ perſonalis ſeu
principalis obliga.contra.l.ſi debitor.
C.de priui.fiſ.⁊ no.per Bar.in.l.fideiuſ
ſor obligari.in principio.ff.de fideiuſ.
18 ¶†Quia vera ſolutio iſtius contrarij
eſt ꝙ iſto caſu duplex poteſt conſidera
ri obligatio perſonalis ſeu principalis
vna generalis ⁊ primeua qua pater in
continenti ꝙ incipit adminiſtrare obli
gatur ⁊ tenetur res filij ſaluas facere ⁊
abſꝙ fraude ⁊ dolo adminiſtrare ⁊ iſta
precedit hypotecam:alia obligatio eſt
ſpecialis et ſecundaria que naſcitur ex
mala et fraudulenta geſtione patris vt

l.primo.§.eſt autem.et.§.ſi apud.et.l.ſi
duo.ff.depoſiti: et licet ante iſtam ſecū=
dam ſpecialem oriatur hypoteca: ta=
men ſatis eſt ꝙ non oritur ante primã
generalem ita declarat Pet. Bald. et
clarius Salice.in dicto.§.finali. ⁊ ple=
nius adhuc idem Salic. in dicta.l.pro
officio.C.de adminiſtratione tutorum.
de quo dicetur.ĩ.in tertia parte princi=
pali in primo membro in ſecunda que=
ſtione numero.19.vſq; ad numerũ.24.
19 ¶†Tertius caſus in quo tacita hypo
teca a iure inducitur eſt in bonis pater
nis: quando ſcilicet pater tranſit ad ſe=
cũda vota vt ſcilicet illa ſint tacite obli
gata filijs primi matrimonij pro lucris
⁊ alijs bonis peruentis ad ipſum patrẽ
ex prima vxore in quibus pater habet
vſumfructum et quaſi proprietatem
ſed illa conſeruare tenetur filijs primi
matrimonij vt eſt tex.in.l.ſi quis prio=
ris.§.in illo.C.de ſecũdis nuptijs. ⁊ ibi
glo. Barto. Bald. Salice. et alij: et in il=
lis etiam tenetur pater pro doloſa et
fraudulenta adminiſtratione: ſicut in
alijs in quibus habet vſumfructum de
quibus in dicta.l.cum oportet.§.finali.
vt tenet glo.in dicta.l in illo.et ibi Bal.
licet Salice.ibi dubitet: nam opinio.gl.
⁊ Bald. eſt magis communis vt refert
Soci.in dicto conſilio.xxxuij.in penul.
colum.in.vj. ¶Eſt ergo communis cõ=
cluſio ꝙ in lucris et alijs bonis peruen
tis ad patrem ex primo matrimonio: ſi
pater tranſeat ad ſecũdas nuptias ha
bet vſumfructum ⁊ quaſi proprietatẽ
et tenetur de doloſa adminiſtratione il
lorum: et filij prioris matrimonij ha=
bent tacite hypotecata pro predictis
bona paterna per dictã.l.ſi quis prio=
20 ris.§.in illo. ¶†Et idem eſt dicendum
econuerſo in matre tranſeunte ad ſecũ
da vota vt ſcilicet eius bona ſint tacite
obligata filijs primi matrimonij pro cõ
ſeruandis lucris et alijs bonis ad eam
peruentis a primo marito vt eſt text.in
l.hac edictali.§.omnibus.C.de ſecun.
21 nup.et ibi per doct. ¶†Et in dicta ta=
cita hypo. veniunt bona materna tam
preſentia ꝙ̃ futura ⁊ incipit ex eo die ex
quo res predicte peruenerunt ad ma=
trem vt eſt tex.in dicto.§.in omnibus.
22 ¶†Et illud quod dicitur in matre in
dicto.§.in omnibus habet locum ⁊ de=
ciſum eſt in patre.in dicto.§.in illo: quia
deciſio dicti.§.in illo facta fuit ad exem
plum eius quod deciſum prius fuerat
23 in matre in.d.§.omnibus. ¶†Cum er=
go equiparentur: diſpoſitum in vno ex
equiparatis cẽſetur diſpoſitum in alio
per no.per gloſ.in.c.ſi poſtꝙ̃.de electio.
libro.vj.in gloſ.penul.⁊ late per Jaſ.in
l.tranſigere.in.v.colum.C.de tranſact.
⁊ in autentica.quas actiones.in.v.co=
lum.C.de ſacroſanctis eccleſijs. et per
Cor.in conſilio.lxxxij.ij.volũ.in litera
24 l.k. ¶†Quartus caſus et multum no
tabilis in quo de iure inducitur tacita
hypo.eſt quia inducitur ex ſpeciali pri
uilegio in dote et in actione dotis vt eſt
tex.not.in.l.vnica.§.et vt plenius. C.de
rei vxo.actio.et quia iſte caſus eſt val=
de practicabilis ideo intendo eum ple=
nius examinare ꝙ̃ alios: ⁊ vt magis or
dinate procedamus: ponemus pro re=
gula ꝙ in dote tacita hypo.de iure ſit
introducta: ⁊ poſtea ponemus multas
ampliationes ad regulam et ſubinde
aliquas fallentias ⁊ vltimo nonnullas
vtiles.q.poſita ergo regula ꝙ in dote
competit tacita hyp.per tex.in dicta.l.
25 vni.§.et vt plenius. ¶†Amplia primo
regulam predictam ꝙ dicta tacita hy=
poteca datur ex vtroq; latere vz tam
ex parte mariti pro reſtitutione dotis:
ꝙ̃ ex parte mulieris pro ipſa dote pre=
ſtanda marito. Item tam in dote data
vel promiſſa per ipſam vxorem ꝙ̃ alios
pro ea: ⁊ ſimiliter tam pro dote recepta
per maritum quam recepta per alios
pro eo. Item tam in dote aduentitia ꝙ̃
profectitia.item tam in dote de qua eſt
confectum inſtrumẽtum ꝙ̃ etiam in ea
de qua nullum fuit confectum inſtru=
mẽtum vt de omnibus predictis eſt tex.
expreſſus in.d.l.vni.§.⁊ vt plenius.
26 ¶†Item Amplia etiam regulam ha=
bere locum in dote euicta quia ſcilicet
maritus cui dos fuit euicta id eſt res
dotalis in dotem data: habet tacitam
hyp.in bonis dotantis pro rebus dota
libus euictis tex.eſt ⁊ ibi gl.in.d.§.⁊ vt

27 plenius. ¶ † Iſtud autem intelligit
Bal. ibi procedere quando in dote de-
beretur euictio: puta quia dos incepiſ-
ſet a promiſſione tunc enim debet eui-
ctio: ſecus ſi incepiſſet a traditione: quia
tunc non debetur euictio iuxta. l. j. C.
de iure do. ⁊ facit. in ſimili. l. Ariſto. ff.
de dona. ¶ Tu autem aduerte ⁊ intelli-
ge dictum Bald. procedere quando ex-
traneus dedit dotem ⁊ non fuit incon-
tinenti ſtipulatus ſibi reddi: quia tali ca-
ſu cenſetur donaſſe dotem mulieri vt
d. l. vni. §. accedit. C. de rei vxo. actio. et
ſicut in donatione que incepit a tradi-
tione non venit euictio. d. l. Ariſto ita
etiam non venit in iſta dote. ¶ Non au-
tem procederet dictum Bald. in ſuo dotã-
te vel in extraneo ſtipulante incontinẽ-
ti ſibi reddi: quia tunc non induceretur
donatio ⁊ omnino deberetur euictio vt
videtur caſus in. l. ſi pro re pupilli. §. j.
28 cum ibi not. ff. de euictio. † Maxime cum
maritus ex ſuo latere in dote preten-
dat titulum onerosum licet ex parte vxo-
ris ſit lucratiuus vt. l. ſi. §. j. ⁊ ibi Bart.
ff. que in frau. credi. ⁊ ita tenet per pre-
dicta Ang. de Are. inſtitu. de actio. §.
fuerat in. vj. colum. in gloſſ. ver. hypo-
thecaria: ⁊ an et quando in dote debea-
tur euictio poſuit Bald. no. in tractatu
dotis in. vij. parte in priuileg. xlij. ⁊ ha-
betur per Bart. in. l. ſi familie. C. fami.
herc. per bald. in. l. dubitatur in fi. C. de
euictio. per Paulum de caſtro. in conſi.
29 xlix. viſis omnibus ⁊c. ¶ † Ratio au-
tem quare dicta tacita hypotheca com-
petat tam late ex vtraque parte ⁊ omni-
bus perſonis. ſupra narratis eſt quia dictum
priuileg. tacite hypo. introductum in
d. §. ⁊ vt plenius datur principaliter
actioni ⁊ non perſone vt eſt text. in. d.
§. ⁊ vt plenius ibi: ita ⁊ in huiuſmodi
actione damus ex vtraque parte hypo-
thecam. ⁊ ita tenent Bart. ⁊ communi-
ter doc. in. l. j. ff. ſo. ma. ⁊ Bal. no. in. xij.
parte in. 5. col. in verſi. ij. quero de priui-
30 leg. tacite hypo. ¶ † Secundo loco er-
go vltra ſupradictas ampliationes ex
ratione premiſſa Amplia regulã quod
priuilegium dicte tacite hyp. trãſit ad
quemcunque tranſit ipſa actio de dote
ita tenet Bar. in. d. j. in primo priuileg.
ff. ſo. ma. allegat text. in. §. fuerat ad fi.
inſti. de actio. ponderando ibi dictionẽ
aduerſatiuam autem: que innuit quod
hyp. de qua ibi tranſeat ad omnes ⁊ cum
Bar. in hoc tranſeunt alij doc. preterque
in caſu in quo extraneus dotando ſti-
pularetur ſibi reddi. de quo. infra. ſubdam.
31 ¶ † Et ideo infertur ex hac ampliatio-
ne quod ſicut actio de dote poteſt tran-
ſire in extraneum heredem vxoris ita
poteſt tranſire tacita hyp. vt probatur
32 in. d. l. vni. §. illo proculdubio. ¶ † Ter-
tio Amplia. d. regulam de qua in. d. §. ⁊
vt plenius quod priuile. d. hypo. tacite
prout tranſit in extraneum heredẽ ita
etiam tranſit in ceſſionarium ipſius mu-
lieris per regulam. l. ex pluribus. ff. de
admini. tuto. que eſt quod quicquid eſt
tranſmiſſibile ad heredem etiam eſt ceſ-
ſibile: ⁊ ita etiam voluit Bald. in. l. j. C.
33 de priui. do. ¶ † Imo quod eſt plus fa-
cta ſimplici ceſſione de dote per mulie-
rem conſequenter transfertur ipſa taci-
ta hypo. tanquam pediſſequa actionis
dotalis: licet de hypo. in ceſſione nihil
fuerit expreſſum. l. emptor nominis et
l. venditor actiõis. ff. de here. vel actio.
vendi. ita tenet Bald. in dicta. l. j. in. 4.
colum. in verſicu. querunt doc. de pul-
cherrima queſtio. C. de priui. do. ⁊ ha-
betur per bal. ⁊ Saly. in. l. ſi in ſolutum
C. de actio. ⁊ obliga. ⁊ habetur per Ale-
xand. in. l. ſi vero in princip. ff. ſo. mat. ⁊
34 ¶ † Quarto amplia regulam etiam quando
pater ageret pro reſtitutione dotis ſue
filie tanquam eius legitimus admini-
ſtrator iuxta. l. ſi cum dotem. §. item cum
pater. ff. ſo. ma. quia tali caſu pater agẽs
habet priui. dicte tacite hyp. in bonis obli-
gati ad reſtitutionẽ ſecus autẽ ſi pater
ageret noĩe ſuo contra ſtipulationẽ a princi-
pio factam noĩe ſuo iuxta. l. quoties. ff. ſo.
ma. vel per conſolidationẽ actiõis factam
in eum iuxta no. l. l. dos a patre. C. ſo. ma. ⁊
l. vni. §. videamus. C. de rei vxo. actio. quia
tali caſu etiã quod talis exactio pro obliquum
haberet deueniret in filiã iuxta auth. ſed
quamuis. C. de rei vxo. actio. tamen non
habet dictum priui. tacite hypo. ita fir-
mat Bart. in. l. poſt dotẽ in. ij. queſtione

ad fi.ff.ſolu.matrimo. ⁊ cum barto. te-
nent ibi Ange.Imo.⁊ Alexand.in vlti.
colum.licet ibi Roma. indiſtincte vo-
luerit q pater agendo ad reſtitutionē
dotis filia viuente habeat priuileg. ta-
cite hypo.attento q pater tenetur do-
tem filie conſeruare iuxta dictū autē.
ſed q̄uis. Nam eum reprehendit ibi
Alexand.dicens quod iura allegata p
Roma.vz.l.cum dotem.ff. ad. l. falcid.
⁊.l.iij.§.fi.ff.le.de.preſtā..nō probant q
in illis iuribus commodum omnino
erat peruenturum ad perſonam priui-
legiatam:ſecus autem eſt in dote exa-
cta per patrem nomine proprio vigore
ſtipulationis quia tunc efficitur eius
proprium patrimoniū.l.fin.C.comu.
vtriuſ.iudic.⁊ licet teneatur eam filie
cōſeruare per dictū autenti. ſed q̄uis
tñ preſens rei ſtatus non tendit ad il-
lud attento maxime q poſſet continge-
35 re quod filia non nuberet. + et quando
preſens rei ſtatus poteſt cōtingere pre
ter naturam ⁊ legem ſed non indicat
contingentiam de futuro non inſpici-
tur tunc quod euenire poteſt.l.inter ſti
pulantem.§.ſacram ⁊ ibi Bartol.ff.de
verbo.obliga.in vlti.colum. ¶ Uera eſt
ergo cōcluſio Barto.in dicta.l.poſt do-
tem q quando pater agit adminiſtra-
torio nomine filie ⁊ ad vtilitatem filie
tunc habet priuilegium dicte tacite hy
pote.ſecus autem qñ pater agit nomi-
ne ſuo proprio lz per obliquum talis ex
actio poſſet redundare in vtilitatem fi-
lie:⁊ in hanc cōcluſionem inclinat glo.
magna inſtitu.de actio.in §. fuerat ad
fi.⁊ ibi Ange.de Are.et ita tenendū eſt
q̄uis Bald.no.in tractatu dotis in.xij.
parte in.v.colum.in verſicul.⁊ an trāſ-
eat in patrem mulieris:referat Bald.
in.l.j.C.de priuile.do.tenere indiſtincte
q tale priuile.tacite hypo.nō tranſeat
in patrem:⁊ dicit q iſtud pōt procede-
re qñ pater ageret ex iure cōſolidatio-
nis vel ex ſtipu.a principio interpoſite
noīe ſuo.Nam ego nō inuenio q Bal.
in.d.l.j.ita dicat ⁊ qñ diceret nō eſt re-
cedendum a cōcluſione Bar.Cum qua
cōiter tranſeūt doc.⁊.oīno Bal.nouel.te
net in effectu idē qđ tenet Bart. tam in
d.xij.parte q̄ etiā in..vj.pte in. vij. pri-
36 uilegio vbi.improbat Bal. ¶ + Quinto
Amplia dictā regu.dicte tacite hypo.
de qua in.d.§.⁊ vt plenius vt.l.illa proce
dat etiā in terminis.l.ſi cū dotē.§.tranſ
grediamur.ff.ſolu.mat. vz q qñ pater
iuſſit filium accipere vxorem ⁊ dotem:
vel qñ ei accipienti vxorem ⁊ dotē cō-
ſenſit:vel tertio qñ pater coactus fuit
ſe obligare pro dicta dote data filio: qđ
eſt quando filius accepit in vxorem per
ſonam honeſtam ⁊ in regione illa nō eſt
cōſuetum facere donationes ꝓpter nu
ptias equales dotibus. Nam in oībus
iſtis caſibus regulariter pater obligat
pro cōſeruatione ⁊ reſtitutiōe dotis ſue
nurus ſm Bar.Pau.de Ca.Imo.Ale.
⁊ ſequaces in.d.§ transgrediamur ⁊ la
te per Bal.nouel.in.vj.parte in.xx. pri-
uilegio ⁊ p Cor.in cōſi.256.primo vol.
Uiſo puncto ⁊ in cōſi.303.in hac cōſul-
tatione.4.vol.Intelligēdo tñ ſemp q
pater cōſentiat filio recipienti dotē ali-
ter pater nō obligaret etiā q ſciret et
cōſentiret filiū ɔ̄here matrimoniū niſi
cōſentiat etiā filio recipienti dote: ⁊ rō
eſt q qñ pr cōſenſit filio recipiēti dotē
lz ex iſto ſolo cōſenſu de iure nō videat
obligat⁹:tñ ex eo q poterat pr cogi ad
ſe obligandū ideo dicit obligat⁹ vt ha-
betur p bar.⁊ alios in.d.§.trangredia-
mur:ſed lz pater cōſenſerit matri. filij
nō cogebat propterea cōſentire ⁊ ſe ob
ligare in ſolutione dotis facta filio: q
poterat dicere q ſibi dos ſolueretur et
non filio ne forte eam diſſiparet. Et ſic
licet pater cōſentiendo ſimpliciter filio
dotem recipienti obligetur:tamen ſi cō
ſentiat in matrimonio tantum et filius
poſtea recipiat dotem patre inſcio:pa-
ter non obligatur. Ita colligitur ex no.
per Bart.in.d.§.transgrediamur: ⁊ ita
ibi clare firmant moderni peruſini ⁊ re
fert ⁊ ſequitur Sozi.in conſi.cclxix.pro
inueſtigatione.ij.colum.in verſicu. iij.
declarādum.j.ſecundo volumine. ¶ In
omnibus ergo caſibus predictis in qui
bus pater ex receptiōe dotis facta per
filium cum conſenſu patris obligatur
pro reſtitutione dotis in conſequentiā
etiam tacite obligantur bona patris

pro dicta reſtitutiõe vt colligitur ex no. per Barto.in dicto.§.transgrediamur ⁊ per ſpecula.in titu.de dona.inter vir. ⁊ vxo.in.§.formatis verſicu.quid ſi filius allegando dicta.l.vni.§.⁊ vt plenius et dicto.§.trangrediamur ⁊ probatur clare in dicto.§.⁊ vt plenius in quo inducitur tacita hypoteca non ſolum in bonis mariti ſed etiam ex parte mariti: pars autem mariti eſt omnis qui obligatur ex receptione mariti: ⁊ ita firmat Cor.in cõſi.cclvi.primo vol.in litera.l. et Bald.not.in dicta.vi.parte.xx.priui leg.in.ii.colũ.⁊ in.xii.parte in.vi.colũ. dicens ꝙ in terminis dicti.§.transgrediamur fingitur conſenſus ⁊ oblig.patris pro reſtitutione dotis ⁊ conſequenter etiam ſurgit tacita hypoteca tanꝙ pediſequa argu.no.in dicto.§.transgrediamur iunctis his que habentur in.l. ii.C.per quas perſo.no.acquir. ¶ Nec obſtat ſecũdum eum ſi dicatur ꝙ tunc in eodem actu due videntur cõcurrere fictiones prima ꝙ pater conſenſerit: et cõſequenter ſe obligauerit: ſecunda ꝙ ex tali obligatione inſurgat tacita hypoteca cõtra ea que habentur in.l. prima.C.de dot. promiſ. Nam reſpondet ipſe ꝙ tunc impeditur concurſus duarum fictionum in eodem actu quando due fictiones concurrunt circa idem et veniunt eque principaliter ſecus ſi circa diuerſa vel ſi vna venit tanꝙ ſequela ad alteram nam tunc non improbatur concurſus duarum fictionum per not.in.l.ſingularia.ff.ſi certum petatur ⁊ in.l.iiii.§.fina.ff.de donatio.inter virũ ⁊ vxorem ſed in propoſito tacita hypoteca venit conſequutiue ad dictam obligationem principalem reſultantem ex conſenſu patris in acceptione dotis merito non obſtat concurſus duarum fictionum. Et ꝙ in terminis dicti.§.trãſgrediamur in conſequentiam perſonalis obligationis reſultantis contra patrem conſentientem filio recipienti dotem reſultet etiam tacita hypoteca bonorum patris pro reſtitutione dicte dotis firmat Sozi.in dicto cõſilio.cclxix. in ſecunda colum.in verſicu.iii. declarandum ſupra allegato.

37 † vbi etiã dixit quod dicta tacita hypoteca oritur a die receptionis dotis quia diſpoſitio adiuncta verbo debet intelligi ſecundum tempus verbi.l.ſi titius.ff.de teſtamen.mili.⁊.l.ex facto cum ibi not. ff.de vulgari.⁊ pupilla.vt per eum in verſicu.preterea etiam ſtatu.cum verſicu.ſequenti.⁊ ſic firma manet iſta ampliatio vz quod etiam in bonis patris conſentientis filio recipienti dotem pro vxore ſua oriatur tacita hypoteca a die dotis recepte ⁊c.

38 ¶ † Extende autem iſtam Ampliationem duobus modis primo modo vt procedat dicta tacita hypoteca in bonis paternis etiam ſi dicta bona eſſent ſubiecta reſtitutioni fideicommiſſarie per ſingularem deciſionem autenti.res que.C.comu.de lega.ita firmat expreſſe Bald.not.in dicto tractatu dotis in ſexta parte in priuileg.xx.ſecunda columna. quod not.

39 ¶ † Secundo extende dictam Ampliationem vt dicta tacita hypoteca in bonis paternis inducatur etiam ſi pater eſſet mentecaptus vel furioſus ita tenet Paul.de Caſtro in conſilio.clxxvi. proponitur in facto per not. in dicto.§. trangrediamur vbi Barto.determinat quod pater cogitur obligare ſe et bona ſua pro reſtitutione dotis dande filio: et eo ipſo quod conſenſit filio contrahenti matrimonium et recipienti dotem videtur ſe et ſua obligare per.l.ſi filius.ff.de tutel.et.l.ſi inter tres.§. imperator.ff.de excuſatio.tuto.et quãdo tenetur conſentire ⁊ propter furorem conſentire non poteſt habetur pro conſentiente ſi non ſuberat aliqua cauſa contradicendi ⁊ caſus ſit talis quod ſi eſſet ſane mentis in eo cogeretur conſentire vt habetur in.l.ſecunda.§.voluntatem.ff.ſoluto matrimonio.

40 † pater enim ſicut tenetur naturali ratione dotare filiam ne propter defectum dotis matrimonium impediatur ita ⁊ pro filio tenetur facere dona.ꝓpter nuptias iuxta.l.qui liberos.ff.de ritu nupt.et vbi non eſt conſuetudo faciendi tales donationes: ſi filius accipiat vxorem honeſtam ⁊ cõdignã tenetur pater pro dotis reſtitutione obligare ſe ⁊ ſua: ſe-

cundum Bartol. ⁊ ſequaces in dicto §.
tranſgrediamur: eſto ergo quod pater
expreſſe nõ conſentiat vel ſe obliget pro
pter impedimentum furoris tamen ob
publicam vtilitatem nuptiarum ne ma
trimonia impediantur haberi debet pro
inde ac ſi contraxiſſet vt. l. in bello. §. me
dio. ff. de capti. vbi optimus text. ad pro
poſitum: facit quod habetur in. l. ſi fini
ta. §. eleganter. ff. de damno infecto. vbi
cautio que de neceſſitate erat facienda
habetur pro facta ita per ſupradicta ⁊
etiam per alia tenet Pau. in. d. conſilio
clxxvj. Nec videtur obſtare ꝙ vbi pa
ter non conſentit filio recipienti dotem
non obligatur pro reſtitutione dicte do
tis niſi de peculio vt hr̃ in. d. §. tranſgre
diamur quia illud procedit vbi pater
potuiſſet conſentire: et filius vel eius
vxor fuiſſent negligentes in faciendo
eum conſentire: ſed dato furore hoc ceſ
ſat. idem etiam tenet Pau. de Caſtro in
d. §. tranſgrediamur ad fi. ¶ Sed Ale
xand. ibi in ſecunda colum. in verſicu.
iuxta predicta dicebat hic Pau. de Ca
ſtro non facta mentione de dicto conſi.
Pau. dicit quod Pau. plurimum erra
uit in hoc. Nam ſi pater mariti ſit men
tecaptus non debet obligari: niſi ille ꝗ̃
dedit dotem petat ei dari curatorem
mentecapto qui ſe obliget pro dote. per
l. j. ⁊ l. admoñ. eam. C. qui pet. tuto. et
quod iſta ratio ceſſat in dicta. l. ſi finita
§. eleganter ⁊ quod alia iura allegata
per Pau. ⁊ maxi. l. ſecunda. ff. de eui
cto. nihil faciunt Tamen Bald. no. in
vj. parte ſui tractatus in priuileg. xx.
ſecunda colum. refert deciſionem Pau.
in. d. § trangrediamur ⁊ dicit illam eſſe
ſatis rationabilem ⁊ pro illa dicit bene
facere not. per Barto. in. l. ſecunda. §. fi
na. ff. ſolu. matrimo. ¶ Ego ꝗ̃uis au
toritati Alexand. ſemper plurimum de
feram tamẽ deciſionem Pau. puto eſſe
de iure veram: ⁊ quãdo eſſet aliqua am
biguitas tamen fauore dotis eſſet te
nenda per. l. in ambiguis. ff. de iure do.
41 ¶ † Et pro confirmatione dicte deciſio
nis Pau. de Caſtro pondero text. in. d.
§. tranſgrediamur dum dicit quod pro
dote data filio iuſſu patris obligatur
ipſe pater ſuper quo Dy. ⁊ Bald. ibi ex
ponunt iuſſu id eſt voluntate idem te
net Specula. in titu. de donatio. inter vi
rum ⁊ vxorem. §. formatis verſicu. quid
42 ſi filius. ¶ † Nam licet alias iuſſus dif
ferat a ſimplici conſenſu voluntate et
mandato ſeu ratihabitione vt per Bar
to. ⁊ docto. in. l. ſi quis mihi bona. §. iuſ
ſum. ff. de aquiren. here. Tamen in ter
minis in quibus agitur de obligando
patrem quod iuſſu: accipitur iuſſus ma
gis late ⁊ comprehendit etiam manda
tum. l. j. §. j. ff. quod iuſſu. item compre
hendit ratihabitionẽ. d. l. j. §. ratum: et
ita late firmat Cor. in conſilio. cclvj. pri
mo volumi. in. v. colum. ¶ Conſtat ergo
quod quomodocunqꝫ etiam in abſen
tia interueniat voluntas vel conſenſus
patris in receptione dotis facta per fi
lium quod pater obligatur. ¶ Corrobo
ratur hoc quia ſufficit quod conſenſus
preſtetur etiam poſt actum ex interual
lo quando conſenſus non requiritur in
actu per modum ſolẽnitatis ⁊ forme vt
habetur per Bar. cum quo tranſit Ale
xand. in. d. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſu.
43 ff. de acquiren. hered. ¶ † Et certum eſt
ꝙ quando cõſenſus illius de cuius pre
iud. agit᷑ requirit᷑ tũc nõ vr̃ reqri p mo
dum ſolẽnitatis vel forme. c. ꝗ̃ ſit de ele
ctio. lib. vj. ⁊ tenet Alexand. in. d. §. iuſ
ſum in. iij. colum. Unde cum conſenſus
patris in terminis. d. §. tranſgrediamur
conſiſtat in voluntate ſequitur ꝙ etiã
in abſentia preſtari poteſt ⁊ poſt actum
44 celebratum. ¶ † Et ex his infertur
quod ſumus in theorica barto. in. d. l. ſe
cunda. § fi. ff. ſolut. matrimo. cum qua
alij trãſeunt: ꝙ q̃n requirit᷑ conſenſus
alicuius nec curat᷑ an ille ſit p̄ſens vel
abſens: ſi ille ꝗ̃ hꝫ conſentire cõtradice
re nõ põt q̃n eſſet ſane mẽtis: ſi ꝯtingat
illũ eſſe furioſum hr̃ p̄ cõſentiẽte: ſꝫ ĩ ter
minis. d. §. trãſgrediamur pr̃ nõ poteſt
cõtradicere quin oblige᷑ p̄ dote vxoris
ſui filij data cõgruitate vxoris: merito
ſequit᷑ ꝙ q̃n pater eſt furioſus haberi
debet pro cõſentiẽte. Nec obſtat. d. l. j. ⁊
l. admone eam. C. qui petant tut. in qui
bus habe᷑ ꝙ volens agere contra mi
norem debet curare vt per iudicem de-

tur ei curator etiam quod minor admonitus nollet eum petere et idem videtur in furioſo vt per totum titu.C. de cura.furio Quia illa iura militant in iudiciis et in obligationibus conuentionalibus in quibus perſona debet eſſe integra et legitima alias agi aut contrahi cum ea non poteſt nos autem ſumus in obligatione legali et miniſterio iuris introducta in terminis dicti .§. transgrediamur:nam licet alias ex ſimplici conſenſu non oriatur obligatio vt.l.lutius titius.§. gaio.ff. de admi.tut. Tamē quando ille qui conſentit de iure cogitur ſe obligare:tunc cōſentiendo ſimpliciter cenſetur etiam ſe obligare:ꝛ ideo cum pater pro dote filij cogebatur obligare ſe vt dicto.§.trāſgrediamur et ibi Barto.per conſenſum ſimplicem a iure ꝛ lege obligatio
45 introducitur.¶ † Et multotiens permittitur obligatio conſequutiua ad actum vbi non permitteretur conuentionalis obligatio vt eſt gloſſa ꝛ ibi Cynus in.l.finali.C.de legi.heredi.et pulchre per Bald.no. in.vi.parte ſui tractatus in. lviij. priuilegio et.ſ. probatum eſt quod furioſus quando eſſet ſane mentis non poſſet contradicere habetur pro conſentiēte.vt per bar. in dicta.l.ij.§.finali.ff.ſoluto matrimonio.Dato ergo conſenſu reſultat obligatio iuxta.d.§. tranſgrediamur et ibi Bar.ꝛ propterea non requiritur alia legitimatio perſone. ¶ Nec Alexan.bene reſpondet aliis fundamentis pau. de caſtro in.d.conſi.clxxvi. de quo non meminit:ꝛ propterea puto ſtandum cū deciſione pauli approbata a Bald.no. ꝛ a nemine alio impugnata niſi a ſolo Alexandro debilibus argumentis in
46 dic.meo.¶ † Sexto Amplia regulam quod ſcilicet dictum priuilegium tacite hypotece conceſſum actioni de dote de quo in dicta.l.vni.§.ꝛ vt plenius cōpetat etiam pro augmento dotis vt eſt textus in autenti. de equali. do.§.i. ꝛ per illum textum nota ibi Ange. quod quamuis priuilegia ſint ſtricte intelligenda:tamen priuilegium quod datur doti datur etiam augmento dotis ꝛ ita tenet Jaſon in Rubri.ff.ſoluto matrimonio vltimo col.vbi ad hoc multa cumulat more ſuo:ꝛ Ampliat quod idem iuris ſit in multis caſibus in augmento dotis quod eſt in dote vt ibi per eum.¶ Adde etiam quod priuileg. dicte tacite hypotece competēs pro augmento dotis (vt eſt dictum) competit etiam cum priuilegio prelationis de quo in.l.aſſiduus.C. qui po.in pig. hab.ita loquitur Jaſ.in.d.Rubrica ſoluto matrimonio in vlti. col. Aduerte tamen quod tacita hypoteca que competit pro augmēto dotis non refertur ad initium tacite hypotece contracte pro ipſa dote ſed ſumit initium a die ipſius augmenti facti . textus eſt et ibi Bald.ꝛ Salycetus in.l.ſi conſtante.C. de dona. ante nup. et ſic tacita hypoteca que competit pro augumento dotis non eſt illa que competit pro dote: ſed alia que poſtea naſcitur cum datur augmentum dotis : vt ibi eſt textus.
47 ¶ † Septimo Amplia dictam regulam quod non ſolum pro dote: ſed etiā pro alimentis debitis vxori per maritum competat dicta tacita hypoteca in bonis obligatis pro dote ita tenet Barto.poſt Jacobū de Aretio in.l. ſi cum: de tem.§.ſinautem in ſeuiſſimo.ff. ſoluto matrimonio ꝛ probat a ſimili: quia ſicut pignora obligata pro ſorte cenſent̄ ēt obligata pro vſurꝰ pro ſorte debitis.l. lutius.ff.qui po.in pig. hab. ita et bona obligata pro dote debent cenſeri obligata pro alimentis debitis ex cauſa dotis,et idem tenet Specu. in titulo de dona. inter vi.et vxo. .§.formatis verſi.ſed nunquid bona viri ꝛ Bar.in tractatu alimentorū ꝛ Raph. ꝛ Pau.de Caſ. in.d.§.ſi autem in ſeuiſſimo.ꝛ Bald.in dicto.§.et vt plenius et Paulus de Caſt. in conſi.viij. ad primum reſpondetur.Ubi tamen reſtringit hanc concluſionem procedere in alimentis que petuntur conſtante matri. Jn his autem que petuntur ſolu. matrimonio dicit nō reperire eſſe deciſū, ¶ Alex.vero i.d.§ ſinautē in ſeuiſſimo tꝫ idiſtincte cpi.bar.ꝛ ſequaciū vꝫ quod pro alimētis debitis pp dotē tā cōſtante ꝗ

ſoluto matrimonio bona mariti ſint ta=
cite obligata ⁊ hanc opi. dicit eſſe ve=
riorem licet multi alij quos ipſe refert
tenuerint contrarium: et potiſſimum
fundamentum Alexan. eſt in dicta. l. lu
tius cui dicit per doctores tenētes opi.
contrariā nō bene reſponderi. ¶ Sub=
dit tamen ꝙ ſi quis vellet tenere con=
trariam opi. poſſet reſpondere ad. d. l.
lutius duobus modis primo. ꝙ illa ꝓ=
cedat quando obliga. fuit ſimpliciter
contracta non exprimendo aliter ſortē
nec vſuras: ſecus autem quando obli=
ga. eſſet cōtracta exprimendo in ſpecie
ſortem q tunc non extenderetur ad vſu
ras ſicut dicimus in fideiuſſore qui ſe
obligat expreſſe pro ſorte ꝙ eius obli=
ga. non extenditur ad vſuras vt nota
gloſ. in. l. quero in princi. ff. loca. ⁊ in ter
minis noſtris dicta. l. vni. §. et vt ple=
nius expreſſe et in ſpecie dicit ꝙ bona
mariti ſint tacite obligata pro dote er=
go non debet obliga. bonorum extendi
48 ad alimenta. ¶ † Sed iſta reſponſio nō
eſt bona: quia vt eſt tex. in dicto. §. et vt
plenius ⁊ ſ. dixi: hypoteca ibi non in=
troducitur reſpectu quātitatis dotis:
ſed reſpectu actionis ibi ⁊ in huiuſmo=
di actione damus: ⁊ ſic licet hypoteca
in actione dotis referatur de neceſſita=
te ad dotem: tamen principaliter actio
dotis eſt in conſideratione: ⁊ non quan=
titas. dotis ⁊ finaliter probat tex. in di=
cta. l. lutius vbi certa quantitas erat
mutuata ⁊ erāt accepta pignora: quia
tunc pignora non fuerunt in ſpecie da=
ta pro quantitate certa: ſed pro obliga=
tione perſonali principaliter licet habi
to reſpectu ad ipſam quātitatem ideo
talia pignora obligata ſunt etiam pro
vſuris illud ergo ꝙ dicitur fideiuſſores
vel pignora accepta pro ſorte tantum
non teneri pro vſuris debet intelligi:
quando accepta fuerunt expreſſa cer=
ta quantitate puta pro centum cum di
ctione taxatiua tātum: vel ſine: vt pro=
bāt tex. in. l. fideiuſſores magiſtratuum
in princi. ⁊ §. j. ff. de fideiuſſo. per quem
gloſ. in. d. l. quero ⁊ in. l. centum capue
ff. de eo ꝙ cer. lo. ⁊ ibi Bart. ita intelli=
git ⁊ Barto. in. l. ſolutum. §. ſi in ſortem
ff. de pigno. actio. non autem debet in=
telligi quando fideiuſſio vel hypoteca
interpoſita fuit pro obligatione in qua
erat expreſſa certa quātitas: nō reſtrin=
gendo illā expreſſe ad dictam certam
quantitatem: ſed dicendo et pro dicta
obligatione obligauit ⁊c. tunc enim nō
habet locum. d. l. fideiuſſores magiſtra=
tuum. ¶ Scōdo modo reſpondet Alex.
ad. d. l. lutius ꝙ illa loquatur in vſu=
ris que veniunt officio iudicis merce=
nario acceſſorie taliter ꝙ extincto prin=
cipali extinguitur acceſſorium ſed ali=
menta in dote non veniunt taliter ac=
ceſſorie ad dotem cum poſſint peti con=
ſtante matri. ⁊ ſic anteꝗ̄ ſit nata actio
de dote ⁊ etiam ſoluto matrimonio an=
teꝗ̄ dos petatur. vt per Alexan. in di=
cto. §. ſin autem in ſeuiſſimo. ⁊ ideo vi=
detur minor ratio in alimentis debitis
49 propter dotē ꝗ̄ in alijs vſuris. ¶ † Sꝫ
etiam iſta non videtur ratio concludēs:
quia alimenta que petuntur conſtante
matri. vel aliter ante natam actionem
dotis: petuntur officio iudicis nobili vt
per Alex. in. d. loco ⁊ habetur per bart.
⁊ Raph. in. l. ſi marito. §. fi. cod. titu. ita
dicit ibi Alexand. ſed ego non inuenio
aliquem in. d. l. ſi marito. §. fina. dicen=
tem ꝙ alimenta conſtante matri. petā=
tur officio iudicis nobili. Imo omnes
docto. poſt gloſ. ibi ⁊ Bar. in Rubri. ff.
ſoluto matrimonio in. iij. col. dicunt ꝙ
fructus ⁊ acceſſiones dotis percepti ꝑ
maritum tam conſtante matri. ꝗ̄ ſolu=
to petuntur per mulierem actione do=
50 tis. † Et ratio eſt quia iudic. de dote eſt
iudic. vniuerſale ex parte vxoris vt. l.
quod dicitur. ff. de impen. in re. do. fac. ⁊
habetur per Barto. ⁊ alios in. l. j. ff. ſo=
luto matrimonio. ⁊ per Alexan. in. d. l. ſi
marito. §. fi. licet ſecus ſit ex parte ma=
riti vt ibi per Alex. ⁊ in iudic. vniuerſa=
li acceſſiones tanꝗ̄ pars ipſius rei ve=
niunt iure actionis vt. l. item veniūt. §.
fructus. ff. de peti. here. ⁊ l. ij. C. eodem
titu. ⁊ l. non eſt ⁊ ibi Cyn. C. fami. her=
ciſ. ⁊ Alexan. in dicta. l. ſi marito. §. fina.
⁊ Iaſ. in. l. j. in. iij. col. in verſicu. vltimo
circa ꝑdicta aduerte. C. de iudi. in alijs
autem iudicijs particularibus huiuſ=

modi acceſſiones veniūt officio iudi=cis mercenario quando non ſunt pro=miſſe p ſtipulationē vt.l.iiij.C.depoſi. ⁊ habetur in locis.ſ.allegatis. Unde cō=ſiderandum eſt ꝙ dos cum fructibus ipſius datur marito pro oneribus ma=trimonij ſupportandis vt.l.pro oneri=bus.C.de iure do.⁊ inter alia onera ma ritus tenetur alere vxorem vt ibi per Cyn.Bald.⁊ alios.⁊ ideo tam ex parte vxoris cui nō ſunt preſtita alimenta q̄ ex parte viri quando ei non eſt ſoluta dos in termino ⁊ ipſe ſubſtinuit onera matrimonij poſſunt peti alimenta ſeu intereſſe habito reſpectu ad fruct⁹ ſeu redditus dotis vt late firmat Alexand. in conſilio.lvj.in preſenti conſultatione iiij.volumi. per totum: et idem firmat Bald.in Rubri. de priui. do.in prima colū.vbi dicit. ꝙ ſi maritus non ſubijt onera matrimonij teneť reſtituere vxo=ri fructus dotis per ea que ibi allegat ad idem gloſ.⁊ docto.in capitulo ſigni=ficaſti de diuor. vbi habetur ꝙ ſi vxor fecit expenſas poſtquam receſſit a vi=ro nolente eam alere poterit eas repe=tere ⁊ illam gloſ. ſequitur Bald.in.l.j. C.de legi.⁊ nota Cyn. Bald. Salyce.et Alexan.in.l. quod in vxorem.C. de ne=gocijs geſtis ⁊ habetur per Alexand. in conſi.xxvj. viſo ⁊ diligenter.in pri. col. nume.4.vj.volumi. ex quibus ſe=quitur ꝙ licet conſtante matri.non ſit nata actio vxori pro dote reſtituenda niſi in caſu inopie iuxta.l.vbi adhuc.C. de iure do.⁊.l.ſi conſtante in principio ff.ſoluto matrimonio. Tamen reſpe=ctu alimentorum debitorum vxori ha=bito reſpectu ad fructus dotis ratione quorum maritus tenetur alere vxorem bene eſt orta actio de dote per nota.in dicta.l.ſi marito.§. fina.⁊ in locis.ſ.al=legatis. Et per conſequens ſi datur actio de dote vxori pro alimentis tam conſtante q̄ ſoluto matrimonio non vi detur dubium quin pro illis detur ta=cita hypoteca in bonis mariti iuxta di

51 ctū.§.⁊ vt plenius. ¶ † Sed quādo etiā competeret officium iudicis nobile vt vult Alexand.in.d.l.ſi cum dotem.§.ſin autem in ſeuiſſimo.non videtur ꝙ mi=nus in tali caſu debeat competere taci=ta hypoteca q̄ quando agitur princi=pali actione ⁊ officio iudicis mercena=rio dicte actioni deſeruienti acceſſiōnes petuntur iuxta not. in.l.iiij.C. depoſi. imo potius magis: quia officium iudi=cis nobile quando intentatur loco defi=cientis actionis ſuccedit in locum dicte actionis.vt.l.ꝙ ſi minor.§.fi.ff. de mi.et habetur in.c.primo de offi.iudi.⁊ dici=tur nobile q2 non deſeruit alicui actio=ni imo actionem vel obligationem non preſupponit vt.l.qui per colluſionē.§. fi.ff.de actio. emp.⁊ in locum actionis deficientis datur: mercenarium autem dicitur quia incidenter venit ⁊ deſeruit actioni intentate vt habetur per Bart. ⁊ alios in.l.j.ff.de iuriſ.omniū iudicum ⁊ ideo non minus debet gaudere priui=leg.actionis officium nobile quod ſuc=cedit loco actionis iuxta not.in.l.ſi cum .§.qui iniuriarum.ff.ſi quis cau.quam ipſum officium mercenarium quod nō ſuccedit loco actionis ſed ſolum deſer=uit actioni. ¶ Preterea vt probatu3 eſt ſ.etiam alimenta que debentur conſtā te matri.dicuntur venire acceſſorie ad dotem ⁊ ad actionē dotis ſicut illa que debentur ſoluto matrimonio vt.d.l.ſi marito.§.fi.ſunt enim iſta habito reſpe ctu ad fructus dotis acceſſiōes: nec de=ſinunt eſſe acceſſiones ex actione vel of ficio iudicis intentato: ſiue ſit nobile ſi=ue mercenarium vt probatur in.d.§.fi. vbi acceſſiones dotis petuntur actione de dote. ¶ Sola ergo differentia inter officium iudicis nobile ⁊ mercenarium eſt quia officium iudicis nobile inten=tatur principaliter: mercenarium au=tem venit incidēter deſeruiendo actio=ni intentate vt habetur in.d.l.j.ff.de iu=ri. om. per Bart. ⁊ alios: vera eſt ergo concluſio quod pro alimentis debitis vxori tam conſtante matrimo.quam ſo luto bona mariti ſunt tacite obligata ſicut pro dotē per dictū.§.et vt plenius ⁊ iſtam opinio.tenet etiam Angel⁹ de Are.inſtitu.de actio.§.fuerat in ſecun=da columna in verſicu. quero an bona mariti ⁊c. Eandem opinio.etiam tenet Soz.in conſilio.41.in preſenti conſul=

ſatione.iiij.colum.in verſiculo ſed hec
reſponſio quarto volumi. vbi etiam la=
te diſputat de intellectu.d.l.Iutius.ff.
qui.po.in pi.hab. ¶ A quo autem tem
pore incipiat iſta tacita hypo.pro iſtis
acceſſionibus an ſcilicet tempore date
dotis:an vero tempore more facte in p̄=
ſtandis alimentis vide per Sozi.in.d.
conſi.xlj.⁊ dicetur.J.in ſecundo mem=
bro quinte partis principalis vbi tra=
ctabitur de effectu prioritatis hypote.
¶ Adde predictis ꝙ Bal.not.in tracta=
tu dotis in.vj.parte.vij.priuileg.late
examinat hunc arti.⁊ relatis opinio=
nibus antiquorum hincinde iſtā que=
ſtionē diſtinguit in duos caſus videlꝫ
ꝙ aut ſumus in dote conſiſtenti in bo=
nis immobilibus: aut in pecunijs: pri=
mo caſu quando dos conſiſtit in bonis
immobilibus dicit. ipſe ꝙ ſi alimenta
petantur ex parte vxoris vel per ipſam
vel eius heredes vel conſtante matri.
vel eo ſo.tanq̄ intereſſe vxoris propter
onera matrimonij non ſupportata per
maritum iuxta nota in.l.de diuiſione
ff.ſoluto matrimonio ⁊ dicta.l.pro one
ribus.C.de iure do.tunc pro illis detur
tacita hypote. Cum tale intereſſe ce=
dat in augmentum dotis ⁊ iſto caſu
procedat opinio Bart.in dicto.§.ſinau=
tem in ſeuiſſimo:quia ſicut pro dote cō
petit tacita hypote.ita debet compete=
re pro alimentis que cedunt in aug=
mentum dotis vt per Bald.in.l.vni.§.
52 tractio.C.de rei vxo.actio.† ⁊ quia ta=
cita hypote.que tanq̄ acceſſoria datur
pro actione dotis ſe extendit ad omne
id ad quod ſe extendit ipſa actio dotis
per id quod habetur in.l.ij.C.per quas
perſon. ¶ Secundo caſu quando dos
eſt in pecunia ⁊ petitur intereſſe ꝑ mu=
lierem primo ſolutum matri. propter
dotem non reſtitutam:tunc tenendo ꝙ
tales vſure non debeantur,iuxta nota.
per doc.in.l.inſulam.§.vſuras.ff.ſolu=
to matrimonio. Ceſſat diſputatio ſed
tenendo ꝙ debeantur:tūc cum tale in=
tereſſe non petatur eque principaliter
⁊ ſic actione de dote:ſed per modum ac
ceſſorij et ſic officiū iudicis:non vide=
tur quod hypoteca tacita introducta
pro dote ſe extendat ad iſtud intereſſe
niſi hoc expreſſe actum eſſet:⁊ hoc mo=
do procedant not. per Barto.in.l.luti⁹
ff.de alim.leg.vbi Bart.tenuit contra=
rium eius quod vult in.d.§.ſinautem
53 in ſeuiſſimo.¶†Sed iſta diſtinctio in=
ter fructus bonorum immobilium ⁊ ſic
naturales:⁊ vſuras ſeu alias acceſſio=
nes ciuiles:non videtur iuridica quia
etiam fructus non veniunt iure actio=
nis in contractibus bone fidei ſed of=
ficio iudicis mercenario vt tenet Bald.
in.l.j.C.de vſur.⁊ fruct.lega.in fi. et ſe=
quitur ⁊ firmat Alexand.in dicta.l.ſi
marito.§.fi.Et vt dixi.ʒ.in iudic.de do=
te quod eſt vniuerſale omnes acceſſio=
nes tam naturales q̄ ciuiles veniunt
iure actionis vt late per Alexand.in di
cto.§.fina.⁊ propterea non eſt recedē=
dum ab opi.Bart.in dicto.§.ſinautem
in ſeuiſſimo:et predicta procedunt ex
parte vxoris petentis alimenta in bo=
nis mariti tacite obligatis pro dote.
54 ¶†Sed dubitatur an idem ſit ex par=
te mariti habentis obligata bona pro=
mittentis dotem tacite vt ſcilicet etiam
pro alimentis ſeu vſuris debitis ma=
rito occaſione dotis non ſolute ⁊ one=
rum matrimonij ſupportatorum ſint
tacite obligata bona promittentis do=
tem? Et idem Bald. not.in.d.vj.parte
in.d.vij priuilegio dicit.quod non quia
ſecundum eum tales vſure peti nō poſ=
ſunt actione dotis eque principaliter:
ſed offic.iudicis mercenario deſeruien=
ti tali actioni bone fidei:⁊ mouetur ad
hoc quia datio fideiuſſoris ⁊ pignoris
equiparantur vt inſtitu.de emptio.et
vendi.§.pretium: ſed fideiuſſor datus
pro ſorte non videtur datus pro vſuris
et intereſſe niſi expreſſe dicatur vel niſi
fideiubeat in omnem cauſam vt.l.que=
ro in principio.ff.loca.et.l.fideiuſſores
magiſtratuum.§.ſi pro aurelio.ff.de fi=
deiuſſoribus et nota in.l.fina.ff.de eo qđ
55 certo loco. ¶†Sed etiam iſta conclu=
ſio meo iudicio non eſt vera.Quia quā=
uis iudiciū de dote ex parte mariti non
ſit vniuerſale ſed particulare vt firmat
Alexander in dicta.l.ſi marito.§.finali
⁊ propter hoc dici non poſſit quod ma=

ritus tales acceſſiones poſſit petere iure actionis de dote prout dictum fuit ſupra ex parte vxoris: ſed neceſſe ſit petere illas officio iudicis mercenario prout petuntur in quolibet iudicio particulari vt per Alexand.in.d.§.fina.⁊ per Jaſo.in.dicta.l.prima.C.de iudic.in.iij. colū. Tamen etiam ꝙ peti debeant officio iudicis mercenario nō per hoc denegandum eſt ꝙ etiam pro illis nō ſint obligata bona tacita hypo. prout ſunt obligata pro dote: ⁊ hoc per ea que no. Bart.in.d.§.ſin autem in ſeniſſimo vbi concludit ꝙ bona mariti tacite obligata pro dote ſint etiam tacite obligata pro alimentis vxoris que petuntur officio iudicis mercenario per dicta. l. iuſtius.ff.qui potio.in pig.habe.⁊ dictam opinio. Barto.approbant magis.communiter docto.vt per Alexand.ibi ⁊ dictum eſt ſupra. ¶ Sicut ergo ex parte vxoris licet alimenta veniant offic.iudicis mercenario bona mariti ſunt tacite hypotecata: ita debet dici ex parte mariti quia eadem eſt ratio.l.ſi a titio.ff. de furt.⁊.l. illud.ff. ad legem aquil. et non obſtat. d.l. fideiuſſores magiſtratuum.§.pro aurelio quia illa lex loquitur quando fideiuſſor interceſſit pro certa q̄titate expreſſe ⁊ ſpecificetunc enim verum eſt quod non cenſetur interceſſiſſe pro vſuris vt etiam dixi. s̄. ¶ Non obſtat dicta.l.quero in principi.iuncta l.centum capue.ff.de eo.ꝙ certo loco qr in ſolutione dictarum duarum . ll. que videntur contrariari glo.valde laborat ⁊ ponit ſeptem lecturas ſeu ſolutiones: ſed quinta que fuit Joannis gloſſatoris approbatur per bartol. ⁊ alios doctores communiter in.d.l.centum capue ⁊ in.l.final.eodem titu. ⁊ eſt quod ille acceſſiones que debentur ex mora debitoris in iudic. bonefidei ſecundum naturam actionis: etiam ꝙ ille petantur officio iudicis mercenario tamen comprehenduntur in fideiuſſione ſimpliciter preſtita nam tali caſu fideiuſſor tenetur pro ſorte ⁊ vſuris predictis ⁊ hoc modo procedat . d.l .quero . Secus autem eſt in acceſſionibus ⁊ vſuris debitis ex ↄ̄tractu ſtricti iuris: qr in actionibus ſtricti iuris fideiuſſor tenetur ex mora ſua tantū: non autem ex mora debitoris: ⁊ ratio eſt qr actiones ſtricti iuris ſunt ſtricte intelligende ⁊ quicquid obmiſſum eſt in verbis habetur pro obmiſſo vt declarat Jaſo.in.d.l.centum capue.

56 ¶ † Uera eſt ergo concluſio ꝙ fideiuſſor ſimpliciter intercedens tenetur etiam pro acceſſionibus et vſuris que veniunt officio iudicis mercenario ſecundum naturam actionis bonefidei ſecus autem in actionibus ſtricti iuris. Unde cum actio de dote ſit bonefidei vt inſtitu.de actio.in.§.fuerat vſure ⁊ acceſſiones venientes ex cauſa dotis dicūtur venire ſecundum naturam actionis.bonefidei: ⁊ ideo pro illis tenetur fideiuſſor ſimpliciter intercedens vt.d. l. quero. Et ſimiliter bona tacite obligata pro dote pro illis cenſentur obligata: quia in hac materia quod dicitur in fideiuſſore debet dici in pignore ⁊ hypoteca.l. promiſſor .§. conſtituto .ff. de conſti.pecu.⁊.l.j.§.iubet.ff.de colla.bono.⁊ faciunt not.per gloſſ.magnam et docto.in.l.j.ff.qui ſatiſda. cogan. et in proprijs terminis firmat Barto.in.l.ſolutū.§.ſi in ſortem.ff.de pign . actio. vbi dicit.in vſuris que veniunt officio iudicis mercenario idem eſſe dicendum in pignore quod ipſe dixit in fideiuſſore in dicta.l. centum capue ⁊ in dicta.l. quero. Et ſic concludo ꝙ etiam ex parte viri pro alimentis ſeu vſuris et debitis ob dotem non ſolutam ſint tacite hypotecata bona promittentis dotem: que nota. quia puto ꝙ nō inuenies ita plene per aliquem declarata ⁊c.

57 ¶ † Octauo Amplia regulam principalem quod dictum priuilegium tacite hypothece de quo in dicto.§.⁊ vt plenius: ſicut competit pro dote ita et competit pro precio rerum dotalium alienatarum per maritum in caſibus videlicet in quibus permiſſa eſt alienatio puta in vtilitatem vxoris iuxta.l.ita: conſtante.§.fina.ff. de iure do. vel alijs caſibus iuxta.l.ſi extimatis.ff. ſoluto matrimonio ⁊ in alijs.ll. dicti titu. Jta tꝫ Areti.in.l.j.in.iij.colum.ff.ſo. matri. Subdit tñ ꝙ Barto. in hoc fuit

ſibimet contrarius: quia in cõſi.cxxiij. punctus. Uidetur tenere quod bõa mariti ſint hypothecata pro pretio rerum dotalium venditarum per maritum: ⁊ in.l.j.ad fi.ff.de diſtrac.pi.videtur tene
58 re contrarium. ¶ † Sed eſt aduertendum quod non eſt verum quod Bar.in aliquo contrarietur: ſed ponit duos caſus diuerſos. ¶ Primus eſt an pro pretio rerum dotalium venditarum per maritum bona mariti ſint tacite hypothecata? ⁊ in hoc Bar.in.d.cõſi.cxxiij. tenet quod ſic. ¶ Secundus caſus eſt an pretium redactum ex bonis mariti ſit tacite obligatum pro dote? ⁊ in hoc Bar.in.d.l.j.ad fi.ff.de diſtrac.pi.tenet quod dictum pretium non ſit obligatũ niſi in ſubſidium vez. quando bona mariti vendita eſſent perempta vel preſcripta: tunc enim poſſet agi hypothecaria contra illum qui dictum pretiuz haberet ⁊ ita dicit. Bar.habuiſſe de facto in quadam muliere paupere. idem tenet Bar.in.l.quia debitore.ff.que in frau.credi. ⁊ iſtud intelligit Bart.in.d. l.j.ad fi.procedere in quocunq; creditore etiam extra dotem ⁊ ita demũ ſi pretium ad quod in ſubſidium agendũ eſt ſit apud eum qui conuenitur ex cauſa lucratiua: ſecus autem ſi ſit ex cã onerosa quia tunc etiam in ſubſidium conueniri nõ poteſt niſi ad illud quod eſſet ſuperfluum apud illum vltra ſuum creditum, ⁊ hoc per no.in.l ſi cum ſeruum ff.ſi cer.peta.⁊ in.l.fi.ff.de nego. geſ. et ita etiam tenet Cy.in.l.mater in.vij.q. C.de rei vendi.⁊ ibi etiam Ray.in.x.q. ⁊ late Alex.in conſi.cxviij.viſo proceſſu pen.col.v.vol.vbi etiã in hoc plus vult quod donec creditor poteſt agere actione perſonali contra debitorem ⁊ donec non ſit excuſſum de bonis debitoris nõ poſſit creditor agere hypotecaria l ſubſidium contra habentem pretium redactum ex rebus debitoris ex cauſa lucratiua: ⁊ vt dixi doctores predicti loquuntur indiſtincte in quolibet creditore: ⁊ ſolus Bar.in.d.l.j.ad fi.extendit etiam hoc ad creditorem ex cauſa do-
59 tis ⁊ ſic ad vxorem. ¶ † Ego autem in dote ⁊ in muliere agente ad reſtitutionem dotis puto indiſtincte tenendum quod pretium rerum mariti venditarum ⁊ tacite obligatarum pro reſtitutione dotis ſuccedat loco dictarum rerum vt eſt gl.in.l.labeo ⁊ ſabinus.§.itẽ ſi domin⁹.ff.de ver.ſigni.allegat.l.res in dotem date.ff.de iure do. et firmat Bar.in Rub.ff.ſo.ma.in vi.col.in verſi. preterea in vniuerſalibus: ⁊ probatur hoc ratione: quia.ſ.dos ex parte mulieris dicitur ius vniuerſale ſicut hereditas peculium ⁊ ſimilia vt.l.quod dicit ff.de impen.in re.do.fac.⁊ ibi glo.⁊ firmat Bar.in.d.Rubrica.ff.ſo.ma.⁊ habetur per Alexan.in.l.ſi marito.§.fi.eo. titu. Unde ſicut in vniuerſalibus pretium ſuccedit loco rei vt.l.ſi rem ⁊ pretium.ff.de peti.here.⁊ habetur per Jaſo.in.d.l.ſi eum ſeruum.ff.ſi cer.peta.⁊ per Bar.in.l.quia a debitore.ff.que in frau.credi.ita debet eſſe in dote ⁊ in ei⁹ actione. Cum ſit ius vniuerſale. ⁊ ſicut in dote ⁊ eius actione pretium ſuccedit loco rei (vt dictũ eſt) ita etiam videtur dicendum in hypothecaria actione tacita conceſſa actioni de dote per d.l.vni.§.⁊ vt plenius: quia ſi ex natura rei ⁊ actionis in dote pretium ſuccedit loco rei vt firmat no.Bar.in.d.cõſi. 124. Idem videtur eſſe in hypotheca q̃
60 tacite accedit actioni dotis. † actio enim que cumulatiue accedit alteri ſortitur eandem naturam cũ prima iuxta text. in.l.ſi eum.§.qui iniuriarum.ff.ſi quis cau.⁊ no.Saly.in.d.l.xij.§.ſed et ſi nõ ignoramus.C.de rei vxo.actio. ⁊ actio hypothecaria conceſſa actioni ex ſtipulatu in dote tanquam pediſequa ſortitur eius naturam vt in ſimili dicit. bal. no.in tractatu dotis in.xij.parte in.xj. colum.⁊ acceſſorium ſequitur naturaz ſui principalis vt in regula acceſſoriuz lib.vj.⁊ quod hypotheca tanquam acceſſoria ſequatur naturam ſue obligationis principalis eſt text.⁊ ibi gloſſ.et doct.in.l.ij.C.per quas perſon.nob.acqui.⁊ expreſſe not.Bartol.in.l.ſolutum §.per liberam.ff.de pigno.actio.vbi dicit quod cum obligatio hypotecaria ſit acceſſoria ad perſonalem de ea iudicatur ſecundum quod iudicatur de perſo

nali ꝛ hoc per not.in.l.ꝛ an eandem.§.
fi.ff.de excep.rei iudi.in gloſſ.fi.vbi in
hyp.debet exprimi cauſa ſicut in per-
ſonali cui accidit ꝛ non poteſt ſimpli-
citer proponi ſicut actio realis. ¶ Un-
de licet in hypotheca accedente actio-
ni ſingulari vel particulari, pretium
non ſuccedat loco rei niſi in ſubſidium
re preſcripta vel perempta iuxta.text.
et ibi not.in dicta.l.prima.ff.de diſtrac.
pi. Tamen in hypotheca accedente
actioni de dote ex parte mulieris pro
reſtitu.dotis cum ſit actio vniuerſalis
ſecus eſt dicendum videlicet quod pre
tium ſuccedat loco rei ꝛ quod vxor vel
heres illius poſſit vigore tacite hypo-
thece agere contra habentem pretium
rerum mariti venditarum etiam quod
res vendite non ſint preſcripte nec per
empte: dummodo precedat diſcuſſio
de iure requiſita antequam agatur cõ
tra tertium poſſeſſorem iuxta.aut.hoc
ſi debitor.C.de pigno.tenendo quod in
dote etiam requiratur excuſſio iuxta
not.per Bartol.ꝛ alios in.l.ſi conſtan-
te in princi.in.ij.queſtio.tertie queſtio.
princi.ff.ſo.ma.ꝛ per Bal.no.in octaua
parte in priuileg.37.de quo.ſ.ſuo lo-
co dicetur. Niſi forte dicatur quod il-
lud quod eſt dictum eſt quod actio hy-
pothecaria ſortiatur naturam actio-
nis perſonalis in dote procedat quan-
do agitur contra maritum vel eius he
redes pro reſtitu.dotis quia tunc poſ-
ſunt cumulari vt in auc.de fideiuſ.§.
ſed neque ꝛ in dicta.auc.hoc ſi debitor.
Secus autem ſit quando agitur hypo
thecaria contra tertium poſſeſſorem cõ
tra quem non datur actio perſonalis
iuxta.l.prima.§.ſi heref.ff.ad trebe.et
ſic quod tunc hypothecaria non acce-
dat perſonali: ſed tanquam diſtincta
ab ea conſideranda ſit. ¶ Tamen etiam
hoc non videtur obſtare quia hypote-
ca dicitur ineſſe doti et actioni dotis vt
dicit text.in dicta.§.ꝛ vt plenius verſi.
ſicut ꝛ licet detur contra tertium poſ-
ſeſſorem tamen datur tanquam ad bo-
na principalis debitoris ꝛ ſemper pre-
ſupponit actionem perſonalem et ei
accedit vt habetur per Bartol.in.l.per
ſequutione.C.de pigno.Unde licet di-
rigatur contra tertium poſſeſſorem con
tra quem non datur perſonalis: tamen
non alteratur eius natura ſed dici-
tur etiam illo caſu cumulatiue acce-
dere actioni perſonali competenti cõ-
tra principalem debitorem et ideo ſer-
uat illius naturam et ſic vt illa eſt
vniuerſalis ita ꝛ iſta iuxta.not.in di-
cta.l.ſi cum.§.qui iniuriarum.ff.ſi
quis cau.ꝛ late per Bartol.in.l.prima
§.hec actio.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe iuſ.
fue. ¶ Cõcludo ergo ex predictis quod
licet Bartol.in dicta.l.prima.ff.de di-
ſtrac.pigno.voluerit quod etiam in do
te ita demum pretium ratione hy-
pothece ſuccedat loco rei quando res
fuit preſcripta vel perempta ꝛ quan-
do habens pretium pretendit cauſam
lucroſam tamen quod verius ſit de
iure quod in hypotheca competenti
ad reſtitutionem dotis pretium indi-
ſtincte ſuccedat loco rei prout in aliis
actionibus ſeu iudiciis vniuerſali-
bus iuxta.not.per Bartol.in dicta.l.
qui a debitore,ff.que in frau.credi.
Et licet ita putem tenendum tamen
cogitabis: quia non inuenio exami-
natum per aliquem. ¶ Sed credo
quod Bart.non aduerterit.in dicta.l.
prima quod actio et iudiciũ de dote
eſſet vniuerſale: et quod hypotheca
ei accedens habere deberet eandem
naturam: ſed putauit illam eſſe actio-
nem ſingularem et docto. loquentes
de hypotheca et dicentes quod in
ea pretium non ſuccedit loco rei lo-
quuntur in iudiciis et actionibus ſin-
gularibus: non autem in vniuerſali-
bus ſi bene aduertes: vt etiam conſi-
derauit Iaſo.in dicta.l.ſi cum ſeruum
in fi.et ideo eorum deciſiones non
ſunt trahende ad hypothecam com-
petentem pro dote reſtituenda per alle
gata.ſ.Intellige tamen quod pre-
tium rerum venditarum ſit hypothe
catum et poſſit peti antequam ſit alio
conuerſum vt in ſimili vult Bartol.
in.l.cum tabernam in princip.ff.de

pigno.⁊ dixi.ſ.in ſecundo membro ſe-
cunde partis in quinta ampliatiõe nu
61 mero.19. ¶ †Sed adhuc in predictis
dubito quia licet hypothecaria ſit ac-
ceſſoria ad actionem perſonalem ⁊ per
hoc videatur imitari eius naturam ta
men illa regula quod acceſſorium ſe-
quatur naturam principales procedit
quando acceſſorium non poteſt ſtare
ſine principali vt.l.cum notiſſimi in
princip.⁊ ibi gloſſ.in ver. prorogari et
ibi Cyñ.⁊ doc.C.de preſcrip.xxx.anno.
Sed hypotecaria poteſt ſtare ſine prin
cipali vt ibi habetur ⁊ not.Bartol.in.l.
fideiuſſor obligari in princip. ff. de fi-
deiuſ. merito non videtur quod imi-
tetur naturam principalis.et ita tenet
Alexand.in.l.tertia.§.fi.in vlti.colum.
in verſicu. Nec obſtat ratio ⁊c.ff.de ac-
quiren.poſſeſ. ſed quod imo hypothe-
ca tanquam acceſſoria ad actionẽ prin
cipalem ſequatur eius naturã eſt text.
et gloſſ.in dicta.l.ſecunda.C.per quas
perſo.no.acquiri. ⁊ illud quod tenet
Alexand.in dicto.§.fi.videtur procede-
re in acceſſorio tollendo nam ſi acceſſo-
rium poteſt ſtare ſine principali tunc
ſublato principali non tolletur acceſſo
rium ita procedunt allegata per eum.
In aliis autem videtur ſtare regula:
62 ideo cogita. ¶ † Nono Amplia re-
gulam predictam videlicet quod di-
ctum priuilegium tacite hypothece
de quo in dicto.§.et vt plenius compe-
tat etiam contra fideiuſſorem. Nam
etiam bona fideiuſſoris ſunt tacite hy
pothecata pro dote videlicet tam in
fideiuſſore qui intercellit ex parte vxo
ris in dote danda quam etiam in fi-
deiuſſore qui intercellit ex parte viri
in dote reſtituenda in caſibus tamen
in quibus fideiuſſor pro dote redden-
da interuenire poteſt quos proſequi-
tur Bald.not.in tractatu dotis in.ſe-
xta.parte in.xxi.priuilegio et ſimiliter
in bonis fideiuſſoris qui intercederet
poſt ſolutum matrimo.iuxta termi-
nos.l.ſi conſtante.§.quotiens.ff.ſolu.
ma. ita firmat idem Bald.not.in di-
cta.vi.parte in.vii.priuilegio.in prin
63 cipio. ¶ † Decimo Amplia dictam
regulam vt dictum priuilegium ta-
cite hypothece competat vxori in bo-
nis mariti non ſolum pro dote (vt
dictum eſt) ſed etiam pro bonis pa-
rafrenalibus per maritum admini-
ſtratis text.et ibi Bartol.Bald.⁊ Ale
xander in apoſtillis ad Bald.in.l.fi-
nalis.C.de pact.conuentio.ſuper do.
Jaſo.in.§.fuerat in.xi.colum.inſti-
tutio.de actio.⁊ in.l.maritus ad finẽ.
C.de procurato. ¶ Et iſta tacita hypo.
pro rebus parafrenalibus vxoris ha-
bet in ſe tacitam conditionem diuor-
tii et ſoluti matrimonii ſicut habet ip-
ſa reſtitutio dotis vt tenet Bald.in.l.
vbi adhuc in penul.colum.in verſicu.
ſecundo caſu principali. C. de iure
do. Quod nota quia vltra iſtam ta-
citam hypothecam bona parafrena-
lia non inueniuntur habere aliqua
alia priuilegia dotalia vt eſt gloſſ.re-
putata ſingula. in.l.ſi ego.§.dotis in
verſi.condici. ff.de iure do.⁊ not. Ale-
xander. et Jaſo.in dicta.l.maritus.
¶ Et per conſequens dicta tacita hy
potheca que competit pro bonis pa-
rafrenalibus non competit cum pri-
uilegio prelationis ſicut illa que da-
tur pro dote iuxta.l.aſſiduis.C.qui
po.in pigno.hab.ita tenet Salycus.
64 in dicta.l.aſſiduis.§.fina. ¶ † Unde-
cimo Amplia regulam vt dicta tacita
hypotheca introducta pro dote ha-
beat etiam locum in donatione pro-
pter nuptias vt notat. Bal.in.l.vbi
adhuc in penultima colum.in verſicu.
Item quero nam lex noſtra. C. de iu-
re do.et hoc tam ſolu.matrimo. quam
etiam eo conſtante in caſu inopie vt
eſt caſus in dicta.l.vbi adhuc. In-
tellige tamen de tacita hypoteca ſine
priuilegio prelationis: quia priuile-
gium prelationis in tacita hypothe-
ca datur ſoli doti et non donationi
propter nup. Ita tenet Bald.in dicta
l.aſſiduis poſt Cyñ. ibi in.iii.oppo.⁊
ibi text.gloſſ.ante penulti. et Saly.in
§.fi ⁊ Ange.de Arc.inſtitu. de actio.
§.fuerat in.xii.colum.in verſicu.

in gloſſa ibi quia aliud eſt: et hoc modo intelligi debet id quod dicit Bald. in dicta. l. aſſiduis. in ſecunda columna. in verſiculo nouercas vbi dicit quod do. propter nuptias: non habet priuile. tacite hypotecee prout habet dos: quia in donatione eſt lucrum in dote autem eſt damnum ſi amitteretur: et probatur in illo text. ibi ſi amittatur poſteriori datum. Nam certe Bald. ibi loquutus fuit de priuilegio prelationis iuxta ter-
65 minos dicte. l. aſſiduis. ¶ † Intellige autem ſane quando mulier ageret ad donationem propter nuptias querens illam lucrari: tunc enim habet tacitam hypotecam abſque priuilegio prelationis vt dictum eſt. Secus ſi ageret ad illam tanquam ſibi ſpecialiter obligatam pro dote nam tunc haberet tacitā hypotecam in dicta donatione cū priuilegio prelationis: quia iſto caſu potius cenſetur agere pro dote quam pro donatiōe propter nuptias ita declarat Abbas poſt Innocentium in capitulo
66 ex literis. de pignoribus. ¶ † Et nō mireris quod donatio propter nuptias ſit obligata pro dote: quia licet donatio propter nuptias tranſeat in dominium vxoris ſicut dos in dominium mariti: quia tamen vxor nō eſt domina illius donationis iure proprio et perpetuo: ratione iſtius poſſibilis reuocationis res cē ſetur quodammodo aliena iuxta. l. ex ſextante. §. latinus. ff. de exceptione rei iudica. merito non inconuenit quod ipſa donatio propter nuptias ſit hypotecata vxori pro reſtitutione dotis nam donatio propter nuptias non datur ſolum propter lucra nuptialia: ſed etiam pro maiori ſecuritate dotis. l. finali. §. ſancimus. C. de donatiōe ante nuptias ita ſolenniter declarat Bald. in autentica ſiue a me. C. ad velleianum. et ibi
67 ſequitur Salicetus. ¶ † Fallit modo dicta regula quatuor modis. Et primo in extraneo dotante: quia ſcilicet dicto extraneo repetenti dotem non datur tacita hypoteca de qua in dicto. §. et vt plenius in bonis illius qui tenetur reſtituere dotem ita tenet Cynus in dicto. §. et vt plenius. et Paulus de Caſtro. in. l. de diuiſione. ff. ſoluto matrimonio. Nicolaus de Neapoli. Angel. et Imola. in. l. prima. ff. ſoluto matrimonio. licet Bartol. ibi ſentiat contrarium dum dicit quod tale priuilegium datur actioni de dote et quod tranſit ad quēcunque tranſit ipſa actio. per dictū. §. et vt plenius et per. §. fuerat: ſed Alexan. in dicta. l. prima. in. viij. columna in verſiculo. Succeſſiue querit Nicolaus de Neapoli ſequitur opinionem communem videlicet quod priuilegium tacite hypo. de quo in dicto. §. et vt plenius per quod mulier prefertur ſolis creditoribus pretendentibus perſonalem tantum non competit extraneo dotanti et ſtipulanti dotem ſibi reddi: et ita etiam tenet ibi Decius per bonas rationes reſpondendo argumentis Jaſo. qui contrarium voluit in dicto. §. fuerat: et ita
68 eſt tenendum. ¶ † Secundo fallit regula in vxore heretica quia ei non competit priuilegium tacite hypotece de quo in dicto. §. et vt plenius vt eſt text. in autentica idem priuilegium. C. de hereticis. et no. Antonius de butrio. et Abbas in capitulo gaudemus. de diuortio. circa finem limitando tamen vt ibi per eos niſi mulier abiuraret hereſim et rediret ad fidem quia tunc recuperaret dictum priuilegium tacite hypotece pro dote in bonis mariti: vt ibi
69 per eos. ¶ † In vxore autem iudea ſecus eſt quia illa habet hoc priuilegium tacite hypotece in bonis mariti iudei ita ſingulariter tenet Antonius de butrio. in dicto. capitulo gaudemus. in vltima columna et latiſſime tractat Bartholomeus belenzinus ibi: et ratio eſt quia inter iudeos eſt matrimonium licet non ita firmum et indiſſolubile vt inter chriſtianos vt not. Abb. in capitu-
70 lo quanto. eodem titulo. ¶ † Tertio fallit regula predicta in pena adiecta promiſſioni dotis: quia priuilegium prelationis tacite hypotece quod datur doti per dictū. §. et vt plenius: et. d. l. aſſiduis nō datur pene illi adiecte ita ſingulariter tz Pau. de ca. in. l. adeo. ff. de

compen. quod eſt notãdum: & mouetur per illum tex. & quia fiſcus habet priuilegium tacite hypotecce in ſuis contractibus. vt. l. fiſcus. de iure fiſ. & tamen illud non habet in penis vt in tit. C. de penis fiſ. lib. x. & per no. in. l. reſcriptum. in prin. in glo. ſuper ver. hypotecas. ff. de
71 pactis. ¶ † Quarto fallit regula predicta in dote promiſſa vel data pro ſponſa per verba de futuro: quia ſi ante contractum matrimonium veniat caſus reſtituende dotis puta quia ſponſus predeceſſit: non competit ſponſe priuilegium tacite hypotece in bonis ſponſi ita tenet glo. in. l. eos. C. qui potio. in pigno. hab. & ibi Dyn. Jaco. de are. & alij: & Barto. in. l. ſecunda. §. fina. ff. de priui. credi. & ratio eſt q2. l. prima. ff. qui potio. in pigno. hab. que loquitur de expreſſa hypo. et. l. finali. C. eo. titu. et dicto. §. et vt plenius. et. §. fuerat inſtitu. de actio. qui tex. loquuntur in tacita hypoteca que datur doti loquuntur de dote: ſed ante cõtractum matrimonium per verba de preſenti non eſt dos vt. l. finali. C. de dona. ante nupt. merito &c. et ita tenet Ange. de are. in dicto. §. fuerat. col. vj. in verſicu. quero vtrum ſponſa &c.
72 ¶ † Et non obſtat ꝙ etiam ſponſa videatur habere priuilegia dotis vt. l. ſi ſponſa dotem iuncta gloſ. ff. de iure dotium. & no. Ange in auf. de equali. do. in. §. his conſequenter ad fi. colla. vij. et Alexã. in dicta. l. prima. in. viij. colum. in verſi. alius caſus eſt. ff. ſoluto matri. quia predicte deciſiones loquuntur de priuile. perſonalis actionis non hypotecarie. Nam ſponſa habet etiam priuilegium in perſonali actione quo mediante pref. rtur alijs creditoribus pretendentibus ſolam perſonalem: vt eſt text. & ibi Bartol. in dicta. l. ſecunda. in. §. primo. ff. de priuileg. credi. quod no. ne equiuoces. Modo ponam in mate-
73 ria aliquas notabiles. q. ¶ † Primo igitur quero an tacita hypoteca de qua in dicto. §. & vt plenius contrahatur in bonis mariti minoris. xxv. ann. contrahentis matrimonium & recipientis dotem. ¶ Jſta queſtio eſt valde dubia. Nam Barto. in. l. ſi conſtante. in quartã queſtione tertie partis. ff. ſolu. matrimonio. concludit ꝙ bona mariti minoris nõ ſint tacite hypotecata pro dote et arguit a ſimili ex no. per gloſ. in. l. item quia. ff. de pactis. ſcilicet ꝙ bona minoris nõ ſunt tacite hypotecata pro domo conducta: & reprehendit Barto. diſtinctionem Guil. qui tenuit contrarium per tria fundamenta per que concludit quod obligatio que per legem inducitur abſqꝫ facto minoris non cadit in rebus minoris niſi cum autoritate curatoris et decreto iudicis: vnde infert quod ad inducendam hypothecã requiratur expreſſa obligatio bonorũ cum iuramento minoris quod repreſentat eum maiorem. auf. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. vendi. Jdem etiã tenet Bartol. in dicta. l. item quia: & ibidem Rapha. fulg. & Saly. in. l. certi iuris. C. loca. et ſequitur Joan. de Jmol. in dicta. l. ſi conſtante dicens quod opinio. Bartol. ſecure eſt tenenda. Bal. no. in. d. tractatu dotis in. vj. parte in priuileg. lviij. reliquit ſuper hoc cogitandum: quia dicit hunc articulum non eſſe parue heſitationis. ¶ Tamen non obſtantibus predictis communis opi. eſt contra Bartol. & ſequaces videlicet quod bona mariti minoris recipientis dotem tacite obligentur. & iſtam opini. tenent Bald. Ange. Roma. & Alexand. in dicta. l. ſi conſtante in prin. & Ange. Paulus de caſtro & Alexand. in dicta l. item quia. Cyn. Bald. & Ange. in. l. finali. C. de legi. tuto. vbi Bal. dicit hanc eſſe communem opinionẽ. Jdem tenet Bald. in dicto. §. et vt plenius & Bald. in. l. prima. in ſecunda colum. C. de priuile. do. et in dicta. l. certi iuris. in. viij. queſtione. Et iſtam opinionem tenet et firmat Jaſ. in dicta. l. ſi conſtante. in dicta quarta queſtione tertie partis vbi eam corroborat quinqꝫ fundamentis & reſpondet ad argumenta Bartol. et vt ibi late per eum. et ita puto tenendum in marito minore recipiente dotem.
74 ¶ † Sed dubium eſt quid in muliere minore promittente vel dãte dotem an

eius

tius bona tacite hypotecentur pro dicta promiſſione vel datione obſeruanda iuxta dictū.§.et vt plenius:⁊ in hoc Bald.no.in dicto priui.lviij.dicit intrepide poſſe teneri q sicut non poteſt dotem conſtituere maxime in bonis immobilibus ſine curatore et decreto iudicis vt habetur in.l.lex que tutores. C.de adminiſtratione tutorum ita non poſſit etiam obligare bona ſua pro dote cum hypoteca. Nam hypoteca tanquam acceſſoria ſequitur naturaʒ ſue perſonalis obligationis vt.l.ſecunda. C.per quas perſo.no.acqui.⁊ ſicut hypoteca expreſſa nō poteſt introduci ita non videtur poſſe introduci tacita legalis cum lex improbet principalem contractum argumento.l.non dubium.C. de legibus.ſed ſi dos eſſet conſtituta cū curatore et decreto iudicis tunc etiam q de hypoteca non eſſet conuentum: tamen inſurgeret ipſa tacita hypoteca per dictū.§.et vt plenius et iſto caſu decretum interpoſitum in dote porrigeret effectum ad tacitam hypotecam: quia ex quo iudex permiſit principalem contractum: videtur etiam tacite voluiſſe q tacita hypoteca ex illo cauſetur argumen.l.ſi pupillorum.§.ſi pupillus.ff.de rebus eorum:ita dicit ipſe

75 Bald.not.vbi ſupra. ¶†Sed aduerte q reſpectu bonorum immobilium puto deciſionem Bald. procedere quia vxor minor non poteſt bona immobilia in dotem dare ſine curatore et decreto iudicis vt.l.lex que tutores.iuncta glo. ibi in verſiculo vel in dotem.C.de adminiſtratione tutorum.et ibi per docto. et ita etiam non poteſt illa obligare vt ibi eſt text. Sed reſpectu aliarum rerum que alienari nō ſūt prohibita per minorē:poteſt puella minor ſe dotare moderate abſqʒ curatore et decreto vt eſt tex.in lege prima.C.ſi aduer.dot.et hoc fauore dotis vt ibi dicitur et poteſt etiā ſe obligare pro dote conſtituenda vt ibi habetur cum ergo ſit habilis ad matrimonium contrahendum quia pubes:⁊ ad dotem conſtituendam in bonis non prohibitis alienari dicta.l.prima ſequitur etiam q in cōſequentiam in tali obligatione vel dotatione oriatur tacita hypoteca per dictū.§.et vt plenius quia iſto caſu ceſſant rationes in quibus ſe fundat Bald.not. et dicam aliquid infra in materia excuſſionis in.ix. fallentia.et optime faciunt no.per Soci.in conſilio. lxxx. preſens conſultatio

76 iiij.volumi. ¶†Secundo queritur an dicta tacita hypoteca de qua in dicto.§.et vt plenius habeat locum in dote confeſſata:⁊ iſta queſtio eſt adeo diffuſe examinata per doct.q ſi vellem referre eorum dicta ex hoc ſolo articulo poſſet confici vnus tractatus. ⁊ propterea ſtudendo breuitati in hac queſtione remiſſiue tantum procedam. ¶Et primo Bald.no.in tractatu do.in.x.parte examinauit eam per.xiiij.colum. et recitatis opi.antiquorum diſtinguit articulum in duos caſus principales. ¶Primus caſus eſt an dos cōfeſſata habeat priuilegium tacite hypotece cōtra maritum et eius heredes:⁊ ¶Secūdus caſus eſt an habeat tacitam hypotecam contra alios:⁊ ¶In primo caſu concludit indubitanter q dos confeſſata habeat tacitam hypotecam contra maritum ⁊ heredes.et hoc modo dicit procedere gloſ.in.l.exigere dotem.ff.de iudi.limitat tamen hoc niſi maritus vel eius heredes infra legitima tempora exciperent de dote non numerata:poſtea late examinat quid iuris ſit quando maritus cum iuramento renuntiaſſet exceptioni non numera. dotis cuius dicta videri poſſunt ideo non refero. ¶In ſecundo autem caſu quando agitur contra alios tertios:diſtinguit ipſe an ille tertius contra quem agit mulier habet hypotecam in bonis mariti:an nō. Si enim non habet hypotecam vxor obtinebit:ſed an tunc ille tertius poſſit excipere de non numerata pecunia. ipſe dubitat vide ibi. Si autem ille tertius habeat hypotecam et tunc ſi illa hypoteca eſt expreſſa et anterior et obtinebit tertius:ſed ſi hypoteca tertij eſſet tacita:tunc etiam ſecundum cū mulier ex ſola dote confeſſata non debet

preferri: quia communis eſt opinio. ꝙ dos confeſſata non habet tacitam hypotecam contra tertium cum priuilegio prelationis de quo in dicta. l. aſſiduis. in principio et ita ibi etiam tenet Salicetus in octaua queſtione limitãdo tamen certo modo: quando non obſtaret exceptio non nume. do. vt ibi per eum. ¶ Angelus autem de are. inſtitu. de actio. §. fuerat etiam late examinat hunc articulum diſtinguẽdo inter creditores preſentes tempore cõfeſſate dotis et poſtea contractos. Nam quo ad preſentes tenet indiſtincte ꝙ confeſſio dotis non preiudicet eis: in futuris autem creditoribus dicit ipſe poſt Cynũ Bartol. Bald. Angel. et Salice. in autentica ſed iam neceſſe. C. de donatione ante nuptias ꝙ ita demum talis confeſſio non preiudicat futuris creditoribus: ſi appareant aliqua ſigna de fraude: ſed quando confeſſio dotis valeret tam reſpectu preſentium quam futurorum creditorum: an tunc mulier habeat priuilegium prelationis de quo in dicta lege aſſiduis dicit ipſe tenendam eſſe, concordiam datam per Angel. in lege prima. ff. ſoluto matrimonio. et per Bald. in. d. l. aſſiduis. videlicet ꝙ quando mulier nititur ex ſola confeſſione dotis: creditores vero nituntur ex vera numeratione: ipſi creditores debent preferri: ſed quando creditores non probant veram numerationem mulier eſſet preferenda. Diſtinguendo tamen an confeſſio dotis ſit facta ante matrimonium vel conſtante matrimo. vt ibi per eum. Alexander et Areti. in iſto articulo ſatis bene loquuti ſunt in dicta lege prima. ff. ſoluto matrimonio. non tamen perfecte explicãt. ¶ Bulgarinus doctor ſenenſis. ibidem copioſe et ſubtiliter per columnã vigeſimã ſed tamen confuſe proceſſit. ¶ Socinus autem ibidem latius et perfectius quam aliquis alius complexus eſt totam materiam et reduxit illam ad duos articulos principales. ¶ Primus articulus eſt quando maritus cõfeſſus fuit dotem ante matrimonium vel in actu matrimonij contrahendi: et hunc articulum diuidit ipſe in duo membra: primum membrum eſt vtrũ talis confeſſio preiudicet marito et heredibus: ſecundum vtrum preiudicet creditoribus. In primo membro ponit quinque concluſiones cum ſuis correllarijs et limitationibus. In ſecundo ponit tres concluſiones cum ſuis etiam correllarijs et limitationibus et ſic expedit totum primum articulum. ¶ Secundus articulus principalis eſt quãdo confeſſio dotis fit per maritum conſtante matri. et iſtum articulum diuidit etiam in duo capita. Primum eſt an preiudicet marito et heredibus et in eo ponit ſimiliter quinque concluſiones cum correllarijs et limitationibus. In ſecundo capite tractat an preiudicet creditoribus et in hoc etiã ponit quinque concluſiones et ſua correllaria et limitationes vnde quando caſus occurrit recurrendum eſt ad lecturam Soci. verecundum enim exiſtimaui illam tranſplantare cum ordinarie habeatur apud omnes et etiam extranea viſa eſt in maiori parte a materia hypotece et ad materiam adde Corne. in conſilio. cxx. iij. volumine. et Alexander cõſilio. cxlij. quinto volumine. vbi plene.

77 ¶ † Tertio queritur an hypoteca pro dote expreſſa incipiat tempore promiſſionis dotis an vero tempore date dotis: et quid in tacita? ¶ Et capiendo primam dubitationem de expreſſa hypoteca. Dicendum eſt ꝙ in hypoteca expreſſa facta per maritum promittentem reſtituere dotem vxori ſoluto matrimonio. inſpicitur tempus contracte hypotece et matrimonij et nõ tempus numerationis dotis poſtea facte. Nam licet hypoteca in dote vna cum actione perſonali non oriatur niſi demum ſoluto matrimonio. Tamen ex tunc cum oritur hypoteca retro trahitur ad tempus promiſſionis vt late per Alexand. poſt alios in. l. ſi conſtante. §. primo. ff. ſoluto matrimonio.

¶ Et ratio eſt quia quando non eſt in poteſtate debitoris non recipere pecu-

niam inſpicitur tempus promiſſionis et obligationis contracte: quando autem eſt in poteſtate debitoris an velit recipere pecuniam inſpicitur tempus ſolutionis iſte eſt text. in lege prima. ff. qui potio. in pigno. hab. et ibi Azo. glo. Barto. Bald. et alij. et licet ille text. loquatur in dote: tamen habet locum etiam in quocunque alio debito in quo habet locum dicta ratio ſcilicet an implementum contractus conſiſtat in voluntate an in neceſſitate debitoris: et quomodo in neceſſitate mariti conſiſtat recipere dotem ſibi promiſſam: et non in voluntate declarant ibi Bartolus et Baldus et eſt ſecundum eos quia vir non poteſt commode obmittere ſolutionem dotis: quia hoc modo mulier remaneret indotata et maritus haberet neceſſe ſubſtinere onera matrimonij vnde dicitur maritum neceſſe habere recipere dotem promiſſam: quia eius ſolutionem honeſte obmittere non poteſt l. nepos proculo. ff. de verborum ſignificatione.

¶ Et iſtud ſecundum Bartolum ibi eſt notandum ad illud quod ſolet dici quod quando finis habet neceſſariam conſequentiam ad principium inſpicimus principium nam illud debet intelligi de neceſſitate preciſa vel de tali que commode preteriri non poſſit: et iſtam opinionem firmat Raphael Fulgo. in conſilio. cc.xvj. proponitur quod dicta dorotheca et c.

¶ Sed Cynus in lege cum tibi. C. qui potio. in pigno. habeant. dicit iſtud eſſe ſpeciale in dote et ita intelligit dicta lex prima. ff. qui potio. in pigno. habeantur. et hanc opinionem Cyni dicit eſſe veriorem Bald. no. in octaua parte in vigeſima tertia ſpeciali: quia ſecundum eum non videtur verum quod maritus non poſſit obmittere receptionem dotis ex eo quod habeat ſubſtinere onera matrimonij: et probat quia maritus conſtante matri. poteſt facere pactum de non petendo dotem maxime ipſi ſocero et ſic renuntiare fauori ſuo vt habetur in lege ſi ſocer. §. lucius. et in l. nupta. §. primo. et in. l. ſi marito. §. primo. ff. ſoluto matrimonio. et ideo concludit ipſe quod illud quod dicitur in dicta lege prima ſit inductum ſpeciali fauore dotis: ne ſcilicet interim mulier remaneat indotata argumentum. l. ſecunda. ff. de iure dotium. et quia ſi interim eſſet indotata ſpemeretur a viro. l. finali. C. ad velleianum.

78 ¶ † Sed per predicta non puto recedendum ab opinione Azo gloſſ. Barto. Bald. et aliorum que videtur communior et verior videlicet quod diſpoſitio dicte. l. prime. non ſit ſpecialis in dote: ſed idem ſit in quolibet alio creditore: qui modo predicto cogitur recipere ſolutionem vt etiam probat text. in. l. qui balneum. in principio codem titulo. et text. in. l. quidam cum filium. §. finali. et ibi Rapha. cuma. ff. de verborum obligatione. et text. in dicta. l. prima. probat expreſſe quod non dicitur eſſe in poteſtate mariti non recipere dotem promiſſam ibi nec probe dici poteſt in poteſtate eius eſſe ne pecuniam reſiduam redderet vt minus dotata mulier eſſe videretur exponendo illud verbum redderet vt ibi exponit gloſſ. Nec videtur verum quod maritus conſtante matrimonio poſſit paciſci de dote non petenda etiam ad ſui preiudi. vt late proſequitur Alexander poſt Imo. in dicta lege ſi ſocer. §. lucius. Unde cum ſecundum regulas iuris poſſit in dote intelligi diſpoſitio dicte legis prime non debet trahi ad ſpecialitatem non neceſſariam: iuxta gloſ. vulg. in. l. filium quem habentem. C. famil. herciſcun. ſit ergo concluſio quod expreſſa hypotheca in dote incipit a die promiſſionis dotis et non ſolutionis.

79 ¶ † Que tamen concluſio intelligenda eſt cum grano ſalis vez quando tempore promiſſionis dotis erat contractum matrimonium. Nam ad hoc vt expreſſa hypotheca trahatur ad tempus promiſſionis dotis requiritur quod promiſſio ſit facta tempore matrimonij contracti vel poſt matrimonium ſi enim eſſet facta ante matrimonium hypotheca non poſſet trahi ad tempus promiſ

ſionis:ſed ſolum ad tempus matrimonij: ⁊ ratio eſt quia licet dos ſit promiſſa ante contractum matrimonium:tamen tunc non eſt proprie dos.vt.l.fina. C.de donatio.ante nupt.⁊ videtur fuiſſe de mente bartol. in dicta.l.aſſiduis ⁊ ita firmat Bald.not.in.x.parte in.xi. colum.in verſicu.ſed tunc ſurgit notabile dubium ⁊c. ¶ Et ex hoc infert in practica quod ſi eſſet factum inſtrumentum dotale tempore ſponſalicij vt communiter fit puta per annum ante conſummatũ matrimonium cum expreſſa hypoteca:⁊ poſt annũ ſequutum fuit matrimonium quod ſi maritus poſt inſtrumentum dotale ante tamen contractum matrimonium contraxiſſet aliqua debita cum alijs creditoribus cũ hypoteca expreſſa:mulier non preferretur talibus creditoribꝰ:ſed bene preferretur creditori qui cõtraxiſſet poſt matrimonium ⁊ promiſſionem dotis ante ſolutionem dotis:⁊ idem dicit procedere etiam ſi dos fuiſſet ſoluta tempore ſponſaliorum ex quo illo tempore non erat dos:ſed ſi promiſſio dotis eſſet facta poſt matrimonium ⁊ dos poſtea per interuallum eſſet ſoluta tunc hypoteca expreſſa traheretur retro ad tempus promiſſionis quia tempore promiſſionis erat dos ex quo erat matrimonium ita dicit ipſe ⁊ relicta opinio. Cyn.firmat opinio Bart.in dicta.l. prima.ff.qui potio.in pigno.habe. que nota: quia poſſunt frequenter contingere.

80 ¶ † Quarto queritur vtiliter quid in tacita hypoteca pro dote introducta ex.dicto.§.vt plenius an ſcilicet in illa inſpiciatur tempus promiſſionis dotis vel tempus ſolutionis: et in hoc gloſſ.in dicta.l.aſſiduis.C. qui potio.in pigno.habe.in gloſſ. in verſicul. hypotecam tenet quod talis tacita hypoteca nõ trahatur retro ad tempꝰ promiſſionis ſicut trahitur expreſſa vt dictum eſt in precedenti queſtione ſed vult gloſſ. quod incipiat dicta tacita hypoteca tempore datẽ dotis et non ante licet prius fuerit promiſſa: pro quo allegat.l.penultimã.§.iura.C.de donatio.ante nuptias.⁊.l. hac edictali.§.omnibus.C.de ſecund. nupt. et in ſimili.l.cum oportet in fine.C.de bonis que liberis ⁊ reſpondet ad.d.l.primã.ff. qui potio.in pigno.habe.quod illa loquitur in expreſſa hypoteca ⁊ non habet locum in tacita:et illa gloſ. non reperitur alibi ſecundum Baldum ibi qui licet non bene ſe firmet tamen videtur tranſire cum dicta gloſſ. eandem opinio.tenet Specula. in titulo de ſolutio.§.ante omnia ad finem in verſiculo ſed pone contrari dicens quod tacita hypoteca incipit a die dotis date et non a die promiſſionis:⁊ mouetur per textum in dicta.l.aſſiduis ibi: ſi tamen re ipſa et etiam per textum in.l. prima. C.de dot.cau.ibi re ipſa:et idem ſequitur ibi Baldus in additio.Dicẽdo hoc eſſe notabile. ¶ Contrariam opinio.ſcilicet quod etiam tacita hypoteca incipiat a die promiſſionis dotis ſicut expreſſa tenet Jacobus de aretio quem ſequuntur Raynu.Cynus ⁊ Bartolus in dicta.l. in aſſiduis intelligendo tamen quod tempore promiſſionis eſſet contractum matrimonium ſecundum Bartolum ibi:ſupple tu reſpectu matrimonij idem quod dictum fuit in expreſſa hypoteca in proxime precedenti queſtione pro quo faciunt etiam nota.per Bartolum in.l.ſecunda.§. fin. ff. de priuileg. credito.⁊ dum text. in dicta.l.aſſiduis dicit ſi tamen re ipſa fuerint patri mariti date:ſubaudit ibi Bartolus vel promiſſe: ⁊ mouetur Bartolus per textum in dicta.l.prima. ¶ Eandem opinionem tenet Salycetus in dicta.l.aſſiduis in principi. in principio queſtionis et mouetur vltra alia que adducuntur pro hac opinione quia in ambiguis doti eſt fauendum.l. in ambiguis.ff.de iure do.ſed vbi ſunt opiñ. doctorũ res dicitur dubia ⁊ ambigua vt no.in.§.quibus.C.de no.co.compo.⁊ in.l.leges.C.de legi.merito tenenda videtur opiñ.Jacobus de aret. ⁊ ſequatium que fauet doti mouetur etiã Saly.quia tex.in.d.§.⁊ vt plenius introduxit hanc tacitam hypotecam ex qua

dam tacita obligatione quam lex fin=
git maritum feciſſe mulieri: ſicut fingit
mulierem ſtipulatam fuiſſe dotem ſibi
reddi. ¶ Ego autem pōdero illum tex.
pro hac opinione alio modo: vez quod
illa tacita hypoteca inducitur in. d. §. ꝛ
vt plenius in dote ſiue detur ſiue ꝓmit
tatur in duobus locis ibi dederint vel
promiſerint vel ſuſceperint: ꝛ in fine ibi
detur vel promittatur vel ſuſcipiatur:
ꝛ ſic non ſolum ex datione dotis ſz etiā
ex promiſſione reſultat illa tacita hy=
poteca ꝛ per hoc infero quod Barto=
lus in dicta. l. aſſiduis recte ſubaudi=
uit in verſicu. date vel promiſſe: cum er
go in text. illo probetur ineuitabiliter
quod hypoteca. oriatur etiā ex promiſ
ſione; debet intelligi quod oriatur tem=
pore promiſſionis: quia qualitas taci=
te hypotece adiuncta dicto principio
promiſſe debet intelligi ſecundum tem
pus promiſſionis. l. in agris. ff. de ac=
quirend. rerum domi. ꝛ. l. in delictis §.
ſi extraneꝰ. ff. de noxa. ꝛ ad. d. legem cū
oportet. §. fina. quam gloſſ. allegat in
contrarium reſpondet Salyce. quod
illa potius facit pro iſta opinione ꝙ
pro contraria: ſed non dicit Saly. quo=
modo: ſz tu dic quod ideo facit pro iſta
parte quia ſcilicet illa tacita hypote=
ca que in dicta. l. cum oportet in fine in
ducitur in bonis patris pro bonis ma=
ternis per eum alienatis trahitur re=
tro ad tempus quo pater incepit admi
niſtrare dicta bona materna: ꝛ ita illuz
textum in propoſito intelligit Bald.
not. in decima parte in decimatertia co
lumna vbi examinat hunc articulum
ſed illum indeciſum relinquit dicendo
eſſe ſuper eo cogitandum: quia maxima
eſt autoritas gloſſ. ꝛ Specula. ſed ean=
dem opinionem Jacobi de aretio et ſe=
quatium tenet Imo. poſt Pet. in. c. ex
literis de pigno. Addens tamen ad hoc
quod talis tacita hypoteca incipiat a
die promiſſionis ſequuta poſtea nume
ratione ꝛ eſt bona ſuppletio: ꝛ hāc opi
nionem dicit eſſe communem Sozi. in
conſilio. cclxix. pro inueſtigatione in
tertia queſtione ꝛ quarta columna in
verſicu. quarto ꝛ vltimo in ſecundo vo=
lumine. ¶ Unde cum iſta opinione ſit
communior ꝛ verior non videtur ab ea
recedēdum iuxta not. in. c. ne innitaris
de conſti. ꝛ tenendo hanc opi. non vide=
tur obſtare vnum quod in contrarium
adducit bald. not. in. d. x. parte in colū=
na decimatertia vez ꝙ ſecundum iſtam
opinionem due concurrunt fictiones.
prima quia inducitur tacita hypoteca
fauore dotis. ſecunda ꝙ retrotrahitur
ad tempus promiſſionis contra not. in
l. prima. C. de do. promiſ. Quia reſpon=
detur ꝙ iſtud ꝙ retrotrahatur ad tem=
pus promiſſionis non eſt ſpeciale in do
te vt dictum fuit ſupra in precedenti
queſtione nume. 78. Imo eſt regulare
in quolibet alio credito: quando ſcili=
cet non eſt in voluntate ſed in neceſſi=
tate receptio crediti: quia tunc ſemper
hypoteca trahitur retro ad tēpus pro=
miſſionis vt dicta. l. prima. ff. qui po. pi
gno. habe. ꝛ in dicta. l. qui balneum in
principio. eodem titu. merito non con=
currit niſi ſpālitas tacite hypotece in=
81 troducte per dictum. §. ꝛ vt plenius. † ꝛ
licet text. in dicta. l. prima cum concor=
dantijs loquatur in expreſſa hypoteca
nos autem ſumus in tacita: tamen ta=
citi ꝛ expreſſi idem eſt iudicium, l. cum
quid. ff. ſi certum petatur. ꝛ licet aliquā
do expreſſum magis operetur ꝙ tacitū
tamen ſufficit ꝙ regula ſit in contra=
rium: ꝛ qui vult ſe fundare in exceptio
ne quod ſcilicet iſto caſu expreſſa hypo
teca operetur magis in retrotrahendo
ad promiſſionem ꝙ tacita debet proba
re hanc exceptionem per legem vel au
toritatem: alias ſtandum eſt regule iu=
xta late not. per Iaſo. in. l. ſecunda in
vij. columna. ff. ſi quis in ius voca. non
ier. ꝛ in. l. cetera. ff. de lega. primo. ¶ Un
de concludo ꝙ tenenda ſit opiñ. ꝙ taci=
ta hypoteca trahatur retro ad tempus
promiſſiōis ꝛ matrimonij: prout in pre
cedenti queſtione dictum fuit in expreſ
ſa hypoteca: que nota. quia non inue=
nies examinata plenius per aliquem.
82 ¶ † Quinto queritur ſi mulier habet ꝑ
cōuentionem ꝛ pactum expreſſam hy=

potecam pro dote;:an etiam tunc ha-
beat tacitam a lege inductam? ⁊ in hoc
licet text.in.l.fina.C.de pac.conuen.ſu-
per dote dicat quod illa tacita hypote-
ca introducta per dictam legem ſi. pro
bonis parafrenalibus vt (ſupra dixi)
in.x.ampliatione huius quarti caſus
numero ſexageſimotertio non, habeat
locum quando mulier pro illis bonis
conuentionalem ⁊ expreſſam hypote-
cam recepit ⁊ ſic quod prouiſio homi-
nis in hoc faciat ceſſare prouiſionem le
83 gis.†Tamen glo. Joannis ibi in ver-
ſicu.contentam in fine. tenet aliud eſſe
in dote videlicet quod etiam quod mu-
lier pro dote accipiat ſpeciale pignus:
tamen per hoc non ceſſet generalis ta-
cita hypoteca a lege inducta: et illam
gloſſ.tenent ibi Cy.Bald.⁊ latius Sa-
lyce.qui de hac deciſione gloſſ.aſſignāt
etiam rationem ⁊ eſt quia vxor per pa-
ctum non poteſt conſtituere ius dotis
deterius ⁊ ita dicit Salycetus tenere
omnes doctores. Jdem firmat Salyce.
in dicta.l.aſſiduis in principi. in ſepti-
ma queſtione vbi dicit quod noſtri do-
cto.communiter ten nt illam gloſſam
⁊ aſſignat eandem rationem:ſubdit ta-
mē ꝙ pro veritate eſt diſtinguēdū hoc
modo videlicet quod ſi expreſſa hypo-
teca alicuius rei particularis interpo-
ſita fuit ante generalem tacitam illa nō
preiudicat tacite generali ⁊ hoc modo
procedit glo.in dicta;l.finali. ⁊ eſt ratio
ſecundum eum quia nihil contradicit
qn ſpeciali hypotece nō poſſit accede
re generalis.l.ſecunda.C.de pig.⁊.l.do
li clauſulula.ff.de verborum obligatio.
ſed ſi poſt generalem.expreſſam vel ta-
citam vel etiam generalem ⁊ mulier de
ſpeciali expreſſa in aliqua re ſibi proui
deat:non preiudicat precedentibus ge
neralibus quia ſcilicet ius dotis dete-
rius facere non poteſt: ſi vero ſibi pro-
uidet de generali expreſſa anteꝙ fue-
rit orta generalis tacita;tunc dicit Sa
lycetus quod generalis expreſſa impe-
diet generalem tacitam naſci: et ratio
eſt quia generalis expreſſa eſt vtilior
quam tacita vel ſaltem equiualet ta-
cite:ſed ſubdit quod vbi poſſit repe-
riri caſus in quo generalis tacita eſſet
maioris vtilitatis quam generalis
expreſſa tunc tacite generali non pre-
iudicaretur per generalem expreſſam
ne ſcilicet per pactum mulieris ius
dotis conſtituatur deterius et dictam
gloſſam dicit eſſe communiter appro-
batam Alexander in conſilio .lviij. in
cauſa mota numero tertio ſeptimo vo-
84 lumine. ¶ † Eandem gloſſam ſequi-
tur Baldus not.in ſexta parte in pri-
uilegi.lxviij.et ibi dicit per dictam gloſ
ſam vidiſſe decidi notabilem queſtio-
nem in facto. Nam vir obligauerat in
inſtrumento pro reſtitutione dotis om-
nia ſua bona mobilia et immobilia in
qua obligatione de iure non venie-
bant nomina debitorum cum illa fa-
ciant tertiam ſpeciem vt habetur in.l.
quam tuberonis.§.alia .ff.de pecunia
legata et in lege a diuo pio.§.in ven
ditione .ff. de re iudicata et mulier ſo-
luto matrimonio agebat hypothe-
caria contra debitorem viri tanquam
illud eſſet ſibi obligatum pro reſtitu-
tione ſue dotis vigore tacite hypotece
a lege inducte:ſed contra eam excipie-
batur quod ex quo illa ſibi prouiderat
per generalem expreſſam hypotecam
omnium bonorum mobilium ⁊ immo-
bilium quod videbatur receſſiſſe ab ex-
traordinaria tacita inducta a lege. Di-
cit ipſe quod obtentum fuit contrariū
in fauorem mulieris per dictam gloſ-
ſam in dicta.l.fina. ⁊ mouetur ipſe ea-
dem ratione qua motus fuit Salice-
tus ſupra allegat⁹ videlicet quod mu-
lier non potuit paſciſcendo vel renun-
ciando facere deterius ius ſue dotis
per legem ſecundam ⁊.l. de die ⁊.l.at-
tilicinus.ff.de pactis dotalibus;⁊ cum
pactum expreſſum mulieris non poſſit
doti preiudicare minus debet preiudi-
care tacitum.argumen.l.cum quid. ff.
ſi certū petatur,⁊ nō habet obſtare ſm
eum.l.etiā ⁊.l.iubem⁹.C.ad velleia.vbi
habetꝰ ꝙ mulier pōt renunciare ſue hy
potece etiam ipſi viro vt habetur ple-
nius.in.l.meuia.§.j.ff.ſolu.matrimo.de

quo tamen videndum eſt ibi per Alexander. Nam ſecundum eum predicta procedere poſſunt in hypoteca cōuentionali quia nō eſt tanta ratio prohibitionis in hypoteca conuentionali in qua mulier renunciat fauori inducto ex ſua prouiſione quanta eſt in hypoteca legali de qua in dicto. §. ⁊ vt plenius. que tempore dictarum. ll. nondū erat introducta: lex enim magis ſuum quam tuum auxilium conſeruat dicta l. aſſiduis gloſſ. in. l. prima. C. ſi aduer. tranſac. ⁊ ita dicit fuiſſe de mente Cy. in dicta. l. aſſiduis dum allegat. l. ſi vn⁹ §. quod in ſpecie dotis. ff. de pac. quod ſecundum eum eſt valde not. ad limi. di

85 cte. l. etiam ⁊ dicta. l. iubemus. ¶ † Sed iſta ratio Bald. not. non videtur tuta. Nam non videtur maior ratio in tacita hypoteca quo ad renunciationem illi faciendam quam ſit in expreſſa: ſed eadem videtur eſſe ratio in vtraq; argumen. l. cum quid. ff. ſi certum petatur. ⁊ communiter ſolet concludi quod renunciatio hypotece facta per mulierem non valeat niſi remaneant tot alia bona apud maritum vltra ea in quib⁹ renunciatum eſt hypotece quod ſufficiant pro dote vt habetur in dicta. l. iubemus ⁊ per Alexan. in dicta. l. meuia §. primo niſi tamen eſſet renunciatum cum iuramento quia tunc valet indiſtincte vt ibi per Alexan. ⁊ late per Alexandrū in conſilio. lxxxiij. viſo proceſſu numero. 5. vſq; ad nume. 10. vi. volumi. ⁊ in hoc non conſtituitur differētia inter tacitam ⁊ expreſſam: ſed ſatis eſſe videtur quod remaneant bona ſufficientia apud maritum pro dote. nam tunc non cenſetur conſtitutum ius dotis deterius ex quo non incurritur dānum. l.

86 damnum. ff. de dam. infec. ¶ † Nec in dicta. l. aſſiduis probatur quod lex magis conſeruet auxilium per eam introductum quam illud quod fuit introductum per prouiſionem hominis: ſed potius probatur contrarium: nam ex ea ſumit hoc notabile ꝙ lex multotiēs alicui denegat auxiliū ꝑ ipſam legē introductū ſed nunq̄ denegat auxliū introductum per ipſam partem. ¶ Diſputatur enim in dicta. l. aſſiduis per gloſ. et docto. an priuilegium prelationis conceſſum per dictā. l. tacite hypotece quo mediante tacita hypoteca dotis prefertur cuilibet alteri tacite anteriori: extendatur etiam quo ad preferendum eam expreſſe anteriori? et communis eſt opinio ſecundum Barto. ibi et alios quod dictum priuilegium prelationis militet reſpectu alterius tacite anterioris non autem reſpectu expreſſe: mouentur autem docto. ad hoc quia lex alicui poteſt denegare ⁊ tollere auxilium per ipſam legem introductum ⁊ ſic facere quod tacita anterior per eam conceſſa vni non preferatur poſteriori tacite doti conceſſe: ſed non preſumitur quod lex velit auferre alicui prouiſionem per ipſum factam et ſic quod anterior expreſſa acq̄ſita alicui ex ſua prouiſione poſtponatur tacite doti conceſſe. ⁊ ideo illatio Bald. no. non probatur.

¶ Unde ratio dicte gloſ. in dicta. l. fina. C. de pact. conuent. quod per expreſſam prouiſionem non cenſeatur derogatum tacite hypotece dotis conſiſtit (vt dictum eſt. s.) in eo videlʒ ne ius dotis fiat deterius quod per mulierem fieri non poteſt: vt dicta. l. attilicinus. et l. ſecunda. ff. de pactis dot.

¶ Intellige tamen quando maritus predecederet vxori: ſed ſi vxor predecederet marito valeret pactum etiam in preiudiciuʒ dotis: vt notat gloſſa in dicta. l. ſecunda et textus et gloſſa nota. in. l. prima circa principiū. ff. de dote prelegata et habet per Alex. in. l. ſi ſocer. ff. ſo. ma. vbi ponitur materia an et quando valeat pactum in preiudiciū dotis tam ex parte mariti q̄ꝫ vxoris.

87 ¶ † Poteſt etiam fundari ratio deciſionis gloſſe in dicta lege finali in alio. videlicet ꝙ licet dictus articulus an per prouiſionem hominis cenſeatur receſſum a prouiſione legis habeat materiam brocardicam: vt habetur per Cynum poſt Petrum in lege ſecunda. C. de iure emphiteotico

⁊ ibi late per Iaſ.in fol.clxxij.in prima
colum.tamen ex relatis ibi per Iaſ.due
rationes adaptari poſſunt ad deciſio-
nem gl.in.d.l.fi.que vult ꝙ in dote per
expreſſam hypotecam non cenſeatur
receſſum a tacita.¶ Prima eſt ꝙ illa re
gula quod per prouiſionem hominis
cenſeatur receſſum a prouiſione legis
procedit quãdo prouiſio legis eſſet in-
troducta de iure ſpeciali ex priuilegio:
ſecus autem quando prouiſio legis eſ-
ſet de iure communi.¶ Secunda eſt ꝙ
d.regula procedit quo ad ad prouiſio-
nem.l.naſcituram: non autem quo ad
iam natam.ita tenet Bald.in.l.vbi ad-
huc.in.vij.colum.C.de iure do.⁊ Iaco.
de bel.Cyn.⁊ Bald.in.d.l.fina.C.de pa-
ctis conuen.⁊ Iaſon in dicta.l.ſecun-
88 da.¶ †Et predicta procedunt quando
poſt acquiſitam hypotecam ipſi mulie
ri ipſa renunciat.tunc enim procedunt
dicta.l.iubemus.⁊.d.l.etiam.C.ad vel-
le.Sed ſi a principio dotis promiſſe vel
date mulier paciſceret quod bona ma-
riti non ſint obligata pro dote.tunc ſi
bona ſunt apud maritum ⁊ alijs credi
toribus non ſunt obligata:⁊ ſic pactuꝫ
non fuit in fauorẽ tertij:ſed ſolius ma
riti non valeret tanquam initum con-
tra naturam contractus dotis que eſt
quod res mariti ſit obligata pro dote
d.§.⁊ vt plenius ita notat Bal.⁊ Saly.
poſt Nico.de mata.in dicta.l.etiam.et
habetur in.d.l.fi.C.de pactis conuen.⁊
Bald.in rubri.C.de priui.dot.in ſecun-
da columna in verſiculo item expreſſe.
¶ Sed licet ita dicendum ſit ex parte
vxoris dubitari poteſt an idem etiam
ſit ex parte mariti videlꝫ an per expreſ-
ſam hypotecam maritus cenſeatur re-
ceſſiſſe a tacita introducta per dictũ.§.
et vt plenius.et an idem etiam ſit ſi ma
89 ritus accepit fideiuſſorem pro dote.†
nam hoc caſu ſcilicet pro dote danda
marito poteſt accedere fideiuſſor: ſed
non pro dote vxori reddenda vt late per
Bald.nota in.vj.parte.xxj.priuilegio.
Et ſic an gloſſ.in dicta.l.fina.C.de pac.
conuen.que vult quod mulier per ex-
preſſam hypothecam interpoſitam pro
dote non cenſeatur recedere a tacita
90 militet etiam ex parte viri.¶ †Et vi-
detur dicendum quod non per textum
in dicta.l.fina.⁊ pro hoc facere videtur
text.in.l.pe.ff.quibus modis pign⁹ vel
hypote.ſolu.vbi quis recipiendo a co-
lono ſuo fideiuſſorem videtur renun-
ciaſſe tacite hypotece ſuper rebus in-
uectis et illatis de quaꝫ in.l.item quia.
ff.de pac.⁊ in.l.ſi certi iuris.C.loca.ſe-
cus autem ſit in expreſſa hypotheca:
quia ab illa nunquam recedi cenſetur
per fideiuſſorem poſtea preſtitum ipſi
locatori:vt eſt textus nota in.l.item li-
beratur.ff.quibus modis pign⁹ vel hy
pote.ſol.Nec videtur obſtare qđ etiam
in dicta.l.pe.fuit etiam interpoſita ex-
preſſa hypoteca.⁊ tamen illi cenſetur
renunciatum per fideiuſſorem poſtea
acceptum: quia reſponderi poteſt qđ
expreſſio hypotece in dicta.l.pe.nihil
operatur ex quo tacite merat ſuper re-
bus inuectis et illatis per.l.non recte
C.de fideiuſſo.et iſta videtur vera ſolu-
tio in dicta.l.pe.quia alia poſita ibi in
gloſ.et in dicta.l.item liberatur.§.fina.
videtur diuinatiua.et ita tenet Bald.
nota in.d.vj.parte priuilegio.lxviij.ꝑ
quo etiam ſubdit bene facere.l.prima
§.ſciendum.ff.de ſepara.qui text.ſolet
põderari pro notabili quod vnus cor-
reorum debendi dãdo fideiuſſorem pro
ipſo debito videtur renunciare benefi-
cio diuiſionis de quo in autentica hoc
ita.C.de duo.re.¶ Preterea ꝓ hoc etiã
facit quia ratio que aſſignatur per do-
cto.ſuper deciſione.d.gloſ.in dicta.l.fi-
na.quod ſcilicet mulier non poſſit face-
re ius dotis deterius nõ militat ſed ceſ-
ſat ex parte mariti:vt colligitur ex no-
ta per.Alexan.poſt Imo.in dicta.l.ſi ſo
cer.ff.ſoluto matrimonio.¶ Tamen li-
cet predicta ſtringere videantur puto
quod contraria opinio ſit de iure ve-
rior videlꝫ quod idem ſit dicendum ex
parte mariti quod.ſ.dictũ fuit ex par-
te vxoris.quia licet ceſſet dicta ratio ta
men.vt dictum fuit.ſ.illa non eſt vni-
ca ratio dicte deciſionis:ſed reddi etiã
poteſt alia ratio videlꝫ quod.d.regula

quod per prouiſionem hominis cen=
ſeatur receſſum a prouiſione legis non
habet locum in prouiſione legis iam
nata: ſed in naſcitura tantum: vt per
Bald.in dicta.l. vbi adhuc.in.vij.colũ.
et per Iaſo.in dicta.l.ij.ꝛ dictum eſt.ſ.
Et iſtam rationem ſentit expreſſe gloſ.
in.d.l.fina.in verſi.contentam. Itẽ.d.re
gula procedit quando prouiſio homi=
nis eſt eque plena ſicut prouiſio.l. tunc
enim cenſetur receſſum a prouiſione le
gis: ſecus autem quando prouiſio ho=
minis non eſt eque plena: ſed prouiſio
legis aliquid poteſt addere ita no. Cy=
91 nus ꝛ docto. in dicta.l. ſecunda. ¶ † Et
propterea ſolet communiter concludi
quod licet locator prouideat ſibi de ſpe
ciali et expreſſa hypoteca in certa re cõ
ductoris. non propterea ceſſare debet
tacita inducta a lege ſuper bonis inue
ctis ꝛ illatis. vt firmat Dyn. inſtitu. de
act § item ſeruiana per dictã.l.fina. ſe=
quuntur Cyn.ꝛ Salyce.in dicta.l.cer=
ti iuris, licet ibi Bald.ſentiat contra=
rium. eandem opi.tenet Ange. de Are.
in dicto.§.itē ſeruiana.in ſecunda col.
in verſiculo quid ſi locator: ꝛ reſpondet
ad dicta.l.fi.quod prouiſio legis nun=
quam ceſſat quando prouiſio hominis
nõ eſt eque plena ſed prouiſio legis po=
teſt aliquid addere prouiſioni hominis
ex quibus apparet quod non eſt illa
ſola ratio: vnde licet illa ceſſet non ceſ=
ſat prouiſio ꝛ diſpoſitio ex quo alie ra=
tiones adſunt argumen.§. affinitatis ꝛ
ibi nota inſtitu. de nup. ¶ Nec obſtat
text.in dicta.l. penul.ff. quibus modis
pig.vel hypote. ſol. quia imo vera ſo=
lu.in illo tex. reſpectu ad dictã.l. item
liberatur.§.finali eodem titulo que vi=
detur contrariari: eſt quod in dicta.l.
penulti. fuit conuentum quod per ſa=
tiſdationem pignora eſſent liberata vir
tute ergo pacti expreſſi illud euenit:
quod non fuit in dicta.l.item liberatur
.§.finali quia ibi non fuit de hoc inter
partes conuentum: et iſtam ſolu.tenet
Barto.in dicta.l. item liberatur: et in
dicta.l.penulti. Nec eſt verum quod
illa ſit diuinatiua ad illum textum in
dicta.l.penul.quia imo expreſſe hoc di
citur in dicta.l.penultima. ¶ Item eſt
aduertendum quod in dicta.l. penul.
expreſſa hypoteca non fuit generalis:
ſed fuit ſolum de rebus inuectis ꝛ illa=
tis vt ſcilicet illa eſſent expreſſe obliga=
ta donec merces eſſet ſoluta aut ſatiſ=
factum: illa ergo tacita que inerat ſu=
per inuectis ꝛ illatis tanquam inuti=
lis propter expreſſam fuit ſublata: quia
(vt.ſ.concluſum fuit) ex parte vxoris
iuxta diſtinctionem Salyce.in dicta.l.
aſſiduis in ſeptima queſtione quando
expreſſa eſt vtilior tacita vel ſaltẽ equi=
ualet tacite: tunc per expreſſam ceſſat
tacita tanquam inutilis: vnde in dicta
l.penul. per expreſſam fuit ſublata ta=
cita tanquam reddita inutilis per ex=
preſſam: ꝛ ſic tollitur illud quod dice=
bat Bald.nota quod in dicta.l. penul.
expreſſa hypotheca nihil operabatur:
quia tacite inerat: cum imo per expreſ=
ſam equiualẽtē tacite fuerit ibi ſubla
ta tacita: ꝛ ſic ibi non fuit ſublata taci=
ta per dationem fideiuſſoris: quia taci=
ta fuerat prius ſublata per expreſſam:
ſed fuit ſublata expreſſa per pactum
conuentum quod dicta expreſſa durga=
ret donec eſſet ſatiſfactum conductori:
quod fuit adimpletum per fideiuſſio=
nem preſtitam vt.l.quod ſi non.ff. de pi
gno.actio. Aliud eſt ergo dicere an per
ſatiſdationem voluntarie preſtitam a
debitore creditori videatur creditor re=
cedere ab hypoteca. et dicendum eſt
quod non ꝛ hoc modo procedat dicta
l.item liberatur.§.finali ꝛ aliud an pre=
ſtita ſatiſdatione ex pacto conuento:
ꝙ pignora eſſent obligata donec ſatiſ=
daretur ſint ſublata pignora: ꝛ dicendũ
eſt ꝙ ſic ex quo ita conuentũ fuit ꝛ hoc
92 modo procedat dicta.l.penulti. ¶ † Et
probatur iſta concluſio: quia quando
preſtatur ſimpliciter fideiuſſor qui ac=
cedit veteri obligationi non naſcitur
noua obligatio ſed fit additamentum
maioris cautionis prime: ꝛ tali caſu
etiam de iure.ff.non fiebat nouatio vt
habetur per Alexand. poſt alios in.l.
iiij.§.ſi ex conuentione.ff.de re iudica=

ſa.⁊ hoc modo loquitur textus in dicta.l.item liberatur.§.finali. Sed quando fideiuſſor preſtatur per modum ſecunde obligationis tunc de iure.ff. inducebatur nouatio ſecundum Barto. in.l.penulti.ff.de preto.ſtipula.⁊ habetur per omnes in.l.qui vſumfructum ff.de verborum obligatio.

93 ¶† Et quando promiſſio hominis fit ad nouandum prouiſionem legis: tunc prouiſio legis etiam que eſt de iure cõmuni tollitur per prouiſionem hominis ita tenent Cynus ⁊ Salycetus in dicta.l.ſecunda.C.de iure emphiteotico ⁊ habetur in dicta.l.iiij.§.ſi ex conuentione: ⁊ firmat Salyce.poſt Pet. in dicta.l.fina.C.de pact. conuen.⁊ refert Iaſ.in dicta.l.ſecunda nume.lxxvj. Merito dicta.l.penul.in qua ſe fundat bal. not.non probat eius intentionem: quia ſi recte aduertatur illa ſatiſdatio de qua in dicta.l.penulti. preſtita fuit ibi tanquam noua promiſſio ⁊ obligatio ⁊ non per modum acceſſorium ad primam: ſed potius per modum nouationis permiſſe de illo iure.ff.ex pacto ita inito inter partes: nimirum ergo ſi ibi fuit ſublata expreſſa hypoteca per dictam ſatiſdationem ⁊ etiam tacita que not. quia ſunt aliquantulum ſubtilia ⁊ non inuenies per alium examinata et meo iudicio concludenter probant.

¶ Et propterea puto tenendum quod in hoc articu. an per expreſſam hypotecam cenſeatur receſſum a tacita? Idẽ ſit dicendum in marito quod dictũ fuit in vxore.

¶ Sexto queritur in materia an dicta tacita hypoteca de qua in dicto.§. et vt plenius ſit priuilegiata priuilegio prelationis: quo mediante preferri debeat alij anteriori tacite alterius creditoris? et in hoc communis eſt opinio quod vxor in dicta tacita hypoteca ſit priuilegiata et preferatur alijs creditoribus pretendentibus etiam tacitam. iſte eſt textus in dicta.l.aſſiduis

94 C.qui po.in pigno.hab.† ⁊ licet priuilegium tacite hypotece ſine priuilegio prelationis tranſeat in heredes etiam extraneos vt dixi ſupra in ſecunda ⁊ tertia ampliatione preſentis caſus numero.30.31. et trigeſimoſecundo et in omnes alios ad quos tranſit actio de dote preterquam in extraneũ dotantem et ſtipulantem dotem ſibi reddi vt dixi.s.in prima fallentia numero ſeptuageſimoſecundo. Tamen iſtud priuilegium prelationis de quo in dicta.l.aſſiduis non tranſit ad heredes extraneos ſed ſolum tranſit ad filios vt eſt textus in dicta.l.aſſiduis.§. exceptis et ibi gloſſa Barto. Bald. et alij ⁊ textus ⁊ ibi gloſſa ⁊ docto.in.l.

95 prima.C.de priui.dotis. ¶† Sed difficultas eſt an tale priuilegium tranſeat ſolum ad filios eiuſdẽ matrimonij an etiam ad filios alterius matrimonij? ⁊ gloſſa in.l.etiam.ff.ſoluto matrimonio voluit quod tale priuilegium tranſeat etiam ad filios alterius matrimonij: et vt refert ibi Bald. cum opinio.dicte gloſſe tenuerunt Iacobus de Arctio. Dyn.⁊ Cy.⁊ iſtam opinio.tenuit Salycetus in.d.l.j.C.de priui.do.⁊ in.d.l.aſſiduis.§.exceptis.

¶ Sed contrariam quod non tranſeat niſi ad filios eiuſdem matrimonij tenet gloſſa in.l.ſi cum procurator.ff.de re iudicata et iſtam opinionem tenet ibi Barto.et Barto.Bald. Angelus et modernio. in dicta.l. etiam ⁊ Iaco.de beluiſ.in ſua diſputa. quam poſuit in l.prima. C.de rei vxo.actio.et Barto. in dicta.l.prima.C.de priuile.dot. et ibi Bald.in dicta Rubri.⁊ Bald.in dicta.l. aſſiduis eandem opinionẽ tenet Bald. nota in decima parte in.v.limi.et in vltima parte in.vj.col. in verſicu. tertio quero circa priuilegium prelationis.

¶ Eandem opinionem tenet Angelus de arctio in dicto.§.fuerat in vndecima columna in verſiculo in ea gloſſa ibi et alijs deſcendentibus. vbi etiam firmat quod tale priuilegium non ſolum datur filijs ſed etiam alijs deſcendentibus dummodo ſint eiuſdem matrimonij: et de hoc vltimo eſt textus in autentica ſi quid: in verſiculo ſeu quelibet ſoboles eius

C.qui potio.in pigno.habe.⁊ ita etiam in predictis tenet Alexander poſt alios in dicta.l. etiam in prima columna et ita puto eſſe tenendum cum iſta (vt apparet ex relatis) ſit communis opinio.⁊ ita etiam tenet Alexander in conſilio.lviij.in cauſa mota.numero quarto ſeptimo volumine. Quamuis Salycetus in dicta.l.prima ⁊ in dicta.l. aſſiduis faciat in contrarium aliqua fundamenta pro defenſanda dicta gloſſa. in dicta.l.etiam: quibus de facili poſſet reſponderi: ſed non curo cum (vt dixi) iſta ſit communis opinio.prout etiã affirmat Alexander in conſilio.lviij. nu
96 mero quarto ſeptimo volumi. ¶ † Septimo queritur an dictum priuilegium tacite hypotece cum prelatione de quo in dicta.l.aſſiduis competat vni mulieri contra aliam mulierem pretendentem ſimilem hypothecam ex cauſa alterius dotis: ⁊ breuiter reſpondetur ꝙ non vt eſt caſus in dicta.l.aſſiduis in.§.exceptis ⁊ ibi per omnes.in verſicu. in duabus. Intellige tu niſi ex rebus ſecũde vxoris que in dotem date eſſent: aliquid ſupereſſet: quia in eo quod ſupereſſet preferri deberet illa vxor cuius res eſſent prime vxori: text.eſt in auten. ſi quid ex rebus.C.qui potio.in pigno.
97 habe.⁊ ibi per omnes. † Item intellige quando due dotes ex eadem ſubſtãtia peterentur actiõe de dote tali enim caſu loquitur dictũ.§.exceptis: non autem loquitur quando dos fuiſſet legata per maritum vxori et peteretur actione ex teſtamento tunc enim preferri non deberet in dote agens actione ex teſtamento. Ita refert Sozi. in conſilio.cclxix. pro inueſtigatione ſecundo volumine in tertia columna verſicu. ſed ab hac ratione videbatur tenuiſſe Rapha.fulgo.in quodam ſuo cõſilio: ⁊ licet Sozi.in dicto loco aliter non firmet hanc deciſionem: et non inueniam dictũ conſiliũ. Rapha. inter cõſilia impreſſa ſed putem illud fuiſſe originaliter apud Sozi. Tamen puto deciſionem eſſe veram: quia hypoteca tacita cui accedit dictum priuilegium prelationis competit et datur actioni de dote vt in dicto.§.et vt plenius: vnde non, poteſt extendi vt detur in actione ex teſtamento pro dote legata: quia de diuerſis non debet fieri illatio l.fin.ff.de calumnia.⁊ quia dicta.l. aſſiduis eſt correctoria iuris contra regulam qui prior libro ſexto vnde non debet extendi per notabi. in autentica quas actiones.C.de ſacroſanctis eccleſijs ⁊ per legem ius ſingulare et.l. quod vero contra.ff.de legiti. Et ideo (vt dictum fuit ſupra) dictum priuilegium prelationis non datur in donatione propter nuptias: vt dixi in xi.ampliatione numero ſexageſimonono: nec etiam in bonis in mariti pro adminiſtratione bonorum parafrenalium vt dixi ſupra in decima ampliatione numero ſexageſimoquinto.⁊ eſt textus ⁊ ibi nota. Salice.in dicta.l. aſſiduis.§. fina. ¶ Dum autem dictum eſt quod tacita hypotheca pro dote poſterior prefertur alij tacite anteriori per dictam legem aſſiduis. Intellige niſi tacita anterior eſſet inducta a ſtatuto.cũ hoc priuilegio quod habeatur pro expreſſa perinde ac ſi in inſtrumento eſſet poſita. Ita tenet Roma.in conſilio.cxlvij. licet hec pars ⁊c. tunc enim ſecundum Roma.ceſſaret diſpoſitio dicte.l. aſſiduis: ſequitur Alexander in conſilio quinquageſimooctauo.in cauſa.ſeptimo volumine. ¶ Octauo queritur an mulier habens tacitam hypothecam pro dote anteriorem alijs creditoribus qui habent expreſſam poſteriorem prefeatur dicte expreſſe poſteriori: Ange. de are.inſti.de actio.§.fuerat in.vj.col. in glo.in verſi.creditoribus tenet ꝙ nõ per glo.ibi: ⁊ per gloſſ. in.l. aſſiduis et in capi.ex literis de pigno. idem videtur tenere Alexander ſub dubio in apoſtil.ad Bal.in.d.l.aſſiduis in verſi. expreſſam et allegat Dyn. in regula qui
98 prior lib.vj. ¶ ¶ † Sed aduerte ꝙ imo Dyn.ibi tenet expreſſe. Zrium: ⁊ gloſe quas allegat Angel.de aretio. nihil de hoc dicunt: ⁊ Baldus Angelus ⁊ Salycetus in dicta.l.aſſiduis tenent con

trariam opi. videlicet quod mulier habens tacitam anteriorem preferatur expreſſe poſteriori ⁊ probatur iſta opinio: quia ſi tacita anterior pro dote non preferretur expreſſe poſteriori aliorū creditorum fruſtra diſputaret gloſſ. in. d. l. aſſiduis an tacita poſterior pro dote p̄ferreretur expreſſe anteriori ſicut prefertur tacite anteriori: quia ſi tacita anterior pro dote non preferreretur poſteriori expreſſe vtiqꝫ indubitatum eſſet ꝙ non deberet preferri expreſſe anteriori et ſic ridicula eſſet diſputatio illius gl. et doct. ſuper ea. ¶ Probatur etiaꝫ iſta opinio. per text. in. l. j. C. rem alie. gerē. vbi text. quod pupillus habens tacitā hypothecam in bonis tutoris prefertur expreſſe poſteriori etiam fiſci: a fortiori ergo debet preferri mulier pro dote in ſua tacita hypotheca alteri expreſſe poſteriori cum ipſa mulier in tacita hypotheca in dubio quando contendit cum fiſco ⁊ omnibus alijs preferri debeat vt eſt text. in. d. l. aſſiduis: ⁊ dicam. j. in. xij. q. nu. 108. Tamē mulier cum tacita hypoth. e. non prefertur creditoribus habentibus expreſſam anteriorem: vt eſt gloſſ. communiter approbata in. d. l. aſſiduis ſecundum Bartol. ibi ⁊ tenet Alexan. in conſi. lviij. in cauſa mota numero. 6. viij. volumi. ¶ Adde quod licet ita ſit in dote videlicet ꝙ tacita poſterior preferatur anteriori tacite per dicta. l. aſſiduis. Tamē in alijs caſibus extra dotem regulariter loquēdo: ſiue ſimus in expreſſa ſiue in tacita: ſemper prior in tempore prefertur etiā ſi anterior eſſet tacita et poſterior eſſet expreſſa: et etiam ſi dictus poſterior habens expreſſam ⁊ preferri volens eius vigore eſſet fiſcus ita inquit Dyn. in regula qui prior lib. ſexta. et Cyn. in. l. ſi fundum. C. qui po. in pi. hab. per. l. vni. ſecundo reſponſo. C. rem aliena. geren. et fuit de mente Bartol. in. l. ſi is. ff. de iure fiſ. verſicu. quero ⁊ reuoco in dubium ⁊c. licet non ita expreſſe dicat prout Dyn. ⁊ Cyn. ⁊ ita expreſſe tenet Alexander in conſilio. lviij. numero. 4. vij. volumi. de qua tamen materia latius dicam. j. in effectu prioritatis. et

99 ibi limitabo. ¶ † Nono queritur an mulier habens pro dote expreſſam hypothecam preferatur alijs habentibus tacitam anteriorem? ⁊ licet text. in dicta. l. aſſiduis videatur loqui quod tacita pro dote preferatur alteri tacite anteriori: ⁊ non videatur loqui de expreſſa: tamen idem eſt dicendum etiam de expreſſa videlicet quod mulier habens expreſſaꝫ preferatur alijs habētibus tacitā anteriorem. ita tenet Saly. in dicta. l. aſſiduis in principio. in ſecūda queſtio in fine ſue diſtinctionis dicens eſſe de hoc text. ibi: ⁊ ſic quod priuilegium prelationis conceſſum ibi mulieri pro dote vt preferatur alijs habentibus ſolam tacitam anteriorem habeat locum tam in expreſſa quam tacita ⁊ facit in argumen. l. cum quid. ff. ſi certum petatur ⁊ auctenti. multomagis. C. de ſacro. eccle. ⁊ probatur etiam quia licet mulier acquirat expreſſam tamen per hoc non tollitur tacita nec ab ea cenſetur velle recedere quando tacita eſt vtilior vt fuit concluſum. s. in. 5. queſtio. ſi ergo tacita veniret preferenda ⁊ non expreſſa: tunc tacita eſſet vtilior ideo ab ea non fuiſſet receſſum: et ſic cum tacita iuncta cum expreſſa omnino eſſet preferenda ſicut cum ſola

100 tacita. ⁊ ita teneo. ¶ † Sed dubitatur an mulier habens expreſſam poſteriorem preferatur creditori habenti expreſſam anteriorem: ſicut prefertur cū tacita poſteriore alteri tacite anteriori vt dictum eſt ſupra proxime? Angelus in autentica de equalitate dotis. §. his conſequenter: ſingulariter tenuit quod ſic: pro quo facit quia virtus taciti et expreſſi equiparatur dicta. l. cū quid. ff. ſi certum petatur. ⁊ iſtam opinionem tanquam magis fauorabilem doti amplectandam ſuadet Baldus notat. in tractatu dotis in. x. parte. in. xvj. ⁊ vltima limitatio. ⁊ ſubdit idem poſſe teneri in bonis queſitis per maritum poſt obligationem expreſſa m anteriorem factam cū alijs creditorib9: ⁊ poſt expſſaꝫ hypotecā vxoris. vt. s. in his mulier ha

bens expreſſam poſteriorem preferatur alijs creditoribus habentibus expreſſam anteriorem ad ſimilitudinem fiſci qui in illis prefertur alijs creditoribus anterioribus vt.l.ſi is, qui et ibi Bartol.ff.de iure fiſci. Cum mulier in hypoteca ſit magis fauorabilis quam fiſcus vt dicta.l. aſſiduis vt dixi ſupra proxime numero.98. et dicam infra in queſtione decimatertia et iſtud vltimũ tenet late Saly. in dicta.l. aſſiduis in principio in tertia queſtione equiperãdo dotem fiſco vt ibi per eum et refert et ſequitur Sozi.in.l. prima in prima columna in verſiculo ex qua infert.ff. ſolutio matrimonio.et idem Bald.nouel. in dicta.x.parte in principio in prima columna et ſic vera eſt concluſio quod ſicut fiſcus habens hypothecam poſteriorem prefertur alijs creditoribus habentibus expreſſam anteriorem in bonis queſitis per debitorem poſt dictam expreſſam anteriorem per dictã.l.ſi is qui.ita et mulier cum ſua hypotheca expreſſa poſteriori preferri debet creditoribus habentibus expreſſam anteriorem in bonis poſtea queſitis. ¶ Sed contra dictam opinionem. Ange.in.d.autenti. de equalitate dotis que eſt quod mulier habens expreſſam poſteriorem indiſtincte etiam in bonis queſitis ante expreſſam hypothecam anteriorem aliorum creditorum preferatur tenet gloſſ. in dicta.l. aſſiduis que vult quod quando cõcurrit creditor et mulier et vterque habet expreſſam: quod tunc prior in tempore preferatur: et dictam gloſſ. ſequuntur ibi Jaco.but.Bald.Ange.Saly. et alij communiter:excepto Cyñ.et vltramontanis: et dicit ibi Bartol et cum eo tranſeunt alij quod ita de conſuetudine obſeruatur a quã non eſt recedendum.l. minime.ff.de legi. et iſtam opinionem tenet. Angelus de aretio in dicto.§. fluctat in ſexta columna ſuper gloſſ.in verſiculo creditoribus et Cor.in conſilio.clxxxij.penultima columna. primo volumine et mouetur per regulã quod prior in tempore potior eſt in iure.l.potior et.l.qui balneum.ff.qui potiores in pigno.habean.et.l.prima.C.eodem tit. a qua regula non reperitur expreſſe exceptuatus iſte caſus ſcilicet quod expreſſa poſterior pro dote proferatur expreſſe anteriori aliorum creditorum: quia dicta.l.aſſiduis que introduxit priuilegium antelationis in dote loquitur in tacita et cum dicta deciſio ſit contra regulam iuris antedictam non debet extendi ad expreſſam hypothecam.lege precipimus,C.de appellatio.et.l.ſancimus.C.de teſtamẽ.

101 ¶ † Nec obſtat quod taciti et expreſſi idem ſit iudicium dicta.l.cum quid quia illa regula procedit quando tacitum procedit ſecundum regulas iuris communis:ſecus ſi procedat contra regulas iuris vt tenet Alexander in.l.ex facto.§.ſiquis rogatus.ff.ad trebellia. et no.Jaſo.in dicta.l.cum quid in vl-

102 timo notabili.† Non obſtat quod mulier ſit magis fauorabilis quam fiſcus quia quando agitur de correctione iuris communis etiam a maioritate rationis non permittitur extenſio de caſu ad caſum vt habetur in aucte. quas actiones.C.de ſacroſan.eccleſie. ¶ Adde predictis quod iſtam queſtionem latiſſime examinat Jaſo.in.l.prima in prima et ſecunda columna.ff.ſoluto matrimo.in ſecunda lectura:et in principio dicit quod iſta eſſet queſtio pro amico:ſed poſtea ſubdit quod iſta ſecunda opinio contra Ange.eſt magis communis et durum eſſet in practica conſulendo et iudicando ab ea recedere: poſtea vltimo loco ſubdit quod ſi quis vellet tenere opinionem. Angel. poſſet illa confirmari ex pluribus: et pro eius confirmatione adducit quinque fundamenta:primum quod eſt potiſſimum eſt quod.d.l.aſſiduis in qua eſt totum fundamentum priuilegiat mulieres non ſolum quo ad tacitam hypothecam:ſed etiam quo ad perſonales actiones vt ſcilicet in illis preferantur alijs actionibus perſonalibus. ſicut ergo mulier prefertur alijs actionibus perſonalibus acquiſitis per pro

priam ſtipulationem ita videtur pre=
ferenda in expreſſa hypotheca ante=
riori quamuis acquiſita per credito=
103 res ex propria conuentione.† Sed iſta
argumentatio Jaſo. de perſonali ad
hypothecam non procedit: quia dicta
lex aſſiduis non introduxit priuile=
gium in perſonalibus pro dote vt pre=
ſupponit Jaſo. ſed declarat illud fuiſ=
ſe per prius introductum ⁊ ita erat vt
lege ſecunda §. fina. cum. l. ſequenti.
⁊ ſequenti. ff. de priuilegi. credito. et
in. l. prima. C. de priuilegi. dotis. Un=
de dicta. l. aſſiduis in hoc nihil de no=
uo introduxit contra regulas iuris:
quia qui declarat nihil de nouo facit
vt per Felinuȝ in capitulo ſuper que=
ſtionum. in principio de officio. de lega.
⁊ plenius in capitulo qualiter ⁊ quan=
do. el primo columna. xiiij. de accuſ. Sȝ
quo ad priuilegium prelationis reſpe=
ctu tacite hypothece dicta. l. aſſiduis
illud de nouo introduxit contra regu=
las iuris vt dicta. l. potior ⁊ dicta. l. qui
balneum: ⁊ ſic proceſſit in hoc correcto
rie ad ius ergo non debet extendi ad ex
preſſam hypothecam: cum ergo ſit di=
uerſa ratio inter priuilegium perſona=
lium ⁊ priuilegium hypothece non
valet argumentum de perſonalibus ad
hypothecas. l. fina. ff. de calumnia. cūȝ
vulga. ¶ Secundum fundamentum
Jaſo. eſt quod licet dicta. l. aſſiduis nō
priuilegiet tacitam poſteriorem in pre
iudicium anterioris expreſſe: tamen
quando mulier habet etiam expreſſam
videtur omnino preferenda quia non
videtur par ratio ſed maior: ſed etiam
iſtud non obſtat: quia ſiue ſit par ra=
tio ſiue maior non debet fieri extenſio
ad correctionem iuris per not. in dicta
autentica. quas actiones. ¶ Tertium
fundamentum eſt quod in ambiguis
iudicandum eſt pro dote. l. in ambi=
guis. ff. de iure dotis ſed ad iſtud etiam
poteſt reſponderi quod illud poſſet pro
cedere vbi non induceretur correctio
iuris: nam cauſa euitandi correctioneȝ
iuris eſt magis attendenda et fauora=
bilis quam cauſa dotis ſeu eius fa=
uor. capitulo cum expediat. de electio.
libro ſexto. ⁊ in dicta auctentica quas
actiones. et facit quia licet in exhorbi=
tantibus fiat extenſio ratione pie cau=
ſe: tamen in correctoriis non fit regula=
riter loquendo vt per Barto. in. l. ſi con
ſtante in principio. in. ix. queſtio. ff. ſo.
ma. ⁊ ibi per Alex.

¶ Quartum fundamentum Jaſ. eſt in
l. tale pactum. §. fina. ff. de pactis quod
ſcilicet ſi imperator in dicta. l. aſſiduis
fuiſſet interrogatus de hoc idem ſta=
tuiſſet: ſed etiam iſtud tollitur per re=
ſponſionem datam in precedenti fun=
damento videlicet quod ſtante corre=
ctione iuris potius contrarium eſt pre
ſumendum cum ſemper debeat fieri in
terpretatio quod ius commune minus
corrigatur quam fieri poſſit vt. l. ſecun=
da ⁊ ibi not. C. de noxali. ⁊ iſta eſt for=
tior preſumptio quam fauor dotis vt
probatur in dicta. l. ſecunda ⁊ preſum=
ptio debet adaptari ad id quod iuſtum
eſt Bald. in. l. generaliter. vij. queſtio. C.
de non numera. pecu. Quintum funda
mentum Jaſ. eſt quod. dicta. l. aſſiduis
hoc modo eſſet quaſi eluſoria cum ho=
die de creditis fiant frequenter inſtru=
menta ⁊ ideo raro vel nunquam priui=
legiū. tacite hypothece poterit habe=
re locum.

¶ Sed imo quotidie contingunt mul=
ti caſus in quibus tam mulieres quaȝ
creditores habent tacitas hypotecas
vt in titu. ff. in quibus cauſ. pign⁹. tac.
cōtrahū. ⁊ C. eodem ⁊ experientia pro=
batur quod ſepiſſime in iudiciis ocur=
runt huiuſmodi caſus: preterea quan=
do etiam hodie eſſet verum illud quod
dicit Jaſ. tamen hoc non fuit in conſi=
deratione tempore condite dicte. l. aſſi=
duis ⁊ ideo argumentatio Jaſ. nō pro=
cedit.

¶ Concluditur ergo in hoc articulo:
quod expreſſa hypotheca dotis poſte=
rior non prefertur anteriori expreſſe: ſȝ
habet locum regula prior in tempore
potior in iure ⁊c.

¶ Decimo queritur an priuilegium
prelationis de quo in dicta. l. aſſiduis

habeat locum in quaſi dote ſeu in dote putatiua: puta quando mulier contraxit matrimonium illegitimum tamen bona fide. † et gloſſ. in .l. ſecunda. .§. fina. ff. de priuile. credi. diſputat: et firmat quod huic doti putatiue competat tale priuilegium tacite hypothece cum prelatione: vt ibi late in gloſſ. Idem tenet gloſſ. in dicta .l. aſſiduis et Barto. in .l. ſi cum dotem .§. fina. ff. ſolu. matrimo. reſtringendo tamen hoc quando ille qui dictum matrimonium contraxit erat liber: ſecus autem ſi eſſet ſeruus vt ibi per eum idem tenet Saly. in dicta .l. aſſiduis in principio. in ſexta queſtione dicens hanc eſſe communem opinionem.

10 ¶ Sed in contrarium videtur eſſe opi. Barto. in dicta .l. ſecunda .§. fin. vbi contra gloſſ. ibi dicit quod ſponſa non habet tacitam hypothecam priuilegiatam et ita dicit notari in .l. eos. C. qui po. in pigno. hab. et ita dicit tenere Dyn. Jaco. de arcti. Et hanc ſecundam opinionem reputat veriorem in puncto iuris Bald. not. in .xi. parte in ſecūda parte in tertia colūmna in verſicu. ſecundo conueniunt dos putatiua &c. vbi iſtam ſecundam partem comprobat duobus fundamentis vt ibi per eum.

¶ Tamen quicquid ibi ipſe dicat non puto recedendum ab illa opinio. prius relata videlicet quod doti putatiue cōpetat tacita hypotheca cum priuileg. prelationis: et non obſtant not. per Bartolum in dicta .l. ſecunda .§. fin. quia diuerſus eſt articulus dotis putatiue ab articulo ſponſe. Nam fateor quod ſpōſa de futuro non habeat priuilegium tacite hypothece vt tenet Barto. in dicta .l. ſecunda .§. fi. vt etiam dixi ſupra in quarta fallen. numero. 71. et ratio eſt quia iura dant hypothecam pro dote vt dicto .§. et vt. plenius ſed ante matrimonium contractum per verba de preſenti non eſt dos vt .l. fin. C. de dona.

105 ¶ † In matrimonio autem putatiuo eſt ſecus: quia illud quando eſt contractū bona fide habet omnia priuilegia veri matrimonij quo ad dotem vt .l. ſi cum dotem .§. fi. et ibi not. ff. ſolu. matri. Bar. in .l. ſi concubinam. ff. rerum amo. et in .l. de iure .§. fi. ff. ad muni.

106 ¶ † Et predicta intellige ex parte vxoris: nam ex parte mariti dos putatiua non habet priuilegium tacite hypotece vt habetur per Alexan. in .d. l. ſi cum dotem .§. fi. in pri. columna. poſt alios per eum relatos: et ratio eſt quia nō eſt idem fauor in marito putatiuo: que eſt in vxore quia ratio quare fauetur vxori putatiue in dote eſt vt deinceps poſſit facilius nubere dicta .l. ſecunda .§. fi. ff. de priui. credito. et ita tenet Alexā. in .d. l. ſi cum dotem .§. fin. que ratio ceſſat in marito &c.

107 ¶ † Undecimo queritur an dictum priuilegium tacite hypotece cum prelatione de quo in dicta .l. aſſiduis poſſit per mulierem cedi et tranſeat in ceſſionarium: iſta queſtio eſt valde dubia et in ea doct. vario modo loquuti ſunt: ita vt non poſſit recte perpendi que ſit communis opinio. et hanc queſtio. Alexander in .l. poſt dotem in vltima columna. ff. ſoluto matrimonio dicit eſſe difficilem et venenoſam: et in illa Dyn. in .l. ſi minoris. ff. de adminiſtra. tuto. indiſtincte tenuit tale priuilegium non tranſire in ceſſionariū: et motus fuit quia tale priuilegium non eſt tranſmiſſibile ad heredes extraneos: ſed ad ſolos deſcendentes eiuſdem matrimonij. dicta .l. aſſiduis .§. exceptis cum ergo non ſit tranſmiſſibile ad heredes non videtur ceſſibile per regulam .l. ex pluribus. ff. de admini. tut. et cum opinio. Dy. tenet Ray. de for. in .l. j. ff. ſolu. matrimonio.

¶ Petrus autem et Cy. vt refert Bart. in .d. l. poſt dotē in ſexta queſtiōe diſtinguunt quod aut ceſſionarius vult vti tali priuilegio viuente muliere cedente vel eius filio in quem etiam tranſit tale priuilegium dicto .§. exceptis et tali caſu tale priuilegium competit ceſſionario aut ea mortua: et tunc ſecus.

¶ Sed Bar. in .d. l. poſt dotem in dicta ſexta .q. fuit in noua opinione videlicet quod aut ceſſio fit ex neceſſitate ex

vtraqꝫ parte: quia ſcilicet tam ille qui cedit cogitur: quam ille qui emit cogitur emere et tali casu tranſit hyp. ceſſa cum priuilegio prelationis et mouetur Barto. per text. in. l. prima. C. de priui. fiſ. et ſubdit hec verba ſi neſcires exēplificare venias ad me: ⁊ ibi Alexan. in d. vj. queſtio. declarat quomodo Bart. voluerit inducere. d. l. finali. quia dicit ꝙ voluit exemplificare iuxta terminos l. finali. C. ſi antiqui. credi. vbi habetur ꝙ creditor poſterior conuentus hypotecaria ab anteriori cogitur aut ſoluere priori creditori aut rem ei reſtituere: et antiquior creditor tali caſu cogitur cedere iura poſteriori: ⁊ iſto caſu ſecundum Barto. tranſit hypoteca cum priuilegio prelationis. ¶ Subſequitur Barto. aut dicta ceſſio fit ex voluntate ⁊ tunc aut ceſſionarius agit directa nomine cedentis et tranſit priuilegium in ceſſionarium: aut agit vtili actione nomine ſuo et ad ſui vtilitatem et tunc nō habet tale priuilegium ita tenet ibi Barto. et idem in effectu tenet Bartol. in. l. prima. C. de priui. do. ¶ Jmo. in dicta. l. poſt dotem videtur tenere contra Barto. ſcilicet ꝙ ſiue ceſſio fiat ex cauſa voluntaria ſiue ex cauſa neceſſaria tale priuilegium non tranſeat in ceſſionarium: et fundat ſe Jmo. per tex. in dicta. l. ex pluribus. ff. de adminiſtratione tutorum. vbi agebatur de neceſſaria cauſa quia ibi contutor ſoluerat pupillo pro mala adminiſtratione ⁊ ſic ex neceſſitate: et pupillus tenebatur cedere eidem contra alium contutorem: etiā ex neceſſitate iuxta no. in. l. prima. §. nūc tractemus. ff. de tuto. et. ra. diſ. et in. l. prima. C. de tranſactio. et tamen in dicta. l. ex pluribus deciditur ꝙ dictum ius ceſſum non tranſit in contutorem cum priuile. prelationis quod competebat pupillo ex ſua perſona ſpeciali fauore: mouetur etiam Jmol. contra Bartolum per tex. in autentica vt exactio. inſtan. do. §. primo. collatio. vij. vbi dicit text. ꝙ priuile. prelationis in hypoteca non competit creditoribus mulieris: et tamen mulier dictis creditoribus tenebatur cedere: cum illis teneretur ſatiſfacere: ſed ille text. parum facit quia Barto. preſupponit neceſſitatem in ceſſione ex vtraqꝫ parte ſed in dicta autentica. §. primo. neceſſitas non erat ex parte creditorum quia non tenebātur recipere ceſſionem contra debitores mulieris inuiti iuxta. l. ſecunda. §. primo. ff. ſi certum petatur. et reſpondet Jmo. ad dictā. l. finalē. C. de priuile. fiſ. in qua ſe fundat Barto. ꝙ illa lex ſit ſpecialis in fiſco qui nunꝙ moritur: ⁊ ideo dictum priuilegium prelatiōis in fiſco cenſetur eſſe perpetuum: cum vt dixi fiſcus nunquam moriatur. capitulo ſi gratioſe. de reſcriptis. libro. vj. nimirum ergo ſi illud poteſt tranſire in quencunqꝫ: ſecus autem ſit in priuilegio prelationis in hypoteca competenti mulieri: quia illud finitur cum perſona mulieris et ideo non poteſt transferri in cedentem. ¶ Roma. etiam in dicta l. poſt dotem. tenet contra Bartol. per aliqua fundamenta que referuntur ibi per Alexan. et ſubdit ibi Alexan. non videre quomodo poſſit in hoc articulo defendi opinio Bratoli et reprobata quadam diſtinctione poſita ibi per Roma. tenet indiſtincte ꝙ tale priuilegiū tanquam perſonalē non tranſeat in ceſſionarium etiam ſi hoc agatur expreſſe et ita dicit tenere Cyn. in dicta. l. prima. C. de priui. do. per tex. et in dicta autentica. vt exac. inſtan. do. §. primo. et dicit ꝙ Bald. et Salice. in. l. prima tangunt varias opinio. in hoc articulo et nullam eligere videntur: ſed ſe inuoluunt vnde concludendo contra opinio. Bartol. dicit ꝙ tale priuilegium indiſtincte non tranſit in ceſſionarium et hanc opinionē dicit etiam tenere Angel. et Jmol. in. l. prima. ff. ſoluto matrimonio. ¶ Angelus de aretino. in dicto. §. fuerat. in. xj. columna. relata opinio. Jmo. contra Barto. de qua ſ. dicit ꝙ dictum Barto. forte eſt verius quando imminet neceſſitas ceſſionis faciende ex vtroqꝫ latere vt in caſu dicte. l. fina. C. de priui. fiſ. et reſpondet ad text. in dicta autentica. vt exactio. inſtan. do. §. j.

do.§.j.ibi aut creditoribus ꝙ ille tex.loquitur in creditoribus mariti quibus mulier non cogitur cedere ſua iura:ſed imo mulier debet eis preferri tanꝗ anterior.d.§.fuerat ⁊ imputandum eſt dictis creditoribus quare contraxerunt cū marito. ¶ Sed pro certo errat Are. quia ille tex.loquitur expreſſe in creditoribus mulieris:non mariti vt etiam ibi declarat glo.in ver. aut heredibus: ⁊ ideo ſua reſponſio nihil valet: ſed (vt ſ.dixi) ad illum text.poteſt reſponderi: ꝙ neceſſitas recipiende ceſſionis non erat ex parte creditorum: quia non cogebātur multi recipere pro eorum credito ceſſionem ab vxore contra heredes mariti.d.l.ij.§.primo.ff.ſi certum petatur.et ideo non obſtat tex.ille diſtinctio ni Barto. ¶ Iſtam.q.etiam late examinat Bald.not. in tractatu dotis in.xij. parte.in.ix. colum. in verſicu. iiij. quia dixi.ſ.et ibi recitatis opinio.omnium ⁊ multis ingenioſe et ſubtiliter additis tandem diſtinguit articulum in duo membra. ¶ Primum membrum eſt ꝙ aut mulier cedit iura ſua que habet ad dotem contra virum aut eius heredes ad ſui vtilitatem ita ꝙ commoditas ceſſionis veniat in totum in vtilitatē mulieris:ita ꝙ niſi priuilegium prelationis tranſiret in ceſſionarium non eſſet vtiliter prouiſum mulieri ⁊ tunc dictū priuilegium tranſeat etiam in ceſſionarium:quia non poteſt negari ꝙ tunc dictum priuilegium non deſeruiat vtilitati mulieris in cuius fauorem fuit introductum vt dicit tex.in.d.§.fuerat ,et in.d.l.aſſiduis:et iſto caſu non eſt facienda differentia an in ceſſione fiat expreſſa mentio dicti priuilegij an non: quia etiam in ceſſione ſimpliciter facta per mulierem tranſit ſimplex hypoteca de qua in.d.§.et vt plenius vt habetur in.l.emptori nominis.ff. de here. vel actio.vendi.et in.l.ſi ſolutum. C.de actio.et obli.et per conſequens tranſit etiam priuilegium prelationis tanꝗ concernens hypotecam eius ceſſum vt.l.venditor nois.ff.de here. vel actio. vē. ¶ Et hoc etiam procedit ſi talis ceſſio fieret poſt mortē mulieris per eius filios,eiuſdem matrimonij: cum enim in eos tranſeat dictum priuilegiū prelationis.d.§.exceptis ideo ſi fiat ceſſio per eos concernens eorum vtilitatem tranſibit etiam in ceſſionarium:quia licet tex.in.d.§.fuerat loquatur per taxatiuam ibi cuius ſolius prouidentia tamen nō excludit fauorem filiorum qui eodem priuileg. gaudent. d.§.exceptis ⁊ faciunt que habentur in.l.ob es.C.de predi.mi.vbi dictio taxatiua non excludit extenſionem que fit ad aliam.l.⁊ habetur per Bar.in.l.ſi conſtante.in prin. in.ix.q.ff.ſoluto matrimo. ¶ Nec etiam debet fieri differentia an intentetur directa vel vtilis quia talis differentia eſt potius verbalis quam realis: quia ſatis eſt ꝙ vtilis intentata tendat ad cōmodum mulieris ⁊ filiorum. ¶ Et de hoc primo membro diſtinctionis ponit Bald.no.exempla infraſcripta: primo ſi mulier poſt mortem viri videat hereditatem mariti implicitam multis debitis:et multi creditores habent hypotecam expreſſam et tacitam in bonis mariti et anteriorem quam ſit hypoteca ipſius mulieris: mulier ergo cedit iura ſua contra primum maritum vel eius heredes ſecundo marito:iſto caſu ſecundus maritus vtetur priuilegio prelationis contra alios creditores pretendentes tacitam hypotecam licet anteriorem. Nam ſi hoc priuileg.vti non poſſet mulier remaneret fruſtrata ſua dote:et ideo nō eſt dicendum ꝙ iſto caſu non tranſeat priuileg.prelationis in dictum ceſſionarium. ¶ Secundo ponit aliud exemplum quādo alius pro muliere promiſit dotem et eam ſoluit dicto ſecundo viro animo repetendi ab ipſa muliere ⁊ ipſa mulier propter hoc dedit inſolutum dicto ſoluenti nomen heredum primi viri debitoris mulieris pro reſtitutione dotis nam etiam hoc caſu cenſeri debet ceſſum dictum nomen debitori cum tacita hypoteca priuilegiata:vbi alias ſi dictum priuileg. prelationis non tranſiret in ipſum ceſſionarium:non poſſet fieri exactio dotis ab heredibus primi viri propter creditores habentes tacitam hypotecam Anth.de ſa.de pig.⁊ hyp. f

anterioꝛem et ſic ceſſionarius haberet
regreſſum contra ipſam mulierem que
ſe potioꝛem in nomine ceſſo non preſti
tit: et etiam quia dictus ceſſionarius
qui ſoluit pꝛo dicta muliere non fuiſſet
ita pꝛomptus in ſoluendo pꝛo ea: ſi du
bitaſſet mulierem non poſſe transferre
dictum pꝛiuilegium pꝛelationis in eũ:
et ſic talis ceſſio tota pertinet ad com=
modum ipſius mulieris. ¶ Secũdum
membꝛum dicte diſtinctionis eſt, ꝙ ſi di
cta ceſſio fit pꝛincipaliter in fauoꝛem ⁊
commodum ceſſionarij vel alterius ꝙ̃
mulieris aut eius filioꝛum: tunc dictũ
pꝛiuilegium pꝛelationis non tranſeat
in ceſſionarium etiam ſi dicta ceſſio fie
ret expreſſe de dicto pꝛiuilegio ex quo
illud ſoli mulieri et eius filijs et eoꝛum
vtilitati eſt indultum vt dicto. §. fuerat
et talis diſtinctio alias fieri ſolet in ſi=
mili ar. vz an ceſſio fiat ad commoduꝫ
cedentis an vero ad commodum ceſſio
narij vt per Bartol. et alios in .l. facta.
§. ſi heres. ff. ad trebellia. ⁊ in .l. fina. ff.
de tranſac. ¶ Et iſtud ſecundum mem=
bꝛum exemplificat etiam Bald. no. plu
ribus modis. pꝛimo ſi mulier ex cauſa
donationis cederet alteri ius ſue dotis
repetende ab heredibus mariti: ſecun=
do quando ipſa cederet ex cauſa onero
ſa: puta quia eſſet condemnata pꝛo ali
quo debito ⁊ bona ipſius mulieris mo
bilia ⁊ immobilia non poſſent obtineri
ſine controuerſia: ⁊ pꝛopterea creditoꝛ
illius feciſſet ſibi adiudicari ex ſecun=
do decreto nomen debitoꝛis dotis di=
cte mulieris iuxta .l. a diuo pio. §. fina.
ff. de re iudi. certe in talem ceſſionariuꝫ
dicti nominis dotalis non tranſiret di=
ctum pꝛiuilegium pꝛelationis cum ta=
lis ceſſio tendat in fauoꝛem creditoꝛis
non mulieris ita videtur tex. in d. autẽ
tica. vt exactio. do. inſtan. in pꝛinci. ¶ Ter
tio exemplificat iſtud ſecundum mem=
bꝛum ipſe Bal. no. quando mulier pꝛo
reſtitutione ſue dotis ageret hypote=
caria contra bona mariti et poſſeſſoꝛ
vel ſecundus creditoꝛ offerret mulieri
ſolutionem dotis: et vellet impetrare
ceſſionem a muliere iuxta no. in .l. mu=
lier. ff. qui potio. in pign. hab. et .l. pau=
lus. §. pꝛimo. ff. quibus mod. pign. vel
hypo. ſol. et .l. ſi res obligata. ff. de lega.
pꝛimo. ⁊ .l. tertia. et .l. cum ſecundus. ff.
de diſtrac. pi. ¶ Certe tali caſu non tranſi
ret in dictum ceſſionarium tale pꝛiuile
gium pꝛelationis contra alios credito=
res cum tunc iſtud non reſultaret ad
commodum mulieris ſed ad vtilitatem
dicti ceſſionarij: quod not. quia eſt val=
de contingibile maxime floꝛẽtie vbi fre=
quenter impetrantur ceſſiones iurium
dotalium a mulieribus per ſecundos
creditoꝛes vel tertios poſſeſſoꝛes bono=
rum mariti: quia tales ceſſionarij non
haberent ius pꝛelationis in tacita hy=
poteca nec in expreſſa contra alios ha
bentes tacitam anterioꝛem: ⁊ reſpon=
det Bald. no. ad text. in d. l. finali. C. de
pꝛiuile. fiſ. in quo Barto. et ſequaces ſe
fundant: ꝙ ille tex. non loquitur de pꝛi
uile. pꝛelationis quod habet fiſcus: ſed
de ſimplici hyp. quam habet fiſcus iu
xta .l. ſecundã. C. in quibus cau. pig. ta=
ci. contraha. et licet in d. l. fina. dicatur
ꝙ ceſſionarius fiſci debet eſſe potioꝛ a=
lijs creditoꝛibus quibus fiſcus ſolet
pꝛeferri tamen debet intelligi reſpectu
anterioꝛis hypotece: et non ſpecialis
pꝛiuilegij pꝛelationis: ſed iſta intelligẽ
tia nimis reſtringit et deſtruit illum
text. in d. l. finali. que indiſtincte vult ꝙ
ceſſionarius fiſci poſſit vti pꝛelatione
pꝛout vti poteſt fiſcus. et pꝛopterea ad
illum text. aliter eſt reſpondendum et
pꝛout retuli ſupꝛa reſpõderi per Imo.
videlicet ꝙ ſpeciale ſit in fiſco qui non
moritur vt in eius ceſſionarium tranſe=
at hypoteca cum pꝛiuilegio pꝛelatio=
nis et iſta diſtinctio Bal. no. tanquam
rationabilis et reducens ad concoꝛdiã
opinio doctoꝛum mihi ſatis placet.

¶ Duodecimo queritur quis pꝛefera=
tur in hypoteca tacita vel expꝛeſſa an
108 mulier an vero fiſcus? et dicendum
eſt quod reſpectu hypotece mulier et
fiſcus pari paſſu ambulant et vnus nõ
pꝛefertur alteri ita tenet Bartol. in .l.
pꝛima. ff. ſoluto matrimonio. in ſecun=
da et tertia vtilitate publica per tex. in
l. ſecunda. C. de pꝛiuile. fiſ. ⁊ cum Bart.
tranſeunt ibi alij doct. et eſt gloſ. ne t. in

l.dotis.C.de iure do.vbi glo.dicit quod fiſcus ⁊ mulier paribus paſſibus am=bulant ⁊ qui prior illorum eſt in tempo re potior eſt in iure.probatur etiam per tex.⁊ ibi glo.in.d.l.aſſiduis vbi habet quod mulier non vtitur dicto priuile=gio prelationis de quo ibi contra fiſcū ⁊ facit tex.in.l.j.C.de iure fiſ.libr.xj.vbi fiſcus eſt priuilegiatus ceteris pari=bus circa prioritatem hypothecę.facit etiam tex.⁊ ibi no.Bar.in.l.ſi is qui.ff. de iure fiſci.vbi fiſcus in queſitis poſt ſuam hypothecam prefertur omnibus alijs creditoribus etiam anterioribus: et iſtā opi.ſcilicet quod fiſcus ⁊ mulier in dote paribus paſſibus ambulent te=net Pau.de ca.in conſi.cccxciiij.quam=quam multa copioſe in.ij.colum. ¶ Et iſta concluſio clare procedit quando cō ſtat de prioritate hypothecę tacite vel expreſſe inter fiſcum ⁊ mulierem dota=tam qꝛ tunc ille prefertur qui eſt prior in tempore per ſupradicta. ¶ Sed diffi cultas eſt in dubio: quando ſcilicet non conſtat de prioritate temporis: puta qñ apparent eodem de duo inſtrumēta cō fecta vnum.ſ.pro fiſco ⁊ alterum ꝓ do=te mulieris: ⁊ non conſtat de prioritate alicuius dictorum inſtrumentorū neqꝫ per ordinem nature neqꝫ per hore ap=poſitionem quia tunc eſſet preferendus anterius in tempore vt declarat Sozi. in.l.j.in.ij.colum.ff.ſo.ma.⁊ dictū fuit. ſ.proxime. ¶ Dubitatur ergo in caſu dubio quis veniat preferendus an mu lier an fiſcus? ⁊ Bal.in.d.l. dotis.C.de iure do.tenet quod iſto caſu mulier ſit preferenda fiſco allegat.l.non puto.ff. de iure fiſ.⁊ hanc opi.tenet etiam Nic. de neapo.in.d.l.j.ff.ſo.ma.vt ibi refert Alex.in pri.colum.Et Alexan.ibi dicit ſe ſemper fuiſſe dubium de hac deciſio ne Nico.de neap.⁊ late inſiſtit circa in=tellectum.d.l.non puto: ⁊ nihil determi nat: tamen dictam opini.Nic.de neap. ſequitur Sozi.in dicta.l.prima ſecun=da colum.in verſi.iiij.⁊ vltimo limita: ⁊ illam confirmat optimo fundamento vi delicet quod quando due perſone pri=uilegiate contendunt ad inuicem tunc prefertur magis priuilegiata vt vult

Cyn.et ſequuntur alij in auctēn.quas actiones.C.de ſacroſan.eccle. argumē: 109 l.verum in fi.ff.de mi. ſed mulier eſt magis priuilegiata quam fiſcus quia mulier prefertur habentibus priorem tacitam dicta.l.aſſiduis quibus tamen non prefertur fiſcus.l.prima.C.rē alie. geren. ¶ Et ex hoc infert Sozi.quod qñ mulier contendit cum fiſco pro dote nō habet locum.d.l.prima.C.de iure fiſ.et idem eſt dicendum ſecundum eū in ter minis.d.l.ſi is qui.ff.de iure fiſ. ¶ Ean dem opinio.quod in dubio mulier pro dote ſit preferenda fiſco tenet Jaſo.in dicta.l.prima.ff.ſo.ma.in.xj.columna. ſequendo Nico.de neap.⁊ Eal.eandē opi.tenet Bald.no.in tractatu do.in.ix. parte in primo priuile.ſub dubio tamē quia dicit quod dictum Bal.in.d.l.do=tis non videtur vſqꝫquaqꝫ verum cum concurrant duo priuilegiati qui ambu lant pari paſſu vt dicit glo.in.d.l.dotis ⁊ aliquando etiaꝫ fauor fiſci prefertur fauori dotis vt habetur in.l.ſatis notū C.in qui.cau.pi.taci.contraha. Tamen omnino tenendam puto concluſionem Nico.de neap.⁊ Bald.quod in dubio mulier pro dote ſit preferenda fiſco.p.l. in ambiguis.ff.de iure do. ¶ Et nō ob ſtat quod vterqꝫ eorum ſit priuilegia=tus: quia videtur magis priuilegiata mulier pro dote dicta.l.aſſiduis ⁊ not. Sozi.in dicta.l.prima et dixi ſupra. ¶ Nec obſtat dicta.l.ſatis notum quia ibi eſt caſus ſpecialiſſimus fauore pri=mipili vt ibi declarat Bald.ideo non eſt trahendus in conſequentiam.l.ius ſingulare.ff.de legi.et iſta eſt etiam ma gis communis opinio.quia illam tenēt Bald.Nico.de neapo.Sozi.Jaſo.et ſe=quaces. ¶ Sed pro declaratione predi ctorum inquantum dictum fuit quod dubietas poteſt inſurgere ex eo qꝛ am=bo inſtrumenta videlicet fiſci et mulie=ris ſint confecta eodem die eſt aduer=tendum quod etiam quod duo inſtru=menta ſint confecta eodem die ta= men ex aliquibus poſſet conſtare de prioritate: et primo ex ordine natu=re: quia ſcilicet in vno eſſet habitus et in alio priuatio: ſecundo quando

Nota qn duo instra rep imn
facta eod dit quod pri

vnum eſſet publicum ⁊ aliud priuatū. iuxta.l.ſcripturas.C.qui po.in pigno. habe.tertio quando in vno eſſet hora. vt pulchre per Sozi. de omnibus iſtis in.l.prima.ff.ſolu.matri.quarto quando dicta duo inſtrumenta confecta eodem die eſſent confecta ab eodem notario.nam tunc ex ordine ſcripture ⁊ prothocolli prius ſcriptum cenſetur prius ⁊ anterius in tempore argumen.l.ſi qs ex argentariis.§.ſi initium.ff.de edend. ⁊.l.quoties.ff.de vſufruc.ita tenet Bal‑
111 dus not.in.ix.parte.in.iij.priuile. ¶ † Et iſta cōcluſio cōprobatur ex eo quod voluit Ange.in auten.de hered.⁊ falci.§. etenim. vbi voluit q ſi in eodem inſtrumento bona ſunt obligata primo titio deinde seio: q hypoteca ſeij cēſenda eſt poſterior propter ordinem ſcripture. qr vt inquit Bald.in.l.aduerſus.C.de fur. prior eſt tempore qui prior eſt in ordine ſcripture.⁊ faciunt not.per Fely. circa ordinem ſcripture in.c.cum dilecta.vj. columna de reſcrip.per Jaſo.in.l.ij.§. prius.colum.iij.ff.de vulga.⁊ pupilla. per Sozi.in conſilio.ix.proſequendo or‑
112 dinem.v.colum.j.volu. ¶ † Decimotertio queritur an iſtud priuilegiū de quo dictum eſt in proxima precedenti queſtione vez q mulier pro dote in caſu dubio preferri debeat non ſolum priuatis ſed etiam fiſco detur ſoli mulieri: an vero tranſeat ad quencunqꝫ etiam extraneum ad quem tranſit actio dotis: et Bart.in.d.l.j.ff.ſol.ma.tenet q tale priuilegium nō ſolum detur mulieri: ſed etiam q tranſeat ad quencunqꝫ extraneum ad quē tranſit actio dotis: ⁊ q nō ſolum competat ex parte mulieris: ſed etiam ex parte viri. Et ratio eſt ſm eum q2 huiuſmodi priuilegiū datur ipſi doti nō autem ipſi mulieri per.d.l. in ambiguis.ff.de iur.dot.ideo dꝫ tranſire ad quencunqꝫ tranſit ipſa dos. ita firmat Bald.in.d.l.j.in.ij.col.in pnci. ſuper. ij. glo. ¶ Sed Sozi.ibi in.iij.col.in.iij.no. dicit q lꝫ iſta opi.Bar.ab omnibus approbetur.tamē ſemper ſibi dubia viſa fuit.⁊ cōtra Barto.adducit quatuor argumenta.ſed vltimo loco relinquit cogitandum.Jaſ.autem in.d.l.j.in.iij.colum.in verſicu.iij.adde inſuper Bart. dicit q licet omnes teneant cum Bart. tamen q diſputando poteſt teneri contrarium ⁊ ibi adducit quatuor argumēta contra opi. Barto. ¶ Subdit tamen q ad omnia argumenta facta contra barto.poteſt reſponderi q licet priuilegium prelationis quod habet mulier de iure ſpeciali per.d.l.aſſiduis non tranſeat ad extraneos (vt.s̄.dictuꝫ eſt) illud eſt quia dictum priuilegium eſt nimis exorbitans a iure communi ſcilicet q mulier in dote poſterior in tempore ex tacita hypoteca preferatˀ aliis creditoribus quos certe ſcimus eſſe anteriores in tacita.⁊ ideo non tranſit ad extraneos: ſed iſtud priuilegium prelationis in caſu dubio nō eſt adeo exorbitans.nam in veritate poſſet inſtrumentum dotis eſſe anterius. nimirum ergo ſi iſtud priuilegium tanqꝫ minus exorbitans poteſt trāſire ad extraneos. et ita reſidet Jaſ.iſtam opinionem bar. etiam tenet bald.not. in tractatu dotis in.ix.parte.in.ij.priuileg.vbi etiam reſpondet ad argumenta que fiunt cōtra Barto.⁊ eius reſponſio eſt in effectu eadem cum reſponſione data per Jaſo.ſupra relata: ⁊ ideo concludo nō eſſe recedendum ab opinio.barto.⁊ commu‑
113 ni. ¶ † Ultimo dubitatur an priuilegia dotis de quibus ſupra eſt facta mentio competant pro dote etiam ſoluto matrimonio et breuiter dicēdum eſt quod competant etiam ſoluto matrimonio ante dotis reſtitutionem: ſed reſtituta dote non. vt late per Jaſo.poſt alios in rub.ff.ſolu.matri.in.ij.⁊.iij.col. vbi diffuſe diſputat an dos proprie dicatur ſoluto matrimonio.⁊ habetur etiam per Sozi.in conſili.clxxvij.viſa facti.in.iij. colum.j.volumi. Et iſta pro nunc ſufficiant circa materiam tacite hypotece introducte in fauorem dotis. quedam alia dicentur.j. in materia prioritatis: et per hec ſit expeditus quartus caſus in quo de iure introducta eſt tacita
114 hypoteca. ¶ † Quintus caſus in quo inducitur tacita hypote. eſt in fiſco p.l.ij.⁊.iij.C.de priui.fiſ.⁊ ideo infertur q ſi quis emat aliquā rem a fiſco

eſſent illi⁹ bona pro precio tacite obli=
gata fiſco per.d.l.ij. Intellige tu ⁊ de=
clara qn̄ emptor eſſet maior. ſed ſi em=
ptor eſſet pupillus eſſet obligata fiſco
ſola res empta : non autem alia bona
pupilli pro precio dicte emptionis . iſte
eſt tex.in.l.ij.in verſi.q̄ ſi a fiſco. iuncta
glo.ibi in verſi.emerit.ff.de reb.eo.⁊ ita
intelligit ⁊ declarat Iaſ.in repe.l.ſi cō=
ſtante.in.ij.q.iij.ptis princi.in.xj.char.
nu.67.ver.ij.diligēter cōſidera. ¶ Itē
dictā tacitā hypotecam habet fiſcus
priuilegiatam:q2 lz alius priuatus ha
beat generalē vel ſpecialē hyppotecā
anteriorem.tn̄ fiſcus ex ſpeciali priui=
legio preferꝫ anteriori creditori in bo=
nis queſitis p debitorē poſt obligatio=
nem contractā cū fiſco:vt eſt text. et ibi
not.Bartol.in.l.ſi is qui. ff.de iure fiſ.
114 ¶ † Item intellige predicta in fiſco pro
prie ſumpto ⁊ propterea videbatur di=
cendum q̄ predicta procederent ſolum
in re publica romanorū quia ſola illa
dicitur habere fiſcū non autē alie ciui=
tates ita habetur in.l.properādum in
prin.⁊ ibi bald.C.de iudi.⁊ bar.in.l.j.C.
de bon.vac.lib.x.⁊ in.d.l.ſi is qui circa
medium.Tamen idem etiam eſt dicen=
dum in omnibus alijs ciuitatibus et
populis nō recognoſcentibus ſuperio=
rem:⁊ etiam in populis vel principib⁹
recognoſcentibus ſuperiorem tn̄ ex pri
uilegio vel cōceſſione ſuperioris habē=
tibus merū ⁊ mixtum imperium ⁊ iura
regalia ⁊ fiſcalia:tunc em̄ tales ciuita=
tes ⁊ populi habēt fiſcum vt no.bar. in
l.ij.in prin.ff.de iure fiſc. ⁊ in.l.non tan=
tum.§.ait ſenatus.ff.de peti.here.⁊ ibi
per Alex.⁊ habetur per bal.late in .l. j.
115 ad fi.C.de here.vel actio.vendi. ¶ † Et
predicta militant in cōtractibus ⁊ alijs
proprijs iuribus fiſci:ſed dubitatur q̄d
dicendū ſit de penis pecuniarijs ex ali=
quo delicto fiſco applicādis an pro illis
bona delinquētium ſint tacite obligata
fiſco?⁊ in hoc glo.⁊ doc. variauerūt vt
habetur in.l.aufertur.§.fiſcus.ff.de iu=
re fiſc.⁊ in.l.j.C.de pen.fiſ. debi. prefer.
lib.x.¶ Tamen in iſta materia Guil.de
cu.latius poſt alios in . l. reſcriptum in
princip.ff.de pac.vt ibi refert bald. di=
ſtinguit:q̄ quādo ex delicto ſequitur
bonorum confiſcatio fiſcus nullam ha
bet hypotecam nec ante nec poſt condē
nationem;nam ante condēnationē fiſ=
ſcus nullum habet ius in bonis delin=
quentis.l.eius qui delatorem.ff. de iu=
re fiſ.poſt ꝯdēnationē aūt ⁊ publicatiōeꝫ
fiſcus eſt effectus dn̄s bonorū cōfiſca=
torum vt.l.cōmiſſa.ff.de publica.⁊ pro=
pterea iam res ſua ſibi obligata eſſe nō
poteſt.l.neqꝫ pignus.ff.de reg.iur.Sed
quando ex delicto nō ſequitur confiſca
tio bonorum:ſed aliqua pena pecunia=
ria:⁊ tunc ſi ſumus ante condēnationē
fiſcus nullam habet hypotecam quia
nundum dicitur creditor.l.ſi qua pena
⁊ .l.aliud.§.inter multa.ff.de verbo.ſig.
Si autem ſumus poſt condēnationem
⁊ tunc quatenus eſt reſpectu aliorum
creditorum ⁊ in eorum preiudic. etiam
fiſcus non habet hypotecam . l. quod
placuit.ff.de iure fiſ.niſi forte eſſent cre
ditores eiuſdem tituli puta ex delicto
quia tunc ceteris paribus fiſcus debe=
ret preferri.Quatenus autem eſt reſpe
ctu delinquentis vel aliorum poſſiden
tium ſine titulo fiſcus dicitur habere
tacitam hypotecā ex die ſentētie : que
non porrigitur ad bona ante ſententiā
alienata vt.l.poſt contractum.ff. de do
natio.⁊ predicta procedunt tam in pe=
nis;que imponuntur ex diſpoſitione iu
ris communis q̄ꝫ ex diſpoſitione ſtatu=
torum ita volunt Gui.⁊ Bald.in.d.l.re
ſcriptum in principi. dicentes iſta eſſe
bene tenenda menti. ¶ Iſtam queſtio=
nem late examinat Alexander in.d.l.re
ſcriptum in princip.in gloſſ. in verſicu.
hypotecas:⁊ in effectu licet p alia ver=
ba tamen idem concludit quod Gui . et
Bald.dicit enim q̄ communis opinio
eſt quod ante inchoatum iudic. crimi=
nale fiſcus nullam habeat hypotecam
in bonis delinquentis et ſimiliter poſt
iudicium inchoatum ante ſententiam:
quia ante ſententiam nullum ius ha=
bet.l.ex iudiciorum.ff.de accuſatio. ſed
poſt ſententiam ſic quia per illaꝫ quaſi
contrahitur.l.iij.§ idem ſcribit.ff.de pe
cu.⁊ quod pro contractu ⁊ pari ratione
pro quaſi contractu fiſcus habet hy=

potecam.d.l.aufertur.§.fiſcus.ff.de iure fiſci ⁊ hanc opinionem dicit Alexāder eſſe veriorem: quicquid in contrarium voluerint ibi Ange.fulg.⁊ Paul. de caſtro qui voluerunt talem hypotecam incipere a litis conteſtatione per quam quaſi contrahitur vt not.gloſ.in
116 l.ij.§.fina.ff.de precto.ſtipu.† qꝛ ſecundum Alexand.iſta ratio non concludit. nam quaſi contractus qui inducitur p litis conteſtationem operatur ꝙ quis ſit aſtrictus inſtantie non pene in qua quis poſtea venit condēnadus per ſententiam vt declarat Barto.in.d.§.idem ſcribit. Tenet etiam Alexāder ibi quod talis tacita hypoteca competens fiſco non preiudicet alijs creditoribꝰ ex alia cauſa ꝙ ex delicto prout tenent Gui. ⁊ Bald.ſed quod talis hypoteca ſolum operatur contra delinquentes vel tertios poſſeſſores poſſidentes ſine titulo ⁊ in ceteris. Idem tenet quod Gui. et Bald. ¶ Subdit tamen vnum Alexan. poſt Bald.ibi in lectura antiqua quod reputat valde notabile videlicet quod quando fiſcus proſequeretur rem familiarem puta qꝛ ageret ex dāno dato in fundo fiſcali quod tunc incontinenti haberet bona dicti damnum dantis obligata:tunc enim non cenſetur proprie proſequi penam: alias ſecundum eum melioris eſſet conditionis delinquens in damnum fiſci ꝙ contrahens cum eo quod non eſt dicendum ſecundum eū:et ita etiā ſequitur ibi Jaſo.
117 ¶ † Sed contingit dubitari quando concurrit fiſcus ⁊ priuatus ⁊ non conſtat de prioritate iurium: ſed ſumus in caſu dubio quis debeat preferri in hac dubitatione Alexan.in.l.prima. ff. ſolu.matrimo.in prima colum. procedit in confuſo in cauſa dotis ⁊ alterius priuati cum fiſ.⁊ multa diſputat ſuper intellectu.l.non puto.ff.de iure fiſ.tamē nihil determinat. ¶ Sed quicquid ſit circa prelationem in caſu dubio inter mulierem pretendentem cauſam dotis ⁊ fiſcuʒ de quo ſupra diximus in quarto caſu in duodecima queſtione numero.108.vſqꝫ ad.112. Quando concurrit ſimplex priuatus ⁊ fiſcus. Soʒi. in dicta.l.prima in prima colum.diſputando etiam de intellectu.d.l.non puto firmat quod fiſcus preferri debeat priuato etiam quod priuatus pretenderet cauſam oneroſam:⁊ mouetur quia ſicut cauſa dotis in dubio prefertur priuato vt tenetur communiter in dicta. l. prima ⁊ dictum fuit ſupra. Ita debet preferri cauſa fiſci. Nam etiā fiſcus habet multa priuilegia de quibus p Bal. in. l.prima.C.de here. vel actio.vendi. ⁊ fiſcus ⁊ dos ambulant pari paſſu ſecundum glo.in.l.ij.C.de priuileg. fiſci. et tacita hypoteca dotis, non prefertur tacite hypotece fiſci vt habetur in.d.l. ij.⁊ fiſcus in bonis queſitis poſt ſuam obligationem prefertur priuato habēti anteriorem hypotecam vt habetur in dicta.l.ſi is qui.ff.de iure fiſc.ſicut ergo in his prefertur in quibus priuatus eſt potior:ſimiliter debet preferri quando ſumus in dubio. ¶ Jaſo. autem in dicta.l.j.ff.ſolu.matri.in.xj.colum.dicit ꝙ dicta.l. non puto, procedit quando fiſcus pretendit cauſam lucratiuaʒ puta quia venit contra indignum vel petit penam ex cauſa delicti: tunc enim priuatus prefertur fiſco. Sed quando fiſcus pretendit cauſam iuris proprij vel agit ex aliquo cōtractu tunc ſecundum eum fauendum eſt potius fiſco ꝙ priuato allegat.l.vni.§.fi. ⁊ ibi Jacob. de belui.C.de cadu.tol.⁊ non obſtat ꝙ Alex.in dicta.l.j.dicat ꝙ iſte intellectꝰ ſit diuinatiuꝰ:quia reſpondet ipſe ꝙ in hoc nulla eſt diuinatio: ſed eſt propria natura illius.l.non puto cōſiderato tit. ſub quo ſita eſt argum.l.imperator. ff. de in diem adiectio.⁊ iſtum intellectum ad dictam.l.non puto dedit Rapha.cuma.⁊ ibi ⁊ eum refert ⁊ ſequitur Angelus de aretio in.l.ſciendum in princip.ff.de appel.recipi.⁊ inſtitu.quibus modis teſta.infir.§.fin.ad finem ⁊ iſtud corroborat Jaſo.in dicta.l.prima ⁊ dicit hanc eſſe veritatem a nemine declaratam:ſed in hoc articulo Baldus nota.in tractatu dotis in.ix.parte in primo priuilegio late diſputat ⁊ refert opinio.tenentium pro vtraqꝫ parte: ⁊ tandem concludit ꝙ quando contenditur

inter fiſcum ⁊ priuatum quod in du-
bio quando non conſtat de prioritate p̄-
feratur fiſcus priuato: ſiue ſimus in
cauſa lucratiua: ſiue in cauſa oneroſa:
⁊ ad dicta.l.non puto reſpondet quod
illa procedat quando eſt aliqua dubie
tas ſuper aliquo articulo iuris: tunc
enim fiſcus admittit quod interpreta-
tio fiat contra ipſum maxime in pena-
libus et ita ſecundum eum intellexit
ibi gloſ.in vlti.opi.que ſemper videtur
cōſentanea gl.vt vult gl.in.l.qui filiū.§.
118 ſabin⁹.ff.ad treb. ¶†Ego aūt puto q̄
magis vera ⁊ cōis op.ſit illa quā firmat
Iaſ.videlʒ q̄ qñ ſum⁹ in cauſa onero-
ſa in dubio p̄ferri debeat fiſc⁹ priuato:
qñ aūt ſum⁹ in cā lucratiua p̄ferri de-
beat in dubio priuatus fiſco: hanc (m̄
opinio.tenet Iaco.de belui.in.l.prima
in fine.C.de ca.tol.⁊ Rapha.cu. Ange.
de are.⁊ Iaſ.ſupra relati ⁊ ſic quod di-
cta.l.non puto loquatur in cauſa lucra
tiua: alia autem iura que allegantur
in contrarium loquuntur in cauſa one
roſa: ⁊ quod dicta opinio procedat ſi-
ue dubium verſetur in articulo iuris
ſiue in articulo facti: quia cum leges
loquantur indiſtincte indiſtincte debēt
intelligi.l.de pretio.ff.de publi. Nec po
teſt reddi ratio concludens diuerſita-
tis inter articulum iuris ⁊ inter arti-
culum facti: ⁊ tanto magis placet iſta
opinio.quia per eam reducuntur opi-
nio.doctorum ad concordiam. Nā opi-
nio.Dyn.Barto.⁊ ſequacium in dicta
l.non puto qui tenent quod in dubio
priuatus preferatur fiſco debet intelli-
gi in cauſa lucratiua: opinio.autem il-
lorum qui tenent contra Dy.⁊ ſequa-
ces quos refert Alexan.in dicta.l ſ. vi-
delicet q̄ fiſcus preferatur priuato de-
bet intelligi in oneroſis: ⁊ ita tenendū
119 eſt meo iudicio. ¶†Sextus caſus in
quo inducitur de iure tacita hypote-
ca eſt in adminiſtratoribus ciuitatum
quia ſcilicet eorum bona pro dicta ad-
miniſtratione ſunt tacite hypoteca-
ta ciuitatibus quarum geſta eſt admi-
niſtratio.quod eſt nota. Quia licet alſs
ciuitas que non habet fiſcum non ha-
beat priuilegium tacite hypotece vt
l.ſimile ⁊ ibi gloſſa.ff.ad municipa. et
nota gloſſa ⁊ docto.in.l.ſecunda.C.in
quibus cauſis pig.taci.contraha. et
Roma.in conſilio.cccccviij.preſens cō-
ſultatio.⁊ firmat Alexander poſt Iaco.
de areti.in.l.prima.§.ſi heres ad fin.ff.
ad trebel. Tamen bona adminiſtrató-
rum bene ſunt obligata (vt dixi) ⁊ ita
firmat ibi Alexander poſt gloſſaʒ ibi in
ver.ſequitur per textum in.l.finali.C.
quo quis ordi.conue.libro.xi.quem ita
debere intelligi tradit Alexan.in dicto
120 §.ſi heres. ¶†Septimus caſus ī quo
inducta eſt tacita hypoteca eſt in bo-
nis prelati eccleſie pro mala admini-
ſtratione bonorum eccleſie: ſicut ſunt
tacite obligata bona tutoris pro ma-
la adminiſtratione.l.pro officio.C.de
adminiſtra.tuto.⁊ dixi late.ſ.in primo
caſu.numero.6.iſta eſt glo.not.in capi.
ex literis de pigno. quam ibi ſequitur
Abbas ⁊ illam pro ſingulari allegat
idem Abbas in capitulo epiſcopus de
121 preben. ¶†Et pro hoc etiam facit: q2
prelatus in multis equiparatur tuto-
ri vt per Ab.in capitulo cum deputati
de iudi.⁊ ibi late Fely.in col.penul.in
verſicu.quando prelatus equiparetur
tutori ⁊ iſto caſu eccleſia habet priuile
gium tacite hypotece: ſed non in alijs:
quia eccleſia equiparatur ciuitati ⁊ nō
fiſco ⁊ ſicut ciuitas non habet tacitam
hypotecam ita nec eccleſia niſi in caſu
premiſſo vt per Bald.in.l.finali in.iiij.
col.in verſicu.quero hic an ciuitas.C.
de ſacroſ.eccle.⁊ per bald.poſt gl.in.l.
ſecunda.C.in quibus cauſis pig.taci.
contraha.⁊ per Cyn.⁊ bald.in.l.dotis
C.de iure do.⁊ per Alexandrū in.l.ſi fi-
lio.§.fina.in.iij.col.in verſi.adde quod
iſtud dictum.ff.ſoluto matrimonio ⁊ p
eundem in conſi.ciiij.plura ſuper his
122 vi.vol.ad fi. ¶†Et idem eſt etiā in ca-
mera epiſcopali.quia ſcilicet illa non
habet priuilegiū tacite hypotece: vn-
de ſi quis cōtrahat cuʒ ep̄o: bona illius
nō ſunt tacite hypotecata epiſcopo nec
epiſcopatui quia de hoc nulla lege ca
uetur ita tenet bald.in rubri.C.de pri-
uileg.fiſ.in fine et Alexand.in.d.conſi.
123 ciiij.in fi. ¶†Octauus caſus in quo

inducta eſt tacita hypoteca eſt in bonis orphanotrophi ſeu hoſpitalarij vt ſcilicet eorum bona ſint tacite obligata pro mala adminiſtratione: quia ſcilicet etiam ipſi equiparantur tutorib⁹ vt. l. orphanotrophos. C. de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ ita tenet Bal. in. l. ſi quis preſbyter in
124 princi. eod. titu. ¶ † Nonus caſus in quo inducitur tacita hypo. eſt in bonis delinquentis puto furis pro reſti. rerum ablatarum: q² dicta bona etiam contra heredes delinquentis vel quemcunq₃ aliū poſſunt a dānificato vigore tacite hypotece peti ⁊ hoc ſaltem ex equitate iuris canonici ita tenet Bal. in. l. furti. C. de fur. arg. c. parochiano de ſepul. ⁊ ibi plenius comprobat Saly. dicens bona delinquentis eſſe tacite obligata pro male ablatis ⁊ hoc pro liberatione anime dicti delinquentis per text. in. d. c. parochiano ⁊ per. l. ſancimus. C. de ſacro. eccle. vbi anima prefertur cunctis rebus ⁊ quia anima defuncti aliter ſtaret in captiuitate cum non remittatur peccatum: niſi reſtituatur ablatum vt in regula peccatum lib. vj. ¶ Que not. quia de iure ciuili non reperitur q² bona furis vel alterius delinquētius ſint tacite obligata pro male ablatis: ſed cōtra furem vel eius heredem datur condictio furtiua que eſt rei perſequutoria l. ſi pro fure. §. j. ff. de cōdi. fur. ⁊ hoc etiā ſi res furtiua nō extaret quia datur ad eſtimationem illius vt. l. in re furtiua. in prin. cod. titu. tex. glo. ⁊ Ang. de arc. inſti. de obli. que ex deli. naſ. §. fi. ¶ Et licet Bar. in. l. j. in. ij. col. ff. de priua. deli. tenuerit q᷑ actiones deſcendētes ex delictoque ſunt penales ex parte rei delinquentis: et ex parte actoris ſunt rei perſequutorie de iure canonico dentur contra heredes delinquentis inſolidū: licet de iure ciuili dentur in tantū quātum peruenit ad heredes per. c. j. de rapto. ⁊ q᷑ ibi no. per doc. Tamen Ab. in d. c. parochiano referendo dictam deciſionem Barto. in. d. l. j. dicit non eſſe faciendam differentiam in hoc inter ius ciuile ⁊ canonicum: ⁊ reſpondet ad iura allegata per Barto. q᷑ illa procedūt quando delinquens in articulo mortis fuit contritus ⁊ mandauit res reſtitui per heredes tunc enim non dicitur agi ex delicto ſed ex quaſi contractu ⁊ ideo tunc datur actio contra heredes inſolidum etiam vltra facultates hereditarias: ſed in alijs caſibus in quibus delinquens non iniunxit iſtud onus heredi ex penitentia ⁊ contritione: tam de iure ciuili quā canonico heres ex delicto defuncti conueniri non poteſt vltra vires hereditarias; ſed ſolū quatenus ad eum peruenit a defuncto ⁊ hoc etiam ſi heres non fecerit inuentarium ⁊ ita etiam tenet Ab. in. c. in literis de rapto. ⁊ Jo. an. in. c. q̄ꝗ de vſu. lib. vj. in nouella: ⁊ Fede. de ſen. in cōſi. xj. vt refert Ab. in. d. c. in literis ⁊ iſtam opi. videtur tenere Alexan. in apoſt. ad Bar. in. d. l. j. ⁊ ipſam late diſputando tenet Pet. de ancha. in conſi. ccccxj. incipien. ⁊ prima facie. Jta etiam tenet Bald. in. d. l. furti ⁊ in. l. j. in penul. col. C. ne ex deli. defun. ⁊ Flora. in. l. inde neratius. ff. ad. l. aqui. Et ſic eſt communis concluſio q᷑ heres teneatur ex delicto defuncti ſolum vſq₃ a vires hereditarias ⁊ non vltra etiam nullo facto inuentario ⁊ hoc tam de iure ciuili q̄ canonico: ⁊ quod pro dicta ſatiſfactione omnia bona delinquentis ſunt tacite hypotecata damnificato. ſiue peruenerint ad heredes delinquentis ſiue ad alios tertios poſſeſſores. vt. ſ. eſt con-
125 cluſum. ¶ † Decimus caſus in quo tacita hypoteca de iure inducitur eſt in collectis: quia ſcilicet fauore collectarum bona allibrata ⁊ accataſtrata pro illis ſunt tacite obligata. iſta concluſio probatur per text. ⁊ ibi gloſ. in. l. j. C. in quibus cau. pi. ta. contraha. ⁊ ibi hoc not. Bar. ⁊ Bald. firmant Jaco. de arc. Cy. Bar. Areti. Alex. ⁊ Jaſ. in. l. apud iulianum. §. heres. ff. de lega. j. ⁊ Sozi. in conſilio. ccxliij. 2. col. in verſi. preterea videtur quod bona. 2. volumi. faciūt not. in. l. imperatores. ff. de publica. tex. ⁊ ibi not. Bald. in. l. fi. C. ſine cenſ. vel reli. ⁊ niſi ſoluantur collecte poſſunt bona allibrata vendi vt eſt glo. not. in ver. diſtrahatur ⁊ ibi Barto. C. de venden. bo. fiſ. libro. x. ⁊ non ſolum poſſunt ven-

di pro collectis non ſolutis: ſed etiam pro penis impoſitis contra non ſoluentes vt not. Alexan. in apoſt. ad Barto. in. l. creditor in princi. ff. de actio. emp. et ſi bona ex cauſis predictis ſolēniter vēdita ſint non, audietur vlterius dominus volens offerre collectas pro quib9 vendita ſunt vt nota. Bal. in. l. j. in verſicu. Item poſſunt eius bona occupari etc. C. ſi propter pub. penſi. et licet bal. loquatur in tributo: tamen idem eſt in collectis quia rubri. ibi loquitur de publicis penſitationibus: quarum appellatione veniunt ſolutiones omnes que fiunt in publico annuatim vt declarat ibi gloſ. et probatur in. l. ij. et iij. eod. tit. Secus autem ſi bona non eſſent ſolenniter vendita: quia tunc dominus veniens poſt venditionem poteſt illa recuperare vt. l. j. ibi neq3 ordine peracto. C. de fi. inſtrumen. libro. x. qui tex. ſolet allegari ad retractationem ſubhaſtationum factarum minus ſolenniter in vēditione rerum captarum pro executione rei iudica. nam tunc dominus poteſt offerre debitum et reuocare venditionem: ſi non fuit in ea ſeruatus ordo etc.

126 ❡ † Undecimus caſus eſt in decimis nam pro illis ſunt tacite obligata predia ex quibus ſolui debent decime prediales ad ſimilitudinem eorum que dicta ſunt ſupra in collectis vt not. Joan. and. et Ab. in. c. cum homines de decimis et idem tenet Fede. de ſenis in conſi. lxxxj. Incipit latius et mouetur argumen. d. l. imperatores. ff. de publica. et idem tenet Abb. in capi. paſtoralis in pri. col. in verſicu. ſed quero quid ſi venditur ipſe ager. de decim. per eadem fundamēta que ſunt in collectis.

127 ❡ † Sed dubitatur quid i canone debito pro bonis emphiteoticis an ſcilicet pro illo ſint tacite obligata bona emphiteotica pro quibus canon debetur quolibet anno: et in hoc Bald. in autē. ſi quas ruinas in quarta col. in verſic. ſed vltra omnes. C. de ſacro ſanctis eccle. tenet quod ſic et mouetur per text. et autenti. de alie. §. ſcire: quem tex. dicit eſſe tenendum menti ad hoc. Idem tenet Bald. in. l. certi iuris in. §. q. C. loca. ❡ Sed Barto. in. l. fina. C. de iure emphi. tenet contrarium: et iſtam opinionem Barto. contra Bald. tenent Anto. de But. et Imo. in. c. potuīt de loca. ſuper gloſ. iij. et Ang. in. l. vniuerſas. C. ne rei domi. vel templ. et mouentur: quia licet de iure pro tributis ſoluēdis ſit obligatus fundus tributarius per. d. l. imperator et. l. j. ij. et iij. C. ſine cen. vel reli. tamē in canone debito pro emphiteoſi iſtud non reperitur etiam ſi ſumus in emphiteoſi eccleſiaſtica ita dicunt Ange. Anto. de but. et Imo. in dictis locis: et ita tenet Alexand. in. l. quod dicimus in decima colum. in verſicu. et ſic ex predictis patet. ff. de verborum obligatio. dicentes quod. d. §. ſcire in quo ſe fundat Bald. non probat: quia ille tex. non dicit quod pro canone bona ſint obligata. ❡ Aduerte tamē quod ſi res emphiteote eſſent inuecte vel illate in prediū emphiteoticum ille bene eſſent tacite obligate pro canone iuxta. l. item quia ff. de pactis et. l. certi iuris. C. loca. quia talis contractus dicitur conductio vt inſtitu. loca. §. adeo: et ita poteſt ſaluari opinio Bald. in. d. autenti. ſi quas ruinas.

128 ❡ † Duodecimus caſus in quo de iure inducitur tacita hypoteca eſt in terminis. d. l. item quia. ff. de pac. et. d. l. certi iuris. C. loca. videlicet qd res inuecte et illate in domum conductam tacite ſint obligate pro penſione ſeu affictu domus locate ad idem text. in. l. iij. ff. quibus modis pi. ta. contraha. et in. l. ſi non inducta. C. eod. titu. et inuecte ſeu inducte dicuntur manu: illate autem dicuntur dorſo ita exponit gloſ. in. d. l. ſi non inducta in gloſ. j. et ibi Salyce. et iſta ſit regula. ❡ Quam regulam amplia et limita pluribus modis. ❡ Et primo amplia vt illa procedat non ſolum pro penſione: ſed etiam pro deterioratione predii locati vt ſcilicet etiam pro deterioratiōe res inuecte vel illate ſint tacite obligate vt eſt textus in. l. ij. ff. in quibus cauſis pi. taci. contraha. et notat Barto. in. l. ſolutum. §. ſolutam ad

129 fi. ff. de pigno. actio. † Ubi etiam plus vult. videlicet quod res inuecte ſeu illate in domum conductam poſſint re-

tineri per locatorē pro alio debito tan-
quam tacite obligate: ⁊ pro hoc facit
text. in.l.prima.C.etiam ob chirogra.
pecu. quem ad hoc allegat Barto. in
dicto.§.ſolutam. ¶ Sed iſtud vltimum
quod dicit Barto. ſcilicet quod res in-
uecte vel illate poſſint retineri pro alio
debito, reprehenditur per Jaſo.in.d.l.
item quia in princi. in.4. requiſito di-
centem quod.d.l.j.⁊.ij.ff.qui.ex cauſis
pig.taci.contraha. per quas ſe mouet
Barto.nihil faciūt: ⁊ q̄ in contrarium
facit.l.fi.que incip.pretextu.C.commo.
⁊ ſe ita alias tenuiſſe in.l.ſi non ſortem
.§.ſi centum.ff.de cōdi.inde.per ea que
habentur per Bart.⁊ alios in.l.ſi filio-
fami. in princi. ff. ſoluto matrimonio.
¶ Sed per hec non puto recedendum
eſſe ab opi.Barto. que videtur de iure
verior. Nam Barto. fundat ſe in.d.l.j.
C.etiam ob chirograf. pecu. que bene
probat quod res obligata pro vno de-
bito poteſt retineri pro alio vt ibi per
Barto.⁊ alios: ⁊ ſic licet.d.l.j.⁊.ij.ff. ex
quib.cau. pi.ta.contraha.non probent
opi.Bar.tamen bene probatur in.d.l.j.
cui non reſpondet Jaſ.⁊ iſtam opinio.
Bar.tenet Ang.de are.inſti.de actio.§.
item ſeruiana.in.ij.col.in verſicu.quero
an inuecta ⁊ illata per allegata ibi per
eum: ⁊ probatur etiam iſta opi.bart.ex
no.per eum in.d.l.ſi non ſortem.§.ſi cē-
tum: vbi bar.in primo membro ſue di-
ſtinctionis tenet quod res obligata pro
vno debito poteſt retineri per credito-
rem pro alio debito ⁊ mouetur per eā-
dem.l.j.C.etiam ob chirograf. pecu. in
propoſito autem bona inuecta ⁊ illata
ſunt tacite obligata pro penſione do-
mus merito dicendum eſt q̄ etiam pro
alio debito poſſint retineri per locato-
rem. ¶ Non obſtat.d.l. pretextu iun-
ctis not. per Barto.in.d.l. ſi filiofami.
in princi.quia non faciunt ad propoſi-
tum: ſed loquuntur quando creditor
volebat retinere rem que non erat obli-
gata pro aliquo debito (vt eſt res com-
modata) et ideo regulariter retineri nō
130 poteſt dicta.l. pretextu. ¶ † Que tamē
l.fallit in cauſa dotis. Nam vbi alias
non datur retentio debet pari fauore
dotis et ita procedit dicta.l. ſi filiofa-
milias vt ibi notat Barto. ⁊ pro clario-
ri reſponſione ad dicta.l.pretextu vide
omnino Barto.in dicta.l.ſi non in ducta
C.in quibus cauſis pig.taci.contraha.
vbi vult quod illa procedat quando
res peruenit ad creditorem eo animo
vt ei in illa nullum ius conſtitueretur:
tunc enim retineri non poteſt pro alio
debito: fallit in dote.dicta.l.ſi filiofami.
Secus autem ſi res perueniſſet ad cre-
ditorem eo animo vt in ea ius aliquod
ei conſtitueretur quia tunc poteſt reti-
neri pro alio debito ⁊ hoc modo proce-
dant nota.in dicta.l.ſi non ſortem.§.ſi
131 centum ſecundum barto. ibi. ¶ † In-
ſuper aduerte in hoc ad vnum aliud vi-
delz dum Jaſo.in dicta.l.item quia in
pri.col.in verſicu.item aduerte.dicit ta-
lia inuecta ⁊ illata cum ſint generali-
ter ⁊ tacite tantum obligata non impe-
diuntur alienari ita quod in dicta alie-
natione tranſeat in acquirentem di-
ctum onus tacite hypotece: niſi prius
eſſent incluſa id eſt deſcripta per ma-
num notarij in preſentia teſtium per
tex.in.l.eſt differentia.ff.in quibus cau-
ſis pi.taci.contraha.⁊ propterea ſecun-
dum cuz talis tacita hypoteca ante in-
cluſionem videtur inanis et eluſoria:
ſubdit poſtea quod in hoc Marti. lau-
deñ.tenet contrarium videlicet q̄ iſta
tacita hypoteca impediat alienationē
ſicut conuentionalis expreſſa per.l.ſi
debitor.C.de diſtrac.pigno. ⁊ reſpon-
det ad dicta.l.eſt differentia quod ibi
eſt caſus ſpecialis fauore libertatis.
¶ Sed Jaſ.dicit quod imo dicta.l.eſt
differentia loquitur generaliter: licet
exemplificet in libertate vnde regula
non debet reſtringi per exemplum.l.
damni infecti ſtipula.pertinet.ff.de dā.
infec.concludit tamen Jaſ.quod dicta
ſolutio Marti.eſt tenenda de neceſſita-
te vt tollatur dicta difficultas que alˀs
euitari non poteſt: et pro hac allegat
textus in.l.ſi gratuitam.§.finali.ff.in
quibus cauſis pignus taci.contraha.
132 ¶ † Sed certe iſta difficultas mota
per Jaſ.meo iudic.eſt leuiſſima. Nam
clarum eſt quod ſicut pro expreſſa hy-

poteca datur hypotecaria contra ter-
tium poſſeſſorem vt.l.ſi debitor cum cõ
cordan.C.de diſtrac. pigno. ita etiam
datur pro tacita hypoteca argumen.
l.cum quid.ff.ſi certum petatur alias
eſſet manis:& de hoc textus ſecundum
intellectum glo.& aliorum in.l.prima.
C.de precar.& ſalui.interdict. Nam ille
textus intelligitur in locatore & condu
ctore. Idem expreſſe tenet Bartol.in.l.
tertia in repetitio.C.de pigno.in quar-
ta queſtione principa.in verſicu.ſed cõ-
tra predicta poſſet quis inſtare locator
&c.vbi determinat quod quando res cõ
ductoris que eſt tacite hypotecata lo-
catori peruenit in tertium habentem
cauſam a conductore:non poteſt loca-
tor contra dictum tertium poſſeſſorem
exercere ius executiuum de ingredien
do propria autoritate quia illud pactũ
executiuum cenſetur limitatum ad cer
tum locum vz donec res ſunt in domo:
ſed quando ſunt extra domum penes
tertium habẽtem cauſam a dicto con-
ductore debet agi contra eum hypote-
caria & allegat textus in dicta.l.prima.
133 C.de ſalui.inter. ¶ † Preterea clarum
eſt quod pro rebus coloni inuectis & il-
latis competit locatori directum ſaluia
num interdictum:vtile autem compe-
tit locatori pro rebus inquilini & etiam
cuilibet alteri creditori vt eſt caſus in
dicta.l.j.& competit non ſolum contra
conductorem & debitorem ſeu inquili-
num & eorum heredes vt dicta.l.prima
et ibi Bald.ſed etiã cõpetit contra quẽ
libet extraneum poſſeſſorem vt eſt text.
in.l.j.§.j.ibi vtilis actio aduerſus extra
neos.ff.eod titu.& ibi no.barto. & ſic eſt
clara concluſio q̃ interdictũ ſaluianum
ſeu ſeruiana actio cõpetit locatori pro
rebus inuectis & illatis etiam cõtra ex
traneum poſſeſſorem vt habetur in lo-
cis predictis. In hoc tamẽ eſt differen-
tia:q̃ qñ ſaluianũ interdictum vel ſer-
uiana actio datur pro rebus coloni eſt
directum & eſt propria ſeruiana ſed qñ
datur pro rebus inquilini vel alterius
debitoris eſt vtile interdictũ & quaſi ſer
uiana que idem eſt cum hypotecaria
vt declarat Barto.in.l.fina.ff.de ſalui.
inter.& habetur in.§.item ſeruiana in-
ſtitu.de actio.& ideo concluditur quod
quando res inuecte & illate alienantur
per colonum vel inquilinum in tertium
poſſeſſorem competit locatori ſaluianũ
interdictum vel ſeruianã vel hypote-
caria contra dictum tertium poſſeſſo-
134 rem. ¶ † Et non obſtat.d.l.eſt differen-
tia quia vera ſolutio illius eſt quod ibi
eſt caſus ſpecialis in libertate vt pro-
batur per textum & gloſſ.in.l.licet.ff.in
quib.cau.pign⁹.taci.cõtraha. que eſt
l.ſequens põſt dictã.l.ſi gratuitatem.§.
fina.quam Iaſo.per errorem allegauit
nam debuit allegare dicta.l.licet: quia
in.d.l.licet dicitur q̃ tacita obligatio
ſerui non impedit quin ſeruus manu-
mitti poſſit:& gloſſ.ibi dicit quod idem
eſt in generali obligatione vt ſcilicet ꝑ
illam non impediatur manumiſſio ſer-
ui:ſecus autem eſt in ſpeciali obliga-
tione ſerui vt dicit ibi in gloſſ. & alle-
gat textus in.l.ſecunda & in.l.ab eo.C.
de ſerui.pigno.da.ma. & quod dictum
eſt de tacita hypoteca ſerui quod illa
non impediat manumiſſionem: intelli-
gi debet niſi ante manumiſſionem eſſet
incluſus:quia tunc propter talem in-
cluſionem non poſſet manumitti vt eſt
textus in dicta.l.eſt differentia in qua
deriſus fuit Nerua iuriſcõſultus: qui
putauit per feneſtram ſeruum inclu-
ſum manumitti poſſe vt etiam memi-
135 nit Bald.ibi & in.d.l.ab eo. ¶ † Amplia
ſecundo dictã regulã vt procedat etiã
ſi primus conductor locaret ſecũdo cõ-
ductori.q̃ etiã bona inuecta & illata ꝑ
hunc ſecũdum cõductorem eſſent taci-
te hypotecata pro penſione domus pri
mo locatori:quod ex duobus eſt ſatis
mirabile primo quia res expreſſe obli-
gate per ſecundum conductorem pri-
mo cõductori non ſunt ex illa cõuentio
nali obligatione obligate primo loca-
tori vt eſt tex.& ibi barto.in.l.ſi in. l.§.ſi
colonus.ff.loca.niſi forte primus loca-
tor acquiſiuiſſet a primo cõductore etiã
ipſe generalẽ obligationẽ expſſam nam
tunc bñ primus locator haberet vtiliter
hypotecatũ nomẽ ſecũdi ꝯductoris qd
directo eſt obligatũ primo iux.l.nomẽ.C.

que res pi.obli.poſ.& habetur per bar. in.l.ſolutum.§.ſoluta in ſecunda colū. ff.de pigno.actio. Et tamen bona ſecūdi conductoris inuecta & illata ſunt tacite hypothecata etiam primo locatori vt per glo.& Bart.in.d.§. ſolutam.

136 ¶ † Secundo mirabile etiam videtur: q licet ſecundus conductor non ſit perſonaliter obligatus primo locatori: et ſine perſonali obligatione non poſſit a principio induci hypoteca vt.l.fideiuſſor obligari in prin.& ibi Bart. ff.de fideiuſ.tamen hoc non obſtante res inuecte & illate per ſecundum conductorem ſunt tacite obligate primo locatori pro obligatione primi conductoris. ¶ Et ratio eſt quia vnuſquiſqꝫ poteſt obligare res ſuas pro debito alterius vt.l.alienam.ff.de pigno.actio.ita declarat gl. & Bar.in.d.§.ſolutam. ¶ Intellige tamen predicta pro ea rata domus tantū quam conduxit ſecundus conductor a primo:non autem pro tota penſione ſi totam domum non conduxit vt eſt tex. in.d.§ ſolutam:& dictam concluſionem tenet etiam glo.in.d.l.ſi gratuitam in prin.dum intelligit illum tex.ibi quod bona per ſecundum conductorem inuecta & illata non ſunt tacite obligata primo locatori quando ſecundus conductor gratis habuit rem conductam a primo conductore vt etiam expreſſe ibi dicit iuriſconſultus & tenet Bar.in.d.§. ſolutam ad fi. Sed quando illam gratis non habuiſſet tunc tenet gl.ibi quod bona ſecundi conductoris inuecta & illata eſſent obligata primo locatori per d.§.ſolutam:ita tenendum puto quamuis Roma.in ſingulari.lxxxv.x.car.columna.4.incipi.inuecta.teneat contrarium ſcilicet quod bona ſecundi conductoris non ſint tacite obligata primo locatori dicens de hoc eſſe tex. ſing. in.d. l.ſi in lege.§.fi.,colonus. ff.loca. ſed ille tex.ſecundum gloſ.& Bart.ibi intelligi debet de expreſſa conuentionali hypotheca:& non de tacita (vt.ſ.dcm̄ fuit).

137 ¶ † Sed dubitatur an ſecundus creditor qui gratis a primo cōductore domum recepit & qui (vt dcm̄ eſt) non tenetur ad penſionem:an ſaltem ſi domū deteriorauit teneatur de dcā deterioratione:& eius bona inuecta & illata ſint tacite obligata pro dcā deterioratione primo locatori:& gl.in.d.l.ſi gratuitam in prin.tenet q ſic allegat.l. non ſolum co.ti. Jaſ.autem in.d.l. item q2 in.ij.limi.reprobat dcām gl.nam ſecundū cū ineptum eſſet dicere in illo tex.quod iuriſcōſultus decidiſſet q bona illius qui gratis inhabitat eſſent tacite hypotecata pro penſione cum ipſe ad penſionem nō teneatur ergo de neceſſitate dꝫ ille tex.intelligi de deterioratiōe quod ſ.bona illius qui gratis conduxit a primo conductore non ſint tacite obligata pro dicta deterioratione. 138 ¶ † Mihi autem videtur quod illa gl.indebite reprehendatur a Jaſ.q2 nulli eſt dubiū quod ille qui deteriorat rem alterius etiam commodatam tenetur de deterioratione vt habetur in.l.iij.§.in hac. ff. commo. cum concordantibꝫ allegatis ibi per glo.& Bar.& licet ille ſecundus conductor qui gratis conduxit a primo non teneatur actione perſonali primo locatori:neqꝫ pro penſione q2 ad illam non tenetur vllo modo:neqꝫ pro deterioratione per eum facta in domo q2 inter primum locatorem & ipſum ſecundum conductorem nullus contractus interceſſit tamen hoc non obſtante volunt gl.& Bar.quod bona inuecta et illata per ſecundum conductorem ſint tacite obligata primo locatori pro penſione debita ei per primum conductorē:quia ſi ſecundus conductor inferendo & inuehendo bona ſua in domum cenſeatur illa tacite obligare pro penſione debita ipſi locatori per primum conductorem:& ſic quod ſecundus cōductor obligauerit bona ſua pro penſione alteriꝰ. i.primi conductoris iuxta.d.l. alienam ff de pigno.actio.& ita declarat gloſ.et Bar.in.d.§ ſolutam.vnde licet bona ſecundi conductoris inuecta & illata non cenſeantur obligata primo locatori pro penſione per ipſum debita primo locatori quia per eum nō debetur penſio: tn̄ cenſentur obligata ꝑ penſione debita per primum conductorem:& pari rō ne videbatur dicendum in ſecdo condu=

ctore qui gratis conduxit a primo q.ſ. licet pro penſione ſua bona inuecta nõ cenſeantur obligata ex quo gratis conduxit tamen quod cenſeantur obligata pro penſione debita a primo conducto re: et ſuper iſta ratione dubitandi: et ꝑ eius deciſione fundata eſt.d.l.ſi gratuitam videlicet q ſecũdus cõductor qui gratis conduxit a pmo non cenſeatur obligare ſua bona inuecta et illata pro penſione pmi conductoris: et ratio decidendi fuit quia iſto caſu quando ſecundus conduxit gratis a pmo non tenebatur ad penſionem pmo conductori: ꝑut tenebatur quando non gratis conduxit vnde non militat illa ratio obligandi ſua bona ꝑ primo: conductore que militat quando ipſe tenetur ad penſionẽ pmo: quia quando tenetur ad penſionem pmo cenſetur quaſi ꝑ ſuo debito obligare ſua bona: ſed quando non tenetur ad penſionem quia gratis conduxit ceſſat pſumptio voluntatis quod voluerit obligare ſua bona ꝑ debito proſus alieno.arg.l.cum de indebito de ꝑ ba.cum vulgaribus: ſed reſpectu deteriorationis ad quam ipſe omnino tenetur non pmo locatori: ſed pmo cõducto ri a quo ipſe gratis conduxit per no.in d.l.iij.§.in hac. ſubeſt illa ratio ſcilicet quod ex quo ipſe ꝑ ea tenetur primo conductori cenſeatur habuiſſe animũ obligandi bona inuecta et illata pmo lo catori ꝑ dicta deterioratiõe ad quam tenetur primus conductor locatori ſuo et ipſe ſecundus conductori pmo et ſuo locatori: et ſic cenſetur obligaſſe bona pmo locatori ꝑ dicta deterioratione nõ tanquam ꝑ ſuo debito: quia ipſe nõ tenetur pmo locatori: ſed ꝑ debito primi conductoris cauſato tamen ex ſua deterioratione: et ſic non poteſt dici inepta deciſio.d.l.ſi gratuitam relata ad penſionem et non ad deteriorationem: et gl. habuit bonum ſenſum et recte loquuta fuit: que no. quia ſunt aliquantulũ ſubtilia etc. ¶Tertio amplia regulam vt ꝓcedat non ſolum quando locatio facta fuit ꝑ mercede debita in pecunia numerata que ꝓprie dicitur locatio: ſ; etiam ſi eſſet facta ꝑ mercede debita in certa ſpecie et ſic impropria locatiõe ita tenet gl.ordi.inſti.de actio.in.§.ite; ſeruiana quam etiam ſequitur Bal.in.l.j. ff.loca.in certis lecturis et eius opi. dicit eſſe equiorem et magis expſſe tenet idem Bal.in.d.l.certi iuris in.iij.queſtio.poſt Cy.ibi: et ita etia; tenet Saly. ibidem et Jaſ.in.d.l.item q: in.iij.limi. quicquid in contrarium voluerit Spe. in tit.de loca.§.poſtquam verſic.porro. eſt quedam actio pretoria: et dictã opi. tanq̃ veriorem et magis communẽ approbat Ang.de are.in.d.§.item ſeruiana in.iij.col.in verſi.in gl.in ver. quis. et ita etiam tenet Roma.in ſingu. 233. car.viij.incipi.tu ſcis quod inuecta. ¶Quarto Amplia dictam regulam vt illa ꝓcedat etiam ſi locator prouidiſſet ſibi de ſpeciali hypotheca: quia per hoc non videtur voluiſſe recedere a dicta hypotheca inducta a lege de inuectis et illatis.ita tenet Bald.in.d.l.certi iuris circa fi. et ibi reſpondet ad illa; regulam que videbatur facere in contrarium videlicet quod per prouiſionẽ hominis cenſetur quis velle recedere a ꝓ uiſione.l.iuxta no.in.l.ſi.C.de pac.conuentis. Ita etiam tenet Jo.fab.in.d.§. item ſeruiana in.ij.col. et hanc opi.tanquam veriorem amplectitur ibi Ange. de are.in.ij.colum.in verſi.quid ſi locator prouidet. Iſtam etiam videtur tenere Jaſ.in.d.l.item q: in.ij.no. et hãc puto tenendam: licet contrariam opi. tenuerit Cy.in.d.l.certi iuris in.ij.q. et ibidem Saly.in.5. et Dy.in.d.§.item ſeruiana et Alberi.de roſa.in.d.l.item q: qui omnes mouentur per.d.l.ſi.cui reſpondent Bal.are.et Jaſ.in locis preallegatis: et eorũ reſponſiones veriſſime ſunt maxime ex his que per me.3.dicta ſunt in.5.q.tacite hypothece dot.nume.96. ¶Quinto amplia regulam vt procedat etiam in inuectis et illatis in horreo vel area cõducta iuncta domui tex. glo.et Bar.in.l.iij.ff.in quibus cau.pi. taci.contraha.et idem eſt dicendu; de inuectis et illatis in ſtabulum coniunctum domui vt ſcilicet pro penſione ſtabuli ſint tacite obligata vt eſt text. in.l. eo iure.§.ſtabula eodem tit. quod pro=

cedit etiam ſi ſtabulum eſſet in comita-
tu vt ibi declarat Barto. poſt Nico. de
matta. ⁊ ratio eſt q2 ſtabulum vel arca
que proprie dicitur curtis ſeu curia: vel
horreum iuncta domui vel in domo ſi-
ta ſunt predia vrbana vt not. Veronen.
in tract. de ſerui. vrba. in. xj. ca. in prima
colum. per iura de quibus ibi per eum.
139 ¶ † Sexto Amplia regulam vt proce-
dat etiam in rebus inuectis ⁊ illatis in
porticu iuncta domui. Nam licet ap-
pellatione domus proprie non veniat
porticus vt declarat Bart. in. l. cetera.
§. hoc ſenatus. ff. de leg. j. cum quo trã-
ſeunt ibi Alexan. Jaſ. ⁊ alij tamẽ quia
locata domo cenſetur etiam locata por
ticus: quia licet porticus non ſit pro-
prie domus de per ſe vt dicit Bart. ta-
men eſt de domo id eſt accedit domui ⁊
eſt pars domus vt declarat Bart. in. d.
§. hoc ſenatus: ⁊ etiam dicitur edificiũ
licet non ſit domus vt ibi per Bar. ⁊ vt
ſit locus regule. d. l. certi iuris: nõ requi
ritur de neceſſitate quod res ſint illate
in domum ſed ſatis eſt quod ſunt inue-
cte in area vel horreo vel ſtabulo do-
mui cõiunctis vt in precedenti amplia
tione q dcm̃ eſt: vel etiam in aliquo alio
edificio vt eſt tex. in. l. j. ff. in qui. cau. pi.
taci. contraha. Cum ergo porticus ſit
pars domus ⁊ domui accedat ⁊ ſit edi-
ficium merito inuecta ⁊ illata in ea ve-
nire debẽt in tacita hypotheca de qua
in. d. l. certi iuris: quamuis non ſit pro-
prie domus: ⁊ ita puto tenendum: licet
Bal in. d. l. certi iuris in. x. q. in verſi. ſ3
pone ⁊c. reliquerit inde ciſum hoc ⁊ re-
140 miſerit ſe ad no. in. d. l. cetera. ¶ † Se-
ptimo Amplia regulam vt pcedat etiã
in rebus inuectis ⁊ illatis in naui con-
ducta: quia etiam ille cenſentur tacite
obligate pro penſione nauis. nam na-
uis equiparatur predio vrbano non ru
ſtico argu. l. j. §. ſi quis de naue. ff. de vi
⁊ vi arma. ita tenet Bal. in. l. certi iuris
in. 4. q. in verſicu. quid ergo. ¶ Ego ne-
ſcio colligere quomodo. d. §. ſiquis de
naue probet: tamen deciſionem puto ve
riſſimam: quia vt dixi nauis equipara
tur vrbano predio vt no. Veronen. i tra
cta. vrbs. in Rubrica. xj. in prima colũ,
in verſi. quid de naui. ⁊ inter magiſtrũ
nauis ⁊ illum qui pro mercede condu-
cit nauem ad vehendum res ad aliquẽ
locum oritur actio ex locato ⁊ cõducto
vt eſt text. in. l. ⁊ ita in prin. ⁊ §. j. ff. nau.
cau. ſtabu. ⁊ in. l. fina. §. fi. ff. ad. l. Rodiã
de iac. Unde cum ſimus in locatione ⁊
conductione predij vrbani habere de-
bet locum regula de qua in. d. l certi iu
141 ris. ¶ † Et probatur optime per text.
in. l. huius. ff. qui po. in pi. hab. vbi eſt
text. quod pro mercede horrei vel arce
vel vecture iumentorum res inuecte et
illate ſunt tacite obligate etiam cũ pri
uilegio prelationis aliorum creditorũ:
quaſi dicta merces debita ſit pro neceſ
ſaria conſeruatione dictarum rerũ: ex
quo Bart. ibi infert quod priuilegium
dicte prelationis competit etiam pro
naulo domus conducte pro retentione
ſeu conſeruatione rerum: ſecus autem
ſi domus eſſet conducta ad habitandũ
pondero ergo in propoſito quod ibi eſt
text. quod etiam pro vectura iumento-
rum res inuecte ⁊ illate ſunt tacite obli
gate: ⁊ quod talis merces equiparatur
ibi mercedi debite pro horreo vel area:
⁊ merces nauis equiparatur mercedi
vehiculi vt eſt tex. in. d. §. ſi quis de na-
ue cum ergo pro mercede vehiculi res
inuecte ⁊ illate ſint tacite obligate ita
⁊ debet eſſe pro mercede nauis etiam
cum priuilegio prelationis per text. ⁊
ibi Bar. in. d. l. huius faciunt etiam no.
per Jaſo. in. l. pleriſq; in ſexta Amplia-
tione. ff. de in ius vocã. vbi allegat bal.
in dicta. l. certi iuris. ¶ Sed in contra-
rium allegat ludo. Romanus in. l. pri-
ma. §. domini appellatione. ff. ad ſille.
quem dicit moueri per text. optimum
in dicto. §. ſiquis de naue. ¶ Tamen vt
dixi non videtur mihi quod ille text. p
bet contrarium: quia dicitur ibi q ille q
deiectus eſt de naui non habet interdi-
ctum de vi ⁊ vi arma. prout etiam non
habet ille qui de vehiculo deiectus eſt
et ratio eſt quia illud interdictum
non datur niſi illis: qui deijciuntur
de ſolo vt dicta lege prima. §. hoc in-
terdictum cum autem nauis et ve-
hiculum non cohereant ſolo; nimi-

rum ſi deiectis de eis non datur tale in terdictū: ſed per hoc non tolletur quin nauis non poſſit locari et conduci ad ſimilitudinem predij vrbani: et ideo concluditur q tam pro vectura nauis quā vehiculi res inuecte et illate ſunt tacite obligate etiam cum priuilegio prelationis aliorum creditorum: quod nota quia in locis maritimis poteſt de facili contingere in facto: et etiam in terris lombardie vbi res vehuntur cum plauſtris quia in illis magiſter nauis et dominus plauſtri pro eorum vecturis habent tacitam hypotecam et preferri debent aliis creditoribus etiam anterioribus.
142 ¶ † Octauo Amplia regulam vt procedat in rebus ſemel inuectis et illatis: nam etiam q poſtea mutato propoſito: amoueantur: tamen cum ſemel inciderunt in tacitam hypotecam durare debet obligatio etiam poſt amotionem ita tenet Bald. in. d. l. certi iuris in vj. q. in verſiculo quid ſi inquilinus argu. tex. in. l. vnde falſam. ff. de conſtitu. pecu. Sed errauit in allegando et voluit allegare. l. vtrum. §. vnde falſam. eodem titulo. que bene facit: et puto deciſionem eſſe veram quando res in domum conductam inuecte et illate ſunt eo propoſito vt in ea ſint perpetuo durante locatione. Nam ſi hoc propoſito non fuiſſent illate non incidiſſent in tacitam hypotecam vt eſt text. in. l. debitor. ff. de pigno. et no. Barto. in. l. ſi non inducta. C. in quib. cau. pign. taci. contraha. et dictam opinionem Bald. ſequitur Ange. de are. in dicto. §. item ſeruiana. in prima colū. in verſicu. quero quid ſi inquilinus vbi etiam no. reſpondet ad. l. cum tabernam. ff. de pign. que prima facie videbatur facere in contrarium.
143 ¶ † Et comprobatur iſta opin. quia hypoteca ſemel acquiſita in rebus non tollitur per alium ſubſequentem contractum factum ſine conſenſu creditoris cui acquiſita eſt hypoteca vt. l. ſi debitor. in princi. et. §. primo. et. l. voluntate. ff. quib. mo. pign. vel hypo. ſol. contractus enim a principio ſunt voluntarij et ex poſt facto neceſſarij. l. ſicut. C. de actio. et oblig. et licet predicta loquantur in expreſſa hypotheca tamen idem dicendum eſt in tacita. l. cum
144 quid. ff. ſi certum petatur. ¶ † Limitatur modo dicta regula pluribus modis: et primo vt non habeat locū in molendino quia res illate et inuecte in molendinum non ſunt tacite obligate pro penſione molendini prout ſunt res illate in predium vrbanum. ſed ſolum prout ſunt obligate in predium ruſticum: quia molendinum eſt predium ruſticū potius quam vrbanum ita not. Bald. in. d. l. certi iuris. in. iiij. q. in verſiculo quid in molendino: licet nihil alleget: et ita refert et ſequitur Veronen. in tractatu vrbanarum in. c. xj. in prima col. limitando tamen vt ibi per eū niſi molendinum eſſet iunctum domui per not. in. l. eo iure. §. ſtabula. ff. in qui. cau. pig. taci. contraha. vel niſi eſſet molendinū in quo etiam habitaretur vt ibi per eū quia tunc non eſſet predium ruſticum ſed vrbanum per not. per Veronen. in d. c. xj. et tunc dicendum eſſet de eo prout de vrbano: et non prout de ruſtico: de quo dicam in ſequenti limitatione.
145 ¶ † Secundo limita regulam vt procedat in predijs vrbanis quia res illate in illis indiſtincte cenſetur tacite obligate vt dictum eſt. s. in regula et ampliationibus: ſed res inuecte et illate in predium ruſticum non intelligūtur tacite hypotecate niſi ita demum ſi dominus predij ſciat dictas res fuiſſe illatas in dictum predium: et ſic in predio vrbano inducitur tacita hypoteca in rebus illatis abſq alia ſcientia domini predij: in predio vero ruſtico non inducitur talis tacita hypoteca abſq ſcientia domini predij ita tenet gloſſ. et ſequuntur doc. in. d. l. certi iuris. et inſtitu. de actio. in. §. item ſeruiana: et ratio differentie inter predium vrbanū et ruſticum eſt ſm doc. in locis predictis: quia in vrbanis rebus intereſt noſtra ne res noſtre pandātur vt. l. ij. C. qn et qui. quar. pars debe. li. x. et ideo inducitur hypoteca in illis abſq ſcientia dñi domus ſecus aūt eſt in rebus ruſticis: quia ruſtici iducūt plauſtra ligna et ſilia et ſancta ruſticitas oia palā hz ita tz gl. l. d. §. itē

ſeruiana cum qua communiter doct.
146 tranſeunt. ¶ † Inquantū tamen glo. in. d. §. item ſeruiana. in verſi. coloni dicit q colonus dicitur in villa: inquilinꝰ autem in ciuitate dicit Dy. q glo. melius dixiſſet: ſi dixiſſet colonum in agro ꝛ inquilinum in domo: quia etiā in villa poteſt eſſe predium vrbanum ꝛ econtra ruſticum poteſt eſſe in ciuitate. Nā predium vrbanum non diſtinguitur a ruſtico per locum: ſed per qualitatem vt. l. vrbana predia. in princ. ꝛ. l. vrbana familia. ff. de ver. ſigni. Tamē Ange. de arc. in. d. §. item ſeruiana in. j. col. in gl. in ver. coloni dicit q glo. habuit ſanum intellectum qꝛ vt plurimū predia ruſtica ſunt in villa: vrbana autem in ciuitate ꝛ leges adaptātur ad ea que frequētius accidunt. l. nam ad ea. ff. de legi. et ita etiam tenet Iaſ. in. d. l. item quia in iiij. col. licet de Ang. mentionem non fa
147 ciat. ¶ † Illud tamen quod dictū fuit q res illate in predium ruſticum non ſunt tacite obligate domino predij niſi data eius ſcientia declarari debet procedere preterq̄ in fructibus qui ex fundo colliguntur quia illi ſunt ipſo iure obligati etiam ſine ſcientia per text. in l. in predijs. ff. quib. mo. pi. taci. contraha. ita limitat et declarat Iaſ. in. d. l. itē quia in. iiij. colum. ¶ Sed iudicio meo ille text. non probat hoc. Nam text. ibi ſimpliciter dicit q fructus qui naſcuntur in predio locato intelliguntur tacite obligati domino fundi etiā ſi de hoc non fuerit conuentum: probat ergo ille tex. ſolum q fructus ſunt tacite obligati: non autem probat q non requiratur ſcientia domini predij prout regulariter requiritur in predijs ruſticis vt habetur per gloſ. ꝛ doct. in. d. l. certi iuris: nec ille text. in. d. l. in predijs eſt ſuperuacuus in ſua deciſione: qꝛ dubitabile erat an fructus qui non erant illati et inuecti in fundum: ſed ibi erant nati tacite eſſent obligati ratione ergo iſtius dubitatiōis tollēde fuit editus ille tex. et ſic non eſt ſine virtute operādi vt declarat. glo. in. l. ſi ſeruus communis. §. locaui. ff. de fur. in glo. in ver. conuenit ꝛ q etiam in terminis. d. l. in predijs requiratur ſcientia domini tenet gloſſ. in l. ſi non inducta. in glo. j. C. in quib. cau. pign. taci. contraha. ¶ Neſcio ergo videre vnde Iaſ. in. d. l. item quia extrahat ſuam limi. ſcilicet q in fructibus natis in predio non requiratur ſcientia domini: cōcludo ergo q idem ſit in fructibus quod in alijs rebus illatis in predium ruſticum. vꝫ q ſcientia domini
148 predij requiratur. ¶ † Item ſubdit ibi Iaſ. q iſtud eſt intelligendum de fructibus naturalibus: ſecus autem de induſtrialibus: quia illi non ſunt tacite obligati pro penſione predij ruſtici ita refert ſingulariter tenere Barto. in. l. aſſiduis. C. qui po. in pigno. hab. in. ij. colum. in verſicu. quero an habeat locum iſta tacita hypoteca? ¶ Sed errat Iaſ. manifeſte: quia Bartol. in. d. l. aſſiduis loquitur de fructibus perceptis per heredem mariti ex bonis olim mariti et dicit q fructus naturales percepti per heredem mariti ex bonis olim mariti ſunt tacite obligati pro dote: ſed nō induſtriales per text. in. l. iij. C. ex quibus cau. pign. taci. contraha. Nos autem non ſumus in herede conductoris ſed ſumus in ipſo conductore in quo nō eſt facienda dicta differentia inter fructus naturales et induſtriales prout fit in herede: et ratio eſt quia res ꝛ bona heredis non veniunt in obligatione contracta per defunctum niſi ſint res que immediate deſcendant ex bonis defuncti in ipſum heredem prout ſunt fructus naturales: qui licet ex bonis defuncti percipiantur: tamen percipiuntur immediate ſine facto heredis ſed fructus induſtriales licet percipiantur ex bonis defuncti: tamen percipiuntur mediante induſtria heredis et ideo illi non ſunt obligati pro debito et obligatione defuncti vt dicit Barto. in. d. l. aſſiduis et habetur in tex. no. in. l. paulus in princip. ff. de pigno. ¶ Nam vt dicit ibi glo. in obligatione defuncti non veniunt bona heredis que nunq̄ fuerunt defuncti: ſed fructus percepti per debitorem obligatum cum hypoteca expſſa vel tacita ſiue ſint naturales ſiue induſtriales veniunt in obligatione ꝛ hypoteca

poteca: quia verum eſt dicere vtroſq; eſſe ipſius debitoris vt eſt tex. in dicta. l. paulus. §. primo. qui loquitur in expreſſa hypoteca: et in tacita hypoteca eſt tex. in. l. tertia. C. in quib. cau. pi. taci. contraha. et late ibi per Sali. de materia. ¶ Unde vera eſt conclusio q̄ in. d. l. in prediis veniunt et cenſentur tacite obligati fructus percepti in fundo locato tam naturales quam induſtriales domino ipſius fundi data eius ſcien-
149 tia. ¶ † Intellige tamen predicta donec dicti fructus extant. Nam ſi eſſent alienati eorum pretium non veniret in tali obligatione: quia quādo ſumus in actione ſingulari pretium in hypotecaria non ſuccedit loco rei vt eſt tex. et ibi Bar. in. l. prima. ff. de diſtrac. pig. et in. l. qui a debitore. in princip. ff. que in frau. credi. et in. l. ſi rem ꝛ pretium. ff. de peti. heredi. ꝛ ſicut non venit in obligatione pretium redactum ex fructibus ita et fortius non venit predium quod eſſet emptum ex pretio dictorum fructuum vt eſt tex. in dicta. l. iiij. C. in quibus cau. pig. taci. contraha. et ita etiã tenet Iaſ. in. d. l. item quia. in. iiij. colū.
150 ad fi. ¶ † Tertio limita dictam regulã vt ſcilicet bona inuecta et illata in domo cōducta ſint tacite hypotecata pro penſione ita demum ſi probentur per locatorem fuiſſe inuecta et illata: et ſic onus probandi incumbit ipſi locatori alias autem per eum retineri nec peti poſſunt tanquam tacite obligata text. ꝛ ibi Barto. Bald. et Sali. in. l. ſi nō inducta. C. in quibus cau. pi. taci. cōtraha. ꝛ adde q̄ etiam nō ſufficeret ſolum probare inductionem ꝛ illationem: niſi etiam probetur iſta qualitas ſcilicet q̄ inducta et illata fuerunt eo animo vt in domo eſſent perpetuo donec duratura eſſet conductio tex. eſt in. d. l. in prediis. §. primo. ff. in quib. cau. pig. taci. contraha. ꝛ ita tenet glo. in. d. l. ſi non inducta et ibi Barto. Bald. et Salice. quod tamen vltimum probabitur ex qualitate rerum vt habetur in dictis iuribus et optime colligitur ex tex. in. l. debitor. ff. de pigno. ꝛ ſic erit arbitrarium iudicis an bona inducta in domum cō-
ductam fuerint inducta vt in ea eſſent durante locatione: puta ſi eſſet vnus lectus ꝛ alia et quibus ſolent ornari camere ꝛ inſtrumenta ad conficiendū pa-
151 nem et ſimilia. ¶ † Quarto limita dictam regulam vt non procedat in reb⁹ famuli quia res famuli illate per eum in domum domini non ſunt tacite obligate domino pro ſeruitio famuli: quia famulus non dicitur conductor ſed locator: et quia de hoc non reperitur lege cautum ita no. Bald. in. d. l. certi iuris in. iiij. q. ¶ Quinto limita regulam vt non procedat in rebus de quibus in l. obligatione generali cum tribus legib⁹ ſeq. ff. de pigno. quia ſicut ille non veniunt in expreſſa hypoteca ita non debent venire in tacita: nam non debet plus operari tacitum quam expreſſuz l. cum quid. ff. ſi certum petatur. ita tenet Bald. in. d. l. certi iuris. in. vj. q. ꝛ faciunt no. per Bartol. in. l. prima. C. que
152 res pig. obli. poſ. ¶ † Sexto limita dictam regulam vt non procedat in reb⁹ alienis: quia ille inuecte et illate nō veniūt in tacita hypoteca. Nam ſicut res aliena obligari non poteſt expreſſe vt late per Barto. in. l. prima. §. primo. ff. de pigno. ita nec tacite arg. d. l. cū quid et ita tenet glo. in. d. l. certi iuris: in hoc cōclude q̄ in omnibus caſibus in quibus res aliena poteſt expreſſe obligari quos notaui. s. in. iij. membro ſecunde partis numero. 5. 6. 7. 8. In omnibus illis poteſt etiam tacite hypotecari argu. d. l. cum quid. ¶ Sed dubitatur vtiliter an eo ipſo q̄ ille qui eſt dominus rei que per conductorem in domū conducta infertur et ſcit et patitur illam inferri in dictam domum: videatur cōſentire in hoc: adeo q̄ res illa cenſeatur ex hoc tacite obligata pro penſione domus: glo. no. in. d. l. certi iuris tenet q̄ ſic. ¶ Sed Iac. de are. Cyn. Bald. et Sali. ibi tenent. contrariū. videlicet q̄ taciturnitas non noceat domino rei ad inducendum in illa tacitam hypotecã niſi in hoc dolus domini interueniret vtputa quia pateretur quis obligari rem ſuam a debitore aſſerente illam eſſe ipſius debitoris obligantis per. l. ſi

Luth. de fa. de pig. ꝛ hyp. g

ſine.C.ad vellcia.et.l.ij.C.ſi res alie. pi. de.ſit.⁊ iſtam opi.tenet etiam Bald. in d.l.item quia. ¶ Sed primam opi.glo. vez q̄ abſq; dolo per ſolam ſcientiam ⁊ patientiam domini inducatur tacita obligatio in re inuecta et illata tenet Barto.in.l.que dotis.in vlti. colum. ff. ſoluto matrimonio.⁊ reſpondet ad allegata per Cyn.vt ibi per eum ⁊ iſtā opi. tenet etiam Jaco.butrig.in.d.l.ſi ſine:⁊ iſtam videtur tenere Alexan.in.d.l.itē quia.in prima colum. iſtam etiam tenet Bartol.in.d.l.prima.§.primo. ff.de pigno.⁊ iſtam expreſſe tenet Alexan.in d.l.certi iuris.in apo.ad Bal. ⁊ iſta vi=
153 detur magis vera et cōmunior. ¶ † Septimo limita dictam regulā in mercibus venalibus inuectis et illatis:quia ille non veniunt in tacita hypoteca: et ratio eſt quia dicta tacita hypoteca reſtringitur ad bona inuecta et illata in domum conductam et ſic ad certum locum.d.l.certi iuris cum concordantijs ſupra in regula allegatis:et merces venales non dicuntur eſſe in illo loco cū ibi non ſint vt perpetuo permanſure vt l.venditor.ff.de pign.⁊ ideo non veniūt in dicta tacita obligatione:et ita tenet Alexand.in.l.ſi conſtante.in princip.in iiij.q.tertie partis principalis in verſic. item inquantum Barto.hic in.d.q. tangit an mulier ⁊c.ff.ſol.ma.iunctis not. per me.ſ.in ſecundo membro ſecunde partis nu.14. ¶ Octauo limita regulā vt non procedat in inſtrumentis creditū illatis et inuectis per cōductorem in domum conductam quia illa non comprehenduntur in tacita hypoteca:⁊ ratio eſt iam dicta in precedenti limi.vez quia non videntur illata animo ⁊ propoſito vt ibi perpetuo ſint donec duratura eſt locatio:ſed ſolum donec exigētur credita in illis deſcripta merito nō cenſentur tacite hypotecata vt dixi.ſ. in.vij.limi.et ita tenent Pe.Cy.et Sali.in.d.l.certi iuris.in.iiij.q.⁊ refert ⁊ ſequitur Ang.de are.in.d.§.itē ſeruiana. in.iij.colū.in verſi.quero inquilinus ⁊c.
154 ¶ † Nono et vltimo limitant aliqui regulam predictam vt illa non procedat in rebus minoris.xxv.an.inuectis ⁊ illatis in domum conductam ſine autoritate tutoris vel curatoris quia ille nō comprehenduntur in tacita hypoteca inducta pro penſione domus ita tenet Dy.in dicto.§.item ſeruiana:et Barto. in.d.l.item quia et plenius in.l.ſi conſtante.in princip.in.iiij.q.tertie partis prin.ff.ſolu.ma.⁊ Fulg.⁊ Salic.in.d.l. item quia:et Salice.in.d.l.certi iuris. in.iij.q̄ō.et Imo.et Cuma.in.d.l.ſi conſtante.in princi. ¶ Tamen contrariam opi.vez q in cōſequentiam actus permiſſi inducatur tacita hypoteca legalis in rebus minoris videtur tenere gl. in.l.finali.C.de legi.tuto.et iſtam opin. tenent Bald.Angel.et Pau.de caſt.in d.l.item quia:et dicit ibi Pau.de caſt. q̄ iſta opi.eſt equa.idem tenet Bal.in.l. vni.§.et vt plenius.C.de rei vxo. actio. et in.d.l.finali.C.de legi.tuto.vbi dicit iſtam eſſe commu.opinionem et illam etiam tenet Joan.andre.in addi.Spe. in titu.de dona.inter vi.et vxo.§.finali. verſicu.quid ſi mulier et Bald.Angel. Roma.et Alexan.in.d.l.ſi conſtante.in princi.et videtur ſequi Jaſ.in.d.l.item quia vbi recitat quatuor opinio.et magis videtur adherere huic. Iſtam etiā opi.magis late tenet comprobat et dicit eſſe communem idem Jaſ.in.d.l.ſi conſtante in.iiij.q.tertie partis princi. vbi omnia refert:et ita tenendum puto per fundamēta de quibus ibi per Jaſ. et ideo iſta limi.non eſt vera:et ſic habes regulam cum octo ampliatiōibus ⁊ totidē limitationibus ⁊c. ¶ Tertiuſdecimus caſus in quo inducitur tacita hypoteca eſt in bonis vſurarij et in bonis emptis ex vſuris pro reſtitutione vſurarum ſecundum Bald.in.l.penul. C.de ſer.pi.da.ma.mouetur per text.in c.cum tu.de vſur.idem tenet Bald.in.l. executorem.in.j.colum.in verſi.vel dicit q̄ pro vſuris.C.de execu.rei iudi.allegat.c.quanquam.de vſur.lib.o.vj.
155 ¶ † Sed aduerte q̄ in contrarium eſt communis opi.vez q̄ bona vſurariorū non ſint tacite hypotecata pro reſtitutione vſurarum ita tenet Jo.an.in.d.c. quāq̄.in nouella et Fede.de ſen.in conſilio.cc.xiij.ſeu.ccxxj.et in conſ.lio.lxj.

licet non multum clare. ⁊ dem. c. cum
tu non probat opinio. Bal. quia dicit ꝙ
poſſeſſiones empte de pecunia fenebri
debent vendi ⁊ precium ſolui illis a qui
bus extorte fuerunt vſure. Nam iſtud
idem fieret ſi poſſeſſiões empte fuiſſent
de pecunia licite acquiſita: eandēz opi.
tenet Jo. de ligna. in. d. c. quamquā di
cens ſe conſuluiſſe pro dicta opi. idem
tenet Anto. de bu. in. c. tua nos de vſur.
inducendo text. illum vt ibi per eum: et
idem tenet Laur. de rodul. in ſ tractatu
de vſur. q lxxxj. ⁊ Panor. in. d. c. cum tu
ſuper glo. fi. ⁊ Domi. de. s. gemi. in. d. c.
quamquam in princ. penul. colum. et
Ambro. de vignate in repe. c. ſalubriter
nume. 231. vbi dicit hanc eſſe commu.
opi. ⁊ ita eſt tenendum: ⁊ ſic iſte. xiij. ca-
156 ſus non eſt verus. ¶ † Quartuſdecim⁹
eſt in bonis vitrici: quando mater trā-
ſiuit ad ſecundas nuptias antequam
filijs ſuis pupillis alium tutorem fa-
ciat ordinari ⁊ ei reddat rationem ad-
miniſtrate tutele ⁊ reliqua reſtituat.
Nam tali caſu bona ſecundi mariti et
ſic vitrici ſunt tacite hypothecata pu
pillis pro reddenda adminiſtratiōe tu-
tele ⁊ reſtitutione reliquorū vt. ex tex.
in. l. ij. C. quando mul. tute. offi. fung. po
teſt. et clarior tex. in. l. ſi mater. C. in qui.
cau. pi. taci. contraha. ⁊ ibi Bart. ⁊ bal.
⁊ ita tenet Sozi. in conſi. clxxx. 2. volu.
diligenter. ij. colum. in verſi. confirma-
157 tur hec ⁊c. ¶ † Quintuſdecimus ca-
ſus in quo de iure introducitur tacita
hypoteca eſt in bonis teſtatoris pro le-
gatis ab eo factis vt eſt text. in. l. j. C. cō
mu. de lega. ⁊ inſti. de lega. in. §. noſtra:
et iſta ſit regula ad quam pone primo
tres ampliationes ⁊ poſtea ſex limita-
tiones. ¶ Primo ergo amplia regulam
vt procedat non ſolum quando pro le-
gato datur actio: ſed etiam quando cō-
peteret ſolum officium iudicis: q: tunc
datur ſaltem vtilis hypothecaria ita
tenet Bar. in. l. j. ad fin. ff. de leg. j. in. iij.
membro: quem ſequuntur ibi Joan. de
imo. Areti. Jaſ. ⁊ Alex. non per iura al
legata per Bar. ſed ex alia ratione vide
licet quod cum fideiuſſio accedat etiāz
officio iudicis vt per glo. ⁊ Bar. in. l. cū
quis. §. ſi quis pro eo. ff. de ſolu. et per
Bar. in. l. marcellus in princ. ff. de fide-
iuſ. ergo etiam ei accedit hypoteca: ea
ratione quia bonum eſt arg. de fideiuſ-
ſione ad hypothecam vt eſt text. not. in
l. ſi legati in fi. ff. de pign. ita tenet Jaſ.
in. d. l. j. ad fi. ff. de leg. j. ¶ Sed ſubdit
Jaſ. quod iſtud fundamentum Jmo. et
Alexan. ſibi non placet quia illud pro-
cedit in fideiuſſione ⁊ hypoteca expreſ-
ſa: nos autem loquimur in hypotheca
generali tacite inducta a lege: que non
probatur competere pro legatis ꝓ qui
bus ſolum competit officium iudicis.
¶ Tamen iſta dubitatio Jaſo. videtur
leuis: quia ſicut hypoteca expreſſa po-
teſt accedere officio iudicis ita videtur
dicendum in tacita argu. l. cum quid.
ff. ſi certum petatur ⁊ probatur per tex.
in. d. l. j. C. commu. de lega. in. §. prio. vbi
imperator dat hypothecariam omni-
bus legatis dummodo eorum natura
non repugnet: et ſubdit in verſicu. cum
enim quod ſicut teſtator in ſuo teſtamē
to poteſt cui vult hypothecam rerum
ſuarum dare ita placet imperatori ta-
citam hypothecam ex diſpoſitione ſue
legis concedere: et ſic in omnibus equi-
parat tacitam hypothecam inductam
ex lege expreſſe hypothece quam teſta
tor dat vnde non videtur facienda dif-
ferentia inter expreſſam hypothecam
inductam a teſtatore et tacitam indu-
ctam a lege pro legatis ⁊ per cōſequēs
ſicut expreſſa poteſt accedere officio iu
dicis ita ⁊ tacita. ¶ Preterea Sozi. in
d. l. j. ad fi. de lega. j. ſubtiliter defendit
deciſionē Bar. ⁊ eius rationem ab im-
pugnatione Jmo. et ſequatium et fir-
mat quod vbi pro legatis competit ſo-
lum officium iudicis ibi etiam tacita
hypotheca accedat vt ibi ſubtiliter per
eum: et ſic tam ex ratione Barto. defen
ſata per Sozi. quā ex ratione Jmo. ⁊ ſe
quacium vera eſt concluſio ꝙ vbi pro
legatis competit ſolum officium iudi-
cis ibi etiam tacita hypoteca accedat.
¶ Secundo amplia regulam vt proce-
dat etiam ſi teſtator in teſtamēto obli-
gauerit in ſpecie vnam rem pro lega-
to: non obſtante. lege fina. C. de pact.

conuen. vbi habetur quod prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis: quia dicta. l. fina. loquitur de remedio extraordinario a lege introducto in defectum prouiſionis hominis a quo bene cenſetur receſſum per prouiſionem hois vt ibi habetur per gloſſ. ⁊ docto. ſed dicta. l. prima. C. commu. de lega. introduxit hypotecam tacitã ⁊ ex ea hypotecariam actionem pro legatis tanquam ordinarium remedium ad vberiorem cautelam ⁊ ideo illud non ceſſat p prouiſionem teſtatoris ita tenet bald. in dicta. l. prima in tertia colum. in verſicu. quero ſi teſtator. Et iſtam cõcluſionem tenet etiam Roma. in ſuis ſingularib⁹ car. 17. colum. iij. in princip. licet de baldo non faciat mentionem ſed allegat alia de quibus ibi per eum. ❡ Tertio amplia dictam regulam vt procedat non ſolum in rebus teſtatoris ratione dominij ſed etiam in rebus que teſtatoris non erant: ſed ad heredem peruenerunt per ipſum teſtatorem vt dicta. l. prima in fine. C. communi. de lega. ❡ Nec mirum quia ſumus in hypoteca legali que etiam in rebus alienis contrahitur vt. l. ſatis notum. C. in quibus cauſis pigno. taci. contraha. ita tenet bald. in. l. cum res ad finẽ. C. ſi alie. res pigno. da. ſit: eandem opinio. tenet Angel. in dicta. l. prima in lectura florentina dicens q̃ agẽs hypotecaria pro legato non habet neceſſario probare res ad quas agit fuiſſe in dominio teſtatoris: ſed ſatis eſt q̃ probet illam rem peruenifſe a teſtatore per text. ibi in verſicu. in rebus quas a teſtatore cõſequutus eſt ⁊ ibi in fine ſed tantummodo earum rerum que a teſtatore peruenerunt: ⁊ illum refert ibi Jaſo. in vltima colum. in tertio not. ſed de bal. non facit mẽtionem: ⁊ ita firmat Jaſ. quamuis Dy. iſtud ibi intelligat ſolum quo ad hoc vt legatarius conſequatur immiſſionem in poſſeſſionem: nõ autem quo ad auocãdum rem per hypotecariam: nam tunc ſecũdum Dy. eſſet neceſſe probare rem fuiſſe in dominio teſtatoris cũ in re aliena non poſſit cadere pignus. l. fundus. ff. de annu. leg. ſed ad hoc reſpondet Jaſo. poſt Ange. quod imo tacita hypoteca a lege inducta poteſt induci etiam in rebus alienis per dictam legem ſatis notum cum alijs notatis in titut. ff. in quibus cauſis pignus taci. cõtraha. ❡ 158 Limita modo dictam regulam: ⁊ primo vt procedat ſolum in alijs rebus teſtatoris non legatis: non autẽ in re legata vt nota. glo. in dicta. l. prima in verſicu. in multis ⁊ in dicto. §. noſtra in verſicu. hypotecaria inſtitu. de lega. ⁊ dictas gloſſas ſequuntur Cynus ⁊ Barto. in dicta. l. prima in verſicu. oppono res ſua nemini. ⁊ Bald. ibidem in verſicu. quero nunquid ſi teſtator legauerit ⁊ ibidem Jacob. butriga. ſed ibidem Salyce. in verſicu. nunc quero cum gloſſ. tenet quod cum vere dominium rei legate non ſit penes legatarium etiam dicta res legata poteſt dici hypotecata vt ibi late per eum. Ange. de are. inſtitu. de lega. §. j. in. iij. colum. in glo. in verſicu. hypotecaria tenet cõtrarium vtz q̃ hypotecaria competat ſolum in alijs rebus teſtatoris non legatis non autem in re legata: q2 illud quod dicit Salyce. procedit ſolum ante aditam hereditatem: nam tunc non poteſt peti legatum quia nundum eſt confirmatum vt. l. ſi nemo. ff. de teſta. tuto. ſed poſtquam hereditas eſt adita cum tunc vere ſit acquiſitum dominium legatario vt. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus ⁊ ibi nota. barto. ff. de lega. j. non poteſt res legata eſſe hypotecata. l. neque pignus. ff. de regu. iur. ſed ſtatim ſubdit q̃ non eſſet malum dicere q̃ etiam poſt aditam hereditatem res legata ſit hypotecata quia dominium quod habet legatarius in re legata eſt de iure ſpeciali cum tranſeat in eũ ſine traditione ⁊ ſic contra regulam iuris. l. traditionibus. C. de pactis. ⁊ ideo videtur q̃ tali caſu etiam res propria poſſit eſſe hypotecata argumẽ. l. in bello. §. ſi quis ſeruum. ff. de capti. ❡ Sed aduerte quod iſta fuit opinio Barto in. l. prima ad fi. ff. de lega. primo de quo Areti. non facit mentionem: que opi. vt refert Jaſo. in. d. l. j. vlt. colũ. communiter reprobatur per moder nos ⁊ tenetur prima opi.

ſupra relata ſcilicet quod hypotecaria cõpetat contra alias res teſtatoris: non autem ſuper re legata. et. d. §. ſi quis ſeruum per quem ſe mouit Barto. parum facit: quia loquitur in dominio quod quis habet ſed reuocabiliter: nam poteſt compleri per preſcriptionem et ſic per eam acquiri irreuocabiliter: notatur enim ibi quod ille qui habet dominium reuocabile poteſt illud ſtabilire per preſcriptionem: ſed in legatario hoc non eſt ita quia ei ab adita hereditate ſequuta agnitiõe legati acquiritur dominium irreuocabiliter. l. ſi quis ita hereditatem et ibi gloſſ. ff. de conditio. inſtitu. ¶ Subdit tamen Jaſo. in dicta. l. prima in vltima columna quod pro opinio. Barto. poteſt allegari bonus text. in. l. idemque iuncta glo. et Barto. ff. qui potio. in pigno. habe. vbi ſecundum cũ habetur quod res empta ex pecunia pupilli efficitur pupilli de iure ſpeciali: et tamen poteſt eſſe ei hypotecata: ſed ad hoc etiam poteſt reſponderi: quod non eſt verum ſimpliciter quod res empta ex pecunia pupilli efficiatur pupilli: ſed hoc pendet ex electione pupilli: quia ſi pupillus eligit velle dictam rem emptam per tutorem ex pecunia ſua: eſt verum quod facta electione illa res efficitur de dominio pupilli: ſecus autem ſi pupillus eligat velle ſuam pecuniam et non rem: quia tunc illa non efficitur ſua et iſto caſu erit ei hypotecata: nõ autẽ in primo, quando eligit rẽ. ita intelligũt. gl. et Bar. in. d. l. idẽque. et bar. in l. prima et ſecũda. ff. quando ex fac. tu. et ita etiam no. bald. in. l. ſi tutor. C. de ſeruo pigno. da. ma. et ſic ille text. non ob-

159 ſtat commu. opinioni. ¶ † Secundo limita dictam regulam vt non procedat in rebus heredis: quia ille non ſunt tacite obligate pro legato ſicut ſunt res teſtatoris vt nota. Barto. in dicta. l. prima in fine. C. commu. de lega. et dicit Ange. de are. inſtitu. de lega. §. primo in tertia colum. quod in teneris annis dum eſſet doctor nouellus et voluiſſet praticare cõtrarium ſuccubuit. Sed ſi poſt ſex mẽſes a die mortis defuncti et adite hereditatis heres non ſolueret legatũ tunc bene poſſet fieri immiſſio ad inſtantiam legatarij in bonis heredis pro legato: et per talem immiſſionem conſtitueretur pignus pretorium iſte eſt text. in. l. certa. C. vt in poſſeſſio. lega. et ibi Bald. et Salycetus licet gloſſ. in dicta. l. prima in fine. C. commu. de lega. aliter dicat et male ſecundum Bart. ibi et alios docto. et ita etiam tenet Areti. in dicto

160 §. primo in tertia colum. ¶ † Tertio limita regulam et declara quod dicta hypoteca tacita que competit pro legato habet diuerſam naturam ab aliis hypotecis: quia ſcilicet alie hypotece competunt inſolidum cõtra quẽlibet ex heredibus vt. l. prima. C. ſi vnus plu. hered. credi. vel de. itẽ pro minima parte debiti tota res remanet obligata vt. l. reſiduum et. l. quamdiu. C. de diſtrac. pign. iſta autem hypoteca que datur pro legato commenſuratur actioni perſonali qua heredes tenentur et ſic iſta actio hypotecaria datur contra heredes ad quos peruenerunt res teſtatoris pro ratis pro quibus ſunt heredes ad ſimilitudinem actionis perſonalis vt eſt textus in. d. l. j. in fi. et iſtud eſt ſpeciale in legato vt vult ibi barto. in pen. oppo. et idem ſequitur ibi bald. in. iij. colum. in verſicu. item not. hic quod hypotecaria: et reddit rationem differentie quod ſcilicet ideo in aliis hypotecis non fit diuiſio quia incipiunt in perſona vnius promiſſoris et in ſenſu coniuncto: hypoteca autem que datur pro legato tranſmittitur in ſenſu diuiſo. idem tenet Jaſo. in. l. cum qui res in fin. C. de procurato. idem in ſimili nota. barto. per dictam. l. j. in fine in repetiti. l. ſi conſtante in tertia queſtione. iiij. partis principalis. ff. ſoluto matrimonio. ¶ Quarto limita regulam quando alie res teſtatoris non ſunt legate aliis perſonis quia ſi aliis eſſent legate in illis nõ competeret alteri legatario hypoteca ne quod vni datur alteri denegetur ita tenet glo. in dicta l. prima in verſiculo in multis in verſicu. hoc tñ. vnde ſi vni eſſet legata certa quantitas et alteri eſſet legata certa ſpecies puta fundus: ille fundus nõ diceretur hypotecatus pro legato quã

titatis ex quo alteri legat⁹ eſt ita vult dicta glo. ibi ita tenet Jaſo. in. d. l. j. vltima colum. pro quo allegat textū optimum in. l. ſi fideicommiſſorum. ff. vt in poſſeſ. lega. ꝛ. l. procurator. §. penulti. ff. de tribu. ¶ Iſtud tamen intelligi debet quando legata non ſunt relicta vltra vires hereditarias: ſed vltra legata ſuperſunt etiam alia bona teſtatoris: ſed quando in bonis teſtatoris non extat niſi ſpecies legata. tunc in illa ſpecie vterq; legatarius videlicet illius ſpeciei ꝛ etiam quantitatis pro rata concurrere debet per textum no. in. l. querebatur. ff. ad. l. falcid. ita dicunt Angel. ꝛ Paul. de caſt. in dicta. l. prima. Quod dictum Jaſo. in dicta. l. prima dicit ſe non ponere pro conſtanti. ¶ Sed iſtam queſtionem late examinat Alexander in dicta. l. querebatur ꝛ refert ꝙ Bald. in. l. ſi vero compoſita. ff. de teſtamē. mili. tenet contra opinionem. Angel. ſed quod cum opinio. Ange. tenet Bald. in l. ſecunda. §. primo. ff. de condi. inde. et dicit Alexand. ꝙ opinio Ange. pꝛobatur per dictam legem querebatur inducendo vt ibi per eum: ꝛ hanc opinionē

161 dicit ibi Alexan. eſſe equiorē ¶ † Quinto limita regulam quando teſtator in ſuo teſtamento remitterret dictam tacitam hypotecam introductam pro legatis: nam illam remittere poteſt vt tenet glo. in. l. ij. ff. vt in poſſeſ. lega. argumē. illius. l. ꝛ dictam gloſſam approbat ibi Barto. ꝛ ita etiam tenet Bald. ꝛ Salycetus ibi ꝛ ſequuntur magis communiter doctores excepto Pet. ꝛ Cyn. in. d. l. ij. quos reprehendit Bald. in. l. prima in ſexta colum. C. de his que pene ino. iſtam etiam opinionem tenet Barto. in l. nemo poteſt. ff. de legatis primo. ꝛ ibi ſequitur Alexand. in quarta columna.

162 ¶ † Sexto limita regulam in donatione cauſa mortis qꝛ licet illa ſoleat in multis equiparari legatis vt. l. ſecūda ꝛ ibi per docto. ff. de lega. primo. Tamē in hoc differt ſcilicet ꝙ tacita hypoteca inducta pro legato non cenſetur inducta in donatione cauſa mortis: quia hoc non reperitur iure cautum vt habetur per Alexā. ꝛ alios in. d. l. ij. ꝛ per Ang. de are. inſti. de dona. in prin. in. ij. colum. ¶ Sextuſdecimus caſus eſt in mutuante ad refectionē nauis vel pro alimentis nautarum quia tali caſu inducitur tacita hypoteca in bonis magiſtri nauis pro reſtitutione talis pecunie etiam cū priuilegio prelatiōis aliorum priorum creditorum vt eſt tex. in. l. interdum cū. l. ſeq. ff. qui potio. in pign. habe. ꝛ ibi hoc no. barto. qui etiā iſtud extendit ad pecuniam mutuatam pro refectione edificij vel pro quacūq; alia conſtruatione rerum vt ibi per eum et eſt tex. glo. ꝛ docto. in. l. prima. ff. in qui. cau. pign⁹ taci. contraha. ꝛ ita etiam vult Alexand. in conſi. ccxvij. viſo quo

163 dam ꝛc. nume. 2. vij. volumi. ¶ † Septimuſdecimus caſus eſt in pecunia pupillari mutuata ad rem emendam: qꝛ res empta ex illa pecunia eſt tacite hypotecata pupillo etiam cum priuilegio prelationis pro reſtitutiōe pecunie mutuate vt eſt tex. ꝛ ibi glo. Barto. ꝛ alij in dicta. l. idemq;. ff. qui potio. in pignori. habe. ꝛ iſtud eſt ſpeciale in pupillo. Nā pecunia alterius mutuata expreſſe ad merces ſeu alias res emendas non habet in dictis rebus tacitam hypotecam niſi de hoc per pactum expreſſum conuentum fuerit: ſed tantummodo habet priuilegium in perſonali actione vt ſcilicet in dictis rebus preferatur alijs creditoribus non priuilegiatis pretendentibus ſolam perſonalem vt. l. quod qs. ꝛ ibi gl. ff. de priuileg. credi. ita tꝫ Bar. in. d. l. interdum ꝛ Bald. in. l. quāuis ex ca. C. de pigno. ꝛ in. l. licet. C. qui po. in pig. habe. ꝛ Saly. in auten. quo iure in ſecunda queſtione. eod. titu. in quibus locis reprobatur glo. in dicta autē. quo iure que voluit contrarium ſcilicet ꝙ res empte ex pecunia expreſſe mutuata ad illam emendam eſſent tacite hypotecate pro pecunia mutuata ꝛ ita tenet Alexand in. l. ſi cum dotem. §. fina. in penulti. colum. in verſicu. poſtremo Barto. ff. ſolu. matri. ꝛ ꝙ dictum eſt de re empta ex pecunia pupilli ꝙ illa ſit hypotecata intelligitur quando res empta fuit ex pecunia pupilli per alium ꝗ̄ per tutorem: tunc enim illa res non

efficitur pupilli: ſed ſolum in ea acqui-
ritur ei tacita hypoteca. ſed ſi res em-
pta eſſet per tutorem ex pecunia pu-
pilli: tunc eſt in electione pupilli an ve-
lit illam rem tanquam ſuam: An vero
velit ſibi reſtitui ſuam pecuniam et il-
lam rē pro reſtitutione pecunie eſſe ſi-
bi obligatā tacite vt habetur per Bal.
in.l.ſi tutor.C.de ſeruo pi.da.ma.poſt
gloſ.ibi: et per gloſ.in.l.ſecunda.ff.quā-
do ex fac.tuto. et dixi.ſ.in.xv.caſu in
164 prima limi.numero.158. ¶ Octa-
uusdecimus caſus eſt in re empta ex
pecunia militis: quia illa res eſt tacite
hypotecata pro reſtitutione pecunie
militis ex ſpeciali priuilegio ſicut di-
ctum eſt in pupillo in proximo prece-
denti caſu ita nota gloſ.in.l. quamuis
C.de pigno. et ibi Barto. et Salycetus
et latius Salyce.in dicta.l.licet in pri-
ma et ſecunda oppoſi.C.qui po.in pig.
hab. ¶ Nonusdecimus caſus eſt in mi-
litia empta ex pecunia expreſſim mu-
tuata ad illam emendam: quia illa mi-
litia erit tacite hypotechata creditori
mutuanti cum priuilegio prelationis:
et hoc ex ſpeciali fauore vt eſt textus et
ibi nota omnes in.l.fina. et in auten.ibi
poſita.C.de pigno. et priuilegium pre-
lationis.in hoc conceditur non ſolum
reſpectu aliorum creditorum: ſed etiā
reſpectu dotis: quia ſcilicet creditor
qui mutuauit expreſſe ad emēdam mi-
litiam prefertur etiam vxori dicti em-
ptoris militie et filijs eiuſdem repeten-
tibus dotem.vt eſt tex.in dicta.l.fina. et
in auten.ibi poſita. ¶ Intellige tamen
tu quando dos eſſet poſterior credito
predicto tunc enim ille creditor cum
iſta ſua tacita hypoteca priuilegiata
prefertur etiam doti: ſecus autem ſi
mulier in dote eſſet anterior dicto cre-
dito: quia tunc mulier preferretur
cuicunqꝫ priuilegiato etiam fiſco.exce-
pta ſola cauſa primipilari vt.l.ſatis
notum.C.in quibus cauſis pignꝰ taci.
contraha.ita notat Bald.nouel.in tra-
ctatu dotis in.x.parte in.xij.colum.in
verſi.xiij.limita: de quo tamen dicā.i.
in membro prioritatis. ¶ Uigeſimus
caſus eſt: quando debitor obligauit cre-
ditori bona alterius puta ſempronij q̄
ſempronius poſtea ſtetit fideiuſſor in
dicto debito pro ipſo debitore: nam ta-
liter fideiubendo videtur tacite appro-
bare obligationē ante a factam de re-
bus ſuis textus eſt et ibi notat Bart.
in.l.pomponius.§.primo.ff.in quibus
cauſis pignus taci.contraha. Secus
autem eſſet ſi ſempronius prius fide-
iuſſiſſet pro dicto debitore et poſtea de-
bitor eius bona obligaſſet quia per an-
tecedentem fideiuſſionem non induci-
tur tacita approbatio future obliga-
tionis ſuorum bonorum vt eſt ibi tex-
tus et tenent gloſſa Barto. et Bal. quod
nota. nam licet proprie iſta non dica-
tur tacita hypoteca: ſed potius taci-
ta approbatio precedentis obligatio-
nis: quia tamen quaſi in idem tendit
ideo placuit hic ponere. ¶ Uigeſimuſ-
primus caſus eſt quando quis obli-
gatur ex cauſa tranſactionis ſuper ve-
teri obligatione: non tamen animo no-
uandi: primam: ſed ſimpliciter: quo
caſu non inducitur nouatio iuxta le-
gem finalem.C.de nouationi. vel ſi fiat
expreſſe citra nouationem iurium an-
tiquorum prout hodie pratici nota-
rij faciunt. Nam in iſto caſu tranſigens
non ſeruat tranſactionem poteſt con-
tra eum agi primeua actione.l.cum
proponas.C.de pactis et.l.ſiue apud
acta.C.de tranſactio. et pro illa veteri
et primeua actione bona dicti tranſi-
gentis qui non ſeruauit tranſactio-
nem erunt tacite hypotecata textus eſt
nota.ſecundum Barto in.l.finali.ff.in
quibus cauſis pignꝰ taci.contraha.li-
cet gloſſa ibi voluerit aliud videlicet
quod bona non eſſent tacite hypoteca-
ta: ſed quod retineri poſſent quaſi obli-
gata: ſed gloſſa in hoc male loquuta
fuit ſecundum Barto.ibi cum imo ve-
re ſint obligata. et ita etiam videtur
velle ibi Salycetus quod not. quia fre
quenter poteſt contingere.

¶ Uigeſimuſſecundus caſus eſt in ter
minis dicte.l.fina. quando tranſactio
fuit facta animo nouandi: ſed tranſi-
gens per dolum tranſegit vel per do-
lum tranſactionem non obſeruat iux-

ta nota in.l.actione.C.de tranſac.tunc enim in odium committentis doluʒ bona illius cenſentur.tacite obligata ita not.Bar.in dicta.l.fi.ff.in quibus cauſis pign⁹ taci.contraha.quod etiam eſt menti tenendum: quia poteſt in facto contingere. ¶ Uigeſimus tertius caſus eſt:quando aliqua res ſpecialiter deſignat̄ pro preſtatione alimentorum vel alterius annue preſtationis: tunc enim ille fundus ſpecialiter deſignatus ad hoc onus cēſetur obligatus ita notat Barto.in.l.lucius.ff.de ali.ꝛ cib. leg.per tex.in.l.ij.eodem titulo quem ita intelligit poſt quendam docto.lombar.ꝛ ita etiam tenet barto.in.l.fundus quem.ff.de annuis lega.vbi decidit qđ ſi teſtator leget centum annua ſuper tali fundo:quod ex hoc cenſetur ille fundus expreſſe obligatus: quia ſecundum eum tantum eſt dicere lego ſuper illo fundo quantum obligo illum fundum vt probatur ſecundum eum in rubri.de rebus eorum qui ſub tuto. vel cur.non alie.vel ſupple.idem tenet Barto.in.l.codicillis.§.inſtituto.ff.de lega.ſecundo.¶ Et predicta tanto fortius procederent quando talis annua preſtatio deſignato certo fundo eſſet ſoluenda in perpetuum:tunc enim indubitanter procederet concluſio ſupra firmata videlicet quod dictus fundus eſſet hypotecatus ꝛ quilibet poſſeſſor ad quem ille tranſiret teneretur ad dictam preſtationem.l.hactenus.ff.de vſufructu.ꝛ notat.Hoſtienſis in ſumma titu.de loca.§.que actio verſicu.antepenulti.ꝛ vltimo.ꝛ refert et ſequitur Guido pape.in queſtione.432.ad fi.et ita videtur tenere Joan.fab.inſtitu.de actio.§.item ſeruiana in vltima colum. vbi late proſequitur materiam et Cor. in conſilio.ccxcvj.primo volumi.in litera.g.ꝛ.h.ꝛ ibi declarat ꝛ firmat dictū Barto.in dicta.l.codicillis.§.inſtituto. ¶ Sed aduertendum eſt quod Roma. in conſilio.ccclxxxviij.in caſu poſiti thematis in primo argumen.tenet qđ dicta concluſio ſit ſpecialis in cauſa alimentorum vt ſcilicet ſpeciale ſit fauore alimentorum quod fundus expreſſe deſignatus ad eorum preſtationem ſit hypotecatus:ꝛ hoc etiam extendit ad annuaʒ penſionem quam ſummus pontifex conſtituit clerico ſuper redditibus certe eccleſie:vt ſcilicet illi redditus ꝛ bona ex quibus percipiūtur ſint obligata pro dicta annua penſione:ſed Pau.de caſtro in conſil.liij.quia exceptiones in penultima colum.tenet qđ res non ſit obligata pro annuis preſtationibus ſeu penſionibus impoſitis in bonis eccleſie ꝛ quod ſit ſpeciale in alimentis quod res deſignata pro illoruʒ preſtatione cenſeatur obligata.d.l.ij.et dicta.l.lucius.ff.de ali.ꝛ ci.lega.ꝛ Fely.in capi.ad audientiam.el.ij.in.v.columna in verſicu.quinta concluſio de reſcrip.recitatis opinionibus Roma.ꝛ Pau.de caſtro dicit quod forte opinio. Pau.eſt verior.¶ Ego puto tenendum quod nulla ſit ſpecialitas in alimentis:quia certi ſunt caſus in quibus inducitur tacita hypoteca vt in titu.ff.et C.in quibus cauſis pig.taci.contraha. Inter quos non reperitur caſus alimē torum:merito ille non cenſetur habere de iure tacitam hypotecam vt hoc argumento vtitur Barto.poſt dictum docto.lombardum in.d.l.lucius:facit tex. inſtitu.de actio.in.§.actionum vbi enumerātur actiones bone fidei:ꝛ alie que ibi non ſunt numerate ſunt ſtricti iuris:ꝛ ſic alimenta non habent ius tacite hypotece niſi quando ſunt legata in teſtamento:quia tunc habent tacitam hypotecam prout habent alia legata iuxta.l.j.C.communi.de lega.ita tenet Barto.in dicta.l.lucius ꝛ in.l.gaius.ff. de annuis lega.Sed ratio predicte deciſionis eſt quod certa bona fuerūt ſpecialiter deſignata pro alimentis ſeu alijs annuis preſtationibus:tunc enim illa ſpecialis deſignatio facit qđ illa bona cenſeantur obligata pro dictis preſtationibus vt firmat Bart.in locis ſupra allegatis ꝛ maxime in.d.l.fundus quem.ff.de an.lega.ꝛ in.d.l.codicillis.§.inſtituto.ff.de lega.ij.ꝛ in.d.l.lucius. ꝛ iſta fuit etiam opi.gloſ.in dicta.l.lucius in gloſſa in verſicu.ex redditu.ita puto tenēdum cum non inueniam de=

ciſiones gloſ. et bar. reprobari per aliquem. ¶ Uigeſimuſquartus caſus ſecundum aliquos eſt in legitima debita de iure nature deſcendentibus in bonis aſcendentium iuxta. l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. teſtamen. et autenti. nouiſſima. C. eodem titu. vt ſcilicet bona aſcendentium ſint tacite hypotecata deſcendentibus pro dicta legitima eis debita: et iſtam opinionem tenet bal. in conſi. clxxi. condenatus fuit quidam primo volu. vbi equiparat filios vxori: et Fulg. in conſi. lxxxiiii. Bonacurſius in ſecunda colum. ad fi. et Areti. in conſilio. clxi. diligenter viſis in penul. col. in princi. Eandem opinio. tenet Paul. de monte pico in repe. l. in quartam. ff. ad. l. falci. in colum. 49. nume. 117. vbi audaciter dixit quod Alexan. qui ibi tenet contrarium errauit in terminis: et ſecundum eum iſta opinio. probatur inconuincibili fundamento: nam lex fauet magis filiis in legitima quam aliis legatariis: quia ſtatim deducto ere alieno detrahitur legitima. d. l. papinianus. §. quarta: et filius dicitur creditor in ſua legitima: et creditores preferuntur legatariis. l. fi. §. ſi vero. C. de iure delibe. Cum autem quilibet ſimplex legatarius habeat bona teſtatoris obligata vt. l. prima. C. commu. de lega. a fortiori videtur quod bona debeant eſſe obligata pro legitima. et dicit quod iſtud eſt ſuum fundamentum et alii docto. non probauerunt iſtam concluſionem: ſed imo iſtud fundamentum ante eum fuit Fulgo. in dicto conſilio. lxxxiiii. quod fortaſſe potuit ipſe non vidiſſe. Tamen contrariam ſententiam videlicet quod filiis non detur hypotecaria pro legitima tenet Alexand. in dicta. l. in quartam in ſeptima colum. in verſicu. confirmo predicta: dicens non reperiri iure cautum quod filius habeat hypotecata bona inſolidum pro legitima iuxta. l. creditoris. ff. de diſtrac. pigno. Idem tenet Alexander in conſilio lxxviii. clariſſime doctor. iii. volumi. in vltima columna in verſicu. Non obſtat id quod dicitur de legitima. vbi dicit quod bona non ſunt obligata pro legitima filii ſed ſolum pro ea filius habet condictionem ex lege contra heredes vt eſt caſus in. §. ceterum in autenti. vt cum de appella. cogno. et eſt communis opinio. in dicta. l. in quartam cum aliis allegatis ibi per Alexander Idem tenet Alexand. in conſi. cxvii. viſo titulo queſtione. vi. volumi. nume. 18. per allegata ibi per eum et in conſi. 154. duplicato per errorem numero. 13 et. 14. ſeptimo volumine Idem late firmat inſignis doctor. d. Bulgarinus ſeneſi. in quodam ſuo conſi. viſo et diligenter conſiderato quod eſt impreſſum poſt quandam ſuam diſputationem: que incipit ſempronius condidit teſtamentum quod conſilium eſt ſubſcriptio ad quoddam conſilium do. Barto. Sozini qui idem conſuluit per optima fundamenta de quibus ibi. Iſtam etiam opinio. tenet Decius noſtre etatis facile primarius in conſilio. ccxxxv. in caſu mag. etc. in vltima columna. et dicit eſſe veriorem: et reſpondet ad fundamenta tenentium partem contrariam. et primo. quod Bald. in dicto conſilio. clxxi. non dicit. quod pro legitima ſint hypotecata bona et ſi diceret hoc non probat de iure: et ideo procedit fundamentum. ſupra factum per Alexandrum quod iure hoc cautum non reperitur argumento. l. illam. C. de colla. et quod rationes Fulgo. ſunt parum efficaces. Nam dum arguit a legatariis ad filios quod ex quo legatarii habent hypothecam filii non debent eſſe deterioris conditionis: dicit ipſe quod argumentum procederet data paritate terminorum quando ſcilicet filii pro legitima haberent expreſſam voluntatem teſtatoris prout habent legatarii: ſed quia legitima debetur ex diſpoſitione legis non militat argumentum de hypoteca conceſſa pro legato iuxta. l. prima. C. commu. de lega. ad legitimam que non habet expreſſam voluntatem teſtatoris et quod ex hac ratione magis faueatur legatis quam legitime tenet Salycetus in. l. ſcimus. §. repletionem in fine. C. de inoffi. teſtamen. et ſequitur Alexander in. l. in ratione la. ii. in princi. in vltima colum. in verſi.

Item non videtur bene dicere.ff.ad.l. falci. pro quo optime facit: quia alimenta de iure multa habent priuilegia vt per Barto.in.l.mella.in princi. ff.de ali.& cib.lega. & tamen alimenta non habent tacitam hypotecam: niſi ſint relicta in teſtamento: quia tunc habet hypotecam ſicut cetera legata vt per Barto.in.l. gaius.ff. de annuis lega.& in.l.lucius.ff. de ali.& cib.lega. et late dictum fuit in precedenti caſu xxiij. et ita tenendum puto. ¶ Quam tamen concluſionem limita niſi ageretur pro ſupplemento legitime habito reſpectu ad id quod relictum fuit in teſtamento filio non ſufficiente ad legitimam iuxta terminos. l. omnimodo.C. de inofficio.teſtamen. quia cum illo caſu pars legitima ſit relicta in teſtamento. Illud etiam quod debet ſuppleri cenſetur relictum vt in nota.queſtione tradit Bald.in.l.hac edictali columna.iij.verſicu.& primo quero.C. de ſecun.nup.quia tunc ſicut pro aliis relictis competit tacita hypoteca dicta l.prima.C.communia de lega.ita & pro ſupplemento legitime hoc modo debito:et ita tenet Decius in dicto:conſilio cccxxv.in fine. & bene. Concluſio ergo ſupra firmata quod in legitima nõ ſint bona tacite hypotecata procedit quando nullo modo legitima eſt relicta: ſed petitur ex diſpoſitione dicte.l.papinianus.§.quarta & dicta autenti. nouiſſima.& ſic iſte.xxiiij.caſus nõ eſt verus. ¶ Non reperio alios caſus in iure expreſſos in quibus detur tacita hypoteca niſi duos alios quos vide infra in tertia parte principali in primo membro numero. 12. et decimotertio quos oblitus fui ponere hic ideo eos ſupple hic.quamuis non ſit proprie tacita hypoteca in eis. Fateor tamen quod per ſtatuta poſſit induci etiam in aliis caſibus. ſicut enim potuerunt leges ciuiles introducere hypotecam in caſibus p̄dictis ita et ſtatuta municipalia poſſunt etiam in aliis caſibus introducere iuxta textũ in.l.omnes populi.ff. de iuſti.et iur. et quia ſicut pacto poteſt hypoteca induci ita & ſtatuto:quia quod poteſt fieri per pactum arguendo affirmatiue poteſt etiam fieri per ſtatutum.l.non impoſſibile & ibi Barto.& docto.ff.de pactis & gloſ.in rubrica.C. de decre.decu.libro decimo.& ita firmat Barto.in.l.fina.C. de iure rei publi.libro decimo & Sozi.per plura alia ita tenet in conſilio.ccxl.circa preſentem ſecundo volumi.prima colũ.

165 ¶ † Inſuper ad declarationem preſentis quarti membri huius ſecũde partis in quo tractatum eſt de tacita hypote.eſt notandum quod in tacita hypoteca veniunt bona preſentia et futura & etiam nomina debitorum tam preſentia quã futura vt per Bald.in.l.prima penul. colum.ff.ſoluto matrimonio & in.l.hac edictali.§.omnibus poſt Cynum ibi.C. de ſecun.nup.& in.l.vbi adhuc ad finẽ. poſt Iaco.de rau.ibi et Cyn.C. de iure do.et ita etiam tenet et corroborat Salycetus in.l.fina.C.que res pig.obliga. poſ. ſequendo in hoc opinio. primam gloſ.ibi et reprobando opinio. Ioan. gloſſatoris & ita etiam tenet Roma. in ſingul.146.car.5.et iſta videtur verior et communior opinio. de iure quicquid in contrarium voluerit Bald.in.l.tertia.C.de heredi.actio. vbi voluit quod in tacita hypoteca veniant preſentia tantum: & in.l.iij.C. de priuileg.fiſ. vbi dixit eſſe ſpeciale in fiſco quod in tacita hypoteca eius fauore veniant futura:quia (vt dixi) tenendum eſt quod in tacita hypoteca veniant bona & nomina debitorum tam preſentia quam futura.

166 ¶ † Sed dubitatur quid dicendum ſit de pecunia an ſcilicet illa veniat in tacita hypoteca. Et videtur dicendum quod ſic per textum & ibi Bar. in.l.cum tabernam.§.fina.ff.de pigno. vbi dicitur quod in generali obligatione bonorum venit pecunia: tamen Bald. in.l.certi iuris in.vj. queſtione C.loca.tenet quod neque merces neque pecunia veniat in tacita hypoteca: quia talia non videntur ineſſe tacite hypotece propter celerem motum.l. debitor ff.de pignori. cum aliis allegatis per eum. Idem videtur tenere Alexander in dicta.l. cum tabernam in apoſtil.

ad barto. et ratio rationis eſt: quia pecunia dicitur ſemper venalis et parata alienationi. l. vxorem. §. legauerat. ff. de leg. iij. et not. bald. in. l. fina. ad finem. C. de cõ pen. et ſequitur Alexander in. l. generali. §. vxori. ff. de vſufruct. de lega. et propterea non videtur eſſe in certo loco. ¶ Tamen eſt aduertendum quod predicta ſunt intelligenda in tacita hypoteca de qua in dicta. l. certi iuris que eſt reſtricta ad certum locum videlicet ad domum locatam et in illa militat ratio aſſignata per Bald. in dicta. l. certi iuris in ſexta queſtione quod pecunia et merces venales non videntur eſſe in domo locata cum ſint venales vt per Alexandrum in locis preallegatis: ſed in alia tacita hypoteca extra terminos dicte. l. certi iuris et ſic non reſtricta ad certum locum vt patet in caſibus vigintitribus ſupra enarratis: quia in illis ceſſat ratio reſtrictionis predicte dicendum videtur quod pecunia comprehendatur ſicut comprehenditur in generali hypoteca expreſſa dicta. l. cum tabernam. §. fina. argumento. l. cum quid. ff. ſi certum petatur. et facit quia etiam in tacita veniunt nomina debitorum vt dixi ſupra et habetur per gloſſam et docto. in dicta. l. tertia. C. de heredita. actio. et per. Paul. de caſtro in conſilio. cccxcv. notandum primo. et non videtur ratio diuerſitatis inter pecuniam et nomina debitoris: et quia lex parificat tacitam et expreſſam vt ſcilicet in vtraque veniãt bona preſentia et futura. d. l. hac edictali. §. omnibus. cum ergo veniant omnia bona ergo venit etiam pecunia: quia appellatione bonorum venit etiam pecunia vt. l. prima et ibi nota. Baldus et Salycetus. C. de vſufructu et propterea concludo quod licet in tacita hypoteca de qua in dicta. l. certi iuris nõ veniat pecunia per rõnes adductas per Baldum et Alexandrũ: Tamen in aliis
167 tacitis hypotecis ſic. ¶ † Poſtremo in materia tacite hypotece notandum eſt quod ſtante ſtatuto quod inſtrumenta confeſſionata vel guarentigiata habeant executionem paratam tale ſtatutum militabat etiam ſi petatur executio vigore inſtrumenti ex quo reſultet tacita hypoteca ita communiter concluditur vt habetur per Bartolum baldum et latius Imol. in. l. prima. ff. de his que in teſtamen. delen. et per Bald. in. l. vnica. §. et vt plenius. C. de rei vxor. actio. et in. l. ad probationem la prima. C. de probatio et ita tenet Alexand. in. l. iuriſgentium. §. quod fere in vltima columna. ff. de pactis. Et licet loquatur in ſtipulatione preſumpta idem eſt in tacita hypoteca vt tenet Baldus nouel. in ſexta parte in ſeptimo priuilegio in prima colum. Subdit tamen quod vidit eſſe conſultum quod dicta communis opinio. procedat quando agitur via executiua vigore tacite hypotece contra ipſum principalem nominatum in inſtrumento: et ita dicit eſſe de mente Bald. in. l. prima. C. commu. de lega. ¶ Et iſtud idem eſt etiam quando petitur executio inſtrumenti in quo eſt expreſſa hypoteca: quia illa datur ſolum contra principalem debitorem et eius heredem non autem contra tertium poſſeſſorem vt per benedictum de barzis de aretio in tractatu guarentigie in columna trigeſima ſecunda verſiculo deſcendam nunc ad. ix. et ita tenent Baldus et Angelus in. l. ſecunda. C. ſi aduerſus credi. Baldus in. l. hac edictali. C. de ſecundis nuptiis et in. l. ſi pro te. C. de iure dot. Bartol. in repetitione. l. tertie in quarta queſtione. C. de pignori. Angelus Imol. Alexand. et alii in. l. prima. §. ſi heres. ff. ad trebellia. Felynus in capitulo cum ſuper in ſexta columna in verſiculo et nota quod tertius. de re iudicata. Et hanc concluſionem quod ſcilicet executio conceſſa per ſtatutum habeat etiam locum quo ad hypothecam tacitam virtualiter ſubintellectam in inſtrumento firmat Alexander in conſilio centeſimovigeſimoſexto, repetitus numero ſeptimo et per totum in ſexto volumine. Et per iſta ſum expeditus de hypotecis tacitis.

Tertia pars principalis.

VEnio nunc ad tertiã partem principalem tractat⁹ in qua tractandum eſt de pignoribus. Et pro intelligentia primo premittendũ eſt quod quadruplex eſt pignus. Primum pignus eſt conuentionale quod ex partium conuentione procedit de quo eſt glo. magiſtra. ⁊ ibi clarius per Bar. in l. j. in princi. ff. de pigno. actio. Secundum eſt pignus legale quod tacite a lege conſtituitur. l. certi iuris. C. loca. ⁊ inſtitu. de actio. §. item ſeruiana. cum aliis caſib⁹ notatis. s. in quarto membro ſecunde partis. Tertium pignus eſt pignus pretorium quod conſtituitur quando nulla precedente ſententia diffinitiua: proceditur contra reũ in contumaciã. ⁊ fit immiſſio ex primo decreto in bonis debitoris. iuxta. l. ſi vnus. ff. de bo. auto. iudi. poſſi. Quartum pignus eſt pignus iudiciale quod conſtituitur quã do precedente ſententia diffinitiua pro eius executiõe fit immiſſio in bonis debitoris condemnati ex primo decreto: vt. l. a diuo pio. per totum. ff. de re iudi. licet etiam iſtud quandoq; appelletur pretorium: vt. l. j. C. de preto. pign. ea ratione: quia vtrũq; expeditur a iudice. ⁊ j. ſuo loco dicetur in quibus differat pignus pretorium ⁊ iudiciale. Sicut ergo iſta pars continet tria genera pignorum obmiſſo legali de quo iam dictũ eſt. s. in quarto membro ſecunde partis. Ita diuiditur iſta pars in tria membra. In primo membro videbim⁹ de pignoribus ⁊ hypotecis conuentionalibus quomodo: ſcilicet ⁊ quib⁹ verbis conſtituantur ⁊ per quos. In ſecũdo tractabitur de pretorio pignoreq. et in quibus differat pignus cõuentionale ⁊ pretoriũ. In tertio tangetur de pignore iudiciali.

Summarium.

1 Ius reale conſtituitur per pign⁹: ⁊ hoc eſt ſpeciale in pignore. ⁊ quare.

2 Pignus conuentionale poteſt inter abſentes conſtitui: ⁊ per literas.

3 Pignus conuentionale quibuſcunq; verbis contrahi poteſt et ſine ſcriptura. Item in quacunq; obligatione põt contrahi: Item poteſt conſtitui pro toto tempore ⁊ pro parte temporis. Itẽ de nocte: ⁊ pro quacunq; cauſa ⁊c.

4 Hypoteca conſtituitur per pactum initum inter debitorem ⁊ creditorẽ quod liceat creditori alienare rem debitoris.

5 Hypoteca conſtituitur per verbum mutuo.

6 Subſcribens contractum vel ſcripturam in qua res ſua eſt obligata dicitur pignus conſtituere niſi ſubſcribat ſe tanq; teſtem.

7 Pignorans ſuam poſſeſſionem: vtendo verbo poſſeſſionem: intelligitur illã pleno iure pignorare.

8 Pignus vel hypoteca an poſſint accedere obligationi nulli et inefficaci.

9 Pignus vel hypoteca non conſtituuntur niſi aliqua obligatione precedente.

10 Hypoteca introducta a lege in bonis paternis pro adminiſtratione facta per patrem in bonis filij dupliciter conſideratur.

11 Actio pignoratitia directa que datur debitori quando naſcatur.

12 Actio ſemel nata non poteſt iterum naſci.

13 Filiuſfamilias imo et ſeruus pro negocio et cauſa peculiari ſi liberam habeant adminiſtrationem poſſunt res peculiares pignori dare.

14 Hypoteca poteſt cedi ſine principali: ⁊ cuius ſit effectus talis ceſſio.

15 Hypoteca poteſt remitti pacto debito principali non ſatiſfacto.

16 Hypoteca poteſt legari per teſtatorẽ.

17 Retentio an locum habeat vbi ipa hypoteca nulla eſt vel ſaltem viciosa.

18 Accedens pignori an dicatur pignus.

19 Pignoratio vnius rei pro alia an ſit valida.

20 Venditio vnius rei pro alia an ſit valida.

21 Venditor vendens rem alteri obligatã aſſerens illam eſſe liberam et nemini obligatam pena falſi tenetur: diſſimulans autẽ tenetur crimine ſtellionat⁹

22 Pignora data locatori in contractu locationis an per reconductionem censeã tur repetita.
23 Contractus pignoris dicitur nominatus.
24 Hypoteca in instrumento non adiecta an per notariũ ex suo officio possit suppleri et apponi.
25 Clausule in instrumentis et contractibus apponi solite an semper subintelligantur.
26 Substantialia et naturalia contract⁹ que dicantur.
27 Pignoratio vel hypotecatio facte pro tanto debito quod nulla sit spes luitionis potius dicitur alienatio q̃ pignoratio.
28 Statuto dictante quod quilibet teneatur facere describi res suas in estimo an creditor teneatur res pignoratas describi facere: et sub qua forma.
29 Res pignorata qualiter dicatur a creditore possideri.
30 Fructus rei pignorate quo casu cedãt creditori.
31 Creditor turbatus in possessione rei pignorate: habet interdictum vti possidetis.
32 Creditor habens castrum pignoratuꝫ potest exercere iurisditionem.
33 Debitorem possidere rem pignoratam quoad effectum vsucapiendi qualiter sit intelligendum.
34 Creditor qualiter dicatur pignus possidere: ⁊ qualiter debitor.
35 Hypoteca conuentionalis per quas personas possit vel non possit constitui.
36 Pignus non constituitur mandato nisi sit ad hoc speciale.
37 Obligatio conditionalis purificata cõditione retrotrahitur nisi obstet defect⁹ rei vel persone.
38 Regula quod ratihabitio retrotrahit̃ ⁊ mandato comparatur pluribus causis limitatur.
39 Obligatio pignoris an possit alicui q̃ri per alterum.
40 Rei vendicatio differt ab hypoteca.
41 Pater an vt administrator legitimus filij accipiendo pignus vel obligationẽ acquirat vtilem hypotecariam filio.
42 Pupillus an possit rem pignori dare.
43 Mutuans alienam pecuniam suo proprio nomine et pro ea accipiens pign⁹ non acquirit hypotecam domino pecunie sed sibi mutuanti.
44 Administratores ciuitatis an possint obligare bona ciuitatis quãdo pro ciuitate accipiunt aliquam pecuniam.

¶ Tertie partis Primum membrum.

Capiendo itaqꝫ primũ membrum in quo videndum est de pignore ⁊ hypoteca conuentionali. primo inuestigandum est quomodo ⁊ quibus verbis cõstituatur pign⁹ vel hypoteca conuentionalis. deinde ꝑ quas personas constitui possit vel nõ. ✝ Primo itaqꝫ notandum est ꝙ licet alia iura realia non constituantur solo consensu: sed requiratur traditio. vt. l. traditionibus. C. de pact. ⁊. l. iij. §. j. ⁊. l. si parteꝫ, in prin. ff. quemadmo. ser. amit. tamen speciale est i pignore per quod etiã ius reale cõstituitur: vt. l. pignoris. ff. de pigno. et. l. pignoris. C. eodem. vt nudo cõsensu constituatur: vt. l. si tibi. §. de pignore. ff. de pac. et. l. j. et ibi not. Bart. ff. de pig. ac. ¶ Et ratio est secundũ Bart. in. d. l. j. q꜡ constitutio pignoris est modici preiudicij. et similis ratio est in. l. fi. C. que res pigno. pos. Sed Bald. in. d. l. traditionibus. versi. sed hic quero quare ⁊c. in. iij. col. assignat aliam rationeꝫ videlicet q꜡ si cõuentio hypotece nõ ꝑduceret ius reale: al's nihil operaretur cum ius personale insit ex preambulo contractu cui hypoteca adijcitur. cum ergo hypoteca non pariat personalem merito parit realem actionem al's esset frustra. sed promissio facta in contractu circa dominium non est frustra: q꜡ illa parit actionem personalem contra ꝑmittentem: sed quo ad dominium expectatur traditio. et istam etiam rationeꝫ tenet ibi Saly. et sequitur Jaso. Et sic habes quod pignus constituitur solo

2 conſenſu. ¶ † Item conſtituitur pign⁹ conuentionale inter abſentes: vt.l.creditor.§.fi.ff.de pigno. ⁊ ideo etiam per epiſtolam contrahi poteſt ⁊ non vitiatur: licet non ſit in ea dies ⁊ conſul.vt.l. cum tabernam .§. idem queſiit.et ibi Barto.ff.de pigno.⁊ Bald.in.j. conſtit. C.in.§.quibus.in.ij. columna in verſic.
3 vtrum pignus. ¶ † Item contrahitur quibuſcunq; verbis ⁊ ſine ſcriptura.vt eſt text.in.l.contrahitur.ff.de pigno.et text.⁊ ibi Bald.in.l.fi.in princip.C.que res pigno.ob.poſſit.ita quod ad eius cōſtitutionem impropria verba ſufficiant in tantum quod verbuʒ dotis quod de ſui natura importat tranſlationem dominij.vt inſtitu.de act.in.§.ſic itaq;. et verbum conſigno ⁊ concedo dummodo ſubiecta materia non repugnet: important conſtitutioneʒ pignoris.vt per Sozi.in conſilio.xciij.circa primum.in ſecunda columna primo volu. ¶ Item conſtitui poteſt in quacunq; obligatione.videlicet tam pura quam in diē vel ſub conditione.⁊ ſiue precedat obligatio ſiue ſequatur ⁊ tam pro toto debito quam pro parte.⁊ tam pro ſua obligatione quam aliena.⁊tam pro ciuili obligatione quam pro naturali tantum: vt eſt tex.plenus in.l.res hypothece.ff.de pig. ¶ Item poteſt conſtitui pro toto tēpore:⁊ pro parte temporis: vt.l.item liberatur.in princip.cum gloſſ.ibi.ff.qui.mo.pig.vel hypothe.ſol. Et non ſolum pro debito pecuniario: ſed etiā pro alia cauſa.puta ſi do pignus alicui vt pro me fideiubeat.vt.l.ſi rem alienam .§.fi. ff.de pigno.actio. ¶ Item poteſt conſtitui etiam de nocte: vt eſt gloſſ.in.l. more.ff.de fer.ſicut ⁊ ceteri contractus.vt eſt tex.⁊ ibi per doct.in.l.non minorem. C.de tranſac. ¶ Item poteſt conſtitui in rebus alibi ſitis.⁊ quo ad hypothecariam ſortietur debitor forum in loco contractus. vt per Bald. in.l. ſecunda in fi.C.man. ¶ Item poteſt conſtitui pignus in teſtamento: vt not. Barto.in.l. non eſt mirum.per illum text.ff.de pig. ac. ¶ Item conſtituitur pignus ſeu hypotheca per pactum initum inter creditorem ⁊ debitorem.quod liceat creditori alienare aliquam rem ꝓ ſuo credito nam ex hoc pacto intelligitur illa res obligata creditori.text.eſt.⁊ ibi not. Bartol.in.l.tertia.§ fina.ff.qui po.in pigno.habean.⁊ ſequitur Bald.in.l. creditores.in fine prime lectu.C.de pigno. per dictū.§.fina.quem dicit nō eſſe alib⁹. ¶ Similiter dicit Baldus per licentiam datam creditori de ingrediendo propria auctoritate aliqua bona debitoris. Nam per talem licentiam cenſentur illa bona obligata ipſi creditori: etiam quod illa non fuiſſent expreſſe obligata.ita dicit ibi Bald.per textum in dicta.l.tertia.§.fina.⁊ ita refert ⁊ ſequitur Alexand in dicto.§.fina.in apoſtil.
5 ad Bartol. ¶ † Item conſtituitur pignus vel hypotheca per iſta verba: videlicet mutua mihi decem ſuper iſto libro.vel ſuper iſta re.vt per Bartol.in.l. codicillis.§.inſtituto.ff.de lega. ſecundo.⁊ faciunt not.per Bart.in.l. fundus quem.ff.de annu.lega. ⁊ per Baldum in.l.prima.C.commu.de lega.⁊ per cor. in conſilio.ccxcvj.ſecunda columna pri
6 mo volumine.in litera.g.⁊.h. ¶ † Iteʒ conſtituitur pignus ſi quis ſubſcribat contractum vel ſcripturam in qua res ſua obligatur. Nam ex hoc videt̃ obligationi conſentire.text.⁊ ibi not. Bart. in.l.fideiuſſor.§.primo.ff.de pigno. poſt gloſſ.ibi. ¶ Similiter ſi quis fideiubeat pro eo qui rem ſuam prius obligauerat.nam ex hoc cēſetur approbare obligationem prius de re ſua factam . ſec⁹ autem eſſet ſi obligatio ⁊ hypotheca de rei fideiuſſoris ſubſequeretur poſt fideiuſſionem . textus eſt in lege ſi gratuitam . alias incipit pomponius ſcribit . § fina. ff. in quibus cau . pignus vel hypotheca. taci. contrahatur . Et ſic eſt ibi textus.quod quis fideiubendo cenſetur approbare ⁊ conſentire . de quo tamen dicendum eſt .vt habetur per gloſſam. Baldum et Salycetum in lege exceptione. C . de euictionibus.

¶ Intellige tamen predicta niſi quis ſubſcriberet ſe tanquā teſtis: quia per

talem ſubſcriptionem non cenſetur ap probare obligationem ꝛ hypotecam de re ſua factã in ſcriptura.tex.et ibi Bar. poſt gloſſ.in.l.caius.ff.de pigno.actio. De qua tamen deciſione late dicẽdum eſt vt habetur per Barto.Alexandrũ.ꝛ alios in.l.que dotis.ff.ſoluto matrimonio.iſtis premiſſis. queritur modo in materia de nonnullis queſtionibus.

7 ¶†Et primo queritur ſi quis pignoret ſuam poſſeſſionem vtendo hoc verbo poſſeſſione intelligatur pignorare rem pleno iure.et ſic reſpectu poſſeſſionis et proprietatis?Et dicendum eſt ꝙ ſic:vt eſt textus in.l.prima et ſecunda. C.ſi pi.pig.da.ſit.et no.gloſſ.in dicta l. prima.in verſi.poſſeſſionem.que exponit id eſt plenam proprietatem. et ibidem hoc not.Bald.et facit quia interdum poſſeſſio capitur pro proprietate. vt lege interdum.ff.de verborum ſignificatione.et ita refert et tranſit Alexander. in lege ſi rem aliquam.in penultima columna in verſicu.extra glo.Barto.ff.de acquirenda poſſeſſione.

8 ¶†Secundo queritur an pignus vel hypoteca poſſit accedere obligationi nulli vel inefficaci?Et breuiter dicẽdum eſt quod non.vt eſt glo.no.cum qua tranſeunt ibi Bartolus et alij in lege ſecunda.in glo.finali.ff.de conditione ob turpem cauſam.et not.Jaſon in.l.ex his. ff.de conditione indebiti.vbi ex hoc no. ꝙ paria ſunt aliquid eſſe nullum de iure vel inefficax.et multa ad hoc cumulat idem Jaſon in.l.finali.ff. de officio eius cui manda.eſt iuriſdi.et idem Jaſon in.l.ſi dari.ff.de verborum obligatione.

9 ¶†Et ratio iſtius deciſionis eſt : quia hypoteca vel pignus conſtitui non poteſt.niſi aliqua obligatione precedente:vt eſt textus.et ibi no.Bartolus in.l. contrahitur.ibi propter aliquam obligationem.ff.de pignoribus.paria autem ſunt nullam obligationem precedere:vel aliquam ſed nullam vel inefficacem.argumentum.l.quoties.ff.qui ſatiſdare cogantur. et.l.quarta.§.condemnatum.ff.de re iudicata. Et quod ab initio hypoteca conſtitui non poſſit ſine principali obligatione eſt textus.ꝛ ibi not.Barto.in lege fideiuſſor obligari.in principio.ff.de fideiuſſori.et tenet Alexander.in conſilio.cxxvij.animaduerſis.numero.xx.ſexto volumine.

10 ¶†Nec habet obſtare predictus textꝰ in lege cum oportet.§.finali.C.de bon. que liber.vbi habetur ꝙ hypoteca introducta a lege in bonis paternis pro adminiſtratione facta per patrem in bonis filij incipit a tempore inchoate adminiſtrationis:et ſic videtur incipere ante obligationẽ perſonalem:quia pater incipit obligari demum in poſt malam adminiſtrationem: quia reſpondetur ad hoc ſecundum Bald.et Salice. poſt pe.ibi quod duplex eſt obligatio principalis qua pater tenetur filio: vna ſcilicet generalis et primeua : qua pater obligatur ſtatim cum incipit adminiſtrare:quia ex tunc obligatur res filij ſaluas facere et bene res filij adminiſtrare et ſine fraude quãuis ad ſuam vtilitatem et hanc non precedit hypoteca ſed ſubſequitur.Altera eſt ſpecialis.et ſecundaria que incipit ex mala adminiſtratione vt lege prima.§.eſt autem et.§.ſi apud.et.l.ſi duo.ff.depoſi.et iſtam in tempore antecedit hypoteca et ſic verum eſt dicere quod omnino aliqua obligatio principalis antecedat hypotecam et hanc intelligendam refert ꝛ ſequitur Socinus in conſilio.xlj. quarto volumine columna quinta in verſicu.et facit ratio.

11 ¶†Et pro corroboratione predictorum faciunt not.per Bartolum in lege ſi rem alienam.§. omnis.ff.de pig.actio.vbi querit quando naſcatur actio pignoratitia directa que datur debitori:et concludit quod naſcatur tempore ſolutionis debiti. ſed quod naſcitur ex contractu dudum antecelebrato et ſic naſcetur hodie ex materia antiqua et idem dicit in mutuo reconciliato ex conſumptione vt lege nam et ſi fur.et lege ſi a furioſo. ff. ſi certum petatur.et in actione tutele vt l.ſi tutor.in fine cum lege ſequenti.ff. de tute.et ra.diſ.ꝛ in actione ex ſtipula

tu pro dote vt.l.ſi conſtante.§.primo.ff. ſoluto matrimonio.et plura alia addu cit: vt ibi p. rcum. ¶ Dum ergo dicitur q̄ obligatio hypotecaria nō oritur ante principalem obligationem suppleri debet vel ante contractum celebratum ex quo poſtea oritur ipſa principalis obligatio et iſta videtur melior intelligentia et magis ex mente iuris procedens quam illa Bald. et Salice. Cum non videatur iure probari q̄ generalis actio oriatur ab initio cōtractus: quia illa que oritur a principio eſt actio cōpetens ad implementum cōtractus illa autem que compe tit ſequuta mala adminiſtratione competit ad damna ⁊ intereſſe ⁊ ſic ad diuerſum effectum q̄ꝫ competat illa primeua ⁊ ideo non videtur

12 eadem actio ſed diuerſa.† et facit quia actio ſemel nata nō poteſt iterum naſci.l.ſi duo.§.finali.de arbi.et.l.ſi ita quis ſtipuletur et.l.ſi ſic ſtipulatus. ff. de verbo.obligatio.et not. Bartol. in.l. pomponius. la ſecunda in vltima columna.verſiculo ſed contra predicta.ff. de negotijs geſtis. Cōcluditur ergo q̄ vera eſt deciſio q̄ hypoteca non poteſt conſtitui niſi precedat contractus validus et aptus ad obligationem producendam: et q̄ quando obligatio principalis eſt nulla vel inefficax illi non poteſt accedere hypoteca. ¶ Et ex hoc infertur q̄ ſicut oblig. filij familias in mutuo eſt inefficax iuxta totum titu.ff.et C.ad macedo.et ſimiliter fideiuſſio ſeu interceſſio mulieris propter beneficiū velleiani iuxta totum titulū. ff.et.C.ad vellei a. Ita et obligatio ſeu hypoteca accedens dicte principali obligationi eſt inualida et ei obſtat exceptio prout obſtat principali obligationi vt eſt tex. in.l.ſi alius.ff.que res pign.obli.poſ.et ibi Barto. Intellige tamen et declara predicta notabiliter pluribus modis. ¶ Et primo id quod dictum eſt in muliere, q̄ ſicut ex beneficio velleiani interceſſio per eam facta eſt nulla ita et hypoteca ei accedens q̄ non procedat quando mulier eſſet in aliquo debitrix ipſius mariti. Nam non obſtante velleiano poſſet pro ea quantitate pro qua eſt debitrix obligare rem ſuam pignori pro marito vt eſt tex.et ibi no.Barto. in.l.prima.§.finali.ff.de pigno. ¶ Secundo intellige predicta procedere etiam quando non ipſa mulier vel filiusfami.ſed alius pro eis conſtitueret hypotecam vel pignus nam etiam tūc non valet hypoteca vt eſt tex. et ibi no. Barto.in.l.ſecunda.ff.que res pi.obli.

13 non poſ. ¶ † Tertio declara id quod dictum eſt de filiofami. procedere preterquam in cauſa peculiari. Nam pro negotio et cauſa peculiari tam filiusfami.q̄ꝫ ſeruus ſi liberam habeant adminiſtrationem poſſunt res peculiares pignori dare vt eſt textus. et ibi gloſſ.et Bartol.in.l.ſi conuenerit.§.finali. cum l.ſequenti.ff.de pign.actio.et hoc quādo obligatio fit in vtilitatem peculij: ſecus autem ſi pro alijs negotijs: quia tunc etiam q̄ haberent liberam adminiſtrationem et obligaret res peculiares obligatio non valeret vt eſt text. et ibi declarat gloſ.⁊ approbat Barto.in l.prima.§.primo.ff.que res pig.obliga. non poſ. Niſi forte in conceſſione libere adminiſtrationis fuiſſet eis permiſſa etiam facultas donandi: quia tunc indiſtincte dictas res obligare poſſent: vt ſubdit tex.in dicto.§.primo.et declarat

14 ibi glo. ¶ † Tertio queritur an licet a principio hypoteca vel pignus nō poſſit conſtitui ſine aliqua obligatione vel contractu precedente: tamen an poſtq̄ꝫ eſt conſtituta poſſit diuidi et ſeparari ab illa principali: et breuiter reſpondetur q̄ ſic nam poteſt cedi hypoteca vel pignus ſine principali. vt.l.iulianus. in principio.ff.de leg.tertio.et.l.grege. §.cum pignori.ff.de pigno.et lege ſecūda.C.ſi pig.pi.da.ſit et not.Barto.in.l. fideiuſſor obligari.in principio.ff.de fideiuſ. Cum concordā.ibi allegatis per Alexander. Cuius autem effectus ſit ceſſio hypotece ſine principali vide ibi

15 per Barto. ¶ † Et ex predictis infertur q̄ hypoteca et pignus poteſt remitti pacto licet debitum principale non ſit ſatiſfactum et ſic poteſt tolli hypoteca remanēte debito principali vt.l.ſi tibi. §.de pignore.ff.de pactis.cum ibi plene no.

ne not. per gloſ. Bartol. Alexandrū et alios et eſt ibi in hoc gloſ.ordinaria cō muniter approbata que diſputat an ſi remiſſio principalis debiti vitiatur: vitietur etiam remiſſio hypotecę? et glo. diſtinguit ꝙ aut vitiatur remiſſio principalis debiti ex cauſa que reſpicit etiam pignus et tunc vitiatur etiam remiſſio pignoris: aut cauſa ex qua vitiatur remiſſio principalis debiti non reſpicit remiſſionem pignoris et tunc licet vitietur remiſſio principalis debiti: tamen non vitiatur remiſſio pignoris: ⁊ ita refert et approbat Soci.in.d.conſilio.xlj.in preſenti conſultatione in vltima colum.in verſi.primum eſt quarto volu.et iſto caſu habet locum regula quod vtile per inutile nō vitiatur de qua in.l.prima.§.ſi ſtipulanti.ff.de verborum obligatione.et per Bartol.in.l. grege.§.illud.ff.de fideiuſ.quia obligatio hypotecaria recipit ſeparationem et diuiſionem a principali: et ita tenet

16 Socinus.in.d.conſilio.xlj. ¶ † Item ex predictis infertur quod hypoteca poteſt legari per teſtatorem ſine principali actione vel credito vt expreſſe not. Bart.in.d.l.fideiuſſor obligari.in principio.et late firmat Alexand.in.l.ſi domus.§.finali.in quinta limi.ff.de legatis primo reprobando ibi Paulū de caſtro.et ibi hoc etiam firmat Iaſ.in quinta ampliatione et Alexander in conſilio.xlvij.viſis inſtrumentis in ter-

17 tio volumine. ¶ † Quarto queritur an ſi obligatio hypotecaria non valet ſaltem ſit locus retentioni? et videtur dicendum quod non per text.in.l.cum vitioſe.ff.de pigno. Tamen in hoc Bart. in.l.prima.§.primo.eodem titu. opponendo de.d.l.cum vitioſe: ſoluit diſtinguendo ꝙ aut hypoteca non valuit qꝛ res non erat debitoris et tunc ſi res efficiatur debitoris vitium quod obſtabat inuenitur purgatum et datur retentio et habet locum.d.l.prima.§.primo. Aut hypoteca non valuit ex alia cauſa vitioſa que non fuit purgata et tunc non datur retentio et procedit.d.

18 l.cum vitioſe. ¶ † Quinto queritur an illud quod accedit pignori dicatur etiam pignus? et breuiter dicendum eſt quod ſic per text.in lege ſi conuenerit.§.ſi nuda.et ibi Bartol.ff.de pigno. acti. Et ideo dicitur quod alluuio que accedit rei pignorate cedit etiam obligationi pignoris vt eſt tex.in.d.§.ſi nuda.et text.in.l.ſi fundus.in principio.ff. de pigno.et ſimiliter omne aliud commodum et etiam incommodum quod fortuito accedit rei pignorate pertinet ad debitorem et ſequitur conditionem pignoris vt.l.ſi inter.§.primo. verſicu. quicquid.ff.de pigno.et text. et ibi no. per Bartol.et alios in lege paulus.§. primo.et.§.ſequenti. eodem titulo. De qua tamen materia dicendum eſt vt late dictum fuit ſupra in ſecundo membro ſecunde partis numero. 25. Cum aliīs ibi ſequentibus vſqꝫ ad ſextam ampliationem.

¶ Et ex hoc infertur ꝙ predio pignorato comprehenduntur in tali obligatione inſtrumenta que in illud importata fuerunt vt ibi perpetuo eſſent durante neceſſitate vt eſt tex.in lege debitor. et ibi gloſſ.et Bartolus.et aliī.ff.de pign.

19 ¶ † Sexto queritur quid ſi in datione pignoris fuit data vna res pro alia puta: quia cum debitor daret es affirmauit illud eſſe aurum an ſaltem in ere valeat pignus? et reſpondetur quod hoc totum pendet a voluntate creditoris decepti: quia ſi ipſe vult quod valeat in ere valebit: ſi autem non vult non valebit text.eſt iuncta gloſſ.no in lege prima.ff.de pigno.actio. Et ex hoc infert Bartolus ibi ad finem quod cōtractus in quo creditor fuit deceptus confertur in eius voluntatem fauore ipſius decepti et in odium decipientis.ſimiliter in contractu cui dolus dedit cauſam.lege eleganter.in principio.ff.de dolo cum aliīs allegatis ibi per Bartolū. Subditur tamen ibi in tex.in fi.quod qui dedit vinum pro alio decipiendo tenebitur contraria pignoratitia ⁊ etiam crimine ſtellionatus per quod extra ordinem punitur vt ibi declarat gloſſ. ⁊ ad materiam adde not.per Alexand. poſt Bartolū in lege ſi id quod aurum. ff.

20 de verbo. obligatio. † Sed in venditio

ne quando datur es pro auro non va- let venditio vt lege quid tamen .in fine. ff.de contrahen.emptione.et que ſit ra- tio differentie inter pignus et venditio nem ponitur per gloſſ. in.d.lege prima cum qua tranſeunt.ibi doc.et quod de- bitor qui dedit pignori vnam rem pro alia puniatur crimine ſtellionatus eſt text.⁊ ibi glo.in lege tertia.§. primo. in gloſſ.in verb.auerterit.ff.de crimi.ſtel.

21 ¶ † Item adde quod debitor vendens rem alteri obligatam aſſerens illam eſ ſe liberam et nemini obligatam tene- tur pena falſi vt eſt text.et ibi not. gloſ. et Bartolus.in.l.ſi a debitore.ff.de fal. Sed quando non exprimit illam eſſe li beram: ſed diſſimulat illam eſſe alteri obligatam tenetur crimine ſtelliona- tus vt eſt tex.in dicta lege prima.§. pri mo.et ita declarat glo.in dicta lege ſi a debitore: ſed ſi dixit illam non eſſe alte- ri obligatam et ſi contrarium appare- ret promiſit illam liberare euitat penã falſi vt declarat gloſſ. in dicta lege ſi a debitore.

¶ Adde etiã quod vnu3 pignus eque idoneu3 poteſt ſubrogari loco alterius exiſtentis apud creditorem vel hebreũ feneratorem glo.eſt no.in lege ſi titio.ff. de pigno. et tenet Franciſcus de cre- ma.not.54.

22 ¶ † Septimo queritur an pignora que data fuerunt in contractu locatio- nis locatori ſi ſit facta tacita recondu- ctio iuxta terminos.lege item queritur .§.qui impleto.ff.loca.cenſeantur repe tita in reconductione? et in hoc diſtin- guendum eſt quod aut dicta pignora data fuerunt in principali locatione per conductorem aut per tertium pro ipſo conductore. Nam primo caſu cen ſentur repetita: ſecundo non niſi iſto ſe cundo caſu interueniat conſenſus il- lius tertij ita no. Bartol. in dicto.§. qui impleto in prima columna.et ſequitur Bald.in.l.legem.C.loca. licet aliud ſit in pena adiecta in principali locatio- ne: quia illa indiſtincte non cenſetur re petita in ipſa reconuentione tacita: et ratio eſt quia pena non eſt de natura contractus ita vult Bald. et ſequitur Imol.in lege cum pater.§.pater certã. ff.de legatis ſecundo.

23 ¶ † Adde etiam in materia quod con- tractus pignoris dicitur contractus nominatus vt no. Bald.in rubric.C.de re.permu.in verſiculo ſed queritur ⁊c.

24 ¶ † Octauo queritur quid ſi in inſtru- mento non ſit adiecta hypoteca an no- tarius poſſit illam ſupplere et appone re ex ſuo officio? et Bald.in lege prima in vltima colum.in verſiculo.ſed pona mus.ff.ſoluto matrimonio.tenet quod ſic: quia tacitum exprimendo ius com- mune non ledit. lege qui mutuam. ff. manda.et quod tacite ineſt per modu3 fauoris habetur pro expreſſo.lege non recte.C.de fideiuſ.⁊ quia notarius vide tur rogatus ſecundum naturam con- tractus vt poſſit apponere omnia que ſunt de eius natura.lege finali.C.de fi- deiuſ. Poſtea autem arguit in contra- rium quod notarius non poſſit confice re inſtrumentum de eo quod ipſe intel ligit modo rationis: ſed de eo quod per cipit ſenſu ſcilicet vel viſu vel auditu et ſicut teſtes qui dicerent hypotecam fuiſſe expreſſam: que non eſſet expreſſa: deponerent falſum ita et notarius: ta- men ipſe reſpondet ad hoc quod aliud eſt in tabellione quam ſit in teſtibus: quia ad tabellionem recurritur ratio- ne peritie vnde videtur rogatus quod ſecundum peritiam faciat inſtrumen- tum.vt not.in lege prima.C.de vſur. et ita tenet Bald. Idem tenet Barth. Ue- ronenſis.in lege quod ſi nolit.§.qui aſ- ſidua. in tertia columna.ff.de edi.edi. vbi inquit quod hypoteca bonorum non poſita in cõtractu habetur pro ap poſita: ſi notarius erat conſuetus eam apponere in ſuis inſtrumentis et facit lege et que no.§.quod dicitur ibi non ad illam que inſeri quotidie ſolet cau- tionibus.ff.de pigno.et facit glo.no.in lege ſi fundus.§.primo.in verſiculo.exi gat.ff.de lege commiſ. ⁊ optimus text. in lege ſi filia.in principio.ff.famil.her ciſ.faciunt not.per Alexander in.l.ſi fi- nita.in princip.in.j.colum.ff.de damn.

in §.ec. vbi vult poſt Bald. in.l. fina.C. de fideiuſ. quod notarius ſimpliciter rogatus vt conficiat instrumentum debet illud conficere cum clauſulis cõſuetis apponi ad idem not. per Bar. et Alexand. in.l. ſi prius.§. recte placuit.ff. de aqua plu. arcē. et conferunt optime no. per Bart. Alexan. Sozi. et Jaſ. in.l. gallus.§. idem credendum.ff. de lib. et poſthu. ¶ Et facit quia ſemper partes videntur tacite conuenire de eo quod eſt conſuetum vt eſt gl. no. et ſignanda in.l. iiij.§. in commiſſoria.ff. de leg. commiſ. et Bald. in.l.j. in ſecunda queſtio.C. pro ſocio et in.l. incendium circa fi.C. ſi certuꝫ petatur et in.l.j.iij.col.C. de fructi. et li.

25 expen. † Et clauſule conſuete apponi ſubintelliguntur et habentur pro appoſitis vt eſt tex. optimus cum gloſ. in l. fi. in fi. et ibi Bald. no.C. de fideiuſ. et in.l. huiuſmodi vbi not. moderni. ff. de leg.j. bonus tex. in.c. cum.m ferrarienſis de conſtitu. quem ibi no. Bald. Ant. Imol. et alij dicentes illum eſſe meliorem tex. de corpore iuris ad probanduꝫ quod illud quod ſolet apponi in contractu habetur pro appoſito etiam ſi non ſit ſcriptum: et pro concluſione videtur tenendum quod ea que ſunt de natura contractus poſſunt ſuppleri ſecunduꝫ conſuetudinem et ſtilum quando ſunt obmiſſa. Ea autem que ſunt de ſubſtãtia contractus non ita not. Alexand. in conſi. xxviij. viſo et prehabito ſecundo

26 volumine. † Subſtantialia autem contractus dicuntur ſine quibus non poteſt eſſe actus prout eſt in contractu emptionis et venditionis res et precium. Naturalia autē dicuntur illa que tacite intelliguntur de natura actus vt declarat glo. magiſtra in.l. pacta conuenta in prin.ff. de contrahen. empt. et plenius Bald. in.l. ad exactionem ad finē. C. de do. promiſ. et refert Jaſo. in.l. cum quid in prima lectura in prima colum. ff. ſi certum petatur et habetur per bal. in.l. ex precio in finē.C. eodem et deciſionem Bald. in dicta lege prima.ff. ſolu. matrimo. de hypotheca ſupplenda tenet Jaſ. in.l. certi condictio.§. ſi nũmos in tertio not.ff. ſi certum petatur. et Decius in.l. ſemper in ſtipulationibus in vltima columna in verſicu. et ex predictis.ff. de regulis iuris et quid in pena et quid in iuramento an poſſit ſuppleri vide per Jaſo. in dicto.§. ſi nummos et per Decium in dicta.l. ſemper in ſtipulationibus vbi etiam ipſe firmat diſtinctionem ſupra factam inter ſubſtãtialia et naturalia cõtractus. Itē quid in conſtituto vide Alexander in.d. conſilio. xxviij. et Decium vbi ſupra qui videntur tenere quod iſta clauſula ſuppleri non poſſit: tamen ego dubito de hoc propter precedentia per me allegata: ſed non examino quia non eſt noſtra materia idem de clauſula conſtituti tenet Decius in conſil. cclvij. vltimo columna. referens Alexandrũ in.d. conſilio. xxviij.

27 ¶ † Nono queritur an quando pignus vel hypotheca conſtituitur pro tanto precio vel debito quod veriſimiliter nõ ſit ſpes luitionis dicatur potius alienatio quam pignoratio: et breuiter reſpõdetur quod in tali caſu non dicit obligatio ſed alienatio facta in creditorem vt.l. legata.§. fi. et ibi Bartol.ff. de ſupellec. lega. et.l. qui habebat in princip. ff. de lega. iij. et faciunt not. per Barto. in.l. in quorum ad fi.ff. de pigno.

28 ¶ † Et ex hoc inferuntur plura. et primo quod ſtante ſtatuto quod quilibet teneatur facere deſcribi res ſuas in eſtimo creditor tenebitur dictam rem ſibi pignoratam pro tanta quantitate quod non ſit ſpes luitionis deſcribere in ſuo eſtimo: et leuare de eſtimo debitoris ita not. Ange. in.l. cuꝫ notiſſimi in principio.C. de preſcriptio. xxx. an. et late ponit Alexander in.l. prima.§. per ſeruum corporaliter.ff. de acquiren. poſſeſſio. mouetur per dictã.l. qui habebat et per plura alia de quibꝰ ibi per eum.

29 ¶ † Secundo infertur quod licet alias debitor dicat poſſidere rem pignoratã quo ad vſucapionem et oēs effectus cõcernentes dominium et fructuum acquiſitionem: et quo ad alios effectus preter predictos cenſeatur poſſidere creditor: tamen quando res pigno-

rata eſt pro tanto debito ꝙ veriſimiliter non ſit ſpes luitionis tunc quo ad omnes effectus ⁊ indiſtincte habetur perinde ac ſi dicta res eſſet ipſius creditoris ita tenent Alexand. ⁊ Iaſo. poſt alios in dicta. l. prima. §. per ſeruū corporaliter: ⁊ licet ibi Sozi. ſubtiliter aliqua in contrarium adducat tamen dicit quod in iudicando non eſt recedendum a communi opinione. ¶ Tertio infertur quod licet alias teſtator ſuperuiuens pignoret ſuo creditori rem legatam alteri ⁊ per pignorationem non cenſeatur adimere legatum per. l. qui poſt. C. de lega. ⁊. l. ſi res obligata. ff. de legatis primo. Tamen ſecus eſt ſi teſtator pignorat dictam rem pro tanta quantitate quod non ſit ſpes luitionis nam tunc dicetur ademptum legatum perinde ac ſi plene ⁊ perfecte alienaſſet ita firmat Alexander in dicto. §. per ſeruum corporaliter poſt Bartolum in. l. rem legatam in finalibus verbis. ff. de

30 adimen. leg. ¶ † Quarto infertur quod licet alias fructus percepti per creditorem ex re pignorata veniant imputandi in ſortem iuxta. l. prima ⁊ ſecunda. C. de pigno. actio. Tamen quando res fuit pignorata pro tanta quantitate quod non eſt veriſimiliter ſpes luitionis creditor facit fructus ſuos ⁊ eos lucratur tanꝗ̄ perceptos ex re propria ita nota. Alexander in dicto. §. per ſeruum corporaliter ⁊ ibi etiam Iaſon qui etiam inſert ad quedam alia vt ibi per eum. ¶ Item adde predictis quod illud qđ dictum eſt de re pignorata pro tanto debito quod ſit veriſimiliter ſpes luitionis cum illationibus predictis procedit non ſolum quando res pignorata eſt tradita creditori ⁊ ſic in proprio pignore: ſed etiam in re ſimpliciter hypotecata abſq̄ traditione ita firmat Alexand. in dicta. l. ſi res obligata in principio ſecunde colum. licet ibi Rapha.

31 attentauerit contrarium. ¶ † Inquantum autem dictum fuit ſupra quod debitor cenſetur poſſidere rem pignoratam quo ad effectus concernentes dominium vel acquiſitionem fructuum: creditor vero dicitur poſſidere quo ad alios effectus vt habetur in dicto. §. per ſeruum corporaliter. ſupple ⁊ declara aliquibus modis: ⁊ primo quod creditor turbatus in poſſeſſione rei pignorate habet interdictum vti poſſidetis: vt habetur per Alexan. Iaſ. ⁊ alios in dicto. §. per ſeruū corporaliter. ¶ Secundo declara quod in tantum creditor dicit̄ poſſidere pignus quo ad alios effectus preter concernentes dominiū ⁊ fructuum acquiſitionem quod debitor etiam quod ſit dominus rei pignorate poteſt conducere ⁊ precario rogare illam rem a creditore vt eſt textus in l. cum ⁊ ſortis. §. fina. ff. de pigno. actio. ⁊ ibi nota. Barto. quod eſt mirabile ex eo quod precarium ⁊ conductio conſiſtit in re propria contra textum. in. l. neq̄ pignus. ff. de regulis iuris ⁊ in. l. qui rem ſuam. ff. depoſi. ſed vt ſoluit gloſſ. in dicto. §. fina. iſtud eſt ratione poſſeſſionis que apud creditorem eſt; vt. l. certe. §. fina. cum. l. ſequen. ff. de precar. et habetur in. l. ſi aliquam. ff. de acquirē. poſſeſſio. ad idem text. in. l. ſi pignus. ff. de pigno. actio. ⁊ in. l. qui pignoris. ff.

32 de acquirend. poſſeſſio. ¶ † Et per predicta dicebat Roma. in ſingula. car. 16. colum. tertia. incipit queritur a me an creditor ⁊c. ꝙ creditor in caſtro pignorato poteſt exercere iuriſditionem. allegat. l. eleganter. §. fina. ff. de pig. ¶ Tertio declara quod debitor dicitur etiam poſſidere pign⁹ alio reſpectu qꝛ ſcilicet per illud releuatur ab onere ſatiſdandi iuxta. l. ſciendum. §. poſſeſſor. ff. qui ſatiſda. cogand. ⁊ ibi per Alexand. in fine ⁊ hoc quando pignus conſiſtit in re immobili: ſecus ſi conſiſtat in re mobili. ita declarat Iaſo. in. d. §. per ſeruum corpo

33 raliter. ¶ † Quarto declara quod illud quod dictum eſt quod debitor dicatur poſſidere quo ad effectum vſucapiendi debet intelligi reſpectu vſucapiōis dominiū: ſecus autem eſt reſpectu vſucapionis ſeu preſcriptionis actionis hypotecarie: qꝛ iſto reſpectu dicitur poſſidere etiam creditor. l. de acceſſionibus. §. primo. ff. de diuerſis ⁊ tempo. preſcr. ita tenet Iaſo. in dicto. §. per ſeruum

34 corporaliter. ¶ † Quinto declara quod

poſſeſſio debitoris in pignore quo ad effectus predictos dicitur ficta poſſeſſio: quia ſcilicet creditor poſſidet ciuiliter ꝛ naturaliter ipſum pignus ſibi traditum ad vtilitatem: tamen debitoris: et ideo effectus vſucapionis et preſcriptionis predicte qui explicantur ad commodum debitoris cauſantur a ficta poſſeſſione quia fingitur debitor poſſidere mediante perſona creditoris qui vere poſſidet ſed poſſidet ad vtilitatem debitoris quo ad predictos effectus.l.qui pignoris.ff.de acquirenda poſſeſſio.ꝛ ita Iaſo.in.d.§.per ſeruum corporaliter in fi.que nota.

35 ¶ † Videndum modo reſtat in hoc primo mēbro per quas perſonas poſſit vel non poſſit conſtitui pignus ſeu hypoteca conuentionalis: ꝛ primo dicendum eſt quod pignus vel hypoteca non ſolum per dominum rei ſed etiam per procuratorem vel negociorum geſtorem conſtitui poteſt. Et ſi procurator habuerit idoneum mandatum valebit pignoratio abſq; alia ratificatione domini: ſi autem mandatum non fuerit idoneuʒ vel fuerit ſimplex negociorum geſtor qui pignorauit tunc pro validitate dicte pignorationis requirit' ratificatio domini vt de predictis eſt textus in.l.ſi inter.in principio ꝛ ibi nota.Bartol.ff. de pigno.

36 ¶ † Ut autem mandatum dicatur idoneum ſeu validum ad pignorandum requiritur quod ſit ſpeciale ad pignorandum vt.l.ſolutum.§.fina. ff.de pigno.actio.non tamen requiritur quod ſit indiuiduum ad pignorandum talem rem tali: ſed ſufficit quod ſit in ſpecie ad pignorandum res iuxta nota.per Bartolum in.l.ſi filiusfamilias.columna fina.ff.de donatio.et late per Alexandrū in conſilio.clxxxix. viſo ſtatuto numero.7.ſeptimo volumine.vbi pulchre de hoc. Item diceretur mandatum ſufficiens ſi eſſet conceſſa adminiſtratio vniuerſorum bonorum vt.l.vel vniuerſorum.ff.de pigno. actione.vel ſi eſſet datum mandatum generale cum libera vt.l.procurator cui libera.ff.de procurato.ꝛ tenet gloſſa in dicta.l.vel vniuerſorum.ꝛ gloſſa in.l. prima.ꝛ ibi Barto.C.ſi aliena.res pignor.da.ſit. Item diceretur ſufficiens mandatum etiam ſi eſſet generale ſine libera quando dominus ſolitus eſſet talia facere videlʒ pecunias mutuas ſub pignoribus accipere.vt eſt textus et gloſſa in dicta.l.vel vniuerſorum et gloſſa in dicta.l.prima ꝛ ibi Bart. ¶ Et inſuper quando non haberet idoneuʒ mandatum ꝛ non appareret de ratificatione domini: ſi tamen pecunia mutuata per creditorem procuratori non idoneo vel neg.geſtori eſſet verſa in vtilitatem domini ꝛ creditor poſſideret de facto rem pignoratam poſſet creditor excipere contra debitorem repetentem pignus ꝛ vti retentione donec ſibi reſtituatur ſua pecunia verſa in vtilitatem debitoris.textus eſt in dicta.l.prima.C.ſi alie.res pigno.da.ſit: ꝛ ibi nota.Bartolus Baldus ꝛ Salycetus et etiam vltra retentionem quando creditor nō poſſideret pignus: ꝛ pecunia per eum mutuata eſſet verſa in vtilitatem debitoris daretur ei cōtra debitorem pro reſtitutione ſue pecunie actio vtilis negociorum geſtorum.vt tenet gloſſa in dicta.l.prima.in gloſſ.ſecunda in fine.ꝛ ibi ſequitur Salycetus. ¶ Sed dubitatur in predictis quid ſi procurator nō habens mandatum obligauit rem domini quo caſu obligatio eſt nulla.l.rem alienam.ff.de pignor.actio. An ſi poſtea ſequatur ratificatio domini que validat dictam obligationem vt dicta.l.ſi inter in princip. An tali caſu dicta obligatio validetur retro vſq; a principio ita quod qui habet dictam obligationem veniat preferendus alijs hypotecis factis per dominum poſt dictā obligationem procuratoris ꝛ ante ratificationem: ꝛ breuiter dicēdum eſt quod reſpectu domini ratificantis dicta obligatio validatur retro: ſed reſpectu tertij cui ratum habens medio tempore obligaſſet non validatur retro: nec talis ratificatio illi tertio preiudicat.ita probatur in.l.prima ꝛ ſecunda.ff.de pignora.actio.ꝛ in.l.potior.§.primo.ff.qui potio.in pigno.habe. Et iſtam concluſionem tenet Bartolus poſt Guiliel.in.l.

rem alienam.ff.de pigno.acti. vbi vult quod rafficatio facta per dominum de obligatione facta de re ſua per extraneum preiudicet ipſi ratificanti ⁊ retrotrahatur ad principium in preiudicium ipſius ratificantis: ſed non in preiudicium illius cui dominus obligauit dictam rem antequam ratificaret: nam ſecundum eum illi actui medio ratificatio nihil preiudicat per iura que ibi allegat: et ita etiam clarius firmat ibi Salycetus. Idem tenet Bartolus.in.l.ſi indebitum.§.fina.ff. rem ratam haberi ⁊ in.l.ſi fundus.§.primo.ff. de pignori.⁊ Salycetus in.l.penulti.C. ſi alie.res pigno.da.ſit ⁊ expreſſe conſuluit Sozinus in conſilio centeſimo vigeſimoſexto.in cauſa ſecundi decreti quarto volumi. vbi ponitur ⁊ deciditur caſus quod duo obligauerant bona patris pro dote filie ſine mandato patris: deinde pater dicta bona obligauerat alteri ⁊ poſtea ratificauit obligationem factam pro dicta dote: dicitur ibi quod obligatio facta per patrem alteri debet eſſe prior ⁊ potior: quia ratificatio patris non poteſt trahi retro in preiudicium iuris queſiti illi tertio cui pater obligauit illa bona antequam tificaſſet obligationem factam pro do-
37 te filie. ¶ † Et pro dicta concluſione facit id quod notat Barto.in.l.quoties ad finem.ff.de noua.vbi dicit quod obligatio conditionalis purificata conditione retrotrahitur niſi obſtet defectus rei vel perſone ⁊ ita ſecundum eum limi-
38 tatur dicta.l potior.§.primo. ¶ † Facit etiam quia illa regula quod ratihabitio retrotrahatur ⁊ mandato comparetur de qua in.l.fina.C. ad macedo. ⁊ in regula ratihabitionem libro ſexto recipit plures limitationes ⁊ inter alias limitatur in propoſito quod non trahatur retro quando aufertur ius queſitum illi tertio contra quem fit ratificatio vt nota.gloſſ.in dicta regula ratihabitionem dum allegat capitulū ex parte decani de reſcrip.⁊ ſequitur Alexander in conſilio quinquageſimovigeſimooctauo viſo ⁊ diligēter conſiderato in ſexta columna quinto volumi.vbi ponit quinque notabiles limitatiōes ad dictam regulam ratihabitionem ⁊ iſta eſt prima. ¶ Facit etiam quarta limitata.quam ibi ponit Alexand. videlicet quod ratihabitio tunc trahitur retro quādo res eſt integra ⁊ in eo ſtatu i quo erat a principio quando ille actus fuit geſtus qui ratificatur per.l.ſi vxor.§.ſi quis vxorem ⁊ ibi hoc nota. Dynus et Bartolus.ff.de adulte.cum aliis ibi allegatis per Alexand. ſed tempore ratificationis facte per dominum de re obligata ante per alium: non eſt in eo ſtatu in quo erat tempore dicte facte obligationis: quia medio temporeque fuit alteri obligata per dominum: merito
39 ratificatio nō pōt trahi retro. ¶ † Queritur inſuper an obligatio pignoris poſſit mihi queri per alterum: ⁊ reſpōdetur quod non quia ſicut vnus per alterum obligari non poteſt, ita per liberam perſonam obligatio alteri acquiri non poteſt: ſed tunc ipſa libera perſona que pro alio contraxit conuenietur vt eſt textus in.l.ſolutum.§.per liberam.ff.de pigno.actio. ¶ Sed dubitatur quid in procuratore an ſcilicet p procuratorem acquiratur immediate obligatio pignoris domino: ⁊ reſpondetur quod licet dominium ⁊ poſſeſſio queratur domino per procuratorē immediate ſine ceſſione: tamen ipſa obligatio ⁊ hypoteca non queritur domino per procuratorem ſine ceſſione: vt eſt textus ⁊ ibi declarat Barto.in dicto.§. per liberam: quod nota quia licet actio hypotecaria ſit actio realis vt.l.pignoris.C.de pigno. ⁊ per hoc videatur qꝫ ſicut rei vendicatio queritur per procuratorem domino ſine ceſſione ita ⁊ iſta queri debeat per.l.j.C.per quas perſonas ⁊ ibi gloſſ. Guliel. Raynutius
40 Cynus Baldus ⁊ Salycetus † Tamē ſecus eſt ⁊ ratio differentie eſt quia rei vendicatio per ſe ſubſiſtit principaliter: ſed hypotecaria licet ſit realis tamen eſt acceſſoria ad actionem perſonalem et ideo de ea iudicatur: vt de perſonali que non acquiritur domino per procuratorem ſine ceſſione quia magis inheret oſſibus contrahentis qꝫ ius

reale: ita declarat Bartolus in dicto §. per liberam & late habetur per Alexandrum in lege possessio §. & si possessio. ff. de acquirenda possessione. & adde Paulum de castro in l. prima in ultimo nota. C. per quas personas no. acquiritur. ¶ Queritur etiam an licet quis non possit obligare rem suam saltem possit consentire alteri obliganti: et de hoc est glo. magistra in l. si fundus §. j. ff. de pignori. & ibi Bartolus examinat an qui non potest per se facere possit alteri facienti consentire & distinguit quod qui non potest per se facere propter imbecillitatem consilij & intellectus vt minor & mulier non potest etiam alteri facienti consentire vt est textus in dicta. l. si fundus §. j. & in exemplis reprobatis ibi in gloss. sed qui nõ potest per se facere propter defectum sui iuris quia ius plenũ non habet in re: vt vsufructuarius bene potest facienti & obliganti consentire ita dicit ibi Bartolus quem vide cum allegatis ibi per Alexan. ¶ † Ulterius queritur an pater vt legitimus administrator filij accipiendo pignus vel obligationem acquirat vtilem hypotecariam filio: & respondetur quod sic vt est gloss. nota. in l. si legati in versicu. neque filius ff. de pigno. & ibi not. Bartolus & illam gloss. Alexand. ibi in apost. ad Bartol. dicit singulariter notandum ad hoc. videlicet quod hodie in aduentitijs ex contractu patris queritur actio filio de quo tamen dicendum est vt habetur per Alexand. post alios in l. quod dicitur. ff. de verbo. obliga. ad idem glo. in l. de re. ff.

42 de transactio. ¶ † Insuper queritur an pupillus possit rem pignori dare: & respondetur breuiter quod pupillus sine tutoris autoritate & decreto iudicis non potest res immobiles pignori vel hypotecce dare vt est textus iuncta glos. in l. prima in principio. ff. que res pigno. obligari non pos. & in l. prima. ff. de rebus eorum. similiter econuerso si pupillus recipiat pignus sine tutoris autoritate non obligatur directa pignoratitia vt est textus & ibi gloss. & Bartolus in pupillo. ff. de pigno. actio. ¶ Sed dubitatur quid si minor vendat sine decreto: quo casu de iure. ff. alienatio facta de immobilibus erat nulla vt. l. si pupillorum. ff. de re. eorum. de iure autem. C. idem est in rebus mobilibus exceptis fructibus vt. l. lex que tutores. C. de administratio. tuto. in quibus locis habetur. quod alienatio de rebus minorum facta per tutorem vel curatorem sine decreto iudicis est nulla vt etiam habetur in l. tertia. C. si alien. res pign. da. sit & gloss. in l. tutor in principio. ff. de pignorati. actione. An si in dicto contractu alienationis tutor pro euictione dederit pignori bona sua propria valeat pignoratio non obstante quod alienatio respectu minoris sit nulla: et videbatur dicendum quod non: quia si non tenet principalis contractus scilicet alienatio non videbatur etiam tenere hypoteca que est accessoria argumen. l. non dubium cum ibi nota. C. de legi. Tamen hoc non obstante contrarium est verius videlicet quod licet alienatio respectu minoris sit nulla: tamen pignoratio et hypoteca respectu tutoris & curatoris est valida. textus est not. in l. & si is. C. de predi. mino. & ratio est quia pignoratio facta est de bonis tutoris vel curatoris et in aliquo non preiudicat minori vel pupillo vt firmat glo. in dicta. l. & si is in tertia solu. que communiter approbatur. vt habetur per Alexand. in consilio. lxvj. ad finem viso themate & dubi-

43 tatione quarto volumi. ¶ † Adde etiam predictis quod mutuans alienam pecuniam suo proprio nomine & pro ea accipiens pignus non acquirit hypotecam domino pecunie sed sibi mutuanti textus est & ibi Bartolus & doctores

44 in l. si frater. C. de pigno. ¶ † Postremo queritur quid de administratoribus publicis alicuius ciuitatis an scilicet ipsi possint obligare bona ciuitatis quando accipiunt pro ciuitate aliquam pecuniam: & breuiter respondetur quod sic vt est textus in . l. si is qui bona in principio. ff. de pigno. & ibi nota. Bartolus. ¶ Intellige tu et declara tribus modis. et primo in administratore ciuitatis qui habet liberam admi-

niſtrationem ſecus autem ſit in alio procuratore: niſi conſuetudo aliter ſe habeat vt.l.ſolutam.§.fina.cum.l.ſeq. ff.de pigno.actio.⁊ idem dixi.ſ.in procuratore numero.36.⁊ ratio eſt quia obligatio bonorum dicitur alienatio largo modo vt.l.fina.C.de re.alie.non alie.⁊ alienatio non poteſt fieri niſi per habentem ſpeciale mandatum vel ſaltem generale cum libera.l.procurator cui libera ⁊.l.procurator totorum.ff.de procura. ¶ Secundo intellige de illis officialibus quibus committitur adminiſtratio rei publice vt in prioribus vel antianis vel ſimilibus: alijs vero quibus ſola executio iuriſditionis committitur vt Poteſtas Capitaneus ⁊ ſimiles: non poſſunt obligare bona ciuitatis: vt declarat Bart.in.l.principalibus.ff. ſi certũ petatur. ¶ Tertio declara quãdo pecunia accepta mutuo conuerſa fuit in vtilitatem ciuitatis vt declarat glo.⁊ Bar.in.d.l.ſi is qui bona in prin. ¶ Quãdo autem pecunia non eſſet verſa in vtilitatem ciuitatis quod tunc teneatur ipſe adminiſtrator: ſed qua actione teneatur: ⁊ qualiter probetur quod pecunia verſa ſit in vtilitatem reipublice: ⁊ quid in alijs contractibus quam mutui late explicatur tota iſta materia per Bar.Alexan.⁊ Jaſ.in.l.ciuitas.ff. ſi certum petatur.⁊ ibidem habetur quid ſit in alijs adminiſtratoribus priuatis puta in tutore vel curatore vel in prelato eccleſie: ⁊ not.gloſ.in.d.l.ſi is qui bona in prin.

¶ Summarium.

1 Pignus pretorium quod dicatur.
2 Immiſſus in poſſeſſionẽ ex primo decreto an poſſit compellere illum cõtra quẽ eſt facta immiſſio exire a poſſeſſione.
3 Juſſus ſeu primum decretũ de immittendo quanto tempore expiret.
4 Detentatio ſeu cuſtodia poſſeſſionis q̃ acquiritur per immiſſionem ex primo decreto an animo retineatur.
5 Pignus pretorium cuius ſit effectus.
6 Immiſſus in poſſeſſionem ex primo decreto an efficiatur poſſeſſor.
7 Immiſſio in perſonalem actionem in quo differat ab immiſſione in realem.
8 Immiſſus in actione hypotecaria ante annum efficitur poſſeſſor reuocabiliter: poſt annum vero irreuocabiliter:
9 Immiſſus in poſſeſſionem ex ſecundo decreto an ſtatim efficiatur poſſeſſor.
10 Creditore vno in poſſeſſionem immiſſo ceteri cenſentur immiſſi. limitatur et ampliatur multis caſibus.
11 Immiſſio facta de vno creditore ex ſecunda decreto non prodeſt alijs creditoribus.
12 Statutum quod immiſſus in poſſeſſionem ex primo decreto lucretur fructus vſq; in quinq; pro centenario non tollit quin poſſit petere etiam vltra quinq; quando eius intereſſe eſſet maius: vel ratione lucri ceſſantis vel danni emergentis.
13 Tenutarius an poſſit impetrare brachium militare pro quinq; pro centenario ſibi debitis in fructibus ex forma ſtatuti florentini.
14 Si ius de futuro competat iure actionis actor poteſt illud petere ⁊ ad illud agere.
15 Pronunciatio ⁊ executio per nuncium facienda in cauſa creditoris non requirit citationem poſſeſſoris.
16 Poſſeſſor non dicitur qui incontinenti expelli poteſt.
17 Mulieri poſt mortem mariti debentur alimenta de bonis dotalibus: ⁊ ſi heredes fuerint in mora conſtituti tenentur ad vſuras ⁊ intereſſe.
18 Tenutarius cui debẽtur quinq; pro cẽtenario an illa debeantur ſi ex bonis in tenutam acceptis fructus percepti nõ fuerint.
19 Fructus rei non tradite an ratione more irregularis debeantur.
20 Data tenuta creditori in aliqua re ſibi hypotecata in qua danda fuit inordinate proceſſum ex quo tenuta veniat annullanda: an poterat dicta res p prius obligata retineri.
21 Poſſidens audiendus eſt de ſuo iure in iudicio poſſeſſorio vbi ex iuſta cauſa ad eum peruenit poſſeſſio.

22 Regula q̄ ſpoliatus venit reſtituēdus non procedit pro ſpoliato per iudicem vel autoritate iudicis iudicialiter procedentis.

23 Sententia nulla poteſt per iudicem appellationis confirmari.

24 Immiſſio ⁊ decretum an poſſit in nominibus debitorum ⁊ actionibus interponi.

25 Creditor cadens a pignore pretorio an poſſit illud recuperare per hypotecariam: quemadmodum poteſt pignus conuentionale.

26 Excuſſio requirit̄ in hypotecaria intētata ex pignore conuentionali: ſecus qn̄ agitur ex pignore pretorio ad pign⁹ a quo immiſſus cecidit.

27 Pignus pretorium an poſſit in eadem re concurrere cum cōuentionali.

28 Dominium quare non ſit multiplicabile.

29 Pignus conuentionale ⁊ pretorium in quibus conueniant et in quibus differant.

30 Pignus conuentionale ſolo cōſenſu cōſtituitur: pretoriū vero requirit actualē immiſſionem.

31 Creditor male ſe habēs in pignore cōuentionali tenetur debitori pignoratitia: in pignore autem pretorio actione in factum.

32 Creditor in pignore conuentionali habet naturalem ⁊ ciuilem poſſeſſionē: in pretorio nullam.

33 Creditor habet in conuētionali pignore interdictum vti poſſidetis in pretorio ſecus.

34 Creditor in pignore conuentionali aliter tenetur q̄ in pretorio.

35 Debito extincto qualiter agat debitor pro pignore conuentionali: ⁊ qualiter pro pretorio.

36 Pignus pretorium creditori addictū preſumitur pro toto debito datum: ſecus in conuentionali.

37 Pignus quodlibet a creditore acceptū preſumitur idoneum: nec ex tunc poteſt creditor facere capi debitorem fugientem tanq̄ ſuſpectum.

38 Pignus pretorium conſtitui poteſt in bonis minorū vniformiter: cōuētionale autem non niſi decreto iudicis.

39 Pignus conuentionale ⁊ pretorium diuerſimode recuperantur.

40 Creditor non poteſt in conuentionali pignore agere contra tertios poſſeſſores dicti pignoris niſi pri⁹ facta excuſſione principalis debitoris ſecus in pignore pretorio.

¶ Secundum membrū tertie partis.

Sequitur modo ſecundum membrū huius tertie partis principalis in quo tractabimus de pretorio pignore: ⁊ in eo primo videbimus plures .q. in ei⁹ materia: ſecundo ponemus differētias inter pignus conuentionale ⁊ pretoriū.

1 ¶ † Primo igitur queritur quod dicatur pignus pretorium? ⁊ breuiter reſpondetur q̄ pignus pretoriū dicitur illud, quod datur per iudicem in contumacia rei ex primo decreto: ſequuta tamen immiſſione vt eſt tex. ⁊ ibi no. Bar. in .l. non eſt mirum .ff. de pigno. actio. ¶ Adde quod talis immiſſio aliquando dicitur antiphona hec eſt preparatio quedam vt deueniatur ad ſecundū decretum vt eſt tex. ⁊ ibi glo. ⁊ Bart. in .l. ſi is qui bona .§. ſi antiphona .ff. de pigno. ¶ Dum autem dictum fuit ſequuta immiſſione declara tu ⁊ intellige qn̄ immittendus poteſt ingredi. tunc enim requiritur immiſſio ad hoc vt cōſtituatur pignus pretorium .d. l. non eſt mirum: ſed ſi nō poſſet ingredi ex iuſto impedimento: tunc etiam ſine immiſſione ex ſolo aſpectu quereretur pignus pretorium vt eſt tex. ⁊ ibi not. Bar. in .l. cum vnus .§. ſi .ff. de bon. auto. iud. poſ. ⁊ in .l. j. in principio in vltima col. in verſi. ſed quid ſi executor .ff. de acqui. poſ. quem ibi ſequit̄ Alex. Idē tenet bar. in .l. ſi finita .§. illud queritur .ff. de dān. infect. ⁊ iſtud procedit etiam ſi immittēdus impediretur ingredi per potentiam aduerſarij vt eſt text. in capi. contingit de dolo ⁊ contu. ⁊ notat Iaſ. in .d. l. j. in principio. in vltima colum. ff. de acquirenda poſſeſſio. in verſicu. querit Barto. vtrū aſpectus. ¶ Et propterea iſto caſu ſtante ſtatuto quod tenutari⁹ lucretur fru-

etiā ad rationem quinq̧ pro centenario. putarem quod iſte qui fuit impeditus in ingrediendo debeat lucrari cū habeatur ꝓ immiſſo ⁊ pro hoc pulcher tex. in. l. ij. ff. de an. lega. vbi impeditus colere fundum in principio anni poteſt petere fructus totius anni ⁊ ibi habetur per Barto. de quo dicam aliqua infra. ¶ Dicta autem immiſſio debet fieri per executorem vel nuncium a iudice deputatum: non autem propria autoritate niſi obtenta licentia a iudice de ingrediendo propria autoritate: nā al's amitteret ius ſuum vt. l. miles. §. qui iudici. ff. de re iudica. ⁊ notat Barto. in. d. l. ſi finita. §. iulianus in. iij. colū. in verſicu. ij. quero. ¶ Et talis immiſſio in reali olim ⁊ hodie fiebat ⁊ fit in re ipſa de qua agitur ⁊ que petitur: ſed in perſonali actione eſt hodie immutatum q̄r fit hodie immiſſio pro menſura debiti declarati vt in autenti. ei qui. C. de bon. autori. iud. poſ. ⁊ ibi per Barto. Bald. ⁊ Salycetū. et per Bartol. in. d. §. iulianus in. iij. colum. in verſicu. pone quod ipſemet.

2 ¶ † Secundo queritur an immiſſus in poſ. ex primo decreto poſſit cōpellere illum contra quem eſt facta immiſſio exire ⁊ diſcedere de poſſeſſione? et dicendum eſt quod nō niſi iudex aliter ex aliqua cauſa decerneret: puta ex cauſa ne partes venirent ad arma vt eſt tex. ⁊ ibi notat Barto. in. d. l. ſi finita. §. ſi quis autem: ſed nihilominꝰ creditor immiſſus eſt qui habet curam rei in qua eſt facta immiſſio ⁊ locat ⁊ percipit fructus ⁊ vēdit vt notat Barto. in. l. in venditione. §. j. per illum text. ff. de bon. autorita. iud. poſ. ⁊ hoc ſi immiſſio eſt facta in re immobili ſed ſi īmiſſio eſſet facta in re mobili illa debet aſſignari creditori ⁊ non debet vllo modo remanere apud debitorem vt. l. is cui. §. qui legatorum in verſicu. in ceteris. ff. vt in poſ. lega. ⁊ hoc niſi appareret creditorem eſſe perſonā ſuſpectam: quia tunc non deberent relinqui res mobiles apud creditorem immiſſum ſed deberent apud alium ſequeſtrari vt. l. ſi fideiuſſor in fine. ff. qui ſatiſ. cog. ita firmant Barto. ⁊ alij in dicta. l. ſi finita. §. ſi quis autem et notat. Bal. in. d. auk. ei qui in. xvj. col. in verſic. quero vtrum miſſus in poſſeſſionem rei mobilis. C. de bo. auto. iudi. poſſ. ⁊ idem firmat ibi Saly. ce. in. viij. q. ⁊ fuit prius deciſio Dy. vt ipſi referunt: ⁊ ita etiā tenet Alex. in conſi. ccv. viſa dicta facti. in fi. vij. volu.

3 ¶ † Tertio queritur quanto tempore expiret iuſſus de immittendo. ſeu primum decretum? et breuiter reſpondetur quod ſi creditor eſt preſens ⁊ habet facultatem apprehendendi tenutā ſi fuit negligens per biennium: expirat primum decretum: ſi autē fuit abſens expirat per quadriennium. vt. l. fina. in prin. C. de bo. auto. iudi. poſ. ⁊ not. clare Bar. ⁊ poſt eum Ange. in. d. l. ſi finita § ſi quis metu. eandem opi. tenet Bar. in l. pretor ait in fi. ff. de bonis aucto. iudi. poſſ. et ibi Alexan. dicit iſtam eſſe communem opiñ. licet Imol. in. d. §. ſi quis metu conatus fuerit diſcrepare a communi per. d. l. fi. ⁊ propterea dixit quod predicta procedunt quando quis fuit negligens in vtendo beneficio ingrediē di poſſeſſionem competenti ex perſona alterius creditoris immiſſi vt proprie loquitur tex. in. d. l. fi. qui in hoc eſt ſingularis: ſed vbi quis vult vti beneficio ingrediendi ex primo decreto ei cōceſſo ⁊ ſic ex propria perſona dicit Imol. q̄ tale ius non perditur per lapſum dicti temporis: ſed q̄ imo perpetuo durat per. d. §. ſi quis metu ⁊ per. d. l. pretor. §. fi. ⁊ iſtam opiñ. Imol. ſimpliciter refert Alex. in conſi. ccv. viſa dicta ⁊c. vij. vol'. ¶ Sed per hoc non puto recedendū ab opi. Bar. que vt dixi eſt communis ⁊ cū Bar. tenent Ang. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. fi. ⁊ Ang. in. l. clam poſſidere. §. j. in. ij. col. ff. de acqui. poſ. vbi dicit ita eo aduocāte fuiſſe obtentum in ciuitate Florentie q̄. ſ. per quadriennū expiret ius primi decreti ⁊ allegat etiā not. per Bart. in. l. j. in fine principij. ff. de acquiren. poſſeſ. ⁊ ita teneas q̄uis Ludouicus bolognínus late inſiſtēdo in repetitione. d. §. iulianus. numero. 60. teneat contrarium per aliqua fundamenta quibus de facili poſſet reſponderi: ſed non curo cū cō

4 munis opi.ſit cum Bartol. ¶ † Quarto queritur an iſta detētatio ſeu cuſtodia que acquiritur per immiſſionem ex primo decreto retineatur animo ſicut ciuilis poſſeſſio? & breuiter reſpondetur qđ licet immiſſus non inſiſtat incorporaliter in re ſi tamen habeat claues vel dimiſerit alios homines ad cuſtodiaȝ rei quod dicta detentatio retinetur animo vt eſt optimus text.in.d.l.ſi finita.§.penultimo.et not.Barto.in lege prima.in princi.ad fin.ff.de acquirenda poſſeſſione. et ibi late comprobat Alexan.in vltima colum.Subdens ibi in fine quod talis detentatio retinetur animo. ſpacio decem annorum dummodo quis non amiſerit cuſtodiam rei: ſed ſi per decem annos ſteterit quod ad dictam rem non accesserit corporaliter tunc perdet eaȝ: quia ſicut decennio per obliuionē perditur poſſeſſio ciuilis.vt.l.furtum.§.fundi & ibi not.ff.de vſucap.& not.gloſ.in.l. licet.C.de acqui.poſ. ita & perditur detentatio.vt lege ſi de co.§.ſi forte.ff. de acquiren.poſ.ita tenet Alexā.in.d.l.j.in fine princi.

5 ¶ † Et ex iſta immiſſione & pignore pretorio cauſatur vnus effectus vtilis in practica quia vbi alias creditor habēs perſonalem tantum non poteſt agere contra tertium poſſeſſorem niſi reuocatoria que requirit fraudem eſſe commiſſam in alienatione rei tam ex parte debitoris alienātis ꝙ eius in quem eſt facta alienatio iuxta nota.inſti. de actio. in.§.item ſi quis in fraudem tamen ſi talis creditor acquirat pignus pretoriuȝ ex immiſſione poterit vigore dicti pignoris agere contra tertium poſſeſſorē abſq; probatione alicuius fraudis.vt.l. ſi cum venditor in princip.ff.de euictio. Nam ſicut in pignore cōuentionali datur creditori hypothecaria ita & in pignore pretorio licet a principio ante immiſſionem non competierit.vt.d.l.nō eſt mirum & ibi Barto.& Pau. de caſtr. ff.de pig.actio.& not.Ange.de are.in.d. §.item ſi quis in fraudem. colum.ij. et iſtud florentie ſepe numero vſurpatur in practica.Nam creditores qui habēt ius exequibile ſine hypotheca puta vigore ſententie vel ſcripture priuate in qua non ſit hypotheca faciunt vigore dicti iuris ſe immitti in tenutam tanꝙ in bonis debitoris:& poſtea vigore ſtatuti faciunt fieri precepta ingombrantibus de diſgombrando. Nam ſi poſſeſſores non releuant ſe a preceptis per modos traditos a ſtatuto tenutarius indubitanter obtinet confirmationem tenute:ſi autem releuauit ſe a dictis preceptis poteſt tenutarius petere vt fiat tranſitus vigore ſtat. ad petitorium et in petitorio peterit tenutarius obtinere contra dictos poſſeſſores qui forte non habebunt ius anterius in re.& hoc vigore dicti pignoris pretorū iuxta .l. ſecundā.C. de preto. pignore.Nam ſine dicto pignore pretorio non potuiſſet creditor diſcutere de prioritate iurium contra tertium poſſeſſorem qui ſe releuaſſet a preceptis cum non habuiſſet niſi ſolam perſonalem que non ſequitur fundum et tertium poſſeſſorem iuxta nota. in lege prima.§ ſi heres.ff.ad trebellia.ſed bene potuiſſet obtinere tenutarius cum ſola perſonali quando poſſeſſor non releuaſſet ſe a preceptis: quia tunc non habetur pro poſſeſſore: ſed pro ingombrante rem debitoris. et perinde tunc habetur ac ſi res eſſet penes debitorem & non apud tertium poſſeſſorem:naȝ aliud eſt poſſidere & aliud eſſe in poſſeſſione & qui ingombrat non dicitur poſſidere: ſed eſſe in poſſeſſione et eam occupare.vt lege ſi quis ante. ff. de acquirenda poſſeſſione et habetur per Corn. in conſilio centeſimotrigeſimoſeptimo.licet multorum in tertio volu.litera.c.que no.in practica &c.

6 ¶ † Quinto queritur an immiſſus in poſſeſſionem ex primo decreto efficiatur poſſeſſor? et primo videbimus de immiſſo in actione perſonali.et in hoc ponite regulam ampliationis & fallentias. ¶ Regula ergo eſt quod immiſſus in poſſeſſionē ex primo decreto in actione perſonali:ſiue immiſſio fiat vt reus tedio affectus cōpareat ad reſpondēdū an poſſideat:ſiue ex cauſa dāni infecti

ſiue immiſſio fiat vētris noīe vt mulier pregnans in bonis mariti talis immiſſio non facit immiſſos poſſeſſores ſʒ cuſtodes ⁊ detentores rerum vt eſt text. ⁊ ibi per doct. in. l. iij. §. fi. ff. de acquiren. poſ. ⁊ tali caſu reus contra quem eſt facta immiſſio poteſt comparere ⁊ reuocare immiſſionem dummodo reficiat expenſas ⁊ caueat de iudicio ſiſti iuxta auctenti. ci qui. cum materia. C. de bo. aucto. iud. poſ. ¶ Amplia regulam vt procedat etiam ſi immiſſio ex primo decreto eſſet facta pro executione ſententie: ⁊ rei iudicate: quia etiam iſto caſu immiſſus non efficitur poſſeſſor: ſed detentator ⁊ ſic habet locum regula etiaʒ in hoc caſu ita tenent Imo. Rapha. et Alexand. in. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. vbi Alexāder in ſexta colum. late diſputando ita firmat ⁊ idē tenet ibi Iaſ. ⁊ iſta opinio videt̄ verior ⁊ communior per allegata ibi per Alexan. ⁊ eſt opinio. glo. ibi ante eos: licet contrariam opinio. teneant Bar. Pau. de caſtro ⁊ Areti. in dicta. l. iij. §. fi. ff. de acquiren. poſ. ¶ Secundo amplia etiā ſi fieret immiſſio vigore inſtrumēti habentis executioneʒ ex forma ſtatuti puta inſtrumenti guarentigiati vel confeſſionati quia in tali inſtrumento ideʒ dicendum eſt quod dictum eſt in re iudicata vt habetur per Barto. in. l. ſi ⁊ iure. ff. qui po. in pi. hab. ⁊ ita firmat Alexander in. d. §. ſi ſuper rebus in. viij. col. ¶ Intellige tu ⁊ declara niſi in inſtrumento eſſet hypotheca ⁊ fieret immiſſio vigore hypothece vel contra ipſum debitorem principalem vel contra tertium poſſeſſorem: quia tunc eſſet dicendum quod dicetur. ſ. in immiſſione que fit in hypothecaria vt late habet̄ per Alexand. in. l. iij. §. fi. in. iiij. ⁊. v. columnn. ff. de acquiren. po. ¶ Fallit autem. d. regula pluribꝰ modis. ⁊ primo qn̄ iudex vellet ex aliqua iuſta cā̄ cōſtituere immiſſum ex primo decreto poſſeſſorem: quia ex cauſa hoc poteſt facere ⁊ repellere antiquum poſſeſſorem contra queʒ eſt facta immiſſio de fundo. gloſſ. ſingu. in. l. tertia. §. duas in ver. diccedatur. ff. de dam. infect. not. Bald. in. d. auctenti. ci qui in. v. columna. C. de bono. aucto. iu. poſ. ⁊ in. l. conſentaneum. C. quomodo ⁊ quando iud. ⁊ ſequitur Alexan. in l. iij. §. fi. ff. de a. qui. poſ. in. iiij. colum. ¶ Secundo fallit quando in loco extaret ſtatutum quod immiſſus ex primo decreto lucretur fructus prout eſt florētie: nam tunc immiſſus etiam in actione perſonali efficeretur poſſeſſor: quia commodum fructuum ſpectat ad poſſeſſorem vt. l. iij. §. ex contrario ⁊ ibi not. ff. de acquirē. poſ. ⁊. l. fulcinius. §. fi. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. ⁊ ideo delato lucro fructuum in neceſſarium antecedens talis dicitur effectus poſſeſſor ita tenet Bald. in. d. l. conſentaneum ⁊ ſequitur Alexan. in. d. l. iij. §. fi. in. iiij. col. et idem Alexan. in. l. ſi finita. §. iulianus colum. xxv. in verſi. item inquantum hic gloſſ. tangit an miſſus ex primo decreto lucretur fructus ⁊c. ff. de dam. infec. ¶ Tertio fallit quando abſqꝫ tali ſtat. vel cōſuetudine iudex motus ex nimia contumacia rei decerneret quod immiſſus deberet lucrari fructus: nam tunc ſimiliter immiſſus efficeretur poſſeſſor ita tenet Bald. in. d. l. conſentaneum ⁊ ſequitur Alexan. in. d. l. iij. §. fi. ⁊ in. d. l. ſi finita. §. iulianus: quamuis in hoc. ſ. in iudice Saly. in. d. auctent. ci qui. C. de bon. aucto. iud. poſſi. xij. columnn. teneat contrarium per aliqua fundamēta quibus reſpondet Alexan. in. d. §. iulianꝰ. ¶ Quarto fallit in caſu notabili videlicet in. l. poſtquam. §. imperator. ff. vt lega. not. cau. in ver. transferat ⁊ ibi not. per Barto. ⁊ habetur per Cy. in. l. cum pponas in. xiiij. q. C. de bon. aucto. iud. poſ. Nam eſt ibi caſus quod fideicommiſſarius petijt ſibi preſtari cautionem ab herede iuxta illum titulum. ff. vt lega. no. caue. aut ſi non caueretur ſe immitti in poſſeſſionē: ⁊ lata fuit ſententia contra heredem vt caueret: a qua heres appellauit decidit ibi iuriſconſultus quod fideicommiſſarius pendente appellatione debet immitti in poſſeſſionem: ⁊ quod fideicommiſſarius immiſſus erit poſſeſſor: ⁊ ſic eſt ibi caſus not. quod pendente appellatione fit innouatio contra titulum nil inno. app. pen. ff.

et quod immiſſus ex primo decreto effi- 7
citur poſſeſſor pro quo etiam facit text. in.l.quiſquis.C.quo.app.non recip. Et ita tenet Alexan.in.d.l.iii.§.fi.in.iiii.colum.vbi etiam Iaſ.tranſit cum Alexã. in.d.l.iii.§.fi.in.iiii.colum.vbi etiã Iaſo.tranſit cum Alexand.in predictis limitationibus. ¶ Inſuper aduerte in predictis quod magnus eſt effectus an immiſſus ſit poſſeſſor vel non: quia ſi non poſſidet nõ debet expelli antiquus poſſeſſor: ſed vterq debet ſtare in re q2 immiſſus quando non poſſidet eſt cuſtos ⁊ detentator vnde non debet expellere antiquum poſſeſſorem vt.l.ſi finita.§.ſi quis ante.⁊ ibi no.ff.de damno.in- 8
fec.et late per cano.in.ca. contingit de dol.et contu.et hoc etiam eſt verum et procedit ſi immiſſus eſſet in ſolam poſſeſſionem quia per hoc nõ efficitur poſſeſſor ⁊ non poteſt expellere antiquum poſſeſſorem ſecundum Bald. in.l. conſentaneum in penul.col.in ſexta oppo. C.quomodo ⁊ quando iud.et per conſequens cum non ſit poſſeſſor taliter immiſſus non habet interdictum vti poſſidetis quod competit poſſeſſori qui in ſua poſſeſſione turbatur vt.l. ſi duo.§. creditores.ff.vti poſſi.ſed ſi efficit poſſeſſor poteſt expellere antiquum poſſeſſorem: ⁊ habet interdictum vti poſſidetis ita not.Alexand.in dicta lege tertia .§.fi.in quarta columna ⁊ Iaſo.in.ij.

¶ Sexto quid in immiſſo in reali actione: ⁊ breuiter obmiſſa diſputatione q2 materia eſt trita communis opini legiſtarum eſt quod immiſſus ante annum poſſideat reuocabiliter: poſt annũ vero irreuocabiliter.ita concludunt Alexã.⁊ Iaſ.in.d.l.iii.§.fi.poſt alios ibi: licet canoniſte vt ibi referunt Alex.⁊ Iaſ.communiter teneant quod immiſſus in reali ante annum ſit detentator ⁊ non poſſeſſor: tenendum eſt ergo cum communi opi.legiſtarum: quia per Alexand.⁊ alios in dicto.§.fi.optime reſpondetur ad fundamenta canoniſtarum: ⁊ talis immiſſus poſt annum a die immiſſionis lucratur fructus vt late per Alex. in.d.l.ſi finita.§.iulianus colum.26.in verſi.in actione reali.ff.de dam.infec.

¶ † Sed dubitatur que ſit ratio differentie inter immiſſum in perſonali ⁊ in reali: et doct. dicunt rationem differentie eſſe quia immiſſus in perſonali nullus pretendit ius in bonis ſed ſolum habet perſonam debitoris obligatam.vt inſti. de actio.§.j.ideo immiſſus in perſonali nec ante annum nec poſt efficitur poſſeſſor: ſed in reali agens dicitur habere ius in re puta dominium vel quaſi nimirum ergo ſi immiſſus in poſſeſſionẽ illius rei efficitur poſſeſſor ita tz Spec. in tit.de primo et ſecundo decre.§.tam de effectu verſic.que eſt ratio et cuma. et Iaſ.in.d.l.iii.§.fi.in.5.colum.ver.ſecunda concluſio eſt. ¶ † Amplia hanc concluſionem quod etiam immiſſus in hypothecaria actione ante annum efficitur poſſeſſor reuocabiliter poſt annũ vero irreuocabiliter prout dictuz eſt in reali: et nimirum quia etiam hypothecaria eſt actio realis.l. pignoris.ff.de pigno.et.l.pignoris.C.eo.ti.et licet opi.ſit dubia tamen Alexan.in.d.l.iii.§.fi.et dicit iſtam eſſe magis communem: intellige tamen et declara quod immiſſus in hypothecaria differt ab immiſſio i reali mera in hoc. quia licet immiſſus in reali poſt annum lucretur fructus vt per Alexan.in.d.l.ſi finita.§.iulian⁹ in colum.xxvj.et dixi.s. tamen immiſſus in hypothecaria etiam poſt annum nõ lucratur fructus et ratio eſt quia intentio agentis non eſt niſi auocare poſſeſſionem.l.ſi cum venditor in princi.ff. de euictio.ita tenet Alexand.in dicto.§. iulianus colum.27.verſi.iuxta hoc q̃ritur ⁊c. ¶ Secundo amplia regulaz ſeu concluſionem ſupra poſitam in actione reali vt procedat etiam in actione mixta prout eſt actio petitionis hereditatis que eſt actio mixta vt.l.hereditatis C.de peti.here.quia etiam in illa immiſſus inquantum datur ad rem iudicatur de ea prout de actione reali vt ſcilicet ſicut immiſſus in reali ante annum poſſidet reuocabiliter et poſt annum irreuocabiliter ita ⁊ immiſſus in actione mixta quando datur ad rem (vt dixi) ſz ſi actio mixta detur ad perſonales preſtationes tũc de ea iudicatur prout de

mcta perſonali.l.itē labeo.§.familie.ff. fami.here. ⁊ quando datur ad rem ſicut immiſſus in reali lucratur fructus poſt annum ita ⁊ lucratur immiſſus in actione mixta: ita tenet Alexander in dicta lege ſi finita.§.iulianus columna xxvij.in verſicu.quid immiſſio in actione mixta? ¶ Limitatur autem iſta concluſio de actione reali cum duab⁹ ampliationibus vt ſupra datis duob⁹ modis primo quando immiſſio eſſet facta poſt litem conte.quia tunc etiam ante annum immiſſus efficitur poſſeſſor irreuocabilis: ⁊ ſic ille contra quem eſt facta immiſſio ratione proprietatis ita demum auditur volens reuocare immiſſionem infra annum preſtando ſatiſdationem ⁊ reficiendo expen. iuxta dicta auctenti.ei qui ſi immiſſio eſſet facta ante li.conte.ſecus ſi eſſet facta poſt lit.conteſt.vt probatur ⁊ notatur in.d. l.conſentaneum.C. quomodo ⁊ quando iudex.

¶ Secundo limitatur dicta concluſio vt non procedat etiam ſi dicta immiſſio eſſet facta poſt li.quaſi conteſtatam vt habetur in.l.ſecunda.C.vbi in rē actio in fi.vnde infertur quod quando intentatur realis actio contra detinentē vel poſſidentem nomine alterius ⁊ detinēs ſeu poſſidens comparcat in iudic.⁊ nominet dominum pro quo dicit ſe detinere vel poſſidere datur ei dilatio vt denū ciet domino vt dominus veniat ad cauſam inſtructam: ⁊ tunc ſi dominus non comparet in eius contumacia fit immiſſio in poſſeſſionem ⁊ immiſſus efficitur poſſeſſor irreuocabilis etiam ante annū adeo quod ſi nominatus vult reficere expenſas ⁊ preſtare ſatiſdationem de iudic.ſiſti iuxta dicta auctenti.ei q̄ non auditur ſed oportet quod dominus agat ordinarie per viam principalis petitionis ſuper proprietate oſtendendo ſe eſſe dominum vt dicta.l.ſecunda in fine.C.vbi in rem actio.ita not. tenet Alexand.in iſtis duabus limitationibus in dicta.l.tertia.§.fi.in.iij.column. ff.de acquiren.poſſeſ.⁊ ſic etiam habes iſtam concluſionem ſeu regulam de immiſſione facta in reali ampliatam ⁊ limitatam pluribus modis.

9 ¶ Septimo queritur an immiſſus in poſſeſſionem ex ſecundo decreto ſtatim efficiatur poſſeſſor? ⁊ reſpondetur quod ſic et in tantum quod ſi ille contra quem eſt facta immiſſio eſt dominus etiam immiſſus efficitur dominus: ſi autem non erat dominus immiſſus incipit preſcribere: vt per Barto.in.d.l.ſi finita.§.iulianus in pri.colum.⁊ in hoc Bald.in.l.in poſſeſſione.C.de bon.aucto.iudi.poſſi. voluit quod immiſſus ex ſecundo decreto preſcribat etiam directum dominium licet alias per preſcriptionē non acquiratur niſi vtile vt per gloſ.in.l.ſecunda.⁊ ibi Barto.ff.de vſucap. ponderando ad hoc Bald. textum in.d.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus in ver.dominium acquiri quod appellatione dominū ſimpliciter facta veniat directum.l.j.§.qui in perpetuum.ff.ſi ager vecti.vel emphi.peta. Tamen in hoc cōtra Bal. eſt tenendum quod non preſcribatur niſi vtile dominium.⁊ de hoc eſt tex. iuncta glo.in.d.§.iulianus in verſic.dominium vbi glo.exponit ſcilicet vtile: ⁊ ratio eſt quia in materia preſcriptionum longi temporis dominium intelligitur de vtili vt per glo.⁊ doct.in aucten. niſi tricēnale.C.de bon.mater.⁊ l.d.l.ij.ff.de vſucap. Uerba autem debent intelligi ſecundum ſubiectam materiā.l.ſi vno in prin.ff.loca.⁊ ita tenet Iaſ. in.d.l.iij.§.fi.in nono not.⁊ ante eum tenuit Alexand. in.l.traditionibus.C.de pac.vbi etiam ſequitur Iaſ.ponentes etiā ibi aliquas alias limi.in quibus acquiritur directum dominium quas obmitto quia ſunt extra materiam noſtram.

10 ¶ Octauo queritur an vno creditore immiſſo ex primo decreto alij immiſſi videantur? ⁊ in hoc pone regulā ampliationes ⁊ reſtrictiones. Regula eſt ergo quod vno immiſſo ceteri immiſſi videntur vt.l.cū vnus in prin.⁊ ibi glo.plena ⁊ Bar.ff.de bon.aucto.iud.poſ. ¶ Amplia prio regulā q̄ talis immiſſio ſicut pdeſt immiſſo ita pdeſt alijs nō imiſſis vt inſimul oēs cōcurrāt ⁊ pariter ad p̄ciū rei pro comuni ratis vocentur non aliter conſiderato ordine immiſſionis vt

habetur in.d.l.cum vnus.et in.d.l.ſi finita.§.ſi plures.⁊ per Barto. et Salic. in.l.ſecunda.C.qui potio. in pig.hab. ¶ Secundo amplia vt.d.regula procedat non ſolum in immiſſione que fit ex contumacia et ſic in pignore pretorio iuxta to.titu.C.de preto.pi. ſed etiam in immiſſione que fit vigore ſententie ⁊ ſic in pignore iudiciali iuxta totum tit. C.ſi in cauſam iudi.pi.cap.ſit.ita tenet glo.in.l.ſi ⁊ iure.ff.qui potio.in pigno. hab.et in lege finali.C.de bono.autori. iu.poſ.et idem tenet Dy.in regula qui prior lib.vi.¶ Contrariam autem opi. tenet Barto.in.d.l.cum vnus.videlicet quod immiſſio facta in pignore iudiciali non proſit aliis creditoribus ⁊ ꝙ prior immiſſus ſit potior aliis et cum Barto.tranſit Angel.in dicta.l.ſi finita §.ſi plures.⁊ in.l.a diuo pio.§.ſi pignora.ff.de re iudicata.et Bald.in lege tertia.C.qui potio.in pigno.habi. ¶ Sed contra Barto.tenent Bald. et Salice. in.d.l.finali.C.de bonis.auto. iud. poſ. Concludentes quod vno immiſſo vigore ſententie vel rei iudicate vel inſtrumenti guarentigiati vel alterius iuris exequibilis talis immiſſio proſit etiã aliis habentibus ius exequibile prout habet immiſſus:⁊ ꝙ omnes debent eſſe equales:nec inter eos debet attendi prioritas:et reſpondent late argumentis Barto.vt ibi per eos candem opin. contra Barto.firmat Ino.in.d.l.ſi finita.§.ſi plures vt ib refert Alexand.qui dicit quod opinio.Bartol. non videtur bene probari de iure et ſic videtur tenenda in hoc opinio. gloſſ. Dyni et ſequatium contra Barto.quod vnius immiſſio vigore iuris exequibilis et ſic in pignore iudiciali proſit etiã aliis prout prodeſt immiſſio facta vigore contumacie et ſic in pignore pretorio. ¶ Intellige tamen:et infra ſubdetur: niſi immiſſus vigore iuris exequibilis puta inſtrumenti guarentigiati pretenderet etiam hypotecam quia tunc illius immiſſio non prodeſſet aliis vt per Bald. in.d.autentica ei qui.C.de bo.auto.iudi.poſ.⁊ dicetur.i.in reſtrictionibus.

¶ Reſtringitur autem ⁊ declaratur ſupradicta regula pluribus modis:⁊ primo ꝙ dicta regula procedat in actione perſonali:non autem in actione reali: quia immiſſio vnius in actione reali non prodeſt aliis : et ratio eſt quia ille qui immittitur in actione reali immittitur tanquã dominus: ⁊ dominus nõ eſt creditor : nec etiam poſſeſſor contra quem fit immiſſio eſt debitor vt.l.vni. C.de alie.iudi.mu. cauſa fac. et ita tenent Bald.et Salice.in.d.l.finali. C. de bonis autori.iudi.poſ. ¶ Secundo reſtringe vt.d.regula non habeat locum etiã in immiſſione facta in actione hypotecaria quia in ea immiſſio vnius nõ prodeſt aliis non pretendentibus hypotecam ita tenet Bald.in.d.autenti.ei qui in.iiij.col.C.de bo.auto.iudi.poſ.et ſequitur Sali.in.d.l.fi.in prin.in vl.co. in verſi.ſi eſt immiſſus in hypotecaria per rationes adductas per Bal.¶ Tertio reſtringe regulam ꝙ licet illa regula olim de iure.ff. eſſet neceſſaria quia de illo iure in actione perſonali fiebat immiſſio in omnibus bonis vt.d.l.cum vnus.in princi.Tamen hodie de iure. C.ſecundum quod fit immiſſio pro mẽſura debiti vt.d.auf.ei qui ⁊ in corpore vnde ſumitur non eſt neceſſe ꝙ vnius immiſſio proſit aliis niſi quando in bonis debitoris non erat niſi illa res in qua fuit facta immiſſio.Nam ſi vltra illam eſſent alia bona alii creditores poterũt obtinere immiſſionẽ in illis:obmiſſa illa re in qua creditor fuit immiſſus pro menſura ſui crediti ita declarat glo.et Bar.in.d.l.cũ vnus.⁊ Bart.in.d.l.ſi et vir.ff.qui po.in pig.hab.¶ Quarto reſtringe regulam ꝙ ita demũ alii creditores poſſunt vti immiſſione illius qui eſt immiſſus ⁊ ex ea iuuari: ſi veniant i.bienniũ et expenſas pro rata reficiat creditori immiſſo et citato debitore faciãt fidẽ de eorũ credito.tũc enim poterunt ingredi ſicut primus:vt eſt tex.in d.l.fi.⁊ no.glo.⁊ Bar.in.d.l.cũ vnus.in prin.¶ Quinto reſtringit dicta regula vt ita demũ ꝓcedat qñ creditores ſunt creditores eiuſdẽ titu.puta qr oẽs ſunt creditores ex ꝯtu:vel oẽs ex legato:vel oẽs ex cã dãni infecti.tũc.n.vnius immiſſio

prodeſt aliis. ſecus autem ſi eſſent creditores diuerſorum titulorum. ita tenet glo. in. d. l. cum vnus. ¶ Sexto reſtringitur regula: vt procedat ita demum ſi dicti creditores omnes pretendant cauſam onerosam. ſecus autem ſi aliqui pretenderent cauſam lucratiuam vel quaſi: quia tunc illis qui pretendunt cauſam lucratiuam vel quaſi non prodeſſet immiſſio facta de illo qui pretenderet cauſam onerosam. ita tenet gloſſ. in. d. l. cum vnus. per text. in. l. is cui. §. ſi plures. ff. vt in poſ. leg. et ita debet intelligi text. in. d. l. ſi finita. §. ſi plures. et hanc opi. tenet Dyn. in. d. regula qui prior. libro. vi. Bartol. autem in. d. l. ſi et iure. ff. qui potio. in pigno. hab. dicit q̃ iſta diſtinctio inter cauſaꝫ onerosam et lucratiuam ſemper ſibi diſplicuit: quia. d. l. cum vnus. loquitur generaliter ⁊ indiſtincte q̃ vno creditore immiſſo alii cenſentur immiſſi. idem etiam tenet Barto. in. d. l. is cui. §. ſi plures. dicens ſe non habere. l. que probet iſtam differentiam inter cauſam onerosam et lucratiuam. ¶ Et ideo Barto. in hoc ponit aliam diſtinctionem in. d. l. ſi et iure. et in dicto. §. ſi plures. et in. d. l. cum vnus. videlicet q̃ aut omnes creditores pretendunt ius obligationis ⁊ vno immiſſo ceteri intelliguntur immiſſi per. d. l. cum vnus. Aut omnes pretendunt iudicis officium. et tūc vno immiſſo alii non cenſentur immiſſi. et habet locum text. in. d. l. is cui. §. ſi plures. et iſto caſu oportet quod etiam ceteri petant ſe immitti. ⁊ facta immiſſione pretor tuebitur omnes: vt in. dictis legib⁹. Aut vnus pretendit ius obligationis ⁊ alter iudicis officium. et tunc vno immiſſo alii non intelliguntur immiſſi: vt. l. ii. C. qui po. in pig. hab. Et ex his infert Bartol. quod ſi ſunt plures pretendentes plures ſententias diuerſas vel habentes diuerſa inſtrumenta guarentigiata que ex diſpoſitione ſtatutorum habent paratam executioneꝫ ſicut ſententie quod vno immiſſo pro executione ſententie vel inſtrumenti ceteri non cenſentur immiſſi: niſi ⁊ ipſi impetrent immiſſionē. et hoc quia in hoc debet impetrari officium iudicis quod ſe non exhibet niſi ſit petitum: vt. l. iiii. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infecto. Ita diſtinguit et tenet Barto. ¶ Sed Bald. et Salice. in. d. l. finali. C. de bono. auto. iud. poſ. in. ii. columna. reprobant diſtinctionem Barto. validis rationibus meo iudicio. ⁊ tenent opin. glo. Dy. et ſequacium. ⁊ vt ibi dicit Salice. iſta opinio. contra Barto. eſt communis. videlicet q̃ aliud ſit in creditoribus ex cauſa onerosa: vt. d. l. cū vnus. ⁊ aliud ex cauſa lucratiua: vt dicta. l. is cui. §. ſi plures. vbi text. facit differentiam inter creditores et legatarios. et ſimiliter ex cauſa quaſi lucratiua: vt ex cauſa noxali vel damni infecti: vt dicta l. ſi finita. §. ſi plures. iſte enim cauſe cēſentur quaſi lucratiue: vt. l. apud celſum. §. autoris autem. ff. de dot. exceptio. et ratio differentie ſecundum eos eſt: quia fauorabiliores ſunt qui tractant de damno quam illi qui tractant de lucro: vt. l. finali. C. de codi. et. l. finali. C. de iure deliberan. et licet cum opi. Barto. teneant Ange. et Paul. de caſt. in. d. l ſi finita. §. ſi plures. et Angel. in d. l. finali. C. de bonis autorita. iudi. poſ. Tamen opi. glo. et Dyn. et ſequacium tenet Imo. in. d. l. ſi finita. §. ſi plures. et reſpondet argumentis Barto. et opin. glo. et Dy. contra Barto. dicit Alexan. poſt Imo. in dicto. §. ſi plures eſſe de iure veriorem. et ſecundum Salice. in. d. l. finali. eſt etiam communis. et ideo tenenda. ¶ Et ex predictis infertur quod quando plures creditores pretendunt pignus pretorium ex diuerſis titulis. tunc non habet locum regula. d. l. cum vnus. ſed qui prior eſt in ordine ex tempore immiſſionis potior eſt in iure. per tex. in. d. l. ii. C. qui pot. in pig. hab. et ibi Barto. et Salice. ¶ Similiter quando aliqui creditores pretendunt pignus pretorium. aliqui vero pignus conuentionale non habet in eis locum. d. regula. d. l. cum vnus. Sed in eis habet locum regula. c. qui prior. de regulis iuris lib. vi. vt. l. ſi poſtquam. ff. vt in poſ. lega. ita tenent Bartol. et Salice. poſt Cyn. in. d. l. ii. ¶ Item infertur q̃ inter

plures

plures creditores pretendentes ſolum
pignus conuentionale: non habet lo=
cum.d.regula.l.cum vnus.ſed preferri
debent ſecundum prioritatem in tem=
pore per.d.regulam qui prior.et ita te=
nent Bar.Sali.et alij in.d.l.ij.& Bart.
in.d.l.cum vnus.et in alijs locis ſupra
11 allegatis. ¶†Ultimo reſtringitur di=
cta regula vt procedat in primo decre=
to:non autem in ſecundo. qr immiſſio
facta de vno creditore ex ſecūdo decre=
to non prodeſt alijs creditoribus.ita te
net glo.in.d.l.cum vnus.in princi.alle
gat tex.in.l.fulcinius.§.illud.in fi.ff.ex
qui.cau.in po.ca.refert et ſequitur Sa
lice.in.d.l.fi.in princi.in vltima.q.C.de
12 bo.auto.iudi.poſ. ¶†Nono queritur
an ſtante dicto ſtatuto de quo.ſ.eſt fa=
cta mentio:vcʒ ꝙ tenutarius lucretur
fructus vſqꝫ in quinqꝫ pro centenario.
prout eſt Florentie:vel in alia quanti=
tate.ſi ſit aliquis creditor immiſſus in
tenutā cui de iure pro ſuo intereſſe de=
beantur vltra quinqꝫ pro centenario.
puta maritus in dote iuxta no.per Ale
xandrū et alios in.l.inſulam.§.vſuras.
ff.ſoluto matrimonio.vel vigore conuē
tionis.puta qr vxor ſoluto matrimo.p
reſtitutione ſuarum dotiū habuit cer=
tum fundum:cum pacto ꝙ ex eo lucre
tur fructus.quod pactum etiam de iu=
re canonico valet:vt late per Lauren.
de ridulfis in tracta.de vſur.in.q.lxv.
vel ſit talis creditor qui ratione damni
emergentis vel lucri ceſſantis pretēdat
maius intereſſe quam ſint quinqꝫ pro
centenario.iuxta not.per doc.et maxi=
me Jaſ.in.l.iij.§.fina.ff.de eo quod cer.
loco an in huiuſmodi caſibus creditor
poſſit lucrari ex dictis fructibus vltra
dicta quinqꝫ taxata a ſtatuto etiam il=
lud plus quod ſibi de iure debetur?
¶Et in hoc Paul.de caſtro.in conſilio
ccclxxxvi.viſis & ponderatis.in vlti.co
lum.determinat quod tales creditores
poſſint lucrari ex dictis fructibus etiā
vltra quinqꝫ a ſtatuto ordinata:qr ſta=
tutum prouidit generaliter omnibus
creditoribus:etiam illis qui nullum lu
crum de iure pretendere poterant.illis
autem qui aliquid lucraturi erāt de iu
re dedit ſuum beneficium vſqꝫ in quin=
qꝫ pro centenario.cū ergo prouiſio ſta=
tutaria veniat in augmentum non de=
bet operari diminutionē.l.legata inu=
tiliter.ff.de lega.j.Ita reſidet ibi Pau.
¶Et ex hac deciſione credo ꝙ florētie
in pnunciandis tenutis inoleuerit pra
ctica quod pronuntientur pro damnis
expen.et intereſſe ſecundum formam
ſtatutorum et vltra: addendo dictum
verbum et vltra.ad obtinendum etiam
tenutam pro illo pluri quod deberetur
creditori de iure vltra quinqꝫ taxata a
ſtatuto.et puto deciſionem de iure pro
cedere:quia in inſtrumētis indiſtincte
apponitur promiſſio refectionis dam=
norum expenſarum & intereſſe patien
dorum in lite et extra litem.Et propter
ea etiam pro dicto intereſſe lucri ceſſan
tis et damni emergentis quod de iure
deberetur poteſt pronuntiari tenuta &
procedi executiue in bonis debitoris:
ſicut proceditur pro ipſa ſorte princi=
13 pali.que not.in practica. ¶†Sed in
predictis vidi vtiliter dubitari. pone
poſt pronuntiatam et confirmatam te=
nutā ſtetit tenutarius per aliquos an=
nos ꝙ fructus tenute non percepit:ſed
interim percepti fuerūt per ipſum de
bitorem vel alium contra quem confir
mata eſt tenuta:et euenit quod poſtea
creditor recepit ſortem principalem:re
ſeruato ſibi iure ſue tenute ſuper quin
qꝫ pro centenario.modo creditor inſtat
ſibi concedi executionem per viam bra
chij militaris in dicta re in tenutā acce
ptam.iuxta.l.qui reſtituere.ff.de rei vē
dica. Dubitatur an hoc obtinere de=
beat?et prima facie videretur dicendū
ꝙ non:qr iſtud lucrum quinqꝫ pro cen=
tenario datur a ſtatuto poſt confirma=
tionē tenute & ſic pro lucro futuro poſt
ſequutam tenutam,merito nō videtur
ꝙ illud fuerit comprehenſum: nec po=
tuiſſe comprehendi in ſententia pronū
tiationis:ſeu cōfirmationis tenute.Nā
videmus quod in ſententia bene poſ=
ſunt comprehendi expenſe facte et fa=
ciende vſqꝫ ad ipſam ſententiam.ſed il
le que future ſunt poſt ſententiam non
poſſunt comprehendi in ea:vt videtur

ter.in.c.auditis.de procurã. et ibi per
Abb.⁊ alios.et no.Ange.in.l.vbi autẽ.
§.pe.ff.de verb.obli.Cum autem iſtud
lucrum quinq; pro centenario in ſentẽ
tia pronũtiationis tenute non fuerit
comprehenſum non videtur q; ad illũ
executiue per viam brachij militaris
agi poſſit. ¶Tamen hoc non obſtan=
te contrariam ſententiam puto verio=
rem.Nam (vt dixi ſupra.) in proxima
qõne non eſt dubium quod pronuntia=
tio tenute fuit facta pro ſorte principa
li damnis expen.⁊ intereſſe ſcḋm formã
ſtatutorum et vltra:non poteſt ergo ne
gari q; dictum lucrum quinq; pro cen=
tenario ordinatum a ſtatuto non com=
prehendatur per verba expreſſa dicte
pronũtiationis tenute. ¶Sed difficul=
tas ſolum reſidet an dictum lucrum ex
quo venit debendum de futuro poſt te
nutam pronuntiatam de iure potuerit
peti ⁊ comprehendi in ipſa pronuntia
tione tenute? Et in hoc etiam puto di=
14 cendum q; ſic. † Quia quando ius de
futuro debetur iure actionis: tũc actor
poteſt ad illud agere et petere illud: et
ſuper eo poteſt ferri ſententia. ſecus au=
tem ſi illud ius veniret ſolo officio iudi
cis mercenario: vt late diſputando fir=
mat per multa Alex.in.d.l.vbi autem.
§.pe.ff.de verb.oblig. dicens hanc eſſe
communem opin.cum autem iſtud lu=
crum quinq; pro centenario detur ex
diſpoſitione ſtatutaria.clarũ eſt q; pro
illo conſequendo cõpetit actio vel con=
dictio ex dicto ſtatuto.iuxta late not.per
Barto.⁊ alios in.l.j.ff. de condi. ex le=
ge. merito licet veniat de futuro poſt
pronunciationem tenute poteſt peti et
deduci in tenuta. ¶Et non obſtat.d.c.
auditis.et deciſio Angel.in.d.§.penul.
quia vt ibi declarat Alexand.predicta
procedunt in expenſis que ſolo officio
iudicis mercenario veniunt.ſecus au=
tem eſt in iure de futuro quod debetur
iure actiõis: vt eſt in caſu noſtro.⁊ iſtud
tanto clarius procederet quando eſſe=
mus in executionem inſtrumenti: in quo
damna expenſe et intereſſe eſſent pro=
miſſa per ſtipulationem: quia tunc illa
quinq; ordinata a ſtatuto pro damnis
et intereſſe deberetur etiam actione ex
ſtipulatu ⁊ diſpoſitio ſtatuti adequare
tur ad ipſum contractum quaſi ſuper
illo declaratiue procedendo: vt docet
Bar.in.d.l.j.ff.de condi.ex.l.in materia
conditionis ⁊ actionis ex ſtatuto. et ita
ſemper tenui ⁊ tenendum puto. Quis
aliqui alij tenuerint contrariũ meo iu=
15 dicio debilibus fundamentis. ¶† Jn=
ſuper in iſta materia iſtius lucri quin=
q; pro centenario debito ex forma ſtatu
ti poteſt dubitari an illa quinq; debeã=
tur a die pronuntiationis tenute ⁊ im=
miſſionis? an vero a die confirmatio=
nis? pro cuius deciſione.q.primo eſt ad=
uertendum quod florentie ex forma ſta
tuti ſit pronunciatio tenute et immiſſio
in bonis debitoris nulla citatione pre=
cedente.et hoc etiam ſi bona poſſidean
tur per tertium et non per debitorem.
⁊ iſtud etiam eſt ex diſpoſitione iuris.
vt tenent Pe.et Cy.in auten.ſi omnes.
C.ſi vt ſe ab here.abſti.et refert et ſequi
tur Paul.de caſt.in.l.fi.in.iij.colum.in
ver.in glo.que incipit ſigillorum.C.de
edic.di.adri.tolle.vbi dicunt q; in pro=
nunciatione et in executione facienda
per nuntium non eſt neceſſaria citatio
poſſeſſoris: quia non agitur de ipſius
preiudicio.nam per hoc nõ expellitur
de ſua poſſeſſione quouſq; fuerit audi=
tus.ſed poſtquam pronuntiata eſt te=
nuta et facta immiſſio per nuntium ſi
miſſus vult quod poſſeſſor expellatur
debet ille citari: et ſi non compareret ex=
pelletur et fieri debet ei preceptum q;
dimittat poſſeſſionem liberam et expe=
ditam.ſi autem compareret et nõ allegat
aliquam iuſtam cauſam ſue poſſeſſio=
nis: ſed duntaxat dicit ſe poſſidere. tũc
diſcutiendum eſt de ſua poſſeſſione.iu=
xta ea que traduntur per Pau.de caſt.
in.d.l.fi.in.iij.colum.et florentie ſtatu=
tum ponit modos quibus poſſeſſor po
teſt iuſtificare ſuam poſſeſſionem et re=
leuare ſe a preceptis. ¶Deueniendo
itaq; ad deciſionem dubitationis no=
ſtre diſtinguendum puto quod aut im=
miſſio in tenutã eſt facta in bonis poſ=
ſeſſis per ipſum debitorem vel eius he
redem.et tunc dictum lucrum quinq;

pro centenario debebitur a die immiſ-
ſionis in tenutam. & ratio eſt quia tunc
tenuta non indiget alia confirmatione
ſed ſequuta immiſſione cauſatur eſt pi
gnus pretorium. iuxta. l. non eſt mirū. &
ibi not. Barto. ff. de pign. actio. nam ne
q debitor neq heres poteſt contradice
re. iuxta not. per gloſſ. & doc. in. l. cū res.
C. ſi alie. res pig. da. ſit. & not. per Bart.
in. l. rem alienam. in. ij. colum. verſicul.
quero circa iſtam partem. ff. de pig. vbi
habetur quod quando agitur cōtra de
bitorem hypothecaria ſufficit probare
ipſum poſſidere cum allegatione do-
minij quia ille non poteſt referre. q. do-
minij. & idem etiam dicendum eſt quan
do immiſſio in tenutam eſſet facta de
bonis exiſtentibus apud ipſum credito
rem. que immiſſio fit per decretum iudi
cis in quo permittit ipſi creditori poſſi
dere ex pſo decreto: vt habet per bart.
in. l. ſi finita. § iulianus. ff. de dam. infe.
in. iij. col. tunc enim immediate ſequit'
16 fuit effectus tenute. ¶ † Aut immiſſio
eſt facta in bonis poſſeſſis per aliū ter-
tium poſſeſſorem. & tunc aut ille non re
leuat ſe a preceptis de diſgōbrando ei
factis per aliquem ex modis traditis a
ſtatuto, de quo precepto meminit bar.
in. l. ſicut. § ſuperuacuum. in. ij. colum.
ff. quibus mod. pig. vel hypo. ſolu. & di-
cta quinq debebuntur a die immiſſio-
nis: quia talis non dicitur poſſeſſor ſed
ingōbrator & occupator qui incontinen
ti expelli poteſt. l. j. § hoc interdicto. et
ibi per Bartol. ff. vti poſſi. & per Alexā.
in. l. idem eſt. § cum igitur. ff. de vi et vi
arma. et potius dicendum eſt iſtum ta-
lem fuiſſe in poſſeſſione quam poſſediſ
ſe inter que eſt differentia: vt. l. ſi quis
ante. ff. de acquirend. poſſeſ. & habetur
per Cor. in cōſilio. cxxxvij. licet multas
in litera. c. j. tertio volumi. et ideo ta-
lis poſſeſſor non eſt in conſideratione:
ſed eſt perinde ac ſi bona fuiſſent imme
diate apud ipſum debitorem: aut ille
tertius poſſeſſor iuſtificat ſuam poſſeſ
ſionem et releuat ſe a preceptis. & tunc
quia adhuc eſt diſputandum ſuper va
liditate dicte tenute et diſcutiendum
ſuper prioritate & potioritate iurium

non cenſetur tenuta data donec fuerit
confirmata cum agatur ex ſententia cō
firmante & non ex confirmata. vt p bar.
in lege eos qui. C. de appella. ideo tunc
non debebitur lucrum niſi ſubſequuta
confirmatione et a die confirmationis:
quia tunc vere dicitur tenutarius et
non ante. nam ſtante contradictiōe act'
tenute nō erat perfectus, & propterea
confirmatio ſubſequens eſt illa q perfi-
cit tenutam & primum decretum. iuxta
not. per Iaſo. in. l. more. in materia con-
firmationis: in. vij. columna in ſecunda
fallenti. ff. de iur. om. iudi. vbi conclu-
dit quod quando actus eſt imperfect'
qui confirmat dicitur de nouo dare.
17 ¶ † Iſtud autem vltimum puto fallere
in dote que repetitur ab vxore ab here
dibus mariti ſoluto matrimonio: quia
ex quo mulier agendo pro dote conſti-
tuerit heredes mariti in mora debea-
tur ſibi alimenta & intereſſe a die more
cum dicatur eſſe in damno emergenti
quando non haberet vnde aliunde ſe
aleret vel aliter damnum pateretur. cō
munis enim eſt concluſio quod quando
mulier poſt mortem mariti non habet
aliunde vnde ſe alat. prout magis fre-
quenter contingit quod tunc ſi mulier
inſtet pro dote dicatur pati damnum
propter moram heredum & ſibi debea-
tur alimenta & vſure pro dote non ſo-
luta in bonis mariti. vt late habet per
Ro. Imol. Alexand. et alios in. l. diuor
tio. in princip. in. vj. & vij. colum. ff. ſolu.
ma. & cum talis mora et damnum ince
perit a die pronunciate tenute dicendū
puto quod dicta quinq in dote debean
tur a dicto die que conſideratio non mi
litat in alijs creditoribus. que omnia
bene no. in practica. quia ſemper vidi
ita obſeruari.
18 ¶ † Vlterius vidi etiam dubitari circa
dicta quinq pro centenario debita te-
nutario ex fructibus ex diſpoſitione ſta
tuti. an ſcilicet illa debeantur ſi ex bo-
nis in tenutam accepit fructus perce-
pti non fuerint: Et prima facie videba
tur dicendum quod non propter illud
verbum ex fructibus. quod vide-
tur poſitum taxatiue et non de-

monſtratiue.iuxta no.in.l.lucius.ff.de alimen.⁊ ciba.lega.⁊.quidam teſtamento.in princip.ff.de leg.j. ¶ Tamen hoc non obſtante puto aliter dicendum.videlicet ꝙ ſufficiat bona in quibus eſt facta immiſſio eē de ſui natura fructuoſa ad hoc vt dicta quinqꝫ pro centenario debeantur.etiam ꝙ ex dicta re fructus percepti non fuerint culpa vel negligentia debitoris:vel alterius poſſeſſoris qui forte bona non coluit nec colere fecit.vel etiam ſi fructus eſſent per
19 cepti ſed per alium. ¶ † Et probatur iſta concluſio per not. per Alexand.et Soci.in.l.de diuiſione.ff.ſol.matrimo. dum examinant an ratione more irregularis debeantur fructus rei non traditre:⁊ diſtinguunt inter rem fructuoſam ⁊ rem de ſui natura ſterilem. nam primo caſu ſi ſunt percepti fructus vel percipi potuerunt.ſed ex culpa vel negligentia nō fuerunt percepti. tunc debentur fructus qui percipi potuerunt ꝑ textum in.l.iulian⁹.§.ex vendito.in verſic.facultatem.ff.de.actio.empt.⁊ in l.venditor domus.⁊ in.l.ſi ea res.eod.tit. In quibus iuribus probatur quod ſi poteſt imputari venditori quare fructus non percepit tenetur etiam de percipiendis.⁊ ideo dicunt quod male fuit conſultum per quoſdam quod venditor domus qui fuit in mora irregulari: non teneatur ad pēſionem ſi ipſe non habitauit nec aliū locauit quia ſm eos ſatis eſt ꝙ potuit habitare vel alteri locare.ſecundo vero caſu quando res eſt de ſui natura ſterilis non debentur fructus ſeu vſure correſpectiue ad fructus.ſed ſolum debentur propter perfidiam ⁊ inobſeruantiam. vt per Soci. in dicta.l.de diuiſione.⁊ pro hac opinione videtur caſus in.l.iulianus.la.j.in fi.prin.ff.de vſur.vbi in petitione nude ꝓprietatis veniunt fructus ⁊ vſure correſpectiue.prout poteſt illa res producere.⁊ ibi no.Ang.⁊ Saly. ¶ Unde cōcluditur ꝙ illa diſpoſitio que vult ꝙ quis lucretur fructus ex re:intelligitur etiam ſi ex re fructus percepti non ſint.dūmodo res ſit fructuoſa ⁊ percipi potuerint.⁊ ſic ſtatutū ꝙ tenutarius lucretur quinqꝫ pro centenario ex fructibus verificat̄ ⁊ procedit dūmodo res ſit fructuoſa.⁊ ex ea fructus percipi poſſint.ſecus autem ſi res eſſet ſterilis ⁊ infructuoſa. Si tamen fructus percepti ſunt ex dicta re.ſiue per debitorem ſiue per tenutarium ſiue per alium. ⁊ non aſcenderent ad quinqꝫ pro centenario tunc tenutarius non poſſet petere ſuppleri dicta quinqꝫ vltra dictos fructus: qꝛ bene in hoc ſtatutum loquitur taxatiue dicendo ex fructibus.⁊ hoc modo procedunt.d.l.lucius.ff.de ali.⁊ ciba.lega.⁊.d.l.quidam teſtamento.in princi. ff.de lega.j.vꝫ quatenus fructus aſcendunt ⁊ non vltra. ¶ Sed in hoc poſſet dubitari quid ſi negetur fructus perceptos per debitorem vel alium tertium poſſeſſorem eſſe tot quot ſufficiant ad dicta quinqꝫ.quis habeat hoc probare:⁊ breuiter puto onus probandi hoc incūbere ei qui percepit dictos fructus qꝛ talis negatio eſt fundamentum intētionis negantis. agens autem fundat ſe in qualitate rei fructuoſe. iuxta not. per Barto.⁊ docto.in.l.in illa ſtipulatione ſi calendis.ff.de verbo.obligatio.

20 ¶ † Decimo dubitatur quid ſi data eſt tenuta alicui creditori in aliqua re ſibi hypotecata.tñ in ea danda fuit proceſſum inordinate ⁊ minus ſolēniter. adeo ꝙ tenuta eſt nulla vel venit annullanda.an ſaltem dicta res per prius obligata poſſit retineri per creditorem ⁊ reſpondetur breuiter ꝙ Bald.in.l.fund⁹ qui lucij titij.in lectura antiqua. ff. de reſcin.ven.tenet ꝙ ſic.per tex.⁊ glo.ibi. ⁊ vere.d.glo.hoc vult intelligi illū text. ꝙ ibi venditio facta fuit minus ſolēniter.tamē qꝛ res erat obligata ob vectigal rei publice que illam vendidit.ideo datur exceptio ⁊ retentio emptori donec ei ſit reſtitutum precium ſolutum per eum reipublice ad vtilitatem debitoris.⁊ ita etiam videtur probari ꝑ tex. in.l.emptor.in princ.ff.d rei ven.quem allegat.d.glo. ¶ Et illud dictum Bald. allegat pro ſingulari Bertachinus in ſuo tractat.de epiſcopo.in primo libro penulti.colū.⁊ ita etiā dicit tenere Veronē.in ſingulari.l.xxv.⁊ dicit eſſe per

petuo tenendum menti. Ad idem text. in.l.ſi nõ ſortem.§.ſi centũ.ibi ager, autem retinebitur donec debita pecunia ſoluatur.iuncta gloſſ.ibi.ff.de condi. in debi.& iunctis no.per Pau.de caſt.in.l. petet.ti.in fi.ff.de pigno.actio. vbi dicit rem datam inſolutum vel aliter nulliter perueniam ad creditorem poſſe retineri pro debito.& ita dicit eſſe intelligendum id quod habetur in.d.§.ſi centum. ¶ Et pro iſta deciſione facit optime dictum Specu.in titu.de contuma.§.ſequitur videre colũ.iij.ver.ſed pone conueni te.quod refert & ſequitur Bar. in.l.iij.§.fi.in fi.ff.de acqui.poſ. vbi concluditur q ſi creditor in hypotecaria fuit immiſſus ex primo decreto. quo caſu efficitur poſſeſſor ante annum ſed reuocabiliter: vt habetur in.d.l.iij.§.fina. et dixi.ſ.in hoc.ij.membro.in.vj.q. nume.xxj.ſi infra annũ debitor velit reuocare immiſſionem.iuxta autenti. ei qui C.de bo.auto.iudi.poſ.non debet audiri ſi incõtinenti creditor eſt paratus docere de ſua hypoteca:& pro ſuo credito et hypoteca poteſt rem retinere. & hãc opi.tenet Alexã.in.d.l.iij.§.fina.& dicit eam procedere: dũmodo creditor offerat incontinenti ſe probaturum de ſuo

21 credito & hypoteca.†Et mouetur quia etiam in iudiciis poſſeſſoriis vbi poſſeſſio peruenit ad poſſeſſorẽ ex iuxta cauſa ſi offerat ſe incontinenti probaturũ de ſuo iure auditur poſſidens.l.fina.cũ gloſ.C.quorum bono. Et non obſtat q in poſſeſſorio recuperande debet prius reſtitui poſſeſſio anteq̃ audiatur poſſidens ſuper ſuo iure: vt.l.ſi quis a ſe fundum.C. vnde vi. Quia illud eſt verum quando agens recuperande fuit deſtitutus poſſeſſione & illa peruenit ad reũ cõuentum ſine culpa agentis. ita dicit ibi Alexan.qui dicit iſtam opi.teneri cõmuniter per doct.concordat idem Alexand.in cõſi.v.in cauſa & lite.ij.volu.in fi.& ita etiam tranſit Iaſ.in.d.§.fi.in fi.

22 ¶ †Facit etiam quia licet alias ſpoliatus ante omnia ſit reſtituendus. d.l. ſi quis a ſe fundum.tamẽ illa regula nõ habet locum in ſpoliatione facta p iudicem vel autoritate iudicis iudicialiter procedentis: quia tunc ante reſtitutionem debet adhiberi cauſe cognitio ſuper exceptis.vt not.glo. in. c. preſentium.vij.q.j.& eſt ratio q pro iudice preſumitur.c.in preſentia.de renuncia. et not.Archid.in.c.quorũdam.lxxiiij.diſt. & Abb.& Fely.in.c.dilectus.el.j.in.j.colum.de reſcrip.& in.c.ſi conſtiterit.de accuſa.& Decius in conſili.cxxv.in cauſa ſpoliationis.ſecus autem eſſet ſi iudex extraiudicialiter vti priuatus proceſſiſſet ad dictum ſpolium.c. conquerente. de reſtitu.ſpolia.vbi Abb.& tradit Hoſtien. in ſumma de reſtitu. ſpolia. in.§. quando facienda in princip. Et ſecundum predicta puto intelligẽda ea que vult Bald.in.l.j.in principio.C. de car. edic.dum vult q quando agitur contra violentum poſſeſſorem ſpoliatus ante omnia debet reſtitui.quem refert Sozi. in.l.iuſte poſſidet.in.iiij.colum. in ver. ſecunda concluſio.ff.de acquirend.poſ. dum infert q ſecundum decretum non rite interpoſitum eſt nullũ & q immiſſus per illud dicitur violentus poſſeſſor.& q per conſequens talis tenuta nõ poteſt cõfirmari autoritate iudicis quãdo ſpoliatus inſtat vt ſibi ante omnia reſtituatur poſſeſſio per allegata ibi p eum. ¶ Quia puto eius dicta procedere quando ſpolium fuit factum per iudicem procedentem vt priuatum.ſecus autem ſi proceſſiſſet iudicialiter lz minus ſolẽniter per allegata ſupra. & probatur per iura que allegat Sozi.vz p l.meminerint.C.vnde vi.& per.l.fin.C.ſi per vim vel alio modo.per que iura infert Sozi.q obtinens ſm decretum minus rite vel ſolẽniter dicitur violentus poſſeſſor.& ita dicit Sozi.velle Bartol. in.d.l.iuſte.& ideo debes aduertere q̃d iſtud debet intelligi quando iudex minus rite interpoſuit ſuum decretum. & poſtea dedit licentiam ipſi parti vt ingrederetur.nam tunc iſte ingreſſus et iſta ſpoliatio dicitur facta nõ iudicialiter ſed priuate: quia ipſa pars que eſt priuata perſona illam fecit.& propterea iſte qui hoc modo fuit ingreſſus dicitur violentus poſſeſſor. & incidit in penam.d.l.meminerint.C.vnde vi.ita ex

p̄reſſe vult Barto.in.d.l.iuſte poſſidet.
⁊ mag.expreſſe hoc vult Bar.in.d.l.me
minerint.in vlti.colū.in ver.hoc premiſ
ſo ⁊c.vbi clare dicit q̄ ſi vigore ſenten=
tie non recte late pars ſua autoritate in
greditur dicitur violentus poſſeſſor et
incidit penam.d.l.meminerint.ſecus ſi
vigore ſententie nō rite late mittatur in
poſſeſſionem per executorē:q2 tunc non
habet locum dicta conſtitutio. ⁊ modo
intelligis quando dicatur iudex ſpolia
re aliquem procedendo vt iudex ⁊ quā=
do dicatur ſpoliare procedēdo vt priua
tus.nam ſi procedat ſentētia ſeu decre=
tum iudicis minus rite ⁊ ſolēniter latū
⁊ iudex vigore dicti decreti faciat agen
tem immitti in poſſeſſionē per executo=
rem ſeu nuncium publicum.tunc dici=
tur ſpoliare poſſeſſorem procedendo vt
iudex.ſi autem det licentiam ipſi parti
vt propria autoritate ingrediatur poſ=
ſeſſionem.tunc dicitur ſpoliare vt pri=
uatus.ita in effectu vult Barto.in.d.l.
iuſte.⁊ in.d.l.meminerint.⁊ ibi etiam
Saly.in.l.ij.col.in ver.iij.opi.⁊c.⁊ hoc
modo (vt dixi) ſunt intelligenda no.per
Soz.in.d.l.iuſte in verſi.ij.cōcluſio.vȝ
quando decretum erat nullum ⁊ pars
vigore dicti decreti vel propria autori=
tate:vel etiam de licētia iudicis ingreſ
ſa fuit poſſeſſionem.tunc enim dicetur
violentus poſſeſſor cum ſpoliatio facta
fuerit per perſonam priuatam.ſecus ſi
fuiſſet ingreſſus introducente eum nun
cio vel executore publico: q2 tunc non
eſſet violentus poſſeſſor.⁊ iſto vltimo ca
ſu nō habet locum.d.l.ſi quis a ſe fun=
dum.ſed licet agatur recuperande de=
bet adhiberi cauſe cognitio ſuper excep=
tionibus rei conuenti ⁊ procedunt not.
per Felyn.in.d.c.dilectus.el primo.de
23 reſcrip.¶ † Et pro confirmatione predi
ctorum faciunt not.per Alexand.poſt
Ange.⁊ alios in.l.ſi finita.in prin.ff.de
dam.infec.vbi vult q̄ poteſt peti vt te=
nuta que data fuit minus rite cōfirme
tur per iudicem.et in ſimili adducit q̄
ſententia nulla poteſt per iudicem ap=
pellationis confirmari:vt per Barto.in
l.j.in fi.in verſicu.quero quid ſi datur
libellus ſuper nullitate.C.quando pro=
uo.non eſt ne.⁊ tradit idem Alexan.in
conſi.lxxxj.in cauſa ⁊ lite.col.fi.vij.vol.
vbi cōcludit q̄ tenuta que eſt nulla cō=
firmari poteſt per iudicem appellatio=
nis vel nullitatis ſi cōſtat ſibi q̄ de no=
uo danda eſſet.⁊ ſic q̄ ille cui data eſt
foueat iuſtitiā.⁊ allegat Bar.in locis ſ̄
allegatis.⁊ cōcordat Ange.de are.in.§.
quadrupli.inſtitu.de act.⁊ Pau.de ca.
in cōſi.lxxxix.in cauſa capture.in fi.vbi
concludit q̄ ſi captura fuit nulla ex de
fectu citationis.ſi tamen conſtat de de=
bito:q2 captus confitetur vel alio modo
apparet non dȝ captus relaxari:ſed de
bet captura cōfirmari per.l.fi.§.fi.ff.q̄d
me.cā.Et iſtud late firmat Bertachi.in
d.trac.de epo.in primo lib.pe.col.ſequi
tur Jaſo.in.l.ſi pacto quo penam in.iij.
colum.C.de pac.que not.q2 in practica
frequēter poſſunt cōtingere.⁊ forte non
inuenies plenius examinata ⁊ declara
24 ta.¶ † Undecimo dubitatur an immiſ=
ſio ⁊ decretum poſſit interponi in nomi
nibus debitorum ⁊ actionibus? ⁊ text.
eſt not.q̄ ſic in.l.j.C.de preto.pign.⁊ ibi
glo.docet q̄ talis immiſſio dȝ fieri hoc
modo.vȝ q̄ debet citari debitor in cu=
ius nomen facienda eſt immiſſio.⁊ ſi cō
fiteatur debitum coram iudice iudex iu
bebit id eſſe pignori creditori.⁊ talis iuſ
ſus habet vim quaſi immiſſionis.⁊ ex
hac quaſi immiſſione dabitur credito=
ri vtilis hypotecaria.vt.l.a diuo pio.§.
ſi quoq̄.⁊.§.ſed vtrum.⁊.§.ſed quid di
cemus.ff.de re iudi.⁊ illam glo.vt nota
bilem ſequit̄ Saly.in.d.l.j.⁊ de mate=
ria vide latiſſime per Alex.poſt Bar.⁊
alios in.d.§.ſic quoq̄.ad cuius dicta ſa
25 tis ſit remiſſio.¶ † Duodecimo querit̄
an ſicut creditor qui cadit a poſſeſſione
pignoris cōuentionalis pōt recuperare
pign° p̄ hypotecariā.ita etiā ſit i pigno
re pretorio? ⁊ breuiter tex.eſt no.in.l.fi.
C.de preto.pig.q̄ idē eſt in vtroq̄ pigno
re.⁊ ita no.ibi Bald.⁊ Saly.⁊ idē tenet
Barto.in.l.ſi quis miſſum.§.j.in fi.ff.de
26 dam.infecto.¶ † In quo vnum eſt no=
tandum q̄ lȝ alias in hypotecaria in=
tentata ex pignore cōuētionali requi=
ratur excuſſio.tamen quando agitur ex
pignore pretorio ad pignus a quo im=

miſſus cecidit.iuxta text.in.d.l.fi.non re
quiritur excuſſio: vt.l. ſi poſtq̃.ff. vt in
poſ.leg. Nam eodem imperio quo miſ-
ſus fuit in poſſeſſionē debet in ea cōſer-
uari.l.ſi quis miſſum.ff. ne vis fiat ei. ⁊
l.ij.§.erit.ff.de iureiurā.⁊ ita tenet Bal.
in.l.j.in fi.prime col.in ver.ſed ego que-
ro ⁊c.C.de reuo.his que in frau.cred. et
dicam infra in.ij.parte huius ſcdi mē-
27 bri.in vlti.diffe.nu.lxvj. ¶ † Decimo-
tertio queritur an cum pignore cōuen-
tionali poſſit concurrere pignus preto
riū in eadem re? Et breuiter reſponde
tur q̄ ſic prout eſt tex.in.l. fundus quē.
ff.de an.lega.⁊ ſentit glo.in.l. cum debi
toris.C.de iudi.⁊ ibi tenent Jac. de are.
Cy.Fran.tigri.Saly.Alexan.⁊ Jaſ. et
propterea habens pignus conuentio-
nale poteſt etiam petere a iudice ſe im-
mitti in poſſeſſionem ex primo decreto
per qđ conſtituitur pignus pretorium.
iuxta.l.non eſt mirum, ff. de pignorati.
actione.

28 ¶ † Et ex predictis inferunt in.d.l. cum
debitoris. Bal.Pau.de ca.Alex. ⁊ Jaſ.
qđ licet dominium non ſit multiplica-
bile: quia eſt ius plenū: vt.l.iij.§.ex plu
rimis.ff. de acquiren.poſ. tamen hypo
theca bene poteſt multiplicari vt ibi q̄
eſt ius ſemiplenum: ⁊ vtilitas iſtius ac
cumulationis pignoris pretorij eſt ſe-
cundum prefatos doc. quia in venditio
ne pignoris conuentionalis requiritur
maior ſolēnitas de qua in.l.fi.C. de iure
domi.impe. q̄ requiratur in pignore
pretorio Item q̄ pignus cōuentiona-
le non adaptatur ad ſecundū decretū.
prout facit pignus pretorium quod eſt
primum decretū.iuxta glo. magiſtram
in.l. ſi finita.§. ſi plures. ff, de damno
infecto.

Sequitur modo ſecunda pars
iſtius ſecundi membri. in qua
videndum eſt in quibus conue
niat pignus conuentionale cū
pignore pretorio. ⁊ deinde in quib⁹ ad-
29 inuicem differant. ¶ † Primo igitur cō-
ueniunt quia in vtroq̄ ⁊ pro vtroq̄ cō
petit actio hypothecaria: vt.l.j.et.ij.C.
de pretio.pig. Secundo conueniunt re-
ſpectu pignoratitie directe: quia ſicut
debito ſatiſfacto competit debitori dire
cta pignoraticia ad repetēdum pignus
conuentionale: vt in toto titul.ff.⁊.C.de
pig.act.ita ⁊ in pignore pretorio ſoluto
debito competit debitori vtilis pigno-
ratitia ad repetendū pignus pretoriū.
vt.l.ſi is cui.§.queri poteſt.ff. vt in poſſ.
leg.⁊ not.Bar.in.l.j.ff.de pig.actio.⁊ vt
ſubdit ibi Barto. idem eſt dicendum in
pignoratitia cōtraria que competit cre
ditori per.d.l.is cui.§.queri poteſt.⁊ idē
not. Bar.in.l.ſi pecuniam.ff. de pig.act,
vbi dicit eſſe tex.pro hoc. Et que ſit ra-
tio quod pignoratitia que datur debi-
tori pro pignore pretorio ſit vtilis ⁊ nō
directa declarat Saly.in.l. que pigno-
ris.C.de pig.ac.vʒ qđ ideo iſto caſu da-
tur vtilis ⁊ non directa: q̄ non procedit
ex conuentione partium neq̄ ex tradi-
tione.qđ eſt neceſſe vt detur directa pi-
gnoratitia.vt inſti.qui.mo. re contrahi.
obli.§.item is ⁊.§.fin. ¶ Uenio nunc ad
differētias inter pignus cōuentionale
⁊ pignus pretorium ⁊ reperio inter illa
30 decē differētias. ¶ † Prima itaq̄ diffe-
rentia eſt in modo cōſtituēdi q̄ pignus
cōuentionale ſolo cōſenſu cōſtituit̄: vt
l.j.ff.de pig.act.pretoriū vero pignus re
quirit actualē immiſſionē vt.l.nō eſt mi
rū.co.ti.⁊ hoc preter q̄ ſi p̄ſtat̄ impedi
mentū in immiſſiōe: q̄ tūc pign⁹ pretoriū
cauſat̄ ſolo aſpectu, tex.⁊ ibi no.bar.i.l.
cū vn⁹.§.fi.ff.de bo.au.iu.po.⁊ h̄r p bar.
⁊ alex.in.l.j.i p̄n. in vl.col.ff.de acq.poſ.
⁊ etiam ſi tale impedimētum eſſet cau-
ſatū per potentiā aduerſarij. tex.⁊ ibi
no.in.c.cōtingit.de do.⁊ cōtuma.⁊ not.
Jaſ.in.d.l.in p̄n.vlti.colum.⁊ hanc pri
mam differentiam ponit glo.⁊ ſequitur
31 Bar.in.l.j.ff.de pign.acti. ¶ † Secunda
differentia eſt ſm gl.in.d.l.j.q̄ ſi in pi-
gnore conuentionali male verſet̄ credi
tor tenetur debitori pignoratitia. ſʒ in
pignore pretorio tenetur actione in fa-
ctum.vt l.pretor.ff.de bo.aut.iudi.poſ.
In hoc tñ Bar.in.d.l.j.ſupplet q̄ lʒ in
pignore p̄torio ſit debitori p̄dita actio
in factum ex illo edicto. de quo in. d.l
pretor.in prin.quod tamen debitor ha-
bet etiam vtilem pignoratitiam. vt ſu-
pra dictum eſt per dictā. l. ſi is cui.§.

32 queri poteſt.ff.vt in poſ.lega.¶†Tertia differentia eſt ſecundum gloſſ.in.d.l.j. quod creditor in conuentionali pignore habet naturalem ⁊ ciuilem poſſeſſionem.iuxta tamen not.per Alexã.in.l.j.§.per ſeruum corporaliter.ff.de acqui.poſ.In pretorio autem nullam habet poſſeſſionem.vt.l.iij.§.creditores.ff.vti poſſi.⁊ ibi hoc late firmat glo.in verſic.non poſſe.⁊ iſtam etiam differentiã approbat Bar.in.d.l.j.dicens quod in cõuentionali pignore facta traditione trãſit poſſeſſio.vt.l.ſerui nomine.ff.de vſucap.ſecus autem eſt in pretorio.vt no.in.l.iij.in fi.ff.de acqui.poſ.⁊ ſic Bar.te-

33 net idem quod tenet gloſſ.¶†Et ex hoc infert Bar.aliam ⁊ ſic quartam differẽtiam.vʒ quod in conuentionali creditor habet interdictum poſſeſſorium vtile.ſ.vti poſſidetis.in pretorio autem ſecus.⁊ ratio eſt quia tale interdictum datur poſſeſſori tantum.⁊ creditor in pignore conuentionali poſſidet.ſecus autem in pretorio vt dictum eſt in precedenti differentia.⁊ de hoc eſt tex.in.l.ſi duo.ff.de bo.auc.iudi.poſſi.⁊ in.d.l.iij.§.creditores.ff.vti poſſi.⁊ hanc etiam differentiã ponit glo.in.d.l.j.ff.de pig.actio.vltimo

34 loco.¶†Quinta differentia eſt quia in conuentionali creditor tenetur de dolo et lata culpa ⁊ leui.In pretorio autem tenetur ſolum de dolo ⁊ lata culpa:vt.l.pretor.§.eſt preterea.ff.de bo.auc.iudi.poſſi.ita tenet glo.in.d.l.j.⁊ ex hoc bar.in.l.ſi finita.§.ſi quis damni.ff.de dam.infec.infert quod ille qui habet pignus conuentionale tenetur indiſtincte reficere.alias de obmiſſo poteſt conueniri a debitore.ſed ille qui habet pignus pretorium non tenetur ad reficiendum.niſi obmiſſio refectionis caderet in dolũ vel latam culpam.vt.d.l.pretor.§.his verbis.⁊.§.preterea.ff.de bo.auc.iud.poſſi.et quod creditor in contractu pignoris conuentionalis obligetur de dolo lata culpa ⁊ leui eſt tex.in.§.creditor quoq;.inſti.quib.mo.re contrahi.ob.⁊ in.l.ſicut.⁊ ibi glo.⁊ bal.C.de pig.⁊ in.l.ſi cũ venderet.§.fi.⁊ ibi no.glo.ff.de pig.act.⁊ habetur per Deciũ in.l.contractus.nu.27.ff.de reg.iur.⁊ adde hic que dicã.j.in.v.mẽbro.v.partis principalis.in.v.ampliatione.vbi tractatur de fructibꝰ pignorũ.⁊ iſtam differentiam obmiſit

35 Barto.in.d.l.j.ff.de pig.ac.¶†Sexta differentia eſt ſecundum gloſ.in.d.l.j.quod in pignore conuentionali ſi debitor dat damnũ in pignore creditor agit contra eum contraria pignoraticia.l.ſeruum.ff.de pig.ſed in pretorio pignore dicit gloſ.per ver.forte ſecus eſſe.⁊ ſic gloſ.dubitatiue ponit hanc differentiã ſed doc.in hoc contrarium tenent.quia extincto debito datur vtilis pignoraticia debitori ad recuperandum pignus pretorium:vt.d.l.is cui.§.queri põt.ff.vt in poſ.lega.ergo ecõuerſo etiã creditori dari debet pignoraticia actio pro dãno illato a debitore in pignore pretorio cum agatur ad exemplum pignoris conuentionalis.vt.d.§.queri poteſt.⁊ lʒ (vt.ſ.dictum fuit) in.ij.differẽtia.in pretorio pignore competat actio in factuʒ.tamen per hoc nõ excluditur vtilis pignoraticia de qua in.d.§.queri poteſt.⁊ ita tenent Bar.⁊ Salyce.in.d.l.j.⁊ ſic

36 iſta.vj.differentia non eſt vera.¶†Septima differentia eſt ſecundum gloſ.in d.l.j.qꝙ pignꝰ pretorium creditori addictum pro toto debito datum preſumitur:vt.l.a diuo pio.§.ſi pignora.ff.de re iudi.in pignore autem conuentionali eſt ſecus:quia etiaʒ qꝙ creditor pro ſuo credito recipiat pignus minus idoneum.tamen in reſiduo ſibi non preiudicat:vt eſt tex.in.l.creditor.la.ij.ff.ſi cer.pe.⁊ ibi no.gl.Bar.Alex.⁊ Iaſ.cum concordãtiis ibi allegatis quãuis vt dicit ibi gl.iſtud veneti non ſeruant.ſed in dicta ciuitate creditores recipientes pignora minus idonea ſibi preiudicant.⁊ idẽ dicit gl.in.l.j.C.de pigno.⁊ glo.in.l.ſi pro mutua.C.ſi cer.pet.vbi Ang.infert qꝙ illud quod dicit gloſ.in venetis eſt etiaʒ dicendum in feneratoribus vſurariis ⁊ iudeis.ſed Alexan.⁊ Iaſon in.d.l.creditor iſtud quod dicit Ang.intelligunt procedere quando in loco extaret talis conſuetudo ⁊ probaretur.al's circũſcripta conſuetudine.dicũt.d.l.creditor indiſtincte procedere.⁊ iſtam differentiã inter pignus conuentionale ⁊ pretoriũ

tenent Alex. ꝛ. Jaſ.in.d.l.ſi pignora. et Jaſ.poſt alios in.d.l. creditor. ¶ Illud tamen quod dictum eſt in pignore intellige tu duobus concurrentibus. vȝ ꝙ datio in ſolutuȝ fiat ſimpliciter ꝛ ꝙ creditor nō contradicat.tunc enim verum eſt ꝙ datio in ſolutum cenſetur facta ꝓ toto debito:etiam ꝙ pignus minus valeret.ſecus autem ſi datio in ſolutū fieret pro certa eſtimatione facta de re in pignus accepta.nam tunc non preiudicaret creditori in reſiduo.ꝛ ſimiliter ſecus eſſet ſi creditor contradiceret dationi in ſolutuȝ ei per iudicem ſimpliciter facte:qꝛ eo inuito non poteſt iudex adijcere ei pignus in ſolutum vltra iuſtam eſtimationem.etiam ꝙ factis publicis ſubhaſtationibus emptor non reperiretur. Iſta videtur eſſe magis vera ꝛ cōmunis concluſio quam videtur ſentire glo.in.d.§.ſi pignora.in ver.contentus. ꝛ illam tenent Rapha.cu.Jmo.Alex. ꝛ Jaſ.ibi qui dicit illam eſſe tutiorem et equiorem.licet Bar.ibi teneat contrarium videlȝ ꝙ iudex dando ſimpliciter pignus pretorium creditori in ſolutum cenſeatur dare pro toto debito etiam ſi creditor contradiceret ꝛ idem videt̄ velle glo.in.l.ordo.C.de execu.rei iudi. Tamen precedens opin. videtur verior et equior.ꝛ illa in pratica ſeruatur.ꝛ illaȝ etiam tenet Salycc.in.d.l.j.ff.de pigno.

37 act. ¶ † Adde tamen in predictis ꝙ in dubio pignus conuentionale datū creditori preſumitur idoneum.ita no. glo. in.l.ij.in ver.redigere.C.de pigno.ꝛ per dictam glo.bal.in.d.l.creditor. infert ꝙ cum pignus in dubio preſumatur idoneum creditor qui dictum pignus accepit non poterit facere capi debitorem tanꝙ̄ ſuſpectum de fuga.ꝛ ita referūt ꝛ ſequuntur Alexand. ꝛ Jaſon dicta.l.

38 creditor. ¶ † Octaua differentia additur per barto.in.d.l.j. vltra glo.ibi vȝ ꝙ in bonis minorum vniformiter conſtituitur pignus pretorium ſicut in bonis maiorum.vt.l.apud iulianum.§.j. ff.ex quibus cauſis in poſ.ca. ꝛ.l.ſi minor.ff.de bo.auto.iudi.poſſi. Jn conuentionali autem eſt ſecus.quia bona immobilia minorum non poſſunt obligari ſine decreto iudicis:vt.l.j.in fi.ꝛ.l.ſeque.ꝛ ſeq.ff.de rebus eorum.

39 ¶ † Nona differentia additur etiam per barto.vltra gloſ.in.d.l.j.videlȝ quod pignus cōuentionale non poteſt recuperari per debitorem niſi prius ſoluto debito.vt.l. ſi rem.§.omnis.ff.de pigno.act.ſed pretorium recuperatur ſtatim cum debitor comparet obſeruatis tamen his de quibus in auten.ei qui iurat.C.de bo. auto.indi.poſ. ¶ Decima differētia ponitur etiam per barto.vltra glo.in.d.l.j. videlȝ quia in conuentionali pignore qui prior eſt in tempore potior eſt in iure.vt.l.creditor.in princi.ff.qui potio.in pigno.habean. Sed in pretorio eſt ſec° in quo tamen remittit ſe ad no.in.l. cuȝ vnus.ff.de bo.auto.iud.poſſi.ꝛ in.l.ſi et iure.ff.qui po.in pigno.habe.ꝛ dictum fuit.s.in hoc ſecundo membro.in.viij. q.nume.10. vſqꝫ ad.ix.q.vbi vide. ¶ Sȝ licet poſuerim.x.differentias.tamen qꝛ vj.differentia.s.relata non eſt vera.ꝛ ſic non remanent niſi nouem.vnde ego addo.x. differentiam prout premiſi.

40 ¶ † Decima differentia eſt quod in pignore conuentionali non poteſt creditor agere contra tertios poſſeſſores dicti pignoris niſi prius facta excuſſione principalis debitoris:vt in auten.hoc ſi debitor.C.de pigno. Sed in pretorio pignore eſt ſecus:quia etiam non excuſſo principali debitore poteſt creditor agere actione in factū aduerſus extraneos poſſeſſores ad quorum manus peruenit res in quam creditor immiſſus fuit ex primo decreto.ita ſingu.tenet bald. in.l.j.in ſecunda colūn.C.de his que in frau.credi.quia ſecundum eum eodem imperio quo creditor immiſſus fuit eodem tueri debet.l.ſi quis miſſum.ff.ne vis fiat ei.ꝛ ita refert Alexan in apoſtil. ad barto.in.d.l.j.ff.de pigno.act.et refert ꝛ ſequitur Jaſon in.d.l.creditor qui non idoneum.ff.ſi certum petatur ꝛ in d.l.a diuo pio.§.ſi pignora.in primo no. dicens quod dicta deciſio bal.eſt ſingularis.ꝛ dixi.s.in hoc ſecundo membro. in.xij.queſtione nume.lj. ¶ Cetera autem pertinentia ad materiam primi et ſecundi decreti non proſequor aliter.

tum q2 ordinarie ponuntur per Bart. Alex. & alios in l. ſi finita. §. Julianus. ff. de dam. infec. & in l. a diuo pio. ff. de re iudi. & Fely. & alios in c. conſultationibus de offi. delega. Tum etiam q2 non pertinēt in totum ad materiam pignorum: que reſpicit ſolum bona poſt immiſſionem factam. iuxta l. non eſt mirū. ff. de pigno. actio.

¶ Summarium.

1 Pignus iudiciale quod dicatur et qualiter conſtituatur.

2 Pignus iudiciale an et in quo differat a pretorio.

3 Executio facta vigore ſententie per primum decretum non reuocatur per ſatiſdationem de iudicio ſiſti ſicut reuocatur primum decretum in contumacia interpoſitum ſed requirit ſolutio debiti.

4 Executio facta vigore inſtrumenti habentis vim ſententie non reuocatur niſi debito ſoluto.

¶ Tertium membrum tertie partis.

Sequitur modo tertium membrum huius tertie partis in quo tractandum eſt aliquid de pignore iudiciali.
1 ¶ † Primo ergo queritur quomodo conſtituatur pignus iudiciale? Et reſpondetur quod tam pignus iudiciale q̄ pretorium cōſtituitur per immiſſionem in poſſeſſionem ex decreto iudicis. vt eſt tex. in l. ij. C. qui po. in pign. hab. & ibi not. gloſſ. Sed proprie pretorium pignus dicitur quando nulla precedente ſententia iudex immittit creditorem in poſſeſſionem ex primo decreto. iudiciale vero cum ex ſententia precedente vel re iudicata iudex agentem ex primo decreto immittit. ita declarat glo. in d. l. ij. & gl. in l. ij. C. de preto. pig. licet glo. in vtroq3 loco dicat largo modo vtrunq3 poſſe dici iudiciale cū vtrūq3
2 ipſorum detur a iudice. ¶ † Sed quod in aliquo differant apparet ex diuerſitate titulorum: videlz. C. de preto. pign. et C. ſi in cauſam iudic. pig. capi. ſit. ſi enim non differrent non eſſent poſita in diuerſis titulis iuxta l. imperator. ff. de in diem adiec. ¶ Et quod pignus iudiciale & pretorium differant tenet Alex. in l. a diuo pio. §. in venditione pe. colū. in ver. querit Bar. pone quod fuit facta
3 executio &c. ff. de re iudic. ¶ † Et ego inuenio inter dictum pignus pretorium & iudiciale vnam notabilem differentiā vz quia in pignore pretorio quando eſt facta immiſſio ex primo decreto nō precedente re iudi. debitor infra annum in reali & in perſonali. ſ. xxx. annos poteſt recuperare tenutam reficiendo expenſas & cauēdo de iudicio ſiſti. iuxta auc. ei qui iurat. C. de bo. auc. iudi. poſſi. et c. j. de do. & contu. lib. vj. declarando tamē iuxta not. per Bart. in d. l. ſi finita. §. iulianus. in iiij. col. in verſi. procedo vlterius. & addita ibi per Alex. in xvj. colū. in ver. item adde in q̄ſtum Bar. hic tangit infra q̄tum tempus. Sed in pignore iudiciali vz quando facta eſt immiſſio pro executione ſnie eſt ſecus. quia in eo non audit reus volens recuperare poſſeſſionem licet offerat expenſas & ſatiſdationem predictam. ita not. Bart. in l. properandum. §. ſin autē reus. C. de iudi. & mouetur per tex. in l. ſi pecunie. §. fina. ff. vt in poſ. leg. quem text. idem Bar. in l. conſentaneum. pe. col. C. quō & quando iud. in terminis proprijs dicit non eſſe alibi. & ita etiam tenent Bal. et Saly. in d. §. ſin autem reus. Sed oportet ſi debitor contra quem eſt facta immiſſio in pignore iudiciali vult recuperare pignus vt ſoluat illud in quo eſt condemnatus. & ita etiam tenet Alexā. in dicto. §. ſi autem reus. in j. colum. in verſic. in ca ibi perpetuo auditur. et ibidem Jaſ. in vltima columna. in verſicu. item in quantum concludit Bart. quod
4 ſi facta eſt immiſſio &c. ¶ † Et idem videtur dicendum in inſtrumento guarētigiato vel publico habente vim ſententie ex forma ſtatuti. quia facta immiſſione eorum vigore ex primo decreto non erit locus reuocationi tenute per ſolutionem expenſarum & cautionem de iudicio ſiſti. ſed erit opus ſoluere debitum pro quo eſt facta immiſſio ita videtur tenere dominus Benedictus de barzis in tractatu guarentigie. in chart. 230. quarta colum. cum ſequen. & latius in char. 233. in decimaoctaua. q. Et facit

quod no. Bar. in d. l. cum vnus. in fi. pn ci. ff. de bo. auto. iu. poſ. dum equiparat pignus qđ capitur vigore inſtrumenti guarentigiati pignori quod capitur ex cauſa rei iudi. ⁊ faciunt no. per Alexã. in d. l. a diuo pio. in §. ſi ſuper rebus. in vj. colũ. dum examinat an miſſus in poſſeſſionem ex cauſa iudicati efficiat̃ poſſeſſor. ⁊ lʒ ibi firmet opi. gl. contra Barto. q̈ talis immiſſus non fiat poſſeſſor ⁊ bene. vt notaui. ſ. in ſecũdo membro huius tertie partis. in. v. q. nu. xij. Tamen ſubdit q̈ ſi opi. Barto. eſſet vera q̈ immiſſus ex cauſa iudi. efficeretur poſſeſſor idem quod dicitur de immiſſo vigore rei iudicate deberet etiam dici de immiſſo vigore inſtrumenti habentis executionem paratam ex forma ſtatuti. Et ita etiam tenet Bart. in. l. ſi ⁊ iure. in fi. ff. qui po. in pigno. habe. ⁊ Bald. in d. l. conſentaneum. in. iiij. colũ. quos refert Alexand. in d. §. ſi ſuper rebus. ⁊ ſic procedit equiparatio de immiſſione facta ex cauſa rei iudi. ad immiſſionem factã vigore inſtrumenti quod ex forma ſtatuti habet vim ſententie. ⁊ ita puto tenendum ⁊c. Et per hec eſt expedita tertia pars principalis.

¶ Quarta pars principalis.

Capio nunc quartam partẽ principalem tractatus noſtri in qua examinatur materia diuerſorum pactorum que in pignoribus frequenter apponi ſolent. Et primo ponemus pactum. l. commiſſorie. ſecundo pactum occupandi pignus propria autoritate. tertio ſubdemus quedam alia pacta.

¶ Summarium.

1 Pactum legis commiſſorie in contractu emptionis ⁊ venditionis dicitur illud qđ concipitur per verba directa.
2 Pactum legis commiſſorie eſt in pignoribus improbatum.
3 Pactum legis cõmiſſorie in pignoribꝰ cõſtitutum an firmetur iuramẽto.
4 Pactum firmari iuramento ⁊ iuramẽtũ metu periurij eſſe ſeruandũ differũt.
5 Conſuetudo an validet pactũ legis cõmiſſorie in pignoribus cõſtitutũ.
6 Pactum legis commiſſorie in pignore adiectum non a principio tempore contractus ſed poſt ex interuallo adiectuʒ eſt validum.
7 Priuilegium dotis non extẽditur vltra ſuos limites: nec argumentũ q̈ in omni caſu dos ſit priuilegiata eſt validum.
8 Pacta in pignoribus cõſtituta an ſint ſemper ⁊ de iure valida niſi reperiantur prohibita.
9 Pactum q̈ de ingrediẽdo ⁊ occupãdo propria autoritate pignus excuſat creditorẽ occupãtem ꝯ pena vi bonorũ raptorum valet.
10 Ingredi in poſſionẽ ⁊ eſſe in poſſeſſiõe ⁊ poſſidere differunt.
11 Pactũ initum cũ creditore de ingrediẽdo excuſat a pena ingreſſus: ſed nõ excuſat ſi perſeueret vel retineat niſi hoc expreſſum ſit in pacto.
12 Pactũ de ingrediẽdo ⁊c. põt fieri etiam in vltimis volũtatibus ⁊ in alijs cõtractibus ꝙ pignoris.
13 Pactũ de ingrediendo excuſat a vitio clandeſtinitatis.
14 Pactũ de ingrediẽdo ⁊c. põt executioni mãdari etiã ſi debitor verbo ꝯtradicat.
15 Pactũ de ingrediẽdo ⁊c. nõ põt exequi niſi mora debitoris precedente vel ſuſpitione de fuga.
16 Debitor ſuſpectus de fuga poteſt capi etiam pendente cõditione.
17 Executio pacti de ingrediendo ⁊c. põt exerceri etiã cõtra heredem debitoris: etiam ſi heres eſſet pupillus vel minor.
18 Pactum de ingrediẽdo ⁊c. an poſſit fieri cum tutore vel pupillo.
19 Pactũ de ingrediendo ⁊c. an poſſit fieri cum eccleſia.
20 Pactũ de ingrediẽdo an poſſit exerceri cõtra ſingularẽ ſucceſſorẽ: vel qñ in pacto fuit appoſitũ cõſtitutũ vel p̄cariũ. Itẽ an trãſmittat̃ ad heredẽ creditoris.
21 Pactũ de ingrediẽdo ⁊c. cedi i aliũ. Itẽ põt exerceri cõtra debitorẽ ſine iudice contra tertiũ poſſeſſorem non.
22 Pactũ de ingrediẽdo ⁊c an poſſit exerceri ante liquidationem debiti.
23 Pactũ de ingrediẽdo p creditorẽ deductũ ad iudicẽ: ⁊ iudex dedit licentiã ſine citatione partis an ſit validum.

24 Pactum de ingrediendo poteſt dupliciter ad iudicem deduci.
25 Pactum de ingrediendo delatum ad iudicem an poſſit propria autoritate exerceri.
26 Proteſtatio ſeruat ius proteſtanti.
27 Pactum de ingrediendo non operatur niſi creditor exprimat vim pacti.
28 Actus diuerſo modo intelligibilis per quem veniat interpretandus.
29 Actus quantuncunq; perfectus nihilominus recipit formam declaratoriaꝫ.
30 Pactum inter creditorem ⁊ debitorem quod debitori non liceat luere pignus ante annum valet: quod autem in perpetuum non liceat non.
31 Pactum quod debitori in perpetuum non liceat luere pignus non valet etiã in vim alienationis.
32 Pactum quod debitor non poſſit luere pignus infra .xxx. annos non valet.
33 Pactum quod res vendita ſit ſpecialiter et prius obligata vni creditori ipſi⁹ emptoris an poſſit adijci in preiudiciuꝫ anteriorum creditorum ipſius emptoris.
34 Venditor an poſſit in venditiõe rei ſue apponere pactum ſpecialis hypotece in preiudicium aliquorum creditoruꝫ.
35 Venditor non habet ius pignoris in re vendita et tradita emptori.
36 Res empta ex pecunia vnius creditoris eſt nihilominus obligata priori creditori emptoris: preferturq; ſecũdo creditori ex cuius pecunia res eſt empta.
37 Adminiſtratores rerum alienarum an poſſint in actu contrahendi preiudicare principalibus.
38 Diſpoſitio in vltimis voluntatib⁹ ſemper reputatur conditionalis.
39 Traditio rei in contractu emptionis et venditionis id operatur quod licet contractus nondum ſit abſolutus tranſit nihilominus dominiũ rei tradite in emptorem.
40 Regula quod ea que incontinenti fiũt cenſeantur ineſſe dicitur quedaꝫ fictio: nec in multis caſibus locum habet.
41 Debitorem non poſſe preiudicare creditori hypotecario in acquirendis qualiter procedat.
42 Factum in eadem oratione et factum in diuerſa differunt.

¶ Quarta pars principalis.

DEueniendo igit̃ ad pactum .l. cõmiſſorie pro intelligentia eſt premittendum quod pactum l. commiſſorie in pignoribus fit ad ſimilitudinem pacti .l. commiſſorie. quod ſolet fieri in cõtractu emptionis et vẽditionis. ¶ † In contractu autem emptionis ⁊ venditionis pactum .l. cõmiſſorie: dicitur illud quod concipitur per verba directa. puta niſi precium ſolutum ſit infra tale tẽpus res ſit inempta: quo caſu dominiũ retransfertur ipſo iure in venditorem. vt .l. j. ⁊ per totum. ff. de lege commiſſa. Sed ſi pactum concipiatur per verba inflexa ⁊ obliqua que non importãt retranſlationem dominij ipſo iure in venditorem. ſed requiritur retraditio vel reſtitutio rei ⁊ ſic factum hominis tũc nõ dicitur pactum .l. commiſſorie ſed dicit̃ pactum ſimile pacto .l. commiſſorie. vt eſt tex. ⁊ ibi declarat glo. in .l. j. in gloſ. in ver. pertineret. C. de pac. inter emp. ⁊ vẽdi. ⁊ tex. ⁊ glo. in .l. qui ea lege. eod. titu. ¶ Similiter dicendum eſt ⁊ in pignoribus quod quando pactum in eis concipitur per verba directa importãtia trãſlationem dominij ipſo iure ſit pactum legis commiſſorie. puta niſi debitor ſoluerit .ſ. tempus conuentum res pignorata ſit creditoris vel ſit ei vendita vel in ſolutum data pro ſuo credito vel ſit ei creditori ius faciendi quod vult: vel ſimile pactum conceptum per verba directa importantia tranſlationem dominij in creditorem ipſo iure. ¶ Sed ſi pactum cõcipiatur per verba obliqua vel inflexa. puta quod ſi debitor non ſoluerit in termino res detur in ſolutum creditori vel ipſe debitor promiſit dare in ſolutum. tunc non eſt pactum .l. cõmiſſorie. ſed eſt ſibi ſimile. iſte eſt tex. in .l. j. C. de pac. pig. ⁊ ibi declarat gl. Barto. ⁊ Saly. Et quando nos ſumus in pacto .l. commiſſorie in pignore. tunc ſi illud

pactum eſt efficax ſaltem ad retinendū
quod quando fit infra declarabitur ela
pſo termino debitor non admittetur vl-
terius ad offerendum vel ſoluendū cre-
ditori pro liberatione pignoris. l. vt ti-
tius.ff.de pig.ac. Si autem ſumus in
pacto ſimili pacto.l.commiſſorie. tunc
illud pactū eſt inutile ꝛ nihil plus ope-
ratur ꝙ eſſet de iure.ꝛ prout ſine dicto
pacto creditor poterat vendere pignus
vel petere ſibi in ſolutum dari. ita ꝛ ſer
uabitur cum dicto pacto. vt eſt text.in
d.l.j.ꝛ ibi gl.j.ꝛ fina.C.de pac.pign.vn-
de ſtante dicto pacto ſimili pacto.l.cō-
miſſorie.etiā quod ſit lapſum tempus
prefixum ad ſoluendum cum illo pa-
cto quod elapſo termino creditor poſſit
petere in ſolutum vel per ſimilia verba
inflexa.non propterea debitor erit exclu
ſus a iure offerendi ꝛ ſoluendi ꝛ liberā
di pignus: dummodo offerat ꝛ ſoluat
ante factam venditionem vel dationē
in ſolutū.vt eſt tex.et ibi declarat bal.
in.l.iij.C.de pig.actio.ꝛ colligit ex not.
per gl.in.d.l.j.que not.ne equiuoces.qꝛ
alias vidi doctorem non mediocris do
ctrine in hoc errare. ¶ Iſtis preſuppo-
ſitis deueniendo ad materiam dicti pa
cti.l.commiſſorie in pignoribus pro fa-
ciliori intelligentia ponam regulam
2 ampliationes ꝛ fallentias. ¶ † Regula
ergo ſit quod pactum.l. commiſſorie in
pignoribus eſt improbatum: vt.l.j.ꝛ fi.
C.de pac.pig.licet ſecus ſit in cōtractu
emptionis ꝛ venditionis: vt.l.j.ꝛ per to
tum.ff.de lege commiſſo.ꝛ.l.commiſſo-
rie.C.de pactis inter empto.ꝛ vendito.
ꝛ ratio differentie aſſignatur: quia com
muniter venditio ſolet fieri pro iuſto p̄-
cio.ꝛ licet aliquando aliud contingat.
tamen iſtud raro eſt.ꝛ iura adaptantur
ad ea que frequenter contingunt.l.nā
ad ea. ff. de legibus.vnde etiam quod
tale pactum valeat in contractu emp.ꝛ
vendi.non reſultat aliqua deceptio. ſꝫ
econuerſo pignus magis frequenter ſo
let pignorari pro multo minori quanti
tate ꝙ valeat.ꝛ ideo ſi tale pactū in eis
valeret debitores multum deciperent̄.
¶ Secunda etiam ratio aſſignatur qꝛ
tale pactum videtur quodammodo fo-
uere vſuram cum tendat ad effectū vt
creditor aliquid vltra ſortem cōſequa-
tur.ꝛ qꝛ vſure ſunt prohibite ideo non
valet.c.quia in omnibus.de vſur.ꝛ iſte
due rationes differentie inter pignus.
ꝛ contractum emptionis ꝛ vēd.aſſignā
tur per Abb.poſt Jo.an.in.c.ſignifican
te.de pigno.vbi Abb.nu.7. ¶ Firmata
ergo regula ꝙ pactum. l. commiſſorie
in pignoribus non valeat: amplia dictā
regulam quinqꝫ modis. ¶ Primo am-
plia vt regula procedat non ſolū quan
do pignus datur creditori pro mutuo
recepto: ſed etiam ſi detur pro alio de-
bito ꝙ mutuo.vt probatur in.l.fi.C.de
pac.pig.que generaliter loquit̄ in quo-
cunqꝫ creditore: ꝛ cum generaliter lo-
quatur generaliter debet intelligi.l.j.
§.generaliter.ff.de leg. preſtan. Idem
probatur in.d.c.ſignificante.de pigno.
vbi tex.generaliter loquitur ꝛ generali
ter reprobat pactum. l. commiſſorie in
pignoribus. Ad idem text. in.l.ij.C.de
pac.pig.ſecundum ſecundam lec.Bar.
ibi quam etiam alij ſequuntur vbi pi-
gnus fuit datum pro alio debito quā
mutuo.ꝛ adiectum fuit pactum.l.com-
miſſorie.ꝛ dicitur quod ita demum va-
leat quo ad excipiendum vel retinendū
ſi ſit adiectum ex interuallo.ſꝫ ſecus ſi ab
initio contractus.ꝛ ita firmat Alexā.in
conſi.clxxviij.viſo proceſſu.vij.vo.nu.j.
¶ Secundo amplia etiam ſi tale pactū
apponeretur in fauorem mulieris cre
ditricis pro reſtitutione dotis ſue: vt vi
detur ad literam eſſe tex.in l. quamuis
alias incipit callipodius.ff.de ſolu.vbi
dicitur quod non obſtante tali pacto
maritus pōt offerre dotem vxori. ¶ Sꝫ
in veritate ibi non fuit pactum.l. com-
miſſorie.ſed fuit pactum ſimile pacto.
l.commiſſorie.quia non fuit factū per
ver.directa importantia ipſo iure tran
ſlationem dn̄ij.ſed fuit factum per ver.
obliqua.qꝛ ibi dicit textus ꝙ maritus
ꝓmiſit vxori ſo.ma.dare ei in ſolutum
predia ꝓ dote erant obligata ꝛ ſic per
ver.obliqua ꝛ nō directa: vt dictū fuit.
§.in premiſſis.nu.1.nimirū ergo ſi in il-
lo tex.dr̄ ꝙ ſatis eſt ſi maritus offerat
dotis quantitatē.qꝛ illud pactum fuit

inutile: vt per tex. & gl. in l. ſ. C. de pact. pi. & dictum fuit. s. & ideo per illud non fuit debitori ablata facultas ſoluendi & offerendi. quod ho. licet Barto. ibi ad hoc nõ aduerterit. ſed idem intelligit eẽ in tali pacto. quod eſt in vero pacto. l.
3 commiſſorie. ❡ † Tertio amplia etiam ſi in tali pacto interuenerit iuramentũ qꝛ per tale iuramentũ non confirmatur pactum: licet metu periurij tale pactũ ſit obſeruandum. vt firmat Bart. in l. ſi quis pro eo. in ver. iiij. dixi. ff. de fideiuſ.
4 & vt ſubdit ibi Bar. iſta duo. ſ. † pactuꝫ firmari iuramento vel iuramentuꝫ metu periurij eſſe obſeruandum differũt. & ſunt magni effectus propter aliqua que. ipſe ibi ſubiungit. Et ita etiam tenet Ab. in d. c ſignificante. in iij. not. de pigno. & Abb. in c. cum cõtingat. in vij. colum. in ver. venio ad ſecundam. in ſi. de iureiuran. & Cor. in conſil. cxxxiij. vi-
5 ſo copioſa. litera. g. primo vo. ❡ † Quarto amplia etiam ſi tale pactum. l. commiſſorie in pignoribus approbaretur per conſuetudinem: qꝛ dicta conſuetudine non obſtante omnino pactum non valeret. vt per Bal. in l. conſuetudinis. in iij. col. in verſicu. tertij dicunt. C. que ſit long. cõ. ❡ Quinto amplia etiam ſi dictum pactũ conciperet̃ hoc modo. vꝫ qꝫ elapſo termino nõ liceat ſoluere vel offerre pro luendo pignore. & omne ſimile pactum qꝛ oino non valet: vt tenet gl. in d. l. fi. C. de pac. pig. & ibi per doc. et late per Alex. in l. item qꝛ § fi. ff. de pac. Qui poſt Bar. in l. qui rome. in princ. & Pau. de caſt. ff. de ver. ob. concludit qꝺ aut tale pactum fuit adiectum ad tollẽdum dãnum creditoris & fraudem debitoris & valet. aut eſt factum in vtilitatem creditoris & leſionem debitoris et non valet per late allegata ibi per Alexand. cum quo ibi ſimpliciter trãſit Jaſo. & fuit diſtinctio Barto. in d. l. qui ro-
6 me. in prin. ❡ † Fallit aũt. d. regula q̃nqꝫ modis. Et primo fallit quando pactuꝫ. l. cõmiſſorie in pignore nõ fuit adiectum a principio tẽpore contractus. ſed poſt ex interuallo vt eſt text. in d. l. quãuis ſm vnam lec. & ibi tradit Bart. in. ij. oppo. tex. & ibi bar. in d. l. titius. ff. de pig. act. & rõnem differentie inter pactum adiectũ a principio vel poſtea ex interuallo aſſignat Bar. in d. l. quãuis & in d. l. titius. & eſt qꝛ debitor qui eget pecunia faceret creditori de pactum qꝫ ipſe vellet ab initio donec habeat pecuniam ideo reprobatur. continet enim in ſe quandã aſperitatẽ & violentiam. vt. d. l. fi. C. de pac. pig. que rõ ceſſat q̃n iã habita pecunia ex interuallo debitor dictum pactũ apponit. & ita etiam tꝫ Cor. in d. cõſi. cxxxiij. in litera. g. primo vol. ❡ Et iſta fallentia eſt etiam ſane intelligenda vt. ſ. procedat qꝫ pactũ ex interuallo poſtea factum valeat quo ad retẽtionem & exceptionẽ querendã ipſi creditori pignore apud eũ exiſtente. nõ autem quo ad actionẽ ad petendũ dictam rem in ſolutũ exiſtentem apud debitorem. ita tenet Bar. in d. l. quãuis. in. ſ. & ſ. oppo. & Abb. in d. c. ſignificante nu. vj. & Alex. in cõſi. clxxviij. viſo proceſſu cauſe in j. col. nu. j. vij. vo. & etiã in cõſi. ſeq. vbi plene de materia. ❡ Secundo fallit dicta regula q̃n pactum fuit conceptum qꝫ pignus eſſet venditũ creditori. vel datũ in ſolutũ ꝓ iuſto precio. tũc enĩ pactũ valeret. regula ergo procedit q̃n pactum initum fuit qꝫ pignus eſſet venditum vel datũ in ſolutum creditori ꝓ debito. vt eſt text. in l. ſi fundus. in fi. ff. de pigno. & ibi Bar. & idẽ no. Bart. in d. l. quãuis. in iij opp. dicẽs qꝫ iſto caſu iuſtum preciũ eſtimabit̃ per bonũ virum. i. iudicem: vt. l. fi. circa fi. C. de iure do. impe. ❡ Tertio fallit dicta regula q̃n pactum eſſet initum. qꝫ pignus eſſet venditum creditori ſimpliciter non exprimendo nec ꝓ debito nec ꝓ iuſto precio. nã etiam tunc intelliget̃ pro iuſto precio etiam quod non ſit dictum. & valebit pactum. ita not. Bart. in d. l. ſi fundus in fi. & Bart. in d. l. quamuis. in ſua diſtinctione. et Abb. in d. c. ſignificante ſecus autem ſi dictum eſſet quod pignus eſſet datum in ſolutum: quia tũc intelligeretur pro debito et non valeret ſm Bar. in d. l. quamuis. et faciunt not. in l. a diuo pio. § ſi pignora. ff. de re iudica. ❡ † Quarto fallit regula predicta quando pactum non fuit fa...

ctum cum creditore ab ipſo debitore: ſed factum fuit per debitorem cum fideiuſſore vel alio extraneo a creditore: tūc enim pactum valet. vt eſt tex. in.l. finali.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de contrahē. emptio.et ſequuntur Bald. et Salic. ibi.et etiam Abb.in.d.c.ſignificante.nu mero.6.declarando. vt per Alexan.in d.conſilio.clxxviij.vij.volu. numero.7. ibi vide.
7 ¶ Quinto fallit regula predicta ſecundum aliquos fauore dotis. puta ſi mulier vel ſocer promiſit dotē marito in pecunia:⁊ dedit fundū in pignus cum pacto q̄ ſi intra certum tempus pecunia non ſoluatur fundus ille ſit in dotem datus.iſto enim caſu videtur quod tale pactum valeat fauore dotis.ita no.vult Bal.in.c.j.de feu.da. in vim.l.commiſ.alle.id quod habetur in l.ita conſtante.ff.de iure do.et in.d.l.ꝗuis. Et iſtud non obſtat his que dicta ſunt.ſ.in ſecunda ampliatione.quia illa procedunt quando agitur de fauore mulieris creditricis pro dote. tūc enim improbatur dictum pactum. l.commiſſorie ⁊ habet locū.d.l.ꝗuis. Sed quando agitur de dote danda marito et ſic agitur de fauore dotis principaliter et mulieris.in conſequentiam dicendum videtur quod pactum valeat.⁊ hoc modo poteſt ſaluari dictum Bal. in.d.c.j. ſm Bal.nouel.in tractatu dotis in.vj. parte principali in priuileg.liiij. et ibi etiam reddit rationem diuerſitatis inter contractum dotis et alios contractus vcʒ q̄ illa ratio per quam improbatur pactum.l.commiſſorie in pignoribus ſcilicet q: debitor pro habenda pecunia faceret omnem pactum ceſſat in promiſſione dotis:quia promittens non indiget pecunia ſed dilatione. in qua dilatione concedenda mariti communiter ſolent eſſe faciles:et quia frequentius ſolet contingere quod ipſi viri magis ſolet allici ad pacta proficua mulieri quam ſibi.vt dicebat Cyn.poſt Pet.in.l.contractibus.poſt princip.C. de non numera.pecu.et etiā q: tale pactum non tendit ad merum lucrū mariti creditoris.prout contingit in alijs creditoribus cum tale pactum in dote cedat etiam in fauorem mulieris. ⁊ q̄n vertitur intereſſe alterius quam creditoris.tunc reſpectu alterius non eſt improbatum tale pactum.d.l.fin.in principio.ff.de contrahen.emp.ita in effectu firmat Bald.no. in dicto loco. dicens ita conſuluiſſe apud lucam.licet in illa.q. in qua conſuluit pactum illud in dote eſſet adiectum ex interuallo. quo caſu pactum valet ad retinendū. d.l. titius. ff.de pig.actio. ¶ Tamen in hoc articulo quāuis ſit magna autoritas prefati Excellentiſſimi doct. puto in contrarium eſſe veriorem opi.vcʒ q̄ etiam in dote pactum.l.commiſſorie indiſtincte:tam ex parte mulieris cui dos venit reſtituenda quam ex parte mariti cui dos venit danda.non valeat nam licet.d.l.ꝗuis.loquatur in dote reddenda vxori tamen idem dicendum eſt in dote danda marito:q: nō minora priuilegia cōceduntur mulieri in dote recuperanda quam concedantur marito in dote recipienda:vt.l.vni.§.et vt plenius.C.de rei vxo.actio.et in.l.aſſiduis. C.qui potio.in pigno. habe. ⁊ habetur in.l.j.ff.ſo.ma.et probatur etiam q: pro nulla cauſa etiam pia permittitur vſura.c.ſuper eo.de vſur.vnde etiam in dote danda marito debet cenſeri improbatum pactum.l.cōmiſſorie. quod etiā ad effugiendam vſurariam prauitatē fuit reprobatum : vt no. cano.et maxime Abb.in dicto.c.ſignificante. et licet maritus lucretur fructus rei pignorate pro dote.iuxta capitu. ſalubriter.de vſur.tamen illud intelligitur de vſuris reducibilibus ad intereſſe conſiderabile vt tenet Jo.de ana.in.d.c.ſalubriter. ¶ Et nō ob.d.l.fi.ff.de ꝯhen.emp.q: ibi illud pactū fuit adiectū in fauorē fideiuſſoris ⁊ nō tēdebat aliquo modo in fauorē creditoris:ſecus aūt eſt in marito q: marit9 eſt creditor dotis ⁊ pro dote recipit pign9:⁊ ſic negari nō pōt q̄ pactū nō ſit adiectū fauore creditoris principalis ⁊ Bal.in.d.c.j.non firmat q̄ in dote valeat pactū.l.cōmiſſorie:ſʒ remittit ſe ad.d.l.ꝗuis que ꝓbat ꝯtrariū:⁊ imo qui indiget pecunia pro dote danda marito ita veriſi'r induceret ad adijciendum

dum omne pactum in pignore quod dat pro promiſſione dotis:ſicut ille qui indiget pecunia mutuata a creditore: vtroqꝫ enim caſu ſubeſt neceſſitas ⁊ rationis identitas:⁊ imo magis frequenter contingit ꝙ mariti in dotibus habēdis volunt habere vtiliora pacta quaꝫ dare:difficilius enim reperiuntur mariti quam vxores:vt experiuntur ⁊ bene ſciunt q̄ habēt filias nubiles. 9
¶ Nō obſtat ꝙ ſaltē ſpeciali priuile.dotis ita debeat dici iuxta no.in.l.j.ff.ſo. mat.qꝛ iſta argumentatio multa conceſſa ſunt in priuileg.dotis contra regulas iuris cōmunis ergo etiam iſtud debet concedi non valet qꝛ vt inquit Bar.in.l.ſi inſulam in.iiij.oppo.ff.de verb.obli.iſtud eſt multiplicare inconueniens et facit l.ius ſingulare.et.l.quod vero cōtra.ff. de legi.⁊ recurrere ad ſpecialitates eſt refugium miſerorum vt dicit glo. in.l. filium quem habentem.C.fami. her.et qꝛ iſtud pactum tendit ad vſurariā prauitatem et per cōſequens tractatur de periculo anime:ideo in dubio debet fieri interpretatio vt euitetur periculum anime vt dixit gl.no.in.c.vnico.de ſeruti.facit tex.in.c.iuuenis.de ſponſali. Et per iſta et plura alia copioſius relata ita conſuluit Alex.in cōſi.clxxviij.viſo proceſſu.vij.volu.nu.9.cū ſequētibus: ⁊ ſubdit ꝙ cū iſta ſit communis opi. nō eſt ab ea recedendum:et ita puto tenendum:licet articulus ſit valde diſputabilis et ſic iſta non erit fallētia: ſed erit ampliatio ad regulam vcꝫ ꝙ etiam in dote danda pactū.l.commiſſorie ſit improbatum. ¶ Cetera autem ad materiam huius pacti. l. commiſſorie. vide per Guid.pape in ſuis deciſionibus.q. vj.vbi plura ponit ⁊ ꝑ Veronen̄.in ſuis cautelis car.28.in cau. incipiente pactum pignoris et per eundem Guido. in tractatu de vſur.;nu.24.⁊.25. ¶ Secundo tractandum eſt de pacto quod frequenter miri ſolet inter creditorem ⁊ debitorem vcꝫ ꝙ nō ſoluto debito creditor poſſit pignus propria autoritate
8 occupare. ¶ † Et primo premittēdum eſt ꝙ tale pactū de iure vcꝫ per regulā generalem ꝙ omnia pacta in pignoribus de iure valent niſi reperiantur ꝓhibita vt eſt tex.⁊ ibi no.in.l.fi.§.j. C.de iure domi.impe.⁊ de hoc eſt tex.in.l.iij. C.de pigno.ſm̄ lectu. Bar.ibi:⁊ cū materia ſit valde diffuſa vt clarius et breuius explicetur ponā illam per concluſiones:⁊ erunt quindecim ꝯcluſiones.
9 ¶ † Prima igitur ſit concluſio : ꝙ pactum de ingrediendo ⁊ occupādo propria autoritate pignus excuſat creditorem occupantem a pena vi bon.rap. vcꝫ l.ſiquis in tantā.C.vnde vi et a pena edicti diui marci de qua in. l.extat ꝙ me.cau.⁊ a pena.l.iulie de vi vt optime declarat glo.in.l.pignoris.C.de pigno.actio.in glo.in ver.preſidalē ⁊ ibi per Sali.⁊ per Bar.⁊ Sali.in.d.l.iij.in j.colū. Si tamen talis creditor poſt ingreſſum ⁊ occupationē intenderet perſiſtere in poſſeſſione ⁊ poſſidere: tūc incurreret dictas penas qꝛ iſtud non deuenit in pactum vt.ſ.poſſit propria autoritate poſſidere ſed ſolum ꝙ poſſit in
10 gredi et occupare. † ⁊ aliud eſt ingredi poſſeſſionem:⁊ aliud eſſe in poſſeſſione ⁊ poſſidere vt.l.iij.§.fi.ff.de acqui.poſ.⁊ l.qui legatorum.ff.ex quib.cau. in poſ. ea.et.l.ij.in prin.ff.pro here.⁊ aliud cōſequitur qui intrat poſſeſſionē et aliud qui poſſidet ⁊ poſſeſſionē acquirit vt.l. is cui.in prin.et.§.ſi legatorum.ff.vt in
11 poſ.lega. ¶ † Unde ad hoc vt creditor excuſetur etiam a poſſeſſione : neceſſe eſt in pacto addere ꝙ licitum ſit creditori non ſolum ingredi poſſeſſionē: ſed etiam poſſidere ⁊ poſſeſſionē acquirere ⁊ retinere propria autoritate:prout notarij frequenter in inſtrumentis ſolent facere dicentes quā poſſeſſionē intrandi accipiendi ⁊ retinendi ſua autoritate ⁊c.et ita firmat Barto.in.d.l.iij.in.ij. col.C.de pign.et idem Sali.ibi in prin. qui licet ad.d.l.iij. non teneat intellectum Bar. Tamen bene firmat ꝙ de iure pactum poſſit concipi modo predicto et ꝙ valeat. ¶ Secunda concluſio eſt ꝙ etiā in tali pacto poteſt adijci ꝙ creditor poſſit dicta pignora vendere vel ea ſibi empta habere pro iuſto pretio:nam etiam tale pactum de iure valet vt tenet Barto.in.d.l.iij.in.ij. col. in verſi.

verſi. iuxta predicta: et ibidem ſequitur Salic. in. vij. q. et iſto caſu practica erit vt iuſtum pretium eſtimetur per iudicem iuxta not. in. l. continuus. §. cũ ita. ff. de verb. oblig. et ibidem no. Bar. et in tali eſtimatione citari debet pars ſi velit aliquid opponere et adhibita ſummaria cauſe cognitione ſine alio libello: ſi pars citata nihil releuans opponat iudex faciet per partes eligi duos bonos eſtimatores: vel ipſe iudex eos eliget et eos faciet iurare de eſtimatione legaliter facienda: et facta per eos relatione eſtimationis iudex ſecundũ dictam eſtimationẽ relatã per dictos eſtimatores faciet ſuam declarationez ita tenet Bar. in. d. l. iij. col. fin. verſi. iuxta premiſſa et ſequitur ibi Salic. in. xv. q.

12 ¶ † Tertia concluſio eſt q̃ tale pactuz ſeu licentia poteſt etiã adijci in vltima voluntate et etiã in alijs cõtractibus q̃ in pignore vt etiã no. Bar. in. d. l. iij. col. ij. in. ij. prin. q. et ibi ſequitur Sal. in. iij.

13 q. ¶ † Quarta concluſio eſt q̃ tale pactum non ſolũ excuſat a pena violentie vt dictũ eſt in prima cõcluſione: ſed etiã excuſat a vitio clandeſtinitatis: et per conſequens tale pactũ reſpectu ſolius ingreſſus in poſſeſſionẽ poteſt exerceri per creditorem etiã ignorante debitore ita tenet Bar. in. d. l. iij. in. iij. col. in ver. ſed an a vitio clandeſtinitatis et ſequi-

14 tur ibi Sali. in. ij. q. ¶ † Quinta cõcluſio eſt q̃ tale pactũ poteſt per creditorẽ exequi etiã ſi debitor verbo cõtradicat et reſiſtat: niſi tamen cõtradiceret ex iuſta cauſa puta q2 iam ſoluiſſet debitũ: ſecus aũt ſi reſiſteret de facto: quia tũc creditor nõ poſſet armis ingredi: quia iſtud poſſet eſſe cauſa maioris rixe et tumultus: quod de iure nõ licet nec permittitur etiam ſi de hoc eſſet initũz expreſſum pactum vez q̃ creditor poſſit ingredi inuito debitore et reſiſtente de facto nam talẽ pactũ non valeret. l. conuenire. ff. de pac. dot. et ita tenet Bar. in d. l. iij. in lectura non in repeti. in. j. colũ. ¶ Iſtud tamẽ limitatur vtiliter niſi in inſtrumento eſſet adiectũ conſtitutum per quod vtraq3 poſſeſſio tã naturalis q̃ ciuilis transfertur in creditorez. l. q̃ meo in prin. ff. de acqui. poſ. vel ſaltem precariũ per quod in creditorẽ trãſfertur ciuilis: et naturalis remanet penes debitorem vt no. in. d. l. q̃ meo. Nã iſtis caſibus debitor reſiſtendo de facto dicitur ſpoliare creditorẽ ſua poſſeſſione: et ideo licet creditori incontinenti per vim ingredi quia dicetur creditor magis ſe defendere q̃ debitorez oppugnare ita no. Bar. in. d. l. iij. in. iiij. q. prin. et ibi ſequitur Sali. in. q. j. Addit tamen Sali. q̃ etiam quãdo debitor reſiſteret de facto et non eſſet cõſtitutũ poſſet creditor de facto ingredi dũmodo violentia creditoris nõ habeat aliquod delictũ adiunctum: puta ſi creditor coadunatis hominibus vellet per vim ingredi vbi talis coadunatio nõ eſſet permiſſa: vel vbi interueniret ſanguinis effuſio que eſt prohibita. Alias ceſſante delicto dicit Sali. q̃ creditor poteſt per vim ingredi etiam debitore de facto reſiſten-

15 te. ¶ † Et predicta intelligũtur ſemper mora debitoris precedente vel ſaltẽ iuſta cauſa ſuſpitionis de fuga iuxta tex. in. l. queſitum. et ibi glo. et Bar. ff. de pigno. ita declarat Bar. in. d. l. iij. in. iij. q. in fi. ſed Sali. ibi in. xij. q. tenet q̃ indiſtincte ante moram tale pactum exerceri non poſſit: q2 eſt cõditionale et q̃. d. l. queſitũ procedit in hypo. que iam eſt in eſſe deducta: ſed ego non video rationẽ differentie inter iſtud pactũ et hypotecã: nã ratione cõtractus vtrũq3 dicitur in eſſe deductũ: et etiã hypoteca pẽdente termino vel conditione intentari nõ poteſt vt. l. ſoluitur. §. ſi paciſcatur. ff. qui. mo. pi. vel hy. ſol. et. l. cum ſoluẽde. ff. de diſtrac. pi. et tñ ex cauſa ſuſpitionis poteſt exerceri pendente conditione. d. l. queſitũ ergo idez dicendũ eſt

16 in pacto. ¶ † Et facit q2 debitor ſuſpectus poteſt capi etiã pendente conditione vt habetur per Bald. in. l. j. C. de condi. ex lege ſaltẽ vt caueat. l. in omnibus. et ibi Bar. ff. de iudi. et talis etiam captura põt fieri ꝓpria autoritate creditoris vt. l. iiij. §. ſi debitorẽ. et ibi Bar. ff. de his que in frau. credi. et habetur p Alex. in. l. ij. in. ij. col. ff. de iuriſ. om. iudi. et ideo remanet vera deciſio Bartol.

17 ¶†Sexta concluſio eſt ꝙ executio ta-
lis pacti põt exerceri cõtra heredẽ de-
bitoris:⁊ iſtud nõ habet dubiũ qñ he-
res eſt eiuſdẽ cõditionis cuius erat de
bitor puta qꝛ eſt maior prout erat debi
tor:ſed difficultas eſt quãdo heres eſt
pupillus vel minor ⁊ in hoc Bar.in.d.
l.iij.in.v.col.in verſi.quid in ſucceſſore
vniuerſali.remittit ſe ad no.per Cy.in
aut.quas actiones in.5.q.C.de ſacro.
eccle.⁊ ex no.ibi per Cy.et Bar.in vl.q.
⁊ per Jaſ.in antepe.co.colligitur ꝙ pri
uilegium heredis ſuccedentis debito-
ri non extinguit nec impedit tale ius
pacti executiui ⁊ ita etiam tenet Bart.
in.l.ſiquis curialis.C.de epiſ.⁊ cleri.et
ſequitur Sali.in.d.l.iij.in.v.et.vij.q. et
mouetur per tex.⁊ gl. in. l.pupillus.§.
ſed et ſi creditor.ff.de auto.tut.quod di
cit eſſe tenendum cordi: ad idem opti-
mus tex.in.l.j.C.qñ decre.opus nõ eſt.

18 ¶†Sed maius dubium eſt an tale pa
ctum poſſit a principio fieri cum tuto-
re vel cum pupillo autoritate tutoris?
⁊ in hoc Bar.in.d.l.iij.in.j.q.diſtinguit
ꝙ aut creditor vult vti iſto pacto pro
executione iuris realis.i.ipſius pigno
ris ⁊ tũc ſi pignoris conſtitutio valuit
valebit etiã pactũ vt.l. ſi pupillus.§.j.
ff.de rebus eorũ:aut conſtitutio pigno-
ris nõ valuit ⁊ tũc nõ valet etiã pactũ
vt.l.curator.⁊.l.pen.C.ſi alie.res pi.da.
ſit ⁊.l.cũ principalis.ff.de reg.iur. Aut
creditor vult vti pacto ad executionẽ
iuris perſonalis quod reſpicit ipſum
ingreſſum:⁊ tũc ſi pactũ fuit initũ ꝙ li-
ceat ingredi tm̃ ⁊ vꝫ qꝛ cõditio perſo-
ne pupilli non eſt impedimento vt.l.
apud iulianũ.in prin.et.§.ſequit.ff.ex
qui.cau.in poſ.ea.aut pactũ fuit initũ
ꝙ liceat ingredi ⁊ poſſeſſionẽ adipiſci
⁊ tũc reſpectu rerũ que ſeruãdo ſerua-
ri nõ poſſunt ⁊ ſic que poſſunt per tuto
rẽ alienari vꝫ vt.l.lex que tutores.C.
de admi.tu.ſed quantum ad alias res
non valet ſine decreto vt.l.pupillus.ff.
de acqui.re.do. et.l. magis puto.§.j.ff.
de re co.¶Sed in hoc vlti.membro di-
ſtinctionis Jmo.in.l.ij.§.ſi a pupillo.ff.
pro empto.tenet cõtrariũ per glo.in.d.
§.ſi a pupillo in ſecũda ſo. que vult ꝙ
lꝫ pupillus nõ poſſit alienare res mo-
biles vel immobiles que ſeruãdo ſer-
uari poſſunt ſine decreto iudi.d.l.ma-
gis puto.§.nec paſſiꝫ tñ bene poſſit alie
nare poſſeſſionẽ taliũ rerũ ſine aliquo
decreto ⁊ ita etiã firmat Alex.in.l.poſ-
ſeſſionem.ff.de acqui.poſ.in fine. Unde
verior videtur opi.ꝙ pactum de ingre
diẽdo poſſeſſionẽ ⁊ retinẽdo initũ cũ tu
tore vel pupillo ei⁹ autoritate ſine alio
decreto valeat ꝗ̄uis ipſa cõſtitutio pi
gnoris nõ valeat cũ pactũ reſpiciat ſo-
lã poſſeſſionẽ ⁊ ius perſonale que non
eſt ꝓhibita alienari etiã per pupillũ
cũ autoritate tutoris vt late per Alex.
19 in.d.l.poſſeſſionẽ. ¶†Similiter dubi-
tari poteſt an tale pactũ valeat in reb⁹
eccl'ie?⁊ Bart.in.d.l.iij.in.d.j.q.tꝫ ꝙ ſi
ꝓceſſit valida cõuẽtio tale pactũ valeat
ꝓterq̄ in reb⁹ cõſecratis ⁊ ita refert te-
nere Hoſt.in.c.verũ.de foro cõpe. ⁊ ita
etiã tꝫ ibi Abb.in.vj.col.in verſi. ſed cir
ca hoc quero loquẽdo in acquirẽdis ec
cleſie ⁊ nõ in acquiſitis nã in acquiren
dis vꝫ cõuẽtio nõ in acquiſitis: decla
rãdo tñ hãc deciſionem duob⁹ modis:
primo vt talẽ apprehẽſionẽ debeat pre
cedere declaratio iudicis: ſcdo vt non
detur reſiſtentia de facto vt ibi late per
Abb.ſed primã declarationẽ non puto
verã ſtãtibus verbis pacti ſine licentia
⁊ requiſitione alicuius iudicis: ſecũdã
aũt declarationẽ intelligendã puto vt
20 declaratũ fuit.ſ.in.5.cõcluſiõe.¶†Se
ptima concluſio eſt ꝙ qñ tale pactũ eſt
adiectũ ad executionẽ iuris realis.i.pi
gnoris:tũc illud põt exerceri etiã cõtra
ſingularẽ ſucceſſorẽ habẽtẽ cãm a debi
tore ſi tñ debitũ erat liqdũ in ipſo inſtr̃o
iſtã opi.tꝫ gl.⁊ Bar.in.d.l.iij.in.iiij.col.
in verſi.itẽ dubitat̃ qd de ſingulari ſuc
ceſſore:⁊ idem tenẽt ibi Pe.Cy.Ray. ⁊
Bal.⁊ Spe.in tit.de pigno.§.j.verſi.itẽ
quid ſi debitor fundãtes ſe ꝑ.l.ſi titius.
ff.de ſeruis expor.eſt bene verũ ꝙ vbi
Bar.⁊ alij dicũt ꝙ dictũ pactũ adiectũ
in pignore eſt iuris realis executiuum.
Bal.dicit ꝙ eſt iuris realis cõſequuti-
uũ. ¶Et iſta opi.vr̃ cõmunior ⁊ ſaltẽ
in iudicãdo ⁊ cõſulendo tenẽda: ꝗ̄uis
ꝯtrã opi.teneat Mar.antiquus gl. Ja.

de belui.& Jac.but.vt refert Bart.in.d.l.iij.& Saly.qui dicit quod ius iſti⁹ pacti capiendi rem hypothecatam ꝓpria auctoritate nõ eſt executiuũ vel conſequutiuum iuris realis ſed ſolum cauſat ius perſonale & per ꝯñs non dꝫ trãſire contra ſingularem ſucceſſorẽ:& iſtaꝫ diſputationem late proſequit̃ Corn.in conſi.cc.xviij. videtur in hac conſultatione.ij.volu.& cõcluſiue dicit hãc opi. Marti.& ſequacium eſſe verioreꝫ ſed in via deciſiua nõ eſſe recedendũ ab opin. Bar.& Bal.& ſequaicum.remanet ergo concluſio q̃ pactum tale adiectum pro executione iuris realis in pignore tranſit contra ſingularem ſucceſſorem habentem cauſam a debitore.¶ Et ſic iſta concluſio primo reſtringitur vt nõ procedat contra ſingularem ſucceſſorẽ nõ habentem cauſam a debitore vt probatur in.l.ſepe in fin.ff.de re iudi. licet ibi gl.velit contrarium & male ſm Bart.in d.l.iij.¶ Scdo reſtringitur vt non habeat locum niſi quando debitum eſt liquidum ex ipſo inſtrumento & ſic ineſſe deductum vt.l.ſi ſuperatus.§.j.ff.de pigno.& tenet glo.in.d.l.iij. quamꝫ in hoc approbat ibi Bar. ¶ Tertio reſtringit̃ quando pactum fuiſſet appoſitũ ad executionem obligationis perſonalis veꝫ pro actione perſonali & ſuper pignore: qꝛ tunc non põt exerceri contra ſingularem ſucceſſorẽ niſi prius reſciſſa alienatione facta in fraudẽ vt inſti.de actio.§. itẽ ſi quis in fraudẽ ita no. Bart.in.d.l. iij.in.5.col.in verſi.hoc premiſſo venio ad.q. ¶ Octaua ꝯcl'o eſt q̃ qñ debitor non ſolũ fecit pactũ in pignore de ingrediendo ꝓpria auctoritate:ſed etiã cõſtituit ſe poſſidere ꝓ creditore ꝑ ſimplex conſtitutũ vel precariũ: tunc ſi debitor dictã rẽ alienauit in tertiũ poterit creditor vigore dicte clauſule exercere dictũ pactũ pro executione iuris realis ꝯ dictum ſingularẽ ſucceſſorẽ:etiã per vim data reſiſtẽtia de facto:qꝛ magis eſt defenſio ꝙ occupatio vt.l.cũ fundum & ibi no.ff.de vi & vi arma. Ita tenet bart.in d.l.iij.in.vj.col.in verſi.ſed pone q̃ debitor &c.& faciũt ea q̃ dixi.ſ.in.5.cõcluſione nu.14.& idẽ firmat Saly.in.d.l.iij.in viij.q.per fundamẽta facta per Barto. ¶ Nona ꝯcl'o eſt q̃ tale pactũ de ingrediendo ꝓpria auctoritate & eius facultas trãſmittit̃ etiam ad heredẽ creditoris ita no. Alex.poſt Ange.in.l.ſi ita ſtipuler poſt gl.ibi.ff.de ver.obli.& ita etiã tenet Bald.in.c.j.§.ſiquis vero de pace iur.fir.& reddit rõnem qꝛ iſtud pactum nõ eſt priuileg.ſed ius cõe per no.in.l.q̃

21 retiario.ff.de pig.actio. ¶ † Decima cõcluſio eſt q̃ ſicut tranſit in vniuerſalem ſucceſſorem creditoris vt dcm̃ eſt in p̃cedenti ꝯcl'one ita & põt tranſire in ſingularem ſucceſſorẽ per ceſſionẽ qꝛ.ſ.cedi põt alteri ita tenent Bar.Ange. Imol. Roma.in.l.j.§.ſi.cũ.l.ſeq.ff.de no.oper. nun.cũ aliis ibi additis per Alex. ¶ Undecima ꝯcl'o eſt q̃ tale pactum poteſt exerceri per creditorẽ ꝯ debitorem ſine iudice quia contra eũ omnia ſunt liquida:ſed contra tertiũ poſſeſſorẽ nõ eſt ita liquidũ:qꝛ põt eſſe dubium an habeat cãm a debitore vel nõ.ergo iſtud debet prius ſummarie liquidari coram iudice iuxta.l.a diuo pio.§.ſi ſuper reb⁹.ff. de re iud.& tũc poterit etiã cõtra tertiũ poſſeſſorẽ ingredi ꝓpria auctoritate et idẽ eſſet ſi manifeſtum eſſet q̃ poſſeſſor haberet cãm a debitore qꝛ abſq; alia liquidatione poſſet ingredi propria autoritate per.l.emptor.ff.de actio.emp.ita tꝫ bar.in.d.l.iij.in.iiij.q.in verſi. Aduertẽ tñ q̃ ꝯ ipm debitorẽ &c. Et cum opi. Bar.tenẽt Imo.& Ant.de bu.in.c.quia. de iudi. Sed Saly. in.d.l.iij.in.xj.q dicit ſibi nõ placere ꝙ.Bar.& rñdẽdo mortuis Bar.tꝫ q̃ talis liq̃datio nõ requirat̃. ¶ Sed opi.bar.& ſequacium tenet Soꝫi.in cõſi.lxxxij.ſuper qõnib⁹ in.iij. vol.in pen.col.in verſi.5.ꝯcl'o. vbi dicit q̃ licet qñ in inſtrumẽto non eſt conſtitutum neq; precariũ nõ ſit licitũ vti pacto executiuo ꝯ tertium poſſeſſorẽ nõ citatũ vt volũt bar.Imo.& Ant.de bu.in locis.ſ.allegatis.Tñ qñ i iſtro eſt cõſtitutũ vel p̃cariũ tũc pactũ executiuum põt exerceri etiã cõtra ſingularẽ ſucceſſorẽ nõ citatum & negocio non liquidato: qꝛ ex quo creditor ciuiliter poſſidet poteſt ingredi & inſiſtere in ſua poſſeſſione et turbare naturaliter poſſidentem iuxta

no.in.l.clam poſſidere.§.q ad nũdinas.
ff.de acqui.poſ.ꝛ qꝛ ingreſſus tali caſu
dicitur potius defenſio ꝙ occupatio.d.
l.cũ fundum cũ ibi not.ff. de vi ꝛ vi ar=
ma.¶ Remanet ergo vera cõcluſio bar
to.ꝙ cõtra tertiũ poſſeſſorem nõ poteſt
exerceri pactũ executiuum niſi prius
liquidato ꝙ ipſe habeat cauſam a de=
bitore:vel niſi hoc eſſet manifeſtum:vel
niſi in inſtru.eſſet cõſtitutum vel preca
rium.ꝛ ita de cõſti. ꝛ precario firmatũ
fuit.ſ.in.viij.concluſione nu.20.Et idẽ
eſſet ſi creditor cum dicto pacto conue=
niſſet etiã ꝙ nõ liceret debitori rem pi=
gnoratam alienare tunc cũ venditio
facta nõ valeret vt.l.ſi creditor.§.fin. ff.
de diſtrac.pig.ꝛ cõtra emptorẽ trãſiret
dictum ius executiuum ita no.Bart.in
d.l.iij.in quarta.q.in verſi.ſed an poſſit
22 exhiberi remediũ ꝛc. ¶ † Duodecima
concluſio eſt ꝙ ſi debitum pro quo eſt
datum pignus ꝛ initum pactum de in=
grediendo non eſt liquidum in ipſo in=
ſtrumento nec etiam liquidatur,aut in
notorium deducitur per exercitiũ dicti
pacti:ꝛ tunc nõ poteſt dictum pactum
exerceri:niſi prius facta liquidatione
parte citata ꝛ dato libello ita tenet bar.
in.d.l.iij.in.iij.q.ꝛ iſtud procedit niſi in
pacto eſſet dictum ꝙ liceat creditori in
gredi poſſeſſionẽ ꝛ retinere pro ꝗtitate
promiſſa: vel alia probanda ante li=
quidationẽ ſeu declarationẽ ita firmat
Bar.in.d.iij.q.ꝛ idem tenet Sozi.in.d.
cõſi.lxxxij.in quarta concluſione:qui ta
men loquit̃ in pacto in quo dictum fuit
ꝙ creditor poſſit ingredi abſq; alicui⁹
iudicis licentia vel requiſitione ꝛ abſq;
requiſitione debitoris: qꝛ ſi per verba
pacti lꝫ ingredi ꝛ poſſidere anteꝗ̃ iudex
adeatur vel requirat̃ ꝛ ante citationeꝫ
partis ſequitur ſm eum ꝙ etiã hoc li=
cere dꝫ ante liquidationẽ ex quo in liq=
datione dꝫ iudex adiri ꝛ pars citari cũ
ergo cõcedatur añs.ſ.ꝙ ſine requiſitio
ne iudicis poſſit ingredi videt̃ etiã con
cedi ſubſequens.ſ. ꝙ ſine liquidatione
poſſit ingredi.l.ij.ff.de iuriſdi.om. iud.
ꝛ.l.ad rem mobilem ꝛ.l.ad legatũ.ff. de
procura.ꝛ ꝙ talia pacta valeãt firmat
Barto.in.d.iij.q.per.l.fi.§. fi. C.de iure
dot.impe.ꝛ ſequitur, ibi Salyce.in.xi.
q.ꝛ tenet Sozinus in.d.conſilio.lxxxij.
23 ¶ † Tertiadecima concluſio eſt: ꝙ licet
vigore pacti creditor poſſet ingredi et
adipiſci poſſeſſionem propria autorita
te:ſi tamen ex vrbanitate adiuit iudicẽ
ſup hoc tunc ſi iudex ſine citatione par
tis concedit licentiam talis licentia ni=
hil operabitur:ſed perinde erit ac ſi ps
propria autoritate fuiſſet ingreſſa quia
in quacunq; interlocutoria preiudicia
li requiritur citatio.l. de vnoquoq;. ff.
de re iudica. ita firmat Bartol.in. d.
l.iij.in.v.q.princi.relatis prius opinio
nibus antiquorũ:ad hoc ergo vt licen=
tia iudicis aliquid operet̃ requirit̃ cita
tio partis.¶ Sed eſt dubiũ an etiã tũc
requiratur libellus ſuper dicta licẽtia
impetrãda:ꝛ i hoc bar.ibi.i.d.v. q. di=
cit ꝙ ſi de dicta cõuentione cõſtat per
inſtru.publicũ põt procedi ſummarie ꝛ
nõ requiritur libellus prout procedit
in executiuis.l.ã diuo pio.§.ſi ſuper re=
bus.ff.de re iudi.ꝛ.l.minor.xxv. annis
cum fideicommiſſum.ff.de mino.ꝛ proba
tur ſm Bar.qꝛ ius exequẽdi qđ compe
tit ex conuentione partium equipara=
tur iuri qđ competi autoritate iudicis
vt.l.pe.C.de pig.actio.ꝛ.l.dotis.C.ſol.
ma.Si autẽ de dicta cõuentione cõſtat
ſolum per teſtes tunc dicit Barto.ꝙ dꝫ
dari libellus ꝛ lis conteſtari:quia ali=
ter teſtes examinari non poſſunt. c. qm̃
frequenter vt lit.cõteſt.cũ aliis allega=
24 tis per Bar.† ꝛ cũ Bar.tranſit etiã Sa
ly.in.d.l.iij.in.q.xiij.Declarando tñ ꝛ
ſupplendo dicta Bart.ꝙ iudex põt adi
ri ſuper dicto pacto duplici modo: vno
modo petẽdo ſe immitti ꝛ induci in poſ
ſeſſionem.Scđo modo petẽdo ſibi dari
familiam ꝛ aſſociari.vt poſſit ingredi
propria autoritate ad euitandum ri=
xam:ꝛ ſi primo modo petatur tunc re=
quirit̃ qualis qualis petitio redacta in
ſcriptis que iudici concludat ad implo
rationẽ eius officiũ ꝛ tunc procedat opi
nio.Barto.Si autem petatur ſecundo
modo tunc ſecundum Salycetum nul=
la petitio neq; ſcriptura requiritur:
que nota vt ſcias praticare quando oc
25 curreret.¶ † Sed dubitatur in predi=

ctis quid ſi creditor poterat ingredi p̄=
pria autoritate: ⁊ tñ adit iudicē ⁊ citat
partē ⁊ petit licētiam ingrediēdi ⁊ dat
qualem qualē petitionē an poſtea pote
rit recedere a iudicio ⁊ ingredi propria
autoritate: ⁊ in hoc Bald.in.l.ij.in.x.q.
C.de ſerui.⁊ aqua tenet φ non: ne.ſ.iu=
dicium inchoatū ſit ludibrio inchoatū
⁊ ſit in ptāte creditoris illud euertere:
qr poſtea ꝙ iudex eſt aditus dꝫ expecta
ri ⁊ hoc firmat etiā per alia de quibus
ibi per eū. Idē tenet Bald.in.l.edem in
pe.col.C.loca.⁊ in.l.j.in.j.col.C.de exe=
cu.rei iudi.⁊ Ang.in repeti.l.nemo car=
cerem poſt mediū in ver.Item an poſ=
ſit capi ⁊c.C.de exac.tribu.lib.x.⁊ facit
illud vulgare.ſ.viam quā elegiſti ea ti=
bi pateat.l.ſi mulier.§.fi.ff.q me.cauſa.
¶Intellige tñ predicta niſi in petitiōe
⁊ aditione corā iudice facta: fuerit ꝓte=
ſtatio ⁊ reſeruatio ꝓprie facultatis de i
grediēdo ꝓpria autoritate poſſeſſionē:
qr dictū iudi.tali caſu vr̄ pēdere cū iſta
26 qualitate iuris reſeruati ⁊ ꝓteſtati † et
qr ꝓteſtatio ſeruat ius proteſtāti.l.ſi fi=
deiuſſor.§.fi.ff.qui ſatid.cogan.⁊ facit
quod in ſimili dicitur in.c.ſolicitudi=
nem de appella.vbi dato φ qui appel=
lauit a iudice ſi redeat ad eum videat
renunciare appellationi vt.in.c.gratū
de offi.delega.cū ſimilibus tñ ſi redeat
ad iudicem cū proteſtatione φ non intē
dit renūciare appellationi ab eo inter=
poſite ipſa proteſtatio iuuabit eum et
poterit appellans vtrūqꝫ facere vt in.d.
c.ſolicitudinem vbi eſt caſus de hoc.
¶Et ita late diſputādo ⁊ rñdendo om
nibus que in cōtrarium allegari poſ=
ſunt: firmat Alexā.in cōſilio.cxxx.in cā
ſtrazarolorū in pe.⁊ vlti.colū.vſqꝫ ad fi=
nem.iiij.vol.⁊ in cōſi.ſeq.in vlti.colum.
Idem tenet Jaſo.in.l.ij.car.68.in.iij.
col.in verſi.nunqd autē pendente iudi.
C.de iure emphi. Sis ergo cautus qñ
velles adire iudicē vt vtaris dicta pro=
teſtatione ⁊ reſeruatione. ¶Quartade
cima concluſio eſt φ quando creditor
vigore dicti pacti ingreditur poſſeſſio=
nem etiā φ ingrediatur precedente et
obtenta prius licentia a iudice: tamen
non per hoc dicetur habere pign⁹ pre=
torium: ſed habebit ſolum pignus con
uentionale qr tali caſu iudex non inten
dit dare pignus de nouo: ſed potius da
tum confirmare ⁊ implere ſeu exequi.
Nam ex quo prior hypoteca eſt valida
non pōt dici noua datio prout dicitur
in tutore inutiliter dato in teſtamento
⁊ poſtea cōfirmato per iudicem quo ca
ſu dicitur datiuus ⁊ nō teſtamentari⁹
vt.l.neqꝫ ⁊ ibi per Cy.C.de confir.tuto.
Ita firmat Barto.in.d.l.iij.in fi.⁊ Sa=
27 ly.ibi in.q.xiiij.¶†Quintadecima ⁊ vl
tima concluſio in hac materia eſt φ ad
hoc vt creditor ingrediens vigore dicti
pacti poſſit iuuari ex dicto pacto dꝫ cō
ſtare φ fuerit ingreſſus vtēdo expreſſe
dicta cōuētiōe ⁊ licētia ſibi data a debi
tore ⁊ φ vigore dicte licētie acceperit
poſſeſſionē ita tꝫ Sozi.in cōſil.cxxxj.in
preſenti cōſultatione in.iij.col.in verſi.
preterea cū non in plus.j.vol. Mouetur
arg.no.in.l.j.ff.de cōdi.ex lege: ⁊ iſtud
videt̄ procedere etiā ſi poſtea pars dice
ret ſe ingreſſuꝫ vigore dicti pacti ⁊ hoc
habuiſſe in animo tpe ingreſſus qr vo=
luntas in mente retenta nihil operatur
l.ſi repetendi.C.de cōdi.ob cām.¶Ego
autem dubito de hac deciſione Sozi.
qr actus qui pōt geri duobus modis ⁊
vno modo geſtus facit gerētem incide=
re in penam: alio modo nō: interpretari
dꝫ geſtus eo modo vt nō faciat incidere
in penam.l.apud labeonē.§.ſi cōmunē.
ff de iniurijs.l.ſi qs ſeruum in fine.ff.de
ſeruo corrup.⁊ Bar.poſt glo.in.l.nō ſo
lum.§.ſed vt probari in.j.col.ad fi.ff.de
no.ope.nūcia.⁊ ratio eſt qr preſumptio
eſt φ nemo velit delinquere vt ibi per
Bar.⁊ Jaſo.⁊ in actu qui pōt fieri ſine
delicto nō dꝫ includi delictū Bald.in.l.
j.in.v.oppo.ad.fi.C.de cōdi.ob cauſam
28 per.l.merito.ff.pro ſocio.¶†Item quā
do actus poteſt diuerſo modo intelligi
debet declarari ab eo qui illum actum
fecit quo animo fecerit Barto.in.l.pro
herede in princip.ff.de acqui.here.⁊ ra
tio eſt qr in his que conſiſtunt in ani=
mo ſtatur declarationi eius qui geſſit
actū vt inſti.de actio.§.alie.in glo.ma=
gna idem tꝫ Bar.in.l.gerit in.iij.col.in
verſicu.venio ad quartum.ff.de acqui.

29 here.† ⁊ actus ēt pfect⁹ ſemp ⁊ qñcū𝀁 recipit formā declaratoriā vt inqt bal. i l. ḡcib⁹. i. iij. col. i ver. ij. qro. C. de ipube. ⁊ alijs ſubſti. p. l. heredes palā. §. ſʒ ſi notā. ff. d teſta. qꝛ q declarat nihil de nouo dr facere vt late p Fely. i. c. ſup qſtionū i princi. de offi. delega. ⁊ latius in. c. qualiter ⁊ qñ el. ſ. colū. xiij. de accuſa. ⁊ per Alex. in conſi. lij. circa hanc. v. colū. iiij. vol. ex quib⁹ videt̄ ꝙ creditoꝛ etiā poſt ingreſſum poſſit declarare ſe fuiſſe ingreſſum vigoꝛe dicti pacti etiā ꝙ tempoꝛe ingreſſus iſtud non declarauerit. ¶ Quinimmo etiā ſine declaratione videtur dicendū ꝙ pꝛeſumptio ſit ꝙ creditoꝛ videatur ingreſſus vigoꝛe dicti pacti per tex. ⁊ ibi not. in. l. quedā. ff. de rei vendi. vbi eſt tex. ꝙ ſi pꝛecedat titulus ⁊ poſtea ſequatur poſſeſſio indubio talis pꝛeſumitur poſſidere ex tit. pꝛecedenti ⁊ ita etiam not. Barto. in. l. ij. C. de acqui. poſ. ¶ Conſulerem ergo vt ante factum creditoꝛ non ponat ſe in iſta difficultate: ſed quādo vult ingredi declaret coꝛam teſtibus ⁊ notario rogato ſe intendere ingredi ⁊ poſſidere vigoꝛe dicti pacti: ſed poſt factū tenerē etiā ꝙ dictus ingreſſus poſſit ſubſtineri ⁊ declarari factus in virtute dicti pacti. ¶ Et per iſta ſit expedita pñs materia pacti executiui de ingrediendo ⁊ poſſidendo pꝛopꝛia autoꝛitate poti⁹ p modū ſummarij ꝙ̄ tractatus. Nolui. n. ſingula pſequi: nec etiā pꝛoꝛſus obmittere ne tractatus argui poſſit de imperfectione: in reliqs autē recurrēdum erit ad Bar. 30 Saly. ⁊ alios in. d. l. iij. ¶ † Tertio queritur in materia an valeat cōuentio inita inter creditoꝛem ⁊ debitoꝛē vʒ ꝙ debitoꝛ qui dedit creditoꝛi fundū in pign⁹ pꝛo decē cum pacto ꝙ fructus ſint creditoꝛis p vſuris: ⁊ debitoꝛi nun𝀁 liceat luere. ¶ Glo. mouet iſtā. q. in. l. qui rome in pꝛin. in glo. in ver. obtulerit. ff. de verb. oblig. ⁊ diſtinguit ꝙ ſi factū fuit pactum ꝙ debitoꝛi nō liceat luere infra annum ꝙ pactū valet: ſecus ſi conuentum fuit ꝙ in perpetuum nō liceat debitoꝛi luere: qꝛ iſtud pactum magis continet alienationem ꝙ̄ obligationeʒ. Barto. ibi in pꝛimo membꝛo qñ. ſ. fuit factum pactū vt non poſſit lui ante annum poſt Dyn. diſtinguit ꝙ aut temp⁹ anni fuit adiectū cauſa debitoꝛis ⁊ tunc ſolutio poterit fieri ante tēpus. aut gratia creditoꝛis tm̄ vel creditoꝛis ⁊ debitoris inſimul ⁊ tūc ante tempus ſolui nō poterit. aut dubitatur cuius gratia fuerit tēpus adiectū ⁊ pꝛeſumit̄ gratia debitoꝛis: ⁊ iſtam diſtinctionē dicit Bart. pꝛocedere qñ non apponitur vſura: ſed ſi apponat̄ vſura dicit Barto. ꝙ aut tēpus apponitur curſui vſurarū tm̄: non autē ad ſolutionē ſoꝛtis ⁊ tunc pōt ſolui ante tempus. l. acceptam. C. de vſur. aut apponitur ſolutioni ſoꝛtis ⁊ curſui vſurarum vt mutuo centū libꝛas vſ𝀁 ad annum ad. x. deñ. pꝛo libꝛa in menſe ⁊ tempus apponitur per ver. infra vel ante vel ſimile ⁊ tunc pōt ſolui ante tēpus: ſi autē apponitur tp̄s per verſi. ad. ⁊ tunc non poteſt ſolui ante ita diſtinguit Barto. ⁊ cum Barto. tranſeunt cōmuniter docto. ibi. ¶ In ſecūdo autem mēbꝛo vʒ qñ fuit factū pactum ꝙ imppetuum debitoꝛ nō poſſit luere: vt dixi ſ. glo. tenet ꝙ nō valeat pactū: qꝛ eſt magis alienatio ꝙ̄ obligatio. ⁊ lʒ Alexan. Imo. ⁊ alij doc. in iſta ratione glo. varie loquantur: tñ vera intentio gloſ. fuit ꝙ ideo nō valet tale pactum ſuper pignore: qꝛ per illud deuenit ad alienationeʒ rei pignoꝛi date abſ𝀁 ſpe luitionis: qd eſt cōtra naturam ⁊ ſubſtantiā pignoris qꝛ per pignus non fit alienatio vt. l. pignus. ff. de pigno. Itē eſt ēt cōtra naturam pignoꝛis: qꝛ cum per tale pactū ſequatur alienatio ⁊ dominiū tranſeat in creditoꝛem non pōt modo in ea conſiſtere pignus. l. ne𝀁 pignus. ff. de reg. iur. ⁊ l. ex ſextante. §. latinus ⁊ ibi Bar. ff. de excep. rei iudi. Eſt ergo concluſio glo. ꝙ tale pactum in vim pignoꝛis nō valeat intelligendo vt. ſ. ⁊ cum hac cōcluſione tranſeunt Barto. Alexā. ⁊ cōmuniter docto. in. d. l. qui rome in pꝛincip. ¶ Et cum hac concluſione concoꝛdat etiam Iaſo. ibi: addens quod etiam iſtud pactum non valet quia videtur pactum. l. commiſſoꝛie vel ſimile pacto l. commiſſoꝛie quod in pignoꝛibus improbatur vt. l. pꝛima ⁊ fina. C. de pactis

pigno.⁊ per late in hoc adducta p Jaſ. numero.39. cum tribus ſequentibus.
31 ¶†Sed dubium eſt an ſi tale pactum non valet in vim pignoris vt.ſ.eſt concluſum an ſaltem valeat in vim alienationis ⁊ venditionis? ⁊ in hoc Rapha. cuma.ibi tenet quod opi.gloſ.que eſt ꝙ tale pactum indiſtincte non valeat poteſt procedere quādo in pacto fuiſſet dictum ꝙ debitori nunꝗ liceat luere inuito creditore:ſed ſolum eo volente:nam per iſta verba clare datur intelligi qđ partes voluerunt inire contractum pignoris ⁊ non venditionis ex quo voluerunt ꝙ creditor volens poſſit reſtituere pignus ⁊ cogere ꝙ debitor luat ⁊ reſtituat pecuniã:quod non poteſt ſtare cū venditione ⁊ hoc modo dicit Raph.poſſe ſaluari opi.glo.ꝙ pactū non valeat. ¶Sed ſtando in ſimplici pacto ꝙ debitor nunꝗ poſſit luere:ſine dicta ſubauditione:⁊ ſic in meris terminis gloſ. dicit Rapha.ꝙ gloſ.non eſt vera:ſed ꝙ tale pactum valebit in vim venditionis licet non in vim pignoris:⁊ iſtam opi. cōtra gloſ.tenet etiam ibi Pau.de caſt.⁊ eam conatur ſubtiliter corroborare Sozi.ibidem:dicit enim ꝙ licet contractꝰ pignoris non poſſit virtute dicti pacti in aliam ſpeciem contractus tranſire ⁊ ſic in venditionem quia verborum ſignificatio repugnat:tamen ꝙ per tale pactum contra ſubſtantiam contractꝰ adiectum partes videntur voluiſſe aliam ſpeciem contractus inire argu.l. inſulã ff.de preſcrip.ver.per quem tex.ita declarat Imo.in.l.vbi ita donat̃.ff.de dona.cauſa mor.⁊ eſt tex.in.c.illo vos de pigno.ſecundum intellectum Anto, de but.⁊ aliorum;⁊ iſtud dicit Sozi. ſenſiſſe etiam Cuma. ¶Tamen opi, ⁊ deciſionem glo.videlicet ꝙ pactum initum ſuper pignore ꝙ debitor nunꝗ poſſit luere:etiam abſꝗ ſubauditione Cuma. qui ſubaudit creditore inuito ſed eo volente ſic: indiſtincte non valeat nec in vim pignoris nec in vim venditionis tenet ibi Bart.Areti,Alexan. Jaſ. ⁊ alij: ⁊ monētur quia tale pactum eſt contra ſubſtantiã pignoris ⁊ propria verborum ſignificatio non patitur ꝙ talis cō tractus poſſit tranſire in ſpeciem venditionis argu.l.cuꝫ precario.ff. de precario ⁊ eorum que notantur per Bart. in.d.l.vbi ita donatur.ff.de dona. cauſa mor.⁊ non habet obſtare motiuum Sozi.quia illud poteſt eſſe verum quando verba contractus non repugnarent: tunc enim pactum appoſitum contra ſubſtantiam contractus facit ꝙ partes videantur velle facere aliam ſpeciē cōtractus:quando ſcilicet verba ex propria ſignificatione non repugnant: ſecus autem ſi diuerſitas verborum repugnat iſte eſt tex.⁊ ibi declarat Barto.in d.l.vbi ita donatur dicit enim ibi text.⁊ Bar. ꝙ pactum appoſitum in contractu precarij ꝙ non liceat reuocare eſt ꝯ ſubſtantiam precarij quia precariū poteſt reuocari ad voluntatem concedentis:⁊ non poteſt tranſire in donationē: quia nomen precarij eſt penitus ſeparatum a nomine donationis:ſed ꝙ donatio cauſa mortis valeat in vim donationis inter viuos propter aliquod pactum contra ſubſtātiam do.cauſa mor. verborum ſignificatio non repugnat: ſed vbi non exprimitur aliquod nomen contractus: ſed ſimpliciter conceditur hoc modo videlꝫ concedo tibi talem rē hoc pacto ꝙ non liceat reuocare: tunc quia non eſt expreſſum nomen precarij vel alterius contractus intelligi debet de illo contractu qui ex verbis melius colligi poteſt ita dicit Barto.in.d.l. vbi ita donatur:in propoſito igitur noſtro verba pignoris adiecta in.q.gloſ. non poſſunt adaptari ad venditionem ſed repugnat omnino:merito non poteſt dici quod partes voluerint vendere ꝓut dicit Sozi.¶Non obſtat ꝙ pactum ꝙ non liceat vnꝗ debitori luere pignꝰ nō ſit contra ſubſtantiam contractus ſed contra naturam quo caſu non vitiat ꝑ not.per glo.⁊ doc.in.l. pacta conuenta ff.de contrahen.emp. vt dicebat Sozi. Quia imo cōtra ſubſtantiā cōtractꝰ dicitur eſſe quādo inter cōtrahētes intendebat̃ fieri vnus cōtractꝰ ⁊ pactū facit ꝙ iducat̃ aliꝰ ꝯtꝰ diuerſus ĩ quo ꝑtes nō conſentiunt vt no. Bald.in.l ad exactionē in fi.C.de do.ꝓmiſ.⁊ ſicut pactū

adiectū in precario qđ non liceat illud reuocare dicit̄ cōtra ſubſtantiā contractus precarij: vt inquit Bart. in. d. l. vbi ita donat̄ ita ⁊ pactū adiectū in pignore q' nunq̄ debitori liceat luere eſt contra ſubſtantiaȝ pignoris vt in titulo. C. de luitio. pigno. ⁊ probatur quia qñ pignorata eſt res pro tanta quātitate qđ veriſimiliter non ſit ſpes luitionis non dicitur pignorata: ſed alienata vt per Bar. ⁊ Alex. in. l. qui habebat in princi. ff. de lega. iij. ⁊ per conſequens non puto recedendum ab opi. glo. Bar. Alexā.
32 ⁊ ſequacium que eſt cōis ⁊ vera. ¶ †Et adde predictis qđ ſicut non valet pactū qđ debitori non liceat luere pignus in perpetuum ita etiā nō valet qđ non poſſit luere infra. xxx. annos qꝛ talis etiam cenſetur perpetua prohibitio luitionis ⁊ per conſequens alienatio vt not. glo. fi. in. l. fi. C. de pac. pign. ⁊ ibi ſequuntur Bal. ⁊ Saly. ⁊ referūt Alex. ⁊ Iaſ. poſt alios in. d. l. qui rome in princi. ¶ Item adde qđ tempus prefixum ad luenduȝ nō currit qñ propter impedimētū guerre vel aliud luitio fieri nō potuit vt per Roma. cccccxxxv. in preſenti cōſultatio=
33 ne ⁊c. ¶ †Quarto queritur an i re que venditur poſſit apponi pactum qđ illa res ſit ſpecialiter hypothecata pro aliquo debito ipſius emptoris puta pro dote vxoris illius: ⁊ tale pactū faciat q' dicta mulier pro dote licet poſterior in tempore alijs creditoribus dicti emptoris debeat illis preferri in dicta re empta ſpecialiter ei hypothecata: ⁊ q̄ queſtio frequenter cōtingit in ciuitate Florentie: ⁊ facit dubium: qꝛ ex quo anteriores creditores habent generalem hypothecam in bonis emptoris in qua veniunt etiā bona futura iuxta. l. ſi. C. que res pi. ob. ig. poſ. non videt̄ qđ ille emptor potuerit eis preiudicare: qꝛ lȝ debitor poſſit preiudicare creditorib9 chirografarijs in acquirendis. l. qui antē in prin. ⁊. §. j. ff. que in frau. cred. Tñ ſecus eſt in creditoribus habentibus hypothecam. vt inter creditorē chirografarium ⁊ hypothecariū diſtinguit Petr. de ancha. in conſi. cj. ex predicto themate ad fi. per multa de quibus ibi per cū:

⁊ maxime per text. vbi dicit eſſe caſum de hoc in. l. in fraudē in prin. ⁊ in. §. ideoq́ iuris. ff. de iure fiſ. vbi debitor in cuius bonis fiſcus hȝ tacitam hypothecā nō pōt i preiudi. fiſci repudiare ius ſibi delatū: ⁊ hoc propter tacitā hyp. quā habet fiſcus in eius bonis. Et nō obſtat ſi dicat̄ q' illud ſit in dicto tex. ꝓpter priuileg. fiſci ⁊ nō ꝓpter dictā tacitā hyp. qꝛ rñdet ipſe qđ hoc nō eſt verū cū fiſcus in dubio preſumat̄ velle vti iure priuati vt. l. j. ⁊. l. cogi ⁊ ibi per doc. C. de peti. heredit. ⁊ qꝛ in creditis exigēdis magis ſunt priuilegiati priuati creditores q̄ fiſcus. l. qđ placuit. ff. de iure fiſ. vnde ſi dicta repudiatio nocet alijs priuatis creditoribus. d. l. qđ aūt: fortius dȝ nocere fiſco: cū aūt in. d. l. in fraudē. in prin. ⁊ in. d. §. ideoq́ iuris aliud dicat̄: opȝ de neceſſitate dicere qđ illud operat̄ ibi tacita hyp. ita ibi tȝ Pet. de ancha. qui etiā ad hoc mouet̄ pluribus alijs rōnibus vt ibi videri pōt: ⁊ iſtud idē refert ⁊ ſeqtur inſignis doc. d. Franc. pepius florētinus inter cōſi. Sozi. iiij. vol. cōſi. lxxvj.
34 qꝛ per dñm. ¶ †Tñ premiſſis nō obſtātibus contrariū de iure verius eſſe arbitror vȝ qđ vēditor in venditione rei ſue poſſit in ipſa vēditione apponere dictū pactum ſpālis hypothece in fauorē alicuius ſpālis creditoris dicti emptoris etiā poſterioris in tpe i p̄iudi. anteriorū creditorū: qꝛ regulariter dñs in traditione rei ſue pōt quaſcūq́ cōditiones ⁊ pacta apponere. l. in traditionibus, ff. de pac. ⁊. l. legē. C. eo. ti. vnde dicit Bald. in l. nulla. C. de iure dot. qđ in venditione rei ſue quicquid nō inuenit̄ prohibituȝ cenſet̄ permiſſum: ⁊ ita tȝ Sozi. in cōſi. cxviij. primo aſpectu. ij. vol. duplicato per errorē in cōſi. lxxv. iiij. vol. ⁊ ita etiā ꝓbat̄ ex tex. in. l. q̄ abſenti. §. j. ff. de acq. poſ. iunctis no. p glō. ⁊ doc. ibi. ¶ Iſtud tñ ſane intelligendū eſt vȝ ſi tale pactuȝ adijciatur ab initio contractus ante traditionem vel ſaltē in ipſa traditione: ſecus autem ſi adijciatur poſt traditionē rei: qꝛ tunc non poſſet preiudicare anterioribus creditoribus emptoris quibus immediate per ipſam traditionem ⁊ dominij tranſlationem factam in empto=

rem eſſet acquiſitū ius hyp. ita tꝫ Bal. in.l.fi.C.commu.ꝛ in.l.eam cui.C. de ac.
35 ꝛ obliga.† vbi illud qđ dicitur in.l. iulianus.§.offerri,ff.de actio.empt. vꝫ qđ venditor in re vendita dicitur habere ius quaſi pignoris propter quod poteſt retinere rem venditam pro ſuo pretio conſequendo dicit habere locū ante traditionem rei vendite factam emptori: ſed ſi iam deuentum eſſet ad traditionē tunc niſi ab initio contractus venditor pepigiſſet vt res vendita pro precio remaneret ſibi hypothecata:non poterit dici quod remanſerit hypotecata ꝛ vēditor in ea non poterit ammodo preferri alijs creditoribus emptoris etiam ſolam perſonalem obligationem habentibus:ꝛ mouetur Bal.per tex.in.l.j.§.fin. cum glo.ff.de rebus eorum ꝛ ipſum refert ꝛ ſequitur Alex.in.l.ſi cum dotē.§. fi.ad fi.ff.ſo.ma. ¶ Sed inſurgit in predictis vna difficultas videlicet quid ſi tale pactum non fuit adiectum ab initio contractus nec etiam in ipſa traditione rei:ſed poſt rei traditionem in eodem contractu anteq̄ contractus eſſet abſolutus an tunc tale pactū operetur eundem effectū in fauorē ſpecialis hypothece adiecte proj ſecundo creditore in preiudi.aliorū anteriorū credi.emptoris:ꝛ videbat̄ dicendū qđ ſic per illā regu.que eſt qđ ea que incōtinenti fiūt videntur ineſſe ſiue in principio ſiue in fine contractus fiant.l.lecta verſ. dicebā. ff.ſi cer.peta.ꝛ qꝛ ante contractum abſolutum non videtur ex eo ius perfecte queſitum.l.contractus.C.de fide inſtru. ꝛ ita videtur velle glo.not.in.l.in bonefidei in ver.incontinenti,C.de pact. que vult qđ illud dicat̄ fieri incontinenti qđ fit in ingreſſu vel egreſſu cōtractus anteq̄ paciſcentes ad alia diuertāt: ꝛ dictam glo.ſequunt̄ ibi Oldra.Bal.Ang. ꝛ Bar.in.d.l.contractus ꝛ Bal.in.l.petens.C.de pact.in.xv.colū. ꝛ comprobat Alex.in.d.l.in bone fidei ad fi. Subdens ibi quod in dubio partes non preſumūtur habuiſſe contractum pro abſoluto ſi nondū diuerterunt ad extraneos act⁹ per allegata ibi.per eum: et propterea in terminis noſtre.q.videtur dicendum qđ ſufficiat apponere dictum pactū in quacūq; parte cōtractus ſiue ante traditionem ſiue poſt:dūmodo hoc fiat anteq̄ partes deuenjāt ad extraneos act⁹ ꝛ ſic ante contractum abſolutum. ¶ Nihilominus contrarium de iure puto verius vꝫ quod requirat̄ q̄ tale pactū ſit appoſitum in initio contractus vel ſaltem in ipſa traditione rei:et iſtud iudi= † 5
cio meo probatur per tex.in.d.l.j.§.fi.cū l.ſeq.ff.de rebus eorum:vbi eſt tex.qđ ſi minor emit rem pacto adiecto a venditore vt res vendita remaneat ſibi obligata donec ei pretium ſoluat̄ a minore emente:nō valet tale pactū ꝛ cōſtitutio pignoris in fauorem venditoris: qꝛ vbi dominium rei vendite cepit eſſe queſitum minori ementi:quod fit mediante ipſa traditione vt declarat glo.non potuit amplius dicta res per minorē obligarj ipſi venditori ſine decreto: ꝛ tamē vt ſubditur ibi in.l.ij.videbatur dicendum contrarium: ex quo enim pignus incontinenti fuerat adiectum in dicto contractu videbatur quod dominium eſſet queſitum minori cum dicta obligatione pignoris ꝛ quod venditor quaſi ab initio inheſerit pignori ita dicit ibi tex.licet (vt ibi ſubditur) aliud eſſet ſi pupillus emiſſet a fiſco cū dicto pacto ꝛ obligatione:tunc enim fauore fiſci valeret obligatio:quod tamen intelligit ibi glo.non ratione pacti ꝛ expreſſe obligationis:ſed ratione tacite hypothece introducte a iure fauore fiſci.vt.l. ij.C.in quibus cau.pig.taci.contraha. ꝛ ſic probatur ibi quod pactum hypothece ꝛ pignoris adiectum per venditorem in re vendita in eodem contractu poſt traditionem non cauſat pignus quando venditio facta fuit inter priuatos:ſecus autem ſi tale pactum fuiſſet adiectum ante traditionem rei vendite:ꝛ ita etiam illum textū intelligit ibi Bald.vꝫ quod ad hoc vt pactum ſuper hypotheca rei vendite adiectū per venditorē valeat:requiritur quod nullo momento temporis res vendita fuerit libere in dominio pupilli emptoris: ſed quod ad eum tranſierit cum dicta affectione:vnde ſi trāſlatio dominij pre

ceſſit pactum de hypotheca: non valet pactum: et ex hoc dicit bal. eſſe ibi caſum in quo valet contractus et tamen nõ va
36 let pactum in eo appoſitum. ¶ † Ad idẽ optimus tex. in. l. licet. C. qui po. in pig. hab. vbi habetur q̃d res empta ex pecunia vnius creditoris eſt nihilominus obligata priori creditori emptoris et ille prefertur ſecundo creditori ex cuius pecunia res empta fuit. Niſi ſtatim in emptione dicte rei conuentum fuerit q illa res eſſet ſpecialiter obligata ſecundo creditori ex cuius pecunia empta fuit. Ita eſt ibi text. ex quo apparet q̃d ad hoc vt res empta per debitorẽ meũ poſſit mihi obligari in preiudicium alterius anterioris creditoris: debet talis ſpecialis hypoteca apponi ſtatim in ipſa emptione: et facit etiam tex. in. l. q̃ſitus. C. de pigno.
37 ¶ † Et ita videntur intelligenda not. per Pau. de ca. et alios in. l. contra iuris. §. j. ff. de pac. vbi volũt q adminiſtratores vt ſunt tutores procuratores et alij poſſunt in actu contrahendi preiudicare eorum principalibus apponendo in contractu pacta reſolutiua ipſius contractus: videlicet q iſtud ſit verum quando talia pacta apponũtur in initio contractus vel in traditione rei: ſecus autẽ ſi apponantur poſtea. ¶ Et per hoc in ſpecie decidit ibi Pau. de ca. q tutor emens pro pupillo poteſt tempore quo emit apponere pactum de reuendendo quandocunq venditor reſtituet precium et quod tale pactum valebit et ita refert ibi Jaſ. Nam etiã iſtud intelligi debet quando tale pactum in initio contractus vel ſaltem ante traditionem rei vendite appoſitum fuit: ſecus autem ſi appoſitum fuerit poſt traditionem rei per tex. in. d. l. j. §. fina. cum. l. ſequen. ff. de rebus eorum. ¶ Et pro p̃dictorum confirmatione optime faciũt not. per gloſ. et docto. in. l. ij. ff. de in diem adiectio. et in. l. obligationum fere. §. cõditio. ff. de actio. et obliga. vbi ad cognoſcendum an contractus ſit purus et reſoluendus ſub conditione. An vero cõditionalis attendi debet an cõditio adijciatur ab initio ſubſtantie contractus quia tunc erit conditionalis: an vero conditio adijciatur ex poſt reſolutioni ipſius contractus: quia erit purus ſed reſoluendus ſub conditione adiecta.
38 † licet in vltimis voluntatibus ſit aliud quia ſiue ab initio adijciatur conditio ſiue conditio apponatur reſolutioni actus ſemper diſpoſitio reputatur cõditionalis vt vult gloſſ. in dicta. l. ſecunda et eſt text. et ibi Barto. Sozi. et alij in. l. quibus diebus. §. quidam titio. ff. de conditio. et demonſtrationi. et ratio differentie inter contractus et vltimas voluntates aſſignatur ibi per Sozi.
39 ¶ † Et non obſtat illa regula quod ea que incontinenti fiunt cenſeantur ineſſe dicta. l. lecta verſicu. dicebam: quia dicta regula non videtur procedere reſpectu traditionis et tranſlationis dominij: ea ratione quia facta traditione in contractu emptionis et venditionis etiam quod nondum contractus ſit abſolutus tranſit dominium rei vendite in emptorem ita tenet Bulga. gloſſator: mutata priori opinio. in. l. contractus in gloſſ. in verſi. vel id. C. de fide inſtrumen. et ibi ſequuntur Barto. Bald. et Salycetus et communiter alij: et ratio eſt quia licet contractus non ſit perfectus: tamen ſufficit quod adſit conſenſus qui eſt cauſa immediata tranſlationis dominij vt declarant ibi Bald. et Salycetus vnde cum dominium ſit tranſlatum: etiam quod contractus nondum ſit abſolutus: non poſſunt pacta incontinenti adiecta afficere dominium iam tranſlatum in emptorem cum iam ſit ei queſitum ius: ſecus autem eſt in alijs contractibus in quibus non agitur de tranſlatione dominij: quia in illis non dicitur ius perfecte queſitum alteri contrahenti ante abſolutum ipſum contractum: ſed dominio queſito emptori ius hypothece competens creditoribus emptoris fuit etiam queſitum in dicta re empta per eorum debitorem immediate quod dominium in ipſum debitorem fuit tranſlatum: et ideo amplius eis preiudicari non poteſt per aliquod pactum. l. id quod noſtrum. ff. de regulis iuris.

40 ¶ †Corroboratur etiam hoc: quia di
cta regula ꝙ ea que incontinenti fiunt
cēſentur ineſſe de qua in.d.l.lecta verſi.
dicebam procedit per quādam fictionē
vt declarat Barto.in.l.ſi is qui pro em=
ptore in.iij.col.ff.de vſucapio.⁊ no.Jaſ.
in.d.l.lecta in.d.verſi.dicebā:⁊ ad eſſe fi
ctionis tranſlatiue de tpe ad tps et de
loco ad locum requirit habilitas extre
morum.alr̄s effectus fictionis non pro=
cedit vt late p Bart.in.d.l.ſi is qui pro
emptore in materia extremorū vnde cū
tempore pacti adiecti poſt traditionē:
iam dominiū non ſit apud venditorem:
ſed tranſlatū ſit in emptorē deficit extre
mum ad qd vz ipſum dominiuz in quo
reſidet hypoteca ⁊ per cōſequēs ceſſat
regula pdicta fundata in fictiōe. ¶ Ad
uerte tn̄ ꝙ dictū pactū adiectū etiā poſt
traditionē val.t quo ad ſolū preiudiciū
emptoris: ſed non quo ad pīudic. credi=
torum.vt dictū eſt: ⁊ ꝙ valeat quo ad p
iudic.ipſius emptoris probat argu.no.
per Bar.in.l.aliena in pnc.ff. de pigno.
actio.⁊ in.l.ſi indebitū.§.fi.ff.rem ratam
habe.⁊ eorū que habētur p Soz.in cō
ſi.cxxvj.in cauſa ſecundi decreti in. iiij.
vol.vbi habet ꝙ ſi procurator non ha=
bens idoneū mandatum obligauit rem
dñi vni ⁊ poſtea eam dñs obligauit alte
ri: ⁊ demū dñs ratificauit obligationez
factā per procuratorē: ꝙ ratificatio do=
mini valet in pīudi.ipſius dñi: ſed quo
ad pīudic.creditoris cui dñs ante rati=
ficationem obligauit: ratificatio nō tra
hitur retro: qꝛ ante ratificationem ius
erat queſitū ipſi creditori cui dñs obli=
gauit: ita ⁊ in ꝓpoſito pactū adiectum
poſt traditionem factam emptori valet
quo ad pīudic.ipſius emptoris: lz non
preiudicet creditoribus ipſius quibus
ius fuerat queſitū per ipſam traditio=
nem ⁊ dominij trāſlationē. ¶ Preterea
ſecundo modo pōt reſponderi ad regu=
lam predictam.d.l.lecta verſi. dicebam
ꝙ dicta regula nō hz locum qñ cōtra=
ctus principaliter fit pro vno ⁊ pactuz
apponitur pro alio: tunc enim tale pa=
ctum non informat actionem ex dicto
cōtractu ita tenet glo.magna ante me=
dium in.l.petens.C.de pac.⁊ ibi Bar.in
ij.col.in fi.⁊.ſ.q.⁊ late firmat Jaſo.in.d.
verſi. dicebam in antepe. col.in.j.limi.
vnde cū cōtractus venditionis fiat cuz
emptore: pactū autē ꝙ illa res vendita
ſit hypotecata pro credito alterius fiat
pro alio ceſſat.d. regula. ꝙ pacta cen=
ſeantur ineſſe ad informādum cōtractū
ſuper quo apponunt. ¶ Tertio rñdet
ad dictam regulā ꝙ illa non hz locum
in actibus momētaneis ita no. Bal. in
c.dilectus in.j.col.ad fi.de fide inſtr. per
tex.in.l.thais.§.intra.ff.de fideicō. libe.
⁊ refert Jaſo.in.d.l.lecta in.x. col, vnde
cum traditio ⁊ tranſlatio dñij ſit actus
momentaneus: qꝛ momento expeditur
41 nō hz locū in ea dicta regula. ¶ † Non
obſtat ꝙ debitor nō poſſit preiudicare
creditori hypotecario in acquirendis
iuxta no.per Pe.de ancha.in.d.cōſi.cj.
quia illud poſſet procedere qñ acquiſi=
tio tota penderet ex volūtate ipſius de
bitoris acquirētis puta in aditione he
reditatis vel hmōi actibus dependenti
bus ex volūtate acquirētis tm̄ ⁊ ita lo=
quitur.d.l.in fraudē in prin.⁊.§.idemqz
iuris: ſed in actu ⁊ ꝯtu depēdente etiā
ex volūtate alterius vt in ēptione ⁊ vē
ditione ceſſant dicta iura: qꝛ dñs rei vē
dendo in traditione pōt apponere quaſ
cunqꝫ cōditiones ⁊ pacta q̄ vult regula
riter loquēdo.d.l.in traditionibꝰ. Ulte=
rius ad.d.regu.d.l.lecta v̄ſi.dicebā da=
tur alia rñſio vz ꝙ dicta reg.ꝓcedat qñ
actus fit ab habētibus ptātem de no=
uo inchoandi actū: tunc em̄ verū eſt qd
ea q̄ fiunt incōtinēti cenſent actui ineſſe
ſecus eſt qñ actus fit ab illo q̄ nō poſſit
actū de nouo facere ita colligit ex not.
per Imo.in.l.iudex poſtq̄.ff.de re iudi.
que refert Alex.in cōſi.xc.fere oīs pen.
col.ver.preterea glo.j.vol. In quibꝰ lo=
cis inferūt ex hoc ꝙ iudex poſt verbum
condēno in ſnīa prolatū ſimpliciter: non
poteſt ſuam ſnīam corrigere etiā ſi cor=
rectio fieret anteqꝫ iudex diuertat ad ex
traneos actus: qꝛ iudex poſt condēna=
tionem vel abſolutionē nō pōt aliqd de
nouo facere p allegata in locis pdictis
vñ ſi aliqd vult addere dicto verbo con
dēno, vel abſoluo dz illud add re in eo=
42 dem orationis cōtextu. † qꝛ eſt magna

differentia an aliquid fiat in eadē ora=
tione an in diuerſa vt patet ex not. in l.
ſiquidem. C. de excep. ⁊ in l. exceptionē.
C. de proba. ⁊ ex no. per glo. in l. item la
beo. §. j. ff. fami. her. ⁊ no. per Bal. ⁊ An
ge. in d. l. iudex poſtquam procedūt qñ.
adiectio fit in eadem oratione ita tenet
Alexan. in d. conſi. ⁊c. in pen. colū. poſt
Imo in d. l. iudex poſtquam. ¶ In ca=
ſu autem noſtro poſt dominij tranſla=
tionem in emptorem ⁊ ex p̄nti ius hy=
potece acquiſitū anterioribus creditori=
bus emptoris ipſe vēditor nō poſſet de
nouo actum facere ſuper dcā re in pre=
iudi. dictorum creditorum. arg. l. id qđ
noſtrum. ff. de reg. iu. ⁊ per conſequens
ceſſat dicta regula. d. l. lecta. ver. dicebā
⁊. d. l. cōtractus. C. de fid. inſtrumē. ⁊ re=
manet firma concluſio q̄ tale pactum
ad hoc vt preiudicet anterioribus cre=
ditoribus emptoris debet apponi in ini
tio contractus vel ſaltem in ipſa tradi=
tione rei vendite. que not. quia queſtio eſt
contingibilis. ¶ Ultimo dubitaẗ in iſta
materia pactorum quid ſi creditor fecit
pactum cum debitore vt res ſibi obligā
ta non poſſit alienari per ipſum debito
rem. an ſi ſequaẗ alienatio facta per de
bitorem valeat in preiudicium credito
ris? Et dicendū eſt q̄ non per tex. in l. ſi
creditor. §. fi. ff. de diſtrac. pign. ⁊ ibi no
Bar. ſm literam piſanam. intelligendo
tamen quod dicta res ſit ſpāliter obli= 1
gata creditori. vt latius dixi ſupra in
ſecunda parte in. vi. differentia. Et
predicta procedunt quando debitor cō 2
tra dictum pactum de non alienando
dictam rē vēderet inuito: vel inſcio cre 3
ditore. ſed ſi debitor pro ſuo intereſſe in
ſtaret vt vel creditor vēderet: vel permit 4
teret q̄ ipſe debitor poſſit vēdere ⁊ pre
ſtaret cautionē iuxta. l. quāuis. in prin. 5
ff. de pign. actio. ⁊ l. ſicut. §. illud. verſic.
tutius. ff. qui. mo. pig. vel hyp. ſolu. per
quam Bart. ibi in fi. dicit determinari 6
d. l. quamuis putarem quod debitor
iſtud deberet impetrare: quia dictum pa=
ctum operatur q̄ debitor non poſſit
vendere inſcio vel inuito creditore: ſed 7
non tollit facultatem debitori impetrā
di q̄ creditor vendat: vel ſaltem ſibi per 8
mittat vendere preſtita cautiōe de qua
ſ. ⁊ faciunt ad hoc no. per Bar. in l. cre
ditoris. ff. de diſt. pig. Alias eſſet valde
indecens quod res pignorata que forte
valet vltra duplum q̄ ſit debitum non
poſſit vendi ad beneficium debitoris:
vt dicit tex. in d. l. quamuis. que nō de=
bet cenſeri correcta per d. l. ſi creditor
§. fi. argumen. l. precipimus. C. de app.
cum vulga. Super quo tamen cogita
quia docto. non tangunt. Et per hec eſt
expedita quarta pars iſtius tractatus.

¶ Quinta pars principalis.

Sequitur modo quinta pars
principalis huius tracta=
tus: in qua veniunt exami=
nandi effectus qui producun
tur ⁊ reſultant ex hypothe
cis ⁊ pignoribus. Et diuidi
tur iſta pars in quinq̃ mēbra. In primo
membro videbimus de pluribus effecti=
bus in gñe ex hypothecis ⁊ pignoribus
reſultantibus. In ſecūdo de pluribus
effectibus ex prioritate ⁊ poſterioritate
reſultantibus. In tertio de iure offerē=
di quod competit in pignoribus ⁊ hypo
tecis. ⁊ de eius effectibus. In quarto
de iure retinendi res ex cauſa pignoris
⁊ hypotece: ⁊ de expenſis melioramen
torum. In quinto videbimus de fructi
bus pignorum.

¶ Summarium.

Promittens dare fideiuſſores an
dando pignus inuito creditore libe=
retur.
Creditor non poteſt inuitus aſtringi ad
pignorum cuſtodiam.
Sufficientia debitoris quodammodo
liberat cum a ſatiſdatione.
Satiſdare coactus an dando pignora
vel fideiuſſores liberetur.
Debitor alternatiue promittēs vel ſol=
uere vel dare pignora an dans pign⁹
liberetur.
Regula quod in alternatiuis electio ſit
debitoris procedit quando alternatiua
cadit inter duo quorum vtrunq̃ eſt in
obligatione et ſolutione.
In alternatiua exigendi electio eſt agē
tis.
Datio pignoris quid operetur et ad

quid ſtat.

9 Obligatus ad nudam cautionem an liberetur promittendo ſub hypotheca ſuorum bonorum.

10 Res hypotecata pro ſorte an cenſeatur hypotecata etiam pro vſuris.

11 Tacita hypoteca introducta a iure ꝑ legatis an competat etiam pro vſuris legatorum.

12 Tacita hypoteca reſpectu vſurarū cōditionaliter debitarū cuius temporis reſpectu ſit attendenda.

13 Fictio cuiꝰ ſit nature: et an ſemper habeat iuris effectum.

14 Hypoteca tacita vel expreſſa conditionalis licet cōſtituatur ab initio actus: tamen ex ea non oritur actio niſi purificata conditione.

15 Conditio quō caſu retrotrahat̄ et quo caſu non.

16 Spālitates plures circa idem a iure inducte poſſunt concurrere.

17 Tacita hypoteca a principio pro dote introducta non extenditur ad augmentum dotis: ⁊ quare.

18 Tacita hypotheca non eſt deterioris conditionis quam expreſſa.

19 Tacita hypoteca que datur pro legatis conſtituitur tempore mortis teſtatoris ſub conditione legati: et ex ea non oritur actio niſi purificata conditione.

20 Hypoteca tacita que competit pro legatis conditionalibus non trahitur retro purificata conditione: ſicut in cōtractibus.

21 Tex. l. qui balneū. §. j. ver. ſed ſi heres. ff. qui potio. in pig. hab. de quo pignore ſit intelligendus.

22 Tacita hypoteca competens pro legato conditionali et vſuris non trahitur retro purificata conditione in preiudiciu/ emptoris vel creditoris qui ab herede acquiſiuit ius in bonis teſtatoris: pendente conditione.

23 Pignus non poteſt conſtitui neq̄ dari adiecto ſolutioni.

24 Emens rem alteri hypotecatam an teneatur ſoluere preciū venditori priuſq̄ res vendita ſit libera.

25 Conditio ſuſpenſiua impedit obligationem.

26 Creditor non dicitur is qui ſub conditione creditor eſt.

27 Dubius euentus alicuius conditiōis quando ſit in conſideratione.

28 Uendens rem alteri hypotecatam ſub conditione non tenetur de dolo.

29 Uiro ad inopiam vergente licet mulieri agere ad conſignationem dotis.

30 Actio pro dote regulariter non competit conſtante matrimonio.

31 Mulieri agenti ad bona mariti hypotecata an poſſit per creditores offerri dos in pecunia et peti relaxatio bonoꝝ cum ceſſione iurium dotalium.

32 Mulieri in cauſa dotis agenti fauendum eſt.

33 Mulier an in caſu inopie mariti poſſit illius bona omnia occupare.

34 Mulier an conſtante matrimonio poſſit impedire hypotecam bonorum ſui mariti.

35 Mulier poteſt in cauſa dotis bona mariti fiſco publicata vendicare.

36 Retentio dotis quo caſu competat heredibus contra vxorem defuncti.

37 Redditio rationis que fienda eſt ꝑ adminiſtratione tutele non poteſt ſeparari: ſed in ſimul tota reuideri.

38 Mulier an poſſit actionem ſibi ꝑ dote competentem ratione inopie emergentis alteri cedere.

39 Actio ſubſidiaria non habet locum in materia hypotecaria.

40 Mulier pōt agere vtili rei vendicatione ad rem emptam ex pecunia dotali ⁊ ad rem eſtimatam in dotem ſi maritus non ſit ſoluendo.

41 Hypoteca conuentionalis adiecta pro principali obligatione nō ſe extēdit ad penā in contractu appoſitam reſpectu priuilegij.

42 Lex. ij. C. de reſcin. vendi. an locum habeat in contractu pignoris.

43 Re empta minus iuſto precio ⁊ alteri q̄ emptori hypotecata an teneatur emptor reſtituere an liberetur iuſtum precium ſupplendo.

44 Uenditiōe facta cū pacto de reuendēdo infra certum tempus ſi fiat reuenditio hypotece facte ſuper illa re per emptorem cenſentur reſolute.

45 Donatiõe reſoluta defectu inſinuatio
nis ꝛc. videtur etiam reſoluta hypote-
ca cauſata penes donatarium.
45 Diſpoſitio.l.quoties.C.de rei vendi.an
locum habeat in pignore.
47 Pena falſi quã tenetur: vendens rem
duobus non habet locum in pignoran
te rem duobus.
48 Precium an in hypotheca ſuccedat lo
co rei.
49 Actio ꝛ paſſio nõ ſtãt in eodẽ ſubiecto
50 Hypotecaria non extinguitur cũ perſo
nali ſi pſonalis de rigore tollatur.
51 Hypotecaria ſua cõditione durat quo
uſqꝫ ſit ſolutũ et ſatiſfactũ creditori.
52 Hypoteca nõ cõfunditur ſucceſſione.
53 Hypoteca an confundatur per aditio-
nem hereditatis debitoris per credito-
rem hypotecarium factam.
54 Succeſſio qñqꝫ eſt loco ſolutionis ꝛ qñ
qꝫ non.
55 Acquiſitio dominij rei hypotecate an
confundat hypotecam.
56 Heres debitoris ſui ſi antequã adeat
cedat hypotecam ſuam: vtilis que cõ-
petit ceſſionario nõ cõfunditur per ſe-
quentem aditionẽ: directa autem ſic.

¶ Primum membrum.v.partis.

SApiendo itaqꝫ primum mẽ
brum qd cõcernit plures ef
fectus gñales reſultantes
ex hypotecis et pignorib⁹.
1 ¶ † Primo queritur an ſi
quis pmiſit dare fideiuſſo-
res liberet̃ dando pignora etiam inui-
to creditore? ꝛ gl.in.l.pretorie.ff.de pre-
to.ſtip.ꝛ ibi Bar tenent q ſic. Idem te-
nent Cy.ꝛ Bal.in.l.j.C.de procura.ꝛ gl.
in aut.de exhi.reis.§.ſuſcepto.gl.bart.
ꝛ magis cõiter doc.in.l.j.ff.qui ſatiſda.
cog.ꝛ facit rõ qꝛ melius eſt incumbere
pignori q̃ in perſonam agere: ꝛ ſic quã
habere fideiuſſores.l. plus cautionis.
ff.de reg.iur. ¶ Quod tñ tu tempera et
intellige eſſe verum qñ quis ſimplici-
ter teneretur ſatiſdare: tunc eñ vt dictũ
eſt ille poſſet pignora vel fideiuſſores
dare: ſed ſi quis expreſſe pmiſiſſet dare
fideiuſſores non poſſet inuito creditore
dare pignora: qꝛ aliud p alio inuito cre
ditore ſolui non poteſt etiã ſi melior cõ
ditio offeratur: vt in.§.preterea.inſti.de
act.ꝛ.l.fi.ff.de vſu ꝛ habi.tex.iuncta gl.
in auc.offeratur.C.de lit. conteſta.not.
Iac.bu.ꝛ Saly.in.l.j.C.de procura.Se
quuntur Alex.ꝛ Iaſo.in.d.l.j.ff.qui ſa-
2 tiſ.cog. ¶ † Et pro hoc Iaſ.ibi adducit
aliam rationem.nam ſm eum labor eſt
in cuſtodiendo pignora ꝛ periculũ: qui
bus creditor inuitus aſtringi nõ debet.
allegat tex.not.in.l.quemadmodum.§.
pe.ff ad.l.acquil. Quem text.dicit eſſe
notandum contra hebreos feneratores
qui reſtituunt pignora: puta veſtes cor
roſas a tineis vel muribus: q tenentur
ſoluere dãnum ꝛ intereſſe.ꝛ faciũt not.
per Bal.in.l.que fortuitis.vj.colum.C.
de pigno.act.vbi dicit q fenerator qui
pignoratas res minus diligenter excuſ
ſit a tineis eſt in leui culpa.ꝛ per conſe-
quens tenetur per.l.ſi vt certo.§.nũc vi-
3 dendum.ff.cõmo. ¶ † Item adde predi
ctis.q qui tenet̃ ſatiſdare liberat̃ a ſa-
tiſdatione predicta ſi ſit valde diues et
idoneus.vt no.Bart.in.l.quicũqꝫ.la.ij.
C.de fun.patri.lib.xj.ꝛ tradunt Alexã.
et Moder.in.d.l.j.ff.qui ſatiſ.co.Sed q̃
tenetur dare pignora non liberat̃: etiã
q ſit valde idoneus: qꝛ plus cautionis
eſt in re q̃ in perſona.ita tenet Decius
in regula plus cautionis.per illũ text.
4 ff.de reg.iur. ¶ † Scdo dubitat̃ an qui
tenetur ſatiſfacere liberetur dando pi-
gnora vel fideiuſſores? ꝛ guil.Bar.Ale
xand.Iaſ.ꝛ alij in.d.l.j.ff.qui ſatiſ.cog.
tenent quod ſic.ſecus autem eſſe dicũt
ſi quis teneret̃ ſoluere qꝛ tunc require-
retur pecuniaria ſolutio: ꝛ nõ ſufficeret
dare pignora vel fideiuſſores.l.iiij.§ ait
pretor.ff.de re iudi.l.itẽ liberatur.§.j.ff.
qui.mod.pign. vel hypothe.ſolu.ꝛ la-
te habetur per Sozi.in conſil.xciij.cir-
ca primum.prima ꝛ ſecunda columna
primo vol.vbi etiam dicit quod iſta ver
ba vulgari ſermone fare il douere idem
important quod ſatiſfacere. Et quod
dictum eſt de verbo ſoluere eſt etiam
dicendũ de verbo reſtituere ꝛ dare: vt la
te firmat Sozi.in ꝯſi.xc.iiij.col.ꝯſi.itẽ

promiſit.iiij.volu.Et ex predictis infert
Bald.in.c.cum aliquibus.de re iudic.
per illum text.q condemnatus ad ſol=
uendum non intelligitur ſoluere licet
pignora offerat.et ideo ſi aliquis eſſet
condemnatus pro maleficio in centū.ꝛ
ſi.ſ.menſem non ſoluerit pena duplice
tur:non ſufficeret dicto condemnato of
ferre pignora in communi. et facit ad
predicta quod no.Bart.in.l.ſtatulibe=
ros.§.ſi quis acceperit.ff.de ſtatulibe.
q ſtante ſtatuto q qui non poteſt ſolue
re condemnationem pecuniariā de mil
le:capite puniatur non ſufficit ſi velit
dare fideiuſſores.ꝛ idem tenet Bart.in
l.j.ff.de cuſtd.reo.Et ita refert et ſequi=
tur Jaſ.in.d.l.j.in.ſ.col.ff.qui ſatiſ.cog.
¶ Aduerte tamen in predictis ad vnū
vez q ille qui tenetur ſatiſfacere ex di=
ſpoſitione hominis tenetur ſoluere:a=
lias non liberatur.ꝛ ideo iſto caſu non
ſufficeret dare pignora vel fideiuſſores
l.promiſſor.ꝛ auf.ſi quando.C.de cōſti.
pe.ꝛ tenent Guil.Bal.ꝛ doc.in.d.l.j.ff.
qui ſatiſdare cogan.ꝛ eſt tex.ꝛ ibi bart.
in.l.fi.ff.ſi cer.pet.refert ꝛ ſequitur So
ci.in.d.conſil.xc.viſis quibuſdam.iiij.
colum.verſi.iij.concluſio.iiij.volum.
5 ¶ †Tertio dubitatur quid ſi debitor
promiſit alternatiue vel ſoluere vel da
re pignora.an ſi velit preſtare pignora
ſufficiat? ꝛ Bar.poſt Guil.de cug.in.l.
ꝗuis.in prin.ff.de pigno.ac.ſingulari=
ter determinat q non ſufficiat:quia in
iſta alternatiua eſt electio creditoris.ꝛ
opi.Bar.ſequuntur ibi Albe.Fulgo.ꝛ
Pau.de caſt.ꝛ Pau.de ca.ꝛ Alex.in.d.
l.j.ff.qui ſatiſdare cogan.Et iſta eſt cō
munis opi.contra quam Jaſ.ibi.et in
l.iiij.§.ſi ex conuentione.ff.de re iudic.
dicit ſe valde dubitare: q2 ſm eum di=
ctum pactum de preſtando pignora al
ternatiue non dicitur appoſitum fauo
re creditoris:ſed potius fauore debito
ris.ꝛ ideo videtur dicendum ſm Jaſ.
q deciſio Bar.ꝛ aliorū que eſt q ideo
electio ſit creditoris:quia tale pactum
adiectum ſit fauore creditoris nō ſubſi
ſtat:vt ibi late per eum.¶ Tamen non
obſtāte dicta difficultate mota per Ja
ſo.videtur omnino veriſſima concluſio
Barto.ꝛ doc.quia eſt aduertendum q
iſta promiſſio alternatiua:vez vel ſol=
uere.x.in paſchate vel dare pignora
non cadit inter duo que principaliter
comprehendantur in obligatione.nā
promiſſio de ſoluendo.x.ſola eſt in obli
gatione principali.promiſſio autem pi
gnoris facta eſt ad cautelam ꝛ acceſſo
rie ad dictam principalem obligatio=
nem.ita declarat Sali.in.l.non dubiū.
in.vij.colum.in verſic.vlterius.hanc.l.
6 induco.C.de legibus.† Et colligitur
optime ex not.per Barto.in.d.l.ꝗuis.
dum expreſſe dicit q tunc procedit re=
gula q in alternatiuis ſit electio debi=
toris quando alternatiua cadit inter
duo quorum vtrūq eſt in obligatione
et ſolutione.ſed in articulo propoſito
vnum eſt in obligatione.aliud vero po
nitur ad cautelam creditoris.ita dicit
7 ibi Bar.¶ † Probatur etiā hoc ex no.
per Bald.in.l.fi.in.iij.col.in ver.quero
in iſto verſiculo.C.de peti.here.vbi di=
cit q in alternatiua exigēdi eſt electio
agentis.licet in alternatiua ſolutionis
ſit electio debitoris per iura que ibi al
legat.ꝛ iſtud dictum allegat et ſequi=
tur Feli.in.c.inter ceteras.ij.colum.et
ij.fallen.de reſcript.vbi etiam appro=
bat dictam deciſion.in Bar.cum ergo
in caſu Bartol.non ſit in ſolutione:niſi
8 quantitas promiſſa.† Datio autem pi
gnoris fit pro ſecuritate ꝛ ad facilitan
dam executionem ꝛ abſq eo q det ro=
bur cōtractui:vel obligationi.vt.l.qui
autē.§.j.ff.de cōſti.pecu.ꝛ no.Sal.in.l.
ea lege.in.xiij.oppo.C.de cōdi.ob cau.
ꝛ refert ꝛ ſequitur Jaſ.in.l.ſi ita quis.
§.ea lege.viij.col.ver.adde etiā q Sal.
ff.de ver.obli.ſequitur q nō pōt cadere
electio debitoris qui tūc eligit qn̄ alter
natiua cadit inter duo que ſunt in obli
gatione ꝛ ſolutione:vt dicit Bar.in.d.
l.ꝗuis.ꝛ nō obſtat q pign9 poſſit vēdi
ꝛ inde haberi pecunia.vt dicit Jaſ.q2
totū iſtud reſpicit modū exigēdi.ꝛ cre=
ditor pro ſua ſolutione pōt eligere execu
tionē quā vult.vt p bar.in l.preſentaneū.
in vlti.col.C.quō ꝛ quando iud.ſed per
hoc nō eſt dicēdū q datio pignor ſit in
ſolutione vel in modo ſoluēdi: ſed ſolū

in modo cauendi ipſi creditori: vt.ſ.in ſ ac poſſit conſequi ſolutionē. ⁊ ſic nō obſtat difficultas mota per Iaſ. ⁊ vera eſt deciſio Bar. quam doct. cōmuniter ſequuntur. ¶ Inquantū tamē dictū fuit ſ. proxime q̄ datio pignoris introducta eſt ad facilitandā executionem. non autem q̄ ex ea magis roboretur cōtractus. d.l. qui aūt. §.j. ff. de conſti. pecu. cū alijs ſ. allegatis. Intellige et declara q̄ nihilominus debitum pro quo ſunt data pignora eſt grauius q̃ illud pro quo non ſunt data pignora: ita q̄ ſi vnus eſt debitor in vna quātitate cū hypoteca vel pignoribus. In alia aūt ſine hypoteca. Soluendo ſimpliciter ⁊ nō exprimendo pro quo debito ſoluat cenſetur ſoluere ꝓ illo debito in quo eſt hypoteca. vt eſt tex. in.l. cū ex pluribus la j. ff. de ſolu. ⁊ no. Bar. in.l. cum ex pluribus. la. ij. eo. tit. ⁊ refert ⁊ ſequit̃ Soci. in cōſi. cccxiij. preſens conſultatio.j.co.

9 ver. primū probatur. ij. volu. ¶ †Quarto dubitatur an ille qui tenetur ad nudam cautionē teneatur saltē promittere ſub hypoteca ſuorum bonorum? et Bar. et Ange. in.l. pretorie. lultima. ff. de preto. ſtip. ⁊ Bar. in.l. ſi prius. in. iij. q. ff. de no. ope. nū. ⁊ in.l.j. ff. qui ſatiſd. cog. tenent q̄ ſic: q2 iſtud promittere eſt facile. per.l. ſi filio. in fi. ff. ⁊ in poſ. leg. et ita etiā tenent Imo. ⁊ Paul. de ca. in l. diuortio. §. interdum. ff. ſol. matrimo. ¶ Sed contrariā opi. ſ. q̄ imo nō teneatur promittere cū hypote. tenet Imol. in. d.l. pretorie. ⁊ in. d.l. ſi prius. ⁊ iſtam ſecundā opi. tanq̄ veriorē tenet Alexā. ibi in. d. iij. qō. ⁊ in. d.l. diuortio. §. interdum. in. ij. colū. ⁊ in vtroq̄ loco reſpondet ad. d.l. ſi filio. in qua Bart. ⁊ ſequaces ſe fundant. ¶ Tamen primā opin. Bar. tenet Roma. in. d.l. ſi prius. ⁊ illā ſequitur Alex. ſibi contrarius in.l.j. ff. qui ſatiſdā. cog. ⁊ illam late defendit ⁊ comprobat Iaſ. in. d.l. ſi prius. in pen. colum. per multa que ibi allegat ⁊ idē tenet Iaſ. in. d.l.j. in penul. colū. ⁊ iſtam opin. dicit Bar. in. d.l. pretorie ſeruari de communi conſuetudine. ⁊ propterea illa omnino eſt tenenda: vez q̄ qui tenetur ad nudam cautionem vel promiſſionem faciendam alicui teneatur promittere cum hypoteca bonorum.

10 ¶ †Quinto queritur an res hypotecata pro ſorte ſit etiam hypotecata pro vſuris? Et diſtinguendū eſt quod aut obligatio ⁊ hypoteca fuit facta pro ſorte ſpecifice exprimendo certam quantitatē puta pro centum. ⁊ tunc dicta obligatio non continet vſuras: vt.l. fideiuſſores magiſtratuū. in princi. ⁊ §.j. ff. de fideiuſ. ⁊ glo. in.l. quero. in prin. ff. loca. ⁊ habetur per Bar. in.l. centum capue ff. de eo quod certo loco. ⁊ h[abe]tur per Alex. in.l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſeuiſſimo. ad fi. ff. ſol. ma. ⁊ dixi. ſ. in. iiij. membro. ij. partis. nu. xlviij. et. xlix. declarando vt ibi. Aut obligatio et hypoteca fuit ſimpliciter facta ſine reſtrictione ad certam quantitatē. puta pro obligatione ſeu ꝓmiſſione qua tibi teneor in tali inſtrumeoto vel chirographo oblIgo et hypoteco tibi omnia bona mea. talis enī hypoteca dicitur ſimpliciter facta etiam q̄ in promiſſione ⁊ inſtrumento ſit expreſſa certa quantitas. dummodo in hypoteca quantitas illa non exprimatur: ſed relatio habeatur ſimpliciter ad obligationē de qua in inſtrumento. ita colligitur ex not. in d.l. fideiuſſores magiſtratuū in prin. et §.j. ⁊ in.l. quero. in prin. ff. loca. Et tunc ſubdiſtinguit quia aut vſure ſunt naturaliter tm̄ debite. et tunc pro eis non tenetur hypotecaria niſi ſpecialiter ſit dictum. ita tenet Bar. in.l. ſolutum. §. ſi in ſortē. ff. de pig. ac. per text. ibi in ver. ſiue autem. ⁊ per tex. in.l. per retentionem. C. de vſur. Aut vſure debentur naturaliter ⁊ ciuiliter: ⁊ tunc pignus ſeu hypoteca ſimpliciter acceptum (vt dictum eſt) tenetur etiā pro vſuris ſicut dicimus in fideiuſſore: vt. d.l. centū capue. ita dicit Bart. in. d.l. ſolutum. §. ſi in ſortem. Aut vſure debentur ſolo officio iudicis. ⁊ in hoc etiam Bar. in. d. §. ſi in ſortem tenet idem eſſe quod in fideiuſſore. et idem Bar. in.l. fi. penul. colū. in verſi. pro declaratione preſentis materie. ff. de eo quod cer. lo. In fideiuſſore autem concludit quod aut mora ex qua veniunt vſure officio iudicis precellit

[illegible] ſup. 2 [illegible] 4 [illegible] 55.56.

ceſſit obligationẽ fideiuſſoris q̃r.ſ.tẽpore fideiuſſionis iam vſure debebantur. ⁊ tunc ſine dubio fideiuſſor ſimpliciter acceptus ad illas tenebitur: vt.d.l.quero.in prin.ſm lect.Azo. Aut mora non preceſſit fideiuſſionẽ ſed ſequuta eſt. et tũc Bar.ſequẽdo opi.Jo.tenet q̄ etiã ad illas fideiuſſor teneatur. et ratio eſt ſm eum: q̃r licet tales vſure veniãt officio iudicis propter morã tamen veniunt ſm naturã actionis bonefidei.d.l.quero.in prin.⁊.l.ſi poſtea.ff.rem pu.ſal.fo. Et iſtam opi.dicit eſſe verã ⁊ cõmunẽ Jaſ.in.d.l.centũ capue.in pe.co.in verſi.quinta fuit ſolutio Jo.vbi late ⁊ clare explicat.⁊ quod dictũ eſt in fideiuſſore: dicendũ eſt etiã in pignore ſm Bar.vbi.ſ. ¶ Adde etiam predictis q̄ ſi ſecundus creditor ſoluat priori creditori ſortem ⁊ vſuras q̄ etiam habebit obligatum pignus pro dictis vſuris: non tamen pro vſuris vſurarum.vt eſt tex.⁊ ibi gloſſ.⁊ Bar.in.l.ſi prior.§.j.ff.
11 qui po.in pig.ha. ¶ †Sexto queritur an tacita hypoteca introducta a iure pro legatis.iuxta.l.j.C.cõmu.de leg.cõpetat etiã pro vſuris legatorũ? Et quid etiã alijs tacitis hypotecis? ⁊ dicendũ eſt q̄ ſi bona tacite hypotecata reperirĩtur penes heredẽ vel alium debitorem tẽpore quo vſure deberi incipiunt q̄ bona erũt obligata etiã pro vſuris. Ita tenet Bar.poſt Jaco.de are.in.l.ſi cum dotem.§.ſin aũt in ſeuiſſimo.ff.ſol.ma.⁊ mouet Bar.per.l.lucius.ff.q̄ po.in pig.habe.que licet loquatur in expreſſa hypoteca.tñ illam Bart. extẽdit etiã ad tacitã hypotecã.⁊ cũ opi. Bar. tenet Alex.in.d.§.ſin autẽ in ſeuiſſimo. cõcludendo q̄ ſicut pro dote bona mariti ſũt tacite obligata.ita ⁊ pro alimẽ
12 tis ſeu vſuris pro dote debitis. ¶ †Sz dubitatur an iſta tacita hypoteca reſpectu vſurarum que conditionaliter debẽtur.vez ſi ſors ſoluta nõ ſit attẽdatur habito reſpectu ad diẽ purificate cõditionis qua vſure deberi incipiũt. An aũt trahatur retro ad initiũ: vez in legatis ad diẽ mortis teſtatoris.in contractibus vero ad diez contractus? Et in hoc Pau.de caſt.in cõſi.viij. ad primũ reſpondetur in fin. ſub dubio tenet q̄ pro alimentis dotis bona mariti ſint hypotecata ſo.ma.vſq̄ ab initio.ſ.tempore dotis cõſtitute allegat no.in.d.l j.ff.qui po.in pig.habe.⁊ ſic vult allegare no.ibi per glo.dũ allegat.d.l.lucius. Ad idẽ optime facit tex.in.l.cum oportet.§.ſed cum tacitas.C.de bo.que libe. vbi bona patris ſunt tacite obligata filijs ab initio recepte adminiſtrationis bonorũ maternorũ pro mala adminiſtratione poſtea facta per patrẽ.⁊ dicit ibi Bal.q̄ inſpicitur initium vnde aliquid euenire poteſt. ¶ Sed cõtrariam opi.tenet Soci.in conſi.xlj. in preſenti conſultatione.iiij.volu.in.iiij.colum.in verſi.ſed contrariũ puto verius.Et mouetur principaliter q̃r promiſſio reſtitutionis dotis cõfeſſate dicitur cõditionalis vez ſi dos numerabitur: vt.l.ſi.C.de nõ nume.pecu. ⁊ habetur in.l.cum quis.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ tamẽ in dote nõ introducitur tacita hypoteca: niſi ſequuta numeratione. l. aſſiduis. C. qui po.in pig.ha.licet in hypoteca expreſſa in dote bene attendatur tempus contractus: vt habetur in.l.j.ff.qui po.in pign.habean. ¶ Si igitur in tacita hypoteca dotis iſtud eſt que eſt fauorabilis vt.l.j.ff.ſo.ma.fortius dicendũ eſt in legato conditionali q̄ ſcilicet in eo non introducatur tacita hypoteca donec non ſit purificata cõditio ⁊ effectualiter debeatur.⁊ pro hoc etiam adducit.l.ſi conſtante.C.de dona.ante nupt. vbi in augmento dotis tacita hypoteca oritur tempore facti augmenti.⁊ nõ retro trahitur ad diem dotis promiſſe vel date.Et reſpõdet ad.d.l.cum oportet.§.ſed cum tacitas poſt Sali.in.d.l.ſi conſtante.q̄ ideo ibi attenditur tempus inchoate adminiſtrationis.q̃r illo tempore bona ad patrem peruenerunt ⁊ corroboratur quia ſi attenderemus initium.prout dicit Pau.de caſt. in.d.conſi.viij.plura ſpecialia circa idẽ concurrerent contra tex.⁊ ibi not.in.l.j.C.de do.promiſſio.et in.l.cum poſt.§.gener.ff.de iure do.primum q̄ tacita hypoteca induceretur ſuper vſuris pendente conditione.et ſic ante ortam obli

gationem.per ea que habentur in.l.po
tior.§.j.ff.qui pot.in pig.ha.ſecundũ ꝙ
alia tacita hypoteca que de iure nõ eſt
inducta induceretur cõtra tit.ff.in qui.
cau.pig.taci.cõtraha.tertiũ ꝙ pro vſu
ris a quibus debitor poteſt ſua volũta-
te ſe excuſare ſoluendo ſortẽ obligatio
retrotrahatur ad diẽ initi contractus
contra no.in.l.j.ff.qui po.in pig.habe.
Et ideo concludit Soci.ꝙ tacita hypo
teca conditionalis oriatur tempore exi
ſtentis cõditionis ⁊ nõ trahatur retro
ad initium ꝯtractus facti.¶Et ex hoc
infert ipſe ꝙ ſi heres obligat creditori
bona teſtatoris pendente conditione le
gati:⁊ poſtea eueniat cõditio legati ꝙ
potior erit in dictis bonis creditor quã
legatarius.⁊ mouetur q̃r reſultaret tri
plex ſpecialitas ſi aliud diceretur con-
tra regulas iuris.nam primo conditio
traheretur retro in legatis contra not.
per glo.⁊ docto.in.d.l.ſi filius.in prin.
ff.de verb.oblig.ſecundo ꝙ cum eſſet in
poteſtate heredis non incidere in obli-
gatione vſurarum de iure conditio re-
trotrahi nõ deberet.iuxta.l.j.ff.qui po.
in pigno.hab.tertio ꝙ tacita hypoteca
que de iure non inuenitur inducta tali
caſu induceret in vſuris contra titu.ff.
⁊.C.in qui.cau.pi.taci.ꝯtraha.¶Ego
autem in iſto ſubtili articulo puto pro
veritate eſſe aduertendum ꝙ aut nos
loquimur in contractibus:aut in lega-
tis.primo caſu quando ſumus in con-
tractibus cenſeo tacitam hypotecam
de iure inductã ſm diuerſos caſus.ſ.
notatos in ſecunda parte.iiij.membro.
ſiue ſumus in actu vel.contractu con-
ditionali ſiue puro fuiſſe conſtitutã mi
niſterio iuris ab initio ipſius actus ſeu
cõtractus:q̃r tacita hypoteca que in-
ducitur miniſterio iuris inducitur: q̃r
ius fingit dictam hypotecam fuiſſe ab
ipſis cõtrahentibus adiectam in actu
etiam ꝙ de hoc nihil dictum fuerit.iſta
concluſio probatur in.l.vni.§.et vt ple-
nius.C.de rei vxo.act.ibi hypotece ineſ
ſe dotibus intelliguntur ⁊ ibi.ſimili mo
do intelligi factam ſtipulationẽ ⁊ hy-
potecam ex vtraqꝫ parte quaſi fuerit
ſcripta.Idem etiam probatur in.l.iij.
C.in quib.cau.pig.ta.contraha.ibi ta-
cita pactione ineſſe.⁊ idem apparet in
toto titu.ff.et.C.in quib.cau.pig.ta.con
tra.lex enim in omnibus tacitis hypo-
tecis fingit pactionem ⁊ conuentionem
partium contrahentium ꝗ̃uis expreſ-
ſa ⁊ ſcripta nõ fuerit ⁊ eſt perinde ac ſi
in veritate illa hypoteca fuiſſet conſti-
15 tuta per conuentionem partiũ.¶†Nã
de natura fictionis eſt ꝙ illud quod in
facto non eſt verum fingatur eſſe verũ.
⁊ illud quod fingitur habet iuris effe-
ctum perinde ac ſi in veritate eſſet.vt
declarat Bar.in.l.ſi is qui pro empto-
re.ff.de vſucap.in.j.q.circa diffinitionẽ
fictionis.vnde ſicut expreſſa hypoteca
conſtituit per partes ab initio ꝯct⁹ ſiue
ꝯctus ſit purus ſiue cõditionalis.ita ⁊
14 in tacita a iure introducta.¶†Sed in
contractu conditionali ꝗ̃uis conſtitua
tur ab initio:tamen conſtituitur ſub cõ
ditione:⁊ nõ oritur niſi demum purifi-
cata conditione.l.cedere diem.ff.de ver.
ſignifi.⁊ ſicut obligatio perſonalis et
conditionalis ab initio cõuentione par
tium conſtituitur ⁊ in contractum de-
ducitur.⁊ tamen non oritur actio niſi
purificata conditione.d.l.cedere diem.
ita ⁊ realis ⁊ hypotecaria ab initio ſub
conditione conſtituta nõ oritur niſi ad-
ueniente conditione.vt eſt text.expreſ-
ſus in.l.grege.§.finali.ff.de pig.⁊ ſic eſt
concluſio ꝙ ſicut expreſſa hypoteca tã
pura quam conditionalis conſtituitur
ab initio conuentione expreſſa.ita ⁊ ta
cita miniſterio ⁊ fictione iuris et pure
et ſub conditione conſtituitur:ſed tam
expreſſa quam tacita conditionalis nõ
oritur niſi purificata conditione.ex qui
bus infertur quod ſicut hypoteca exp̃ſ
ſa purificata conditione caſuali:⁊ que
non conſiſtit in poteſtate debitoris tra-
hitur retro ad diem contractus:vt.l.ſ.
et.l.qui balneum.in prin.⁊.§.primo.et
l.potior.in prin.⁊.§.primo.ff.qui potio.
in pig.ha.ita ⁊ in tacita dicendum eſt.
arg.l.cum quid.ff.ſi certum petatur.et
probatur etiam ex no.per Bar.et com-
muniter doc.in.l.aſſiduis.C.qui pot.in
pig.hab.vbi habetur ꝙ tacita hypote
ca in dote trahitur retro ad diem pro-

miſſionis: quia .ſ. maritus cui fuit promiſſa dos ⁊ poſtea data cenſetur obligatus ad reſtitutionem dotis a die promiſſionis ⁊ ab illo die conſtituta fuiſſe cenſetur tacita hypoteca. quamuis enim promiſſio de reſtituendo dotem ad quã maritus per tacitam ſtipulationẽ obligatur ſit conditionalis. videlicet ſi dos promiſſa ſibi ſoluat. iuxta .l. fi. C. de non nume. pe. ⁊ eodem modo conſtitutio hypothece tacite. iuxta. d. l. vni. §. ⁊ vt plenius. Tamen ſubſequuta poſtea datione dotis ⁊ ſic purificata conditione ſub qua maritus tacite erat obligatus. ⁊ illius bona tacite hypothecata illa conditio trahitur retro ad diem promiſſionis dotis facte marito quo die tacite maritus fuit conditionaliter obligatus ad reſtitutionem dotis ⁊ eius bona tacite fuerunt ſub conditione obligata. et ita eſt communis ⁊ magis vera opinio doc. vt dictum fuit. ſ. in. iiij. membro ſecunde partis nu. 87. ⁊ iſtam eſſe communem opini. atteſtatur idem Sozi. in conſi. cclxix. pro inueſtigatione. in. iij. et iiij. col. in ver. iiij. ⁊ vlti. ij. volu. Et ideo non eſt verum illud qđ dicit Sozi. in. d. conſil. xlj. iiij. vol. in. iiij. colum. in ver. ij. principalis reſponſio. vbi vult qđ licet in expreſſa hypotheca attendatur tempus obligationis. tamen in tacita attenditur tempus date dotis: quia licet iſtam opi. teneant aliqui quos ipſe ibi alleg. tamen in contrarium eſt opi. Bar. ⁊ communis: vt dictũ eſt. ſ. proxi. ¶ Et ſicut tam expreſſã q̃ȝ tacita hypoteca bonorum ſub conditione conſtituta trahit retro ad diem contracte obligationis pro ſorte principali ita ⁊ trahi debet pro vſuris dicte ſortis per. l. lucius. ff. qui po. in pig. habe. quia hypoteca ſimpliciter cõſtituta cenſetur etiam conſtituta pro vſuris: vt. l. ſolutum. §. ſi in ſortem. ff. de pig. act. ⁊ ibi firmat Barto. vt dixi. ſ. in hoc primo membro. in. v. q. nume. xiiij. et ideo ſicut trahitur retro pro ſorte principali ita debet trahi pro vſuris. quia vſure ſunt acceſſorie ad ſortem ⁊ priuilegium principalis obligationis trahitur etiam ad acceſſorium per regulam acceſſorium. cum materia de regu. iur. lib. vi. ⁊ ita proprie. eſt intentio. d. l. lucius. vt eſt de mente Bar. dũ ſummant quod qui potior eſt in ſorte potior eſt in vſuris. ⁊ ibi expreſſe hoc vult gloſſ. et ſequitur etiam Saly. ſi ergo hoc dicimus in ſorte que eſt debita ſub conditione fortius dicendum eſt in ſorte que eſt debita pure: quia licet vſure debeãtur ſub conditione: videlicet ſi ſors non ſoluatur. tamen quod omnino purificata conditione propter ſortem non ſolutam conditio trahatur retro ad diem promiſſionis ſortis ex dicta ratione acceſſorij

15 per. d. l. lucius. ¶ † Et iſtam opi. de vſuris quod in eis conditio trahatur retro ad promiſſionem ſortis ratione. d. regule acceſſorium per. d. l. lucius. tenet etiam ibi bal. ⁊ Ang. ⁊ tenent Bar. Bal. Saly. ⁊ Ange. in. l. j. ff. qui po. in pig. hab. poſt gl. ibi que. d. l. j. limitat in vſuris per. d. l. lucius. ⁊ ſequitur Ang. in. d. l. ſi filius ff. de ver. ob. ⁊ hanc opi. in tacita hypoteca tenet Bart. in. d. l. ſi cum dotem. §. ſin aũt in nouiſſimo. ff. ſo. ma. poſt Jac. de are. ibi. vbi voluit quod ſicut bona mariti ſunt tacite obligata pro dote. ita etiã pro alimẽtis. ⁊ hoc per. d. l. lucius. idẽ vult Bal. in. d. l. vni. §. ſed vt plenius. allegãdo. d. l. j. idem tenent Raph. cu. ⁊ Alex. in. d. §. ſin autem in nouiſſimo. ⁊ Pau. de ca. in conſi. viij. ad primum reſpondet in fi. qđ allegat Alexã. in. d. §. ſin autẽ in nouiſſimo. Et non obſtant allegata per Sozi. ⁊ primo quod ipſe dicit de tacita hypoteca dotis quod in ea attendatur tempus numerationis dotis ⁊ non promiſſionis. iuxta no. in. d. l. aſſiduis: quia vt dixi. ſ. in hoc. opi. contraria eſt magis vera ⁊ cõis: vt etiam atteſtatur ipſe Sozi. in. d. cõſi. cclxix. ij. vol. ¶ Non obſtat qđ ex quo eſt in poteſtate debitoris qđ vſure nõ debeãt ſi ſolueret ſortẽ qđ nõ debeat cõditio trahi retro. iuxta. l. j. ⁊. l. qui balneũ. in prin. et. §. j. ff. qui poti. in pig. hab. quia iſta deciſio habet locum in ſorte et in principali debito: quia in eo cõtrahendo debet inſpici an ſit in poteſtate debitoris facere qđ nõ contrahatur. ſed eo contracto non ſpectatur in vſuris an fuerit in poteſtate debitoris in illas incidere vel non. ſed in illis omni=

no conditio hypotec: retrotrahitur ad diem obligationis ſortis.ita firmat glo. in.d.l.j.in glo.in verſi.compellitur.in fi. per.d.l.lucius.⁊ facit regula predicta acceſſorium.⁊ faciunt not. per Bald.in l.⁊ ſiis.C.de predi.mi.⁊ in.l.ſi tibi.§.de
16 pignore.ff.de pac.¶ † Nõ obſtat ꝙ plures ſpecialitates videantur circa idem concurrere cõtra.l.j.C.de do.pmiſſio. qꝛ reſpondetur ꝙ quando plures ſpecialitates circa idem ſunt inducte a iure communi.poſſunt concurrere et admittuntur.Ita tenet Bald.in.l.j.ad fi. C.quando lic.ab emp.diſce.per tex.in.l. ſi ita facta.ff.de iniuſto rup.⁊ irri.teſtamen.⁊ refert ⁊ ſequitur Jaſon in.l.quoniam in prioribus.ad fi.in verſicu. tenco iſtud vltimum.C.de inoffi.teſtamẽto.ſed iſte ſpecialitates vʒ ꝙ purificata conditione caſuali hypoteca retrotrahatur.⁊ ꝙ hypoteca pro vſuris cõpetat ſicut competit pro ſorte.⁊ q: reſpectu vſurarum que acceſſorie debentur ad ſortem non attendatur an ſit in poteſtate debitoris eas non iri debitas ſunt omnes inducte a iure cõmuni: vt habetur in locis preallegatis. Preterea plures.ſpecialitates admittuntur circa idem quando vna venit in conſequentia alterius.ita tenet Barto.in.d. l.ſi is qui pro emptore.in penultma columna per tex.inſtitu.quib.modis ius pa.po.ſolu.§ ſi ab hoſtibus. ⁊ per alia que allegat.ſed ſpecialitates que inducuntur in vſuris veniunt in conſequentiam illius que inducte ſunt circa ſortem merito tolerantur. ⁊ cum Bartol. tranſit etiam Jaſ.in.d.l.ſi is qui pro em
17 ptore.colũ.fi.¶ † Non obſtat.d.l.ſi conſtante.C.de dona.ante nup. qꝛ hypoteca tacita que a principio fuit introducta pro dote non ſe extendit ad augmentum dotis.⁊ ratio eſt qꝛ tempore date dotis non erat in cõſideratione augmẽtum poſtea factum:ſicut ſunt alimenta dotis que acceſſorie veniũt ad ipſam dotẽ.vt expreſſe no.Pau.de ca.in.d.cõſi.viij.ad primũ reſpondetur ⁊c.in pñc. ⁊ in fine.vbi vult ꝙ alia eſt hypoteca tacita que oritur pro dote data ⁊ alia q̃ oritur poſtea pro augmento dotis facto ex interuallo poſt dotẽ:qꝛ prima oritur tempore dotis date ⁊ ſecunda tempore augmẽti facti.⁊ prima habet hypotecata bona que marit⁹ habebat tẽpore dotis date.ſecũda autẽ habet hypotecata bona que maritus habebat tempore augmenti facti et ſic diuerſa eſt ratio in augmento dotis ꝙ̃ ſit in alimentis.⁊ augmentum non venit p modum acceſſorij ſed eque principaliter ad dotem:ſicut veniunt alimenta.vt colligitur ex not.per Bar.in.l.fi.C.p quas perſo.nõ acqui.⁊ per Dy.in dicta regula acceſſorium.eſt ergo cõcluſio ꝙ ſicut hypoteca conditionalis expreſſa in cõtractibus trahitur retro ad initiũ con
18 tractus ita ⁊ tacita ¶ † Et probatur vltra predicta qꝛ tacita hypoteca nõ eſt deterioris conditionis ꝙ̃ ſit expreſſa. ſʒ quo ad proprietatem a pari procedũt. vt not.Dy.in regula qui prior.de regu. iur.lib.vj.⁊ Barto.in.l.is qui.ff.de iure. fiſ.⁊ eſt caſus in.l.vni.C.rem alie.gerẽ. ⁊ in quarto lib.C.⁊ late per alia firmat Pau.de caſt.in conſi.cccxciiij.ꝙ̃ mul ta copioſe.in penulti.colum.in verſicu. circa ſecundum queſitum.¶ In ſecun
19 do autem caſu quando.ſ.ſumus in legatis.Tunc etiam puto ꝙ etiam legatum ſit conditionale.tamen tacita hypoteca ſit conſtituta pro illo tempore mortis teſtatoris miniſterio iuris ⁊ iſta etiam concluſio probatur per tex.in.l.j. §.cum enim.C.cõmu.de lega. vbi dicit text.ꝙ ſicut teſtator in ſuo teſtamento poteſt hypotecam rerum ſuarum dare cui voluerit.ita non ab re eſt tacitã hypotecam induci a lege nullo verbo precedente.⁊ ſic tacita hypoteca pro legatis inducitur a lege ad inſtar expreſſe quam teſtator poteſt in ſuo teſtamento dare.ſicut ergo expreſſa poteſt conſtitui per teſtatorem etiam pro legato cõditionali a tempore ſue mortis.ita ⁊ dicendum in tacita a lege introducta. qꝛ lex fingit illam fuiſſe conſtitutam a teſtatore.prout etiam diximus.ſ.in tacita que inducitur a lege in contractib⁹ ⁊ actibus inter viuos arguendo a natura fictionis.iuxta no.per Barto.in.d. l.ſi is qui pro emptore.in prima.q.Sed

licet (vt dictum eſt) tam in legato puro ꝙ̄ conditionali conſtituta ſit hypoteca tacita a principio tempore mortis teſtatoris. prout etiam in contractibus conditionalibus. tamen actio ex dicta hypoteca non oritur neqꝫ datur niſi demum purificata conditione legati. iuxta. l. cedere diem. ff. de ver. ſigni. ⁊ hoc modo procedit id quod dicit Bal. in. d. l. j. in. iij. colū. in ver. quero nunquid an te diem certum. cum alijs allegatis per Soʒi. in. d. conſi. xlj. in. vij. colum. vꝫ ꝙ licet ſit conſtituta hypoteca in legato conditionali per legem vſqꝫ in tempus mortis teſtatoris. tamen ꝙ actio hypotecaria nō oritur niſi demum purificata conditione legati. ſtant enim iſta ſimul ꝙ hypoteca conditionalis ſit conſtituta: tam in legatis conditionalibus ꝙ̄ in alijs actibus inter viuos. ⁊ tñ ꝙ ex ea actio non oriatur niſi purificata ⁊ exiſtente conditione ſub qua cōſtituta fuit: vt eſt tex. in. d. l. grege. §. fi. ff. de pigno. qui loquitur in expreſſa ⁊ in tacita eadem eſt ratio. ergo idem debet eſſe ius. l. illud. ff. ad. l. acquil. ⁊ facit in arg. l. cum quid. ff. ſi cer. peta. cum alijs. ſ. in primo caſu contractuū allegatis. ¶ Et ſic puto tenendum ꝙ etiam in legato conditionali tacita hypoteca ſit conſtituta ſub eadem conditione ab ipſa lege vſqꝫ in tempus mortis teſtatoris. ſed ꝙ actio ex ea non oriatur niſi purificata ⁊ exiſtente conditione. ⁊ ſicut ante purificatam conditionē dicta actio non oritur pro legato principali. ita dicendū eſt ꝙ non oriatur etiam pro vſuris dicti legati per. d. regulam acceſſoriū. lib. vj. ⁊ eſt clarum.

20 ¶ † Sed difficultas eſt an purificata cōditione legati ⁊ hypotece tacite pro eo a lege inducte dicta conditio retrotrahitur ad tempus mortis quo inducta fuit. an vero in ea attendatur tempus exiſtentis conditionis. ⁊ in hoc putarem dicendum ꝙ non trahatur retro. q2 licet in contractibus regulariter conditio caſualis vel mixta que non dependet a poteſtate debitoris trahatur retro ad initium contracte obligationis: ⁊ illud attendatur ⁊ non tempus exiſtentis conditionis. vt late habetur per Barto. ⁊ alios in. d. l. ſi filius in princip. ff. de verb. oblig. ⁊ in. d. l. j. ⁊ in. d. l. qui balneum. in princip. ⁊ §. j. ⁊ in. d. l. potior. in princip. ⁊ §. j. ff. qui po. in pigno. habeā. ¶ Tamen in legatis eſt ſecus. nam in illis non trahitur retro conditio: ſed attenditur tempus exiſtentis cōditionis: vt. l. mater. §. eandem. ff. de exceptio. rei iudi. ⁊. l. j. §. ſerui appellatione. ff. ad ſille. ⁊ habetur ꝑ glo. Barto. ⁊ alios in. d. l. ſi filius. in p̄n. ⁊ per Barto. late in. d. l. ſi is qui pro emptore. in. v. q. principa. in fictione tranſlatiua. ⁊ ibi etiam per Jaſo. ⁊ eſt tex. in l. que legata. ff. de regu. iur. ⁊ text. iuncta gloſſ. in. l. ſi legati. ff. de pign. Cum ergo diuerſa ſit natura. ⁊ ratio inter legata ⁊ actus inter viuos nimirum ſi diuerſitas effectus debeat reſultare: vcꝫ quod in hypoteca tacita vel expreſſa contractuum purificata conditione inſpiciatur tempus contracte obligationis: vt. ſ. in primo caſu concluſum fuit. In legatis vero inſpiciatur tp̄s exiſtētis conditionis ⁊ tacita hypoteca non trahatur retro. ex quo repugnat natura ipſius legati. que autem ſit ratio diuerſitatis in hoc inter contractus ⁊ legata. doctores valde laborant. in ea aſſignāda in. d. l. ſi filiuſfam̄. in princi. ⁊ in d. l. ſi is qui pro emptore. ⁊ aſſignantur quinqꝫ rationes differētie: vt in dictis locis videri poteſt. ¶ Concluditur ergo ꝙ in legatis conditionalibus purificata conditione attendi debet tacita hypoteca ſm̄ tempus exiſtentis conditionis. ⁊ non ſm̄ tempus mortis et ſic non trahitur retro prout retrotrahitur in contractibus.

21 † Et non obſtat text. in d. l. qui balneum. §. j. verſicu. ſed ſi heres. vbi legatarius cui heres dedit pignus pro legato conditionali prefertur in dicto pignore purificata conditione legati alteri creditori cui heres idem pignus poſt pignorationem legatarij obligauit: quia ille textus loquitur in pignore conuentionali: ⁊ per modum contractus dato per heredem de re ſua legatario. ⁊ ſic licet pignus ſit datum pro legato. tamen ſumus in pignore cō tractus ⁊ in obligatione, q̄ oritur ex cō-

tractu pignoris.nimirum ergo ſi puri-
ficata cõditione legati que adiecta fuit
in contractu pignoris illa conditio tra-
hitur retro.⁊ facit legatarium preferri
in dicto pignore:qꝛ non agitur detrahẽ
do retro conditionem legati ſed de tra-
hendo retro cõditionẽ pignoris conuẽ
tionalis que ſecundum regulas iuris
retrotrahitur.iuxta not.in dicta .l. ſi fi-
lius.in princip.cum alijs ſupra allega
tis:⁊ ita ad dictum textum reſpondet
Jaſo.in dicta.l.ſi filius.⁊ in dicta.l.ſi is
22 qui pro emptore.lꝫ nõ ita clare.¶† Et
ex predictis infertur quod purificata cõ
ditione legati ex tunc bona teſtatoris
erunt tacite obligata pro legato ⁊ etiã
pro vſuris dummodo tunc dicta bona
reperiantur penes heredẽ.Nam ſi fuiſ-
ſent alienata vel alteri hypotecata pẽ
dente conditione legati preferri debe-
ret emptor vel creditor cui heres obli-
gaſſet pendente conditione legati cum
ipſe reperiatur prior in tempore ꝙ le-
gatarius ex quo in legato attenditur
tp̄s purificate cõditionis:⁊ cõditio nõ
trahit̃ retro ad tp̄s mortis teſtatoris:vt
.ſ̃.eſt ꝓbatũ.¶ Et nõ obſtat.d.l.luci⁹.
ff.qui potio.in pigno.habe.quia illa lo-
quitur in contractibus in quibus con-
ditio retrotrahitur:vt dictuꝫ eſt. ⁊ ideo
vſure que acceſſerunt ad ſortem etiam
poſt pignus alteri obligatum purifica
ta earum conditione trahuntur retro ⁊
perinde eſt ac ſi a principio obligatio-
nis ſortis pure promiſſe fuiſſent. vt in
ſimili dicit textus in dicta .l. potior .§.
primo ad finem. Nos autem ſumus in
legatis in quibus conditio non retro-
trahitur. ſed conſideratur ſecundum
tempus purificate conditionis: ⁊ con-
ſiderato illo tempore inuenitur dictus
emptor vel creditor cui heres obliga-
uit vel vendidit pendente conditione le
gati prior et anterior in tempore dicto
legatario. et ideo ei preferri debet in
hypoteca tam in ratione legati condi-
tionalis quam vſurarum illius per re-
gulam qui prior libro ſexto. Et idem
putarem dicendum quando legatum
fuiſſet purum. Nam reſpectu vſura-
rum decurrendarum propter legatum
non ſolutum ⁊ ſic conditionaliter debi-
tarum videlꝫ ſi legatum ſolum nõ eſſet
non putarem earum conditionem vel
hypotecam purificatam elapſo termi-
no ad ſoluendum legatum trahi retro
ad tempus mortis obſtante eadem re-
gula quod in legatis conditio non tra-
hitur retro.dicta.l.ſi legati. ⁊ dicta.l.ſi
filius. Nam licet acceſſorie veniant
ad legatum. et ideo videbatur dicen-
dum illas retrotrahi prout habetur in
dicta.l.lucius.Tamen iſtud acceſſoriuꝫ
operatur ſolum quod non attendatur
amplius an ſit in poteſtate debitoris
illas non iri debitas.vt habetur in di-
cta.l.lucius.per gloſſ.⁊ in dicta .l. pri-
ma eodem titulo. Non autem opera-
tur quod retrotrahatur contra natu-
ram legatorum.vnde ille qui ante pu-
rificatam conditionem vſurarum lega
ti acquiſiuit obligationem in bonis te-
ſtatoris preferri deberet dicto legata-
rio non quidem reſpectu ipſius lega-
ti quod fuit purum. ⁊ pro eo orta fuit
actio hypotecaria ante obligationem
factam creditori:ſed reſpectu vſurarũ
debitarum ſub conditione,⁊ poſt obli-
gationem decurſarum per rationem
predictam.et ſic erit caſus in quo ac-
ceſſorium non ſequetur naturam ſui
principalis. et hoc propter diuerſita-
tem rationis. iuxta textum ⁊ ibi not.
in.l.⁊ ſi is.C.de predijs mi. quia lega-
tum eſt purum. et debetur a morte te-
ſtatoris: et tunc oritur hypoteca pro
eo in alijs bonis teſtatoris. vſure au-
tem debentur conditionaliter propter
moram commiſſam vel committendaꝫ
in ſoluendo legatum. et pro illis non
poteſt competere nec oriri hypoteca
niſi commiſſa mora ⁊ ſic purificata
conditione ſub qua debentur. et tunc
pro illis oritur hypoteca que retro-
trahi non poteſt per iura ſupra al-
legata. que omnia nota. quia per ea
reſoluuntur et redduntur clara mul-
ta que fuerunt poſita per Sozinum
in dicto conſilio duodecimo ſatis ob-
ſcure et inuolute coniungendo con-
tractus cum legatis. ⁊ idem in am-
bobus firmando. que tamen meo

iudicio ſunt ſeparanda ꝛ diſtinguēda. vt.ſ. ¶ † Septimo notandum eſt pro
23 alio effectu inſurgente ex pignoribus. quod quando aliquis promittit ſoluere ſempronio aut titio quod cēſetur pmiſiſſe ſoluere titio vt adiecto ſolutioni ꝛ non obligationi.neq; actioni: vt.l. eū qui ita.§.qui ſibi.ꝛ ibi not.ff.de verborum obli. Et ꝗuis tali adiecto recte ſolui poſſit: vt.d.§.qui ſibi.ꝛ.l.vero procuratori.ꝛ.l.quod ſi ſtipulatus.in fi.ff. de ſoluti. Tamē talis adiectus nō habet actionē nec petere poteſt.d.l. quod ſi ſtipulatus.in princi.ꝛ facit.l.cui recte.ff.de noua. Et ex hoc etiam infertur quod tali adiecto ſolutioni non poteſt conſtitui nec dari pignus per debitorē. ꝛ ſi datū fuerit repeti poteſt.vt eſt tex. in.l.is qui.ff.de pigno.ꝛ ibi not.Barto.
24 Bald.ꝛ Salyce. ¶ † Octauo inſurgit alius conſiderabilis effectus ex hypoteca.nam ſi aliquis emat rem alteri hypotecatam.talis emptor etiam quod dicta res ſibi tradita ſit non tenetur ſoluere precium venditori niſi prius res liberetur a dicta obligatione ad qđ etiā dictus emptor principaliter agere poteſt.ſcilicet vt res liberetur.vt eſt text. ꝛ ibi no.per gloſ.Barto.Bald.ꝛ Salycec.in.l.ex prediis.C.de euictioni. Similiter dictꝰ emptor poteſt agere ad quāti intereſt ſua dictam rem venditam ſibi non fuiſſe nec eſſe alteri obligatam. ꝛ ſic ad quantum res minus valet propter dictam obligationem.ita no.Ang. in.l.j.§.ſi heres.ff. ad trebel. per illum textum.ꝛ ibi refert ꝛ ſequitur Alexan. ꝛ eſt tex.in.l.ſi rem meam.ꝛ ibi Barto. ff.de ſolutio. Et illud quod dicitur in venditione dicendum eſt etiam in ceſſione iurium.quia ceſſio iuriū ex precio inſtar habet venditionis: vt per totum titu.ff.de here. vel actio.vendi. et facit tex.in.l.ſi plus.§.fi.ff.de euictio. ꝛ habetur per Pau.de caſtro in conſi.ix. viſo puncto.ꝛc. ¶ Sed difficultas magna eſt an predicta procedant ſolum quando obligatio ꝛ hypoteca eſt pura? An vero etiam quando obligatio ꝛ hypoteca eſſet conditionalis puta pro reſtitutione dotis vel alia obligatione cōditionali? Et quod predicta procedant etiam in obligatione conditionali puta pro dote.iuxta not.in.l.ſi conſtante.§.j.ff.ſoluto matrimonio.ꝛ in.l.in rebus.§.omnes.C.de iur.dotiū.videt velle Alexan.in.d.l.j.§.ſi heres.dum dicit quod per deciſionem Ange.qui vult ꝙ emptor poſſit agere quanti ſua intereſt rem ſibi venditam non eſſe obligatam poteſt decidi illud quod indeciſum reliquit Bald.in dicta.l.ex prediis.et ſic videtur velle Alexand.quod etiam in hypotheca conditionali emptor poſſit agere cōſiderato illo dubio euentu obligationis conditionalis: ſubdit tamen Alexan.quod de hoc nihil ponit pro cōſtanti quia articulus magnam exigeret diſputationem. Bald.autem in.d.l. ex prediis.vltima colum.ſentit contrarium.videlicet quod in obligatione dotali ꝛ ſic conditionali (vt dictum eſt) agi non poſſit vt liberetur. ¶ Sed idē Alexand.in conſilio.lxvij.fortificatur.iij.volumi.tenet expreſſe quod dictum Ange.in dicto.§.ſi heres.procedat etiā in re obligata ſub conditione.ꝛ quod vigore dicte obligationis conditionalis emptor agere poſſit contra venditorem ad intereſſe quanti minus dicta res vēdita fuiſſet habito reſpectu ad dubium euentum dicte obligationis conditionalis.ꝛ fundat ſe in text.in dicto.§.ſi heres.ꝛ in.l.ſi ſeruus.in princi.ff.de condi.fur. In quibus eſtimatur ꝛ attenditur dubius euentus conditionis. et dictum conſiliū.lxvij.eſt particula alteriꝰ conſilij Alexandri, videlicet conſi.lxiij. diligenter inſpectis.vj.volumine.

¶ Tamen idem Alexand.in dicta.l.ex prediis.C.de euictionibus.in apoſtil. ad Bald.videlicet in prima apoſtil.tenet quod dicta.l. intelligatur de obligatione pura.non autem de conditionali.et ſic quod in conditionali obligatione non poſſit agere emptor vt res liberet vel excipere vt non teneatur ſoluere precium donec res liberetur a dicta obligatione conditionali.ſed in obligatione pura ſic. et iſtud etiam tenet Alexander in conſilio ſexageſimoquinto obmiſſis argumentis quinto

volumi.vbi ſequitur opi.Bald.in dicta
l.ex predijs.in fi.ſcilicet quod quando
obligatio eſt conditionalis emptor nō=
dum moleſtatus pro ea non poſſit age=
25 re contra venditorem. ¶ † Et mouetur
quia tex.in.d.l.ex predijs.loquitur quā
do predia erant obligata. ſed pendente
conditione ſuſpenſiua res non dicitur
obligata.vt volunt Barto. ⁊ alij in.l.fa
cere.ff.ſoluto matrimonio iuncta.l.ce=
dere diem.ff.de verborum ſignificatio.
26 ¶ † Et ad hoc etiam ponderat text. in
d.l.ex predijs. in ver.creditore. nam il=
le qui ſub conditione creditor eſt non di
citur proprie creditor:vt per Barto. et
alios in.l.j.in vltima colum.ff.ſi certum
petatur per.l.debitor.ff.de verborum ſi=
gnifica. Et iſtam etiam opinio. tenuit
Alexand. in.d.l. ex predijs . in apoſtil.
27 ad Bal.in prima apoſtil. ¶ † Et iſta ſe=
cūda opinio iudicio meo eſt verior per
fundamenta Alexād. Et non obſtat.d.
l.ſi ſeruus.in princi. quia non eſt ſem=
per verum qd fiat eſtimatio dubij euē
tus conditionis.imo aliquando eſtima
tio ⁊ exactio differtur in tempus exiſtē=
tis conditionis.vt in.l.in lege acquilia
ſi deletum.ff. ad legem acquili. Et de
hoc articulo poſuit vnam diſtinctionē
Barto.in.l.iij.§.condemnando.ff.de ta=
bu.exhib. ⁊ ibi habetur per Alexand.
poſt Barto. ⁊ per Barto. ⁊ Imo.in.l.ſi
finita.§.fina.ff.de dam.infe.⁊ inter alia
ſit iſta concluſio ad propoſitum noſtrū.
quod quando quis tenetur ex dolo tūc
fit extimatio ante euentum conditio=
nis.⁊ condemnatio ⁊ exactio repreſen=
tatur ante cōditionem.ſed quādo quis
tenetur ex culpa tunc condemnatio dif=
fertur in euentum conditionis.per tex.
in dicta.l.in lege acquilia ſi deletum.et
ita etiam not.Barto.in dicto.§. condem
natio.Sed quando venditor vendit rē
alteri hypotecatam ſub cōditione.etiā
quod de dicta hypoteca non certiora=
uerit emptorem non videtur ex hoc te=
neri de dolo.ſed ſi tenetur de culpa te=
netur.iuxta not.in.l.ſi quis cum aliter
ff.de verborum obliga.⁊ nulli dubium
eſt quod venditor ex hoc non tenetur
de dolo cum ſufficiat ſibi actio ex ven=
dito.vt.l.ſi quis affirmauerit.in princi.
ff.de dolo.⁊.l.iulianus.§.ſi venditor.cū
§.ſequen.ff. de acti.emp. non enim ex
hoc emptor ſi ſciuiſſet hanc obligatio=
nem non fuiſſet non empturus.ſed mi=
nus emiſſet:vt declarat gloſ.in dicta.l.
ſi quis affirmauerit. cum ergo non te=
neatur venditor de dolo;ſed actione ex
vendito.vt in.d.ll.⁊ in.l.prima.§.j.ff. de
actio. emp. ſequitur quod condemna=
tio non poteſt fieri de preſenti.ſed quod
differri debet in euentum conditionis.
iuxta not.in dicta.l.iij.§. condemnatio.
⁊ in.d.l.lege acquilia ſi deletum.
¶ Interim autem ſolum inſtari poſſet
pro parte emptoris vt venditor ſibi ca=
ueat de conſeruando eum indemnem
a dicta conditionali obligatione:vt per
Bald.⁊ Salycetum in.l.ſecunda in ver=
ſicu.modo quero de co.C. de ſententia
que ſine cer. quantita. et habetur in.l.
j.ff.qui ſatiſda.cogātur.† Et talis cau=
tio poteſt fieri cum hypoteca bonorum
abſqꝫ fideiuſſore:qꝛ nō refert an fideiuſ
ſoribus an hypoteca bonorū caueat vt.l.
j.§.an pignoribus.ff.de colla.bonorū. Et
late per Alexand.in dicto conſilio.lxv.
in fi.v.volumine. ¶ Et ſic illud quod di
xit Ange.in dicta.l.j.§.ſi heres.debet
intelligi in obligatione pura non con=
ditionali. Et ſimiliter illud quod vult
Bald.in.l.iij.C.de euic.dum dicit quod
quando emptor eſt pauper ⁊ non po=
teſt ſoluere precium poteſt excipere cō
tra venditorem quod non tradidit rem
liberam.quia eſt obligata pro dote vxo
ris ⁊ alijs creditoribus. ¶ Puto enim
intelligendum quod emptor poſſit ex=
cipere vt non teneatur ad precij ſolu=
tionem:donec res liberetur a dicta obli
gatione.ſi tamen dicta liberatio preſta
ri non poſſit:quia ille cui res eſſet obli=
gata nollet conſentire vt liberaretur:
ſatis eſſet facere emptorem ſecurum ꝙ
damnum ex dicta obligatione paſſu=
rus non ſit vel per fideiuſſorem vel per
obligationem bonorum.vt firmat Ale=
xander in dicto conſilio.lxv.ad fi. et ſic
quando obligatio eſt conditionalis nō
poteſt preciſe venditor cogi ad liberan
dum. nec etiam quanto minoris em=

ptor empturus fuiſſet. ſed ſatis eſt qđ emptor reddatur ſecurus a venditore aduerſus damnum futurum ex dicta obligatione etiam per ſimplicem hypotecam bonorum. ſed quando obligatio eſſet pura. tunc bene poſſet agi quãto minoris. et ita etiam puto intelligenda not. per Bald. in. l. quoniam liberuꝫ C. de compen. ꝛ per Alexand. in conſil. cxl. viſo ſummario. in. j. ꝛ. ij. colum. vij. volumine. ¶ Nec obſtat text. in dicta. l. j. §. ſi heres. quia non apparet ibi quod res illa retinenda per heredem pro ſua trebellianica eſſet obligata ſub conditione: vt vult Alexand. in dicto conſilio lxvij. ſed ſimpliciter ibi dicitur quod ille fundus erat pignori datus. debet ergo intelligi pro debito puro ꝛ non conditionali. nimirum igitur ſi fit extimatio dubij euentus: id eſt euictionis faciende per hypotecariam: vt dicitur ibi in text. Non obſtat etiam text. in. l. ſi ſeruus. in principio. ff. de conditio. furt. in quo etiam ſe fundat Alexand. in dicto conſilio. lxvij. quia licet ille text. loquatur in ſeruo furtiuo legato ſub conditione: Tamen ideo agitur de preſenti contra furem ad extimationem ſerui: quia vt declarat ibi bart. illud eſt: quia agitur de dolo contra furem. ꝛ ideo nõ differtur condemnatio in euentum conditionis legati. ſed agitur de preſenti propter dolum. Et ſic puto tenendum quod pro re vendita obligata alteri ſub conditione non poſſit agi de preſenti quanto minoris fuiſſet empturus ꝛ facere extimationem dicti dubij euent⁹. ſed quod iſtud differri debeat in euentum dicte conditionis. Interim autem caueri debeat de indemnitate ꝛ de defendendo. Et ſi in inſtrumento venditionis cũ hypoteca bonoruꝫ eſſet promiſſa refectio dannorum ꝛ intereſſe ſatis eſſet abſ͡q noua cautione preſtanda; alias orirentur ſuper venditionibus quotidie infinite lites: quia vix poteſt reperiri venditor qui in aliquo cõtractu non obligauerit ſua bona et nimis durum eſſet quod ex hoc venditor deberet impediri in exactione ſui precij: vel cogi diminuere de precio propter dubium euentum dicte obligationis conditionalis que not. quia nõ inuenies alibi examinata. ¶ Sed quando immineret euictio in limine contractus. iuxta. l. ſi poſt perfectam. C. de euictio. aliud eſſet dicenduꝫ circa exactionem precij: quia niſi venditor preſtet fideiuſſorem de euictione et non ſolum pro lite mota. ſed etiaꝫ generaliter pro omni euictione non tenebitur emptor ſoluere precium: vt. l. fina. ff. de reſcin. vendi. Et cum materia illa non pertineat ad terminos noſtros. Ideo quo ad illam remitto te ad nota. per Ange. de are. inſtitu. de ſuſpec. tuto. §. fina. vbi copioſe loquitur circa terminos dicta. l. ſi poſt perfectam. ꝛ per Roma. in conſilio. viij. iij. dubio. ꝛ per Fabianum in tracta. de emp. ꝛ venditi. in. vj. parte principali. in. xij. membro.

29 ¶ † Nono alius effectus conſiderari poteſt: quia ſicut viro vergente ad inopiam permiſſum eſt vxori agere ad cõſignationem ſue dotis. iuxta not. in. l. ſi conſtante. in principio. ff. ſoluto matrimonio ꝛ in. l. vbi adhuc. C. de iure do. Ita etiam eſt permiſſum eidem per viã exceptionis comparere in iudicio moto per creditores mariti contra illius bona excipiendo de dote ſua anteriori ꝛ impedire executionem allegando et probando vergentiam viri ad inopiaꝫ non obſtante quod aliter per prius nõ egerit contra maritum ſuper inopia et fecerit diſcuſſionem bonorum illius. iuxta auto. hoc ſi debitor. C. de pigno. Ita firmat bald. nouel. in tracta. dotis. in ſeptima parte. in priuilegio. xviij. in fine. et latius in priuile. xxiiij. licet (vt ipſe refert) aliqui aduocati tenuerint contrarium. quorum fundamentis ipſe reſpondet: et maxime quod ſicut alij creditores poſſunt in iudicio executiuo comparere et impedire executioneꝫ abſ͡q eo quod prius egerint ꝛ diſcuſſerint de bonis debitoris. iuxta not. in. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudicata ita ꝛ debet poſſe facere vxor. ꝛ qđ dicta autenti. hoc ſi debitor. habet locum quando agitur contra tertiũ poſſeſſorem. non autem quando per mo-

dum exceptionis creditor comparet ad impediendum executionem. et ita refert tenere Joan. de Imo. in dicta.l.a diuo pio.§.ſed illud. ⁊ quod ſicut vxor per viam actionis poteſt agere pro inopia viri: dicta.l.ſi conſtante. in principio ita debet poſſe facere per modum exceptionis: quia cui damus actionem fortius damus exceptionem.l.muitum.§.cui damus.ff.de regulis iuris.

¶ Fatetur tamen quod iudex in tali cō paritione vxoris per viam exceptionis debet premittere cauſe cognitionem ſuper allegata inopia ⁊ ſuper ea interlocutorie pronunciare ⁊ demum vxorem admittere in ſua exceptione. Et hoc modo procedat illud quod vult Paul. de caſtro in.l.ſecunda in princi.ff. ſoluto matrimonio qui allegabatur in contrarium per aduocatos aduerſe partis: videlicet in ſecundo not.

¶ Subdit etiam eſſe aduertendum q̄d iſto caſu non ſeruabitur forma tradita in dicto.§.ſed illud vt ſcilicet procedatur ad venditionem bonorum mariti et de precio ſatiſfiat prius anteriori creditori ⁊ ſucceſſiue aliis: quia quando vxor comparet in cauſa inopie poteſt vxor obtinere ſe velle incumbere pignori vt inde alatur cum viro ⁊ familia. iuxta dicta.l.vbi adhuc vt infra immediate dicetur. Et iſtam opinionem tenet etiam idem Bald. nouel. in eadem.vij. parte in penulti. ⁊ vltimo priuilegio. Iſtam etiam partē videtur tenere bar. in.l.ſi conſtante.in principio.in.viij. queſtio.tertie partis principalis vbi firmat quod vxor in caſu inopie poſſit ſibi conſulere per viam retentionis tam contra ipſum maritum quam contra extraneos agentes hypotecaria. allegat c.per tuas. de donatio. inter virum et vxo. Sed iſta diſputatio ceſſat in ciuitate Florentie in qua extat ſtatutum quod mulier in caſu inopie poſſit agere ad bona mariti et etiam ea defendere contra quoſcunqȝ creditores. obtenta tamen prius licentia a conſilio.

30 ¶ †Sed extra caſum inopie non video quod mulier conſtāte matrimonio poſſit agendo vel excipiendo bona mariti defendere contra creditores illius: quia conſtante matrimonio non competit regulariter actio pro dote: vt.l.ſecunda ff.ſoluto matrimonio ⁊.l.ſi conſtante.§.j. ⁊ ibi per Alexand. eodem titulo et dictum ſtatutum florentinum quod mulier poſſit defendere bona mariti contra creditores obligatos ad dotem vel ad augmentum dotis vel donationem puto debere intelligi vel in caſu inopie vt dixi vel ad hoc vt ei caueatur in caſu reſtitutionis dotis de reſtituendis bonis hypotecatis. iuxta text.in.l.grege.§.fina.ff.de pignori. vel tertio contra illos creditores qui tenentur vxori pure ad ſoluendum dotem. vel augmentum dotis vel donationem ex promiſſione preambula. tunc quaſi per modū cuiuſdam compenſationis poſſit mulier defendere bona mariti plus tamen placet ſecunda intelligentia.

¶ Sed extra iſtos caſus non video q̄d vxor habeat conſtante matrimonio ius defendendi bona mariti cum nondum habeat actionem aliquam. iuxta.l.cedere diem.ff.de verborum ſignifica. ⁊ in l.ſi conſtante.§.j.ff. ſoluto matrimonio
31 vbi per Alexan. ¶ †Sed dubitatur an mulieri agēti vel excipiēti in caſu inopie mariti ad bona illi⁹ ſibi hypotecata pro dote poſſit ei per creditores offerri dos in pecunia ⁊ peti relaxatio bonorum cum ceſſione iurium dotalium. iuxta.l.creditor.§.ſi pignus.ff. qui po. in pigno.hab.⁊.l.j.C.ſi anti.credi.

¶ Et in hoc articulo maxima eſt contrarietas inter doctores. Nam q̄ ſit locus tali oblatiōi tenēt Bal. Ang. Imo. Roma. Pau. de ca. ⁊ Alex. in.d.l.ſi conſtāte. in prin. ⁊ dicit ibi Alex. in.vj.q. tertie partis poſite ibi per bar. q̄ iſta opi. videt̄ de iure verior ⁊ q̄ ex rōnib⁹ bal. patet reſpōſio ad rationē Cy. in qua videtur fundata opi.ʒ̄ria. Cōtrariā autē opi. vez q̄ non ſit loc⁹ tali oblationi tȝ Jo.an. in addi. Spe. i ti. de dona. iter vi. ⁊ vxo.§.ſi ſup. ver. ſȝ cū mulier. ⁊ Jac. d are. ⁊ Cy. in.l. cū tibi. C. q̄ po. i pig. habe. ⁊ ibidē Pe. Bar. Saly. ⁊ Raph. Fulgo. eandē opi. tenet Bar. in.d.l.ſi cōſtante. in.vij.queſtio. tertie partis principalis

ſtam etiam ſecundā opi. tenent Bald.
et Ange. ſibi contrarij in. l. j. ff. ſo. matri.
et Bal. in. d. l. vbi adhuc. et hanc firmat
Cor. preceptor meus in conſi. lxxxv. vi=
detur primo in litera. d'. quarto volu.
¶ Et iſtam opi. latiſſime diſputando et
arguēdo ad vtrāqz partem. et omnia re=
ferendo approbat. Sozi. in cōſi. cxl. viſa
cognitione. in. iii. volumi: vbi refert etiā
alios tenentes hanc partem et vltimo
dicit q iudex qui recederet ab hac opi=
nio. poſſet de temeritate reprehendi.
32 ¶ † Et maxime cum in ambiguis in
cauſa dotis ſit iudicandum in fauorem
ipſius: vt. l. in ambiguis. ff. de iure do.
etiam ſi pauciores doc. pro ea eſſent vt
in. c. fi. vbi ita firmat Abb. de re iud. Eā=
dē opi. vltra allegata per Sozi. tz etiā
Veronē. in ſuis cautel. car. xvij. colū.
prima. et ſeq. Maxime quando in inſtru
mento dotis dictum fuit q mulier in ca
ſu reſtitutionis dotis poſſit petere dotē
in pecunia vel in bonis ab eius electio=
nem: vt ibi per eum. Et ego ſemper ſm
iſtam opiū. vidi iudicari. et ita puto te=
33 nendum. ¶ † Intellige tamen ſane pre=
dicta q mulier in iſto caſu inopie non
poſſit occupare omnia bona mariti ſi=
cut poſſunt alij creditores hypocarij.
iuxta. l. creditoris. ff. de diſtrac. pigno. et
l. q̄diu. C. eo. tit. Sed tenebitur de mul=
tis bonis eligere vnum predium: vel
vnum petere ſorte de melioribus vſqz
ad concurrentem eſtimationem ſue do=
tis. argumen. dicta. l. creditoris. et ibi no
ta. per Barto. Alias ſi ſecus diceretur
eſſet in poteſtate mulieris quādo vide
ret virū labi facultatibus eludere alios
creditores dicendo ſe velle omnia bona
pro ſua dote retinere quod eſſet captio
ſum. et ideo non eſt tolerandum. iuxta
l. in fundo. ff. de rei vendica. et quia eſſet
aperire viam fraudibus. et ita tenet Bal=
dus nouel. in tractatu dotis in ſeptima
parte. in priuileg. xlvij. et ita ante eum
tenet Bartolus in dicta. l. ſi conſtante
in quarta queſtione principa. in. iij. que
ſito. et ita refert tenere Cynus in dicta. l.
vbi adhuc. in. xiiij. queſtiōe et iſtam opi
nionem tenet ibi Alexander vz in dicta
ſi. q. iiij. q. principa. et alij communiter
excepto Roma. vt refert ibi Alexander.
34 ¶ † Item illud quod dictum eſt quod
vxor conſtante matrimo. non poteſt de=
fendere bona mariti vltra caſum in=
opie: Intellige preterquam in bonis do
talibus que eſſent fundus dotalis. nam
iſta bona mulier poteſt indiſtincte defen
dere etiam conſtante matrimoni. con=
tra quoſcunqz etiam ſi fieret executio
in dictis bonis pro debito cōmuni ma=
riti et vxoris: qz talis executio eſſet que=
dam alienatio que in fundo dotali eſt
prohibita per. l. iuliam de fundo dota.
Ita not. glo. in. l. ſed ſi alia. ff. de bo. dā.
et ſequitur Baldus in. l. ob maritorū. C.
ne vxor pro mari. et ita latiſſime firmat
Bald. nota. in tracta. dotis. in ſeptima
35 parte. in priuileg. xviij. ¶ † Similiter
idem dicendum eſt ſi bona mariti eſſent
fiſco publicata: quia tali caſu vxor in=
continenti poſſet bona dotalia vendica
re a fiſco non obſtante q hodie matri=
monium non ſoluatur ex aliqua con=
demnatione facta de viro. vt in autenti.
ſed hodie. C. de donatio. ante nuptias.
Ita vult gloſſ. in dicta. l. ſed ſi alia. et vi=
detur textus in. l. ſi quis poſt hāc. C. eo=
dem titu. et facit textus in. l. ſi marito pu
blico. ff. ſoluto matrimonio et late habe
tur per Bald. no. in dicto tractatu in. d.
vij. parte. priuileg. xvij. et illud quod di=
citur de bonis viri in caſu inopie debet
etiaz dici de alijs correis obligatis vna
cum viro vt per Roma. in conſi. cccxcij.
circa primum. vlti. col. ſuper. iij. dubio.
vbi ſuper ſtatuto florentino decidit in
caſu inopie poſſe etiā agi cōtra bona il
lorum q̄ vna cū viro ſunt obligati pro do
36 te. ¶ † Decimo circa effectū hypotece q̄
cōpetit vxori pro reſtitutione ſue dotis
ſol. ma. dubitat an ſi vxor agat executi
ue contra heredes mariti ex publico inſtrō
quod ex forma ſtatuti hz executionē pa
ratam. et ipſa vxor forte geſſit tutelam
filiorum et inuentarium conficit et obli=
gauit ſe in forma ad redditionem admi
niſtrationis tutele et reſtitutionem reli=
quorum cū obligatione bonorū in for=
ma ex publico inſtrō. An tali caſu filijs
et heredibus pdictis cōpetat retētio do
tis pdicte donec eiſdē fuerit reddita rō

administrationis predicte ? Et breuiter respondetur q in hoc articulo subtiliter more suo. consuluit Sozi. in consi. clxxx. diligenter puncti. ij. volu. vbi concludit quod talis retentio dictis filijs & heredibus de iure competat. ¶ Et tota difficultas istius articuli cōſiſtit in pulcherrimo tex. in l. vni. §. taceat. C. de rei vxo. ac. qui prohibet retentionem in dote. & ideo nō videbatur poſſe retineri dotem per filios. Sed ad illum tex. reſpōdet Sozi. q ille non habeat locum vbi dos reperitur obligata & legitime hypothecata per mulierem: prout eſt quādo mater aſſumpſit tutelam filiorū: pro qua tacite veniunt obligata eius bona vt. l. pro officio. C. de admi. tut. & fortius ſi per ipſam matrem fuerunt expreſſe hypotecata. ¶ Secūdo reſpōdet Sozi. q ex quo mulier in aſſumptione tutele renunciat omni. ll. & iuris aux. iuxta no. in auc. matri & auie. C. quando mul. tute. of. fungi po. & ex hoc pōt perſonaliter capi licet alr̄s non poſſet vt. l. vni. C. de of. om. iudi. vt per Bart. in l. ſi quis ſub conditione. ff. de teſta. tute. & Bar. et Saly. in d. auc. matri & auie: fortius dicendum eſt q ex hoc poſſit dos retineri aucten. multo magis. C. de ſacroſ. eccle. ¶ Tamen iſtis non obſtantibus iſta deciſio mihi ſemper viſa eſt dubia: q non videt bene reſpōſum ad d. §. taceat. in quo retētio dotis generaliter & indiſtincte prohibetur vt eſt tex. in d. l. vni. §. ſed nec retentio in fine ibi vt ſit omnium retentionum expeditus tractatus & ex ſtipulatu actio merito ſecundum ſui naturam nullam recipit retentionem: cum ergo generaliter ſit prohibita retentio gñaliter debet itelligi. l. j. §. generaliter. ff. de leg. preſtan. c. ſi romanorum. xix. diſtin. & vbi lex non diſtinguit nec nos diſtinguere debemus. l. de precio. ff. de publicia. vnde non debet reſtringi prohibitio ad caſum in quo dos eſſet obligata vt facit Sozi. & maxime cum imperator in d. §. taceat ponderet quod vbi competit alia actio: retentio dotis dari non debeat: & ideo cum in tutela competat actio tutele nō debet recurri ad retentionem prohibitam: pro hoc etiam facit tex. in auctē. ad hec. C. quādo mu. tu. of. fung. po. vbi mater nō prohibet a tutela ob creditum qd̄ eſt inter eam & filios: ſed dicit q debitum in ſua natura permaneat: cū ergo debitum dotis ex natura nō patiatur retentionem. d. §. taceat: nō debet mutari eius natura propter tutelam aſſumptam & tacitam vel expreſſam hypo. ex ea reſultantem.

37 ¶ † Preterea promiſſio redditionis rōnis cum reſtitutione reliquorū que fit in tutela nō poteſt ſeparari: nec aliqua certa quantitas que forte in inuentario eſſet apposita poteſt de per ſe peti: ſed in ſimul tota ratio reuideri debet cum poſſit contingere q tutor plus oſtēdat in redditione rationis ſe impendidiſſe in rem pupilli q̄ ipſe habuerit. l. j. §. preterea ſi tutelē. ff. de contrario iudi. tute. ita per plura eleganter concludit Alex. in conſi. cxcij. viſis narratis. vij. vol. ¶ Ex quo etiam infertur q cum debitum dicte tutele nō ſit liquidum ſed incertum donec tutele ratio integra non ſit reuiſa q pro eo nō debet dari retentio que eſt quedā cōpenſatio vt habet per bar. & alios in l. diuortio. §. ob donationes. ff. ſo. ma. & de debito liquido ad non liquidum non admittitur cōpenſatio vt per Bar. in l. aufertur. §. qui compenſationem. ff. de iure fiſ. & late per Alex. in cōſi. xciiij. clariſſime dñe. iiij. volū. ¶ Et hoc tanto fortius procederet qn̄ inſtrumentum dotis tanq̄ guarentigiatū vel confeſſionatū ex forma ſtatutorū haberet executionē paratam reiecta oī exceptione: excepta ſolutione: tunc enim non deberet retardari executio dicti inſtrumēti dotalis per retentionē bonorum obligatorū pro redditione tutele put in propoſito ſunt iura dotalia cū non ſit liquidum id qd̄ pro tutela pretendit deberi vt dictum eſt: & probat ex no. per Alex. in d. cōſi. xciiij. vbi plene: concludit ergo q dcā deciſio Sozi. non ſit de iure tenenda: & ita pluries iudicaui & iudicari vidi contra illam &c.

38 ¶ † Undecimo querit circa effectus hypo. an mulier q̄ conſtante matrimonio pōt agere in caſu inopie p dote conſtituenda in loco tuto iuxta no. in l. ſi conſtāte in prin. ff.

ſo.ma.ꝛ in.l.vbi adhuc.C.de iure do.ſi=
cut ipſa per ſe pōt agere ita poſſit actio
nem ſibi competentē alteri cedere:ꝛ ma
xime hypotecariā contra maritum: et
alios extraneos poſſeſſores:ꝛ Bald.in
auten.qđ locum in.ix.q.C.de colla.te=
net ꝙ ſic per illū tex.idem ſequitur ibi
Roma.ad fi.ꝛ Corneus. ¶ Contrariā
aūt opi.tenet idē Bal.ſibi contrarius in
l.ſi in pen.co.C.de priui.do.mouetur:qꝛ
iſtud eſt merū priuilegiū mulieris ideo
alteri cedi non pōt ꝛ cum Bald. tranſit
ibi Saly, Idē tenet Bal.no.in tract.do=
tis in vl.parte col.xxxvj.ꝛ ſeq.limitādo
tamen vt ibi per eū idem etiā tenet Frā.
de cur.in ꝯſil.lvij.ſumma totius.q.am=
pliando etiā ſi in tali ceſſione interueni
ret iuramentum per allegata ibi per eū
¶ Iſtam etiā.q.late examinat Iaſo.in
in.d.l.ſi conſtante in vlt.colū. ꝛ firmat
hanc ſecundā partē reſpondendo om=
nibus argumētis contrarijs vt ibi per
39 eum. ¶ † Duodecimo alius effectus cō
ſiderari poteſt in hyp.qꝛ donec quis hꝫ
hypotecam in re pro aliquo ſuo credito
dicitur eſſe tutus in dicto credito: ꝛ idō
nō pōt dici ꝙ tali caſu cōpetat ei actio
ſubſidiaria ad dictā rem. ¶ Et propter
hoc Bal.ꝛ Saly.in.l.ſi vt proponis. C.
de rei vendi.reprehendunt Bar.ibi qui
voluit ꝙ pupillus habeat hypotecatā
rem emptā ab extraneo de ſua pecunia
ꝛ non poſſit illam vendicare niſi in ſub
ſidium qñ.ſ.qui emit ſoluendo nō eſſet:
nam inquantum Bart. vult quod iſto
caſu pupillus poſſit vendicare in ſubſi
dium rem emptam ab extraneo ex pu=
pillari pecunia ipſi reprehendūt Bar.
ꝛ reſpondēt ad.l.filie.ff.de ſolu.in qua
ſe fundat Bar.ꝙ illa non loquitꝰ de rei
vendicatione danda in ſubſidiū ad bo=
na:ſed de vtili actione perſonali contra
argētarios qui bona pupilli vendide=
runt ꝛ preciū ſoluerint matri ſcienter
que nō erat ſoluendo. Item qꝛ non pōt
cadere actio ſubſidiaria in re empta ab
extraneo de pecunia pupilli:nam cum
illa res ſit hypotecata dicto pupillo ꝑ
ſua pecunia ad quēcūqꝫ illā res trāſeat
pupillus erit tutus in ea ꝛ idō ſecundū
eos ceſſat actio ſubſidiaria. ¶ Et ex
hoc infert Sozi.ſubtiliter more ſuo in
cōſi.ccxxiij.eleganter.ij.vol.quod licet
res empta ex pecunia dotali ſit hypo=
tecata vxori ꝛ in ſubſidium poſſit vendi
cari vt.l.ex pecunia ꝛ ibi no.Bar.ꝛ bal.
C.de iure dot. Tamen quod ex quo illa
res eſt hypotecata non pōt dari caſus
qđ in ſubſidium ad eam detꝰ vtilis rei
vendicatio iuxta dicta per bal.ꝛ Saly.
in.d.l.ſi vt ꝓponis:ꝛ ſimiliter idem in=
fert dicendum eſſe in terminis.l.in rebꝰ
C.de iure do.vbi vtilis rei vendicatio in
ſubſidium datur vxori in bonis eſtima=
tis datis in dotem. Nam ſtante hypo.
ſm eum nō poteſt cadere actio ſubſidia
ria. ¶ Ego de hoc dicto ſemper dubita
40 ui ꝛ dubito. † Quia inquantum dicitꝰ ꝙ
vxor pōt vtili rei vēdicatione agere ad
rem emptam ex pecunia dotali ꝛ ad rē
eſtimatam in dotem datā iuxta.d.l.ex
pecunia ꝛ.l.in rebꝰ.C.de iure do.ꝛ hoc
in ſubſidiū tm̄:intelligiđꝫ qñ maritus
non eſt ſoluendo per.l. vxor marito.ff.
de dona.inter vi.ꝛ vxo.ita tenet gloſ.in
d.l.in rebus in gl.in ver. eſtimate in fi.
cum qua ibi tranſeūt Bal.ꝛ alij:ꝛ iſtud
non eſſe ſoluendo intelligitur reſpectu
omnium creditorum vt declarat glo.ſ.
in.d.l.vxor marito,vnde nō videtur eſſe
in cōſideratione ꝙ vxor poſſit ſibi ſatiſ=
facere de ſua pecunia vel dote in dicta
re empta vel eſtimata:ꝛ per conſequēs
ꝙ tanquaꝫ ſecura nō poſſit in ſubſidiū
agere vtili rei vendicatione cuꝫ habeat
aliam actionem.ſ.hypotecariā vt vult
Sozi.in.d.cōſi.224.in princ.allegando
ad hoc.d.l.vxor marito:vbi ſm eum ni=
ſi daretꝰ vtilis rei vendi.mulier eſſet de=
ſtituta omni remedio:qꝛ ille tex.non di=
cit hoc. Sed ibi diſputatꝰ an vxor.(ma=
rito non exiſtente ſoluendo) poſſit reuo
care donationem factam marito reſpe
ctu pecunie donate tm̄:an autem reſpe
ctu rei empte ex illa pecunia:ꝛ tandem
deciditꝰ ibi ꝙ marito nō exiſtente ſoluē=
do omnibus creditoribꝰ vxor poſſit vti=
liter vendicare dictam rem emptam cō
tra maritum:ꝛ ſic quamuis mulier poſ
ſet ibi vſqꝫ ad quantitateꝫ pecunie age
re contra maritum ſuper re empta:ta=
men cum maritus non ſit ſoluendo cōi

do canonem ſi ab eo auocetur res emphyteotica per directū dominiū ob caducitatem debitor preiudicat ſibi ⁊ creditori cui illam rem obligauit et tamē erat in ſua poteſtate ſoluere canonem: ⁊ euitare caducitatē: et ideo per illum tex. Bal. dicit nō debere eſſe in conſideratione volūtas eius a quo res auocatur: ſed an ius auocātis afficiat rem: ⁊ hoc ſufficiat ad reſoluendū: ⁊ maxime qꝛ nō debet factū illius a quo res auocatur preiudicare auocanti ⁊ ſic facere ꝙ res remaneat hypotecata arg. l. ſi ſuperatus. ff. de pigno. et. l. ſi partē. in fi. ff. quēadmo. ſerui. amit. et. l. potior. ff. qui po. in pigno. hab. ¶ Nec obſtat ſm cū. d. l. ſi res. in fi. qꝛ illa loquitur qñ ex ſola voluntate debitoris pendebat reſolutio pignoris. Nec obſtat. d. l. ſi debitor. in prin. ⁊ eſt ſimilis tex. in. l. bouem. § pignus. ff. de edi. edic. qꝛ ille habent locū qñ debitor qui vult pignus reſoluere eſt actor in iudi. reſolutiuo ſed in terminis. d. l. ij. emptor a quo res ei vēdita auocatur eſt reus qꝛ cōuenitur a venditore vnde potius inuitus dicitur rem reſtituere quā volens cū iudi. reddatur in inuitū vt. l. inter ſtipulantem. ff. de ver. obli. ⁊ cū Bal. tranſit Sali. in d. l. ij. in. xj. ⁊. xv. q. ⁊ facit qꝛ nō eſt verū ſimpliciter ꝙ emptor in terminis. d. l. ij. voluntarie reſtituat rem cū poſſit ſoluere pretiū: qꝛ ad alterū eorū omnino compellitur ⁊ ſic ceſſat fundamentum Bar. ꝙ voluntarie reſtituat rem: qꝛ voluntarie fieri dicitur quod nulla coactione fit ſm Bal. in tractatu ſciſmatis in. 5. col. per. l. ſi quis maior. C. de tranſact. ¶ Itē qꝛ poteſt eſſe ꝙ ille emptor nō habeat pecuniā paratā ad ſupplēdū iuſtū pretiū vēditori ⁊ ideo cogit rē reſtituere: ⁊ probatur optime in. d. l. lex vectigali vbi licet debitor potuerit ſoluere canonē ⁊ euitare caducitatē: tñ qꝛ reſti. rei nō fit ex mera voluntate ſed ex neceſſitate iudiciaria ideo reſoluitur pignus vt ibi habetur ⁊ iſtā opi. tenet etiam Pau. de ca. in. d. l. ij. ⁊ illā dicit eſſe veriorē Alex. in. d. l. ſi res. in apo. ad
44 Bar. ⁊ i. d. l. ij. in apoſt. ad Bal. ¶ † Et ex predictis etiā ſequit clara deciſio ꝙ ſi venditio facta fuit cū pacto de reuēdēdo. ſ. certū tpˢ: ꝙ ſi poſtea fiat reuenditio: obligationes et hypotece facte ſuper illā re per ipſum emptorē reſoluuntur facta reuenditione: qꝛ dicta reuenditio fit ex neceſſitate precedētis cōtractus ⁊ pacti ita no. Bart. in. d. l. iiij. § ſed ⁊ marcellus. ff. de in diē adiect. et in. d. l. ſi res. ff. qui. mo. pig. vel hy. ſol. ⁊ habetur in locis. ſ. allegatis: ⁊ ita etiā dicēdū eſt in omnibus alijs caſibus in quibus cōtractus reſoluūtur ex neceſſitate precedentis obligationis. ¶ Et propterea alias in facto dicebā ſtante ſtat. Florentino ꝙ ſi res vendita fuerit irrequiſito conſorte: ꝙ emptor cogatur reuendere conſorti: ꝙ ſequuta reuenditione predicta que ex neceſſitate dicti ſtat. fit: reſoluitur omnis hypoteca cōtracta apud ipſum emptorē: ⁊ propterea ſtatuēs illo caſu nō arctauit dictū emptorem ad cauendum de euictione prout facit in caſu antecedenti: ſed ſolum ad cedendū iura: que pro ſuo facto ⁊ dato ipſe emptor acquiſiuit: qꝛ. ſ. ſtatuens cōſiderauit: ꝙ reſoluta dicta emptione reſoluitur etiā omnis oblig. cōtracta per eū in dicta re per ſupradicta fundamēta: ⁊ ideo nō eſt opꝰ alia cautione ſed ſufficit ceſſio iurū predictorū: quod no. qꝛ alias dubitaui ⁊ non videbā rationē differentie inter primū caſum dicti ſtatuti ⁊ ſecundū poſtea aūt
45 cōperū veritatē eſſe vt. ſ. ¶ † Infertur etiā ex predictis ꝙ reſoluta donatione ex defectu inſinuationis nō facte iuxta formā iuris cōis vel. l. ſancimus. C. de dona. vel ſtatuti hoc reqꝛentis videt etiam reſoluta obligatio ſeu hypoteca interim cauſata penes donatarium ſuper dicta re donata ita tenet Bal. in. d. l. ij. C. de reſciſ. vendi. in. xiij. q. in ver. dicit etiā ibidē Bar. ⁊ mouetur qꝛ res donata non erat donatarij ante factā inſinuationē iure perpetuo ⁊ irreuocabili: ſed erat reuocationi ſubiecta: et ideo finito iure donatarij quod nō erat perpetuū finitur ius illius qui accepit ius hypotece a donatario ſuper ea. l. ſi domus § ſi fundus. ff. de leg. j. ⁊. l. vxor patrui. C. de leg. ⁊ dicit Salˢ iſta verba eſſe

valde mēti tenēda ⁊ iſta verba Bal. refert Sali.in.d.l.ſi res:ſed non determinat imo relinquit ſuper hoc cogitādū. ¶ Bar.vero ibi tenet contrariū ex eo q₂ inſinuatio obmiſſa fuit voluntarie per ipſum donatariū:niſi etiā creditori im putari poſſet quare inſinuationē etiam ipſe nō feciſſet cū ⁊ ipſe potuiſſet facere quia ſua intererat vt hypoteca ſua nō reſolueretur. ¶ Alexan.aūt in.d.l.ſi res in apoſt.ad Bar.dicit q̄ opi. Bald. iudic. ſuo eſt verior per id quod not. Bar.in.d.l.in diē.ff.de aqua plu.ar.vbi dicit q̄ quando ius conſtitutū ſuper re reſoluitur facto debitoris vel creditoris nō directe ordinato ad hoc ⁊ tūc reſoluitur obligatio interim ſuper dicta re cōſtituta per.d.l.lex vectigali vbi ꝓpter nō ſolutionē canonis res reuerſa fuit ad autorē:ſed tn̄ q₂ volūtas nō ſoluētis nō fuit ad hoc directe ordinata: q₂ qui nō ſoluit nō habuit volūtatē ad hoc directe ordinatā vt res reuerteretur propter nō ſolutionē:⁊ ideo reſoluitur omnis hypoteca in dicta re cōſtituta vt ibi per Barto.⁊ cum iſta theorica Bar.in hoc tranſeunt ibi alij ita ergo in propoſito licet propter nō factā inſinuationē donatio reuocetur ⁊ reſoluat̄ tn̄ volūtas eius qui nō inſinuauit non fuit ad hoc directe ordinata vt donatio reſolueretur:⁊ propterea debet reſolui omnis hyp.interim cōtracta.⁊ ita puto tenendū:⁊ no.hanc theoricam Bart. in.d.l.in diē:q₂ per illã poſſunt decidi omnes ſimiles alie.q.ſemper cōſiderādo an fiat reſolutio ex facto directe ordinato ad reſolutionē an vero ex facto ad id nō directe ordinato ideo illā tenementi ⁊c.

46 ¶ † Decimoquinto in materia queritur an diſpoſitio.l.quoties.C. de rei ven.que eſt q̄ qn̄ alienatur eadē res duobus ille preferatur cui primo res reperitur tradita habeat locū in pignore:⁊ dicendum eſt q̄ non q₂ in pignore cōſtituitur ius ex ſolo titu.abſq₃ traditione vt.l.j.ff.de pign.actio.⁊ ideo ſi eadē res fuit diuerſo tempore hypotecata duobus prefertur cui pri⁹ fuit hypotecata nō autē ille cui prius fuit tradita vt in regula qui prior libr.vj.et in.l.potior.⁊ in.l.qui balneū.ff.qui po. in pig.hab.⁊ melior tex.in.l.ſi prior.§. fi.eo.ti. ¶ Et ita limitando.d.l. quoties q̄ non habeat locum in pignore tenent Cy.Jo.fab.Bal.Salicc.Pau.de caſt.⁊

47 Jaſ.in.d.l.quoties.in.iij.limi. ¶ † Et ideo pena falſi qua tenetur vendens rē duobus iuxta.l.qui duobus.ff.de fal. nō habet locū in pignorante rem duobus vt per Bar.in.l.ſi quis pignore.§.j. ff.de pigno.actio.vbi aſſignat.rationē differentie ⁊ habetur per Alexā.in.d.l. qui duob⁹. ¶ Et predicta vera ſunt qn̄ obligatio et hypoteca conſtituitur ab vno dn̄o rei debitore duobus creditoribus diuerſis tēporibus (vt dictum eſt) ſed ſi duo non domini:ſed habētes publicianam obligent eandē rem duobus diuerſis tēporibus:tūc ſi lis ſit inter dictos creditores:melior erit cōditio poſſidentis:ſed ſi agant contra extraneum poſſeſſorem preferri debebit cui primo res tradita fuit tex.⁊ ibi gloſ.in.l.ſi non dominus.ff.qui po.in pi.hab.⁊ no.glo. in.l.ſiue autem.§.ſi duobus.ff.de publicia.in verſi.q̄ ſi a diuerſis ⁊ iſto vlt.caſu poſſet habere locum.d.l.quoties: ſi autem vnus non dominus obliget rem duobus:diuerſis temporibus idem eſt quod dictū eſt in domino obligāte vel₃ q̄ prior preferri debet vt eſt tex.in.d.l. non dominus in primo reſponſo.⁊ ibi

48 declarat Sali. ¶ † Decimoſexto queritur an in hypoteca pretium ſuccedat loco rei:⁊ pro intelligentia eſt ſciendū q̄ non eſt dubium q̄ in vniuerſalibus actionibus ⁊ iudicijs pretium ſuccedit loco rei vt.l.ſi rem ⁊ pretium et ibi per doc.ff.de peti.here.⁊.l.imperator.in fi. cum.l.ſeq.ff.de leg.j. ¶ In iudicijs aūt particularibus eſt diſtinguendū: quia aut ſumus in actione ſeu iudicio reali puta in rei vendicatione ⁊ tunc pretiū ſuccedit loco rei in ſubſidiū re preſcripta vel perēpta cōtra habentē cauſam lucratiuam ⁊ nō aliter vt habetur per gloſ.Barto.⁊ alios in.l.mater.C.de rei vendi.⁊ habetur per doc.in.l.ſi cū ſeruum.ff.ſi cer.pe. ¶ Aut ſumus in perſonalibus:⁊ pretium non ſuccedit loco rei niſi quando agitur ex contractu ra

tione doli ita tenet Barto.in.l.qui a debitore.ff.que in frau.credi. ¶ Aut ſum⁹ in hypotecaria et tunc idem concluditur ꝙ concluditur in actione reali vez ꝙ in ſubſidium re preſcripta vel perempta poſſit agi ad pretiū dicte rei contra pretendentem cauſam lucratiuam nō autem contra pretendentē cauſam onerosam ita tenent Bart.⁊ alij poſt gloſſ. in.l.j.ff.de diſtrac. pigno. et propterea infert ibi Bar.ad.q.quam dicit habuiſſe in facto vez ꝙ mulier que dederat dotem marito pauperi: qui in morte reliquit quaſdā pecudes quas frater mariti vendidit nam dicit ꝙ mulier, poterit factis excuſſionibus de bonis mariti: ⁊ omnibus mortuis vel preſcriptis in ſubſidium agere contra fratrem mariti ad pretium dictarum pecudum et ita dicit fuiſſe obſeruatum. ¶ Sed in dote prout loquitur Barto.puto indiſtincte ꝙ pretium ſuccedat loco dotis cum ſit iudicium vniuerſale vt latius dixi.ſ.in iiij.membro ſecunde partis in.iiij.caſu in.vij.ampliatione. nume.59. vbi vide. ¶ In alia autem hypoteca extra caſum dotis tenenda eſt concluſio Bart. ſ.relata vez ꝙ in hypotecaria re preſcripta vel perempta in ſubſidium contra habentē cauſam lucratiuā in ꝑtio: pretiū ſuccedat loco rei: ⁊ eandē concluſionē tenet Bar.in.d.l.qui a debitore: ⁊ in.l.fi.§.⁊ ſi prefatam.C.de iure delibe. ⁊ Ang.in.d.l.ſi rem ⁊ pretiū ⁊ Iaſ. poſt alios in.d.l.ſi cum ſeruum.in vlti.colū. vnde ſi ſecūdus vel alius poſterior creditor vendidiſſet rem hypotecatam et pretium percepiſſet: ⁊ res vendita eſſet preſcripta vel perempta: nō poſſet primus creditor qui habebat in dicta re anteriorem hypotecam agere ad pretium contra ſecūdum creditorem: quia ille inuenitur habere illud pretium ex cauſa onerosa cum ſit creditor: et nō ex cauſa lucratiua niſi forte vltra ſatiſfactionem ſui crediti aliquid ſupereſſet ex pretio quia ad illud reſiduum bene agere poſſet dictus primus creditor ita declarant Bar.⁊ Sali.in.d.l.j. Sed ad integrum pret um non poteſt agi niſi contra eum qui vendidit rem hypotecatam ⁊ inuenitur habere illud ex cauſa lucratiua: ⁊ ita vltra predicta declarat Alex.in conſi.cviij.viſo proceſſu pe
49 nul.⁊ vl.col.5.vol.⁊c. ¶ † Poſtremo inter alios effectus reſultantes ex hypoteca eſt optime aduertēdū ꝙ licet alias actio perſonalis qua tenetur defunct⁹ heredi ſuo per aditionem hereditatis confundatur vt.l.debitori.C.de pac.vnde ſi creditor ſuccedat in hereditate ſui debitoris: pro ea parte pro qua ſucceſſit et non vltra actio perſonalis cōfunditur.⁊ ratio eſt quia actio ⁊ paſſio nō poſſunt ſtare in eodē ſubiecto vt eſt tex. ⁊ ibi no. Bal.in.l.ſi vxor tua. C.de bon. auto.iud.poſ. Tamen licet in actione perſonali ita ſit: in hypoteca eſt ſecus qꝛ licet creditor ſuccedat debitori: hyp. nō confundit ita no. Bal.in.d.l.ſi vxor tua: mouetur per.l.vranius.ff.de fideiuſ.et per.l.ex ſextante.§.latinus.ff.de
50 excep.rei iudi. ¶ † Et iſtud dictū Bal. refert Alexā.in.d.l.debitori.in.iij.limi. quam ibi ponit: ſed dicit ꝙ illud non probatur in legib⁹ allegatis per Bald. ſed ꝙ melius probatur in.l.debitor.in prin.ff.ad treb. Nam ibi ſm Barto. eſt tex.ꝙ vbi actio perſonalis tollitur de rigore.i.per confuſionem reſultantem ex ſucceſſione non tollitur hypotecaria ⁊ ad hoc ſm Inno.ibi ille tex.alibi nō reperitur. ¶ Bene etiā facit ſm Alex. in d.l.debitori.tex.in.l.cū quis.§.fi.functa prima ratione ibi reddita per glo. ff.de ſolu.vbi eſt caſus ſingu.ſm Bar. ibi ꝙ licet debitor ſuccedendo ſuo fideiuſſori extinguat obligationem fideiuſſoriam ita ꝙ amodo creditor cui preſtitus fuit fideiuſſor: non poterit agere ex fideiuſſione contra illum debitorem heredem fideiuſſoris: tamen obligatio pignoris ⁊ hypotece facta per fideiuſſorē creditori nō extinguitur ſed permanet etiā poſtꝗ debitor ſucceſſit fideiuſſori.
51 † ⁊ ratio eſt ſm glo.in.d.l.cū quis.§.fin. in gl.in ver.obligatum qꝛ hypotecaria habet ſuas cōditiones vt duret donec debitū ſit ſolutū vel aliter ſatiſfactū vt l.grege.§.etiā.ff.de pigno.⁊ iſtā rationē approbat ibi Bar.dicēs etiā pro ea facere.d.l.debitor.et.l.ex ſextante.§.latus

nus.ff.de excep. rei iudi. quero ceſſat
in obligatione perſonali ⁊ fideiuſſoria
vt ibi per Bart. ⁊ pulchre per Paul. de
caſt. ¶ † Et non obſtat predictis ſi di-
catur licet hypotheca non confundat
per ſucceſſionem: qꝛ in ea ceſſat illud in
conueniens ꝙ actio ⁊ paſſio cadant in
eodem ſubiecto prout cadit in actione
perſonali vt optime declarat Paul. de
ca.in.d.l.cum quis.§.fi.tamen ex alio vi
detur ꝙ hyp. etiã tollat: qꝛ creditor ſuc
cedendo debitori efficitur heres et per
ꝯñs dñs rerum ⁊ bonorum defuncti vt
habetur per Barto. ⁊ alios in rub.ff.de
acqui.here. ⁊ l.cũ heredes in prin. ⁊ ibi
per doc.ff.de acqui.poſ.cum ergo ſit do
minus rerum ſibi olim hypotecatarum
ideo in illis ceſſare videtur hyp. vt.l.ne
qꝫ pignus.ff.de reg.iur. ⁊.d.l.ex ſextan-
te.§ latinus. ¶ Quia in hoc eſt aduerten
dum ꝙ.d.reg.l.neqꝫ pignus ⁊.d.§.lati-
nus limitatur ⁊ nõ habet locum quan-
do dominium nõ fuit acquiſitum irre-
uocabiliter: ſed creditor effectus fuit do
minus dictarum rerum ſibi hypoteca-
tarũ reuocabiliter: qꝛ.ſ.ab eo illud auo-
cari poterat: tũc enim per tale dominiũ
non extinguitur hyp. ita declarat gloſ.
pleniſſima in.d.§.latinus in ver. conſti-
tuto: ⁊ hoc modo procedit.d.l.debitor i
prin. Ibi eñ creditor inſtitutus heres a
debitore fuerat grauatus de reſtituen-
do hereditatẽ per fideicommiſſum ⁊ ꝓ-
pterea dominiũ ei acquiſitum nõ erat
irreuocabile: ſed veniebat reuocandum
per reſtitutionem fideicõmiſſi ex ſena.
trebel. ita declarat Bart. in.d.l.debitor
in prin. vnde illa deciſio de qua.ſ.ſ.qđ
per ſucceſſionem factã a creditore in he
reditate debitoris non confundat hyp.
non procedit indiſtincte: ſed ita demum
ſi dominium rerum hypotecatarum ac
quiſitum per heredem erat reuocabile
apud ipſum heredẽ tunc eñ non cõfun
ditur hyp. ſecus aũt ſi fuiſſet irreuoca-
bile: qꝛ tunc etiã hyp. confundet: ⁊ hoc
modo ꝓcedit.d.l.neqꝫ pignus.⁊.d.§.la-
tinus. ⁊ ita teneas. ¶ Et per predicta
cõtingit vtiliter dubitari quid ſi credi-
tor heres debitoris nõ eſt grauat⁹ per
fideicom. vt loquitur.d.l.debitor: ſꝫ ali
res hereditaria ſibi hypotecata inueni
tur hypotecata etiã alteri creditori po
ſteriori: qui agit ꝯ ipſum heredẽ hypote
caria ⁊ per eã dcã res venit auocanda
ab ipſo herede: ⁊ ſic dñium acquiſitum
heredi nõ eſt apud eũ irreuocabile ſed
eſt reuocabile an etiã iſto caſu dicendũ
erit per eandẽ rõnem ꝙ actio hypoteca
ria que cõpetit heredi nõ ſit cõfuſa per
aditionẽ hereditatis ⁊ dominiũ reuoca
biliter acquiſitũ: ⁊ in hoc Cyn. in.l.ſ.in
iij.oppo.C.ſi anti.credi.poſt gl. tenet qđ
iſto caſu nõ ſit confuſa hypoteca et ita
referunt ⁊ tenẽt Raph. cuma. ⁊ Pau. de
ca.in.d.l.debitor. ¶ Sed Alexan. ibi in
duobus locis vꝫ in.5. col. in verſic. ſed
nunc mihi occurrit ⁊ in col.fi. in verſic.
extra gl. dicit ꝙ illud dictũ Cyñ. non eſt
apud ſe expeditũ: licet magna ſit ei⁹ au
toritas: ⁊ contra illud ponderat ꝙ immo
iſto caſu dominiũ dicatur perueniſſe ad
heredem irreuocabiliter cũ non ſit ro-
gatus alteri reſtituere: ⁊ non obſtat qđ
per ſecundum creditorẽ poſſit ab eo auo
cari: qꝛ hoc procedere nõ poteſt niſi cul-
pa ipſius heredis qui nõ ſoluit ſecun-
do creditori vt tenetur. Unde cũ ex fa-
cto ſuo cauſetur ꝙ dicta res non rema
net irreuocabiliter apud eũ perinde eſt
ac ſi irreuocabiliter remaneret vt.l.iu-
re ciuili.ff.de cõdi. ⁊ demon. ⁊ in.l.in exe
cutione.§.fi.ff.de ver.oblig. ⁊ facit regu
la dãnum quod quis.ff.de regu.iur. Et
non obſtat.l.ſ.cũ ibi no.C.ſi anti.credito.
qꝛ creditor primus ad quem ibi domi-
nium peruenit nõ erat heres debitoris
⁊ propterea ad eum non ſpectabat on⁹
ſoluendi ſecundo creditori ⁊ ideo hypo
teca primi creditoris non fuit extincta
per acquiſitionem dominij ex quo res
auocari poterat per ſecundum a primo
⁊ ſic Alexand. ibi tenet contra Cy. ⁊ ſe-
quaces quod diſpoſitio.d.l.debitor nõ
habeat locum in creditore ſuccedente
debitori a quo res auocari poteſt per ſe
cundum creditorem: qꝛ non obſtãte iſta
auocatione hypoteca creditoris here-
dis erit extincta ꝓpter dominiũ acqui-
ſitũ. ¶ Ego de iſta deciſiõe Alex. ſemp
fui dubius: tñ pro faciliori reſolutione
huius difficultatis ponam aliquos

caſus ad euitandum equiuocationem.

h ¶ Primus ergo caſus eſt q indubitāter tenendum eſt q per aditionem hereditatis debitoris factam per creditorem hypotecarium: non confunditur hypoteca ex illa ratione ex qua cōfunditur actio perſonalis: que eſt q actio & paſſio non poſſunt eſſe in eodem ſubiecto & ſic q idem ſit creditor & debitor de quo per tex. & Bald. in. l. ſi vxor tua. C. de bo. auto. iudic. poſſ. Nam iſta ratio non militat imo ceſſat in ipſa actione hypotecaria que eſt realis & datur ad rem & ſic non concurrit in eodem ſubiecto. i. in perſona heredis vt pulchre declarat Paul. de caſtro in. d. l. cū quis §. fi. ff. de ſolu. & in hoc caſu non contradicit Alexan. in. d. l. debitori imo in. d. l. debitori. C. de pac. firmat iſtam deciſionem vt ſupra retuli. ¶ Secundus caſus eſt q ſi creditor efficitur heres debitoris & acquirat dominium rerum hereditariarum iuxta. l. cum heredes in princip. ff. de acquirend. poſſeſſi. tunc ſi dominium eſt ei acquiſitum irreuocabiliter quia ab eo aliquo modo ex facto defuncti vel alterius ſine culpa ſua auocari non poteſt: tunc extinguitur hypoteca in illis rebus quarum dominium acquiſiuit irreuocabiliter: quia ex quo eſt dominus irreuocabilis illarum: nō poſſunt ille amplius ei eſſe hypotecate. d. l. neq pignus. ff. de reg. iur. & d. l. ex ſextante. §. latinus: & iſte etiam caſus non habet difficultatem: quia in eo Alexan. & alij concordāt. ¶ Tertius caſus eſt quando creditor fuit heres debitoris: ſed res ei hypoteca nō eſt in hereditate debitoris ſed eſt apud alium tertium: & tunc cum dicta res non fuerit in hereditate debitoris: non fuit in ea creditori & heredi acquiſitum dominium iuxta dicta. l. cum heredes in principio & ideo iſto caſu non eſt extincta hypotecaria ratione dominij: cum illud non ſit acquiſitum heredi in dicta re vt dictum eſt: & heres poterit agere contra dictum tertium poſſeſſorem actione hypotecaria caſu quo ex aditione non ſit inducta ficta ſolutio de quo infra paulo poſt dicet. ¶ Et ſi ille tertius poſſeſſor non habet cauſam a defuncto cuius ipſe creditor eſt heres: obtinebit heres contra illum: ſed ſi ille tertius poſſeſſor haberet cauſam a defuncto: tunc heres repelletur ab eo duplici exceptione. ¶ Prima qꝛ heres tenetur habere ratum factū defuncti & nō poteſt venire contra illud. l. cum a matre. C. de rei vendi. ¶ Secunda quia obſtabit exceptio. que de euictione tenet actio eundem agentem repellit excep. l. vendicantē. ff. de euictio. & de iſto etiā caſu non loquitur Alexand. nec de eo dubitat. ¶ Quartus caſus eſt quando creditor adiuit hereditatem debitoris & res hypotecata eſt in hereditate: & ſic dominium eſt acquiſitum ipſi creditori in re hypotecata per. d. l. cum heredes: ſed alius habet hypotecam in dicta re non a defuncto: ſed ab alio: que eſt poſterior hypoteca heredis: poſito ꝑ poſſibili q iſte caſus poſſit dari: puta ſi defunctus non eſſet dominus & tamen hypotecaſſet qꝛ haberet publicianam: et alius etiam non dominus habens publicianam ſecundo loco obligauit huic qui habet hypotecam poſteriorem iuxta no. in. l. ſi non dominus ſecundo reſponſo. ff. qui po. in pig. habe. & iſte ſecūdus ageret contra heredē hypotecaria nam ſi hypoteca heredis eſſet extincta ratione dominij vel quaſi iſte ſecundus poſſet obtinere. Certe iſto caſu non eſt dicendum q hypoteca heredis ſit extincta: quia ab eo dicta res poteſt auocari & ideo ſumus in terminis. d. l. debitor & d. §. latinus: & non obſtat. d. l. neq pignus quia dominium vel quaſi poteſt ab eo auocari: & hoc caſu non habet locum ratio Alexand. in. d. l. debitor: q imputari poſſit heredi ſi non ſoluit per regulam. l. dānum quod quis & alia allegata per Alexand. Quia heres hoc caſu non tenetur ſoluere illi ſecundo creditori: quia non eſt creditor defuncti ſed alterius extranei cui heres non tenetur ſoluere: & iſte etiam caſus eſt extra dubitationem & difficultatem Alexander. ¶ Quintus caſus eſt quando creditor primus eſt heres defuncti & in hereditate eſt res hypotecata heredi: &

dominium illius eſt acquiſitum here¬di iuxta dicta.l.cum heres in principi. ⁊ alius ſecundus creditor defuncti ha¬bens ſecundo loco hypotecatam dictã rem agit contra heredem hypotecaria ⁊ vult auocare rem ab herede: in quo caſu heres excipit ſe habere hypote¬cam anteriorem in dicta re. Secundus vero creditor replicat ꝙ hypoteca he¬redis eſt extincta propter acquiſitionẽ dominij: heres vero duplicat quod ſua hypoteca non eſt extincta per acquiſi¬tionem dominij ex quo illa res ab eo auocari poteſt per ſecundum credito¬rem iuxta dicta.l.debitor.⁊.d.§.latiꝰ. ⁊ in hoc quinto caſu cadit difficultas Alexandri.⁊ Cy.⁊ ſequacium. ¶ Sed etiam iſte caſus eſt extra dictas diffi¬cultates iudicio meo: quia eſto mihi ſi¬ne preiudicio ꝙ hypoteca heredis non ſit extincta: tamẽ cum ipſe ſit heres de¬functi non poteſt obtinere cum ſua hy¬poteca anteriori contra ſecundum cre¬ditorem defuncti: quia ſi heres excipiet contra ſecundum creditorem de ſua an¬teriori hypoteca: ſecundus creditor po¬teſt replicare contra eum quod ipſe nõ põt obtinere cũ ſua hypoteca: ſed ꝙ te¬netur tanꝗ heres defuncti ſoluere ipſi ſecundo creditori vt.l.pacto.C.de pac.⁊ l.fi.C.de heredi.actio.⁊ ibi not.⁊ ſimili¬ter ꝙ ex quo eſt heres debet habere ra¬tam hypotecam factam ipſi creditori per defunctum.d.l.cum a matre: et ꝙ etiam tenetur de euictione.d.l.vendicã¬tem: ⁊ ſic heres omnino repellet: ⁊ ideo non eſt opus intrare illam diſputatio¬nem Alexand.⁊ docto.an hypoteca iſto caſu ſit extincta: qꝛ etiã ꝙ nõ ſit extin¬cta omnino in ea heres obtinere nõ po¬terit: ſed repelletur ab ipſo ſecundo cre¬ditore ꝑ antedictas replicatiões. ¶ Si tamen volumus videre veritatem an iſto caſu hypoteca heredis ſit extincta vel non: etiam ꝙ in dicta diſputatione non ſit vtilitas (vt dixi) putarem ꝙ opi. Cy.⁊ ſequacium poſſit defendi ab im¬54 pugnatione Alexand. ¶ † Quia aduer¬tendum eſt per aditionem hereditatis aliquando inducitur confuſio aliquan¬do vero ſucceſſio eſt loco ſolutionis vt eſt textus ⁊ ibi Barto.⁊ Pau.de caſtro in.l.ſtichum.§.aditio.ff.de ſolutio.et in hypotecaria (vt dixi) non cadit confu¬ſio: prout cadit in perſonali in qua ac¬tio ⁊ paſſio non poſſunt cadere in codẽ ſubiecto vt per Bald.in dicta.l.ſi vxor tua.C.de bo.autori.iudic.poſſeſſi.⁊ per Paul.de caſtro in dicta.l.cum quis.§. fina.ff.de ſolutio. ¶ Minus etiam po¬teſt dici ꝙ ſit ſublata per ſolutionẽ cau¬ſatam ab aditione: qꝛ dicta ſolutio non habet effectum nec inducitur per adi¬tionem niſi ad hoc ne heres ſit in dãno vt eſt text.⁊ ibi declarat Paul.de caſtro in dicto.§.aditio vbi fingitur ſolutum debitum naturale tantum heredi: quia illud alias retinere ⁊ conſequi nõ poſ¬ſet tunc enim propter equitatem fingi¬tur ꝙ heres ſibimet ſoluerit ad euitan¬dum dãnum: vbi ergo ceſſat iſta ratio damni euitandi ſucceſſio nõ habet vim ſolutionis vt.l.ſi ei.ff.de euictio.⁊ not. Barto.in.l.heres a debitore.§.final.ff. de fideiuſ.⁊ in.l.ſi debitori creditor ⁊ in l.vrapius eodem titulo ⁊ latius ꝑ Bar¬tolum in repetitione.l.ſi is qui pro em¬ptore in antepenultima colum.in.vj.q. principa.ff.de vſucapio. ¶ Cum autẽ in caſu noſtro: ſi induceretur per ſucceſ¬ſionem effectus ſolutionis non ſolum non effugeret: ſed incurreret dãnum he¬res.ideo non eſt dicendum ꝙ ſit ſublata hypoteca per ſucceſſionem in vim ſolu¬tionis: cõcluditur ergo ꝙ neqꝫ per con¬fuſionem neqꝫ per ſolutionẽ reſultan¬tem ex ſucceſſione tollatur hypoteca. ¶ In hac tamen materia eſt aduer¬tendum quod ſolutio ficta que induci¬tur per aditionẽ factã a creditore in bo¬nis debitoris ſui cauſatur quia fingi¬tur ꝙ hereditas debitoris anteꝗ adita fuerit ſoluerit ipſi creditori ⁊ ꝙ ex hoc tanto minus creditor in ea inuenerit vt.l.ſi ei.§.j.ff.de euictio.⁊ ibi glo.vel fin¬gitur ꝙ heres ſibi ſoluerit vt dicit text. in.l.ſtichum.§.ſi creditor.ff.de ſolutio. cum autem ſolutione eius quod debe¬tur omnis tollatur obliga.inſtitu.qui¬bus modis tolla.oblig.in principi.tol¬latur etiam hypoteca vt.l.item libera¬tur.§.primo.ff.quib.mod.pig.vel hyp.

ſol.nimirum ſi quando aditio importat ſolutionem per eum etiam tollitur hypoteca: qꝛ idem operatur fictio in caſu ficto : qꝺ veritas in caſu vero.l.ſi filiusfamilias.ff.ſi cer.pet.ꝛ.l.lex cornelia.ff. de vulga.ꝛ pupil.ꝛ.l.bona in fi.ff. de capi.vnde difficultas eſt in videndo quando aditio dicatur importare effectum ſolutionis: ꝛ in hoc Barto. in.d. l.ſi is qui pro emptore in.d.vj.q.dicit.ꝙ quādo ex confuſione heres patitur dānum lex vult ꝙ ne heres patiatꝛ dānum inducatur ficta ſolutio ad effugiendum dānum: ſed ſi ex effectu ſolutionis heres pateretur dānum vel lucrareꝛ tunc nō haberet vim ſolutionis: ſi autē non pateretur dānum nec haberet lucrum: tūc reſpectu ſolutionis que ficte cauſatur ex equitate dicit ipſe ꝙ ſolutio non cauſatur: ſed qꝛ iſto caſu equum eſt tolli obligationem eo modo quo fuit introducta.ſ.conſenſu.l.nihil tam naturalis.ff. de regu.iur.ideo iſto caſu ad tollēdam obligationem quod eſt remotum a dāno ꝛ lucro heredis, inducitur effectus ſolutionis ſm Bart.in.d.vj.q. cum quo trāſeunt alij.¶ Sed difficultas eſt quādo heres dicatur tractare de dāno ꝛ et in hoc Pau.de caſt.in.d.l.vranius.ff.de fideiuſ.per tex.ibi firmat ꝙ quando eſt vnus debitor ꝛ vnus creditor qꝛ ei ſuccedit non dicitur pati dānum ex inductione ſolutionis: ſecus quando eſſent plures correi debendi ꝛ vni ſuccedit creditor tunc enim ſi induceretur ſolutio heres patereꝛ damnum reſpectu alterius correi qui etiā eſſet liberatus per dictā fictam ſolutionē: idem etiā tenet Paul. de caſt.in cōſi.cclxiij.notandum eſt ꝛc. Idē etiā probatur in.d.l.debitor.ff.ad treb.ꝛ in.l.ſi id qꝺ mihi in pn.ff.de libe, lega.¶ Concluditur ergo ꝙ quando ex aditione reſultat ſola confuſio tūc tollitur ſola perſonalis non autē hypothecaria: ſed quādo ex aditione cauſaꝛ etiam

55 ſolutiō tūc tolliꝛ etiā hypoteca.¶ † Sꝫ dubiū eſt an ex eo ꝙ heres effectus eſt dn̄s rei hypotecate inuente in hereditate rōne dn̄ij ſit extincta ipſa hypoteca iuxta.l.neqꝫ pignus.ff.de regu.iur.ꝛ licet in hoc videretur dicendū ꝙ nō extingueretur ex quo dominium non fuiꝛ acquiſitum irreuocabiliter cum poſſit auocari per ſcōm creditorem ꝛ hoc per text.in.d.l.debitor ꝛ in.d.§.latinus ꝛ in l.j.C.ſi anti.credi.Tamen Alex.tenet cōtrarium ex quo auocatio iſta cauſatur culpa heredis qui nō ſoluit ſcōo creditori ꝛ iō dānū ſibi dꝫ iputari: vt regula dānū qꝺ qs.¶ Tn̄ ad hoc pōt rn̄deri ꝙ regula ponitur gn̄aliter ꝙ qn̄ dominiū rei obligate acquiriꝛ reuocabiliter non extinguitur hypoteca vt in dictis iuribus: ꝛ nō diſtinguitur an reuocatio cauſetur culpa vel non culpa creditoris prout diſtinguit Alexā.ſed ſolum eſt in conſideratione an dominium ſit reuocabile vel nō.¶ Et ratio iſtius deciſionis ꝛ regule eſt qꝛ conditio ꝛ natura hypotece eſt vt non tollatur niſi creditori ſit ſolutum ꝛ ſatiſfactum vt not.glo.pe.in d.§ latinus ꝛ gloſſ.in ver. obligatum in d.l.cum quis.§.fina.ꝛ ibi Barto.ꝛ gloſ. ꝛ docto.in.l.grege.§.etiam.ff, de pigno, ꝛ non dicitur ſolutum creditori per dationem inſolutum factam de re ꝛ trāſlationem dominij niſi tale dominium ſit ei acquiſitum irreuocabiliter vt no.Barto.in.l.eleganter in principio in prima oppo.ff.de pigno,actio.ꝛ text.ꝛ ibi Bartol.in.l. ſi rem meam.ff. de ſolutio. et ideo quando res effecta eſt creditoris reuocabiliter datur ei retentio pro ſuo credito ꝛ pro hypoteca non extincta vt not.Barto.in.d.§.latinus ꝛ in.l. in bello.§.ſi quis ſeruum.ff de capti.ꝛ Ange. in conſi.cviij.viſo dicto puncto.ad fi. et Decius in.dicta.l.regula neqꝫ pignus nume.i.ff.de reg.iur.Quādiu ergo res poteſt auocari a creditore non dicitur ei ſolutum ꝛ ideo non eſt extincta hypoteca que per effectualem ſolutionē extinguitur vt per Bartolum ꝛ alios in dicta.l. grege.§. etiam cum alijs ſupra allegatis et ſic non videtur eſſe in conſideratione an iſta auocatio procedat culpa creditoris vel non: qꝺ etiam probari poteſt per textum et ibi not.per Bartolum in.l.iulianus.§.offerri.ff. de actionib.empt. vbi venditor rem venditam et nondum traditam ꝛ ſic in qua eſt dominus poteſt retinere

loco quaſi pignoris donec ei ſoluatur precium: ⁊ hoc quia illud dominiũ qđ eſt apud venditorem eſt reuocabile per emptorem: ⁊ licet talis auocatio procedat a facto venditoris quia vendidit: tamen per hoc non impeditur ius quaſi pignoris ita declarat Jaſ.inſti.de rerũ diui.§.vendite in ſecunda colũ.in principi.ecce ergo ꝙ quãuis auocatio dominij procedat facto meo: tamen per hoc non extinguitur ius pignoris mihi cõpetens in re que a me facto meo ſ auocari poteſt. Ad idem in ſimili optimus tex.in.l.ſecunda.C.de precto.pigno.iuncta glo.ibi cum his que not.per docto. vbi hypotecaria que competit creditori ad recuperandum pignus non auffertur ei licet ſua culpa creditor ceciderit ab illius poſſeſſione. ¶ Et per predicta reſponſum eſt argumentis Alexã. ⁊ opi.Cy.⁊ ſequacium tenet etiam Sozin.in.d.l.debitori in tertia limi.vbi etiam reſpondet ad dictum fundamentum contrarium quod ſit in.d.l.neq; pignus: ſed non eque clare ⁊ plene vt ſupra per me: ⁊ quãuis autoritas Alex. ſit ſuprema. ¶ Tamen cum opi.Cy. ſit communis ⁊ nullum contradictorem habeat niſi Alexan.⁊ poſſit defenſari vt ſupra non putarem eſſe recedẽdum ab

56 illa. ¶ † Sed in vno contingit dubitari circa ſecundum caſum ſupra relatum quando ſcilicet creditor ſuccedit debitori ⁊ acquirit dominium rei hypotecate irreuocabiliter quo caſu extinguitur hypoteca ſecundum omnes ſupra relatos: an ſi dictus heres ⁊ creditor poſt delatam hereditatem: ſed ante eam aditam obligauit omnia ſua bona alicui ſuo creditori: quo caſu cenſentur etiam obligata iura ⁊ actiones ⁊ ſic etiã hypoteca ſibi competens in bonis hereditarijs iuxta.l.nomen.C. que res pig. obli.poſ.⁊.l.grege.§.cum pignori.ff. de pigno.⁊ totum tit.C.ſi pi.pigno. da.ſit: ⁊ actio que directo competit creditori ⁊ heredi obliganti vtiliter competit dicto eius creditori vt habetur in dictis locis: an ſi dictus heres adeat poſtea hereditatem dicti ſui debitoris: ⁊ acquirat dominium dictarum rerum hereditariarum irreuocabiliter: quia ab aliquo alio auocari non poſſunt ⁊ per cõſequens actio hypotecaria directa ei competens ſit extincta per.d.l.neq; pignus: ſit etiam extincta vtilis hypotecaria que ante hereditatem aditam incepit cõpetere creditori dicti heredis. ¶ Et breuiter in hac difficultate Pau. de caſt.in conſi.cccxcv. notandum primo in fi.tenet ꝙ licet iſto caſu ſit confuſa directa per acquiſitionem dominij irreuocabilis que remanſit apud primũ creditorem ⁊ heredẽ: tamen non erit cõfuſa vtilis acquiſita ſcđo creditori cui primus bona ſua obligauit ante aditã hereditatem.q2 cũ directa ⁊ vtilis ſint diuerſe: nõ ſequitur ꝙ ſublata directa ſit etiam ſublata vtilis iuxta not.in.l. hereditatem in glo.fi.ff.de dona.iuncta l.quis ergo caſus.ff. de pecu.⁊ qđ not. in.l.non quocunq;.§.qui gaium.ff.de lega.j. Adde tu ꝙ idem probatur in.l. ſi heres la.ij.⁊ ibi per Bar.ff. ad trebel.⁊ in.l.j.⁊ ibi etiam Barto.ff. de actio. et obli.⁊ late per Saly.in.l.j. in.vij.q.C.e. titu.in quibus locis habetur ꝙ actio directa eſt diuerſa ab actione vtili et propterea vna ſublata altera poteſt remanere: ſecus autem ſi dictus heres obligaret in caſu iſto omnia bona alteri ſuo creditori poſt aditam hereditatẽ: quia cum tam hypoteca eſſet extincta per acquiſitionẽ dominij: in dicta obligatione illa non fuiſſet comprehenſa tanq̃ extincta: quia nemo plus iuris in aliũ transferre poteſt q̃ ipſe habeat l.traditio.ff.de acqui.re. do.que omnia bene nota quia ſunt practicabilia: ⁊ nõ inuenies examinata p̱ alios. ⁊ per hec ſit expeditum primum membrum huius.5.partis.

¶ Summarium.

☞ Prior tempore in hypoteca potior eſt in iure: ⁊ multis caſibus ampliatur hec regula. 1

Prioritas hypotece in multis prodeſt: ⁊ multa operatur. 2

Prioritas hypotece nõ ſolũ prodeſt in agẽdo ſ3 etiã in excipiẽdo ⁊ replicãdo.

3 Re empta per debitorem ex pecunia ſecundi creditoris preferendus eſt in illa prior creditor in hypoteca generali.
4 Mutuum datum ad domum reficiendam non extinguit primam hypotecam primo creditori in illa competentem.
5 Traditio rei hypotecate alteri hoc eſt ſecundo creditori non tollit hypotecam a primo.
6 Regula qui prior eſt tempore potior eſt in iure habet locum in pignore pretorio conceſſo pluribus creditoribus ex diuerſis titulis.
7 Creditorum quorum vnus pretēdit pignus conuentionale alter pretoriū prefertur prior tempore.
8 Venditio ſecunda per ſecundum creditorem de re empta ſed non ſoluta facta non tollit primam hypotecam cū primo venditore contractam.
9 Regula qui prior eſt tempore ⁊c. procedit non tantum pro ſorte principali ſed etiam pro vſuris ⁊ non ſolum in ēxpreſſa hypoteca ſed etiam in tacita. Item tam in hypoteca conditionali quam pura.
10 Conditio retretrahitur in contractib⁹ ſed non in legatis.
11 Prior in tēpore priuatus prefertur fiſco in bonis queſitis ante obligationē fiſci ſed non poſtea.
12 Dotibus duabus conſtitutis prefertur tempore prior.
13 Prior tempore prefertur poſteriori etiā ſi ſit nouata ſua obligatio cum repetitione pignorum.
14 Prior in tempore habēs generalem hypotecam prefertur poſteriori etiam habenti ſpecialem.
15 Poſterior creditor prefertur priori multis caſibus.
16 Mulier in cauſa dotis licet ſit poſterior in hypoteca prefertur priori creditori.
17 Pactum ꝙ res emenda ex pecunia per me mutuata ad illam emendā ſit mihi ſpecialiter obligata pro mea pecunia facit me preferri omnibus creditorib⁹ anterioribus: etiam doti.
18 Fides de precio rei vendite transfert dominium rei vendite in emptorem: ſi tñ venditor expreſſe conueniat ꝙ res vēdita ſit ſibi pro precio hypotecata tūc eſt ceteris in illa preferendus: Secus ſi nō fecit tale pactum.
19 Res empta ex pecunia pupilli pro rata ſue pecunie eſt ei tacite hypotecata cū priuilegio antelationis aliis creditoribus habentibus anteriorem generalē hypotecam in bonis eiuſdē debitoris.
20 Res empta ex pecunia militis eſt ipſi tacite hypotecata cum beneficio antelationis cuiuſlibet alterius.
21 Militia empta ex pecunia expreſſim mutuata ad dictam militiam emendā eſt ſpecialiter pro ipſa pecunia hypotecata cum priuilegio prelationis.
22 Dos poſterior in hypoteca tacita ꝑfertur anteriori in rebus ſecūde dotis exiſtentibus.
23 Dotis tacita hypoteca prefertur alteri anteriori tacite.
24 Hypoteca cōditionalis competēs pro legatis nunꝙ retrotrahitur.
25 Pluribus immiſſis ex primo decreto vigore rei iudicate vel iuris exequibilis. nullus eſt in iure preferendus.
26 Creditor poſterior prefertur anteriori ob ipſius prioris culpam ⁊ vicium.
27 Creditor poſterior pro debito principali preferendus eſt priori.
28 Expenſa funeris preferꝫ oī eri alieno.
29 Secundus creditor offerens ſolutionē pignoris efficitur anterior.
30 Caſus quinꝙ in quibus poſterior efficitur anterior.
31 Res obligata duobus ab vno debitore an cenſeatur in ſolidum cuilibet obligata an pro parte.
32 Contendentium pro re inſolidum obligata melior eſt cōditio poſſidentis.
33 Lucrum ⁊ dāniū inter ſocios an ſemper debeat eſſe cōmune.
34 Iudiciū familie herciſcūde nō datꝫ inter plures coheredes quoad actiones perſonales ⁊ nomina debitorum.
35 Hypoteca q̄ defuncto cōpetebat nō diuidiꝫ iter heredes ſꝫ indiuiſa remanet: ⁊ vnicuiꝙ competit inſolidum.
36 Hypoteca dꝛ ius in re ſeu ius reale.
37 Ius hereditariū indiuiduū quo caſu veniat in iudiciū famil. herciſcun.
38 Vno ex creditoribus habentibus hy=

potecam immiſſo ex primo decreto alĳ non cenſentur immiſſi.

39 Bonis gñaliter duobus creditorib⁹ hypotecatis diuerſis tẽporibus an alter illorũ ſit aliquomodo preferendus.

40 Fictio tranſlatiua de tempore ad tempus requirit duplex extremum: videlicet a quo ⁊ ad quod.

41 Conditio caſualis non trahitur retro quando extremum a quo tẽpore purificate conditionis nõ erat habile in eſſentia: ſiue ex parte rei ſiue ex parte pſone.

42 Fiſcus prefertur anteriori creditori in bonis queſitis per debitorem poſt contractũ fiſci preterq̃ ſi anterior eſſet priuilegiatus vt pupillus.

43 Prioritatem vel poſteritatem allegãti incumbit onus probandi.

44 Tempus exiſtens alicuius actionis fundamentum preciſe eſt probandum.

45 Probatio prioritatis vel poſterioritatis qualiter ſit facienda.

46 Probãs ſemper preferẽ nihil probãti.

47 Lex ſcripturas.C.qui potiores in pig. hab. qualiter intelligi poſſit.

48 Scriptura libri mercantilis differt ab apodiſſa.

49 Scriptura ſolenniſata inducit prioritatem ⁊ priuilegium prelationis.

50 Inſtrumentum publicũ dñi preferẽ ſcripture priuate procuratoris.

51 Primus creditor ſi habeat ſpecialem ⁊ gñalem hypotecã: ſecũdus aũt ſpecialem nõ poteſt primus deſcẽdere ad generalem in qua comprehendiẽ ſpecialis ſcdi creditoris niſi in ſubſidium.

¶ Secundum membrum.v.partis.

1 Sequitur † modo ſcdm mẽbrum iſtius quinte partis in quo tractatur de effectibus prioritatis reſultãtibus ex ipſa hypoteca. ⁊ in hoc mẽbro pone regulam ampliationes ⁊ fallẽtias. ¶ Regula ſit ergo ꝙ qui prior eſt in tẽpore in hypoteca potior eſt in iure. vt in regula qui prior li.vj. ⁊ in.l.quotiens vtriuſq̃.ff.e. tit. ⁊.l.qui balneũ in prin. ⁊.l.potior in prin.ff.qui po.in pi.hab. Ampliatẽ modo regula viginti modis. ¶ † Et primo amplia etiã ſi vnus creditor prius contraxit ſuũ creditũ ſine hyp. ⁊ ali⁹ poſtea cũ hyp. q: prioritas hypotece dʒ attẽdi ⁊ illa prefertur vt eſt tex. ⁊ ibi Bar. in l.creditor qui prior.§.ſi primus.ff.qui po.in pi.hab. ¶ Scdo amplia vt talis prioritas hypotece proſit nõ ſolũ agendo ſed excipiẽdo ⁊ replicãdo vt eſt tex. in.d.l.creditor in prin. ¶ † Tertio amplia etiam ſi res eſſet empta per debitorem ex pecunia ſecundi creditoris: naʒ etiam in illa prefertur prior creditor in hypoteca generali: vt.l.qd q̃s.ff.de priui.credi. ⁊ in auẽ.quo iure.C. qui po. in pi.hab. ¶ Quarto amplia etiã ſi pecunia fuiſſet mutuata expreſſe ꝑ poſteriorem creditorem debitori ad emẽdum tales res q: etiã in illis emptis prefertur prior creditor habẽs generalem hypotecã: q: ſecũdus creditor qui mutuauit ad res emendas ex hoc nõ habet hyp. in dictis rebus: ſed hʒ ſolum priuile. in perſonali: quo mediãte prefertur alĳs creditoribus ſolã perſonalẽ habentib⁹ ita tʒ gl.in.l.qd quis.ff.de priui.credi. ⁊ Bar.in.l.interdum.ff.qui po.in pigno. hab. ⁊ Bal.in.l.q̃uis ex ea.C.de pign. ⁊ in.l.licet.C.q̃ po.in pigno.hab. ⁊ Saly.in.d.auẽ.quo iure eo.tit.in.ij.q. vbi dicit ita cõmuniter teneri ⁊ idẽ Saly. in.d.l.interdum. ¶ Et ita tenendum eſt quãuis gl.in.d.auẽ.quo iure cõtrariũ teneat, ſ. ꝙ res empte ex pecunia mutuata ad illas emẽdas ſint tacite hypotecate mutanti ⁊.d.glo. ſimpliciter refert pro notabili Alex.in.l.ſi cum doteʒ.§.fi.in vlti.col.ff.ſo.ma. ¶ Sed vt patet ex predictis illa gloſſ.non eſt vera: ⁊ in contrarium eſt communis opinio.

¶ Reſtringe tñ hoc niſi mutuans ſuaʒ pecuniã in contractu mutui recepiſſet hypotecã omniũ bonorũ ab eo cui mutuauit: q: tunc res empta a debitore cõprehenderẽ in dicta gñali obligatiõe ⁊ eſſet hypotecata mutuãti vt.l.fi.C. q̃ res pi.ob.poſ.ita no. Saly.in.d.l.interdũ.ff.qui po.in pi.hab. ¶ † Quinto amplia etiã ſi pecunia eſſet mutuata ſpãliter ad domũ vel nauẽ faciendã: q: talis mutuãs nõ hʒ hypotecã in dicta domo vel naui ⁊ ideo ei pferẽ habens hypotecã ita tʒ gl. Bar. ⁊ Saly.in.d.l.interdũ.

5 ¶ † Sexto amplia etiã ſi ſcđo creditori res hypotecata tradat͂ q2 adhuc in ea p͂fer͂ prior in tẽpore cui nõ fuit tradita vt eſt tex. in l. ſi prior. §. fi. ff. qui po. in pi. hab. ¶ Septimo amplia etiã ſi ſcđs creditor cõuenit de vendẽda hypoteca vel pignore: ꝛ prior non: q2 adhuc prior p͂fert͂ vt. d. l. ſi prior. §. fi. ꝛ ibi no. Bar. ¶ Octauo amplia etiã in rebus q̃ſitis p debitorem poſt hypotecã primi ꝛ ſecũdi creditoris: q2 ẽt in illis prior p̃fert͂ ſcđo vt eſt tex. in l. fi. in prin. ff. qui po. in pi. hab. ꝛ ibi no. Bar. ꝛ Bal. in l. hac edictali. §. his illud. vlti. col. verſi. vt ſi quis no. hñc tex. ſingu. C. de ſecũ. nup. ꝛ bar. in l. ſi is qui. ff. de iure fiſ. in verſi. q̃ro q̃d ſi duobus priuatis ꝛc. qđ tñ fallit in fiſco nã ille p͂fert͂ priuato hñti gñalem hypo. in bonis poſt hypotecã queſitis ſpãli priuilegio fiſci: vt eſt text. in. d. l. ſi

6 is qui ꝛ ibi Bar. ¶ † Nono amplia vt regula habeat locũ in pignore pretorio cõceſſo pluribus creditoribus ex diuerſis titulis: q2 ẽt inter eos h3 locũ. d. regula qui prior per tex. in l. ij. C. qui po. in pi. hab. ꝛ ibi Bar. ꝛ Saly. ꝛ Bart. in l. cu3 vnus in verſi. venio ad ſcđm. ff. de bon. auto. iudi. poſ. Secus autẽ ſi eſſent creditores eiuſdẽ tituli. Nam tunc vno immiſſo alij cẽſerentur immiſſi ꝛ eſſent equales. ita tenet Dy. i. d. reg. qui prior in vlti. col. in verſi. ſi oẽs p̃torium: ꝛ dixi

7 s̃. in. iij. parte ſcđo mẽ. nu. 32. ¶ † Decimo amplia etiam ſi vnus pretenderet pignus cõuentionale ꝛ alius p̃toriũ q2 etiam inter eos habet locu3. d. reg. qui prior ita tenẽt Bart. Saly. ꝛ alij in. d. l. ij. ꝛ Bar. in. d. l. cum vnus per. l. ſi poſtq̃ ff. vt in poſ. lega. ꝛ dixi. s̃. in. d. ij. mẽbro nu. 33. ad fi. ¶ Undecimo amplia vt regula p̄cedat etiã in creditore ex ſcripta priuata trino teſte ſignata: q2 etia3 ille p͂fertur poſteriori creditori habẽti hypotecã ex alio ſimili vel publico inſtru. vt. l. ſcriptura. C. qui po. in pi. hab. de quo tñ latius dicã in. i. in hoc. ij. mẽ. q.

8 viij. ¶ † Duodecimo amplia reg. vt p̄cedat etiã qñ vnus mercator vẽdit merces alij mercatori pro certo p̃cio de quo fidẽ habuit ꝛ ſic trãſtulit dñiu3 in emẽtẽ: ꝛ emptor p̄miſit ſoluere preciũ in certis nũdinis: ꝛ poſtea aufugit: ꝛ merces vẽdite adhuc extant ꝛ cõcurrũt alij creditores hypotecarij dicti emptoris: ꝛ mercator qui vendidit merces: nã in illis mercib9 p͂ferri debẽt tanq̃ priores ꝛ potiores dicti creditores ita tenet Bar. Bal. Ang. Alex. ꝛ cõiter doc. in l. ſi cũ dotem. §. fi. ff. ſo. ma. q̃uis Bal. in l. ſi pro debito, C. de bon. auto. iud. poſ. voluerit c̃triu3 ꝛ male ꝛ eũ reprobat Alex. in. d. §. fi. in pen. col. ¶ Sed Jaſ. in. l. creditor la prima. ff. ſi cer. pe. vlti. col. verſi. nota tñ diligẽter dicit ꝙ dictũ Bal. põt ſaluari vno caſu quãdo. ſ. pecunia fuiſſet expreſſe mutuata ad tales merces emendas. q2 tunc in illis p̃feretur mutuans alijs creditoribus priorib9 per. l. ꝙ quis eu3 glo. cõiter approbata. ff. de priui. credi. ꝛ ẽt plus vult Jaſ. ꝙ iſto caſu talis mutuãs habebit tacitã hypo. in dictis mercib9 p gl. in. d. auk. quo iure. C. qui po. in pi. hab. ¶ S3 hoc vltimũ nõ eſt verũ: q2 dicta gl. cõiter eſt reprobata vt dixi. s̃. in hoc. ij. membro in iiij. ampliatione nu. 5. illud aũt qđ dicit Jaſ. ꝙ talis mutuãs p̃ferat͂ alijs creditorib9 intelligi d3 de creditorib9 ſolam pſonalẽ habentib9 vt declarat Alex. in. d. l. ſi cũ dotẽ. §. fi. pen. col. l3. Jaſ. ſimpliciter referat. ¶ S3 tam Alex. in. d. §. fi. q̃ Jaſ. in. d. l. creditor incepte limitãt illã cõcluſionẽ. s̃. firmatã ꝙ mercator in mercibus venditis poſtponatur alijs creditorib9 emptoris: in caſu quãdo pecunia fuit mutuata expreſſe ad merces emẽdas: q2 limitatio eſt penitus diuerſa a dicta cõcluſione vt de ſe p3. Dicta tñ deciſio bene fallit qñ ille mercator q̃ emit merces prius p̃conceperat fuga3 q2 tunc ex traditione non fuit in eũ trãſlatum dominiũ ꝛ ideo venditor illaru3 deberet in illis p̃ferri tanq̃ dñs ita no. Alex. in. d. l. ſi cũ dotem. §. fi. in vlti. col. poſt Ang. ꝛ alios p allegata ibi per eũ. ꝛ idẽ t3 Ueronẽ. in cau. car. 16. incip.

9 vulgaris pri. col. ¶ † Tertiodecimo amplia vt reg. p̄cedat nõ ſolũ p ſorte principali: ſed ẽt pro vſuris q2 ẽt in illis p̃fert͂ prior in tpe vt eſt tex. ꝛ ibi gl. ꝛ bar. in l. luci9. ff. q̃ po. in pi. ha. ¶ Quartodecimo amplia vt regula p̄cedat nõ ſolũ

Vide s. f. 38. ...

in expreſſa hypoteca ſed etiã in tacita: q: etiã prior in illa prefert poſteriori vt eſt tex.in.l.hac edictali.§.hoc illud.C.de ſecun.nup.⁊ ibi hoc no.Bal.in vlti.col. ⁊ hoc etiã in rebus poſt obligationem queſitis vt ibi per Bal.⁊ nõ ſolum prefertur alteri tacite poſteriori ſed etiam prefert expreſſe poſteriori etiã fiſco vt.l.j. ij.reſpon.C.rem alie.gerẽ.⁊ not.Dyn.in d.regu.q̃ prior in membro tacite. Quintodecimo amplia vt reg. procedat non ſolum quando hypoteca apponitur a domino in re ſua:ſed etiã ſi apponatur a non dño in re in qua hz publicianã: q: etiam iſto caſu prior in tempore potior eſt in iure vt.l.ſi non dñs in primo rñ.⁊ ibi Bar.ff.q̃ po.in pig.hab. ¶ Sextodecimo amplia vt reg.procedat nõ ſolum in hypoteca pura:ſed etiã in cõditionali:q: ſi cõditio ſit caſualis vel mixta nõ dependens ex mera poteſtate debitoris tunc trahitur retro ad diem ꝯctus ⁊ creditor ex illa prefertur poſteriori creditori puro vt eſt text.in.l.qui balneũ.§.j. et in.l.potior.§.j.ff.qui po.in pig. habe. et propterea in dote que eſt promiſſa reſtitui ſub conditione ſi matrimonium ſoluatur ⁊ ante non oritur actio ad reſtitutionem dotis vt late p Alex.in.l. ſi conſtante.§.j.ff.ſolu.matri.⁊ per Bald. nouel.in tractatu dotis in.x.parte principali.in.xvj.limi.⁊ in actione tutele qua finita ⁊ non ante oritur actio contra tutorem vt p glo.⁊ Bart.in.l.ſi rem.§.omnis.ff.d. pigno.actio.⁊ in toto tit.ff.de tut.⁊ ra.diſtrahen. ⁊ in ſimilibus caſibus hypoteca que accedit obligationi cõditionali:exiſtente conditione trahitur retro ad diem contractus ⁊ perinde habetur ac ſi illo tempore quo ſtipulatio interpoſita fuit facta fuiſſet ſub hypoteca ſine conditione vt dicit tex.in.d. l.potior.§.j.⁊ ideo creditor ex illa venit preferendus aliis hypotecis poſtea pure contractis non obſtante q contracte fuerint ante purificatam conditionem precedentis obligationis:ſecus autem eſt (vt dixi) in obligatione cõtracta ſub cõditione poteſtatiua:quia illa nõ trahitur retro ⁊ ideo non facit preferre creditorem ſed attenditur tempus exiſtentis conditionis vt eſt text.⁊ ibi glo.Bartol.Angelus ⁊ Salyce. in.l.primã.ff. qui potio.in pignor.habe.⁊ in.d.l.qui balneum in principio ⁊ in.d.l.potior in princip.eodem titu.⁊ in.l.titius que eſt lex penulti.⁊ ibi Barto.⁊ omnes.ff.que res pigno.obliga.poſ.⁊ declarant Ange.Alexand.⁊ Jaſo.in.l.ſi filius in princip.ff.de verb.obliga.⁊ habetur p Barto.in.l.ſi is qui pro emptore in quinta queſtione principa.ff.de vſucap. et ibi etiam Jaſo.in materia fictionis tranſlatiue. ¶ Et ratio differentie inter conditionem caſualem ⁊ poteſtatiuã aſſignatur per Barto.in.d.v.queſtione quia in conditione poteſtatiua non ſubeſt equitas imo deficit q ipſa trahatur retro ex quo fuit in poteſtate debitoris eam non implere ⁊ ſic non incidere in obligationem ⁊ pro hoc eſt bonus text. in. c. ſi pro te de reſcrip.lib.vj.prout ibi declarat Joan.and.in quarta glo.⁊ in nouella qui etiam aliter aſſignat rationem differentie vz quia cõditio caſualis pẽdet ex fortuna ⁊ ideo cõtractus dicitur ſolidior cum non pendeat a voluntate ſeu poteſtate alicuius partis:ſecus eſt in conditione poteſtatiua quia illa pendet a voluntate partis ideo contractꝰ non eſt ita ſolidus: ⁊ iſtud declarat ibi Joan.de ligna.dicens q quando diſpoſitio eſt ſub conditione caſuali dicitur ius queſitum licet cõditionaliter ⁊ ideo adueniente conditione retrotrahitur ⁊ primus prefertur ſecũdo poſteriori iuxta.d.l.qui balneum.§.j.ſed quando dependet a volũtate debitoris nõ dicitur initus cõtractus.d.l. qui potior primo rñ.ſed potius habitus tractatꝰ de incũdo ⁊ ideo nõ trahitur retro.d.c.ſi pro te. ⁊ idem fuit de mẽte Paul. de leazariis prout ibi refert Joã.de ſantu. qui etiaz clarius declarat hanc rationẽ differentie:⁊ ſequitur etiam Domini.de ſancto Gemi.⁊ refert Sozi.in conſi.xlj. in preſenti cõſultatione in prima colũ. quarto vo.Et corroborat per glo.not. in glo. ſuper ver.executorem in cle.j.de cõceſ. prebẽ.q̃ melius declarat hunc articulũ q̃ faciãt legiſte ſm Pau.de ca.in.l. quidam cũ filium in fi.ff.de verbo.obliga.⁊

refert Soʒi.in.d.conſi.xlj.ꝛ an ꝛ quando dicaẜ eſſe in poteſtate debitoris cui fuit promiſſa pecunia illam non recipere vide.Bar.in.l.titius.ff.que res pi.
10 obli.poſ.¶†Sed licet ita ſit in contractibus:tamen in legatis eſt ſecus quia in illis non trahitur retro conditio:ſed attenditur tempus exiſtentis conditionis.l.ſi mater.§.eandem.ff.de excep.rei iudi.ꝛ.l.j.§.ſerui appel.ff.ad ſillē. et ita no.Bar.Alex.ꝛ alij in.d.l.ſi filiꝰ in prin.ff.de ver.obli.ꝛ latiſſime Jaſ.in.d.l.ſi is qui pro emptore colum.66.in materia fictionis tranſlatiue:ꝛ in dictis locis aſſignantur etiam plures rationes differentie inter contractus conditionales ꝛ legata quare.ſ.in contractibus conditio retrotrahatur ꝛ non in legatis:ꝛ ex hoc infert Bal.no.in tractatu dotis in x.parte in fi.quod ſi heres pendente cōditiōe legati aliquid alienauerit ex bonis teſtatoris tacite obligatis pro dicto legato iuxta.l.j.C.commu.de leg.ꝛ poſt ea purificetur conditio legati: quod legatarius non poterit ex hypoteca auocare ab emptore dictam rem ei venditam:qꝛ conditio in vltimis voluntatibus nō trahitur retro.vt habetur in.d.l.ſi filius in prin.ꝛ ita dicit conſuluiſſe in ciuitate Florentie licet plures aduocati tenerent contrariū ꝛ ita etiā tenet Soʒi.in.d.conſi.xlj.iiij.volu.de quo articulo latius dixi.ſ.in iſta.5.parte i primo membro vbi vide.¶Sed ſi res legata ſub conditione alienetur per heredē pendente conditione ꝛ poſtea purificetur conditio:dicta alienatio fingitur retro nulla ꝛ eſt ac ſi nūquam fuiſſet alienata vt eſt tex.in.l.fi.§ ſin.autem ſub cōditione ꝛ ibi Bar.in pen. oppo.C.commu.de lega.ꝛ tenet Jaſo.in.d.l.ſi is qui
11 pro emptore col.clxvij.¶†Septimodecimo amplia regulam vt etiam procedat quando priuatus creditor eſſet anterior in tempore ꝛ fiſcus eſſet poſterior qꝛ etiam iſto caſu preferri debet prior in tempore fiſco ꝛ regi ꝛ imperatori vt eſt tex.ꝛ ibi no.Bal.poſt glo. in.l.ſi fundum.C.qui po.in pi.hab.ꝛ Bal.in.l.iij.C.de remiſ.pigno.ꝛ tex.in.l.fi.§.fi. et ibi Bar.ff.qui po.in pi.hab.¶Intellige tamen (vt etiam dixi.ſ.) in bonis queſitis ante hypotecam fiſci: ſecus autem in queſitis poſtea: quia in illis prefertur fiſcus vt per Barto.in.d.l.fi.in prin.ꝛ latius in.l.is qui.ff.de iure fiſci.

12 ¶†Decimooctauo amplia vt regula procedat etiam in duabus dotibus reſtituendis ex eiſdem bonis: quia prior in tempore potior eſt in iure vt eſt text. in.l.fi.in verſi.exceptis cum verſic. ſeq.
13 C.qui po.in pi.hab.¶†Decimonono amplia vt regula procedat etiam ſi prima obligatio nouetur cum repetitione prime hypotece ꝛ pignoris: quia.ſ.ille creditor preferri debebit alijs creditoribus precedentibus nouationem: ſubſequentibus tamen poſt primam obligationem nouatam:quia pignora repetita in nouatione cenſentur repetita cum priuilegio prioritatis vt eſt text.ꝛ ibi no.Bar.in l.iiij.in prin.ff.qui po. in pi.
14 hab.¶†Uigeſimo amplia regulam vt procedat etiam ſi prior creditor haberet generalem obligationem bonorum ꝛ poſterior haberet ſpecialeʒ in vna re: qꝛ etiam in illa re ſpecialiter obligata ſecundo prefertur primus ratione generalis obligationis vt eſt tex.in.l.ij.ff.qui po.in pi.hab.ꝛ tex.ꝛ ibi Bal.ꝛ Salyce.in.l.ſi generaliter.C.eo.ti.¶Fallit modo dicta regula viginti modis.

15 ¶† Et primo fallit quando pecunia eſſet mutuata ad conſeruationē rei puta ad nauem armandam vel reficiendā qꝛ tunc poſterior creditor preferẜ priori in dicta re vel naui vt eſt tex.in.l.interdum.ff.qui po.in pi.hab.ꝛ ibi Barto.ꝛ iſtud priuilegium prelationis non ſolū militat reſpectu alterius creditoris habentis tacitam generalem anteriorem ſed etiā militat reſpectu anterioris creditoris habentis ſpecialem ꝛ expreſſaʒ qꝛ iſte prefertur illi ad inſtar illiꝰ ex cuius pecunia empta fuit res cum pacto expreſſo vt illa eſſet obligata illi qui pecuniam mutuauit ad illam emendā iuxta.l.licet.C.qui po.in pi.hab. Jta tenet glo.ꝛ fuit opi.Azo.in.d.l.interdum in glo.j.ꝛ ibi ſequitur Bar.ꝛ Saly.niſi ille talis qui habet ſpecialem eſſet etiā priuilegiatus inter perſonales actiōes.

iuxta ti.ff.⁊.C.de priui.credi.q2 tunc il-
le qui mutuauit ad refectionez nauis:
non preferreretur illi tali . ita tenet glo.
in.d.l.interdum ⁊ ibi ſequitur Saly.
¶Et vltra predicta amplia hanc fallē
tiam vt procedat etiam in mutuo facto
pro alimentis nautarum ſine quibꝰ na
uis ſalua ad locum deſtinatum peruē-
nire non poterat: vel in mutuo facto ꝑ
cuſtodiēdis rebus: vel pro ſoluēdo nau
lo vel penſione vecture dictarum rerū
obligatarum prius alteri: vel pro affi-
ctu ſoluto pro horreo vel alia domo in
quā dicte res obligate fuerunt cōſeruā
te in omnibus enim iſtis caſibus potē-
tior eſt qui pro illis mutuauit prioribꝰ
creditoribus vt eſt text.in.l.huius.ff.q
po.in pi.hab.⁊ declarant Bar.⁊ Saly.
in.d.l.interdum. ¶Item extendit iſta
fallentia ad refectionem cuiuſcūqꝫ edi
ficij ⁊ aliarum rerum q2 mutuans ad
hoc prefertur alijs creditoribus ante-
rioribus vt no.Bar.⁊ Saly.in.d.l.inter
dum: ⁊ text.iuncta glo.in.l.creditor qui
ob reſtitutionem.ff.ſi certum petatur.
¶Et iſta prima fallentia extenſa vt.ſ.
reſtringitur ſex modis primo modo vt
procedat ita demum ſi pecunia expreſ-
ſe mutuata fuit ad dictam cauſam con
ſeruationis ⁊ refectionis. Nam ſi pecu
nia fuiſſet ſimpliciter mutuata non ex-
preſſa cauſa etiam quod poſtea eſſet ex
penſa in refectione: mutuans non ha-
beret priuilegium prelationis text.eſt
in.l.procuratoris.§.ſi duas in verſi.pla
ne.ff.de tributo.¶Secundo reſtringit̄
vt non procedat etiam ſi pecunia eſſet
expreſſe mutuata ad dictam refectionē
niſi cum effectu eſſet expenſa pro tali re
fectione al's cū ceſſaret ratio.d.l.inter-
dum.¶Tertio reſtringe vt procedat re
ſpectu pecunie mutuate ad dictam re-
fectionem non autem reſpectu pene cō
uentionalis adiecte in cōtractu mutui:
q2 quo ad penam ceſſat tacita hypo.et
etiam priuileg.prelationis ita Pau.de
ca.in.l.ideo condemnatus per illū text.
ff.de compen.¶Quarto reſtringe dictā
fall.vt procedat quatenus dicta pecu-
nia fuit neceſſaria pro dicta refectione:
ſecus autē in eo pluri quod fuiſſet mu-
tuatum vltra dictam neceſſitatē vt eſt
optimum argu.in.l.fi.in fine principij.
ff.de exercito.¶Quinto reſtringe dictā
fallen.in mutuo facto heretico q2 etiaꝫ
quod ſit factum pro refectione ⁊ omnia
concurrant tamen mutuans nō habet
hoc priuilegium hypo. vt in ſimili di-
cit text.in auctenti.Item priuileg.C.de
hereti.⁊ tenet Ab.in.c.quia gaudemꝰ
de diuor.⁊ iſte quinqꝫ reſtrictiones po-
nuntur per Iaſ.in.d.l.creditor.ff.ſi cer.
16 pe.¶†Sexto reſtringe tu vt fallētia nō
procedat quando creditor qui mutuā-
uit in cauſa refectionis concurreret cū
vxore agente ad ſuas dotes vigore ſue
tacite hypotece priuilegiate iuxta.d.l.
aſſiduis.C.qui po.in pi.hab. Nā vxor
deberet preferri tali creditori habenti
tacitam anteriorem ⁊ priuilegiatam vt
ſupra.Ita late diſputando firmat Sa-
ly.i.d.aut.quo iure.C.qui po.i pi.hab.
per optima fundamēta ⁊ reſpondet ar-
gumentis Cy.qui tenuit contrarium: ⁊
idem tenet Saly.in.d.l. interdum et li-
cet Bal.no.in tractatu dotis in.x.parte
in.xj.colum.in.xiiij.limitatione. Sicco
pede tranſeundo ſenſerit contrarium.ſ.
quod iſto caſu prior in tempore potior
ſit in iure tamen plus placet opin.Sa-
ly.q2 per eam euitatur correctio.d.l.aſ-
ſiduis per quam mulier in dote cū ſua
tacita hyp.prefertur anterioribus cre-
ditoribus tacitam tantum pretendenti
bus ⁊ ideo eſt amplectēda.l. precipimꝰ
C.de appel.⁊ q2 in dubijs iudicandum
eſt ꝓ dote.l.in ambiguis.ff.de iure dot.
⁊ iſtam opin.etiam ſimpliciter refert et
tenet Iaſ.in.d.l.creditor in verſic.quid
autem ſi mutuaui pecuniam.ff.ſi cer.
pe.⁊ pro ea facit quia (vt dixi) mutuās
ad refectionem non prefertur alij habē
ti tacitam hypothecam priuilegiataꝫ
in perſonalibus vt tenet gl.Bar.et Sa
ly.in.d.l.interdum: ſed ſic eſt qd mulier
in dote vltra tacitam hypo. habet etiā
priuilegium prelationis in actionibus
perſonalibus vt.l.vni.et ibi glo.et doc.
C.de priuileg.do. merito.d.l.interdum
in qua fundatur iſta prima fallen. non
nulitat in dote: et hoc eſt clarum.
17 ¶†Secundo fallit.d. regula quando

mutuans ad rē emendam expreſſe conuenisſet cum debitore vt res emenda de dicta pecunia eſſet ei pro pecunia mutuata obligata ſpecialiter. Nā tūc mutuans in hypoteca dicte rei preferretur anterioribus creditoribus habentibus priorem hypotecam generalem vt eſt tex. in. l. licet. C. qui po. in pi. hab.

¶ Sed eſt dubium an iſte qui expreſſe cōuenit, vt res emenda ex ſua pecunia mutuata ad illam emēdam eſſet ei obligata iuxta. d. l. licet preferri etiā debeat doti anteriori: ⁊ Bart. in. d. l. interdum tenet φ non ⁊ allegat glo. in autten. de equali. do. §. his conſequens tamen in hoc puto cōtrarium eſſe de iure verius q: qui mutuat cum pacto vt res emenda ex pecunia mutuata ſit ſibi obligata habet expreſſam hypotecam et non tacitam ex quo oritur mediante cōuentione ⁊ pacto iuxta, not. in. l. vni. §. et vt plenius. C. de rei vxo. actio. Cum ergo habeat expreſſam ⁊ ſpecialem in dicta re ⁊ preferatur omnibus creditoribus: anterioribus habentibus etiam expreſſam hypotecam vt eſt text. in. d. l. licet: debet fortius preferri doti habenti anteriorem tacitam: q: ſi prefertur habētibus expreſſam anteriorem qui preferuntur doti habenti tacitam poſteriorem vt habetur in. d. l. aſſiduis dꝫ etiā preferri doti per. l. filium cum ibi no. C. qui po. in pi. hab. ⁊ ita firmat Ueronē. in ſuis cautelis car. 16. col. iiij. incipiē. vulgaris ⁊c. ¶ Et pro corroboratione optime faciunt notata per me. ṡ. in. iiij. parte principali in. iiij. q. vbi fuit cōcluſum quod pactum factum inter ementem ⁊ vendentē φ res vendita ſtet prius hypothecata pro certo debito: preiudicat etiam anterioribus creditoribus. et facit quod ille creditor in cuius fauorē eſt appoſitum dictum pactum preferatur omnibus aliis anterioribus hypothecis in dicta re: quia illa res tranſiuit in emptorem affecta ex dicta obligatione per allegata in dicto loco vbi vide ⁊ ex hoc poteſt etiam dici quod creditor qui mutuauit cū pacto de quo in dcā. l. licet preferri debeat non ſolum doti anteriori habenti tacitam: ſed 18 etiam habenti expreſſam cū ſit eadē ratio. ¶ † Et etiā facit pro ṗdictis id qđ volunt Uber. de bobio et Alberi. in. d. l. licet vcꝫ φ ſi vendens aliquā rem ⁊ habens fidem de precio quo caſu transfertur dominiū in emptorem vt. l. quidam ff. de in rem ver. ⁊. l. ꝓcuratoris. §. ſi dedi mercedeꝫ. ff. de tribu. ſi tn̄ expreſſe cōueniat φ res vēdita ſit ſibi expreſſe hypotecata pro ſuo precio: tūc ipſe venditor eſſet aliis potior in dicta re ſecus autem ſi nō feciſſet dictum pactum ⁊ hoc per. d. l. lꝫ. ¶ Quinimo volunt plus prefati doc. in. d. l. licet vcꝫ φ ſi (retētis terminis predictis) emptor tēpore emptionis obligauit pro precio omnia ſua bona venditori q̄ etiā iſto ca. ipſe vēditor ꝓ ſuo precio eſſet ṗferēdus aliis anterioribus creditoribus in re vendita: et ſic volunt qđ licet. d. l. licet loquatur in re expreſſe obligata tn̄ φ idem ſit in generali hypoteca ⁊ ita refert Ueronē. in. d. cau. incipien. vulgaris car. ¶ Tamē de hac vltima deciſione ſatis dubito quia tex. in. d. l. licet expreſſis verbis dicit qđ ſtatim in ipſa emptione fuit predium ſpecialiter obligatum ⁊ ſic loquitur in obligatione ſpeciali ergo a verbis claris legis non debemus recedere: ⁊ facit quia generalis et ſpecialis hyp. in multis differunt vt dixi. ṡ. in ſecunda parte tractatus in primo membro vbi poſui ſex differentias inter generalem et ſpecialem hypotecam: ⁊ hinc eſt (vt puto) qđ Ueronē. in dicto loco ſubdit qđ ad tollendum omne dubium vēditor debet in ſe retinere dominium rei vendite ꝓ precio ſibi ſoluendo: et qđ ita communiter obſeruatur et bene. ¶ Et ſimiliter ex parte emptoris qui vult ſoluere preciū ⁊ dubitat ne res empta ſibi moleſtetur aut euincatur: ⁊ quod bona venditoris nō ſint idonea: et ſint hypotecata aliis anterioribus creditoribus cautela erit argumen. d. l. licet quod pecunia deponatur cum pacto φ conuertatur in emptionem aliorū bonorum immobilium que prius ſtent obligata pro defenſione rei vendite tale enim pactum valet vt per Alexand. in. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. ff. qui ſatiſda. cogan. ⁊ tunc ille

ſa bona empta ex dicta pecunia erunt ſpecialiter obligata pro defenſione dicte rei vendite: et vigore dicte ſpecialis hypotece emptor pro defenſione et euictione rei empte erit preferendus quibuſcunque alijs creditoribus, etiam anterioribus et habentibus generalem hypotecam in bonis venditoris per tex. in d. l. licet et per alia. s. notata: et ita frequenter practicatur Florentie in emptionibus et ceſſionibus iurium et alijs
9 contractibus et bene etc. ¶ † Tertio fallit d. regula in pupillo ex cuius pecunia res empta fuit: quia licet alias res empta ex pecunia vnius non ſit ei obligata vt. l. quiſquis. C. de pigno. ſed ſit neceſſarium pactum expreſſum vt. d. l. licet. C. qui po. in pi. habe. Tamen in pupillo eſt ſecus: nam res empta ex eius pecunia pro rata ſue pecunie eſt ei tacite hypotecata cum priuilegio antelationis alijs creditoribus habentibus anteriorem generalem hypotecam in bonis eiuſdem debitoris vt eſt tex. in. l. idemque. ff. qui po. in pigno. hab. et ibi glo. Bar. et alij: et hoc quando ille qui emit eſt extraneus: ſed ſi eſſet emptor tutor pupilli: tunc eſt in electione pupilli an velit dictam rem emptam eſſe ſibi hypotecatam pro ſua pecunia ex qua empta fuit: an vero velit vtili rei vendicatione dictam rem vendicare vt habetur per glo. Bar. Bald. Sali. et alios in. l. ſi vt proponis. C. de rei vendica. per Bal. poſt gl. in. l. ſi tutor. C. de ſeruo pi. da. ma. et per glo. et Bar. in. l. ij. ff. quan-
10 do ex fac. tuto. ¶ † Quarto fallit regula in re empta ex pecunia militis: quia etiam illa eſt tacite hypothecata militi pro ſua pecunia cum eodem priuile. antelationis vt dictum eſt in pupillo vt no. gloſſ. in. l. quiſquis ex ca. C. de pigno. et ibi Bar. et Sal. et latius Sal. in. d. l. licet in prima et ſecunda oppo. C. qui po. in pi.
11 hab. ¶ † Quinto fallit in militia empta ex pecunia expreſſim mutuata ad dictam militiam emendam: quia etiam quod non fuerit appoſitum pactum quod illa militia eſſet ſpecialiter obligata vt ſupra. d. l. licet tamen ſpeciale eſt quod dicta militia ſit obligata pro dicta pecunia mutuata cum priuilegio prelationis:

et ſic creditor ille preferri debeat alijs creditoribus: et etiam preferatur vxori dicti debitoris qui militiam emit: et eius filijs repetentibus dotem tex. eſt et ibi no. omnes in. l. fin. et auth. ibi poſita. C. de pign. et in auth. quod iure. C. qui po. in pi. hab. ¶ Sed dubium eſt an iſte creditor in dicta militia preferatur doti poſteriori tantum an etiam anteriori: et Bald. not. in tractatu dotis in. x. parte in. xij. col. in verſi. xiij. limita vult quod preferatur ſolum doti poſteriori: non autem anteriori: quia quando dos eſt anterior prefertur cuicunque priuilegiato et etiam fiſco niſi ex cauſa primipilari vt. l. ſatis notum. C. in qui. cau. pi. taci. contrahi. et ſuadetur etiam ratione quia. d. autem. quo iure poſita eſt ad ampliationem. d. l. aſſiduis: que vult quod mulier in dote preferatur alijs anterioribus habentibus tacitam hypotecam. Nam d. auten. extendit diſpoſitionem. d. l. aſſiduis etiam ſi illi anteriores creditores eſſent illi ex quorum pecunijs res eſſent empte ſiue refecte qui pretenderent perſonalem priuilegiatam et poſtea excipit militiam emptam in qua non vult mulierem pro dote preferri illi qui expreſſe mutuauit ad emendam militiam remouet ergo in hoc priuileg. dotis de quo in. d. l. aſſiduis: non autem prebet vlterius priuile. creditori in dicta militia contra dotem idem etiam probatur in. d. l. fi. et autentica ibi poſita: et ita etiam tenet glo. in autentica de equali. do. in. §. his conſequens in gloſſ. in verſi. poſterior que vult quod quando duo priuilegiati concurrunt prior in tempore potior ſit in
22 iure. et ita tenendum puto. ¶ † Sexto fallit regula quando concurrunt due dotes quarum prior preferri debet. d. l. aſſiduis. §. exceptis et dixi. s. in. xviij. ampliatione. Nam hoc fallit quando extaret aliqua res ſecunde dotis: quia illis mulier vel eius filij agentes pro dote preferri debent agentibus pro anteriori dote et ſic habentibus generalem hypotecam anteriorem vt eſt tex. et ibi no. doc.
23 in auth. fi. C. qui po. in pig. hab. ¶ † Septimo fallit generaliter in omnibus dotibus: quia mulier et eius liberi agentes pro reſtitutione dotis in tacita hypoteca eis con-

petenti preferuntur aliis non priuile=
giatis habentibus aliam tacitam an=
teriorem vt eſt tex. in. d. l. aſſiduis: & plu
24 ries dictum fuit. ¶ † Octauo dicta re=
gula fallit in hypoteca conditionali cō
petenti pro legatis iuxta. l. j. C. cōmu.
de lega. q: ſcilicet non trahitur retro vt
ex ea legatarius preferatur habenti=
bus hypotecā in reb⁹ teſtatoris acqui=
ſitam poſt mortem teſtatoris ab here=
de per no. in. l. ſi filius. in prin. ff. de ver.
oblig. & dixi. ſ. in hoc ſecūdo mēbro nu.
25 [illegible] vbi vide. ¶ † Nono fallit in plurib⁹
immiſſis ex primo decreto vigore rei iu
dicate vel iuris exequibilis: q: omnes
ſunt equales: & ſic non habet locum in
eis regula qui prior: nam prior nō pre
fertur vt per Alex. poſt alios in. l. ſi fini
ta. §. ſi plures. ff. de dam. infec. & dixi la=
te. ſ. in tertia parte ſecundo mēbro nu.
26 27. ¶ † Decimo fallit regula quando
prior creditor poſſidet & conuentus hy
potecaria a poſteriori creditore etiam
iniuſte agente: negat per mendacium
illam rem fuiſſe debitoris: nā hoc pro=
bato a poſteriori creditore punit̄ prior
creditor in tranſlatione poſſeſſionis: q:
ſ. iudex abſq; alia ſententia debet trāſ=
ferre poſſeſſionem que eſt apud priorē
creditorem in ſecūdum & modo dictus
primus creditor de reo efficietur actor:
q: ſi vult conſequi ſuum creditum cogi
tur inchoare nouum iudicium & proſe
qui & finire in hypotecaria contra po=
ſteriorem creditorem in quem fuit trāſ
lata poſſeſſio & ſic habes caſum in quo
reſpectu poſſeſſionis poſterior creditor
hypotecarius efficitur anterior et po=
tior: iſte eſt tex. in auf. item poſſeſſor. C.
qui po. in pig. hab. ¶ Et iſtud procedit
etiā ſi prior creditor poſt ſuā negatio=
nē & probationē ſuper hoc factā a poſte
riore vellet incontinenti docere de ſua
priori hypoteca: q: nō debet audiri: ſed
omnino poſſeſſio eſt tranſferenda in po
ſteriorem vt ibi no. glo. & tenent Barto.
Bal. Sali. & alii: q: in hoc iudic. poſſeſ=
ſorio nō admittit̄ excep. dolo facis pe=
tere quod incōtinēti reſtituere teneris
iuxta. l. j. in prin. ff. quorum lega. ita fir
mat gloſſ. in. d. auf. item poſſeſſor & ſe=
quuntur doc. & talis tranſlatio poſſeſ=
ſionis de priori creditore in poſteriorē
fit in eadē inſtantia per implorationē
officii iudicis & trāſlata poſſeſſione eſt
finita inſtantia abſq; alia ſententia qd
eſt mirabile: & opus erit noua inſtantia
ſi prior creditor vult agere hypotecaria
cōtra ſecūdū ita no. Barto. & Sal. in. d.
27 auf. itē poſſeſſor. ¶ † Undecimo eſt fal
lit in caſu ſpeciali vz pro debito primi
pili. Nā fiſcus creditor ex eo prefertur
cuicūq; anteriori creditori et etiam dos
vxoris adminiſtratoris primipilat⁹ eſt
obnoxia pro dicta adminiſtratione vt
eſt tex. in. l. ſatis notum. C. in quib. cau.
pi. taci. cōtra ha. ad idē tex. in. l. pe. C. de
primipilo lib. xii. anteq̄ tn̄ deueniat̄ ad
dotē vxoris debet fieri diſcuſſio de om=
nibus bonis mariti & demū in ſubſidiū
poteſt deueniri ad dotē vt eſt tex. in. d.
l. ſatis notum. ¶ Duodecimo fallit in
accipientibus pignus a duobus diuer
ſis nō dominis & diuerſis tēporibus q:
inter accipientes melior eſt cōditio poſ
ſidentis: & non attenditur qui prius ac
ceperit vt eſt tex. in. l. ſi nō dn̄s ſecundo
reſpon. ff. qui po. in pign. hab. & ibi per
28 Bar. & Sal. ¶ † Tertiodecimo fallit in
expenſa funeris q: illa prefertur omni
eri alieno vt. l. fi. §. in cōputatione. C. de
iure deli. etiā illi quod habet tacitā hy
potecā vt eſt tex. in. l. at ſi quis. §. j. ff. de
reli. & ſump. fun. & tex. in. l. pen. eo. ti. qui
dicit q̄ precedit oē es alienum. ¶ Sed
difficultas eſt an talis expenſa prefera
tur etiam debito quod habet expreſſā
hypotecam anteriorē: & gloſ. in. d. l. pe.
ſub dubio forte tenet q̄ non argu. eius
quod dicitur in dote i. l. aſſiduis. C. qui
po. in pi. hab. vbi habetur q̄ tacita hy=
poteca dotis prefertur alteri tacite an=
teriori: ſed nō expreſſe Bar. autem in. l.
j. in. iiii. col. in verſi. iiii. oppo. ad ſecun=
dam partem allegando. d. l. penul. que
incipit impenſa. ff. ſo. ma. tenet q̄ impē
ſa funeris tanq̄ reſpiciens publicam
vtilitatē de qua ibi prefertur doti: & ita
refert & reputat ſingulare et ſequitur
Ang. de arc. inſti. de lege falci. §. fi. in ſe
cundo no. & pro iſta opi. facit tex. in. d. l.
penul. que dicit q̄ impēſa funeris ſem
per ex=

per ex hereditate deducitur: ponderan
do verbum ſemper: et poſtea ſubdit qđ
precedit omne creditum ponderando
verbum omne: quod nihil excludit. l. a
procuratore C. manda. c. ſi romanorū.
xix. diſt. et ſicut precedit tacitam hypo-
tecam. d. l. at ſi quis. §. j. ita videtur ꝙ
precedat etiam expreſſam. argu. l. cum
quid. ff. ſi certum peta. ¶ Tamen Bal.
no. in tractatu dotis in. x. parte in. xj. co
lum. in. ix. limi. tenet quod mulier in do
te vigore ſue expreſſe et etiam tacite an
terioris preferri debeat debito funera-
rio per allegata ibi per eum: et reſpon-
det ad dictum ver. ſemper et omne quod
ver. generalia fauore dotis reſtringun
tur vt cauſam dotis non comprehen-
dant per tex. in. l. fi. C. de iure do. et Sal.
ibi de quo plene dicemus. ſ. in prima
parte octaue partis principalis in. ix.
fallen. vbi vide: ſed Bal. no. nō facit mē
tionem de dicto Barto. in. d. l. j. qui vult
contrarium in dote. ¶ Et propterea in
iſta varietate puto dicendum ꝙ credi-
tum funerarium preferatur doti reſpe
ctu tacite hypotece non autem reſpe-
ctu expreſſe: quia Bart. non aperit de
expreſſa vel tacita: ſed ſimpliciter dicit
ꝙ prefertur doti: vnde debet itelligi de
tacita et non de expreſſa: qr non reperi-
tur in iure quod expenſa funeris prefe
ratur expreſſe hypotece anteriori ſed
ſolum tacite. d. l. at ſi quis. §. j. et in taci-
ta eſt minor ratio quam ſit in expreſſa
quia lex ſibi ſuum et nō tuum denegat
auxilium. d. l. aſſiduis. et ratio Bart. de
publica vtilitate in tacita preualet. ar-
gumentis Bal. nouelli: vnde concludo
ꝙ expen. funeris preferatur tacite an-
teriori etiam dotis: ſed nō expreſſe etiā
alterius creditoris quā dotis: et in hoc
videtur concordare glo. in. d. l. penul. et
Bar. in. d. l. j. et alij qui tranſeunt ibi cū
Bar. Et quod dictum eſt de expenſa fu
neris dicendum eſt etiam de expēſa in-
firmitatis quia equiparantur vt dicit
Bald. in. l. reſtituenda. C. de peti. her. et
tenent Alex. et Iaſ. in. l. fi. §. in computa
tione. C. de iure deliberan. ¶ Quartode
cimo fallit quando primus creditor ha
bet generalem hypotecam et etiam ſpe
cialē in vna re: et ſecundus creditor ha
bet ſpecialem tantum in alia re diuer-
ſa a ſpeciali primi creditoris: quia tali
caſu primus creditor non poteſt agere
ad ſpecialem ſecundi creditoris: vigo-
re ſue generalis: donec primo peteſt ſa
tiſfieri de ſua ſpeciali: et ſic iſto caſu ſe-
cundus creditor inuenitur in ſua ſpe-
ciali potior quam ſit primus vigore ſue
generalis anterioris: et hoc non de ri-
gore iuris ſed de equitate vt eſt text. in
l. ij. C. de pignora. et ibi per doc. et ſic etiā
iſto caſu fallit. d. regula qui prior. et de
hac materia dicam latius. ſ. in hoc mē-
29 bro. qō. ix. ¶ † Quintodecimo fallit re
gula quādo ſecūdus offert ſoluere pri-
mo: qr tunc confirmat ſibi pignus: et di
miſſo priori creditore ipſe efficitur an-
terior vt. l. j. et ibi per doc. C. qui po. in pi.
hab. et. l. ij. C. de pigno. et. l. potior. §. fi. ff.
30 qui po. in pig. habe. ¶ † Sextodecimo
fallit reg. ſi res prius obligata primo
creditori obligetur ſecundo de volunta
te primi: quia tunc ſecūdus erit potior
primo et ei preferetur vt eſt tex. in. l. cre
ditor. §. fi. ff. qui po. in pi. hab. et ibi bar.
¶ Decimoſeptimo fallit quando ſunt
tres creditores vez primus ſecundus et
tertius: nā ſi tertius offerat primo ſuc-
cedet in locum illius et modo erit prior
ſecundo et ei preferetur vt eſt text. in. l. ſi
prior. §. a titio. et ibi no. Bart. et Sali. ff.
qui po. in pi. hab. ¶ Decimooctauo fal
lit quando primus creditor eſt creditor
ex chirographo non ſubſcripto tribus
teſtibus et ſecundus eſt creditor ex pu-
blico inſtrumento: qr iſto caſu ſecun-
dus prefertur primo vt. l. ſcripturas et
ibi per doc. C. qui po. in pi. hab. ¶ De-
cimonono fallit regula quando obligā
tur fructus futuri ex aliquo predio: qr
ſi illi fructus non percipiantur per de-
bitorem: ſed per alium ex noua obliga
tione puta ex venditione vel hypoteca:
in illis potior erit ille qui eos bona fide
percepit ꝙ primus creditor vt eſt text.
in. l. j. §. cum predium. et ibi Bar. et Sal.
ff. de pigno. tex. et ibi Bart. in. l. paulus.
§. primo. eo. tit. et in. l. potior. §. ſi de fu-
tura. ff. qui po. in pig. hab. et dixi late. ſ.
in ſecunda parte ſecundo membro nu-

expen funeris et infirmitatis equiparantur.

mero.27.vbi vide. ¶ Vigeſimo fallit in fiſco qui licet ſit poſterior in tempore tamen quo ad bona acquiſita per debitorem poſt obligationem primam et ſecundam preferatur anteriori creditori cui fuerant generaliter obligata bona preſentia et futura vt eſt text. et ibi gloſſ. et Bar.in.l.ſi is qui.ff.de iure fiſ. ¶ Limita tamen hoc niſi primus creditor eſſet priuilegiatus ſicut fiſcus puta in pupillo pro debito tutele: quia tunc primus prefertur fiſco etiam in bonis poſtea queſitis vt eſt tex.in.l.fi.in prin. et ibi gloſ.in prima ſolutione quam ſequuntur ibi Bar. et Sali.ff.qui po.in pig.hab. et ſic iſta regula eſt expedita cum.xx. ampliationibus: et totidem fallentijs: que not. quia non inuenies per alium ita ordinata etc.

31 ¶ † Secundo principaliter in materia prioritatis queritur quid ſi vna res reperitur obligata duobus ab vno debitore an cenſeatur obligata cuilibet inſolidum an pro parte: et in hoc pone duas concluſiones. ¶ Prima concluſio eſt quando res fuit obligata duobus ſimul eodem inſtanti: ſi fuit dictum et expreſſum quod eſſet obligata vel inſolidum vel pro parte illud ſeruandum erit vt eſt text. in.l.ſi fundus.§.ſi duo.ff.de pigno. et ibi per Bar. et Sali.ponderando tex.in ver. ſed ſi ſimul: ſi autem nihil fuit expreſſum et ſic ſumus in dubio et tunc ſi obligatio facta fuit eodem inſtanti duobus ſimul vna conceptione verborum dicendo obligo talem rem titio et ſempronio tunc erit illa res pro dimidia obligata vtrique pro ſuo credito vt eſt text.in.d.§. ſi duo in fine et ibi declarat glo. et Bar. et hoc procedit ſiue pure fiat obligatio vtrique vt ibi eſt text. ſiue etiam fiat obligatio vtrique ſub aliqua conditione quia purificata conditione ambo creditores concurrent in dicta re text. eſt et ibi gloſſ. et Bar.in.l.idemque.§.j.ff.qui po.in pi.habe. et facit etiam tex.in.l.ſi debitor.ff.de pign. et iſto caſu quilibet ex dictis creditoribus aget hypotecaria ad dictam rem tam inter ſeipſos quam contra alium extraneum pro parte dimidia dicte rei et non ad totam vt.d.l.ſi debitor. ¶ Secunda concluſio eſt quod quando eadem res fuit ab vno obligata duobus eadem die: tamen diuerſis momentis: et tunc aut apparet cui primo et cui ſecundo loco fuit obligata aut hoc non apparet. ¶ Primo caſu quando apparet cui primo et cui ſecundo loco fuit obligata: et tunc ſi debitor notificauit primam obligationem ſecundo creditori: et eo caſu videtur obligaſſe ſecundo illud reſiduum quod reſtat ex dicta re vltra ſatiſfactionem primi: et ſatiſfacto primo creditore res remanebit inſolidum obligata ſecundo vt.l.et que nondum.§.ſi res.ff.de pign. et iſto caſu euitabit debitor crimen ſtellionatus vt ibi notatur: aut debitor non certiorauit ſecundum de priori obligatione: et tunc licet res non tranſeat ſine difficultate tamen communis opi. videtur eſſe quod idem ſit iſto caſu quod fuit dictum in precedenti quando debitor certiorauit ſecundum creditorem videlicet quod cenſetur obligaſſe ſecundo illud quod reſtabit ſoluto primo creditore: ſed etiam iſto caſu debitor tenebitur crimine ſtellionatus et etiam tenebitur ſecundo creditori in eo quod ſibi deficiet pro ſua ſatiſfactione vt.l.ſi quis in pignore.§.plane.ff.de pigno.actio. ¶ Secundo caſu quando non apparet cui primo et cui ſecundo loco res fuit obligata: ſed conſtat quod diuerſis momentis et ſub diuerſis conceptionibus verborum fuit duobus obligata: ſed non poteſt conſtare cui prius et cui poſterius fuit obligata: et tunc illa res erit obligata cuilibet inſolidum: et quilibet poterit agere inſolidum contra extraneum poſſeſſorem: ſed inter ſeipſos melior erit conditio occupantis vt l.ſi quis a ſe multis. ff. de noxali.nam habita poſſeſſione gaudebit beneficio poſſeſſoris per.d.l.ſi debitor ita declarant Bar. et Sali. in.d.§. ſi duo et habetur per Dy. et alios in regula qui prior et in regula in pari lib.vj. que no.

32 ¶ † Tertio ex predictis contingit vtiliter dubitari de pulchra et contingibili q.videlicet mulier dotata deceſſit relictis duobus filijs et heredibus: et alter eorum reperitur in poſſeſſione nonnullorum bonorum obligatorum pro reſtitutione dotis materne vel quia ita

miſſus fuit in dictis bonis ex decreto iu
dicis vel aliter nõ curo. Altero vero pe-
tit ſe quoqꝫ admitti ad concurſum ſeu
participationẽ dictoꝝ bonoꝝ pro ſua di
midia pro qua eſt heres matris ⁊ ꝑ ſua
hyp. ꝑ medietate dotis materne: ille ve
ro qui poſſidet dicit ⁊ excipit ſe ratiõe
ſue poſſeſſiõis debere ꝑferri ⁊ eſſe potio
rem in dictis bonis ⁊ fundat ſe per tex.
in d. l. ſi debitor. ff. de pigno. vbi eſt text.
q' qñ vna res reperit obligata duobus
inſolidũ qñ contẽdũt inter ſe melior eſt
conditio poſſidentis: ad idẽ tex. in l. j. §.
j. de ſalui. inter. ¶ Nec eſt dicendum q
caſus iſte diuerſificet ſeu ex eo q in dictis
iuribus bona a principio fuerint obli-
gata duobus inſolidũ: in caſu autẽ no
ſtro obligatio facta fuit vni tm̃. i. matri:
⁊ poſtea deuenit in duobus filijs ⁊ he-
redibus: qꝛ inter iſtos caſu nõ põt aſſi-
gnari diuerſa rõ imo eſt eadem: nam li-
cet inter heredes actio perſonalis ipſo
iure ꝑ portionibus hereditarijs diui-
datur ex diſpõne. l. xij. tabularũ tamen
obligatio hypotecaria remanet inter
eos indiuiſa ⁊ vnicuiqꝫ inſolidũ compe
tit vt eſt tex. in terminis in l. j. C. ſi vnus
ex pluri. her. credi. vel debi. Ad idẽ tex.
in l. quãdiu. C. de diſtrac. pig. tex. cũ gl.
⁊ ibi Bal. in l. j. C. de hered. actio. ⁊ in l.
heredes. § idem obſeruatur in pignori
bus. ff. fam. her. ⁊ ſic eadem ratio eſt ſi-
ue a principio oblig. hypotecaria con-
ſtituta fuit duobus inſolidum: ſiue in
duos heredes inſolidũ a defuncto de-
uenerit. ¶ Et iſtam opiñio. videt tenere
Soz. in ꝯſi. cxxxv. ſupraſcripti ⁊c. in fi.
in pri. vol. ⁊ ꝓprobat qꝛ poſſeſſor habet
ſimilem tãm nec tempore vincit et eſt
reus ergo potior eſt eius cauſa per no.
in l. ſiue aũt. § ſi duobus. ff. de publicia.
¶ Iſtam eandem opi. fuit ſequut⁹ qui
dam excellen. aduocatus Florentinus
cum cauſa eſſet ei commiſſa ad cõſi. de-
ciſiuum: ⁊ corroborauit eam per tex. in
l. fi. C. depoſi. vbi eſt caſus q defunctus
depoſuit certam quantitatem pecunie
ſeu certam maſſã auri ⁊ poſtea defun
ctus eſt relictis duobus heredib⁹: quo
rum vnus accipit ſuam portionẽ a de-
poſitario: alter vero ſuperſedit exigere
ſuam partem vel caſu fortuito fuit im-
peditus: poſtea aũt depoſitarius effect⁹
fuit non ſoluendo deciditur ibi quod il
le qui nõ exegit ſuam portionem nõ po
teſt agere contra aliũ coheredẽ qui exi-
git ſuam ratam vt illa ſibi cõmunicet.
33 †. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. reſpondẽt ad l. verum
§ ſi cũ tres que videbatur velle contra
rium: ⁊ dicũt q eſt ſpeciale in ſocijs: qꝛ
quilibet ex ſocijs tenet. inuigilare pro
conſocio ſicut ꝑ ſe ꝓprio ⁊ dãnum ⁊ lu
crum inter ſocios debet eſſe cõmune. l.
ſi vnus. § j. ff. pro ſocio ⁊ inſti. ꝑ ſocio. §.
j. ⁊ q iſtud ſit ſpãle in ſocietate tenent
gl. ⁊ doc. in d. § ſi cum tres ⁊ in l. fi. C. ꝑ
ſocio ⁊ Bart. in l. pupillus. ff. q̃ in frau.
credi. ⁊ ſic probatur in d. l. fi. C. depoſi. q
licet vna fuerit a principio actio in per
ſona defuncti ⁊ poſtea fuerit diuiſa in-
ter heredes q' tñ preoccupantis melior
eſt cõditio ⁊ ibi expreſſe hoc vult Bal.
⁊ cum Bal. tranſeũt Saly. ⁊ Paul. de
ca. ⁊ nõ debet dici q inter dictos cohe-
redes matris fuerit aliqua communio
cũ mortua matre inter eos actio fuerit
diuiſa ipſo iure vt dictũ eſt. ſ. ⁊ ſubde-
bat ꝑfatus doc. non obſtare. l. itẽ labeo
in prin. ff. fam. her. qꝛ dicebat ipſe eſſe
aduertendum q ſi illud qd obueniebat
ad vnũ ex heredibus erat corpus here
ditariũ coheres poterit illud pro rata
ſua petere: ſed ſi illud quod puenit ad
vnũ ex heredibus non erat corpus he-
reditariũ puta pecunia redacta ex fru-
ctibus bonoꝝ hereditarioꝝ tunc cohe-
res nõ poterit aliquid ex rata ſoluta co
heredi repetere per text. in l. lucius ff.
fam. her. ⁊ q ita dictas duas ll. decla-
rat Bar. in l. pupill⁹. ff. que in frau. cre-
di. ⁊ propterea cõcludebat prefat⁹ doc.
q ille heres qui inuenitur poſſidere bo
na hypothecata pro dicta dote non po
terat in eis inquietari ab alio cohere-
de ſed quod ratione poſſeſſionis potior
debebat eſſe eius conditio.

¶ Sed iſta deciſio mihi ſemper viſa
fuit dubitabilis ⁊ ſemper inclinaui in
contrariam partem ⁊ illam puto eſſe
de iure veriorẽ ⁊ equiuorẽ: vel q d. l. ſi
debitor nõ habeat locũ in duobus cohe
redibus pretendentibus hypothecam

in bonis pro dote materna: ⁊ ſic q̄ licet
vnus poſſideat rem hypotecatā nō ta=
men debeat eſſe potior altero rōne poſ=
ſeſſionis: ſed q̄ alius etiā debeat admit
34 ti ad dicta bona ꝓ ſua dimidia. ¶ † Et
pmo preſuppono eſſe verū q̄ dicunt
pzefati doc. vz Sozi. ⁊ ille aduocatus
Florentinus q̄ ſcʒ actio perſonalis cō
pet. ns matri ad dotem fuerit ipſo iure
diuiſa inter filios ⁊ coheredes ex diſpo
ſitione. l. xij. tabularū ⁊ q̄ hypoteca et
pignus indiuiſum ⁊ inſolidū apud vnū
quēq; ex heredibus remanſit vt eſt tex.
in. l. j. C. ſi vnus ex plurib. heredi. credi.
⁊ in. l. j. C. de heredi. actio. ⁊ ſic reſpectu
actionis perſonalis indubitatum eſt q̄
illa non remanſit communis inter he=
redes ſed fuit diuiſa ipſo iure. ſed reſpe
ctu actionis hypotecarie illa remanſit
cōmunis ⁊ apud vnūquēq; inſolidum
tranſlata fuit ⁊ ex hoc ſecūdo infertur
q̄ inter plures coheredes non datur iu
dic. fami. her. quo ad actiones perſona
les ⁊ noia debitorū: q2 (vt dictū eſt) illa
ipſo iure diuiduntur inter eos: ⁊ ideo
non eſt opus alia diuiſione vt. l. ij. §. fin.
cum. l. ſeq. ⁊ ſeq. ff. fami. her. ⁊ no. in. l. ea
que. C. eo. titu. ⁊ ita no. glo. in. l. cetere in
35 princip. fami. her. ¶ † Sed hypo. que
competit defuncto inter heredes nō di=
uiditur ipſo iure (vt dictū eſt) ſed rema
net indiuiſa ⁊ vnicuiq; ipſorū cōpetit in
ſolidū vt probatū eſt: ⁊ propterea illa in
ter eos venit diuidenda p iudiciū fami.
her. vt de hoc eſt tex. in. l. ſi pignori. ff. fa
mi. her. vbi res data pignori defuncto
inter eius heredes venit in iudic. fami.
her. ⁊ adiudicatur vni ex eis redimen=
da tamen p debitorē. ⁊ ille cui adiudica
tur eſt condēnandus alteri coheredi ꝓ
parte crediti ad eum ſpectantis: ita eſt
ibi tex. ⁊ lʒ illa lex loquatur in pignore
tamē idem eſt in ſimplici hypo. non tra
dita defuncto vʒ q̄ etiā illa veniat in iu
dic. fami. her. inter heredes vt declarat
Bar. in. d. l. ſi pignori in. ij. colū. in verſi.
circa partē ⁊ ſequit̄ ibi Floria. ⁊ mouen
tur arg. tex. in. l. ⁊ non tm̄. ff. de peti. he=
re. vbi etiā res pignori data defuncto ve
36 nit in petitiōe hereditatis. ¶ † Et facit
q2 hy. dr̄ ius in re ſeu ius reale vt. l. cos
C. de pigno. ⁊ in. §. item ſeruiana inſtit.
de actio. ⁊ no. Alexan. in. l. ſi filio. §. fina.
in ſecūda colum. in verſi. per hoc etiam
dicebam. ff. ſol. ma. ⁊ ſimiliter ipſa actio
hypotecaria eſt in rem ⁊ realis vt. l. pi=
gnoris. ff. de pig. ⁊. l. pignoris. C. eo. titu.
⁊ vtrobiq; glo. ⁊ doc. ⁊ ille qui hʒ actio
nem ad rem dicit̄ rem habere. l. q̄ actio=
nem. ff. de regu. iur. ⁊. l. nō videt̄. ff. de ac
qui. poſ. ⁊. l. non videt̄. ff. de in integ. re=
ſtitu. ¶ Et probatur etiā ex no. p Alex.
poſt alios in. l. ſi domus. §. fin. ff. de leg.
j. in. j. colum. vbi teſtator pōt legare hy=
potecam ſine actione pncipali ⁊ valet
legatū tanq̄ de re ipſi⁹ teſtatoris. ¶ Cō
cluditur ergo q̄ hypo. que remanſit in
hereditate defuncti venit diuidēda in=
ter coheredes p iudic. fami. herc. per. d.
l. ſi pignori ⁊ per alia. ſ. allegata. ⁊ ideo
vnus heres eam poſſidens non pōt ra=
tione poſſeſſionis excludere ab ea aliū
coheredem: ſʒ tenetur diuidere eā cum
alio coherede: ⁊ ſic cōſtat q̄. d. l. ſi debi=
tor nō procedit in duob⁹ coheredibus
inter quos eſt locus iudic. fami. her: ſed
habet locum inter alios debitores prin
cipales inter quos actio nō eſt commu
nis: ſed vnicuiq; ſua actio competit in=
ſolidum iuxta. d. l. ſi debitor ⁊. l. ſi fund⁹
§. ſi duo. eo. tit. Nam actio q̄ competit
duobus heredibus eſt vna tm̄ cōpetēs
cuilibet inſolidum vt. d. l. j. C. ſi vnus ex
pluri. here. credi. ⁊ debi. ⁊ ꝓpter iſtā cō=
munionem datur inter eos iudi. diuiſo
rium fami. her. qd̄ nō ꝯpetit inter duos
creditores principales habentes duas
37 actiones inſolidum. ¶ † Preterea ⁊ ter
tio moueor ad predicta firmanda: q2 qñ
ad ius hereditariū indiuiduum compe
tens vnicuiq; ex heredibus inſolidum
datur actio perſonalis: tunc ſi illud exi
gatur per vnum ex heredibus illud nō
venit in iudic. fami. herc. inter cohere=
des vt. l. heredes. §. an ea. ff. fami. her. ⁊
iſto caſu victoria vnius ex heredibus
non prodeſt alteri vt ibi habetur: ſecus
autem ſi ad illud ius competat actio
realis: quia tunc victoria vnius pro=
deſt alteri vt eſt textus in. l. loci corpus
§. fundus. ff. ſi ſerui. vendi. Nam in. d.
§. an ea eſt textus quod defunctus ſti-

pulatus erat ſeruitutem vie itineris ⁊ actus: que eſt indiuiſibilis ⁊ ante cõſtitutam ſeruitutem deceſſit relictis pluribus heredibus: dicitur ibi q̄ dicta ſtipula. que eſt actio perſonalis tan̄q̄ fundata ſuper iure indiuiſibili non diuiditur inter heredes per. l. xij. tabularũ ſed ex ea competit omnibus heredibus actio inſolidum ⁊ illa non venit in iudi. fami. her. in. d. auten. §. ſi fundus dicta ſeruitus iam erat conſtituta ⁊ ad eam agendum erat per heredes confeſſoria vel negatoria que ſunt actiones reales vel in rem ⁊ ideo dicitur ibi q̄ victoria obtenta per vnum ex heredibus ꝓdeſt alteri coheredi ex natura actionis realis. in caſu autẽ. d. §. an ea victoria vni⁹ non prodeſt alteri q̄ꝛ agebatur actione perſonali ex ſtipulatu ad conſtituendã ſeruitutẽ ⁊ eſt etiã tex. in. l. vie itineris. ff. de ſerui. ⁊ ita intelligit ⁊ declarat ibi Floria. in vltima colũ. dum opponit de d. l. loci corpus. §. ſi fundus ⁊ ſoluit q̄ ille text. in. d. §. ſi fundus loquitur in cõfeſſoria q̄ eſt in rem ideo victoria vnius prodeſt alteri. d. autem. l. vie itiner s loquitur in actione perſonali in qua ſnĩa lata pro vno non prodeſt alijs heredib⁹ ⁊ iſtam cõcluſionem q̄ in actione perſonali victoria vnius ex heredibus nõ veniat communicãda alijs ſed in actione reali ſic firmat Barto. in. l. ij. §. ex his in fi. ff. de verb. obliga. per iura. ſ. allegata ⁊ ita etiam tenent ibi Alexand. Iaſo. ⁊ alij per rationes de quibus ibi p̄ eos.

¶ Unde adaptãdo ad terminos noſtros cum ſimus in hypoteca ⁊ actione hypotecaria q̄ eſt indiuiſibilis inter heredes ⁊ vnicuiq̄ cõpetit inſolidum. d. l. j. C. ſi vnus ex pluri. here. credi. vel debi. Sequitur duplex concluſio. ¶ Una q̄ illa venit diuidenda inter ipſos heredes in dic. fami. her. per. d. l. ſi pignori. ¶ Secunda q̄ cũ dicta actio hypotecaria ſit realis. d. l. pignoris: q̄ victoria obtenta ex ea per vnũ ex heredibus prodeſt etiã alteri ⁊ venit cõicanda cũ altero: ⁊ iſte cõcluſiones meo iudi. ſunt clare ⁊ indubitate. ⁊ p̄ predicta ceſſant fundamẽta que ſu nt in ꝯtrium. ¶ Nõ enĩ obſtat. d. l. ſi debitor: q̄ꝛ v i probatã eſt illa lex loquitur inter duos creditores principales nõ autẽ h̄z locũ inter duos coheredes inter quos h̄z locũ iudi. diuiſorium ⁊ inter quos victoria vnius prodeſt alteri: ⁊ ſic poſſidẽs nõ poteſt dicere ſe potiorem ex cauſa poſſeſſionis. Nõ obſtat q̄ inter dictos coheredes fuerit diuiſa actio pſonalis ipſo iure ⁊ nihil remãſerit cõe inter eos: q̄ꝛ fateor de actione perſonali: ſed nego q̄ inter eos nihil remãſerit cõe cũ imo remanſerit cõis inter eos hy. ⁊ actio hypotecaria: vt. d. l. ſi pignori ⁊. d. l. j. Nõ obſtat text. in. l. fi. C. de poſiti: q̄ꝛ ille tex. loquit̃ in actione depoſiti ⁊ ſic pſonali q̄ erat ipſo iure diuiſa inter eos. d. l. j. ⁊. l. j. C. de hered. actio. et ideo ps illius maſſe depoſitate q̄ cõſiſtebat in põdere exacta p̄ vnũ ex heredib⁹ nõ veniebat cõicanda cũ alio coherede vt ibi declarãt Bar. Bal. Saly. ⁊ alij q̄ ita intelligũt. d. l. fi. ⁊ ita etiã loquit̃ tex. in. l. lucius. ff. fami. her. q̄ loquit̃ in pecunia redacta ex fructib⁹ rerũ hereditariarũ. Nos autẽ loquimur in hypo. rei. que nõ conſiſtit in pondere numero vel menſura ⁊ ſic in actione reali q̄ h̄z inſtar corpis hereditarij ⁊ ideo d̄z alteri cõicari vt. l. item labeo in princi. ff. fami. her. ⁊ ibi p̄ doc. ⁊ ita intelligit Bart. in. l. ſi pupillus in fi. ff. que in frau. credi. ſupplendo tñ eius dicta per no. p̄ ſe ⁊ alios in. d. l. fi. C. depoſi. ⁊ habet̃ p̄ Bar. in. d. l. ij. §. ex his. ff. ex his. ff. de ver. obli.

¶ Concluditur ergo q̄ vnus ex heredibus matris poſſidẽs p̄diũ obligatũ pro dote tenet̃ illud reſpectu hypotece diuidere cũ alio fratre: ⁊ ſi illud conſequutus fuit actione hypotecaria d̄z illud cõicare cum altero p̄ allegata. ſ. q̄ not. q̄ꝛ nõ reperies alibi examinata ⁊ caſus
38 eſt contingibilis. ¶ †Et maxime cũ al's extet deciſio Bal. in autẽ. ei qui iurat in iij. col. in v̄ſi. quero plures ſunt habẽntes. C. de bo. auto. iudi. poſ. q̄ vno ex pluribus creditoribus hñtibus hypotecã immiſſo ex primo decreto alij nõ cenſentur immiſſi p̄ rõnes de quibus ibi per eum qđ eſt notabile ad limi. text. ⁊ ibi not. per glo. ⁊ Barto. in. l. cum vnus in princi. ff. eod. titu. vbi regulariter decretum interpoſitum ad inſtãtiam vnius

creditoris prodeſt alijs. ¶ Nam quic-
quid ſit in alijs creditoribus tñ in cohe
redibus hñtibus hypotecã hereditari-
riam: victoria vnius prodeſt alijs ⁊ ve-
nit cũ alijs cõicanda. ¶ Et ex predictis
etiã colligit ratio quare in ſocietate il-
lud qḋ vnus ſoci⁹ exegit venit alijs cõ-
municandũ vt. l. ſi vnus. §. j. ff. p ſocio. et
inſti. eo. ti. §. j. ⁊ hĩ in tex. ⁊ ibi gl. ⁊ doct.
in. l. verũ. §. ſi cũ tres eo. ti. Nam vt dicit
glo. in. d. §. ſi cũ tres. ſocij ſunt credito-
res ex vno ꝯtctu ⁊ hñt quãdam fraterni
tatem in ſe: ⁊ ſilr eſt inter duos cohere-
des nam hñt vnã tñ actionẽ hypoteca
riam lz quilibet inſolidũ. d. l. j. C. ſi vnus
ex pluri. here. cre. vel debi. ⁊ habent in
ea cõmunionẽ: q̃ venit diuidenda inter
eos: p iudi. fami. her. per. d. l. ſi pignori.
Sicut ſocietas cõis inter ſocios venit
diuidẽda actione pro ſocio: nimirũ ergo
ſicut inter ſocios nõ eſt melior conditio
poſſidentis ita ⁊ inter coheredes; ſed in
ter alios creditores eſt ſecus qꝛ in eis
ceſſant dicte rõnes: ⁊ ideo. d. l. ſi debitor
nõ extenditur a duobus creditorib⁹ ad
duos coheredes i hypoteca ⁊ ad duos
ſocios in ſocietate: qꝛ ceſſat rõ de qua in
39 d. l. ſi debitor vt. ſ. deductũ eſt. † Quar-
to querit aũ ſi bona gñaliter ⁊ ſic tam
preſentia q̃ futura iuxta. l. fi. C. que res
pig. obli. poſ. ſint hypotecata duobus
creditoribus diuerſis tẽporib⁹ an prior
in tpe ſit potior ſcḋo etiã in bonis poſt
ſuam obligationẽ queſitis p debitorẽ:
An vero in poſtea queſitis cõcurrãt pri
mus ⁊ ſcḋs creditor: gl. in. l. ſi is qui. ff.
de iure fiſ. diſputat ⁊ videt tenere q̄ ſi-
mul cõcurrant idem vr̄ tenere gloſ. in. l.
ideoq̄. §. fi. ff. qui po. in pig. habe. ¶ Sed
cõtrariũ tz ibi Bar. poſt alios antiquos
vz q̄ prior creditor preferat etiã in bo-
nis poſtea queſitis idem latius firmat
Bar. in. l. ix. C. qui po. in pig. hab. ⁊ Bar
to. in. d. l. ſi is qui ⁊ vt ipſe refert in lo-
cis predictis ita ante eũ tenuerunt Jac.
de are. Cy. ⁊ Oldra. ¶ Idem etiã tenet
Barto. in. l. in rebus in princip. C. de iu
re do. dicẽs ibi eſſe quaſi caſum de hoc
eandem opinio. tenet Bald. in. l. hac edi
ctali. §. his illud vlti. col. in verſi. ibi ⁊ ſi
quis. C. ſecund. nup. Dicens hanc eſſe
cõmunem opi. ⁊ veritatem: ⁊ ita tenen-
dum cẽſeo q̃uis Sal. in. d. l. lz ſequut⁹
fuerit opi. gl. ſ. q̄ prior ⁊ poſterior credi
tor ꝯcurrãt in bonis poſt primã obliga
tionẽ queſitis ⁊ conat̃ rñdere argumẽ-
tis Barto. ⁊ ſequaciũ. ſed (vt dixi) opi ſi.
Barto. eſt magis cõis ⁊ vera: ⁊ de facili
põt rñderi argumẽtis Saly. ¶ Sed ob
miſſis alijs ad vnũ rñdebo in quo Sa-
lyc. facit maiorem vim. Dicit em̃ q̄ rei
aliene obligatio non valet: niſi ſub iſta
cõditiõe cũ ſua erit vt. l. ſi fundus. §. alie
na. ff. de pigno. ſed exiſtẽte cõditione q̄
ſua ſit; non põt fingi retro ſua vere: qꝛ a
principio: ſm veritatem fuit alterius:
neq̄ etiã ficte qꝛ eſſet fingere q̄ res vni⁹
eſſet alterius qḋ eſt impoſſibile ⁊ cõtra
iura. ¶ Sed iſta ver. Saly. meo iudicio
licet ſint ſubtilia: tñ non obſtant cõmu-
ni opi. ⁊ imo qñ fuit obligata res alie-
na ſub illa cõditione ſi ſua erit: purifi-
cata cõditione q̄ ſua efficiatur: fingi-
40 tur vſq̄ a principio fuiſſe ſua. ¶ † Et
non obſtat allegata impoſſibilitas: qꝛ
in fictione tranſlatiua de tempore ad tẽ
pus requirit̃ duplex extremũ vz extre-
mum a quo ⁊ in hoc requiritur habili-
tas in eſſentia: ⁊ extremum ad qḋ: et in
hoc ſufficit habilitas in potẽtia lz non
ſit in eſſentia vt declarat barto. cũ quo
alij tranſeunt in. d. l. ſi is qui pro empto
re. ff. de vſuca. in materia fictionis trãſ-
latiue de tempore ad tpˢ: in propoſito
ergo lz tempore obligationis contracte
dominium rei obligate eſſet alterius ⁊
non debitoris ⁊ propter hoc obligatio
non poterit cõſiſtere a principio tanq̄
in re aliena: ⁊ ſic extremum ad qḋ non
eſſet habile in eſſentia: tñ dicta res bene
potẽtialiter poterat eſſe dicti debitoris:
qꝛ etiã a principio poterat dñium tranſ
ferri in debitorẽ: ſicut etiam potuit trãſ-
ferri poſtea: ⁊ ideo acq̄ſitio dñij poſtea
facta a debitore fingitur retro ⁊ vſq̄ a
principio cõtracte obligationis: qꝛ etiã
a principio potuit fieri talis acquiſitio
dominij etiam q̄ tunc in eſſentia fue-
rit alterius. ¶ Et nõ obſtat tex. in. l. ob-
ſeruare. §. fi. in fi. ff. de offi. procõ. ⁊ lega.
quẽ allegat pro ſuo fundamẽto Sal. qꝛ
in illo tex. extremũ ad qḋ nõ fuit habile

tiã in potentia. eſt eñi ibi tex. q̄ procon ſul anteq̄ eſſet ingreſſus prouinciam delegauerat iuriſditionem ſuo legato: dicit ibi q̄ talis delegatio nihil valuit q̄ proconſul anteq̄ ingrediat̃ prouinciã nullã habet iuriſditionẽ nec in eſſentia nec in potentia: ⁊ ideo licet poſt delegationẽ proconſul ingrediat̃ prouinciam ⁊ duret in eadẽ volũtate d̃r ibi q̄ legatus cenſet̃ habere iuriſditionẽ non exinde ex quo delegatꝰ fuit ſed ex quo prouinciam proconſul ingreſſus eſt: ⁊ ratio eſt vt dixi: q̄ proconſul tẽpore facte delegationis nõ habeat aliquam iuriſditionẽ nec erat potentialiter habilis ad illam habendã anteq̄ eſſet ingreſſus prouinciam: loquendo tñ de iuriſditione contentioſa vt. l. j. ⁊ ij. ff. de offi. procõ. ⁊ leg. ¶ Nam licet eſſet homo: tñ iſta potẽtia nõ eſt in conſideratione q̄ non eſt potẽtia ppinqua ad iuriſditionem. Nã potentia ppinqua eſt ipſa prouincia in qua debet exerceri iuriſditio ⁊ illa requirit̃ ad eſſe iuriſditionis cõtentioſe de qua loquitur tex. in. d. l. obſeruare. §. fi. ⁊ propterea cum ibi (vt dixi) deficiat potẽtia in extremo ad qd̃: q̄ tẽpore delegate iuriſditionis proconſul non poterat iuriſditionẽ delegare: nõ poteſt voluntas proconſulis poſt ingreſſum prouincie trahi retro ad tp̃s demãdate iuriſditiõis: in caſu aũt noſtro eſt ſecus: q̄ extremũ ad qd̃ tp̃e cõtracte obligationis erat habile in potentia: q̄ dñs potuit etiã illo tp̃e transferre dñium in debitorẽ ſicut trãſtulit poſtea: ⁊ p̄dicta optime declarãtur per Iaſ. in repeti. d. l. ſi is qui pro emptore in. iij. q. principali Bar. in. iiij. oppo. quã facit contra illam ⁊ eſt mihi

41 ſignata nu. 22. ¶ † Et predicta procedunt in extremo ad qd̃; ſed in extremo a quo aliud eſt dicendũ. Nã ſi extremũ a quo non reperit̃ habile in eſſentia tẽpore exiſtentis conditionis ad obligationẽ cõtrahendã vel ex parte rei vel ex parte pſone tunc conditio non trahitur neq̄ fingitur retro ad tp̃s cõtractus: et ex parte rei dicetur ſi tp̃e exiſtentis cõditionis res debita eſſet perempta: ex parte aũt perſone dicetur quando ante purificatã cõditionẽ perſona que pmiſerat ſub cõditione eſſet mortua. ¶ Tunc eñi diceret̃ extremum a quo nõ eſſe habile in eſſentia ⁊ ppterea conditio non poſſet retro trahi. ita vult Barto. in. l. quotiens in fi. ff. de noua. dicens eſſe ppetuo tenendũ menti ad limi. l. qui balneũ ⁊. l. potior. ff. qui po. in pi. hab. et eſt pulchra ⁊ plena apo. Alex. in. l. ſub cõditione. ff. de ſolu. ¶ Et pbatur optime iſta concluſio per tex. in. d. l. qui balneũ. §. j. ⁊ ibi declarat Bar. Nã ibi res aliena fuit pignori data per debitorem primo titio ſcd̃o Gaio. tertio debitor illam emit: quarto debitor illã vendidit ſempronio ⁊ de precio ſatiſfecit titio primo creditori: deciditur ibi q̄ Gaius ſecundus creditor nõ poterit illã rem auocare ab emptore: q̄ illa nunq̄ ei fuit obligata: ⁊ ratio illius tex. ſm glo. ⁊ Bart. ibi eſt. q̄ illa res fuit obliggata ſcd̃o creditori ſub conditione vez ſi primo creditori obligata eſſe deſierit. Unde cum tẽpore exiſtentis conditionis vez ſatiſfactionis facte primo creditori per quã deſijt illi eſſe obligata res; non inuenit̃ illa res in bonis debitoris: q̄ ante fuit vendita ſempronio: ⁊ ſic deficiat extremũ a quo in eſſentia nõ poteſt illa obligatio facta ſcd̃o creditori retro trahi et cõfirmari ⁊. d. limi. Bar. in. d. l. quotiẽs ſequit̃ Alex. in. d. l. qui balneũ. §. j. et ſic remanet firma iſta cõcluſio q̄ prior creditor pferri d3 ſcd̃o etiã in bonis queſitis per debitorem poſt obligationẽ fa-

42 ctã ſcd̃o. ¶ † Sed iſta cõcluſio fallit in fiſco: q̄ ex priuile. fiſcus ſcd̃o loco creditor p̄fert̃ primo creditori in bonis q̄ſitis per debitorẽ poſt obligationẽ cõtractam cũ fiſco vt eſt tex. in. l. ſi is qui. ff. de iure fiſ. in bonis aũt q̄ſitis ante cõtractam obligationẽ cũ fiſco p̄fertur primꝰ creditor fiſco indiſtincte ſiue primꝰ creditor habuerit gñalẽ ſiue ſpãlem hypotecã vt no. gl. ⁊ bar. in. d. l. ſi is q̄: ⁊ idẽ eſt ẽt ſiue obligatio prla ſit exp̄ſſa ſiue tacita q̄ creditor ex ea p̄fert̃ fiſco in bonis q̄ſitis ante obligationẽ cõtractam cũ fiſco vt. l. j. C. rẽ alie. geren. ⁊ no. bar. in. d. l. ſi is qui ꝫ gl. in. l. ſi pignus. ff. qui po. in pigno. hab. voluerit cõtrariũ ⁊ male ſm bar. i d. l. ſi is qui poſt Dyn. in. l. priuilegia

ff.de priui.credi.⁊ in reg.qui prior.lib.vj.⁊ ita etiã vult Alex.in cõſi.lviij.nu.4.vj.volu. ¶ Adde tñ ꝙ illud qđ dictũ eſt de fiſco vt.ſ.preferatur primo creditori in bonis queſitis poſt obligationẽ cum fiſco cõtractam procedit qñ prim⁹ creditor nõ habet aliud priuile.ꝙ̃ prioritatẽ tẽporis:ſed ſi vltra prioritatẽ tẽporis creditor haberet aliud priuilegiũ puta qꝛ eſſet creditor ex cauſa tutele: tũc ratione duplicis priuilegij.ſ.prioritatis tẽporis ⁊ tutele priuatus preferretur fiſco etiã in bonis queſitis poſt obligationẽ fiſci tex.eſt in.l.fi.in princi.ff.qui po.in pigno.hab.⁊ ita illum tex. intelligit ibi glo.in prima ſo.⁊ ſequitur ibi Bar.⁊ glo.⁊ Bar.in.d.l.ſi is qui prima oppo.que ſit de.d.l.fi. ¶ †Quinto
43 queritur iuxta predicta quando datur prelatio in bonis queſitis ante vel poſt aliquam ex dictis obligationibus iuxta terminos.d.l.ſi is qui.quis debeat probare acquiſitionem eſſe factã ante obligationem cum fiſco factam:⁊ dicẽdum eſt ꝙ qui agit ſiue dicat prioritatẽ ſiue poſterioritatẽ habet eam probare:vnde ſi prior agit cõtra fiſcum ſecũdum creditorem debet ꝓbare acquiſitionem factã prius ꝙ̃ fuiſſet cõtractũ cum fiſco arg.l.quotiẽs.C.de rei vendi. ſed ſi fiſcus ageret cõtra primum creditorẽ priuatũ deberet ꝓbare acquiſitionem bonorũ factã poſt ſuam obligationem.l.mater.C.de rei vendi.⁊ faciũt no.in.l.nõ ſolum.§.ſed vt probari.ff.de no.op.nũ.⁊ in.l.cum actum ⁊ ibi glo.in fi.ff.de nego.ge.⁊ in cle.fi.de reſcrip.et ita firmat Bart.poſt Cldra.in.d.l.ſi is qui ad fi. Adde no.per Bart.in.l.j.C.de iure fiſ.lib.x.⁊ per Imo.⁊ alios modernos in.l.in illa.ff.de verborũ obligatio. ¶ Sexto dubitatur ſi debitor obligauit rem vni:⁊ eodem die candẽ rem alteri vendidit:⁊ non apparet de prioritate ⁊ poſterioritate dicte obligationis ⁊ vẽditionis:⁊ poſſeſſor conuenitur per creditorem hypotecaria: quis habeat ꝓbare an creditor agens prioritatez ſue obligatiõis:an poſſeſſor cõuentus prioritatẽ ſue emptionis:⁊ in hoc bar.in.l.⁊ que nondũ.§.j.ff.de pigno.dicit ꝙ on⁹ probandi incũbit creditori agenti: al's (non ꝓbata p eũ prioritate) ſuccũbet ⁊ vincet poſſeſſor allegat.l.de rebus.C.de dona.ante nup. ¶ Fallit tñ ſm Bar.in fiſco:qꝛ poſſeſſori cõuento a fiſco incũbet onus ꝓbãdi rẽ fuiſſe ſibi prius obligatã ſeu alienatã:⁊ hoc fauore fiſci al's poſſeſſor ſuccumbet per text.in.d.l.j.C.de iure fiſ. ¶ Bald.aũt in.l.matrẽ.C.de ꝓba.tenet indiſtincte ꝙ onus ꝓbandi incũbat creditori ſiue agat ſiue ꝯueniatur ⁊ ita refert tenere Jac.de are.⁊ mouetur ratiõe qꝛ quocũqꝫ tẽpore emptio facta ſit:emptor eſt effectus dñs rei et ideo abſqꝫ cõſideratione tẽporis hꝫ ius ſuũ fundatũ:ſed creditor nõ poteſt habere hypotecam niſi probet ꝙ ante vẽditionem ⁊ traditionẽ alteri factam ſibi res obligata fuerit qꝛ rei aliene non conſiſtit hyp.vt.l.rẽ alienam.ff.de pig. actio.⁊ ſic apparet ꝙ ipſe fundat ſe ex tẽpore ergo illud dꝫ probare ⁊ idem tenet Bal.in.l.de rebus.C.de dona.ante nup.⁊ dictã opi.Bal.⁊ Jaco.de are.in d.l.matrem tenet etiã Saly.ibi ⁊ Pau. de ca.⁊ illa videt᷑ meo iudicio meli⁹ fundata:qꝛ negari nõ poteſt ꝙ creditor nõ fundet ſe in tpe:nõ autẽ emptor per rationẽ Bal.Unde cũ fundet ſe in tẽpore
44 onus ꝓbandi illud ei incũbit † p illam reg.ꝙ qñ tps eſt fundamentũ intentionis alicuius illud dꝫ ꝑciſe probari al's ꝓbatio eſt inualida per no.per Bart.⁊ alios in.d.l.nõ ſolum.§.ſed vt ꝓbari.ff. de no.op.nume.⁊ per Bal.⁊ Saly.in.l. fi.C.ne ſer.ex ſuo fac.⁊ per glo.not.in.c. venerabilibus de ſen.excõ.li.vj. ¶ Adde tamen in hoc arti.ꝓbationis prioritatis pulchram apo.Andree barba.ad Bald.in.l.cum res.C.ſi alie.res pi.da. ſit.vbi multa ſimilia adducit multũ tamen a remotis more ſuo. ¶ †Septimo 45
dubitari poteſt quãdo iſta ꝓbatio prioritatis ⁊ poſterioritatis eſt faciẽda qũo fieri debeat:⁊ in hoc Bal.in.d.l.de reb⁹ C.de dona.ante nup.dicit ꝙ ſi quilibet probat de ſua die:ex tali probatiõe colligitur prioritas ⁊ poſterioritas: ſed ſi probetur de eadem die tunc erit melior conditio rei conuenti niſi per agentem ꝓbetur prioritas hore vel tpis. qñqꝫ tñ

prioritas quū ... ſerui ſcripture ...

dicit ipſe q ex ſerie ipſius ſcripture po
terit coſtare de prioritate ⁊ poſterioꝛita
te:puta ſi manu eiuſdē notarij ſint am=
bo cōtractus celebrati:nā primus in oꝛ
dine ſcripture dicetur prioꝛ ⁊ potioꝛ in
tempoꝛe arg.l.ſi ſeruus cōmunis.ff.de
ſtip.ſeruo.ita dicit ibi Bal.pro quo etiā
optime facit qđ vult Ang.in auť. de he
redi.⁊ falci.§.ceterū vbi vult:q ſi in eo=
dem inſtrumento ſunt obligata bona
titio deinde ſeio:q hypo.ſeij cenſenda
erit poſterioꝛ ꝓpter oꝛdinem ſcripture:
facit etiā qđ inquit Bal.in.l.aduerſus
C.de fur.vbi dicit q prioꝛ eſt in tpe qui
prioꝛ eſt in oꝛdine ſcripture: ⁊ dixi ſu=
pra in.iiij. membꝛo. ſcđe partis vbi vi=
de.¶Et predicta ꝓcedunt inter priua
tas perſonas non priuilegiatas nā in=
ter illas ꝓbatio prioritatis vel poſte=
rioritatis debet fieri vt.ſ. declaratū eſt:
ſed qñ ex vna parte eſt perſona ſeu cā
priuilegiata:⁊ ex alia parte eſt perſo=
na ſeu cauſa non priuilegiata:⁊ nō ap=
paret de prioritate vel poſterioritate:
tūc abſq alia ꝓbatione prioritatis vel
poſterioritatis preſumptio prioritatis
eſt pro cauſa priuilegiata vnde inſtru=
mentum dotis tanq priuilegiatū pre=
ſumetur anterius inſtrumento mutui
vel alterius ſimilis cōtractus non pri=
uilegiati.l.in ambiguis ⁊ ibi Barto.ff.
de iure do.⁊ no.Bar.in poſitione caſus
in.l.j.ff.ſo.ma.⁊ ita refert ⁊ ſequit̃ So=
zi.ibi in primo no. ¶Niſi ſecundū eum
appareret de hoꝛe prioritate qꝛ ratio=
ne vnius hoꝛe ⁊ etiam minoꝛis tēpoꝛis
vnum inſtrumentum dicit̃ prius alte=
ro ſm glo.in.l.ſi ex pluribus.ff. de ſolu.
⁊ Bal.in.l.imperatoꝛ.ff.de ſtatu hom.
⁊ no.in.c.ij.de confeſ.⁊ in.c. paſtoꝛalis
de reſcrip.⁊ idem dicit Sozi.ibi eſſe in
cauſa libertatis fauoꝛe illius ſm Cyn.
in.l.in exercendis.C.de fide inſtru. in.ij.
q.⁊ ſimiliter in cauſa pia vt dicit cōſu=
luiſſe elegantem doc.d. Franc.de alber
go.de aretio:vt etiam refert ⁊ ſequitur
Roma.in autē.ſimiliter.C. ad.l.falci.in
xiij.priuilegio in contractibus facti.
¶Idem etiam ⁊ tertio infert Sozi.eſſe
in fiſco vt ibi late per eum: ⁊ idem ante
eum tenuit ⁊ poſuit Bal.not.in tracta.
dotis.in.ix. parte in primo priuilegio
in fine:⁊ late poſui.ſ.in.iiij.mēbꝛo ſi cū
46 de partis.¶†Sed dubitatur an ſi cre=
ditoꝛ ꝓbat de die ſue obligationis:poſ=
ſeſſoꝛ autē nihil ꝓbat de tēpoꝛe ſue em
ptionis vel acquiſitionis quis obtine=
re debeat?⁊ in hac difficultate Cyn.in
d.l.de rebus.C.de dona.ante nup. dicit
q ꝓbans de die ſue obligationis vin=
cit:qꝛ licet talis probatio de neceſſitate
non concludat q prius ipſe acceperit
obligationem q alius: cum poſſit eſſe
q ille qui nō probat de ſuo die contra=
xerit ante:tamen ſatis eſt q ille qui ꝓ=
bat de die omnino certius ꝓbat q ali⁹
qui nihil probat ⁊ ita etiā tenet Bald.
in.d.l.de rebus: ⁊ iſtud dictum refert
Alex.in.l.⁊ quenendum.§.j.ff. de pign.
in apo.ad Bar.⁊ relinquit ſuper eo co=
gitandū per no.ibi per Bart. Illud ta=
men ſequitur Sozi.in.d.l.j.in.iij. limi.
ff.ſo.ma.⁊ ibi coꝛroboꝛat per plura ac
etiā inducit ad no.q. de diuerſis colla=
tionibus de beneficio factis a papa et
oꝛdinario eodem die:q ſi in collatione
oꝛdinarij eſſet appoſita hoꝛa:illa debe=
ret preferri tanq continēs tempus ma=
47 gis certū vt ibi latius per eū. ¶†Octa
uo qꝛ ſupra aliquid dictū fuit de.l.ſcri=
pturas.C.qui po.in pi.hab.⁊ quia ma=
teria illa eſt contingibilis:dicenda ſunt
aliqua circa intellectū.d.l. Et primo q
ad hoc vt ille qui nititur ſcriptura pri=
uata gaudeat priuilegio prioritatis cō
tra alium qui habet inſtrumentum pu
blicum poſterius:requiritur q illi tres
teſtes qui ſe ſubſcripſerunt illi ſcriptu=
re priuate(qñ illa negatur) debeant ſe
recognoſcere ⁊ probari debet illa ſcri=
ptura per eos:vel ſaltem per compara
tionē literarum ita firmat Sozi.in cōſi.
cclxxiiij.in cauſa.d.liſe.vij.cel.verſi.cir
ca tertiū.ij.volu.vbi etiam reprehendit
Pau.de ca.in conſi.cccxciij.in cauſa ſer
Ludouici qui tenuit ſolaꝫ ſubſcriptio=
nem ſufficere etiam q teſtes nihil de=
ponerent: puta quia eſſent moꝛtui: et
dicit Sozi.q Pau. in hoc nimis inad=
uertenter fuit loquutus:⁊ ita etiam di=
cit exprimere Bald in.d.l. ſcripturas
in prin.in ſua diſtinctione. ¶Secundo

ad hoc vt dicta ſcriptura habeat effe-
ctum p̄clationis requiritur etiã ſub-
ſcriptio partium vltra ſubſcriptionem
trium teſtium ita tenet Soȝi.in.d.cõſi.
274.ea.col.ponderãdo ad hoc.d.l.ſcri
pturas ꝙ in principio quando agitur
contra debitorem requiritur dicta ſub-
ſcriptio partium ⁊ ꝯ̄uis in verſi. ſin au
tem.vbi agitur cõtra tertium non repe
tatur de dicta ſubſcriptione partium:
ſed tantum exprimatur de teſtiũ ſub-
ſcriptione.¶Tamen q2 in illo tex.dici-
tur hiſdem ſcripturis apparet ꝙ impe
rator loquitur de eiſdem ſcripturis de
quibus in principio loquutus fuit per
no.per doc.in.l.talis ſcriptura ad fi.ff.
de leg.j.⁊ etiã quia dictus verſi.ſin aũt:
loquitur per modum exceptionis facte
a legis principio ⁊ exceptio debet eſſe
de contentis ſub regula.l.nam ꝙ liqui
de.ff.de penu lega.⁊ ita ſm̄ eum volue
runt Nico.de Nea.⁊ Bald.in ſpecu. in
rub.de fi.inſtru.⁊ Jo.an.in.§.nunc vidẽ
dum in addi.magna in verſi.ſupplemẽ
tum:⁊ iſtud corroborat Soȝi.in.d.cõſi.
pluribus aliis mediis vt ibi per ipſum.
¶Tertio requiritur ad effectum p̄cla
tionis antedictum:ꝙ illi tres teſtes qui
ſe ſubſcripſerunt ſint probate atq; inte
gre opinionis:⁊ iſta qualitas debet p̄-
bari ⁊ ita firmat Soȝi.in.d. conſi.274.
in antepe.col.in verſicu.poſtremo dico.
¶Modo dubitatur circa.d.l. ſcriptu-
ras an ſtãte ſtatuto ꝙ ſcripture ꝙ li-
brorum mercatorum vel artificũ ſum-
pte vel exemplate de cõmiſſione iudi-
cis habeantur pro inſtrumento publi-
co ⁊ habeant executionem paratã put
inſtrumenta guarentigie ⁊ bona debi-
toris intelligantur obligata ⁊ hypote.
prout tale ſtatutum extat Florẽtie:an
talis hypo.inſurgens ex dictis parti-
tis ſumptatis:ſi detur concurſus cum
alio creditore habente inſtrumentum
publicum ſui crediti poſterius tamen
dictis partitis: preferatur creditor ex
dicto libro:⁊ in hoc Soȝi.in conſi.ccxl.
circa preſentem ſcdo vol. firmat ꝙ iſto
caſu non militet diſpoſitio.d.l. ſcriptu-
ras:ſed ꝙ creditor ex libro anterior in tẽ
pore preferri debeat poſteriori credito-
ri fundãti ſe in publico inſtrumento. ⁊
mouetur ad hoc firmandũ pluribus ra
tionibus ⁊ argumentis:⁊ maxime ꝙ ex
verbis claris ſtatuti dicte partite libro-
rum aſſumunt naturam publici inſtru
menti ⁊ ſicut in.d.l.ſcripturas diſponit
ꝙ ſcriptura priuata trino teſte notata
⁊ ſolẽnizata prout in.d.l.requiritur ha
bet a dicta lege vim publici inſtrumen
ti ⁊ p̄fert inſtrumẽto publico poſterio-
ri ita dȝ eſſe in ſcriptura cui ſtatutum
dat robur publici inſtrumenti.l.omnes
populi.ff.de iuſti.⁊ iur. ⁊ faciunt no.in
l.j.ff.de lega.j ¶Addit etiã Soȝi.in eo
dem loco ꝙ dicta ſcriptura librorũ ſolẽ
nizata ſm̄ formam ſtatuti non ſolũ ha
bet vigorẽ contra debitorem principa-
lem ſed etiam contra tertiũ: ⁊ ita dicit
fuiſſe cõſultũ per preſtantiſſimos doc.
optimi iudicij ⁊ conſcientie.d. Joã.pe-
trutium de peruſio in ſuo cõſi.qđ incip.
conabor ⁊.d.Benedictũ caprã qui ſe il-
li cõſi.ſubſcripſit ⁊ recitat Soȝi.illorũ
fundamenta ⁊ reſpondet obiectionibꝰ
que in hoc fiebant per partem aduer-
48 ſam. ¶†Et inter alia aſſignat rationẽ
inter ſcripturam libri ⁊ aliam ſcriptu-
ram priuatã.Nam in ſcriptura priua-
ta puta in apodiſſa poteſt de facili in tẽ
pore cõmitti fraus q2 lȝ hodie illa ſcri-
batur tñ poteſt in ea apponi dies tem-
poris preteriti:ſed in libris talis fraus
nõ poteſt ita de facili cõmitti cũ ſingu-
lis diebus ⁊ continuate ſoleant in illis
data ⁊ accepta deſcribi ita ꝙ eſt quaſi
impoſſibile in illis mutare veritatẽ tẽ-
poris ⁊ dierũ quin peritꝰ in hmõi ſcri-
pturis iſtud nõ aduertat ⁊ cognoſcat
⁊ ꝓpterea ſtatuẽs voluit dare iſtud pri
uilegiũ libris ⁊ nõ aliis ſcripturis:⁊ de
hac etiã rõne diuerſitatis habet̃ plene
ꝑ modernos in.l.admonẽdi.ff.de iureiu
rã.dum loquunt̃ de ſcriptura librorum
49 priuatorũ.¶Inſuper idẽ Soȝi.in eo-
dẽ cõſi.240.addit ꝙ talis ſcriptura li-
brorũ ſolẽnizata iuxta diſpoſitionẽ ſta
tuti p̄dicti hȝ priuilegiũ p̄lationis in
hyp.vſq; in diẽ quo ipſa ſcriptura cõfe
cta fuit non aũt incipit a die approba
tionis facte de ea per iudicẽ:⁊ ita ẽt di-
cit cõſuluiſſe p̄fatũ.d.Jo. petrutiũ in

dicto cōſil.ea rōne q2 autēticatio ſump‍tus facti de dicta ſcriptura ſm formā dicti ſtatuti refert ſe ad librum ⁊ illius ſcripturā ergo illius initium attendi dz:q2 verba debēt intelligi ſm tempus actus cui adijciuntur.l.in delictis.§.ſi extraneus.ff.de noxali. Et corroborat hoc multis alijs fundamētis vt ibi per eum:⁊ demū ſubdit ꝙ iſta cōcluſio militat nō ſolū i libris ꝓprijs ſ3 ēt in libris cōibus inter plures ſocios per rationes quas ibi adducit.¶ Ulterius eſt aduertendum ꝙ Pau.de ca.in cōſi.cccxciij.in cauſa ꝑ Ludouici extendit diſpoſitionē d.l.ſcripturas que loquit inter plures creditōres:vt habeat etiā locū quando contēditur inter vnum creditorē fundātem ſe in ſcripturā priuata non ſolēnizata iuxta.d.l.ſcripturas ⁊ inter emptorem rei hypotecate per prius dicto creditori fundātem ſe in inſtrō publico ſue emptionis:q2 vtroqꝫ caſu viget eadē ratio.ſ.poſſibilitas fraudādi publicū inſtrumētum per appoſitionē diei ⁊ temporis anterioris in priuata ſcriptura fortaſſe confecta poſt publicū inſtrumētum ideo etiā dz militare diſpoſitio.l.a titio.ff.de ver.obli.⁊ ꝓut latius ꝓſequitur Pau.de ca.in.d.cōſi.¶ Sed Soci. in.d.cōſi.240.in.ij.col.in ver.nō obmitto dicit ꝙ Saly.in.d.l.ſcripturas tenet cōtrarium ⁊ ꝙ alias etiā ſuper hoc vidit ſolēne cōſi.eiuſdem cui ſe ſubſcripſerunt multi ſolēnes doc. Iſtud etiā dicit Soci.in cōſi.lxxv.duplicato per errorem.iiij.vol.in cōſi.cxcviij.Sed ego nō inuenio Saly.hoc velle in.d.l.ſcripturas ⁊ eius cōſi.non vidi.⁊ ꝓpterea non puto eſſe recedēdum ab opi.Pau.de caſtro q̄ mihi videt equa ⁊ rationabilis.

50 ¶ † Ultimo circa diſpoſitionē d.l.ſcripturas eſt aduertendum ꝙ Pe.de ancha.in cōſi.xxviij. rationes inducte ⁊c. Conſuluit ꝙ ſi ꝓcurator vigore idonei mādati obligauit bona dñi certe pſone in priuata ſcriptura non ſolēnizata iuxta.d.l.ſcripturas ⁊ poſtea dñs obligauit alteri i publico inſtrō ꝙ ille cui dñs obligauit in publico inſtrō prefert illi cui ꝓcurator obligauit in ſcriptura priuata l3 anteriori:nō obſtante ꝙ ille cui procurator obligauit videret etiā niti ex publico inſtrō mandati quaſi a primordio tituli poſterior firmet euentus iuxta.l.j.C.de impo.lucrati. deſcri.lib. x.⁊ ꝙ in duabus diſpoſitionibus ſucceſſiuis effectus ſumantur ab illa q̄ ſe refert ad aliā:nō ab illa ad quā habet relatio.l.ſi ita ſcripſero. ff. de condi.⁊ demon.⁊.l.aſſe toto.ff.de hered. inſti. ⁊ ad hoc mouet pluribꝰ rationibus ⁊ precipue ꝙ ꝑ dictū inſtrm mandati precedens nō tollit ſuſpitio fraudis de qua in.d.l.ſcripturas nam ille ꝓcurator potuit longe poſt inſtrm obligationis facte per dñm alteri ſcribere manu propria dictā ſcripturā ⁊ ponere ad libitū in ea diē anteriorē inſtrumento dñi quibus fraudibꝰ voluit prouidere.d.l.ſcripturas vt ibi latius per eum. ¶ Cuius dicta optime cōferūt ad corroborationem dicte cōcluſionis Pau.de ca.in cōſi.cccxciij.cum vterqꝫ fundet ſe in identitate rationis ad obuiandū fraudibus ⁊ ꝙ vbi militat ratio fraudis militet etiā diſpoſitio.d.l.ſcripturas ⁊ dicto cōſi. Pe.de anch.ſubſcripſerūt ſe Gaſpar de caldarinis ⁊ Franc.de rampo.vt apparet in fine dicti conſilij ⁊ etiam in conſi.xxix.⁊ ſic ſequenti ego Franc.vbi Franc.de rampo.idem confirmat ita ꝙ dicta concluſio ſecure teneri poteſt tot ſolēnibus doctoribus approbata ⁊ validis fundamentis roborata, vt latius in dictis conſilijs.

51 ¶ † Nono ⁊ vltimo in materia proprietatis eſt aduertendū ꝙ licet quando eſt vnus tantum creditor hñs plura bona hypotecata ipſe poſſit ꝓſequi in bonis in quibꝰ vult vt.l.creditoris.ff.de diſtrac.pign.⁊ ſi ſint plures creditores quorum quilibet h3 vnā tm̄ hypotecam qui prior eſt in tempore potior ſit in iure vt.l.ij.que incipit qui generaliter in fi.ff.qui po.in pigno.habe. Tamen quādo primus creditor habet duas hypotecas v3 vnam generalem ⁊ aliam ſpecialem ſecūdus autē h3 vnā tm̄.ſ.ſpecialē in aliquibꝰ bonis: ſi hypotece primi creditoris ſunt pure ⁊ ſimplices:poteſt primus creditor de rigore iuris vti qua ipſe vult:ſed de equitate nō pōt vti niſi ſpeciali hypo.ſi in ea

poteſt ei ſatiſfieri vt eſt text.in.l.ij.C.de pign. Sed ſi primus creditor habet ſpecialem hypotecã pure: ⁊ generalē ſub cõditione ſubſidiaria quatenus prima non ſufficiat: ſecundus creditor: ſi ſpālis ſufficit primo: non ſolum erit potior in ſua ſpeciali: ſed etiã erit ſolus vt.d.l.qui generaliter ſcðo rñ.ff.qui po.in pi.hab. Sed ſi econuerſo primus hꝫ vnã tantum ſecundus vero hꝫ duas: prim⁹ erit potior in ſua ambabus illis ſecundi creditoris iuxta regulam qui prior lib.vj.⁊ hoc niſi.hyp.ſecundi ſit priuilegiata iuxta.l.licet.C.qui po.in pign.hab.⁊ ita diſtinguunt Barto. Bald.et Saly.in.d.l.ij. ¶ Et pro ampliatione.d.l.ij.no.ꝙ illa habet locũ ſiue primo facta fuerit primo creditori ſpālis hyp.et poſtea generalis: ſiue econuerſo primo generalis ⁊ poſtea ſpecialis: vtroqꝫ enĩ caſu eadē eſt ratio ⁊ procedit.d.l.ij. ita firmat ibi Saly.in vl.q.per optimas rõnes quamuis ibi Pe.voluerit contrariũ ⁊ male ſm Saly. ¶ Item.d.l.ij.procedit non ſolum quando debitor poſſidet bona hypotecata: ſed etiam quãdo primus creditor: vel alia extranea perſona poſſideret dicta bona: qꝛ eadem eſt ratio ergo eadem debet eſſe iuris diſpoſitio vt.l.illud.ff.ad.l.aqui.⁊ ita firmãt in.d.l.ij.Jac.bu.Cy.Bar.Bal.⁊ Saly.

¶ Sed dubitatur circa iſtam materiã quid ſi primus creditor nõ habet generalem ⁊ ſpecialem hypotecam vt loquitur.d.l.ij.ſed habet magis generalem ꝙ̃ habeat ſecundus vterqꝫ tamē habet generalem: ſed primus habet magis generalem ꝙ̃ ſecundus: an tali caſu habeat locum d.l.ij.vt.ſ.primus teneatur prius proſequi illam rem que non comprehenditur in hyp.ſecundi ⁊ ſi illa eſt ſufficiens pro ſua ſatiſfactione nõ poſſit moleſtare alia bona comprehenſa in hypoteca ſecundi: ⁊ Cor.in ↄſi.cclxij. licet in preſenti pen.col.pri.volu.determinat quod iſto caſu non militet diſpoſitio.d.l.ij.qꝛ iſto caſu reperiꝰ rigor ſcriptus de quo in.d.l.qui generaliter in prin.⁊ nõ reperitur equitas ſcripta: qꝛ caſus.d.l.ij.eſt diuerſus ab iſto et ideo dꝫ preferri rigor.l.placuit.C.de iudi.et quia non eſt omnino eadē ratio qñ primus hꝫ generalem tñ: que eſt qñ habet ſpālem ⁊ generalem. Nã ſpālis hyp.affert aliquid plus iuris arg.eius quod habeꝰ in regula generi lib.vj.⁊ qñ quis habet generalem ⁊ ſpālem hypotecã in eadē re habet in illa duplex vinculum obligationis ⁊ duo vincula magis ſtringũt vt in auc.itaqꝫ.C.commu.de ſucceſ.⁊ iõ creditor teneꝰ magis eligere rē in qua habet ſpālem ⁊ generalē hypotecã ꝙ̃ illã in qua habet generalē ſolam et iſta equitas mouit imperatorē in.d.l.ij.

¶ Et facit quia.d.l.ij.eſt exhorbitãs vt dicũt ibi doc.⁊ eſt cõtra.d.l.qui generaliter vnde nõ eſt extendēda ad alium caſum.l.qđ vero contra.ff.de legi.⁊ ꝙ.d.l.ij.ſit exhorbitãs tenet etiã Soci.in ↄſi.cxcviij.pmo aſpectu in fi.ij.vol.duplicato p errorē.lxxv.iiij.vol. ¶ Et p hoc infert ꝙ.d.l.ij.procedit ſolũ reſpectu ſecundi creditoris: ꝙ tunc.ſ.pmus creditor teneatur ſibi prius ſatiſfacere in re ſpāliter hypotecata: ſecus aũt ſit quo ad tertiũ poſſeſſorem qui nõ habet hypotecã aliquã in dictis rebus: quia quo ad eũ nõ requiriꝰ excuſſio de ſpāli hyp.pmi creditoris: ſed tunc erit locus.d.l.creditoris.ff.de diſtrac.pi.et.d.l.gñaliter i pn. de quo tñ vide que dicam.ī.in pma parte octaue partis in materia excuſſionis in.vij.fall. ¶ Et pro cõplemēto iſtius materie no.ꝙ qñ agiꝰ contra ſecundũ creditorē habentē ſpālē hypotecã: et pmus hꝫ ſpālem et generalē iuxta terminos d.l.ij.pſumptio eſt ꝙ ſpālis hyp.iquam hꝫ pmus ſit ſufficiens pro ſatiſfactione primi creditoris niſi aliud pbeꝰ vt tenꝫ gl.in.d.l.ij.in ℣.redigere quã ibi ſequiꝰ Saly.ī pma opp.et p hec remanet expeditũ iſtud ſcðm mēbrũ iſti⁹ qnte partis.

¶ Summarium.

1 Scðs creditor poteſt offerre pmo creditori ſuum creditum: et liberare pignus a primo credito et ſuam hypotecam confirmare.

2 Res hypotecata tranſit cum ſuo onere.

3 Scðs creditor an poſſit offerre emēti a debitore vt ſatiſfiat creditori pmo.

4 Oblatio p ſcðm creditorē nõ pt fieri emptori q̃ emit a pmo vēdēte iure creditoris

5 Regula quod oblatio non poteſt fieri per ſecundum creditorem emẽti a pri=mo: ſeptem modis neceſſarijs reſtringitur.
6 Secundus creditor poteſt offerre pri=mo creditori hypotecario ſed non cyrografario.
7 Re primo creditori ex ſecundo decreto adiudicata: non poteſt vltra creditor ſecundus offerre.
8 Oblatio poteſt fieri primo creditori et poſt rem ei adiudicatam inſolutũ per iudicem ex ſecundo decreto iudicario ordine: et hoc per ſecundum creditorem non per debitorem.
9 Statuto cauẽte qḋ quicũqꝫ hñs ius in bonis venditis vel inſolutum adiudicatis veniens infra annum audiaẽ an creditor conditionalis non veniens excludatur.
10 Oblatio facta per ſecundum creditorẽ primo cum depoſitione et conſignatione liberat pignus.
11 Oblatio que fit a ſecundo creditore primo fit de credito anteriori nec requiritur offerre poſterius.
12 Creditor ex vna cauſa tãtum an teneatur recipere particularem ſolutionem.
13 Creditor ſecundus offerens primo ſuccedit in ius hypotece prioris creditoris ſuccedit qꝫ in ius perſonalis actionis.
14 Oblatio poteſt fieri per ſecundum creditorem primo non ſolum quando ſecũdus conuenitur a primo ſed etiam quãdo ſecundus agit contra primum: quo caſu primus tenetur cedere ſecundo iura tenuti.
15 Ceſſio quaꝫ cogitur facere creditor primus vel alius poſteriori creditori ſoluenti vel offerenti quo iure petatur.
16 Hypotecaria que datur ſecundo creditori in locum primi ſuccedenti an ſit eadem que datur primo.
17 Oblatio an ⁊ quãdo poſſit fieri per primum creditorem ſecundo.
18 Primus creditor non poſſidẽs an poſſit ſcḋo offerre.
19 Primus creditor non poteſt cogi offerre ſecundo.
20 Oblatio facta per ſecundum creditorẽ primo poſſidenti an precludat viã primo offerendi ſcḋo.
21 Poſſeſſio non tranſit de vno ad alium ſine animo poſſidentis.
22 Oblatio poteſt fieri per alium creditorem tertium ſcḋo creditori qui obtulit primo ⁊ in ius ſucceſſit.
23 Actione perſonali ceſſa an cenſeatur etiam ceſſa hypotecaria cedenti competens.
24 Beneficio cedendarum actionum an renunciari poſſit: ita quod qui renũciauit amplius nõ valeat excipere de ceſſione ſibi faciendo nec eam amplius petere.
25 Beneficio cedendarum actionum an requiratur ſpecialis et indiuidua renunciatio.
26 Creditor an poſſit cogi cedere iniuſto poſſeſſori.
27 Poſſeſſor conuentus hypotecaria poteſt offerendo debitum petere ſibi cedi iura ſi onus alienandi rem poſſeſſam ⁊ hypothecatam non incumbat ipſi poſſeſſori.
28 Jus offerendi competens tertio poſſeſſori an locum habeat in poſſidente reꝫ eſtimatam in dotem datam.
29 Exceptio cedendarũ an obſtet creditori cui poſſeſſor offert ſi creditor liberauit alia bona hypotecata.
30 Beneficium cedendarum fideiuſſori cõpetens vnde cauſetur.
31 Exceptio cedendarum non obſtat mulieri agenti etiam contra correum vel fideiuſſorem obligatum ad reſtitutionẽ dotis.
32 Creditore agẽte hypotecaria cõtra tertium ſimplicem poſſeſſorem ex duobus creditis quorum vnum anterius eſt altero: poſſeſſor non poteſt vnum offerre ſine altero.
33 Jus offerendi qualiter competat fideiuſſori debitoris.
34 Lex.ij.C.de fideiuſſoribus.quibus caſibus procedat et quibus non.
35 Uni ex duobus reis vel fideiuſſoribus ſoluenti creditori: tenetur creditor cedere iura ⁊ actiones ⁊c.
36 Creditor qui non poteſt cedere an ſemper repellatur exceptione cedendarũ.
37 Creditore vnũ ex fideiuſſoribus liberã

te an ipſi creditori obſtet exceptio cedē=
darum.
38 Oblatio pōt fieri per habentē ſolū ius
dominū in re.
39 Debitor an poſſit a quolibet indifferē=
ter etiā inuitus liberari.
40 Creditor recuſans debitum oblatū an
amittat ius petendi.
41 Creditor an teneatur recipere debitum
ab extraneo a debitore oblatum.
42 Extraneus ſoluēs vel offerens credito
ri an poſſit impetrare ceſſionem iuriū
contra debitorem.
43 Debitor offerēs creditori impedit ven=
ditionē pignoris ⁊ moram purgat.
44 Creditore cedente ius debitori datur
ipſi debitori retentio pignoris contra al
terius vſucapionem.
45 Debitore ſoluente de pecunia aliena
an ille de cuius pecunia ſoluitur ſucce
dat in ius illius creditoris.
46 Debitor an in ſoluēdo vel offerēdo cre
ditori teneatur offerre creditū chyro=
grafarium.
47 Extenſio de ſtricta ſignificatiōe ad la=
tam procedit etiā in correctorijs ſi mi=
liter eadem ratio.
48 Pignus pretoriū ⁊ iudiciale pōt reti=
neri pro debito chyrografario.
49 Creditor hñs duo pignora p diuerſis
debitis vnū vez minꝰ idoneū aliud val
de idoneum an poſſit retinere illud val=
de idoneum pro vtroqꝫ debito.
50 Creditor chyrografarius dr̄ habere ius
retinendi pignus: ſed non vendendi.
51 Caſibus quibus ius offerendi cōpetit:
an poſſit fieri oblatio lata ſententia in
hypotecaria.
52 Juri offerēdi an poſſit preſcribi.
53 Temporalia ad agendū perpetua ſunt
ad excipiendum.

¶ Tertium membrū .v. partis.

CApio mō tertiū membrum iſtius .v. ptis in quo tractat de oblatiōe ſeu iure offerendi. ⁊ ſic de vno effectu reſultāte ex pignōre vel hypot. et diuiditur in tres partes in prima parte tractabit quibꝰ competat tale ius offerēdi: in ſcda qualiter oblatio fieri debeat: in tertia de effectibus reſultantibus ex oblatione.

IN pria itaqꝫ pte huius tertij mēbri in qua venit diſcutiendū qbus ꝯpetat ius offerēdi.
1 Prio dicēdū eſt q tale ius offerēdi ꝯpetit ſcdo creditori: q.ſ. ſcds creditor pt offerre prio creditori ſuū creditū ⁊ liberare pignꝰ a pmo credito ⁊ cōfirmare ſuā hypotecā iuxta .l.j.C.q po. in pi.hab.⁊ .l.potior.§.ſi ff.co.ti.⁊ iſta ſit reg.q.ſ.ſcds creditor pt offerre primo. quā amplia ⁊ poſtea limita aliquibus modis. ¶ Et pmo amplia q iſta reg.q ſcds creditor pt offerre pmo pcedit et ſi priori creditori a debitore res hypotecata in ſolutū data fuerit p ſuo credito q adhuc ſcds creditor pt offerre prio. Et idē ſi .d.j. creditori per debitorē res vendita fuerit: nā vtroqꝫ caſu locꝰ eſt oblationi vt eſt tex. no. i .l.j.§.cū aūt.C.ſi anti.
2 credi. ⁊ ibi p Saly. ¶ Nā ſicut ſi debitor dictā rē alteri extraneo alienaſſet: remaneret ſcdo creditori ſalua ſua hyp. q res hypotecata trāſit cū ſuo onere .l. ſi debitor.C.de diſtrac.pig.⁊ .c.ex literis de pig.⁊ .xvj.q.j.c.ſi qs laicꝰ ⁊ .l.ſi cōuenerit.§.ſi fundū.ff.de pig.actio. ita ⁊ qñ vēdit vel dat i ſolutū priori creditori remanet ſalua ſua hyp. ſcdo creditori et pōt offerre prio pꝫ hāc cōparationem facit tex. i .d.l.j.C.ſi anti.credi. ¶ Nec in hoc hꝫ obſtare q creditū pmi creditoris vr̄ ſublatū p ſatiſfactionē ⁊ ppterea nō videat neceſſaria alia ſolutio vel ſatiſfactio de eo: q ad hoc rñdet gl. Jac. de are. Cy. ⁊ alij i .d.l.j. q imo nō fuit ſublata actio ⁊ oblig. pmi creditoris p dationē i ſolutū vel vēditionē ei fctā3 de dicta re ex q illa datio vel vēditio fuit reuocabilis p ſcdz creditorē volētē offerre per tex. i .l.ſi qs aliā.ff.de ſol.⁊ facit tex.⁊ q ibi no. p gl.⁊ doc. i .l. ex ſextāte.§.latinꝰ. ff.de excep.rei iud.cū ſi.or. Scdo mō rñdet gl. q ſi aliter diceremꝰ ſua diligētia noceret pmo creditori qd eē nō dꝫ vt .l.3.debitor.ff.de ſepa.⁊ ſcds creditor lucraret cū iactura primi qd eēt iniquū argu.l.ſi me ⁊ titiū.ff.ſi cer.pe.⁊ in clꝰ i .l. itaqꝫ .§. ſꝫ vtiqꝫ.ff.de dolo. Secundo amplia vt regū pcedat et ſi ille primus creditor

quì accepit insolutum vel emit a debi
tore postea vendat alij: quia talis em=
ptor isto casu non erit securus: sed etiā
ei a secūdo creditore offerri poterit qꝛ
primus creditor non vēdidit ei iure cre
ditoris: sed potius vigore sue acceptio
nis insolutū vel emptionis ꝛ sic trāstu
lit in eū dominiū affectū: ita tenet Sa=
li. post Jac. de arc. ꝛ Cy. in. d. l. j. C. si an
3 ti. credi. ¶ † Tertio amplia reg. vt pro
cedat etiā si debitor vendidisset rem hy
pothecatam alteri vel obligasset vt de il
la pecunia solueret primo creditori et
ita postea soluit qꝛ adhuc isto casu se=
cundus creditor poterit offerre illi em
ptori vel creditori de cuiꝰ pecunia fuit
solutū primo creditori: quod videtur mi=
rabile cum extincta fuerit omnino obli
gatio primi creditoris per solutionem
factā in quātitate consistenti in genere
que de facili cōsumitur: ꝛ tñ secundus
creditor adhuc pōt offerre et auocare
rem ab emptore vel creditore de cuius
pecunia solutū fuit primo creditori vt
est casus in. l. cū prior. ff. de distrac. pig.
¶ Sed in predictis insurgit pulchra
difficultas vꝫ quo iure ille emptor vel
creditor de cuius pecunia fuit solutuꝫ
primo creditori possit obtinere vt sibi
soluatur a secundo creditore: qꝛ nec ta
lis emptor nec creditor successit in iure
primi creditoris nisi super hoc factum
fuerit pactū expressum vt. l. j. C. si anti.
credi. ꝛ. l. aristo. ff. que res pig. obli. pos.
et. l. j. C. de his qui in prio. credi. lo. suc=
ced. Cum ergo primū creditū sit subla=
tum solutione ꝛ emptor vel creditor de
quorꝫ pecunia fuit solutū primo non
successerit in locum primi videtur ꝙ se
cundus creditor sit modo potior in pi=
gnore absqꝫ eo ꝙ teneatur offerre dicto
emptori vel creditori pretium solutum
primo. ¶ Et istā difficultatē mouit gl.
in. d. l. cū prior: sed subdit ꝙ dicto em=
ptori vel creditori de equitate danda
est retentio pignoris licet nō habeant
hypothecā arg. tex. in. l. j. in prin. ff. quib.
mo. pi. vel hy. sol. ꝛ. l. ij. § j. ff. qui po. in
pi. hab. Dicit tñ gl. ꝙ istud sibi nō pla=
cet: ꝛ in effectu cōcludit ibi glo. ꝙ nisi
sit factū pactū ꝙ ille emptor vel credi=
tor ex cuius pecunia solutū fuit primo
succedat in locū illius: scđs creditor in
ueniet potior eo ꝛ agēs ex sua hyp. ad
dictā rē: nō tenebit offerre illud qđ erat
debitū pmo creditori: ꝛ ꝙ dicto empto=
ri vel creditori de cuiꝰ pecunia fuit so=
lutū primo nō dabit excep. neqꝫ retētio
ꝯ scđm creditorē: ꝛ cū. d. gl. trāsit ibi sim
pliciter Bar. ꝛ illā approbat expsse Sa
li. ¶ Tñ est aduertēdū ꝙ lꝫ dicta gl. di
cat verū quoad actionē hypotecariā:
qꝛ. s. dictus emptor vel creditor de quo
rum pecunia fuit solutū primo credito
ri sine pacto in illa nō succedunt: ꝛ ideo
non possent agere ꝯ tertiū possessorē tñ
quo ad ius excipiēdi ꝛ retinēdi male lo
quitur glo. qꝛ ipsi possunt retinere rē pro
qua soluerūt pecuniā primo creditori
cōtra secūdū creditorē agētē vt est tex. ꝛ
ibi glo. in. l. j. in pn. ff. qui. mo. pi. vel hy.
sol. ꝛ ibi hoc firmāt Bar. ꝛ Sali. Et idē
in emptore tenēt Bar. ꝛ Sal. in. d. l. qui
a debitore. ff. q po. in pi. hab. vbi volunt
ꝙ lꝫ emptor sit effectus dñs rei empte
ppter qđ videbatur ꝙ illa res nō posset
esse ei obligata. l. neqꝫ pignꝰ. ff. de reg.
iur. Tñ ipsi determināt ꝙ ex quo dicta
res pōt ab eo auocari per scđm credito
rē pōt retineri loco pignoris p. l. ex secu=
tāte. § latinus. ff. de excep. rei iudic. ꝛ. l.
iulianus. § offerri. ff. de act. emp. ꝛ. l. iij.
§ j. ff. qui po. in pi. habe. ꝛ. l. j. C. si anti.
credi. ¶ Etiā Pau. de cā. in ꝯsi. ccclxx.
visis actis reprobat illā glo. in. d. l. cum
prior dicēs nescire quo spū illa gl. dixe
rit illud verbū vltimū vꝫ ꝙ sibi nō pla
cet ꝙ det excep. ꝛ firmat Pau. ꝙ indu=
bitāter lꝫ nō detur actio: tñ detur retentio ꝛ
exceptio ꝛ ita etiā tꝫ Cor. in ꝯsi. ccxlv. vi
det in pnti in littera. i. ij. vo. ¶ Et ita pu
to tenēdū qꝛ Bar. inaduertenter ꝛ per=
functorie trāsiuit cū. d. glo. ꝛ cōtrariū ꝛ
melius postea tenuit in. d. l. j. in princi.
4 ff. quib. mo. pi. vel hy. sol. ¶ † Limitatur
modo dicta reg. vt nō procedat qñ pri=
mus creditor venderet bona hypoteca
ta iure crediti extraneo emptori prout
de iure potest iuxta tex. institu. quibus
alie. licet. § j. et in. l. si cōuenerit. ff. de pi
gno. actio. quia tunc secundus credi=
tor non poterit offerre illi emptori sed

emptor erit ſecurus ab eo vt eſt text.in l.j.C.ſi anti.credi.qḋ eſt mirabile. Nam ſi ipſe creditor emeret vel inſolutum acciperet: adhuc ei ſecūdus creditor poſſet offerre vt.d.l.j.⁊ ibi per Bal.⁊ Sali. in ſecundo rñ.et tamen ſi ipſe creditor vendat alteri facit eum ſecurum a ſecūdo creditore. ¶ Tamen in hoc aſſignatur ratio differētie ibi per doc.vꝫ quia quando creditor primus vēdit iure creditoris transfert in emptorem dominiū non affectum: qꝛ ipſe creditor tempore accepte hypotece habuit a debitore licentiam ⁊ ius alienandi.d.l.ſi conuenerit: ⁊ ideo vendendo fuit reſolutum omne ius ſecundi creditoris ⁊ eſt ac ſi illa res nunquam ei obligata fuiſſet qꝛ licentia vendendi preceſſit obligationeꝫ ſecundi creditoris: ⁊ reſoluto iure datoris.ſ.debitoris reſoluitur ius acceptoris ſcꝫ ſecundi creditoris.l.vbi.§.ſed et marcellus.ff.de in diem adiectio. ¶ Sed quando dominus ⁊ idem debitor vendit vel inſolutum dat transfert dominium in emptorem affectum ex hypoteca ſecundi creditoris: que per dictam venditionem non reſoluitur: qꝛ debitori non erat data licentia a ſecundo creditore vendendi prout data fuit a debitore primo creditori: ⁊ iſtā rationē differentie ſequuntur Jaco.de are. Cy. et Sali.in.d.l.j.⁊ cōprobat Cor. in conſil. ccxlv.ij.vol.in litera k. ¶ Et ſic remanet concluſio in hac prima limitatione ꝙ ius offerendi non competit ſecundo creditori: ei qui emit a primo creditore vendente iure creditoris per tex.in.d.l.j. ¶ † Sed iſta prima limi.reſtringitur ſeptem modis neceſſariis. ¶ Et primo reſtringitur vt procedat qñ primus creditor venderet extraneo emptori: et ita loquitur.d.l.j. Secus autem ſi primus creditor venderet fideiuſſori ſui debitoris: qꝛ tunc ſecundus creditor poſſet dicto fideiuſſori ementi offerre vt eſt text. in.l.ij.ff.de diſtrac.pigno.⁊ ibi no.Bar. ⁊ in.l.j.⁊ ibi late p doc.C.de dolo. ¶ Secundo reſtringitur qñ primus creditor venderet ſecūdo creditori: qꝛ dicto ſecūdo creditori ementi pōt offerri per aliū creditorē ⁊ etiā per debitorē vt eſt text. in.l.cū ſecundus.§.fi.cum.l.ſeq.ff.de diſtrac.pigno.⁊ ratio eſt (vt ibi dicit iuriſconſultus) qꝛ ſecundus creditor qui emit a primo non tam cauſa acquirendi dominij ꝙ̄ ſeruandi ſui pignoris cauſa cenſetur emiſſe: et iſtas duas reſtrictiones ponit gl.ij.in.d.l.j.C.ſi anti.credi. ¶ Tertio reſtringitur quando venditio facta per primum creditorem iure creditoris extraneo: non eſſet facta recte ⁊ legitime puta quia vendidit ante tempus vel aliter nō ſeruata forma iuris vel pacti quia tunc tam debitor ꝙ̄ ſecundus creditor auditur volēs reuocare dictam venditionē vt eſt tex.in.l.ij. C.ſi anti.credi.⁊ hoc etiam ſi dicta venditio eſſet facta ſciente debitore: qꝛ exceptio que cōpetebat cōtra creditorem vendentem tranſit in emptorem.vt.l.in hoc iudi.§.pen.ff.cōmu.di.⁊.l.ſi a te.§.fi.ff.de excep.rei iudi.⁊ ita tenet gl.j.in d.l.ij.⁊ nihilominus dictus emptor habet contra debitorem agentem ad reuocandam emptionē exceptionē doli niſi ei offerat pecuniā quam creditori ſoluit vt.l.emptor.in prin.ff.de rei vendi. ita no.gl.in.d.l.ij.in gl.j.et ſequitur ibi Salic. ¶ Quarto reſtringitur dicta limi. quando primus creditor venderet rem pignoratā vni ex fratribus debitoris qui habebat dictam rem cōmuneꝫ cum fratribus. Nam illi fratri ementi poteſt offerri ab aliis fratribus qꝛ frater qui emit videtur feciſſe iniuriā aliis fratribus emendo illaꝫ rem cōmunem nomine proprio volēdo excludere alios fratres ⁊ ideo pōt ei offerri text.eſt not. in.l.fin.§.quatuor.ff.de leg.ij.⁊ no. Alexan.in.d.l.j.C.de dolo quem caſum tene menti qꝛ eſt contingibilis. ¶ Quinto reſtringitur.d.limi.quando primus creditor venderet rem heredi debitoris tunc enim non dicitur proprie emptio ſed reluitio ⁊ dictus heres poterit conueniri ſuper dicta re hypotecaria ab aliis creditoribus iſta eſt glo.no.in.l.ij. in ver.conueniris.C.de repu.here.quā Pau.de ca.dicit eſſe perpetuo tenendā menti: ⁊ ꝙ de facili quilibet diceret oppoſitum ⁊ ita etiam refert ibi Jaſ.

¶ Sexto reſtringitur dicta regula qñ primus

primus creditor in venditione apponet pactū ꝙ debitori liceat offerre emptori et rem recipere: quia vigore dicti pacti poterit debitor offerre et recuperare rem nō obstāte dicta venditione tex. est in. l. ſi cū venderet. in prin. ff. de pign. actio. Poteſtqꝫ tali caſu debitor cogere creditorem qui vendidit pignoratitia directa ad cedendū actionē ex vendito contra dictum emptorem vt ibi ſubdit tex. ¶ Ad idem text. in. l. ſi creditor. in prin. ff. de diſtrac. pi. vbi ampliat hoc procedere non ſolum in pignore vendito ſed etiā in hyp. vendita. Et ibi Bar. declarat predicta procedere: quia ſi pactū fuit adiectū ꝙ liceat recuperare pignus ex hoc debitor nō poterit agere cōtra emptorē ſed agere debet contra creditorē vt ſibi cedat actionē ſi aūt pactum fuit adiectū vt ipſi debitori liceat recuperare et tunc debitor poterit ex dicto pacto recuperare abſqꝫ alia ceſſione ita declarat Bart. in. d. l. ſi creditor. in prin. Sed ſi primus creditor vendidit abſqꝫ alio pacto: tunc debitor recuperare non poſſet niſi ante venditionē venditor obtuliſſet et alia feciſſet de quibus per Bar. in. l. fi. ff. de diſtrac. pigno. ¶ Sed dubitatur que actio cōpetat debitori quando fuit appoſitū pactū per creditorē in vēditione et dicendū eſt ꝙ ſi pactū fuit reſolutiuū tituli puta ꝙ res eſſet inempta vel liceret debitori accipere rē ſuā dabit rei vendicatio: ſed vbi verba pacti non eſſent reſolutiua ſed inflexa puta rem reſtituas vel reddas et tūc dabitur actio in factū preſcriptis verbis ita no. Sal. in. l. ſi cū venderet. in prin. ff. de pign. actio. ¶ Septimo reſtringitur dicta limi. niſi debitor eſſet pupillus vel minor. xxv. an. vel abſens ex cauſa reipublice vel ex aliqua aliā cauſa poſſet reſtitui in integrū aduerſus dictā venditionem factam per creditorē quia in quacunqꝫ ex dictis cauſis debitor poterit offerre emptori vt eſt text. in. l. ſi creditor. §. j. ff. de diſtrac. pign. et firmat Salice. in. d. l. ij. C. ſi anti. credi. ¶ Et vbi dictū eſt debitorē admitti ad offerendum idem intelligas in ſecūdo creditore quia ius quod competit debitori circa oblationem cōpetit etiā ſecūdo creditori vt in toto tit. C. ſi anti. credi. quinimo fortius eſt ius oblationis quod cōpetit ſecūdo creditori ꝙ̄ debitori vt apparet in l. ſi prior. §. ſciendū. ff. qui po. in pi. hab. et apparebit clarius ex infra dicendis.

6 ¶ † Secundo principaliter limitatur reg. ꝙ ſecundus creditor poſſit offerre primo vt habeat locū in creditore hypotecario: nō aūt procedit in creditore chirographario: quia ille non habet ius offerendi (niſi primo creditore volente) ad effectū impetrādi ceſſionē vt eſt tex. in. l. nulla. C. de ſolu. et ibi per Bartol. et tex. glo. et Sal. in ſummario in. l. cum tibi. C. qui po. in pig. hab. Niſi forte talis creditor chirographarius poſſideret rem hypotecatam primo creditori: quia ab eo cōuentus poſſet vt quilibet alius extraneus poſſeſſor offerre iuxta. l. paulus. §. j. ff. qui. mo. pi. vel hy. ſol. de quo j. latius ſubdā.

7 ¶ † Tertio fallit regula ſupradicta ſm aliquos poſt rem adiudicatam primo creditori ex ſecundo decreto iuxta no. in. l. a diuo pio. in. §. ſi poſt adiectum. ff. de re iudi. ¶ In quo tamē eſt aduertendū: quia aut datio inſolutum eſt facta priori creditori extraiudicialiter per debitorem iuxta tex. in. l. eleganter. in prin. ff. de pign. acti. et tūc indubitanter ſaluū erit ius offerendi ſecūdo creditori vt eſt tex. et ibi per doc. in l. j. C. ſi anti. credi. et dictū eſt. s. Aut dicta adiudicatio eſt facta per iudicem ex ſecūdo decreto iuxta ti. C. ſi in cauſam iudi. pi. cap. ſit. et maxime in. l. fi. et tunc dicta adiudicatio reſpectu ſecundi creditoris perinde eſt ac ſi facta fuiſſet per ipſum debitorē quia factū iudicis reputatur factū partis vt. d. l. j. et. l. ſi ob cauſam C. de euictio. et ideo ſicut qñ per debitorē res data eſt in ſolutū primo creditori ſcōs pōt ei offerre (vt dictū eſt) ita et qñ iudex loco partis adiudicauit pōt ſecūdus creditor offerre primo et ita expreſſe vult Sali. in. d. l. j. in vl. q.

8 ¶ † Reſpectu aūt debitoris eſt maius dubium an. ſ. ipſe poſſit nō obſtāte adiudicatione inſolutū facta per ſecūdū decretum offerre ipſi creditori debitū et reſoluere adiudicationē: et hunc articulū late di

ſputãdo examinat Alex. poſt Barto. ⁊ alios in l. ſi finita. §. iulian⁹. in pen. ⁊ vlti. col. ff. de dã. infec. ⁊ tandẽ relatis opinionib⁹ aliorũ cõcludit ꝙ verior ⁊ communior opi. eſt ꝙ debitor (facta adiudicatione ex ſecundo decreto) non audiatur: ⁊ idẽ firmat Alex. in l. debitoribus. in vlt. col. ff. de re iudi. ⁊ in conſi. xj. viſo proceſſu. 5. vo. ❡ Et iſta ſunt vera in adiudicatione inſolutũ facta a iudice per modũ iudicij: ſecus aũt eſſet ſi adiudicatio fieret vigore reſcripti ipetrati a principe iuxta l. fi. C. de iure do. impe. q: tũc debitor veniẽs infra biẽniũ a die cõceſſi reſcripti poſſet offerre debitum ipſi creditori ⁊ reſoluere dictã adiudicationez per tex. in d. l. fi. que ita intelligitur per doc. ibi ⁊ per Alexã. in d. §. iulianus. in

9 pen. ⁊ vl. col. ❡ † Predicta aũt procedũt in terminis iuris cõis: ſecus aũt vbi aliter per ſtatuta eſſet ordinatũ: prout eſt Florẽtie vbi ſtat. cauetur ꝙ quicũꝗ habens ius in bonis venditis vel adiudicatis inſolutũ veniẽs infra annum audiatur: ſed elapſo anno nõ audiatur: et hoc excepto debitore ſuper quo ſtat. poteſt dubitari an creditor conditionalis nõ veniẽs. ĩ. annũ ſit excluſus: ⁊ Alex. in ꝯſi. cvj. viſis ⁊ opportune ⁊c. 5. vol. ꝑ multa argumẽta de quib⁹ ibi per eũ tz ꝙ nõ. ❡ Et pro hac cõcluſione faciũt q̃ in ſimili habẽtur per Ab. in ꝯſi. xxij. videtur primo vl. col. ij. vol. Cõtrariũ aũt videt̃ tenere Iaſ. poſt Cuma. in l. ſi ſtipulatus fuerim. §. cũ ſtipulamur in. ij. limi. ff. de ver. obli. ꝑ argumẽta q̃ ibi adducit q̃ aliter nõ refero: q: arti. non eſt ꝓprie in materia nr̃a. ❡ Puto tñ ꝙ termini in quib⁹ loquitur Iaſ. ſint diuerſi a terminis Alex. vt ptz ex multis põderatis per Iaſ. que nõ ſunt in ſtat. Florẽtino in quo ꝯſuluit Alex. in d. ꝯſi. cvj. ⁊ ideo credo ꝙ opi. vtriuſꝗ poſſit ſaluari in ſuo caſu ex diuerſitate ſtatutorũ.

10 ❡ † Inſuper qñ ſecũdus creditor offert primo: ⁊ ipſo recuſante recipere conſignat ⁊ deponit: cõſequitur primo ꝙ dictã rem liberat ab hyp. prioris creditoris ⁊ per cõſequens ſuã hypotecam in ea confirmat vt. l. j. ⁊ l. potior. C. qui po. in pi. hab. ⁊ l. potior. §. fi. ff. eo. ti. ſcd̃o cõſequitur ꝙ põt primũ creditorẽ etiã inuitum cogere ad cedendũ iura ſua ita tz Bar. in l. ariſto in. ij. q. ff. que res pig. obli. põt ⁊ Bal. in l. nulla. ad fi. C. de ſolu. Tertio cõſequitur ꝙ ſi primus creditor nolit cedere ſecũdo: abſꝗ ceſſione ſecũdus ſuccedit in ius primi creditoris vt no. Bar. in d. l. j. C. qui po. in pig. hab. ⁊ in d. l. ariſto. in. j. q. ❡ Et ſequela iſtarũ vtilitatum ampliatur aliquibus modis. ❡ Et primo amplia vt non ſolũ ſuccedat in ius primi creditoris ꝓ ſorte quã ei obtulit: ſed etiã pro vſuris etiã inuito debitore vt eſt tex. ⁊ ibi Bar. in l. ſi prior. §. j. ff. qui po. in pi. hab. ⁊ l. ſecũdus. C. de pignori. ❡ Intellige tñ ꝙ ſecũdus ſuccedit in ius primi creditoris vt alijs preferatur quo ad creditum primi in quod ſucceſſit: nõ autem quo ad creditũ propriũ ipſius ſecũdi q: pro eo nõ prefertur alteri qui eſt prior ſe licet ſit poſterior primo niſi mediante pacto inito cũ ſecũdo vt eſt tex. in d. l. ſi prior. §. a titio. ❡ Secundo amplia vt procedãnt predicta etiã ſi primus nolit recipere creditũ ſuũ ſibi oblatũ a ſcd̃o nam nihilominus ſcd̃s cõfirmat ſuã hypotecã q: actio hypotecaria que cõpetebat primo facta fuit inutilis per dictã oblationẽ cũ per eũ ſtet ꝙ non recipiat vt. l. potior. §. fi. ⁊ ibi Bar. ff. q̃ po. in pig. hab. ⁊ l. j. C. eo. ti. ❡ Tertio amplia vt ꝑdicta procedãt nõ ſolũ ſi ſecũdus creditor offerat primo: ſed etiã ſi cõſentiat ⁊ patiatur ꝙ aliud pignus ſibi obligatũ vendat̃ ⁊ ex ꝑcio ſatiſfiat primo creditori nã etiã iſto caſu ſcd̃s creditor ſuccedet in hypothecã primi. tex. eſt in d.

11 l. ſi prior. § ſi terti⁹. ❡ † Quarto amplia vt ꝑdicta ꝓcedãt etiã ſi prim⁹ creditor eſſet creditor in duob⁹ creditis quorũ vnũ eẽt anteri⁹ ſcd̃o creditore aliud ꝟo poſteri⁹: q: ſi ſcd̃s creditor offerat pori creditũ anteri⁹ ſuccedet in illud: nec tenebitur ei offerre poſterius ſuo credito text. eſt not. in l. querebat̃. ff. qui po. in.

12 pi. hab. ❡ † Et ſic lz al's creditor nõ tenea recipere ꝑticularẽ ſolutionẽ quãdo eſt creditor ex vna cã tñ ſecus eſt qñ eſt creditor ex pluribus cauſis vt not. Bar. in l. tutor. §. luci⁹. ff. de vſur. fac. l.

plane.ff.fami.her.ꝛ no.Bar.Alexan.et alii in.l.quidã.ff.ſi cer.pe.vbi ponũtur. caſus in quibus creditor tenetur reci-
13 pere particularem ſolutionẽ.¶†Quinto amplia vt non ſolum ſecundus creditor offerens ſuccedat in ius hypotece prioris creditoris.vt.l.j.C.qui po.in pi.hab.ſed etiam ſuccedit in ius perſonalis actionis vt.l.j.C.de his q̃ in priorum credi.lo.ſucced. facit.l.pupillus. ff de rebus eorum:ꝛ ita firmat Bart.in d.l.ariſto.in pri.q.ꝛ allegat.l.j.§.nũc tractemus.ff.de tute.ꝛ ra.diſt. ꝛ ſic ſecundus creditor poſt oblationem factã primo poterit intentare tam hypotecariaꝫ quam perſonalem contra debitorem ꝛ eius bona vt eſt tex.in.l.ſecundus iuncta glo.ibi.C.de pigno.ꝛ idẽ tenet Saly.i.d.l.ariſto.in pri.q.¶Sexto amplia ꝙ talis ſucceſſio in ius primi creditoris competit ſecundo virtute oblatiõis etiam abſqꝫ aliquo pacto.ita tenet glo. et Barto.in.d.l.ariſto.in pri.queſtio.
¶Septimo amplia vt predicta procedant etiam ſi prior creditor cui offertur per ſecundum eſſet priuilegiatus puta quia ſit res publica nam etiam iſto caſu ſecundus creditor poteſt ei offerre ꝛ in ius illius ſuccedere vt eſt text.in.l.fi. C.de his qui in prio.cre.lo ſucced.
¶Octauo amplia vt ſecundus creditor ſoluens vel offerens primo non ſolũ ſuccedat in ius hypotece et actiõis perſonalis primi vt dictũ eſt in.5. amplia-tione:ſed etiam ſuccedat in locum primi domini vt eſt tex.in.l.creditor que eſt l.iij.§.j.ff.qui po.in pi.hab.ꝛ no.Bar.in
14 d.l.ariſto.in pri.q.¶†Nono amplia vt predicta procedant non ſolum quando ſecundus creditor conuentus eſt a p̃mo vt.ſ.ei poſſit offerre ꝛ impetrare ceſſionem vt.l.mulier.ff.qui po.in pi.hab.ſꝫ etiam qñ ſecundus creditor agit cõtra primũ vt.l.creditor.§.ſi primus verſic. vnde et.l.potior.§.fi.ff.qui po.in pi.ha. et ita tenet Bald.poſt Ubert.de Cremona in rub.C.de priui.do.in.iiij.col.in ꝟſ. Itẽ ſcias ꝙ prior.inferens ex hoc ꝙ ſecundus creditor agens contra primum qui tenutã accepit et ei offerẽs põt eum
15 cogere ad cedendũ ſibi oĩa iura. ¶†Ulterius queritur qñ creditor primus vel alius cogit̃ cedere iura poſteriori creditori ſoluẽti vel offerenti:quo iure petat̃ talis ceſſio:ꝛ dicendũm eſt ꝙ qñ inter petentem ceſſionẽ fieri ꝛ cũ a quo petit: interceſſit aliq̃s ꝯtus vel quaſi ex quo poſſit creditor:ſoluẽti vel off renti obligari tũc ceſſio petetur actione ex eo contractu vel quaſi vt.l.ſtichũ.§.ſi mandato in fi.ff.de ſol.quando autem nullus preceſſit cõtractus vel quaſi intẽtari debebit officiũ iudicis vt.l.ſi res obligata in fi.ff.de leg.j.ita tenebat Cy.poſt Dy. in.d.l.cũ alter.C.de fideiuſ.et ibi ſimpliciter refert et ſequit̃ Saly.¶Sꝫ Bar.i l.modeſtinus.ff.de ſolu.in.ij.q.plenius diſtinguẽdo dicit ꝙ qñqꝫ ceſſio petitur ante factã ſolutionẽ: qñqꝫ poſt. ¶Primo caſu ſi ceſſio petitur a creditore agẽte ad ſuũ creditũ et tunc ceſſio petit̃ ope exceptionis vt.l.ſi fideiuſſores.§.fi.ff.de fideiuſ.Si aũt petitur a creditore non agẽte:ꝛ tũc petetur officio iudicis vel cõditione ex lege vt.l. fideiuſſoribus.ff. de fideiuſ.¶Sc̃do caſu qñ ceſſio petit̃ poſt ſolutionẽ in caſibus in quibus de iure peti põt:quos ponit Bar.in.l.modeſtinus.ff.de ſolu.et tũc ſi preceſſit aliquis ꝯtus ex quo creditor obliget̃ ſoluenti:ꝛ petet̃ actione ex illo contractu: et.d.l.ſtichum.§.ſi mandato:ſed ſi nullus cõtractus preceſſit et tũc ſi illud qđ ſoluit̃ creditori conſiſtit in pecunia petetur ceſſio actiõe ex empto: qꝛ ſoluẽdo emere videt̃ dictas actiones vt.d.l.modeſtinus in fine et.l.cũ his.ff.de fideiuſ. et.l.ſi dubitet̃ in prin.eo.ti.Si aũt illud ꝙ ſoluitur conſiſtit in alia ſpecie ꝙ̃ pecunia:et tunc nõ põt eſſe emptio:ſꝫ erit quidã ꝯtus innominatus et ideo iſto caſu ceſſio petenda erit actiõe preſcrip. verbis vt.l.j.§.ſi quis ſeruũ.ff.depoſiti. ¶Poſſet etiã iſto caſu id qđ ſolutuꝫ eſt repeti per cõditionẽ ſine cã cũ ſit ſolutũ ob certã cãm q̃ poſtea ſequuta non fuit iuxta gl.i.d.l.cũ his et p̃dicta ꝓcedunt qñ ſunt plures obligati pricipaliter vel acceſſorie:ſꝫ qñ vnꝰ eſt obligatꝰ:ꝛ ille q̃ ſoluit nõ eſt obligatꝰ ſꝫ ſoluit ex aliqua alia cã:tũc ei ꝯpetit officiũ iudicis ad petendũ ceſſionẽ.l.ſi res obligata in fi

ff.de leg.j.¶ Petunt etiã ceſſiones aliquando vltra caſus predictos ex diuerſis cauſis de quibus habetur per Bar. in.d.l.modeſtinus vbi plene explicatur iſta materia ceſſionis ⁊ per Saly. in .l. cum alter.C.eod.ti.⁊ per Soz.in conſi. cc.ij.vol.⁊ per Cornеũ in cõſi.lj.ij. volu. cum concordantijs de quibus in dictis

16 locis.¶ † Sed dubitatur an actio hypotecaria que datur ſecundo creditori ſuccedenti in locum primi ſit eadẽ que datur primo:⁊ glo.in.d.l.ariſto.ff. que res pi.obl.poſ.⁊in.d.l.j.C.de his qui in prio.credi.lo.ſucce.dicit q nõ eſt i eſſentia eadẽ: qꝛ prima fuit ſublata ſolutione:ſed q p oĩa eſt ei ſimilis quaſi quandam fictione iuris cenſeat eadẽ.¶ Pro hoc etiã facit qꝛ ſm aliquos obligatio que tranſit de defuncto in heredẽ non eſt eadẽ numero:ſed eadẽ ſpecie: quia actio ita inheret oſſibus illius cui primo acquirit vt ab eo ſeparari nõ poſſit.l.quis ergo caſus. ff. de pecul. ergo non põt dici eadẽ numero. Sed qꝛ heres ⁊ defunctus reputantur iuris fictione eadẽ perſona vt in auten.de iureiur. a mo.preſti.in princ.ideo iuris fictione dicit eadem actio in ſpecie.¶ Cy. autẽ in.d.l.j.C.de his qui in prio.cre.lo.ſucce.dicit pdicta procedere in obligatione perſonali q̃ oſſibus adheret:ſed in reali prout eſt hypotecaria q̃ non adheret perſone,dicit q in veritate ⁊ in eſſentia eadẽ tranſit in ſcdm creditorẽ:qꝛ cũ ſecundus ſoluit videt magis ſoluere aio transferendi ius alienum in ſe quaſi ſit quedã permutatio q̃ aio liberandi debitorem arg.l.ſi pupillorũ. ff. de rebus eo.⁊ ita dicit tenere Pe.⁊ Jac. de aren. ⁊ ita ſequit Saly.in.d.l.j.¶ Bar.etiam in.d.l.ariſto.in vlti.col.in verſi.quero ergo nunq̃d hypotecaria:tenet q ſit eadem vere:dicit eñi ibi q interuenientibus illis quatuor de quib9 per gl.in.d. l.ariſto.ille cuius pecunia ſoluit primo creditori acq̃rit duplicẽ hypotecã vnã ex perſona ppria vigore illius pacti q res ſit ſibi obligata:aliã ex perſona prioris creditoris ſuccedẽdo in eius locũ vigore pacti initi de ſuccedẽdo:⁊ q iſta q̃ acquirit ex pſona primi creditoris eſt vna ⁊ eadẽ in perſona vtriuſq vt declarat ibi Bar.⁊ ita tenendum eſt in hypotecaria que eſt realis ⁊ de facili ſeparari põt a perſona.¶ In perſonali autem que eſt inſeparabilis ab oſſibus vt.l. ij. ff.pro ſocio ⁊.d.l.quis ergo caſus dicendum eſt q illa q̃ acquirit alteri ex ceſſione vel ſucceſſione in ius alterius:loquẽdo de ſingulari ſucceſſore iuxta terminos.d.l.ariſto.alia eſt actio vtilis que acquirit ſuccedenti ⁊ alia directa que cõpetit creditori primo ⁊ ita no. Bart.

17 in.d.l.ariſto ad fi.qd no.¶ † Inſuper in iſta materia dubitatur an ſicut ſcds creditor poteſt ſoluere ⁊ offerre primo ita ecõuerſo primus poſſit offerre ſecũdo:⁊ in hoc primo dicendũ eſt q prior creditor nõ cogitur inuitus offerre ſcdo vt eſt text.⁊ ibi Bal.⁊ Saly.in.l.prior.C.q̃ po.in pig.hab.Scdo dicendum eſt q ſi prior creditor poſſidet pignus põt etiã ipſe offerre ſecundo.Ita tenet glo.fi. in l.potior.§.fi.ff.qui po.in pi. hab. Sicut poteſt quilibet extraneus poſſeſſor per l.mulier.ff.qui po.in pi.habe.⁊.l. paul9 .§.fi.ff.qui.mo.pi.vel hyp.ſol. Idem tenet glo.in.l.j.C.qui po.in pig.hab.in gl. j.⁊ dictas glo.approbat Bar.in locis p dictis ⁊ etiã Saly.¶ Et predicta clare procedunt quando prim9 creditor poſſidet:qꝛ tũc põt offerre ſicut quilibet extraneus poſſeſſor per dicta iura ⁊ ita loquuntur gl.⁊ doc.preallegati ⁊ ita etiã tenet glo.in.l.cũ notiſſimi.§.eodẽ in ver. debitũ paratus.C.de preſcrip.xxx. ann. vbi accurſius reprehendit placentinum

18 ⁊ ſequitur Joãnẽ.¶ † Sed difficultas eſt quid ſi primus creditor non poſſidet an tunc poſſit offerre ſecũdo:⁊ Bald.in d.l.paul9.§.fi. in lectura noua videtur tenere q non:quia tunc ſua nõ intereſt. ¶ Sed Saly.in.l.cum notiſſimi in.§.eodem firmata opi.precedenti q qñ primus creditor poſſidet poſſit offerre ſecundo.Poſtea ſubdit q quãdo primus creditor non poſſidet:ſed poſſidet ſecũdus: ⁊ primus creditor non habẽs hypotecam non poteſt offerre ſecundo: qꝛ iſto caſu nullam habet actionem cui coherеat ius offerendi iuxta.l.nulla.C.de ſolutio.⁊ ita procedat opi. Placẽ. Sed

ſi primus habeat hypotecam ſicut ſe-
cundus: qua mediante primus agit cō
tra ſecundum poſſidentē pignus; ⁊ tūc
ſi ſecundus offert primo vt ſibi pignus
confirmet: dubitari poteſt an iſto caſu
primus creditor replicando poſſit offer
re ſecūdo. ⁊ obtinere pignus? ⁊ in hoc
reſpondet Saly. poſt Jac. de are. ꝙ tūc
primus creditor non eſt audiendus. q̄r
cum par ſit cauſa prioris ⁊ poſterioris
creditoris in offerēdo: in pari cauſa me
lior dz eſſe conditio poſſeſſoris arg. eorū
que notātur in. l. qua ratione. §. ſed non
vt in littore. ff. de acquiren. re. domi. ⁊ q̄r
in dubio iudicandum eſt pro reo; ⁊ ita
19 reſidet Saly. ¶ † Sed iterum dubita-
tur quid ſi non poſſidet neqꝫ primus ne
qꝫ ſecundus creditor: ſed poſſidet terti⁹
poſſeſſor contra quem agunt tam pri-
mus q̄ ſecundus creditor: ⁊ ſecundus
creditor qui aliter non poſſet obtinere;
offert primo vt ſibi confirmet pignus iu
xta. d. l. j. C. qui po. in pig. habe. An iſto
caſu primus poſſit offerre ſecundo for-
te deſiderans aliqua ratione obtinere
in hypo. rem obligatam? ⁊ licet iſte ca-
ſus obmittatur a gloſſ. ⁊ doctoribus. ſ.
allegatis: tamen putarem ꝙ iſto caſu
primus creditor poſſit offerre ſecundo:
q̄r vt dixi. ſ. licet primus creditor inui-
tus non cogatur offerre ſecundo tamen
volens poteſt vt. d. l. prior. C. qui po. in
pig. habe. ⁊ ꝙ iſto caſu qñ. ſ. non poſſi-
det neqꝫ primus creditor neqꝫ ſecund⁹
ſed poſſidet tertius extraneus: poſſit pri
mus offerre ſecundo creditori: q̄ prius
ſoluerat alteri eſt text. in terminis in. l.
iij. §. j. ff. qui po. in pigno. habe. ibi niſi
forte prior ei pecuniā offerat. ¶ Et iſto
caſu ceſſant rationes quas adduxit Sa
ly. in. d. §. eodem in ſecūdo creditore poſ
ſidente cui primus nō pōt offerre (vt di
ctum eſt) q̄r non pōt dici ꝙ ſit potior cō
ditio poſſidentis cum neuter eorū poſſi
deat ſed tertius. Item ceſſat ratio ꝙ in
dubio fauendum ſit reo: q̄r iſto caſu ſe-
cundus creditor non eſt reus: ſed reus
eſt ille tertius poſſeſſor cōtra quē vterqꝫ
agit ⁊ propterea puto ꝙ iſto caſu pri-
mus creditor poſſit offerr. ſecūdo. ¶ Et
not. omnes iſtos caſus: quia ſunt con-
tingibiles maxime Florentie ⁊ p docto
20 res male examinant̄. ¶ † Et ex predi-
ctis alias in facto coram me dubitatū
fuit an ſi ſecundus creditor obtulit et
depoſuit ⁊ obſignauit debitū primo cre
ditori poſſidēti: poſſit poſt predicta pri-
mus creditor poſſidens offerre ſecundo
iuxta glo. in. d. l. j. C. q̄ po. in pig. hab. cū
alijs. ſ. allegatis? ¶ Et ꝙ nō poſſit ar-
guebatur: q̄r facta oblatione depoſitio
ne ⁊ obſignatiōe videt̄ reſolutū ius pi-
gnoris primi creditoris ⁊ ꝯfirmatū ius
ſecūdi ita ꝙ amplius ab eo pign⁹ auel
li nō poſſit vt. d. l. j. ⁊ ibi Bal. ⁊ etiā vide
tur ꝙ ſcḋs creditor amodo ſucceſſerit
in ius primi creditoris ⁊ illud eſſe trāſ-
latū in ſm iuxta no. in. d. l. ariſto. ⁊ rō eſt
q̄r oblatio depoſitio ⁊ obſignatio hꝫ vī
ſol'onis vt. l. obſignatione. C. de ſolu. ⁊ l.
accepta. C. de vſur. ⁊ cū ſol'one tollatur
actio ⁊ obli. vt inſti. q̄. mo. tol. obliga. in
prin. nō vr̄ ꝙ primus creditor cui⁹ ac-
tio ⁊ obligatio eſt ſublata poſſit offerre
ſecundo. ¶ Tamē ego ſemper fui in cō
traria opi. vz ꝙ creditor primus etiam
poſt oblationem depoſitionē ⁊ obſigna
tionem adhuc poſſidens poſſit offerre
ſecūdo: q̄r primus creditor poſſidens re
ſpectu iuris offerendi equiparat̄ extra-
neo poſſeſſori: ⁊ ſicut extraneus poſſeſ-
ſor etiam iniuſtus ⁊ nullū hn̄s titu. pōt
offerre iuxta. d. l. paulus. §. fi. ff. qui. mo.
pi. vel hy. ſol. ita ⁊ pōt primus creditor
poſſidens: ⁊ iſtam equiparationē facit
glo. in. d. l. potior. §. fi. ff. qui po. in pi. ha.
⁊ in. d. l. j. C. eo. ti. ⁊ ſequunt̄ doct. ⁊ ſic in
iſto iure offerendi plus cōſideratur poſ
ſeſſio q̄ ius crediti vt etiā habet̄ per gl.
⁊ Saly. in. d. l. cū notiſſimi. §. eodē ⁊ re-
ſpectus poſſeſſionis in iſto iure offeren
di prefert̄ hypotece ⁊ credito vt ibi ha-
betur: donec ergo primus creditor poſ-
ſidet durare debet iſtud ius offerendi.
¶ Et non obſtat ꝙ per oblationem de-
poſitionem ⁊ obſignationē ſit cōfirma-
tum ius ſecundi creditoris: ⁊ ꝙ ſecun-
dus ſucceſſerit in ius primi: ita ꝙ ab eo
auelli nō poteſt. d. l. j. ⁊. d. l. ariſto. Quia
licet iſta ita ſint: tamen ſatis eſt ꝙ poſ-
ſeſſio adhuc eſt penes primum credito-
rem: nam poſſeſſio non perdit̄ per obla-

tionem factam a ſecundo ſed adhuc remanet apud primū ⁊ pro recuperanda poſſeſſione agendum eſt vel pignoratitia directa iuxta totū titu.ff.⁊.C.de pig. actio.⁊.l.creditor.C.de pig. vel per hypotecariam iuxta.l.ij.C.de preto.pign.

21 †Et poſſeſſio nō tranſit de vno in alium ſine animo poſſidentis vt.l.iij.§.in amittenda.ff.de acqui.poſ.⁊ ideo ſine traditione non tranſit in alium.l.traditionibus.C.de pac.⁊.c.cum aliquibus de re iudi.⁊ ſic lꝫ alia iura crediti per oblationem ſint tranſlata ipſo iure in ſcđm creditorem;tñ hoc non pōt dici de poſſeſſione qꝛ eadē poſſeſſio que eſt apud vnum non deambulat in aliū:ſed ei acquiritꝛ noua poſſeſſio vt.l.j.§.per procuratorē ⁊ ibi p Jaſ.poſt alios.ff.de acqui.poſ.ꝙ autē acquiratꝛ noua poſſeſſio ſine traditione fieri nō pōt vt probatū eſt:⁊ ſic primus creditor etiā tranſlatis iuribꝰ crediti in ſcđm remanet tñ poſſeſſor ergo donec eſt poſſeſſor pōt offerre ſcđo ſicut pōt quilibet alius nudus poſſeſſor.d.l. mulier ⁊.d.l.paulus.§.fi.¶ Non obſtat etiam tex.in.l.ſi fundus.§.in vendicatione.ff.de pigno.de q̄ pungit Bal.in.d.l. paulus:ponderando ordinē litere dum ibi dicitur ꝙ poſſeſſor cōuentus hypotecaria condēnari dꝫ ad reſtituendū niſi ſoluat vel reſtituat rem:⁊ ſic videtur ibi tex.ꝙ poſſeſſor debeat offerre ⁊ ſoluere ante ſñiam ⁊ idē videtꝛ ꝙ debeat offerre anteꝗ̄ ei offeratꝛ.¶ Quia rñdetur ꝙ in illo tex.exigitur ſolutio ante ſñiam ad effectum vt poſſeſſor poſſit abſolui ab obſeruatione iudicij ita declarat ibi glo. in ver.abſoluendus:ſed p hoc nō negat ibi tex.ꝙ poſſeſſor nō poſſit offerre etiaꝫ poſt ſñiam ad effectū impetrandi ceſſionem iuxta.d.l.mulier:⁊ ita tenet Bart. in.l.ſi ſtipulatꝰ fuero.⁊.in melle ad fi.ff. de ſolutio.⁊ latius de hoc dicam.j.in iſtamet parte iſtius membri.

22 ¶ †Et nō obſtat ꝙ per oblationē fuerit cōfirmatum pignus ſcđo creditori ita ꝙ ab eo amplius auelli non pōt vt per Bald.in d.l.j.qꝛ ille tex.⁊ dictum Bald.intelligitur reſpectu prioritatis hypotece.Nā ſecundus nō poteſt in hypotecaria amplius conuinci a priori creditore cui ipſe ſecūdus obtulit depoſuit ⁊ obſignauit vt etiā conſtat ex illo tit.C.qui po.in pi. hab.in quo eſt ſituata.d.l.j.que loquitur de prioritate iurium hypotece ⁊.l. ſemper intelligi dꝫ iuxta terminos tit. in quo ſituata eſt vt.l.imperator.ff.de in diem adiectio.Non autē loquitur.d. l.j.⁊ Bal.ibi reſpectu iuris offerendi:et ſecūdus creditor lꝫ offerendo primo cōfirmet ſuum pignus reſpectu prioritatis hypotece.d.l.j.Tamen non cōfirmat reſpectu dominij vel quaſi vt dicit tex. in.l.cum poſterior.ff.de diſtrac.pigno.⁊ hinc eſt ꝙ etiā poſt ſolutionē factā a ſecundo primo creditori ⁊ pignora ab eo accepta pōt eidem alius creditor offerre vt eſt tex.in.l.cū ſecundus.§.fina.iuncta gl.e.titu.Si ergo alius creditor pōt offerre ergo ⁊ poſſeſſor:⁊ ſic ſecundus creditor q̄ deſijt eſſe creditor ſed nō deſijt eſſe poſſeſſor.Et ita puto tenendum lꝫ non inueniam examinatū per docto.

¶ Ulterius dubitari pōt in predictis qñ creditor tenetꝛ cedere quas actiones teneatꝛ cedere:⁊ in hoc breuiter dic ſm Bar.in.d.l.modeſtinus in.v.q.quaſi ad fi.legis ꝙ cōtra principalem ⁊ fideiuſſorem cedenda eſt actio perſonalis ⁊ hypotecaria vt.l.ij.⁊.l.cum alter.C.de fideiuſ.⁊.l.fideiuſſoribus ⁊.l.cum his.ff.eo. titu.Item cedendum eſt officium iudicis qđ etiam cedi pōt vt.l.ſi minoris.ff. de admi.tut.⁊.l.ꝙ ſi minor.§.fi.ff.de mino.Item cedenda eſt etiam naturalis obligatio tantum:ſi illam ſolā habeat quia etiam illa cedi pōt vt.l.ſi eius.ff. ad treb.

23 ¶ †Sed dubitatur an ceſſa perſonali actione:cenſeatur etiam ceſſa hypotecaria que competit cedenti:⁊ gloſ. in.l.ſi pignori in verſicu.contra.ff.fami. herci.⁊ ibi Barto.tenet ꝙ ſic.idem tenet Bar.in.l.ſi heres pecuniam in princip.ff.ad trebel.⁊ ibi Pau.de ca.⁊ iſtud procedit ſiue dicta hyp.veniat ex gñali obligatione ſiue ex ſpāli vt no.Bal.i.l. ſi inſolutū cū.l.ſeq.C.de actio.⁊ obliga. Intelligi tñ tu de hypo.que cōpetebat cedenti tpe ceſſionis:ſecus autē in ea q̄ incepit cōpetere poſt ceſſionem:qꝛ illa non videtur ceſſa cum perſonali.ita tenet.Bald.in.d.l.ſi in ſolutum per text.

quem dicit eſſe ſingularem in.l.heredē ff.mãda.ꝛ idem colligitur ex no.ꝑ bart. in.d.l.ſi heres pecuniã: vbi dicit eē ſpeciale ꝙ in reſtitutione q̃ fit ex ſenatuſcõſulto trebelliano non veniunt actiones queſite heredi poſt mortē defuncti:ꝛ ſimiliter in vēditione hereditatis in qua nõ cõprehenduntᷣ actiones q̃ſite heredi ex ſua ꝓuiſione vt ibi per Bar. Adde Alex.in.l.fideiuſſor obligari.ff. de fideiuſſo.poſt bar.ibi ꝛ in.l.ſi vero in princ. ff.ſo ma.vbi etiã firmat ꝙ ceſſa actione cõtra principalem cenſeatᷣ ceſſa contra fideiuſſorē lȝ bart.in hoc aliud velit in

24 d.l.ſi heres pecuniã. ¶†Dubitatᷣ etiã in predictis an poſſit renũciari bñficio cedēdarum actionũ ita ꝙ qui renũciauit amplius nõ valeat excipere de ceſſione ſibi facienda nec eã amplius petere:ꝛ breuiter reſpondetᷣ ꝙ huic bñfic. tã cõpetenti q̃ȝ cõpetituro per pactum renũciari põt vt ꝓbatur in.l.ſi fideiuſſor.§.j.ff.de fideiuſ.ꝛ ita tȝ glo.in.l.niſi ff.de pac.ꝛ firmat Bar.in.d.l. modeſtinus in pri.q.ꝛ mouetᷣ per regulã.l.ſi q̃s in cõſcribendo.C.de pac. ¶Idem tenet Cor.in cõſi.lj.lȝ in hac cõſultatione.ij. vol.in litera.m.ꝛ Sozi.in cõſi.cc.qm̃.ij. vol.in pen.col.in verſi.vij.certum eſt.ꝛ ambo cõſuluerũt in eodē caſu: ſed meo iudi.Sozi.elegantius abſoluit conſul-

25 tationem.¶†Sed maior dubitatio eſt an requiratᷣ ſpecialis ꝛ indiuidua renũciatio huic benefic. cedendarũ an vero ſufficiat illa gñalis renũciatio que frequenter in cõtractibus ſolet apponi vȝ renũciauit benefi.noue cõſtitutiõis de fideiuſſoribus ep̃le diui Adriani et benefic.de pluribus reis debēdi ꝛc. Et omni iuris ꝛ legũ auxilio ꝛ fauori:ꝛ in hoc Roma.in cõſi.cccclxxij.in eo qḋ q̃ritur circa finē tenet ꝙ requiratur ſpãlis renunciatio ꝛ mouetur quatuor fundamentis vt ibi per eũ:cõtrarium etiaȝ tȝ Cor.in.d.cõſi.lj.ij. volu.per rationes quas ibi adducit idē tȝ Sozi.in.d.cõſi. cc.ij.vol.in pen.col.ꝛ latius hãc opi.firmat ꝛ cõprobat Deciꝰ in cõſi.xxvij. incip̃.ꝛ ꝑ virili.in.ij.col.in verſi.ſȝ his nõ obſtantibus.vbi rñdet ad argu.Roma. ¶Et iſta opi. clariꝰ ꝓcedit ſi inſtrõ in quo eſt renũciatũ vt.s.ſit appoſituȝ iuramentũ ꝑ no.per Bar.ꝛ alios in.l.ſciendum.ff.de ver.obli.ꝛ ita etiã tȝ Sozi.in d.conſi.cc.pen.col.in.d.verſi.vij. certuȝ eſt ꝛc.¶Scḋo principaliter ius offerendi creditori agenti hypotecaria cõpetit extraneo poſſeſſori vt.d.l.mulier.ff. qui po.in pi.ha. ꝛ.d.l.paulꝰ.§.fi.ff. qui.mo. pi.vel hy.ſol.ꝛ iſtud ꝓcedit etiã ſi talis tertius poſſeſſor eſſet iniuſtus vt eſt tex. in.d.§.fi.ibi qualiſcunq; poſſeſſor.et ita

26 vult gl.bar.ꝛ alij in.d.l.mulier.¶†Sȝ eſt dubiuȝ an iſte tertius poſſeſſor offerens ſuum creditũ creditori poſſit ab eo impetrare ceſſionē iurium:ꝛ reſpondetur ꝙ quãdo poſſeſſor eſt iuſtus eſt clarũ ꝙ ſic vt eſt tex.in.d.l.mulier vbi text. expreſſe dicit ꝙ ſi iuſtus poſſeſſor offerat creditori cõpellendus eſt ipſe creditor ius nominis cedere.¶Sed difficultas eſt quid in iniuſto poſſeſſore an etiã illi cogēdus ſit creditor cedere:ꝛ in hoc Pau.de ca.in.l.ſi res obligata.ff. de lega.j.firmat ꝙ creditor non poſſit cogi ad cedendum poſſeſſori iniuſto offerēti ita dicit colligi ex text.in.d.l. mulier a cõtrario ſenſu:quia ille tex.(vt dixi)loquitur in poſſeſſore iuſto:ergo a cõtrario ſenſu ſecus eſt in poſſeſſore iniuſto. ¶Et dicit Pau.ꝙ glo. ſubaudiens ibi dictionem maxime deſtruit illum tex.ꝛ ita dicit audiuiſſe a quodam ſuo dño ſuper illa.l.lȝ alij ſcribentes nõ tangãt vult ergo Pau.de ca.ꝙ iniuſtus poſſeſſor poſſit offerre creditori ad effectũ liberandi ab hyp.rē poſſeſſam ꝛ illã retinendi nõ autē ad effectum impetrandi ceſſionē:ꝛ ita dicit debere intelligi.d.l. paulus.§.fi.¶Sed glo.in.d.l.mulier et in.d.l.paulus.§.fi.tenet contrarium vȝ ꝙ tam iniuſtus quam iuſtus poſſeſſor offerens creditori poſſit impetrare ceſſionem:ꝛ idem expreſſe tenet ibi Bart. ¶Eandem opi.tenet Pet. de bellaper. in.d.l.ſi res obligata vbi allegando.d. l.paulus.§.fi.videtur intelligere quod in terminis.d.§.fina. debeat fieri ceſſio.ꝛ ita tenet.Alexan.in dicta.l. mulier in apoſtil.ad Barto.
¶Hanc etiam opi.tenet Fran.de albergo.in.d.l.ſi res obligata:ꝛ iſtam opi.ſe-

quutus fuit excellens doc.d. Antonius ſtroza aduocatus florentinus in quadam cauſa magne importantie ⁊ vltra alia: allegabat Bal. in. l. cōſentaneū. C. quomodo ⁊ qñ iud. vbi expſſe ita tenet Bal. ibi in quarta oppo. Idē videt̄ tenere et̄ Saly. in. d. l. mulier. ¶ Sed primā opi. ⁊ ſic illam quam tenet Pau. in. d. l. ſi res obligata tenet Bald. poſt Rizar. malū. ⁊ Cy. quos ipſe refert in. d. l. mulier i lectura antiqua vez ꝙ creditor nō teneatur cedere iniuſto poſſeſſori arg. l. nulla. C. de ſolu. ⁊ l. creditor. §. ſi qñ. ff. qui po. in pi. hab. ex quibus negari nō poteſt ꝙ articulus non ſit dubius cum hinc inde ſint diuerſe opi. maximorum doctorū. ¶ Tñ meo iudicio verior vide tur opi. gl. in. d. l. mulier ⁊ Bar. ⁊ ſequaciū ⁊ fundamenta eorū magis ſtringūt: ⁊ vltra alia que per eos adducunt̄ mihi videt̄ ꝙ tex. in. d. l. paulus. §. fi. ꝓbet iſtam opi. ineuitabiliter: conſiderādo ꝙ ſi ille tex. loqueretur de iure offerendi ⁊ non de impetrando ceſſionē iurium eſſet deciſio de caſu indubitabili contra tex. in. l. ꝙ labeo. ff. ad carbo. Nam de iure quilibet etiā non poſſidēs habet ius offerendi ⁊ ſoluendi ad effectum extinguendi actionem ⁊ obligationē, ⁊ liberādi rem hypotecatā etiā inuito creditore l. ſoluendo. ff. de nego. geſt. ⁊ habetur ꝑ Pau. de ca. in. l. tale pactum. §. poſt diuiſionē per illum tex. ff. de pac. ⁊ dicet̄ ſ. in iſto membro in. 5. q. nu. 39. vnde ad hoc vt. d. l. paulus. §. fi. ſit poſita ſuper caſu dubio debet intelligi ꝙ oblatio fieri poſſit etiā ad impetrandū ceſſionē: et ſic ꝙ per eam ſuppleatur text. d. l. mulier que loquit̄ in poſſeſſore iuſto vt. ſ. habeat locum etiam in poſſeſſore iniuſto. ¶ Et non obſtat. d. l. nulla quam allegat Bal. q: illa loquitur in extraneo nō poſſidente ⁊ non habente aliqđ ius in re merito ius offerendi quod ei cōpetit non eſt potens ſicut illud quod cōpetit poſſeſſori ꝙ coheret ipſi rei ꝓut hoc ponderatur per Saly. licet ad aliū effectum in. l. cum notiſſimi. §. eodem. C. de preſcrip. xxx. an. Unde non ꝓcedit equiparatio de. d. l. nulla que loquitur i extraneo non poſſidente ad. d. l. paulꝰ. §. fi. que loquitur in poſſeſſore: quia eſt diuerſa ratio ⁊ ideo nō procedit. l. fi. ff. de calūnia. cum ſimilibus. Alia autē que allegantur per Bal. nō faciunt ad propoſitum.

27 ¶ † Et iſta opi. iudi. meo comprobatur per deciſionē notabilem quā ponit Bald. in. d. l. ſi res obligata. in. §. no. ff. de lega. j. vbi dicit ꝙ poſſeſſor cōuentus hypotecaria offerendo debitū poteſt petere ſibi cedi iura qñ onus luēdi rem poſſeſſam ⁊ hypotecatam non incumbit ipſi poſſeſſori; ſed principali debitori: ⁊ ad hoc Bal. ponderat tex. in d. l. ſi res obligata: ⁊ dicit iſtam eſſe bonam regulam ⁊ allegat pro ea. d. l. mulier: ⁊ no. per Cyn. in. l. iubemus in fi. C. ad velleia. ¶ Et hanc deciſionem videtur ſequi Alex. in. d. l. ſi res obligata ad fi. vbicunqꝫ ergo onus luēdi ſpectat ad aliū ꝙ̄ ad poſſeſſorē, videtur ꝙ poſſit impetrari ceſſio a creditore inuito per poſſeſſorem offerentē: ⁊ ſic ſiue ſit iuſtus ſiue iniuſtus poſſeſſor ⁊c.

28 ¶ † Scđo dubitatur circa ius offerendi qđ cōpetit tertio poſſeſſori: an illud habeat locum in poſſidente rez eſtimatā in dotem datā: ad quā agit mulier ſoluto matrimonio vtili rei vendication in ſubſidium iuxta terminos. l. in rebꝰ. C. de iure do. vt. ſ. dictus poſſeſſor poſſit offere vxori dotē ⁊ retinere rē eſtimatā. ¶ Et Sozi. in conſi. cexxiij. eleganter verſic. quinimo. ij. vol. tenet ꝙ ſic: mouet̄ per dictū Bal. in autē. cōtra rogatus. C. ad treb. vbi Bal. in terminis. d. autē. dicit ꝙ emptores rerū fideicōmiſſo ſubiectarū cōuenti a fideicōmiſſario poſſunt offerre eſtimationem rerū ⁊ excludere agentē. ¶ Ego autē ſatis dubito de hac deciſione Sozi. quia in terminis. d. l. in rebus quādo. ſ. factis excuſſionibꝰ alie facultates mariti nō ſuppetunt ⁊ ſic mulier poteſt agere ad rem eſtimatam in dotē datam: ipſa habet duplicem actionem vez hypotecariam: ⁊ vtilem rei vendicationē: ⁊ poteſt eligere quam vult vt eſt tex. in. d. l. in rebꝰ in. §. ſ. ad fi. ibi ſiue i rē ſiue hypotecariā: ⁊ declarat bal. ibi in fine prime col. in verſi. ibi ⁊ hypotecaria dicens ꝙ vtilis rei vendicatio datur mulieri quaſi ad rem propriam. hy

po. autem quaſi ad rem obligatam: et q ſi eligit rei vendicationem debet eſſe contenta re quam petit: ſi autem eligit hypotecariam: ſi res eſt melior q̃ eſtimatio poſſeſſionis poteſt reſiduã quantitatem petere: et ideo in electione iſtarum actionum eſt bene aduertendum ſecundũ Bal. Cum ergo electa vtili rei vendicatione mulier agat ad dominiũ rei: non video q ei per poſſeſſorem ſeu alium creditorem poſſit offerri eſtimatio rei et ſic q̃titas pro dote: quia oblatio q̃titatis tunc poteſt fieri cũ agitur ad quãtitatem: illud enim offerri debet ad quod agitur non autẽ aliud diuerſum ad quod non agitur: nam aliud ꝓ alio ſolui non poteſt inuito agente. l. ij. §. j. ff. ſi certũ peta. et ſic mulieri agenti vtili rei vendicatione ad rem: non debet poſſe offerri eſtimatio vel q̃titas ad quã nõ agitur. qui enim ꝓtendit dñium per manẽs in re eſt potior quolibet alio creditore. l. ſi ventri. §. in bonis. ff. de priui. credi. et no. Bald. in. d. l. in rebus in prima col. in verſi. ibi prerogatiuaꝫ. Et in rei vẽdicatione quãdo res extat nõ admittitur ſolutio eſtimationis rei: ſed ꝑciſe poſſeſſor cogitur rem reſtituere vt l. officium, ff. de rei vendi. iuncta. l. item ſi verberatum. §. j. eo. titu. ¶ Et non obſtat id quod dicit bal. in. d. autẽ. contra rogatus: quia quãdo aliquis eſt grauatꝰ reſtituere illud qđ ex hereditate ſupererit ſub cõditione prout loquitur. d. autẽ. de iure. ff. poterat grauatus irreuocabiliter: ſine dolo tamen alienare totũ vt. l. ſed et ſi lege. §. qđ aũt. ff. de peti. her. hodie autẽ ſm iura autẽ. vſq; ad quartã. d. autẽ. cõtra rogatꝰ et ſi vltra quartã alienet debet ſuppleri de ſubſtantia alienãtis: et ſi facta excuſſione bonorum alienantis nõ reperit̃ ſoluendo dat̃ rei vendicatio et hypotecaria cõtra acceptores dictorũ bonorũ. ¶ Cũ igit̃ de iure. ff. poterat in totũ alienari: et iſtud per ius autẽticorũ reſtringat̃ vſq; ad quartã deꝫ cõcedi acceptatori dictorũ bonorũ: q poſſit offerre eſtimationẽ: vt ꝑ hoc minus corrigat̃ ius. ff. quia ſi cogeret̃ acceptor ſubſtantiã bonorũ acceptorum vſq; ad quartã reſtituere in duobꝰ corrigeret̃ ius. ff. primo q alienatio q̃ erat permiſſa in totũ reſtringeretur vſq; ad quartã ſcđo q vſq; ad quartã in totum retractaret̃ vẽditio: ſed ꝑmittendo q ꝓ dicta quarta poſſit ſolui eſtima. minus corrigit̃ ius. ff. et iſta poteſt eſſe ratio q in. d. aut. acceptor dictorũ bonorum admittatur ad oblationẽ eſtimationis dictorũ bonorũ vt. ſ. minor correctio iuris inducat̃. l. ſi ſerui veſtri. C. de noxa, et. l. precipimꝰ. C. de appel. Iſtud aũt nõ debꝫ extẽdi ad terminos. d. l. in rebꝰ: vbi dat̃ electio mulieri agẽdi ad rẽ dotalẽ tãq̃ ad rẽ ſuã: et vbi etiã de iure. ff. iſtud idẽ erat ꝑmiſſum vxori vt. ſ. in ſubſidiũ poſſet agere ad rẽ emptã per maritũ ex pecunia ſua vt. l. vxor mariti. ff. de dona. inter vi. et vxo. ad cuius ſimilitudinẽ introducta fuit diſpoſitio. d. l. in rebus vt declarat glo. ibi in ver. eſtimate in fi. et Bal. in. v. no. et ſic nulla cadit correctio in. d. l. in rebus ſicut cadit in. d. auth. contra rogatus vnde de vna ad aliã non eſt faciẽda illatio. l. fi. ff. de calũnia. cũ vulga. et propterea vt dixi dubito valde de dicta deciſione Sozi. in. d. cõſi. cclxxiiij. et nõ puto eam ꝓcedere de iure: cogitabis tamen quia non inuenio tactum per

29 doc. ¶ Tertio querit̃ quid ſi creditor qui tenetur cedere iura tertio poſſeſſori offerẽti iuxta. l. mulier, ff. qui po. in pi. ha. anteq̃ ageret cõtra iſtũ tertiũ poſſeſſorẽ liberauit aliqua alia bona pro ſuo credito obligata et nõ agit ꝯ tertiũ poſſeſſorẽ q̃ offert ei vel ſoluit et petit ſibi cedi iura et ipſe creditor eſt paratus cedere: ſed poſſeſſor excipit contra eũ de bonis liberatis cõtra q̃ nõ põt cedere: an obſtet dicto creditori iſta exceptio cedẽdarũ iuxta no. ꝑ bar. in. l. ſtichũ. §. ſi creditor. ff. de ſolu. et plenꝰ in. l. ſi ſtipulatꝰ. §. j. ff. de fideiuſ. ¶ Et quicqđ ſit in creditore q̃ tenet̃ cedere fideiuſſori: de quo dicemꝰ. j. in. q. iij. quãdo fideiuſſor offert creditori et de quo loquitur bart. in dictis locis: in ſimplici poſſeſſore de quo nunc loquimur: dicendũ eſt aliud vel q cum ipſe nõ acceperit poſſeſſionem hac mente vt iura ſibi cederentur a creditore agente hypotecaria prout fecit fideiuſſor fideiubendo: ſed potius iſtud ve

nit extra conſiderationē intellectus: q licet creditor liberauerit aliqua bona ſibi per hoc non obſtet excep. cedēdarū ita tenet bal. in. l. iubem⁹ in fi. C. ad vel. leia. & Saly. in verſi. q̄ro mulier renunciauit: & ante eos tenuerūt Jac. de arc. & Cy. vt ibi refert bal. & lʒ ipſi exemplificēt & loquant̄ in muliere q̄ cōſenſit marito alienāti certa bona hypotecata p dote & in illis renūciauit iuri hypotece in fauorem emptoris q. ſ. dicte mulieri poſtea agēti ꝯtra tertiū poſſeſſorē aliorū bonorū p reſtitutiōe dotis nō obſtet excep. cedēdarū pꝑter bona liberata: ſʒ teneat̄ ſolū cedere iura ꝯ alia bona: tn̄ hoc nō eſt ſpāle in dote: ſed eſt pꝑter rationē diuerſitatis q̄ eſt inter fideiuſſorē & tertiū poſſeſſorē. qꝛ. ſ. fideiuſſor qn̄ fideiuſſit cenſet̄ fideiuſſiſſe habito reſpectu ad bona oīa debitoris tā obligata creditori q̄ nō. ſperās in eis poſſe cōſeruari ſine dāno; ſecus aūt eſt in. iij. poſſeſſore vt clare explicant Bald. & Saly. in
50 d. l. iubemus. ❡ † Et ibi ſubdit Saly. q bn̄fic. cedēdarū qd̄ cōpetit ſimplici poſſeſſori iuxta. d. l. mulier nō cauſat̄ ex aliquo cōtractu p̄cedēti: put cauſat̄ inter creditorē & fideiuſſorē ſed cauſat̄ poti⁹ ex quadā benignitate legis ponderando ver. d. l. mulier in fi. ibi poſſe videri nō iniuſtū poſtulare. ❡ Et iſtā differentiā inter. iij. poſſeſſorē & fideiuſſorē notauit etiā Sozi. in cōſi. ccvj. in p̄ſenti conſultatione. ij. vol. in verſi. tertius caſus & refert & melius declarat Deci⁹ in ꝯſi. ciiij. in pe. col. incip. cōſideratis oib⁹ &c.
31 ❡ † Quinimo plus voluit Sozi. in ꝯſi. cc. qm̄ ex forma. ij. vol. in pri. col. in verſ. ſed iſtis nō obſtātib⁹ &c. vcʒ q nō ſolnʒ ꝯ tertiū poſſeſſorē: ſed ēt ꝯ fideiuſſorem vel correū principal'r obligatū ad dotē: mulier q̄ liberauit aliqua bona agēdo nō repellat̄ exceptione cedēdarū firmādo q iſtud ſit ſpāle in dote ſicut infinita alia & hoc p ter. in. d. l. iubemus in quo ſimpl'r diſponit̄ q mulieres poſſint renūciare iurib⁹ hypotecarū ſibi cōpetētiū & q talis renunciatio ipſis mulieribus nō habeat nocere in alijs bonis in quib⁹ nō renūciauerint neq̄ reſpectu aliorū ꝯctuū neq̄ reſpectu aliarū pſonarū: ſi eīn diceremus mulieres q̄ renūciauerūt in aliquib⁹ bonis repelli exceptione cedēdarū p correū vel aliū obligatū ad dotem: diſpoſitio. d. l. iubemus eſſet fruſtratorie & ludibrio poſita & cōtra reg. cū q̄d vna via: de reg. iur. lib. vi. ❡ Ne ergo eluſoria diſpoſitio reſultet dicendū vr̄ q indiſtincte mulierib⁹ non obſtet excep. cedendarum pꝑter liberationē vel renunciationē per eas factaʒ in certis bonis ſiue dicte mulieres agāt cōtra tertios poſſeſſores: ſiue etiā contra correos obligatos vt late per Sozi. in. d. conſi. cuius deciſio mihi placet p d. l. iubem⁹ pōderatā vt ſupra. ❡ Quarto dubitatur an iſte tertius poſſeſſor q̄ vult offerre creditori pro re poſſeſſa poſſit impetrare ceſſionem ab ipſo creditore taliter vt poſſit ea vti contra ipſum creditorem cedentem & in eius preiudicium: & iſtaʒ. q. late examinauit Deci⁹ in. d. cōſi. ciij. & cōcludit ibi per multa fundamēta q poſſeſſor qui impetrauit ceſſionem a creditore poſſit ea vti cōtra cedentē: & lʒ conſilium ſit admodū elegans. Tamen ego neſciui vnq̄ percipere quomodo caſus poſſit adaptari i tertio poſſeſſore ſimplici prout loqui vi
32 detur ipſe Decius. † qꝛ quando creditor agit hypotecaria cōtra tertiū ſimplicem poſſeſſorem ex duobus creditis quorū vnum eſt anterius altero: poſſeſſor non poteſt offerre vnum ſine altero: ſed tenet̄ offerre vtrūq̄: qꝛ in tertio poſſeſſore ſimplici non cadit conſideratio magis ſolutionis prioris crediti q̄ poſterioris prout cadit in ſecundo creditore offerente: qui non tenetur offerre niſi creditum qd̄ eſt anterius ſuo: vt. l. querebatur. ff. qui po. in pi. hab. ❡ Nā poſſeſſor ſimplex qui nō hʒ aliqd̄ ius in dictis bonis nō p̄tendit intereſſe rōne ſui crediti poſterioris put p̄tendit ſecundus creditor & ideo ſi vult liberare rē a creditore agēte dʒ ſoluere vel offerre tā primū q̄ ſcd̄m creditum vt probat̄ in. l. creditor qui prior. §. j. ff. q̄ po. in pi. hab. vbi eſt tex. q poſſeſſor tenetur ſoluere litis eſtimationē ſi vult liberare rē tā primo q̄ ſcd̄o creditori ergo idē eſſe dʒ in vno creditore hn̄te duo vel plura credi-

ta cum hyp. cũ ſit eadem ratio: ⁊ idem eſt in debitore qꝛ ſi debitor velit ſoluere vnũ debitũ cum habeat plura debita ex diuerſis cauſis: creditor cogitur recipere reſeruato iure alterius crediti ⁊ pro alio non ſoluto poteſt retinere pignus creditor: vt tex. in. l. fi. ff. qui. mo. pig. vel hyp. ſol. ⁊ habetur etiam in. l. vni. C. ob chirograf. pecu. in gloſſ. fi. vbi poſſeſſor cogitur ſoluere omne debitum ⁊ ibi ſequitur Saly. in. viii. q. ⁊ ita tenendum puto in ſimplci poſſeſſore ⁊ in debitore: licet in ſecũdo creditore ſit diuerſa ratio per. d. l. querebatur q̃uis Decius in d. cõſi. ciiij. in fine videatur in ſimplici poſſeſſore etiã dicere ꝙ nõ teneatur ſoluere vel offerre niſi debitum anterius ſed nihil allegat ⁊ in ſimplici poſſeſſore prout ipſe loquitur nõ credo eum bene loquutum. ¶ Et ideo iſto caſu non põt poſſeſſor vigore iuris ſibi ceſſi a credito re agere in p̃iudic. alteri⁹ iuris hypotecarij cõpetentis ipſi creditori: niſi forte daretur caſus ꝙ poſt ceſſionem factam poſſeſſori: poſſeſſio illa deueniſſet ad creditorem: ⁊ in ea ab aliquo alio creditore acquiſiuiſſet ius alterius hypotece qđ tamen neſcio videre quõ poſſit bene adaptari deductis in dicto cõſil. vel niſi forte Decius loquutus fuerit in poſſeſſore ⁊ creditore inſimul habẽte ius poſterius: nam tunc eſſemus in terminis d. l. querebatur. Ideo bene aduerte ne erres: qꝛ ſimplex poſſeſſor tenetur ſoluere vtrũq; creditũ: ⁊ non anterius tãtũ vt vult Decius. ¶ Et an ⁊ quando ceſſionarius in alijs caſibus poſſit vti iure ceſſo contra cedẽtem vide late Soʒi. in cõſi. ccvj. in preſenti cõſultatione ſecundo vol. vbi in hac materia ponit ſeptem caſus ⁊ aliqua etiã habentur p

53 Decium in. d. cõſi. ciiij. ¶ † Tertio principaliter ius offerẽdi competit fideiuſſori debitoris: qui offerendo vel ſoluendo creditori põt obtinere ab eodem ceſſionem iuris perſonalis ⁊ hypotecarij vt eſt tex. in. l. ij. C. de fideiuſ. ⁊ ibi per doc to. Et pro intelligentia iſtius materie que eſt aliquantulum difficilis. ¶ Amplia primo ꝙ. d. l. ij. procedit ſiue fideiuſſor conueniat a creditore; ſiue ipſe agat contra creditorem nam ſi ſoluat vel offerat vtroq; caſu creditor tenetur cedere iura contra debitorem vel confideiuſſores ⁊ pignora ita tenet Bar. poſt Uber. de bobio ⁊ Dyn. in. l. fideiuſſoribus. ff. de fideiuſ. referens tamen ſe ad no. p Cy. in. d. l. ij. Idem tenet Salycẽ. in. d. l. ij. in penul. q. poſt Dy. ⁊ reſpondet ad argumenta cõtraria ⁊ bene. ¶ Secundo amplia ⁊ declara. d. l. ij. ꝙ dictus fideiuſſor non ſolum tenetur ſoluere vel offerre debitum pro quo ipſe fideiuſſit: ſed etiã debitum anterius vʒ quod creditor cuʒ hypoteca eiuſdem pignoris acquiſiuit ante creditũ pro quo fideiuſſor poſtea interceſſit. Alias enim niſi fideiuſſor ſoluat vel offerat vtrũq; dictum debitum creditor non tenetur cedere: ſed poteſt retinere pignus donec ſibi vtrũq; ſoluatur. Ita declarant ⁊ intelligunt. d. l. ij. ibi gl. Ja. de are. Cy. ⁊ Alberi. ⁊ Specula. in tit. de obliga. ⁊ ſolu. in. §. j. col. fi. dum dicit ꝙ. d. l. ij. loquitur quando pignora accepta fuerunt tempore fideiuſſionis ⁊ ante.

¶ Tertio amplia quod dicta. l. ſecunda procedat etiam ſi creditor primo accepit fideiuſſorem pro ſuo credito ⁊ poſtea ex interuallo pro eodem credito accepit pignus. Nam etiam iſto caſu ſi fideiuſſor ſoluat vel offerat creditori ſuum creditum: creditor tenetur cedere dicto fideiuſſori etiam iura pignoris poſtea accepti ita vult Saly. in. d. l. ij. in verſicu. quero ſucceſſiue ⁊ ita intelligit ipſe ſecundam opin. glo. in. d. l. ij. in verſi. obligatas. Nam licet iſto caſu fideiuſſor nõ interceſſerit habito reſpectu ad pignus ꝙ nondũ creditor acceperat ſʒ poſtea accepit tñ ſatis eſt ꝙ illud pign⁹ inueniat obligatũ pro dicta cauſa pro qua interceſſit fideiuſſor: ⁊ ideo creditor iſto caſu tenetur cedere etiam ius dicti pignoris ⁊ hypotece: ⁊ iſte caſus meo iudic. eſt clarus.

54 ¶ † Limitatur autem dicta. l. ſecunda duobus modis: ⁊ primo: vt non procedat quando poſt primum creditum et pignus et fideiuſſionem preſtitam idem creditor ex interuallo contraxit aliud creditum cum ip-

ro debitore: ⁊ pro eo idem pignus acce-
pit: quia iſto caſu ſufficit quod fideiuſ-
ſor agens ſeu conuentus offerat primū
creditum pro quo ipſe fideiuſſit ad im-
petrandum ceſſionem: nec tenetur of-
ferre ſecundum creditum: nec pōt credi
tor iſto caſu vigore ſecundi crediti reti-
nere pignus: ita vult gloſ. in. d. l. ij. in. d.
ver. obligatus in prima opinione licet
in ſcḋa teneat contrarium: ſed ex quo in
ſ. loquitur per ver. alij prima cenſetur
opi. glo. ⁊ non ſecunda iuxta glo. rub. ff.
ſi cer. peta. ⁊ in. l. certi condictio in prin.
eo. tit. ⁊ no. Jaſ. in. l. ſi idem. §. fi. in. iij. li-
mi. ff. de iuriſ. om. iud. ⁊ ita refert Cy. di
ctam gloſ. tenere hanc opi. in. d. l. ij. qui
etiam dicit ita tenere ibi Jac. de arcti.
¶ Saly. autem ibi tenet contrarium:
dicens quod creditor tenetur ſolum ce-
dere iura pignoris que fideiuſſor ſoluē
do vel offerendo diſſoluit non aūt alia:
et quod ſi creditor poſſidet pignus non
tenetur tradere illud fideiuſſori nec eum
conſtituat potiorem alia ſua obligatio
ne. ¶ Sꝫ aduerte quod Saly. duo vult.
¶ Primum eſt quod creditor teneatur
ſolum cedere fideiuſſori ius pignoris ꝓ
quo ipſe fideiuſſor ſoluit vel offert: ⁊ in
hoc recte loquitur Saly. qꝛ hoc expreſ
ſe vult. d. l. ij. ex hoc tamē conſequitur
fideiuſſor quia ſi dictum ius ſibi ceſſuꝫ
erit anterius alia hypotheca credito-
ris vel etiam aliorum creditorum: ipſe
cum eo poterit obtinere contra quoſcū-
qꝫ. ¶ Secundum autem quod vult Sa
ly. eſt ꝙ creditor non teneatur cedere fi-
deiuſſori iura pignoris accepti pro cre-
dito pro quo fideiuſſor intercessit et pro
quo ſoluit vel obtulit ipſe fideiuſſor: ni
ſi etiā fideiuſſor ſoluat vel offerat aliud
poſterius creditum contractum cuꝫ ea
dem hypotheca: poſt dictam fideiuſſio
nem: ſed in hoc male loquitur Saly. et
(vt dixi ſ.) glo. Jac. de arc. ⁊ Cy. tenent
contrarium in. d. l. ij. ¶ Et iſta opi. pro-
bari poteſt ratione quia fideiuſſor tem-
pore quo fideiuſſit habuit reſpectuꝫ ad
omnia bona debitoris hypotecata ipſi
creditori ⁊ etiam ad alia pro ſua indēni
tate vt declarat Bar. in. l. ſi ſtipulatus.
§. ſi ex duobus. ff. de fideiuſ. ⁊ habetur
per Bar. Bald. Saly. ⁊ alios in. l. iube-
mus. C. ad velleia. ¶ Unde nō eſt frau-
dandus hac ſua ſpe vt cogatur redime
re bona pro quib⁹ ſe obligauit ab alijs
obligationibus poſtea contractis: que
ratio ceſſat in creditis contractis ante
fideiuſſionem preſtitam: quia tempore
fideiuſſionis inuenit bona affecta ex
dicta obligatione antecedenti ⁊ ſic ma-
nifeſta eſt ratio diuerſitatis inter credi
tum ⁊ pignus antecedens fideiuſſionē
⁊ creditum ⁊ pignus ſubſequens.
¶ Et iſtā opin. ſequitur etiā Decius in
d. conſi. ciiij. licet nō ita declaret: ſꝫ ſim-
pliciter dicit ꝙ. d. l. ij. que vult ꝙ credi-
tor poſſit retinere pignora ꝓ alia obli-
gatione ⁊ credito procedit quando illa
alia hypotheca erat anterior fideiuſſio
ne: ſecus autem ſi erat poſterior hanc
eandem opi. tenet Sozi. in. d. cōſi. ccvj.
in. vj. ⁊ vij. caſu: licet loquatur aliquan
tulum obſcure: ⁊ ita tenendum eſt.
¶ Scḋo limitatur. d. l. ij. vt non habeat
locum pro debito chyrografario antece
denti obligationē fideiuſſoriam: quia ꝓ
illo creditor non pōt retinere pignora
contra fideiuſſorem ſoluentem vel offe-
rentem debitum ꝓ quo fideiuſſit ita te
net glo. in. d. l. ij. ⁊ ibi ſequuntur Bal. et
Saly. ¶ Licet reſpectu debitoris prin-
cipalis ſoluētis vel offerentis aliud ſit:
quia. ſ. cōtra eum creditor pōt retinere
pignora etiaꝫ ꝓ credito chyrografario
per. l. vni. C. etiam ob chyrograf. pecu. ⁊
ratio eſt ſecundum Saly. ibi quia. d. l.
vni. tanquam ſpecialis loquens de de-
bitore non eſt extendenda ad extraneā
35 perſonam prout eſt fideiuſſor. ¶ † Ad-
de inſuper in hac materia fideiuſſoris:
ꝙ ſi vnus ex duobus reis vel fideiuſſo-
ribus offert vel ſoluit creditori ꝙ ei cre
ditor inuitus tenet cedere iura ⁊ actio-
nes tam perſonales quam hypotheca
rias contra confideiuſſores vel correuꝫ
⁊ principalem debitorem vt per Bart.
Bal. Saly. ⁊ alios in. d. l. ij. C. de fideiuſ.
⁊ in. l. fideiuſſoribus. ff. eo. tit. et. l. j. ⁊ ibi
no. C. de duo. reis. ⁊ no. Sozi. in ꝯſil. cc.
qm̄. ij. vol. in pri. in ꝟſ. ⁊ certe. j. facic. Et
iſta ceſſio eſt neceſſaria: qꝛ niſi fideiuſ-
ſor qui ſoluit creditori impetret ab eo

ceſſionem non haberet actionem con-
tra alium confideiuſſorem. vt eſt text.
in l. cum alter. C. de fideiuſ. ⁊ ibi not. gl.
Bal. ⁊ Saly. ⁊ hoc procedit tam in credi
tore priuilegiato prout eſt fiſcus quam
in priuato. vt ibi eſt text. licet ſecus ſit
in duobus contutoribus: quia ſi vnus
ex eis ſoluit integrum debitum pupil-
lo habet vtilem actionem contra aliū
contutorē p ſua rata abſq; alia ceſſione
impetranda a pupillo. vt l. j. §. nunc tra
ctemus. ff. de tute. ⁊ ra. diſtra. ⁊ no. gloſ.
⁊ doc. in d. l. cum alter ⁊ ibi aſſignatur
ratio differentie inter duos confideiuſ-
ſores ⁊ duos contutores: ⁊ de materia
late habetur per gl. Bart. Bald. Saly.
Alex. Iaſ. ⁊ alios in l. j. C. de tranſac.
36 ¶ † Sed dubitatur quid ſi creditor qui
tenet cedere fideiuſſori: an ſi ex aliqua
cauſa cedere non poſſit obſtet creditori
excep. cedendarum? ⁊ in hoc complectē
do totam materiam pone regulā ⁊ fallē
tias: regula eſt ergo quod ſi creditor nō
poteſt cedere repellitur exceptione ce-
dendarum vt l. ſtichum. §. ſi creditor el.
ij. ff. de ſol. ⁊ l. ſi pupill⁹ alterū. ff. de ad
mi. tuto. ⁊ vtrobiq; per Barto. ¶ Fallit
modo dicta regula. Et primo: quando
talis ceſſio fieri nō poſſet ex natura obli
gationis puta quia fideiuſſor quē credi
tor liberauit vel cum quo trāſegit erat
tutus exceptione forte qꝛ erat mulier q̄
habet beneficium velleiani. vt l. quāuis
§. mulier ⁊ §. marcellus. ff. ad vellea.
tunc enim liberatio vel tranſactio facta
cum illo fideiuſſore non preiudicat alte
ri confideiuſſori: quia etiam ſi non fuiſ-
ſet liberatus ⁊ creditor ceſſiſſet ius con
tra eum: talis ceſſio non profuiſſet: quia
fuiſſet ceſſa actio inanis imo liberatio
potius profuit: quia alter fideiuſſor in
tanto minus tenebitur inquanto credi-
tor liberando eum ab eo fuit conſequu-
tus: iſto ergo caſu nō obſtabit creditori
exceptio cedendarum quāuis facto ſuo
cedere nō poſſit arg. l. ſi procuratorem.
§. ſi liber homo. ff. manda. ¶ Secundo
fallit regula quando ceſſio fieri non pōt
facto ipſius debitoris: puta quia debi-
tor dederat duos fideiuſſores: ⁊ ipſe de
bitor ſoluit creditori partem pacto ini-
to quod per dictā ſolutionem eſſet libe
ratus vnus tantum ex fideiuſſoribus:
tunc enim ſi creditor agat contra aliū
fideiuſſorem non liberatum: licet ille pe
tat ſibi cedi contra alium fideiuſſorem
liberatum: non repelletur creditor exce
ptione cedendarum quāuis contra eū
cedere non poſſit: qꝛ fuit liberatus: nā
iſtud impedimentum in non valendo cē
dere cauſatumq; fuit ex facto debitoris:
non autem creditoris tex. eſt ⁊ ibi glo. ⁊
Barto. in l. his. §. ſi duos. ff. de ſolu.
¶ Tertio fallit quando vnus ex fideiuſ
ſoribus fuiſſet liberatus per creditorē
de conſenſu alterius fideiuſſoris. Nam
licet tunc fieri non poſſit ceſſio contra li
beratum ex cauſa liberatiōis facte per
creditorem: tñ ex quo alius fideiuſſor cō
ſenſit non obſtabit exceptio cedendarꝫ:
qꝛ non tam factum creditoris quā con
ſenſus fideiuſſoris ei obeſt ita tenet gl.
magna. in l. ſecūda. C. de fideiuſ. ⁊ in l.
niſi. ff. de pac. ¶ Quarto fallit quando
fideiuſſor qui petit ceſſionem renūciaſ-
ſet beneficio cedendarum qꝛ tunc etiā
q⁹ alius fideiuſſor eſſet liberat⁹ per cre-
ditorem ſine conſenſu alterius fideiuſ-
ſoris non obſtaret ei exceptio cedenda-
rum: qꝛ ſtante renunciatione potuit cre
ditor ſecure liberare fideiuſſorem: cum
talis renunciatio valeat. l. ſi quis in cō-
ſcribendo. C. de pac. ita tenet glo. in d. l.
niſi in fi. ⁊ ibi per doc. ¶ Quinto fallit
qñ duo fideiuſſores fideiuſſerunt diuer
ſis temporibus vnus. ſ. primo ⁊ ali⁹ ſe-
cundo. Nam ſi creditor liberet illū qui
interceſſit ſcdo loco: ⁊ agat contra illū
qui interceſſit primo loco: non obſtabit
exceptio cedendarū: qꝛ primus fideiuſ-
ſor non interceſſit contemplatione ſecū-
di: ⁊ ideo non poteſt petere vt ſibi ceda
tur contra illum ita tenet Marti. gloſa-
tor quem ſequuntur Azo. Iac. de are.
Bar. ⁊ alij in l. ſi ſtipulatus. §. fi. ff. de fi-
deiuſ. ¶ Quod tamen intellige ⁊ decla-
ra niſi a principio quando primus fide-
iuſſ. ſe obligauit conuentum fuerit q̄
ſecundus fideiuſſor daretur: qꝛ tunc fa
tione conuentionis viderentur dati inſi
mul ⁊ obſtaret exceptio cedendarum ſi
cut quando vere dantur inſimul ita de-

clarat Bart.in.d.§.fi.per tex.in.l.modeſtinus.ff.de ſolu.Sed quando e conuerſo creditor liberaſſet primum fideiuſſorem ⁊ ageret contra ſecundũ bene obſtaret exceptio cedendarum:quia ſecũdus cenſetur ſe obligaſſe contemplatione primi ita colligit̃ ex notabili diſtinctione Bart.in.d.l.ſi ſtipulatus.§.fi.et quaſi eandem diſtinctionem ponit etiã Saly.in dicta.l.ſecundo.C.de fideiuſſo.

37 ¶†Et predicta procedunt quando creditor liberauit vnum ex fideiuſſoribus ⁊ dubitatur an ei obſtet excep.cedendarum eſt enim reſpondendum iuxta regulã ⁊ fallẽtias ſupraſcriptas: ſꝫ ſi creditor liberaſſet pignora aut hypotecas acceptas a debitore:⁊ poſtea agat ꝯ'ra fideiuſſores offerentes ſeu ſoluentes et petentes cedi tunc indiſtincte creditori obſtabit exceptio cedendarum:quia fideiuſſores ſemper videntur intercedere contemplatione bonorum debitoris tã preſentium quam futurorum iuxta.l.fi.C.que res pi.obli.poſ.nimirum ergo ſi obſtat exceptio cedendarum ita tenet Bartol.in.d.l.ſi ſtipulatus.§ fi.

38 ¶†Quarto principaliter ius offerendi competit ratione dominij quod quis habet in re ⁊ ſic etiam quod non poſſideat nec ſit creditor hypothecari⁹.Nã ratione dominij poteſt luere rẽ obligatam alteri creditori ⁊ illam liberare vt eſt text.no.in.l.ſi res obligata.ff.de leg.j.⁊ ibi no.Bar.Pau.de ca.⁊ Iaſ.⁊ talis dñs ⁊ legatarius ſoluens vel offerens creditori pro liberatiõe rei ſue ſibi legate poteſt ab eo impetrare ceſſionem contra heredem qui tenetur ad liberandũ dictam rem vt ibi eſt tex.¶Et hãc ceſſionem petere poteſt quatuor temporibus.¶Primo ante ſententiam latã in hypothecaria ad inſtantiam creditoris contra ipſum dominum poſſeſſorẽ ⁊ hoc eſt indubitatum.¶Secũdo poſt ſententiam latam in hypotecaria ante tamen reſtitutionem rei hypothecate.¶Tertio poſt ſententiam ⁊ reſtitutionem rei:⁊ ſic poſtꝗ̃ deſijt poſſidere: qđ eſt bene notandum qꝛ al's ceſſio peti nõ poteſt:niſi per ſcðm creditorem hypotecarium ⁊ poſſeſſorem vt dictum eſt ſupra ⁊ tñ hic petitur ceſſio ex cã ſoliꝰ dominij ita declarat Pau.de .c.ibi poſt Bart.¶Quarto etiam tempore poteſt peti ceſſio in terminis.d.l.ſi res obligata poſt ſententiam ⁊ reſtitutionem rei hypothecate ⁊ etiam ſolutionem debite quantitatis factam creditori: et hoc eſt ſpeciale in legatario rei obligare in terminis.d.l.ſi res ob'igata:ea ratione qꝛ legatarius non ſoluit animo liberãdi heredem a debito principali: ſed ſolum animo luendi rem legatam:cuꝫ ergo adhuc poſt ſolutionẽ ſuperſit actio contra heredem illa poteſt cedi per creditorem ipſi legatario ita tenet gloſ. in d.l.ſi res obligata ⁊ cum ea tranſeunt ibi doc.⁊ plene declarat ibi.Iaſ.in vlti.
39 col.in ꝟ ſi.modo ex tota ⁊c.¶†Quinto principaliter ius offerendi competit penitus extraneo ⁊ nullum ius habenti in re:quilibet eniꝫ poteſt ſoluere etiam pro debitore inuito ⁊ ipſum liberare vt.l.ſoluendo.ff.de neg.ge.et.l.ſolutionem.ff.de ſolu.⁊ etiam talis ſolutio poteſt fieri creditori inuito ita ꝙ per ſolaꝫ oblationem factam ab extraneo ipſi creditori impeditur creditor agere contra debitorem:⁊ ſic ſi debitor cõuentus poteſt probare de oblatione facta creditori ab extraneo: poteſt ipſum repellere ita tenent Ang.Fulg.⁊ Pau.de caſt.in l.tale pactum.§.poſt diuiſionem per illum tex.ff.de pac.⁊ dicit Pau. de ca.ꝙ iſtud eſt perpetuo tenendum menti eſt ꝙ iſtud melius probatur in.d.§.poſt diuiſionem quã alibi ⁊ ita refert ⁊ ſequi-
40 tur ibi Iaſ.¶†Eſt bene verum ꝙ licet creditor recuſauerit recipere pecuniam oblatam:non propterea impeditur iterum petere ſuum creditum:quia quando vnum eſt in obligatione:etiam quod creditor ſit ſemel in mora illud recipiendi propter hoc non extinguitur obligatio niſi res eſſet amiſſa vt habetur per Bar.⁊ alios in.l.fi.C.de condi. inſer.cum cõcor.de quibus ibi per Alexan.⁊ alios ⁊ eſt caſus in.l.ſed ſi poſtea ff.de arbi.⁊ no.Roma.in ſuis ſingularibus car.xij.incipi. tu ſai.¶Ubi tamẽ hoc limitat in creditore reipublice naꝫ ſi ille recuſat recipere debitum ſibi

oblatum per rempublicam illud amittit allegat .l. nulli et .l. fortiſſimi.C. de eroga.mili.anno.lib.xij. ¶ Cōcluditur ergo q̄ ſolutio facta ab extraneo creditori liberationem debitoris ⁊ rei hypothecate inducit.
41 ¶ † Quod tñ reſtringitur qñ oblatio vel ſolutio fieret ab extraneo feudatario vel emphitheota. Nam talis oblatio vel ſolutio nō prodeſt ſine mandato: qꝛ vltra ſolutionem vel oblationē canonis: requiritur etiā recognitio directi dominij facta ab emphitheota vel feudatario ita tz Bald. poſt Pe.de ſuza.in.l.acceptā in fi.C.de
42 vſur. ¶ † Sed dubitaꝛ an iſto caſu qñ ſ.extraneus ſoluit vel offert creditori: poſſit ab eo ipetrare ceſſionē iuriuz cōtra debitorē.vz actionē tam perſonalē ꝙ̄ hypothecariam: ⁊ regulariter dicēdū eſt q̄ iſto caſu creditor inuitus cogi nō poſſit ad cedendū dicta iura dicto extraneo ſoluēti vel offerenti vt eſt tex. i.l.nulla.C.de ſolu.⁊ ibi per Bal.⁊ no. Pau.de caſ.in.d.l.ſi res obligata.ff.de lega.j. ¶ Et hoc ꝓcedit etiā q̄ ſoluens vel offerens eſſet creditor illius debitoris pro quo offert ſine tñ hyp.qꝛ etiam iſto caſu nō poſſet cōpellere creditorez inuitum ad cedendū ita ſentit Cy.in.l. vni.C.etiā ob chirograf.pecu.⁊ ibi Saly.in vlt.q.per.d.l.nulla ⁊ alia ibi allegata per eū: ⁊ ſic ille extraneus q̄ ſoluit vel offert liberat pignus ſibi non proficit: ſed bene ꝓficit ſecūdo vel poſteriori creditori q̄ ꝓpter liberationē pignoris factā per ſolutionē factā ab extraneo incipit eſſe prim⁹ in dicta hypotheca vt.l.ij.in fi.ff.de pigno.actio.⁊ ita firmat Pau.de ca.in.d.l.ſi res obligata ⁊ bene. ¶ Limitaꝛ tñ predicta niſi ille extrane⁹ ſoluēdo primo creditori emerit ab eo ſuū nomē vel pign⁹: tūc.n.taliter ſoluēdo ſuccederet in ius dicti primi creditoris a quo emit iuxta not.in l.j.C.ſi anti.credi.pig.vēdi ⁊ no.Bart. in.l.ariſto in fine.ij.q.ff.que res pi.obli. poſ.⁊ etiā hz actionē ex empto cōtra dictum primum creditorez a quo emit vt ſibi cedat iura ſua vt eſt tex.gl.⁊ Bal.i
43 d.l.nulla. ¶ † Sexto ꝑncipaliter ius offerendi competit debitori.qꝛ.ſ.debitor pōt offerre creditori ⁊ offerendo impedit venditionem pignoris ⁊ moraz purgat iuxta no.per Bar.in.l.pe.que incipit creditor.ff.de diſtrac.pign.⁊ ſi offerat deponat ⁊ cōſignet liberatur a debito vt.l.obſignatione.C.de ſolu.et no. Bar.in.d.l.pen.Sed tñ debitor offerēs vel ſoluens creditori ſuo non poteſt eū cogere ad cedēdū nec in ei⁹ ius ꝑ talē ſolutionem ſuccedit vt per gl.⁊ Bar.in l.ariſto.ff.que res pi.obli.poſ.⁊ per gl. in.l.j.C.de his qui in prio.credi.lo.ſuc
44 ced.et ibi Sali. ¶ † Si tamen creditor vellet poſſet ei cedere ius ſuū: ⁊ ex iſta ceſſione acquireret debitor ius retentionis qꝛ.ſ.vigore iuris hypotecarij ſibi ceſſi a creditore poſſet dictam rem retinere contra aliū qui ageret vigore vſucapionis vel alterius iuris non procedentis ab ipſo debitore ſed ab alio poſteriore tñ: ita no.gloſ.in.l.vſucapio.C. de pigno.⁊ no.Bart.in.d.l.ariſto.in.iij. q.⁊ clarius in.l.j.§.cū predium.in verſi. ſed quero quale remediū ⁊c.ff.de pign. ⁊ mouetur qꝛ licet ſit extinctum debitū principale: tamen ius retentionis pōt durare vt.l.debitor.ff.ad treb.⁊.l.ex ſextante.§.latinus.ff.de except.rei iudi.et qꝛ hypoteca poteſt cedi ſine principali iuxta no.pe ſe in.l.fideiuſſor obligari.in prin.ff.de fideiuſ.⁊ predicta procedunt quando debitor ſoluit vel offert creditori de ſua propria pecunia.
45 ¶ † Sed ſi debitor ſolueret vel offerret de pecunia aliena: et tunc poteſt dubitari an ille de cuius pecunia ſoluitur vel offertur priori creditori: ſuccedat in aliquod ius illius prioris creditoris? ⁊ dicēdum eſt quod ſi dicta pecunia fuit expreſſe mutuatā debitori ad hoc vt ſolueretur priori creditori: et etiam ei fuit ſoluta: et nullum aliud pactum interuenit et tunc ille qui mutuauit ſuccedit ſolum in ius perſonalis actionis etiam ſi talis actio eſſet priuilegiata vt.l.ſi ventri.§.finali.ff.de priui.credi. et ita tenet Salice.in.l.prima.C.de his qui in prio.credi.lo.ſucced.in tertio caſu. ¶ Si autē ille qui mutuauit pecuniā vltra id q̄ expreſſe mutuauerit q̄ ſoluaꝛ creditori: et q̄ poſtea ſoluta fuē

tit.cōuenerit etiā cum debitore q ipſe mutuans deberet ſuccedere in locū primi: ⁊ tunc vltra perſonalē actionē ſuccedet etiā in ius hypotecę primi creditoris vt no.gl.in.d.l.ſ.⁊ ibi Sali. ⁊ not. Bar.in.d.l.ariſto.in.iij.q.⁊ vt vult glo. ibi ⁊ ſequūtur Bar.⁊ Sali.iſtud pactū de ſuccedendo in locum creditoris ſufficit eſſe factū cum ipſo debitore: q2 hoc pactū fit lege ita permittēte: ⁊ fingitur primū creditorem hoc velle qn̄ ſibi ſoluitur. ¶ Si aūt vltra dicta tria vez mutuū expreſſe factum pro ſoluēdo primo creditori ⁊ pecuniā eiꝰ effectu ſolutā ⁊ pactū factū de ſuccedendo in locū primi creditoris interuenerit etiā pactuz q illa res eſſet hypotecata ei pro pecunia mutuata: tūc vltra ſucceſſionem in ius perſonalis actionis ⁊ hypotecę primi creditoris acquiretur etiā mutuāti noua hypoteca ex perſona propria ita no.glo.in.d.l.ariſto ⁊ ibi optime declarat Bar.in.d.iij.q. ¶ Et ſic iſto vltimo caſu mutuans habebit duas hypotecas vnam ex perſona primi creditoris in cuius ius ſucceſſit vigore pacti: alterā ex perſona ſua vigore cōuentionis ⁊ hypotecę ſibi cōceſſe a debitore pro ſuo mutuo vt declarat ibi Bar.qui etiā ibi ponit ex quibus coniecturis probetur q pecunia mutuata debitori ſit ſoluta primo creditori vide ibi in ver. itē queſto quō hoc probabit ⁊c. ¶ Et ex predictis.ſ.q ſecundus creditor qui mutuauit ſuccedat in hypotecā primi ⁊ etiaz q habeat ſuā hypotecā pōt inſurgere vnus effectus vez q ſi forte ex hyp.ſua ipſe nō poſſit vēdere pignus ex pacto ita inito cū debitore: tn̄ illud vēdere poterit vigore hypotecę primi creditoris in quā ſucceſſit ⁊ in qua nō fuit initum pactū de non vendendo iſte eſt tex.in.d. l.ariſto ⁊ ibi declarat Barto.in.iij.q.ex quo infert ibi glo.fi.⁊ Bar.in fi.q aliqn̄ quis cōſequitur per extraneum quod per ſe habere nō poteſt declarando tn̄
46 hoc vt ibi per Bar. ¶ † Sed dubitatur in predictis an ſcꝫ qn̄ debitor offert vel ſoluit ſuo creditori teneatur nō ſolum offerre creditum hypotecariū: ſed etiā chirographariū: ⁊ reſpōdetur q licet ſecūdus creditor ⁊ tertius poſſeſſor nō teneatur offerre niſi debitū hypotecariū: tn̄ ipſe debitor tenet offerre vel ſoluere vtrūq alias eo nō ſoluēte etiā chirographariū: dabitur creditori retētio pignoris etiam pro eo: vt eſt text. in.l.ſ. C.etiam ob chirogra.pecu. ¶ Sit ergo reg.in illo tex.q niſi debitor ſoluat vel offerat creditori vtrūq debitū.ſ.hypotecariū ⁊ chirographariū detur creditori retentio pignoris. Et iſtā reg.complectendo totā materiā amplia primo nouē modis: et poſtea limita quatuor modis. ¶ Et primo amplia q licet.d.l. ſ.loquatur in debito chirographario ex cauſa mutui: tn̄ q procedit et habet locū in quocūq alio debito ex qualibet cauſa: ⁊ de mutuo ibi exprimitur gratia exēpli.arg.l.que dubitationis.ff.de reg.iur.ita tenet ibi glo.in ver. mutuā: ⁊ ſequitur Sali.in.ſ.q. ¶ Secundo amplia q licet ille text.loquatur in pecunia chirographaria mutuata: tn̄ idem eſt in pecunia debita etiā ex alia cauſa ita tenet ibi glo.in.d.ver.mutuam ⁊ ſequitur ibi Salice.in.ij.q. ¶ Tertio amplia q licet ille text.loquatur in pecunia: tn̄ habet locū etiā in quacūq alia re: q2 appellatione pecunie veniūt oēs alie res.l.pecunie nomen. et.l.pecunie verbū ⁊.l.iiij.ff.de ver.ſigni. ⁊ ita etiam tenet glo.in.d.ver.mutuam: ⁊ ita tranſeunt ibi Cy.⁊ Bar. ¶ Sed ibidē Sali. in.iij.q.tenet contrariū q2 app. pecunie ſpecies impropie continetur ⁊ ſic lato ſumpto vocabulo vt.l.ij.in fi.C.de conſti.pecu.⁊ dicta lex vnica aliquid ſpecialitatis inducit cōtra ius cōe ideo nō videtur extēdenda ad impropria.l.ius ſingulare.⁊.l.quod vero cōtra. ff.de legi.et precipue ne due ſpecialitates vel impropetetates inducantur vt.l.ſ.C.de
47 do.promiſ. ¶ † Tamē per hoc nō puto recedēdū ab opi.glo.Cy.⁊ Barto.q2 etiā in correctorijs qn̄ militat eadē ratio fit extenſio de ſtricta ſignificatione ad latam glo.in cle.ſ.in ver.eligatur de electio.et gloſſ.in aut.vt hi qui obli.in prin.ver.ad curationē quā ibi no.Ang. ¶ Preterea tex.in.d.l.vni.non corrigit ius cōe ſed limitat ⁊ ſic nō ſumꝰ in correctorijs

retentiõis ſed in exhorbitãtibus in qui-
bus licita eſt extẽſio ex ſola idẽtitate ra
tionis tex. i. c. dilecta. §. nos igitur. ⁊ ibi
Ab. de cõfir. vti. vel inuti. ⁊ idẽ Ab. in. c.
ad audiẽtiã primo no. de cleri. nõ reſi.
⁊ no. Bar. in. l. ſi cõſtãte. in prin. in. ix. q.
prime partis principalis. ff. ſo. matri. ⁊
habetur in. l. ſi vero. §. de viro. co. ti. vn-
de cũ in aliis rebus militet eadẽ ratio q̃
militat in pecunia ⁊ nõ põt reddi ratio
diuerſitatis ideo ille tex. habet etiã lo-
cum in aliis rebus: ⁊ per predicta rep-
hendi etiã ſolet idẽ Sal. in ſimilib⁹ ter-
minis in. l. ſingularia. ff. ſi cer. peta. vbi
Bar. ⁊ alii volũt ꝙ diſpoſitio. l. certi cõ-
dictio. §. ſi nũmos. co. ti. ꝙ. ſ. ex pecunia
mea nũmerata alteri nomine meo mi-
hi abſenti ⁊ ignorãti queratur actio ha
beat etiã locũ in aliis rebus mutuabili
bus: ⁊ in hoc etiã ibi Sali. tenet cõtra-
riũ ꝙ. ſ. habeat locũ in ſola pecunia: et
mouetur quaſi eiſdẽ fundamẽtis quib⁹
mouetur in. d. l. vni. ⁊ tñ in hoc etiã rep
hẽditur per Jaſ. in. d. l. certi cõdictio. §.
ſi nũmos. in verſi. nũquid aũt glo. p fun
damenta de quibus ibi. ¶ Quarto am
plia ꝙ licet ille tex. in. d. l. vni. loquatur
in credito chirographario: tñ hꝫ locuꝫ
etiã in alio debito ſine chirographo p
quo nõ eſt data hyp. q2 etiã pro illo da
tur retentio creditori habẽti hypotecã
pro alio credito ita tꝫ glo. in rubri. C. ob
chi. pecu. ⁊ in. d. l. vni. in verb. ſimplici-
ter ⁊ ibi Sali. in. iiii. qõ. ¶ Quinto am-
plia vt. d. regula procedat etiã ſi debi-
tor vẽdidiſſet pignus alteri ſine cõſen-
ſu creditoris: q2 ſi emptor agat contra
creditorẽ poſſidentẽ dictũ pignus: tene
tur offerre vtrũq3 debitũ alias repellit̃
a creditore: q2 exceptio que obſtat debi
tori obſtare etiã debet eius emptori et
ſingulari ſucceſſori iuxta no. per Bart.
in. l. ſi terti⁹. §. ſi quis prius. ff. de aqua
plu. arcen. ⁊ iſtã opi. tꝫ glo. in. d. l. vnica.
in glo. fi. ¶ Sali. aũt ibi in. vi. q. dicit ꝙ
Jac. de are. vt refert ibi Cy. tenebat cõ-
trariuꝫ eo q2 dicta exceptio que datur
creditori ad retinendũ rem pignoratã
pro alio credito nõ hypotecario vr̃ eſſe
in perſonã ⁊ nõ in reꝫ q2 datur ex eo ꝙ
debitor agẽs eſt debitor etiã alteri⁹ pe-
cunie: cuius nõ eſt debitor emptor ⁊ idõ
nõ videt̃ ꝙ talis exceptio detur contra
emptorẽ per. l. exceptiones que pſone.
ff. de excep. ¶ Tamẽ idẽ Sali. ſubdit ꝙ
ſibi videt̃ ꝙ. d. l. vni. in. ii. ⁊ iii. rñ. probet
cõtrariũ: ⁊ ita puto tenẽdũ q2 retẽtio q̃
cõpetit creditori in terminis. d. l. vni. eſt
coherẽs rei ⁊ ideo trãſit cõtra ſingula-
rem ſucceſſorẽ vt eſt tex. ⁊ ibi no. Bald.
in. l. iii. C. ꝙ nic. cã. ⁊ ibi Alex. in. ii. no. et
etiã q2 excep. doli in qua eſt fundata di
ſpoſitio. d. l. vni. vt ibi: propter exceptio
nem doli mali: ex parte eã opponentis
eſt in rem vt eſt tex. in. l. ii. §. i. verſi. pla-
ne. ff. de except. dol. ſed qñ ipſe emptor
poſſideret ⁊ cõueniretur ab ipſo credi-
tore nõ cogeret̃ ipſe emptor offerre niſi
creditũ hypotecariũ: vt quilibet ali⁹ ex-
traneus poſſeſſor ita tenet Sal. in. d. vi.
48 q. ¶ † Sexto amplia vt dicta regu. p-
cedat etiã in pignore pretorio vel iudi-
ciali q2 etiam illud poterit retineri pro
alio credito chirographario ſicut põt
retineri pignus cõuentionale ita tenet
gl. fi. in. d. l. vni. ⁊ ſequitur Sali. in. ix. q.
¶ Et nõ obſtant quedã que in contra-
riũ allegãtur ibi per Sali. quia (vt dixi
ſupra) iſta retentio que competit credi
tori eſt fundata in exceptione doli que
datur creditori contra debitorem repe-
tentem pignus ⁊ nolẽtẽ ſoluere aliud
debitum chirographarium: ſed nõ mi
nori dolo notatur debitor repetens pi-
gnus pretorium vel iudiciale ⁊ nolens
ſoluere debitũ chirographariũ quam
repetens pignus cõuentionale et ideo
diſpoſitio. d. l. vni. militare etiam debet
in pignore pretorio vel iudiciali. ¶ Se
ptimo amplia ꝙ dicta regula militat
non ſolum in pignore tradito creditori
ſed etiam in ſimplici hypoteca nõ tra-
dita: q2. ſ. creditor poterit per hypoteca
riã auocare rem a debitore ⁊ poſtea illã
retinere pro alio credito chirographa-
rio ita tenet gl. fi. in fi. in. d. l. vni. ⁊ ſequi
tur ibi Sal. in. xiii. q. ¶ Octauo amplia
ꝙ dicta regula procedat nõ ſolũ in de-
bito puro: ſed etiã in debito cõditiona-
li. Nã qñ debitor eſſet ſuſpectus de di-
lapidatione tũc etiam pro debito chiro
graphario cõditionali daretur retẽtio

creditori ita tenet Salice. in. d. l. vni. in xiiii. q. poſt Jac. de are. Cy. ⁊ Jac. de ra uc. ibi arg. l. queſitũ. in prin. ff. de pign.
49 ¶ † Nono ⁊ vltimo amplia vt dicta re gula procedat etiã quãdo creditor haberet pro vno credito pignus valde ido neũ ⁊ pro alio credito pignus min⁹ ido neũ nã poterit retinere pignus magis idoneũ pro vtroq; credito ita tenet Sa li. in. d. l. vni. in. xvj. q. poſt Jaco. de are. ¶ Nec obſtat ſm Sali. q recipiendo pi gnus minus idoneũ videatur per ſuaʒ prouiſionem receſſiſſe a prouiſione. l. iu xta. l. fi. C. de pac. conuen. qꝛ qñ diſpoſi tio. d. l. fi. haberet locum in iſto caſu: il la nõ procederet niſi in tanto in quãto ſibi prouidit: nã per minus idoneũ pi gnus non tollitur exactio in reſiduo. l. creditor qui nõ idoneũ. ff. ſi cert. peta. et facit qꝛ pignus datur ad cautelaʒ pro faciliori exactione ideo nõ debet inter pretari in leſionem. l. q fauore. C. de le gi. ¶ Fallit modo dicta regula quãdo debitor fuit cõdẽnatus creditori non poſſidenti pignus ad ſoluendum pecu niam. Nam ſi poſtea creditor agat hy potecaria cõtra tertiũ poſſeſſorẽ vt ha bendo pignus poſſit illud retinere pro alio credito chirographario: poterit debitor comparere ⁊ offerre pecuniam in qua fuit condẽnatus: ⁊ impedire iu dicium hypotecariũ: ⁊ iſto caſu debitor non tenebitur offerre aliud creditũ chi rographariũ. Jta tenet gl. in. d. l. vni. in ver. perſequutionẽ ⁊ ſequitur ibi Sali. in. j. colũ. in verſi. ſed tunc dubitat glo. ¶ Et ſm iſtam fallen. intellige illud qđ dixi ſupra in. vij. ampliatione veʒ vt il lud procedat quãdo creditor ageret hy potecaria cõtra tertiũ poſſeſſorem ante cõdẽnationẽ debitoris de quantitate ⁊ oblationẽ vel ſolutionẽ dicte quantita tis: tũc enim bene permittitur creditori per hypotecariã auocare pignus ⁊ il lud retinere cõtra debitorẽ pro alio cre dito chirographario: ſecus aũt eſt poſt condẽmnationẽ ⁊ ſolutionẽ vel oblatio nem. ¶ Secũdo fallit reg. qñ dicta duo credita. ſ. hypotecariũ ⁊ chirographa riũ nõ procedũt ab vna tñ perſona: ſed a diuerſis perſonis: puta qꝛ ſemproni⁹ erat creditor hypotecarius ⁊ ſcius chi rographarius ⁊ chirographarius vi dẽs nõ poſſe cõſequi ſuũ creditũ: ſoluit creditũ ſuũ hypotecario ⁊ ab eo volen te impetrauit ceſſionẽ (nam inuitũ co gere non poterat. l. nulla. C. de ſolu.) ¶ Nã iſto caſu debitor non cogetur of ferre huic creditori ceſſionario: niſi ſo lum creditũ hypotecariũ ei ceſſum: non aũt chirographarium: qꝛ dicta. l. vni. lo quitur qñ ambe obligationes trahunt originem ex perſona vnius tñ: non aũt qñ deſcendunt ex perſona diuerſorum arg. tex. in. l. fi. ff. qui. mo. pi. vel hy. ſol. ⁊ l. ſi is qui ſtichum. ff. de actio. ⁊ obliga. ¶ Et cum. d. l. vni. exhorbitet a iure cõ non eſt extendenda ad diuerſum caſum diuerſam rationem habẽtem. l. ius ſin gulare. et. l. q vero contra. ff. de legi. ¶ Jtẽ qꝛ. d. l. vni. fundatur ſuper equi tate quaſi dolo faciat debitor nõ ſolue re vtrũq; debitũ creditori qui de vtroq; credidit ⁊ fidem habuit: que ratio ceſſat in caſu propoſito: cum potius in eo ſit fraus ⁊ deceptio ex parte vtriuſq; cre ditoris tam cedẽtis quã ceſſionarij: qui voluerũt in pl⁹ obligare debitoreʒ quã eſſet de iure ⁊ ita tenet Sali. poſt Cy. in d. l. vni. in vlti. q. ¶ Tertio fallit reg. d. l. vni. qñ creditor cõceſſit debitori pign⁹ precario: ⁊ modo vult illud reuocare: et debitor offert ei pecuniam pro qua di ctũ pign⁹ eſt hypotecatũ: nõ aũt aliud creditũ pro quo: ſi pignus fuiſſet apud ipſum creditorẽ potuiſſet retineri. Naʒ iſto caſu nõ tenetur offerre debitor niſi creditum hypotecarium ita tenet Sa li. poſt Dy. in. d. l. vni. in. xv. q. dicentes ita de facto fuiſſe determinatuʒ per. l. ſi debitor. ff. de precario que ſatis bene ꝓ
50 bat. ¶ † Quarto reſtringitur. d. l. vni. q licet creditor habeat ius retinendi pi gnus etiam pro credito chirographa rio: tñ non habet ius illud vendẽdi pro dicto credito chirographario ita tenet glo. fi. in. d. l. vni. Cynus aũt ſupplet in hoc q pignus vẽdi poterit pro credito hypotecario: ⁊ ſi quid reſiduũ erit pote rit illud compenſari cum credito chi rographario vt. l. j. et. ij. ff. de compen. ⁊ ita etiam tenet Sal. in. d. l. vni. in. xij. q.

51 ¶ † Inſuper in predictis dubitatur an in caſibus in quibus competit ius offerendi qui ſupra notati ſunt poſſit talis oblatio fieri lata ſententia in hypotecaria? et tibi hoc Spe. in ti. de oblig. et ſolu. §. j. verſi. quid ſi te mihi. tenet ꝙ ſic idē tenet Bal. poſt Ray. et Cy. quos ipſe refert in. l. paulus §. fi. in lectura antiqua ff. qui. mo. pi. vel hy. ſol. et iſta concluſio in ſc̄do creditore et poſſeſſore probatur ex no. per Bar. in. l. ſtipulationes nō diuiduntur in. §. x. q. in verſi. ſed iuxta predicta moueo. ff. de ver. obli. vbi Bar. cū quo alij tranſeūt decidit ꝙ quādo vnum eſt in obligatione et aliud eſt in ſolutiōe ex diſpoſitione legis: tūc illa facultas ſoluendi durat etiam poſt lat.ꝫ ſententiā donec fuerit talis cōdēnatus conuentus ſuper actione iudicati allegat. l. miles. §. decem. ff. de re iudi. et. l. item veniunt §. cū prediximus. ff. de peti. here. vnde cū in propoſito in obligatione actionis hypotecarie ſit relaxatio rei hypotecate iuxta. l. ſi cū venditor in prin. ff. de euictio. et in facultate conuenti ſit oblatio et ſolutio debiti ex diſpoſitione legis cōcedentis iſtud ſc̄do creditori vt. l. ſi fundus. §. in vendicatione. ff. de pign. et poſſeſſori conuento iuxta. d. l. mulier. ff. q̄ po. in pi, habe. ſequitur quod talis facultas durat etiam poſt latam ſententiam et ita per dictam rationem firmat in hypothecaria idem Bar. in. l. ſi quis ſtipulatus fuerit. x. in melle in fin. ff. de ſolu. dicens hoc eſſe perpetuo tenenduꝫ menti. ¶ In debitore autem quod ipſe poſſit offerre poſt ſententiam eſt caſus et ibi no. Bar. in. l. ſi fundus. §. ſi plures. ff. de pigno. et ita per ſupradicta tenet etiā Ang. de are. inſti. de actio. §. item ſi quis in fraudem col. pen. in verſic. in ea gl. in fi. ¶ Et hanc opi. tenet etiam Iaſ. in. d. l. ſi res obligata in vlti. col. in verſi. modo ex toto etc. ff. de leg. j. et ratio iſtius deciſionis eſt quia oblatio debiti facta poſt ſententiam non impugnat ipſam ſententiam imo eam ꝯprobat: quia illa in effectu nihil aliud vult niſi vt debitum ſoluatur creditori vt per bar. et Alex. in l. ſi fundus. §. in vendicatione. ff. de pigno. et not. Bartol. in. l. ſi cum venderet in prin. ff. de euictio: et ſimiliter petitio ceſſionis vel exceptio cedendarum competens offerenti non impugnat ipſam ſententiam: vt no. Iaſo. in. d. l. ſi res obligata in. d. verſi. modo ex tota etc. nimirū ergo ſi poteſt offerri poſt ſententiā et impetrari ceſſio in caſibus in quibus impetrari poteſt. ¶ Quinimo in terminis d. l. ſi res obligata poteſt fieri oblatio et impetrari ceſſio etiam poſt executionē factam in hypothecaria et etiam ſolutionem vt ibi no. gloſſ. et plene declarat Iaſ. poſt alios in. d. vlti. col. et notaui. ſ.

52 in hoc. iij. membro nu. i. ¶ † Ultimo in hac materia iuris offerendi dubitari poteſt vtrum huic iuri offerēdi preſcribatur? et iſte articulus eſt dubius. Nam gloſſ. in. l. cum notiſſimi. §. eodem iure in verſ. opponere. C. de preſcri. xxx. an. loquens de oblatione que fit a debitore creditori ponit duas opini. prima eſt quod tali iuri non preſcribatur quia ſi ſit quedam facultas prout eſt facultas eundi per viam publicam. Secunda autem opi. que fuit Bulg. eſt ꝙ tali iuri preſcribatur ſpatio. xxx. annorum ſicut preſcribitur alijs iuribus et actionibus: et quia eſt i poteſtate debitoris facere quod oriatur actio pignoratitia directa. offerendo vel ſoluendo merito idē poſſe videtur. l. qui poteſt facere. ff. de reg. iur. ¶ Dubitatur nūc que ſit verior opi. an prima an ſc̄da? Et primam opi. ꝙ in debitore tali iuri nō preſcribatur tenēt vltramō. et Cyn. in. d. §. eodem videlicet ꝙ iuri offerendi quod competit debitori non preſcribatur cum ſit quedam facultas: ſecus aūt ſit in iure offerendi quod cōpetit ſc̄do creditori cōtra primū: quia iſtud ius eſt fundatū in hyp. que ei ꝯpetit et ſic eſt ſequela actiōis iā nate. cō ſicut dicta actio hypothecaria tollitur ſpatio. xxx. annorum ita et ius offerendi in ea fundatū. ¶ Et iſtaꝫ opi. ſequitur Bartol. in. l. pignori in princi. ff. de vſucap. et Bartol. in. d. l. cum notiſſimi. in fi. principij. Eandē opi. tenēt Io. an. et Ant. de bu. l. c. quādo frequēter vt li. nō ꝯteſ. Sꝫ ſc̄daꝫ opi. gl. i. d. §. eo. vꝫ ꝙ iuri offerēdi ꝙ ꝯpetit, et debitori pſcribat. xxx. an. ſicut pſcribi iuri offerendi

qđ cõpetit ſcđo creditori firmat Accur.
ibi ⁊ gl.i.d.l.pignori in pñ.⁊ glo.ſi rẽ.§.
oĩs.ff.de pigno.acti.⁊ gl.in.l.i.§.i.ver.
ꝑ ſocio.C.de anna.excep.⁊ iſtã ſcđam
opi.tꝫ Bar.ſibi cõtrari⁹ in.l.j.ff.de con=
di.ex lege in ſcđa col.in vẽr.iuxta p̃di=
cta quero ĩ caſib⁹ ⁊c.⁊ Bal.in.d.l. cũ no
tiſſimi in fine pñc.diſtinguẽdo tñ vt ibi
per eũ.Idem tenẽt ibi Jacob.butriga.⁊
Ange.⁊ Floria.¶Eandem opi. tenent
Ange.Jmol.⁊ Pau.de ca.in.d.l.pigno=
ri ⁊ idem Pau.in cõſi.ccxciiij.ego pau=
lus.⁊ Ang.in cõſi.lv.ex facto. ¶Iſtam
etiam opi.late diſputãdo firmat Ange.
de are.inſtit.de actio.§.actionum colũ.
xxv.in ver.aduertas tñ ⁊c.dicens iſtam
eſſe cõmu.opi.⁊ ſic ꝯcluſio eſt ꝙ tam in
debitore q̃ in ſcđo creditore q̃ poſſunt
offerre priori creditori preſcribat̃ tali
iuri offerendi ſpatio.xxx.an.¶Et iſtam
cõcluſionem intellige ꝓcedere qñ iſtud
ius offerendi venit deducendũ ꝑ modũ
actionis.puta qꝛ primus creditor poſſi
det rem hypotecatã cui .debitor vel ſe=
cundus creditor poſſunt offerre: qꝛ de=
bent tunc offerre.i.xxx.annos: al's ela=
pſis.xxx.annis ſunt excluſi a iure offerẽ
di ꝑ p̃dicta q̃ hoc modo ꝓcedunt:ſecus
autẽ eſt qñ ius offerendi cõpeteret debi
tori vel ſcđo creditori ꝑ modũ exceptio
nis puta qꝛ ipſi poſſidẽt vel etiã alteri
tertio poſſeſſori extraneo q̃ poſſunt con
ueniri hypothecaria a primo credito=
re ⁊ tunc poſſunt offerre:nam huic iuri
offerendi ꝑ modũ exceptionis nõ p̃ſcri=
bitur ſpatio.xxx.annorũ ſed etiã cõpe=
53 tit eis poſt.xxx.annos.† qꝛ q̃ ſunt tpa=
lia ad agẽdũ ſunt ꝑpetua ad excipiẽdũ.
l.pure in fi.ff.de excep.⁊.l.iꝫ cũ gl.C.co.
ti.⁊ late ꝑ Fely.poſt Abb.in.c.ſi aũt in
ver.tpalia ad agẽdũ de reſcrip.⁊ ita te=
net Areti.in.d.§ actionũ ſi in p̃allegato
loco.¶Itẽ reſtringe p̃dictã ꝯcluſionẽ.
s.firmatã ꝙ iuri offerẽdi qđ competit ꝑ
modũ actionis tam debitori q̃ ſcđo cre
ditori preſcribatur ſpatio.xxx.annorũ
procedere preterq̃ quando in pigno=
re eſſet adiectum pactum.l.commiſſo=
rie quod eſt improbatum in pignori=
bus iuxta.l.j.⁊.ij.C.de pac.pigno.nam
tunc odio creditoris non preſcribetur
tali iuri offerendi ita ſingulariter limi=
tat Bald.in.c.j.in ti.de feu.da.in vi leg.
cõmiſ.⁊ refert ⁊ ſequit̃ Alex.in.d.l.cuꝫ
notiſſimi in fine prin.in apo.ad Bar.et
idẽ Alex.i.d.l.ſi pignori in pñ.ff.de vſu
cap.qđ not.¶Et an ⁊ qñ iuri offerendi
in aliȷ̃s caſibus p̃ſcribat̃? vide Cor.i cõ
ſi.cccv.iij.vol.⁊ in cõſi.clxxvj.co.vol.et
late ꝑ Fely.in.c.cũ acceſſiſſent in.x.⁊.xj.
col.de conſtitu.⁊ latius ⁊ plenius ꝑ mo
dernos in tractatu p̃ſcriptionuꝫ in.iiij.
parte quinte partis principalis cat.xl.
ij.col.⁊c.⁊ per predicta eſt expedita pri
ma pars iuris offerendi.videlicet qui=
bus competat tale ius.

¶Summarium.

1 ☞ Oblatio debet eſſe realis:nã ver= balis non releuat.
2 Uerba nõ ſufficiunt vbi opus eſt facto.
3 Uerbalis oblatio procedit ⁊ operat̃ in rebus immobilibus.
4 Uerbalis oblatio operat̃ quo ad retra= ctandum venditionẽ pignoris factam per creditorem.
5 Debitum intricatũ non eget oblatione ſed interpellatione.
6 Promiſſum vel debitũ cõditionale non eſt ante cõditionis euentũ offerendum.
7 Oblatio debitoris ſtat in arbitrio cre= ditoris.
8 Oblatio verbalis prodeſt ſi debitor te= neatur ſoluere in alieno loco.
9 Oblatio valida preſupponit locum cõ gruum ⁊ tempus.
10 Oblatio debet eſſe pura.
11 Conditio extrinſeca oblationi vel depo ſitioni appoſita reddit illã inefficacem.
12 Actus purus differt a cõditionali.
13 Obſignatio vel conſignatio ſeu ſigilla= tio qualiter ⁊ qñ fieri dicatur.
14 Signatio cuius ſit effectus.
15 Conſignatio in pecunia req̃ſita an etiã requiratur in rebus mobilibus.
16 Oblatio debet eſſe ſpecialis generalis enim non releuat.
17 Oblatio debiti debet eſſe totalis ⁊ inte= gra:creditor enim non tenetur recipere partem debiti.
18 Solutio particularis maxima incõmo da ſolet offerre.
19 Creditor quo caſu teneatur partẽ debi

ti ſibi oblatā recipere.
20 Solutio particularis admittitur in pia cauſa & in libertate.
21 Lex fi.ff.qui.mo.pig.vel hy.ſol.duas recipit reſtrictiones.
22 Emphiteota prediorū & patrimonij ceſaris admittitur ad particularē ſolutionem: ſecus in emphiteota priuati.
23 Creditor recipi s duos fideiuſſores pro vno debito an vno abſente teneat recipere particularē ſolutionē tangentem vnum fideiuſſorum.
24 Compenſatio particularis admittit.
25 Solutio particularis pōt fieri publico exactori ipſo volente.
26 Debitū legis diſpoſitione pōt particulatim ſolui.
27 Oblatio debiti debet fieri preſenti.
28 Depoſitarius an poſſit reddere depoſitum deponenti.
29 Creditori cōtra depoſitariū ad petendum depoſitum cōpetit actio vtilis depoſiti & in rem.
30 Debitor an liberet vnica oblatione vel ſi pluries teneatur offerre.

¶ Secunda pars tertij mēbri.v.partis principalis.

1 SEquitur ſcđa ps tertij mēbri. vz qualiter: & quō oblatio ſit facienda: & i hac ſcđa parte † Primo pone vnam regulā q verbalis oblatio nō releuat ſed dʒ eſſe realis.l. q̄ decē ver.idem rñdet in fi.ff.de ſolu.& plene p Bar.in.l.ꝑtor.§.ſi qs paratus. ff. de no. op.nun.vbi Bar.dicit q oēs.ll.q̄ dicūt q debitor dʒ eſſe paratus ſoluere dñt intelligi q debitor dʒ ire cū denarijs in manu al's nō dicet obtuliſſe niſi in vno caſu q̄ eſt in.l.pe.ff.de reſc.ven.que no. gl.in.l.ſi reſiduū.C.de diſtrac.pi.de quo dicet.ī.in.ij.fall'.huius regule. ¶ Eandē regulā firmat bal.in ti.ſi de feu.fue. ɔtro.inter do.& agna.§.liber.& Bart.ī.l. acceptā in ver.venio ad.q.C.de vſur.& late Matheſi.in ſuo no.cxxxiiij. incipi. no.q vbi qs dʒ offerre &c.& latius Alc. in cōſil.cxxx.in cā ſtrazarolorū.iiij. vol. in.iij.co.in ver.Nō obſtat q dicatur &c.
2 ¶ † Et facit qr vbi opus eſt facto verba nō ſufficiunt vt p glo.in.c.paſtoralis in gl.fi.de offi.ordi.& gl.in.c.vt circa in ꝟſ.
preſtito de electio.in.vj.candē regulam ponit Alex.in.l.ſi mora in.3.col.ff. ſolu. ma. ¶ Et hanc reg.amplia primo: vt ꝓcedat etiā ſi oblatio eſſet realis puta qr offerens haberet pecuniā in marſupio: nam talis oblatio non valeret niſi dicta pecunia extrahat de marſupio & numeretur coram teſtibus & poſtea reponat in marſupio ita optime declarat Bart. in.l.cū ſeruus.ff.de cōdi.& demō. Nam al's nō cōſtaret quid offerreret cū poſſit dubitari quid ſit in marſupio vt in ſimili dicit tex.in.l.j.§.ſic iſta.ff.depoſi.& firmat bal.in.d.l.acceptā in.ij. not. poſito ſup ver.cōſignatam & habet per Ang. de arg.inſti.qui.mo.tol.obli.§.fina.& ita etiā refert & ſequit Alex.in.d.l. acceptā in apo.ad Bar.& idem Alex.in.l.ſi mora in.iij.col.in ver.iuxta predicta adde. ff. ſol.ma.Ex quib⁹ infert q Imo.& Pau. in locis de quibus ibi vident male fuiſſe loquuti dum indiſtincte dixerūt oblationem factā in marſupio valere: ſi creditor recuſauit recipere: qr potuit tantum pars debiti eſſe in marſupio quo caſu creditor nō tenebatur illā recipere.l.quidā eſtimauerūt & ibi p doct. ff.ſi cer.pcta.& ideo videtur licite recuſaſſe. ¶ Poteſt tñ ſm Alexā. ſubſtineri opin. Imol.& Pau.de ca.quando creditor recuſauit velle recipere ſolutionē aliquo modo: etiam q in marſupio eſſet totum creditū. ¶ Iſta autē reg.declarata & ampliata (vt.ſ.) recipit ſex limitatiōes notabiles: quas ponit Alex.in.d.l.ſi mora
quas ſucciēte referā. ¶ † Primo igitur limitatur vt nō habeat locū in oblatione rei immobilis qr in illa ſufficit verbalis oblatio.l.ij.poſt pnci.C. qñ & qui. quar.pars debe.lib.x.& ibi Bar.& text. in autē.dos data.C.de dona. ante nup. & iſta prima limi.declaratur ſm Bald. in.d.l.acceptam in prima oppo. vt procedat quando offerens rem immobilem habebat illam ſolutioni paratā alias ſecus per allegata ibi per eū: & ideo qñ agitur de offerendo domum vel ꝑdium ſufficit verbalis oblatio: offerendo ſe in iudicio paratum ea tradere in loco in quo ſita ſunt: quia lex non arctat quem ad impoſſibile vel iniquum vt.l. pretor

In princip.⁊ fina.ff.de edē. ita declarat Bal.in.d.l.j.oppoſitione ⁊ idē eſt etiam qñ equus eſſet offerēdus vt no. idem in d.l.acceptam in.ij.oppo.⁊ tꝫ glo.⁊ Bar.
4 in.d.l.ſi mora.¶ † Scdo limitatꝰ regula quo ad effectū retractandi venditioneꝫ pignoris factā per creditorē: qꝛ ad hoc ſufficit verbalis oblatio vt.l.pen. q̄ incipit ſi fundus q̄ lucij.ff.de reſcind. vend. ſm intellectum glo.bar.⁊ aliorū cōiter in.l.pen.q̄ incipit creditor .ff.de diſtractio.pig.⁊ in.l.ſi reſiduū.C.eo.tit. ⁊ iſtū eſſe verū ⁊ cōmunem intellectum dicit Alex.in.d.l.ſi mora in.ij.falſ. lꝫ Bald.in d.l.acceptam in prima oppo.poſt Old. ponat intellectum diuerſum.¶ Tertio limitatꝰ regula quando debitum qd̄ venit offerendum non eſt liquidum:ſed intricatum vt in obligato reddere rōnem alicuius adminiſtrationis. Nam tūc ſufficeret verbalis oblatio de incerto.et pars liquida deberet realiter offerri et deponi:⁊ de incerto preſtari fideiuſſor ita tenent Angel.⁊ Imol.in.d.l. ſi mora per.l.ſtatuliber rōnem ⁊.l.ſeruus heredi.§.fi.ff.de ſtatulibe. Idem no. Ange. ⁊ ibi late Alexā.in.l.iij.§.ait pretor.ff. de re iudi.¶ Subdit tamē Alex.vtroqꝫ loco ꝙ illud quod dictum eſt de fideiuſſione poſſet habere locum quando debitor eſſet inops aut ſuſpectus:alias ſi debitum non eſt liquidum ſufficit verbalis oblatio tm̄ abſqꝫ exhibitione fideiuſſorꝝ ⁊ ita dicit procedere iura allegata per
5 Ange.⁊ Imo.¶ † Et iſtud etiam comprobatur autoritate Barto.in.d.l. pen. que incipit creditor.ff.de diſtrac. pign. dum vult ꝙ quando debitum non eſt liquidum ſatis eſt ꝙ debitor coram iudice interpellet creditorem vt deputetur vnus mercator ad calculandum rationes ⁊ in ſaldum reducendum: ⁊ ꝙ alia oblatio nō eſt neceſſaria:⁊ ita intelligit. d.l.ſi reſiduum:⁊ ita etiam tenet gloſ.in l.obſignatione.C.de ſolutio.⁊ ibi per doctores ⁊ Alexand.in conſi.xxiiij. inſpecto proceſſu ad fi.iiij.volumi.⁊ Veronē. in ſuis cautelis.iiij.car.cau.pen. verſic. Nota ꝙ vbi debitum.⁊ Iaſo. in. l. prima in prima colum. ff .qui ſatiſda. cogan.⁊ Cor.in conſilio.lxxxv . in litera.f.

iiij. volumi.¶ Et iſta tertia limitatio declaranda eſt duobus modis iudicio meo ¶ Primo modo vt procedat quando incertum erat quid ⁊ quantum ſolui deberet:ſecus autem ſi certū erat in ſolutione ſed erat dubiū de iure an deberet ſolui vel non:quia tunc offerens deponens ⁊ fideiubens iuxta terminos iſtius tertie limitatiōis nō releuaretꝰ ſꝫ teneretꝰ certū oīno ſoluere:cū ius ſit certum.l.ornamentorum.ff.de auro ⁊ argēto lega.⁊ dubitans de iure poteſt conſulere peritiores ita firmat Cor. in conſil. cclxij.pro euidentia.iiij.volumi. in fine. ¶ Secundo modo poteſt declarari ⁊ reſtringi vt iſta limita.procedat quando agitur de euitādo morām vel incurſūꝫ alicuius pene vel de impediendo executionem aduerſe partis vel de effugiendo aliquod aliud preiudicium in iſtis enim terminis militat dicta limita. et ita loquuntur leges ⁊ doctores preallegati.ſecus autem ſit quo ad actionem conſequendam:que naſcitur ex implemento alicuius oneris vel conditionis iuxta tex.⁊ ibi no.in.l. iuriſgentium in princip.ff.de pac.¶ Et ita colligitur ex no.ibi per Alexā.in princip.⁊ per Iaſo. in vltima colum.in quatuor limitationibus quas ibi ponit:volūt ꝙ ad actionem conſequendam ex contractu innominato requiritur oblatio ⁊ vltra oblationem depoſitio ⁊ ꝯſignatio iuxta tex. in d.l.obſinatione.C.de ſolu.qꝛ oblatio depoſitio ⁊ conſignatio hꝫ vim ſolutionis:vt.l.j.C.q̄ po.in pig.hab.⁊.d.l. obſignatione:quod non eſt in oblatiōe ⁊ depoſitione certe partis ⁊ fideiuſſione et probatur iſta concluſio in.l.ſi a te.C. de pac.inter empto.⁊ vendi.⁊ ibi p. Paul.
6 de ca.¶ † Et idem putarē dicendum qñ aliquid eſſet dandum vel preſtandum alicui ſub cōditione ſi ſolueret eſtimationē puta vniꝰ equi vel alterius rei:qꝛ iſto caſu nō ſufficeret ad ꝯſequēdū illū qd̄ ſibi dādū eſt ſub dcā ꝯditione: deponere certū qd:⁊ offerre aliud incertū ⁊ fideiubere:ſed oīno illa conditio deberet prius impleri in forma ſpecifica iuxta. l.q̄ heredi in pn.⁊.l.meiꝰ.ff.de ꝯd.⁊ de. ⁊ tūc nō ſufficeret adiplere p eqpollēs p

❧ iuraťꝛ ita vr̄ ēt ꝓbari ꝑ tex.i.d.l.ſtatu
liber rationē.§.i.vbi lꝫ ſeruus iuſſus red
dere rationē cōſequatur libertateꝫ ſibi
relictā ſatiſdando:tñ ſecus eſt ſi ſit iuſ-
ſus ſoluere pecuniā ad idem tex.in.d.l.
ſeruus heredi.§.fi.circa mediū ibi nec
ante iure placuit agi. ¶ Sꝫ quo ad cui
tandū penam ꝛ alia pꝛeiudicia difficul
tas excuſat vt.l.ij.ff.ſi quis cau.et per
Bar.ꝛ doc.in.l.qđ te.ff.ſi cer.peta.q̄ no.
qꝛ non inuenio per aliū notata:ꝛ mihi
videntur ſatis rationabilia:lꝫ non au-
deā in totum firmare. ¶ Quarto limi-
tatur regula qñ illud qñ offertur vnico
momēto expediri non poteſt vt in illo q̄
tenetur offerre pꝛobationes:nam non
eſt neceſſe q̄ teſtes ſecum ducat ſed ſa-
tis eſt q̄ offerat ſe pꝛobaturum ita not.
Hoſtien.Ant.de butr.Abb.ꝛ Philipp⁹
in.c.interpoſita in pꝛin.de appel.cum
alijs allegatis per Alex.in.d.l.ſi moꝛa
7 in.iiij.fall.¶ † Quinto limitatur regu.
ſm Alex.in.d.l.ſi moꝛa qñ creditoꝛ cui
ſolo verbo offertur diceret ſe nolle reci-
pere ſolutionē tunc enim nō requiritur
realis oblatio ita not.Bald.in.l.j.in.ij.
col.C.ne li.ter.pꝛo.cum alijs cōcoꝛdā-
tijs quas refert Alexā.in.d.l.ſi moꝛa in
5.fall.ꝛ idem tꝫ Alexā.in.l.qui rome in
pꝛin.in pꝛi.col.ff.de ver.ob. ¶ Sed iſtā
quintā limi.repꝛobat Areti.in.d.l.qui
rome quibuſdā fundamentis:a quib⁹
eam defendit ibi Soꝛi.in.ij.col.ſed vlti-
mo loco relinquit ſuper ea.cogitandū:
qꝛ(vt ipſe ſubdit)Cuma.ꝛ alij commu
niter eam ſequuntur. ¶ Ipſam tñ Iaſ
ibi in.iij.col.defendit ꝛ ſequitur ꝛ idem
Iaſo.in.l.ſi ita quis.§.ſcia cauit in.vi.
col.in verſi.poſtremo vt nihil obmitta-
tur ꝛc.ff.de ver.oblig.ꝛ ita puto tenen-
8 dum.¶ † Sexto limitatur regula quā-
do quis teneretur ſoluere in alio loco
puta Bononie.Nam ſi conueniatꝰ Flo
rentie ꝛ ſolo verbo offerat ſe ſoluturuꝫ
bononie ꝛ ſic in loco deſtinato ſolutio-
ni tunc ſola verbalis oblatio ſufficeret
ita ſingulariter tꝫ Bal.in.d.l.acceptam
in pꝛi.oppo.ꝛ refert ꝛ ſequitur Alex.in
d.l.ſi moꝛa in.vj.fallen.per rationem de
qua ibi. ¶ Adde tñ q̄ Alex.in.d.l.ſi mo
ra limitat iſtas ſex fallentias nō pcede

re qñ incontinenti poſt tales oblatiōes
creditoꝛ offerret ſe paratū recipere naꝫ
iſto caſu ſtatim debitoꝛe realiter nō ſol-
uente talis oblatio verbalis euaneſce-
ret ſm Imo.in.d.l.ſi moꝛa:ꝛ ita in effe
ctu tꝫ Bar.in.d.l.pen.ff.de diſtrac.pi-
gno.vbi tradit hanc cautelam quā etiā
ſequitꝰ ibi Saly.in fi.ꝛ vtroqꝫ loco trā-
ſit Alex.ꝛ idem eſt ſi mittat vnū cū offe-
rente cui ſoluat argu.l.j.§.mariti.ꝛ.§.il
9 lud.ff.de lib.agno.¶ † Scđo requiritur
q̄ oblatio fiat congruo loco ꝛ tempoꝛe
al's non releuat vt eſt tex.ꝛ ibi Bart.in
l.ſi ſoluturus.ff.de ſol.ꝛ ideo dicit bal.
in.d.l.acceptam in.ij.q.q̄ oblatio facta
de nocte nō dicitur facta loco congruo
allegat.l.moꝛe romano.ff.de ferijs.
¶ Idē etiā tenet Saly.ibi in.iij.oppo.
Addēs q̄ ſi oblatio fiat ante temp⁹ ad-
iectuꝫ ſolutioni fauoꝛe creditoꝛis diceꝰ
facta tēpoꝛe incongruo per.l.item illa
in pꝛin.ꝛ ibi glo.ff.de conſti.pecu.ꝛ per
l.ſi ita relictum.§.pegaſus.ff.de leg.ij.
ꝛ per.l.cuꝫ qui al's iabolenus.ff.de an.
leg.Idē etiā eſt ſi oblatio fieret tempoꝛe
quo creditoꝛ ſequitur funus familiare
argu.l.ij.ff.de in ius vocan.ꝛ ita tenet
Saly.in.d.iij.oppo. ¶ Illud aūt quod
dixi q̄ de nocte non poteſt fieri oblatio
limita niſi nox eſſet vltima pars tēpo-
ris adiecti per debitoꝛē ad ſoluendum:
qꝛ etiā vltimū momentū tempoꝛis p̄di-
cti currit ad beneficiū debitoꝛis.l.q̄.hoc
anno.ff.de ver.obli.ꝛ tali caſu poſſet fie
ri oblatio de nocte:vt tenet Saly.poſt
Guil.de cuni.in.l.non minoꝛem ad fi.C.
de tranſac.Intelligendo tamen niſi cre
ditoꝛ eſſet paratus pꝛoꝛogare dilatio-
nem in diem craſtinum vel eſſet pericu-
lum aperire hoſtium pꝛopter inimici-
tias vel quia locus ille erat inſidioſus
vt ibi declarat Saly. ¶ Locus autem
incōgruus exemplificari poteſt ſi obla-
tio fieret creditoꝛi peregrinanti vel in
loco non conuento vel non deſtinatio ſo
lutioni tacite vel expꝛeſſe vt.l.qui rome
ꝛ ibi bona gloſ.in verſi.obtulerit.ff.de
verboꝛum obliga.ꝛ not.Salyce.in.d.
l.acceptam in.iij.oppoſi.
¶ Intellige tñ pꝛedicta niſi debitoꝛ
offerens incongruo loco vel tempoꝛe

offerret nõ ſolum ſortem principalem; ſed etiã omne intereſſe: quod pretendere poſſet creditor ratione loci ⁊ temporis incongrui: q2 tunc creditor tenet̃ recipere dictam oblationẽ ita tenet Bar. in.d.l.qui rome in prin.dicens ita pbari per tex.ibi i ver. detracta ⁊ facit tex. in.l.fideiuſſor.ff.de doli excep. ⁊ innuit gloſ.in.d.l.qui rome in ver.obtulerit et doc.ibi trãſeunt cum Bar.excepto Rapha.qui tenet cõtrariũ:ſed Alex.ibi in pri.col.defendit opi.Bar.ab impugnatione Raph.⁊ aliter etiam eã defendit ibi Jaſ.in.iiij.⁊.v.col.ſequendo ſolutionem ⁊ defenſionem quã ibi ponit Pau. de ca.⁊ Beſſutius vt ibi late per eum. ¶ Poſſet etiam hic diſcuti an pro iſta oblatione faciẽda debitor teneatur ire ad domum creditoris? Sed q2 iſta materia ordinarie ſcripta eſt per gl.Bar.⁊ alios in.d.l.item illa.ff.de conſti. pecu. ⁊ per Saly in.d.l. acceptã ⁊ parũ eſſet addendũ eorum dictis ⁊ etiam eſt materia remota a noſtra pignoris ⁊ hypotece ideo illã obmitto remittendo me ad notata in dictis locis ⁊ aliquid habet̃ per Alex.in cõſi.xcij.primo vol.iiij.col. verſi.⁊ q̄ ita debeat intelligi ⁊c.⁊ in cõſi.xlj.iiij.volu. viſis ⁊ optime diſcuſſis
10 ij.col.⁊c. ¶ †Tertio requiritur q̄ oblatio ſit pura ⁊ non contineat conditionẽ extrinſecam ſed intrinſecam ſic ꝑ puta q2 emptor offerat preciũ venditori ſub cõditione ſi res vẽdita ſibi tradatur ita tenet Sal.in.d.l.acceptã in.iiij.q.per iura que ibi allegat. ¶ In hoc tamen eſt aduertendũ q̄ ſi in oblatione ⁊ depoſitione apponatur ipſa cõditio intrinſeca ⁊ ſic oblatio valeat ⁊ operetur plures effectus de quib9.ĩ. tamen nõ operatur q̄ emptor qui obtulit ⁊ depoſuit interim ſit liberatus ab obligatione p̃cij.q2 taliter deponendo non depoſuit animo abdicandi a ſe dominiuz illius precij:ſed depoſuit ad effectum vt ſibi res traderetur ita no.Bart.in.l.ſi ſoluturus ad fi.ff.de ſolu. ⁊ ſequitur Bald.
11 in.d.l.acceptam in.iiij.q. ¶ †Sed quãdo in oblatione ⁊ depoſitione apponit̃ conditio extrinſeca:tunc talis oblatio ⁊ depoſitio nullum effectum operatur. Sed dicitur incõgrua:puta ſi in oblatione requirã mihi per aduerſam partẽ aliquid fieri:ad quod de iure non cogitur ita tenet Frã.de cur.in conſi.xxxix. viſis ⁊ diligenter ⁊c.in.iij.col.in verſi. Nec obſtat monetur argu.tex.in.d.l.ſi ſolutur9 ⁊ in.l.mora in prin.ff. de vſur. ⁊ habetur per Alex.in conſi.xxvj.viſo ⁊ diligenter in vl.col.in verſi.5.quia in.vj.
12 volu. ¶ †Et facit ad predicta q2 actus purus dicitur diuerſus ab actu conditionali vt probatur in.l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ff.de ver.ob.⁊ ideo dicit Alex. in.d.l.j.§.ſi quis ſtipulanti in.ij.col. q̄ qualitas diuerſa facit cenſeri rem omnino diuerſam per.d.§.ſi quis ſimpliciter intelligendo tamen (vt etiã dixi.ſ.) in conditione extrinſeca a natura act9. ſecus autẽ eſt in conditione intrinſeca ſeu inſerta ex natura actus ſm Ange.⁊ Imo.in.l.qui liberis in prin.per illum tex.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ not. Alexã.in d.l.j.§.ſi quis ſimpliciter in pri.col.per qđ ibi infert ad.q.de eo qui ſimpliciter habet reſpondere poſitionibus ita diſponente ſtatuto.Nã ſi reſpondeat ſub conditione extrinſeca nõ dicetur rñdere ſimpliciter:ſecus aũt ſi in reſponſione inſereret cõditionem intrinſecã que eſt de natura actus vt ibi late per eum. ¶ Quarto requirit̃ aliqñ ad aliquos effectus de quibus.ĩ.ſuo loco dicet̃ ꝑ q̄ oblatio fiat cum depoſitione ⁊ obſignatione ſeu conſignatione vt eſt text.in.l. obſignatione.C.de ſolu.vbi glo.pri.ſupplẽdo ad tex.in quo ſimpliciter dicitur de obſignatione:ſupplet glo.depoſitione ⁊ oblatione facta preſentibus teſtibus iuxta.d.l.acceptam:⁊ ſic glo.ibi nõ ſtat expoſitiue vel declaratiue.ſ. q̄ obſignatio dicatur fieri per depoſitionem ⁊ oblationem vt quidam volebat al9 intelligere:ſed ſtat ſuppletiue (vt dixi) ⁊ probatur in.d.l.acceptam quã gl.allegat in ver.conſignatam vbi text. vult q̄ vltra oblationẽ fiat cõſignatio ⁊ depoſitio.⁊ eſt tex.in.l.ij.C.e. vbi tex. vult q̄ nõ ſufficit deponere ⁊ obſignare pecuniã niſi precedat oblatio.Ad idẽ tex. in.l.ſi creditrici eo.tit.vbi tex.q̄ iſta tria requiruntur vez oblatio obſignatio et

depoſitio ad idem text.in.l.ſi a te.C.de
pac.inter emp.ꝛ vēdi.ꝛ in pꝛopꝛijs ter=
minis pignoꝛis ꝛ hypotece eſt tex.in.l.
j.C.qui po.in pi.hab.ꝛ ꝙ iſta tria requi
rantur ad aliquos effectus operanduꝫ
tenet Bar.in.d.l.acceptam in diſcurſu
13 poſt glo.ibi ꝛ Bal.ꝛ Saly. ¶ † Et obſi=
gnatio ſeu conſignatio vel ſigillatio fie
ri dicitꝛ qñ pecunia numerata pꝰ clau
ditur in ſacculo ꝛ ſacculꝰ ſigillo vel ſi=
gno obſignatꝛ vt eſt tex.in.l.fi.ff. de lege
cōmiſ.ꝛ tex.in.l.j.§.ſi pecuniā i ſacculo
ff.depoſi.ꝛ in.l.die ſponſalioꝛum.§.fi.e.
tit. ¶ Et ratio differentie inter oblatio=
nem ꝛ depoſitum ſine obſignatione: et
oblationem ꝛ depoſitū cū obſignatione
eſt qꝛ qñ pecunia offertꝛ ꝛ non ſignatur
ſed ad numerū deponitur trāſfertꝛ poſ=
ſeſſio dominiū ꝛ periculū illius in depo
ſitariū: qꝛ tenetur ad tantundē in gene=
re: ꝛ videtꝛ depoſita vt certa quātitas ꝛ
data vr licētia depoſitario vtēdi illa: ſꝫ
qñ deponitꝛ ſignata i ſacculo nō trāſfer
tur poſſeſſio neqꝫ dñium in depoſita: iū
ꝛ eſt periculo deponētis: ꝛ nō eſt pmiſſa
licētia vtēdi ipſi depoſitario imo ſi vtatꝛ
tenetꝛ furti ita colligitꝛ ex no.p gl.in.d.l.
die ſponſalioꝛum § fi.ꝛ not.ꝛ declarat
Pau.de caſt.in.l.ſi ſacculum.ff.depoſi.
14 ¶ † Et ꝙ ſignatio ſit magni effectus ap
paret qꝛ alibi habetꝛ ꝙ ſignatio hꝫ pro
traditione rei vnde ſi aliquis vendat li=
gnum in nemoꝛe ꝛ illud ſignet cēſetur
illud traditū vt.l.ꝙ ſi neqꝫ.§.j.ꝛ ibi glo.
ff.de peri.ꝛ cōmo.rei vendi.ꝛ ēt ſignan=
do doliū venditum cenſetꝛ quis tradere
vt eſt tex.in.l.j.§.ſi doliū eo.tit.ꝛ in.l.vi=
deamus.§.inquilinū.ff.loca. ꝛ ideo di=
cebat Bal.in autē.dos data per illum
tex.C.de dona.ante nup.ꝙ ex ſignacu=
lo cognoſcimus cuius ſint res: ideo bal
le mercatoꝛū pſumuntꝛ illius mercato=
ris cuiꝰ ſunt ſignacula ꝛ ita refert Jaſ.
in.l.ſi moꝛa in.iiij.col.in verſi.ij.ff.ſolu.
ma. ¶ Concluditur ergo indubitanter
ꝙ aliquando in oblatione ꝛ depoſitiōe
requiritꝛ obſignatio ſeu ſigillatio pecu
nie in ſaculo ad producendum aliquos
effectus de quibus.i.ſuo loco dicetꝛ in
15 iij.parte huius tertij membꝛi. ¶ † Sed
dubitatur in pꝛedictis an talis cōſigna
tio ſeu obſignatio que in pecunia re=
quiritur vt pꝛoxime dictum eſt requi=
ratur etiam in alijs rebus mobilibus
vel ſe mouentibus? ꝛ Ang.in.d.l ſi mo=
ra tenet ꝙ ſic dicens ꝙ licet in iſtis re=
bus mobilibus vel ſe mouentibus (vt
puta) in equo non cadat vera obſigna=
tio in ſacculo put fit de pecunia vt nō.
glo.pꝛi.in.d.l.ſi moꝛa: tamen bene cadit
depoſitio vt.l.j.§.que depoſitis.ff.depo
ſi.ſed Roma.ibidē voluit ꝙ lꝫ in iſtis re
bus non cadat ꝯſignatio in ſacculo ad
modum pecunie: tñ ꝙ debent ſaltē ali=
quo ſigno ſignari ꝛ deponi pꝛout dicit
pbari in ſimili per tex.in.l.ſtigmata.C.
de fabꝛicenſ.li.xj.ꝛ in.l. decernimus.C.
de aque ductu ꝛ in.l.iij.C.de ſer.fugi. et
in.c.ſi iudex de ſenten.excommu.lib.vj.
¶ Et pꝛo iſta opi.Roma.ponderat Ale
xan.in.d.l.ſi moꝛa.in.iij.col.tex.in.d.au
tē.dos data.C.de dona.añ nup.in ver.
ſigno impoſito.ꝛ cum ea tranſit: limitā
do tamen illam qñ eſſet tale animal qd
ab alijs facile dignoſci poſſet: quia tūc
rei demonſtrate ex ſe: fruſtra alia adūce
retur demōſtratio per.l.j.in fi.ff. de do.
pꝛelega.pꝛo quo etiaꝫ facit illud quod
al's ſolet dici de Gallopꝛeſſo qui fuit bi
dellus Azo.ſm glo.in.l.hac conſultiſſi
ma in glo.iij.C.qui teſta.facere poſ.vel
ꝙ ex quo dictum nomen erat de ſe no=
tiſſimuꝫ nō fuit neceſſaria ad illud alia
demonſtratio vt ibi p doc.ꝛ per Ber. et
alios in.l.j.ff.de lib.ꝛ poſ.ꝛ iſta nota: qꝛ
vt infra declarabitur in.iij. parte huiꝰ
tertij membꝛi ad aliquos effectꝰ neceſ=
ſaria eſt iſta oblatio cum obſignatione:
ꝛ tamen cauſidici moderni iſtud nō ob=
ſeruant: ſed putāt ꝙ ad oēs effectꝰ ſuf=
ficiat oblatio ꝛ depoſitio: qd non eſt ve=
rum vt patet ex pꝛedictis ꝛ infra dicen
16 dis. ¶ † Quinto requiritur ꝙ oblatio ſit
ſpecialis: ꝛ non ſufficit generalis per
iſta verba offero me paratum facere et
adimplere omnia ad q de iure teneoꝛ
quādo debitum eſt liquidum vt colligi
tur ex no.per Bar.in.l.pen. que incipit
creditoꝛ ad fi.ff.de diſtrac. pigno. ꝛ fir=
mat Imo.in.l.pꝛetoꝛ ait.§.ſi quis para
tus.ff.de no.oper nun. ꝛ refert ꝛ ſequi=
tur Alexan.in apo.ad Bart.in.d.l.cre=

ditor: ⁊ ita expreſſe tenet Areti.in cōſi.
cxlij.ex facto proponitur in vlti.colū.in
verſi.ad vltimum dubium. ¶ Et faciūt
a ſimili ea que notātur per Alex.Iaſ.⁊
alios in.l.ita ſtipulatus.la grande in
pri.⁊.ij.col.ff.de verb.oblig.dum colli-
gunt ex ibi no.ꝙ verba gn̄alia non in-
ducūt obligationē ⁊ vt vulgo dicit̄ non
ſunt apiccicatoria: ſed ſeruiunt de ven
to cum cōcor.de quib⁹ ibi p cos. ¶ Que
tamen intelligenda putarē qn̄ oblatio
fieret in genere: nō habita relatione ad
aliquod inſtrumentū vel actū certū: ſed
indeterminate dicendo offero me para-
tū facere omnia ad que de iure teneor:
qꝛ qn̄ generaſis ⁊ indefinita loquutio
non poteſt referri niſi ad vnum equipol
let orationi ſingulari: ⁊ gn̄alis diſpoſi-
tio que non poteſt verificari niſi in vna
ſpecie reputatur ſpecialis vt habetur
per doc.⁊ maxime Iaſ.multa ſuo more
cumulantem in.l. nominatim.ff. de lib.
⁊ poſ.vnde ſi aliquis offerret ſe paratū
facere omnia ad q̄ tenetur vigore talis
inſtrumenti puta mutui vel depoſiti in
quo eſt obligatus ad centum: putarem
ꝙ talis oblatio ſeu verbalis tantū ſeu
realis tm̄ eſſet cōgrua ad operandū il-
los effectus qui de iure reſultant ex hu
iuſmodi oblationibus: de quibus dice-
tur.ī.in.iij.parte: cū per relationē ad in-
ſtrumentū reputetur ſpecialis. ¶ Et fa
cit ꝙ expreſſuʒ per verba generalia per
relationem ad certaʒ ſpeciē dicitur ſpe
cialiter expreſſum vt.l.fi.C. ꝙ cum eo et
habetur per Bar.Alexā.⁊ Iaſ.in.l.j.ff.
de vulga.⁊ pup.⁊ in.l.pretor ait in pn̄.
ff.de no.oper.nun. Nō tamē dico ꝙ iſta
oblatio poſſit operari in caſib⁹ in qui-
bus requiritur depoſitio ⁊ cōſignatio:
ſed ſolum in caſibus in quibus ſufficit
ſola oblatio vel verbalis vel realis: ſu-
per quo tamē cogitabis: qꝛ nō inuenio
17 per aliquē examinari. ¶ † Sexto requi
rit̄ ꝙ oblatio fiat de toto debito. Nā niſi
totū offeratur creditor non cogit̄ recipe
re vt eſt optimus tex.in.l.tutor.§.luci⁹
ff.de vſur.⁊ tex.⁊ ibi no.in.l.acceptā.C.
de vſur.tex.⁊ ibi glo.⁊ doc.in.l.qui ro-
me in parn.ff.de verbo.oblig.⁊ in.l.ſi ita
quis.§.ſola cauit.eo.ti.Saly.in.l.ſemel
mora in.iij.car.in pri.col.in.ix.conclu-
ſione negatiua.ff.ſo.ma.tex.⁊ ibi glo.et
omnes in.l.quidam eſtimauerunt.ff.ſi
cer.peta.⁊ habetur per Alexā.in conſi.
lxxxviij.viſis in pen.col.nu.18.vi.volu.
18 ¶ † Et ratio iſtius cōcluſionis eſt quia
particularis ſolutio non nimium incō-
moda ſolet afferre.l.plane.ff.fami.her.
⁊ iſtam concluſionem pro regula ponit
Iaſ.poſt alios in.d.l.quidam eſtimaue
runt in.iij.col.⁊ corroborat triplici fun
damento vt ibi per eum poſtea vero am
pliat eam duobus modis. ¶ Primo vt
procedat etiā ſi ſolutio eſſet facienda in
diuerſis debitis ex eadeʒ tn̄ cauſa vt.l.
iij.§.ſi reddita.ff.cōmo.glo.⁊ ibi Bar.in
l.eleganter.§.non ſolum in fi.ff.de dolo.
¶ Scdo ampliat vt procedat etiā econ
uerſo.ſ.vt nec creditor poſſit cogere de-
bitorem ad faciendum particularē ſo-
lutionem per allegata ibi per eū: quod
etiam ante eū tenuit ibi Alexan. in fi.in
verſi.querit etiam hic Guil.de cū. quid
econtra. ¶ Tu vltra eos amplia tertio
modo vt oblatio non ſolum fieri debeat
de toto debito principali: ſed etiā de in-
tereſſe al's non prodeſt: ⁊ creditor nō co
gitur recipere ſine intereſſe vt per bart.
in.l.ſed ⁊ ſi alia.ff.de conſti.pecu. ⁊ per
Bald.in.d.l.acceptam in.vj.oppo.⁊ in
xviij.q.⁊ per omnes in.d.l.quidam eſti
mauerunt. ¶ Quarto amplia vt regu-
la procedat ſi vltra ſorteʒ ⁊ intereſſe nō
offerantur etiam expēſe litis ⁊ ipſa ga-
bella ſoluta per creditorem vt expreſſe
vult Saly.in.l.ij.C. ſi anti.credi.p text.
in.l.emptor in prin.ff.de rei vendi.⁊ in
l.fi.§.in cōputatione.C.de iure delibe.
¶ Quinto amplia vt regula procedat
etiā ſi offeratur res debita ſed tamē de-
teriorata: ſi vltra rem nō offerat̄ ēt eſti-
matio deteriorationis rei: al's eīn credi
tor nō cogitur recipere: licet ſponte poſ
ſit recipere vt.l.eleganter.§.non ſolū.ff.
de dolo: ⁊ habetur per Bal.in.l.ij.C.de
condi.fur. ¶ Fallit autem dicta regula
ſecundum Iaſ.poſt Alexan.in.d.l.qui-
dam eſtimauerūt vndecim modis: ego
autem addam aliam: ⁊ ſic erunt duo-
19 decim fallentie. ¶ † Primo igitur fallit
in caſu.d.l. quidam eſtimauerunt vex

qñ reus confitetur partem debiti ⁊ illã offert: ⁊ aliam partem negat: nam tunc oblatio valet ⁊ cogitur creditor illã acceptare ⁊ ſuper alia parte negata litigare: ⁊ hoc niſi creditor haberet probationes paratas in promptu ſuper toto puta per inſtrumentũ qꝛ tũc oblatio nõ releuaret, in pte ita tenent Roma. Alex. ⁊ Jaſ. in. d. l. quidã eſtimauerunt. ¶ Et ratio eſt qꝛ ex hoc detegitur ꝙ negatio ptis fuit calũnioſa: ⁊ qñ negatio põt ſtatim cõuinci nihil operatur gl. in. l. poſt
20 rẽ in prin. ff. de tranſac. ¶ † Secũdo fallit regula predicta in libertate. Tertio fallit in pia cã: qꝛ in illis admittit̃ particularis ſolutio ſm Alex. ⁊ Jaſ. in. d. l. quidam eſtimauerũt per allegata per eos. ¶ Quarto fallit qñ a principio fuerunt debita ex diuerſis cauſis promiſſa vni creditori qꝛ tũc ſi vnũ tantũ offerat̃ cogit̃ creditor illud recipere vt eſt text. ⁊ ibi Bar. in. l. fi. ff. qui. mo. pi. vel hyp. ſol. ⁊ no. Bar. Alex. ⁊ Jaſ. in. d. l. quidã eſtimauerant: nõ tñ intelligas ꝙ creditor cogatur dimittere per hoc pignora: immo põt illa retinere pro alio credito vt no. in. d. l. fi. ⁊ in. l. vni. C. etiam ob chi. pecuniã: ſed intellige tantum reſpectu incommoditatis que reſultat in particulari ſolutiõe: quia iſto caſu ceſſat iſte
21 reſpect⁹. ¶ † Et inſuper diſpoſitio. d. l. fi. recipit duas reſtrictiones: prima eſt quando a principio fuit vnum debitũ qꝛ fuit acquiſitum defunctorpoſtea autem fuit diuiſum inter heredes pro hereditariis portionibus iuxta. l. ii. C. de here. actio. Nã ſi illud in diuiſione fuit aſſignatũ vni ex heredibus iudicabitur vt vnũ: lꝫ ipſo iure per. l. xii. tabularum fuerit inter eos diuiſum: ⁊ lꝫ durante dicta diuiſione potuerit pro parte ſolui vni ex eis tamẽ nõ poterit modo ſolui pro parte: ſed debebit totuꝫ ſolui ei cui fuit totum adiudicatum: ita ſingulariter tenet Bart. in. l. ſi pignori circa medium. ff. fami. herc. per text. ibi in verſi. contra quoqꝫ ſcđm intellectum Pet. et Barto. ibi: ⁊ iſtud dicit Alexand. in. d. l. quidã eſtimauerunt eſſe diligẽter notãdũ. ¶ Secũdo modo reſtringit̃ diſpoſitio. d. l. fina. vt procedat qñ ſunt plura debita principalia: ſecus autẽ ſi vnum ſit principale ⁊ aliud acceſſorium: puta ſortis ⁊ vſurarum: qꝛ tunc nõ poteſt ſolui vel offerri principale ſine acceſſorio inuito creditore: ita tenet Alberi. de roſa. in. d. l. quidam eſtimauerunt per tex. in. l. tutor. §. lucius in verſi. centũ ⁊ vſuras iunctis verbis ſequentibus. ff. de vſur. cum quo tranſit Salyce. in. l. i. C. de ſolu. ⁊ eos ſequitur Alexãd. in. d. l. quidã eſtimauerunt in vlti. col. ⁊ corroborat vt ibi. Et etiã Jaſo. ibi: quicqd in cõtrarium voluerit ibi Pau. de ca. qui mouebat̃ per. d. l. i. cui reſpondet Alex. ꝙ non obſtat: qꝛ illa nõ loquit̃ de ſolutione facta inuito creditore prout ſunt
22 termini noſtri: ſed eo volente. ¶ † Quinto fallit ſm Alexã. Jaſo. ⁊ alios in. d. l. quidam eſtimauerũt in caſu. l. placuit in prínc. C. de colla. fundi patri. lib. xi. q̃ lex ſm Alexand. ibi nõ loquitur in debitore tributorum vt gloſſ. ibi dicit ſed in emphiteota prediorũ ⁊ patrimonii Ceſaris cum quo princeps vtitur hac humanitate vt admittat̃ ad particulareꝫ ſolutionẽ dũmodo in tribus vicibus infra annũ ſoluat totũ: ſec⁹ aũt eſt in emphiteota alterius priuati: qꝛ ille tenet̃ ſoluere inſimul totum canonẽ ⁊ nõ põt eũ diuidere ſm Jaſ. ibi. in. iiii. limi. Iteꝫ ſecus etiam eſt in collectis qꝛ etiam in illis nõ admittit̃ particularis ſolutio ſm Bald. in. d. l. quidam eſtimauerunt quẽ ſequitur ibi Alex. ¶ Sexto fallit d. reg. ſm Alex. ⁊ alios in. d. l. quidã: qñ factũ diuiduũ fuit ſub pena deductum in ſtipulatiõe pẽtoria: qꝛ tũc ſi pro parte non impletur committitur quideꝫ ſtip. penalis inſolidum mero iure: ſed ſi pro parte impleatur vel offeratur tunc de equitate obſtat excep. ⁊ ſic iſte eſt vnus caſus in quo admittit̃ oblatio pro parte inuito creditore: ⁊ ꝓ illa parte opat̃ excuſationem a pena iſte eſt tex. no. ſm vnũ intellectũ in. l. ſi ſeru⁹. §. ſi plurium ff. ſi qs cau. ⁊ eſt ille caſus ſpãlis in pẽtoriis ſtipulationibus qꝛ in aliis ſi totum factũ nõ adimpleat̃ cõmittitur pena in totũ cõtra pncipalẽ pmiſſorẽ cũ effectu exactiõis: lꝫ pro parte tm̃ fuerit contra ventũ per text. in. l. iiii. §. cato. ff. de ver.

obli.licet in heredibus principalis p̄=
miſſoris quando ſumus in facto diui=
duo non cōmittatur pena ꝯtra omnes
inſolidum vno cōtrafaciente: ſed in fa=
cto indiuiduo ſic vt in d.§.cato per bar.
ꝛ Alex.ꝛ etiam in.d.§.ſi plurium per glo.
23 Alex.ꝛ alios. ¶ †Septimo fallit.d.re=
gula in eo qui p̄ ſuo debito dedit duos
fideiuſſores: qui effectualiter inſoliduꝫ
conueniri non poſſunt: ſed quilibet pro
virili. Nam iſto caſu debitor admittet
ad ſolutionem vel oblationem partis
tangentis vni ex dictis fideiuſſoribus
volendo ſoluere nomine dicti fideiuſſo
ris: ſecus autem ſi vellet ſoluere nomi=
ne ſuo proprio: ꝛ hoc poterit facere in=
uito creditore vt eſt text. ſecundum vnū
intellectum gl. approbatum in.l.in his
.§.ſi duos.ff.de ſolu. qui non eſt alibi ſe
cundum Bald.in.l.pro hereditarijs in
prima col.C.de here.actio.ꝛ in.d.l.acce
ptam in.vij.oppo.ꝛ ita tenent Alexan.
ꝛ Jaſ.in.d.l.quidam vbi Jaſ.in.v.limi.
24 aſſignat rationem. ¶ †Octauo fallit
ſecundum Jaſo.ibi in compenſatione:
qꝛ admittitur particularis compenſa=
tio licet ſecus ſit in ſolutione.l.etiam et
ibi no.Barto.C.de compen.ꝛ de hoc vi=
25 de rationem per Jaſ.ibi. ¶ †Nono fal=
lit regula ſecundum Jaſ.vbi.ſ.in exa=
ctore publico cui pōt fieri particularis
ſolutio ipſo volente: ꝛ preiudicabit rei=
publice inuite.l.fi.ꝛ ibi Bar.C.de apo.
publi.lib.x. ¶ Decimo ſecundum Jaſ.
fallit quando debitor promiſit ſoluere
in pluribus locis vt.l.iij.§.ſi quis ita el
primo ꝛ ibi Bar.ff.de eo quod cer.lo.de
clarando vt ibi per Bart.quando certa
loca expreſſe ꝛ limitate ſunt adiecta: ſe=
cus ſi omnia loca generaliter eſſent ad
iecta vide ibi. ¶ Undecimo fallit ſecun
dum Jaſ.qn̄ per impotentiam debitor
non poſſet ſoluere totum per text.in.c.
odoardus ꝛ ibi Imol.ꝛ Abb.de ſolu.
26 ¶ †Duodecimo fallit vltra alios quā
do illud quod debetur: debetur ex di=
ſpoſitione legis: qꝛ tunc admittetur ſo=
lutio partim in vna re ꝛ partim in alia
ꝛ ſic in diuerſis corporibus iteꝫ partim
in pecunia ꝛ partim i vna ſpē ita tenet
Imo.in.l.ſi inter.§.officium.ff.de aqua
plu.arcē.ꝛ ſequuntur Alex.ꝛ Jaſ.in.l.
in executione.§.primo.ff.de verbo.ob.ꝛ
hoc mō p̄cedit ſcḋ Jaſ.illud qđ no.i.l.
ij.§.ꝛ harum co.tit.dum ibi dicitur qđ
debitor quātitatis liberatur a parte ſol
uendo partem ꝛ quod poſtea poteſt da
re pro reſiduo debiti tot de rebus ſuis
in ſolutum iuxta aut.hoc niſi debitor.
C.de ſolu. Nam ideo iſtud ibi toleratur
qꝛ ſolutio p̄cedit ex diſpōne legis ꝛ nō
voluntario facto hominis regula ergo
procedit qn̄ ſolutio eſt in obligatione ex
diſpoſitione hominis ꝛc. ¶ Septimo
requiritur quod qn̄ vltra oblationeꝫ eſt
neceſſaria obſignatio ꝛ depoſitio quod
talis depoſitio fiat apud edem ſacram
vel apud illum depoſitarium quem iu
dex competens elegerit vt eſt text.in.d.
l.acceptā: ꝛ hoc requiritur ad effectum
vt debitor offerēs reddatur ex toto ſecu
rus: nam ſi electio fieret de alio nūmu=
lario vel alia perſona idonea: per debi=
torem vel creditorem non eſſet idem: qꝛ
ſi creditor eligeret: pecunia eſſet apud
eum periculo creditoris: ſi autem debi=
tor eligeret depoſitarium: ꝛ tunc ſi cre=
ditor fuit in mora recipiendi pecuniam
ei oblatam: ꝛ ideo eo recuſante electus
fuit a debitore depoſitarius: periculuꝫ
erit ipſius creditoris: ſed ſi debitor fuit
in culpa in ipſa oblatiōe: quia forte nō
obtulit congruo loco vel tempore: vel
appoſuit conditionem extrinſecaꝫ: vel
non obtulit integram quantitatem vel
aliter ipſa oblatio peccauit ꝛ periculuꝫ
erit debitoris ſi auteꝫ neuter fuit in cul
pa: ꝛ tunc ſi debitor elegit depoſitariuꝫ
ex ſe: ꝛ etiam iſto caſu erit periculū de=
bitoris: qꝛ mala electio dr̄ eſſe in culpa
eligentis ꝛ ei imputatur iſte eſt text.in
l.ſi ſoluturus.ff.de ſolu.ꝛ ibi declarat
Pau.de ca.poſt Bar.ibi. ¶ Et hunc vl=
timum caſum: qn̄.ſ.neuter fuit in cul=
pa: ꝛ debitor elegit intellige tu niſi eſſet
electus talis depoſitarius de quo om=
nes diligentes veriſimiliter cōfidiſſent:
qꝛ tunc valeret depoſitio cū nulla poſſit
imputari culpa deponenti. ita firmat
Bar.in.d.l.ſi ſoluturus ꝛ ſequitur bal.
in.d.l.acceptam in.ix.q.ꝛ ita puto tenē
dum quāuis Bart.in.d.l.acceptam in

fine voluerit quod depoſitum factum
in alio loco q̄ in loco ibi determinato
quando eſt depoſitū iudiciale nō valeat
per tex.in.l.ij.C.de vſu.r.ſm vnam lectu
ram:q2 illa lectura nō videtur vera:ſed
verā lectura illius text. eſt q depoſitio
facta nō precedente legitima oblatione
nō releuat ⁊ ita intelligit ibi Saly.poſt
gl.fi.ibi:⁊ ſemper vidi ita practicari.ſ.
q qn̄ iudex non vult eligere depoſitariū
ille qui offert eligit ⁊ valet depoſitum:
etiam q non eligat edem ſacram. ¶ Et
predicta intellige ſemper dūmodo per=
ſona que eligitur in depoſitariū ſit ta=
lis q contra eā ſit facilis exactio vt no.
Bal.⁊ Saly.in.d.l.acceptam in prima
col. ¶ Adde etiam predictis quod iu=
dex pōt eligere ſeipſum in depoſitariū
vt no.Fulgo.in.l.ſi fideiuſſor.§.fi.ff.qui
ſatiſ.cogan.per illum tex.⁊ refert Ale=
xand.in.d.l.acceptam in prin.in apoſt.
7 ad Bal. ¶ †Octauo requiritur q obla
tio fiat preſenti:alr̄s ſi ſit abſens requiri
tur citatio vel proclama q compareat
ad recipiendū oblationem ⁊ videndum
fieri depoſitum vt per Bart.in.l.ſi reus
paratus.ff.de pcura.vbi ponit cautelā
qua debet vti debitor qn̄ non extat ſeu
nō apparet perſona cui debet fieri ſolu
tio ad euitandum penam vel morā vt
ibi per eum cum concordantijs allega
tis ibi per Alex.qui ſequitur Barto.et
ratio eſt q2 oblatio debet fieri ei qui po
teſt recipere vt per Bal.in.d.l.acceptā
in.iij.q.et faciunt no.per Bart. ⁊ alios
in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi in.xvj.q.
ff.de no.oper.nun. ¶ Nono quando cū
oblatione requirit obſignatio ⁊ depoſi
tio:ad hoc vt ſortiatur ſuum effectum
requiritur q depoſitum dimittat apud
ipſum depoſitarium. Nam ſi debitor q
obtulit obſignauit ⁊ depoſuit:antequā
creditor illud aſſequatur recipiat a de=
poſitario depoſitum fingitur nunquā
facta depoſitio ⁊ nihil profuit debitori
quod eſt ſatis mirabile:quia per obla=
tionem conſignationem ⁊ depoſitionē
erat actio extincta ⁊ debitor fuerat con
ſequutus liberationem vt.l. obſignatio
ne.C.de ſolu.⁊ actio ſemel extincta non
reuiuiſcit.l.qui res.§.arcam.ff.de ſolu.

⁊ tamen in iſto caſu eſt ſecus ⁊ iſta cōclu=
ſio pbatur per no.per gl.in.d.l.acceptā
in gl.pe.⁊ ibi firmat Bar.in verſic.item
cōtra hoc oppono ⁊ ſequit bal. in prīa
col.in verſi.in tex.ibi receperit.dicēs q
actus recuperationis depoſiti tollit ef=
fectum depoſitionis ⁊ allegat.l. ſed re=
uocata.ff.de iure fiſci ⁊ ita etiam tenet
28 ibi Saly.in.iij.q. ¶ †Ex quibus infert
q depoſitarius pōt reſtituere depoſitū
deponenti:qđ tamē procedit re integrā
ideſt anteq̄ creditor habeat illud ratū
et petat ſibi ſolui a depoſitario vel ei
aut deponēti denunciet iuxta not.in.l.
iij.C.de noua.tunc enim non poſſet re=
ſtitui deponenti ita no.bal.in.d.l.acce=
ptam in pri.col.in.d.verſi.in tex. ibi re=
29 cepit ¶ †Et creditori cōtra depoſita
rium ad petendum depoſitū dat actio
vtilis depoſiti ⁊ etiam vtilis in rem vt
no.gl.in.d.l.acceptam in ver.actione cū
qua tranſit ibi Bar.in fine ⁊ eam appro
bat Saly.ibi in.ij.q. ¶ Et contra hmōi
depoſitarium electū per iudicē poteſt
agi ſummatim ſine figura iudicij et ſi=
ne libello executiue officio iudicis arg.
tex.in.l.cum.ff.de in ius vocan. Ita te=
net bal.in d.l.acceptam in pri.col.quē
ſequitur ibi Saly.in pri.col.in verſi.di
cit tamen Bal.et addunt Bal.et Saly.
hoc eſſe verum etiā ſi depoſitarius eſſet
clericus:q2 contra talem depoſitarium
non agitur per modum iudicij:ſed exe=
cutiue in conſequentiam iudicij ſuſce=
pti contra debitorem:et hoc per text.in
d.l.acceptam in verſi.ſanctas edes ⁊c.
30 ¶ †Ultimo circa iſtam ſcđam partē hu
ius tertij membri dubitatur an ſuffi=
ciat vna tm̄ oblatio?an vero plures re
quirant?⁊ breuiter dicendū eſt qđ vnā
tm̄ ſufficiat ita tenent Bar.Alex. ⁊ alij
in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi pretori in
pri.col.ff.de no.oper.nū.ita etiam tenet
Bar.in.l.qui rome.§.ſciā in fi.ff.de ver.
oblig.⁊ ſequitur ibi Jaſo.poſt alios in
fi.⁊ tenet bal.in.l.pe.C.de condi.inſer.
¶ Fallit tm̄ hec cōcluſio in.l.iiij.ff.de pi
gno.actio.de quo.ī.ſuo loco latius dice
tur.Itē fallit nonnullis alijs modis vt
per Alex.i.d.§.ſi qs ipſi in.ij.col.vbi vi=
de:et per hec eſt expedita iſta ſecunda

pars iſtius.iij. membri. ¶ Sequitur modo.iij.pars iſtius.iij.membri in qua venit tractandum de effectibus ipſius oblationis.

¶ Summarium

1 Oblatio verbalis que dicatur.
2 Oblatio realis que fit extraiudicialiter quid operetur.
3 Oblatio debiti etiam ſine conſignatione liberat a pena caducitatis.
4 Oblatio realis cauſat debitori actionẽ pignoratitiã contra creditorem ad repetendum pignus.
5 Uenditio pignoris an per oblationẽ debiti reuocari poſſit.
6 Oblatio iudicialis que dicatur.
7 Oblatio iudicialis etiam abſq depoſitione et obſignatione facit euitari iudicium: ſi fiat ante litis conteſtationem.
8 Oblatio facta cum conſignatione ⁊ depoſitione quid operetur.
9 Oblatio debiti quam creditor non vult acceptare diuerſimode operatur.
10 Oblatio ſola an aliquã producat actionem.
11 Oblatio preſenti facta importat pmiſſionem.

¶ Tertium pars tertij membri.v. partis principalis.

Capiendo itaq hanc tertiã partẽ iſtius tertij mẽbri: in qua ponẽdi ſunt effect⁹ reſultãtes ex oblatiõe. ¶ Eſt aduertẽdũ q effect⁹ reſultantes ex oblatione: diuerſificant ſicut ſunt diuerſe ipſe oblationes. Nã oblatio aliquãdo eſt verbalis tantũ: aliqñ aũt realis ⁊ iſta ſubdiſtinguit: q: alia eſt extraiudicialis: et alia iudicialis: ⁊ alia fit cũ obſignatione et depoſitione. ¶ De ſingulis ergo videndũ eſt ⁊ de effectibus ſingularũ. ¶ †Et
1 primo circa oblationẽ verbalẽ tantũ: q̃ eſt qñ quis non habens pecuniam vel aliam rẽ quã pretendit offerre in manibus: offert verbo tantũ ſe paratũ ſoluere vel pſtare: de q̃ dictũ fuit.s̃.in.ij.pte huius tertij membri nu.1.cum ſequẽtibus ⁊ habet in.l.qui decẽ.§.idẽ reſpõſum in fi.ff.de ſolu.⁊ per Alex.i.l.ſi mora.ff.ſo.ma.⁊ in hac dicendũ eſt q nulli alij reſultẽt effectus niſi illi q̃ notant in ſex limitotionib⁹ poſitis per Alex.in.d.l.ſi mora ad illã reg. qd verbalis oblatio nõ ſufficiat ⁊ ego poſui.s̃.in.d.ij.pte huiꝰ tertij mẽbri.nu.3.cum ſequẽtib⁹ ⁊ inter alios effect⁹ nõ tradas obliuiõi effectũ poſitũ in.ij.fallẽ.vꝫ q verbalis oblatio opat q vẽditio pignoris poſtea facta p creditorẽ poſſit reſcindi vt p gl. in.l.ſi reſiduũ.C.de diſtrac. pi. p text.in l.pe.ff.de reſcin.vẽdi.⁊ no.Bart. in d.l. acceptã in.j.q.⁊ in l.ptor.§.ſi quis paratus.ff.de no.op.nũ. ⁊ in.l.pen.q̃ incipit creditor.ff.de diſtrac.pi.⁊ per Alexã.in d.l.ſi mora vbi dicit hũc eſſe cõem intellectum ad.d.l.pen.ff.de reſcin.vẽdi.quãuis Bal.ſequẽdo Old.in.d l.acceptam in prima oppo.dederit aliũ intellectũ
2 diuerſum ab intellectu Bar. ¶ †Secũdo circa oblatiõnẽ realẽ q̃ fit extraiudicialiter q:.ſ.ille q̃ vult offerre hꝫ pecuniã in manibus ⁊ illã offert numerãdo ⁊ oſtendẽdo in bãcho.put docet Bar.i l.cũ ſeruus.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.⁊ in.d.l.acceptã ⁊ no.Alex.i.d.l.ſi mora in.iij. col. in vſ.iuxta pdicta adde ⁊c. ¶ Aduertẽdũ eſt q qñ dicta oblatio eſt facta extra iudicialiter abſq obſignatiõe ⁊ depoſitiõe: ⁊ ẽt iſta oblatio põt pducere plures effect⁹: prim⁹ aũt q̃ pducit ſit q qñ debitor fuit cõſtitut⁹ in mora añ litẽ cõteſtatã illa mora p dictã oblationẽ purgat vt eſt tex.⁊ ibi p doc.i.l.ſi ſeruũ ſtichũ.§.ſeq̃.ff.de v.obli.⁊ p ꝯñs p caꝫ impedit vẽditio pignoris: q: talis vẽditio fieri nõ põt niſi pri⁹ debitor ſit i mora ſoluẽdi vt.l.cũ ſoluẽde.ff. de diſtrac. pi.ita dclarat bar.i.d.l.pen.q̃ icipit creditor.ff.de diſtrac.pi.⁊ ſeq̃t ibi Alex.ct. firmat Salyc.i.d.l.acceptã l.ix.opp.⁊ in iiij.q.poſt Bal.ibi in.iiij.opp. ¶ Et iſtd hꝫ locũ nõ ſolũ qñ debitor offert ſꝫ etiã qñ ſecundus creditor offert pmo q: ſimiliter impedit vẽditio pignoris vt eſt tex.⁊ ibi Bal.i.l.fi.C.ſi anti.credi. ¶ Sꝫ ſi mora debitoris eſſet cauſata per litis cõteſtationẽ tũc oblatio extraiudicialis cã nõ purgaret: ſed opus eſſet vel iudicialiter offerre vel extraiudicialiter offerre ⁊ etiã ꝯſignare ⁊ deponere ita tenet Bar.in.l.ſed ⁊ ſi alia.ff.cõſti.pecu.⁊

Bar.in.l.interdū.§.fi.ad fi.ff.de ver.obl.⁊ in.l.ſi inſulam.in pri.opp. ſecūde partis principalis.ff.de verb.obli.vbi vult q̄ qui vult morā purgare poſt litē conteſtatā debet offerre rē in iudicio: q2 ſicut mora fuit iudicialiter commiſſa ita debet iudicialiter purgari argu.l.nihil tam naturale.ff.de regu.iur.⁊ hoc quādo mora fuit cōmiſſa per litis conteſtationē alias ſi fuiſſet cōmiſſa ante iudiciū ſufficeret extraiudicialiter ante offerre: ⁊ cū Bar.tenent Bal.⁊ Ang.in locis.ſ.allegatis.⁊ Sali.in repe.l. ſemel mora in.iiij.q.prin.ff.ſo.ma.⁊ in.d.l.ſed ⁊ ſi alia. ¶ Sed in hoc cōtra Bar.tenēt Imo.⁊ Roma.in.d.l.ſi inſulā.⁊ Raph.in.d.l.interdū.§.fin.volentes q̄ oblatio indiſtincte purget morā vſq3 ad ſententiā per.d.l.ſi ſeruū.§.ſequitur. Tñ opi.Bart.defendit ⁊ ſequitur Alexā.in.d.l.interdū.§.fi.⁊ idē facit Iaſ.in.d.l.ſi inſulam ſuper pri.opp.Bar.in ſecūda parte principali.⁊ ita etiam videtur tenere Alex.in.l.⁊ ſi poſt tres.in vl.col.ff.ſi qs cau.⁊ ita tenendum puto. ¶ Secūdus effectus iſtius oblationis realis extraiudicialis eſt q̄ non ſolū purgat morā debitoris vt dictū eſt: ſed etiā cōſtituit ipſum creditorem nō recipientē in mora ſm verum intellectū.l.ſi per emptorē.ff.de actio.emp.licet gl.ibi aliter exponat: ⁊ de hoc eſt clarior text.in.l.celſus.§.fi.ff.de arbi.dum dicit q̄ etiā facit penā cōmitti ⁊ tex.iuncta glo.in.l.illud.C.de peri.⁊ cōmo.rei ven.⁊ optime declarat Alexā.in.d.l.ſi ſeruū.§.ſequit in.j.col.in ver.item nota q̄ ſequēs oblatio.ff.de ver.oblig. ¶ Et ex tali mora in qua creditor conſtituitur mediāte tali oblatione ſequitur alius effectus vz q̄ ſi debitor ex natura primi cōtractus tenebatur de caſu fortuito puta q2 erat debitor generis vt.l.incendiū.C.ſi cert.pe.⁊ per cōſequēs tenebatur etiā de leuiſſima culpa iuxta no.in.l.quod te.ff.ſi cer.peta.per talem oblationē liberat ſe a tali caſu fortuito ⁊ tenebitur ſolum de dolo ⁊ de omni culpa ita tz Bart.in l.qui decem.in prin.ff.de ſolu.⁊ Bar.in d.l.acceptam.in.ij.q.⁊ licet ibi Bal.voluerit q̄ iſto caſu debitor liberetur etiā a leuiſſima culpa per iura de quib9 ibi per eum: tñ Alex.in.d.l.ſi mora.in.iiij.col.dicit q̄ verior eſt opi.Bar.vz q̄ talis oblatio liberet ſolum a caſu fortuito ⁊ iſtā opi.tenet etiā Imol.in.d.l.qui x.in prin.⁊ ibidē ſequitur Alex.⁊ iſtam opi.dicit eſſe cōmunē Alex.in.d.l.ſi mora reprobando ibi Bal.plus attentātē vz q̄ talis oblatio nō ſolum liberat a leuiſſima ſed etiā a leui culpa. ¶ Si autē debitor ex natura cōtractus tenebatur de dolo lata ⁊ leui culpa: per hmōi oblationē ex qua creditor fuit conſtitutus in mora excuſabitur a leui ⁊ tenebitur ſolū de dolo ⁊ lata culpa vt probatur per tex.glo.⁊ Alex.poſt alios in.d.l.ſi mora.in prin.⁊ firmat Bar.in.d.l.q̄ decē.in prin.⁊ in.d.l.acceptam.in.ij.q.

¶ Tertius effectus iſtius oblatiōis eſt q̄ per eam impeditur mora debitoris: q2 ea facta ſi debitor non erat prius cōſtitutus in mora amplius nō conſtituetur vt.l.illud.ff.de pericu.⁊ commo.rei.ven.⁊ habetur in.d.l.ſi ſeruum.§.ſi quis tur.ff.de ver.oblig.⁊ no.Bar.in.d.l.acceptam in.ij.q.in verſi.itē prodeſt debitori ad impediendam moram ⁊c.

¶ Quartus effectus eſt q̄ per eam impeditur curſus vſurarum quando vſure nondum erant inchoate vt per text.gloſſ.et doct.in.l.ſi pro te.et in.l.ex prediis.C.de vſur.ſed ſi curſus vſurarum eſſet inchoatus ante factam oblationē: tunc per ſolam oblationem non impediretur etiam ope exceptionis: ſed iſto caſu vltra oblationem requireretur cōſignatio ⁊ depoſitio et hoc modo impediretur ipſo iure vt.d.l.acceptam.⁊ ibi no.Bart.in.ij.q.⁊.d.l.ſi pro te.⁊.l.tutor pro pupillo.in fi.ff.de adminiſtra.tuto.et.l.penulti.cum gloſ.ff.de nau.feno.et ita firmant Areti.Imo.Alexan.⁊ Iaſ.in.l.qui rome.§ ſcia.in penul.colum.ſuper glo.in ver.iure que per dictos doc.reprobatur.ff.de verborum obligatio.

¶ Quintus effectus eſt quod per talez oblationem impeditur etiam commiſſio ⁊ incurſus pene conuentionalis ſicut impeditur curſus vſurarum vt eſt gloſſ.not.in lege penultima.ff.de nau.feno.et text.et ibi gloſſ.plena.in lege

celſus.§.fi.in glo.in ver. non committi. ff.de arbi.⁊ not. Bald.in.l.acceptam in iij.oppo.et ibi Alexan.in apo.ad bald. qui firmat quod iſto caſu ſufficiat ſola oblatio ſine conſignatione:⁊ reſpondet ad text.in.l.fi.ff.de lege commiſ. vbi interuenit obſignatio quod ibi fuit facti accidentia:et iſtud innuit ibi Alexan. procedere in pena conuentionali:ſecus autem ſm eũ eſt in pena legali per text. in.l.ſecunda in fine.C.de iure emphi.

5 ¶ † Sed in hoc eſt aduertendum quod ad euitandum penam caducitatis ſufficit ſola oblatio ſine conſignatiõe ⁊ depoſitione:ſicut regulariter eſt in alia pena vt dictum eſt per.d.l.acceptam et.d. l.ſi pro te et.d.l.celſus in fi.⁊.d.l.penul. ¶ Sed ad conſequendam plenariam liberationem a canone emphiteotico ſecus eſt nam ad hunc effectum requiritur quod emphiteota illum offerat conſignet et deponat ita debet intelligi tex. in.d.l.ij.in fi.ſm Cy.ibi et Bald.in pri. col.et Alberi.poſt Jac.de are.in.ij.col. et Ang.in.iiij.et Saly.in vlti.col.in fi. et ſentit Spe.in tit.de loca.§.nunc aliquã verſi.34.et ibi hoc expreſſe firmat Jo.and.et ita ſe habet communis opi. et tenendum eſt ſecundum Jaſo.in.d.l. ij.fo.175.iij.col.in ver.in ea gl.nu.106. Quis in puncto iuris vt ipſe ſubdit verior videatur opi.cõtraria vez q̄ etiam ad euitandum penã caducitatis requiratur oblatio cõſignatio ⁊ depoſitio põderando text.in.d.l.ij.⁊ aſſignando rationes de quibus ibi per eum ⁊c. ¶ Capio nũc oblationẽ iudicialẽ ſine cõſignatione ⁊ depoſitione: que primo producit oẽs effectus quos producit oblatio extraiudicialis quos ſuper ea proxime retulimus.

4 ¶ † Et vltra illos producit etiam aliũ effectũ q̄ per eam oritur actio pignoratitia directa debitori ad repetendũ pignus cõtra creditorẽ vt.l. ſi rem alienã §.fi.ff.de pigno.actio. ¶ Amplia hunc effectũ habere locum etiam ſi dicta oblatio iudicialis fieret poſt litem cõteſtatã vt no.Bar.⁊ Alex. in.d.§.fi.⁊ Bar.Ang Jmo.⁊ Alex.in.l. interdum.§.fi.ff.de ver.oblig.in glo.ſuper ver.mora:licet ſecus ſit in oblatione extraiudiciali facta poſt li. cõteſt.q̄ illa nõ ſufficit per.l.ſed ⁊ ſi alia.ff.de cõſti.pecu.⁊ habetur per Alex. ⁊ alios in d.§.fi. ¶ Secundo amplia hunc effectũ vt habeat locũ etiam ſi factum eſſet pactum inter debitorem ⁊ creditorem de vendẽdo pignore elapſo ter.prefixo ad ſoluendũ:q̄ adhuc non obſtãte tali pacto facta oblatione iudiciali per debitorem oritur pignoratitia text. et ibi not. Bal.in.l.iij.C.de pigno.actio.⁊ ratio eſt ſm eũ q̄ ſi oblatio talis impedit ipſum principale.i.pignus:q̄ illud liberat:ergo impedit etiã acceſſoriũ quod eſt ipã vẽditio pignoris allegat.l.fundus qui lucũ.ff.de reſcin.ven.⁊ idem dicit Bal. eſſe in licentia data a lege creditori de vendendo pignus per eandem.l.et q̄ oblatio iudicialis liberet pignus ab obligatione hypotecaria. et pariat directam pignoratitiam debitori ad repetendum pignus firmat etiam Bart.in l.ſi debitor.ff.de ſolu.

5 ¶ † Reſtringitur autem iſte effectus duobus modis:primo q̄n talis oblatio fieret poſt venditũ pignus:quia tunc nõ reuocaretur per eam pignus iam venditũ vt eſt tex.in.l. ſi prius.C.de diſtrac.pigno.⁊ ibi Bal.⁊ alij. ¶ Secũdo modo reſtringitur vt dicta oblatio iudicialis producat liberationem pignoris ⁊ hypotece et pariat directam pignoratitiam ⁊ ad hunc effectum habeat vim conſignationis et depoſitionis vt per Barto.in dicta.l.ſi debitor.ff.de ſolu. ſecus autem ſit quo ad totalem liberationem debitoris: q̄ per hanc oblationem iudicialem non liberatur debitor a principali obligatione nec ad hunc effectum liberationis a debito principali talis oblatio habet vim conſignationis ⁊ depoſitionis imo adhuc tali oblatione non obſtante creditor põt petere a debitore qui obtulit pecuniam ſibi debitam vt.l.acceptã C.de vſur. Jta firmat Bart.in.d.l.ſi debitor.⁊ probatur iſta opinio per text.in d.l.acceptam.⁊ in.l.obſignatione.C.de ſolu.vbi habetur q̄ ad conſequendam liberationem a debito nõ ſolũ requiritur oblatio ſed etiam conſignatio ⁊ depoſitio. ¶ Et hoc modo ſunt intelligenda notata

da notata per Bar.in.d.l.ſi rem alienã.§.fin.⁊ in.d.l.interdum.§.fin.vbi Bart. vult q̄ oblatio iudicialis inducat liberationē ſicut inducit oblatio conſignatio:⁊ depoſitio extra iudicium facta:nã debet intelligi reſpectu liberationis pignoris ⁊ hypotece ad effectū producēdi pigno̕atitiã non autē ad effectū inducendi totalem liberationem ab ipſo debito principali prout melius declarat Bar.in.d.l.ſi debito̕.¶Et iſtam declarationem Barto.in.d.l.ſi debito̕:ſequuntur Raph.cu.Alex.⁊ Iaſ.in.d.l.interdū.§.fi.⁊ ita eſt tenendū q̄uis Cor. in cōſi.lxxxv.iiij.vol.in litera.h. teneat inaduertenter cōtrariū vez q̄ vbi alias extra iudiciū requiritur oblatio conſignatio et depoſitio in iudicio ſufficiat ſola oblatio etiã verbalis ſm eum: allegãdo Bar.in.d.l.ſi rem.§.fin.⁊ quedam alia:ſed errat q̄(vt dixi)cōmuniter tenetur opi.Bart.i.d.l.ſi debito̕ quã etiã ſequitur Bal.in.d.l.acceptam.in.iij.co. ⁊ tanto apertius errat Cor.q̄ loquitur de verbali oblatione:⁊ nō de reali: put loquūtur doc.qui tractãt de oblatione iudiciali:nã verbalis ſola nō operatur niſi effectus quos retuli.ſ.circa ipſam
6 oblationē verbalem nume.1.¶†Et ad declarationē iſtius oblationis iudicialis adde q̄ oblatio dicitur iudicialis ſi fiat in iudicio vel q̄ fiat ante lit.conteſ. vel poſt dūmodo fiat co̕am o̕dinario iudice.ſecus ſi fiat co̕am delegato ita tenet Bal.in.l.inuicē.C.de cōpen. ⁊ nō. Alex.in.l.ſi reus paratus.ff.de procur.
7 poſt Bar.ibi ⁊ in.d.l.ſi rē.§.fin.¶†Inſurgit etiã ex oblatione iudiciali alius effectus:q̄ oblatio facta in iudic.abſq̄ alia depoſitione ⁊ obſignatiōe facit euitari iudiciū ſi tamē fiat ante lit.conteſt. ita tenēt Bar.Bald.⁊ alij in.d.l.ſi reus paratus.ff.de procurato.⁊ not. inſti.de perpe.⁊ tēpo.actio.§.fi.⁊ in.l.ſi domus. §.in pecunia.ff.de lega.j. Si aūt talis oblatio fiat poſt li.conteſt.purgat mo̕ã ⁊ facit q̄ debito̕ abſoluatur ab obſeruatione iudicij:dūmodo tamē qñ fit ante lit.cōte.q̄ qñ poſt offeratur idem quod petitur ita declarat Bartol.et ſequuntur Ang.Imo.⁊ Alexã.in.d.l.interdū.§.fi.reſpōdendo ad contrariū.l ſi inſulã.ff.de verb.obli.⁊ habetur in.d l. ſi reus paratus.⁊ eſt tex.in.l.ſi fundus. §.in vendicatione.ff.de pig.⁊ ibi glo.in ver.abſoluendus.¶Amplia hunc effectū declaratū vt.ſ.duob⁹ modis.¶Primo modo q̄ oblatio predicta habeat dictū effectū etiam ſi ſit facta procurato̕i generali qui nō hʒ mandatū ad recipiēdū iuxta.l.hoc iure.ff.de ſolu.nã etiam hoc caſu operatur effectū predictuʒ:q̄ imputari dʒ acto̕i qui nō miſit procuratorē idoneū ad exigendū vt habetur in.d.l.ſi reus paratus. ¶Secundo modo amplia vt procedat nō ſolū in debito̕e offerente vt dictū eſt:ſed etiã in tertio poſſeſſo̕e conuento hypotecaria a credito̕e: q̄ ſi ipſe offerat credito̕i in iudicio euitat litis conteſtationē ⁊ iudicium per tex.in.l.paulus.§.fin.⁊ ibi no.
8 Bar.ff.qui.mo.pig.vel hy.ſol.¶†Ultimo ſequitur oblatio que ſolet fieri cum conſignatione ⁊ depoſitione: et in hac primo dicendū eſt q̄ iſta oblatio producat oēs effectus quos producit oblatio realis extraiudicialis et iudicialis de quibus dictū eſt.ſ.in vnaquaq̄ ipſarum.¶Et vltra dictos effectus producit etiã effectū totalis ⁊ plene liberationis vt.l.obſignatione.C.de ſolu. et not. Bar.in.d.l.acceptam.in.iij.q.⁊ in.d.l.ſi debito̕.ff.de ſolu.et vt habet̄ in dictis locis iſta oblatio habet vim vere ſolutionis quo ad om̄ia vt etiã eſt tex.in.l. j.C.qui po.in pi.hab.¶Et iſtud procedit etiã ſi pro parte fiat oblatio cōſignatio ⁊ depoſitio:⁊ pro alia parte fiat cōpenſatio:q̄ omnino reſultat effectus liberationis vt eſt tex.⁊ ibi glo.⁊ doc.in.l. inuicē.C.de compen.¶Et ex hoc reſultat alius effectus iſtius oblationis conſignationis ⁊ depoſitionis: q̄ per eam poſterio̕ credito̕ talē oblationē faciēs ſuccedit in ius primi credito̕is cui offert vt.l.j.C.qui po.in pi.habe.⁊ ibi no. omnes dicētes q̄ oblatio conſignatio ⁊ depoſitio habent vim ſolutionis ⁊ operãtur q̄ ſecūdus credito̕ ſuccedat in locū primi ⁊ etiã cōfirmet ſibi pign⁹ ſuū ad idē tex.in.l.potio̕.§.fi.ff.q̄ po.in pig. hab.⁊.l.vl.C.de his qui in prio.credi.

lo.ſucceſſ.ꝛ no.gl.in.l.ariſto.ff.que res pi.obli.poſ.ꝛ ibi clare Bar.in.§.q.¶Et ad hunc effectū conſequendū requiritur (vt dixi) ꝙ non ſolū fiat oblatio: ſed etiā ꝙ obſignetur: et deponatur pecunia que offertur.vt no.in locis pꝛedictis clare: ita ꝙ ſi fiat oblatio ꝛ depoſitio: et non fiat obſignatio non ſequetur effectus pꝛedictus ſuccedēdi in ius pꝛimi creditoꝛis: qꝛ per oblationem ꝛ depoſitionem ſine obſignatione trāſfertur dominium ꝛ poſſeſſio in depoſitariū: ꝛ nō eſt pꝛopꝛie depoſitū, cum depoſitarius poſſit cōuertere pecuniam iſto caſu in ſuos vſus vt eſt text. in.l.lucius titius ſempꝛonio.ff.depoſi.ꝛ ibi not. Paul.de 9
ca.iuncta.l.dic ſponſaliorū.§.fi. eo. tit. Sed quando depoſitum fit cū obſignatione: tunc non trāſit neqꝫ poſſeſſio neqꝫ dominiū in depoſitariū ꝛ nō poteſt depoſitarius cōtractare inuito deponēte ꝛ ſi ſecus fecerit nō ſolū tenetur depoſiti ſed etiam furti vt eſt tex.in.l.ſi ſaculum.ff.depoſi.ꝛ ibi no. Pau.de caſt.ad idem tex.inſti.de obli.que ex quaſi deli.naſ.§.furtū autem fit.¶Iſto ergo ſecūdo caſu in quo fuit facta obſignatio et depoſitio equum eſt ꝙ illa habeat vim ſolutionis: cum depoſitum nō poſſit cōtractari neqꝫ conuerti in aliquē vſum per depoſitariū: ſed apud eum ſtare debet ad requiſitionē creditoꝛis: in pꝛimo aūt caſu ceſſat ratio cū dominiū ꝛ poſſeſſio transferatur in depoſitariū ꝛ licētia vtendi depoſito ei cenſeatur data et pꝛopter iſtā diuerſitatem rationis iura voluerūt ꝙ ad effectū totalis liberationis a debito ꝛ ſucceſſionis in ius pꝛimi creditoꝛis vltra oblationem ꝛ depoſitionem requiratur etiā obſignatio iuxta l.fi.ff.de leg.cōmiſ.ꝛ ita loquitur tex. in 10
d.l.obſignatione.et in.d.l.acceptā. ꝛ in d.l.j.C.qui po.in pi.ꝛ in aliis locis.ſ.allegatis: que iura nō requiſiuiſſent talē obſignationē: ſi ſatis fuiſſet offerre ꝛ deponere ſed qꝛ pꝛedicta iura cōſiderauerūt ꝙ ſola oblatio ꝛ depoſitio abſqꝫ obſignatione vel conſignatione: non habēt effectū ſolutionis ꝛ liberationis vt.ſ.dictū eſt ideo requiſiuerunt etiā vt fieret obſignatio: qua mediante depoſitum eſt verum depoſitum.d.l.lucius.ꝛ.d.l.ſi ſaculū ꝛ ex eo reſultat effectus ſolutionis ꝛ liberationis plene.d.l.obſignatione: et per conſequens ſublato iure pꝛimi creditoꝛis confirmatur ius ſecundi iuxta.d.l.pꝛima.ꝛ etiam ſecundus ſuccedit in ius pꝛimi.vt habetur per Bar. poſt glo.in dicta.l.ariſto: que not. quia cauſidici moderni frequenter faciunt oblationes et depoſitiones ſine conſignatione vel obſignatione: et putāt ex hoc confirmaſſe pignus ſecundi creditoꝛis et obtinuiſſe ſucceſſionem in ius pꝛimi: quod tamen non eſt verum: niſi etiam fiat obſignatio vt dictum eſt.

¶†Et quia (vt ſupꝛa deductum eſt) oblatio ſecundum diuerſitatem caſuū: quando creditoꝛ non vult recipere opēratur diuerſos effectus vt eſt tex. in. d. l.j.C.qui po.in pig.hab.ibi obtuliſſet is que accipere noluiſſet ꝛ in.l.potioꝛ.§.fi. ff.eodē titu.ibi nolente pꝛioꝛe creditoꝛe pecuniam recipere. Nā ſi creditoꝛ vellet recipere reſolueretur oblatio vt no. Bart.in lege creditoꝛ.in fi.ff.de diſtrac. pig. poteſt pꝛobabiliter dubitari quando dicatur creditoꝛ nolle recipere: et quomodo pꝛobandum ſit quod ille nolit recipere: et breuiter dicendum eſt ꝙ quando creditoꝛ expꝛeſſe recuſat recipere res non habet difficultatem ſed ſi nihil dicat: ſed taceat ſumus in dubio. ¶Tamen etiam iſto caſu dicēdum eſt ꝙ cenſeatur nolle recipere et recuſare: et ideo ſufficit ꝙ ipſe tacuerit ad hoc vt dicatur recuſaſſe recipere: niſi aliud per eum pꝛobetur ita no. Bar.in.l.pꝛetoꝛ.§.ſi quis paratus.in fin.ff.de no.op.nun.per tex.ꝛ ibi gl.in.d.l.pꝛetoꝛ.§.hoc autem interdictum ꝛ ibi etiam no. Barto.in fin.quod not.¶†Inſurgit etiam alius effectus ex oblatione in contractibus innominatis: quia licet ſola oblatio non habeat vim implementi ad pꝛoducendum actionem contra aduerſarium: quia non obſtante tali oblatione adhuc eſt locus penitentie et aduerſarius poteſt dicere ſe nolle recipere vt tenet gloſſ.in lege iuriſgentium.in pꝛincipio.in verſiculo facias. ff. de pactis. Tamē ſi vltra oblationem interueniat

etiam obſignatio & depoſitio ante peni
tentiam: tunc ceſſat penitentia & talis
oblatio conſignatio & depoſitio habet
vim implementi & producit actionē ita
Bald. poſt Jaco. bu. in. l. ex placito in
xviij. q. C. de rerū permu. ¶ Et hoc non
alia ratione: niſi q2 oblatio cum ꝯſigna
tione & depoſitione habet vim ſolutio-
nis. d. l. obſignatione. C. de ſolu. & ita te-
net Alex. in. d. l. iuriſgentium in prin. in
vltima colum. & ibi etiam Jaſo.

11 ¶ † Alius etiam effectus inſurgit ex
oblatione q2 q̄n illa fit preſenti impor-
tat promiſſionem vt probatur in. l. pa-
ctum circa prin. ibi dum tex. dicit offerē
tis ſolius promiſſum. ff. de pollici. et in
l. de pollicitationibus ibi munus quod
ſponte obtulit eo. tit. facit. l. quidam. ff.
de conſtit. pecu. Non enim refert an di-
catur promitto: an alia equipollentia
verba proferantur ex quibus de inten-
tione promittendi appareat vt inſtit. de
verb. oblig. § primo verſi. ſed hec ſolem
nia. c. in his & c. intelligentia de verbo.
ſignifi. & ita per predicta firmat Alex. in
conſi. cxiiij. viſo proceſſu in. j. col. vj. vol.

12 ¶ † Ultimus effectus oblationis conſi-
derari poteſt q2 ex ea inducitur tacita
confeſſio omnium contentoꝝ in ſcriptu
ra ipſius oblationis vt habetur in ca.
cum olim de cenſi. & in ca. cum venerabi
lis de excep. & firmat in terminis Sozi.
in conſi. xcvj. conſiderata contingentia
in ſi. quar. volumi. poſſem etiam plures
alios effectus oblationis recenſere: ſed
eſſent á materia pignorum & hypoteca
rum alieni. ideo eis obmiſſis acquieſcā
ſupraſcriptis: & ſic eſt expeditum tertiū
membrum iſtius quinte partis.

¶ Summarium

1 Res vna non poteſt pro alia reti-
neri.
2 Res retenta pro vno debito an ipſa li-
berata poſſit pro alio debito retineri.
3 Uenditor poteſt retinere rem venditam
pro precio non ſoluto.
4 Res perueniens ad creditorem occaſione
debiti an poſſit abſq3 illius obligatione
retineri.
5 Fauore dotis competit mulieri reten-
tio bonorum mariti.
6 Redimenti pignus debitoris abſentis
competit retentio illius pignoris ꝓ pre
cio debiti ſoluti.
7 Retētio an locū habeat in pacto nudo.
8 Retentio procedit pro melioramētis vel
expenſis circa rem pignoratā factis.
9 Impendēs in re aliena bona fide quod
remedium habeat.
10 Condemnatus ad reſtitutionem rei an
poſſit excipere de melioramentis: & eo-
rum occaſione illam rem retinere.
11 Melioramenta rerum pignoratarum
qualiter veniant exigenda.
12 Bonefidei poſſeſſor lucratur fructus ēt
ſine titulo.
13 Fruct9 percepti ab eo qui emit ignorā
ter rem dotalem a marito non compu-
tantur cum melioramentis.
14 Fructus percepti ratione dominij etiā
vtilis non computantur cum meliora-
mentis: ſecus ſi eſſent percepti ratione
poſſeſſionis tantum.
15 Fructus ex equitate debiti veniunt cū
melioramentis computādi: ſecus ſi de
rigore.
16 Satiſfacto melioramentorum quali-
ter ſit debita.
17 Ratione melioramentorum factorum
in vna re non poteſt alia retineri.
18 Melioramenta facta per debitorem in
re quam hypotecauit creditori cenſent
hypotecata ipſi creditori ſicut ipſa res
in qua facta ſunt.
19 Emptor rei ſubiecte reſtitutioni fideicō
miſſarie in euentum conditionis nō re-
petit melioramenta.
20 Bonefidei poſſeſſor lucratur fruct9 me
lioramentorum pro rata.
21 Melioramenta faciens in re quam poſ
ſidet ſi conueniatur ſuper ea hypoteca
ria poteſt offerre agenti eſtimationem
rei detractis melioramentis.
22 Litis eſtimatio in cauſa hypotecaria
qualiter offeratur.
23 Jus retentionis poſſeſſori ratione me-
lioramentorum competens tranſit in il
lius ſingularem ſucceſſorem abſq3 alia
ceſſione.

¶ Quartum mēbrum.v.partis.

Sequitur modo quartū mēbrum iſti⁹ quinte ꝑtis in q̄ tractabit̄ de iure retinendi res ex cā pignoꝛis ⁊ hypotece: ⁊ de expenſis melioꝛamentoꝝ: q̄ etiā concernūt effect⁹ pignoris ⁊ hypotece ⁊ complectēdo totā materiā ponē regulā cū vna ampliatione
1 ⁊ decem fallentijs. † Regula ergo ſit ꝙ vna res pꝛo alia retineri non pōt vt eſt tex. ⁊ ibi p doc. in. l. fi. C. ꝯmo. ⁊ in. l. ſi nō inducta. C. in qui. cau. pi. taci. ꝯha. Amplia modo iſtā regulā vt pꝛocedat non ſolum qñ tractatur de retinēda vna re ꝓ alia: ſed etiā qñ tractat̄ de retētiōe eiuſdem rei q̄ peruenit ad aliquē cū vitio: qꝛ etiā illa retineri non poterit: vnde ſi legatarius ꝓpria autoꝛitate occupauit rem legatā ante aditā hereditatē quo caſu ꝯ eum datur interdictū quoꝝ legatoꝛum: nō poterit legatarius dictā rem retinere: ſed coget̄ illam relaxare heredi ⁊ poſtea ad illam agere vt eſt tert. i. l. j. §. rediguntur ⁊ ibi per gl. ⁊ Bar. ff. quoꝝ lega. ⁊ pꝛobat̄ in. c. fi. de oꝛdi. cogni. ⁊ ita tꝫ Saly. in. d. l. fi. C. cōmo. in ſua diſtinctiōe ⁊ Alex. poſt Bar. in. l. ſi nō ſortē. §.
2 ſi centū. ff. de cōdi. indebi. ¶ † Fallit autem dicta regula decē modis. Et pꝛimo qñ res q̄ retinet̄ pꝛo vno debito fuerat eidē obligata pꝛo alio debito ⁊ nō ꝓ eo pꝛo quo retinet̄: qꝛ tunc retineri pōt vt eſt tex. in. l. vni. C. etiā ob chiro. pecu. et ibi p glo. Saly. ⁊ alios intelligēdo tñ vt late dixi. ſ. in hac. 5. ꝑte in. iij. membꝛo nu. 46. vſqꝫ ad nu. 50. vbi late explicaui materiā. d. l. vni. ⁊ ita etiā tꝫ Saly. in d. l. fi. C. cōmo. vbi dicit tex. i. d. l. vni. eſſe ad hoc multū ſingularem ⁊ ꝙ rō illius tex. pōt eſſe qꝛ illa res fuit tradita creditoꝛi ob tutelā ipſius: ⁊ lꝫ ſpecifice tradita nō fuerit pꝛo iſto credito pꝛo quo retinetur ſed pꝛo alio: tñ qꝛ nō fuit viſum honeſtū legiſlatoꝛi: ꝙ debitoꝛ detractet ſoluere etiā debitū antiquū de quo non erat plene cautū ideo pmiſſa eſt retentio dicte rei per exceptionem rei vt eſt
3 expꝛeſſum in. d. l. vni. ¶ † Secundo fallit. d. regula quando dicta res non eſſet vere ⁊ expꝛeſſe obligata: ſꝫ ſolum quaſi obligata: vt res vendita q̄ ante traditionem factam emptoꝛi eſt quaſi obligata venditoꝛi pꝛo pꝛecio: vnde ſi emptoꝛ agat ad illā ex empto vt ſibi tradat̄ poterit venditoꝛ illam retinere quaſi ſibi obligatā pꝛo pꝛecio: donec ſibi ſoluatur pꝛecium vt eſt tex. in. l. hereditatis. ff. de here. vel actio vēdi. tex. ⁊ ibi glo. que allegat cōcoꝛdantes in. l. iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. ⁊ ibi no. etiā Barto. ¶ Et non obſtat ꝙ hoc modo res ſua videatur obligata ipſi venditoꝛi cōtra. l. neqꝫ pignus. ff. de regu. iur. qꝛ reſpondet ibi Barto. ꝙ. d. l. neqꝫ pignus ꝓcedit in re que abſolute ⁊ ſimpliciter eſſet illius qui pꝛetēdit pignus in ea qꝛ tunc in ea obligatio cadere nō pōt: ſecus autē eſt in re que ſubiacet reſtitutioni vel alteri eſt tradēda: nam tunc in ea poteſt cadere pignus vel quaſi. l. ex ſextāte. §. latinus. ff. de excep. rei iud. ⁊ vt dixi; diſpoſitio. d. §. offerri procedit ante factā traditionem de re vendita emptoꝛi vt habetur per Alexā. in. l. ſi cum dotem. §. fi. in fi. ff. ſo. matri. ⁊ no. Saly. in. d. l. fi. C. cō-
4 mo. in ſua diſtinctione. ¶ † Tertio fallit dicta regula etiā ſi res non eſſet obligata nec quaſi illi qui vult retinere: ſed ꝑueniſſet ad eum occaſione ⁊ cauſa illi⁹ debiti cuius pꝛetextu eā vult retinere. Nam tunc ꝑmittit̄ retentio tex. eſt ⁊ ibi Barto. ⁊ alij in. d. l. ſi nō ſoꝛtem. §. ſi centum. ff. de cōdi. indebi. ⁊ in. l. elegāter. §. qui repꝛobos. ff. de pigno. actio. ⁊. l. ſi cū aurum. ff. de ſolu. ⁊ ita etiā firmat Saly. in. d. l. fi. ¶ Intellige tamē ⁊ declara pꝛedicta cum grano ſalis: vt. ſ. pꝛocedat qñ dicta res de cuius retētione agitur data fuit illi qui vult retinere illam inſolutum vel in pignus lꝫ nulliter ꝓ illo debito: tunc enim habet locum retentio: ⁊ ita loquūtur iura pꝛoxime allegata: ſecus ſi dicta res non per modum dationis inſolutum vel hypotece: ſed aliter occaſione etiā dicti debiti ad creditoꝛem perueniſſet qꝛ tunc retineri nō poſſet pꝛo illo debito: ita ſolēniter declarat Pau. de caſt. poſt Barto. in. d. l. petenti. ff. de pigno. actio. in fi. quod perpetuo no. ⁊ adde que in hoc dixi. ſ. in tertia parte in. ij. mēbꝛo. q. x. nu. 43.
5 ¶ † Quarto fal-

Idem supra part: 3: membro 2º

lit dicta regula fauore dotis q.ſ.ſi maritus vel eius heredes agant ꝯtra mulierem ad aliquod debitũ anterius dote ſuper aliqua re hypotecata marito ⁊ heredibus pro dicto debito: mulier poterit retinere dictam rem donec ei de dote plene ſatiſfiat: ⁊ hoc ſiue dos conſiſtat in pecunia ſiue in corporibus ita tenet Barto.poſt Jaco.de aretio in.l.ſi filiofami.in princip.ff.ſolu.matri.⁊ ita no.⁊ſequitur Bal.no.in tractatu dotis in.viij.parte in primo priuileg.in fi.in verſicu.iij.l.mi.⁊ idem ibi dicit in compenſatione: q. ſi agatur contra mulierẽ ad res eidem donatas a marito q̃ eſſent in pecunia vel ſi eſſent in ſpecie eſſent conſumpte et ſic deberetur eſtimatio. Nam contra maritum vel heredes repetentes ab vxo.⁊c.pecuniam donatam vel eſtimationẽ rerum donatarũ cõſumptarum poſſet mulier excipere ⁊ opponere cõpenſationem de dote ſua ſibi debita ab heredibus mariti: ⁊ idem ſi ageretur rerũ amnotarũ ad eſtimationẽ rerum cõtra vxorem ita firmat Bald.no. in.d.ſ.priuileg.in.iij.limi.per text.⁊ ibi no.per Barto.in.d.l.ſi filiofami.in pñc. Nam iſta omnia ſunt ſpecialia in dote vt habet̃ in dictis locis. ¶ Quinto fallit regula p̃dicta qñ res aliena eſſet obligata creditori ſcienter.quo caſu dominio poſtea queſito per obligãtem nõ reconualeſcit obligatio.nam iſto caſu datur creditori retentio dicte rei obligate pro ſuo credito vt eſt tex.⁊ ibi gl.⁊ Barto.in.l.j.§.j.ff.de pign.Secus autem ſi obligatio fuiſſet nulla ex alia cauſa: q. tunc non daretur retentio vt.l.cum vitioſe.ff.de pigno.⁊ no.Barto.⁊ Saly.in
6 d.l.j.§.j. ¶ † Sexto fallit regu.qñ quis vt nego.ge.liberauit ex ſua pecunia pignus debitoris abſentis.Nam licʒ iſte non habeat hypotecariã contra debitorem niſi ſoluendo impetrauerit ceſſionẽ a creditore cui ſoluit: vel ab eo emerit nomẽ dicti debitoris: tñ ſi poſſideat pignus ſua pecunia liberatũ habebit retentionem ꝯtra debitorẽ agẽtem donec ſibi reddatur pecunia pro eo ſoluta tex. eſt ⁊ ibi glo.⁊ Barto.in.l.j.in prin.ff.qui bus mod.pigno.vel hypo.ſol. ¶ Septimo fallit regula ſi procurator meus ſine tamen idoneo mãdato accepit a ſempronio pecuniam mutuo ⁊ ei pign⁹ tradidit.Nam ſi illa pecunia verſa fuit in vtilitatem meam dabitur retentio ſempronio illius pignoris donec ei pecunia reddatur text.eſt ⁊ ibi glo.⁊ alij in.l.j.C. ſi alie.res pigno.da.ſit. ¶ † Octauo fallit regula in pacto nudo: q. licet ex eo 7
de iure ciuili non detur actio: tamen datur retentio vt.l.legem.C.de pac.⁊.l.j.§ id quoqʒ.ff.ad.l.falcid.⁊ no.glo. Barto. ⁊ Salycc.in.d.l.prima.§.primo.ff.de pigno.Nono regula fallit: ſi creditor habens plura pignora vnum vendat ⁊ vẽditori promittat de euictione: q. poteſt retinere alia pignora donec debitor caueat eum indẽnem conſeruare a dicta promiſſione euictionis tex.eſt not.iuncta gloſ.in verſ.retinere in.l.ſi neceſſarias.§.j.ff.de pigno.actio.⁊ ibi no.Barto.Saly.⁊ Pau.de ca. ¶ † Decimo fallit regula ex cauſa que rei coheret puta pro expenſis ⁊ melioramentis in re 8
factis vel ob aliud debitum contractũ pro vtilitate dicte rei: quia illi qui fecit dictas expenſas datur retentio rei: etiã q illa ei nõ ſit obligata vel q ex aliqua alia cauſa non detur illius retentio vt l.in rebus.§.poſſunt.ff.cõmoda.⁊.l.paulus.ff.de dol.excep.⁊.l.ſi in area.ff.de cõdi.indebi.⁊.l.qua ratione.§.litere. ff.de acquir.re.do.⁊ ita tenet Barto.in.d.l.ſi non ſortem.§.ſi centum ⁊ Salycc.in.d. l.fi.C.commod.⁊ Barto.⁊ Salycc.in.d. l.ſi non inducta.C.in quibus cau.pig.taci.contraha.⁊ inducunt hoc ad.q.de ſcriptore qui meliorauit quinternuʒ q poſſit illum retinere pro expenſis dictorum melioramentorum: ſed nõ quinternum exemplaris vt per Barto.in.d.§.ſi centum. ¶ Reſtringitur tamen iſta.x. fallen.vt non procedat in dote ſeu re dotali: q. illa non poteſt retineri pro impẽſis in ea factis vt.l.vni.§.ſed nec retentio verſi.ſed nec ob impenſas.C.de rei vxo.actio.Intelligendo tamen iuxta late not.per Alexand.in conſil.clxij.viſis narratis.vij.volumi. ¶ Et quia in hac fallentia fit mentio de expenſis ⁊ melioramentis que materia eſt valde pratt.

cabilis: ⁊ male explicata ⁊ declarata p doctores ideo hinc ſumpta occaſione ponam in ea. xij. notabiles cõcluſiones ex quibus (meo iudicio) quaſi omnia
9 neceſſaria comprehendentur. ❡ † Prima igitur erit concluſio: quod impendens in re aliena bona fide: quia ignorabat rem eſſe alienam: ſ3 credebat eſſe ſuam nullum habet remedium ad repetendum expenſas: niſi ſolam retentionem rei in qua impendidit: ⁊ ideo ſi eſt in poſſeſſiõe caueat ne eam reſtituat niſi prius ſibi ſolutis expenſis: quia ſi reſtitueret nullum remedium haberet ad repetendum dictas expenſas text. eſt in. l. ſi in area in fin. ibi nullo alio modo quam per retentionem. ff. de condictio. indebi. ⁊ ita ibi declarant Paul. de caſtro. ⁊ Jaſo. poſt alios ⁊ Bartol. in. l. qui exceptionem. §. penultimo eodem titulo. ⁊ ibi etiam Jaſ. pulchre iunctis etiam not. per Corneum in conſi. ccxxij. ſecundo volumi. in princip. ⁊ in conſil. ccxliij. eod. volumine in litera. d. vbi firmat q͂ impenſe voluntarie facte a malo fidei poſſeſſore in re aliena repeti nequeunt: etiam q͂ per illas dominus rei effectus ſit locupletior cũ iactura ipſi9 expendentis. ❡ Nec etiam per viam retentionis ei cõſulitur per tex. in. l. adeo. §. ex diuerſo verſic. ⁊ ſi ſcit. ff. de acquirend. rerum domi. ⁊ inſtitu. eodẽ. titu. §. ex diuerſo diſtinguẽdo tamẽ vt ibi per glo. Sed impendens in rem quam credebat ſuam: licet non repetat per aliquam actionem: quia nullum negociũ geſſit cum domino rei ⁊ non habuit animum obligandi eum. d. l. ſi in area tamen ſi impendens poſſideat rem in qua dictas expenſas fecit poterit illam retinere donec ei reficiantur expẽſe per iura. ſ. allegata ⁊ latius habetur p Corñ. in conſili. lxxxvj. iiij. volumi. ❡ In alijs autem caſibus quo remedio conſulatur illi qui facit melioramẽta in re: habetur per Saly. in. l. domũ col. pe. ⁊ fi. C. de rei vendi. vbi ponit longam ⁊ perfectiſſimam diſtinctionem: ⁊ quãdo occurrit in facto ſemper ad eũ recurras iunctis not. per Ange. de are. inſti. de re. diui. §. certe illud. ❡ † Secunda concluſio
10 ſit q͂ etiam ſi poſſeſſor qui fecit melioramenta eſſet condẽnatus ad reſtitutionem rei: nulla facta mẽtione expenſarum ⁊ melioramẽtorum: tamen in ipſa executione ſententie poterit excipere de dictis melioramentis ⁊ illa probare ⁊ rem retinere donec ei ſoluantur vt habetur per Pau. de caſt. in conſil. xvij. in cauſa que vertitur in fi. ⁊ in ꝯſi. cccxxvj. Viſo puncto ⁊ per Barto. ⁊ Alexã. in. l. in fundo in fi. ff. de rei vendi. ⁊ per Jaſ. in. d. l. ſi in area cum alijs quos ipſe allegat. ❡ Et ratio iſtius concluſionis eſt q: exceptio melioramentorũ non impugnat ipſam ſentẽtiam ſed potius reſpicit executionem ſententie ideo hic non militat diſpoſitio. l. perẽptorias. C. ſenten. reſ. non poſſ. vt ibi declarat Bald. in prima col. ⁊ in princip. ſecũde prout etiam in ſimili videmus in exceptione compenſationis que poteſt opponi executioni ſentẽtie vt. l. etiam. C. de compẽſa. ⁊ in exceptione illa ne quis in plus exigatur q̃ facere poſſit vt. l. ex diuerſo. §. fi. ff. ſolu. matri. ⁊. l. neſennius. ff. de re iudi. ⁊ in exceptione inuentarij ⁊ in exceptione collationis faciende vt p Bal. in. d. l. peremptorias in prima colũ. vbi etiam ſubdit q͂ ſi quis eſt condẽnatus in actione reali ad reſtitutionem rei et in executione opponat de hypoteca: q͂ vigore hypotece poterit re3 retinere ita dicit ibi Bald. in. iij. colum. per allegata per eum ⁊ ita per predicta tenet Cor. in conſi. cxlvij. q: cauſa in vlti. colũ. ij. volu. ❡ Tertia cõcluſio eſt: q͂ ſi lata eſſet ſentẽtia in qua poſſeſſor eſſet condẽnatus ad reſtitutionẽ rei ſub iſta cõditione. v3 ſolutis prius expenſis melioramentorum q͂ ante liquidationem melioramentorum nõ eſt procedẽdum ad executionem dicte ſententie: ſed executio ſuſpendi debet donec melioramenta liquident: ⁊ hoc etiã ſi actor vellet p̃ſtare ſatiſdationẽ de illis reficiẽdis poſtea q̃ erunt liquidata ita pulchre determinat Pau. de ca. in cõſi. cccxxvj. viſo puncto in. ij. col. in. ij. dubio. vbi reſidet ad cõtraria: ⁊ allegat ad hoc tex. in. l. ſtatuliber rationẽ. §. fi. ff. de ſtatuli. dicẽdo eſſe differẽtiam an cõditio ſapit in factũ puta

In reddendo rationem et tunc ſuccurri poſſit per ſatiſdationem ꝛ procedat.d. l.ſtatuliber in princi.aut ſonet in dando ꝛ procedat.d.§.fina.ꝛ fundat ſe etiaȝ quia verba ſunt clara: ꝛ quod iſta excep.quod prius debeant ſolui melioramenta prouenit ex tenore ſententie iuxta no.in.l.iiij.§.condēnatum.ff.de re iudi.Unde ſi in ſentētia nō eſſent illa ver. ſolutis prius melioramentis: ſed eſſet ſolum data retentio pro melioramētis forte eſſet dicendum contrarium.per no.per Alexan.poſt alios in.l.iiij.§.ait pretor.ff.de re iudi.ꝛ per Alexā.ꝛ Iaſ. in.l.j.in pri.col.ff.qui ſatiſ.cogā.:veȝ ꝙ preſtita ſatiſdatione poſſet fieri executio:ſed ex quo ex verbis ſententie debet precedere ſolutio non poteſt impleri onus ſolutionis annexum per dationē fideiuſſoris.d.l.ſtatuliber rationem.§. fi.ꝛ bonus tex.in.l.promiſſor.§.conſtituto.ff.de conſti.pecu.quem etiam allegat Pau.in.d.conſi.ꝛ quia verba ſententie ſunt conditionaliter prolata p ablatiuum abſolutum iuxta.l.ab emptione ff.de pac.cum vulgaribus cōditio debet impleri in forma ſpecifica ita ꝙ nō ſufficit implere per equipollens.l.qui heredi in prin.ꝛ.l.meuius.ff.de condi. ꝛ de.que no.ad intelligentiā notatoruȝ per Alex.poſt alios in.d.l.iiij.§.ait pretor ꝛ adde que dixi.s.in mēbro precedēti veȝ in mēbro.iij.huius.5.partis nu.

11 6.¶†Quarta concluſio ſit ꝙ ad hoc vt expēſe melioramētorū debeātur:non ſufficit tm̄ eſſe impenſum: niſi etiā res ſit tm̄ meliorata:vñ lȝ īpenſa fuerint cētū in re:ſi tm̄ res nō ſit meliorata niſi in ꝗnquaginta nō poterint repeti niſi ꝗnquaginta.Itē ſi ſint impēſa ꝗnquagita ꝛ res ſit meliorata ī cētū nō poterit repeti niſi ꝗnquaginta.¶Iſta ergo duo copulatiue requiruntur veȝ ꝙ ſit impenſum ꝛ ꝙ res ſit meliorata vt dictum eſt ꝛ ita de hoc eſt tex.ꝛ ibi no.glo.cū quā alij tranſeunt in.l.in fundo.ff.de rei vēdi.Idem not.Ab.in.c.primo de reſti.in integ.nu.4.ꝛ in.c.qḋ quibuſdam nu. 9.de fideiuſ.ꝛ in.c.ad noſtraȝ tertio no. de rebus eccle.non alie.ꝛ refert ꝛ ſequitur Felyn.in.c.cum cauſa penul.colū. verſi.ſumptus de re iudica.¶Unde ſis cautus in capitulando ꝛ probando dictas expenſas vt concludas tam circa quātitatem expenſe ꝙ̄ circa melioratione rei deducendo ꝙ in tantum eſt precioſior ꝑpter expēſas ꝙ̄ eſſet ante: al's non obtineres.¶Et adde huic concluſioni ꝙ expenſe facte in debo ſcando vel arando terras non ſunt reficiende expēſe autem facte in plantandis vitibus vel arboribus:ſi arbores ſint fructifere vt.vites ꝛ oliue ſunt reficiende vt late examinat Pau.de caſt.in dicto conſilio cccxxvij.viſo puncto in.iij.dubio vbi vide omnino.

12 ¶†Quinta concluſio ſit ꝙ bone fidei poſſeſſor lucratur fructus ēt ſi titulus ſit nullus: regulariter eñ nō curatur de titulo quo ad acquiſitioneȝ fructuum dummodo adſit bona fides vt declarat Bart.in.l.ſed ſi lege.§.ſi ſine.ff.de peti.here.¶In bona autem fide dicitur quis eſſe quando putauit emptor rem ſibi venditam eſſe alienantis:ꝛ ſic ignorauit dominiū rei ad aliū pertinere: prout in dubio preſumitur l.bone fidei.ff.de verbo.ſignifi.ꝛ ibi no. glo.ꝛ facit.d.l.ſed ſi lege.§.ſcire ꝛ.l.maniſeſtiſſimi verſicu.domini cogitatione.C.de fur.¶Sed licet poſſeſſor bone fidei (vt dictum eſt) faciat fruct⁹ ſuos. Tamen tenebitur eos computare cum expenſis melioramentorum vt in.c.ad noſtram de rebus eccle.non alie.ꝛ in.l. ſumptus.ff.de rei vendi.ꝛ in.l.inſulam .§.fructus.ff.ſolu.matri.¶Et iſtud procedit quando bone fidei poſſeſſor percepiſſet fructus ex re aliena quam tamē ipſe bona fide poſſidebat:ſed ſi quis percepiſſet fructus ex re ſua que tamen in tempore alteri veniebat reſtituēda:tūc tales fructus non computabūtur cum melioramentis:ſed ei integra melioramenta erunt reſtituēda ita firmāt bal. ꝛ Ang.in.d.l.inſulam.§.fructus ꝛ allegāt gl.quā ibi reputāt ſingularē ī.l.emptor circa pri.l gl.magna ad fi.ff.de rei vēdi.ꝛ illā gl.p ſingulari allegāt ēt bal. ꝛ Imo.in.l.domos.ff.de leg.j.ꝛ ita etiā refert ꝛ ſequitur Alexā.in.d.l.in fundo in apoſtil.ad Bart.ꝛ in.d.§.fructus in fi.

13 ¶†Et per predicta conſuluit Alexā.

In conſi.cliiij.conſideratis in.vj.volu. q qui ignoranter emit a marito rem dotalem et in ea fecit melioramēta: q si poſtea per vxorem vel eius heredes cogatur reſtituere rē q fructus per eum percepti non computabūtur cum ſumptibus melioramentorum: et ratio eſt ſecūdum eū q si dicta res non fuiſſet alienata per maritū: fructus illius fuiſſent mariti durante matrimonio.l.pro oneribus.C.de iure dot. et ideo equitas.d.l. ſumptus nō dictat q iſto caſū fructus debeāt cedere lucro vxoris vel eius heredum. ¶ Et ex hoc infert Alexā.q.d.l. in fundo et.d.l.ſumptus que volunt q fructus percepti per bone fidei poſſeſſorem debeant computari cum expēſis melioramentorum procedunt ita demū si fructus tempore quo percepti fuerūt de iure ſpectabant ad illū qui nūc agit ad rem: tunc enim ſicut ex equitate fructus propter bonam fidem conceduntur bone fidei poſſeſſori ita et ex eadē equitate debent in expenſis melioramentorum imputari vt late per Alexan.in.d. conſi.cliiij.et per eundem in conſi.clxij. viſis narratis.vij.vol.nu.2. ¶ Iſtā etiā cōcluſionem ſequitur Fely.in.c.cū cau
14 ſa pen.et vlti.col.de re iudi.† Dicēs etiā q quando fructus percipiuntur p bo. fi.poſſeſſorem ſolum reſpectu poſſeſſionis tunc habet locum diſpoſitio.d.l.in fundo et.d.l.ſumptus.q fructus cōputentur cum expenſis melioramentorū: ſecus autem si percepti fuiſſent ratione dominij etiā vtilis: et ideo ſm eum emphiteota reſtituens rem emphiteoticā melioratā non cōputabit fructus perceptos in melioramentis et ſimiliter si tēpore quo percepti fuerunt fructus res erat pcipientis ſed debebat reſtitui alteri in euentū alicuius cōditionis fructus non cōputabuntur cum expenſis melioramentorū vt per bal. Imo. Alex. et late Iaſ.in.ij.no.in.d.l.domos.ff.de lega.j.et p Fely.in.d.c.cū cā in pe.et fi.col.
15 ¶ † Et facit ad pdicta illud qd no.conſuluit Pau.de caſt.in conſi.xvij.in cauſa que vertitur pe.et vlti.col.vbi dicit q diſpoſitio.d.l.ſumptus q.ſ.fructus cōputentur cū ſumptibus militat ſolū qñ fructus debentur ex equitate prout loquitur.d.l.ſumptus: ſecus si fruct9 debeantur de rigore iuris: et ideo decidit ibi q si pater alienauit rem filij in qua ratione patrie poteſtatis habebat fructus vt.l.j.C.de bon.ma.q si talis emptor meliorauit rē et ex ea percepit fructus: et demū res repetatur a filio poſt mortē patris: non tenebitur emptor cōputare fructus cum ſumptibus melioramentorū intelligendo tñ de fructib9 perceptis viuente patre q illos omnino pater lucraturus fuiſſet et ideo etiā emptor qui in eius locū ſucceſſit lucrari dʒ et hoc de rigore: nō de equitate: ſecus aūt eſſet de fructib9 perceptis poſt mortē patris: et cū iſta deciſione tranſit et eā approbat Cor.in cōſi.lxxxvj.iiij.vo
16 lu.in lra i. ¶ † Sexta cōcluſio ſit q ſatiſfactio iſtorū melioramentorū non debetur ſm valorem et meliorationē que facta fuit tēpore facte expenſe et factorū melioramentorū ſed ſecūdum valorem et eſtimationem que reperitur in re tēpore quo illa venit reſtituēda: et ideo si tempore expenſe facte res fuiſſet meliorata in cētum ſed poſtea dicta res ex curſu tēporis fuit attrita vel aliter deteriorata adeo q tempore reſtitutionis non reperitur melioratio niſi in quinquaginta debebit fieri ſatiſfatio de expenſis meliorationis in quinquaginta tñ tex.eſt et ibi Iac.de are.Bart. Bald. Ang.Pau.de caſt.Alex.et Iaſ.in.ij.no. in.d.l.domos in prin.ff.de leg.j.qd tene menti: q frequenter contingere poteſt.
17 ¶ † Septima concluſio ſit q ratione melioramentorū factorū in vna re non poteſt alia retineri ita no. Pau.de caſt. in.d.cōſi.cccxxij.viſo pūcto in prin.mouetur per tex.in.l.si non ſortem.§.si centum.ff.de condi.inde.ad idem text.iuncta gl.in ver.adducat in.l.plane.ff.de peti.here.et ita tenet Iaſ.poſt Alberi.in
18 l.si in area.ff.de condi.indebi. ¶ † Octaua concluſio eſt q melioramenta facta per debitorem in re quam hypotecauit creditori cenſentur hypotecata ipſi creditori ſicut ipſa res in qua facta ſunt tex.eſt in.l.si fundus.§.ij.ff.de pign. Intellige (vt dixi) quando dicta meliora-

menta facta fuiſſent per debitorem: ita loquitur .d. §. ij. Secus autem ſi ea feciſſet tertius poſſeſſor ad quem res peruenit poſt hypotecam in ea conſtitutam creditori: q2 tunc talia melioramenta facta per dictum tertiū poſſeſſorem non erunt obligata cum re vt .l. fi. C. de pdi. et omni. re. naui. lib. xj. et ibi Bart. et ſequitur Pau. de ca. in .d. l. ſi conuenerit §. ſi fundus. ff. de pigno. actio. refert et ſequitur Iaſ. in .l. creditor la. j. in fi. ff. ſi

19 cer. peta. ¶ † Nona concluſio ſit: q melioramenta facta ab emptore rei ſubiecte reſtitutioni fideicōmiſſarie in euentum alicuius conditionis in dicta re ſi emptor eam emit ſcienter: non repetuntur ſed emptor ea perdit propter malā fidem vt eſt tex. et ibi no. omnes in .l. fi. §. fi. C. cōmu. de leg. et hoc niſi melioramēta fuiſſent adeo neceſſaria: q illis nō factis res periſſet: tunc enim non obſtante mala fide talia melioramenta refici debent tex. eſt et ibi no. in .l. domum circa fi. C. de rei vendi. et no. Iaſ. in .d. §. fi. in ij. no. ¶ Si aūt emptor ignorāter emiſſet dictam rem: et ſic fuiſſet in bona fide tunc indiſtincte recuperaret dicta melioramenta per modū excipiendi iuxta tex. in .d. §. fi. ita no. Pau. de caſt. in conſi. x. clarū eſt col. fi. et habetur per eundem

20 Pau. in .d. cōſi. xvij. ſ allegato. ¶ † Decima cōcluſio eſt q ſi ille qui fecit melioramenta in re ſit bone fidei poſſeſſor indiſtincte lucrabitur fructus reſpiciētes ratā dictorum melioramentorū puta q2 predium quod prius ſine melioramentis fructaſſet decem ex cauſa melioramentorū fructat. xv. lucrabitur eīn ille qui bona fide fecit melioramenta quinq; ita tenet Pau. de caſt. in conſi. cccLxxxvj. viſis et ponderatis in .j. colū. allegat tex. in .l. ceterum in fi. ff. de rei vēdi. qui ſatis bene probat a cōtrario ſenſu: q2 ille tex. iuncta glo. ibi loquitur in poſſeſſore male fidei qui tenetur ad fructus perceptos et percipiendos vt ibi vult gl. ¶ Et licet talis poſſeſſor faciat impenſam in re non tamen deſinit eſſe male fidei poſſeſſor: et propter malam fidem non ſolum tenetur de fructibus pceptis ex melioramentis: ſed etiam pri

uatur impenſis voluntariis factis in dictis melioramentis preterq̄ in duobus caſibus: primo quando dominus habebat venalem rem melioratam: et ppter impēſam male fidei poſſeſſoris illa res pluris vendita fuit vt eſt tex. in .l. niſi. ff. de rei vendi. reputantur enim tales expenſe quaſi vtiles et neceſſarie: non voluntarie tantum vt eſt text. in .l. quod ſi ff. de impen. in re. do. fac. ¶ Scdo quando ante impenſam factam poſſeſſor male fidei denunciauit dño: vt rem repeteret ſi putaret illam eſſe ſuam: et tamē ille non repetijt et poſſeſſor fecit impenſam vt eſt tex. in .l. aut ſi ante: co. ti. iſtis enim duobus caſibus poſſeſſor male fidei repetet expenſas intelligendo tamē iſtos duos caſus de expenſis voluntariis tantum. Nam in vtilibus et neceſſariis etiam in male fidei poſſeſſore diſtinguēdum eſt vt late per Bar. in .l. in fundo. ff. de rei vendi. et per Ang. de are. inſti. de rerum diui. §. certe illud vbi tota materia ponitur: que eſt diuerſa a tractatu noſtro: ſed in poſſeſſore bone fidei qui nullo modo amittit ſua melioramēta vt .l. ſi neceſſarias in prin. ff. de pign. actio. ſtante mora domini ſeu actoris dicendum eſt ipſum debere lucrari fructus dictorum melioramentorum per predicta: et per tex. no. in .l. fina. §. fi. ff. de fun. dota. vbi gl. ponit tres intellectus et ibi Bal. dicit omnes tres eſſe bonos: et ſecundū primum intellectum probatur in terminis q ſi maritus in fundo dotali plantauit vineam et ſic illum meliorauit: ſi ſoluto matrimonio vxor ſit in mora reſtituendi marito expenſas melioramentorum: maritus pro portione melioramentorū lucrabitur fruct9: et alios reſpicientes primeuam qualitatē fundi reſtituet vxori. et iſtam concluſionem ſemper vidi ſeruari in ciuitate Florentie et puto eſſe veram. ¶ † Undecima cō

21 cluſio eſt quod ſi ille qui fecit melioramenta poſſidet rem in qua fecit dicta melioramenta et conuenitur ſuper illā hypothecaria ab aliquo creditore qui habet dictam rem hypotecatam quod tunc dictus poſſeſſor pro liberando dictam rem a dicta hypoteca nō cogitur

ſoluere debitum dicto creditori: vt cogitur alius poſſeſſor qui non fecit melioramenta in re iuxta.l.q̄diu.C.de diſtrac.pi. Sed poteſt ſi vult retinere rem ⁊ ſoluere creditori agenti primam dicte rei eſtimationē: vc3 valorem rei detractis melioramentis: ita ſingulariter vult Bar.in.l.j.C.de predi.⁊ omn.re.na ui.li.xj.⁊ ibi ſequitur Alex.⁊ Jo.de platea poſt Ang.⁊ refert Alex.in.l.ſi fund⁹.§.ij.ff.de pigno.licet putē q̄ dicta apoſtilla Alex.debeat eſſe in.§.in vendicatione.d.l.ſi fundus qui eſt.§.iij.⁊ Paul. de caſt.in.l.ſi conuenerit.§.ſi fundus.ff. de pigno.actio.⁊ intellige eſtimationē3 rei deductis melioramentis ſm temp⁹ preſens iuxta no.per doc.ſupra allegatos in.d.l.domos.ff.de lega.j. Et iſta cōcluſio eſt clara ſm terminos premiſſos vc3 quando poſſeſſor fecit melioramenta in re. ¶ Sed difficultas inſurgit an idem ſit in quolibet poſſeſſore qui nō fecit melioramenta an ſcilicet ipſe poſſit etiam offerre creditori agenti eſtimationē rei: ſicut poteſt poſſeſſor qui fecit melioramenta? ⁊ in hoc Soʒi.in conſilio cexxiiij.eleganter in fi.ij.vol. ſubtiliter more ſuo dicit attentari poſſe q̄ ide3 ſit in quolibet poſſeſſore qui nulla fecit melioramenta: ⁊ dicit q̄ iſtud eſt nouum dictum: ⁊ mouetur per tex.in.l.cōmuni diuidundo.§.inter eos.ff.commu.diui. vbi eſt tex.q̄ debitori ꝯuento ꝑmittit̄ offerre debitū creditori ⁊ ſuū pign⁹ luere ⁊ idē dicit tex.eē i tertio poſſidēte pign⁹ q̄.ſ.ipſe poſſit offerre litis eſtimationē ⁊ liberare pign⁹: ⁊ talis litis eſtimatio ſm Soʒi.ibi d3 eē ꝓciū ipſi⁹ rei pignorate ad quā creditor agit vt.l.j.⁊ ibi Bar.⁊ Jmo.ff.pro empto. Ad idem text.ſecundum Soʒ.in.in.l.ſi creditor ⁊ in.l.ſicut in fi.ff.quibus modis pign⁹ vel hypo. ſol.⁊ iſta concluſio ſecundum cu3 probatur in.c.ex literis ad fi.de pigno.ponderando formam ſententie ibi poſitam in hypothecaria vbi tertius poſſeſſor condemnatur mulieri ad reſtitutionem dotis catenus quatenus de bonis ſui fratris noſcitur poſſidere quam formā dicit ibi Abb. eſſe mirabilem. ¶ Sed licet Soʒi.ſubtiliter moueatur: tamen non puto eius deciſionem de iure ſubſtineri poſſe. Nam primo non eſt veru3 ſimpliciter ⁊ abſolute quod terti⁹ poſſeſſor offerre poſſit litis eſtimationem: ſed diſtinguendum puto an debitor poſſideat vel non vt habetur in.l.ſi fund⁹.§.in vendicatione.ff.de pignori.

22 ¶ † Secundo etiam quando eſſem⁹ in caſu in quo litis eſtimatio poſſet ſolui per poſſeſſorem: tamen talis eſtimatio litis non eſt ſemper vniformis quando agitur hypotecaria: quia ſi agitur contra debitorem litis eſtimatio nō eſt pluris quam ſit ipſum debitum vt eſt text. in.l.ſi inter.§.fina.ff.de pigno. quinimo etiam ſi debitor conuentus hypotecaria: ex eo quia pignus non reſtituebat creditori condemnatus fuerit pluris q̄ ſit debitum ⁊ intereſſe: tamen de equitate liberabitur debitor ſoluendo ſolu3 illud quod debet vt eſt tex.⁊ ibi p Bar. in.d.l.ſi fundus.§.ſi pluris.ff.de pigno. ¶ Si autem agatur hypotecaria contra tertiu3 poſſeſſorem: tunc ſi dolo deſijt poſſidere pignus: cōdemnabit̄ quāti actor in litem iurauerit: ⁊ ſic etiam vltra creditum tex.eſt in.d.l.ſi fundus in.§.in vendicatione ſed ſi poſſeſſor non habet facultatem rei reſtituende ex culpa: tunc litis eſtimatio fit contra poſſeſſorem etiam pluris quam ſit debitum: ſi res plus valeat vt eſt tex.in.d.l. ſi inter §ſi.ff.de pigno. Et ſic in plus fit eſtimatio litis contra poſſeſſorem quā contra debitore3 in hypotecaria: ⁊ iſta eſtimatio litis in hypotecaria fit habito reſpectu principaliter ad debitum quod petitur: in rei autem vendicatione fit eſtimatio litis habita conſideratione rei petite et eſt perinde ac ſi poſſeſſor emeret rem ⁊ ſolueret precium agenti rei vendicatione vt.l.j.et.l.litis eſtimatio.ff.pro empto.⁊.l.eius qui cum.l.ſequen.ff.de rei vendicatio.⁊ ideo dicitur in dictis locis quod quando agitur rei vendicatione litis eſtimatio eſt ſimilis emptioni: ſecus autem eſt in actione perſonali et hypothecaria ei deſeruienti: quia in ea non ſoluitur precium rei ſed ſoluitur pro eſtimatione litis id quod venit in actione perſonali vt de-

clarat Bart. in dicta. l. prima. ff. pro em pto. in verſicu. item in eo quod dicit. et ideo in actione perſonali & hypotecaria litis eſtimatio non eſt ſimilis emtioni: & in ea non habet locum. d. l. litis eſtimatio vt declarat Baldus in. l. ſi creditor qui rem. ff. de pigno. actio. in lectura antiqua dicens quod dicta. l. limitat omnes leges q̄ loquūtur de litis eſtimatione: quia quando agens non intendit aduocare dominium ſed nudam poſſeſſionem prout eſt de natura hypotecarie tunc litis eſtimatio non inducit emptionem & ita ſequitur ibi Pau. de caſt. refert Alexan. in. d. l. litis eſtimatio pro ſingulari. Dicens idem tenere domi. Anto. in. c. conſtitutus de in integ. reſti. ¶ Et ſic non eſt verum quod quādo agitur hypotecaria litis eſtimatio ſit precium rei petite: vt dicit Sozi. ſed eſt tūc ipſum debitum ad quod agitur & quod comprehenditur in actione perſonali cui ipſa hypotecaria deſeruit: et ideo de ea iudicatur prout de perſonali vt declarat Barto: in. l. ſolutum. §. per liberam. ff. de pignor. actio. vbi pulchre. et non obſtat text. in. d. l. communi diuidūdo. §. inter eos: quia fateor q̄ in caſibus de quibus in dicto. §. in vendicatiōe poſſeſſor poteſt offerre creditori litis eſtimationem & hoc dicit. §. inter eos: ſed nego q̄ litis eſtimatio quādo agit̄ actione perſonali vel hypotecaria ei deſeruienti quo caſu idem iudicatur de hypotecaria quod de perſonali vt p̄ Barto. in. d. l. ſolutum. §. per liberam: ſit precium rei: imo iſto caſu eſt ipſum debitum & plus etiā quādo res valet plus & agitur contra tertium poſſeſſorem vt d. l. ſi inter. §. fi. Nec. d. l. ſi creditor que eſt. l. ij. & l. ſicut. §. fi. ff. quibus modis pignus vel hypote. ſol. que allegantur p̄ Sozi. probant contrarium: imo in illis dicitur q̄ ſi creditor conſequutus fuit a poſſeſſore eſtimationem litis: q̄ ſi debitor vendicet rem a poſſeſſore: non audietur niſi ei debitum offerat: & ſic probatur ibi q̄ litis eſtimatio ſoluta per poſſeſſorem fuit debitum: non precium rei. ¶ Non obſtat etiam text. in. d. c. ex literis: quia illa ſententia pape que ibi cō demnauit poſſeſſorem in hypotecaria ad ſolutionem debiti quatenus de bonis debitoris poſſideret: ſimpliciter intellecta de iure ſubſtineri non poteſt: ſz debet intelligi habita relatione ad libellum creditoris: quia ſcilicet creditor ita petierat vt etiā dictum text. intelligit Barto. in. d. l. ſi fundus. §. in vendicatione: & Abbas in dicto. c. ex literis in vltimo not. eſt enim in facultate creditoris petere ſi vult poſſeſſorem ita condēnari vt declarat Barto. & Abb. in dictis locis cum autem ita fuerit petitum: ideo papa in. d. c. ex literis ſuam ſententiam adaptauit ad libellum iuxta. l. vt fundus. ff. commu. diui. & c. licet eli de ſimoni. & ideo caſus ſpecialis. d. c. ex literis non eſt trahendus ad alios caſus: quā do agitur hypotecaria & petitur in forma ferri ſententia: quia tunc non poteſt poſſeſſor offerre ſolum precium rei pro eſtimatione litis: ſed debet offerre totū debitum & etiā plus ſi plus valeat res. dicta. l. ſi inter. §. fina. & hoc quando offert litis eſtimationē: ſed ſi offerret ſimpliciter debitum vt poſſeſſor iuxta terminos. l. mulier. ff. q̄ po in pi. hab. tunc admitteretur. ¶ Cōcluditur ergo quod licet tertius poſſeſſor qui fecit mlioramenta in re poſſit offerre eſtimationem rei detractis melioramentis: tamē hoc non eſt trahendum vllo modo ad aliuz ſimplicem poſſeſſorem: qui non fecit melioramenta: et ratio: eſt quia qui fecit melioramenta nititur duplici vinculo videlz poſſeſſionis et melioramētorum pro quibus datur retentio rei que non detur pro ſimplici poſſeſſione: et duo vincula magis ſtringunt autenti. itaq̄. C. commu. de ſucceſſio. cum ergo ſit diuerſa ratio in poſſeſſore qui fecit melioramenta nō debet trahi in conſequētiam ſimplicis poſſeſſoris in quo nō eſt tanta ratio argu. l. fi. ff. de calū. & . l. naturale. §. nihil commune. ff. de aquiren. poſſeſſio. & ita puto indubitanter tenen
23 dum contra Sozi. ¶ † Duodecima concluſio ſit quod ius retentionis quod competit poſſeſſori ratione melioramentorum tranſit etiam in ſingularem ſucceſſorem illius ſine alia ceſſio-

ne vt eſt tex.in.l.hoc iudicium.§.impēdia verſi.ſed ſi is qui a me emerit.ff.cōmu.diui.⁊ no.Alex.in.l.qui exceptionē §.ſi pars.ff.de condi.indebi. vbi etiam allegat alia. ¶ Ultimo in materia retētionis ſupra expedita per regulam et fallentiā adde vnum pro condimēto totius materie ꝙ dicte fallentie reſtringūtur vt non habeant locum qñ res de cuius retentione agiť peruenisset ad creditorem cū vitio vel delicto: q2 tunc omnino ceſſat oīs retentio vt in.c.fi.de ord.cogni.⁊.l.j.§.rediguntur.ff. quorum lega.⁊ ita no.Alex.in.d.l.ſi non ſortem.§.ſi centum ⁊ etiam Saly.in.d.l.fi.C.commoda.⁊ tetigi etiam.ſ.in principio huius quarti membri.nume.1. ¶ Plura alia poſſent addi in hac materia retentionis: ſed eſſent impertinentia ad tractatum noſtrum: ⁊ propterea his contentus ſum pro complemento huius quarti membri.

¶ Summarium

1 ☞ Fructus percepti per creditorem ex pignore computantur in ſortem.

2 Fructus percepti ex re pignorata extenuant ſortem: ſimiliter et illius rei deterioratio.

3 Fructus rei pignorate qui ſuperſunt vltra ſatiſfactionem ſortis debent debitori reſtitui cum pignore.

4 Fructus percepti ex pignore pretorio extenuant ſortem.

5 Creditor immiſſus ex primo decreto nō tenetur circa pretorium pignus de leui culpa: ſed bene de dolo et lata culpa.

6 Creditor ingreſſus poſſeſſionem ex primo decreto tenetur curare de fructibus percipiendis.

7 Creditor inhabitans domum pignoratam tenetur hanc locationem in ſortē deducere ac ſi alteri locaſſet et fructus percepiſſet.

8 Fructus ex columbariis percepti an veniant in ſumptibus melioramentorū computandi.

9 Columbaria an ſit locabilis.

10 Pactum ꝙ creditor lucretur fruct⁹ pignoris ꝑ intereſſe ſeu vſuris inualidū eſt: ⁊ tali pacto inito nihilominus tenetur illos fructus in ſortem computare.

11 Compenſatio de ſpecie ad quantitatē non admittitur.

12 Fructus alicuius rei quando dicantur conſumpti.

13 Creditor ſubiens notabilem laborem pro pignore poteſt in compenſam talis laboris fructus lucrari nec illos teneť in ſortem computare.

14 Fructus rei pignorate quibus caſib⁹ non veniant in ſortem computandi.

15 Iuramentū an obliget preciſe ad factū.

16 Fructus percepti per generum ex pignore ſibi dato a ſocero ꝑ dote an ſint in ſortem computandi.

17 Uxor ſoluto matrimonio habens pignus pro dote reſtituenda an compenſabit fructus in dotem.

¶ Quintum membrum.v.partis.

Aggredior nunc quintū mēbrum ⁊ vltimū huius quinte partis pricipalis in quo venit tractāda materia fructuum qui ex pignoribus percipiūtur ⁊ primo queritur an fruct⁹ qui percipiunť ex pignore per creditorem cōputentur in ſortem: ⁊ complectē do totam materiam pro clariori intelligentia pone regulam ⁊ ſex ampliationes ad regulam ⁊ deinum ſex limitatio
1 nes. ¶ † Regula ergo ſit ꝙ fructus percepti per creditorem ex pignore computantur in ſortem vt.l.ſi dominum et ibi per doc.C.de pigno.⁊.l.ij.⁊ fi.C.de pig.actio. ¶ Amplia primo iſtam regulam vt habeat locum non ſolū in fructibus perceptis ſed etiam in his qui percipi potuerūt nam ⁊ illi cōputari debent in ſortē vt eſt tex.in.d.l.ij.⁊ late habetur p Abb.in.c.j.ſuper gl.j.de vſuris. Intelligē tñ iſtud de fructibus qui percipi potuerunt ab ipſo creditore qui cauſam habuit a dño.ſ.debitore rei: non autem de his qui percipi potuerūt ab ipſo debitore: licet ſecus ſit in poſſeſſore qui nō habet cauſam a dño rei nam ille teneť de fructibus qui percipi potuerunt ab ipſo dño: quod eſt notandum ſecundū Bal.in.d.l.ij.⁊ iſtud dictum refert et ſequitur Alex.in.l.apud iulianum.§.fru

eius.ff.de leg.j.ꝛ ibidem Jaſo.in pri.li=
mi.In alia aūt materia an fructus per
cipiendi conſiderari debeant habito re
ſpectu ad perſonam actoris an rei?ha
betur late per Alex.ꝛ Jaſ.in.d.§.fruct⁹
2 vbi vide. ¶ † Secundo amplia dictam
regulam vt nō ſolum ſors extenuari de
beat propter fructus perceptos et qui
percipi potuerunt vt dictum eſt:ſ3 etiā
extenuari debet ſi res pignorata dolo
vel culpa creditoris deteriorata fuit:qꝛ
eſtimatio dicte deteriorationis detrahi
debet de dicta ſorte tex.eſt ꝛ ibi gloſ.et
Saly.in.d.l.ij.ſecundo reſponſo et in.l.
3 creditor eo.ti.¶ † Tertio amplia dictā
regulam vt non ſolum fructus perce=
pti ꝛ percipiēdi computari debeant in
ſortem:ſed etiam ſi aliqui ſuperſint vl=
tra ſatiſfactionem ſortis illi debent re=
ſtitui debitori vna cum pignore vt eſt
tex.in.c.cum contra de pig.ꝛ no.Bal.et
Saly.in.d.l.ij.¶ Quarto amplia dictā
regulam vt procedat non ſolū in ipō cre
ditore percipiente fructus:ſed etiam in
eius ſingulari ſucceſſore ita tenet Bal.
in.d.l.j.C.de pig.actio.vbi ex hoc dubi=
tatiue tamen infert ꝙ pignoraticia ſit
in rem ſcripta de quo videbimus infra
in.vij.parte principali in qua tractabi=
4 mus de actione pignoraticia.¶ † Quin
to amplia regulam vt illa ꝓcedat nō ſo
lum in pignore conuentionali ſed etiā
habeat locum in pignore pretorio vt.ſ.
etiam fructus percepti ex pignore pre=
torio extenuent ſortē vt.l.titia ꝛ ibi not.
Bart.ff.de ſolu.ꝛ in.l.is cui.§.queri.ff.
vt in poſ.lega.tex.glo.ꝛ Bar.in.l.ſi is ꝗ
.§.j.ff.de pig.¶ Sed difficultas eſt an
creditor immiſſus ex primo decreto et
ſic hñs pign⁹ pretoriū vt.l.nō eſt mirū.
ff.de pigno.actio.teneatur computare
in ſortem non ſolum fructus perceptos
ſed etiam percipiendos:vt tenetur cre=
ditor habens pignus conuentionale?
¶ Et in hoc Specu.in ti.de primo de=
creto.§.iam de effectu verſic.miſſus er=
go ꝛc.tenet quod creditor immiſſus in
poſſeſſionem ex primo decreto tenet ſo=
lum de fructibus perceptis á ſe.vt.l.j.
.§.j.ꝛ.§.eſt preterea.ff.de bon.aucto.iu=
di.poſ.ꝛ in hoc conſtituit differentiam
inter pignus conuentionale ꝛ pretoriū.
5 ¶ † Sed pro veritate iſtius difficulta=
tis eſt aduertendum quod licet immiſ=
ſus ex primo decreto non teneatur circa
pretorium pignus de leui culpa prout
tenetur creditor conuentionalis in pi=
gnore hypothecario:tamen tenetur de
dolo ꝛ lata culpa vt eſt tex.ꝛ ibi gl.que
hanc differentiam ponit in.d.l.pretor.
.§.eſt preterea ꝛ habetur per Decium
in.l.contractus nu.27.ff.de regu.iuris.
Unde du3 queritur an miſſus ex primo
decreto teneatur etiam de fructib⁹ per
cipiendis:eſt prius videndum an dicti
fructus non fuerint percepti ab eo dolo
vel lata culpa?an vero leui culpa tan=
tum?Nam ſi obmiſit eos percipere do=
lo vel lata culpa:tenebitur etiam de il=
lis.¶ Si autem obmiſit eos percipere
leui culpa tantum:non tenebitur de il=
lis ꝛ ad hoc ſciendum eſt aduertendū:
quod licet iudex ex primo decreto iuſſe
rit creditorem immitti in poſſeſſionem:
tamen ſi ipſe creditor non vult in dictā
poſſeſſionem ingredi non cogitur:ſed ſi
vult poteſt:ꝛ ſi ingreſſus fuerit:non cō
gitur manere in poſſeſſione niſi per tan
tum tempus quo ipſe vult:nec poteſt ei
imputari:ſi poſtquam ingreſſus eſt in
poſſeſſionem:de ea diſceſſerit:cum volū
tarium ꝛ ſuum potius negotiu3 gerat
creditor quàm alienū vt de his eſt text.
in.d.l.pretor.§.in eum.ff.de bo.aucto.
6 iudi.poſ.¶ † Ex quibus infertur quod
creditor ingreſſus poſſeſſionem ex pri=
mo decreto donec ſtat in poſſeſſione te=
netur rem locare ꝛ fructus percipere:ꝛ
de illis curam habere(intelligendo ta=
men de illa re que locari poteſt)eſt ta=
men in arbitrio creditoris pro quāto tē
pore locet:iſte eſt tex.in.d.l.in venditione
.§.j.ff.de bo.aucto.iud poſ.ꝛ ibi gl.in ỽ.
ex culpa ꝛ no.Bart.vult enim ibi gloſſ.
quod ſi creditor immiſſus poteſt locare
et non locat.nec fructus percipit dicit
eſſe in dolo allegat.l.dolus.ff.manda.ꝛ
d.l.pretor.§.in eum:ꝛ conſequenter ſub
dit gl.ibi quod propter dolum in nō lo=
cando et non percipiendo fructus:cum
poſſet:tenetur immiſſus dictos fruct⁹
quos percipere potuit ꝛ non percepit

in ſuum creditum computare vel illos debitori reddere: allegat.d.l. pretor in prin.⁊ cum dicta gl.transeũt ibi bart.
7 ⁊ alij. ¶ †Et propterea ſi creditor immiſſus inhabitauit domum: tenebitur fructus quos potuit percipere alij locã do domum: in ſortem computare: nam inhabitando dicitur illos percepiſſe ꝓ ſe tex.eſt in terminis in.l.is qui bona.§.j.ff.de plg.⁊ ibi Barto.notat quod quis habitãdo dicitur fructus percipere ſub iungit etiam dicta gl.quod fructus dicte habitationis erunt tot quo ipſe fuiſſet expenſurus in conducendo aliã domum: cum ſine habitatione quis viuere non poſſit.l.legata.ff.de alimen. leg. ¶ Non autem tenebitur ad penſionem pro qua alius dictam domum conduxiſſet vt in Spec.de pig.verſi.quid ſi obligaſti ⁊ ibi Bald.in verſi.pen.⁊ probaui latius.ſ.in prin.huius quinti membri vbi vide. ⁊ vltimo dicta gloſſ. ſubdit quod ſi talis creditor immiſſus noluit pro ſe habitare debebat locare alteri alias dicitur in lata culpa per.d.l.in venditione.§.j. ¶ Et per predicta apparet quod Bal.in auct.ei qui iurat in ante pe.colũ.in verſic.pone miſſus ſum in poſſeſſione.C.de bo.aucto.iudi.poſ. male ⁊ inaduertenter loquutus fuit dũ voluit quod ſi immiſſus in poſſeſſione domus ex primo decreto in ea moratus fuit decẽnio cum vxore ⁊ familia: non tenebitur excomputare in ſortem tantum quanti fuiſſet conducturus aliam habitationem ⁊ ꝙ non fuit obligatus: eam alij locare: quia ignorabat quanto tempore debebat eſſe in tenuta: quia dicta deciſio Bal.eſt de directo cõtra tex. ⁊ gloſ.ſ.allegatas: ⁊ de dicta deciſione Bal.dubitauit etiam Alex.⁊ innuit illam non probare in conſi.cxlj. viſo themate in vlti.col.v.volumi.vnde non obſtante dicto Bal. ſtandum eſt cum tex.
8 ⁊ gloſis predictis. ¶ †Dubito etiam ex predictis de eo quod voluit Cor.in ↄſil. cccxxvij.ij.vol.in fi.dum dicit ꝙ colũbarie non ſolent locari ⁊ propterea ꝙ fructus ex eis percepti non veniunt cõputandi in ſumptibus melioramentorum qꝛ vltra ſupra allegata iſta deciſio cor. redditur dubia ex not.per Sozin.poſt alios in.l.de diuiſione in pen.colũ.ff.ſo.ma.dum concludit ꝙ mora irregularis de qua in.d.l.de diuiſione ⁊ in gl.fi.ibi: eſt conſiderabilis quando ille quem volumus teneri etiam de fructibus percipiendis habuit facultatem illos percipere per tex.in.l.iulianus.§.ex vendito in fi.ff.de actio.emp. per quem ⁊ plura alia que ibi allegat dicit Sozi.quod nõ bene conſuluerunt quidam quos referunt ibi moderni peruſini: quod venditor domus qui fuerat in mora irregulari non tenebatur ad penſionem ſi non habitauerat neqꝫ alteri locauerat: quia ſecundum Sozi.dicta cenſultatio non fuit vera: niſi qñ non potuiſſet alteri locare nec habitare per ſe: ſecꝰ ſi habuiſſet facultatem alteri locandi vel inhabitandi per.d.§.ex vendito: ⁊ ſic ſecundũ eum ſufficit alterũ ex duobꝰ vel quod potuerit locare vel inhabitare ad hoc vt teneatur etiam de fructibus percipiendis: ita ⁊ in propoſito noſtro.nam eſto ꝙ colũbaria non ſit locabilis tamẽ ſatis eſt ꝙ ex ea immiſſus vel alius poſ
9 ſeſſor fructus percipiat. ¶ †Licet etiã non putem verum ꝙ columbaria non ſit locabilis per tex. in.l. vſufructuariũ.§.in viuarijs.ff.de vſufruc.⁊ ibi no.per Flora.⁊ per no.per Veronen.in tractatu de ſeruitutibus vrbanis in capitulo de columbaria: in quibus locis habet ꝙ in columbaria poteſt conſtitui vſuſfructus: merito non video quare locari nõ poſſit cum ex ea fructus pcipi poſſint: ⁊ iſta adde ad ea que dixi.ſ.in quinta differentia inter pignus conuentioꝛale ⁊ pretoriũ vcꝫ in.iij. parte principali
10 in.ij.mẽbro.nu.59. ¶ † Sexto amplia regulã vt ꝓcedat etiã ſi interceſſerit pactũ ꝙ creditor lucret fructus pignoris ꝓ intereſſe ſeu vſuris: qꝛ pactũ nõ valet ⁊ fructus debẽt in ſortẽ cõputari: pterqꝫ ſi eſſemꝰ in cauſis in qbꝰ de iure canonico vſure ſunt pmiſſe.ita tꝫ bal.i.l.j. C.de diſtrac.pig.lꝫ olim añ ius canonicũ tale pactũ eẽt pmiſſũ vt eſt tex.i.l.j.§. pacto.ff.de pig.⁊ no.gl.i.d.l.j.Reſtrigit ergo Bal.iſtud nõ ꝓcedere hodie de iure canonico.(vt dictum eſt) ⁊ ratio eſt

q: paria ſunt paciſci q fructus nõ computentur in ſorte: & promittere creditori ſoluere vſuras vt probatur in.c.j.& in c.conqueſtus.& ibi no.& in.c.qr fruſtra. de vſur.& in.l.ſi ea petitione.& in.l.ſi ea lege.C.eo.tit.& no.Alexã.in conſi.xxxj. viſo themate nu.4.verſi.& hanc partẽ. vj.vol.& ita etiã tenet Abb.in.c.j.in pri
11 mo.no.de vſur.per tex.ibi. ¶† Limitatur autem (vt dixi) dicta regula ſex modis. ¶Et primo: q ita demũ habet locum regula q fructus cõputẽtur in ſortem percepti ex re pignorata: qñ ſunt conſumpti tunc enim extenuant ſortez ipſo iure vt eſt tex.not.in.d.l.j.C.de diſtrac.pigno.& no.Abb.in.c.j.in.ij.no.de vſur.per tex.ibi intelligendo tamen oppoſita cõpenſatione ab homine: vt ſup plet glo.in.d.l.j.in ver.ipſo iure: quam ſequuntur ibi Bal.& Sali. Secus aũt ſi dicti fructus nõ eſſent conſumpti: qr tunc non extenuant ſortem nec in ſortẽ cõputantur.qr de ſpecie ad quantitatẽ non admittitur compenſatio: ſed fruct9 non conſumpti ſunt tacite obligati in ea cauſa in qua eſt obligata ipſa res ex qua percepti ſunt vt.l.iij.C.in qui.cau. pi.taci.contraha.iuxta tamen plenam diſtinctionem traditam per Sali.ibi:& iſtam differentiã inter fructus cõſumptos & nõ cõſumptos ponit & no.pbat Bal.poſt Fran.Accur.& Cy.in.l.j.C.de pigno.actio.in.j.q.& ſequitur ibidẽ Sali.& Bal.in.l.fi.eo.ti.& in.l.quãuis.C.in qui.cau.pi.taci.cõtraha.& in.l.fi.in pñ. C.de non nu.pecu.& Pe.de ancha.in.c. j.de vſur.& ibi Abb in.ij.not.& Anto.de bu.in.c.ad noſtram.el.j.de iureiuran.& Alex.in.l.diuortio.§.j.in.j.colũ.in verſi. & ex hac glo.ff.ſol.mat.& ibi etiam Jaſ. ¶Et pptere a dicebat Bal.in.d.l.quãuis q ille qui vult compenſare fruct9 in ſortẽ debet eſſe cautus vt faciat articulum q fructus ſunt conſumpti alias non cõpenſarentur: ſed loco pignoris tenerentur: niſi fructus conſiſterent in pecunia puta in penſione domus: quia illa ſtatim extenuaret debitũ. ¶† Ad
12 de tamen pro declaratione predictoruz q licet fructus ſint cõmixti: non tamen dicuntur conſumpti vt inquit Bald.in l.ij.in.j.col.C.de fructi.& lit.expenſ.arg. l.in naue ſaufeli.ff.loca.& facit.l.pomponius ſcribit ſi frumentũ.ff.de rei vendi.ſed vel debet probari cõſumptio per allegantem: cum in dubio non preſumatur.vt eſt tex.iuncta glo.no.in.l.creditor.§.ſi infect.in ver.negetur.ff.mãda. & habetur per Alex.in conſi.clj.nume. 9.& 10.vj.vol.& per Alexan.in.l.pen.in prin.vl.col.ff.ad legẽ falci.vel ſaltem q a tempore eorum perceptionis ſit elapſum triennium: quia fructus conſiſtẽtes in frumento: vino & oleo: non preſumuntur durare vltra trienniũ dicit gl. no.in.l.j.C.ſi aduer.vſucap.quã communiter ſequuntur ibi doc.& quotidie allegatur pro ſingulari: quicquid aliud voluerit ibi Bal.qui dicit hoc relinquendum eſſe arbitrio iudicis ar.l.j.ff.de iure deliberandi. Nam verior eſt opi.glo. quam etiam tenet Cor.in conſil.cuij.ij. volu.in literã x & y. ¶Secũdo limitatur dicta regula vt non habeat locum niſi in illis fructibus qui ſuperſunt deductis expenſis tex.eſt & ibi not.Abb. poſt alios in.d.c.j.de vſur.& faciunt no. per omnes in.l.fructus.ff.ſo.ma.vbi habetur q regulariter fructus intelligũtur deductis expẽſis factis pro illis re
13 colligẽdis. ¶† Tertio limitatur dicta regula quando creditor ratione pecunie mutuate ſubiiſſet notabilem laborẽ tunc enim in cõpenſationem talis laboris poſſet fructus lucrari: nec teneretur eos in ſortem compenſare ſm Hoſtien. in ſumma in titu.de vſuris in.§.in aliquo verſi.xij.refert & ſequitur Jo.and. in.c.conqueſtus.eo.titu.& ibi Abb.in fi in.xj.caſu & firmat Roma.in ſuis ſingularibus car.16.nu.535.incipit regula eſt q creditor &c. ¶Quarto limitatur dicta regula qñ res pignorata ſpectaret ad creditorẽ iure ppꝛietatis: ſz iure vſuſfruct9 ſpectaret ad debitorem: & pign9 fuiſſet cõſtitutũ reſpectu illi9 iuris vſuſfruct9: tũc.n.creditor nõ teneret cõputare fruct9 pceptos i ſortẽ: quaſi tũc ceſſeat cõſolidat9 vſuſfruct9 cũ ppꝛietate vt eſt tex.no.in.c.cõqueſtus.de vſur. & ibi hoc notat Ab.dicẽs q licet ille tex. loquatur in eccleſia: tñ idẽ & fortius di

cendū eſt in laicis:cum eccleſia debeat
magis abſtinere a cōtractu vſurario ꝙ
14 laici arg.c.per tuas.de don. ¶ †Et ex
hoc etiā infertur ꝙ ſi emphiteota da=
ret rē emphiteoticā reſpectu vtilis do=
minij in pignus directo dño: ꝙ iſto ca=
ſu fructus percepti per directū dñm ex
dicta re emphiteotica nō cōpenſabunt
in ſortē vt no.Roma.in.l.diuortio.§.ob
donationes.ff.ſo.ma.per tex.in.d.c.con
queſtus:⁊ refert apo.dñi Enee de falco
in.d.c.cōqueſtus.¶ Et idē eſt in feudo
dato pignori dño per vaſallū nā iſto ca
ſu dñs nō tenebitur cōpenſare fructus
in ſortē:q: directū dominium reperitur
penes dñm:ita tз Abb.in.c.at ſi clerici.
de iudi.in.ix.col.nu.23.in verſi. itē ibi ſi
laicus ⁊ in.c.ex ſuſcepto.ad fi.num.16.
de foro cōpe.¶ Quinto limitatur dicta
regula vt nō habeat locū qñ debitor ꝓ=
miſit non moleſtare creditorē in pigno=
re nec in fructibus illius: donec ei fue=
rit ſolutū ⁊ ita iurauit:nā propter iura
mentū non poterit debitor opponere ꝙ
fructus cōpenſentur in ſortez ita tenet
Abb.poſt Bal.in.c.ad noſtram.de iure
iur.⁊ in.c.cū inter.de excep.⁊ in.c.cū di=
lectus.de ordi.cogni.⁊ Ange.⁊ Cuma.
in.l.amplius.ff.rem ra.hab. ⁊ Jo.fab.
inſti.de actio.in.§.in bone fidei ⁊ in hoc
omnes tam legiſte ꝙ canoniſte concor=
dant.¶ Sed dubiū eſt an idem ſit dicē
dū qñ debitor iuraſſet ſoluere creditori
abſq alia promiſſione:an.ſ.iſto caſu de
bitor nō obſtāte iuramēto poſſit oppo=
nere ꝙ creditor debeat compenſare fru
ctus in ſortē:an vero propter iuramen
tū teneatur preciſe ſoluere:⁊ Bar.in.d.
l.amplius tenet ꝙ iſto caſu non obſtan
te iuramento debitor poſſit opponere
ꝙ fructus cōpenſentur in ſortē: q: com
penſatio equipollet ſolutioni. ¶ Sed
canoniſte in.d.c.ad noſtrā communiter
tenēt cōtra Bar.vez ꝙ etiā iſto caſu nō
admittatur cōpenſatio:⁊ iſtā opi.cano
niſtarum contra Bar.ſequitur Alex.in
cōſi.xcj.viſis actis in.ij.colū.verſi. ſecū=
do principaliter moueor.ij.vol.⁊ late di
ſputat Soci.in.l.iulianus.ff.de condi.
⁊ de.pe.⁊ vlt.col.vbi videtur tenere opi.
canoniſtaruз.¶ Dominus Tyndarus
in tractatu de compenſa.car.vij.ij.col.
examinat articulū ⁊ dicit ꝙ opi. Bart.
de ſtricto iure eſt verior. ¶ Sed licet ar
ticulus ſit dubius:tñ non videtur rece=
dendū ab opi.canoniſtarū:que videtur
magis cōmunis:licet opi.Bar. ſit mul
15 tū equa.¶ †Adde etiā ꝙ veritas iſtius
articuli videt pendere ab illa alia du=
bitatione.ſ.an iuramentū obliget preci
ſe ad factum:de qua habetur per Ab.
in.c.veniens.de iureiur. ⁊ ibi eſt plena
apoſtilla que concludit tenendum eſſe
ꝙ iuramentū obliget preciſe iurantem
ad factū ⁊ ita etiā tenet Alex.in conſil.
lxxix.obmiſſis nu.5.vij.vol.eandē opi.
tenet Alex.in.l.ſtipulationes non diui=
duntur in.vij.col.in verſi.demū in quā=
tum Bar.ff.de verb.oblig.⁊ magis late
quā alibi habetur per Jaſ.in.l.ſi pecu
niā.in prin.ff.de cōdi.ob cau.in.vij.col.
vbi omnia refert ⁊ reſidet cum opi.cōi.
vez ꝙ iuramētum obliget preciſe.¶ Et
propterea etiā in precedenti arti.vide=
tur cōcludendū ꝙ iurās ſoluere preci=
ſe teneatur ad ſoluendum et non poſſit
cōpenſare fructus in ſortem:⁊ ita tenē=
dū eſt.¶ Aduerte tñ in predictis ne de=
cipiaris:q: predicta procedut ꝙ debi=
tor teneatur in vtroq caſu precedenti
preciſe ſoluere creditori ſuū creditum
⁊ ꝙ ad euitandū ſolutionem nō poſſit
per eum obijci cōpenſatio fructuū per=
ceptorū per creditorē ex re pignorata ⁊
hoc propter iuramētū ſed ſoluto debi=
to creditori:poterit debitor poſtea repe
tere a creditore pignus vna cum fructi
bus perceptis per eum ⁊ etiā percipiē
dis iuxta dicta.ſ.in principio iſti⁹ quin
ti membri iſte eſt tex.⁊ ibi no.Abb.in.d.
c.ad noſtram.de iureiuran.que bene no
16 ta.¶ †Sexto limitatur dicta regula vt
illa nō procedat in fructibus perceptis
per generū ex pignore ſibi dato a ſoce=
ro pro dote:puta q: ſocer promiſit dotē
genero:⁊ q: nō habebat tunc pecunias
in promptu pro ſolutione dotis:tradi=
dit ei quaſdam poſſeſſiones in pignus
pro dote predicta:ex quib⁹ gener ⁊ ma
ritus percepit fructus:tales enim fru=
ctus non debent extenuare dotem: ſed
cedere debent marito loco intereſſe pro
oneribus

oneribꝰ matrimonij ex cauſa dotis nō ſolute vt eſt tex.⁊ ibi per Abb.poſt alios in.c.ſalubriter.de vſur. et habetur per doc.in.l.inſulaȝ.§.vſuras.⁊ nō.doc.maxime Bal.⁊ Ang.in.l.diuortio.in prin. ff.ſo.ma.⁊ Bar.in.l.at qui natura.§.nō tantum.ff.de nego.ge.¶ Iſta tamen limitatio reſtringitur vt habeat locū do nec maritus viuit et ſupportat onera matrimonij:ſecus autem eſt in eius herede:qꝛ ſi heres perſeueret in tenendo dictas poſſeſſiones pignori datas pro dote ⁊ percipiat fructus debebit eos in ſortem computare vt firmat Abb. poſt Inno.in.d.c.ſalubriter.in.ij.q.⁊ ita etiā tenet Hoſtien.⁊ Io.and.⁊ Io.de ligna. ibidem:quos refert ⁊ ſequitur Archiepiſcopus Florentinus nunc ſanctus Antonius in tractatu de vſuris in.qō. 28.⁊ ratio differētie eſt qꝛ heredes mariti ſtatim poſſunt ſe expedire a muliere reddendo ei pignus:quod nō poteſt maritus.c.tua nos.de iureiuran.cl.ij. ⁊ qꝛ dos ſoluto matrimonio deſinit eſſe dos ita dicunt prefati doc.¶ Secundo reſtringitur dicta limi.vſ.vt nō habeat locum ſi maritus cederet ius dicti pignoris alteri:qꝛ in ceſſionariū nō tranſit iſtud priuilegiū qꝫ fructus percipiēdi ex pignore nō debeant in ſortem cōpenſari: ſicut enim iſtud priuilegium non tranſit in heredem mariti vt dictū eſt in proxima precedenti reſtrictione ita et non tranſit in ceſſionarium: ita tenet Bal.in rub.de vſur.in.iiij.q.⁊ ſequitur Alex.in.d.l.in inſulam.§.vſuras.in fine.ff.ſo.ma.per alia etiā que ibi allegat.¶ Tertio reſtringit̃ dicta.vj.limi. vt procedat ita demum ſi fructus percepti ſeu percipiendi per maritum ex pignoribus ſibi pro dote datis ſunt reducibiles ad intereſſe:hoc eſt ſi illi fructꝰ nō multum excederent alimenta condecentia conſiderata quantitate dotis ꝓ qua pignora data fuerunt: tunc enim non cōputarentur in dotem ⁊ procederet.d.c.ſalubriter:ſecus autem ſi fructꝰ multū excederent dicta alimenta: quia tunc in illo exceſſu deberent in dotē cōpenſari ita ſignanter vult Bal. in.l.fin. §.preterea.C.de iure do.refert et ſequitur Alex.in.d.l.in inſulam.§.vſuras. in fi.⁊ latius idē Alex.in conſi.clxxviij. viſo proceſſu penul.colū.nu.10.vij.vo-
17 lu.¶ † Sed dubitatur in predictis qd ſit dicendū in vxore ſoluto matrimonio an.ſ.ſi ei ſit datum pignus pro dote ſibi reſtituenda ab heredibus mariti nō habentibus pecuniā:⁊ ipſa ex eo percepit fructus an illi ſint compenſandi in dotē:⁊ Ab.in.d.c.ſalubriter.tenet qꝫ ſic ⁊ ita magis cōiter tenent doc.in.d.l.in inſulam.§.vſuras.vt ibi per Imol.et per Alex.in.l.diuortio.in prin.ff.ſo.ma.⁊ in conſi.xxvij.viſo themate.iiij.volu.⁊ de materia habetur copioſe per Cor.in cōſilio.xliiij.et.cxlv.ij.vol.⁊ in conſi.vlti. eo.vol.⁊ in conſi.clxiiij.et.ccxl.iij.vol.⁊ ratio eſt qꝛ etiaȝ qꝫ heredes mariti ſint in mora reſtituendi dotē nihil propterea debetur vxori pro alimentis qꝛ imputandū eſt ei quare dotem non exegerit ita late diſputando firmat Alexā.in d.l.diuortio.in prin.in.v.col.dicens iſtā eſſe cōmunē opi.¶ Et iſta concluſio in vxore procedit etiaȝ ſi mulier cui facta eſt mora per heredes mariti in reſtituē do dotem poſt annū aliquid ab eis ſtipulata ſit pro alimentis donec ei reſtituatur dos:qꝛ adhuc non obſtante illo blando vocabulo alimētorum : nihil ei deberetur vt habetur ſolēniter per Pe. de ancha.in conſil.cl.in queſtione que vertitur:et refert et late extendit Alex. in.d.l.diuortio.in prīn.in.vj.col.¶ Iſtud aūt quod dictū eſt de vxore reſtringitur duobus modis:primo modo quādo heredes mariti fuerūt in mora reſtituēdi dotē ⁊ vxor reperitur in dāno emergenti:⁊ poteſt exēplificari qñ mulier nō haberet vnde aliunde ſe aleret vel aliter dānum pateretur ex mora dictoruȝ heredum:qꝛ etiā hodie de iure canonico vſure peti poſſunt ratione damni emergentis vt per glo.in.l.ij.C.de vſur.⁊ plene per Cano.in.c.conqueſtus.extra co. ti.⁊ per glo.in.l.curabit.C.de actio.empti. Iſto enim caſu ſi mulier perciperet fructus ex re ſibi pignori data pro reſtitutione dotis:non teneretur eos in dotē cōpenſare vſqꝫ ad condecentiā ſui intereſſe dāni emergentis ⁊ ita tȝ Bal.

Anth.Fa.de pig.⁊ Hyp. r

no.in tracta.dotis in.viij. parte principali in.xxij.privile.et latius Alex. in.d.l.divortio.in prin.in.xj.col. ¶ Secundo modo restringitur id quod.s.conclusum est in uxore: quando precedente mora heredum in restituenda dote: mulier esset talis que esset solita dare pecunias mercatoribus ad honestum lucrum: nam tunc ratione lucri cessantis poterit mulier percipere ex fructibus illud interesse quod verisimiliter lucrata fuisset si dotem rehabuisset et illam ad honestum lucrum mercatoribus dedisset iuxta not.in.l.iij.in fin.ff.de eo quod cer.loco et ita tenent Bald. novellus et Alex.in locis supra in proxima restrictione allegatis. ¶ Extra autem istas duas restrictiones habet locum limi.et conclusio s.facta.s.quod uxor teneatur fructus perceptos ex re pignorata sibi pro restitutione dotis compensare in sortem: etiam data mora heredum mariti iuxta text.et ibi no.in.l.titia.ff.de solu. non obstante quocumque pacto quibuscumque blandis vocabulis concepto ut per Alex. in.d.l.divortio.in prin.in.xj.col. Et per hec est expedita ista.v.pars principalis istius tractatus etc.

¶ Sexta pars principalis.

Capio igitur nunc sextam partem principalem tractatus nostri: in qua ponitur materia resolutionis pignoris et hypotece vel quibus modis tollantur et resolvantur pignora et hypotece. ¶ Et ista pars pro faciliori ordine distinguitur in tria membra principalia. In primo membro tractabitur de venditione et alienatione pignoris et hypotece. In secundo membro videbimus de prescriptionibus pignoris et hypotece. In tertio membro discutietur de diversis aliis modis quibus pignora et hypotece finiantur et resolvantur.

¶ Summarium.

1 Creditor non potest ad venditionem pignoris pervenire nisi debitor sit in mora.
2 Ius digestorum et ius.C.differunt in materia venditionis pignorum.
3 Conventio facta inter creditorem et debitorem quod creditor non possit vendere pignus an sit validum.
4 Denuntiatio trina qualiter sit fienda et quantum intervallum in illa esse debeat.
5 Pactum quod pignus vendi possit per creditorem nulla denuntiatione precedente validum est.
6 Debitor etiam pro venditione pignoris debeat admoneri ut adsit venditioni.
7 Ordo in venditione pignoris iudicialis qualis sit servandus.
8 Pignus pretorium infra quantum tempus vendi possit.
9 Venditio pignoris iudicialis vel pretorij debet fieri autore pretore.
10 Creditor an possit admitti ad emptionem pignoris iudicialis vel pretorij.
11 Creditor an possit alienare pignus conventionale.
12 Dominium alicuius rei non habens an possit in alterum transferre.
13 Creditor dicitur in pignore procurator debitoris.
14 Creditorem posse transferre dominium pignoris in ementem qualiter intelligatur.
15 Creditor potest vendere pignus servatis tamen servandis.
16 Creditor an possit vendere pignus pendente lite mota per alium contra debitorem super re pignorata.
17 Creditor potest vendere pignus non obstante divisione de eo facta inter heredes debitoris.
18 Creditor an possit vendere simpliciter hypotecam.
19 Cessionem habens a creditore an possit pignus vendere.
20 Creditor an possit vendere fructus pignoris.
21 Creditor an possit vendere pignus pro parte redemptum.
22 Rebus pluribus pignoratis an possit creditor vendere unam illarum.
23 Creditor an teneatur consentire debitori volenti vendere pignus.
24 Creditor an possit vendere pignora incorporalia.
25 Creditor an possit pignus precario debitori concessum vendere.
26 Creditor an possit vendere pignus debitori.

27 Debitor habet actionem pignoratitiā contra creditorem dolo pignus vendentem.

28 Pignus venditū quo caſu poſſit a debitore vendicari.

29 Creditor volens vendere pignus minꝰ iuſto precio poteſt impediri per debitorem.

30 Creditor ſecundus an ꝛ quo pacto poſſit vendere pignus.

31 Hypoteca preſcriptionē perempta perit: ſic ꝛ autoritas vendendi pignus.

32 Emens pignus a debitore prefert, emēti a creditore: ſalua hypotheca creditori competenti.

33 Emere rem ſuam nemo poteſt.

34 Res vna pluribus creditoribus hypotecata an poſſit vendi.

35 Creditor obligans omnia bona ſua creditori pro debito an poſſit vendere ꝛ dominium transferre.

36 Debitor conſtituens ſe poſſidere bona hypothecata pro creditore ſi ea alienet poteſt creditor agere ad reuocationē.

37 Creditor an vendendo pignus poſſet habere fidem de precio.

38 Periculum creditoris vendentis pignꝰ et habentis fidem de precio in quo verſetur.

39 Domus combuſta creditori hypoteca ta ſi a debitore reedificetur an poſſit ex tunc per creditorem vendi.

40 Creditor vendens pignus an teneatur emptori de euictione.

41 Creditor vendens pignus iure permittente an poterit euincere illud ab emptore.

42 Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio.

43 Res obligata creditori tradita an vendi poſſit.

44 Actio ſemel extincta non reuiuiſcit.

45 Medium inter eſſe obligatum et non eſſe obligatam eſt ſuſpenſio obligationis ad tempus.

46 Creditor qui vendidit pignus et promiſit de euictione in caſibus permiſſis poteſt retinere alia pignora donec ſibi a debitore de indemnitate caueatur.

47 Subhaſtatio an in venditione pignorum requiratur.

¶ Primum membrum .vi. partis principalis.

Ingrediendo itaqꝫ primū membrum huius .vi. partis principalis in quo tractabimus de venditione ꝛ alienatione pignorum: pro intelligentia dicendorum in materia ſunt premittenda aliqua.

1 ¶ † Et primo quod antequam perueniatur per creditorem ad venditionem pignoris requiritur q̄ debitor ſit in mora ſoluendi debitum vt eſt tex. ꝛ ibi bar. ꝛ Saly. in .l. cum ſoluendae. ff. de diſtrac. pign. ꝛ ideo vbi eſt appoſita certa dies ad ſoluendum: illius lapſus ſufficit ad conſtituendum debitorē in mora .l. magnam. C. de contrahen. ꝛ commi. ſtip. et ita proprie loquitur tex. in .d. l. cum ſoluendae: vbi autem dies non eſſet appoſita requiritur interpellatio ad conſtituendum debitorem in mora iuxta .l. ſi ex legati cauſa ꝛ ibi no. ff. de ver. oblig. ¶ Et iſtud etiam procedit qn̄ data eſſet licentia creditori q̄ poſſet vendere pignus: qꝛ ſemper talis licentia intelligitur cōceſſa ſub iſta conditione ſi debitor fuerit in mora ſoluendi debitum ita declarat Pau. de ca. in .l. ſi conuenerit. la prima que eſt lex quarta. ff. de pign. actio. ꝛ iſto caſu quando eſt data licentia creditori vendendi pignus: ſufficiet mora debitoris ad vendendum pignus abſqꝫ alia denūciatione vt tenet gl. in .l. creditor hypotecas. C. de diſtrac. pig. et hoc procedit tam de iure ffo. ꝑ. fin. d. l. ſi conuenerit ꝙ de iure. C. fin. l. fin. C. de iure do. impe. vt declarat Paul. de ca. in .d. l.

2 ſi conuenerit. ¶ † Secūdo premitte q̄ qn̄ nō fuit data licētia creditori vendendi pignus ꝛ neqꝫ cōceſſum neqꝫ prohibitum vēdere eſt differētia inter ius digeſtoꝝ ꝛ ius. C. qꝛ de iure digeſtoꝝ vltra morā debitoris nulla alia requirebat denunciatio vt ſentit glo. in .d. l. ſi cōuenerit in gl. in verbo liceat quā ibi ſequit Paul. de ca. hodie aūt de iure. C. fin. d. l. fin. C. de iure dot. impe. in .§. primo requiritur vna denūnciatio ꝛ illa ſufficit. ita tenet gloſſ. in dicta lege creditor hy=

3 potecas. ¶ † Tertio premitte ꝙ conuen-
tio facta inter creditorem ⁊ debitorem
ꝙ creditor nō poſſit vendere pignus de
iure nō v⁊ qꝛ eſt contra publicā vtilita-
tem. nam ſi creditor non poſſet vendere
pignus non reperiretur qui vellet mu-
tuare indigentibus ita dicit glo. elegās
in. d. l. ſi conuenerit quam ſequūtur ibi
doc. ⁊ per hoc dicit ibi Saly. ꝙ huic iu
ri vendendi pignus per creditorē renū-
ciari non poteſt per. l. ius publicū. ff. de
pac. ⁊ ſequitur Ang. de are. inſtitu. qui.
alie. lꝫ vel non. §. j. in fi. in ver. vnū prece
teris no. ⁊c. ſed iſto caſu quādo fuit cō-
uentum vt creditor non poſſit vendere
pignus de iure digeſtorū per. d. l. ſi con
uenerit requiritur trina denūciatio an-
teq̄ procedat in venditionem pignoris
quaſi precedens conuētio de non ven-
dendo pignore cōtineat in ſe tacitā cō-
ditionem niſi ter fuerit denūciatum de-
bitori vt ſolueret ita declarat Salyc. in
d. l. ſi conuenerit ſecūdo no. ⁊ tenet glo.
in. d. l. creditor hypotecas ⁊ gloſſ. in. §. j.
inſtitu. qui. alie. li. vel non. ¶ Nec iſtud
de trina citatione requiſita iſto caſu ho
die eſt correctum per. d. l. fina. C. de iure
do. impe. vt declarat Paul. de caſtro in
d. l. ſi conuenerit. qꝛ ſi vbi nihil eſt con-
uentum de venditione pignoris requi-
ritur vna denūciatio. d. l. fi. fortius de-
bet requiri trina quādo fuit cōuentum
4 vt pignus non poſſet vendi. ¶ † Et iſta
trina denunciatio nō poteſt fieri vno cō
textu vꝫ ſolue: ſolue: ſolue: qꝛ hoc mō nō
diceret quis ter denūciaſſe ſed ter fuiſſe
locutum arg. l. meuius. §. cum qui. ff. de
leg. ij. ita tenet glo. Bar. ⁊ oēs alij in. d.
l. ſi cōuenerit: ⁊ Alex. in. l. de pupillo. §.
ſi quis ipſi pretori in. j. ⁊. ij. colū. in ver.
predictis adde. ff. de no. oper. nū. ¶ Sed
dubitari poſſet quantum ſpacium de-
beat intermitti inter vnam denūciatio-
nem ⁊ aliam? ⁊ glo. ⁊ Barto. in. d. l. ſi cō
uenerit tꝫ ꝙ ſaltem debeat intermitti
ſpatium vnius diei inter vnam denun-
ciationem ⁊ aliā. ¶ Sed Jac. bu. Saly.
Pau. de ca. ⁊ alij ibi tenent ꝙ iſtud ſit
arbitrium: ⁊ ꝙ iudex debeat arbitrari ꝙ
ad minus in iſtis denūciationibus de-
debeat intermitti ſpatiuꝫ decem dierū:
quia debitor nō debet venire cum ſacco
paratus argu. l. ſi debitori. ff. de iudic.
vel etiam minus ad arbitrium iudicis
⁊ iſtud tenet ⁊ reputat verius Ange. de
are. inſtitu. qui. alie. li. vel non. §. j. col. fi.
¶ Quarto premitte ꝙ poſt dictas denū
ciationes vt. ſ. diuerſimode requiſitas
anteq̄ deueniat ad venditionē pigno-
ris dꝫ expectari biēnium iuxta. l. fin. C.
de iure do. impera. ita tenet glo. in. d. l. ſi
cōuenerit quam ibi ſequitur Bart. ſub
dens ꝙ in quibuſdam partibus annus
tātum expectat: ⁊ ita etiā tenet ibi Sa-
lyce. ¶ Iſtud autē biēnium quādo cre-
ditum eſt liquidū currit a tempore de-
nunciationis quādo vero nō eſt liqui-
dum currit a tempore ſnie vt vult gloſ.
in. d. l. ſi cōuenerit quam ibi ſequit Bar
to. ſed glo. in. d. l. fi. melius declarādo di
cit ꝙ biēnium currit a tpe vnice denun
ciationis quādo vnica requirit: qñ ve-
ro requirūtur tres currit omnibus cla-
pſis: ⁊ qḋ dicit a tempore ſnie intelligit
ibi glo. interlocutorie late contra debito
rem de ſoluēdo debitum: ſiue de luendo
pignus ⁊ iſtud ſequitur Salyc. in. d. l. ſi
5 conuenerit. ¶ † Quinto premitte ꝙ pre
dicta procedunt niſi eſſet factum pactū
ꝙ pignus vendi poſſet per creditorem
nulla monitione vel denunciatione pre
cedente: qꝛ tale pactum valet: ⁊ tunc nō
requiritur alia monitio: preſuppoſita
tamen ſemper mora debitoris in ſoluē-
do vt dixi. ſ. in primo premiſſo nu. ⁊. ita
not. Barto. in. l. titio. §. fi. per illum text.
ff. ad muni. ⁊ idem vult glo. in. l. creditor
hypotecas. ff. de diſtrac. pigno. in gloſſ.
in verſicul. teſtato. ⁊ ibi Bald. idem te-
nent Salyce. Paul. de caſtro ⁊ Alexād.
in. d. l. ſi conuenerit ⁊ Bald. in. d. l. fina.
6 C. de iure do. imper. ¶ † Sexto premit-
te ꝙ vltra ſupradictas denunciationes
vt ſupra requiſitas in venditiōe pigno-
ris: requiritur etiam anteq̄ deueniatur
ad actum venditionis alia admonitio
debitoris: non quidem vt debitor ſoluat
vt priores facte ſunt: ſed vt veniat ⁊ aſſi
ſtat venditioni ſi vult ⁊ ſic iſta fit ad tol-
lendū fraudis preſumptionē: ⁊ de hac
admonitione loquitur proprie. d. l. credi
tor hypotecas. ¶ Adde tñ ꝙ ſi iſta vlti-

ma admonitio obmittatur: nihilominꝰ
valebit venditio q per alias denuncia-
tiones iam erat acquiſita ptās credito-
ri vendēdi pignꝰ ideo vēditio firma eſt:
ſed ſi cōmiſſa eſſet fraus in vendendo p
creditorē: poſſet cōueniri a debitore di-
recta pigneratitia ad intereſſe: omiſſis
autē primis denūciationibꝰ vt.ſ.requi-
ſitis vēditio eſſet nulla tex.eſt in.d.l.cre-
ditor hypotecas ⁊ ibi no. Jaco. de are.
Cy.⁊ Bal.⁊ Pau.de ca.in.d.l. cōuene-
rit. ¶ Que oīa vt.ſ.in iſtis ſex premiſſis
poſita p me: ſub breuitate magiſtrali-
ter tñ refert Bar.in.l.pe.q̄ incipit credi
tor.ff.de diſtrac.pig.vz q ad hoc vt cre-
ditor poſſit vendere pignus primo req̄-
ritur q debitor ſit in mora ſoluendi.d.l.
cum ſoluēde ⁊.l.debitores.C.de pig. ſe-
cundo requirit q creditor poſt moram
expectet per biēnium.d.l.fina.C.de iure
do.impe.⁊ hoc niſi aliud tps ſit appoſi
tum ex pacto vel ex cōſuetudine vt.l.de
quibus.ff.de legi.⁊ iſtis ceſſantibꝰ ven-
ditio eſſet nulla vt.d.l.fi.tertio ſm Bar.
requirit q tpe quo pignus exponitur
venale iſtud denūciet debitori.d.l. cre-
ditor hypotecas: ſed tñ ſi hoc tertium
eſſet omiſſum venditio non eſſet nulla:
ſed creditor tanq̄ in mala fide teneret
pigneratitia ab intereſſe. d. l. creditor:
prout tenetur quādo malam fidem ad-
hibuit in vendēdo pro viliori precio vt
l.j.C.ſi vendi.pig.aga.⁊ aliqd de mate-
ria habet per Cor.in cōſi.clxxij.in lite-
ra a.⁊ c.j.vol.⁊ in cōſi.lxxix.iij.volu. ⁊c.
7 ¶ † Septimo premitte q predicta pro
cedunt in pignore cōuentionali: in pi-
gnore autē iudiciali quod capitur pro
executione ſnīe diffinitiue iuxta.l. a di-
uo pio.ff.de re iudi.alius ordo eſt ſeruā
dus qñ ad illius venditionē pceditur.
Nam primo poſtq̄ eſt lata ſnīa contra
debitorē anteq̄ procedet ad capiendū
pignus dz ſuperſederi p quatuor men-
ſes: q iſtud tps quatuor menſium da-
tur condēnatis ad ſoluendum.l.ij.C.de
vſur.rei iudi.⁊ late de hac materia tem
poris quatuor menſium habetur per
Jaſo.in.l.debitoribus.ff.de re iudi. vbi
ponit in hoc regulam cum ſeptem limi
mitationibus. ¶ Secūdo poſt pignus
captum dz adhuc debitor expectari p
alios duos menſes anteq̄ procedatur
ad venditionē pignoris: ⁊ iſtud tps duo
rum menſium non reperitur hodie im-
mutatum ſm Bart.in.l.a diuo pio.§.in
venditione.ff.de re iudi.⁊ in.l. debitori-
bus eo.titu.⁊ in.l.fi.ad fi.C.de execu. rei
iudi.⁊ ſic iſtud tps duorum menſiū eſt
prefixum ſolum ad venditionē pignoꝝ:
nō autē eſt prefixum condēnatis ad ſol
uendum: q̄uis in hoc cōtrarium ⁊ ma-
le teneat glo.in.l.ij.C.de vſur. rei iudi.⁊
in.l.ſi debitori.ff.de iudi.⁊ Cy.in.l.j.ver
ſicu.fi.C.de dila.prout iſta late firman-
tur per Bar.Alex.⁊ Jaſo.in.l.debitori-
8 bus.ff.de re iudi.¶†Et predicta proce
dunt in pignore iudiciali proprie ſum-
pto quod capitur pro executione ſentē-
tie: ſed in pignore pretorio qd eſt pprie
quādo capitur in cōtumaciam rei non
comparētis varie fuerunt opi.inter an-
tiquos.ſ.quantū tps vēdi poſſit.⁊ Spe
cu.in titu.de primo ⁊ ſecūdo decreto re-
fert nouem opiniones. ¶ Tamen ma-
gis cōmunis opi.eſt q relinquat arbi-
trio iudicantis infra quātum tps tale
pignus pretoriū poſſit vendi: ex quo ta-
le tempus in iure non inuenitur deter-
minatum iuxta tex.in.l.j.in fi.ff.de iure
delibe.⁊ in.c.de cauſis de offic.deleg.et
in.c.fi.de tranſactio.⁊ hec opi.approba
tur per docto.in.l.cum proponas.C. de
bo.auto.iudi.poſ.⁊ p Bart.⁊ alios in.l.
ſi finita.§.iulianus.ff.de dā.infec.⁊ late
per Alex.in.l.a diuo pio.§.in venditio-
ne in.v.colum.in verſi.querit glo.ſ.quā
tum tempus.ff.de re iudi.⁊ ibi per Ja-
ſo.⁊ per Jaſo.etiā in.d.l.debitoribus.
9 ¶†Adde in materia q venditio pigno
ris iudicialis vel pretorij debet fieri au
tore pretore.vz per iudicem ordinariū
cauſe vt eſt tex.⁊ ibi glo.in.l.j.C.ſi in cau
ſam iudic.pigno.capt.ſit.ſupple tu ſe-
cundum Salycc.ibi vel etiam delegā-
tum: ſi eidem data ſit poteſtas ex reſcri
pto delegantis. Non autem vendi po-
teſt per creditorem miſſum in poſſeſſio-
nem: niſi forte iudex conceſſerit credito-
ri talem autoritatem vt ſcilicet ipſe cre-
ditor propria autoritate poſſit vendere
pignus: q iſtud iudex poteſt facere vt

not. Bald. poſt Iacob. de are. & Cy. in. l. ij. C. eo. titu. & habetur per Alexād. poſt glo. & alios in. l. miles. §. qui iudicati. ff. de re iudica. tunc enim pars cenſetur conſtituta executor & nuncius in cauſa ſua vt not. Barto. in. l. iuſte poſſidet. ff. de acquirend. poſſeſſio. & ſequitur Ia-
10 ſo. in. d. §. qui iudicati. ¶ † Adde etiam ꝙ dum venditur pignus iudiciale vel pretorium: ſi non reperitur emptor: vel ſi reperitur & non offert iuſtum preciū poteſt admitti ipſe creditor ad licitandum & ipſo offerente iuſtum precium poteſt ei vendi pignus tanq̄ extraneo text. eſt & ibi Bald. & Salyce. & in. d. l. ij. C. ſi in cauſam iudic. pi. cap. ſit & ſi emptor nō inuenitur nec ipſe creditor vult licitare: quia inuitus nō cogitur poteſt creditori pignus adiudicari autoritate principis vt. l. fina. C. eod. titu. ¶ Dum autem dictum eſt autoritate principis intellige tu per iudicem ordinariū cauſe facientem hoc autoritate ordinaria ſibi a principe conceſſa: nō autem ꝙ noua autoritas in hoc requiratur omnia enim iure facim⁹ quibus autoritatem noſtram impartimur dicit imperator in l. autoritatem. §. omnia. C. de veter. iure enuclean. Ita declarant Bald. & Saly. in. d. l. fi. & Salyce. in. l. ordo. C. de execu. rei iudic. per. l. a diuo pio. §. ſi pignora. ff. de re iudic. quicquid aliud dixerit ſu-
11 per hoc Cy. in. d. l. fi. ¶ † Et ex predictis apparet ꝙ creditor vel ex pacto vel ſine pacto ſeruata forma iuris poteſt alienare pignus conuentionale vt dictum eſt ſupra: & alienando transfert dominium in ementem licet ipſe creditor qui alienat non ſit dominus vt inſtitu. qui. alie. licet vel non. §. j. & ibi per Ange. de are. ¶ Intellige tu ita demum ſi emptor ſit inductus in poſſeſſionem pignoris a creditore vendente: non aliter: vt. l. qui prediū & ibi Bald. C. de diſtrac. pign.
12 ¶ † Nec eſt nouum ꝙ qui dominiū non habet aliī dominium det vt. l. non eſt nouum. ff. de acquirend. re. domi. & iſto caſu fallit regula. l. traditio eodem titulo & l. nemo pōt plus. ff. de re. iur. & ibi gl. et Decius ponunt plures alios caſus in quibus qui non habet dominium il-
13 lud tamen aliī dat. ¶ † Et poteſt eſſe ratio q2 creditor in pignore dr̄ procurator debitoris. l. creditori & ibi no. Pau. de ca. & Iaſo. ff. de no. oper. nunciatio. & Barto. in. l. ſi pignori in vlti. colū. in verſicu. ſequitur nona pars. ff. fami. her. & hoc etiam in pignore vendendo & transferendo dominium in emptorem vt nota. Bald. in. l. j. in verſicu. item nota ꝙ creditor. C. credi. euictio. pigno. non debere & ideo dixit Bald. in. l. j. in. ij. colū. in verſicu. ſed contra q2 lege &c. C. ſi ſeruus extero & ibi etiam Cy. & Pau. de caſtro ꝙ quādo creditor vendit pignus cenſetur
14 vendere ipſe debitor. ¶ † Et illud quod dictum eſt ꝙ creditor vendens pignus transfert dominium in emptorem intellige procedere quādo creditor qui vendit poſſidet pignus: ſecus autem ſi creditor non poſſidet ſed agit contra tertiū poſſeſſorem pignoris hypotecaria: & q2 ille tertius poſſeſſor non reſtituit ei pignus creditor ab eo recepit litis eſtimationem: q2 in iſtum tertium poſſeſſorem ſoluentem creditori litis eſtimationem non transfertur dominium per creditorem per tex. in. l. creditor qui rem. ff. de pigno. actio. nam licet alias ſolutio litis eſtimationis in actiōe reali habeat vim emptionis vt. l. litis eſtimatio. ff. pro empto. tamen ſecus eſt in pignore & hypoteca vt not. Pau. de caſt. in. l. ſi cōuenerit in fi. prime colū. ff. de pigno. actio. & late notaui. S. in. iiij. membro quinte
15 partis princip. vbi vide &c. ¶ † Et premiſſis igitur ſupra & relatis ſume regulam ꝙ creditor poteſt vendere pignus ſeruatis tamē ſeruandis de quibus ſupra dictum eſt: & in iſta regula pone primo decem ampliationes: & poſtea totidem limitationes ex quibus habebis totam materiam qn̄ creditor poſſit alienare pignus & qn̄ non poſſit. ¶ Primo igitur amplia regulam vt procedat nō ſolum in rebus maioris & profanis: ſed etiā in rebus eccleſie & minoris. Nam ſi res eccleſie & minoris ſint a principio ſolēniter pignorate vt de iure req̄rit: poterunt poſtea vendi per creditorem nō ſeruatis ſolēnitatib⁹ al's requiſitis in venditionibus rer̄ eccl'e vel minor̄ vt no-

tat Bar.in auté.hoc ius porrectum in vlti.colū.in verſi.quero pone q ecclesia pignorauit fundum.C.de ſacro.eccle.⁊ hoc tex.in.l.pupillorum.§.j.ff.de rebus eo.⁊ faciunt no.per Bar.in.l.iij.in pri. q.prin.C.de pign.⁊ per Floria.in.l.caue ri.ff.cōmu.predio. ¶ Scd̄o amplia dictam reg.vt procedat etiā ſi debitor in ſuo teſtamēto prohibuerit alienari bona ſua ſub pena applicationis fiſco ſi fuerint alienata vel ſub alia pena q̄ nō obſtante tali prohibitione creditor non impedietur iure creditoris alienare ſua pignora vt eſt tex.⁊ ibi gl.Bal.⁊ Saly. in.l.j.C.debi.vendi.pi.impedi.non poſ. ⁊ idem eſt ſi teſtator rem pignoratā creditori ſuo:in teſtamento alteri legauerit:q̄ per tale legatum non impeditur creditor iure creditoris vendere:⁊ idem eſt ſi in dicta re debitor in teſtamēto fecit aliquam ſubſtitutionē vt omnia iſta no.per Bal.in.d.l.j.nam ſm̄ eum venditio facta per creditorem extinguit legatum.l.qui ſolidum.§.fi.ff.de lega.ij. cum alijs ibi allegatis per eum idem tenet Bal.in.l.predia in vlti.col.in verſi. ſequitur ſcd̄a pars.C.de fideicommiſ. vbi etiam plus vult.vz q ſi dicta venditio fiat per creditorem ex pacto inito cum debitore:non ſit in ea citādus legatarius:ſecus autem ſi fiat executiue in iudicio vt ibi per eũ. ¶ Et ſimiliter nō impedietur dicta venditio ſi debitor proteſtetur creditori ne vendat vel alijs ne emant:niſi prius debitor offerat creditori integrum debitum cum vſuris: et creditore recuſante recipere deponat: alioquin ſi modicum quid reſtet de debito talis proteſtatio nō releuat in aliquo:⁊ emptorem non cōſtituit in mala fide tanq̄ facta a nō habente ius proteſtandi tex.eſt no.⁊ ibi glo.fi.⁊ Bal.⁊ Saly.in.l.fi.C.debi.vendi.pigno.impe.non poſ. ¶ Et idem eſt in ſcd̄o creditore proteſtante ne primus vendat vt.l.fi.⁊ ibi p Docto.C.ſi anti.credi.⁊ idem eſt ſi chirographarius creditor qui non poterat vendere:vendiderit:q̄ per talem venditionem iniuſte factam:non impedietur primus creditor hypotecarius vendere vt eſt tex.⁊ ibi per Bald.⁊ alios in.l.

16 rei.C.de diſtrac.pigno. ¶ †Tertio amplia regulā q talis venditio fieri poteſt per creditorem etiā pendente lite mota per alium cōtra debitorem ſuper re pignorata:q̄ exercitium quod eſt natum ipſi creditori non poteſt impediri p talē litem ita notat Bald.in.l.j.C.de litigio. ¶ Sed aduerte q Bal.iſtud ibi non firmat:⁊ ego credo q ampliatio nō ſit vera:q̄ res litigioſa nec alienari nec obligari poteſt vt per Bar.in.l.j.§.j.ff.de litigio.⁊ iſti regule ſtādum eſt niſi probetur exceptio iuxta not.per Bart.⁊ Iaſ. in.l.ij.ff.ſi quis in ius vo.non ierit ⁊ per Iaſ.in.l.cetera.ff.de leg.j.excep.aūt nō probatur lege:⁊ non obſtat tex.in.l.j.C. de litigitio.q̄ ille tex.loquitur in denūciatione extraiudiciali que ſola non facit rem litigioſam vt no.ibi glo.per.l.j. ff.eo.⁊ ita etiam ſentit ibi bal.⁊ ideo nō puto tenendam hanc ampliationem.

17 ¶ †Quarto amplia regulam q creditor poteſt vendere pignus:non obſtante diuiſione de eo facta inter heredes debitoris vt eſt tex.⁊ ibi Bar.in.l.arbiter.ff.de diſtrac.pigno.⁊ idem tex.ad literam eſt in.l.fi.eo.titu.quem Bart.dicit fuiſſe duplicatum ex inaduertentia.

18 ¶ †Quinto amplia regulam vt procedat non ſolum in pignore tradito creditori:ſed etiam in ſimplici hypo.q̄ etiā illam creditor vendere poteſt ita tenet Bal.poſt Nico.de ma.in.l.ſi a creditore.C.de actio.⁊ obli.⁊ Bart.in.l.pen.in verſi.ij.modo.ff.de diſtrac.pi.⁊ eſt text. in.l.ſi in hoc.C.de diſtrac.pi.⁊ hoc niſi ipſa hypote.eſſet preſcriptione ſublatā. vt habetur per Bal.in.d.l.ſi a creditore:⁊ iſto etiam caſu.ſ.quādo creditor vēdit hypotecam transfert dominium in emptorem:ſi eum inducat in poſſeſſionem quamuis ipſe creditor non poſſideret ita not.Pau.de caſtro in dicta.l. ſi conuenerit in verſiculo item quero ſi tempore.ff.de pignoratitia actione.

¶ Subdit tamen hoc procedere quando creditor vendit rem hypotecatam: ſecus autem ſcd̄m eum ſi venderet ius qd̄ haberet in re:q̄ tunc ſolum ius pignoris eſſet venditum:⁊ emptor iſto caſu poſſet intentare hypotecariam:non

autem rei vendicationem per text. & ibi glo. & docto. in l. ex nominis. C. de here. vel actio. vendi. quod no. vt caute equi
19 uocationē &c. ¶ † Sexto amplia regulam q̄ non ſolum creditor principalis poteſt vendere pignus & hypotecam: ſed etiam ille qui habet ceſſionē ab eo iuxta no. per Bar. & alios in l. ariſto. ff. que res pi. obli. poſ. ¶ Et iſtud habet locum non ſolum ſi ſit ceſſa ipſa hypoteca: ſed etiam ſi ſit ceſſa ſimpliciter pſonalis: quia etiam tunc intelligit ceſſa hypotecaria ſiue illa oriatur ex obligatione generali: ſiue ex ſpeciali vt eſt tex. & ibi no. Bal. in l. ſi in ſolutum. C. de actio. & obliga. & cum ipſa hypotecaria cōprehenſa in ceſſione facta de pſonali in conſequentiam & acceſſorie: tranſit etiam ius diſtrahendi in ipſum ceſſionarium vt not. Bal. in d. l. ſi a creditore in primo not. & dictum ius diſtrahendi: quod vt dictum eſt tranſmittitur in ceſſionarium fortius dicendum eſt q̄ tranſmittatur in heredem creditoris vt eſt tex. in l. ſi neceſſarias. §. pen. ff. de pigno. actio. vbi habetur q̄ pactū q̄ creditor poſſit vēdere pignus in dubio nō cenſetur perſonale ſed extenditur etiā ad heredem niſi aliud in contrariū actū
20 ſit. ¶ † Septimo amplia dictam regulam vt creditor non ſolum poſſit vendere pignus ſed etiam fructus pignoris non durabiles: ne pereant ita not. Bal. in l. j. in pri. q. C. de pigno. actio. poſt gl. Franc. Accur. & Cyn. in l. diuortio. § ob donatiōes. ff. ſo. ma. quos Bal. allegat.
21 ¶ † Octauo amplia regulam vt procedat etiam ſi eſſet ſoluta pars debiti ipſi creditori: q2 hoc non obſtante creditor nō tenetur reſtituere partem pignoris debitori ſed adhuc poteſt vēdere. l. quā diu. C. de diſtrac. pigno. vbi Bald. dicit hoc procedere etiam ſi vnus nummus tantum deficeret: & ratio eſt q2 ius pignoris eſt indiuiduum vt ibi no. Bald. & Saly. ad idem tex. in l. ſi neceſſarias. § ſi vnus. ff. de pigno. actio: ¶ Et extende iſtam ampliationem tribus modis. ¶ Primo vt habeat locum etiam ſi plures res eſſent pignori date: quia creditor non cogetur vnam ex illis liberare per ſolutionem partis debiti. l. qui pignori. ff. de pigno. ¶ Secundo extende vt procedat ampliatio etiā ſi principalis debitor deceſſerit relictis pluribus heredibus: quorū vnus ſoluit partem ſuam debiti: quia hoc non obſtante tota res pignori data vendi poterit per creditorē vt eſt tex. in d. l. ſi neceſſarias. § ſi vnus & tex. in l. vnus. C. de diſtrac. pigno. vbi glo. allegat concordantes & ratio eſt quia pignus inter coheredes nec actiue nec paſſiue recipit diuiſionē vt. l. j. & ibi bal. C. ſi vnus ex pluri. here. credi. vel de. ¶ Et ex hoc infertur q̄ idē eſt ſi creditor deceſſerit relictis plurib9 heredibus: quia licet vni ex dictis heredibus ſoluatur ſua portio crediti: tamen ceteri heredes quibus non eſt ſolutum poterunt vendere totū pignus: oblato & reddito debitori illud q̄ ſoluerat eorum coheredi vt eſt tex. in l. ſolutum. §. ſi creditori. ff. de pign. actio. & ibi no. Barto. Saly. & Pau. de caſtro. ¶ Tertio extende vt pcedat ampliatio etiā ſi ſors ſit ſoluta ſed non ſint ſolute vſure & alie acceſſiones & expenſe facte in pignore quia etiā pro illis totum pignus poterit retineri & vendi per creditorem vt eſt tex. in d. l. ſi neceſſarias. §. fi. & ibi no. Barto. & de precio pignoris prius ſatiſfieri debet creditori de vſuris & poſtea de ſorte. l. cum & ſortis in princi. ff. de pigno. actio. etiam ſi dicte vſure eſſent debite naturaliter tantum l. in his. § imperator. ff. de ſolu. & late p Bar. in l. cum ex pluribus colum. fi. eo.
22 tit. ¶ † Octauo amplia regulam vt pcedat etiam quando plures res eſſent pignorate: & creditor vellet vēdere vnā de pluribus quia poterit vt. l. creditoris. ff. de diſtrac. pigno. intelligendo tn̄ iuxta tex. in l. ij. C. de pigno. & vt latius dixi. s. in v. parte principali in ij. membro cum ſequentibus: & declarādo etiā vt dicam. i. in v. limitatione huius regule. ¶ Intellige tamen hanc ampliationem & declara niſi debitor inſtaret apud creditorem volentem vendere: q̄ vendatur vna tm̄ res que ſufficiat ad creditum: & q̄ ſi ipſe creditor eam non vult vendere patiatur q̄ ipſe debitor il

iam vendat: qꝛ iſtud debitoꝛ impetrare debet a creditoꝛe ita declarat Barto. in d.l. creditoꝛis. ⁊ ibi ſequitur Saly. per tex. in l. quis in prin. ff. de pigno. actio.
23 ¶ † Et ex hoc habes q̄ licet creditoꝛ nõ teneatur inuitus vendere pign⁹ vel vendere magis vnum quã aliud: tamen bene cogitur conſentire debitoꝛi volenti vendere ⁊ (ſi petatur) oſtendere ⁊ exhibere pignus vt inſpici poſſit. ⁊ vendi vt eſt tex. in l. quis in prin. ⁊ no. Iaſ. in d.l. a diuo pio. §. ſed ⁊ illud in primo no. ff. de re iudi. ¶ Intellige tamen hoc preſtita prius cautione per ipſum debitoꝛẽ ipſi creditoꝛi (ſi res mobilis ſit) pro ſua indẽnitate vt eſt tex. in d.l. quis in prin. ⁊ ibi no. Bar. que cautio debet eſſe cũ fideiuſſoꝛe de pignoꝛe reſtituẽdo vel de precio illius ſatiſfaciendo ipſi creditoꝛi vt eſt tex. in l. ſicut. §. illud verſi. tuti⁹ ff. qui. mo. pi. vel hy. ſol. per quẽ tẽxt. dicit ibi Bar. in fi. determinari d.l. quis iunctis no. in d.l. a diuo pio. §. ſed ⁊ illð in fi. per Alex. ſed ſi debitoꝛ vẽderet pignus inuito creditoꝛe ei non preiudicaret: ſed deberet vendere ſaluo iure creditoꝛis vt l. ſi debitoꝛ ⁊ ibi no. Bald. et
24 Saly. C. de diſtrac. pigno. ¶ † Decimo amplia vt creditoꝛ poſſit etiam vendere vſumfructum ſibi pignoꝛatum ⁊ ſic nõ ſolum pignoꝛa coꝛpoꝛalia: ſed etiã incoꝛpoꝛalia vt eſt vſuffruct⁹ ita not. bal. in l. j. i. fi. C. ſi pi. pi. da. ſit. licet ꝓprietas per eum cui ſolus vſuffructus pignoꝛatus fuit vendi non poſſit vt no. Bart. in l. ſi is qui. §. iura in fi. ff. de pign. vſuſfructus autem ſicut dictum eſt: ⁊ not. Alex. in apo. ad Bar. in d. §. iura dicẽs q̄ vſuffructus iſto caſu venditus per creditoꝛem nunquã reuertetur ad ꝓprietatem per tex. ⁊ ibi no. per Bal. in l. j. C. ſi pi. pi. da. ſit: ⁊ dixi late. ſ. in membro ſpecialis hypotece vez in iij. membro ſecunde partis principalis nume. 13.
25 ¶ † Undecimo amplia dictã regulam vt procedat etiam ſi creditoꝛ rẽ ſibi hypotecatam: precario cõceſſiſſet ipſi debitoꝛi: qꝛ hoc nõobſtante poterit creditoꝛ dictam rem vendere. l. ij. ⁊ ibi Bald. C. de diſtrac. pigno. ad idem tex. in l. cũ ſoꝛtis. §. j. ff. de pigno. actio. ⁊ iſto caſu facta venditione a creditoꝛe poterit agi cõtra debitoꝛem non reſtituentem rem emptoꝛi ad intereſſe cõtraria pignoꝛaticia: item ad ipſam rem ex precario vel ex cõducto vel interdicto vnde vi: vt eſt tex. ⁊ ibi glo. ⁊ docto. in l. ſi pignoꝛe. §. ſi poſt. ff. de pigno. actio. ⁊ ſic habes decẽ ampliationes ad regulam: qꝛ tertia nõ eſt vera. ¶ Limitatur autem dicta re-
26 gula decem modis. † Et primo q̄ quãuis creditoꝛ poſſit vendere alteri vt dictum eſt: ⁊ etiam ipſe poſſit emere a debitoꝛe vendente vt l. reſcriptũ in princi. ⁊ ibi Bart. ff. de diſtrac. pi. ⁊ l. titius. ff. de pigno. actio. quo caſu quãdo moleſtaretur a poſterioꝛibus creditoꝛibus haberet ius retentionis: qꝛ ipſe prioꝛ creditoꝛ emendo nõ videtur voluiſſe recedere a vinculo pignoꝛis: niſi datio ſibi facta a debitoꝛe eſſet irreuocabilis vt declarat gloſ. not. in l. qui a debitoꝛe. ff. qui po. in pi. hab. ⁊ ibi ſequuntur Bar. ⁊ Saly. Tamen ipſe creditoꝛ nõ poteſt vendere pignus debitoꝛi vt. l. debitoꝛ in princi. ⁊ ibi declarat ⁊ limitat ſolẽniter Pau. de ca. cod. tit. Item nec ipſe creditoꝛ poteſt vendere ſibijpſi etiam p interpoſitam perſonam: qꝛ talis venditio facta ſibijpſi vel per interpoſitã pſonã nõ vz nec preiudicat debitoꝛi: quin ipſe poſſit offerre debitum creditoꝛi ⁊ liberare pignus ⁊ ipſum repetere directa pignoꝛaticia perinde ac ſi nulla facta eſſet venditio. tex. eſt ſolennis ſm Bald. ibi in l. ⁊ qui ſub imagine. C. de diſtrac. pig. Et vt declarat ibi Bart. ⁊ ſequitur Saly. ſi poſt venditionem factam de pignoꝛe per creditoꝛem alteri creditoꝛ cõtinue in poſſeſſione repertus eſt preſumitur ipſe creditoꝛ ex hac ſua poſſeſſione continua per interpoſitam perſonã emiſſe allegat. l. ſi ventri. §. in bonis. ff. de priui. credi. quod no. qꝛ poteſt frequẽter in facto contingere: ⁊ iſtud procedit etiam ſi creditoꝛ haberet expreſſam licentiã vendendi pignus cuicũqꝫ vellet vt tenet Bal. in l. oꝛdo in ij. col. in verſi. quero data eſt poteſtas creditoꝛi ⁊c. C. de executione rei iudicate per allegata
27 ibi per eum. ¶ † Secũdo limita regulam vt procedat quando creditoꝛ venderet

bona fide: ſecus autem ſi venderet per dolum vili precio: quia tunc ſi dol⁹ interuenerit ex parte creditoris et emptoris: poterit debitor agere pignoraticia ad ſuum intereſſe contra creditorem: et creditore non exiſtente ſoluendo in ſubſidium poterit agere contra emptorem ad reſtitutionem pignoris oblato ei precio ſoluto creditori et hoc quando pignus venditum fuit: ſed ſi vendita fuiſſet ſimpliciter hypoteca vel ante traditionem pignoris factam creditori: tūc nō haberet locum pignoraticia: quia illa non contrahitur abſq traditione pignoris vt inſti. quibus modis re cōtrahi. obli. §. fi. et iſto caſu contra creditorē daretur actio de dolo ad intereſſe arg. l. ſi quis pignore in fi. ff. de pigno. actio. ſecundum Cy. Pe. Bar. et Saly. in l. i. C. ſi vendi. pi. aga. Sed contra emptorē tam in pignore q̄ in hypoteca vendita per dolum creditoris et emptoris cōpeteret interdictum fraudatorium vt firmant Bar. et Saly. in d. l. i. vbi etiā ponunt modum libellandi in hoc interdicto. ¶ Et iſto caſu quando ſcilicet ageretur contra emptorem ex dolo participato ab eo cum creditore in emendo pignus vel hypotecam nō poſſet emptor ſupplere iuſtum precium vt tenet gloſ. et Bal. et Saly. in l. penul. C. ſi vendi. pi. aga. Secus ſi dolus non fuiſſet cōmiſſus in vendendo: ſed ſolum in minori ſeu viliori precio. nam tunc bene poſſet emptor ſupplere precium cum venditio non fuerit ex hoc tantum nulla ſecū dum Bal. in d. l. penul. ¶ Et eodem mō do non poſſet emptor ſupplere preciū debitori: quando venditio fuiſſet nulla ex eo: q creditor qui vendidit non habebat facultatem vendendi. vel ſi habebat non ſeruauit ſolennia requiſita de quibus dixi. s. in principio huius. vi. partis. nu. 2. cum pluribus ſequentib⁹. et ita declarat Bal. in d. l. pen. ¶ Si autem dolus interuenerit ex parte creditoris tantum: et tunc ipſe ſolus tenebitur ita q etiam emptor non teneretur iſto caſu in ſubſidium ſecundum gloſ. et Saly cc. in d. l. i. C. ſi vendi. pi. aga. et eſt text. in l. fina. eodem titu. et text. et ibi glo. Bald. et alii in l. ſi ceſſante. C. de diſtra. pi. ¶ Sed ſi dolus interueniſſet ex parte emptoris tantum et tunc dicit gloſ. q ipſe emptor in ſubſidium tenebitur. Saly. ibi dicit q dicta glo. eſt corrupta: et quod iſto caſu tenebitur ſolus emptor et non creditor quia dolus non debet egredi perſonam committentis d. l. ſi ceſſante et l. fulcinius. § quod ſi aduerſus. ff. ex quibus cauſis in poſ. ea. et hoc niſi creditor pluris vendiderit quā habere debuerit: quia tunc pro illo pluri etiam creditor conueniri poterit vt. l. fi. C. de diſtrac. pig. ¶ Subdit tamen q ſi in iſto pluri creditor non reperiretur ſoluendo: poſſet etiam in eo in ſubſidiū conueniri emptor propter eius dolum arg. l. fi. ff. de eo per quem fac. erit et iſto vltimo caſu dicit Saly cc. q dicta gloſ. poſſet ſaluari quod tamen vltimū ipſe relinquit cogitandum: tamen ego puto procedere per text. in l. fi. C. ſi vendi. pig. aga. arguendo a contrario ſenſu.

28 ¶ † Item adde predictis q ſi creditor venderet pignus non ſeruata forma iuris vel ante tempus vendendi poterit debitor et eius heres illud vendicare ab emptore oblato precio habita conſideratione fructuum iuxta l. emptor. ff. de rei vendi. niſi tamen emptor iam pign⁹ vſucepiſſet: quia tunc agēdum eſſet cōtra creditorem ad precium: ſed creditor illud poterit cum credito compenſare vt eſt tex. et ibi glo. Bald. et Saly cc. in l. ii. C. ſi vendi. pig. aga. et in l. penul. eodē titulo. ¶ Sed dubitat̄ an predicta procedant ſi venditio facta fuit per creditorem cum autoritate iudicis an ſcilicet iſto caſu debitor poſſit agere vt ſupra deductum fuit vel ex dolo participato in venditione per creditorem et emptorem vel ex cauſa minoris et viliorís precii: et in hoc breuiter et concluſiue dicendum puto quod in dubio preſumendum eſt pro decreto iudicis quod omnia rite et recte facta ſint vt per Alexand. et alios in l. ſciendum. ff. de verborum obliga. et Fely nu 3 et Cano. in capi. quoniam contra falſam et de proba. ſed tamen poteſt probari contrarium et hoc probato poterit

debitor venire contra dictam venditio-
nem modis & formis ſupra traditis di-
cto decreto & autoritate iudicis non ob-
ſtante prout in ſimili dicitur in termi-
minis.l.ij.C.de reſc.vendi.quia ſi in ven-
ditione interueniat decretum iudicis
ceſſat remedium.d.l.ij.niſi probetur le-
ſio & deceptio vt late per Alexand. poſt
alios in.l.precia rerum.ff. ad.l. falcidi.
& in.l.ſi quis cum aliter.ff.de verborum
obligatio.& in.l.pacta nouiſſima. C. de
pact.& habetur per modernos in repe.
dicta.l.ij.in.ix.limitatione. ¶ Tertio li-
mita regulam niſi eſſet conuentum q ſi
infra certum tempus debitor non ſolue-
ret poſſet creditor vendere pignus: qr
ſi elapſo termino debitor offerat ſoluere
antequam creditor vendat pignus debet au-
diri & creditor non poterit poſtea vende
re vt in Specula.de li.conteſta.§.primo
verſicu.patet ibi item ſi tibi rem & habe
tur per Cardinalem in clement.j.§.nos
itaque penultima queſtione de iureiurã.
ſequitur Decius in.l.fructus.ff.de re-
gulis iuris per.l.tertiam.C.de pignor.
& dixi ſupra quarta parte in.l. Quar-
to limita quando ſecundus creditor of-
ferret ſuum debitum primo quia tunc
primus vendere pignus non poſſet.l.ſi
pa.& ibi Bald.C.ſi anti.creditor.l. ſecun
dus.C.de pigno.& idem dicendum eſt in
debitore offerente quia per eius obla-
tionem creditor impeditur vendere vt
not. Barto.in.l. penultima que incipit
creditor.ff.de diſtrac.pigno.& habetur
in.l.fina.C.debi.vendi.pignor.impedi.
non poſſe. ¶ Quinto limita quando eſ-
ſent plures res obligate: quia ſi ex ven-
ditione vnius poteſt ſatiſfieri creditori
debet illa tantum vendi: non autem
poſſunt vendi omnes nec etiam melior:
ſi vilior vendi poteſt & ex ea poteſt conſe
qui creditor ſuum creditum gloſſ. Bar-
tol. Bald. et Salyceti in.l. quamdiu.
C.de diſtrac.pigno.& ſi venderetur me-
lior quando deterior ſufficiebat credi-
tor diceretur eſſe in dolo & tenetur de-
bitori ad intereſſe vt not. Barto.in.l.cre
ditoris.ff.de diſtrac.pigno.& in.l.a diuo
pio.§.in venditione.in verſic. quero hic
dicitur quod in executione, ff. de re iu-
di.ſubdens ibi idem eſſe in iudice: adeo
quod ſi aliud fieret per iudicem poſſet
appellari tanquam eſſet exceſſus modus in
exequendo vt ibi per Barto.idem tenet
Baldus in.l.ordo.C.de execu.rei iudic.
& Abb.in.c.quoniam ad conſultationem in
viij.colum. de re iudica. & iſta eſt com-
munis opi.& tenenda quamuis Rapha.
Cuma.& Pe.de beſu.in.d.§.in venditio
ne tenuerint q in rebus mobilibus ſit
electio creditoris incipere ab illis que
facilius emptores inuenire poſſunt per
aliqua argumenta que Jaſo.poſt Ale-
xand.in.d.§.in venditione refert in ſecun-
da colum.in verſiculo in eadem gloſ. in
fi.& illis reſpondet & reſidet cum com-
mu.opinio.videlicet quod etiam in re-
bus mobilibus pro executione incipien
dum ſit a rebus minus damnoſis vt ibi late
29 per eum. ¶ † Adde etiam predictis q ſi
credi or vellet vendere rem pro minori
precio quam communiter valeat: vel ſi de-
bitor offerret & creditor nollet recipere
ſolutionem: ſed vellet procedere ad ven
tionem: quod debitor poteſt appellare
a proceſſu facto ſuper venditione & per
talem appellationem impedietur ven-
ditio: & ſi poſtea fieret reſcindetur vt.l.ſi
reſiduum & l.quamdiu & quod ibi no. per
doctores.C.de diſtrac.pigno.& l.penul.
ff.de reſcinden.vendi.& ita not. Barto.in
l.fina.in fine.ff.de appellatio. recip. quod
nota & tene menti: quia poteſt multoties
30 contingere in pratica. ¶ † Sexto limi-
ta regulam vt non habeat locum in ſe-
cundo creditore: qr ille non poterit ven-
dere pignus niſi prius dimiſſo primo
creditore per oblationem vel ſolutionem:
& ſi aliter venderet poterit emptor con-
ueniri hypotecaria a primo creditore
tex.eſt et ibi Barto.& Salyce. qui bene
ponit caſum in.l.j.ff.de diſtrac.pig. Et
predicta intellige: niſi ſecundus credi-
tor vigore ſententie pro executione rei
iudicate accepiſſet pign9 & vellet illud
vendere autore pretore iuxta tit. C. ſi in
cauſam iudi.pig.c.ſit: & creditor prim9
ſe opponeret tali executioni dicendo pi-
gnus eſſe ſibi prius obligatum: qr iſto
caſu non ſuperſedebitur in executione
ſed fiet venditio & de precio ſatiſfiet pri-

mo creditori: ⁊ reſiduum conuertetur in cauſam iudicati ſatiſfaciendo ſecundo creditori vt eſt tex. ⁊ ibi not. Bartol. Alex. ⁊ Iaſ. in. l. a diuo pio. §. ſed ⁊ illud ff. de re iudi. quod no. q: al's citra executionem rei iudicate non poſſet fieri venditio pignoris ad inſtantiam ſecũdi creditoris inuito primo vt. l. cos. C. qui po. in pi. habeã. ⁊. l. nulla. C. de ſolu. ita no. Alexã. ⁊ Iaſo. in. d. §. ſed ⁊ illud ⁊ ibi eſt tex. de hoc quod not. ne ſis in equiuoco ⁊c.

31 ℭ† Septimo limita regulam qñ hypoteca eſſet perempta preſcriptione quia ſicut perit hypoteca ita perit autoritas vendendi pignus ⁊ illa exceptio que obſtat ex preſcriptiõe creditori obſtat etiam emptori pignoris: ⁊ ideo iſto caſu creditor vendere nõ poteſt ita no. Bal. in. l. ſi a creditore. ſecundo no. C. de actio. ⁊ oblig. ⁊ Old. in conſi. thema tale quidam paterfami. ℭ Octauo limita regulam quando vna res eſſet ſpecialiter obligata creditori ⁊ alie res eidẽ generaliter quia prius debet vẽdi illa res que eſt ſpecialiter obligata: ⁊ ſi nõ eſſet ſufficiens pro ſatiſfactione debiti poſſet poſtea deueniri ad venditionem rerum generaliter obligatarum ⁊ nõ aliter vt eſt tex. in. l. que ſpecialiter. C. de diſtrac. pigno. iunctis not. in. l. ſecunda. C. de pigno.

32 ℭ† Nono limita: niſi debitor vendiderit rem obligatam creditori antequam eam ipſe creditor vẽderet quia emptor qui emit a debitore habita traditiõe rei preferetur in dominio emptori qui emit poſtea a creditore: ſalua tamen erit hypoteca ipſi creditori contra eum qui emit a debitore, text. eſt et ibi Bal. in. l. ſi debitor. C. de diſtrac. pign. et in. l. ſi cõuenerit. la ſecunda. §. ſi fundus ff. de pignor. actio. ⁊ facit text. in. l. ſiue autem. §. ſi duobus. ff. de publicia. Intellige tamen tu niſi forte ipſe creditor conueniſſet pacto cum debitore hypothecante vt non poſſet ipſe debitor vendere rem hypotecatam. nam tali conuẽtioni ſtandum eſt: ⁊ ſi debitor contra cõuentionem venderet venditio eſſet nulla per tex. ſecundum intellectum Bar. ⁊ verum ⁊ iuxta literam piſanam in. l. ſi creditor. §. ſi. ff. de diſtrac. pigno.

ℭ Decimo limita quando creditor venderet pignus ipſi debitori: quia talis vẽditio eſſet nulla ⁊ precium conuerteret in ſolutionem debiti: ⁊ ſi ex eo eſſet integrum debitum ſolutum eſſet reſoluta hypoteca ⁊ poſſit debitor repetere pignus per actionem pignoratitiam: nõ autem per actionez ex empto vt eſt tex. ⁊ ibi Barto. ⁊ Paul. de caſt. in. l. debitor. in princip. ff. de pigno. actio.

33 ℭ† Et ratio eſt quia emptio rei ſue non valet. l. ſue rei. ff. de contrahẽ. emp. ⁊ q: res ſua non poteſt amplius effici ſua. l. ſequit. §. lana. ff. de vſucapi. ℭ Aduerte tamen quod mandatum factum alicui de emendo rem ipſius mandantis: nomine ipſius mandatarij valet: quia tunc mandatarius emendo nomine ſuo proprio acquirit ſibi dominium ⁊ poſtea tenetur illud transferre in mandantem actione mandati ita debet intelligi tex. in. l. ſi tibi mandauero. §. ſi ij quorũ. ff. manda. vt declarat Paul. de ca. in. d. l. debitor in princip. Qui etiam ibi ſubdit quod licet emptio rei mee ratione ꝓprietatis ſeu dominij exiſtẽtis apud me non valeat: tamen ratione poſſeſſionis que eſſet apud vendentem ⁊ in qua ille eſſet potior bene valeret per text. in l. ſi in emptione. §. ſue rei. ff. de contrahen. empti. prout etiam valet precariũ ⁊ conductio rei ſue ratione poſſeſſionis exiſtentis apud alium vt. l. cum ⁊ ſortis. §. fi. ff. de pig. actio. ⁊ late habet per doc. in. l. ſi aliquaz rem in fi. ff. de acqui. rer. poſſeſ. ⁊ ſic habes expeditam iſtam regulam cum decem ampliationibus ⁊ totidem limitationibus ⁊c. ℭ Iſtis expeditis ponende ſunt modo plures notabiles queſtiones in materia.

34 ℭ† Et primo queritur quid ſi ſunt plures creditores quibus inſimul ⁊ inſolidum vna res fuit hypothecata et quorum par eſt conditio reſpectu hypotecce iuxta. l. aliena. §. ſi pluribus. ff. de pigno. ⁊. l. ſi fundus. §. ſi duo. eodem titulo. An ambo dicti creditores poſſint inſolidum vendere dictum pignus ſicut ambo inſolidum habent illud hypotecatum: ⁊ breuiter dicendum eſt quod non propter abſurdum quod ſequeret

tur videlicet quod duo emptores fieret domini inſolidum eiuſdem rei ita deter minat Barto. cum quo alij ibi tranſeunt in .l. tertia .§. ex contrario in penultima columna in verſiculo pro declaratione materie .ff. de acquiren. poſſeſſio. et ſubditibi Bartol. quod apud dictos duos creditores non reperitur poſſeſſio ciuilis inſolidum nec ambo poſſunt fructus inſolidum percipere: quia iſtud eſſet abſurdum: et ideo concludit ipſe quod nec inſolidum poſſident nec poſſunt inſolidum vendere ad euitandum abſurdum: ſed quod erit melior conditio occupantis: et habita poſſeſſione per preoccupationem ille habebit beneficium poſſeſſoris et percipiet fructus computandos: tamen in ſortem iuxta .l. ſecundam. C. de pignora. action. et vendet.

¶ Et ita etiam colligitur ex no. per bar et Salyce. in dicta .l. ſi fundus .§. ſi duo. et per Dyn. et alios in regula qui prior libro ſexto per .l. ſi quis a multis. ff. de noxali. Et adde hic que dixi ſupra in ſecundo membro quinte partis princi-

55 palis nume. 31. ¶ † Secundo queritur de alia notabili queſtione et difficili in materia: pone enim quod debitor obligauit creditori omnia bona ſua et ipſa etiam conſtituit ſe poſſidere pro dicto creditore: et poſtea idem debitor vnam ex dictis rebus obligatis vendidit et conſtituit ſe nomine emptoris illam poſſidere an iſto caſu dicendum ſit quod in emptorem tranſierit dominium et vſucapiendi conditio: et in hoc Barto. in .l. celſus in .iij. colum. in verſicu. ſed pone quod debitor .ff. de vſucapio. diſtinguit quod aut debitor quando obligauit bona creditori non conſtituit ſe ſimpliciter pro ipſo creditore: ſed cum iſta dictione precario: que clauſula hec modo concepta operatur quando aliud non eſt actum quod ciuilis poſſeſſio ſit tranſlata in creditorem et naturalis remanſerit penes ipſum debitorem vt .l. ſecunda. et .l. et habet .§. i. ff. de precar. et no. bart. in .l. creditores in .ij. q. C. de pigno. ¶ Et iſto caſu dicit Bart. quod debitor vendens dictam rem vt .s. obligatam et conſtituens ſe eam ſimpliciter poſſidere pro emptore transfert in emptorem omnem poſſeſſionem et priuat creditorem ſua ciuili vt .l. interdum .§. fi. et ibi per doct. ff. de acqui. poſ. et ideo concludit Bart. quod iſto caſu tranſit in emptorem dominium et vſucapiendi conditio: ſed contrarium vult idem Bar. in .d. l. creditores in .iiij. q. princ. in verſi. ſed pone quod debitor vbi in iſtis proprijs terminis quando; ſ. debitor conſtituit precario poſſidere bona obligata pro creditore tenet quod debitor tradendo alteri non priuet creditorem ſua ciuili quia .ſ. illa ciuilis per ſe ſtat et non coheret naturali per allegata ibi per eum. ¶ Tamen magis communis opi. eſt cum eo quod tenet Bart. in .d. l. celſus vt firmat Alexan. in vtroque loco in apo. ad Bart. et iſtam opi. late diſputando firmat idem Alexand. in .l. interdum .§. fi. ff. de acqui. poſ. vbi reſpondet ad ea que in contrarium allegantur per Bar in .d. l. creditores: videlicet, quod in caſu iſto ciuilis que erat apud ipſum creditorem requieſcebat ſuper naturali et ideo tranſlata naturali per debitorem in emptorem transfertur etiam ciuilis: ſed in allegatis in contrarium per Bart. ciuilis nullo modo requieſcebat ſuper naturali: quia ciuilis poſſeſſio proprietarij non requieſcit ſuper naturali vſufructuarij: mirum ergo ſi tranſlata naturali per vſufructuarium non interuertitur ciuilis proprietarii ita declarat et bene Alex. in .d. l. interdum .§. fi.

¶ Subſequitur Bart. in .d. l. celſus in ſua diſtinctione: quod aut debitor ſimpliciter conſtituit ſe poſſidere pro creditore bona obligata et poſtea vendit vnam ex rebus obligatis et conſtituit illam poſſidere pro emptore: et iſto caſu licet omnis poſſeſſio fuerit tranſlata per ſimplicem clauſulam conſtituti a debitore in creditorem iuxta .l. quod meo in princi. ff. de acqui. poſ. et per conſequens videretur quod per conſtitutum poſtea factum per debitorem vendentem nulla fuerit tranſlata poſſeſſio in emptorem per .l. quamuis .§. i. ff. de acqui. poſ. tamen cum illa poſſeſſio que eſt apud creditorem ſit ad commodum debitoris reſpectu dominij et conditionis vſucapiendi vt .l. ſer-

ui nomine.ff.de vſucapio.⁊.l.qui pigno
ris.⁊.l.j.§.per ſeruũ corporaliter ⁊ ibi
declarat Jaſ.ff.de acqui.poſ.etiam iſto
caſu dicendum eſt ſm Bar.quod in em
ptorem fuerit tranſlatum dominium ⁊
conditio vſucapiendi ſicut erat apud
ipſum debitorem: q: reſpectu dominij
⁊ conditionis vſucapiendi dum credi=
tor eſt in poſſeſſione: debitor dicitur poſ
ſidere mediante perſona creditoris et
ſic ficte vt declarat Jaſ.in.d.§.per ſeruũ
corporaliter. ¶ Nimirum ergo ſi debi=
tor poſſidens mediante perſona credi=
toris ſaltem reſpectu dominij ⁊ condi=
tionis vſucapiendi conſtituendo ſe poſ
ſidere pro emptore potuit in eum tranſ
ferre dominium ⁊ conditionem vſuca=
capiendi ⁊ ita dicit Bart.in.d.l.celſus
tenuiſſe Jac.bu.inſti.de actio § ſed iſte
⁊ hoc ſibi placere: iſtam opi.etiam ſeq=
tur Cuma.in.l.qui pignori.ff.de acqui.
poſ.⁊ Pau.de ca.in.l.quamuis.§.ſi cõ=
ductor co.ti. ¶ Et hanc opini.dicit So=
zi.in.d.l.j.§.per ſeruum corporaliter in
vl.col.eſſe veriſſimam quando debitor
qui vendidit detinet pignus nomine ta
men creditoris: q: pro eo conſtituit ſe
poſſidere: nam ſecundum eum facilius
transfertur dominium per actum fictũ
quam poſſeſſio per tex.⁊ gl.in.d.l.j.§ ſ3
⁊ per eum: ſicut ergo poſſeſſor tradẽdo
⁊ etiam conſtituendo ⁊ ſic per fictã tra=
ditionem transfert poſſeſſionem.d.l.q̃d
meo in prin.ita ⁊ fortius dicendum eſt
in dominio: ⁊ ideo dominus tradendo
vere detentationem transfert dominiu3
l.ſi fundum.ff.de fun.dot.ſimiliter ⁊ per
actum fictum conſtituendo ſe detinere
nomine emptoris transfert in eum do=
minium: q: ratio propter quam per cõ
ſtitutum transfertur dominiũ a poſſeſſo
re eſt q: poſſeſſor preſtat miniſteriu3 ſui
corporis in detinendo vt dicit text.in.d.
l.quod meo in pri.que ratio militat etiã
in detinente pro alio ſicut in poſſidente
ſecundum Sozi. qui ſubdit q̃ iſta ra=
tio multũ bene declarat dictam decisio
nem Bart. ¶ Sed maior eſt difficultas
qñ debitor nõ conſtituiſſet ſe poſſidere
pro creditore: ſed vere tradidiſſet ei pi=
gnus Nã tunc vere tradendo emptori
non poteſt transferre dominiũ cum pi=
gnus non ſit apud debitorem ſed vere
traditum fuerit creditori: vnde cu3 vere
tradendo nõ poſſit transferre dominiũ
in emptorẽ: videtur etiã q̃ nec per actũ
fictum cõſtituti poſſit transferre in eu3
dominium. ¶ Tamen hoc nõ obſtante
etiam in hoc Bartol.in.d.l.celſus tenet
idem ve3 q̃ debitor vendendo pignus ⁊
conſtituendo ſe poſſidere pro emptore
transfert in eũ dominium: nõ obſtante
q̃ debitor nõ detineat ſed illud tradide
rit creditori: q: quantũ ad effectum do=
minij: etiam q̃ debitor tradiderit pign⁹
creditori dr poſſidere vt habet per Jaſ.
in.d.§.per ſeruum corporaliter: et ideo
adhuc põt transferre dominium in em
ptorem ⁊ ita tenendũ cõcludit Sozi.ibi
⁊ reſpõdet duabus rõnibus in contra=
rium motis per Are.in.d.§.ſi conductor
qui illas indiſſolutas dimiſerat ⁊c.
36 ¶ † In predictis tñ eſt aduertendu3 q̃
qñ debitor bona hypotecata conſtituit
ſe poſſidere p creditore: ⁊ ea poſtea alie
nat: põt creditor tanq̃ priuat⁹ ſua poſ=
ſeſſione agere ad reuocandũ poſſeſſionẽ
dictorũ bonorum contra quoſcũq̃ ter=
tios poſſeſſores per remediũ.l.fi.C.de ac
qui.poſ.etiã nulla facta excuſſione bo=
norum principalis debitoris ⁊ hoc fuit
ſingulare dictũ Jac.bu.in auc.hoc ſi de
bitor.C.de pig.⁊ ita ſingulariter limitã
do.d.auc. referunt tenent ⁊ ſequuntur
Ang.Jmo.⁊ Alex.in.l.exitus ad fi.ff.de
acqui.poſ.cũ concordantijs ibi copioſe
adductis per Alex. Jdem etiam late cõ
probat Alex.in repe.l.ſepe in colũ.xxx
ff.de re iudi.in verſicu.ſecundario ⁊c.
¶ Adde tu Roma.in conſi.clxxix.ſtan
te primo queſito ad fi.vbi hoc dictũ no=
tabiliter limitat ve3 niſi conſtitutũ vel
precariũ eſſet extinctũ per mortem de=
bitoris conſtituentis ⁊ idem tenet Cor.
in cõſi.cxc.ad euidẽtiam in litera.d.pri.
vol. ¶ Quinimo plus voluit Cor.in cõ=
ſi.lv.viſis ⁊ diligẽter.iij.vol.in litera.d.
ve3 q̃.d.l.fi.nõ procedat in precario: ſ3 in
cõſtituto tñ tñ eius opi.in hoc nõ eſt te
nenda: q: imo q̃ etiã in precario proce=
dat.d.l.fi.tenent Ange.Rapha.Jmo.et
Alexand.in.d.l.exitus ad finã.⁊ ſequñ

tur ipſe Cor. ſibi cõtrarius in cõſi. cxx-
viij. excogitabã. ij. vol. ⁊ ibi etiam tenet
q̇ iſto caſu non requiratur excuſſio vt
dictũ fuit ſupra. Idem etiã tenent An-
ge. de arc. ⁊ Iaſ. in inſti. de actio. in. §. item
ſi quis in fraudem in col. xxv. ⁊c.
37 ¶ †Tertio queritur in materia an cre
ditor vendendo pignus poſſet habere
fidẽ de pretio: ⁊ in hoc licet alias in pro
curatore vendẽte rem domini ſit dubiũ
⁊ ſoleat diſtingui vt late per Bar. cum
quo alij tranſeunt in. l. a diuo pio. §. ſed
ſi emptor. ff. de re iudi. Tamen in credi
tore vendente pignus iure creditoris:
quo caſu cenſetur vendere tanq̃ procu-
rator debitoris vt eſt tex. in. l. eleganter.
§. ſi vendiderit. ⁊ ibi no. Bart. ff. de pig.
actio. ⁊ idem Barto. in. l. creditori. ff. de
no. ep. ⁊ nun. cõmuniter tenetur q̃ cre-
ditor vendens poſſit facere dilationem
de pretio ipſi emptori ⁊ ſic habere fidẽ
de eo. ⁊ hoc non ſolum vſq̃ ad quanti-
tatem que debetur creditori: ſed etiam
ab inde. ſ. quando contingeret pignus
vendi pluris quam ſit ipſum debitum:
et debitor tenebitur talem venditionẽ
habere ratam vt eſt text. in. d. l. elegan-
ter. §. ſi vendiderit. ⁊ iſto caſu creditor
qui vendidit non tenebitur ſoluere de-
bitori illud plus quo venditum fuit pi-
gnus vltra debitum: ⁊ de quo fecit dila
tionem emptori: ſed ſolum tenebitur ce
dere actionẽ debitori ad illud reſiduũ
pretij contra emptorem periculo tamẽ
ipſius creditoris qui vẽdidit vt eſt tex.
in. d. §. ſi vendiderit. ⁊ ibi no. Bar. Sali.
⁊ Pau. de caſtro. ¶ Et iſtud quod cre-
ditor non teneatur ſoluere debitori il-
lud plus quo pignus venditum fuit et
de quo fecit emptori dilationem ad ſol
uendum: ſed ſolum teneatur ei cedere
actionem pone pro regula ⁊ illam com
plectendo materiam limita et declara
quinq̃ modis: que limitationes colli-
guntur ex glo. in. l. penul. co. tit. que vi-
debatur contrariari. d. §. ſi vendiderit ⁊
ideo ibi gloſſ. ponit quinq̃ ſolutiones
per quas limitatur. d. §. ſi vendiderit
quinq̃ modis. ¶ Primo ergo limita. d.
regulã. d. §. ſi vendiderit ſcilicet q̃ cre-
ditor non teneatur niſi cedere actionẽ
debitori contra emptorem vt non ha-
beat locum quando ipſe creditor totũ
pretium recepit tũc enim teneretur ſol
uere illud reſiduũ debitori ⁊ iſta eſt pri
ma ſo. glo. ¶ Secũdo limita quãdo de-
bitor nõ curat recipere ceſſionẽ ab ipſo
creditore: ſed contentatur expectare di
lationẽ per eum datã emptori ⁊ tũc ac-
cipere pretiũ per manus creditoris: nã
iſto caſu nõ cogitur debitor inuitus re
cipere ceſſionẽ ⁊ iſta eſt. ij. ſo. gl. ¶ Ter-
tio limita quãdo creditor vellet cedere
actionẽ contra emptorẽ per modũ dele-
gationis: debitor autẽ nollet illam hoc
modo ſed per viam ſimplicis ceſſionis
tantũ: qꝛ non vult q̃ creditor delegãdo
penitus liberetur iuxta. l. j. C. de noua.
qꝛ in hoc debet contentari ipſe debitor
⁊ iſta eſt. iij. ſo. glo. ¶ Quarto limita qñ
creditor fuiſſet in culpa in dando talẽ
dilationẽ emptori ⁊ in habendo fidẽ de
pretio qꝛ tunc debitor nõ cogetur reci-
pere ceſſionẽ ⁊ iſta eſt. iiij. ſo. gl. ¶ Quin
to limita: quando creditor vellet cedere
actionem periculo debitoris ⁊ nõ peri-
culo ſuo: qꝛ debitor non cogitur illã re-
cipere ⁊ iſta eſt. v. ſo. glo. quod intellige
tu procedere quãdo creditor potuit vẽ-
dere preſenti pecunia abſq̃ dilatione
nam iſto caſu nõ debuit facere gratiã
de alieno ipſe creditor ⁊ ideo tenebitur
cedere ſuo periculo vt no. Pau. de caſt.
in. d. §. ſi vendiderit. per tex. in. l. qui ro-
me. §. calimacus. ff. de ver. obli. inducẽ-
do vt ibi per eũ ſed ſi creditor nõ fuit in
culpa in dando dilationẽ: qꝛ forte nõ
potuit aliter vendere vel qꝛ erat talis
conſuetudo: tunc non teneretur cedere
ſuo periculo vt declarat Paul. de ca. in
d. §. ſi vendiderit. ar. l. ſi pignore. §. fi. co.
38 ti. ¶ † Sed in p̄dictis dubitatur in quo
verſetur periculum creditoris in eo in
quo habuit fidẽ de pretio: ⁊ dicit gl. in
d. §. ſi vendiderit quã ſequitur ibi Bar.
q̃ periculum creditoris ſubeſt qñ ipſe
fuit in culpa qꝛ vẽdidit emptori qui nõ
erat ſoluendo tẽpore venditionis: ⁊ ha
buit eidem fidem de pretio: ⁊ ideo cum
fuerit in culpa dilatio dz ſtare pericu-
lo ipſius creditoris qui vẽdidit tali em
ptori: ſecus autẽ eſſet ſi tẽpore vẽditiõis

emptor erat ſoluēdo: ſed poſtea incepit eſſe non ſoluendo qꝛ tunc creditor non dicitur eſſe in culpa ꝛ dilatio nō erit eiꝰ periculo ita tenet ibi glo. ꝛ allegat tex. in. l. queſitum. in prin. ff. de diſtrac. pi. ꝛ ibi etiam glo. j. hoc tenet dum intelligit tex. illum cū ſubito facultates emptoris lapſe ſunt. ¶ Et per illum text. not. Pau. de ca. in. d. §. ſi vendiderit: qꝫ ſi creditor qui ſine culpa fecit dilationē emptori: ꝛ poſtea ex aliquo caſu ſuperuenienti ſine aliqua culpa creditoris non potuit exigere pretium ab ipſo emptore: qꝫ habebit regreſſum cōtra debitorē ad ſuū creditum: qꝛ debitor per vēditionem predictā nō fuit liberatus ex quo per creditorē non fuit perceptū. pretiū: ꝛ ita in terminis probat ille tex. in. d. l. queſitum. in prin. ꝛ ibi etiā no. Bald. in additionibus nouis: ꝛ illū text. pro mirabili ad hoc no. Jaſ. in. l. j. in. iiij. col. in verſi. adde tñ. ff. qui. ſatiſ. cog. ¶ Aduerte tamē in predictis qꝫ nō cenſetur nec dicitur quis habuiſſe fidē de pretio qñ ille qui vēdidit vel tradidit putauit ſtatim ſe illud recepturum tex. eſt ꝛ ibi no. Barto. in. l. ſi quaſi. ff. de pigno. actio.

59 ¶ † Quarto queritur quid ſi fuit hypotecata domus que eſt cōbuſta ꝛ poſtea fuit reedificata a debitore an iſta reedificata poſſit vendi per creditorem ſicut poterat vendi ex pacto illa que fuit cōbuſta? ꝛ breuiter reſpōdetur qꝫ ſic vt eſt tex. in. l. fi. ꝛ ibi no. Bar. ff. de pigno. ꝛ ratio eſt qꝛ domo que eſt hypotecata combuſta: remanet in obligatione area in qua ſi poſtea alia domus edificet a debitore: ipſa etiā domus cedit in obligationē pignoris vt eſt tex. in. l. paulus. §. domus. ff. de pigno. ꝛ hoc non ſolum ſi reedificetur per ipſum debitorem: ſed etiā ſi reedificetur per aliuꝫ qui aream emit a debitore vt vult text. in. d. §. domus. ¶ Sed hoc ſecundo caſu ſi creditor ageret hypotecariā cōtra emptorē qui reedificauit nō poſſet obtinere: niſi reſtitutis expenſis factis in cōſtructione domus vt etiam de hoc eſt text. in. d. §. domus: ꝛ inquantum ibi gl. laborat an in hoc ſit idem in bonefidei poſſeſſore et in male fidei recurrendum eſt ad no. per Bar. in. l. in fundo. ff. de rei vendi. ꝛ per Ang. de are. inſti. de re. diui. §. certe. vbi plene tractatur an etiā male fidei poſſeſſor habeat retentionem pro melioramentis in refactis? ꝛ diſtinguitur inter expenſas neceſſarias ꝛ voluntarias iuxta. l. plane. ff. de peti. here. et vide que dixi. s. in. iiij. mēbro. v. par=

40 tis in. x. concluſione. ¶ † Quinto queritur in materia venditionis pignorū an creditor vendens pignus teneatur emptori de euictione? ꝛ in hoc complectendo totam materiam pone regulam ꝛ fallentias. ¶ Regula ergo ſit qꝫ creditor vendens pignus non tenetur de euictione iſta regula probatur in. l. periculū. ꝛ ibi no. gloſſ. et Bar. et Sali. ff. de pigno. ꝛ in tit. C. credi. euictio. pig. non debere. ¶ Amplia modo regulam vt habeat locum non ſolū ſi creditor vēdat pignus conſiſtens in corpore: ſed etiam ſi vēdat nomen creditoris hypotecatū vt eſt tex. in. d. l. periculū. ¶ Secundo amplia vt dicta regula procedat non ſolū in creditore priuato vendente: ſed etiam in fiſco qꝛ in hoc fiſcus vtitur iure priuati vt. l. j. C. credi. euictio. pig. non debere. ¶ Fallit autē. d. regula ſex modis. ꝛ primo fallit qñ ille qui vendidit tanqꝫ creditor nō doceret ſe eſſe creditorem ꝛ rem venditam eſſe ſibi obligatam: tunc enim nō obſtante qꝫ vendiderit tanqꝫ creditor: teneret de euictione que poſtea ſequeretur ita ꝓbat text. in. d. l. j. in princ. dū ibi dicitur prediū obligatum ꝛ ibi not. glo. fin. que vult qꝫ creditor qui vendit pignus debet quatuor preſtare ꝛ primum eſt illud quod proxime dixi ꝛ cum gloſ. tranſeunt ibi Bar. Bal. Sal. ꝛ alij ꝛ idem tenet Sal. in. l. reſcriptum. § j. ff. de diſtrac. pi.

¶ Secundo fallit quando creditor qui vendit doceret ſe creditorem ꝛ illam rē eſſe ſibi obligatā. tamen non doceret ſe in dicto pignore ſeu hypoteca eſſe potiorē omnibus alijs creditoribus: tunc enim ſi alius creditor potior euinceret ab emptore: ille creditor qui vendidit teneretur de euictione: tex. eſt in. d. l. j. in fi. ibi potiorem ſe ceteris eſſe creditoribus ꝛ ita no. d. glo. fina. ꝛ ſequuntur ibi

doc. Intelligēdo tamē ꝙ ſufficiat ꝙ cre
ditor doceat ſe eſſe potiorē ceteris in tē
pore vt.l.ij.C.qui po.in pig.hab.vel pri
uilegio vt in hypoteca pro dote vt.l.fi.
eo.tit.Non aūt tenetur creditor docere
ſe potiorē domino illius rei: ⁊ ideo quā
do nō euinceret alius creditor:ſed euin
ceret dominus illius rei dicendum erit
creditorem qui vendidit non teneri vt
infra in ſequētibus limitationibus di-
cetur ⁊ habetur per Sal.in.d.l. prima.
¶Tertio fallit regula quando creditor
habens rem obligatam ⁊ illam vendēs
ſciret illā non eſſe debitoris qui obliga
uit ſed eſſe alienam tunc enim illam vē
dens cum ſciat eſſe alienam eſt in dolo
⁊ ideo domino euincente tenebitur de
euictione tex.eſt in.l.fi.C.credi.eui.pig.
non debe.⁊ no.glo.fi.in.d.l.j.⁊ ibi Bal.
⁊ Sali.ſed ſi creditor vendens putauit
illam rem eſſe debitoris ⁊ neſciuit eſſe
alienam cū tamen eſſet aliena: ⁊ tanꝙ
aliena poſtea euicta fuit:tūc ex quo cre
ditor fuit in bona fide non tenebitur de
tali euictione vt tenet gloſ.fi.in.d.l.j.et
ſequitur ibi Sal.ſed ſolum iſto caſu te
nebitur creditor cedere emptori contra
debitorem contrariam pignoratitiam
vt eſt tex.no.in.l.in creditore. ff.de eui-
ctio.⁊ no.Bar.in.l.pen.que incipit cre-
ditor.in prin.ff.de diſtrac.pig.⁊ iſto ca-
ſu tenebitur ipſe debitor de euictiōe:qꝛ
licet creditor vendiderit tamē cenſetur
vendidiſſe debitor cum ex eius pacto
expreſſo vel tacito ex diſpoſitione legis
res vendita ſit ita tenet gl.in.d.l.j.⁊ ibi
ſequitur Sali.aſſignans etiam in hoc
aliam rationem vcꝫ ne debitor locuple
tetur cum aliena iactura.ſ.emptoris vt
l.reſcriptum.§.j.ff.de diſtrac.pigno.
¶Quarto fallit regula quando credi-
tor ſciebat ſibi non licere vēdere nec ex
pacto nec ex diſpoſitione legis ⁊ tamē
vendidit: qꝛ tunc creditor tanꝙ dolo-
ſus tenebitur de euictione vt no.glo.fi.
in.d.l.j.⁊ ibi Sali.poſt Bal. ¶Intelli-
ge tamen iſtud quādo creditor ſciebat
ſibi non competere ius vendendi ⁊ ven
didit:ſecus autem ſi iuſto errore puta-
uit ſibi competere ius vendendi licet
non competierit:quia tunc non tenebi
tur de euictione:ſed ſolum tenebitur ce
dere contrariam pignoratitiam empto
ri:prout dictum fuit.§.proxime in.iij.
fallen.⁊ ita tenet Sal.in.d.l.j.ſed ſi craſ
ſo errore putauit ſibi competere ius vē
dendi tenebitur de euictione ⁊ milita-
bit fallentia vt ibi tenet Sali.⁊ iſto ca-
ſu quando ſcꝫ creditor vendidit abſqꝫ
facultate ſcienter vel craſſo errore du-
ctus:debitor tenebitur de euictione ſo-
lum in ſubſidium vcꝫ quando creditor
qui vendidit non eſſet ſoluendo pro di-
cta euictione vt alias dicitur in.l.fin.ff.
de eo per quem fac.erit ⁊ hoc per text.
in.d.l.reſcriptum.§.j.dum ibi dicitur ꝙ
debitor ideo tenetur de euictione qꝛ li-
beratus fuit ex ſolutione precij ⁊ ſic ne
locupletetur cum iactura emptoris ita
tenet Sali.in.d.l.j.⁊ in.d.l.reſcriptum.
§.j.in fi.¶Et iſtud procedit etiam ſi de
bitor fuiſſet preſens vēditioni facte per
creditorem qui de iure vendere non po
terat:qꝛ per ſimplicem preſentiam non
repellitur debitor a vendicando pigno
re ab emptore offerendo ei pretium ſo-
lutum in extinctionem ſui debiti: ⁊ ſi in
aliquo alio vltra pretium intererit em
ptoris propter dictam euictionē ad il-
lud tenebitur creditor qui per dolū ven
didit abſqꝫ autoritate ita tenet Sali.in
d.l.j.in verſi.quero modo cum gloſ.per
tex.in.l.emptorem.§.caſſius.⁊.§.iulia-
nus.⁊.§.ſententia.ff.de actio.empti.
¶Quinto fallit regula quando credi-
tor vendidit pignus non iure credito-
ris ſed iure dominij et vt domin⁹: ⁊ idē
ſi ſimpliciter vendidit qꝛ intelligeretur
vendidiſſe in dubio vt dominus:et non
vt creditor:nam iſto caſu creditor tene-
bitur de euictione. ¶Regula ergo ꝓ-
cedit quando creditor expreſſe vendidit
iure creditoris ita firmat Salic.dicens
ita tenere alios doc.in.d.l.j.in fin.verſi.
nunc qꝛ caſus.⁊ mouetur per text. in.l.
j.§.j.ff.ſi ager vectig.vel emphi. peta.⁊
idem tenet Salic.in.d.l.reſcriptum.§.j.
⁊ pro declaratione aduerte ꝙ ſimplici-
ter vendi debet intelligi quando dictū
fuit ſempronius vendidit tunc enim cē
ſetur vendere tanꝙ dominus nō tanꝙ
creditor:ſecus ſi dictū fuit ſempronius

An dicatr creditor vendes
pignus iure dnij aut iure

creditor titij vendidit pignus ⁊c. nam licet non dicat aliter ſe vendere iure creditoris: tn̄ ex quo expreſſit nomen creditor ⁊ pignus cenſetur vendidiſſe iure creditoris ita tenet Sali. in. l. penul. que incipit creditor in. ij. q. ff. de diſtractio. pigno. ⁊ mouetur per. l. cum poſt. §. j. ff. quando ex facto tuto. ⁊ per gloſſ. in. l. ſciendum. §. tutores. ff. qui ſatiſ. cogā. que nota ne ſis in equiuoco. ¶ Sexto fallit regula quando creditor vendidit ⁊ promiſſit de euictione: q2 tunc tenebitur creditor vti promiſſit: tex. eſt in d. l. j. ibi niſi nominatim hoc repromiſſum ⁊c. ⁊ tex. in. l. fi. co. ti. ⁊ firmat gloſſ. in. d. l. j. in verbo creditore quam ibi ſequuntur doc. Ita q̓ ſi ipſe creditor duplam promiſerit euictionis nomine ad duplam tenebitur ⁊ hoc in priuato creditore: in fiſco aūt vendente iure creditoris ⁊ promittente euictionem eſt ſecus: q2 non poteſt promittere duplam: ſed ſimplum tantū per. l. ſi procurator. ff. de iure fiſci ⁊ no. Sali. in. d. l. j. in tertio no.

41 ¶ † Aduerte tamē in materia q̓ quando creditor vendidit pignus iure permittente ⁊ nō promiſit de euictione q̓ tamen ipſe creditor non poterit euincere pignus ab emptore: etiā ſi euincere vellet ex aliqua alia cauſa ſeparata a credito pro quo vendidit tex. eſt in. l. ⁊ is. ⁊ ibi bar. ff. de diſtrac. pigno. Et idē eſt in herede creditoris vt ibi per gl. qđ no. q2 eſt contingibile ⁊c. ¶ Sexto queritur in materia an ſi creditor vendidit pignus iure creditoris ex pacto vel ex lege vel rationabiliter putans rem eſſe ſui debitoris ⁊ promiſit duplū vel ſimplum pro euictione: et ſequuta ſit euictio facta a dn̄o ⁊ etiam creditor ſoluit emptori pro euictione illud quod ꝓmiſit an poſſit agere contra debitorem ad repetendū illud quod ſoluit emptori: ⁊ breuiter dicendū eſt q̓ ſi creditor vendēdo ideo ꝓmiſſit de euictione vel q2 aliter vendere nō poterat q2 ſine tali promiſſione emptorē inuenire nō poterat: vel q2 ita erat cōſuetudo regionis: vel q2 cū iſta promiſſione rē carius vendidit. q̓ in omnibus iſtis tribus caſibus habebit regreſſum cōtra debitorē ꝓ toto eo quod ſoluit emptori ex cauſa euictionis iſte eſt tex. in. l. ſi pignori. §. fi. et ibi no. per Bar. ⁊ alios. ff. de pigno. act. ⁊ no. glo. in. l. ſi neceſſarias. §. j. in ver. retinere eo. tit. ⁊ gl. in. d. l. j. in ver. creditore. C. credi. euī. pig. non deb. ⁊ ibi ſequitur Sal. in fi. ¶ Sed ſi creditor ex promiſſione euictionis nūllū cōmoduz nec vtilitatē attulit debitori: ſed tanti vendidit quanti vendidiſſet ſinē dicta promiſſione: ⁊ non poteſt ſe iuſtificare in ꝓmiſſione duple aliquo modo: ⁊ tūc non poteſt habere regreſſum contra debitorem ad dictam duplam: ſed ad ſimplū tantum: hoc eſt ad illud quod ſibi ſolutū fuit pro ſuo debito vt eſt tex. in. d. l. ſi pignori. §. fi. cum. l. ſeq. ¶ Aduertendū tamē eſt q̓ iſto caſu quādo creditor coactus fuit pro euictione ſoluere duplā emptori poterit creditor repetere a debitore vſuras vel fructus rei pignorate per ſtipulationē ſibi promiſſas pro toto illo tempore quo durauit venditio ante euictionem ſequutam: q2 licet durante venditione creditor ab emptore pretiū habuerit: tn̄ ex eo quia coactus fuit duplam ſoluere emptori tam conſtat nihil ei ſolutū fuiſſe: quod ab eo auferri non potuerit iſte eſt tex. no. ⁊ ſingularis ſecundū Bar. ⁊ alios in. l. nec em̄. ff. de pign. actio. vbi tex. dicit q̓ ex quo pretiuz quod fuit ſolutum ab emptore creditori nō fuit ſolutū irreuocabiliter cū poſtea fuerit coactus ex promiſſione euictionis ſoluere duplam emptori nihil cenſetur fuiſſe ei ſolutum: et ideo debitor non fuit liberatus ⁊ per conſequens tenetur ad vſuras et fructus ꝓmiſſos ſicut tenebatur ante factam vēditionē: ⁊ ſic eſt ibi tex. q̓ nō dicitur ſolutum creditori id quod ab eo auocari poteſt de quo dicam latius. j. in. vij. q. proxime ſubſequēti. ¶ Sed ſi creditor in vēditione ſolū ſimplū promiſit abſq; neceſſitate et vtilitate et illud ſequuta euictiōe ſoluit nō poterit petere dictas vſuras promiſſas a debitore ſed ſolum ſuū debitū: ita diſtinguit tex. in. d. l. nec enim inter duplā ⁊ ſimplū reſpectu vſurarū vt dictū eſt. Adde etiā q̓ qn̄ creditor ſoluit emptori duplā lucratur dictas

vſuras medij temporis etiam ſi ille ex=cederent duplam:ita tenent ibi Barto. et Saly. poſt Rizar. malū. reprobantes ibi glo: que aliud voluit et male per ra=tiones quas ibi adducit Bar. ¶ Et ra=tio differentie reſpectu vſurarum inter duplam et ſimplum eſt quia quādo cre=ditor cogitur reſtituere duplam cū paſ=ſus fuerit dānum in duplo non cenſet aliquod emolumentum habuiſſe ex pe=cunijs que interim facta vēditiōe apud eum fuerunt: etiam quod ex illis multa fuiſſet lucratus poſtquam eas reſtituit duplicatas: ſed in ſimplo non eſt tantū dānum et ideo tunc compenſat vtilitatē quam percepit ex pecunijs cum vſuris ſibi debitis ita declarat Pau. de caſt. in d. l. nec enim quam legit cuz. l. ſi pigno re. §. fi. que no. qr poſſunt ſeruire ad mul ta licet hodie promiſſio vſurarū facta per debitorem creditori ſit inefficax iu=re canonico reſiſtente vt in toto ti. extra

42 de vſuris etc. ¶ † Septimo queritur an ſi creditor vendat pignus et promittat de euictione vel in ſimplo in aliquo ex dictis tribus caſibus not. in. l. ſi pigno=re. §. fi. ff. de pigno. actio. et ex precio con ſequutus fuerit ſuum debitū an ex hoc ipſe debitor conſequutus fuerit libera tionem a creditore: et videretur dicen=dum quod ſic qr ſolutione eius quod debe tur omnis tollitur obligatio vt inſtitu. qui. mo. tol. oblig in prin. Tamen recte aduertendo iſtud ſolum procedere vi=detur quando creditor vendit taliter quod ipſe de euictione non obligatur quod quando ſit colligitur ex predictis tunc enim recepto precio ab emptore, per cre ditorem vendentem: debitor erit libera=tus vt eſt tex. in. l. reſcriptum. §. j. in pri=

43 mo rñ. ff. de diſtrac. pigno. † et hoc quan do proprie pignus fuit venditum quia ſ. res obligata erat tradita creditori: nō autem in ſimplici hypotheca vendita: nam etiam illam creditor vendere po=teſt vt. l. hypothecas. C. de diſtractio. pi gno. et not. Bar. in. l. j. C. ſi vendi. pigno. aga. et in. l. penulti. que incipit creditor in verſi. modo etc. ff. de diſtrac. pig. quia niſi dicta hypoteca vendita tradat em ptori: etiam quod creditor precium cō=ſequutus fuerit: debitor non dicetur li=beratus ita no. Barto. et ſequitur Saly ce. in. d. l. penul. in ſecunda lectura.

¶ Sed ſi creditor ex venditione pigno=ris eſſet obligatus de euictione empto=ri: etiam quod precium habuerit et rem tradiderit tamen donec poteſt eſſe loc⁹ euictioni non dicetur liberatus debitor ſed interim liberatio manet in ſuſpen=ſo: et ſi contingat rem euinci et creditorē cogi ad reſtitueadum precium empto=ri poterit creditor agere contra debito=rem pro ſuo credito conſequendo veteri actione pignoraticia cōtraria a qua de bitor non fuerat liberatus vt eſt text. in l. ſi pignore. §. fi. ff. de pig. actio. et ibi ex=preſſe declarat Pau. de ca. in verſi. nūc oppono extra gl. et iſtud etiam vult glo. not. in. l. prima. C. credi. eui. pig. non de=be. in ver. creditore. ¶ Et hanc conclu=ſionem al's in facto tenui contra quan=dam conſultationem famoſiſſimi doct. dom: im Caroli ruini in qua ipſe atten=tauit quod mulier que pro dotib⁹ ſuis iure creditoris auctore pretore vendide rat bona mariti et promiſerat emptori de euictione: et poſtea ceſſerat iura ſue dotis alteri qui emerat a primo empto re pro tuitione dictarum rerum vendi=tarum non bene ceſſerat: ex eo quod he redes mariti eſſent liberati per preciuz ſolutum vxori ab emptore: vnde poſt li=berationem ſecundum eum dicta ceſſio fieri non potuit per not. in. l. modeſtin⁹. ff. de ſolutio. Ego autem vt dixi per pre dicta tenebam quod ceſſio valuerit. naz ſtante promiſſione euictionis facta per vxorem vendentem dicebam quod he=redes mariti non erant liberati, ſed quod liberatio interim ſtabat in ſuſpēſo per tex. in. d. l. reſcriptum. §. primo in primo reſponſo.

¶ Et dum dicta conſultatio eſſet poſtea delata ad clariſſimum doct. dominum Philippum Decium ipſe comprobauit in pricipali negotio meā ſententiam contra dictum dñm Caro=lum et etiam in omnibus alijs arti=culis excepto hoc ſolo articulo in quo ipſe inclinauit in opinionem dñi Caro li: et incipit conſiliuz. d. D. cū: viſis duo

bus conſilijs excell'. doctorum domini Caroli rumi conſulētis: ⁊ domini Antonij Negusantij de fano ⁊c. quod non dum eſt impreſſum: ⁊ mouetur dominus Decius in hoc articulo cōtra me: quia dicebat ipſe quod quando creditor obligauit ſe de euictione: ſequuta euictione non poteſt agere primeua actione ſʒ agit vtili actione ex empto vt not. Bartol. in. l. eleganter in princip. ff. de pign. actio. ⁊ in. l. ſi predium. C. de euictio. ⁊ ꝙ obligatio de euictiōe eſt ſeparata a prima actione vnde vna non debet impediri per aliam ⁊ allegat tex. in. l. ſi plus. §. primo. ff. de euictio. Ubi ſi pignus venditum euincatur ex empto agitur contra eum qui ex precio pignoris liberatus fuit ⁊ ſic ſecūdum eum patet quod promiſſio euictionis non impedit liberationem debitoris ⁊ allegat etiam tex. in. l. ſi ob cauſam in fi. C. de euictio. Sed meo iudicio iſta non obſtant mee concluſioni ⁊ iuribus in quibus illa funda tur: nam ꝙ quando creditor vendēs promittit de euictione: debitor non liberetur ſed liberatio ſtet in ſuſpenſo eſt tex. in. d. l. reſcriptum. §. primo ⁊ ꝙ tali caſu ſequuta euictione creditor non agat actione ex empto ſed veteri actione pignoratitia contraria eſt text. ⁊ ibi declarat Paul. de caſtro in. d. l. ſi pignore. §. fina. et non obſtant allegata per Decium: ⁊ primo ea que not. per Barto. in. d. l. eleganter in princip. dum vult quod re in ſolutum data creditori per iudicem vel per debitorem: ſi illa res euincatur creditor non aget contra debitorem primeua actione: ſed vtili ex empto. ¶ Quia iſte caſus eſt diuerſus a terminis noſtris: nam in terminis Barto. in. d. l. eleganter: quando ſpecies datur in ſolutum creditori pro genere conſiſtenti in pecunia cenſetur quedam emptio ⁊ vēditio vt. l. iij. ff. pro empto. ⁊ in contractu venditionis venditor non tenetur niſi ad tradendum vnde facta traditione debitor fuit liberatus a primo debito: nā ex hoc cenſetur fuiſſe receſſum a primo contractu ⁊ deuentum ad dationem in ſolutum: ⁊ ideo ſequuta euictione agitur vtili ex empto ⁊ non veteri actione: ita declarat Bar. l. d. l. elegāter in prīn. in. iij. oppo. ad primum not. ⁊ in oppo. ad ſecūdum no. ⁊ idem Bar. in. l. ſi quis aliam in. iij. ſol. prime oppo. ⁊ in ſua diſtinctione in. iij. caſu. ff. de ſolu. ⁊ ſequūtur Pau. de ca. ⁊ Saly. in. d. l. eleganter in prin. ¶ Sed in terminis noſtris: licet creditor vēdat ⁊ percipiat precium nō liberatur debitor: niſi ita demū quando preciū deuenit ad creditorem irreuocabiliter vt habetur in. l. ſextante. §. latinus ff. de excep. rei iudi. ⁊ no. Bar. in. d. l. eleganter in prima oppo. ad primū not. et probatur per tex. in. l. ſi mandato titij. §. creditor. ff. manda. iuncta glo. ibi in ver. non ſit vbi tex. dicit ꝙ ſi creditor vendit pignus non liberatur debitor niſi creditor precium cōſequutus ſit ⁊ glo. ibi dicit ꝙ nō dicit̄ ꝯſequutus preciū qñ illud cogitur reſtituere p. l. non videtur. ff. de reg. iur. ⁊ ſubditur in tex. ꝙ ex preceden ti reſpōſo apparet: ꝙ ſi creditor nō promiſit de euictione debitor erit liberatus: qꝛ tunc dicetur cōſequutus preciū cum ab eo auocari non poſſit ex cauſa euictionis. ¶ Aliud eſt ergo qñ debitor dat inſolutum creditori: ⁊ aliud quādo creditor vendit pignus alteri ⁊ recipit precium. Nam primo caſu qñ res fuit data inſolutum creditori ⁊ poſtea fuit euicta eſt materia diuerſa a terminis noſtris: ⁊ an tunc ſequuta euictione agendum ſit contra debitorem veteri actione vel noua. ſ. vtili ex empto diſtinguēdum eſt vt late habet̄ per Barto. in. l. ſi quis aliam in prin. ff. de ſol. ¶ Secundo caſu quādo creditor vendidit pignus eſt caſus noſter ⁊ in hoc diſtiguitur an creditor promiſerit de euictione an nō: qꝛ ſi promiſit de euictione debitor non dicetur liberatus: ſed eius liberatio manebit in ſuſpenſo ex futuro euētu euictionis ⁊ ſi nō ſequat̄ euictio erit liberatus: ſed ſequuta euictione nō dicetur liberatus ſed agetur cōtra eum p creditorem veteri actione pignoratitia cōtraria vt. d. l. reſcriptum. §. j. ⁊. d. l. ſi pignore. §. fi. nec vllo modo iſto caſu pōt competere creditori cōtra debitorē actio euictionis ex empto: qꝛ creditor nō emit nec recepit inſolutū ⁊. ideo ei nō poteſt ou=

ri actio ex empto que oritur mediante cōtractu emptionis vel acceptionis in ſolutum vt.l.ſi libera.C.de ſen.ꝛ.d.l.eleganter in prin.ꝛ.d.l.ſi quis aliā:ſed vendidit alteri ex qua venditione ridiculum eſt dicere quod creditor vendens poſſit agere de euictione cōtra debitorē ſed actio de euictione competit emptori non venditori:vt habetur in dictis locis ꝛ in toto ti.ff.ꝛ.C.de euictio. ꝛ ad ſimilitudinem venditionis cōpetit etiam accipienti inſolutū.d.l.libera cū aliis.ſ. allegatis:ꝛ non obſtat.d.l.ſi plus.§.j.qr in illo tex.iudex vēdidit pign⁹ ex cauſa rei iudicate ꝛ preciū fuit ſolutū creditori ꝛ creditor nō ꝓmiſit de euictiōe ideo debitor fuit incontinenti liberatus: et ideo ſi res vendita poſtea euincatur ab emptore datur emptori contra debitorē actio vtilis ex empto de euictione iuxta tex.in.d.l.reſcriptum.§.j.in primo rñſo. ꝛ ſic caſus.d.l.ſi plus.§.j.eſt diuerſus a caſu noſtro:qr ibi vendēs creditor non promiſit de euictione prout promiſit in caſu noſtro:ꝛ eodē modo loquit̄ text. in l.ſi ob cauſam.C.de euictio.ꝛ ideo etiā
44 illi eodē modo reſpōdet. ¶ †Secundo mouebatur Decius reſpondēdo ad.d. l.reſcriptum.§.j.ꝙ dum ibi dicitur ꝙ liberatio eſt i ſuſpēſo dꝫ intelligi quo ad effectū quia.ſ.reuocari poterit ſequuta euictione:ſed quatenus eſt de preſenti debitor dicitur liberatus lꝫ dicta liberatio in futurū ſequuta euictione reuocari poſſit ſicut ſm̄ eum venditio dicitur pura lꝫ ſub conditione reſoluenda veniat vt.l.ij.ff.de in diem adiec. ꝛ.l. hec venditio in fi.ff.de contra.emptio , ꝛ facit qḋ no.Barto.in.l.iulianus in fi.ff.de condi.inde.ꝛ in.l.iudex poſtq̄ in fi.ff.de re iudic. ¶ Sed iſta reſponſio (iudicio meo) ſtare non pōt:qr tex.in.d.l . reſcriptum.§.j.expreſſe dicit ꝙ interim liberatio eſt in ſuſpenſo:ꝛ ideo non patitur intelligentiam datam per Deciū ꝙ reſpectu ſtatus preſentis ſit extincta obligatio:ꝛ ꝙ poſtea poſſit reduci in obligationē:qr verba repugnāt:ꝛ illis infertur magna violētia ꝛ plaga: quod fieri non dꝫ ſed verbis ſtandū eſt.l.proſpexit ff.qui ꝛ a qui.ꝛ.l.nō aliter.ff.de lega.iij.

¶ Preterea talis intelligētia eſt ꝯ regulā iuris q̄ē ꝙ actio ſemel extīcta ampli⁹ reuiuiſci nō pōt vt.l.qui res.§.arcaꝫ.ff. de ſolu.ibi imperpetuū enī ſublata obligatio reſtitui nō pōt ꝛ ibi per Bartol.ꝛ alios poſt glo.q̄ tenet ꝙ iſta ſit regula: ꝛ alia in quibus dicitur ꝙ reſuſcitetur ſunt ſpecialia:ꝛ illā glo.ſequit̄ ibi Barto.ꝛ Bar.in.l.meuius.§.duobus in.vſ. oppo.ff.de leg.ij.ꝛ eſt tex.iuncta glo. in l.ij.§.fi.in gloſ.in ver.reſtituantur. ff. de here.vel actio.vendi.caſus ergo ſpāles non ſunt extendēdi ad alios in quibus non reperitur iſtud diſpoſitū.l. ius ſingulare ꝛ.l.quod vero cōtra.ff.de legi.et in caſu noſtro leges non dicunt ꝙ pendente conditione euictionis obligatio debitoris extinguatur ꝛ poſtea reſuſcitetur: ſed dicunt ꝙ obligatio interim
45 manet in ſuſpenſo†ꝛ inter iſta duo ſcꝫ eſſe obligatū ꝛ non eſſe obligatū eſt medium vꝫ ceſſatio obligationis ad tempus ꝛ ſic ꝙ interim obligatio ſit in ſuſpenſo vt late habetur per Bar.ꝛ alios in.l.ij.§.j.in ver.venio ꝛ intro in gloſ. ff. de ver.obli.ꝛ per Bar.in.d.§.arcam vbi dicit ꝙ aliud eſt obligationeꝫ extingui ꝛ aliud obligationem ceſſare ꝛ remittit ſe ad no.in.d.§.j.ꝛ ibi declarat ꝙ qñ obligatio ſemel nata eſt ſed ex aliquo caſu dicitur eſſe in pēdenti ꝛ tunc nō eſt in pendenti obligatio ſed eſt in pendenti exactio proprie loquendo allegat. l.pecuniam.ff.ſi cer.peta.ꝛ ita ſe habet caſus noſter:qr obligatio debitoris ſemel nata fuit ꝛ propter periculū euictionis promiſſe per creditorē vendentem pign⁹ illa obligatio ſeu liberatio ab illa dr̄ eē in ſuſpenſo:reſpectu tñ exactiōis quia licet obligatio duret:tñ interim pendente dubio euictionis nihil a debitore exigi poteſt:ſed exactio differtur in euentum future euictionis ꝛ proprie ita loquitur tex.in.d.l.reſcriptum.§.j. in vltimo reſponſo ibi. Arbitror interim quidem nihil a debitore peti poſſe ſed in ſuſpenſo haberi liberationē ꝛc.verba ſunt tex.que ineuitabiliter probāt ꝙ interiꝫ pendēte periculo euictionis debitor manet obligat⁹ ꝛ eius liberatio eſt in ſuſpēſo:ꝛ propterea ab eo interiꝫ nihil exigi

poteſt niſi demum ſequta euictione. Et
ex predictis infero ꝙ dum Decius ar-
guit a ceſſatione ſeu ſuſpenſione obli-
gationis ad extinctionem illius male
arguit quia ſunt diuerſa vt per Barto.
in.d.§.arcam ⁊ de diuerſis nõ debet fie-
ri illatio vt.l.papinian⁹ exuli.ff. de mi.
cum vulg. non obſtat text.in.d.l.ij.ff. de
in diem adiec. quia ille text. inducitur
nimis a remotis. item potius facit pro
opinione mea quia ibi dicitur ꝙ vendi
tio que venit reſoluenda interim valet:
ita ⁊ in propoſito obligatio debitoris
que venit extinguenda ceſſante euictio-
ne promiſſa per creditorem interim pen
dente periculo euictionis durat ⁊ libe-
ratio ſtat in ſuſpenſo: ⁊ ſic aliud eſt libe
rationem ortam eſſe ⁊ aliud illam eſſe
in ſuſpenſo: quia ſicut vt dictum eſt ſu-
pra per not. per Barto.in.d.l.ij.§.j.ff. de
verbo.obligatio. inter eſſe obligatum ⁊
non eſſe obligatum datur medium vȝ
obligationem eſſe in ſuſpenſo. ita inter
eſſe liberatum ⁊ non eſſe liberatum da-
tur medium ſcilicet liberationeȝ eſſe in
ſuſpenſo: qꝛ contrariorum eadem eſt di
ſciplina.l.j.ff.de his q̃ ſunt ſui vel alie.
iur. donec ergo liberatio manet in ſuſpẽ
ſo: non eſt verum dicere debitorem eſſe
liberatum ⁊ non eſſe liberatum: ſed libe
rationem pendere ex futuro euentu: er-
go interim poteſt fieri ceſſio dicte obli-
gationis: ⁊ ſi contingat debitorem ex to
to liberari: euictione non ſequuta: ceſſio
erit inefficax: ſi autem contingat debi-
torem non liberari: quia ſequatur eui-
ctio ceſſio erit efficax. ¶ Nec etiam
obſtat tex.in.l.hec venditio.§.fina.ff. de
contrahend.emptio. quia ibi venditio
valet pro centum: ſed ſi emptor vendat
fundum pluris vt conuenit augebitur
precium. In caſu autem noſtro durat
obligatio: ſed ſuſpenditur exactio: ⁊ po
teſt obligatio reſolui ex futuro euentu
non ſequuta euictione per tex.in.d.l.re-
ſcriptum.§.primo ad fin. ¶ Non obſtat
id qđ not. Bartol.in.l.iulianus ad fi.ff.
de conditio.indebi. dum vult ꝙ quan-
do preſens rei ſtatus tendit ad excluſio
nem: ſed dubitatur an excluſio ſit futu-
ra perpetua tunc dicta excluſio habet
vim excluſionis adeo ꝙ interim fieri nõ
poteſt exactio vel executio: qꝛ ego quo-
ꝗ fateor quod reſpectu exactionis inte-
rim dicta liberatio habet vim excluſio-
nis quia interim debitor exigi non po-
teſt, vt dicit text.in.d.l.reſcriptum.§.pri
mo, in fine ibi arbitror interim quidem
nihil a debitore peti poſſe: ſȝ ex hoc nõ
tollitur quin interim poſſit fieri ceſſio
dicte obligationis cuius liberatio ſtat
in ſuſpenſo: quia ceſſio non eſt exactio ⁊
ſed ceſſionari⁹ habebit differre exactio-
nem in euentum future euictionis ſicut
ipſe cedens. quia non plus iuris trãſtu-
lit in ceſſionarium ꝙ̃ ipſe haberet.l.tra-
ditio.ff.de acquirend.re.domi. ¶ Simi-
liter non obſtat id quod not. Barto.in.l.
iudex poſtꝙ̃ in fine.ff.de re iudi. quia ſe-
cundum Barto. ibi illa clauſula poſita
in ſententia. videlicet ⁊ plus et minus
⁊c. operatur reſolutionem ſententie ſe-
cundum tamen tradita ibi per Bartol.
⁊ ſimiliter in caſu noſtro ex futuro euẽ-
tu illa liberatio que erat in ſuſpenſo po-
terit reſolui vel confirmari: ſequuta vel
non ſequuta euictione: ſed interim debi
tor non poteſt dici neꝗ liberatus neꝗ
non liberatus: ſed res ſtat in medio vi-
delicet ꝙ liberatio eſt ſuſpẽſa iuxta no.
per Barto.in.d.l.ij.§.j. de verbo.obliga.
vnde concludo ꝙ quãdo creditor ven-
dens promittit de euictione interim de
bitor nõ dicitur liberatus: ſed liberatio
manet in ſuſpenſo: ⁊ ſequuta euictione
poterit agere cõtra eum creditor veteri
actione pignoratitia cõtraria vt eſt tex.
⁊ ibi declarat Pau. de caſt.in.d.l. ſi pi-
gnore.§.fi. ¶ Et per conſequẽs interim
creditor poterit cedere actionem contra
debitorem alteri que tñ intẽtari nõ po-
terit niſi demum ſequuta euictione iu-
xta tex.in.d.l.reſcriptum.§.j. in fi. ⁊ ita
puto tenendum: ſalua ſemper reuerẽn-
46 tia dicti domi. Decij. ¶ † Octauo addẽ
dum eſt pro confirmatione predictorȝ
vnum videlicet ꝙ quando creditor ven
didit pignus ⁊ promiſit de euictione in
aliquo ex tribus caſibus permiſſis de
quibus in.d.l.ſi pignore.§.fi. ff. de pig.
actio. ꝙ tunc debitor tenebitur cauere
dicto creditori de conſeruando eum in-

denem a dicta euictiōe promiſſa. ¶ Et pro tali cautione obtinenda poterit creditor retinere alias res pignoratas ſibi per debitorem vt eſt tex. no. in. l. ſi neceſſarias. §. j. ff. de pigno. actio. ⁊ ratio eſt quia obligatio euictionis de iure nō reſpicit ipſum creditorem qui vendidit ſed reſpicit ipſum debitorem in cuius vtilitatem pecunia ex precio pignoris redacta cōuerſa eſt vt. l. in creditore. ff. de euictio. Si tamen ipſe creditor voluit ſe obligare ad eam tenebitur: ſed debitor debet eum indēnem conſeruare ⁊ propter hoc poteſt retinere res pignoratas quando illas habet. d. l. ſi neceſſarias. §. j. ſed ſi eas nō habet poterit creditor agere cōtraria pignoraticia contra debitorem vt eum indēnem conſeruet vt. d. l. ſi neceſſarias in prin. ita determinat ibi Pau. de caſt. in. §. j. in fi. ⁊ ibi ſubdit glo. in ver. retinere ꝙ etiam ſi creditor promiſit de euictione extra illos tres caſus de quibus in. d. l. ſi pignore. §. fi. ꝙ omnino habebit retentionem pro dicta indēnitate quia debitor omnino ad illam tenetur per tex. in. d. l. reſcriptum. §. j. ff. de diſtrac. pi. ¶ Intellige tu iſto caſu vſq; ad ſimplum tantū non autem ad duplam ſi creditor eam promiſit: quia quomodocunq; creditor promittat de euictione etiam extra dictos tres caſus habebit ſemper regreſſum pro ſimplo cōtra debitorem vt eſt text. in. d. l. ſi pignore. §. fi. cum. l. ſeq. et gloſ. not. in. l. j. C. credi. eui. pi. non debe. in glo. in ver. creditor. ¶ Cum ergo creditor qui promiſit de euictione poſſit tam per viam retentionis ꝗ̄ actionis agere contra debitorem pro ſua indēnitate ſequitur ꝙ debitor iſto caſu non fuit liberatus a prima actione vt. ſ. in precedenti. q. concluſum fuit ⁊c.

47 ¶ † Poſtremo in iſta materia venditionis pignorum, Queritur an in venditione eorū requiratur ſubhaſtatio? ⁊ breuiter reſpondendo dicendum eſt ꝙ huiuſmodi ſolennitas ſubhaſtationis non requiratur niſi in vēditione pignoris capti pro executione rei iudicate vt l. ordo. C. de execu. rei iudi. ⁊ ibi late per Bal. ⁊ in. l. ij. ⁊ fi. C. de fide inſtru. ⁊ iure haſ. fiſ. lib. x. ¶ In aliis autem pignoribus vendendis non requirit̃ talis ſubhaſtatio niſi eſſent bona minorū eccleſie vel decurionum vel fiſci: quorū bona ſunt prohibita alienari ratione publice vtilitatis. nam in illis requiritur ſubhaſtatio vt. l. j. C. de predi. curi. lib. x. ⁊ in autē. hoc ius porrectum. C. de ſacro ſan. eccle. ita ſolēniter declarat bal. in. d. l. ordo. ¶ Ubi etiam addit ꝙ ſemp quando venduntur bona abſentis requiritur ſubhaſtatio allegat. l. fundus ff. de reſcin. vendi. ⁊ de materia ſubhaſtationis vide plura per Bald. in. d. l. ordo ⁊ latiſſime per Fabianum de monte in tractatu emptio. ⁊ vendi. in. v. parte principali in antepe. car. in. ij. colum. in verſi. Sequitur de ſolennitate ſubhaſtationis ⁊c. Et per predicta ſit expeditum iſtud primum membrum.

¶ Summarium.

1 ☞ Iuri hypotece quam creditor habet in bonis debitoris ſui ſibi obligatis quanto tempore p̄ſcribatur.
2 Preſcriptio in hypotecaria non impeditur per malam fidem auctoris.
3 Tempus requiſitum ad preſcribendu; contra creditorem in hypoteca an contra creditorem currat reſpectu tertii poſſeſſoris anteq̄ actum ſit contra principalem debitorem ⁊c.
4 Uxori an conſtante matrimonio currat preſcriptio ad repetendum dotem.
5 Hypoteca an tollatur vel extinguatur ſublata actione perſonali.
6 Hypoteca non tollitur per confuſionē inductā ex aditione.
7 Obligatiōe fideiuſſoria ceſſante an ceſſet hypoteca.
8 Hypoteca tollitur ex pacto ex quo tollitur principalis obligatio.
9 Hypoteca tollitur per pactū de nō petendo factum ſuper principali etiā ſi factum ſit ad tempus.
10 Hypoteca tollit̃ p iuramentū deciſiuu; delatū p creditorē debitori iuranti non debere.
11 Hypoteca tollit̃ p ſnīam abſolutoriam ſuper obligatione principali latā in fauorem debitoris.

12 Hypoteca multis tollitur modis.
13 Preſcriptio vtilis dominij contra debitorem an tollat hypotecariam contra creditorem.
14 Hypoteca an tollatur per vſucapionē triennalem.
15 Uſucapio quare non tollat hypotecā in re mobili ſpacio triennij.
16 Uſucapio in re mobili perficitur triēnio reſpectu dominij: ⁊ reſpectu hypotecce inducitur preſcriptio per poſſeſſionem decēnio continuatam.
17 Uſucapta re reſpectu dominij an creditor poſſit eam auocare reſpectu hypotece.
18 Statutum q̄ nullis actionibus ciuilibus p̄ſcribatur minori ſpacio .xxx. an. an comprehendat hypotecariam.
19 Preſcriptio actiōis pignoratitie reſpectu iuris offerendi quo mediante ipſa oritur a quo tēpore incipiat.
20 Pignoratitia q̄to tempore preſcribatur.
21 Preſcriptio contra pignoratitiā an de iure canonico procedat.
22 Preſcriptio pōt currere etiā q̄ preſcribens ſciat alteri ius competere: ſi actio nondum ſit nata ⁊c.
23 Preſcriptiōi obſtat mala fides ſi id qđ preſcribitur debetur iure actionis: ſecus ſi officio iudicis.
24 Pignoratitia preſcriptiōe ſublata an debitor poterit agere contra creditorē rei venditione ad pignus.

¶ Scđm mēbrū ſexte partis principa.

S Equitur modo ſcđm membrū huius ſexte partis principalis: in quo tractandū eſt quando ⁊ q̄uo pignora ⁊ hypotece reſoluantur et 2 finiantur per preſcriptiones ⁊ vſucapiones.

1 ¶ † Et primo queritur quanto tempore preſcribatur iuri hypothece quā creditor hʒ in bonis debitoris ſui ſibi obligatis: ⁊ concluſiue reſpondendo dicendum eſt: q̄ quādo tertius poſſeſſor poſſidens rem hypotecatam alteri: non habet titulum a debitore ſed ab alio ⁊ eſt in bona fide preſcribit iuri hypotece qđ hʒ creditor in dicta re ſpatio x. annorū inter preſentes ⁊ .xx. inter abſētes caſus eſt in .l.j. ⁊ .ij. C. ſi aduer. credi. lib. vij. ¶ Sed ſi dictus tertius poſſeſſor nō habeat tit. ab alio q̄ a debitore ⁊ non haberet bonam fidem vel altero careret non p̄ſcriberet contra hypotecā niſi ſpatio .xxx. annorū vt .l. cū notiſſimi in prin. ⁊ §.j. C. de preſcrip. xxx. an. ¶ Si autem dictus tertius poſſeſſor haberet cauſam a debitore: tūc donec debitor viuit nō poteſt preſcribere minori ſpatio q̄ quadraginta annis: ſʒ ſi vellet incipere preſcriptionem poſt mortem debitoris ⁊ nollet computare aliquid de tempore quod cucurrit viuente debitore poſſet p̄ſcribere .xxx. annis d. l. cum notiſſimi § ſed cum illud ⁊ ibi declarat glo. Bal. ⁊ Saly. principalis autem debitor ⁊ eius heres non preſcribit iuri hypotece contra creditorē minori ſpatio q̄ .xl. annis, d. l. cum notiſſimi in prin. ⁊ §.j. ⁊ ibi per Bald. ⁊ Saly. ¶ Et predicta procedunt de iure ciuili: ſed de iure canonico quod attendendum eſt in concernentibus ſalutē anime nulla ꝓcedit preſcriptio niſi abſit mala fides iuxta no. in .c. fi. de preſcrip. ⁊ in regula poſſeſſor lib. vj. ¶ Et ꝓpterea neq̄ debitor neq̄ heres poterūt preſcribere q̄r ſunt in mala fide: alij autē poſſeſſores ignorantes de hypoteca cōpetenti in dictis bonis creditori ⁊ ſic nō exiſtentes in mala fide vt .l. ſed ⁊ ſi lege § ſcire. ff. de peti. here. ⁊ .l. igitur. ff. de lib. cauſa poſſunt preſcribere: etiam ſi haberent cauſam a debitore: q̄r ſtāt iſta ſimul q̄ quis habeat cauſam a debitore ⁊ tamen ignoret de hypoteca primi creditoris: ⁊ ſic q̄ ex hoc ſolo q̄ habeat cauſam a debitore non ſit in mala fide. ¶ † Et non obſtat huic ſingulari ſucceſſori habenti cauſam a debitore mala fides auctoris vt in autē. male fidei. C. de preſcrip. longi tempo. q̄r illa autē. loquitur de p̄ſcriptiōe dominij: ⁊ nō habet locū in preſcriptione ſimplicis hypotece vt probatur ibi in verſi. ſi dominus: ⁊ ita tenēt ibi Jaco. de are. Cy. ⁊ Ang. de are. inſti. de actio. in § ſed iſte in .viij. fallē. ⁊ Alex. in .l. pomponius. §.j. col. iiij. in .vj. fallē. ff. de acq. poſ. ⁊ Ange. de are. inſti. de actio. § item ſeruiana col. vj. in verſi. quero nunquid hodie ⁊c. ⁊ Alex.

in consi.lxxxiij.viso processu nu.15.& in consi.ccxx.ponderatis his in princi.vj. vol.¶Predicta autem declara duob⁹ modis:primo modo vt que dicta sunt procedant in creditore priuato: secus autem est dicendū in ecclesia vel minore habentibus ius crediti & hypotece in bonis sui debitoris q: contra eos nō prescribitur.x.vel.xx.annis vt dictum est in alijs creditoribus:sed requireretur maius tēpus iuxta no.l aut. quas actiones.C.de sacrosan.eccle.iuncta.l.fi.C.in qui.cau.in integ.resti.non est necess.& in.l.sicut.C.de prescrip.xxx.an. et ita tenet Guido pape in.q.ccccxvj.in versi.tertius possessor.¶Scd'o declara predicta de prescriptione hypotece cōtra creditorem priuatum procedere qñ creditor non possidet pignus;.tunc em̄ procedit prescriptio modis supra notatis contra creditorem:secus aūt si creditor possideat pign⁹ q: tūc eius ꝯ hypotecam non curret prescriptio:sed per eius possessionem(quod est plus) ꝑscriptio interrūpetur vt est tex.in.d.l.cum notissimi in.§.1mo.Intelligendo tamen bene qñ creditor possideret iure creditoris & tanꝗ bona sibi obligata:tunc em̄ cōtra eum non curret prescriptio et ita procedit.d.§.1mo.vt est de mente Cyn. Ang.& Rapha.ibi & ita notabiliter declarat Cor.in consi.xx.pri.vol.¶Et ratio est q: ex quo licite creditor incumbit pignori & iure creditoris illud detinet non videtur esse in negligētia:si nō petijt suum debitum vt declarat Cor.in
3 d.cōsi.xx.¶†Secundo queritur in materia.an tempus quod requiritur de iure ad prescribendū contra creditorē in hypoteca ꝭm quod supra in proxima precedenti.q.distinctum fuit:currat cōtra creditorem respectu tertij possessoris anteꝗ per creditorē actum sit contra principalem debitorem & de illius bonis excussum sit?¶Et in hoc Alex. in consi.lviij.viso & perlecto in fi.v.vol. tenet ꝙ tale tēpus incipiat currere demum facta excussione & non ante.q: hodie creditor non potest agere cōtra tertium possessorem ante factam excussionem de bonis debitoris.vt in autenti.

hoc si debitor.C.de pigno.& non valenti agere non currit prescriptio.l.j.in fi. C.de anna.excep.& hoc procedit etiam si istud non posse agere causetur ex culpa creditoris q: ꝭm Alex.tempus non currit etiā impedito culpa sua per tex. & glo.in.c.q: diuersitatem de conces.ꝑben.¶Sed contra istā decisionē Alex. tenent late moderni in tractatu prescriptionum in.iiij.parte quarte partis ꝑncipalis car.23.col.iij.in versi.iij.principaliter ꝗro & in prima parte sexte partis car.46.col.pri.versi.& per hec infero ꝙ non est vera &c.& sequitur.d.Petr⁹ paulus parisius in.c.ex transmissa in vl.versi.de prescriptio.& mouetur quatuor fundamentis cōtra Alex.& respondent ad.d.c.q: diuersitatē in quo se fundat Alexā.vt ibi late per eos.¶Et ego etiā semper putaui dictam decisionem Alex.non esse tenendam.& hoc anteꝗ viderem dictos modernos.¶Et vltra allegata per eos ista opi. contra Alex. fundari potest per id quod vult Bal.in l.sed & si per pretorem.§.j.versi.sed nec ad eos.ff.ex qui.cau.ma.vbi dicit ꝙ nō censetur impeditus ille qui de facili remouere potest impedimentum & mouetur per tex.in.c.fi.de electio.& idem tenet Bal.per.d.c.fi.in.l.quibus diebus in prin.ff.de condi.& de.& ibi pulchre p Pau.de ca.¶†Et hic est ꝙ vxori ad re- 4
petendum dotem currit prescriptio nō solum a die soluti matrimonij;sed etiā cōstante matri.quādo certum & notoriū fuit maritum vergere ad inopiā:quia tūc mulieri incipit competere actio ad dotem repetendā vt est text.in.l.in reb⁹ .§.omnis ibi minus idoneis:ex quo eis hoc infortuniū illatū esse claruerit &c. C.de iure do.&.l.vbi adhuc eo.tit.& not. Saly.in.d.§.omnis & sequitur Ang.de are.insti.de actio.§.item seruiana in.vj. col.in versi.no.ergo quod quādo est notorium &c.& in.§.fuerat in.xij.colum.in versi.in ea glo.ibi si constante in pn.&c. & sic in cursu prescriptionis considerat an actio nata sit;& an sit in potestate illius cui actio competit posse agere:q: tunc si non agit sibi est imputandū per allegata.ꝫ.¶Et ex hoc etiam solet dici

in anno qui datur creditoribus ad intentandum reuocatoriam iuxta tex. in institu. de actio. §. item ſi quis in fraudez q' ille annus preſcribi incipiat a tempore quo notorium eſt debitorem nõ eſſe ſoluendo ⁊ ei⁹ bona eſſe poſſ. ſſa p alios qz ab illo tempore creditores agere potuerunt reuocatoria: ⁊ ita tenet Ange. de are. in. d. §. item ſi quis in fraudẽ in vj. colũ. in verſi. quero a quo tempore. ¶ Tertio facit pro eadem opin. contra Alexã. illud qđ vult Pau. de ca. in cõſi. cccxciiij. i. 294. ego Pau. de ca. vbi dicit q' actioni etiam nondum orte poteſt pſcribi quãdo eſt in facultate partis illã oriri facere: qz qui potuit facere vt poſſit agere: potuiſſe videtur. l. qui poteſt facere. ff. de regulis iuris ſecus autem eſſet quando non eſſet in poteſtate partis facere q' actio naſcatur puta qz ortus actionis pendebat ex facto alteri⁹ vel conditione caſuali vel mixta ſecundum Pau. in. d. cõſi. ⁊ no. Cor. in conſi. 43. in hac conſultatione in litera d. ⁊ ſequentibus. ij. volu. vnde videmus qđ actioni euictionis nõ preſcribitur anteq̃ res euincatur vt eſt glo. in. l. empti. C. de euictio. ⁊ not. moderni in tractatu preſcriptionum in quinta parte quinte partis principalis car. 42. numero. 32.

5 ¶ † Tertio queritur in materia an ſublata vel extincta actione perſonali: ſit etiam extincta hypothecaria illi accedens? ⁊ in hoc complectendo materiaz pone regulam ampliationes ⁊ fallentias. ¶ Regula ergo ſit q' ſublata actione perſonali durat hypotecaria vt eſt tex. in. l. ij. C. de luitio. pigno. quia licet a principio non poſſit conſtitui hypotecaria ſine principali obligatione vt. l. iulianus in prin. ff. de leg. iij. ⁊. l. grege §. cum pignori. ff. de pigno. ⁊. l. ij. C. ſi pignus pi. da. ſit: tamẽ poſteq̃ eſt ſemel conſtituta poteſt ſeparari a principali vt no. Barto. in. l. fideiuſſor obligari in prin. ff. de fideiuſ. ¶ Et per hoc concludit ibi Bart. q' hypotecaria poſſit cedi ſine perſonali per allegata ibi per euz: ⁊ ibi etiam ponit cuius ſit effectus ceſſio hypotecarie ſine perſonali: ⁊ ratio iſtius regule eſt: quia hypotecaria que eſt realis vt. l. pignoris. ff. de pigno. eſt fortior q̃ ſit perſonalis ac potentior vt no. Saly. in. l. cum notiſſimi. §. j. in prima oppo. C. de preſcrip. xxx. an. Nimirũ ergo ſi poſt perſonalem ſublatã ipſa durat. ¶ Et iſta regula primo ampliatur ⁊ declaratur q' procedat etiam in preſcriptione quia. ſ. ſublata perſonali per preſcriptionem. xxx. annorũ iuxta. l. ſicut. C. de preſcrip. xxx. an. hypotecaria que aliquando durat longiori tempore vt notaui. ſ. in pri. q. nu. 1. durabit adhuc donec durat eius vita vt eſt tex. ⁊ ibi declarat glo. in. iij. exemplo in. d. l. ij. C. de lui. pigno. ⁊ ſequuntur Bald. et Saly. ibi. ⁊ per Pau. de ca. in. l. eos qui nu. 2. C. de vſur. ⁊ finaliter contingere poteſt e conuerſo qz. ſ. ſublata hypotecaria per preſcriptionem. x. annorũ inter preſentes ⁊ viginti iter abſentes in caſibus notatis. ſ. in. d. pri. q. remanebit tunc perſonalis que durat longiori tempore. tex. eſt in. d. l. j. in fi. C. ſi aduer. credi. lib. vij.

6 ¶ † Secũdo amplia ⁊ declara regulam vt procedat etiam ſi perſonalis eſſet ſublata confuſione: puta quia creditor ſucceſſiſſet debitori ⁊ grauatus eſſet de reſtituendo hereditatem alteri per fideicõmiſſuz quo caſu actio perſonalis eſſet confuſa per aditionem vt. l. debitori. C. de pac. ⁊ tamen hypotecaria remaneret vt eſt tex. in. l. debitor ff. ad treb. ⁊ no. Alexã. in. d. l. debitori: et eſt tex. ⁊ ibi glo. in. l. ex ſextante. §. latin⁹ ff. de excep. rei iudi. ⁊ glo. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. ij. C. de lui. pigno.

7 ¶ † Tertio amplia regulam vt procedat etiam ſublata obligatione fideiuſſoria: quia durat etiam hypothecaria: puta qz fideiuſſor qui pro me interceſſit ⁊ dedit etiam pignora meo creditori: inſtituit me heredem: nam dum ego ſuccedo meo fideiuſſori extinguitur dicta obligatio fideiuſſoria ita quod creditor meus non poterit me heredem fideiuſſoris mei conuenire obligatiõe fideiuſſoria quia illa eſt ſublata per confuſionem: ſed obligatio hypothecaria qua res data pignori a meo fideiuſſore tenetur adhuc durat et creditor poterit agere contra me hypothecaria ad dictam

rem.tex.eſt.in.l.cum quis.§.fi. ff. de ſol. & ibi declarat Bar. & ratio eſt q2 obligatio fideiuſſoria ſtare nõ poteſt nec a principio nec ex poſt facto ſine principali vt no.in.l.ſi heres pecuniam.ff.ad treb. ſ3 hypotecaria poteſt ſtare ſine principali ex poſt facto l3 non a principio. vt.l. non intelligere.C.de lui. pigno. ita not. Pau.de caſt.in.l.fi.C.de fide. minorum.

8 ¶ †Fallit modo dicta regula quando principalis actio ſeu obligatio tollitur per pactum ſeu conuentionem q2 tunc intelligitur etiam ſublata hypotecaria vna cum ea vt eſt tex.in.l.ſoluit in prĩci. & §.j.qui.mo.pig.vel hypo.ſol. & in.l. cũ ſoluende.ff.de diſtrac.pig. ¶ Ratio autem differentie inter preſcriptionem p quam tollitur principalis obligatio et aliquando remanet hypotecaria & ecõuerſo & cõuentionem & pactũ per quod tollitur principalis obligatio vna cum hypo.vt.d.l.ſoluitur.§.j. aſſignatur ibi per glo.q2.ſ.pactum & conuentio late interpretatur vt.l.j.C.vt actio ab here. et contra here.quod non eſt in preſcriptione que eſt odioſa vt.l.in omnibus. ff.de

9 actio.& obliga. ¶ †Et ex predictis etiã infertur q pactum de non petendo ad certum tempus factum debitori operatur q durãte pacto hypotecaria etiam ſuſpenditur ita probatur in dictis iuribus: quod tamen ſane intelligendũ eſt niſi debitor poſt tale pactũ effectus fuerit ſuſpectus: q2 ex cauſa dicte ſuſpitionis ſuperuenientis vel etiam exiſtentis tempore pacti ſed ignorate ab ipſo creditore poterit creditor non obſtante pacto facto de non petẽdo ad certũ tempus ſuper debito & obligatione principali perſequi pignora text. eſt & ibi declarat glo.& Barto.in.l.queſitũ in prin

10 cip.ff.de pigno. ¶ † Secundo fallit dicta regula ſi creditor deferat iuramentum & debitor iuret ſe non eſſe debitorem: q2 tunc non ſolum tollitur obligatio principalis ſed etiam hypotecaria vt eſt tex.in.l.ſi deferente.ff.qui. mod. pign.vel hypot. ſolu.& in.d.l. ſoluitur.§.

11 fi.eod.titu. ¶ †Tertio fallit regula ſi lata ſit ſentẽtia abſolutoria in fauorẽ debitoris contra creditorem q2 per eã tollitur obligatio principalis & hypotecaria vt eſt tex.in.d.l.ſi deferente ſecundo

12 reſponſo. ¶ †Quarto fallit dicta regula ſi ſit ſolutum debitum creditori vel etiam creditori creditoris vel alio modo ſatiſfactum de volũtate creditoris: vel ſi ad tempus fuit obligatũ certũ pignus & tẽpus ſit finitũ vel ſi pigno° obligatũ fuit ſub aliq̃ cõditione q̃ poſtea nõ fuit purificata nec euenit. iſtis eñi caſibus put tollit principalis obligatio ita tollitur & ceſſat hypotecaria text.eſt iuncta glo.in.l.item liberatur in prĩ.ff.qui.mo. pign.vel hypo.ſolu: & predicta omnia habentur enim etiam per glo. & Saly.

13 poſt alios in.d.l.ij.C.de lui.pig.† Quarto queritur in materia an preſcriptio que cucurrit contra debitorem ſuper dominio rei hypotecate q2 ſcilicet poſſeſſor preſcripſit contra debitorem vtile dominium dicte rei noceat & preiudicet creditori in ſua hypoteca? ¶ Et breuiter reſpondendum eſt q ſi idem tempus eſt ſufficiens ad vtrãq preſcriptionem ſcilicet dominij contra debitorem & hypotece contra creditorem: q tunc preſcriptio ſub eodem tempore vtrũq effectu3 operetur vt habetur in.l.j.& ij. C.ſi aduer.credi.lib.vij. Secus autem ſi diuerſum tempus requiratur in vna q̃ in altera: & poteſt poni exemplũ quãdo poſſeſſor cum titu. & bona fide preſcribit & debitor contra quem preſcribitur ratione dominij eſt preſens quo caſu ſufficiunt decem anni: creditor autem contra quem preſcribitur ratione hypotece eſt abſens quo caſu requirũtur.xx.anni vt.l.prima.C. ſi aduerſ. credi.& ibi per gloſſ.iſto enim caſu preſcriptio complebitur contra debitorem in x.primis annis habito reſpectu ad dominium: & tamen adhuc hypo.competens creditori erit integra & durabit p alios decem annos ita not.glo.in. l.preſes.C.de pignor.in gloſſ. in verſicu.preſcriptione in verſicu.vel tertio: & illam ibi ſequuntur Saly.& alij.

¶ Et hoc modo ſunt intelligẽda nota p Bar.in.l.j.§.cũ predium.ff.de pign. vbi firmat q poſſidẽs bona fide & ti.rem hypotecatam alteri preſcribit etiam hy=

pothecam:que not.ne equiuoces:quia
14 male declarantur per doc.¶ † Quinto queritur an ſicut per preſcriptionē tollitur hypoteca (vt ſupra in precedentibus queſtionibus extitit declaratum) ita ⁊ tollatur per vſucapionem triennalem quando res mobilis eſſet data in pignus? ⁊ breuiter reſpondendo dicendū eſt quod non vt eſt text. ſm intellectum gl. quem doc. ſequuntur in .l. vſucapio. C. de pig. ⁊ ratio eſt quia ſicut per alienationem hominis .ſ. debitoris non tollitur neque eliditur ius hypothece competēs creditori vt .l. debitorem. C. de pigno. ita nec per alienationem legalem prout eſt vſucapio que dicitur alienatio legalis vt .l. alienationis. ff. de ver. ſigni. ita tenet gl. Bar. ⁊ alij in .d. l. vſucapio. ¶ Et ſic habes differentiā inter preſcriptionem rerum immobilium ⁊ vſucapionē mobilium: quia per preſcriptionē tollitur ius hypotece vt .l. j. ⁊ .ij. C. ſi aduer. credi. lib. vij. ſed per vſucapionem non .d. l. vſucapio ⁊ .l. iuſta .§. non mutat. ff. de vſucap. ¶ Et ratio differentie inter preſcriptionem ⁊ vſucapionem ſecundum glo. in .d. l. vſucapio eſt quia in preſcriptione requiritur maius tempus ⁊ ideo etiam ineſt maior negligentia creditoris non agentis quam inſit in vſucapione. ¶ Et iſtam rationem meli⁹ declarat Bar. poſt Pe. de bella per. in .l. j. §. cum predium. ff. de pigno. dicens quod in preſcriptione interuenit tempus ſufficiens ad tollendum hypotecariam: ⁊ contra creditorem non excipitur quod poſſeſſor acquiſiuerit dominiū per poſſeſſionem .x. annorum cum titu. et bona fide ſed excipitur quod poſſeſſor preſcripſit contra hypotecariam. ¶ In vſucapione autem iſtud ceſſat: quia tempus triennij non eſt ſufficiens ad preſcribēdum contra aliquam actionem et ideo non poteſt tolli actio hypotecaria per triēnium: ⁊ licet triēnio acquiratur dominium rei mobilis tamen ſeparata eſt cā dominij ab hypoteca ita vult gl. in .d. l. vſucapio ⁊ ſentit Bar. in .d. §. cum
15 prediū. ¶ † Sed dubitatur quare maius tempus prefigatur ad preſcribendum iuri hypotece in re immobili vel decēnium: quam in vſucapione hypothece rei mobilis. Nam videbatur quod ſicut in preſcriptione hypotece rei immobilis prefixum eſt tempus decēnij habito reſpectu ad preſcriptionem dominij dicte rei que decēnio perficitur: ita ⁊ in re mobili debet fieri quod ſicut dominiū vſucapitur triennio: ita ⁊ ius hypotece deberet vſucapi? ¶ Sed in hoc Bar. in .d. l. j. §. cum predium dicit quod alia ratio reddi non poteſt: niſi quia ſic placuit vt .l. non om. ff. de legi. ⁊ hoc ſm eū probatur in text. d. §. cum predium: ibi nec vſucapione perimi placuit: ⁊ ita tenendum puto; quia ratio que aſſignatur per glo. in .d. §. cum predium ⁊ in .d. l. vſucapio ⁊ in .l. j. in gloſſ. magna. C. ſi aduer. credi. vel quod ſit differentia inter dominiū ⁊ hypothecam ⁊ quod per vſucapionē triennij queratur dominiū in re mobili ⁊ per preſcriptionem in eadem re queratur exceptio cōtra hypotecam nō eſt fundamentalis: quia regulariter actio nō tollitur neque eliditur per exceptionem minori tempore quam .xxx. annis vt .l. ſicut C. de preſcrip. xxx. an. ⁊ ſpecialiter inductum fuit vt actio hypotecaria tollatur .x. annis inter preſentes ⁊ .xx. inter abſentes per tex. in .d. l. j. ⁊ .ij. C. ſi aduer. credi. lib. vij. ad exemplum preſcriptionis dominij quod queritur per preſcriptionem .x. vel .xx. annorū vt per totum titulum. C. de preſcrip. longi temp. ⁊ habetur in .d. l. j. ⁊ .ij. ¶ Et eodē modo videbatur dicendū in vſucapione vt .ſ. actio hypotecaria conſiſtens in re mobili deberet tolli per vſucapionē triēnij ſicut per illam queritur dominium: ⁊ tamen iura hoc nolunt: ⁊ vt dicit Bar. in hoc alia ratio aſſignari nō potuit niſi quia ita placuit legiſlatori. ¶ † Sed iterum dubitatur in
16 predictis quid ſi aliquis poſſedit rē mobilē cū ti. ⁊ bona fide .x. annis inter preſentes: nunquid poſſeſſor tueri ſe poterit aduerſus creditorē intendentē hypotecariā? ⁊ gl. i. d. l. j. C. ſi aduer. cre. in gl. fi. in fi. refert duas opi. vnā Pyr. qui tenuit quod non: aliā autem Jo. qui tenuit quod ſic. Et iſtā ſecūdam opi. tenet etiā gl. i. d. l. vſucapio. ⁊ iſtam approbat bar. ibi in fi. ⁊ ibidem Bal. in verſic. gloſſ. querit ⁊ poſt eum Saly. in

verſi.ſed iuxta hoc quero per rationes ibi per eũ adductas: ⁊ ſic habes ꝙ poſſeſſor poſſidens cũ tit. ⁊ bona fide triennio rem mobilem vſucapit eam reſpectu dominij: ſed non reſpectu hypotece: ſed ſi continuat in poſſeſſione vſqꝫ ad decẽniũ inter preſentes preſcribet etiã contra actionem hypotecariam cõtra creditorem. ¶ Ex quo ſm Salt. ibi habes vnum mirandum ꝙ ſcilicet repetiuntur due preſcriptiones ad diuerſa ⁊ minus tempus quod ſufficit in prima
17 computatur in ſecunda. ¶ † Sexto queritur in materia retẽtis terminis vſucapionis: an ſi creditor poſt rem mobilem triennio vſucaptã a poſſeſſore egit contra eum hypotecaria et rem ab eo auocauit: an modo debitor poterit offerre vel ſoluere creditori ⁊ rẽ ab eo recuperare directa pignoratitia iuxta. l. reſcriptum. §. j. ff. de diſtrac. pigno. ⁊ glo. in. d. l. vſucapio mouet iſtam dubitationem ⁊ reſpõdet ꝙ ſic vcꝫ ꝙ debitor etiã iſto caſu poterit offerre vel ſoluere creditori ⁊ auocare rem per directam pignoratitiam: qꝛ non poterit debitor repelli a creditore: ex eo ꝙ ipſe agere et obtinere non potuerit contra vſucaptorem qui contra debitorem vſuceperat dominiũ: qꝛ dicit glo. ꝙ tunc iſtud procederet quando ageretur rei vendicatione: ſecus aũt quando agitur actione pignoratitia que deſcendit ex cõtractu nam actione ex cõtractu agitur contra obligatũ ex cõtractu etiam ſi res nõ ſit agentis vel deſierit eſſe ſua ſicut videtur in cõmodante vel deponente ⁊ t. l. ita vt ſi fur. ff. commo. ⁊ l. j. §. ſi predo. ff. depoſi. ⁊ l. ſi rem. §. is quoqꝫ. ff. de pign. actio. ⁊ idem tenet glo. in. d. l. j. §. cũ prediũ. ff. de pign. ⁊ cũ glo. tranſeunt Bar. Bal. Sal. ⁊ alij. ¶ Septimo dubitatur retentis eiſdem terminis an poſtquam debitor recuperauit rem a creditore vt in proxima precedenti. q firmatum eſt. An iterum ille qui dictã rem mobilem vſucepit poſſit agere rei vendicatione ad dictam rem contra ipſum debitorẽ: ⁊ gloſſ. in. d. l. vſucapio. ⁊ in. d. l. j. §. cum predium reſpondet ꝙ ſic ⁊ cũ glo. tranſeunt doc. ¶ Sed iterũ dubitatur an aliquod remedium poſſit adhiberi pro dicto debitore: vt ab eo res per vſucaptorem auocari non poſſit: ⁊ in hoc glo. in dictis locis conatur dare plura remedia: que recitat Bart. in. d. l. vſucapio. ⁊ in. d. §. cũ predium. ⁊ poſt eum Bald. et Sali. ⁊ Bar. in. d. §. cum prediũ approbat primum conſiliuꝫ vcꝫ ꝙ debitor in actu ſolutionis facte creditori impetret ab eo volente ceſſionem ſue hypotece iuxta. l. modeſtinus. ff. de ſolu. Nam cũ ea poterit debitor rem aduerſus vſucaptorem retinere: ſicut poterat ipſe creditor: ⁊ nihil repugnat ſm Bar. ꝙ debitum principale ſit ſublatũ ⁊ tamen duret ius retinendi iuxta. l. debitor. ff. ad treb. ⁊ l. ex ſextante. §. latinus. ff. de excep. rei iudi. ⁊ l. fi. §. licentiam. C. de iure deli. ⁊ l. j. C. ſi anti. credi. pi. vendi.
¶ Et ſecundũ eum iſte erit vnus caſus in quo cedetur hypotecaria ſine principali iuxta no. per ipſum in l. fideiuſſor obligati. in prin. ff. de fideiuſ. ¶ Sꝫ iſtud remedium ſeu conſilium reprobauit glo. in. d. §. cum prediũ et iſtã reprobationẽ glo. ſequuntur Jac. de are. Ja. bu. Bart. ⁊ Sali. in. d. l. vſucapio. licet bal. ibi dicat ꝙ iſtud ↄſiliũ poſſit ſaluari. ¶ Sed facit dubiũ ꝙ ſaluari nõ poſſit qꝛ. d. l. modeſtinus ⁊ materia loquitur quãdo ſunt plures obligati: qꝛ vnꝰ ſoluens poteſt impetrare ceſſioneꝫ contra alium: nos autẽ ſumus in vno ſolo debitore vnde nõ videtur ꝙ ipſe poſſit impetrare ceſſionẽ contra ſe ipſum: niſi dicas ꝙ ceſſio nõ poteſt impetrari ad effectũ agendi: ſed ad effectum retinendi pro defenſione rei contra alium agentem: ⁊ ita loquitur Barto. ibi ⁊ ꝙ ceſſio poſſit fieri iſto modo. ſ. pro tuitione ſeu defenſione rei late habetur per gloſſ. in l. per diuerſas. C. manda. et ibi Bart. in pen. col. in verſi. iij. excipit text. ⁊ faciũt que notaui. ſ. in. v. parte prin. in. iij. mẽbro. ⁊ ideo puto opinio. Bartol. in hoc poſſe ſaluari. ¶ Circa aũt alia remedia tradita per glo. in. d. §. cum prediũ non inſiſtã amplius: ſed vide ibi per Bar. ⁊ alios ⁊ in. d. l. vſucapio: ⁊ vt videbis vix põt ſubſtineri vllũ aliud remedium ſeu
18 cõſilium in hoc. ¶ † Octauo queritur

ſtante ſtatuto quod nullis actionibus ciuilibus preſcribatur minori ſpatio quam xxx.annis an in tali ſtatuto comprehēdatur etiam hypothecaria? et ſic an hypothecaria ſit actio ciuilis vel pretoria et in hoc Ang.multum ſubtiliter in cōſil.ccij.in queſtione Joannis lanfredi. firmat quod hypotecaria in effectu ſit actio ciuilis et comprehendatur in ſtatuto per fundamenta que ibi adducit: et de hoc etiam aliquid dicam.j.in.viij. parte in materia hypotecarie.

19 ¶ † Nono queritur quid de pignoratitia actione directa quanto.ſ.tempore ei preſcribatur? et in hoc pro intelligentia premittendum eſt quod pignoraticia non oritur tempore initi contractus: ſed oritur cum eſt ſolutū vel ſatiſfactū creditori vt eſt tex.in.l.ſi rem alienam. §.omnis.ff.de pigno.actio. et ibi Bart. optime declarat: dicens quod pignoraticia bene oritur ex contractu dudū inito et celebrato ſequuta traditiōe pignoris facta ipſi creditori et ſic quod naſcitur ex materia antiqua: ſed reſpectu temporis oritur facta ſolutiōe vel ſatiſfactione ad idem tex.in inſti.qui.mo.re cōtra. obli.§.fi.et ibi gl. ¶ Ex quibus infertur quod contra actionem pignoraticiam incipit currere preſcriptio a die natiuitatis illius: quia ante currere non pōt vt l.j.in fi.C.de anna.excep.et no.Bar.in.d. §.omnis ſed reſpectu iuris offerendi quod competit debitori ante ortam pignoraticiam bene poteſt currere preſcriptiō contra tale ius offerendi quando competit per modum actionis quia.ſ.traditū eſt pignus creditori vt late notaui.ſ.in v.parte in.iij.mēbro et habetur per glo. et doc.in.l.cum notiſſimi.§.eodem iure. C.de preſcrip.30.an.et habetur per bar. in.l.ſi pignori in prin.ff.de vſucap. et in d.§.omnis in fi.et tunc decurſa preſcriptione contra tale ius offerendi: nō poterit amplius competere directa pignoraticia ipſi debitori: quia illa eſt ſequela iuris offerendi et non competit niſi oblato vel ſoluto debito vt no.gl.Bart. et alij in.d.§.omnis et hoc modo debet intelligi id quod not.paul.de caſtro.in conſi.cccxciiij.ego paulus etc. dum dicit quod ex quo eſt in poteſtate debitoris offerre et ſoluere et ſic facere quod pignoraticia oriatur quod iam poſſe agere videtur.l.qui poteſt facere.ff.de reg.iur.et per conſequens quod actioni pignoraticie preſcribatur et allegat gloſ.in.d.l. cum notiſſimi.§.eodem iure.quia debet intelligi quod preſcribatur iuri offerēdi et in conſequentiam ipſi pignoratitie vt dem̄ eſt.

20 ¶ † Sed conſiderando ipſam pignoraticiam de per ſe vel poſtquam nata eſt: puta quia facta ſit oblatio antequam ſit ſublatum ius offerendi preſcriptione: et orta ſit pignoraticia tunc ſi queratur quanto tempore preſcribatur dicte actioni pignoraticie? dicendum erit quod talis actio eſt perſonalis: et ei non preſcribitur.x.vel.xx.annis ſed ad eius preſcriptionem requiritur tempus.xxx.annorum vt.l.ij.C.de conſti.pecu.et.l.neque mutui.C.an qui.cau.nō ob.lon.tem.preſcrip.ita tenet gl.in.l.nec creditores in glo.iij.C.de pigno.actio.et cum gl.tranſeunt ibi Bal.et Saly.poſt alios per eos relatos.

21 ¶ † Sed dubitatur an iſta preſcriptio que inducta eſt contra pignoraticiam procedat de iure canonico? et videtur dicendum quod non quia creditor habet ſcientiam rei aliene: et ſic licet nō ſit in mala fide ex quo poſſidet de cōſenſu debitoris: tamē ipſa ſciētia rei aliene equiparatur malefidei vt per Bald.in.d.l. nec creditores: et de iure canonico ſecūdum magis cōem opi.etiam in iurib9 et actionibus perſonalib9 mala fides impedit preſcriptionem vt late per oēs canonin.c.fi.de preſcrip.et per modernos in tractatu preſcriptiōis in.ij.parte tertie partis principalis in.q.xiij.nu.24. car.15.

22 ¶ † Tamen hoc non obſtante in hoc eſt aduertendum ſm dictos modernos in.d.q.xiij.nu.70.et.71.quod dcā concluſio communis limitatur vt procedat quo ad eum cui actio cōpetit: quia mala fides preſcribere volentis contra illum cui competit actio impetit preſcriptionem ſecus autem eſt ſi nondū actio cōpetit.ſed competere poteſt acceptando ius ſibi de iure delatum: quia tunc etiam quod ille qui vult preſcribere ſciat illud ius competere non dicetur

in mala fide et poterit preſcribere ita te net Pe.de anch.in.c.ſine poſſeſſione co. ix.de regu.iu.in.vi.et ſequitur Soci.in cōſi.lxiii.in cauſa vertenti inter.d.Catherinā.col.iii.verſi.preterea vt latius
23 per dictos modernos in.d.tract.¶†Et corroborātur predicta per no. per.Cor. in conſil.ccvi.circa thema ſecundo vol. vbi etiam dicit q̄ de iā cōmunis cōcluſiō q̄ cum mala fide non procedat. preſcriptio non habet locū in eo ad quod quis nō tenetur actione: ſed officio iudicis tantū: qz ex quo non tenetur iure actionis non poteſt dici in mora neq̄ in peccato: nō ſoluendo: ſed requiritur interpellatio vt ibi late per eū.¶In p̄dpoſito ergo noſtro dicendū eſt ex predictis: q̄ quatenus eſt reſpectu iuris offerendi: quod cōſiſtit in facultate et volūtate debitoris an.ſ.velit offerre debitū creditori: q̄ contra dictū ius procedat preſcriptio qz creditor poſſidens pign⁹ ſpacio.xxx.annorū excludit debitorem ab offerendo et per conſequens ab ipſa actione pignoratitia que oritur mediante dicta oblatione: nō obſtante q̄ creditor ſciat dictū ius cōpetere dicto debitori: ſi velit ipſum acceptare: qz requiritur q̄ debitor acceptet dictum ius et offerat ad hoc vt ſibi oriatur pignoratitia: ſed quatenus eſt reſpectu pignoratitie iam orte vel per oblationem vel per ſolutionem iam factā dicēdū eſt q̄ creditor vel eius heres ſcientes actionem predictā iam cōpetere debitori nō poſſint preſcribere contra dictā actionē: qz tunc eſſent in mala fide per predi
24 cta.¶†Dubitatur etiā in predictis an ſublata pignoratitia per preſcriptionē poſſit adhuc debitor agere contra creditorē rei vēdicatione ad repetēdū rem pignoratā: et glo.in.l.j.§.j.in ver.pro ſocio.in fi.C.de anna.excep.tenet q̄ ſic: et intellige tu q̄ iſto caſu debitor poſſit agere tam primeua actione ſibi compe tenti ex dn̄io quod habet debitor ante hypotecationem: q̄ etiā ex dn̄io quod ſibi ſuperuenit mediante poſſeſſione et preſcriptione cauſata ex perſona creditoris: qz.ſ.donec creditor poſſedit: debitor preſcripſit poſſidente creditore vt.l. ſerui nomine.ff.de vſuca. vn̄ de licet pignoratitia ſit ſublata: poteſt nihilominus debitor agere cōtra creditorem rei vendicatiōe tam pro dominio veteri q̄ nouo: et q̄plus doc.in hoc tranſeant cū glo.¶Tamen difficultas conſiſtit in modo et forma practicandi quomodo.ſ.debitor agens contra debitorē qui preſcripſit cōtra pignoratitiā et intentādo rei vendicationē poſſit offerre debitū ipſi creditori et in hoc Ang.l.d.§.j.poſt Cy. plura dicit et plura etiam ponit Ange. et Imol.in.l.pignori.ff.de vſucap.quos omnes refert Ange.de are.inſti.de act. in.§.actionū.in col.xxiii.in glo.in verb. pignoratitia vbi optime declarat: et iō quādo caſus occurreret in facto recurras ad eum.et per hec ſit expeditū iſtud ſecundum membrum.

¶Summarium.

1 Pignus vel hypoteca an tollatur nouatione.
2 Nouatio neceſſaria que fit per litis cōteſtationem vel per ſententiam non eſt priuatiua ſeu extinctiua prime obligationis: ſed ac cumulatiua aliorum effectuum cum primis.
3 Nouatio inualida non tollit pignora vel hypotecas precedentis obligationis.
4 Pignora noua data in obligatione nouante inualida accumulantur veteri obligationi.
5 Cautela p̄ liberāda prima hypoteca.
6 Hypoteca prima non cenſetur nouata nec ſublata per prorogationē termini ad ſoluēdū facta debitori.
7 Hypoteca expreſſe in obligatione nouante repetita cenſetur repetita cū priuilegio prelationis.
8 Uſura: mora: dilatio: et ſimilia an in obligatiōe volūtaria nouāte cēſeant̄ repetita.
9 Qualitate rei hypotecate mutata an nihilominus duret hypoteca.
10 Qualitate rei legate mutata an pereat legatum.
11 Debitor p̄hibēs in ſuo teſtō pignoris alienationem an preiudicet creditori: et an hac p̄hibitione reſoluat̄ hypoteca.

12 Creditor permittens pignus vendi vel permutari per debitorē an perdat hypotecam.

13 Creditor conſentiens debitori alienanti vel obliganti rem ſibi obligatā videtur remittere ius pignoris.

14 Hypoteca an poſſit renuntiari per mulierem.

15 Creditor conſentiens debitori q̄ eius heres alienet pignus an renunciet hypotece.

16 Hypoteca tollitur per conſenſum creditoris non ſolum reſpectu eius qui cōſenſit ſed alterius qui in eius locū ſeu ius ſuccedit.

17 Creditor emens rem a debitore videtur hypotecam remittere.

18 Creditor ſubſcribēs chyrographo debitoris vendentis alteri vel obligantis videtur hypotecam remittere.

19 Creditor reſtituens debitori chyrographum in quo res eſt ſibi obligata cenſetur hypotecam remittere.

20 Reſtituēs pignus an cenſeatur ius pignoris remittere.

21 Conſenſus creditoris in caſu pignoris per debitorem alienādi quid operetur.

22 Creditor conueniens cū debitore vt ad eum pignus pleno iure pertineat remittit hypotecam.

23 Preſentia creditoris in venditione pignoris quid operetur.

24 Argumentū de libertate ad pietatem validum eſt.

25 Fiſcus alienans rem alteri obligatā an et quo caſu tollat ius pignoris.

26 Hypoteca non cenſetur remiſſa per cōſenſum creditoris de alienādo vno modo ſi alio deteriori modo alienetur.

27 Hypoteca non cenſetur remiſſa p̄ alienationem factā de cōſenſu creditoris ſi talis alienatio non valeat.

28 Hypoteca vendita per debitorē de conſenſu pupilli creditoris ſine tutore vel decreto iudicis nō cenſetur remiſſa.

29 Hypoteca nō poteſt remitti gratis per filiū vel ſeruū in cauſa peculiari.

30 Hypoteca non cenſetur remiſſa per cōſenſum de alienando ſi alienatio nō ſequatur.

31 Alienatio ficta etiam cum cōſenſu creditoris non tollit hypotecam.

32 Hypoteca non cenſetur remiſſa ſi debitor vendat de conſenſu creditoris poſt tempus conuentum

33 Hypoteca an ſolo conſenſu diſſoluatur.

34 Exceptio intentionis & facti non dicitur proprie exceptio.

35 Pactum tacitū nihil poteſt remittere.

36 Pactum de non petendo debitū principale an extingat hypotecam.

37 Hypoteca remiſſa non cenſetur debitū principale remiſſum.

38 Hypoteca per ſtipulationem cōtracta an ſolo conſenſu diſſoluatur.

39 Sententia lata contra debitorem poſt rem obligatā creditori preiudicat ipſi creditori ſcienti & patienti: ſimiliter lata anteq̄ res ſit ipſi obligata.

40 Sententia lata contra debitorem quo caſu p̄iudicet creditori & quo caſu non.

41 Sententia lata contra creditorem conuentum preiudicat debitori ſcienti et patienti.

42 Sententia lata contra creditorem agētem an preiudicet debitori.

43 Sententia lata in fauorem tertij creditoris contra p̄mum an preiudicet ſecundo.

44 Sentētie ſemel parens per reſtitutionem rei an ſi res iterum redeat ad condemnatū poſſit iterari executio.

45 Obligās pignus pro alio an teneatur diu pati talem obligationem: & an poſſit poſt tempus aliquod petere liberationem pignoris.

46 Dictio diu quantum tempus comprehendat.

47 Debiti principalis remiſſione exiſtente inualida an nihilominus valeat pignoris liberatio.

48 Debito principali viciato an vicietur etiam pignoris remiſſio.

¶ Tertium membrū .vj. partis principalis.

AGgrediēdo tertiū mēbrum huius .vj. partis principalis in quo videbim⁹ diuerſos alios modos vltra predictos: quib⁹
1 pignora & hypotece tolluntur. ¶ †Et primo queritur an pignus vel hypoteca tollatur

ta tollatur nouatione? & in hoc cõplectendo totã materiã pro clariori intelligentia ponã regulã & fallentias regula ergo sit q pignus & hypoteca tollitur et liberatur facta nouatione legitime vt est tex.in.l.nouatione.ff.de noua.& in l.solutũ.in prin.ff.de pig.actio.fallit autem dicta regula quatuor modis. ¶ Et primo fallit qñ debitor simpliciter dedit alia pignora post prima.q: per hoc non liberantur priora pignora:sed ista eis accumulãtur:nã ex hoc nõ dicitur inducta nouatio:vt ergo regula procedat requiritur q in hac secũda datione pignorũ sit repetitũ debitũ principale & expresse deductũ in nouã obligationẽ ita singulariter declarat Bar. in.l.valerianus.in vlti.q.ff.de pacto.stip.& sequitur Pau.de ca. in.l.solutum.§.omnis.
2 ff.de pigno.actio. ¶ † Secundo fallit dicta regula in nouatione necessaria: et sic solũ regula militat in nouatione voluntaria:nõ autẽ in necessaria que fit p litis cõtestationẽ & sentẽtiã declarãdo tñ vt per glo.no.in.l.j.in glo.fi.C.de iudi.vt est tex.in.l.aliam.ff.de noua. & ibi declarat Bar.& no.glo.in.d.l nouatione:vnde licet creditor sit contestatus litẽ super hypotecaria cõtra suũ debitorem:per hoc nõ sunt liberata pignora & hypotece:& similiter si debitor sit p sententiã condẽnatus vt.l.grege.§.etiã.ff. de pigno.& declarat glo.j.in.d.l.solutũ. in prin.& ratio est q: per litis cõtestationem & sententiã inducitur nouatio necessaria non aũt voluntaria vt declarat glo.& ibi Jas.post alios in.l.j.C.de iud. ¶ Ratio aũt rationis est:q: nouatio necessaria que fit per litis cõtestationem vel per sententiã non est priuatiua seu extinctiua prime obligationis : sed est accumulatiua aliorum effectuum cum primis vt declarat Bar.in.l.aliam.ff.de noua.& Jas.in.d.l.j.in.iiij.col.in ver.habes &c.C.de iudi. Item est alia specialis ratio in pignore et hypoteca: q:.s.specialis conditio hypotece est vt non tollatur actio hypotecaria: nisi prius sit solutum aut satisfactum creditori.: sed per litis contestationẽ aut sentẽtiã non dicitur satisfactũ creditori:merito nõ dicitur sublatũ pignus vel hypoteca vt probat tex.in.d.l.grege.§.etiã.ff.de pigno. ¶ Addit etiã Sal.in.l.vni.C.etiam ob chirogra.pecu.in.j.co.in secũdo no. tertiã rationẽ sed in effectu est eadẽ cum prima.s.relata. ¶ Tertio fallit regula qñ in nouatione volũtaria expresse conuentũ fuisset vt pignora seu hypotece prioris obligationis essent repetita in obligatione nouante tex.est in.d.l.j.in prin.C.etiã ob chiro.pecu.& in.d.l.solutũ.in princi.& in.l.nouatione.C.de fideius.& declarãt glo.& doc.in locis predictis. ¶ † Quarto fallit dicta regula qñ 3
nouatio volũtaria nõ valeret:q: per nouationẽ inualidã non tollũtur pignora & hypotece precedentis obligationis: sed regula habet locũ qñ nouatio fuit valida:vt est text.in.l.nouatione. ff. de noua.& in.d.l.nouatione.C.de fideius.& no.glo.& ibi sequuntur doc.in.d.l.j.C.etiã ob chiro.pecu.in glo.in ver.transtulisti dum opponit de.l.debitum.C.de remis. pig.& de.l.illud.ff.q me.cau. ¶ † Quin 4
imo tũc si in obligatione nouante inualida prestentur per debitorẽ noua pignora illa etiã tenebũtur pro veteri obligatione tex.est in.l.si paternã.C. ad velle. quem ad hoc Bal.ibi in.iij.no.reputat mirabilẽ vt.s.pignus datum pro obligatione nouante inualida teneatur p pristina:que non fuit cum effectu nouata:& ibi etiam est tex.q qñ obligatio nouans valeret pro parte et pro parte nõ:q pro illa parte pro qua valeret cessant pignora prioris obligationis: & p parte pro qua nõ valeret obligatio nouãs remanẽt pignora prioris obligationis & ibi etiam declarãt Bal.et alij.
5 ¶ † Et ex predictis potes sumere notabilem cautelã:q si debeas titio centum cũ pignoribus vel hypotecis si velis liberare pignora sine solutione debes ab eodẽ sumere decẽ mutuo & promittere illi soluere totam quantitatẽ vez cẽtũ & x.& obligare te per instrumentũ animo nouãdi priorẽ obligationẽ nõ aliter repetẽdo prima pignora in obligatione nouãte nã per hoc censebuntur liberata priora pignora:& incipiet noua hypo.tẽpore obligationis nouãte:ita do:

cet Alex.in.d.l.ſolutū.in prin.quod no
6 ta. ¶ † Aduerte tamen q̄ licet predicta
procedant in nouatione tamē ſecus eſt
in prorogatione termini ad ſoluendū:
q2 prorogatio termini cenſetur facta
ſub eiſdem pignoribus:penis:⁊ renun=
tiationibus ⁊ clauſulis prout erant in
primo termino tex.eſt no.in.l.legem.C.
loca.⁊ ibi no. Bald.⁊ reputat menti te=
nendum ⁊ eſt bona gloſ.in.l.emilius.in
prin.in ver.reſtitui.ff.de mino.⁊ ſic ha=
bes q̄ prorogatio termini non inducit
nouationē:cuius tñ contrarium voluit
Bar.in.l.pe.in verſi.quero quid ſi ego
promiſi.ff.de precio.ſtip.tñ illud qḋ di=
cit Bar.ibi procedebat de iure digeſto
rū:nō aūt procedit hodie per.l.fin.C.de
nouatio.q2 ſm terminos.d.l.fin.hodie
non fit nouatio niſi expreſſe agatur: et
ita illud dictum Bar.intelligit Alexā.
in conſil.xiij.viſis et conſideratis in.ij.
vol.⁊ adde predictis Jaſ.in.l.j.§.⁊ poſt
operis in.ij.col.in verſi.not.diligenter.
ff.de no.oper nū.⁊ latius in.l.j.in dua=
7 bus vlti.col.C.de iudi. ¶ † Sed dubita=
tur in p̄dictis qñ pignora prioris obli=
gationis repetūtur in obligatione no=
uāte an cenſeantur repetita cum priui
legio prioritatis.i.q̄ ſicut creditor vigo
re prioris obligationis erat anterior ſe
cundo.ita ſit etiam vigore ſecunde obli
gationis nouantis primā in qua ſunt
repetita pignora prima:⁊ breuiter de
hoc eſt tex.no.q̄ ſic in.l.iij.in prin.⁊ ibi
Bar.⁊ doc.ff.qui po.in pi.hab.eſt enim
ibi tex.q̄ primus creditor mutuauerat
debitori acceptis ab eo pignoribus:
poſtea ſecundus creditor mutuauit ei=
dem debitori acceptis ab eo eiſdem pi=
gnoribus tertio loco primus creditor
mutuauit eidem debitori aliam quan=
titatem: ⁊ etiam nouauit primam obli
gationē repetendo tamen pignora pri=
me obligationis ⁊ addendo etiam alia
pignora:dicitur ibi q̄ repetitio dictorū
pignorū facta in obligatione nouante
cenſetur facta cū prelatione reſpectu
ſecundi creditoris:⁊ ſic cū prioritate tē
poris prout erāt in prima obligatione
nouata:⁊ q̄ ſicut ex prima obligatione
primus creditor veniebat preferendus
ſecūdo ita ⁊ preferri debebit ex obliga=
tione nouante in qua ſunt repetita pi=
gnora. ¶ Intellige tñ tu reſpectu pe=
cunie primo loco mutuate in obliga=
tione nouata:nō aūt reſpectu pecunie
ſecūdo loco mutuate in obligatione no
uante ⁊ nouorū pignorū ſuperaddito=
rū in ſecūda obligatione nouante:q2 in
iſtis ſecūdus creditor erit anterior pri=
mo ita declarat glo.in.d.l.iij.in princi.
8 ¶ † Quid aūt dicendū ſit in alijs effecti
bus reſultantibus ex obligatione puta
in vſuris in mora in dilatione et alijs
priuilegijs an.ſ.illa cenſeantur repeti=
ta in obligatione voluntaria nouante:
non eſt materia noſtra:ſed vide p Bar.
in.l.ſi ſtichum.§.j.⁊ in.l.aliam.ff.de no
ua.⁊ per Ange.de are.inſti.de actio.§.
fuerat in.xj.⁊.xij.col.in ver.an aūt ⁊ qñ
ſi actio de dote ⁊c.⁊ per Bar.⁊ Alex.in
l.ſi diuortio.in.ij.col.in verſi.in text.ibi
centū ⁊c.ff.de ver.oblig.⁊ ibidē per Jaſ.
in fi.qui tenet opi.Raph.cōtra Barto.
Alex.⁊ alios communiter: quod aliter
non diſcutio q2 ſunt termini diuerſi a
9 materia noſtri tractatus ⁊c. ¶ † Secun
do queritur an mutata qualitate rei hy=
potecate duret hypoteca:⁊ breuiter di
cendū eſt q̄ hypoteca non extinguitur
nec per aditionem.nec per detractio=
nē qualitatis rei hypotecate vt eſt tex.
in.l.ſi fundus.§.ſi res.ff.de pign.vbi po
nitur exemplū de domo hypotece da=
ta ex qua fuit effectus hortus:item de
area data pignori ex qua fuit effecta
domus:item de terra in qua fuit plan=
tata vinea. ¶ Et facit tex.in.l.domo.ff.
de pigno.actio.⁊ quod ibi no.per glo.⁊
ſcribentes. ¶ Secus autē ſi non quali=
tas:ſed ſubſtātia rei hypotecate extin
gueretur:q2 tunc etiam pignus ⁊ hy=
poteca eſſet extincta vt eſt tex.in.l.ſicut
in prin.ff.qui.mo.pig.vel hy.ſol.⁊ hoc
niſi procedat ex culpa debitoris: quia
tunc etiam q̄ res eſſet extincta omnino
debitor teneretur ad intereſſe credito=
ris tex.⁊ ibi glo.in.l.ſeruū.ff.de pigno.
in glo.in ver.tenetur ⁊ ibi ſequitur Sa
li. ¶ Intellige tñ q̄ etiam q̄ hypoteca
extinguatur per extinctionem rei hy=
potecate vt dictum eſt:tamen ipſa obli

gatio principalis & ius crediti non pe-
rit ſed durat vt eſt text. & ibi Bald. & alij
10 in.l.ſeruo.C.de pigno. ¶ †Quid autem
ſit in legato an pereat legatum ſi mute
tur qualitas rei legate: non eſt materia
noſtra: ſed gloſſ.in.d.l.ſi fundus.§.ſi res
opponit de hoc tu vide tex.& ibi Bart.
in.l.ſi ita legatum.§.fi.de leg.j.& ibi etiã
per gl Jaſ.& alios: & adde que dixi.s.in
iſta.vj.parte in primo membro nu.55.
11 ¶†Tertio queritur an hypotheca ſeu
pignus reſoluatur: ſi debitor in ſuo te-
ſtamento prohibeat creditoribus ſuis
alienationem pignorum vel hypothe-
ce ſub aliqua pena? & breuiter dic q̃ nõ
quia debitor non poteſt preiudicare ſuo
creditori iuri hypothece iam ei acquiſi
te tex.eſt & ibi Bald.& Saly.in.l.prima
C.de bi.vendi.pig.impe.non poſ. qđ ibi
Bal.inducit ad.q.pupillaris ſubſtitu-
tionis vt ibi per eum. Adde p̃dictis tex.
Bal.& alios in.l.debitorem.C.de pign.
ubi eſt tex.quod debitor neq̧ vendendo
neq̧ donando neq̧ legando neq̧ fidei-
committendo poteſt preiudicare credi-
12 tori in pignore &c. ¶† Quarto queritur
in materia: quia vt proxime dictum fuit
debitor vendendo pignus vel aliter alie
nando vt ſupra ſine conſenſu creditoris
non diſſoluit hypothecam precedentē
vt eſt tex.in.l.res.C.de remiſ.pig.& pro-
batur in locis allegatis in proxima pre
cedenti.q.quid ſi creditor conſentiat q̃
pignus vendatur an per talem conſen-
ſum cenſeatur remittere ius ſui pigno-
ris? Et in hoc complectendo totam ma
teriam pone regulam ampliationes et
fallentias. ¶ Regula ergo ſit quod cre-
ditor conſentiendo pignus vendi p de-
bitorem cenſetur remittere ius ſui pi-
gnoris vt eſt tex.in.l.ſi debitor.§.j.ff.qui
mo.pig.vel hypo.ſol.& in.l.iiij.§.ſi in vē
ditione &.l.ſicut.§.ſi voluntate eo.titul.
& in.l.ij.C.de remiſ.pig.& in.l. creditor.
ff.de reg.iur. ¶ Amplia modo regulã
xj.modis & primo amplia vt regula p-
cedat non ſolum quando creditor con-
ſentit quod pignus vendatur ſed etiã
ſi conſentiat quod permutetur vel do-
netur vel in dotem detur nam ſemper
videtur remittere ius pignoris vt eſt
tex.in.d.l.ſi debitor.§.j.& de datione in
dotem eſt tex.in.l.lucius eod.titu.
¶ Secundo amplia regulam vt proce
dat etiam in omni alio actu ſeu contra
ctu per quem dominium transfertur: etiã
ſi hoc fieret in vltima voluntate vt eſt
tex.in.l.ſicut.§.venditionis.ff. qui.mo.
pi.vel hy.ſol.& illum text. dicit eſſe vni
cum in iure Bald.in.c.j.§ preterea qui.
mo.feu.amit.ad probandum de conſen
ſu preſtito ad hoc vt quis teſtetur de re
ſua & illum etiam allegat pro ſing.bal.
in.l.venditioni.C.pro empto.& in.l.quo-
ties in omnibus.C.de fideicom.& in.l.ſi
tibi.§.de pignore.ff.de pac. & ita refert
Alexã.in.d.§.venditionis in apoſtil.ad
13 Bar. ¶†Tertio amplia regulam etiã
ſi creditor conſentiat quod debitor obli
get alteri rem ſibi obligatam: quia p hoc
videtur creditor remittere ius ſui pigno-
ris vt dicit tex.in.l.paulus in princi.ff.
quib.mo.pig.vel hyp.ſol. ¶ Iſtud au-
tem poteſt intelligi duobus modis: vno
modo quod dictum ius pignoris cēſea
tur remiſſum reſpectu illius tantũ cre-
ditoris cui debitor de conſenſu primi
obligauit: & ſic quod ſecundus ſit modo
prior primo ſed quo ad alios creditores
remaneat ius hypotece dicti primi cre
ditoris & ita intelligit gl.in.d.l.paulus
in ver.remiſiſſe: & ita etiã intellexit gl.
in.l.iij.C.de remiſ.pigno.& iſte intellect⁹
nullam habet difficultatem & ab omni
bus approbatur.
¶ Scđo modo poteſt intelligi quod cre
ditor conſentiēdo quod debitor obliget
alteri ſuum pignus cenſeatur in totũ
remittere ius ſui pignoris: & quod ita
in dubio ſit iudicãdum & iſtud tenet gl.
in.l.creditor.§ fi.in gl.fi.ff.qui po.in pi.
hab.& iſtum ſecundum intellectum ſe-
quitur Bar.in.d.§.fi. Idem tenet Bart.
in.l.fi.C.de remiſ.pi.in verſicu.ſcđo ca-
ſu vbi in hoc diſtinguit: q̃ aut ſum⁹ cer
ti quo animo creditor cōſenſerit debito
ri obliganti ſuũ pignus alteri an.ſ.ani
mo remittendi quo ad illum tantũ cre-
ditorem cui debitor obligauit: aut in to
tum vel non in totum & tunc ſtandũ eſt
certo vt.d.l.creditor.§.fi. aut de animo
non conſtat et tunc ſi ſumus in mat feu-

lo preſumitur remiſiſſe in totum ⁊ quo
ad omnes ius ſui pignoris.d.l. paulus
in princ.ſi autem ſumus in muliere dicendum eſt ꝙ cenſeatur remittere ius
ſui pignoris quo ad ſecundū creditorē
tantum per.l.iubem⁹.C.ad velle. ¶ Sa
ly.autem in.d.l.iiij.C.de remiſ.pigno. la
te examinat hunc articulum:⁊ tandem
per multa concludit ꝙ in dubio prim⁹
creditor cenſeatur remittere quo ad il-
lum tantum cui conſenſit obligari:non
autem in totum. ¶ Sed in.d.l.fi.eod.tit.
idem Saly.in fi.concordando opi. tenet
ꝙ aut cōſenſus primi creditoris fuit ac
cōmodatus ſecūde obligationi vel cre-
ditori hoc exprimendo ⁊ vera ſit opi.gl.
in.d.l.paulus in princ. ⁊ in.d.l.iiij.vȝ ꝙ
quo ad ipſum creditorem cui conſen-
ſum accōmodauit cenſeatur remiſiſſe
ius pingoris ⁊ non in totum:aut prim⁹
creditor non conſenſit cōtemplatione ſe
cundi nec expreſſa eius perſona:ſȝ ſim-
pliciter ꝙ.ſ.debitor poſſit alteri obliga-
re non exprimendo cui: ⁊ tunc vera ſit
opi.Barto.ꝙ in hoc dubio creditor cen
ſeatur in totum remiſiſſe ius ſui pigno-
ris:⁊ ſubdit ꝙ hoc caſu forte non eſt fa-
cienda differentia inter maſculum ⁊ fe-
minam per not.per ſe in.l.etiā.C.ad vel-
14 le. ¶ †Et iſta concordia Saly. mihi ſa-
tis placet:preter ꝙ dum remouet diffe-
rentiam inter maſculum ⁊ feminam:qꝛ
in hoc puto tenendam opi.Bart. qꝛ qñ
mulier renunciat ſue hypotece reſpe-
ctu vnius perſone quo ad illam tantuȝ
ſibi preiudicat ⁊ hoc eſt clarum vt.l.iu-
bemus ⁊ ibi Bart.in pri.oppo.C.ad vel-
le. ¶ Quando autē mulier renūciat iu-
ri hypotece generaľr ſuo marito: quo
caſu Saly.tenet ꝙ talis renūciatio pre
iudicet quoad omnes vt per eum in.d.
l.omnes:eſt aduertendū ꝙ iſto caſu ta-
lis renunciatio non valet: niſi maritus
remaneat ſoluendo in aliis bonis:quia
alias cenſeretur mulier donare marito
vel pro illo ſe obligare quod de iure nō
permittiṫ vt declarat Bart.in.d.l.iube-
mus in ver.vlti.ſcias:⁊ ideo vera eſt dif
ferentia Bar.inter maſculū ⁊ feminā et
hoc modo dȝ intelligi illud qđ ꝯſuluit
15 Ro.in.cōſi.cxl.hec vēditio ⁊c. ¶ †Quar
to amplia regulā vt procedat etiam in
herede debitoris:qꝛ ſi creditor conſen-
tiat debitori vt alienet pign⁹ ⁊ nō alie-
net debitor ſed ei⁹ hꝭs:adhuc ex tali cō
ſenſu creditori inferṫ ꝑiudiciū vt eſt i.l.
ſicut.§.ſi debitori.ff.q̃.mo.pi.vel hy.ſol.
16 ⁊ ibi no. †Quinto amplia regulā ꝙ cō-
ſenſus preſtitus per creditorem debito
ri ad alienādum pignus reſpectu vni⁹
creditoris:non ſolum preiudicat reſpe-
ctu illius creditoris:ſed etiam reſpectu
alterius creditoris qui in ius illius ſuc
ceſſit iſte eſt tex.ſm intellectum Bar. in
l.titius.§.fi.ff.quib.mod.pig.vel hypo.
17 ſol ¶ †Sexto amplia regulam vt pro-
cedat nō ſolum in expreſſo cōſenſu: ſed
etiam in tacito puta ſi duo creditores
habentes rem hypotecatam illam in-
ſimul emant a debitore.Nam hoc mo-
do ementes cenſentur remittere inuicē
ius hypotece vt eſt tex.⁊ ibi not. Bart.
in.l.titius in princi.ff.qui.mod. pig.vel
hypo.ſolu.Non tamē intelligas hanc
ampliationem in omni tacito conſenſu
ſed in iſto caſu tantum:qꝛ per alium ta
citū cōſenſum nō cenſeṫ remitti ius pi
gnoris vt dicetur infra in prima fallen-
18 tia. ¶ †Septimo amplia regulam vt
procedat etiam ſi creditor ſubſcribat ſe
chirografo debitoris vel alii inſtrumē-
to in quo debitor profitetur alteri ſecuȝ
contrahenti ꝙ dicta res nō eſt alicui ob
ligata quia per talem ſubſcriptionē cre
ditor cenſetur remittere ius pignoris in
dicta re vt eſt text.in.d.l.titius.§ fi. ⁊ in
l.ſicut.§ non videtur eod. titu.⁊ ibi not.
Barto.⁊ habetur per Barto.in.l.gaius
ff.de pigno.actio.facit text.cum gloſ.in
l.fideiuſſor.§.pater in fine.ff. de pignor.
Intellige tamen tu niſi creditor ſub-
ſcriberet ſe vt teſtis:quia tunc non cen-
ſeretur remittere ius pignoris vt not.
gloſſ.in dicta.l.ſicut.§.non videtur.et
ibi Bartol.⁊ Bartol.in dicta.l.gaius.
19 ¶ †Octauo amplia regulam vt proce-
dat etiam ſi creditor reſtituat debito-
ri cautionem chirografariam in qua
erat ſibi res hypotecata: nam per ta-
lem reſtitutionem cenſetur remitte-
re ius pignoris vt eſt textus et ibi no-
tat. Baldus in lege creditricem . C.

de remiſ.pigno.facit tex.in.l.labeo.ff.de pac.quod videtur mirabile: nam ſi creditor reddit pignus debitori non cenſetur remittere debitum vt.l.poſtq̄ que eſt.l.ſequens poſt.d.l.labeo.ꝛ tamē per reſtitutionē chirografi cenſetur remiſſum pignus ꝛ debitum. ¶ Et dubitatur que ſit ratio differentie? ꝛ glo.in.d.l.poſtq̄ aſſignat plures ratiões: ſed cō muniter illa tenetur ꝙ reſtitutio inſtrumenti vel chirografi non poteſt afferre aliam vtilitatem q̄ liberationem: vnde ne ſit fruſtratoria inducit liberationē: ſed reſtitutio pignoris pōt afferre alias vtilitates vt ibi per glo. Bar. Alexan. ꝛ Jaſo. vbi etiam Jaſo. declarat ꝛ defendit optime primā rationē glo. que fuit Marti. ꝛ Jrne. vide eum ꝛ adde no. per Decium in.l.creditor.ff.de regul. iuris.

20 ¶ † Aduerte tamen ad vnum in predictis qꝛ tex.in.d.l.poſtq̄ dicit ꝙ per reſtitutionem pignoris non cenſetur remiſſum debitum ꝛ queſtio noſtra non eſt de hoc ſed nos querimus an per reſtitutionem pignoris cenſeatur remiſſum ipſum ius pignoris ꝛ hypotece quod accedit debito principali: non autem in ipſum debitum? ꝛ ꝙ per remiſſionem ſeu reſtitutionem pignoris non cenſeatur remiſſum debitum: ſed bene ius pignoris videtur tex.in.l.j.ff.de libe.lega. vbi hꝫ ꝙ ſi teſtator leget debitori rem ſibi ab eo hypotecatam cenſetur legatum ius pignoris vt.ſ.debitor cōſequatur rem hypotecatam priuſq̄ cogatur ſoluere heredi debitum: ꝛ ita declarat glo. ꝛ Bar.in.d.l.j. ꝛ magis clare Bart. in.l.ſi tibi homo in prin.ff.de le.j. ¶ Et iſtam opi.tenent etiam Albe. ꝛ Ray. in d.l.labeo iuncta.d.l.poſtq̄: ꝛ ita tenendum puto: q̄uis Jaſ.in.d.l.labeo in vltima colū.in verſi.item pondera ꝛc. teneat cōtrarium dicēs glo.in.d.l.j.vꝫ gl. penul.tenere cōtrarium ꝛ etiā ibi Bar. ¶ Sed meo iudicio errat Jaſo. qꝛ illa glo.dubitat.an per legatum pignoris omnis obligatio cenſeatur remiſſa? et dicit ꝙ ſecundum. R. iſtud preſumitur ſed ꝙ ſibi non placet: ꝛ ſic glo.ibi loquitur de omni obligatione tam principali q̄ hypotecaria ꝛ bene dicit ꝙ perſonalis id eſt ipſum debitum non cenſeatur remiſſum: ſed ſola hypotecaria vt ibi eſt tex. ꝛ ita etiam intelligit ibi Barto. ¶ Et dictam concluſionem ꝙ teſtator legando ſuo debitori rem obligatā cenſeatur remittere ſolum ius pignoris ꝛ non principale debitum firmat late Jaſo.in.d.l.ſi tibi homo in princ. ſuper glo.ij.vbi magis cōſiderate loquutus fuit q̄ in.d.l.labeo: ꝛ aſſignat Jaſ. duas rationes differētie inter legatum factum de ipſo pignore ꝛ legatum factum de chirografo in quo debitum cō tinetur.quare.ſ.ſit ꝙ in legato pignoris non cenſeatur remiſſum debitum: ſed ſolum ius pignoris.in legato autē chirografi cenſeatur remiſſuꝫ vtrū q̄ꝫ: ꝛ prima ratio fuit ſupra aſſignata ex not. in d.l.labeo. ¶ Secūda ratio eſt qꝛ ad remiſſionem principalis ſequit̄ remiſſio acceſſorij: ſed non econtra vt.l.j.§.j.ff. qui.mod.pig.vel hyp.ſol. ꝛ.l.ex pupillari.ff.de vulg. ꝛ pupil. vnde legando pignus quod eſt acceſſorium non ſequitur remiſſio debiti quod eſt principale. ¶ Et ad predicta adde no.conſi.Raph. cuma.videlicet conſilium.xix. quidam nobilis ꝛ Decium in.d.l.creditor.ff.de

21 reg.iur. ¶ † Nono amplia regulam vt procedat etiam ſi res hypotecata que fuit alienata per debitorem cum cōſenſu creditoris: poſt moduꝫ fuerit per debitorem reacquiſita: quia etiam ſi eſſet obligatio generalis omnium bonorum preſentium ꝛ futurorū: tamen res alienata de conſenſu creditoris ꝛ poſtea reacquiſita non reincideret in obligationem ꝛ hypotecam tex.eſt ſingularis in l.fi.C.de remiſ.pigno. ¶ Multo ergo fortius iſta concluſio procederet quando obligatio nō fuiſſet generalis bonoruꝫ etiam futurorum: ſed ſpecialis alicuius rei vt eſt text.de hoc in.l.ſicut.§.ſupernacuum.ff.quib.mod.pign.vel hypo.ſol. ꝛ ibi hoc not. Barto. in verſi. venio ad ſecundum ꝛc. ¶ Et iſta ampliatio declaratur vt procedat quando illa res eſſet reacquiſita per debitorem ex noua cauſa diuerſa a p̄ma ex qua erat apud debitorem puta ex legato vel ex donatione vel dote data debitori tunc

enim ꝓcedit ampliatio ⁊ in hoc eſt mi=
rabilis tex.in.d.l.fina.quia ſicut queli=
bet res de nouo queſita debitori venit
in obligatione generali futurorum bo=
norum ita videbatur dicendū in re alie
nata ⁊ poſtea reacquiſita debitori ex
noua cauſa:⁊ tamen in.d.l.fina.decidi=
tur contrarium ⁊ ita declarat Barto.in
d.§.ſuperuacuum ⁊ in.d.l.fin.¶Secus
autem ſi dicta res reacquiratur debito
ri ex eadem cauſa ex qua fuit alienata
vel ex ſimili aut connexa:puta qꝛ illam
ex pacto redemit:vel qꝛ ei fuit redhibi=
ta:vel ex pacto adiectionis in diem vel
legis cōmiſſorie ad ipſum debitorem re
uerſa eſt:nam iſtis ⁊ ſimilibus caſibus
reincidet in obligationem ⁊ hypotecā
vt vult glo.in.d.l.fi.in glo.magna et ſe=
quuntur ibi Bar.Bald.Saly.⁊ alij:et
eſt tex.in voluntate in prin.ff.qui.mod.
pig.vel hypo.ſol.¶Et idem eſſet ſi ali=
quo alio modo venditio facta per debi
torem de pignore cum conſenſu credi=
toris reſoluatur qꝛ ſicut per talē reſolu
tionem reſtituitur debitori in re vendi=
ta ius ſuum ita ⁊ reſtituitur creditori
ius ſui pignoris ⁊ hypotece vt eſt text.
in.d.l.voluntate in princ.⁊.§.fin.¶De=
cimo amplia regulam vt procedat etiā
ſi creditor cōſenſit vt vendatur pignus
⁊ ita venditum fuit:ſed tamen nondum
fuit traditum: qꝛ quāuis adhuc debitor
non tradiderit:tamen cum tradere te=
neatur actione ex empto: conſenſus eſt
validus ⁊ ius pignoris per illum remiſ
ſum videtur:⁊ idem eſt etiam ſi debitor
qui vendidit nōdum ꝯſequutus ſit pre
cium ab emptore:nec etiam emptor pa
ratꝰ ſit illud dare qꝛ ex quo emptor ad
illud tenetur ⁊ cogi poteſt valet.conſen
ſus ⁊ preiudicat quo ad remiſſionem pi
gnoris tex.eſt ⁊ ibi no.in.l.ſicut.§.ſi de=
bitor.ff.qui.mod.pig.vel hypo.ſol.⁊ no.
glo.in.l.ſi debitor.§.queritur in gloſſ.in
22 verſicu.impediat eodem titu.¶†Unde
cimo amplia vt regula procedat non ſo
lum quando creditor conſentit venditio
ni:ſed etiam ſi conueniat cum debitore
vt res pignorata ad ipſum debitorem
pleno iure ſpectet:quia etiam per dicta
verba cenſetur dicta res liberata a ne=
xu pignoris vt per plura concludit Ale
xand.in conſilio.cxl.viſo ſummario.vij.
23 volumi.prima ⁊ ſecunda col.¶†Fallit
modo dicta regula.xij.modis. ⁊ primo
fallit quando creditor fuit preſens alie=
nationi pignoris facte per debitorem ⁊
tacuit:quia niſi expreſſe conſentiat vel
alia faciat de quibus ſupra in amplia=
tionibus dictum eſt non cenſetur remit
tere ius pignoris tex.eſt ⁊ ibi not.Bar=
to.in.d.l.ſicut.§.non videtur.ff.qui.mo.
pig.vel hypo.ſolu.¶Regula ergo pro
cedit in expreſſo conſenſu : nō autem in
tacito reſultante ex preſentia:quia cum
creditor preſens ⁊ tacens ſciat ſuum pi
gnus durare non obſtante alienatione
facta per debitorem ſibi non preiudicat
vt eſt tex.⁊ glo.in.d.§.non videt.¶Iſta
autem regula reſtringitur quinqꝫ mo=
dis neceſſarijs:⁊ primo fauore liberta=
tis:qꝛ creditor preſens ⁊ tacens ſeruuꝫ
ſibi obligatum manumitti cenſetur cō=
ſentire ⁊ remittere ius ſue hypotece vt
l.j.C.de remiſ.pigno.⁊ ibi per glo. Bal.
⁊ Salyce.¶Secundo reſtringitur iſta
prima fallentia fauore religionis: vnde
ſi ſeruus mihi pignoratus me ſciente
⁊ patiente fuerit donatus eccleſie: vi=
deor conſentire ⁊ ius mei pignoris re=
mittere vt in auten.ſi ſeruus ſciente do
mino.C.de epiſcop.⁊ cleri.⁊.liiij.diſtin.
cap.ſi ſeruus ⁊ tenet Bald.in.l.prima
24 C.de remiſ.pig.¶†Et probatur qꝛ va=
let argumentum de libertate ad piam
cauſam vt not.Bartol.in.l.proxime.§.
primo.ff.de his que in teſt.del.⁊ habe=
tur per docto.in.l.ſi vnus.C.de teſtamē.
⁊ eſt textus melior de iure in.l.vnica cir
ca finem in verſicu.ad hanc pietatis ra
tionē ⁊ ibi Bald.ad hoc notat.C.de cō=
mu.ſer.manu.Et idem dicendū eſt fauo
re pauperum ⁊ ſimiliū cauſarum piarū
vt per Bald.in.d.l.j.C.de remiſ.pigno.
⁊ refert Alexand.in apoſtil.ad Bartol.
15 in dicta.l.ſicut.§.non videtur.¶†Ter=
tio reſtringitur fallentia fauore fiſci:
nam ſi fiſcus alienet rem alteri obliga=
tam ⁊ creditor ſciat et taceat cenſetur
remittere ius ſui pignoris vt eſt tex.l.l.
ſi hypotecas ⁊ ibi gloſſ. Bald. ⁊ Sa=
lycetus.C.de remiſ.pigno. ¶Quare

to reſtringitur iſta prima fallentia niſi creditor tacuerit animo decipiendi:tūc enim ſibi preiudicat ⁊ videtur remittere ius ſui pignoris vt.l.ſi ſine.C.ad velle.⁊.l.mulier.C.de diſtractio.pig.et ibi notatur ⁊ habetur per Bar.in.d.l.ſicut.§.nō videtur.ff.quibus modis pig.vel hypo.ſol.¶Quinto reſtringitur iſta fallentia niſi iudex miſerit proclama per ciuitatem q̄ quicūq; vellet contradicere venditioni pignoris compareat infra certum tempus:tunc enim creditor nō contradicens cenſetur conſentire ⁊ remittere ius pignoris vt eſt tex.⁊ ibi no. Bal.⁊ Saly.in.l.ſi eo tempore.C.de remiſ.pigno.⁊ not.Barto.in.d.l.ſicut.§.non videtur:declarando tamen moduꝫ ⁊ qualitatem dicti proclamatis ⁊ citationis iuxta not.per Bart.⁊ alios in.d.l.ſi eo tempore ⁊ per Alexan.in conſi.cvj.quinto volu.⁊ ſupradicte quinq; reſtrictiones eliciuntur ex notatis p bar.in.d.l.ſicut.§.non videtur ⁊ illas reaſſumpſit Alexā.in.l.que dotis in ſeptima col.in verſi.Adde q̄ plenius.ff.ſo.

26 matri.¶†Secundo fallit regula principalis quādo conſenſus creditoris p̄ſtitutus fuit circa vnum actum alienationis ⁊ debitor alienauit non in illum actum:ſed in actum duriorem:tunc enī ſibi nō preiudicat creditor:nec videtur remittere ius pignoris regula ergo pcedit quādo alienatio fit in actu in quo creditor permiſit vel in alio vtiliori ſecus autem ſi fiat alienatio in deteriori: puta ſi creditor conſenſit vt res venderetur pro decem ⁊ debitor vendidit pro quinq;.tex.eſt ⁊ ibi not.Barto.in.d.l.ſicut.§.ſed ⁊ ſi permiſerit.¶Tertio fallit regula quando creditor non conſenſit ſimpliciter venditioni pignoris:ſed cuꝫ proteſtatione q̄ ſaluum ſit ius ſui pignoris vt eſt tex.⁊ ibi glo.⁊ Barto.in.l.ſi debitor.§.j.ff.quibus modis pign.vel hypo.ſol.ſequitur Sozin.in conſi.xlvj.eleganter quarto volumi.nume.18.gl.in.l.creditor et ibi Decius.ff.de regulis iuris.Roma.conſi.xciiij.viſis his.colū.

27 iij.¶†Quarto fallit regula quando alienatio facta per debitorem de re pignorata ex conſenſu creditoris non valuit:quia tunc conſenſus creditoris nō cauſat remiſſionem pignoris text.eſt et ibi not.Barto.in.d.l.ſi debitor.§.queritur ſi forte.¶Ex quo infert ibi Barto. generaliter q̄ ſi actus circa quem adhibetur conſenſus non valet:cōſenſus non nocet ⁊ faciunt no.per Barto.in.l.poſt legatum in fine prime colum.ff.de his qui.vt indig.⁊ per cano.in ca.cum venerabilis de exceptio.⁊ ratio iſtius fallentie eſt:quia conſenſus preſtitus per creditorem vt res poſſit vendi per debitorem habet in ſe iſtam conditionem videlicet ſi venditio valida ſequatur vt declarant Barto.⁊ Salyce.in.d.§.queritur ſi forte:quem legunt in.d.l.ſi debitor in.§.ſi in venditione ad idem tex.in.l.debitum.C.de remiſ.pigno.et adde Decium in dicta.l.creditor.ff.de regulis iuris.Quando autem ⁊ ex quibus cauſis in terminis iſtius fallentie dicatur alienatio inualida not.gloſ.in

28 dicto.§.queritur ſi forte.¶†Quinto fallit regula in pupillo:quia eius conſenſus non inducit remiſſionem pignoris niſi preſtitus fuerit preſente eius tutore,⁊ auctore iudice:vel fuerit preſtitus per ipſum tutorem auctore iudice:ex eo quod forte ex aliqua cauſa iudicauerit id fore vtile pupillo.¶Regula ergo procedit in maiore text.eſt in.l.ſi cōſenſerit in principio.ff.quibus modis pign⁹ vel hypteca.ſolu.

¶Sexto fallit regula quando conſenſus fuiſſet preſtitus per procuratorem nomine domini non habentem ſpeciale mandatum:quia talis conſenſus nō preiudicat domino ad remiſſionem pignoris:licet e contra generalis procurator debitoris poſſit pro debitore talem conſenſum recipere a creditore tex.eſt ⁊ ibi Barto.in.l.ſi conſenſum recipere a creditore tex.eſt ⁊ ibi Barto.in.l.ſi conſenſerit.§.j.ff.quibus modis pig.vel hypo.ſol.¶Reſtringe tamen hanc fallentiā vt procedat in ſimplici procuratore:ſecus autem ſit in procuratore in rem ſuā q2 ille pōt cōſentire ⁊ remittere pign⁹ in preiudiciū dn̄i ⁊ ſuum.d.l.ſicut.§.ſi procurator ⁊ ibi not.eodem

29 titulo.¶†Septimo fallit regula in fi=

liofamilias vel ſeruo: quia illi non poſſunt rem quam pignori acceperunt in cauſam peculiarem: etiam ſi liberam adminiſtrationem peculij haberēt gratis remittere: ſed ita demum ſi precium iuſtum pro dicta hypoteca percipiant
30 tex. eſt in. d. l. ſicut. §. an paciſci. ¶ † Octauo fallit reg. quando poſt preſtitum conſenſum per creditorem de alienando pignus: alienatio ſequuta non fuit: quia tunc ex dicto conſenſu non videtur remiſſum ius pignoris: non ſequuta alienatione vt eſt tex. in. d. l. ſicut. §. ſi
31 voluntate & ibi notat Barto. ¶ † Nono fallit regula quando poſt preſtitum conſenſum creditoris fuit ſequuta alienatio non vera: ſed ficta & ſimulata quia ſcilicet non obſtante alienatione debitor ſemper poſſedit pignus ante & poſt alienationem nam iſto caſu alienatio preſumitur fictitia & debitor non tenebitur de iure tradere rem emptori: et ideo iſto caſu non cenſebitur remiſſum ius pignoris per creditorem qui conſenſit alienationi. text. eſt ſecundum ſecundam lecturam ibi traditam p Bar. in. d. l. ſicut. §. ſuperuacuum: & intellige etiam hanc fallentiam procedere: ſi debitor vendēs conſtituerit ſe poſſidere nomine emptoris: niſi forte de fructibꝰ reſponderit emptori vt ibi late declarat Barto. & habetur per eundem in. l. fi. C. de remiſ. pigno. ¶ Decimo fallit regula quando creditor conſenſit vt debitor venderet pignus ſub iſta conditione ſi ſibi ſatiſfieret de precio: nam tunc ſi non ſatiſfiat non cenſetur creditor remiſiſſe pignus per dictum conſenſum & poterit creditor iſto caſu agere hypotecaria tam contra debitorem & heredē ꝙ contra quencūqꝫ alium poſſeſſorem: quia non fuit ei ſatiſfactum prout ipſe expreſſit iſte eſt text. ſecundum intellectum gloſ. & Bar. in. d. l. ſicut. §. illud et mouetur Barto. argu. text. in. d. l. ſicut in. §. ſed & ſi permiſerit. ſecus autē ſi creditor non conſenſit ſub conditione: ſed ſub modo ſcilicet vt ſibi ſatiſfiat ſequēdo in hoc fidem debitoris. nam tunc creditor ſi ſibi non ſit ſatiſfactum vt conuenit poterit agere hypothecaria contra debitorem & eius heredem ſi poſſideāt: & ſi excipiatur de conſenſu & remiſſione pignoris: poterit creditor cōtra eos replicare de dolo ex eo ꝙ fidem non impleuerint ſatiſfaciendo vt fuit conuentum: ſed contra emptorem vel extraneū poſſeſſorem iſto caſu creditor agere nō poterit ita declarat Barto. in. d. l. ſicut
32 . §. illud. ¶ † Undecimo fallit regula qñ creditor conſenſit pignus vendi. i. certum tempus puta infra annum aut biennium: nam ſi vendatur elapſo dicto tempore: non cenſetur per conſenſum creditor remiſiſſe ius pignoris vt eſt tex. in. d. l. ſicut. §. penul. verſi. ſed ſi intra annum & ibi not. Barto. & Saly. ¶ Duodecimo fallit regula: ſi creditor conceſſit debitori venditionem pignoris: & tamen debitor non vendidit: ſed aliter deſijt poſſidere: & nouus poſſeſſor vendidit nam talis venditio nō preiudicat creditori in iure ſui pignoris: quia creditor cenſetur conceſſiſſe ſoli debitori & non futuro poſſeſſori text. eſt in. d. l. ſicut. §. penulti. in primo rñ. & ibi no. Barto. ¶ Et ſic habes regulam expeditam per. xj. ampliationes & . xij. fal-
33 lentias &c. ¶ † Quinto queritur an ſicut pignus ſolo conſenſu conſtituitur vt. l. j. ff. de pigno. actio. ita & ſolo conſenſu ipſo iure diſſoluatur? & dicendum eſt regulariter quod ſic vt. l. prout quiſqꝫ ff. de ſolu. & . l. nihil tam naturale. ff. de regu. iur. & ita tenet glo. in. l. ſi tibi. §. de pignore. ff. de pac. & ibi ſequitur Bart. & cum eo tranſeunt alij: & eſt text. in. l. maior. C. de pigno. ¶ Iſta autem regula limitatur quatuor notabilibus modis. ¶ Et primo limitatur vt procedat in expreſſa remiſſione pignoris: ſecus autem in tacita puta quando debitor vendit pignus conſentiente creditore: quo caſu videtur tacite paciſci creditor: vt ius pignoris ſit remiſſum vt late dictum eſt ſupra in proxima. q. precedenti: nam iſto caſu pignus tolleť ope exceptionis non ipſo iure vt. l. ij. C. de remiſ. pig. ibi exceptione eam remouebis. & licet gl. ibi intelligat de exceptione intentionis & facti & nō de exceptione iuris: & ſic ꝙ in illo text. ipſo iure ſit

ſublata actio. ¶ Tamen glo. ⁊ doct. in d. §. de pignore communiter tenent contrarium: quod ſcilicet in caſu. d. l. ij. ope exceptionis ⁊ nō ipſo iure tollatur ius pignoris ⁊ intelligere vt facit gloſ. in. d. l. ij. de exceptione intentionis ⁊ facti eſt
34 violare illum tex. ¶ † Cum exceptio intentionis ⁊ facti nō dicatur proprie exceptio. l. in rebus cum glo. in ver. exceptio. C. de iure do. ⁊ ibi per Bal. in fi. et per eundem in. l. peremptorias in vltima colum. C. ſen. reſ. non poſ. ⁊ cum iſta opi. tranſeunt Alexant. Iaſ. ⁊ alij com-
35 muniter in dicto. §. de pignore. † ⁊ ratio iſtius limitationis eſt quia per pactum tacitum nihil vnꝗ̄ ipſo iure remittitur: ſed ope exceptionis tantum vt. l. ij. ⁊ ibi per doc. C. de pac. ¶ Secundo limitatur regula: quando hypoteca vel pignus non fuit conſtitutum ſolo conſenſu ſed etiam intercesſit traditio iuxta. l. j. in princi. ff. de pigno. actio. Nam per traditionem pignoris dicitur contractus re initus vt inſti. quibus modis re contrahi. obliga. §. fina. ⁊ iſto caſu tale pignus non poterit remitti ipſo iure ꝑ ſolum conſenſum expreſſum: ſicut ⁊ nō poſſunt alij contractus qui re celebrantur vt. l. ab emptione. ff. de pac. ſed reſoluetur tūc ope exceptionis ita tenet gl. magna in fine. in. d. §. de pignore ⁊ glo. in. d. l. maior. C. de pigno. ¶ Et iſtā opi. ſequuntur Iac. but. Ray. Bar. ⁊ Saly. in. d. l. maior. ¶ Sed contrariam opin. ſcilicet ꝙ in pignore non debeat eſſe in conſideratione traditio ⁊ ſic ꝙ pignus tollatur ipſo iure etiam quando interceſſit traditio tenent Barto. Bal. ⁊ Ange. in. d. §. de pignore: ⁊ mouentur quia ad conſtituendum ius pignoris ⁊ actionem hypotecariam ſolus cōſenſus ſufficit pacto declaratus: ⁊ traditio nihil operatur. d. l. j. ff. de pignora. actio. et. l. ſi prior in fi. ff. qui po. in pig. habean. ¶ Sed Fulgo. in. d. §. de pignore tenet primam opin. ⁊ reſpondet ad dictam rationem Barto. in. d. §. de pignore et ſequacium: quod etiam in emptione et vendi. ſufficit ſolus conſenſus nec eſt neceſſaria traditio vt. l. ij. in fi. ff. de contrahen. emp. ⁊ tamen traditio in vendi-tione facit deſinere rem eſſe integram adeo ꝙ per pactum ſolum dictus contractus reſolui non poteſt ipſo iure. d. l. ab emptione: ita ⁊ debet eſſe in pignore ⁊ cum dicta prima opi. tenet etiam Pau. de caſt. in. d. §. de pignore: ⁊ illam etiam tenent Alexā. Iaſ. ⁊ alij communiter in. d. §. de pignore. ¶ Et ſic cōcluditur ſecundum opi. magis veram ⁊ cōmunem quod regula noſtra procedit quando pignus fuit contractum ſolo conſenſu tunc enim per remiſſionē expreſſam tollitur ipſo iure: ſecus autem ſi interceſſit traditio, quia tunc per remiſſionem expreſſam non reſoluit ipſo
36 iure: ſed ope exceptionis. ¶ † Tertio limitatur regula quando creditor fecit pactum debitori de non petendo ipſum debitum principale quo caſu in conſequentiam videtur eſſe etiam remiſſum tacite ipſum pignus. l. ſoluitur. §. j. ff. quibus modis pig. vel hypo. ſol. vnde ſicut per pactum de non petendo tollitur debitum principale ope exceptionis: prout regulariter contingit cū pactū de non petendo non producat actionem: ſed exceptionē. l. ſi vnus. §. pactꝰ. ⁊ ibi not. ff. de pac. Ita etiam debet tolli ipſum pignus tanꝗ̄ acceſſorium debiti principalis ⁊ ſic ope exceptionis et non ipſo iure. ¶ Regula ergo noſtra procedit quando ipſum pignus cōtractum ſine traditione expreſſe remittit: tunc enim tollitur ipſo iure: ſecus autem quando pignus remittitur in conſequentiam debiti principalis ſuper quo factum fuit pactum de non petendo: nam tunc remittitur ope exceptionis tantum ⁊ ita firmant Alexā. ⁊ Iaſ.
37 poſt alios in. d. §. de pignore. ¶ † Et licet vt dictum eſt pignus remittatur in conſequentiam debiti principalis vigore pacti de non petendo: tamen non eſt idem econuerſo. Nam licet remittatur ipſum pignus: non cenſetur remiſſum debitū principale ſed adhuc manet ſublato pignore vt. l. poſtquā. ff. de pac. ⁊ not. Cuma. in conſi. xix. quidam nobilis late Decius in. l. creditor. ff. de regulis iur. ⁊ etiam dixi ſupra in hoc tertio membro nume. 11. et nume. 24.

38 ¶ † Quarto limitatur regula: quando pignus fuiſſet contractum per ſtipulationem vt quia in conſtitutione pignoris interuenit forma ſtipulationis videlicet interrogatio antecedēs ⁊ reſponſio ſubſequens. Nam primo interrogaui debitorem meum obligas ne mihi talem rem. ⁊ ipſe reſpondit obligo. Nā etiaꝫ per ſtipulationem poteſt pignus conſtitui. vt eſt tex. cum glo. in. l. ſolutū ff. de ſolu. quem pro ſingulari allegat Bal. in. l. legitima. ff. de pac. ¶ Iſto enī caſu per pactum de non petēdo pign⁹ non reſoluetur ipſo iure virtus ſtipulationis. ſed ope exceptionis: vt. d. §. pactus. quia iſto caſu ceſſat ratio. d. l. nihil tam naturale. Et iſtud tenet Alexā. in. d. §. de pignore. ¶ Sexto queritur an ſententia lata contra debitorem in fauorem tertii habeat preiudicare ipſi creditori in pignore ⁊ illud reſoluere? ⁊ econuerſo an lata contra creditorē preiudicet debitori? Et in hoc cum queſtio habeat duo capita pro faciliori intelligentia complectendo totam materiam ponam aliquas concluſiones: vez tres cōcluſiones in primo capite. ⁊ tres in ſecundo.

39 ¶ † Prima igitur concluſio reſpectu ſententie late contra debitorē ſit iſta. ꝙ ſententia lata contra debitorem anteꝙ̄ ipſe obligauerit rem creditori indubitanter nocet ipſi creditori. vt eſt text. in. l. ſi mater. §. ſi. ff. de excep. rei iu. ⁊ in. l. ſi ſuperatus. in fi. ff. de pigno. ⁊ ibi no. Bar. ⁊ not. gloſ. in. l. ſepe. ff. de re iudi. in glo. in ver. experiri. que allegat concordantias. ¶ Secunda concluſio eſt ꝙ ſententia lata contra debitorem poſt rem obligatam creditori preiudicat creditori ſcienti ⁊ patienti. iſta concluſio probatur in. d. l. ſepe. ſm literam piſanam. ⁊ no. ibi Bart. ⁊ ſequit Alex. poſt alios in colū. xxi. in verſi. circa ſecūdum caſum ⁊c. ⁊ Bar. in. l. ab executore. §. i. ff. de ap. ¶ Iſta aūt concluſio limitat tribus modis. primo limitat quādo cauſa fuit agitata cōtra debitorē in cōtumacia. ⁊ ſimiliter lata fuit ſententia in contumaciā. nam tunc non p̄iudicaret creditori. ſecus ſi debitor fuiſſet ſolum contumax in prolatione ſententie. et in diſcuſſione cauſe comparuiſſet et dediſſet exceptiones ⁊ allegationes et alia: qꝛ tunc eius preſentia in platione ſententie nihil amplius operari potuiſſet. ⁊ preiudicaret creditori. Ita pbatur in. l. rem. §. fina. ff. de euic. ⁊ ita dꝫ intelligi. l. ſi ideo. in prin co. ti. Et ita diſtinguit Barto. in. d. l. ſi ſuperius. cum quo poſt longam diſputationem trāſit etiam Alexā. in. d. l. ſepe. col. xviii. ⁊ col. xxi. in verſi. circa ſecundum caſum ⁊c. ¶ Secūdo limitat dicta cōcluſio qñ inter agētē ⁊ debitorē ꝯuentū fuiſſet colluſiue: nā tūc ſnia lata ꝯ debitorē nō p̄iudicaret creditori. vt not. in. l. p̄ſes. C. de pigno. ⁊ not. Barto. in. d. l. ſi ſuperatus ⁊ Alex. in. d. l. ſepe. ¶ Tertio limitat iſta concluſio quando debitor non tradidit pignus creditori. ſed per ſolam hypotecam obligauit. qꝛ tunc defenſio non ptinet ad creditorē principaliter: ſed ad debitorē. ⁊ ideo tunc ſentētia lata contra debitorē nō preiudicat creditori. ita no. voluit Raph. in aut. de fideiuſ. §. ſꝫ neqꝫ. refert ⁊ ſequit Alex. l. d. l. ſepe. col. xxx. ver. ſcdario dr. ꝙ dicit eſſe diligēter notādū.

40 ¶ Tertia ꝯcluſio eſt ꝙ p̄dicta pcedunt qñ ſentētia eſt lata cōtra debitorem cōuentū. quādo autem debitor ageret ⁊ cōtra eum eſſet lata ſententia ex eo ꝙ reus probauit ſe dñm. idem eſſet dicēdum qḋ dictum eſt quādo debitor cōuenitur. ſecus aūt ſi lata eſſet ſententia cōtra debitorem agentē ex eo. qꝛ ipſe debitor agens nō probaſſet ſuā intētionem. nam tunc nō haberēt locum predicta. ⁊ ſentētia nō preiudicaret creditori. Iſta concluſio probatur ex not. per Barto. in. d. l. ſepe. in. v. q. ⁊ ibi per Inno. ⁊ per Anto. de but. ⁊ Imol. in ca. ꝙuis. de re iudi. ⁊ ibi per Fely. in iii. col. in ver. quando autem ſentētia contra debitorem. ⁊ per Alexan. in. d. l. ſepe colū. xxi. in verſi. circa ſecūdum caſum. ¶ Modo ponam tres concluſiones in ſecundo capite huius. vi. q. videlꝫ quādo ſententia fertur contra creditorem ſuper pignore an illa preiudicet debitori.

41 ¶ † Et prima cōcluſio ſit quod ſententia lata contra creditorem conuentum a tertio agēte ſuper re pignorata

concurrētibus requiſitis.de quibus in d.l.ſepe.vȝ ꝙ non ſit lata in cōtumacia creditoris.⁊ alijs no.per Alex.in.d.l.ſepe.in.xvij.colū.vbi ponit plura neceſſaria requiſita ad hoc vt ſentētia lata cōtra vnū preiudicet alij.preiudicat debitori ſcienti ⁊ patienti.⁊ iſta cōcluſio probatur in.d.l.ſepe.⁊ firmat ibi Alexan.in
42 col.xx.ver.circa primū ⁊c.¶ †Secunda cōcluſio ſit ꝙ ſentētia lata contra creditorem agentem ex eo:q2 reus probauit ſe dominum rei pignorate.ſi in ſententia iſtud exprimatur ⁊ declaretur vȝ q2 reus probauit ſe dominum preiudicat debitori ſcienti ⁊ patienti.vt.l.circa.cum ibi no.ff.de proba.⁊ no.Alexan. in d.l.ſepe.in loco.ſ. proxime allegato. et mouetur per text.ibi in ver.de proprietate pignoris ⁊c.¶ Tertia concluſio ſit ꝙ ſentētia lata contra creditorem agentem ex eo.q2 creditor nō probauit de dominio debitoris.prout requiritur. vt.l. ante omnia.ff.de proba.⁊.l. que nondū.§.qđ dicitur.ff.de pigno. ⁊ ſic creditor reportauit ſentētiam contra.ex eo quia obligatio pignoris nō valuit. vl' ex alia cauſa non reſpiciēte dominium nō preiudicat debitori ſm Barto. ⁊ omnes in d.l.ſepe.Et de rationibus iſtarum concluſionum vide late Alex. poſt alios in d.l.ſepe.in colū.xxj.⁊ in colum. xxviij.in glo.in ver.prohibere. cum duabus colum.ſequentibus.Ad quem te remitto: q2 in hoc viſum fuit breuiter pertrāſire cum per eum copioſe omnia videri poſſint ⁊c.¶ Addeetiā predictis.ꝙ ius hypotece qđ competit vxori pro dote vel alijs creditoribus non tollitur per confiſcationem bonorū debitoris.vt eſt tex. in.l.res que.§.j.ff.de iure fiſc. ⁊ firmat Ro.in cōſilt.cxxviij prout ex tenore ⁊c.
43 vbi plene.¶ †Septimo queritur in materia.an ſi primus creditor ſupere in iudicio a tertio creditore illa ſnia ꝑiudicet nō ſolū p2io creditori.q̄ fuit ſuperatus:ſȝ etiā ꝑiudicet ſcđo creditori ita ꝙ ammodo terti⁹ creditor q̄ ſupauit primū ꝑferri debeat ēt ſcđo creditori.¶ Et in hoc breuiter dicēdū eſt ꝙ lȝ terti⁹ creditor obtineat ſniaȝ cōtrā primū.tñ per hoc terti⁹ nō ſuccedit in locū primi.⁊ idō dicta ſententia tanq̄ inter alios lata nō preiudicat ſecūdo creditori.iſte eſt text. in.l.claudius.⁊ ibi not.Barto.⁊ alij.ff. qui po.in pi.habeā. ¶ Ex quo videtur reſultare quidam circuitus indiſſolubilis.nam cū primus creditor ſuccubuerit ⁊ tertius fuerit liberatus per ſententiam a primo.⁊ remanſit in poſſeſſione. ⁊ ſecūdus agat contra tertium ⁊ obtineat:poterit primus agere contra ſecūdum ⁊ obtinere. ⁊ iterū tertius poterit redire contra primū.⁊ ſic erit proceſſus in infinitum.¶ Sed ad ſolutionē iſtius circuitus.glo.Bar.⁊ alij in.d.l.claudi⁹. diſtingunt iſtū articulū in duo mēbra. primum membrū eſt qñ prim⁹ creditor fuit victus a tertio creditore ꝑ iniuriaȝ iudicis.ſecundū quādo primus creditor fuit iuſte ſuperatus. ¶ Circa primum membrum dicunt quod iſte circuitus poterit euitari hoc modo videlicet quia quando ſecundus creditor poſſidet pignus ⁊ conuenitur a primo qui fuit ſuperatus a tertio poterit ſecūdus offerre primo ſuum debitū vel litis eſtimationem ita ꝙ remaneat apud eū poſſeſſio:⁊ hoc modo erit ſecurus a primo ⁊ a tertio creditore ⁊ iſte modus ſecundum Barto.eſt verus ⁊ non habet dubitationem quando.ſecundus creditor vult offerre primo.ſed quando non vult offerre 'puta quia debitum primi creditoris eſt magnum ⁊ res eſt parui valoris ita ꝙ non expedit ſecundo creditori offerre:circuitus remaneret indiſſolutus.¶ Et ideo Barto.ponit alium modum euitandi eum:⁊ dicit ꝙ aut primus creditor dum ageret ſuccubuit iniuſte q2 tertius creditor fuit abſolutus ⁊:tunc iſta abſolutoria ſtatim habuit effectum ſuum nam dicitur res perfecta vt.l.metum.§.ſed quod pretor. ff. ꝙ me.cauſa aut primus creditor dū eſſet conuentus a tertio ſuccubuit iniuſte q2 fuit condēnatus ad reſtituendum pignus tertio:⁊ tunc ſi primus creditor reſtituit tertio dictum pignus vigore dicte ſententie:liberatus fuit a dicta ſententia perfecte vt.l.pomponius.§.ſed ⁊ is ⁊ ibi not.ff.de procura. ⁊ ideo ſi res poſtea aliquo caſu redeat ad primum

creditorem non poterit a tertio amplius conueniri ex dicta ſententia: quia fuit ab ea liberatus per reſtitutionem rei vt dictum eſt: ſed poterit conueniri de nouo a tertio creditore hypotecaria vt.l. ſed et ſi poſſeſſori in princi.ff.de iureiuran.tamen in hoc nouo iudicio poterit primus creditor vti ſuis defenſionibus quibus forte non fuit vſus in primo iudicio: et obtinebit modo contra tertium creditorem a quo in primo iudicio iniuſte fuit ſuperatus vt.l.creditor in princip.ff.qui po. in pig.hab.et quod not.in.l. duobus.ff. de excep.rei iudi.et hoc modo ſecundum Bar.in.d.l.claudius euitabitur circuitus in iſto primo membro.et cum Bart. tenet etiam Saly.in.d.l.claudius.

44 ¶ †Sed inquantum Bar.in.d.l.claudius voluit quod quando primus creditor condemnatus fuit tertio ad reſtituendum pignus et illud reſtituit: et poſtea reſdeuenit ad primum quod non poſſit amplius conueniri a tertio vigore ſententie cum reſtituendo ab ea fuerit liberatus per.d.l.pomponius.§.ſed et is.

¶ Aduerte quia contrarium firmauit idem Bar in.l.ſed et ſi poſſeſſori in pri. ff.de iureiur. Tamen communis opin. eſt cum Bar.in.d.l.claudius vt late habetur per Alex.poſt alios in.d.l.ſed et ſi poſſeſſori quam legit in.l.nam et poſtea .§.fi.co.ti.licet ſecundum Iaſ.ibi opini. Bart.poſſit ſaluari in duobus caſibus vt ibi per eum: et late habetur per omnes ſcribentes in.l.permiſceri.§.ſpecies. ff.de acqui. poſ.et ſic vera eſt concluſio Bar.in.d.l.claudius: et iſtud (vt dictum eſt) procedit quando primus creditor fuit conuentus a tertio et fuit condemnatus ad reſtituendum: ſed ſi primus creditor dum ageret ſuccubuit quia reus fuit abſolutus: quo caſu Barto. in.d.l. claudius dicit quod ſtatim abſolutoria habuit effectum ſuum.d.l.metum.§.ſed quod pretor.ff.quod me. cauſa eſt aduertendum quod ſi reſdeueniret ad primum creditorem a quo tertius fuit abſolutus: tunc primus vigore ſententie bene teneretur ad reſtituendum tertio: et iſto modo procedit tex.in.d.l.ſed et ſi poſſeſſori. et illud quod ibi vult Bart. et ita tenent Imo.Pau.de ca.et Roma.in.d.l.permiſceri.§.ſpecies et ibi Alex.in vlti.limi.dicens hoc modo reduci poſſe ad concordiam illud quod vult Bart.ibi: et in.d.l. ſed et ſi poſſeſſori in quibus locis videtur ſibi contrarius: et ita tene: licet Bartol. in.d.l.claudius (vt ſupra retuli) ſenſerit etiam in hoc euitari poſſe circuitum dum dixit, quod iſto caſu abſolutoria facta de reo ſtatim habuit effectum.per d.l.metum.§.ſed quod pretor. ¶ Circa autem ſecundum membrum diſtinctionis Bar.et aliorum in.d.l. claudius.videlicet quando primus creditor iuſte fuit ſuperatus a tertio: puta pacto vel alia exceptione valida: in quo etiam cadit ſimilis circuitus indiſſolubilis vt oſtenditur per exemplum quod ponit gl.in.d.l.claudius et ibi refert Bart.videlicet quia erat mulier anterior pro ſuis dotibus in bonis mariti primo et ſecundo creditore que renunciauit iuri hypothecarum in perſona ſecundi creditoris non primi.nam tunc ſi mulier agat contra primum creditorem obtinebit contra eum quia prior eſt in tempore: et ſi poſtea ſecundus creditor agat contra mulierem obtinebit ipſe contra eam: quia quo ad eum mulier renunciauit iuri hypothecarum vt.l.iubemus.C.ad velle.et tunc primus poterit reuerti contra ſecundum et iterum mulier contra primum: et ſic daretur circuitus indiſſolubilis cum iſto caſu ſententia fuerit iuſta. ¶ Bar.tamen in.d.l.claudius dicit quod ad diſſolutionem huius circuitus poteſt dari illud remedium quod fuit datum ſupra in primo membro: videlicet quod primus creditor poſſidens conuentus a muliere offerat ei debitum vel litis eſtimationem vt ſic apud eum remaneat poſſeſſio: et iſtud clare procedit ſi primus creditor velit facere iſtam oblationem quia.ſ.ei expediat: vt dictum eſt in primo membro. ¶ Sed ſi hoc nolit facere quia ei non expediat: dat Bar. ſecundum remedium.videlicet quod primus creditor poſſidens de conſenſu mulieris vendat pignus et partem precij det mulieri et partem pro ſe retineat iuxta tex.in.l.ſi prior in princi.et.§.fina. ff.qui

po.in pig.habean. Nam iſtud precium erit ſecurum apud mulierem. Nam licet ſi illam rem pignoratã haberet poſſet ab ea auocari per hypothecariam per ſecundum creditorem: qui vigore renunciẽ facte per mulierem debet ei preferri tamen precium nõ poterit auocari cum ſit apud eã titulo oneroſo. videlicet pro credito ſue dotis iuxta not. per Bar.in.l.prima in fi.ff.de diſtrac.pigno. ⁊ dixi ſupra in quinta parte primo membro nume.60.cum ſequentibus et hoc modo ſecundum Bar.euitabiẽ iſte circuitus ⁊ cum eo tranſit etiam Saly.

45 in.d.l.claudius. ¶ † Octauo queritur in materia an ſi ego obligaui pignori rem meam pro te ⁊ diu ſteti in iſta obligatione: poſſum petere vt cogaris ad liberandum meum pignus? ⁊ breuiter reſpondetur quod de hoc eſt tex.not.in l.lucius.ff.manda.in quo deciditur qḋ ille qui obligauit pro alio pignꝰ: ſi diu ſtetit in dicta obligatione poteſt petere quod ſuum pignus liberetur.

46 ¶ † Sed dubitatur quomodo intelligatur iſtud diu? et gl.ibi dicit quod nõ intelligiẽ decẽnio vt alias ſolet itelligi: ſ; intelligiẽ arbitrio iudicis ⁊ cũ dicta gl. tranſeunt Bar.Alex.⁊ Jaſo. poſt alios in.l.ſi penam.ff.de verbo.obliga. ⁊ not. etiam Jaſ.in.l.ſi fundum per fideicommiſſum nume.11.ff.de lega. primo. erit ergo arbitrarium infra quantum tempus iſtud peti poſſit. ¶ Quid autem ſit in fideiuſſore qui diu ſtetit in fideiuſſione an poſſit petere ſe liberari a tali fideiuſſione vide late per Alex.poſt Barto. in.d.l.lucius vbi ponit pleniſſimã apo

47 ſtillam. ¶ † Nono ⁊ vltimo queriẽ an ſi remiſſio debiti principalis nõ valeat ſaltem valeat remiſſio pignoris? et in hoc pone regulam et tres fallentias.

¶ Regula ergo ſit quod ſi non valet remiſſio debiti principalis: non valet etiã remiſſio pignoris conſequutiua ad illud text.eſt in.l.debitum.C.de remiſ.pi.

¶ Fallit dicta regula primo quando remiſſio debiti principalis nõ valet de iure ſpeciali fauore perſonarum: tunc enim licet nõ valeat remiſſio debiti principalis: valet tamen remiſſio pignoris.

¶ Regula ergo procedit quando remiſſio debiti principalis eſt inualida de iure communi: et ratio eſt quia iura cõmunia difficilius tolluntur quam ſpecialia vt in aucten.de non alie.§.qꝛ vero veriſimile. Jta tenet gloſſ.in.d.l.debitum et in.l.j.§.primo in gloſſ.magna in fin.ff.quib.mod.pign.vel hypo.ſol.

¶ Secundo fallit quando remiſſio debiti ideo vitiatur quia eſt prohibita ſed tamen prohibitio nõ habet cauſã perpetuam: tunc enim licet vitietur remiſſio debiti non vitiatur remiſſio pignoris ita tenet gl in.d.l.prima.§.primo.

48 ¶ † Tertio fallit regula quando cauſa inualidans remiſſionem debiti principalis non eſt ſufficiens ad inualidandum remiſſionẽ pignoris acceſſorij pone exemplum in remiſſione debiti principalis que fit inter maritum et vxorẽ inter quos eſt prohibita donatio vt in toto titulo.ff.de dona.inter vi.et vxo.et ex hoc poterat dubitari an ſicut inter eos eſt prohibita remiſſio debiti principalis ita ſit prohibita remiſſio pignoris? et deciditur quod non quia licet inter eos ſit prohibita donatio et per conſequens remiſſio debiti principalis: qꝛ per hoc donatarius efficitur locupletior: tamẽ ſecus eſt in remiſſione pignoris: quia ex hoc donatarius non efficitur locupletior: nam nihilominus debitor remanet obligatus in debito principali.l.etiam.C.ad velle.et.l.qui pignus ff.de his que in frau.credi.et ita per p̃dicta determinat Bartol.in.l.prima.§. primo.ff.quib.mod.pign.vel hypothe. ſol.et ibidem Salyce.et Salyce.in.d.l. debitum et Bal.in.d.l.etiam in prima oppo. ¶ Et predicta intellige in generali hypotheca ſiue expreſſa facta per maritum: ſiue per legem tacite qꝛ ſcilicet illa remitti poteſt per vxorem in marito conſtante matrimonio et hoc modo procedit.d.l.etiam: ſecus autem eſt in rebus ſpecialiter obligatis pro dote: qꝛ talis hypotheca remitti non poteſt vt tenet gloſſ.prima in.d.l.etiam.et ibi firmat no.Paulus de caſtro.

¶ Regula ergo procedit quãdo remiſſio debiti principalis inualidatur ex cã

que etiam eſt ſufficiens ad inualidandum ipſum pignus prout quando inualidatur propter dolum vel metum vt per Bar. ⁊ Saly. in locis proxime allegatis. ¶ Et per predicta remanet expedita iſta .vj. pars principalis tractatus ⁊ materia reſolutionis pignorum.

¶ Septima pars principalis.

SEquit modo ſeptima pars principalis in qua tractandum venit de actiōe pignoraticia: ⁊ diuiditur in tria membra pricipalia. In primo videbimus in quib⁹ differat pignoraticia ab hypotecaria. In ſecundo de natura pignoraticie. In tertio quibus ⁊ contra quos ⁊ pro quibus competat pignoraticia tam directa q̃ contraria ⁊ de modo libellandi ⁊ deducendi in iudicio vtranq̃ ⁊c.

¶ Summarium

1 Actio pignoratitia in quibus differat ab hypotecaria.
2 Pignoratitia directa non datur debitori contra creditorem niſi pignus traditum fuerit vel ſaltem fingatur traditū creditori.
3 Pignoratitia directa competit creditori etiam abſq̃ pignoris traditione.
4 Actio pignoratitia dicit̃ bone fidei hypotecaria vero ſtricti iuris.
5 Actio pignoratitia directa et contraria an poſſint concurrere.
6 Actio pignoratitia differt ab hypothecaria duratione: nam diuerſis tollūtur ſpaciis.

¶ Primum membrum .vij. partis principalis.

CApiēdo igitur primū mēbrum: in quo tractandū venit: in quibus differāt pignoraticia ⁊ hypothecaria: ⁊ in hoc ex notatis per doctores inuenio qn̄q̃ differentias. Nā Bar. in prima cōſti. digeſtorum, in § tertij: dicit q̄ pignoraticia directa que datur debitori contra creditorem ad repetendū pign⁹ de quo in .l. ſi cum venderet. ff. de pig. actio. differt ab hypotecaria in tribus. vz in natiuitate: vtilitate ⁊ vita. ¶ Et p̄io differt in natiuitate: q2 hypotecaria naſcitur ex ſolo conſenſu vt .l. ſi tibi decem. § de pignore ⁊ ibi Bar. ff. de pac. pignoraticia autem naſcitur rei interuentu vt inſti. qui. mo. re contrahi. oblig. § fi.
2 ¶ † Et propterea talis pignoraticia nō datur debitori contra creditorē: niſi pignus traditum ſit creditori vt not. Bar. in .d. § tertij. poſt gloſ. magiſtram ibi in verſi. emula ⁊ in ver. eaſdem res: vel qn̄ pignus non eſſet vere traditum creditori: niſi ſaltem fingeretur traditū iuxta no. per Bar. in .l. ſolutum. § ſolutā in p̄ſi. oppono hic dicitur quod primum. ff. de pigno. actio. dum vult quod locator hz bona conductoris tacite obligata p̄ pēſione iuxta .l. item quia. ff. de pact. ⁊ .l. ſi certi iuris. C. loca. Nam ex eo quod locator poteſt ea includere pro ſua pēſione finguntur ei tradita: ⁊ ideo ſoluta pēſione: poteſt conductor agere contra locatorem directa pignoraticia pro reſtitutione dictorum bonorum quamuis illa locatori vere tradita non fuerint. ¶ Et ſimiliter dicendum eſt quando a principio res fuit ſimpliciter hypothecata ⁊ non tradita creditori: ſed poſtea ex aliquo modo ⁊ ab alio quam a debitore res illa peruenit ad creditorē. Naz etiam iſto caſu: ſoluto debito dabit̃ debitori contra creditorem directa pignoraticia ad repetendum dictam rez perinde ac ſi a pricipio illa res creditori tradita fuiſſet vt no. vult Bar. in .l. inquilino. ff de dān. infec. ⁊ Bal. in rub. C. de pigno. actio. ⁊ Alex. in .d. l. ſolutū. § ſolutā
3 ff. eo. ti. ¶ † Et licet in pignoraticia directa (vt dictū eſt) requiratur traditio: tn̄ in pignoraticia contraria que dat̃ creditori contra debitorez in caſibus infra ſuo loco notandis: nō requiritur traditio: ſz etiam q̄ pignus traditū nō fuerit creditori omnino cōpetit: vt not. bar. in .d. § tertij in fi. ⁊ Bart. in .l. ſi tibi. § de pignore. ff. de pac. ⁊ q̄uis ibi Fulgo. in hoc teneat cōtra Bar. Tamen Alexan. ibidem defendit opinio. Bart. ⁊ allegat

pro ea tex.in.l.ſi quis in pignore.§.j. in verſi. obligauit iuncto prin. illius.l.ff. de pigno.actio.pōderando q̄ in.d.text. nō dicitur tradidit:ſed obligauit: ⁊ ſm glo.ſi.ibi licet pignus ſola obligatione ſine traditione fuerit conſtitutū tamen datur creditori cōtraria pignoratitia. ¶ Nec obſtat q̄ in tex.ibi dicatur dari etiam actionem de dolo:q2 gloſ. ibi intelligit q̄ actio de dolo detur cōtra extraneum:non cōtra debitorē:⁊ ita reſidet Alex.in.d.§.de pignore dicens fundamenta Fulgo.eſſe leuia:⁊ iſta ſit prima differentia inter pignoratitiā ⁊ hypotecariam.
4 ¶ † Secūda differētia eſt: quia pignoratitia eſt actio bone fidei: hypotecaria vero eſt ſtricti iuris vt no. glo.inſti.de actio.in.§.actionū.in glo.in ver.pignoratitia.et iſte due differentie concernūt natiuitatē dictarū actionū.
5 ¶ † In vtilitate autē ponitur alia ⁊ ſic tertia differentia. Nā pignoratitia datur directa ⁊ contraria:directa eīn datur debitori:cōtraria aūt creditori que cōtraria cōpetit pro expenſis factis in pignore vt.l.ſi neceſſarias.in prin.ff.de pign.actio.⁊ non ſolū pro magnis ſed etiam pro paruis ⁊ quibuſcūq; expenſis:etiam in cibo ⁊ potu vt ibi no. glo.⁊ glo.valde no.⁊ ibi per doc.in aut.ei qui C.de bon.auto.iu.poſ.in glo.in ver.menſuram:vbi habetur q̄ miſſio in poſſeſſionē ex primo decreto cōtra contumacem hodie fit in perſonalibus pro menſura debiti:habito tamen reſpectu ad expēſas:que occurrūt in re in quam fit immiſſio puta ſi eſſet equus quantum immiſſus habuit in eo expendere: et etiā dicta pignoratitia contraria cōpetit in pluribus alijs caſibus infra ſuo loco notādis:ſed hypotecaria dat̄ ſoli creditori:⁊ ſic vtilius ſuccurrit pignoratitia quā hypotecaria.
6 ¶ † Quarta differentia eſt circa vitā ſeu durationē dictarū actionū:alio enim tempore tollitur pignoratitia per preſcriptionem: ⁊ alio tollitur hypotecaria: nam actio pignoratitia cum ſit perſonalis tollitur ſpacio.xxx. annorum.l. ſicut. C. de preſcrip.xxx.ann.vt latius dictum fuit ſupra in.vj.parte.ij.mem.nu.28.hypotecaria autem interdum tollitur.x.annis interdum.xx.interdum.xxx.⁊ interdum.xl.vt.l.j.C.ſi aduer.credi.lib.vij.et latius dixi.ſ.in.d.vj.parte in.ij.mem.nu.1.⁊.2.vbi vide. ¶ Et adde hic etiam que dixi ſupra in prima parte num.4. vſq; ad nu.9.vbi poſui tres differētias inter pignus ⁊ hypotecam:hic autem poſui differentias inter ipſas actiōes: et iſte quatuor differentie quas ſupra retuli colliguntur ex no.per Bar.in.d. §.tertij: quem refert ⁊ ſequitur Ange. de are.inſti.de actio.§.actionum. colū. xxiij.in ver.quero quomodo actio ⁊c. ¶ Adde etiam aliam ⁊ ſic quintā differentiam:quā ſtatim ſubijciam in ſequēti membro.

¶ Summarium.

1 Actio pignoratitia an ſit perſonalis vel realis.

2 Actio pignoratitia an ſit in rem ſcripta.

3 Debitor pōt redimere vel reſoluere pignus datū pignori ſecūdo creditori per pmū ipſi ſecūdo creditori ſatiſfaciēdo.

4 Debitor pignus redimens ſiue a primo creditore ſiue a ſecundo reſoluit vtrāq; hypotecā.

5 Debitor qua actione agere debeat cōtra ſuū fideiuſſorē pignus redimentē.

6 Debitor qua actione agat contra ſingularem ſucceſſorem ſui creditoris.

7 Actio pignoratitia directa competens debitori quo tempore et quare naſcatur.

8 Actio pignoratitia directa non naſcitur niſi prius ſoluto debito:fallit quatuor caſibus.

9 Debito ſoluto oritur debitori actio pignoratitia directa ad repetendum pignus.

10 Debitor ſoluēs alteri quam creditori de voluntate tamen ipſius creditoris:an acquirat actionem hypotecariā contra ipſum creditorem.

11 Soluens pro debitore redimit pignus acquiritq; actionem hypotecariam contra creditorem ſi mandato debitoris ſoluit.

12 Debitor offerens debitũ creditori an ſi creditor nolit acceptare habeat ipſe debitor pignoratitiã directam contra creditorem.

13 Pignus licet pluries vel pluribꝰ obligatũ ſit: vnica tñ ſolutione liberatur.

14 Debitor dans pignus cũ pacto ꝙ creditor poſſit certo tẽpore illud vẽdere poteſt nõ obſtãte pacto ipſum pignus ante venditionẽ redimere.

15 Debitor emẽs pignus a creditore põt agere contra creditorẽ pignoratitia: qr talis venditio nulla eſt.

16 Pignus quãdo intelligatur obligatũ pro vſuris.

17 Pignoratitia non oritur ex ſolutione partis debiti.

18 Solutio de pecunia reprobata neminem releuat.

19 Pupillus non põt obligari pignoratitia nõ eñ põt pignꝰ recipere nec dare.

20 Actio pignoratitia nõ ſequitur tertiũ poſſeſſorem.

¶ Secũdũ membrum.vij.partis principalis.

Apto igitur ipſum ſecũdũ mẽbrũ huius ſeptime partis in quo tractabit̃ de natura iſtius actionis pignoratitie: ⁊ in hoc expediã

1 me per queſtiones. ¶ † Primo itaqꝫ q̃ro an iſta actio pignoratitia ſit perſonalis vel realis: et ꝙ ſit perſonalis eſt tex. expreſſus in.l.fin.C.de diſtrac.pig. vbi dicitur ꝙ actio pignoratitia eſt in perſonam: non in rem: ⁊ ita tenent Barto. ⁊ alij in.l.pignoris.C.de pigno.

2 ¶ † Sed dubitatur an licet ſit perſonalis ſaltem ſit in rem ſcripta: ⁊ in hoc Bal.in rubrica.C.de pigno.actio. dicit ꝙ quando pignoratitia datur contra vſurarium ⁊ ſic in contractu vſurario: de equitate canonica eſt in rem ſcripta ⁊ competit contra quemlibet etiam ſingularem ſucceſſorem per tex. ⁊ ibi no. per Hoſtiẽ.in.c.cum contra extra de pignori.ſed de iure ciuili ſecundũ Bald. dicta actio eſt ſimpliciter in perſonam et ratio eſt ſecundum eum quia naſcitur ex contractu vnde non ſequitur ſingularem ſucceſſorem cum quo non eſt contractum: ⁊ idem tenet Bal.in.c.primo.in fin.in vſibus feu.in titulo de feu. da.in vim.l.cõmiſ. ¶ Abb. aute in.d.c. cum contra indiſtincte tenet ꝙ dicta actio pignoratitia ſit in rem ſcripta ⁊ ꝙ ſaltem vtilis detur contra tertium poſſeſſorem. Alexan. vero in prima conſti. digeſtorum in.d.§.tertij refert opiniones ⁊ nihil firmat. ¶ Sed in apoſtil.ad Bald.in.d.c.j.de feu.da.in vim.l.cõmiſ. tenet quod indiſtincte iſta actio pignoratitia ſit perſonalis ⁊ quod etiã in contractu vſurario non agatur contra ſingularem ſucceſſorẽ pignoratitia actione: ſed condictione ex canone nam ſecũdum eum ſepenumero condictio ex lege tanquã in rem ſcripta ſequitur fundum allegat.l.fina.§.ſed ſi prefatam.C. de iure delibe. ¶ Ego autem puto veriorem eſſe illam opi. ꝙ actio pignoratitia ſit ſimpliciter perſonalis ⁊ non ſequatur fundum ſeu tertium poſſeſſorẽ per tex.in terminis in.d.l.finali.C.de diſtrac.pigno.cui non poteſt reſponderi: ⁊ ita etiam tenet Ange.de are. inſtitu. de actio.§.item ſeruiana. in penulti.colum. ⁊ in.§.actionum in materia pignoratitie. ¶ Et non obſtat text.in.d.c.cum contra de pignor.vbi eſt tex.ꝙ heredes creditoris obligauerant alteri eorũ creditori bona que eorum autor pignori acceperat ab eiꝰ debitore: ⁊ dicitur ibi quod heredes debitoris poſſunt agere contra illum creditorẽ cui heredes creditoris obligauerunt bona ipſius debitoris ⁊ petere ꝙ fructus per eum percepti computentur in ſortẽ ⁊ bona obligata eis reſtituantur: etiam quod nec debitor nec heredes debitoris cum dicto creditore ꝯtraxerint. ¶ Super quo tex. canoniſte valde dubitauerunt qua actione agere poſſint dicti heredes debitoris contra dictum ſecundum creditorem: ⁊ alij dixerunt ꝙ rei vendicatione: alij ꝙ officio iudicis ⁊ alij pignoratitia in rem ſcripta de equitate canonica.

3 ¶ † Nam pro intelligẽtia dicti tex. eſt aduertendũ: ꝙ quando primus creditor dat pignus pignori ſecundo creditori: poteſt debitor dicto ſecundo creditori ſoluere vel compenſare ad reſoluendum obligationem pignoris vt eſt tex. ⁊ ibi

tex.⁊ ibi no. Bart.in.l.grege.§.cum pi-
gnori.ff.de pigno,⁊ habetur in.l.nomē.
C.que res pign.obliga.poſ. ¶Et ratio
eſt quia ille ſecundus creditor cui pri-
mus dat pignus pignori:non cenſetur
in dicto pignore tertius poſſeſſor:ſed cē
ſetur quaſi idem creditor ⁊ eadem per-
ſona cum primo.⁊ idem pignus : ⁊ ea-
dem hypoteca que erat apud primum
creditorem eſt etiā apud ſecundum: qꝛ
cū ſit ius reale poteſt in aliū transferri
vt habetur per Bar.in.l.ariſto.in vl.co.
ff.que res pigno.obli.poſ.⁊ per Sal. in
l.j.C.de his qui in prio.cre.lo.ſuc. ⁊ ſe-
cundus creditor cui primus ſuum pi-
gnus conceſſit ſubrogatur loco primi:
⁊ ideo retinet naturam primi in cuius
locum ſubrogatur arg.l.ſi cū.§.qui in-
iuriarū.ff.ſi quis cau.⁊ hinc eſt ꝙ ſecū
dus creditor cui primus pign⁹ pigno-
ri dedit habet vtilem hypotecariā con
tra debitorem que directo competebat
primo creditori vt.d.l.grege.§.cum pi-
gnori.⁊.d.l.nomen.⁊.l.j.⁊.ij.C.ſi pi.pig.
4 da.ſit.¶†Et hinc etiā eſt ꝙ ſiue debi-
tor ſoluat vel ſatiſfaciat primo credito-
ri ſiue ſecūdo cui primus pignus ſuū
ceſſit reſoluitur vtraq; hypoteca vt eſt
tex.in.l.debitor.§.fi.⁊ ibi bar.ff.de pign.
actio.¶Cōſideratis ergo premiſſis nō
eſt mirum ſi contra creditorem ſecun-
dum cui primus pignus pignori dedit
ſoluto debito cōpetat actio pignorati-
tia:qꝛ eadem hypoteca ⁊ idem pignus
quod fuit apud primū eſt etiā apud ſe-
cundū ⁊ reputatur idē creditor: ⁊ vtri-
q; poteſt ſolui:⁊ directa hypotecaria q̄
datur primo datur vtiliter ſecundo.
¶Et hoc modo loquitur ⁊ ꝓcedit text.
in.d.c.cum contra vel ꝙ heredes debi-
toris poſſunt agere contra ſecundū cre
ditorem cui heredes primi creditoris
pignus pignori dederunt vt fruct⁹ per
eum percepti compenſentur in ſortem:
nam indubitanter vt dictum eſt eis cō-
petit ad hoc actio pignoratitia directa
ſicut competeret contra primum credi
torem vel eius heredes.⁊ probatur iſta
cōcluſio per tex.⁊ ibi no.per gloſ.Bart.
Sali.⁊ Pau.de caſtr. in.l.petenti.ff.de
pigno.actio.iuncta.l.debitor.§.fi.codē.
ti.vbi habetur ꝙ ſi creditor primus de-
dit pignus pignori ſecundo ſi fiat ſolu
tio primo creditori reſoluitur etiam pi-
gnus ſecundi:et debet pignus reſtitui
ipſi debitori abſq; eo quod ſoluatur ali
5 quid ſecundo creditori. ¶†Sed licet
ita ſit in ſecundo creditore:tamē ſecus
eſt in alio ſingulari ſucceſſore qꝛ contra
eum non datur pignoratitia debitori:
⁊ ideo ſi fideiuſſor debitoris ſoluat cre-
ditori ⁊ ab eo recipiat pignus quod ei
a debitore datum fuerat:nō poterit de-
bitor ſoluendo agere contra fideiuſſorē
pignoratitia directa ad recuperandū
ſuum pignus:ſed contra eum dabitur
debitori actio mandati vt eſt tex. in.l.ij.
ff.de pigno.⁊ ibi optime declarat gloſſ.
dicens ideo non dari pignoratitiam qꝛ
illa oritur ex contractu:⁊ inter fideiuſ-
ſorem ⁊ debitorem non interceſſit con-
tractus pignoris:ſed mandati:⁊ ſequū
tur ibi Barto.⁊ Salice.⁊ hoc modo de-
bet etiam intelligi tex.in.l.fideiuſſor. in
prin.ff.de pigno.dum ibi dicitur ꝙ fide
iuſſor qui reluit pignora a debitore ſub
promiſſione de ſoluendo ⁊ poſtea non
ſoluit:quod debitore ſoluente creditori
cogendus eſt reſtituere pignora debito
ri nam debet intelligi per actionem mā
dati vt dicitur in.d.l.ij.co.titu.
6 ¶†Et quod dicitur in fideiuſſore: for-
tius dicendum eſt in alio tertio poſſeſ-
ſore ſeu ſingulari ſucceſſore creditoris
ꝙ ſcilicet contra eum non competat de
bitori pignoratitia directa.vt probatur
vltra predicta per tex in.l.ſi cum vende
ret.in prin.ff.de pigno.actio.vbi eſt tex.
quod ſi creditor vendidit pignus ⁊ con
uenit cum emptore:vt liceret debitori
ei ſoluere pretium et recuperare rem
venditam dicitur ibi quod pignorati-
tia competit debitori cōtra creditorem
vt ei cedat actionem ex vendito contra
emptorem: ſed quod ipſe debitor non
poteſt agere contra emptorem pignora
titia:ſed rei vendicatione vel in factum
⁊ ſic probatur ibi quod contra tertium
poſſeſſorem et ſingularem ſucceſſorem
non datur debitori pignoratitia que ei
competit contra creditorem:ſed in ſecū
do creditore(vt dixi)eſt ſecus quia pi-

gnus ⁊ hypoteca quod ſecundus creditor habuit a primo reſoluitur eo ipſo quod debitor ſoluit primo creditori vt d.l.debitor.§.fi.ff.de pigno.act. ſed non reſoluitur quando creditor vendidit pignus ipſa emptio.vt.l.iiij.ff.de pigno. actio.⁊ ibi not.⁊.l.j.⁊.ij.C.ſi anti. credi. pignus vendi.⁊ ſic apparet de diuerſitate rationis inter creditorē primi creditoris recipientem pignus pignori: et alium ſingularem ſucceſſorē dicti primi creditoris ex tit. emptionis vel alio habili ad tranſlationem dominij:quia ius ſecūdi creditoris reſoluitur per ſolutionem factam primo:ſed ius emptoris non ⁊ ideo contra creditorem poteſt intentari pignoratitia: ſed contra emptorem non.⁊ ꝙ contra emptorem non competat pignoratitia etiā in caſu in quo debitor pretenderet intereſſe puta ex venditione dolo facta:ſed contra creditorem qui vendidit:eſt text.in.l.j.C.ſi vendi.pig.aga.iunctis gloſſ.⁊ maxime glo.magna:⁊ no.Bar.Bal.Sali.⁊ alij ibidē.¶ Et ita diſtinguendum puto licet non inueniam per doct.examinatū. ¶ Et ex his habes quintam differētiā inter pignoratitiam ⁊ hypotecariā vez ꝙ pignoratitia eſt actio perſonalis et non ſequitur rem nec ſingularem ſucceſſorem creditoris:niſi ſolum creditorem creditoris habentem idem pignus a creditore primo: hypotecaria autem eſt actio realis vt.l.pignoris.C.de pig. cum concordantijs:⁊ hanc quintā differentiam adiunge alijs quatuor poſi

7 tis in precedenti membro ⁊c. ¶ † Secūdo quero an iſta actio pignoratitia directa que datur debitori naſcatur tempore contractus pignoris an vero naſcatur ex ipſa ſatiſfactione quam debitor facit creditori:⁊ breuiter in hoc dicendum eſt quod iſte contractus pignoris re contrahitur vt inſtitu.qui.mo.re contrahi.obli.§.fi.⁊ ideo neceſſe eſt dicere ꝙ iſta actio naſcatur ex ipſo contractu:ſed tamen eius ortus ſit tempore ſolutionis vel ſatiſfactionis et non ante:naſcitur ergo talis actio hodie id eſt tempore ſatiſfactionis:ſed ex materia antiqua vt eſt tex.in.l.ſi rem alienā.

§.omnis.ff.de pigno.actio.⁊ ibi eſt gl. not.que hoc optime declarat. et ponit aliqua ſimilia exempla ſeu caſus ſimiles.vez de mutuo reconciliato conſumptione nam actio oritur ex mutuo: ſequuta tamen conſumptione: vt.l.ſi qs pro eo.§.ſi nummos.ff.de fideiuſ.¶ Similiter in actione tutele que demū finita tutela et adminiſtratione naſcitur: ſed ex geſtione precedenti vt.l.ſi tutor. in fi.cum.l.ſeq.ff.de tute.⁊ ra.diſ. idem ⁊ in delegatione iuriſditionis facta per proconſulem ſuo legato antequā ipſe proconſul ingrediatur prouinciam:qꝛ talis iuriſditio nō competit legato niſi demum poſtquam procōſul ingreſſus fuerit prouinciam:⁊ ſic oritur ex mandato precedenti ſequuto tamen ingreſſu vt.l.obſeruare.§.fin.ff.de offi.procō. ⁊ legati.⁊ ſimiliter euenit in actione ex ſtipulatu pro dote:que naſcitur demū ſoluto matrimonio et tamen oritur ex contractu precedenti vt.l.j.C. de repu. et.l.ſi conſtante.§.primo.ff. ſoluto matrimonio.et ibi late per Alexand.poſt alios: niſi in caſu vergentie mariti ad inopiam quia tunc naſcitur conſtante matrimonio vt.l.hec actio.ff.ſoluto matrimonio.⁊.l.ſi conſtante.in principio. eodem titulo.et.l.vbi adhuc. C. de iure dotium.⁊ dictam glo.in.d.§.omnis ſequuntur.ibi Barto.et Salice.

¶ Et ex predictis colliguntur in materia due regule vna negatiua et altera affirmatiua. ¶ Negatiua eſt ꝙ actio pignoratitia que competit debitori et ſic directa non naſcitur niſi prius ſoluto debito creditori. ¶ Affirmatiua eſt quod ſoluto vel ſatiſfacto debito dicta actio naſcitur.et vtranqꝫ regulam exa

8 minabimus de per ſe. † Primo igitur capio regulam negatiuam que eſt qꝺ actio pignoratitia directa non naſcitur niſi prius ſoluto debito vt lege ſi rē. la prima.§.omnis.ff.de pigno.act. Iſta autem regula pro eius declaratione recipit quatuor fallentias.

¶ Fallit ergo primo quando pignus datum fuit creditori ſub ſpe future numerationis pecunie:quam poſtea creditor noluit ſoluere et ſic obligatio pi

gnoꝛis non fuit completa: nam iſto caſu poteſt debitoꝛ agere pignoꝛaticia cō tra creditoꝛem ad repetendum ſuū pignus abſq; alia ſolutiōe vel ſatiſfactione vt eſt tex. in. l. ſolutum. §. pꝛimo. ff. de pig. actio. ⁊ ibi not. Bar. Saly. ⁊ Paul. de caſt. ⁊ hanc limi. etiam ponit gloſ. in d. l. ſi rem. §. omnis in verb. actio.

¶ Et ex dicta. l. ſolutum. §. pꝛimo not. ibi glo. Barto. ⁊ Paul. de ca. quod ad pducendum actionem pignoꝛatitiā ſufficit quod res ſit data ob cauſam pignoꝛis: licet cauſa pꝛincipalis ob quā datum fuit pignus non perficiatur: quod eſt notandum. ¶ Secundo fallit quando pignus datum fuit ſub conditione: ⁊ illa defecit: quia etiam tunc competit directa pignoꝛaticia ad repetendum pignus abſq; ſolutione: ⁊ idem ſi creditoꝛ fecit debitoꝛi pactum de non petēdo pecuniam vel ipſum liberauit per acceptilationem vt de omnibus eſt text. in. d. l. ſolutum. §. pꝛimo. ¶ Tertio fallit quando creditoꝛ res pignoꝛatas iniuſte ſeu inhoneſte male tractaret: nam ſi illas male tractet abſq; inhoneſtate poteſt debitoꝛ agere contra eum pignoꝛaticia ad eius intereſſe. ¶ Si autem male tractet cum inhoneſtate puta pꝛoſtituendo ancillam pignoꝛatam poteſt agere pignoꝛaticia repetendo illam: iſto enim ſecundo caſu ſoluitur ius pignoꝛis. pꝛimo autem non: ⁊ pꝛedicta abſq; alia ſolutione vel ſatiſfactione text. eſt in. l. eleganter. §. fin. ff. de pignoꝛa. action. ⁊ ibi not. Bar. ⁊ Pau. de caſt. ¶ Quarto fallit quādo debitoꝛ agere vellet cōtra creditoꝛem pignoꝛatitia pꝛo damnis ⁊ intereſſe paſſis per debitoꝛem ob dolum vel culpam creditoꝛis: quia ad ea poteſt agere etiam ante ſolutionem vel ſatiſfactionem debiti tex. in. l. fi. in pꝛin. ſecundo reſponſo. ff. de pig. actio. ⁊ ibi per Bar. ⁊ Pau. de ca. regula ergo habet locum quando agitur ad reſtitutionē rei pignoꝛate: ⁊ iſta ſufficiant quo ad pꝛimā regulā negatiuā. ¶ ⁊ Secunda aūt regula affirmatiua eſt: quod ſoluto debito oꝛitur actio pignoꝛatitia directa debitoꝛi ad repetendum pignus: et iſta regula pꝛo clarioꝛi intelligentia expedictur per ampliationes ⁊ limitatiōes pꝛimo ergo ponam ad dictam regulam xv. ampliationes ſeu extenſiōes: ⁊ poſtea ſubijciam octo fallentias. ¶ Pꝛimo ergo dicta regula extenditur ⁊ ampliatur vt non ſolum pꝛocedat ſoluto debito in pecunia: ſed etiā aliter ſatiſfacto de voluntate tamen creditoꝛis: puta ſi dentur alia pignoꝛa creditoꝛi pꝛo liberatione pꝛimoꝛum: vel ſi ſit data cautio etiam nuda vel fideiuſſio de ſoluendo pꝛo obtinenda liberatione a pignoꝛib⁹: vel ſi aliter creditoꝛ a pꝛimis pignoꝛib⁹ receſſerit etiā quod ſui facilitate creditoꝛ in aliquo fuerit leſus: nam pꝛioꝛa pignoꝛa erunt liberata ⁊ agi poterit ad illoꝛum reſtitutionem directa pignoꝛaticia tex. eſt in. d. l. ſolutum. §. omnis verſ. ſatiſfactum. ff. de pigno. actio. ⁊ ibi glo. Bar. Bald. Saly. ⁊ Pau. de caſtro.

¶ Et idem eſt ſi per nouationem volūtariam receſſum ſit a pꝛimis pignoꝛib⁹ vt eſt tex. in. d. l. ſolutum in pꝛin. ¶ Secundo amplia regulam que eſt quod ex ſolutione debiti naſcatur pignoꝛatitia vt non ſolum pꝛocedat in debitoꝛe ſoluente pꝛo re ſua data pignoꝛi: ſed etiā ſi dediſſet pignoꝛi rem alienam: q2 ſoluendo poteſt agere ad eam pignoꝛatitia vt eſt tex. in. l. ſi rem alienā. §. is quoq;. ff. de pign. actio. ¶ Tertio amplia vt dicta regula pꝛocedat etiam in pꝛedone quia. f. ſi pꝛedo rem pignoꝛi ſuo creditoꝛi dedit: quamuis ipſe pꝛedo in dicta re non faciat fructus ſuos: tamen ex quo creditoꝛ eam bona fide poſſedit: poterit ille pꝛedo debitoꝛ: ſoluto debito agere contra creditoꝛem non ſolum ad reſtitutionem pignoꝛis: ſed etiam ad cōpenſationem fructuum perceptoꝛum per creditoꝛem: ⁊ ſic eſt tex. in. l. ſi pignoꝛe. §. ſi pꝛedo. ff. de pigno. actio.

¶ Quarto amplia regulam vt pꝛocedat etiam quando debitoꝛ egiſſet pignoꝛatitia ante ſolutum debitum: nā ſatis eſt ſi pendente iudicio ſoluat ad obtinendum in pignoꝛatitia vt eſt textus in lege ſi rem alienam. §. fi. de pignoꝛa. actio. et ex hoc ibi Bartolus et alij inferunt ad vnam theoꝛicam generalem, videlicet quod ius

ſuperueniens actori pendente iudicio
ex cauſa de preterito deducta tñ in iu-
dicio prodeſt actori ad obtinendum cõ-
demnatoriam contra cõuentum. ¶ In-
tellige tñ tu dummodo ſolutio vel illud
ius ſuperueniat ante cõcluſum in cau-
ſa: nam ſi ſupueniret poſt concluſum in
cauſa videretur ſupuenire poſt ſenten-
tiam ⁊ non prodeſſet ita declarat ⁊ limi-
tat Bar. in. l. ſi mater. §. eandem in fi. ff.
de excep. rei iudi. ⁊ no. Paul. de caſt. in
d. l. ſi rem. §. fi. ⁊ etiã dicta theorica limi
tatur pluribus alijs modis vt p Alexã.
in conſi. cl. in penul. colum. in. v. vol. vbi
10 vide. ¶ † Quinto amplia regulã vt nõ
ſolum ex ſolutione facta per debitorem
creditori oriatur pignoratitia: ſed etiã
ſi ſit ſolutum alteri de voluntate ipſius
creditoris: vel etiam ſi eſſet ſolutum ei
cui poſtea creditor heres extitit: vel etiã
ſi eſſet ſolutum creditori creditoris mei
qui habebat meũ nomen vel mea bona
obligata ⁊ iſto caſu etiam inuito credi-
tore meo: ſed ſi non haberet meum no-
mẽ vel mea bona obligata: ſed eſſet ſim
plex creditor creditoris mei: ſi ei ſoluam
de voluntate creditoris mei: vel ſi ſoluã
procuratori mei creditoris vel alteri le-
gitime recipienti pro eo: nam in omni-
bus iſtis caſibus ex dictis ſolutiõibus
oritur debitori ſoluẽti pignoratitia ac-
tio ad repetendũ pignus datum credi-
tori tex. eſt ⁊ ibi no. bar. poſt gl. ⁊ Saly.
⁊ Pau. de ca. in. l. ſolutũ. §. ſolutã. ff. de
11 pig. acti. ¶ † Sexto amplia ꝙ iſta actio
pignoratitia directa non ſolum compe-
tat debitori ſoluenti: ſed etiam cõpetat
tutori: curatori ⁊ procuratori: qui me-
diante legitimo mandato tutela vel cu
ra ⁊ cũ debitis ſolẽnitatibus pignora-
uerunt rem dñi: ſicut enim tales potue
runt pignorare: ita ⁊ poſſunt luere ⁊ re-
petere pignora directa pignoratitia te-
xtus eſt in. l. ſolutũ. §. fi. cum. l. ſeq. ⁊ ibi
no. Barto. ff. de pigno. actio. ⁊ vt decla-
rat ibi Pau. de ca. talibus adminiſtra-
toribus pignorantibus ⁊ ſoluentibus
queritur directa pignoratitia: eorũ au-
tem principalib⁹ queritur vtilis: ⁊ quo
modo dicta directa poſſit per dictos ad
miniſtratores intentari vide ibi p Pau.
12 de caſt. ¶ † Septimo amplia vt regula
procedat: non ſolum facta ſolutione: ſꝫ
etiam ſi in iudicio debitor actualiter of
ferat ſoluere ⁊ creditor recuſet recipe-
re: vel ſi extra iudicium debitor offerat
deponat ⁊ conſignet: ⁊ creditor nolit re
cipere: qꝛ per dictas oblatiões dabitur
directa pignoratitia debitori perinde
ac ſi ſoluiſſet cum ſtet per creditorem ꝙ
non ſoluatur. tex. eſt in. l. aliena. §. j. ver.
ſi per creditorem iuncta glo. ibi in verſi.
13 agitur. ff. de pigno. actio. ¶ † Octauo
amplia vt regula procedat non ſolum
quando debitor dedit rem creditori vt
eſſet ei pignorata: ſed etiam ſi ei dedit
rem vt alteri poſſet pignorare: nã etiã
iſto caſu non ſoluto debito ipſi credito-
ri poterit debitor agere contra credito-
rem vt reſtituat rem: ſi creditor eã iam
reluit ab eo cui pignorauit: ſi autem nõ
dum reluit poterit agere vt illã reluat
⁊ reſtituat vt eſt tex. in. l. petenti. ff. de pi
gno. actio. qua autem actione ad hoc
poſſit agere debitor declarabitur infra
proxime. ¶ Et ſic regula ꝓcedit qñ res
fuit data pignori ipſi creditori. Amplia
tio vero loquitur quando non fuit da-
ta pignori creditori: ſed fuit data credi-
tori ad hoc vt eã pignori poneret apud
alium. ¶ Et inter regulam ⁊ amplia-
tionem eſt differentia in quatuor. ⁊ pri-
mo quia in regula quando. ſ. res datur
pignori creditori: creditor acquirit ius
in illa re: in ampliatione autem quan-
do ſcilicet datur res creditori vt eam pi
gnoret alteri creditor in ea non acqui-
rit ius. ¶ Secundo eſt differentia quia
in regula quando creditor dictam rem
pignorat alteri iuxta. l. grege. §. primo
ff. de pigno. cenſetur pignorare ius qđ
habet in re: ⁊ ſic ſuo nomine ex quo ſe-
quitur ꝙ ſoluto ei debito cum ius ſui
pignoris extinguatur. d. l. ſi rem. §. om-
nis. ff. de pigno. actio. extinguitur etiam
ius ſecundi creditoris ⁊ res deſinit eſſe
obligata ambobus. l. debitor. §. fi. cod. ti
tu. In ampliatione autem nõ cenſetur
ipſe creditor obligaſſe ius ſuum quod
non habet in re: ſed cenſetur obligaſſe
ipſam rem de volũtate debitoris ⁊ ideo
licet ſibi ſoluatur a ſuo debitore: non

propterea liberatur pignus a ſecundo creditore. ¶ Tertio eſt differentia qꝛ in regula ſoluto debito ꝯpetit debitori ſoluenti pignoratitia directa: in ampliatione autem competit actio preſcriptis verbis vel ad exhibendum. ¶ Quarta differentia eſt. quia in regula non poteſt debitor agere pignoratitia niſi priꝰ ſoluto debito. d. l. ſi rem. §. omnis: in ampliatione autem ſic: ita declarat Paul. de caſt. in. d. l. petenti poſt gloſ. fina. ibi. ¶ Ex quibus apparet ꝙ in ampliatione cōpetit debitori: vt dictum eſt actio preſcrip. ver. ⁊ ad exhibendum: ⁊ etiam poteſt eidem competere actio cōmodati: quia licet eſſet debitor ſui creditoris tamen per hoc nō tenebatur ei rem ſuā cōmodare: ⁊ cum ex hoc nullam mercedem receperit ideo ei poteſt competere actio cōmodati vt declarat gloſ. in. d. l. petenti: quam ſequūtur ibi Bar. Paul.
13 ⁊ alij. ¶ † Nono amplia ꝙ iſta actio nō ſolum detur contra creditorem cui eſt ſolutum per debitorem: ſed etiam datur contra alium cui primus creditor ſuum pignus pignori dedit ⁊ ſic per vnam ſolutionez liberatur pignus tam a primo q̄ a poſteriori creditore cui primus ſuum pignus pignorauit ⁊ nō eſt neceſſe ꝙ debitor ſoluat ſecundo creditori text. eſt in. l. debitor. §. fina. ff. de pignor. actio. Nec dictus ſecundus creditor poteſt ſe tueri per retentionem contra debitorem agentem pignoratitia quando ipſe debitor ſoluit primo creditori vt eſt ibi tex. ⁊ declarat glo. Bart. et Paul. ibi. ¶ Decimo amplia ꝙ dicta actio pignoratitia facta ſolutione: non ſolum datur contra creditorem primū ⁊ ſecundum vt dictum eſt: ſed etiam datur contra fideiuſſorē qui fideiuſſit pro ipſo debitore: ⁊ dum offerret ſoluere creditori impetrauit a iudice vt pignus ſibi daretur. Nam ſi poſtea non ſoluit vt promiſſit: poterit debitor facta ſolutione agere pignoratitia contra fideiuſſorem ad reſtitionem pignoris vt eſt text. in. l. fideiuſſor in princip. ⁊ ibi not. gloſſ.
14 ff. de pigno. ¶ † Undecimo amplia etiā ſi eſſet data facultas per pactum creditori vendendi pignus ſi non ſoluatur infra certum tempus: quia ſiue debitor ſoluat infra tempus predictuz: ſiue etiā poſtea dūmodo nondum ſit facta venditio per creditorem: datur pignoratitia de debitori ad repetendum pignus text. et ibi gloſ. ⁊ docto. in. l. tertia. C. de pigno. ⁊ dixi ſupra in ſexta parte primo membro. ¶ Duodecimo amplia vt regula procedat etiam ſi debitor non ſoluat: ſed petat per creditorem compenſari fructus perceptos ⁊ ſi quid reſtat ei ſoluat: nam etiam iſto caſu competit pignoratitia debitori perinde ac ſi ſoluiſſet totum vt. l. prima ⁊ ſecunda. C. de pignora. actio. iuncta. l. ſecunda. C. de pac. pigno. ¶ Tertiodecimo amplia vt regula procedat etiam ſi debitor peteret per creditorem compenſari illud qđ creditor conſequutus fuit a fure extraneo qui pignus furatus fuit: ſiue id creditor cōſequutꝰ fuit per actionē furti ſiue p cōdi. incerti: ſiue ſit ſimplū ſiue duplum: nāq oē id debet ꝯpenſari cū credito: ⁊ creditore hoc modo ſatiſfacto debitor poteſt agere pignoratitia ad pignꝰ vt. l. ſi pignore in princip. ⁊ ibi per gloſ. ⁊ docto. ff. de pigno. actio. ⁊ ratio eſt qꝛ creditor ex pignore non debet aliquid lucrari: ſed omne lucrum ex eo proueniens debet in ſortem imputari vt ibi declarat gloſſ. Barto. ⁊ Paul. de caſtro Iſtud tamen reſtringitur niſi furtum pignoris eſſet factum per ipſum debitorem: qꝛ illud quod creditor conſequutus fuit actione furti ab ipſo debitore ⁊ ſic ipſam penam furti non tenetur in ſortem imputare: quia hoc modo furtum remaneret impunitum ⁊ eſſet contra regulam. l. quod a quoq̄. ff. de regulis iuris vbi dicit tex. quod a quoq̄ pene nomine exactum eſt eidem reſtituere nemo cogitur ⁊ ibi per doctum: ⁊ idem dicendum eſt quādo creditor pro futuro egiſſet contra debitorem condictione incerti: ⁊ ex hoc cōſequutus fuiſſet eſtimationem rei: quia ad eam non competeret debitori pignoratitia nec illa compenſanda eſſet in credito: ſed ſi creditor ex conditione conſequutꝰ fuiſſet rem ipſam pignoratam: tunc bene ſoluto debito ad eam competeret debi-

tori pignoratitia. ¶ Et ideo iſto caſu vtilius eſſet debitori tradere ipſam rem ꝙ illius eſtimationem ita declarat Barto. ⁊ Pau. de caſtro poſt gloſ. in di
15 cta. l. ſi pignore in princip. ¶ † Xiiij. amplia etiam ſi debitor a creditore pignus emeret ⁊ precium ſolueret creditori: nã talis emptio non valet tanꝙ facta de re ſua: ſed precium debet in ſortem imputari: ⁊ ſi illud eſſet minus debito teneretur debitor reſiduum ſupplere ipſi creditori: quo facto agere poſſet pignoratitia: non autem agere poſſet ex empto vt. l. debitor in principi. ff. de pign. actio. et ibi declarat Paul. de caſtro. ¶ Quintodecimo amplia etiam ſi debitor fuiſſet condemnatus creditori ob nõ reſtitutionem pignoris in plus ꝙ eſſet debitum cum vſuris: preſtito creditori iuramento in litem contra ipſum debitorem: q: non obſtante dicto iuramento ⁊ condemnatione in plus facta: poterit adhuc debitor ſoluere debitum cum vſuris: ⁊ eo ſoluto ex equitate inuenietur liberatus: ⁊ poterit agere pignoratitia ad pignus tex. ⁊ ibi gloſſ. Barto. ⁊ alij in. l. ſi fundus. §. ſi pluris. ff. de pi
16 gno. ¶ † Fallit modo dicta regula. et primo quando eſſet ſoluta ſors ſeu debitum principale: nam nõ ſufficeret hoc ad agendum pignoratitia: niſi etiam eſſent ſolute vſure debite dicta de cauſa: quando ſcilicet etiam pro illis pignus erat obligatum: vt. l. ſolutum. §. ſi ſortem. ff. de pig. ac. ¶ Et intelligitur pignus eſſe obligatum etiam pro vſuris: quando hoc expreſſe actum fuit vt ibi eſt textus. Item quando ſimpliciter eſſet obligatum pignus ⁊ vſure deberentur naturaliter ⁊ ciuiliter: ſecus autem ſi eſſent debite naturalr̃ tm̃: q: tũc pignꝰ ſimpliciter datũ nõ intelligeret̃ datũ ꝑ illis vt eſt textꝰ in dicto. §. ſi in ſortem in verſicu. ſiue autem ⁊c. ⁊ in. l. per retentionem. C. de vſur. Secus autem ſi pignus eſſet datum pro ſorte tantum: naꝫ tunc indiſtincte non cenſeretur obligatum pro vſuris vt declarat Barto. in dicto. §. ſi in ſortem et Paul. ibi. in dicto verſicu. ſiue autem quem vide: ⁊ in hoc adde que late dixi ſupra in quinta parte primo membro
17 ¶ † Secundo fallit regula quãdo eſſet ſoluta integraliter portio debita vni ex heredibus creditoris quia ex hoc non datur debitori pignoratitia: niſi etiam ſoluatur altera portio debita alteri coheredi vt dicta. l. ſolutum. §. ſi creditori ⁊ ibi no. ff. de pigno. actio.
¶ Tertio fallit regula quando poſt ſolutum debitum creditori: ipſe creditor emeret pignus a debitore: quia tunc nõ dabitur vlterius actio pignoratitia debitori: ſed ipſi agenti obſtabit exceptio dominij ſuperuenientis ipſi creditori vt eſt tex. in. l. aliena. §. fina. ff. de pigno. actio. ⁊ ſic iſto caſu ex ſolutione non cõpetit actio pignoratitia.
18 ¶ † Quarto fallit regula: quando ſolutio eſſet facta de pecunia reprobata: q: talis ſolutio non liberat neqꝫ pignus neqꝫ ſoluentem: ⁊ ideo ſoluenti non datur iſto caſu actio pignoratitia. l. elegãter. §. qui reprobos. ff. de pe pigno. actio. ⁊ hoc procedit etiam ſi dicta pecunia reprobata: fuiſſet poſtea approbata a campſore ad inſtantiam creditoris: q: omnino non liberatur debitor: niſi quãdo creditor ſcienter illam accepiſſet ita declarat ibi Barto. Item iſtud procedit etiam ſi creditor qui dictam monetam reprobatam ignoranter accepit poſtea illam expendidit pro bona vt etiam ibi declarant glo. ⁊ Barto. aſſignantes rationem ſuper hoc. ¶ Poteſt tamen dictus debitor qui ſoluit dictam pecuniã reprobatam creditori: illam ab eo recuperare tam excipiendo ꝙ etiam agendo conditione ſine cauſa vt ibidem optime declarat Pau. de caſtro ꝙuis gloſ. ibi voluerit ꝙ hoc poſſit fieri ſolum excipiendo ⁊ male ſecundum Pau. ibi.
19 ¶ † Quinto fallit quando pignus eſſet datum pupillo ſine autoritate tutoris: quia etiam ꝙ ei ſoluatur debitum tamen contra ipſum non oritur pignoratitia actio: nam ſicut pupillus non poteſt dare pignus ſine tutoris autoritate vt. l. prima in principio. ff. que res pigno. obliga. poſſ. ita nec poteſt recipere: vt ex eo obligetur pignoratitia actione tex. eſt ⁊ ibi gloſ. cum qua alij tranſ=

cunt in.l.pupillo.ff.de pigno. actio. ¶ Intellige tamē vt ibi declarat gloſ. niſi pupillus ex receptione pignoris effectus eſſet locupletior: q2 tunc etiā qđ pignus ei datum fuiſſet ſine tutore: eſſet obligatus ⁊ conueniri poſſet pignoraticia actione iuxta tamen late no. per Ang. de are. inſti. de auto. tuto. in prin.

20 ¶ † Sexto fallit regula ſeu potius declaratur: ſi creditor amiſit poſſeſſionem pignoris: ⁊ pro illa egit quaſi ſeruiana cōtra tertium poſſeſſorem ⁊ ab eo conſequutus fuit litis eſtimationem: q2 tali caſu non poteſt debitor repetere ab illo tertio poſſeſſore ſuam rem quamuis creditor per ſolutionem ſibi factam ab illo tertio poſſeſſore ſit liberat⁹: niſi ipſe debitor reſtituat vel offerat ipſi tertio poſſeſſori quod pro eo ſoluit text. eſt in.l.ſi creditor.in principio.ff.de pigno.actio. ¶ Aduerte tamen q in caſu.d.l.ſi creditor: non datur debitori cōtra illum tertium poſſeſſorē pignoraticia ſed oportet agere rei vendicatione: q2 (vt dictu ȝ fuit ſupra) in iſto.ij.membro nu.vij. ⁊ ſequentibus actio pignoratitia eſt perſonalis ⁊ non ſequitur tertium poſſeſſorem: ⁊ ita etiam tacite not. gloſ. in.d.l.ſi creditor.in princi.in ver. offerat vbi ad hoc allegat plures concordantes ⁊ de hoc eſt tex.in terminis in.l.ij.ff. quibus modis pi.vel hy.ſol. ⁊ ſic iſta non eſt proprie fallentia a regula ſed potius declaratio. ¶ Septimo fallit regula quando eſſet ſoluta pars tantum debiti: q2 non per hoc poſſet debitor agere pignoratitia ad partem rei pignorate: ſed omnino requiritur integra ſolutio debiti.l. quādiu.C.de diſtrac.pigno. ⁊ facit.l. ſi neceſſarias.§.ſi vnus.ff.de pigno.actio. ⁊ iſtud procedit non ſolum quādo vna res eſt data pignori: ſed etiam ſi plures eſſent date: q2 non cogitur creditor vnā ex illis liberare niſi ſoluto integro debito: tex.eſt.in.l.qui pignori.ff.de pigno. ¶ Octauo fallit dicta regula quando etiam eſſet ſolutum integrum debitum vna cum vſuris iuxta.l.ſolutum.§.ſi in ſortem.ff.de pigno.actio. ⁊ creditor vendidiſſet aliquam ex rebus pignoratis: ⁊ pro ea obligaſſet ſe de euictione in caſibus permiſſis nam donec debitor caueat ipſi creditori de indēnitate ſuper dicta euictione promiſſa: non dabitur ei pignoraticia ad repetendum alia pignora vt eſt tex. ⁊ ibi no.in.d.l.ſi neceſſarias.§.j.ff.de pigno.actio.

¶ Summarium.

1 ☞ In pignoratitia actione que veniant.

2 Uſure an debitori debeātur de illo pluri quo pignus vēditum eſt p creditorē.

3 Intereſſe qđ debitor paſſus eſt ex eo q creditor recuſauit reſtituere pignus an veniat in pignoratitia.

4 Pignoratitia directa datur ob dolum creditoris: ſimiliter ob latam et leuem culpam.

5 Creditor an teneatur de caſu fortuito rei pignorate.

6 Creditor reſtituens pignus debitori ſoluto debito tenetur repromittere debitori de dolo ⁊ culpa.

7 Creditor tenetur ⁊ cogi poteſt actione pignoratitia compenſare fructus perceptos ex re pignorata.

8 Pignoratitia directa competens debitori ob deteriorationem rei a creditore factam an datione pignoris inſolutum creditori cenſeatur remiſſa.

9 Pignoratitia directa datur cōtra dñm pro pignore dato eius ſeruo peculiari nomine.

10 Creditor non cogitur agere contra debitorem: nec conſtituitur in mora non agendo.

11 Pignoratitia directa competit tam pro pignore pretorio ꝙ̄ conuentionali.

12 Pignoratitia directa an ⁊ qñ reijciatur per exceptionē dominij.

13 Pignoratitia contraria poteſt creditori competere contra directam.

14 Pignoratitia contraria competit creditori pro expenſis neceſſarijs et aliquando pro voluntarijs factis in pignore.

15 Expenſe neceſſarie que dicantur.

16 Creditor in repetitione expenſarum in re pignorata factarum prefertur ceteris creditoribus.

17 Creditor an teneatur probare expēſas in re pignorata factas: ⁊ ſi pſumantur.
18 Creditor quando dicatur aliquid feciſſe in re pignorata tacito conſenſu debitoris.
19 Pignoratitia contraria cōpetit pro re aliena vel alteri obligata data pignori creditori ignoranti.
20 Creditor agens pignoratitia cōtraria cōtra debitorē pro re aliena ſibi obligata ad quid agere debeat.
21 Actio pignoratitia ↄtraria an cōpetat creditori decepto in pignore cōtra fideiuſſorem ſibi cum pignore datum.
22 Creditori multis caſibus competit pignoratitia contraria cōtra debitorem.
23 Debitor decipiens creditorem in re pignorata tenetur actione pignoratitia contraria: ſubmittēs autem aliam pro iam tradita tenetur actione furti.
24 Debitor pignorans rem alienam tenetur pignoratitia cōtraria.
25 Libellus in pignoratitia directa qualiter ſit formandus.
26 Libell⁹ in pignoratitia directa an debeat cōtinere probationē dominij.
27 Libell⁹ qualiter ſit in pignoratitia cōtraria concipiendus.

¶ Tertiū membrū .vij. ptis pricipalis.

SEquitur modo tertiū membrum huius .vij. partis: in quo videbim⁹ que veniāt in actione pignoraticia et pro quibus competat tam directa ꝙ contraria: ſed primo de directa: poſtea de contraria.

¶ Capiēdo itaq primo directā pignoraticiam: ponam in ea pro faciliori et clariori intelligentia ſex concluſiones complectentes totā materiā: ⁊ poſtea
1 duas .q. ¶† Prima igit̄ concluſio ſit: ꝙ in pignoraticia directa venit nō ſolum res pignorata: quando non eſt vendita per creditorem: ſed etiam ſi creditor vēdidit pignus plus ſuo credito venit illud plus cum intereſſe vel vſuris: ſi illud plus creditor nō obtulit ⁊ depoſuit (debitore recuſante recipere) quia cū iſta ſit actio bone fidei veniūt in ea vſure a die more. tex. eſt ⁊ ibi declarat bart. ⁊ Pau. de ca. in. l. ꝗuis. §. fi. cum. l. ſeq. ff. de pi. actio. ⁊ in. l. creditor. la. ij. co. tit. ¶ Et dum Pau. de ca. in. d. l. ꝗuis. §. fi. dicit ꝙ ꝗuis iſta actio fuerit inuenta principaliter ad recuperationē pignorum tamē cum ſit bone fidei datur etiā ad reſtitutionem precij ſuperexiſtentis ex pignore vendito: quod creditori traditum non fuit quaſi illud ſuccedat loco rei tradite: intellige tu iuxta not. p Barto. in. l. j. ff. de diſtrac. pi. declarando: quod dictum reſiduum precij reperitur apud creditorem ex cauſa lucratiua ⁊ ipſe debitor cogitur habere ratam venditionem pignoris factam per creditorem iuxta no. in. l. eleganter. §. ſi vendiderit. ff. de pi. actio. iſtis ergo concurrentibus dicitur dictum precium ſuccedere loco rei vt habetur in. d. l. j. et dixi late ſupra in quinta parte principali in primo membro.
2 ¶† Et puto iſtas vſuras debitas ipſi debitori a creditore in illo pluri quo vēdita fuit res pignorata iuxta. d. l. ꝗuis §. fina. deberi etiam de iure canonico: prout debentur venditori re tradita emptori: ſi emptor fuerit in mora ſoluendi precium iuxta. l. ſecundam ⁊ ibi no. per gloſ. C. de vſur. ⁊ l. curabit. C. de actio. emp. quaſi creditor vendiderit de conſenſu ipſius debitoris ex quo ita ſemel voluit vt probatur inſti. quibus alie. li. §. j. ibi voluntate debitoris intelligitur pignus alienare ⁊ habetur per Bald. in. l. j. C. ſi ſer. extero in. q. de peliparío
3 creditore vendente. ¶† Adde etiam qḋ in iſta actione venit intereſſe: quod debitor paſſus eſt: ex eo ꝙ creditor recuſauit reſtituere inſtrumenta rei pignorate iuxta tex. in. l. fi. in princi. ff. de pigno.
4 actio. ¶† Secunda concluſio eſt qḋ in pignoraticia directa venit dolus ⁊ lata culpa ⁊ etiam leuis: non autē leuiſſima: nec caſus fortuitus. text. ⁊ ibi notat Barto. ⁊ Pau. de ca. in. l. ſi cum venderet. §. fi. de pi. actio. ⁊ in. l. fi. §. fi. eod. tit. ⁊ in. l. ſi creditor ⁊ in. l. ſi nulla. cum. l. ſequen. C. eo. ⁊ de caſu fortuito eſt tex. clarus in. l. que fortuitis. co. titu. ⁊ ibi etiā glo. in ver. preſtantur. que allegat concordantes. ⁊ optimus tex. in. l. ea igitur ff. de pigno. ac. qui dicit quod creditor

tenetur in pignore ad ea que diligens paterfamilias in ſuis rebus preſtare ſolet. ¶ Adde tu ꝙ in tantum creditor tenetur in re pignorata de culpa ⁊ dolo. ꝙ ſi res indiget aliqua expenſa neceſſaria creditor debet illam facere. alˀ ſi res pereat vel efficiatur deterior tenetur de culpa. vt. l. ſi ſeruus. ff. de pigno. act. declarando tamen hoc ſecundum Pau. de ca. ibi quādo creditor talem expenſam commode facere potuit. nam non per hoc tenetur ſe ⁊ ſuas res incommodare. velˀ diſtrahere ſua bona vel pecunias ad vſuram recipere: ſed tali caſu quando ipſe nō poteſt commode expenſam facere debet ſolum denūciare ⁊ ſignificare debitori. ꝙ ſi etiā nō poſſet ex aliquo iuſto impedimento denunciare excuſaretur. arg. l. item queritur. §. exercitu. ff. locati. Ita declarat ibi Pau. que not. quia poſſunt contingere.

5 ¶ † Illud autem quod dictum eſt de caſu fortuito reſtringitur niſi forte creditor rem ſibi obligatam propria autoritate ſine aliqua licentia debitoris occupauerit. tunc enim creditor teneretur de caſu poſtea contingēte in illa re. tex. no. ⁊ ibi Bar. ⁊ Saly. ac Pau. de ca. in. l. qui ratiario. ff. de pignori. actio. Et ſubdit ibi Pau. de ca. ꝙ ex quo ſumus in culpa in cōmittendo ꝙ creditor tenebitur de caſu qui etiam eueniſſet ſi creditor non ocupaſſet. iuxta not. in. l. ſi vt certo. §. interdum. ff. cōmod. ⁊ in. l. ſi vehenda. §. idē iuris. ff. ad. l. rhodi. de iac. ¶ Intellige tamen ⁊ declara predicta ꝙ nō obſtante caſu fortuito cōtingente in pignore quando creditor nō occupauit propria autoritate poterit creditor agere ad debitum. l. ſi creditor. ⁊ ibi per docto. C. de pig. acti. ⁊ hoc niſi creditor fuerit in culpa. puta qꝛ potuit euadere pignus a caſu fortuito ⁊ non euaſit. vt l. ſicut. ⁊ ibi not. Bald. C. de pigno. tunc enim quando creditor fuit in culpa. ſi ageret ⁊ non offerret pignus qđ periiſſet ſua culpa repelleretur doli exceptione. vt. l. apud celſum. §. item queritur ſi vniones. ⁊ ibi gloſ. ff. de doli exceptio.

6 ¶ † Tertia cōcluſio eſt ꝙ quādo creditor reſtituit debitori pignus tanꝙ ab eo ſatiſfactus tenetur repromittere debitori de dolo ⁊ culpa ſua etiam in negligendo cōmiſſa. ita ꝙ ſi res immobilis pignorata habuiſſet ſeruitutem de qua ipſe creditor habuiſſet noticiam. ⁊ negligendo ea vti illam amiſiſſet teneretur etiam de hoc. vt eſt text. not. in. l. creditor. la prima. ff. de pigno. act. ⁊ iſta repromiſſio debet fieri cum fideiuſſore. vt vult glo. in. l. debitor. §. fi. eod. titu. in glo. in ver. nec quicꝙ. Sed Saly. ibi tenet contrarium ex eo quia. d. l. debitor. loquitur per verbum repromitto. nec ei adiungitur aliqđ verbum per quod cogamur intelligere de fideiuſſore adhibendo in dicta repromiſſione iuxta no. in. l. j. ff. qui ſatiſ. cog. ⁊ in. l. ſancimꝰ. C. de verborum ſignifi. ⁊ puto Saly. recte ſentire.

7 ¶ † Quarta concluſio eſt ꝙ in dicta actione pignoraticia venit ꝙ creditor cogatur compēſare fructus perceptos ex re pignorata cum ſuo credito. iuxta. l. j. ⁊ ij. C. de pigno. act. item venit ꝙ creditor teneatur de deterioratiōe rei pignorate facta dolo vel culpa ſua ⁊ eſtimationem dicte deteriorationis tenet̄ reſtituere vel compenſare cum credito ſuo. vt eſt tex. ⁊ ibi gloſ. ⁊ doct. in. d. l. ij in ſecundo rñ. ¶ Et propterea vt dicit Bald. in. d. l. creditor. la ſecunda eod. ti. per illum tex. creditor ſatiſfactus tenet̄ reddere pignus debitori in eadeꝫ qualitate in qua illud recepit. Et iſtud notandum eſt ſm eum pro formatione libelli in pignoraticia directa qꝛ dꝫ peti reddi rem in eo ſtatu intrinſeco in quo erat tēpore pignorationis. ita ꝙ creditor tenetur de inciſione arborum fructiferarum. ſed non de inciſiōe ſilue cedue que eſt in fructu ſm Bal. ibi per illum tex.

8 ¶ † Et in tantum tenetur creditor de deterioratione rei per ſuam culpaꝫ facta: quod licet poſtea illam recipiat ſimpliciter in ſolutum a debitore, tamen adhuc remanebit obligatus debitori pro dicta deterioratione ⁊ damno. vt eſt glo. ſolennis in. l. eleganter. in principio in gloſ. fina. in ver. ſi forte que eſt paruula. ff. de pigno. actio. ⁊ illam ſequitur ibi Barto. ⁊ magnificat Paulꝰ de caſtro dicens quod eſt perpetuo te-

nenda menti.ꝛ ꝙ ſuper illa eſt facienda
vna magna manus.ꝛ ꝙ alibi non repe
ritur.ꝛ approbat ibi etiā Alex.allegan
do pro ea text.in.l.fi.ff.arb.fur.ceſ. qui
9 ſatis bene probat. ¶†Adde etiam qḋ
dicta actio pignoraticia debitori datur
cōtra dn̄m pro pignore dato eius ſeruo
peculiari nomine ꝛ datur peculiotenꝰ:
vt eſt text.in.l.ſi creditor.§.fi.ff.de pig.
ac.ꝛ ibi glo.ꝛ doc. ¶ Quinta concluſio
eſt ꝙ creditor poſſidēs pignus tenetur
ex fructibus quos percipit ſoluere col-
lectas ꝛ tributa.vt.l.in ſumma.ꝛ ibi gl.
ꝛ Bal.C.de pigno. ꝛ.l.inter creditorem
ff.de pac.Et ratio eſt qꝛ collecta dꝫ ſol-
ui per poſſeſſorem percipientē fructus
vt habetur in dictis locis.in tantum ꝙ
pactū factum in cōtrarium vt.ſ. ſoluaꝛ
per debitorem qui non poſſidet:non va
let in preiudicium fiſci.vt eſt tex.in.d.l.
inter creditorem.Si tamē creditor ſol-
ueret de ſuo collectas vel alia onera pu
blica.puta expenſas impoſitas ꝓ mu-
nitione viarū:qꝛ fructus nō eſſent ꝑ euꝫ
percepti vel nō ſufficerent poſſet habe-
re regreſſum cōtra debitorem.vt habe-
tur in.d.l.in ſumma. Nō tamē tenetur
creditor rem ſibi pignoratam ponere in
ſuo eſtimo ſm̄ Bal.in.l.cum notiſſimi.
in.iij.col.C.de preſcri.xxx.an.ꝛ habetur
per Alex.poſt Bar.in.l.titio in prin.ff.
ad muni.de quo tamē vide.ſ.in.iij.par-
te in primo membro. nu.48. vbi pleniꝰ
10 de hoc.¶†Sexta concluſio eſt ꝙ lꝫ cre
ditor habēs pignus poſſit etiam ſi vult
agere contra debitorē vt ſibi ſoluat.ta-
mē inuitus ad hoc cogi non poteſt ſed
ipſe debitor ſi vult ſibi pignus reſtitui
tenetur offerre ꝛ deponere ipſi credito-
ri.tex.eſt ꝛ ibi no.Bal.in.l.creditor.C.de
pigno.Et facit pro hoc titu.ꝛ maxime
l.j.C.vt nemo inui.age.vel accu.coga.
Sed bene eſt verum ꝙ ſi creditor vellet
agere ad debitum tenebitur offerre pi-
gnus.alr̄s repelletur exceptione doli.l.
apud celſum.§.itē queritur ſi vniones
ff.de excep.do.ꝛ no.Bal.in.c.j.in fi.in ti
tu.de conten.inter do.ꝛ fi.de inueſti.feu.
11 ¶†Queritur modo in materia an ſicut
actio pignoratitia directa cōpetit de-
bitori ꝓ pignore cōuentionali.vt.ſ. ꝓ-
batū eſt.ita etiā competat pro pignore
pretorio:puta ſi creditor fuit immiſſus
in poſſeſſionem bonorū debitoris ex pri
mo decreto.ꝛ per cōſequens cōſtitutuꝫ
pignus ꝑtorium.iuxta.l.non eſt miruꝫ
.§.j.ff.de pigno.act.Et debitor ſoluit vel
obtulit ꝛ depoſuit ſuum creditum cre-
ditori an poſſit agere cōtra eū pignora
ticia ad repetendū bona in quibus fa-
cta fuit immiſſio?ꝛ breuiter dicendum
eſt ꝙ ſic.caſus eſt ꝛ ibi not.in.l.inquili-
no.cum.l.ſeq.ff.de dam.infec.ꝛ in.l.is
cui.§.queri poterit.ꝛ ibi Barto.ff.vt in
poſ.lega.¶ Dicit tamē ibi Barto.ꝙ in
iſta pignoraticia venit dolus ꝛ lata cul
pa.ꝛ nō leuis.per allegata ibi per eum.
in cōuentionali autem venit etiā leuis
culpa.vt notaui.ſ.in mēbro pretorij pi
gnoris in.iij.parte in ſecundo membro.
ꝛ plenius in.v.parte principali in.v.
membro.nu.cvj.ꝛ.cvij.Et qḋ etiam in
pignore ꝑtorio detur pignoratitia.eſt
tex.ꝛ ibi Bar.in.l.ſi pecuniam.ff.de pi-
gno.act.ꝛ ibi etiam per Pau.de caſt.et
per Bal.in rubri.C.eo.titu.ꝛ per Ang.
de are.inſti.de ac.§.actionū.col.xxiiij.in
12 ver.quero an pignoratitia. ¶†Ulteriꝰ
queritur an ſi debitor agat cōtra credi-
torem directa pignoratitia ad reſtitu-
tionē pignoris poſſit creditor excipere
de dominio cōtra debitorem a quo cau
ſam habet?Et in hac.q.pro intelligen-
tia premittendum eſt ꝙ debitor ſoluto
debito poteſt agere cōtra creditoreꝫ ad
reſtitutionē pignoris duplici actione.
vcꝫ rei vendicatione ꝛ actione pignora
ticia.ꝛ ſic actione reali:ꝛ actione perſo
nali ex cōtractu:vt.l.nec creditores.et
ibi gloſ.ꝛ Bal.C.de pigno.actio.an er-
go creditor poſſit excipere de dominio
contra debitorem agentē? Bald.in.d.l.
nec creditores ponit quādaꝫ diſtinctio
nem.ꝛ ibidem Saly.ponit aliā diſtin-
ctionē magis plenam. Sed Bar.in.l.ſi
alienā.ff.ſolu.ma.magis late ꝛ magi-
ſtraliter diſtinguit ꝛ ex eius diſtinctio-
ne.quatenus pertinet ad terminos no-
ſtros pono tres cōcluſiones. ¶ Prima
ꝯcluſio eſt ꝙ qn̄ agiꝛ actiōe ꝑſonali ad
id qḋ directo deſcēdit a cōtractu:de cu
ius ſubſtantia eſt ꝙ agens ſit dn̄s pōt

contra agentem opponi iſta exceptio tu non eſt dñs: ſed onus probandi incũbit excipienti.ſ.q agẽs non ſit dñs. & cũ hac cõcluſione Bar o.tranſeunt cõmuniter doc.vt late p Alexan.in.d.l. ſi alienam. Et ab hac concluſione Bar. ibi excipit.d.l.nec creditores.C.de pigno.ac. qꝛ ſm eum ad producendum pignoratitiam nõ requiritur q debitor qui dat rem pignori ſit dominus illius rei. licet quandoqꝫ ad cõſtituẽdum ius in re puta hypotecam ſic.& ſic vult Bart.q pignoratitia non requirat dominium ad ſui ſubſtantiã in debitore qui dedit pignus.& de hoc eſt tex.in.l.ſi rem alienã §.is quoqꝫ.ff.de pigno.actio.& dicam.ĩ. in libello pignoratitic. Et propterea cõcluditur q ſub iſta prima concluſione non cadit queſtio noſtra. ſed cadit ſub ſequenti concluſione. ¶ Secunda igitur concluſio eſt q quando ad ſubſtantiam contractus non eſt neceſſe q agẽs fuerit dominus: non poteſt per reum cõuentum habentem cauſam ab agente opponi exceptio dominij. videlicet q agens non ſit dominus. niſi in vno caſu ſcꝫ quando res in qua debet fieri executio nõ extaret: qꝛ tunc poſſet opponi exceptio dominij ad effectum: vt per hoc cõuentus teneatur ſolum ad eſtimationem poſſeſſionis, non autẽ ad eſtimationem proprietatis rei per.l.ſi mulier.§.q poſſeſſionem.ff.q me.cau. ¶ Niſi forte reus conueniatur ratione doli vel ſui delicti.qꝛ tunc agens nõ obſtante exceptione conſequeť etiam eſtimationem proprietatis. vt vult Bar.in.l.cõmodare.ff.cõmoda.per.l.cõductores.C.loca. &.l.nõ ab re.C.vnde vi. Sed iſtam reſtrictionem Bar.in.d.l.cõmodare.reprehẽdit Alex.in.d.l.ſi alienam.& ſequiť ſimpliciter opinionem Bar.ibi quam.ſ.retuli. Et (vt.ſ.dixi) ſub iſta ꝯcluſione cadit actio pignoratitia &.q.noſtra: qꝛ ad ſubſtantiam actionis pignoratę nõ eſt neceſſe q debitor qui dedit pignus fuerit: vel ſit dñs rei pignori datę: licet ad cõſtituendũ hypotecã & hypotecariaꝫ actionem requiratur bene q debitor pignorans ſit dominus: vt.l.aliena.in pñ. & ibi per gl.& doc.ff.de pig.actio. ¶ Unde cõcluditur q creditor conuentus ex cõtractu actione pignoratitia a debitore nõ poteſt excipere q agens nõ ſit dominus: niſi in caſu notato per Barto.in d.l.ſi alienam.ſ.relato. ¶ Tertia concluſio eſt q contra agentẽ ex contractu poteſt conuentus etiam habens cauſam ab eo excipere de dominio ipſius excipientis.per.l.qui rem.ff.depoſi.&.l. bona fides.eo.titu.& ita tenet Alex.in.d.l. ſi alienam.late defenſando opini. Bar. per multa que obmitto. ¶ Concludendo ergo in terminis noſtris: ſi contra debitorem agentem pignoratitia creditor excipiat de ſuo dominio.debet talis exceptio admitti.ſi autem excipiat q debitor agens non ſit dominus: ſua exceptio.non debet admitti.vt dixi.ſ. in ſecunda concluſione. ¶ Et cum iſta opiñ. concordat etiam Saly.in ſua diſtinctione in.l.non vnde.C.ſi cer.peta.in vltimo membro.in ver. ſecundo caſu. quando excipit de ſuo proprio dominio &c. Et de iſta materia vltra not.per Barto. et Alexand.in.d.l.ſi alienam.vide etiã.ſ. in ſecunda parte. in tertio membro.in viij.limi.nume.lxij.vſqꝫ ad nume.lxviij. & plene per Barto.etiam in.d.l.commodare.ff.commoda. Nam hic tetigi tantum ea que faciunt ad terminos pignoratitic. Et per hec ſit expedita pignoratitia directa &c. ¶ Uidendum modo de actione pignoratitia cõtraria cui.ſ.cõpetat.& pro quibus.
13 ¶ † Et primo ſciendum eſt q ſicut pignoratitia directa cõpetit debitori: vt dictũ eſt.ſ.ita iſta pignoratia contraria cõpetit creditori: vt eſt tex.in.l.tutor.§.contrariam.ff. de pignora.actio. ¶ Et de hac actione et de pluribus alijs actionibus directis & cõtrarijs & quando & quomodo naſcãtur habetur late per Barto.in.l. curatoris. C.de nego.geſt.& Cum Bar. tranſeunt communiter alij. vt ibi per Alexand. Competit autem iſta actio cõtraria pignoratitia creditori contra debitorem in pluribus caſibus.
14 ¶ † Et primo cõpetit pro expenſis neceſſarijs factis per creditorem in re pignorata. puta in ſuſciendo vel reficiendo domum pignoratã vel i ſeruis pignoratis infirmis me

Alcandis: vel in illis cibandis: vel in
alijs expenſis neceſſarijs vt eſt tex. ⁊ ibi
gl. ⁊ doc. in. l. ſi neceſſarias. in prin. ff. de
5 pig. actio. ¶ † Et expenſe neceſſarie di-
cuntur quibus non factis res erat peri
tura vel deterior futura: vt. l. impenſe.
ff. de verb. ſigni. ⁊ no. glo. ſ. in. d. l. ſi neceſ
6 ſarias. ¶ † Et per predicta dixit Bar. in
l. interdum. cum. l. ſequē. ff. qui po. in pi
gno. habean. ꝙ creditor non ſolū poteſt
repetere expēſas factas in equo ſibi pi-
gnorato. puta in alimentis ipſius et in
famulo ſeu ragatio cum cuſtodiente et
in penſione ſtabuli. ſed quod etiam in il
lis preferri debet omnibus alijs credito
ribus anterioribus: cum tales expenſe
ſint facte ad conſeruationē rei. per text.
in. d. l. interdum. ⁊ faciunt not. per Bal.
in. l. in reſtituendo. C. de peti. here. ⁊ vi-
de que circa hoc late ſcripſi. §. in. v. par
te. in ſcdo membro. nu. xxiiij. ⁊ xxv.
7 ¶ † Et pro declaratione predictorū ad
de quod quando creditor repetit tales
expenſas: abſq; alia probatione in du-
bio preſumuntur tales expenſe facte ⁊
per eum facte: vt no. Bar. in. l. cū ſeruus
in ver. eadem ratione dico ⁊c. ff. de ver-
bo. obliga. declarando tamen deciſionē
Barto. vt ibi per Alexan. poſt Imo.
¶ Adde etiam ꝙ creditor equū pigno
ratum dedit ad vecturam tenetur illā
vecturam computare cum expenſis fa
ctis pro dicto equo. ⁊ etiam ſi quid ſu-
pereſt in ſortem: vt no. Bal. in. l. ij. C. de
par. pigno. ⁊ refert ⁊ ſequitur Alexan.
in. l. ſi ſeruos. ff. de pigno. acti. Item ad
de ꝙ ſi res pignorata eſt penes ipſum
creditorem pro predictis expenſis datᷣ
ipſi creditori retentio: ſed ſi res ſit apud
aliū. vel ſit aliquo caſu perempta: tūc
datur ei actio pignoraticia contraria
vt eſt tex. in. d. l. ſi neceſſarias. Et predi-
cta procedunt in expenſis neceſſarijs.
8 ¶ † Sed ſi creditor feciſſet expēſas vti-
les tantum: tunc ita demum illas repe-
tere poterit. ſi illas feciſſet de voluntate
expreſſa vel tacita ipſius debitoris: et
tacita voluntate dicitur fieri quādo cre
ditor proſequutus fuit expenſam quā
facere inceperat debitor. dummodo ta-
lis expenſa non ſit nimis onerosa debi-
tori: quod relinquitur arbitrio iudicis.
vt eſt pulcher tex. in. l. ſi ſeruos. ff. de pi
gno. actio. ⁊ ibi clare per Pau. de caſtro
Item intellige dummodo poſt impen-
ſam inceptam per debitorem ipſe debi
tor non ſit lapſus facultatibus, ita qꝺ
non ſit veriſimile. tunc debitorē voluiſ
ſe continuare dictam expenſam. nā tali
caſu creditor non poſſet repetere expen
ſam voluntariam. Ita declarat Paul.
de ca. in. d. l. ſi ſeruos. ⁊ bn̄ iudicio meo.
19 ¶ † Secūdo competit etiam dicta actio
pignoraticia contraria creditori. quan-
do ei fuit data pignori res aliena eo
ignorante: vel aliter debitor malicioſe
ſe geſſit in conſtituendo pignore. vt eſt
tex. in. l. ſi rem alienam. la prima. in pnc.
ff. de pigno. acti. ⁊ gloſſ. ibi exemplificat
illud verbum malicioſe quando debi-
tor daret pignori rem quam ſciebat ſe
obligare non poſſe. puta quia obligatio
erat prohibita a teſtatore: vt. l. pater. §.
fundum a filio. ff. de lega. iij. vel qr ſcien
ter obligauit ſeruum furem. l. ſi ſeruus.
ff. de pigno. act. In tantum quod ſi do-
minus rei quam debitor obligauit ſuc
cedat ipſi debitori non reconualeſceret
pignus. nec creditori competeret dire-
cta. vel vtilis hypothecaria ad dictam
rem: vt. l. rem alienam. ff. de pigno. acti.
ſed ſolū competeret ei contra illū he-
redem debitoris vtilis pignoraticia cō
traria pro damnis ⁊ intereſſe ſuis ob rē
alienam ſibi obligatā a debitore. vt eſt
tex. ⁊ ibi no. Bart. in. l. ſi titio. ff. de pign.
poſt glo. ibi. ⁊ latius declarat ibi Saly.
quem vide omnino. Ad idem tex. in. l. tu
tor. §. contrariam. ff. de pig. act. vbi ha-
betur quod ſi debitor rem alienam: vel
rem ſuam alteri hypothecatam pigno
ri det ſecundo creditori. ſi res illa non
ſufficiat vtriq; creditori dabitur ſecun-
do creditori contra debitorem pignora
ticia contraria. ⁊ idem ſi debitor det pi-
gnori rem in publicum obligatā: vt eſt
tex. in. d. §. contrariam. ¶ Et predicta
militant etiam ſi debitor ignorāter pre-
dicta bona obligaſſet: quia non obſtan-
te eius ignorantia omnino tenebitur cō
traria pignoraticia: quod ſi ſciēter obli-
gaſſet vltra pignoraticiam tenebitᷣ etiā

crimine ſtellionatus:vt eſt tex.in.d.§.cõ
trariam.⁊ ibi declarant Bar.Saly.ce.⁊
Pau.de ca.Si autẽ creditor reciperet
ſcienter pignori rem alienam:vel alteri
obligatam:vel morboſam.quia de illis
contentus fuit:non haberet contrariã
pignoraticiam:vt eſt tex.in.d.§ contra-
riam.in fi.⁊ ibi optime declarat gloſſ.

20 ¶†Sed dubitatur in predictis quan-
do creditor agit contraria pignoraticiã
contra debitorem ex eo quod res aliena
fuit ſibi pignori data ad quid agere de
beat:Et glo.no.in.l.cum debitore.ff.de
pigno.ac.dicit quod agi debet ad inter
eſſe.⁊ iſtud intereſſe ſm glo.ibi põt con
ſiderari varijs reſpectibus.⁊ primo ſi
creditor erat creditor alicuius alterius
debiti chyrografarij. Nam tunc ſi cre-
ditor habuiſſet hypothecam potuiſſet
illam retinere pro credito chyrografa-
rio contra debitorem.iuxta.l.vni.C.etiã
ob chiro.pec.ſecundo ſi erat naturale
debitum tantũ pro quo res pignori da-
ta fuit.nam tunc cum nõ haberet actio
nem de iure ciuili,iuxta.l.legem.C.de
pac.potuiſſet ſibi per retentionem pro-
uidere.l.per retentionem.C.de vſur.ter
tio qꝛ ſi habuiſſet pignus non fuiſſet li-
tigaturus:prout eſt facturus cum ſola
actione perſonali ⁊ ſupportaturus ex-
penſas litigando. ¶Subdit glo.ꝙ alij
dixerunt quod iſtis caſibus non poſſit
creditor agere ad intereſſe:ſed vt aliud
eque bonũ pignus ſibi detur.Sꝫ bar.
⁊ Saly.in.d.l.cum debitore.in hoc vlti
mo tenent contra gl.quia licet debitor
iſto caſu poſſit liberare dãdo creditori
aliud pignus eque bonum.argumen.l.
ſi quis domum.C.loca.Tamen iſtud ꝙ
debitor teneatur dare aliud pignus nõ
eſt in obligatione.⁊ ideo creditor nõ po-
teſt ad hoc agere.⁊ ita firmant ibi Bar.
⁊ Saly.ſequentes glo.in alijs.⁊ ſubdũt
quod.d.l.cum debitore.cum gloſſ.eſt te
nendã menti pro formatiõe libelli in iſta
actione pignoraticia contraria.Intelli
ge tu in caſibus ibi notatis videlicet qñ
res aliena vel alteri obligata fuit data
pignori.nam ſecundum Barto.ibi eſti-
mabitur iſtud intereſſe tanti quanti mi
nus valet illud nomen propter defectũ
dicte rei pignorate.per.l.j.§.ſi heres.ff.
ad trebel.Et ad iſtud intereſſe aget cre-
ditor.In alijs autem caſibus in quibꝰ
vt dictum eſt.ſ.in primo caſu.⁊ dicetur
ĩ.in caſibus ſequentibus libellꝰ erit for
mandus ſecundum terminos illius ca
ſus in quo pignoraticia contraria pote
rit competere.Et adde predictis no.per
bal.in.l.creditor qui fraudes.C.de pig.
ac.

21 ¶†Unum tamen in predictis eſt no
tandum quod quando creditor habet
pignoraticiam contrariam ex eo quia
fuit deceptus in pignore.iuxta.d.l.cuꝫ
debitore.quod ſi tali caſu vltra pignus
fuit etiam datus fideiuſſor creditori qꝺ
contra talem fideiuſſorem non dabitur
creditori actio pignoraticia contraria
ad intereſſe predictum:ſed ſolum ad pe
cuniam debitam:vt eſt tex.no.⁊ ibi etiã
not.Bar.in.l.ſi in pignore.ff.de fideiuſ.
qui reddit rationem.videlicet quod fi-
deiuſſor non ſe obligauit pro qualitate
pignoris dati:ſed pro pecunia ſoluen-
da.

22 ¶†Tertio competit dicta actio pi-
gnoraticia contraria creditori quando
debitor conduxit pignus a creditore.et
poſtea detractat illud reſtituere:nã da-
bitur creditori contraria pignoraticia
ad intereſſe.non autem ad pignus reſti
tuenduꝫ:qꝛ ad hoc habet creditor inter
dictum de precario vel hypothecariã
vt eſt tex.iuncta glo.in.l.ſi pignore.§.ſi
poſt diſtractum.ff.de pig.act.⁊ ibi bar.
Pau.de caſt.⁊ Saly.¶Et iſto caſu cuꝫ
agatur de fide rupta.qꝛ.ſ.debitor con-
ducens pignus ⁊ promittens reſtituere
modo recuſat.⁊ ſic fidem rumpit ob fi-
dem ruptam deferetur creditori iura-
mentum in litem.vt eſt tex.in.l.ei apud
quem a contrario ſenſu.ff.depo.et not.
glo.in.d.l.ſi pignore.in.§.ſi poſt.in ver.
tenetur.⁊ ibi ſequuntur bar.Pau.de ca
ſtro ⁊ Saly.ce.quod eſt ſpeciale:vt.ſ.in
actione contraria deferatur iuramentũ
in litem ob fidem ruptam.alias autem
regulariter in actionibus contrarijs nõ
datur iuramentum in litem.ſed in dire
ctis bonefidei ſic.vt no.gl.in.l.in actio-
nibus.in gloſſ.in ver.bonefidei.ff.de in
litem iur.⁊ gloſſ.in.l.j.§.in depoſiti.⁊ in
d.l.ei apud quem.ff.depoſi.⁊ habet per

Alex.in consi.cexiiij.quando dolus.vij. volu.¶ Quarto competit creditori pignoratitia contraria:si debitor pignorauit ſeruum furem eidem creditori cui poſtea ſeruus furtum fecit.Nam iſto caſu dabitur creditori pignoratitia cōtraria pro intereſſe furti ſibi facti cōtra ipſum debitorem.⁊ hoc ſi debitor ſciēter ſeruum furē pignorauit.videlicet ſciēs illum eſſe furem.Nam ſi ignoranter dediſſet:excuſaretur dominus dando illū noxe:vt eſt tex.in.l.ſi ſeruus.ff.de pign. ac.⁊ ibi gl.Bar.Paul.de ca.⁊ Saly.

23 ¶ † Quinto competit etiam contraria pignoratitia creditori:quando debitor conuenit dare vnam rem pignori:⁊ loco illius dedit aliam,puta quia pro auro dedit es.Iſto enim caſu datur cōtraria pignoratitia pro intereſſe.et etiam actio ex crimine ſtellionatus text.et ibi no.doc.in.l.ſi quis in pignore.ff.de pig. ac.Sed ſi debitor iam tradidiſſet aurū pignori.⁊ poſtea loco auri ſubmitteret es:teneretur debitor furti:vt etiam de hoc eſt ibi caſus.¶ Similiter teneretur furti debitor:ſi nondum tradidiſſet rem obligatam creditori:ſed illam recognouiſſet tenere pro eo.⁊ poſtea illam contractaret.nam contractando debitor cōmitteret furtum ⁊ teneretur furti:vt no. Bartol.in.l.c.ſed nec.in fi.ff.de condi. furti.per allegata ibi per eum.

24 ¶ † Sexto datur etiam cōtraria pignoratitia creditori quando debitor ei pignorauit rem alienā:puta titij.Et poſtea titius dominus illius rei ſucceſſit debitori.nam per hoc nō reconualeſcit pignus.ſed bene contra titium vt heredē debitoris dabitur creditori pro ſuo intereſſe vtilis pignoratitia contraria.vt.l.ſi titio.⁊ ibi gl.Bar.⁊ Saly.ff.de pig.⁊ dixi.§.in ſecundo caſu.⁊ ſic remanet expedita materia pignoratitie.

25 ¶ † Reſtat ſolum ponere aliqua circa formam libelli:tam in directa ꝙ in contraria pignoratitia.¶ In quo licet Ange.de are.in inſtitu.de actio.in.§.actionum in materia pignoratitie vtraꝗ formā libelli ponat.videlicet tam in contraria ꝙ directa.Tamen ipſe ponit formam libelli in vno caſu tantum.vez in directa pignoratitia qn̄ debitor agit ad reſtitutionem rei pignorate.¶ Et nihilominus vt cōſtat ex relatis.§.in pignoratitia directa.in pluribus alijs caſibus pōt cōpetere.⁊ primo qn̄ pignus venditū fuit per creditorem pluris ꝙ ſit debitū.nam competit directa pignoraticia ad illud vt dictum fuit.§.in hoc.iij.membro.numero.1.ſcdō competit etiam pro damno quod debitor pretenderet in pignore ex dolo vel culpa lata vel leui creditoris vt dixi.§.in hoc.iij.memb.nu.4.. tertio cōpetit etiam quando debitor pretendit damnum ex negligentia creditoris:vt dixi.§.in hoc.iij.memb.nu.6.quarto cōpetit etiam vt fructus per creditorē cōputentur in ſortem.⁊ ſimiliter eſtimatio deteriorationis:vt in hoc.iij.memb.nu. 7.⁊.8.quinto competit etiam ꝓ pignore pretorio:vt ſupra in hoc membro.numero.xij.⁊ etiam in alijs caſibus q̄ poſſunt colligi ex diſcuſſis in materia.

¶ Erit ergo formandus libellus in iſta actione pignoratitia directa ſecundum occurrentiam caſus ex quo agendum erit.⁊ ſic non ſemper eodem modo.vt videtur velle Ang.de are.in.d.§.actionū.

26 ¶ † Inſuper in vno eſt aduertendū circa formam dicti libelli directe pignoratitie.ꝙ Ang.de are.in.d.§.actionum in libello pignoratitie directe.preſuppoſuit eſſe neceſſe in hoc libello deducere quod res pignorata ad cuius reſtitutionem agitur ſit ipſius debitoris.dum dicit:ideo ſe dixit illeim libello meum libr ū: qr licet quis rem alienā poſſit vendere. ⁊ teneat venditio in preiudicium venditoris.l.rem alienam.ff.de contrahen. emp.nō tamen poteſt quis rem alienā obligare:niſi dn̄s conſentiat vel fraudulenter diſſimulet:vt.l.ij.C.ſi alie.res pig.da.ſit Et ſic vult ipſe ꝙ ex quo res aliena non pōt pignori dari.idō ꝓ ea nō cōpetat pignoratitia directa.⁊ per ꝯñs ꝙ in hoc libello debeat deduci dominiū debitoris pignorātis.¶ Sz errat manifeſte Ang.de are.qr licet verū ſit ꝙ res aliena nō poſſit pignori dari:vt.l.alien. i.pn.⁊ ibi no.gl.ff.de pig.act.⁊.d.l.ij.C.ſi alie.res pig.da.ſit.Et ſi deſ i ca nō cōſiſtat hypoteca vt dictis iurib9.Tn̄ hoc

nō obſtāte debitor qui dictā rē pignori dedit ſoluto debito poteſt ad dictam rē alienā ſibi reſtituendā agere directa pignoratitia: vt eſt tex. in. l. rem alienam. §. is quoq3. ff. de pigno. ac. ¶ Quinimo etiam predo qui rem pignori dedit: ſoluto debito habet directā pignoratitiā ad rem alienā pignori datā. & etiam ad fructus vt in ſortē cōputētur. vt eſt tex. & ibi no. Bar. in. l. ſi pignore. §. ſi predo. ff. de pigno. acti. & nō obſtat φ in re aliena nō poſſit cōſtitui pign⁹ & hypoteca: vt dictū eſt. qꝛ reſpōdetꝛ φ ad producendū pignoratitiā actionē directā ſufficit rē eſſe traditā ex cā pignoris: licz ipſum pign⁹ nō ſortiatꝛ effectū: vt eſt text. & ibi gl. Bar. & Pau. de ca. in. l. ſolutū. §. ols. ff. de pig. āct. qđ no. qꝛ Arc. nō bene aduertit.
27 ¶ Libellus etiā in pignoratitia cōtraria que datur creditori ponitꝛ etiā per Arc. in. d. §. actionū. Sed ponitur ſolū qn creditor agit dicta actione ad expēſas per eū factas in re pignorata. ¶ Tu aūt aduertas φ pōt formari in ſex caſibus notatis ſupra in hoc. iij. membro a nu. xix. vſq3 ad nu. xxiij. In quib⁹ ꝯtra pignoratitia cōpetere pōt & ideo ſm cōtingentiā ꝯſiderabis dictos caſus. & libellū tuū formabis apte ſm occurrētē caſum. & hoc ſeruādo errare nō poteris. Et per hec ſit expedita tota materia pignoratitie. & tertiū membrū iſtius. vij. partis principalis.

¶ Octaua pars principalis.

Sequitur modo. viij. pars principalis & vltima iſti⁹ noſtri tractatus: in qua ponitꝛ materia actionis hypotecarie. Et diuiditur in tres partes. In prima parte tractabitꝛ de natura iſtius actionis hypotecarie & que requirātur vt illa cōpetat. In ſecunda videbimus: quibus perſonis et cōtra quas perſonas & pro quib⁹ reb⁹ cōpetat. In tertia vero parte diſcutiemus quando iſta actio oritꝛ & que ſint probanda ad obtinendū in ea. & de modo libellandi &c.

¶ Summarium.

1 Actio hypotecaria differt ab interdicto ſaluiano in pluribus.
2 Appellari poteſt a ſentētia lata ſuper hypotecaria.
3 Appellari an poſſit a ſententia lata in interdicto ſaluiano.
4 Interdictū ſaluianum in cuius fauorem fuit introductum et in quem finē.
5 Actio directa oritur vbicūq3 in aliqua diſpoſitione iuris concurrunt verba et mens legiſlatoris.
6 Interdictum ſaluianum dicitur poſſeſſorium: & datur ſolum reſpectu poſſeſſionis.
7 Interdictum ſaluianum a quo dicatꝛ.
8 Actio hypotecaria & quaſi ſeruiana in nihil differunt.
9 Actio perſonalis et hypotecaria an in eodem libello cumulari poſſint.
10 Agi non poteſt contra tertium poſſeſſorem hypotecaria niſi prius actum ſit perſonali contra principalem debitorē vel eius heredes.
11 Actio hypotecaria non procedit contra tertium poſſeſſorem niſi prius diſcuſſis bonis principalis debitoris & fideiuſſorum.
12 Excuſſio bonorum alicuius preſupponit citationem poſſidentium et fideiuſſorum.
13 Citatio in caſu excuſſionis bonorum alicuius debet eſſe ſpecialis.
14 Notorium releuat ab onere probādi.
15 Notorie non ſoluendo quem eſſe qualiter intelligatur.
16 Excuſſio multis caſibus in actione hypotecaria non requiritur.
17 Caſu quo debitor lite pēdēte alienauit rē hypotecatā pōt poſſeſſor abſq3 debiti principalis excuſſiōe ꝯueniri hypotecaria.
18 Creditor cui actualr̄ traditū eſt pign⁹ ſi cadat ab ei⁹ poſſeſſiōe pōt dimiſſo principali illud hypotecaria recuperare.
19 Noīe debitoris obligato creditori pōt ipſe creditor ad illud agere vtili hypotecaria abſq3 excuſſione debitoris principalis.
20 Creditor hñs gñalē & ſpālē hypotecā an poſſit cumulate agere pro vtraq3.
21 Excuſſio nō eſt neceſſaria in hypoteca legali.
22 Excuſſio quo iure fuerit introducta.
23 Excuſſio nō reqrit in repetitiōe dotis.

24 Lex promittendo.ff.de iure dot.quo caſu procedat.
25 Lex poteſt fieri de caſu dubitabili.
26 Statutū generale ꝙ nulla mulier poſſit contrahere ſine certa forma an comprehendat cauſam dotis.
27 Excuſſio an procedat in cauſa dotis.
28 Iuris apex non conſideratur vbi procedendum eſt ſola facti veritate inſpecta.
29 Exceptio excuſſionis non cōpetit mercatoribus campſoribus nūmularijs ⁊ ſimilibus perſonis.
30 Exceptio excuſſionis an admitti poſſit coram arbitro ⁊ arbitratore.
31 Exceptio excuſſionis poteſt dupliciter conſiderari.
32 Excuſſio non procedit vbi agitur vigore inſtrumenti guarentigiati vel habētis executionem paratam.
33 Preſcriptio impedit excuſſionem.
34 Exceptio excuſſionis quando ſit in iudicijs opponenda.
35 Exceptio excuſſionis opponēda eſt clare ⁊ ſpecifice.
36 Exceptio excuſſionis omiſſa in prima inſtantia nō poteſt amplius opponi.
37 Excuſſionis exceptione pendente, iudicio hypotecario oppoſita duob⁹ remedijs prouidetur actori.
38 Excuſſio facta ad inſtantiā vnius creditoris: an proſit alijs creditoribus in alijs cauſis.
39 Excuſſionis ſententia an trāſeat in rē iudicatam ita ꝙ ab illa appellari non poſſit.
40 Excuſſio facienda contra hereditatem iacentem requirit curatoris dationem alias eſt inualida.
41 Excuſſione facta contra debitorē ⁊ lite conteſtata contra tertiū poſſeſſorem: ſi poſtea ſuperueniant bona debitori pōt tertius poſſeſſor etiā poſt litis cōteſtationē de illis excipere.
42 Excuſſio an ſit faciēda de bonis extra territoriū iudicantis exiſtentibus.
43 Res inutiles pro nihilo in excuſſionibus habentur.
44 Excuſſionis forma que ſit: remiſſiue. Excuſſio fit de illis bonis tātū que ſine controuerſia poſſideri poſſunt.
45 Sētētia hypotecarie nō tranſfert dn̄iū in creditorē ⁊ ſn̄tētia lata in ea contra vnū nō pōt exequi contra alium.
46 Hypotecaria obtenta pro aliqua re q̄ non ſufficit pro toto debito nō tollit ꝑſonalem in reſiduo.
47 Hypotecaria nō oritur ex obligatione cōtracta in diē rectā pendēte die niſi debitor ſit ſuſpectus de fuga.
48 Hypotecaria datur inſolidū cōtra vnū ex poſſeſſoribus bonorum obligatorū.
49 Dictio omnis in ſingulari numero eſt diſtributiua ⁊ attribuit actum cuilibet inſolidum.
50 Hypotecaria ideo competit inſolidum qꝛ eſt acceſſoria: ſicut dicitur in pluribus fideiuſſoribus.
51 Hypotecaria que datur pro legatis cōtra heredes datur ad inſtar perſonalis: nec datur inſolidum ſed pro hereditarijs portionibus.
52 Hypoteca que datur pro grano vino ⁊ oleo extenditur ad incrementum ſeu eſtimationem.
53 Creditor an poſſit propria autoritate occupare hypotecam.

¶ Octaue partis primū mēbrū.

CApiendo itaqꝫ primū mēbrū hui⁹ octaue partis in qua videndū eſt de natura iſtius actionis hypotecarie. ¶ Et pro intelligentia primo premittendū eſt ꝙ iſta actio hypotecaria differt ab actione pignoratitia in quinqꝫ.vt late dictū fuit.ſ.in.vij. parte.in.j.mēbro.nu.j.cum pluribus ſequentibus.vbi abſqꝫ repetitione videre poteris. ¶ Quo premiſſo pro faciliori intelligentia ponā in materia iſta nouem cōcluſiones: in quibus omnē naturam iſtius actionis complectemur.

1 ¶ † Prima igitur cōcluſio ſit ꝙ iſta actio hypotecaria differt ab interdicto ſaluiano in pluribus. Et primo differt qꝛ actio hypotecaria de ſui natura auocat ſolā poſſeſſionē rōne iuris hypotece: vt.l.ſi cūvenditor.in prin.ff.de euict. Et iō iudiciū qđ intētatur pro ea dicit̄ petitoriū.l.pignoris.ff.de pig.ſicut etiā dicit̄ in rei vendi.que aliqn̄ auocat poſſeſſionē tm̄.aliqn̄ nudā detētationē ra-

tione dominij:vt.l.officiū.ff.de rei ven.
2 ¶†Ex quo infertur ꝙ a ſententia lata ſuper hypotecaria de iure pōt appellari.qꝛ nō eſt eā momētanee poſſeſſionis: ſed ſapit naturā petitorij.vt ſingulariter voluit Bar.in.l.j.C.de ſal.interdi.et ibi Sali.⁊ Flori.⁊ etiā Bar.in.l.j.ff.co.ti.⁊ firmat Sali.in.l.vni.col.fi.vſ.q.C.ſi de mo.poſ.fue.ap.In interdicto autem ſaluiano eſt ſecus:qꝛ illud eſt poſſeſſoriū.Et in eo de ſola poſſeſſione cōtenditur.⁊ ideo a ſentētia lata ſuper eo nō lꝫ appellare de iure ciuili.vt in.d.l.vni. Ita firmat Bar.in.d.l.j.ff.et.C.de ſalui.inter.⁊ Ange.de arc.inſtitu.de actio.§.item ſeruiana.in.v.colū.⁊ Cor.in conſi.
3 cxc.j.volu.in litera c.⁊ f.¶†Et dum dictū eſt nō poſſe appellari de iure ciuili intellige regulariter.Fallit autē in pluribus caſibus not.per Iaſo.in.l.j.C.de bo.poſ.ſm tabu.Et hoc niſi per ſtatutū eſſet diſpoſitum ſimpliciter ꝙ in cauſa poſſeſſoriū non poſſit appellari: qꝛ tunc cū ſtatutū contineat iuris iam conceſſi extenſionē intelligeretur preciſe prohibere appellationē etiam in caſibus de iure permiſſis.ne alias reddatur ſuperfluum.Ita no.Bald.in.l.ij.C.de appel. Sequitur Areti.in conſi.cv.in preſenti dubitatione in fi.quod facit ad cōſtitutionem Marchie anchonitane per quam prohibetur appellatio in cauſa poſſeſſoriū.¶Et predicta procedunt de iure ciuili:ſed de iure canonico regulariter appellari poteſt etiam a lata ſententia ſuper mero poſſeſſorio ſecūdū cōmunem opi.vt inquit Sali.in.d.l.vni. C.ſi de mo.poſ.col.de.Spe.de appel.§.j.ver.vſ.Io.an.⁊ Abb.poſt alios in.c.cū ad ſedem.de reſtitu.ſpo.Ang.de arc.in l.fi.§.iuſſus.col.pe.de appel.Decius in cōſi.xxviij.in.iiij.col.Et in hoc conſiſtit prima differētia inter hypotecariam ⁊
4 ſaluianum interdictū.¶†Secunda differētia eſt qꝛ interdictū ſaluianū principaliter fuit introductū in fauorē locatoris contra conductorez predij ruſtici pro adipiſcēda.ſ.poſſeſſione rerū tacite obligatarum pro penſione ſeu affictu ⁊ inductarū in prediū de ſcientia domini.Et ideo directum cōpetit ſoli locatori cōtra conductorē predij ruſtici: qꝛ verba interdicti loquuntur de tali locatore ⁊ cōductore:vt.l.j.in prin.ff.de ſal.in
5 ter.¶†Et quando in aliqua diſpoſitione iuris concurrūt verba ⁊ mens legiſlatoris tunc habet locum ⁊ oritur actio directa:vt no.glo.Bar.Alex.⁊ alij in.l.curatoris.C.de nego.geſt.¶Sed qꝛ ex mente legis ⁊ dicti interdicti colligitur ꝙ iſtud interdictū venit etiā dandū locatori predij vrbani contra inquilinū ⁊ etiā cuilibet creditori cōtra debitorem: vt declarat Bar.in.d.l.j.in princi.Ideo ex mente legis datur etiā illis iſtud interdictū:ſed qꝛ hoc nō procedit ex verbis legis:ſed ex mente tantū.ideo nō datur iſtis directū:ſed vtile interdictuꝫ:vt ibi declarat Bar.qꝛ quādo habet locū mens ⁊ nō verba oritur ſolū vtilis ⁊ nō directa actio:vt per gloſ.⁊ Bart.in.d.l.curatoris.vnde quādo iſtud interdictū ſaluianū datur pro adipiſcenda poſſeſſione bonorū debitoris obligatorū creditori exiſtentiū apud tertiū poſſeſſorē: vel etiā apud debitorē cum tunc detur ex mente legis:⁊ verba deficiant datur vtile ⁊ nō directū:vt eſt tex.⁊ ibi declarant glo.Bar.⁊ alij in.d.l.j.in prin.⁊ §.j.ff.de ſal.inter.⁊ glo.Bar.⁊ Sali.in.l.j.C.co.ti.¶Et ex hoc reſultat ſecūda differentia inter ſaluianū interdictū ⁊ hypotecariam:qꝛ quando ſaluianū interdictū datur cōtra tertium poſſeſſorem bonorū debitoris eſt vtile.Sed hypotecaria eſt directa.vt declarat Bart.in.l.
6 fi.ff.de ſalui.inter.¶†Tertia differentia reſultat inter hypotecariam et ſaluianum interdictū: qꝛ iſtud interdictū (vt dictū eſt):eſt poſſeſſorium.nam datur ſolū reſpectu poſſeſſionis coloni vel inquilini vel debitoris: nec preſupponit pignus vel hypotecā competere ſuper re: qꝛ non fundatur in proprietate vel dominio:ſed preſupponit quaſi pignus:vel quaſi hypotecam in ſola poſſeſſione pignorantis vel hypotecantis prout in ſimili dicimus in eo qui habuit titulum a poſſeſſore bo.fi. qui non eſt dominus.nam ille nō fundat ſuam intentionē in dominio:ſed in quaſi dominio ex quo cauſatur publiciana : vt

in.c.abbate ſane.de re iudi.lib.vi.⁊ no. per glo.⁊ doc.in.l.i.ff.de publi.⁊ inſti.de acti.§.alie.⁊ declarat ſolenniter Cor.in conſi.cxc.in litera b.primo volu. Et propterea in hoc interdicto ſaluiano ſufficit probare ꝙ colonus vel inquilinus vel debitor poſſidebat tempore contracte obligationis.⁊ ſic ſolā poſſeſſionem debitoris. Sed in hypotecaria requiritur alia probatio.vt.i.ſuo loco dicetur. Ita no.glo.⁊ ſequitur Barto. reſpectu probationis requiſite in iſto interdicto in.d.l.i.C.de ſal.inter.⁊ in.d.l.i.in prin. ff.eo.⁊ ſic habes tertiam differentiam. ¶ Et iſtas differentias ponit Barto in d.l.i.C.de ſal.inter.poſt glo.ibi.⁊ in.d.l. i.in princ.⁊ §.i.⁊ in.l.fi.ff.eo.⁊ Ange.de are.inſtit.de acti.§.item ſeruiana.colū. v.vbi dat cautelam ꝙ ſemper intentetur iſtud interdictū obmiſſa hypotecaria propter faciliorē probationē ⁊ alias vtilitates de quibus ſupra.et dicetur infra in.iii.parte huius.viii.partis.in
7 vi.cōcluſione.¶ † Et adde predictis ꝙ ſaluianum interdictum dicitur a ſaluio autore:vt vult Salice.in rubri.C.de ſal
8 ui.inter.¶ † Secunda concluſio eſt circa naturā hypotecarie ꝙ actio hypotecaria ⁊ quaſi ſeruiana idem ſunt: et in nihilo differunt.vt eſt text.inſti.de act. §.itē ſeruiana.in prin.⁊ declarat Bar. in.l.fi.ff.de ſal.inter.dicens ibi gloſ.eſſe corruptam.inquantum dicit ꝙ aliud eſt in hypotecaria ⁊ aliud in quaſi ſeruiana. non enim debebat dicere in quaſi ſeruiana:ſed in ſeruiana. Nam ſeruiana actio datur pro rebus coloni vel inquilini tacite obligatis.⁊ tunc dicitur proprie ſeruiana. Sed quando agitur pro rebus aliter obligatis:tunc dicit̄ quaſi ſeruiana que eſt idē cū ipſa hypotecaria:vt eſt tex.in.d.§.item ſeruiana.iūnctis glo.⁊ not.per Bar.in.d.l.i.ff.de ſalui.inter.¶ Et ſic iſta actio ſeruiana vel quaſi ad idem cōpetit ad quod cōpetit interdictū ſaluianum:videlicet ad perſecutionem rerum colonorum ⁊ inquilinorum ⁊ etiam aliter obligatorum.⁊ quādo datur ad res colonorum vel inquilinorū dicitur ſeruiana.qn̄ aūt competit ad alias res aliter obligatas dicit̄ quaſi ſeruiana veluti impropriſſima ſui natura quādo datur cōtra alias res ꝙ coloni:vel inquilini.vt eſt tex.in.d.§.item ſeruiana.¶ Seruiana tn̄ vel quaſi differt ab interdicto ſaluiano in duobus. primo quia ſiue ſeruiana detur ad res coloni vel inquilini:ſiue quaſi ſeruiana ad res aliorum debitorum ſemper datur directa:ſed quādo ſaluianū interdictū datur ad res inquilini:vel aliorum debitorum datur vtile.nam directū ſolum cōpetit cōtra res coloni:vt no.bar. in.d.l.fi.ff.de ſal.inter.iūnctis no.per eū in.l.i.in prin.⁊ §.i.eo.ti. Secundo differunt:quia ſeruiana vel quaſi reſpicit proprietatē.interdictū autē ſaluianum reſpicit poſſeſſionē tantū.vnde in ſeruiana vel quaſi oportet probare res fuiſſe colonorū vel inquilinorū vel aliorū debitorum. In interdicto aūt ſaluiano ſufficit probare res per eos fuiſſe poſſeſſas tēpore contracte obligationis vel poſt quādo ſumus in generali obligatione ⁊ hypoteca. Ita declarat glo.in.d.§.itē ſeruiana.in gl.in ver.quaſi.⁊ not.Bar. in.d.l.i.in prin.ff.de ſalui.inter. ¶ Adde etiam ꝙ iſte actiones.ſ.ſeruiana vel quaſi dicūtur a ſeruando forte hoc modo dicte:quia omne ius aut in acquirendo:aut in ſeruando.aut in amittēdo cōſiſtit:vt.l.fi.ff.de legi.ita tꝫ gl.in.d.§.itē ſeruiana.in.d.v.quaſi.⁊ ſunt iſte actiones pretorie:vt eſt text.in.d.§.item ſeruiana. Intellige tu reſpectu approbationis:quia.ſ.a pretoribus approbate ſunt: vt.l.ius ciuile.ff.de iuſti.⁊ iure.et.l.i.ff. cōmo.licet inuente ſint de iure ciuili.d. l.ius ciuile. Ita declar.t Areti.in.d.§.
9 item ſeruiana.in col.fi.¶ † Tertia concluſio eſt ꝙ quando agitur contra debitorem poteſt in eodem libello cumulari perſonalis ⁊ hypotecaria:vt in auť.de fideiuſ.§.ſed neqꝫ. Sed iſta cumulatio fieri non poteſt agendo ſimul contra debitorem ⁊ tertium poſſeſſorem:quia inter eos debet ſeruari ordo vt prius agatur contra debitorem et poſtea contra tertium poſſeſſorem:vt in autē.ſed hodie.C.de acti.⁊ obl. Ita notant Bald.et Sal.in l.fi.eo.ti.¶ † Et ideo non poteſt agi contra tertium poſſeſſorem hypo

potecaria: niſi prius actū ſit perſonali cō-
tra principalē debitorem vel eius here-
des. vel hereditatē iacentem vel fideiuſ
ſores ſi extant: & niſi prius obtēta ſentē
tia contra eos. vt firmāt Cy. & Bar. in. l.
perſecutione. C. de pig. argu. l. ignoti. ff.
de his que in frau. credi. Et ita etiā te
nent Bal. & Saly. in aut. hoc ſi debitor.
C. de pig. & plene per Alex. in conſi. lj. p
deciſione. pe. col. v. vol. & in cōſi. c. diſcuſ
ſis &c. pe. col. eo. vol. ¶ Et hoc niſi in ca
ſu notabili: quem ponit Bar. in. d. l. per-
ſecutione. in verſi. quid dicemus. videli
cet qñ lite iam incepta contra debitorē
ipſe debitor alienauit bona hypotheca
ta. nam licet iſto caſu nō contrahat vi-
tium litigioſi quo ad alia. tñ contrahit
quo ad hoc vt poſſeſſor habens cauſā
a debitore poſſit cōueniri ante ipſum de
bitorem: ita no. ibi Bar. & ſequunt Bal.
& Saly. in. d. auctē. hoc ſi debitor. et no.
Alex. poſt Bart. in. d. l. perſecutione: qđ
eſt perpetuo notandum. ¶ Et adde pre
dictis q multo fortius requirit q ante
quam agatur hypothecaria contra ter
tios poſſeſſores debitor principalis ſit
in mora ſoluendi. & ita probetur: vt no.
Bar. in. l. rem alienam. in vlt. col. in ver.
vnum tñ nolo obmittere. ff. de pign. ac.
per. l. debitores. C. de pig. vbi etiā hoc
vult gl. mag. in fi. & ibi Bar. & Salyce. &
Saly. in. l. cū res. C. ſi alie. res pig. da. ſit
& Ang. de are. inſti. de ac. §. item ſi. ruſa-
na. in. iiij. col. in verſi. vnū addas. quod
eſt etiā valde notandum: q2 vidi aliquā
do expertos cauſidicos in hoc errare.
11 ¶ † Quarta cōcluſio eſt q etiam anteꝗ̄
deueniat contra tertium poſſeſſorē per
hypothecariam eſt neceſſaria diſcuſſio
bonorū principalis debitoris & fideiuſ-
ſorum: vt in. d. auc. hoc ſi debitor. C. de
pig. & ibi gl. Bar. bald. Saly. & alij. et in
auc. de fideiuſ. §. ſed neqꝫ ad res. colla. j.
et in auc: ſed hodie. et ibi per doct. C. de
act. et ob. & habetur per bar. poſt Dy. in
l. inter eos. §. creditor. ff. de fideiuſ. Et ob-
miſſa excuſſione quo ad fideiuſſores: ſꝫ
inſiſtendo ſolum in excuſſione que re-
quiritur anteꝗ̄ intentetur hypotheca-
ria contra tertios poſſeſſores que perti
net ad tractatum noſtrum. vt iſta mate
ria ordinate expediatur. primo ponam
regulam. poſtea ampliationem ad illā:
& demum ſubnectā fallentias. Regula
ergo ſit iam dicta. ſ. q anteꝗ̄ agat hy-
pothecaria contra tertium poſſeſſorem
debet precedere excuſſio bonorum prin
cipalis debitoris per iura. ſ. proxime al
legata. ¶ Iſta aūt regula ampliatur vt
non ſolū debeat precedere excuſſio: ſed
etiam pronunciatio iudicis quod ipſa
excuſſio ſit legitime factā. ita firmat bar.
in. l. pretor. §. hoc interdictum. ff. de no.
oper. nūcia. & ibi late Alexā. qui defen-
dit et cōprobat opi. bar. & Alex. in. l. fi. in
prin. ff. ſi cer. pe. & latius idē firmat Iaſ.
in. l. ſtipulatio. §. habet autem. ff. de no.
oper. nū. vbi dicit opi. bar. eſſe magis ve
ram et cōem idē latiſſime cōprobat An
ge. de are. inſti. de ac. §. itē ſi quis in frau
12 dem col. v. ¶ † Itē amplia et declara re
gu. pdictā ſcđo modo. vꝫ q in tali pro-
nuncia faciēda ſuper excuſſiōe requiri
tur citatio fideiuſſoꝝ et poſſeſſoꝝ vt cō-
cludit bar. poſt Iac. de are. in. l. decē. ff.
de ver. obli. et opi. bart. ibi late defendit
cōprobat et cōeꝫ eſſe dicit Iaſ. in. x. col.
in verſ. ſucceſſiue q̄rit bar. &c. Ita etiā
tenet Ang. de are. in. d. §. itē ſi quis frau-
13 dem in. iiij. col. ¶ † Tertio amplia & de-
clara regulā. q talis citatio nō dꝫ eſſe
gñalis: ſed requirit q ſit ſpālis de fide
iuſſoribus & poſſeſſorib9 qñ ſunt certi
vt per. Alex. in cōſi. cvj. viſis &c. pe. col. v.
vol. Iſtud tñ de ſpāli citatiōe intelligi
dꝫ in ipſa petitione pnūcie ſuper excuſ
ſione: ſecus aūt añ talē petitionē in pro
ceſſu preceđēti cōtra principalē debitorem
nā tūc ſufficit gñalis citatio ſm Io. de
imo. Are. et Alex. in. d. l. decē: ſꝫ ibi Iaſ.
in. xij. col. in ꝟ ſ. ij. principalr &c. tꝫ indi-
ſtincte q tā in primordio pceſſus ꝗ̄ in
ipſa petitione pnuncie requirat ſpālis
citatio & nō ſufficiat gñalis per funda-
mēta de qb9 ibi per eū. Et hoc ſm eum
pterꝗ̄ in vno caſu ſingulari vꝫ qñ eēt ci
tāda multitudo pſonarū: q2 tūc et ſi p-
ſone eſſēt certe: tñ pp m'titudinē admit
teret citatio p pconē publicū in gnē ita
dicit ſentire bar. in extrauag. ad repmē
dū in ver. citatū & expſſe notari p. d. Io.
bap. caccialupū i repe. l. cūctos populos

in colū.l.C.de ſum.tri.ꝛ fi.catho.a quo Iaſ.dicit ſe didiciſſe hoc ꝛ eſſe paucis notū ꝛ ꝑpetuo tenendū mēti. ¶ Iſta au
14 tem reg.recipit.xij.fall.† Et p̄mo fallit: qñ notorie ꝯſtaret p̄ncipalē debitorē nō eſſe ſoluēdo:tūc.n.nō req̄rit̄ excuſſio: vt hr̄ p gl.bar.Alex.Iaſ.ꝛ alios in.l.fi.in p̄n.ff.ſi cer.pe.ꝛ facit:qꝛ notoriū releuat ab onere ꝓbandi vt in cle.appellāti de app.ꝛ hr̄ p legiſ.in.l.ſi ꝟo.§.q̄ pro rei.ff. qui ſatiſ.cog.dꝫ tñ allegari gl.ſing.i.d. cle.appellāti Bar.in.l.j.ff.de excep. In no.Imo.ꝛ Ab.in.c.p̄terea de dil.Imo.ꝛ Philip in.c.ex pte de appel.vñ ſi q̄s vel let obtinere agēdo hypotecaria ꝯ.ter tium poſſeſſorē:nō precedēte excuſſiōe: deberet ꝓponere ꝛ allegare ꝙ debitor
15 principalis notorie nō ſit ſoluēdo.† Sꝫ dubitat̄ qñ ꝛ quib⁹ modis dicat̄ q̄s notorie nō ſoluēdo? ꝛ r̄ndet̄ ꝙ iſtud inter alios modos pōt ꝓbari p librū eſtimi vt hr̄ p Ang.de are.inſti.d̄ ac.§.itē ſi q̄s in fraudē col.iij.ꝛ.iiij.p Alex.in.d.l.fi.in p̄n.in.j.col.ff.ſi cer.pe.latiſſime p Iaſ.in l.decē in.viij.col.in ꝟſ.iuxta iſtā gl. querit bar.ff.de ꝟ.obli. ¶ Itē iſtud ꝓbat qñ debitor ceſſit bonis:vel ſi vadit hoſtiati mēdicādo vt p Iaſ.in.d.l.decē in.x.col. ꝛ p Ang.de are.i.d.§.ſi itē q̄s in fraudē l.iiij.co.idē eſt ſi debitor eēt cōdēnat⁹ ꝓ delicto: ꝛ eius bona eſſent fiſco publicata vt tꝫ Bar.in.d.l.fi.in p̄n.per gl.ibi: et ibidē Alex.in.j.col.Qui tñ iſtud reſtringit ꝓcedere quo ad bona debitoris: nā ſtante publicatione:cōtra excuſſio nō requiritur ſed ꝯ fiſcū bene requirit̄ ex quo fiſcus dꝫ ſoluere debita illius cuius bona ſunt cōfiſcata:ꝛ ita etiā tenet ibi Iaſo.in pe.col.dicens modernos in hoc cōmuniter tenere cōtra Bar. ꝗuis Abb. in cōſi.xxix.in.ij.volu.in preſenti.q.ꝛc. pen.col.teneat deciſionē Bar.ꝛ reſpon
16 deat argumētis cōtrarijs. ¶ † Secundo fallit regula:qñ ille qui poſſidet eſſet vnus de debitoribus puta vnus ex heredib⁹ debitoris:qꝛ ſicut qñ eſt vnus debitor ꝛ ille poſſidet rem hypotecatā poteſt ſimul ꝛ ſemel cōueniri actione pſonali ꝛ hypotecaria vt in autētico de fiduiſ.§.ſꝫ neqꝫ: ꝛ dixi.ſ̄.in iij.ꝯcluſione. ita et qñ ſunt plures debitores puta plures heredes debitoris nā lꝫ q̄libet ex actione perſonali teneat̄ pro portione hereditaria vt.l.j.C.de here.acti.Tamen ex hypotecaria pōt vnus ex eis in ſolidum cōueniri:etiā anteq̄ ceteri diſcutiant̄ ita not.glo.in.l.mulier.ff.q̄ po. in pi.hab.ꝛ ſeqnitur ibi Bar.dicēs eſſe notandū.hoc etiā ſequit̄ ibi Salyc.dicens eſſe tenendū cordi ad idē facit qd̄ no.Bar.in.l.ſi creditor.§.ſequitur in fi. ff.de diſtrac.pig.ꝛ habet̄ in.l.j.ꝛ per totum.C.ſi vnus ex plu.here.credi.vel de
17 bi. ¶ † Tertio fallit reg.qñ debitor alienauit rem hypotecatā lite pendēte: nā iſto caſu emptor ſeu poſſeſſor poterit dimiſſo debitore principali ꝛ ante illius excuſſionē cōueniri hypotecaria glo. Ange.ꝛ alij in.d.autē.hoc ſi debitor.C. de pigno.ꝛ facit.l.j.ij.ꝛ fi.cum autē.ibi poſita.C.de litigi.ꝛ firmat Ang.de are. in.d.§.item ſi q̄s in fraudē in fin.quarte col.in ver.vnum tñ tene menti. ¶ Quarto fallit regula qñ debitor principalis conſtituit ſe ſimpliciter vel etiā p̄cario bona hypotecata tenere pro ſuo creditore iuxta.l.ꝙ meo in pri.ff.de acq̄.poſ. ꝛ l.interdū co.titu.Nam tunc ſi debitor alienet dicta bona q̄ tempore conſtituti vel precarij p eum detinebant̄: poterit creditor cōuenire poſſeſſorem in quē facta ſit alienatio:tāq̄ ſua poſſeſſione priuatus cōditione.l.fi.C.de acquir.poſ.p ter.ibi in ver quiſpiam. Ita eleganter dixit Iac.bu.in.d.aut̄.hoc ſi debitor in fi.ꝛ ſequit̄ Imol.Roma.ꝛ Alex.in.l.exitus.ff.de acq̄.poſ nec iſto caſu requiritur excuſſio bonorū principalis debitoris vt etiā firmat Alex.vltra p̄dicta in cōſi.lxxxiij.viſo proceſſu ꝛc.nu.ꝛ.xj.volumi. ¶ Intellige tu duobus cōcurrentibus primo ꝙ probet̄ ꝙ iſta bona poſſeſſa fuerint per debitorē tempore conſtituti vel precarij iuxta.d.l.qd̄ meo in prin.ff.de acqui.poſ.ſc̄do ꝙ intentet̄ cōditio.d.l.fi.C.de acq̄.poſ.non autē hypoteria vt not.Bal.in.l.j.C.de reuo.his que in frau.credi.ꝛ late Alex.in.d.l.exitus in fi.ꝛ Areti.in conſi.cxxvj.in cā.d. Antonie in vlti.col.ꝛ adde hic q̄ ſcripſi
18 ſ̄.in.j.parte in.j.membro. ¶ † Quinto fallit reg.qñ pignus fuiſſet per debito

rem actualiter traditũ ipſi creditori:nã tũc ſi creditor cecidit ab eius poſſeſſiõe etiã ſua culpa:poſſet illã per hypotheca riam recuperare a poſſeſſore:abſq; eo q prius habeat excutere principalẽ debitorez:⁊ ratio eſt:qꝛ ſi creditor teneretur iſto caſu prius excutere principalẽ:agẽdo cõtra ipſum debitorẽ tenerẽt prius reſtituere illud pignus debitori directa exceptionẽ pignoratitia cum illud ſua culpa amiſerit vel exceptiõe doli.l.apð celſum.§.idem querit.ff.de excep.doli. regula ergo procedit qñ hypotheca fuit cõtracta p ſolam cõuentionẽ abſq; traditione:tunc eñ nõ põt agi cõtra tertiũ poſſeſſorẽ niſi excuſſo principali debitore vt in iuribus allegatis in regula.Secus autẽ eſt qñ pignus traditum fuit creditori ⁊ creditor cecidit ab illius poſſeſſione ſua culpa:⁊ iſtã limi.ad dictaz regulam ponit Alex.poſt Raph.in repe.l.ſepe.ff.de re iudi.col.xxx.ver.ſecũdario dicit.quã dicit eſſe valde notandam:⁊ p ipſa dicit Alex.facere ea q̃ allega ſunt.ſ.in.iiij.fallẽ.de clauſula conſtituti vel precarij.¶ Et pro ea etiã facit optime tex.in.l.fi.C.de pto.pi.vbi eſt tex.q ſi creditor cadat a poſſeſſione pignoris conuentionalis vel pretorij vel caſu fortuito vel etiaz ſua culpa poteſt agere ad illius recuperationẽ cõtra poſſeſſorem:⁊ vt dicũt ibi Bal.⁊ Alex.poſt eum illo caſu nõ requiritur excuſſio debitoris principalis p no.per Bal.in.l.ſ.

19 C.de reuo.his q̃ in frau.cred.¶ † Sexto fallit reg.in noie debitoris obligato creditori:qꝛ ad illud creditor agere põt vtili hypothecaria abſq; excuſſione debitoris principalis ita tenẽt Jaco.de are.et Ja.de belui.Ray.Cy.Bar.⁊ Ang.in.l. nomen.C.que res pi.obli.poſ.⁊ dicit ibi Ray.q ita tenet totus mundus:⁊ ratio eſt ſm predictos doc.qꝛ ius nominis debitoris dicit reſidere penes ipſum principalem debitorẽ:⁊ qñ debitor principalis hz penes ſe rem hypothecatã non eſt neceſſaria excuſſio vt habetur in.d.auten.hoc ſi debitor idem tz Bar.in.l.grege.§.cũ pignori in fi.ff.de pignor.¶ Ad idem Bar.in.l.ſi cõuenerit.la ſecũda in princip.ff.de pig.actio.vbi refert ita tenere Jac.bald.Odofre.Alber.papieñ.⁊ Nic.de matta.⁊ cũ Bar.tranſit ibi Rapha.Fulg.Idem tenet Imol.in.l.iulianus.§.j.ff.de ver.obli.ita etiã tz Spec.⁊ Jo.an.in tit.de pcura.§.fi.verſi.ſed q̃d ſi mihi obligaſti nomen ⁊c.¶ Contrariam vero opi.tz Saly.in.d.l.nomẽ per tex.in.d.autẽ.de fide.§.ſed neq; vbi videtur poni ordo vt ſemp prius excutiat principalis debitor in ſuis rebus ſcðo in iuribus:ſiue nominibus debitorũ.et demũ deueniat ad pignorum poſſeſſores:⁊ pro hoc ſm eum facit etiã id qð ibi no.glo.magna.facit etiam ibi tex.in verſi.idem dicere.¶ Nec obſtat q creditor ad nomẽ obligatũ habeat vtilẽ actionem ſuo noie.d.l.nomẽ.qꝛ illud ſolũ eſt ad ſecuritatẽ ſui crediti.¶ Non obſtat q actio ſit ſemper penes debitorẽ: qꝛ hoc nõ eſt curandũ:ſed attendi debet penes quẽ ſint res quas cõſequi volumus vt ptz in hypothecaria quã intentare nõ poſſumus cõtra extraneos poſſeſſores nõ facta excuſſione principalis debitoris ergo fortius dicendũ eſt in alia que nobis cõpetit pter ipſam hypotecam ⁊ ita reſidet Saly.in.d.l.nomẽ idẽ tenet Saly.in.d.l.grege.§.cũ pignori in fi.¶ Ange.de are.inſti.de actio.§.itẽ ſeruiana dicit opi.Bart.⁊ ſequacium eſſe magis cõem:ſed non rñdet argumẽtis Saly.que etiã ipſe refert.eandẽ opi.ante Saly.q etiã in noie debitoris requiratur excuſſio tenuit Bald.in.l.ij.C.qñ fiſ.vel priua.⁊ in.d.l.nomẽ ⁊ in.l.heredẽ C.de here.actio.p.l.ſ.C.de cõuen.fiſ.debi.lib.x.ſm vnã lecturã.¶ Tamen iſtis nõ obſtantibus indubitãter tenenda eſt opi.cõis q.ſ.iſto caſu nõ requiratur excuſſio:prout vltra.ſ.allegata tz Alex.ã. in cõſi.xv.viſo ⁊ cõſiderato themate.xj. vol.vlti.col.vbi reſpondet argu.Saly. iunctis reſponſionibus Specu.in loco

20 ẽ.allegato ⁊ Cy.in.d.l.nomẽ.¶ † Septimo fallit reg.qñ creditor habet ſpecialẽ ⁊ generalem obligationẽ in quibus debet agere ſecundum ordinem.l.ij.C.de pigno.Nam licet talis creditor donec poteſt ſibi ſatiſfacere in ſpeciali hypoteca non poſſit vti generali in preiudicium poſterioris creditoris vt.d.l.ij.

¶ Tamen illa lex non videt̃ habere lo=
cum quãdo agitur cõtra tertiũ poſſeſſo
rem extraneũ non habẽtem ius hypote
ce in re: ſed ſolum videtur habere locũ
qñ adeſſet ſecũdus creditor qui haberet
ius hypotece in dicta re ſpãliter vel ge
neraliter in oĩbus bonis: ⁊ ꝓpterea non
videt̃ ꝙ qñ primus creditor agit hypo=
tecaria cõtra tertiũ poſſeſſorem etiã ꝙ
habeat ſpãlem ⁊ generalẽ hypotecã te
neatur excutere primo de ſpeciali hy=
poteca anteꝙ̃ deueniat ad generalẽ iu=
xta terminos. d. l. ij. ſed ꝙ tunc ſuo arbi
trio poſſit agere cõtra tertiũ poſſeſſorẽ
iuxta. l. creditoris. ff. de diſtrac. pi. ⁊ l. q̃
generaliter in ꝑn. ff. qui po. in pig. hab.
que leges corrigũtur per. d. l. ij. vt ibi ꝑ
glo. ⁊ doc. ¶ Et ita tenet Soꝛi. in conſi.
cxviij. primo aſpectu. ij. vol. in fi. dupli=
cato in cõſi. lxxv. in. iiij. vol. Dicens non
reperiri iure cautũ ꝙ qui hꝫ bona ſpe=
cialiter ⁊ generaliter obligata nõ poſſit
agere cõtra tertiũ poſſeſſorem qui nõ ſit
creditor anteꝙ̃ excutiat bona ſibi gene=
raliter obligata ⁊ ita etiã retuli. ſ. in. ij.
membro quinte partis. Nunc autem
ſubtilius conſiderãs inuenio quod gl.
in. d. l. ij. in glo. fi. tenet ꝙ. d. l. ij. habeat
locum etiam qñ extranea pſona poſſi=
deret bona bona obligata creditori: ⁊ di
ctam glo. comprobat ibi Barto. dicens
ꝙ eadem eſt ratio ſiue bona poſſideãn=
tur per debitorẽ ſiue per primũ credito=
rem: ſiue per extraneũ poſſeſſorem: nam
ſemper requirit̃ ꝙ primus creditor ſibi
ſatiſfaciat in bonis ſibi ſpecialiter obli
gatis anteꝙ̃ agat ad bona generaliter
obligata ⁊ dictã gloſ. ſequũtur etiã ibi
Bald. ⁊ Saly. ⁊ propterea videt̃ reddi
dubitabilis deciſio Soꝛi. in. d. conſilio.
cxviij. ¶ Niſi dicamus ꝙ intẽtio dicte
glo. ⁊ doc. ſ. allegatorũ ſit ꝙ quãdo ex=
tat primus ⁊ ſecundus creditor: ⁊ pri=
mus hꝫ ſpecialem ⁊ generalem hypo=
tecã iuxta terminos. d. l. ij. tunc ſiue bo=
na poſſideãtur per ipſum debitorẽ: ſiue
per ipſum creditorẽ primum: ſiue etiã
per alium extraneum poſſeſſorem non
poſſit primus creditor in preiudiciũ ſe
cundi creditoris deſcẽdere ad generalẽ
hypotecã donec ei põt ſatiſfieri in ſpe=
ciali hypoteca non autẽ loquat̃ gl. quã
do nullus extat ſecũdus creditor: ſed
ſolum primus agit cõtra tertiũ poſſeſſo
rem ⁊ nullus alius concurrit creditor.
Nam tunc talis tertius poſſeſſor nõ po
teſt excipere cõtra creditorẽ agentẽ: ꝙ
nõ poſſit vti gñali hypoteca: anteꝙ̃ ſi=
bi ſatiſfaciat i ſpeciali: quo caſu loquu=
tus fuit Soꝛi. in. d. cõſi. cxviij. ¶ Et pro
pterea puto Soꝛi. rationabiliter lo=
quutum tenẽdo ꝙ etiã ꝙ creditor hẽat
ſpecialẽ ⁊ gñalem hypotecam: tñ poſſit
experiri cõtra tertiũ poſſeſſorẽ gñali hy
poteca: nõ facta excuſſione ſpãli: qñ nõ
cõcurrit alius ſecũdus creditor: ⁊ ſic ꝙ
d. l. ij. habeat locũ ſolum quãdo extat ſe
cũdus creditor: nam in illius preiudi=
cium nõ põt obmiſſa ſpeciali deueniri
ad generalẽ hypotecã: nõ autẽ quando
nullus alius extat creditor ⁊ agit̃ ꝯtra
tertiũ poſſeſſorẽ. ¶ Temperãdo tñ pre=
dicta niſi ille tertiꝰ poſſeſſor emiſſet vel
alio tit. acquiſiuiſſet illa bona a debito=
re: ⁊ pro obſeruantia. vt cõiter ſolet fieri
in inſtro fuiſſent ſibi obligata bona de=
bitoris: qꝛ tunc cum reſpectu obligatio
nis predicte pretẽdat hypotecã: poſſet
excipere de obſeruantia. d. l. ij. ꝯ credito
rem agentem: ⁊ de intellectu. d. l. ij. vide
late ſupra in ſecundo membro quinte
21 partis. ¶ † Octauo fallit regula ſecun
dum aliquos in hypoteca legali: quia
in illa nõ videt̃ neceſſaria excuſſio arg.
l. fi. C. cõmu. de lega. ⁊ iſtud etiã videt̃ ra
tione oſtẽdi poſſe. Nam aut agitur pro
legato in ſpecie: aut pro legato in gene
re: ſi in ſpecie nõ eſt opus excuſſione qꝛ
ipſa ſpectat ad legatariũ vt dicit Bald.
in rub. C. de his que in frau. credi. circa
prin. ſi in genere bona heredis nõ ſunt
obligata pro legatis: etiã ſi non fecit in=
uentariũ: qꝛ lꝫ tunc teneat̃ inſolidũ ad
legata vt in aut. de here. ⁊ falc. §. ſi vero
nõ fecerint: tñ nõ reperitur iure cautũ
ꝙ iſto etiã caſu bõa heredis ſint obliga
ta vt eſt caſus not. in. d. l. i. in fi. Quo au=
tem ad bona teſtatoris q̃ ſunt obligata
pro legatis non eſt opus excuſſiõe: dicẽ
do alia bona teſtatoris extant: qꝛ q̃uis
extent alia bona: tñ eſt in electione cre=
ditoris quãdo ſunt plura bona obliga=

ta perſequi inſolidū ꝯ vnum poſſeſſorē quē vult.d.l.creditoris.ff.de diſtrac.pi. ⁊ ita firmat Ange.de are.inſti.de actio.§.item ſeruiana in pen.col.in verſi.⁊ ꝙ dixi.ſ.de excuſſione.¶Tñ puto aduertendū ad hanc fallentiā:qꝛ non credo illā de iure ꝓcedere:qꝛ aut querimus an legatarius poſſit agere ꝓ legatis cōſequendis cōtra tertiū poſſidentem bona teſtatoris:⁊ tunc nō eſt dicendū ꝙ hoc poſſit facere niſi prius facta excuſſione de bonis teſtatoris exiſtentibus penes heredē vel hereditatē iacentē:⁊ in hoc nō obſtat.d.l.creditoris qꝛ ſiue creditor ſeu legatarius velit agere ꝯ vnū tantū poſſeſſorem ſiue cōtra plures vt diſponit̄ in.d.l.creditoris:omnino dꝫ ꝑcedere diſcuſſio bonorū debitoris ⁊ ſic teſtatoris.d.autē.hoc ſi debitor.C.de pigno. ¶Aut querimus an legatarius poſſit agere hypotecaria cōtra vnū ex heredibus obmiſſo alio:⁊ etiam in hoc dicē dum eſt ꝙ non:qꝛ licet in hypo.cōuentionali poſſit creditor cōuenire inſolidū vnū ex obligatis ſeu ex poſſeſſorib⁹ bonorū hypotecatorū ꝑ.d.l.creditoris:tñ in tacita hypo.introducta pro legatis aliud eſt qꝛ illa non dat̄ contra heredes inſolidū:ſed datur pro rata tantū ad ſimilitudinē perſonaliū actionum vt eſt tex.in.d.l.j.in fi.C.commu.de lega.⁊ ibi not.glo.⁊ bar.¶Et ideo puto cōcludendū ꝙ tam in expreſſis ꝙ̄ tacitis hypotecis anteꝙ̄ agat̄ cōtra tertios poſſeſſores:regulariter requirat̄ excuſſio vt no. per gl.⁊ doct.in.d.aut.hoc ſi debitor dū gl.opponit de aut.hoc ita co.ti.⁊ datur vna ſolutio inter alias ꝙ illa loquat̄ in expreſſa:et aut.hoc ſi debitor in tacita hyp.⁊ tñ illa ſolutio reprobatur ibi per gl.⁊ cōmuniter doc.⁊ firmatur cōmuniter qḋ idem ſit in tacita qḋ eſt in expreſſa:⁊ ita etiā tenet Bar.in.l.ſi cōſtāte in prin.in.ij.q.tertie.q.princ.ff.ſo.ma.per allegata ibi per eum ⁊ Alex.in apoſtil. ad Bal.in.l.j.in prin.in.iij.col.C.cōmu. de lega.licet aliqui tenuerint cōtrariū ⁊ male vt ibi per eum:⁊ ita ēt tꝫ Cor.in

22 cōſi.cclxvij.ꝯꝙ̄ in fi.pri.vol.¶† Quinimo fortius vr̄ dicendū ꝙ in tacita hypote.requirat̄ excuſſio ꝙ̄ in expreſſa:qꝛ de iure.C.in expreſſa non erat inducta excuſſio:ſed fuit inducta de iure autēticorum per dicta autentica hoc ſi debitor ⁊ in corpore vnde ſumit̄:ſed in tacita hyp.inducta erat excuſſio de iure C.⁊ digeſtorū per.l.moſchis ⁊ ibi glo.⁊ Bar.ff.de iure fiſ.⁊ not.glo.in.d.auten. hoc ſi debitor ⁊ in corpore vnde ſumit̄. et in.l.iij.§.finali.ff.de adminiſtra.tuto.vnde non puto eſſe tenendā hanc fallentiam:ſed veriorem eſſe opi.qḋ tā in tacita ꝙ̄ in expreſſa hypo.requirat̄ excuſſio anteꝙ̄ agat̄ cōtra tertios poſſeſſores arg.l.cum quid.ff.ſi cer.petatur.

23 ¶† Nono fallit regula ſm̄ aliquos in dote:vꝫ qḋ pro eius reſtitutione poſſit agi hypotecaria cōtra tertios poſſeſſores bonorū mariti vel alterius obligati aliter nō excuſſis bonis principalis debitoris:⁊ iſtam opi.tenet Roma.in.l.ſi conſtante in prin.ff.ſo.ma.dicens ſe ita cōſuluiſſe per glo.reputatam ſingularem in.l.ſi poſt mancipiū.§.j.ff.de euictio.ꝙ̄ vult qḋ exceptio ꝑpoſterationis vni⁹ actionis ad aliam eſt de apicib⁹ iuris ⁊ idē vr̄ in exceptione excuſſiōis vt ſ.cenſeat̄ de apicibus iuris cū nō cōcernat facti veritatē ꝓut etiā tꝫ Bart.in.l. j.ad fi.ff.de cōdi.idebi.⁊ in.l.cū qs ad fi. C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ iō nō vr̄ attēdēda vbi agit̄ de bono ⁊ equo ꝓut in cā dotis in qua agit̄ de publica vtilitate vt.l.j.ff. ſo.ma.⁊.l.aſſiduis.C.ꝗ po.in pi.hab. qꝛ ea ꝗ ſunt de apicib⁹ iuris nō debēt attēdiri cā i qua agit̄ de bono publico.l.ita vulnerat⁹ ad fi.ff.ad.l.acq.⁊ iſtā opinionē Romani tꝫ Bal.no.in tract.dotis in viij.pte in priuileg.37.¶Tñ ꝯria opi. vꝫ qḋ etiā in cā dotis requirat̄ excuſſio vr̄ magis vera ⁊ cōis ⁊ illā tꝫ Bart. in.d.l.ſi cōſtate.i.d ij.q.tertie.q.ꝑncipalis ⁊ gl.in.l.vbi adhuc in ver.ꝗ potiora iura.C.de iure do.⁊ ibi Cy.i.xj.queſtio. ⁊ etiam Bald.dicens quod licet mulier in dote habeat plures fauores ⁊ plura priuilegia:tamen quod non reperitur habere aliquod priuilegium in excuſſione facienda de bonis mariti iuxta dicta autentica hoc ſi debitor idem tenet Specula.in titulo de dona.inter vi.⁊ vxo.§.fina.verſicu.ſed quo iure et

Saly.in.d.l.vbi adhuc in.xij.q.⁊ plene
Alexã.poſt Bar.in.d.l.ſi cõſtante in.d.
ij.q.tertie partis.Idem tenet Cor.in cõ
ſi.cclxvij.quãq3.iij.vol.⁊ iſta opi.tanq̃
communis eſt tenenda ſaltem in conſu
lendo ⁊ iudicãdo. ¶ Quãuis Iaſ.in.d.
l.ſi cõſtãte car.xi.nu.66.conet.defenſa
re opi.Roma.cõtra cõmunẽ vnica ra=
tione vez ꝙ cum excuſſio ſit introducta
de iure nouiſſimo autenticorum vt in
d.auten.hoc ſi debitor ⁊ in corpore vn=
de ſumitur: q̃uis dicta iura gñaliter et
indiſtincte loquãtur tñ nõ cenſent com
prehẽdere cãm dotis ex quo de ea nõ fa
ciũt ſpecificã mentionẽ vt ſignanter vo
luit Saly.in.l.fi.in prin.in.iiij.not.p il=
lũ tex.cum gl.C.de iure do.idẽ etiã tenet
Iaſ.in.l.j.in.iij.not.in pri.lectura.ff.ſo.
ma.⁊ ſic cõcludit Iaſ.tam in.d.l.j.q̃ in
d.l.ſi conſtãte in p̃n.ꝙ ſtatutũ ſeu lex ge
neraliter loquẽs nõ cõprehẽdit cãm do
tis:⁊ mouet etiã Iaſ.vltra doctrinam
Saly ec.in.d.l.fi.per autoritatẽ Bal.in
cõſi.cccxxiij.quemadmodum impera=
tor ⁊c.vbi vult ꝙ diſpoſitio.l.omnes et
l.bene a zenone.C.de quadri.preſcrip.
excludens habentes ius vel hypothe=
cas in bonis venditis per fiſcũ:non ha=
bet locum in rebus dotalibus venditis:
etiã ꝙ dicte.ll.gñaliter ⁊ indiſtincte lo=
quant p rationes per Bald.adductas.
¶ Nã cõtra iſtã deciſionẽ Iaſ.fundatã
vt.ſ.tz Decius in conſi.v.⁊ in cõſi.ccci.
vbi latiſſime inſtat:⁊ firmat ꝙ dicta cõ=
cluſio ita indiſtincte ſumpta vez ꝙ lex
generaliter loquens non cõprehendat
cauſam dotis non ſit vera ſed ꝙ tũc de=
mum procedat quãdo in caſu diſpoſito
per.l.gñalem cauſa dotis inueniat ſpe=
cialiter priuilegiata: prout eſt in caſu
d.l.fi.C.de iure do.in qua diſponitur ꝙ
etiam dos data ab extraneo vltra ſum=
mam taxatam a lege nõ indigeat inſi=
nuatione:vnde cum dos inueniat ſpe=
cialiter priuilegiata in caſu inſinuatio
nis:congruenter Saly.ibi infert ꝙ ſtã=
te ſtatuto gñali ꝙ inſtrumenta non re=
giſtrata in publicis memorialibus non
probent:in tali ſtatuto nõ comprehen=
dant inſtrumenta dotalia.ita dicit De=
cius debere intelligi deciſionẽ Saly.et
ideo ſm eũz ſi lex gñaliter loquatur in
caſu in quo dos nõ ſit ſpecialiter priui=
legiata cõprehendet etiam cauſam do
tis. ¶ Tñ licet dicta conſultatio Decij
ſit ſubtilis ⁊ elegans more ſuo: nõ pu=
to eſſe recedẽdum ab opi.Saly.Bal.et
Iaſ.i locis.ſ.allegatis:vez ꝙ dicta de=
ciſio pcedat indiſtincte abſq3 reſtrictio=
ne data p Decium.Nam eandem deci
ſionẽ indiſtincte refert ⁊ ſequit Sozin.
in cõſi.46.eleganter.iiij.volu.in.vj.col.
nu.25.verſi.vj.reſponde:eandem etiaz
refert inſignis doc.d.Franc.pepus ad=
uocatus florentinus in quodã ſuo cõſi.
inter conſilia Sozi.nu.lxxvj.vias tuas
in fi.nu.8.eo.volu.lz allegat Saly.in.l.
vbi adhuc.⁊ non in.d.l.fi.per errorem.
¶ Idem etiam tenet Bal.nouel.in tra=
cta.dotis in.vj.parte in ſpeciali.47.in
fi.⁊ in ſeq.in quib⁹ locis doctores gña=
liter intelligunt dictam deciſionẽ Sa=
ly.⁊ ſic non ſolum in caſu in quo dos re
perit ſpecialiter priuilegiata:ſed etiaz
in alijs caſibus:⁊ cũ iſta ſit communis
opi.vt patet ex quotis.ſ.allegatis:ſal=
tem in cõſulendo ⁊ iudicando non vide
tur ab illa recedẽdum.c.ne innitaris de
conſti.⁊.l.omnis diffinitio.ff.de reg.iu=
ris.Preterea etiã in puncto iuris vide=
tur ſuſtentabilis opi.cõmunis: q2 lz.d.
l.fi.C.de iure do.ex qua facit ſuam illa=
tionẽ Saly.loquatur de inſinuatione ⁊
in ea ſpecialiter priuilegiet cãm dotis.
¶ Tñ illatio Saly.eſt remota a termi=
nis inſinuationis:q2 Saly.infert ad ſta
tutũ diſponens ꝙ inſtrumẽta notario=
rũ non pbent niſi reperiantur regiſtra=
ta in memorialibus publicis ⁊ vult ꝙ
q̃uis tale ſtatutum generaliter loqua=
tur tñ nõ cõprehendat inſtrumentum
dotis:⁊ tñ in iſto caſu dos non inuenit
priuilegiata in ſpecie de iure: q2 lz in
d.l.fi.dicatur ꝙ inſinuatio non ſit nec eſ
ſaria in dote:tñ hoc nõ inuenitur deci=
ſum in deſcriptione facienda in memo=
rialib⁹ publicis.¶ Unde ſm reſtrictio=
nẽ Decij dicta illatio ⁊ deciſio Saly.eſ=
ſet falſa.⁊ tñ doc.illam cõiter ſequunt.
¶ Idem etiã probatur per deciſionem
Bal.in.d.cõſi.cccxxiij.vbi vult ꝙ diſpo=
ſitio.d.l.oẽs ⁊.d.l.bene a zenone q̃uis

gñalis tñ nõ cõprehendat res dotales:
τ nihilominus cã dotis in terminis il-
lis non inueniebatur in ſpecie priuile-
giata: τ illi conſi. Decius nullum dedit
24 reſponſum. ¶ † Item.l. pmittendo.ff.
de iure do. per quam etiã mouent do-
ctores firmantes opi. cõmunem bene vi
det pbare eorũ intentionem: qr ibi eſt
caſus q omnes cuiuſcũqꝫ ſexus τ cõdi
tionis ſint pmittendo dotem obligant:
τ ibi gl. exponit dũ tamen legitime eta-
tis ſint: τ ſic per illam.l. nõ remouetur
defectus etatis τ corporis: ſed alij defe
ctus. ¶ Et ideo nõ obſtat reſpõſio. De-
cij ad.d.l. dum dicit q debet intelligi de
habilibus ad cõtrahendũ: τ non de pu
pillis vel mente captis qr fateor hoc eſ
ſe verũ vt colligit ibi ex glo. Sed nega-
ri nõ poteſt q per illam legẽ non exclu
datur alia inhabilitas iuris vltra inha
bilitatem corporis τ intellectus: τ ideo
inhabilitas ſexus puta in muliere p-
pter velleianum per qd phibentur mu
lieres gñaliter pro alijs intercedere vt
in toto titu.ff. τ.C. ad velle. non obſtabit
in pmiſſione dotis: τ ſic gñalis diſpoſi-
tio q mulieres nõ poſſint intercedere:
non cõprehendit interceſſionē que fit
in cauſa dotis. τ hoc modo doctores vo
lunt inducere.d.l. pmittendo nõ aũt eo
modo quo cõſiderauit Decius: vt colli
gitur etiam ex glo. in.d.l. promittendo
dum allegat.l.fi.C. ad velle. ¶ Nec ob-
ſtat inquantũ Decius fundat ſe in.d.
l.fi.C. ad velle. vcꝫ q ex quo ibi impera-
tor decidit q cã dotis non cõprehẽdat
in velleiano ſequitur q ſi iſtud ibi non
fuiſſet deciſum q illa fuiſſet cõprehen-
ſa: τ ſic fm eum.d.l.fi. retorqueri videt
25 in cõtrariũ. ¶ † Quia põt reſpõderi qd
lex dꝫ fieri de caſu dubitabili.l. q labeo
ff. ad carbo. bal. in.l. volũtas.C. de fidei-
cõ. vñ cũ eſſet dubiũ de hoc an.ſ. cã do-
tis cõprehẽderet vel nõ cõprehẽderet
in velleiano: ad tollendũ iſtud dubium
imperator motus fuit ad deciſionē.d.
l.fi. vnde non eſt dicendũ (vt vult De-
cius) q ante.d.l.fi. cã dotis fuiſſet com-
prehenſa in velleiano. qr ſi hoc eſſet.d.
l.fi. eſſet correctorie introducta qd tamẽ
doc. non dicunt: nec eſt dicendum arg.
l. precipimus.C. de appel. ſed potius aliter di-
cendum eſt q.d.l.fi. introducta fuerit
declaratorie τ deciſorie ſuper caſu du-
bio: τ qui prius non erat deciſus in ſpe
cie lꝫ in genere ſic per.d.l. pmittendo: τ
iſtud probatur per tex. in.l. ſi dotare.C.
ad velle. vbi mater promiſerat dotẽ ge-
nero pro filia: τ putabat ſe tutam velle-
iano: τ ibi imperator reſpondet q iſta
exiſtimatio eſt falſa qr hanc cãm dotis
a dicto beneficio velleiani eſſe remouẽ-
dam prudẽtes viri putauerunt: τ ſic eſt
ibi tex. q iuriſconſulti ẽt ante.ll. editas
ab imperatoribus tenuerũt cãm dotis
non fuiſſe cõprehenſam in velleiano: et
hoc põt pbari per.d.l. promittendo fm
gl. ibi. ¶ Concluditur ergo q ẽt de iure
ff. cã dotis non erat cõprehenſa in vel-
leiano qñuis generaliter diſponeret de
omni interceſſione facta per mulieres:
τ hoc fauore dotis.d.l. pmittẽdo: τ.d.l.
fi.C. ad velle. voluit hoc in ſpecie deci-
dere: qd pri⁹ ſub generalitate erat de-
ciſum p.d.l. pmittendo: τ hoc ad tollen
dũ omnẽ dubietatem vt clare probatur
ex.d.l. ſi dotare iuncta gl. ibi τ ſic patet
etiã in puncto iuris poſſe defendi com-
26 munẽ opi. ꝯ Decium. ¶ † Inſuper ſi eſ-
ſemus in terminis in quibus loquitur
Decius in.d. conſilijs. vcꝫ q ſtatutum
diſponeret q nulla mulier poſſit cõtra-
here ſine certa forma res videretur ma
gis clara: q talis diſpoſitio non cõpre-
henderet mulierem etiã minorem.xxv.
annis: puberem tñ promittentẽ dotem
pro ſe: qr mulier etiam minor vt dixi po
teſt ſe dotare abſqꝫ curatore: moderate
tñ: τ hoc fauore dotis vt.l.j.C. ſi aduer.
dotem: τ ibi bona gl. quã doc. ſequunt:
τ hoc dũmodo nõ det in dotem illa bo-
na que als ſine decreto iudicis alienari
non poſſunt vt no. per gl. ibi τ eſt tex. in
l. lex que tutores.C. de admi. tuto. cum
ergo dos in hoc inueniat ſpẽliter priui
legiata vt.ſ. etiã p mulierẽ minorẽ cõſti
tui poſſit: ergo ſtatutum gñale q nulla
mulier poſſit ꝯhere ſine certa forma
nõ cõprehẽderet cãm dotis: etiã fm re
ſtrictionẽ datã per Deciũ ad dictũ Sa-
ly. in.d.l.fi. τ ita in iſto caſu.ſ. ſtante di-
cto ſtatuto phibente mulierẽ ꝯhere tꝫ

Salȳ.in ... facta dotis in.d.vi.parte ... ⁊ expꝛeſſe Soꝛi.i cõſi.lxxx. ... ſultatio.iiij.vol.vbi ad ꝓbanꝫ ... mulier pꝛohibita ꝯtrere ex foꝛma ... ti ſine mundualdo poſſit ſe dotare adducit tres rõnes: ⁊ inter alias rõnes fundat ſe ꝙ ſtatuta laicoꝝ ſicut nõ poſſunt diſponere circa matrimõia ita nõ pñt diſponere circa dotes: q̄ acceſſoꝛie ⁊ cõſequutiue veniunt ad ipſa matrimonia vt ibi late p eũ: vñ redeũdo ad fallẽtiam nr̃am vr̃ ꝙ iura aut. loq̄ntia de excuſſione put facit aut. hoc ſi debitoꝛ nõ cõpꝛehendat cãm dotis prout vult Jaſon in locis.s̄.allegatis: nõ obſtante

27 impugnatione Decij. ¶ †Tñ hoc non obſtãte idẽ Jaſ.in.d.l.ſi cõſtante in pn. in.xi.car.in pꝛi.col.tꝫ opi.cõem ꝙ ẽt in dote requiratur excuſſio ⁊ nõ obſtat illa deciſio fundata in dicto Salȳ.in.d.l.fi.C.de iure do.vcꝫ, ꝙ lex gñal'r loquẽs nõ ꝯpꝛehẽdat cãm dotis: qꝛ añ ius aut. erat inducta excuſſio in tacita ⁊ legali hyp.ẽt de iure ffoꝝ.vt hꝫ p glo. ⁊ Bar. in.d.l.moſchis.ff.de iure fiſ.⁊ ideo ẽt in dote in hyp tacita itroducta p.l.vni.§.⁊ vt plenius.C.de rei vxo.actio.de iure ffoꝝ.⁊ codicis req̄rebaꝛ excuſſio vt pꝛobaꝛ in.l.vbi adhuc.C.de iure do.dũ dꝫ i tex.ſm diſtinctionẽ legũ: q̄ ꝟba ſm gl. ibi i ver.q̄ nõ potioꝛa debẽt intelligi ſcã diſcuſſione bonoꝝ mariti anteq̄ agaꝛ ꝯ extraneos poſſeſſoꝛes ꝓ dote: ⁊ ſic ibi eſt caſus ꝙ i dote añ.d.aut.hoc ſi debitoꝛ: req̄rebaꝛ excuſſio: ⁊ p ꝯñs ceſſat illa argumẽtatio.ꝙ.d.aut.etiã ꝙ gñal'r loquaꝛ nõ ꝯpꝛehẽdat cãm dotis: ex q̄ de illa non exprimit p no.p.Salȳ.in.d.l.fi, qꝛ (vt dcm̃ eſt) añ diſpõnẽ aut.iã in dote erat iducta excuſſio vt ꝓbaꝛ in.d.l.vbi adhuc.vñ remanet cõcl'o ꝙ ẽt i dote req̄raꝛ excuſſio ⁊ ſic ꝙ iſta.ix.fallẽ.non

28 ſit vera. ¶ †Decimo fallit reg.qñ in cã ex foꝛma ſtatuti vel reſcripti eẽt pcedẽdũ ſola facti veritate iſpecta: qꝛ i hmõi cauſis nõ attenduñ ea q̄ ſunt de apicibus iuris vt inq̄t Bal.in.l.clarũ in pꝛi. col.C.de aut.p̄ſtan.p.l.ſi fideiuſſoꝛ.§.q̄dã ⁊ qđ ibi no.ff.mãda.⁊ excep.excuſſionis cũ reſpiciat oꝛdinẽ ⁊ ꝑpoſterationẽ dꝫ de apicib⁹ iuris vt colligiꝛ ex no. per gl.notabilẽ i.l.ſi mãcipiũ.§.j.i ver.actũ cẽt.ff.de eui.⁊ ibi no.bal.in ſuis antiq̄s additionib⁹ dicẽs ꝙ q̄libet excep.reſpiciẽs oꝛdinẽ pcedẽdi dꝫ de apicib⁹ iuris ⁊ ita tꝫ Alex.in ꝯſi.cxiiij.viſo pceſſu in vlt.col.nu.ix.vj.vol.vbi ꝯcludit ꝙ in cã i qua ſola facti veritate iſpecta pcediꝛ reijciꝛ excep.excuſſionis tãq̄ excep.de apicib⁹ iuris. ¶ Sꝫ Ang.de arc.iſti.de ac.§.itẽ ſi q̄s i fraudẽ in.vj.col.i verſi.q̄ro ſtat.caueꝛ ⁊c.dicit ꝙ dicta gl.i.d.l.ſi mãcipiũ.§.j.hoc nõ ꝓbat. ¶ Tu aũt dic ꝙ.d.gl.allegaꝛ p doc.ad hoc vcꝫ ꝙ excep.q̄ reſpicit oꝛdinẽ dꝫ de apicibus iuris: ⁊ ex hoc iſerũt poſtea doc.ꝙ excep. excuſſionis dicaꝛ de apicib⁹ iuris cũ reſpiciat oꝛdinẽ vt.ſ.pꝛius ꝯueniaꝛ debitoꝛ q̄ tertius poſſeſſoꝛ per.d.aut.hoc ſi debitoꝛ: ⁊ iõ ꝙ in cauſis in q̄bus pcediꝛ ſola facti veritate inſpecta nõ admittaꝛ excep.excuſſionis ⁊ ſic gl.bene.pꝛobat. ¶ Jpſe tñ Ang.de arc.p alia fundamẽta ſequiꝛ opi.doc.ꝙ i hmõi cauſis non admittaꝛ excep.excuſſiõis. ¶ Et ex p̄dictis idẽ vr̃ poſſe iferri qñ ex foꝛma ſtat. vel reſcripti i eã deb ret pcedi ſummarie de plano ⁊ ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij vt.ſ.ẽt hoc caſu non ſit neceſſaria excuſſio vt firmat Marianus Soꝛi.in cõſi.xxiiij.pꝛi.vol.in vl.col. ¶ Sil'r idẽ vr̃ dicendũ: ſi ſit talis iudex qui debeat procedere ſm equitatem vel de bono ⁊ equo vt p Bal.in.d.l.ſi mãcipiũ ad idẽ tex.in.l.ſi fideiuſſoꝛ.§.quedã.ff.mãda.iũcta gl.ibi in ver.de apicibus.vbi dum tex.dicit qđ qñ agitur de bona fide non congruit de apicibus iuris diſputare gloſ.ſupplet qđ ſola bona fides ⁊ veritas eſt inſpicienda. ¶ Et ita in pꝛopꝛijs terminis tenet Arc.in conſi.cxxvj.in cã dñe Antonie in vltima col.in verſi.pre-

29 terea etiã † ⁊ ex his etiam inferunt doc. qđ exceptio excuſſionis nõ cõpetat mercatoꝛibus: cãpſoꝛibus nũmularijs ⁊ ſimilib⁹ ꝑpter vtilitatẽ publicã vt ẽſt gl. ſingularis in aut.de fideiuſſo.in.§.argẽtarioꝝ qui eſt.§.penul.⁊ ſequuñ Bal. ⁊ Salȳ.in.l.fruſtra.C.de nõ nu.pecu.⁊ Bal.in.l.fi.ad fi.C.de fal.⁊ firmat Ang. de arc.in.d.§.itẽ ſi q̄s in fraudem in vj.col.dicẽs iſtud nunq̄ exceat mentem

ſuam: pro quo etiã facit id qđ no. Bart.
in.d.l.ſi fideiuſſor.§.quedã ⁊ in.l.quint°
eod.ti.vʒ q in curia mercatoꝝ procedit
de bono ⁊ equo:nõ attẽtis apicibus iu-
ris q̃ veritatẽ negotij nõ tãgunt: vt ſi eſ-
ſet intẽtata actio directa ⁊ competebat
vtilis ⁊ etiã refert Ang.de are.in.d.§.itẽ
30 ſi quis in fraudẽ in.vj.col. ¶† Et ex pre-
miſſis poſſet etiã dubitari an iſta exce-
ptio excuſſionis poſſit opponi ⁊ admit-
ti debeat coram arbitrio ⁊ arbitratore?
⁊ Bal.in additionibus Specul.in ti.de
arbitro ver.pen.tenet q non: q coram
arbitro nõ debet ſeruari ordo iudicij: et
exceptio excuſſiõis eſt exceptio ordinis
vt dictũ eſt.ſ. ¶ Et dictã opi. Bal.refert
Areti.in.d.cõſi.cxxvj.col.vlti.⁊ Sozi.in
cõſi.xxiiij.ad fi.j.vol. Ɔ̃trium autẽ tenet
Bal.in.l.fi.§.ſed ⁊ ſi quis in.j.col.in ver-
ſicu.fuit a me queſitũ.C.cõmu.de lega.
⁊ ad illud qđ dicebatur q arbiter põt
ꝓcedere ſine ordine: rñdet ipẽ q illud in-
telligitur ſine ordine arbitratoris ſed q
ordo excuſſionis eſt ordo partiũ allegat
l.j.C.de appella.⁊ ꝓpterea vult ipſe q
ſi laudũ ſit latum cõtra tertiũ poſſeſſorẽ
in hypotecaria non facta excuſſione: ex
hoc ſolo poſſit peti reductio. ¶ Et iſtud
dictũ pro ſingulari refert Alexã.dicens
alibi non legiſſe in.d.l.ſi conſtãte in pñ.
in.iij.q.tertie partis principalis: ⁊ aſſi-
gnat rõnem vʒ q talis exceptio excuſ-
ſionis non ſolum cõcernit ordinẽ iuris:
ſed etiam partis ⁊ illud dictũ refert etiã
Fely.in.c.canonũ ſtatuta vlti.car.ſuper
illa clauſula reiecta iuris ſubtilitate.et
Jaſo.in repe.d.l.ſi conſtante in.ij.q.ter-
tie partis principalis refert dictas opi.
⁊ non decidit que ſit verior ⁊ tenenda.
31 ¶† Ego putarẽ in oibus ſupradictis
caſibus notatis in hac.x.fallentia ⁊ etiã
in hoc articulo de arbitro: eſſe aduertẽ-
dum q iſta exceptio excuſſionis põt du-
pliciter cõſiderari: vno modo reſpectu
ordinis iudiciarũ vt.ſ.de ordine iudicij
ſit q prius excutiãtur bona principa-
lis debitoris q̃ poſſit agi hypotecaria
cõtra tertiũ poſſeſſorẽ ⁊ ſi iſte ordo pre-
poſteretur põt excipi de nullitate pro-
ceſſus cõtra creditorẽ agentẽ per.d.au-
ten.hoc ſi debitor vel q agens nõ ſit au-
diendus obmiſſa excuſſione principalis
debitoris. ¶ Secũdo modo põt conſide-
rari dicta excuſſio non habito reſpectu
ad dictũ ordinẽ ⁊ prepoſterationem iu-
dicij ſed cõſiderato ſolo intereſſe tertij
poſſeſſoris: quod cõſiſtit in hoc vt ſi de-
bitor principalis ſit ſoluẽdo ipſe exigat
anteq̃ moleſtet tertius poſſeſſor ⁊ q in
hoc poſſit tertius poſſeſſor ſe tueri exce-
ptione: non quidem excipiẽdo de ordine
iudicij non ſeruato ſʒ prepoſterato: ſed
ſolum de ſuo intereſſe ⁊ in eo fundando
ſuam exceptionem iuxta.l.perſequutio-
ne.C.de pigno.⁊ ibi no.per Barto.⁊ do.
⁊ iſtud eſt qđ voluit Bald.in.d.l.fi.§.ſed
⁊ ſi quis ⁊ Alex.in.d.l.ſi conſtante in.d.
iij.q.ſecunde partis dum dicunt q exce-
ptio excuſſionis non ſolum concernit or-
dinem iudicij: ſed etiã ordinem ⁊ inter-
eſſe partis. ¶ Et ideo per predicta.Cor.
ingenioſe ⁊ ſubtiliter in conſil.lv.in.iij.
volu.in litera .s. concludit quod in
cauſa in qua dʒ procedi ſola facti veri-
tate inſpecta: non poteſt opponi excep.
excuſſionis reſpectu ordinis ⁊ prepoſte-
rationis iudicij: ſed eo nõ obſtante pote-
rit inſimul ⁊ cumulatim agi contra de-
bitorem ⁊ tertium poſſeſſorẽ: ⁊ in eodeʒ
iudicio diſcuti de bonis vtriuſq; inſi-
mul: nec obſtabit exceptio prepoſtera-
tionis ⁊ ordinis obmiſſi ⁊ q ita proce-
dit id qđ not.glo.⁊ Bald.in.d.l. ſi manci-
pium.§.j.ff.de euictio.q loquunt̃ reſpe-
ctu exceptionis cõcernẽtis ordinẽ que
eſt de apicibus iuris: ſed reſpectu inter-
eſſe partis.vʒ q donec debitor eſt ſoluẽ-
do non moleſtetur tertius poſſeſſor non
concernit apices iuris ⁊ ordinem: ſed
equitatẽ: ⁊ ideo lʒ reſpectu ordinis pre-
poſt.rati tertius poſſeſſor non poſſit ſe
tueri: ſed creditor poſſit in eodem pro-
ceſſu inſimul vtrũq; .ſ. debitorem ⁊ ter-
tium poſſeſſorẽ cõuenire ⁊ diſcutere ſol-
uendo ſibi prius de bonis debitoris: tñ
quando creditor obmiſſo penitus debi-
tore vellet ſolũ agere cõtra tertiũ poſſeſ-
ſorem: poſſit tertius poſſeſſor ſe tueri ex-
ceptione: q non eſt equũ: vt donec debi-
tor ſit ſoluẽdo ipſe poſſit cõueniri: ⁊ ſic
vis eſt in modo excipiendi. ¶ Nam exce-
ptio que reſpicit ordinem iudicij non

debet admitti in caſibus.ſ.notatis:ſed excep.que reſpicit intereſſe partis & eq tatem q̄ eſt vt donec debitor eſt ſoluẽdo tertius poſſeſſor nō moleſtet, debeat ad mitti: & ita puto tenendum:que nota in

32 practica & bene cōſidera. ¶ † Undecimo fallit.d.reg.ſm aliquos:qñ agit vigore inſtrumenti guarẽtigiati,vel alteri9 inſtrumenti publici habentis executionē paratam:q2 cū per illud videatur cōſtitutum pignus pretoriū:ſicut per ſentē tiam:nō videt q̄ debitor potuerit poſtea preiudicare creditori alienādo bona in tertium poſſeſſorē per no. in.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudi.& per Bar.in eadē l.§.in vēditione in verſi.iure eni guarētigie habet pro cōdēnato:nō tunc nō videtur neceſſaria excuſſio ſm Sozi.in cōſi.xxiiij.in fi.pri.vol.& facit q2 l pigno re pretorio nō requirit excuſſio vt ſingulariter per Bal.in.l.ſ. in.ij.col.C. de his q̄ in frau.credi. & dixi.ſ.in.iij.parte.ij. membro. ¶ Ego autem puto hanc fallentiā ita demum procedere: quādo in obligatione bonoꝝ facta in hmōi inſtrumento interueniſſet traditio rei hypotecate vera:vel ficta puta per conſtitutum vel precariū al's non puto poſſe dici fuiſſe conſtitutū pignus pretoriū: cū illud de iure nō conſtituat niſi facta immiſſione vt.l.nō eſt mirū.§.j.ff.de pigno.actio. Alias ſine traditiōe vera vel ficta:nō crederem fallentiā poſſe procedere.

33 ¶ † Duodecima fallētia ad dictā regulam pōt dari vt.ſ.illa nō procedat qñ excuſſio eſt impoſſibilis : puta q2 ſit preſcriptū actioni perſonali: & ſuperſit ſola hypotecaria iuxta no.per gl. Bal. & Saly.in.l.ij.C.de luitio.pig.& notata. ſ.in.vj.parte.ij. memb. tunc enim cum ſit impoſſibilis excuſſio ſuper perſonali actione cōtra debitorem:ideo ea obmiſſa:poterit agi hypotecaria contra tertium poſſeſſorē & etiam debitorē ſi poſſideat bona hypotecata ita colligitur ex no.per Bar.poſt Dy.in.l.marcellus in vlt.col.ff.de fideiuſ dum dicit q̄ diſpoſitio auc.preſente.C.de fideiuſ. debet intelligi qñ diſcuſſio poteſt fieri de iure vel de facto:ſecus aūt ſi fieri non poteſt idem tenet Bar.in.l.cum quis.§ ſi quis pro reo vlt.col.ff.de ſolu.vbi dicit quod d.auc.preſente nō habet locum qñ principalis conueniri non pōt idem expreſſius vult Bal.in auc.ſed hodie,in vltima.q.C.de actio.& oblig.& ex hoc infert idem eſſe qñ obligatio pignoris eſſet facta pro naturali obligatione tm̄ q2 tunc diſcuſſio perſonalis obligationis principalis eſt impoſſibilis de iure & ibi idē tenet Saly.in fi. ¶ Poſſem etiā plures al's fallentias adducere in quibus non eſt neceſſaria excuſſio:ſed q2 ille nō ſpectant ad materiā hypothecarie:ſed ad materiam fideiuſſorū de qua in.d. auc. preſente que eſt diuerſa a terminis noſtri tractatus:nō illas obmitto: ſubdam tn̄ in materia excuſſionis cōmunicabili etiam hypothecarie aliquas qōnes.

34 ¶ † Et primo querit qñ ſit opponenda in iudicio iſta exceptio excuſſionis ? et reſpondet q̄ debet opponi ante litē cōteſtatā:al's ea nō opposita iudiciū valet & poſtea opponi non pōt vt not. Cy. & Bal.in.l.exceptionē.C.de probatio.et ratio eſt q2 exceptio excuſſionis eſt exceptio dilatoria,vt firmat Bart.in.l.iij.in ver.quero quid de exceptione ordinis. ff.de excepti.& exceptio dilatoria de iure debet opponi ante litem conteſtatam: vt.l.ita demū.C.de procur. ¶ Et iſtam opi.tenet Bart.in.l.prolatā.in princ.C. de ſen.& Bar.in.d.auc.hoc ſi debitor.C. de pig.& in.l.ij.C. cō.diui. & in.d.l.ſi mācipium.§.j.ff.de euic.& Bal.in.l.cōuenticulam.in.iij.col.C.de epiſ.& cle.et ita etiā tenet Alexā.in conſi.lxxiij.in cā appellationis &c.in.vj.vol.in.j.colū.nu.j.

35 ¶ † Et adde predictis q̄ qñ opponitur iſta exceptio dꝫ opponi ſpecifice & clare Ita no. Alexa.in conſil.xxix.clariſſime

36 doc.&c.nu.xxviij.vij.vol. ¶ † Et ex predictis etiā notabiliter infert q̄ talis exceptio excuſſionis cū ſit dilatoria (vt dictum eſt) ſi nō fuit opposita i prima inſtantia nō poterit amplius opponi in cā appellationis.per tex.in.l.ita,demū. C.de pcura.qui ſm Bal.& Paul. de ca. ibi eſt ſingularis ad hoc.vꝫ q̄ dilatoria q̄ nō fuit opposita in cā principali añ litem conteſtatā non poſſit amplius opponi in cā appellationis dato etiam q̄

in cauſa appellationis nondū eſſet lis
conteſtata ſm̄ Bal.⁊ Pau. ibi Et idem
no.ibi Jaſ.poſt Alexā.in.ij.notabili.Et
ita in ſpecie per dictum fundamentū
tenet Cy.in.l.per hanc.in.ij.q.C.de tem
po.ap.⁊ expreſſe ibi Bal.in.iiij.colū.in
verſi.vel pone exemplū in exceptiōe pre
poſterationis ⁊c.⁊ clare Alex.in conſil.
xxiiij.conſultus ⁊c.in ver.ij.⁊c.in.iiij.
vol.⁊ in cōſi.lxxiij.xj.vol.in pri. colum.
⁊ Jaſ.in.d.l.ita demum in penul.col.in
ver.iiij.per iſtum tex.⁊c.de materia ha
betur remiſſiue per Alexā.in.l.fi.in fine
57 principij.ff.ſi cer.pe. ¶ †Secundo que
ritur in materia excuſſionis:an in caſi-
bus in quibus regulariter requirit ex-
cuſſio:ſi de ea excipiat:ſit dare remediū
mota iam lite contra tertiū poſſeſſorem
pro validitate iudicij? Nam ſi de ea nō
exciperetur iudicium valeret vt.ſ.pro-
xime dictum fuit? ⁊ reſpondetur qđ du
plici remedio pōt ſuccurri creditori agē
ti pro validitate iudicij moti. ¶ Primū
eſt q̄ pendente lite mota contra tertiū
poſſeſſorem pariter ⁊ inſimul fiat excuſ-
ſio contra principalem debitorē vt per
Bal.in.l.cū teſtamento.C.de teſtamen.
ma.vbi dicit q̄ excuſſio facta pendente
hypotecaria fingit actum factum cum
ordine:q̄ declarat retro ante litē conte
ſtatam bona debitoris non fuiſſe ſoluē-
do idem tenet Bal.in.l.ij.C.cōmu.diui.
⁊ in auc.contra rogatus in fi.C.ad treb.
⁊ in.l.prima.C.ſi in frau.patro.⁊ in.l.j.
C.de reuo.his que in frau.credi.⁊ Ang.
in.l.decem.ff.de ver.obli.⁊ in aucten.de
fideiuſ.§.ſed neq̄ ⁊ etiam tenent Bar.⁊
alij.in.d.auc.hoc ſi debitor.C.de pigno.
¶ Et ratio iſtius deciſiōis eſt:q̄ ius ſu-
perueniens actori pendente iudicio ex
cauſa de preterito validat iudicium.l.
ſi rem.§.fi.⁊ ibi Bar.ff.de pig.actio.⁊ il
lum tex.ad hoc in ſpecie no.ibi Bald.
¶ Et ita etiam tenet Ang.de are.inſtit.
de actio.§.item ſi quis in fraudē in.iij.
colum.in verſi.quero ago reuocatoria
idem etiam tenet Alex.in conſi.cxiiij.vi
ſo proceſſu in fi.vj.volu.⁊ ſubdit ibi qđ
ſi actor eſſet minor poſſet reſtitui in in-
tegrum aduerſus non factam excuſſio-
nem per.l.minor.xxv.annis.ff.de mino.
ſed quod hoc non eſt neceſſarium:idem
etiam tenet Are.in.d.conſi.cxxvj.in cā.
d.Antonie in vlti.col. ¶ Secundum re
medium eſt quando debitor in veritate
non eſſet ſoluendo:q̄ ſi tūc poſſeſſor ex-
cipiat de excuſſione nō facta ante li.cō-
te.quod agens replicet tua nō intereſt:
nec es audiendus in hoc.q̄ alia bona
debitoris non extant ⁊ ita offero me in
continenti probare. ¶ Iſta practica col
ligitur ex gloſſ.ſingulari in.l.niſi.ff.de
pac.in ſecunda ſolutione que ſolutio li
cet ad illum tex.reprobetur ibi per bar.
⁊ alios tamen Bal.ibi ⁊ Ang.⁊ Jmo.in
l.exitus.ff.de acqui.poſ.notant illā ad
hoc q̄ quando re vera non intereſt exci-
pientis non pōt opponi exceptio excuſ
ſionis ⁊ ita refert ⁊ ſequitur Jaſ.in.d.l.
niſi quam legit in.l.ſi tibi.§.in his in fi.
co.ti.ita etiam tenet Ang.de are.in.d.§.
item ſi quis in fraudē in.iiij.colum.in
verſi.aduertas tamen ⁊c.dicēs hoc eſſe
58 perpetuo tenendum menti. ¶ †Tertio
quero in materia excuſſionis: an ſi ad
inſtantiā vnius creditoris ⁊ cōtra vnū
poſſeſſorem ſit facta excuſſio de bonis
debitoris ⁊ ſuper ea pronunciatum per
iudicem iſtud proſit vel noceat alijs cre
ditoribꝰ vel poſſeſſoribꝰ? ⁊ in hoc Jac.
de are.⁊ Ang.in.d.auc.hoc ſi debitor.
C.de pigno.dicunt q̄ ſic.q̄ cum ſemel
facta ſit excuſſio licet ſit vnum factum
⁊ vnum iudicium tamen per dictā ſen-
tentiam inducitur notorium quod de-
bitor non ſit ſoluendo vt.l.emptorē.ff.
de actio.emp. ¶ Cum ergo notoriū ſit
debitorem non eſſe ſoluendo:nō eſt ne-
ceſſaria alia excuſſio iuxta glo.⁊ ibi no.
in.l.decem.ff.de ver.obli.⁊ dixi.ſ.in pri.
fallen.in hac materia excuſſiōis ⁊ hanc
concluſionem refert ⁊ ſequitur Ang.de
are.in.d.§.item ſi quis in fraudem in fi
ne.iiij.col.in verſi.quero an excuſſione
facta ⁊c. ¶ Et quamuis Alexā.in apo.
ad Bal.in.d.l.j.C.de his que i frau.cre
di.referens dictum Jac.de are.⁊ Ang.
relinquat ſuper hoc cogitandum:ex co.
quod acta facta in vno iudic.non faciāt
fidem in alio inter alias perſonas vt.l.
cum lite.ff.iud.ſol.tamen indubitanter
tenenda eſt deciſio Jac.de are.⁊ Ange.

¶ Circa quo ad ea que tendunt ad preparandum viam alteri ad agendũ ſententia lata inter alios prodeſt etiam alteri ⁊ fidem facit vt.l.j.C. vbi cauſ.fiſ.et ibi hoc notat Bal.ad fi.⁊ Bal.in.l.ſi qs homicidij.C.de accuſa.⁊ in.l.j.in fi.C.de aduo.diuer.iudi.⁊ late notat Alex.in.l.ſepe in.xj.col.in verſic.vel dic ⁊ notabilius.ff.de re iudi. ¶ † Quarto queritur

39 in materia excuſſionis an a ſententia lata ſuper excuſſione poſſit appellari? et Bal.in.l.ij.colũ.fi.verſi.quid ergo ſi veniant ⁊c.C.quãdo fiſ.vel priua.poſt Nico.de matta.tenet quod a tali ſententia non poſſit appellari quia cum poſſit infringi probando contrarium nõ debet poſſe appellari per.l.ante.C.quo.app.non reci.quod dicit eſſe notabile:⁊ illud dictum refert Alexã.in.l.fi.in apoſt.ad Bar.ff.de appel.recip. ¶ Subdit tamẽ quod Bar.in.l.a diuo pio.§.in venditione videtur tenere contrarium ⁊ remittit ſe ad dicta ibi per eũ. ¶ Sed ibi Alexand.nihil dicit in proprijs terminis.ſ.excuſſionis de qua nos loquimur:ſed tã Bar.ꝙ Alexan.ibi diſputant an obmiſſio ordinis de quo in.d.§.in venditione quia ſcilicet non fuit incepta executio a mobilibus vt ibi diſponitur vitiet executionem? ibi Bar.dicit quod executio non erit nulla:ſed ſi pars grauet in hoc poteſt appellare. ¶ Alex.autẽ ibi poſt Imo.⁊ etiam Iaſ.tenent contra Bart.videlicet quod executio ſit nulla ex obmiſſione ordinis de quo in.d.§.in venditione per fundamenta de quib⁹ ibi per eos. ¶ Tamen prefati doc.non decidũt ibi an poſſit appellari vel non: quando executio non eſſet ipſo iure nulla?

¶ Bal.vero in.l.j.in vl.col.in verſi.modo ego qro ⁊c.C.de appel.determinatꝰ quod ſi fuit oppoſita exceptio prepoſterationis ⁊ iudex pronunciauit ſuper ea aſſumpta cauſa iuris: puta quia dixit exceptionem ineptam cum tamen eſſet apta:⁊ ſententia erit ipſo iure nulla:aut pronunciauit aſſumpta cauſa facti vt qr dixit exceptionem nõ veram:vel nullam aſſignauit cauſaꝫ in ſnia:ſed iudex ſimpliciter exceptionem impugnauit:⁊ tunc ſnia valebit: ſed poterit appellari quia nõ pronunciauit ſuper ordine iuris qui eſt immutabilis:ſed ſuper factõ qḋ eſt mutabile:⁊ ſic Bal.videtur velle qꝫ a ſententia lata ſuper exceptione excuſſionis que cõcernit ordinẽ ⁊ prepoſterationem vt per gl.⁊ doc.in.l.ſi mancipium.§.j.ff.de euict.poſſit appellari:⁊ pro hoc videtꝰ tex.in.l.j.C.de appella.ſm intellectum Bar.ibi:qui ſumat illũ tex.qꝫ qñ preuertitur ordo vnius cauſe ad aliam valet ſnia: ſed ab ea põt appellari cum igitꝰ ſententia lata ſuper excuſſione qñ eſt iniuſta preuertat ordinẽ cauſe q̃ eſſet inchoanda cõtra debitorẽ ⁊ non cõtra poſſeſſorẽ: valere debet:ſed ab ea dꝫ poſſe appellari. ¶ Et iſtaꝫ opi.puto eſſe veriorẽ:non obſtãte eo qḋ voluit Bald.in.d.l.ij.C.qñ fiſ.vel priua.et iſta opi.vltra predicta cõprobatꝰ ex not.per Bar.in.l.ij in.v.q.ff.de appel.recip.vbi vult qꝫ a ſnia lata ſuper exceptione dilatoria in qua pronũciatũ fuit nõ eſſe procedendũ ad vlteriora ſtãte exceptione:vel ecõuerſo procedendũ eſſe nõ obſtante exceptione põt appellari:quia in prima pnũcia nõ ſperatur alia ſententia ſuper inſtãtia a qua per talẽ pronunciatõ cõuentus fuit abſolutus. ¶ In ſecũda aũt pronuncia infertur tale grauamen qḋ reparari nõ põt per appellationẽ a diffinitiua:⁊ idẽ firmat Barto.in omni exceptione que opponitꝰ ad pceſſum:et cũ Bar.tranſeunt alij. Cum ergo exceptio excuſſionis ſit dilatoria vt.d.l.ita demũ.C.de pcura.⁊ habetꝰ per Cor.in cõſi.lv.iij.volu.in litera c.⁊ dictũ fuit.ſ.qñocũqꝫ ſuper ea fuerit pnũciatũ iniuſte pmitti dꝫ appellatio.⁊ vide Alex.in cõſi.lxxxiij.in cã app.vj.vol.nu.1.et ita puto tenẽdũ licet nõ inueniã examina-

40 tum per alios ⁊c. ¶ † Quinto adde in materia excuſſiõis qꝫ qñ illa eſt faciẽda cõtra hereditatẽ iacentẽ dꝫ ei dari curator:al's excuſſio nõ valeret vt no.Iaco.de belui.in auc.de fideiuſ.§.ſed neqꝫ in vj.q.dũ allegat.l.j.⁊.ij.ff.de cura.bo.dã.⁊ late firmatꝰ Alex.ĩ cõſi.c.diſcuſſis ⁊c.v.vol.⁊ ibi etiam plus ſubdit qꝫ ſi facta eſſet excuſſio ꝯ hereditatẽ iacentẽ:⁊ tẽpore quo inceptum eſſet iudicium contra tertiũ poſſeſſorẽ hereditas eẽt adita

oporteret iterū facere excuſſionē cōtra
dictos heredes:nedū de bonis heredi=
tariis:ſed etiā de bonis ipſorū heredu3
⁊ ita dicit tenere Pe.⁊ Cy.in auť.pſen=
te.C.de fideiuſſo.in pe.q.⁊ Bal.in.l.per
emptorias.in vl.col.C.ſen.reſ.non poſ.
41 ¶ Subdit etiā q ſi facta excuſſione cō
debitore ⁊ lite poſtea ɔteſtata cōtra ter
tiū poſſeſſorē ſi de nouo ſupueniāt bōa
pncipali debitori terti⁹ poſſeſſor etiam
de his bonis ſupuenētis poterit excipe
re cōtra creditorē poſt litē ɔteſtatam:⁊
iterū debebit fieri excuſſio p late allega
ta per dictum Alex.in.d.cōſi.c.vlti.col.
42 ¶ Sexto adde in materia excuſſionis
q illa nō eſt faciēda de bonis q̄ ſunt ex=
tra territoriū iudicis cognoſcētis de cā
vt inqt Bal.in.l.ſciendū.in pn.ff.q̄ ſatiſ.
cog.arg.autētice pſente.C.de fideiuſ.p
ſo.p glo.⁊ doc.in.l.fi.C.de princip.agē.
in rebus facit.l.ſi fideiuſſor.§.ſi neceſſa
ria.ff.qui ſatiſ.cog.⁊ qd̄ hr̄ in.c.coram.
de electio.vbi ad electionem vocant̄ illi
ſolū qui ſunt in prouincia ad quos ſpe
ctat electio:nō aūt illi qui ſunt extra p=
uinciā:ſaltē ſi hoc cōmode fieri nō poſ=
ſit vt ibidē notat̄ ⁊ in.c.cum in eccleſiis.
de preben.lib.vi. ¶ Et ita per predicta
tenet Alex.in cōſi.xci.repetitus.xii.vol.
iiii.5.idem tenet Ang.in auť.de fideiuſ.
§.ſed neq3:dūmodo ſm eū:talis excuſ=
ſio de rebus exiſtētibus extra territoriū
nō poſſit fieri abſq3 difficultate:ſec⁹ ſm
43 eū ſi nulla ſubſit difficultas. ¶ Itē ad
de q in diſcuſſione res inutiles pro ni=
hilo reputant̄ ſm Bald.in auť.ſed ho=
die.C.de actio.⁊ obl.in fi.p.l.ſi inutiles.
ff.vt in poſ.lega.⁊ ſimiliter ſi res debito
ris eſſent in loco forti vt i caſtello vel ar
ce ita q nō poſſint diſcuti:nā de illis nō
eſt faciēda excuſſio vt no.Ange.in.d.§.
ſed neq3:dicēs ita ſentire glo.in.l.ii.cir=
44 ca prin.ff.qui ſatiſ.cog. ¶ Et vltimo
forma faciēde excuſſiōis ponit̄ p Ang.
in.d.§.ſed neq3.in fi.⁊ dicit q illa bona
ſunt diſcutiēda q̄ ſine aliqua cōtrouer
ſia poſſideri pñt:⁊ ſic innuit q ea q̄ ſunt
in cōtrouerſia ſunt dimittenda:nec per
illa debet retardari proceſſus cōtra ter
tium poſſeſſorem:⁊ pro hoc optime fa=
cit tex.⁊ ibi no.doc.in.l.a diuo pio.§.ſed
⁊ illud.ff.de re iudi.⁊ de forma excuſſio
nis.Adde Guido pape.q.432.vbi mul=
ta ponit ⁊ hec ſufficiant in materia ex=
cuſſionis quantum cōcernit actionem
45 hypotecariam. ¶ Quinta concluſio
circa materiā hypotecarie in hac pri=
ma parte octaue partis principalis eſt
q ſententia lata in hypotecaria nō trāſ=
fert dominiū in ipſum creditorē ⁊ ideo
ſi lata ſit ſentētia ſuper hypotecaria in
fauorem creditoris contra vnū qui non
poſſidet:nō poterit creditor agere iudi
cati vigore dicte ſententie cōtra alium
qui dictam rem hypotecatā poſſideat
vendicando illam ab eo:ſed contra eu3
debet iterato agere hypotecaria:⁊ ſi ex
cipiatur per contientum q lata ſit ſen
tentia ſuper hypotecaria contra aliu3
⁊ per conſequens quod videatur facta
nouatio poterit replicari duobus mo=
dis:primo quod iſta nouatio non tollit
veterem obligationem ſed adiicit nouā
ſecundo quod ſententia lata pro ipſo
creditore ei nocere non debet iſte eſt tex.
no.in.l.ſi fundus.§.creditor.⁊ ibi gloſſ.
Bar.⁊ Sali.optime declarantes predi
46 cta.ff.de pigno. ¶ Sexta cōcluſio eſt
q etiam ſi creditor elegerit agere hypo
tecaria contra debitorem vel alium ter
tium poſſeſſorem:tamen ſi in totum nō
potuit ſuum creditum conſequi ex ven
ditione pignoris:non tollitur perſona=
lis pro reſiduo vt eſt tex.in.l.aduerſus.
⁊ ibi glo.Bar.⁊ Bal.C.de actio.⁊ obli.
⁊ idem eſt etiam ſi creditor obtinuit il=
lam rem hypotecatam ad quam egit ſi
bi inſolutum dari pro certa eſtimatio=
ne:quia pro reſiduo remanet firma a=
ctio perſonalis vt ibidem declarat Sa
47 li. ¶ Septima concluſio eſt quod a=
ctio hypotecaria non oritur ex obliga=
tione contracta in diem certam penden
te die:vt firmat Bald.in lege prima.ſe=
cunda columna.in verſiculo quero nū
quid ante diem.C.commu.de lega.text.
et ibi notatur in lege ſoluitur.§.ſi paci=
ſcatur.ff.quib.mod.pign.vel hypo.ſol.
hoc tamen limitatur niſi debitor eſſet
ſuſpectus de receſſu vel fuga. Nam ſi
ſuſpitio ſuperuenit poſt obligationem
cōtractam vel ſi aderat tempore cōtra=

cte obligationis: tamen illam creditor ignorauit etiā pendente die poterit creditor agere hypotecaria text. est et ibi not. glos. Bar. ⁊ Salice. in l. quesitum. ff. de pignori. quod nota: quia potest de facili contingere. ¶ Octaua cōclusio est quod stāte statuto quod in casibus dependentibus ex instrumēto guarentigiato vel alijs agatur summarie ⁊c. ꝙ tale statutum habebit etiam locū quādo ageretur hypotecaria ex obligatione bonorū adiecta in hmōi instrumentis: et hoc si agatur contra debitorem obligatum in dicto instrumento secus autē si ageretur contra tertiū possessorem ita tenet Bal. in l. j. C. cōmu. de leg. in. j. colū. in versi. ⁊ facit ad. q. ⁊ faciunt que late scripsi. s. in. iiij. membro secun

48 de partis principalis. ¶ † Nona conclu. est ꝙ hypotecaria de sui natura datur insolidū cōtra vnū ex possessoribus bonorū obligatorū: vt. s. res quam ille possidet auocetur ab eo in totū nisi soluat integrum debitum: quia quelibet res est insolidum obligata creditori. l. j. C. si vnus ex plu. here. cre. vel debi. et nisi totum debitum soluatur nulla res obligata liberatur: sed etiam si pars debiti sit soluta: remanet quelibet res insolidum obligata pro residuo. l. quādiu. C. de distrac. pigno. ⁊ l. si rem. §. omnis. ff. de pigno. acti. ⁊ ideo est in electione creditoris habētis plures res obligatas vnam solam pro vniuerso debito vendere. l. creditoris. ff. de distrac. pig. Intelligendo tñ vt dixi supra in primo membro sexte partis et predicta procedunt nō solū aduersus ipsos debitores ⁊ eorū heredes: sed etiam aduersus tertios

49 possessores. † vt est tex. in l. moschis. in prin. ff. de iure fis. ⁊ ibi not. glo. ⁊ Bart. ponderando tex. dum dicit: possessorem omnē: nā dictio omnis in singulari numero est distributiua ⁊ attribuit actuȝ cuilibet insolidum vt declarat ibi Bar. ⁊ Barto. ⁊ Imol. in l. hoc articulo. ff. de here. insti. ⁊ Bar. in l. fi. C. de debi. ciui.

50 libr. xj. ¶ † Et ratio istius decisionis est quia licet in principali obligatione indefinita tam reali quam personali inducatur obligatio pro rata. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duo. reis: tamen secus est in obligatione accessoria quia. s. si plures obligentur accessorie indefinite vel collectiue: quilibet mero iure obligatur insolidum vt in pluribus fideiussorib9 vt. l. inter fideiussores. ⁊ l. si contendat. ⁊ in l. inter eos. ff. de fideius. ⁊ cum hypoteca bonorum veniat accessorie ad obligationem principalē vt per Bart. in l. solutum. §. per liberam. ff. de pign. acti. sequitur ꝙ etiā illa cōpetat insolidū in quibuscūqȝ bonis obligatis. ⁊ ratio rationis assignari potest videlicet ꝙ si in obligatione bonorū in qua veniunt presentia ⁊ futura vt. l. fin. C. que res obli. pos. diceremus ꝙ quelibet res esset obligata pro rata: resultaret incōueniēs: ꝙ si essent mille res in qualibet re creditor haberet persequi millesimam partem: quod esset absurdum: ⁊ quia si essent mille res de presenti: possent de futuro superuenire alie mille ⁊ sic diminueretur hypoteca primarū reruȝ ⁊ creditor esset in incerto: merito ergo ad euitandū talia inconuenientia fuit decisum ꝙ quelibet res hypotecata sit insolidum obligata: ⁊ ita declarat ⁊ firmat Cor. in cōsil. cxxxv. supra scripti ⁊c. in fi. j. volumi.

51 † Predicta tamen fallunt in hypoteca que competit pro legatis: quia illa cōtra heredes testatoris non datur insoliduȝ sed soluȝ pro portionibus hereditarijs ad instar personalis actionis vt. l. j. in fi. ⁊ ibi no. Bar. C. cōmu. de lega. ⁊ Bar. in l. legatorum. in prin. ff. de leg. ij. licet alias contra heredes debitoris hypoteca in bonis defuncti competat insolidum vt. l. j. ⁊ ibi Bar. C. de here. actio. ⁊ l. j. ⁊ ibi per doct. C. si vnus ex plu. here.

52 credi. vel debi. ¶ † Decima cōclusio est ꝙ hypoteca constituta pro grano ⁊ vino ⁊ oleo simpliciter extēditur etiā ad incrementū seu estimationē que creuit a tēpore more iuxta. l. vinū. ff. si cer. peta. Nā illud incremētū seu interesse venit per officiū iudicis a tēpore more vt. l. si seruum. §. fi. ff. de ver. obli. ⁊ not. Bar. in d. l. vinum. in vlti. col. in ver. veniamus ad vltimam partem ⁊c. et sicut tale interesse quod venit officio iudicis ratione rei promisse propter moram auget obligationem

obligationem fideiuſſoris qui ſimplici- 7
ter interceſſit vt no. Bar. in.l.fin.in vlti.
col.in verſi.pro declaratione ꝛc.ff.de eo
ꝙ cer.loco in ſua diſtinctione in tertio 8
caſu ita ⁊ dicendū eſt de hypoteca ſim-
pliciter accepta.qꝛ id quod dicitur iſto
caſu in fideiuſſore eſt etiam dicendū in
pignore ⁊ hypoteca vt no. Bar. in.l.ſo-
lutum.§.ſi in ſortem.ff.de pigno.actio.
et de materia eſtimationis que creſcit
propter morā iuxta terminos.d.l.vinū:
vide pulchrū cōſi.Alex.in cōſi.ccxx.pō
deratis his.vj.vol.ꝛc.ſecus aūt eſſet de 1
eo quod creſceret ex cōtumacia debito
ris iuxta.l.j.ff.de in litē iur.vbi vide ꝛc.
¶ Aliud autem eſſet dicendū ſi hypote
ca taxatiue fuiſſet cōſtituta pro grano
tantum:qꝛ tunc non teneretur pro au-
gmento: et hoc modo puto procedere
id quod vult Roma.in conſi.xvij.in ca-
ſu propoſite ꝛc.quod prima facie vide-
batur contrariari premiſſis pro qua cō
cordia faciunt etiā notata.ſ.in.v.parte
33 pri.mem.nu.13.vbi vide. ¶ † Undecima
concluſio ſit ꝙ creditor non poteſt pro-
pria autoritate occupare hypotecam
ſed debet precedere decretum vel auto
ritas iudicis niſi forte immineret ſuſpi
tio fuge debitoris vel ſuper hoc eſſet fa
ctum pactū:alias incideret creditor in
penam vt eſt tex.⁊ ibi glo.Bal.⁊ Salic.
in.l.pignoris.C.de pignora.actio. ⁊ ibi
eſt glo.pleniſſima de hoc.

¶ Summarium.

1 ¶ Hypotecaria quibus perſonis cō petāt ⁊ cōtra quas ⁊ pro quibꝰ rebus.
2 Iuramētū qualiter deferatur in hypotecaria ⁊ creditore in litē iurāte condēnabitur debitor ⁊ in quantum.
3 Iuramentū in litē in materia hypotecarie diuerſimode conſideratur.
4 Agens hypotecaria ex obligatione generali cōtra tertiū poſſeſſorē pōt vnā rē inſolidum eligere.
5 Emēs rē a debitore vt ſatiſfaciat creditori ſi nō ſatiſfaciat tenet hypotecaria.
6 Hypotecaria cōtra debitorē pōt cumulari cū perſonali ⁊ pōt predictū libellū in perſonali tantum.

Hypotecaria datur cōtra tertiū poſſeſ
ſorē in ſubſidiū ad ꝑtiū re ꝑſcripta vel
perēpta qñ ille poſſidet ex cā lucratiua
Actio hypotecaria datur ad bona ſita
extra territoriū m contractus.

¶ Secūdū mēb.viij.partis ꝑncipalis.

SEquitur modo ſecūdū mē-
brū iſtiꝰ octaue partis prin
cipalis.In qua vidēdū ve-
nit quibꝰ perſonis ⁊ cōtra
quas perſonas: ⁊ pro qui-
bus rebus cōpetat actio hypotecaria.
¶ † Et primo clarū eſt ꝙ cōpetit credi-
tori cui bona ſunt hypotecata vt inſti.
de actio.§.itē ſeruiana verſiculo quaſi
ſeruiana:itē cōpetit heredibus credito
ris vt.l.j.C.ſi vnus ex pluri.here.credi.
vel debi.⁊ iſtis cōpetit hypotecaria di
recta.Itē cōpetit ceſſionario vel empto
ri pignoris ⁊ hypotece iuxta totū titu-
lū.ff.⁊.C.de heredi.vel actio. vendi. fa-
ciūt not.per glo.⁊ Bart.in.l.ſi pignori.
ff.fami.herciſ.per Bar.⁊ Pau.de caſt.
in.l.ſi heres pecuniā.ff.ad treb. et in.l.
ariſto.ff.que res pig.oblig.poſ. Itē cō-
petit alteri creditori cui primus credi-
tor obligauit ſuū nomē debitoris iuxta
l.nomē.C.que res pign.obliga. poſ.vel
cui pignus pignori dedit iuxta.l.grege
§.cū pignori.ff.de pignori.⁊ totū titu-
lū.C.ſi pign.pigno.datū ſit.⁊ iſtis caſi-
bus iſta hypotecaria eſt vtilis que di-
recto cōpetebat principali creditori vt
habetur in dictis locis:cōpetit aūt iſta
actio cōtra principalē debitorē vt.l.per
ſequutione ⁊ autētica hoc ſi debitor.C.
de pignori.Itē competit cōtra heredes
debitoris vt.l.j.⁊.ij.C.ſi vnus ex pluri.
here.credi.⁊ debi.itē cōtra tertiū poſſeſ
ſorē:qꝛ eſt realis ⁊ ſequitur fundum vt
l.pignoris.ff.de pigno.⁊ ibi Bar. ⁊.l.pi
gnoris.C.eo.ti.⁊ ibi Bar.⁊ Bal. itē con
tra nomē debitoris obligatū.d.l.nomē.
⁊ ibi Bar.⁊ alij.datur aūt ad rē pigno-
ri datā:⁊ ad omnia que cōprehēdūtur
in expreſſa:ſeu tacita obligatione vt ap
paret ex his que dicta ſunt.ſ.in ſecun
da parte principali in.iij.mēbro vbi po
ſui ea que poſſunt in ſpecie obligari:⁊
in.d.ij.parte in.iiij.mēbro vbi poſui ca
ſus in quibꝰ a lege inducitur tacita hyp.

⁊ ex his que poſui.s.in.d.ſecūda parte
in ſecūdo mēbro. vbi poſui ea q̄ cōueniāt
in gn̄ali obligatione: in omnibus enim
caſibus notatis in dictis locis ⁊ pro re
bus in illis expreſſis cōpetit hypoteca
ria datur etiā ad recuperādā poſſeſſio=
nē a qua cecidit creditor tā in pignore
cōuētionali q̄ pretorio vt.l.ij.C.de pre=
ſo.p igno. Itē datur etiā pro legatis iu
xta.l.j.C.cōmu.de leg. Item datur etiā
ſi pignꝰ vel hypoteca eſſet data ob ali=
quā turpē cauſam: qꝛ hypotecaria nō
fundatur in cōtractu: ſed datur ad rem
vt tenet gl.in.l.ij.C.de cōdi.ob tur. cau.
⁊ habet per Bar. ⁊ alios in.l.f.ff.eo.tit.
⁊ in.l.iuris gentiū.§.ſi ob maleficium.ff.
2 de pac. Alios caſus ponā infra. ¶ † Se
cundo in materia dubitatur an ſi con=
uentus hypotecaria dolo deſijt poſſe
reſtituere rem an iſto caſu creditor poſ
ſit iurare in litē ⁊ cōuentus debeat con
demnari quāti creditor iurauit? ⁊ bre=
uiter reſpondetur q̄ ſic vt eſt tex.in.l.ſi
fundus.§.in vendicatione.ff.de pigno.
⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ⁊ hoc eſt verum etiam
ſi creditor in libello petijſſet poſſeſſorē
condemnari alternatiue vel ad reſtituē
dū rem vel ad ſoluendū debitum. Nam
licet videretur dicendū nō eſſe locū tūc
iuramento in litē ex quo petitū eſt con=
demnari ad ſoluendū debitū cū tale iu
ramētū preſtetur ſolū qn̄ poſſeſſor de=
ſijt poſſe reſtituere rē dolo. vt.l.in actio=
nibus.ff.de in lit.iur. Tamē cū ſolutio
debiti veniat in actiōe hypotecaria ex
natura obligationis cū poſſeſſor volēs
poſſit illud ſoluere.l.mulier.ff.qui pot.
in pig.hab. ⁊.l.paulus.§.fi.ff.quib.mo.
pi.vel hy.ſol. Ideo ſi cōuentus non re
ſtituat rem nec̄ ſoluat debitum ⁊ deſie
rit poſſe reſtituere ex dolo: poterit credi
tor ob reſtitutionē nō factā iurare in
litē quāti ſua interſit ob rē nō reſtitutā
ita declarat Bar.in.d.§.in vēdicatione:
⁊ ſequitur Sal. dicēs in actione hypo=
tecaria nō eſſe in obligatiōe ſoluere de
bitū ſed eſſe in facultate ſoluēdi qꝛ poſ=
ſeſſor poteſt ſi vult illud ſoluere: ſed in
obligatione eſſe reſtitutionē rei hypote
catē. ex predictis ergo cōcluditur q̄ qn̄
reus cōuētus hypotecaria dolo deſijt
poſſe reſtituere rē creditor iurat contra
eū in litē quanti ſua interſit ⁊ predicta
militāt qn̄ agitur cōtra tertiū poſſeſſo=
3 rē. ¶ † Sed ſi agatur hypotecaria con
tra debitorē ⁊ ipſe dolo deſierit poſſe re
ſtituere creditor nō poterit iurare in li=
tē cōtra eū quāti ſua interſit: ſed ſolum
quantū eſt creditū ſuū cū vſuris ſibi de
bitis vt eſt tex. ⁊ ibi declarat Bar.in.d.
l.ſi fundus.§.ſi pluris.ff.de pign. ⁊ opti
mus tex.in.l.ſi inter.§.fi.eo.ti.vbi ponit
iſta differentia inter iuramentū in litē
quod defertur creditori ꝯtra tertiū poſ
ſeſſorē dolo deſinentē poſſe reſtituere:
⁊ illud qd̄ defertur cōtra debitorē vt.ſ.
cōtra tertiū poſſeſſorē iuretur quāti in=
tereſt creditoris: cōtra vero debitorem
non iuretur vltra debitum. ¶ Et ratio
differētie eſt: qꝛ illud qd̄ creditor conſe=
quitur a tertio poſſeſſore vltra ſuū de=
bitū: tenetur poſtea reſtituere debitori
per directā pignoratitiam. ſed iſtud in
debitore conuento ceſſat: ideo cōtra eū
non debet exigi niſi quod eſt debitū.d.
l.ſi inter.§.fi. ⁊ declarat Bar.i.d.l.ſi fun
dus.§.ſi pluris. ⁊ ibi ſequitur Salice. ⁊
Alex. ¶ In vno tn̄ caſu etiā qn̄ agitur
contra debitorē poterit creditor iurare
in litē vltra debitū hypotecarium. vꝫ
qn̄ creditor eſſet etiā creditor chirogra
pharius: nam ſi creditor cecidit a poſ=
ſeſſione pignoris ⁊ illa reuerſa ſit ad de
bitorem intereſſet dicti creditoris vltra
debitū hypotecariū pignꝰ ſibi reſtitui
vt poſſet illud retinere pro credito chi=
rographario iuxta.l.vni.C.ſi ob chiro=
gra.pecu. ⁊ ideo iſto caſu cōtra debito=
rē qui dolo deſijt poſſe reſtituere: poſſet
creditor iurare in litē quāti ſua intereſt
reſpectu debiti chirographarij ⁊ ſic vl
tra debitū hypotecarium ita declarat
Bar.in.d.l.ſi inter.§.fi. ⁊ ibi etiam Sal.
4 ¶ † Tertio in materia eſt etiam notan=
dū q̄ creditor habēs gn̄alē hypotecam
in oībus bonis debitoris: poteſt eligere
vnā rē ex pluribꝰ agendo hypotecaria
cōtra tertiū poſſeſſorē cuꝫ oīa bona ſint
inſolidū obligata: vt ſepius dictum eſt
ſ. ⁊ habetur per Bart.in.l.moſchis.ff.
de iure fiſ.cū cōcordantijs de quibꝰ ibi
5 per Alex. ¶ † Quarto notādū eſt q̄ du

cta actio hypotecaria competit etiam
cōtra emptorē qui rē hypotecatā emit
a debitore vt ſatiſfaceret de precio cre=
ditori: nā ſi poſtea nō ſatiſfaciat cōue=
niri pōt hypotecaria ꝗ creditore vt eſt
tex. in. l. diſtractis iūcta auc. ſequenti.
6 C. de pig. ⁊ ibi hoc no. Bal. ¶ † Quinto
adde in materia ꝙ creditor agens con= 1
tra debitorem pōt cumulare actionem
perſonalem ⁊ hypotecariam quādo de 2
bitor poſſidet. l. perſequutiōe ⁊ ibi bar.
⁊ doc. C. de pig. ⁊ eodem modo qn̄ age= 3
ret cōtra fideiuſſorem poſſidentē pign⁹
vt per gl. in auc. hoc ſi debitor. C. de pi.
⁊ ibi Bar. quā legit cū. l. perſequutione 4
precedēti in. ij. col. in verſi. vlterius que
ro. ¶ Et predicta procedunt etiā ſi libel 5
lus eſſet pductus in perſonali actione
dūtaxat: nam oppoſita exceptiōe pſcri
ptionis. xxx. annorū creditor poterit cu= 6
mulare hypotecariā: qr ex iſta cumula
tione nō leditur reus debitor ⁊ ideo cu= 7
mulari pōt vt colligit ex glo. in. l. nemo
ex his. ff. de reg. iur. arg. l. pe. ff. que res
pi. obli. poſ. ⁊ qr vbi duo pp̄ter vnū ibi 8
vnum tm̄. l. qui libertatis cām. §. ſeruus
ff. de euictio. merito hic fingit vna peti 9
tio ⁊ nō plures ita. no. Bal. in re. pe. l. edi
ta in materia cumulationis in. v. q. ⁊ ad 10
de Bald. in auctē. contra rogatus. C. ad
treb. ⁊ ꝙ cumulari poſſint perſonalis ⁊
hypotecaria cōtra debitorē eſt tex. i au 11
ten. de fideiuſ. §. ſꝫ neqꝫ colla. pri. ⁊ no.
7 gl. fi. in. d. l. nemo ex his ad fi. ¶ † Sex=
to dicta actio hypotecaria daꝛ cōtra vē 12
ditorem rei hypotecate pretendentem
cām lucratiuā in ſubſidiū (qn̄ res hy=
potecata eſſet preſcripta vel pcēpta) 13
ad preciū illius vt per gl. Bar. Saly. et
alios in. l. j. ff. de diſtrac. pig. ⁊ late dixi.
ſ. in. v. parte pri. memb. ⁊ in. iiij. memb. 14
8 ſecunde partis. ¶ † Septimo dicta
actio hypotecaria daꝛ etiā ad bona ſita
extra locū contractus vt eſt gl. no. i auc. 15
vt oēs obedi. in. prin. §. hec cōſiderātes
in gl. in v̄. hypoteca colla. vj. ⁊ ſic debi=
tor ſortiꝛ forum in loco ꝯtus etiā quo 16
ad bona exiſtētia extra illū locū: qn̄ agi
tur hypotecaria ita dicit ibi gl. ⁊ illam 17
valde notat ⁊ dicit tenendā mēti Bald.
in. l. ij. in fi. C. manda. ¶ Plures alij ca=
ſus in hac parte poſſent cumulari cir=
ca perſonas ⁊ res in quibus daꝛ hypo
tecaria: ſed omnes ſunt relati. ſ. in ſuis
locis: ne igitur idē ſepi⁹ repetatur his
paucis ero contentus.

¶ Summarium.

Actio dotꝭ nō oriꝛ ꝯſtāte matrimo
nio niſi i caſu emergētis inopie mariti.
Actio hypotecaria in ꝯtu emptionis
p euictione nō oriꝛ niſi ſecuta euictiōe
Hypotecaria in legato conditionali vel
in diem nō oritur niſi purificata cōdi=
tione. Idem in quacūqꝫ obligatione.
Hypotecaria in fideicommiſſo vl' i fctā
reſtitutione verbali adhuc competit: fā
cta aūt reſtitutione reali non.
Hypotecaria in cōtractibus puris oriꝛ
a die obligationis contracte.
Probanda quando agitur hypotheca
ria contra debitorem.
Agens hypotecaria contra heredē de=
bitoris cuius bona defunctus obliga=
uit quid probare debeat.
Agens hypotecaria cōtra tertiū poſſeſ=
ſorem que probare debeat.
Diſpoſitio. l. apud celſum §. de aucto=
ris. ff. de doli exceptiōe ꝗ caſu pcedat.
Emens non dicitur cōfiteri rem quā
emit eſſe venditoris: nec hoc teneꝛ cōfi=
teri ſi conueniatur.
Creditor agens hypotecaria ꝯ tertium
poſſeſſorem non habētem cauſam a de
bitore quid probare debeat.
Actio realis vel perſonalis in rē ſcripta
cōpetens cōtra auctorem ꝯpetit etiā cō
tra eius ſingularem ſucceſſorem.
Actio hypothecaria vtilis ꝯpetit vbi re
cōualuit qr debitor ſucceſſit dn̄o rei obli
gate.
Hypotecaria directa datur quando de
bitor tpe obligatōis emerat ſꝫ nōdū erat
ſibi res tradita: ſꝫ fuit tradita poſtea.
Hypotecaria directa competit qn̄ debi
tor obligauit rem ſub conditione ſi res
ſua fieret: ⁊ poſtea fuit acquiſita.
Hypotecaria directa competit ex obli=
gatione gn̄ali i bonis poſtea acquiſitis.
Hypotecaria nō competit ad poſſeſſio=
nem obligatam ſi debitor illam amiſit
⁊ fuit occupata per alium.

18 Hypotecaria an & quibus caſibus locũ habeat pro poſſeſſiene amiſſa per debitorem.
19 Interdictum ſaluianum vtile competit cuilibet creditori hypotecario.
20 Actio hypotecaria quemadmodum diuerſimode intentatur: ita diuerſimode libellus in ea concipitur.
21 Libellus in hypotecaria directa vel vtili alternatiue conceptus an nõ declaratus procedat.
22 Libellus in actione hypotecaria diuerſimode venit conſiderandus.
23 Res illa dicitur eſſe in bonis quando agitur ad illam licet non poſſideatur & ſi poſſideatur cum exceptione.
24 In libello hypothecario q̃d & qualiter ſit concludendum.
25 Dominium qualiter in actione hypotecaria probetur.
26 Forma libelli hypotecarũ in quo differat a forma libelli vtilis ſaluiani interdicti.
27 Sẽtentia in iudicio hypotecario cuius forme eſſe debeat.

¶ Tertiũ mẽbrũ.viij.ptis principalis.

Sequitur tertiũ mẽbrũ iſti⁹ octaue partis ꝑncipalis: in qua vidẽdum eſt primo qñ oriatur actio hypotecaria. Secũdo que ſint ꝓbãda ad obtinendũ in ea. Tertio de mõ libellandi circa illã & circa ſaluianũ
1 interdictũ &c. ¶ † Primo itaq; notandũ eſt ꝙ actio de dote competẽs ad eius reſtitutionẽ: non oritur cõſtante matrimonio: ſed demũ eo ſoluto: niſi in caſu inopie mariti vel alterius obligati ad reſtitutionem dotis ita late diſputando concludit Alexan. dicens hanc eſſe cõmunem opi. in. l. ſi conſtante. §. i. in duabus vltimis co. ff. ſo. ma. & ratio eſt quia mulier dicitur creditrix pro dote conditionaliter. vꝫ ſi matrimoniũ ſoluatur morte mariti vt ibi habet̃: & ideo pendẽte cõditione nõ orit̃ actio. l. cedere diem ff. de ver. ſigni. ¶ Ita ẽt firmat Alexã. in cõſi. cvj. viſis & opportune in pri. col. in v. ro. Oritur ergo actio de dote ipſi vxori ſtatim ſo. matri. morte viri: nõ expectato lapſu anni: q̃ indulget̃ marito & eius heredibus ad reſtitutionẽ dotis miſerationis cauſa iuxta. l. vni. §. exactio. C. de rei vxo. acti. q2 iſte annus nõ ineſt actioni vel obligatiõi: ſꝫ datur miſerationis cauſa ideo nõ impedit natiuitatem actionis. ¶ Et probatur iſtud q2 ſoluto matrimonio ſtatim incipit currere preſcriptio contra actionem de dote vt. l. in rebus. §. fi. C. de iure do. qđ vtiq; non eẽt ſi tunc actio orta nõ eſſet. l. cum notiſſimi. C. de ꝑſcri. xxx. an. q2 nõ valenti agere non currit ꝑſcriptio. l. j. in fi. C. de anna. exce. ¶ Et ſicut actio de dote nõ oritur niſi demũ ſo. matri (vt dictum eſt) ita & dicendum eſt in actione hypotecaria que oritur ex expreſſa vel tacita hypotheca pro dote: quia actio hypothecaria a principio non naſcitur: niſi pri⁹ nata principali obligatione perſonali cui ipſa accedit vt per Bar. in. l. fideiuſſor obligari in ꝑn. ff. de fideiuſ. & iſtõ firmat Bal. nouel. in tractatu dotis in. x. parte principali in. xvj. & vl. limi. ¶ Ubi tñ declarando dicit ꝙ lꝫ hypothecaria pro dote nõ oriatur cũ actione perſonali niſi demũ ſo. matri. Tamen ꝙ ex tunc retrotrahitur ad tempus cõtracti matrimonij: q2 dicta obligatio dotis reſtituende contrahitur ſub quadam conditione. vꝫ ſi matrimonium ſoluatur: que ꝯditio cũ ſit caſualis retrotrahi dꝫ ꝓut eſt regulare in contractib⁹ ꝙ conditio purificata retrotrahat̃ ad diem cõtractus vt. l. potior & l. qui balneum. ff. qui po. in pi. hab. vt ibi per eum & ſepiſſime
2 dictũ fuit. s. ¶ † Similiter dicẽdum eſt in actione euictionis: q2 etiã illa nõ naſcitur ante ſequutam euictionem. l. habere licere. ff. de euictio. & l. qui rem. C. eo. tit. & ſimiliter hypothecaria pro euictione tunc demum naſcitur per rationem. s. adductam in proximo precedenti articulo: & ita not. Alexan. in. d. conſi.
3 cvj. in pri. col. v. vol. ¶ † Idem etiam dicendũ eſt in legato cõditiõali vel in diẽ q2 añ purificatã cõditionẽ vel diẽ nõ oritur actio in rẽ nec hypothecaria ꝓ dicto legato. ita not. Bald. in. l. j. in. ij. colũ. in verſi. q̃ro nunquid ante diẽ certã &c. C. cõmu. de leg. ¶ Et idẽ dꝫ eſt in q̃cũq; alia obligatiõe ꝯditiõali vel in diẽ vt

t.nõ orīat hypothecaria niſi demū pu-rificata cõditione vel die vt eſt tex.ꝛ ibi glo Bar.ꝛ alij in.l.grege.§.pen.ff.de pigno.Si tamē egiſſet creditor pendente conditione ꝛ propterea ſuccubuiſſet: ſi poſtea purificetur conditio: iterū agere poterit nec ei obſtabit exceptio rei iudicate vt ibidem eſt tex.ꝛ vult gloſ. ibi in
4 verb.agere. ¶ † Sed dubitatur an in fideicommiſſo vniuerſali purificata conditiõe: poſſit fideicõmiſſarius agere hypothecaria facta reſtitutione verbali: ante reſtitutionem realē: ꝛ Bal. in.d.l. j.in prin.C.cõmu.de lega.in verſi.quero nunquid ex fideicõmiſſo vniuerſali ꝛc. tenet ꝙ ſic monetur per tex.in auctē.contra rogatus.C.ad treb.vbi eſt tex.expreſſus ꝙ fideicommiſſario vniuerſali cõpetit hypothecaria pro rebus fideicommiſſo ſubiectis: ꝛ glo.ibi in ver.in rē dubitat quomodo poſſit competere talis hypothecaria cum videantur res eſſe ſue ꝛ ideo non videtur poſſe dici ꝙ dicte res ſint obligate ipſi fideicommiſſario l.ſi rem alienam.ff.de pigno. actio. ꝛ.l. neqꝫ pignus.ff.de reg.iur.vnde gloſ.ibi reputat iſtud mirabile: ꝛ non obſtat.d. l.neqꝫ pignus: quia vt declarat Sal.i.d. aucten.contra rogatus in.iiij. oppo.et ſentit ibi Bald.in verſi.item no.ꝙ in eadem re.ad hoc reſponderi poteſt ꝙ ante reſtitutionem realem factam fideicõmiſſario vniuerſali per ſolam verbalem reſtitutionem fideicõmiſſarius non acquiſiuit perfectum ꝛ verum dominiū: ꝛ ideo reſpectu iuris quod ſibi defecit in rebus fideicõmiſſo ſubiectis poſſunt ille res dici obligate ipſi fideicommiſſario arg.etiam tex.in.l.ex ſextante.§.latinus.ff.de excep.rei iudi.ꝛ ibi eſt glo.no. in ver.conſtituto que ita intelligit, vꝫ ꝙ donec quis nõ eſt plene dñs rei non obſtat.l.neqꝫ pignus: ꝛ ita intelligit.l.in rebus.C.de iure do. ¶ Iſtam etiam intelligentiam firmat Paul.de caſt.in.l.j.in pri.col.in verſi.Sed oppono extra glo. videtur ꝛc.C.cõmu.de lega. vbi dicit ꝙ illa regula ꝗ dicit ꝙ ſemel meū amplius effici meū non põt vt inſti.de leg.§.ſꝫ ꝗ noſtra: ꝓcedit qñ res ē ꝑfecte mea ꝛ mihi acquiſita ꝑ regulas iuris: ꝛ ideo nõ habet locum in re legata que acquirit ipſo iure ſine traditione extra regulas iuris. ¶ Concluditur ergo ꝙ fideicommiſſarius vniuerſalis poſt factam reſtitutionem verbalem poſſit agere hypothecaria: ſed non poſt factam reſtitutionem realem quia tunc perfecte eſſet dominus vt.l.reſtituta ꝛ.l.facta in pri.ꝛ ibi not.ff.ad treb.ꝛ ita tenendum puto: ꝗ̄ſmus Iaſ.in.d.l.j.in.vij.limi.C. cõmu.de lega.reliquerit articulū indeciſum dicendo nunꝗ̄ de eo fuiſſe bene clarū ꝛ nū ꝗ̄ audiuiſſe decidi per aliquem.
5 ¶ † In alijs aūt obligationibus ꝛ contractibꝰ puris: dicendū eſt ꝙ hypothecaria oriatur indiſtincte a die orte obligationis ꝑſonalis vt habetur in.l.res hypothece. ff.de pigno.ꝛ.l.grege.§.pen. cum.l.ſeq. eo.tit.ꝛ faciunt not.per Barto.in.l. fideiuſſor obligari in princi.ff. de fideiuſſo.
6 ¶ † Secundo loco in iſta tertia parte octaue partis principalis vidēdum eſt que ſint probanda in hac actione hypothecaria: ꝛ in hac parte complectendo totam materiam ꝛ diſtincte ꝛ clare procedendo ponam ſeptem concluſiones. ¶ Prima igitur concluſio ſit ꝙ quādo agitur cõtra debitorem principa.ē hypothecaria ꝙ ſi hypotheca fuit ſpecialis de aliqua certa re: debet probari ꝙ debitor tempore obligationis illam poſſederit: ſi autem hypotheca fuit generalis omnium bonorum: ſufficit probare ꝙ poſt contractam obligationem debitor aliquando poſſederit. ita probat tex.no.in.l.ꝛ que nondum.§.j. ff.de pigno.ꝛ iſto caſu non eſt neceſſe probare de dominio vel quaſi debitoris: ſed vt dictū eſt ſufficit probare illius poſſeſſionē: dūmodo creditor agens alleget in ſuo libello ꝛ in poſitionibꝰ dominium debitoris: nam abſqꝫ alia probatione reſultat preſumptiua ꝓbatio dominij. Alˀs ſi non poneretur de dominio debitoris: creditor agens ſuccūberet non obſtante ꝙ probaſſet poſſeſſionem.ita not. Bart. in.l.rem alienam in.ij. colū. in verſicu. quero circa iſtam partem ꝛc. ff.de pigno.actio.ꝛ Ang.de areti.inſtitu.de actio.§.itē ſeruiana in.iij.col.ꝛ ratio iſtiꝰ deciſionis eſt ꝙ qñ debitor ꝗ obligauit

ꝯuenitur a creditore hypothecaria nō poteſt refricare queſtionem dominij vl' excipere ꝛ negare ſe non eſſe dominum: qꝛ ita excipiendo repelleretur per replicationem doli vt eſt text. ꝛ ibi not. per doc. in. l. ſi inter. §. j. ff. de pign. ꝛ ideo ſufficit ꝓbare poſſeſſionem ꝛ allegare dominium debitoris ex quo pro eo preſumitur: nam preſumptio non requirit ꝓbationem: ſed ſufficit eam allegare vt per Bar. in. l. ſi adulterium cum inceſtu. §. idem pollioni. ff. de adul. ¶ Dum tamen dictum eſt ꝙ ſufficit probare poſſeſſionem debitoris intellige tu dummodo probetur eum bona fide poſſediſſe. vꝫ ꝙ eam poſſedit vt ſuam ꝛ ſic bona fide. iux. l. titia. ff. ſo. nā cū poſſiderit bo. fide ꝛ vt ſuam preſumitur dominus vel quaſi vt. l. j. C. de priu. fiſ. ꝛ. l. ij. C. ne vxor pro ma. ꝛ ita in predictis firmat Salyce. i. l. cum res in. v. col. C. ſi alie. res pig. da ſit. ¶ Illud autem qđ dictum eſt ꝙ debitor conuentus hypotecaria non poteſt negare ſe dominum. per. d. l. ſi inter. §. j. ff. de pigno. Intellige tu procedere quando debitor obligauit in ſpecie aliquam certam rem. nam cum obligauerit illam expreſſerit ſuā: ſi nunc negaret illam fuiſſe ſuam ꝛ ſe nō fuiſſe dominū conuinceretur de mendacio ꝛ repelleretur exceptione doli. d. l. ſi inter. §. j. ꝛ. d. l. rem alienam. in fi. ſecus autem eſt quādo debitor omnia ſua bona obligaſſet in genere. Nam tunc conuentus ſuper vna re in ſpecie non prohibetur debitor excipere ꝙ illa res nō fuerit ſua: ſed alterius. dummodo nominet eū cuius dicit illam rem eſſe. ꝛ ꝓbet ſe fructus percipere nomine illius. al's ſi hoc non probaret ex quo poſſidet ꝛ res preſumitur eſſe ſua ſuccumberet ꝛ deberet cōdemnari. iuxta not. in. l. ij. C. vbi in rem act. Et facit ꝙ cum ſit preſumptio pro creditore agente contra debitorem onus ꝓbandi transfertur in debitorem. l. ſiue poſſidetis. C. de ꝓbā. Sꝫ ſi debitor exciperet ꝙ illa res nō ſit ſua ꝛ nominaret dominū ꝛ ꝓbaret abſolueretur: qꝛ in generali obligatione non cōuincitur de mēdacio: ꝓut in ſpāli: qꝛ ſtant iſta ſimul ꝙ veraciter debitor obligauerit oīa ſua bona: ꝛ ꝙ iſta res ad quā in ſpecie agitur nō fuerit: nec ſit debitoris. ꝛ ideo ceſſat diſpoſitio. d. l. ſi inter. §. j. ꝛ. d. l. rem alienam. §. fi. Et ita refert ꝛ firmat Saly. in. d. l. cum res. in. v. colū. C. ſi alie. res pig. da. ſit. ꝛ in. l. rem alienam. in pe. col. ff. de pigno ac. ꝛ ibi Alex. in apoſt. ad Bar. et Ange. de are. inſtitu. de act. §. item ſeruiana. in. iij. col. in verſi. ꝛ predicta procedunt in ſpeciali hypotheca. ¶ Item creditor agens hypothecaria cōtra debitorem debet etiam probare ꝙ debitor cōuentus poſſideat etiam tempore moti iudicij: qꝛ cum iſta ſit actio in rem. vt l. pignoris. ff. de pigno. ꝛ. l. pignoris. C. eo. tit. requiritur ꝙ reus conuentus poſſideat: vt. l. j. C. vbi in rem ac. ꝛ. l. j. C. de alie. iudi. mutan. cau. fac. ꝛ ita in ſpē tꝫ Pau. de caſt. in. d. l. rem alienam. in pe. colū. in verſi. qualiter autem ꝓbetur. qđ nota ne erres. ¶ † Secūda concluſio eſt 7 ꝙ quando debitor obligauit rem illius qui poſtea fuit heres debitoris obligauit tamen illam vt propriam non vt alienam. tūc ſi creditor agat contra illuꝫ qui eſt dominus rei modo effectū heredem debitoris hypothecaria heres nō poterit refricare queſtionem dominij: ſicut non poſſet ipſe debitor defunctus qꝛ iſto modo detegeretur mendaciū defuncti. ꝛ ideo iſto caſu ſufficit probare poſſeſſionem defuncti tempore contracte obligationis ꝛ de preſenti poſſeſſionem heredis deducendo ꝛ allegando etiam eius dominium: vt. ſ. in precedenti concluſione dictum eſt in principali debitore. vt de hoc eſt text. in. d. l. rem alienam. in fin. et ibi per docto. ff. de pigno. act. ¶ Similiter idem dicendum eſſet ſi defunctus feciſſet dictam obligationem et contractum nomine heredis ꝛ promiſiſſet de rato pro eo. tūc enim teneretur heres habere ratum dictum contractum et ſufficeret eadem ꝓbatio de qua. ſ. Ita not. Pau. de ca. in l. ſolutū. §. ſolutā. in pric. ꝛ in. d. l. rē alienā. l. ij. co. in verſi. ex ſecūda parte. ff. de pignor. actio. ¶ Sed ſi extra iſtos duos caſus defunctus obligaſſet rem que nō erat ſua: ſꝫ erat illius qui poſtea fuit ſuus heres an tunc recōualeſcat pign⁹

⁊ competat hypothecaria. habet per glo.in.d.l.rem alienam.⁊ ibi Saly. ponentem plenam diſtinctionẽ.in.iij. colũ. ⁊ late poſui.s.in.ij.parte principali.in
8 ij.membro.nu.lv.vbi vide.¶†Tertia cõcluſio eſt ꝙ quando agitur hypothecaria contra tertium poſſeſſorem ſeu aliũ ſingularem ſucceſſorem habentem cauſam in pignore ſeu hypotheca a principali debitore qđ ẽm magis veram opi. tenetur creditor probare de dominio directo vtili vl' quaſi debitoris. Et hoc ſiue ille ſucceſſor pretẽdat cauſam lucratiuam ſiue oneroſam: ſiue nullam cauſam. Iſtam opi.tenet Barto.in.d.l.rem alienam.in.ij.col.ff.de pig.ac. ¶Reprobata opi. Cy.in.l.cum res.C.ſi aliẽ.res pigno.da.ſit. quam ibi Bart. ſequutus fuit: ẽm quam opi. diſtinguebatur inter cauſam lucratiuã ⁊ cauſam oneroſam. Nã in lucratiua dicebant ſuffic. reprobationem que ſufficit contra debitorez principalem: vt dictũ fuit.s.in.j.concluſione in oneroſa autem dicebant requiri probationem dominij vel quaſi.arg. l.apud celſum.§.de auctoris.ff.de doli except.vbi habetur qđ dolus auctoris obſtat ſingulari ſucceſſori qñ vult vti
9 acceſſioĩe ſui auctoris. ¶†Ad quod reſpondet Bar.in.d.l.rem alienã ꝙ diſpoſitio.d.§.de auctoris habet locum quãdo ſucceſſor ſingularis agit: tunc enim dolus auctoris obſtat ſingulari ſucceſſori: ⁊ habet locũ.d.§.de auctoris. Non aũt hz locũ quando ſucceſſor poſſidet ⁊ cõuenitur in iudicio. qr tunc ei indiſtincte non nocet dolus auctoris vt.l.an vitiũ.ff.de diuer.⁊ temp.preſcrip.⁊ not.in l.ij.§.j.ff.de doli excep. vnde cũ in terminis noſtris tertius poſſeſſor poſſideat ⁊ conueniatur hypothecaria: non autem agat: non dz ei nocere dolus auctoris. ita not.Bar.in.d.l.rem alienã. ¶Saly. vero in.d.l.cũ res ⁊ in.d.l.rem alienã approbat opi. Bar. inquantũ Bart. reprobauit diſtinctionem Cy. inter cauſam lucratiuaz ⁊ cauſam oneroſam. ¶Sed inquantũ Bar. concluſit qđ indiſtincte creditor agens hypothecaria cõtra tertium poſſeſſorẽ habentẽ vel nõ habentem cauſam a debitore teneatur ꝓbare dñio debitoris: ipſe Saly. tenet contrarium ⁊ in hoc ipſe dicit qđ ſufficit probare cõtra tertium poſſeſſorẽ habentez cauſam a debitore: ꝙ debitor bona fide poſſederit: abſqz eo qđ de alio illius titulo probetur: ⁊ mouetur Saly. ec. qr ex quo cõſtat iudici ꝙ tertius poſſeſſor dictam rem accepit a debitore vt propriã ipſius debitoris: ſicut debitor excipiendo qđ res non fuit ſua repellitur replicatione doli propter mendaciũ.ũ.l ſi inter.§.j.ita dz repelli tertius poſſeſſor q̃ dictam rem accepit vt propriã debitoris: ⁊ iſtud corroborat Salyc. pluribus alijs rationibus perſuaſiuis concludẽdo qđ poſſeſſor habens titulũ a debitore videtur fateri debitorem eſſe dominum. ¶Sed iſtis non obſtantibus opinionem Bart.in.d.l.rem alienam: tenet Ang.de are. inſti.de actio.in.§.item ſeruiana: ⁊ dicit illam in pratica obſeruari preterq̃ in caſu quãdo appareret debitorem alienaſſe in tertium poſſeſſorez cum participatione fraudis in damnũ creditoris ẽm Bal.in rub.C.q̃ in fraud. credi. Et mouet Areti. ad hoc tenendũ quia creditor pretendit tantummodo ius in re.vz hypothecam que non tribuit titulũ habilem ad acquiſitionem dominij vel ad vſucapionem: ſed ex ea poteſt ſolũ conſequi poſſeſſionẽ vt.l.ſi cũ venditor.in prin.ff.de euictio. ¶Tertiꝰ aũt poſſeſſor qui emit bona fide hz titulũ ⁊ poſſeſſionẽ de preſenti ergo tanq̃ habẽs pinguiora iura dz obtinere: ſicut in ſimili dr in petitione hereditatis que nõ datur ꝯ titulo poſſidentẽ. vt l.j.⁊.ij.C.de peti.heredi.⁊ facit illud qđ habetur in.l.ſine aũt.§.ſi duobus.ff.de publicia. Nec obſtat ẽz Are. qđ preſens poſſeſſor q̃ hz cauſam a debitore nõ poſſit dicere rem nõ fuiſſe debitoris: qr rñdet ꝙ poſſeſſor ꝯuentus iſtud nõ negat nec affirmat: ſed ſimpliciter dicit habere titulũ a debitore vt in ſimili no. bart. in publiciana in.l.põponius.§.ſi iuſſus
10 ff.de acq.poſ. ¶†Dictã etiã opi. Bart. in.d.l.rem alienã tenet Ange.in.l.j.ff.de publicia.ſuper glo.in ver. a nõ dño vbi ex no.ibi per glo.colligit qđ emptor nõ cenſet cõfiteri rẽ eſſe venditoris: ⁊ ideo

ſubdit q̄ ſi emptor conueniatur hypo-
thecaria ſuper re empta a creditore vẽ-
ditoris poterit negare rem fuiſſe illius
venditoris nõ obſtante q̃d ab eo habeat
cauſam. ⁊ dicit ſe hoc de facto pluries
praticaſſe: ⁊ iſtam opi. ex fundamento
Ang. tenet etiã Alexã. in conſi. cxv. viſo
proceſſu in. vi. vol. in fi. vbi etiã dicit q̃d
Saly. qui tenuit in. d. l. cum res. q̃d ha-
bens titulũ vel cauſam ab aliquo cen-
ſeatur fateri illũ eſſe dñm fuit decept⁹:
q2 eius fundamentũ non probat̃ iure:
ſed imo contrariũ eſt de iure per. d. glo.
in. d. l. ſ. ⁊ ibi per Ang. ¶ Idem etiã fir-
mat Alex. in conſi. xliij. viſis ⁊ pondera-
tis in. ij. col. in verſi. preterea ad proban
dũ locationẽ ⁊c. iiij. vol. ⁊ in cõſi. clxxxv.
in cauſa appellationis ⁊c. ij. col. verſic.
nec etiã dictus. v. vol. vera ergo videtur
concluſio q̃d licet quis habeat cauſam
aliquo: ſi conueniatur actione reali poſ
ſit negare illum a quo cauſam habuit
non fuiſſe dñm: ſed in caſu contrario v3
an ille a quo ego cauſam habeo poſſit
negare contra me fuiſſe dñm: dicendu3
eſt q̃d nõ vt tenent Bar. Bal. ⁊ alij in. d.
l. cum res. C. de proba. ⁊ Alex. in. l. com-
modare in fi. apoſtille magne. ff. cõmo.
⁊ in. l. ſi alienam poſt Bar. ibi ⁊ alios. ff.
ſol. ma. in pri. col. ¶ Ratio autem diffe-
rentie inter primum ⁊ ſm̃ caſum eſt: q2
in primo caſu qñ ille qui habet cauſam
ab alio negat eum a quo cauſa3 habet
fuiſſe dñm non allegat ſuam turpitudi
nem nec de mendacio conuincitur in ſe
cundo autem caſu quando ille a quo
ego habeo cauſam negat ſe fuiſſe dñm
detegit ſuam turpitudinẽ ⁊ mendaciũ
ita dicit Alex. in. d. l. ſi alienã. ¶ Et iſtã
puto eſſe veram cõcluſionem in hoc ar-
ticulo ⁊ tenendã: ⁊ per eam apparet q̃d
quedam diſtinctio quã ponit Paul. de
caſt. in. d. l. cum res in vlti. col. in ver. no.
iſtã glo. C. de probat. inquantũ dicit q̃d
ſi tertius poſſeſſor habens cauſam ab
vno: conueniat̃ ab alio aut ipſe agat cõ
tra aliũ nõ prohibet̃ negare illũ a quo
cauſam habet fuiſſe dñm ⁊ hoc mõ pro
cedãt no. per glo. in. d. l. cũ res: ſed ſi ille
qui h3 cauſam ab vno agat ꝯ illũ vel ab
eo conueniat̃ tũc ad inuicẽ non poſſunt
referre queſtionẽ dominij: nõ eſt vera: q2
vt dictũ eſt faciẽda eſt differẽtia an ille
a quo q̃s h3 cauſam neget ſe eſſe dñm:
⁊ nõ poſſit q2 allegaret ſuã turpitudi-
nem: an vero ille qui cãm h3 ab alio ne
get illum fuiſſe dñm: ⁊ poſſit: q2 ex hoc
nullã turpitudinem allegat: ⁊ hoc ſiue
inuicẽ agant vel cõueniant̃: ſiue contra
alios agant vel cõueniant̃ ab alijs: na3
ſemper eadẽ ratio militat et ita ſi recte
aduertat̃ tenet glo. in. d. l. cũ res in gloſ.
in ver. in vacuam. ¶ Similiter per iſta
tollitur quedã modificatio quam idem
Pau. de caſt. in. d. l. rem alienam dabat
ad deciſionẽ Bar. ibi v3 q̄ deciſio Bar.
procedat qñ tertius poſſeſſor nõ allega
ret ſe habere cauſam a debitore: q2 ex
quo ipſe hoc nõ allegat: non põt etiam
allegari per creditorẽ: ſed ſi tertius poſ
ſeſſor allegaret ſe habere titulũ a debi-
tore tunc nõ procedat opi. Bar. quaſi vi
deatur tũc fateri rem fuiſſe in bonis de-
bitoris: quia iſta modificatio Paul. eſt
verbalis potius q̃ realis: quia eadem
ratio eſt. ſiue titulus habitus a debito-
re probetur per creditore3 ſiue alleget̃
per ipſum poſſeſſorẽ. ¶ Et propterea te
nenda eſt concluſio illa ſupra firmata
tanq̃ verior ⁊ cõior q̄ poſſeſſor conuen-
tus hypothecaria a creditore: etiam q̃d
habeat titulum vel cauſam a debitore
poſſit negare debitorẽ fuiſſe dñm: q2 ne
gando hoc nõ allegat ſuã turpitudinẽ:
⁊ ideo creditor agẽs debet docere de do
minio vel quaſi ſui debitoris alias obti
nere non põt: ſed ſi cauſa ageret̃ cũ de-
bitore qui cauſam ⁊ titulũ alteri conceſ
ſit: ſiue debitor agat ſiue conueniatur ⁊
ſiue iudiciũ ſit inter ipſu3 ⁊ illũ cui cau
ſam dedit ſiue ſit inter alios: non pote-
rit ille qui cauſam vel titulũ dedit alte-
ri negare ſe fuiſſe dñm illius rei: q2 hoc
negãdo allegaret ſuã turpitudinẽ iu-
xta concluſionẽ Alex. in. d. l. ſi alienã et
alia ſupra allegata. ¶ † Quarta cõclu-
ſio eſt que reddit̃ clara ex dictis in pre-
cedenti concluſione: q̃d creditor hypo-
thecaria agens contra tertium poſſeſ-
ſorem non habentẽ cauſam a debitore
d3 ꝓbare de dñio directo vtili vel quaſi
ſui debitoris in re ad quã agit ⁊ in hoc

cõcordant Cy. Bar. ꝛ Saly. ꝛ cõiter alij in. d. l. cũ res. C. ſi alie. res pi. da. ſit. et in d. l. rem alienã. C. de pigñ. actio. ꝛ ratio iſtius cõcluſionis eſt: qꝛ hypothecaria non confert titulũ habilem ad dominiũ 12
acquiſitionẽ nec ad vſucapionẽ: ſed ſolum ad obtinendã poſſeſſionẽ vt. l. ſi cuꝫ venditor in prin. ff. de euict. ꝛ ideo agẽs hypothecaria debet fundare ſuam intẽtionem in titulo ꝛ iure ſui debitoris: ꝛ illud probare qđ ipſe debitor teneref probare ſi vellet obtinere ꝯ talẽ poſſeſſoreꝫ vt eſt tex. ꝛ ibi no. per gloſſ. ꝛ doct. in. l. ſi ab eo. ff. de pigno. ꝛ ita etiã firmat ang. de are. in. d. §. itẽ ſeruiana in .iiij. colũ. in ver. quarto caſu principali ꝛc. ¶ Sꝫ circa duas precedentes concluſiones põt dubitari: quid ſi ex aliqua lege caueref qđ in hypothecaria ſufficeret probare qđ poſſeſſor haberet titulũ ſeu cauſam a debitore (vt eſt Florentie vbi ſtatutuꝫ ita diſponit) an in tali ſtatuto cõprehẽdatur nõ ſolũ ille qui hꝫ titulũ proprie ab ipſo debitore: ſed etiã ille qui improprie ꝛ ficte ab eo titulũ ſeu cauſam hꝫ: vt in eo qui miſſus eſt in tenutã auctore pretore in bonis dicti debitoris vel q̃ ex ſcđo decreto iudicis illa bona in ſolutum habuit iuxta. l. nõ eſt mirũ. ff. de pig. act. vbi habef de tenutario ex primo decreto ꝛ. l. 4. C. ſi in cauſam iudi. pi. cap. ſit ꝛ. l. ſi ob cauſam. C. de euict. vbi hꝫ de ſcđo decreto: ꝛ in dictis locis dicif qđ factũ iudicis reputaf factuꝫ partis: 13
¶ Et breuiter dicendũ eſt qđ nõ: qꝛ adeptus poſſeſſionẽ ex primo vel ſcđo decreto iudicis: ficte ꝛ improprie đr habere cauſam a debitore: vt habef in dictis iuribus: ꝛ no. Bar. in. l. eleganter. in pñ. in ver. ad tertiũ oppono ꝛc. ff. de pig. ac. vnde cũ ſtatutũ loquaf de habente cãm vel titulũ a debitore ꝛ loquaf p̃ter ius cõe dꝫ intelligi de eo qui proprie ꝛ vere hꝫ cauſam a debitore: nõ aũt de eo qui ficte ꝛ improprie per tex. iuncta gloſſ. in l. iij. §. hec verba ꝛ ibi no. Bar. ꝛ. Pau. de ca. ff. de neg. ge. ꝛ tãto magis cũ diuerſa ſit ratio qñ quis acquirit titulũ vel cãꝫ ab ipõ debitore ꝙ qñ acq̃rit mediãtẽ iudice ꝛ eiꝰ decreto p no. in. l. iuſte poſſidet ff. de acqui. poſ. ¶ Unde ſtante diuerſitate rationis ſtatutũ loquens in caſu vero non dꝫ trahi ad caſuꝫ fictũ iuxta no. in. l. gallus. §. ꝛ quid ſi tantũ. ff. de lib. ꝛ poſ. ꝛ ita vidi obſeruari in pratica ꝛ puto tenenduꝫ. ¶ † Põt etiam dubitari in dicto ſtatuto an illud habeat locum qñ poſſeſſor qui cõuenitur hypothecaria non hꝫ cauſam a debitore immediate: ſed mediate: qꝛ. ſ. emit ab alio qui emit ab ipſo debitore: ꝛ puto dicendũ qđ ſic: qꝛ probationes que ſufficiebant contra primũ emptorẽ videnf etiã ſufficere cõtra ſecundũ iuxta not. per Bar. in. l. ſi ſuperatus in fi. ff. de pignori. ꝛ in. l. ſepe in fi. ff. de re iud. ꝛ in. l. ſi mater. §. fina. ff. de excep. rei iud. ꝛ in omnibus dictis locis per Alex. ꝛ no. quaſi in proprijs terminis Sozi. in conſi. lxxxix. in cauſa agitata pri. volu. in verſic. ſi ergo ſatis eſt ꝛc. ¶ Probaf etiã quia qñ ſumus in actione reali vel perſonali in rem ſcripta ius agendi qđ competebat contra auctoreꝫ cõpetit etiam cõtra eius ſingularẽ ſucceſſorem vt tenet Bar. in. l. ſi tertius. §. ſi quis prius in verſi. ſcđo quero vtrũ ius agẽdi. ff. de aqua plu. arcen. ¶ Unde illud ius qđ cõpetebat creditori contra primũ emptorem cõpetere etiam dꝫ contra eũ qui emit ab illo ꝛ ita puto tenendum ꝛ obſeruari vidi in pratica ꝛc. ꝛ ita expreſſe loquif dictũ ſtatutũ Florentinũ. vꝫ de habẽte cauſam a debitore vel eius ſucceſſore vniuerſali vel ſingulari vnde ceſſat oĩs diſputatio ꝛc. ¶ † Quinta cõcluſio eſt ꝙ qñ debitor a principio obligauit ſimpliciter rem que non erat ſua: ſed erat alterius cuius poſtea ipſe debitor fuit effectus heres illa obligatio ꝛ hypotheca ex hoc qđ debitor effectus fuit heres domini illius rei reconualuit: ꝛ hoc caſu dabitur creditori vtilis hypothecaria: nõ directa: qꝛ directa cõpetit qñ a principio pignus potuit cõſtitui ꝛ valuit: vtilis aũt competit qñ a principio hypotheca nõ valuit qꝛ data in re aliena: ſed ex ſuperueniẽti dñio ipſi debitori: fuit cõfirmata: nam lꝫ tũc verba nan ſeruiant: tñ ex mẽte legis datur: ꝛ de his habetur in tex. iunctis gl. in. d. l. rem alienam. ff. de pigno. actione. ¶ Et predicta procedunt quando ſim-

pliciter ſuperuenit dominiũ ipſi debitori: ſed ſi debitor poſt ſuperuenientiam dominij declararet expreſſe ꝙ hypotheca ex nunc valeret vel illam expreſſe ratificaret tunc competeret directa ꝓpter expreſſionẽ verboꝝ. ita declarat Paul. de caſt. in d. l. rem alienã in .ij. col. in ver.
14 ſequẽdo igitur ordinẽ gloſſ. ¶ † Itẽ intelligo iſtam concluſionem qñ tempore hypothece conſtitute nullũ ius competebat debitori in d. re ſpecialiter obligata. Nam ſi a principio debitori in dicta re vel ad dictam rem competiſſet aliqđ ius: puta qr emerat illam: ſed nondum fuerat ſibi tradita: tunc obligando illã cenſeretur obligaſſe actionem perſonalem ſibi contra venditorem competentem: ⁊ obligatio dicte actionis valeret a principio: ⁊ ſi poſtea virtute dicte actionis ſibi tradatur res extinguetur obligatio dicte actiõis perſonalis ſicut extinguitur ipſa actio per traditionem: et ipſum dominium ſuperueniẽs ipſi debitori ex cauſa de preterito orta etiã ante pignorationem cõfirmabit hypothecam etiam quo ad directam hypothecariam tex. eſt ⁊ ibi not. in l. j. in princ. ff. de pigno. ⁊ in l. iij. §. cum ex cauſa. ff. qui po. in pig. hab. ⁊ optime declarat Pau. de ca. in d. l. rem alienam in .ij. col. in ver.
15 nunc circa iſtum paſſum ⁊c. ¶ † Et idẽ dicendum eſt ſi tempore obligationis debitor nullũ ius habuiſſet in dicta re nec ad rem: ſed obligauit eam non pure: ſed ſub conditione ſi ſua vel cum ſua erit. Nã licet a principio obligatio non valuerit ſed fuerit in ſuſpenſo: tamẽ purificata poſtea conditione qr res effecta ſit debitoris: valebit obligatio vſqꝫ a principio etiam quo ad directam hypothecariam: nam debitor verbis expreſſis voluit obligare adueniente conditione vt eſt tex. in l. ſi fundus. §. aliena res. ff. de pigno. Secus autem ſi obligaſſet pure rem que erat aliena: nam tunc voluit obligationem valere a principio: et quia tunc valere non potuit etiam qđ poſtea ſuperueniat dominium de rigore ipſa hypotheca reconualeſcere non poteſt obſtante regula cathoniana vt l. cetera. §. j. ff. de leg. j. ſed de equitate datur vtilis. d. l. rem alienam: in conditionali autẽ obligatione. vꝫ ſi ſua erit: ceſſante impedimento. vꝫ ꝙ res efficiatur ſua valet etiam de rigore vt l. pe. ⁊ fi. ff. de regu. cathonia. ideo datur directa.
16 ¶ † Similiter idem dicendũ eſt in obligatione generali omnium bonorũ qr. ſ. ſi debitor poſt talem obligationem acqrat bona: in illis etiam valet hypotheca quo ad directam hypothecariam: qr in illis cenſetur cõtracta obligatio ſub eadem conditione. vꝫ ſi ſua erũt ita intelligitur. d. l. j. in prin. ff. de pigno. ⁊ ita optime declarat Pau. de caſ. in d. l. rem alienam in .ij. col. in verſicu. idem ſi non habeo ius in re nec ad rem ⁊c. ¶ Habes ergo ex premiſſis: qñ in terminis. d. l. rem alienam creditori directa hypothecaria competat ⁊ qñ vtilis. Cuius autem effectus ſit iſta diſcuſſio. vꝫ an cõpetat directa vel vtilis videbis infra dum tra
17 ctabit de libello hypothecarie. ¶ † Sexta concluſio eſt qđ ſi debitor tempore obligationis nullum aliud ius habebat in re hypothecata: niſi ſolam poſſeſſionem: non poſſet creditor per hypothecariam auocare poſſeſſionem ſibi per debitorem obligatam: a tertio poſſeſſore ad quẽ dicta res deuenit poſt obligationẽ contractã. ⁊ ratio eſt qr hypotheca extinguitur peremptione rei hypothecate: puta ſi ſeruus obligatus moriatur: ſed dicta poſſeſſio que erat penes debitorẽ tempore obligationis: ſtatim cum per eum fuit amiſſa et per alium occupata extincta fuit: ⁊ nouus poſſeſſor non dicitur habere illam poſſeſſionẽ quã prius habuit debitor: ſed nouam ⁊ diuerſam ab illa: licet ſecus ſit in dominio vt late per Iaſ. in l. j. §. per procuratorem. ff. de acquirend. poſſ. Imo ſi debitor de nouo inciperet poſſidere etiã in eo noua poſſeſſio diceretur. vt l. ſi is qui pro empto ⁊c. §. pe. ff. de vſucap. merito nouus poſſeſſor non poteſt conueniri hypothecaria pro poſſeſſione ſeu iure poſſidendi: quod debitor obligauit. ita ſolenniter determinat Bar. in d. l. rem alienam. in ij. col. in ver. ſed contra hoc oppono ⁊c. Et cum eo tranſit ibi Salycet. in .v. q. et idem Salyc. in d. l. cũ res. in fi. C. ſi alie.

res pigno.da.ſit.⁊ ita etiam ante eos te nuit Cyn.vt ipſi referunt.⁊ firmat ⁊ cō probat Ange.de areti.inſtitu. de act.in §.item.ſeruiana.in penulti.colū. in gl. in ver.appellatione ⁊c. ¶ Predicta tamen intellige:niſi res in qua poſſeſſio fuit obligata creditori tranſlata fuiſſet in tertium per debitorem ex contractu cōmodati:locati:vel ſimili.quia ex huiuſmodi contractibus transfertur in recipientes quedam detentatio.⁊ dicuntur potius eſſe in poſſeſſione ꝙ poſſidere vt.l.iij.in fi.ff.de acqui.poſ. ⁊ contra eos agi poteſt per dominum actione in rem:vt.l.officium.ff.de rei ven.⁊.l.ſi ventri.§.penulti.ff.de priui.credi.Sicut ergo poſſunt conueniri actione in rem ita dicendum eſt eos poſſe conueniri hypothecaria pro illo iure poſſeſſionis ad ſimilitudinem actionis in rem. Et tales detentatores transferent in creditorem agentem hypothecaria ꝗtum in eis ē.ſ.illam detentationem ſicut dicimus in rei vendicatione.d.l.officium.cum enim tales potuerint per debitorem conueniri actione in rem ad dictam detentationem. d.l.officium.illa actio de futuro competitura debitori fuit obligata per ipſum in generali obligatione bonorū. ⁊ ideo illa poteſt intentari vtiliter per creditorem.iuxta.l.nomen.C.q̄ res pig. obli.poſ.ita declarant Bart.⁊ Saly. in d.l.rem alienam.in verſiculis.ſ.allegatis.⁊ ſequitur etiam Saly.in.d.l.nomē. Et faciunt notata per eundem Saly.in d.l.nomen.in vlti.q.Et ita firmat Alex. in conſi.cxij.viſo quodam ⁊c.vj.vol.nu.

18 v.¶ †Et licet vt dictum eſt quādo fuit obligata ſola poſſeſſio:⁊ illa fuit amiſſa per debitorem non poſſit agi hypothecaria contra tertium poſſeſſorem extra caſus proxime notatos.Tamē bene poterit auocari per creditorem vtili interdicto qđ directo cōpetit debitori. iuxta d.l.nomen.Nam cū debitor priuatus fuit a tertio ſua poſſeſſione incepit ei cōpetere interdictum poſſeſſoriū directū. ⁊ illud tempore obligationis fuit obligatū in generali obligatione bonorum:merito creditor illud vtiliter intētare poterit.d.l.nomē.ſ; nō hypothecariam.ita ſubiūgit Bart.in.d.l.rē alienā.in.iij.colū.in verſi.item oppono cōtra predicta. que oīa bene nota vt effugias equiuo-

19 catione:⁊ ſcias bene practicare.¶ †Septima cōcluſio eſt ꝙ dicta.ſ.in precedētibus cōcluſionibus procedunt quo ad actionem hypothecariā.ſed in vtili ſaluiano interdicto qđ eſt poſſeſſorium ⁊ cōpetit cuilibet creditori hypothecario: vt declarat Barto.in.l.j.ff.⁊.C.de ſal.interdi.⁊ competit etiā contra extraneos poſſeſſores:vt.d.l.j.§.j.ibi extraneos poſſeſſores.ff.de ſal.inter.vt dixi.ſ. in iſta. viij.pte nu.5. ⁊.6. ſufficit agenti ex eo ad obtinendum victoriā ꝓbare poſſeſſionem debitoris de preterito vʒ tempore obligatiōis vel poſtea ⁊ poſſeſſionē conuenti de p̄ſenti:nā ſicut ſi debitor amiſiſſet ſuā poſſeſſionē potuiſſet eam auocare a tertio poſſeſſore aliquo directo interdicto:ſic etiā creditor illius qui habet obligata oīa bona ⁊ iura debitoris poterit dictā poſſeſſionē vtili interdicto ſaluiano auocare a.iij.poſſeſſore.Et ſicut debitor in directo interdicto obtinuiſſet victoriā ꝓbādo de ſua antiquiori poſſeſſione:ita dʒ obtinere eius creditor in vtili ſaluiano interdicto.ita declarat Bar.in.d.l.rē alienā.i.iij.col.in ver. itē oppono cōtra predicta.Et cū Bart. trāſeunt ibi Pau.de ca.⁊ Saly.⁊ Saly. in.l.cū res.in vlti.col.in ver.quero nunc tertio ⁊c.C.ſi alie.res pig.da.ſit.⁊ Ang. de are.in.d.§.itē ſeruiana.in verſi.⁊ aduertas ſm Bart.in.d.l.rem alienam ⁊c. Admonēs ibi aduocatum actoris vt obmiſſa hypothecaria ſemper intētet ſaluianū interdictū in quo ſufficit ꝓbatio poſſeſſionis debitoris abſq; ꝓbatione dominij.⁊ habet̄ p Alex.in cōſi.clxxv. in cā ⁊c.nu.iiij.vj.vo.¶ Et ſi quiſpiā diceret fatuus erit ꝗlibet qui de cetero intētabit hypothecariā ſi ſemp poteſt intētare ſaluianū interdictū, ⁊ ſic ſuperflua vid. tur hypothecaria. ¶ R̄ndeo ꝙ pōt dari caſus in quo actor coget̄ intētare hypotecariā.puta qñ debitor hypothecaſſet rē:q̄ erat in bonis ſuis tpe obligatiōis:ſ; eā nō poſſidebat.nā potuit debitor obli.rē ſuā:l; alius poſſideret illā.⁊ iſto caſu cū fuerit obli.ius ꝓpeta-

tis ⁊ non ius poſſeſſionis. qđ nõ habebat debitor non poterit intentari ſaluianum interdictum quod eſt poſſeſſoriuꝫ ſed erit neceſſe intentare hypotecariaꝫ Et ita declarat Pau. de caſt. in. d. l. rem alienam. in vlti. col. dicens ex predictis iſta duo remedia non eſſe ſuperflua.

¶ Intellige tamen quod dictum eſt qñ tempore obligationis non competebat aliquod interdictum poſſeſſorium debitori pro ſua poſſeſſione. puta quia culpa ſua ceciderat vel alia ex cauſa: nam ſi competiiſſet aliquod interdictũ: tunc creditor habens illud obligatum poſſet vtiliter illud intentare: vt. d. l. nomen. et dictum fuit. ſ. vel intellige quando debitor obligaſſet bona mobilia ⁊ immobilia. nam tunc cum in tali obligatione non veniſſent iura ⁊ actiones: vt. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iudi. ⁊. l. quam tuberonis. §. pe. ff. de pecu. leg. et dixi late. ſ. in. ij. membro ſecũde partis: nu. ix. non poſſet creditor intentare vtiliter interdictum quod directo pro auocatione poſſeſſionis competeret debitori: ſed opus eſſet intentare hypotecariã ⁊ multi alij caſus poſſent conſiderari in quibus non ſeruiret ſaluianum interdictum: ſed neceſſe eſſet intentare hypotecariam. quos obmitto tanquam minus neceſſarios. Et adde premiſſis que ſubdam. i. in materia libelli. ¶ Ultimo loco in hac. iij. parte iſtius. viij. partis pñ. videnda ſunt ea que pertinent ad libellum hypotecarie actiõis ⁊ ſaluiani interdicti vtilis. Et primo ponã que ſunt narranda ⁊ deducenda in libello actionis hypotecarie tam directe quam vtilis: ſecundo ſubdã de libello vtilis ſaluiani interdicti.

¶ Capiendo itaq; libellum hypotecarie actionis. Notanduꝫ eſt quod prout actio hypotecaria aliquando datur directa: ⁊ aliqñ vtilis: ⁊ aliquando cõtra debitorem principalẽ vel eius heredeꝫ ⁊ aliqñ contra tertios poſſeſſores. et in dictis caſibus poſite ſunt diuerſe cõcluſiones habentes diuerſas conſiderationes: vt. ſ. in ſeptem precedentibus concluſionibus eſt demonſtratũ ita diuerſe forme libelli ſeruande ſunt. ⁊ idõ ne fiat inculcatio ⁊ incurratur equiuocatio de
20 vnaquaq; videndum eſt. ¶ † Primo itaq; circa directã hypotecariam narrandũ eſt in libello q; res ad quaꝫ agit̃ fuit in bonis debitoris tempore obligatõis cõtracte ⁊ alia ex quibus deprehendat̃ q; directa hypotecaria intentatur. iuxta ea que dixi. ſ. in hac. viij. parte. in. v. cõclu. nu. 38. cum ſeq. ¶ In vtili autem hypothecaria narrari debet qđ illa res superuenit ⁊ effecta fuit de bonis debitoris poſt obligationem contractam. et alia ex quibus datur vtilis hypotecaria: vt habetur in. d. v. conclu. et ea que narrantur ſunt etiam probanda: ita q; ſi narretur forma directe. videlicet qđ res fuit in bonis debitoris tẽpore obligationis contracte. ⁊ probetur qđ illa res ſuperuenit in bonis debitoris poſt obligationem contractam agens ſuccũberet: ⁊ ſimiliter econuerſo. q: hoc modo intentaſſet vnam actionem et probaſſet in alia que non eſſet intentata: et in qua nõ eſſet lis conteſtata. ⁊ ſic nõ poſſet obtinere. l. non poteſt videri. ff. de iudi. ⁊. l. habebat. ff. de iſtito. ita magiſtraliter no. Pau. de ca. in. d. l. rem alienam. in ſi. iij. col. in ver. ſed iſte tex. facit ad vnã
21 q. ¶ † Et ſubdit ibi q; ſi agens deduceret alternatiue vtrãq; formam actiõis directe ⁊ vtilis. Narrando q; dicta res erat in bonis debitoris tempore obligationis contracte: vel quod poſtea effecta fuit de bonis debitoris: poſſet reus excipere q; actor declaret ſuper qua actione velit inſiſtere. q: actor hoc modo videtur intentaſſe duas actiones incompaſſibiles. ꝯtra no. in. l. j. C. de fur. ⁊ hoc niſi forte talis incertitudo proueniſſet ex facto rei. iuxta no. in. l. j. §. quod ait. ff. quo. leg. ſed ſi reus nõ exciperet ꝓcederet libellus ⁊ in quacũq; dcãꝝ actionũ actor probaret obtineret. iuxta not. in. l. ſi. C. de anna. excep. Ita dicit Pau. in. d. l. rem alienã. ⁊ hoc nõ ſunt intelligenda ⁊ deducenda ad practicam notata.
22 ſ. in. d. v. concluſione. ¶ † Scđo quãdo agitur hypotecaria cõtra ipm debitorẽ principalem: tunc ſi ſumus in ſpeciali obligatione alicuius certe rei: dꝫ narrari in libello ⁊ poſtea probari quod debi

tor illam poſſedit tempore obligatiōis
contracte.Si autem ſumus in generali
obligatione omniū bonoꝝ:ſufficit nar=
rare in libello ⁊ probare ꝙ debitor poſt
contractam obligationem aliqñ dictaꝫ
rem poſſedit.vtroqꝫ tñ caſu vltra poſſeſ
ſionem narrandā ⁊ probandam cū bo=
na fide debet allegari ⁊ poni ſeu articu
lari ꝙ dominium directū vtile vel qua=
ſi ſpectat ad debitorem.hoc tñ nō eſt ꝓ
bandum de neceſſitate:ſed ponendū tā=
tum.vt latius deductū ⁊ probatū fuit.
§.in prima concluſione.Similiter quā=
do agitur hypotecaria ad bona here=
dis que fuerūt obligata per defunctuꝫ
debitorē in caſibus in quibus obliga=
tio valuit.iuxta notata:§.in.ij.conclu=
ſione narranda ⁊ probāda eſt poſſeſſio
debitoris cū bona fide.⁊ allegandū do=
minium:vt ſupra in.d.j.⁊.ij.cōcluſione
deductū fuit.⁊ etiam eſt narrāda ⁊ pro= 23
banda poſſeſſio de preſenti illius cōtra
quem agit̃:vt in.d.j.concluſione fuit di
ctum.¶Tertio qñ agitur contra tertiū
poſſeſſorem hypotecaria eſt narranduꝫ
in libello.⁊ poſtea probandū dominiuꝫ
directū debitoris vel vtile vel quaſi:vt
de directo habet̃ in.l.ij.⁊ in.l.aliena.et
in.l.tutor.in prin.ff.de pigno.actio.De
vtili aūt habetur i l.tutor.§.fi.et i.l.lex
vectigalis.ff.de pig.De q̄ſi ꝟo dñio ha
bet̃ in.l.ſi rē alienā.la ſecūda.ff.de pig.
actio.declarando vt ibi per Bar.⁊ Sa=
lyce.⁊ ita firmat Bar.in.d.l.rem alienā
in.j.col.in verſi.tu dic clarius ⁊c.Et ibi
dem Saly.in.iij.col.in verſic.nūc venio
ad.q.⁊ no.Bar.in.l.ſi ab eo.ff.de pign.
¶Et quāuis vnuꝫ de tribus predictis
ſufficiat ad obtinendū in hypotecaria.
⁊ per ꝯñs ſufficiat vnum narrare in li=
bello ⁊ probare.Tñ omnia tria poſſunt
ſimul in libello cumulari dicendo dictā
rem ſpectaſſe ⁊ pertinuiſſe ⁊ ſpectare ⁊
pertinere ad debitorē iure directi domi
niū vtilis vel quaſi.prout in ſimili dicit̃
in libello rei vendicationis:vt no.glo.⁊
Aretinus inſtit.de actionibus.§.alie.⁊
habet̃ in capi.abbate ſane.de re iudi=
ca.lib vj.q2 non pōt aſſignari ratio di=
uerſitatis inter rei vendicationē ⁊ hy=
potecariam.¶Et ſicut ſi ipſe debitor
ageret rei vēdicatione ad dictā rem nō
teneret̃ exprimere cām dominij directi
vtilis vel quaſi.vt.l.⁊ an eadem.§.actio
nes.⁊ ibi no.ff.de exceptio.rei iudi.Ita
⁊ creditor agens hypotecaria cōtra ter
tium poſſeſſorē non tenetur cām domi=
nij dicere.vt vult Bar.in.d.l.rem alienā
in penul.colū.in verſicu.ex predictis li
quet ⁊c.Et ibidem Saly.in.iij.colū.in
verſi.que ergo ſunt illa ⁊c.⁊ in verſicu.
quero ſecūdo ⁊c.⁊ idem Saly.in.l.cum
res.in tertia.q.C.ſi alie.res pign.da.ſit.
¶Item adde ꝙ etiam ſi nullum dicto=
rum trium narret̃ in libello ſed ſimpli=
citer dicatur ꝙ tempore obligatiōis cō
tracte res fuit in bonis debitoris ꝓcede
ret libellus in hypotecaria per.l.⁊ quę
nondū.§.qđ dicit̃.ff.de pign.ita ibi vult
Bar.⁊ tenet Saly.in.d.l.rem alienaꝫ.
in.iij.col.in verſi.ſed adde ꝙ licet expreſ
ſim ⁊c. ¶†Et rō eſt q2 res dicitur eſſe
in bonis:qñ nō poſſidēs haberet actio=
nem ad illā:⁊ qñ poſſidens hꝫ ꝓ illa ex
ceptionē:vt.l.rē in bonis.ff.de acquirē.
re.domi.⁊ no.Bar.in.d.l.rem alienam.
in.ij.colū.in ver.⁊ ſic ex predictis pa=
tet.Item dicitur eſſe in bonis illa res
quā quis bona fide poſſidet vt ſuam.l.
ſeruos.in princi.ff.de lega.iij.⁊ l.bono=
rum.§.in bonis.ff.de verb.ſig.⁊ ſic iſta
propoſitio res eſt in bonis poteſt com=
prehendere quodcunqꝫ ex predictis:vi
delicet dominiū directū vtile vel quaſi
⁊ etiā ſolā poſſeſſionē bona fide.vt etiā
declarat Sal.in.d.l.rem alienā.in.iiij.
col.⁊ habetur per Alex.in cōſi.cxij.vi=
ſo quodā ⁊c.nu.vij.vj.volu.vnde libel=
lus conceptus dicto modo.videlicet ꝙ
res fuit in bonis debitoris poteſt ada=
ptari ad quālibet formā ſupradictā.et
ſuper eo poſſunt poſtea adaptari pro=
bationes neceſſarie:veꝫ contra debito=
rem ⁊ etiā eius heredē ⁊ tertios poſſeſ=
ſores:⁊ libellus ſaluabitur ⁊ procedet.
¶Quarto requiritur in libello hypote
cario ꝙ narretur debitum.videlicet pro
quo ⁊ quāto debito res ſit obligata.nā
cum res poſſit eſſe obligata ex diuerſis
debitis:debet narrari pro quo debito
ſit obligata:licet dominium non poſſit
eſſe niſi vnum.et ideo eius cauſa nō eſt

exprimenda de neceſſitate.vt.l.⁊ an eadem.§.actiones.⁊ ibi gl.parua.ff.de exceptione rei iudica. Ita not. Bartol.in dicta.l.rem alienam.in tertia.colum.in verſi.item habet narrare ⁊c. ⁊ ſequitur ibi Saly.in tertia.q.⁊ in dicta.l.cū res. in quarta queſtio. ¶ Quinto requiritur ꝙ in libello narretur quod debitor fuit in mora ſoluendi ⁊ non ſoluit:⁊ ſi agaṫ contra tertium poſſeſſorem debet etiā narrari excuſſionem eſſe legitime factā vel aliquid quod idē importet vt in auc. hoc ſi debitor.C.de pign.⁊ no. Saly. in d.l.rem alienam in.iiij.q.⁊ in.d.l.cū rē in.v.q.

24 ¶ † Sexto videndum eſt quō debeat concludi in libello hypotecario:⁊ et in hoc Bar.in.d.l.rem alienam in.iij.colum.in verſi.quero qualiter concludaṫ dicit quod aliqui doct.voluerunt quod ſicut in rei vendicatione actor concludēdo petere debet declarari rem ad ſe pertinere iure dominij vel quaſi ita in hypothecaria creditor debeat concludendo petere declarari rem ſibi obligatam eſſe ⁊ conuentum cogi ad reſtituendū ⁊ hoc dicit ſatis ſibi placere. ¶ Tamen ſubdit quod communis conſuetudo ſe habet quod concludatur. Quare peto dictum reum conuentum cogi ad tradendum poſſeſſionem dicte rei detinendam in cauſam pignoris vel dic tu loco pignoris ⁊ hypotece pro quantitate debita:adde tu ⁊ pro expēſis donec de predictis fuerit ſatiſfactum ⁊ hunc libellū dicit Bar.ibi optime procedere per.l.ſi cum venditor in prin.ff.de euictio. ⁊ ibi ſequitur Saly.in.v.q.⁊ in.d.l. cū res in vj.q.⁊ Ang.de are.in.d.§.item ſeruiana in fine:ponit etiam Bar.in.d.l. rem alienam in.d.verſi. alios modos concludendi:quos refert Are.in.d.§.item ſeruiana in fine.ſed vt dicit Bar.optimus modus eſt ille qui fuit ſupra relatus quē ſeruat conſuetudo ⁊ illum ſeruabis ⁊c.

25 ¶ † Septimo dubitari poſſet quando eſſet probandum dominium quomodo illud probari poſſit:⁊ Bart. in.d.l. rem alienam in.ij.col.in verſi. ad probandū autem dominium dat modum probandi per preſcriptionem vel vſucapionē. videlicet probādo poſſeſſionem. xxx. annorum vel.xl. vel longi temporis cum ti.in rebus immobilibus:in rebus autem mobilibus probando poſſeſſionem triennalem cū titulo:verum q: talis. probatio eſt difficilis.ideo dat alium modum vez ꝙ ponatur ⁊ probetur qđ debitor poſſedit rem aliquo modo tempore obligationis contracte ⁊ poſtea ponere quod illa res eo tēpore quo poſſeſſor.ſ. debitor incepit eā poſſidere erat in nullius bonis vt ibi per Bar. ¶ Sed Saly. in hoc ibi ⁊ in.d.l.cum res ad ſi.tenet contra Bar.per rationes quas ibi adducit et iſtum articulum late reaſſumit Alex. in.l.rem quam nobis in.pen.⁊ vl. col.ff. de acqui.poſ. ¶ Et tandem concludit ꝙ opi.Bar.non procedat niſi mittātur nuncij ⁊ exploratores per iudicem q̄ inquirant ⁊ referāt an ante tempus quo talis incepit poſſidere alius fuerit dñs illius rei:q: ſi tales nuncij referāt nullū alium fuiſſe ante dominū tūc procedet doctrina Bart.in.d.l.rem alienam ⁊ nō aliter:⁊ hoc per not.⁊ per eundem bar. in.l.in illa ſtipulatione ſi calendis.ff.de ver.obli.ita reſidet ibi Alex. vbi remiſſiue ponit etiam alios modos probandi dominium:⁊ qñ eſſet neceſſarium in iudicio hypotecario probare dominium ſecundum concluſiones ſupra relatas recurre ad eum in.d.l.rem quā nobis.

26 ¶ † Reſtat modo aliquid ponere ſuper libello vtilis ſaluiani interdicti qđ hodie in pallatijs magis frequentatur ꝙ̄ actio hypotecaria. ¶ Aduertere igitur debes ad cognoſcendum in quibus differat forma libelli in hypotecaria a forma libelli in ſaluiano interdicto. Nam ſi in libello narraṫ ꝙ res ad quam agiṫ tempore obligationis erat in bonis debitoris:⁊ non dicitur aliter ꝙ debitor eā poſſederit tūc cēſeṫ intētata ſola hypotecaria:ſi aūt narreṫ ⁊ dicaṫ ꝙ debitor tpe ꝯtcte obligatōis poſſidebat:⁊ nō d: ꝙ eēt i bonis illi⁹:tūc cēſeṫ intētatū ſolū ſaluianū iterdictū:ꝙ eſt adipiſcēde poſſeſſiōis ⁊ in quo ſufficit pbare ſolā poſſeſſionē vt dictū fuit.ſ.in.vij.ꝯcluſione.ſi aūt in libello narreṫ vtrūqꝫ vꝫ ꝙ dicta res erat i bonis debitoris ⁊ ꝙ eū detinebaṫ tpe obligatiōis ꝯtcte tanꝙ̄ res ſua:tūc vr debiṫ it ētatū vtrūqꝫ remediū ſ.hypotecaria ⁊ saluianum interdictū:

et talis libellus procedet:quia iſta re-
media non ſunt contraria:nam petito-
riũ poteſt cumulari vna cū poſſeſſorio
adipiſcende vt in.c.paſtoralis.de cau-
ſa poſ.⁊ proprie.⁊.l.cū fundũ.§.fin.ff.de
vi ⁊ vi arma.et ex his infertur: ꝙ licet
creditor libellans vt ſupra nõ probaret
rē fuiſſe in bonis debitoris vel directũ
vtile vel quaſi dominiũ prout requiri-
tur ad obtinendũ in hypotecaria quã-
do agitur contra tertiũ poſſeſſorē:tamē
ſi probet debitorē tēpore obligationis
cõtracte bona fide ⁊ vt ſuam poſſediſſe
obtinebit in ſalniano interdicto ita ſo-
lenniter firmat Pau.de caſt.in.d.l.rem
alienam.in vlt.col.Dicens ſe ita ſemel cõ
ſuluiſſe in ciuitate Piſtorij:licet tũc cõ-
muniter procuratores ⁊ aduocati ſen-
tirent contrariũ non bene aduertentes:
⁊ dicit hoc eſſe tenendũ menti qꝛ eſt de
pane lucrando:et ꝙ ex hoc multi pro-
ceſſus poſſunt ſubſtineri.et ꝙ iſta ſunt
veriſſima et ꝙ paſſus eſt quotidianus.
Addens ibi ꝙ verba libelli ſemꝑ ſunt
conſideranda.Nam licet dicatur in eo
rem eſſe obligatã ⁊ rem fuiſſe in bonis
debitoris tēpore obligationis:nõ tamē
per hoc dicendũ eſt nõ fuiſſe intentatũ
ſaluianũ interdictũ:qꝛ etiã ille qui agit
tali interdicto dicit ⁊ preſupponit rem
ſibi obligatã vt ibi per eũ: et adde eũdē
in conſi.vj.in cauſa que vertit ⁊c.¶Et
de materia hypotecarie et ſaluiani in-
terdicti ⁊ quomodo cognoſcatur quod
eorũ ſit intentatum vide etiã Pau.de
ca.in conſi.cclxxviij.viſo puncto ſupra
ſcripto ⁊ omnibus alijs ⁊c.⁊ Alexã.in
conſi.cviij.v.volu.⁊ Soci.in conſi.ccxij.
iiij.vol.⁊ Cor.in conſi.lv.iij.volu.⁊ Fir
manũ in ver.libellorũ forme varie verſi.
47 j.¶†Et ex predictis etiam colligi po-
teſt qualis debeat eſſe forma ſententie
in iudicio hypotecario qꝛ cũ ſententia
debeat eſſe conformis libello.l.vt fun-
dus.ff.cõmu.diui.et.c.licet hely.de ſi-
mo.debet condēnari cõuentus ad reſti
tuendũ rem creditori per eum retinen-
dam in cauſam pignoris donec ei fue-
rit ſatiſfactũ vt no.Bart.in.l.ſi fundus.
§.in vendicatione.ff.de pigno.poteſt
etiam ſententiari rem petitam eſſe obli
gatam creditori et ei poſſeſſionem eſſe
reſtituendam vt no.Bart.in.l.creditor.
in prin.ff.qui po.in pi.hab.⁊ bonꝰ text.
in.l.ſi cũ venditor.in prin.ff.de euictio
¶Poſtremo in materia addendũ eſt
vnum.vꝫ ꝙ ſi creditor habeat hypote
cam ex inſtrumēto publico cuius vigo
re ex forma ſtatutorũ loci põt agere exe
cutiue tam cõtra bona ꝙ̃ cõtra perſo-
nã debitoris:ꝙ licet ille eligat viã rea-
lē ⁊ immiſſus ſit in tenutã vigore ſue
hypotece nõ tñ prohibetur facere etiã
executionē perſonalē cõtra debitorem.
⁊ illũ capi facere:qꝛ quãdo quis habet
plura remedia:electio vnius nõ preclu
dit viam ad aliud.l.j.§.quid ergo.ff.de
ven.inſpi ita tꝫ Bart.in.l.conſentaneũ.
in vl.col.in verſi.quero ſecũdo.C.quõ et
qñ iud.Allegat Archi.in.c.fi.lib.vj.de
eo qui mit.in poſ.cauſa rei ſer.Sequi-
tur Pau.de ca.in.l.ſi ſtichum.§.idē cel
ſus.ff.de noua.⁊ in.l.iiij.§.ait ptor.ver.
quid ergo ſi elegit vnã viã ⁊c.ff.de re iu
di.⁊ Pau.de caſt.in.l.qui legati.C.vt in
poſ.lega.⁊ multa ad hoc allegãtur per
Alex.in.l.heres a debitore.§.ꝙ ſi ſtipu
lor.ff.de fideiuſ.⁊ plenius per eundem
in.l.iiij.§.ex conuentione.in.j.colũ.ff.de
re iudi.¶Nec habet obſtare illud qđ
vult Bal.⁊ ibi ſequitur Alex.⁊ Iaſ.in
l.creditor.la ſecunda.ff.ſi cer.pet.dum
concludunt quod creditor habens pi-
gnus non poteſt iurare debitorem ſu-
ſpectum de fuga:niſi ſecundum Alex.
ibi probetur quod pignus non ſit ſuffi
ciens.quia tunc ratio Bal.non conclu
deret:quia termini in quibus doct.lo-
quuntur in.d.l.creditor.la ſecũda.ſunt
diuerſi a concluſione precedenti:quia
in illa licet intentare diuerſa remedia
donec ſit ſatiſfactũ creditori.¶Sed in
terminis notatis in.d.l.creditor.la ſecũ
da per dationē pignoris ceſſat ſuſpitio
debitoris:ſicut enim ſuſpitio ceſſat per
dationē fideiuſſoris vt.l.quoties.§.ſi ſa
tiſdatum.ff.qui ſatiſ.cog.et.l.iiij.§.ſi de
bitorem.ff.de his que in frau.credi.Ita
⁊ ceſſat per dationē pignorũ/quia qui
tenetur ſatiſdare liberatur dando pi-
gnora glo.⁊ Bar.in.l.pretorie.ff.de pre
to.ſtipu.gloſ.Bar.⁊ cõmuniter doct.in
l.j.ff.qui ſatiſda.cogantur.Imo ſecu-
rius eſt incũbere pignori ꝙ̃ perſone.l.

Finis huius tractatus.

plus cautionis.ff.de regu.iur. ⁊ late di xi.B.in.v.parte principali in primo mē bro nu.i.cum pluribus ſequentibus.

¶ Cū ergo ceſſet ſuſpitio debitoris non poteſt debitor iurari vel capi tanꝗ̃ ſuſpectus: q̄ʒ ceſſante cauſa ceſſat effect⁹ l.adigere.§.q̄uis.ff.de iure patro.et.c. cum ceſſante.de appella.

¶ Epigramma autoris in detractorem.

Error ineſt operi ſi quis: mea culpa notanda eſt.
Que bona ſunt: per me ꝓtulit illa Deus.
Inuide que mea ſunt carpas impune licebit:
Dūmodo laudet pars bona ⁊ ipſe Deus.

¶ Expeditū redditur opus hoc de pigno.⁊ hypo.legum zelatoribus quam commodiſſimum. Lugdu.anno ſalutis M.D.xxxv.Maij.xxix.

¶ Regeſtum

A.B.C.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p. q.r.s.t.v.x.y. Omnes quaterni dempto.C.qui eſt duernio.

J. M. R. 5
45531